Universidad de Deusto
Biblioteca

Regia Academia Matritensis

BIBLIOTECA
DE
D. LUIS ZURBANO

Universidad de Deusto
Biblioteca

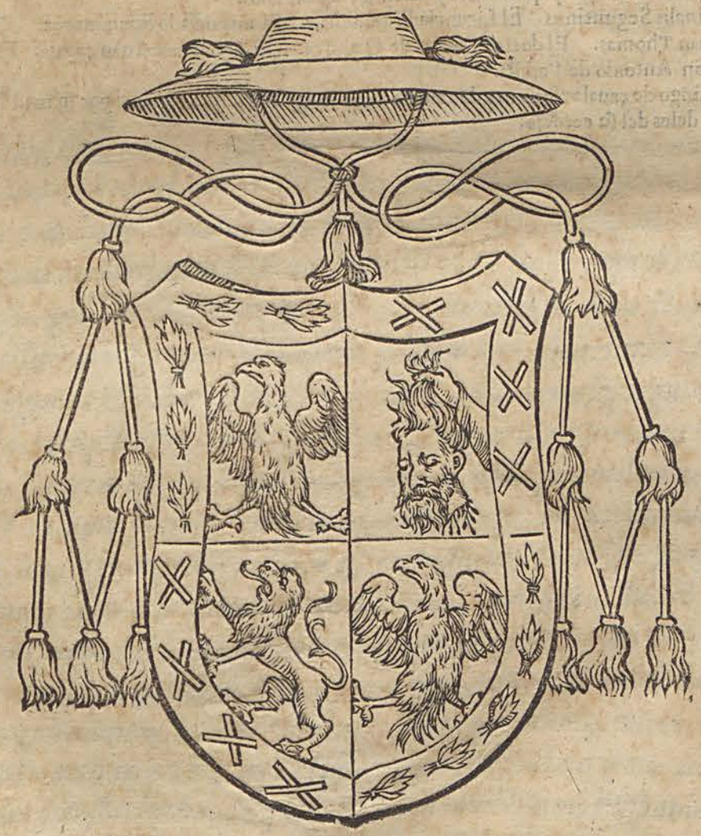
Yo Domingo de çauala, escriuano de camara de su. M. de los que residé en el su consejo doy fee, que por los señres del consejo fue tassado este libro, yntitulado reglas y salencias, que por su mãdado hizo imprimir el licenciado yñigo lopez de Salzedo en nueue reales en papel cada bolumen en fe delo qual lofirme de mi nombre fecha en Madrid en Veinte de diziembre 1569 años

Domingo de çauala.

El auctor deste libro tiene Priuilegio de su. M. por tiẽpo de diez años para que minguna persona sin su poder lo pueda imprimir ni vender enestos Reynos so ciertas penas en el contenidas,

SELECTARVM REgularum & Fallentiarum vtriusque iuris liber vnus, authore D. Ioanne Bernardo Diaz de Luco Episcopo Calagurritano, ab infinitis mendis expurgatus, & amplissimis annotationibus locupletatus ab Ignatio Lopez de Salzedo.

Ad Illustrissimum ac Reuerendissimum D. D. Didacum de Spinosa, Sacrosanctę Romanæ ecclesiæ titulo sancti Stephani. Montis Cęlij Presbyterum Cardinalem, Episcopũ Seguntinũ, supremi regij Senatus Principem, & in amplissimis Hispaniarum regnis de moribus & fide Catholica summum censorem.

COMPLVTI.
Apud Ioannem à Villanoua:
1569.

Universidad de Deusto
Biblioteca

DON Phelippe por la gracia de Dios rey de Castilla, de Leon, de Aragon, delas dos Sicilias, de Ierusalem, de Nauarra, de Granada, de Toledo, de Valencia, de Galicia, de Mallorcas, de Seuilla, de Cerdeña, de Corcega, de Murcia, de Iaen, Conde de Flandes, y de Tirol, &c. Por quanto por parte de vos el licenciado Yñigo Lopez, de Salzedo, nos ha sido hecha relacion que vos auiades escripto ciertas annotaciones a las reglas y fallencias de derecho que escriuio don Iuã Bernardo Diaz de Lugo las quales eran vtiles y prouechosas y nos supplicastes y pedistes por merced vos diessemos licencia y facultad para lo poder imprimir sin que otra persona alguna lo pudiesse hazer sin vuestra licencia y mando, y como la nuestra merced fuesse loqual visto por los del nuestro consejo por quanto enel dicho libro se hizo la diligencia que la pragmatica por nos agora nueuamente hecha dispone fue acordado que deuiamos mandar dar esta nuestra carta para vos enla dicha razon y nos tuuimos lo por bien, y por la presente damos licencia y facultad a qualquier impressor destos nuestros reynos para que por esta vez pueda imprimir el dicho libro que de suso se haze mencion sin que por ello caygan incurra en pena alguna, y mandamos que la tal impression se haga del dicho libro original que va rubricado cada plana y firmado al fin del de Domingo de çauala nuestro escriuano de camara, y delos que residen enel nuestro consejo, y que despues de impresso no se pueda vender ni venda el dicho libro sin que primero se trayga al nuestro consejo juntamente conel dicho original para que se vea si la dicha impression esta conforme al original so pena de caer e incurrir en las penas contenidas enla pragmatica y leyes de nuestros reynos, y no fagades ende al dada en Madrid a diez y siete dias del mes de Henero de mil y quinientos y sesenta y nueue años.

D. Cardinalis Seguntinus El Licenciado Menchaca. El Licenciado Fuen mayor. El Licenciado Iuan Thomas. El doctor Gaspar de Quiroga. El Licenciado Iuan çapata. El Licenciado Don Antonio de Padilla.

Yo domingo de çauala escriuano de camara de su magestad la fize escreuir por su mandado con acuerdo delos del su consejo.

Illustrissimo ac reuerendissimo

D. D. Didaco Spinosa, sacrosanctæ Romanæ Ecclesię titulo sancti Stephani Montis Cęlij, presbytero Cardinali, episcopo Seguntino, generaliq; causarum fidei censori, nec non supremi Regij Senatus prędidi, Ignatius Lopez à Salzedo, Salutẽ & ęternã felicitatẽ precatur.

CVM ANTE ANNOS QVAtuor Princeps Illustrissime, practicam illam criminalem canonicam eruditissimi viri Ioannis Bernardi Diaz de Luco calagurritani episcopi integerrimi meis scholijs locupletatam typis tradidissem, nonnulli ex præceptoribus & amicis meis, quos ob eorũ candorẽ plures mihi comparauit Salmanticense illud bonarum literarum emporium, per literas suas me certiorem fecerunt, opus illud eo fuisse approbatum, applausu, quo admitti solent quæ futura quandoque sunt studiosis vtilitati literariæq; reipublicæ summè gratum fore asseuerarũt, si eadem diligentia & labore eiusdem authoris iuris vtriusq; regulas & fallentias locupletassem, à meq; assiduis & importunis precibus vt id citissime facerem efflagitarũt. Cumq; amicis iusta petentibus negare nefas sit, calamũ sumpsi, rẽ incœpi, tandẽ pro ingenioli mei tenuitate opus absolui. Illudq; cũ in publicũ essem missurus, tu inclyte princeps ante omnes eximijs ornamentis clarissimus occurristi, cui dicarẽ. Nã cui aptius meliusue literarij labores dicari aut nuncupari poterunt quam ei qui ob illustrem maiorum progeniem, mores laudatissimos, animi magnitudinem, optimæ vitæ institutionem, raramq; vtriusq; iuris cognitionem, in amplissima Hispaniarum republica iuris dicendi summam potestatem habet? quiq; Philippi inuictissimi Hispaniarum Regis summo præsidet senatui? Certè nemini. Taceo summam animi tui moderationem atq; humanitatem in tãta rerũ ac fortunarum am-

Universidad de Deusto
Biblioteca

amplitudine, qui licet heroici corporis maiestate præfulgeas, ad audiẽdũ tñ causas nemo facilior, in congressu nemo suauior nemo deniq; ad bene de omnibus promerendũ paratior aut propensior esse possit. Prætereo etiã, quod licet natura lenis & per quam humanus fueris in iure tamen æquoq; & bono reddendo, ita es seuerus & constans, vt neque spe allici, nec gratia flecti, nec authoritate frangi, nullius denique causa à recto nec transuersum (quod aiunt) vnguem dimoueri possis. Cæterum in latissimo tuarum laudum campo amplius spatiari nolo, ne quod homini eloquentissimo iusta oratione, imo vero iusto volumine, exequi difficile esset id ego breui hac epistola exequi videar. Accipe igitur illustrissime Præsul, grato vt omnia soles animo laboris mei quamlibet exiguam fœturam, vel saltem animi mei propensionem in hoc cognoscas, qui si maiora potuissem eram promptissimo animo præstaturus. Ego tamen Deum optimum Maximum precabor, vt te nobis & vniuersæ reipublicæ diu seruet incolumẽ vale Compluti idibus Septembris. 1569.

SELECTARVM REGVLA rum vtriusque iuris liber vnus auctore D, Ioanne Bernardo Diaz de Luco, Episcopo Calagurritano, Ab infinitis mendis expurgatus, & nouissime nunc amplissimis annotationibus locupletatus, ab Ignatio Lopez de Salzedo.

De litera A.

REGVLA PRIMA.

ABBas regulariter non potest absoluere monachos ab excõmunicationibus inductis à iure. Ita format Panor. in. c. monachi. de sent. excõm. motus per tex. in Clem. 1. de priui. & in. cap. religioso. de sent. excõm. lib 6. & per alia de quibus per eum. & vide Silue. in sua summa in verbo, absolutio. lo. 4. col. 11. versi. circa prædicta.

Primo restringe regulam præinsertã, nisi esset Abbas habens iura episcopalia. Sic limitat idem Panor. in. d. c. monachi. referendo Fed. de Senis in consi. 14. quod dicit menti tenendum, cuius vestigijs inhęret ibi Fel. alia cumulãs in fauorem suum.

Secundo limita, vbi religiosus esset excõmunicatus ex constitutionibus ipsius regulę: quia tũc ab Abbate valebit absolui. Ita dicit Ioan. Cal. in consi. 6. ti. de sent. excõm. incip. apostatauerunt. nisi ex cõsuetudine absolutio pertineret ad superiorem, secũdum eũ. cui assentitur Feli. in prędallegato loco.

Tertiò fallit, nisi Abbas excõmunicasset, quia ad eum spectauit absolutio. sic restringit Feli. vbi supra. per tex. in c. ab excõmunicato de rescriptis & satis impertinenter iudicio meo, cum talis excommunicatio non dicitur inducta à iure, & sic extra propositũ nostrę regulę. Adeò enim doct. moderni satagerunt regulas suas per se fœcundas reddere, vt sœpius alienos partus illis supponant, vt facilè si experiaris intelliges.

ANNOTATIO.

Adde veram huius regulæ rationẽ esse, quia absolutio ab excomunicatione à iure inducta, si nulli reseruata fuerit, regulariter Episcopo & non abbati, nec inferiori competit. tex. celebris in. c. nuper. de sent. excõm. quem præter ordinarios interpretes, qui hoc ex illo tex. colligunt, testantur illum tex. singularem esse Cardi. & Barb. in. c. 1. de offici. deleg. & tradũt late Abb. Feli. & Deci. in. c. at si clerici. §. vlti. de iudi. & plures alios quos diligenter congerit Henr. Boteus in tract. de sinodo. 3. par. arti. 5. Quod sanè procedit, etiam si excommunicatio lata fuerit per inferioris constitutionem confirmatam per summum Pontificem, nam ab hac episcopus absoluit. ex Bal. sententia in procem. decretali. in parte, rex pacificus. Abb. col. vlti. in. c. ex frequentibus. de insti. & ibi Cardi. 4. oppo. De quo lege latius D. episcopũ Segobien. relecti. cap. Alma mater. 1. par. §. 12.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nu.4.de sent.excõmu.in.6.

REGVLA. II.

Ablatum ab aliquo tanquam ab indigno fisco applicatur.l. Papinianus. §. meminisse. ff. de inoffi. test. & in.l. Claudius.in fine.ff.de his quib. cum similnot.glo.in.l.1.C.e. titu.& ibi docto.Et tu Hispane, qui Castellæ& Legionis æquissimis,pijs ac admirandis legibus subderis (quem solum sub hoc Hispani vocabulo in hoc opere comprehendam,)ne , aut vocabulum instringere , aut earum legum vim videar extendere, vltra quam decet) vide leg.13,titu. 7. part.6.quę ponit sex casus seruientes pro exemplis huius regulę.

Primò fallit, quando talis indignitas non venit culpa illius à quo aufertur,sed propter errorẽ testatoris: quia tunc non fisco , sed venientibus ab intestato applicatur.tex.est in.l.si pater. de hę. inst. & ita limitat Iaſ. in. d.l.1. post.glo.ibi.

Secundò fallit & notabiliter, quando quis priuatur propter delictum suũ quod respicit certam personam: quia tunc non fisco , sed illi personæ applicatur.text.in.l.penul.C.de lega.cõcordat text.in.l.post . legatum.§.amittere. ff. de his quib.vt indigin. & in l.2.§.fina.vbi Bar. ff.de columna bono.& vide Socin. in consi. 241. colũ. 11.ver.quartò proba.in.2.vol.vbi per d.l.pe.& per.d.§. amittere. dicit quod regula est, quod quando aufertur aliquod ab aliquo tanquam ab indigno, illi applicatur,cuius cõtemplatione aufertur:quod intellige,quãdo talis priuatio,fauore dictæ personæ certæ , fit à lege,vel statuto , & sic procedant dicta iura , secus si fiat à testatore: quia tunc non illij personę , sed venientibus ab intestato, vel alijs cohæredibus applicatur.Ita declarat Iaſ. vbi suprà:& ponit notabile exemplum pro secundo casu, videlicet si testator prę cipiat hæredibus , vt vxorem suam, cui victum & vestitum relinquit,non male tractent, sub pœna amissionis hereditatis , ipsis eam incurrentibus, non vxori, sed alijs legitimis successoribus , hęreditas applicatur: quod dicit voluisse Bart. in . l. vxorem .§ .hęres per illum tex.ff.de legat. 3.& refert Bal.Ang.Imo.& Alexan. idem tenentes in varijs locis : & ita est communis conclusio doctor . secundum Didac. de Segura in solemni repe. l. Vnum ex familia . § . sed & si fundum. columna fin.ff.delegat.2.qui refert cũdem Iaſ.in alijs duobus locis idem tenere. Et tu Hispane vide.l.fina.titu.7. parti.6.quę scribit sex casus in quibus fallit ista regula.

ANNOTATIO.

Adde Azonem in summa. C.de his quib. vt indig .docto.in.l.si pater.C. de hæredi.inst. & in.l.ex facto.§ .Iulianus.ff.de vulg.& pupil. & in . l . hæreditas. C . de his quib . vt indig. AEgidi.Bosi.late in amplissimo illo delictorum tract.titu. de his quibus vt indig. per totũ pag.799.

Hanc regulam , vltra authorem nostum, cum duodecim limitationibus scripsit Matth. de Afflictis in titulo quæ sint regalia. ver. Et quæ.nu.1.&.2.

REGVLA. III.

Absentes in actis capitularibus , regulariter vocandi non sunt , nisi in tribus casibus , de quibus per glo . in cap . 2 . de testib . lib . 6 . Ita Card. tenet & ibi Felinus. in. c.cum omnes. de constituti . vbi Bal . & Archid. in.c.ea enim.§.hoc ius porrectum. 10. quęst.2.& Imo.in.c.fin.colu.3.de maio.& obedietia vbi dicit quod ista est communis,licet oppositum teneat Inno in.c.2.de no. oper.nunc.

Limita & declara dupliciter, vt per Felin.in.d.c.cum omnes.col.3.nu.22.

ANNOTATIO.

Adde pro huius regulę clariori elucidatione Fran.de Ripa lib.2.respon.c.21.Catelli Cot.in Memor.iuris in verbo absentes. Cald.in.consi.3.tit.de const.

Hanc regulam vltra authorem nostrum,cũ nouem limitationibus constituit And.ab Exca. in.c.cum omnes nu.206. de const.

REGVLA. IIII.

Absolutio vnica legitimè impetrata sufficit, vt quis absoluatur à pluribus excommunicationibus.glo.est singul.in.c.cum pro causa. in. glo. 2. de sent.excommu.

Limita illam glo.vt. per Felin. ibi vltra doct. dummodo absoluens possit absoluere ab illis excommunicationibus: quod firmat tenuisse Pet. de Anch.post Paul.in Clem. grauis eod . tit. & ibi Card.q.18.

ANNOTATIO.

Adde latissime istius regulæ materiam examinantem.D.Couar.in.c.Alma mater. 1. par. §.11.num.13.de senten.excommu.lib.6.

REGVLA. V.

Absolutione à iuramento concidenda,necessaria est partis citatio . vt late Abb.in.cap.1.de iureiurand. & Alb. in rub.C. de vsufruct. in fine & Imo. in Clem. dispendiosam. de iudi. colu. penul.& est communis opinio vt per Phil. Deci.in.cap.qua fronte de appel la.column.fin qui refert alios de quo vide bene per Iaſ.in.l.nec quicquam. in.§.vbi decretum in columna 8. circa fin.ff.de offi.procon.& lega.& vide etiam per Guiliel . Benedi . in rep: cap Raynuntius de test.fol.45.colu. 3.post medi.

Amplia istam regulam procedere, etiam in Papa vt per Ioan.de Sel.in loco infrà allegando, quam ampliationem limita dupliciter , vt ibi per eum.

Limita primò,quando iuramentum constaret,esse illicitum.

Secundò.quando non ageretur de prejudicio partis.

Tertiò. quando periculum esset in mora.quas limitationes descripsit Phili.vbi suprà & vide Ioan.de Selua in tract.de iureiuran.colum antep.vbi supradictas limitationes ad hanc regulam descripsit, etsi Phil. non referat, qui etiá limitat alio & quartò modo, videlicet,nisi iurasset non vocare creditorem in iudicio,quia tunc posset absolui parte non citata,pro quo allegat Felin.in.cap.1.eo ti. & vide in materia Anto.Nicel.in concord . glossarũ iuris ciuilis & canonici in cõcordantia 52.in columna.10.versi.vigesimo primo fallit.

ANNOTATIO.

Adde Archi.& doct.in.c.licet canon.de electi.lib.6.Anch.consil.382.col.1.Cald.in consi.1.ti.de feri.Soci.consi. 59.col.3.vol.3. Lap. allegati.10.Paul.de Cast.consi.259.nu.2.vol.2 Alex.consi.222.nu.8.vol.2 .Io .And.in addi.ad Specul.Rub.de iureiur.col.3.& ita olim iudicauit Capella Tholosana quæst.62.& secundum regulam hanc sententiam in proprio casu obtinuisse,quam ad literam refert. testatur Guid. Pap.deci.140.nu.2.& vide eundem deci.225. num.2.Caro.Rui.cõsi.66.nu.2.lib.4.Cur.Seni consi.65 col.vltim.quo loco hanc esse cõmunem opinionem fatetur.Hyppo.qui multos eam sequẽtes allegat in rep.l.de vno quoque.nu.124. ff de re iu.D.Couar.lib.1.vari.resolu.c.4 nu.5 D.Perez in.l.1.tit 2.lib.3.ordi .ver. Secundò suadetur.vltra quos hãc fatentur esse communem opinionẽ Hiero.Grat.resp.23.nu.11.vol. 2.Gozad.con.69.col.ulti.Pariſ.consi.43.col.3. & cõsi.54. nu.85. & con.96.nu.88. vol.1. Iod. in patrocinio pupil.to 4.nu.79. Beltrand.cõsi. 42.col.3.vol.1.vbi dicit qđ in iudicãdo & cõsu

Universidad de Deusto
Biblioteca

ledo nõ est recedendũ ab hac opinione & cõs. 154. col. 2. cod. volum. eandem fatetur esse magis communem opinionem Rolan. à Vall. consilio. 13 num 25 Hæc tamen relaxatio, siue absolutio à iuramento: petenda est ab episcopo propriæ diœcesis, nõ vero ab episcopo diœcesis aduersarij, cum quo litigandum est. vt tradit Lap. d. alleg. 10. Abb. in c. siquis contra clericum. de foro compo. sequitur Anto. Capi. de cisi. Neap 18 nu. 6 Marc. Ant. Nattæ cõs. 145. nu. 28. vol 1. Et huius nostræ regulæ principalis cõclusio multis ꝓbatur: nã huiusmodi absolutio causæ cognitionẽ requirit, vt dicit Inn. in c. adaures. quod metus cauſ. Specul. titu. de iudice deleg. § nunc ostendendum. versi. 24. cum duobus sequentibus. Non sane absolutio fiet, nisi causa subsistente, vt not. in c. quãto de iureiurando vbi glo. dicit, id nec Papam quidẽ posse facere, cum iuramentum sit iuris naturalis & diuini scriptum est enim Matthei. 5. *Redde domino iuramenta tua.* quod repetitur in c. & si Christus. de iureiurand. in qua sentẽtia sunt Inno. in c cum inter in fine. de renunc. Nec debet concedi nisi appareat de magna lẽsione. vt per docto. in c. cum contingat de iure iuran. Late per Iaſ. in auth. sacramenta puberum. C. si aduersus vendi. si ergo causę cognitio requiritur, & citatio quoque. l. in causæ. §. causa cognita. ff. de mino. Nam causarum merita, partium assertione panduntur. l. vlti. C. si per vim vel alio mod. Præterea videtur semper interesse partis, qui iuramentum recepit, ne fiat absolutio: nam vtile est habere partem huiusmodi iuramenti vinculo obligatam, vt ex multis iuramenti effectibus comperies. igitur nihil debet decerni in prẽiudicium illius absentis cap. 1. de causa poss. & prop. cum simil. et vltra doctores quos supra allegauimus vid. Ioan. de Neuiz. conſ. 21.

Primã huius regulæ limitationem, quã hic cõstituit autor, intellige. vt eo casu procedat, quãdo clarissime constat iuramentum illicitum esse, & turpitudinem continere ex parte suscipientis: secus vero si dubitari possit. ita Abb. in c. 1. de iureiur. col. 6. versi. nunc extra glo.

Secundam verò limitationem sequtuus fuit Card. in conſ. 38. col. 2. And. Tiraq. in tract. res inter alios acta. pagi. 35..

Quartam limitationem originaliter tenuit Ioan. And. in addi. ad spe. in. Rub. de iureiur. in fine quem refert Imo. in Clem. dispendiosam super glo. in verbo, tangentibus. de iud. & in. d. cap. 1. de iureiura. Sed reprobat Abba. in d. cap. 1. colum. 7. vbiquoque Feli col. 10. ver. quarto qui dicit posse saluari hęc limitatio, eam intelligẽdo de eo qui vult absolutionem, ad hoc solum, vt habilitetur ad agendum. de qua statim dicemus.

Quintò, vltra authorem, limita dictam regulam, vt procedat quando per absolutionem euelleretur radicitus obligatio, secus autem si iuramenti absolutio, ad eum effectum tantum impetratur, vt possit is qui iurauit absque damnio periurij contra contractum agere, vel excipere, quia tunc partis citatio non requiritur. cum non agatur de magno prẽiudicio creditoris, cui omninò ius integrum & saluum remanet ad defendendum principalem obligationem iuratam. etiam dicta absolutione concessa. ita consuluit Oldral. conſ. 120. incip. Ad duplicem finem. qui ad hoc alia multa allegat & hoc idem voluit Ioa. And. eius discipulus, nulla tamen prẽceptoris (vt alias plærunque) facta mentione in addi. ad Spe. d. rub. de iureiuran. in fine Petrus de Ancha. conſ. 18. col. 2. nu. 6. Soci. iuni. conſ. 47. num. 38. vol. 3. Cur. Iuni. conſ. 152. col. 3. Pari. conſ. 58. nume. 85. volu. 1. Paulus de Caſ. in. d. con. 259. volum. 2. Anto. de Prato veteri inter cõs. Alex. cõs. 49. vol. 4. Laur. de Rod. in. c. cosuluit. q. 126. in fine. de vsur. Imo. in. d. c. 1. de iureiu. Spha. Auſ. in Capella. Thol. quæst. 62. versi. tu verò dic. Caro. Rui. consi. 170. vol. 1. vbi. dicit quod ista est communis practica, quod non requiratur citatio. Couaru. in. d. cap. 4. Aym. Sauꝰ consi. 77. nu. 7. vol. 1. Ruin conſ. 69 vol. 3. eam fatetur esse communem opinionem Rolan. à Valle. conſ. 13. nu. 38 vol. 1. & esse magis communem opinionem profitetur Matthæ. de Assli. decis. Neap. 218. nume. 10. & sequenti & vide eundem decis. 322. Quæ opinio forensi cõsuetudine est recepta secundum Alciatum in l. si quis maior super tex. in verbo, putauerit. colu. 2. C. de transſ. Eamque apud Gallos forensis vsus iam pridem recepit, si credimus Ioan. Rupellano legum & consuetudinum Gallicarum scientissimo. lib. 1. forensium institutionum. c. 33. versi. sententię. pagi. 173. Petr. Rebuff. super Regias leges Gallię in tract. de recis. contract. ar. vni. glo. 23. nu. 18. pa. 199. to. 2. consti. Frã. Et in curia episcopali Bononiæ seruari testatur Ioan. Imo. in. c. debitores. in col 9. de iureiur. & in curia archiepiscopali Tholosæ opinionem hanc practicasse & vidisse practicari fatetur Auffer. d. decisi. Tholosæ. 62. & generalis consuetudo eam obseruat teste Cald.

Cald. conſ. 7. ti de iureiur. idem asseuerat dicẽs opinionem istam esse communem Rol. à Valle. conſ. 2. nume. 6. vol. 2 Quæ quidem opinio in hac celeberrima Complutensi curia inuete rata consuetudine est recepta necnon, vt audio in cæteris totius Hispanię ecclesiasticis publicis tribunalibus. & vbique seruatur teste Marco Anto. Nat. conſ. 197. num. 5. vol. 1. Quanuis non me præterit contrariam opinionem tenuisse sibi male constantem Petr. de Ancha. conſ. 198. col. 1. nu. 2. sequitur Alex. conſ. 222. nu. 8 vol. 2. Cur. Seni. conſ. 43. Feli. in. d. c. 1. de iureiur. nu. 24. Carol. Rui. conſ. 66. nu. 2. vol. 4. vbi dicit opinionem istam probabiliorẽ esse quam cõmuniorẽ & veriorem esse fatetur Hippol. qui plures eam sequentes allegat in. d. l. de vnoquoque. nu. 163. ff. de reiud. Sed priorẽ opinionem tanquam veriorem & secundum quã sæpissime iudicatum vidi sequor. His sane rationibus innixus. Primo, quia forensis vsus eã iam pridem recepit, & in opinionũ conflictu tinenda ea opinio est quam vsus comprobauit. l. minime. l. si de interpretatione. ff. de legib. vera enim interpretatio à practica sumitur teste Bal. in. c. 1. in princ. de feud. si. cul. non amit. sic Iurisconsulti nostri in eorum responsis illud crebro inculcãt, hoc iure vtimur, quasi in populo & multitudinis consensu magna interpretandi vis resideat. vt sunt iura expressa in l. est receptum eoque iure vtimur. ff. de iurisd. omnium iud. & in. l. hoc iure vtimur. ff. de dona. & in. l. hoc iure vtimur. ff. de aqua quoti. & æsti. & in. l. hoc iure vtimur. ff. de verb. oblig. & alibi sæpe & conducit tex. in l. illud vsitatissimum. ff. de excusa. tuto. Præterea, quia hic vt dixi nõ tractatur de graui creditoris incomodo, cum concessa absolutione ad dictum effectum, omne ius ad defendendum contractum iuratum, creditori saluum remaneat. Itẽ quia verisimiliter creditor, etiã si præsens esset: non posset allegare causam propter quam absolutio ipsa concedi nõ debeat, igitur non est citãdus, per. reg. l. qui potest inuitis. ff. de reg. iur. Et ex his tollitur ratio. Imo. in. c. debitores. de iureiuran. asseuerantis, ꝙ si creditor citaretur forte obstenderet euidentem calumniam petentis absolutionem, & ꝙ id facit gratia dilatandi iudiciũ, quo casu audiri nõ debet. l. satis aperte. C. de falſ. quia hæc absolutio obtenta, minime impedit quo minus creditor statim vel agẽdo, vel excipiẽdo, possit docere euidentẽ aduersarij calũniam. & sententiã obtinere & ideo in nullo prẽiudicatur creditori, si id ꝙ ante absolutionẽ facturus erat, absolutione iã obtenta possit facere. Nec Pet. de Anch. rationes vbi paulo ante allegaui refragatur, quibus probare contendit ꝙ in hoc casu non tractatur de modico creditoris incõmodo, sed de graui vbi excluditur aduersarius a limine iudicij, ꝓpter multas moras ipsius: & dubium euentũ, & insuper sumptus & varias vexationes quę in litibus frequẽtissime occurrunt. vt in. l. minoribus. ff. de minor. l. quod debetur. ff. de pecu. Et etiã si damnum esset modicũ in modico non debet iudex partẽ lædere. l. et in minoribus. C. de appella. capi. de appellationibus eo tit. in decret. His tamẽ respondeo, quod etiã si creditor cõpareret allegans moras iudicij, & dubiũ euentũ, necnõ sumptus & vexationes, minime denegaretur dicta absolutio, cũ personæ qualitas quia minor, vel mulier, & pactorũ prima facie iniquitas iudicẽ impelleret, vt dicto modo à iuramento absolueret vnde cũ hæc allegans non audiretur citari no debet vt alleget, qui expectari non debet cuentus qui nihil operatur. l. aliquãdo in fine. ff. ad Velleiam. Et licet nec in minimo debeat iudex vulnerare causam principalẽ, quia in ordinarij s remedijs minimũ est in cõsideratione. l. si proprietarius in prin. vbi Bar. ff. de damno infect. & ita loquitur tex. in. d. l. et in minoribus. adductus ab Anch. tamen in præparatorijs iudiciorũ propter leuitatẽ prætudicij recedimus à regulis iuris cõmunis: hinc in illis ordo iudicij negligitur. & ex qualibet præsumptione iudicatur, & sufficit fere pro ratione voluntas vt est textus. in l. Thesaurus. ff. ad exhibend. quem multis congestis ornat Felin. in. c. quæ in ecclesiarum. col. 18. versi. Quarta declaratio est de const. Et priusquam huic limitationi vltimã manũ imponã, silentio nõ prætermittã vnũ hac tẽpestate admodum quotidianũ ac frequẽs, etsi vehementer periculosum. Quum enim in contractu iuratũ est, ac etiã ad effectũ agendi nõ petere absolutionẽ: si quis absolutionẽ impetrauit ad dictũ effectũ, non facta mentione quod iurauit se nõ petere nõ est à iuramento absolutus, nec vt possit agere habilis fact', nisi prius absolutus fuerit ab eo iuramento, quo iurauit se nõ petere absolutionẽ. Ita Bal. in. l. 2. ff. de iureiur. quẽ Feli. sequitur in. d. c. debitores. Lod. in. d. 4 to. nu. 8. Soc. cõs. 59. dubio. 2. lib. 3. Tho. Grã. decis. 45. nn. 2 Marc. Ant. Natte. cõs. 144. nu. 6. lib. 1. Thom. Grã. cõs. 25. in ciuilibus. nu. 1. & 2. vbi singulariter scribit quod si iudicis officiũ fuerit implo ratum petitumq; fuerit iustitia ministrari sup

Universidad de Deusto
Biblioteca

pletur is defectus quiin petitione absolutionis interuenit.

Sextò limita, nam licet sit verũ quod in absolutione à iuramento pars sit citãda, tamen si citata non fuerit: & absolutio fuerit cõcessa valet & tenet. ut voluit Anto. in d. c. debitores exemplo eius quod dicitur in absolutione ab excõmunicatione, vt per Ioan. Andr. & alios in c. quaſrõte de appel. & hoc dictũ Ant. seq. Ial. in. l. patre furioso. col. antep. ff. de his qui sunt sui vel alien. iur. Abb. autem in. d. c. 1. de iureiur. post quã co. 7. hoc dictũ pro notabili cõmẽdauit eum col. 7 ver. quarto reprobat ea ratione, quia (vt dictũ est) non potest episcopus, nec etiam Papa absoluere, siue dispensare à iuramento sine causa. Igitur antequam appareat causam subesse, non habet potestatẽ absoluendi, etiam si vere causa subesset, quia ignorat, id quod est fundamentũ suæ potestatis. vt not. Bar. in l. 2. ff. de iudr. & in l. multũ. ff. de cõd. & demõst. Nec potest illi apparere de causa nisi vocata ipsa parte vt diximus. Nec obstat, quod de absolutione ab excõmunicatione not. in. d. c. quã fronte. quia illa semper dependet a voluntate illorũ qui excõmunicant: valet enim semper siue iusta siue iniusta sit excommunicatio. vt in c. 11. q. 3. l. 31. tit. 9. par. 1. no. in c. venerabilibus. §. vbi autẽ. de sen. exc. li. 6.

REGVLA. VI.

Absolutus de certo crimine, amplius accusari non potest. vt in. c. de his, de accusa. vbi bona glo. Et vide simile in. c. habet. 2. q. 5. probatur in. l. licet. §. fin. ff. naut. caup. & sta. concordat. l. 12. ti. 1. par. 7.

Limita. 12. modis, vt per Feli. in. d. c. de his. per duas primas col. vbi aliquas ex limitationib⁹ sublimitat; quẽ vide, quia esset laboriosum trãscribere. Et vide tu Hispane alleg. l. par. quę huic regulę triplicẽ limitationem assignat.

ANNOTATIO.

Adde Abb. & Ioan. de Ana. in c. fin. de col. deteg. en. Rom. cons. 213. num. 2. Ang. Arcti. vbi Auz. Arim. in addi. in tract. maleff. in parte. Et ad querelam Ti ij. nume. 9. Hippo. in singu. 639. incipi. Absolutus. AEgidi. Bosi. in tract. delictor. titu. de senten. nume. 76. pagin. 557. D. episcopum Segob. lib. 2. vari. resp. c. 10. per totum Anto. Gome in tra. de lict. c. 1. nu. 27. apud quos varias huic regulę limitationes scriptas reperies.

Hanc etiam regulam ultra nostrum authorem, scripsit Robertus Maranta in speculo aduocatorum 6 par diuisi. 6. iudi. nume. 49. §. octauo principaliter. pag. 309. cum multis sequẽtibus, vbi eam latissime interpretatur: multas quę ex ea quęstiones decidit, tandem limitat decem modis.

REGVLA. VII.

Absoluere potest legatus ab omni excommunicatione, etiam Papæ reseruata: probat tex. in. c. ad eminentiam. de sent. iuncto cad. si quis. suadente. 17. quæst. 4.

Limita hanc conclusionem septem modis, vt per Feli. in d. c. ad eminentiam. in fine de sent. excommu.

REGVLA. VIII.

Absoluere potest ab excommunicatione regulariter qui & ligare: vt in. c. si Petrus. 24. q. 1. & in. c. inferior. 21. dist. facit. l. qui cõdenare. ff. de reiudi.

Limita decem modis, vt per Siluest. in sua summa in verbo, absolutio. lo. 1. in col. 2. versic. absolutio, verò. Et in proposito huius regulę vide Zasi. in. l. qui condemnare. suprà allegata. vbi facit regulam sub his verbis. Correlatiuorum, vel contrariorum, qui potest vnum, potest & reliquum. & limitat nouem modis, vbi etiam vide Ripam. col. 2. &. 3. vbi regulam illius legis qui condemnare. limitat septem modis.

ANNOTATIO.

Adde omninò Ioan. de Ligni. in tracta. de censura eccles. §. 26. per totum Dec. in. l. qui cõdemnare. ff. de regul. iur. Authorem nostrum in practica criminali cano c. 3. num. 4. &. 5. & Regiam. l. 7. ti. 9. parti. ibi, *Qualquier que puede descomulgar puede absoluer.*

REGVLA. IX.

Acquisita per mulierem constante matrimonio, pręsumuntur acquisita de bonis mariti. vt in. l. Quintus. ff. de

de dona. inter vir. & vxo. glo. & doctor. in. l. cum oportet. C. de bon. quæ lib. Francis. Crem. in singula. 6. incipi. Tu scis qui referendo Bal. idem dicit procedere in concubina, vt de bonis amasij (vt vtar eius vocabulo) videatur acquisisse. Vide tu Hispane. l. 2. prope. fin. ti. 14. par. 3.

Amplia dupliciter dictam regulam, & limita vndecim modis, vt nouissimè per copiosum & fidum modernorum relatorem Ioan. de Neuiza in sua silua nupti. in noua eius impressione, in paruo volumine in fol. 68. col. 1. cum tribus sequentibus. Licet insignis doctor noster Hispanus Ioã. Lup. in rep. Rub. de donat. inter vir. & vxor. fol. 35. col. 1. cum quinque sequẽtibus materiam huius regulæ optimè examinauerit, & tandem solum tripliciter ampliauerit, & alijs tribus modis limitauerit eam.

ANNOTATIO.

Adde Abb. nu. 3. & doctores ibi in. c. significauit de donati. inter vir. & vxor. Bal. in. cons. 28 incip preponitur & cons. 55. incip à libello incipiendum vol. 4. Bartho. Chassa. in cõm. in consue. Burg. rub. 4 glo. *fœmme*. num. 16. late Paul. Pariti. consilio. 42. vol. 1. Benedict in. c. Raynuntius in verbo, qui cum alia matrimonium contrahens. num. 144 de test. Dida. á Segura in tract. de bonis lucratis constante matri, & ibi noster Did. Perez nume. 243. Et vtrum eadem præsumptio dari possit contra officialem principis, vt præsumatur bona quæ habet, de ipsius principis bonis acquisisse est glo. singul. quæ tenet quod sicin. l. defensionis. alias incipit facultas. in glo. vltim. ad fin. C. de iure fis. lib. 10. quam sequitur Bal. in. l. 1. column. vltim. circa medi. C. de hæredi. vel acti. vendi. & in auth. licentiam. colu. vltim. C. de episcop. & clerie. quo loco dicit glo. illam esse notandam contra thesaurarios principum. Quaubis Bar. in. d. l. defensionis illius glo. sententiam reprehendit sequutus. Cyn. & Belaperti. in d. auth. licentiam. qui ea potissime ratione mouentur ne delictum presumatur. contra pissimam decisionem tex. in. l. merito. ff. pro socio cum alijs. Sed idem Bal hanc controuersiam componens in l. si defunctus. C. arbi. tutel. & latius in c. 1. col. 2. versi. Item oppono. de cont. inter dom. & fid. de insti. feud. existimat, vt glo. sententia procedat ante quam ratio reddatur administrationis, ea tamen reddita præsumptio cessauit. Sed cum eadem præsumptionis ratio de qua in dict. l. merito. detur etiam ante redditam rationem distinctionem Bal nõ admitto, & ideo veriorẽ opinionem indistincte contra glo esse censeo: cõtra quã allego tex, optimũ in. l. si defunctus. C. arbi. tuto vbi tex. ille nulla distinctione cõstituta probat, quod tutor no præsumitur quæsiuisse, quę comparauit post administrationem ex redditibus pupilli: sed sua industria & ideo merito illius glo. opinionem asseuerat esse falsissimam contrariam dicens communem AEgidi. Bosi. in tract. delict. tit. de fisco. num. 49. Quia (vt ille inquit) si contraria opinio esset vera, actum enim esset de substãtia quam plurimorum, fiscusque nullo negotio non mediocriter locupletaretur, quod esset maximum inconueniens. Sic procurator minime præsumitur ex patrimonio domini locupletatus. vt latè per Anto. de Butrio Ioan. de Imo. & doctor. in. c. 1. de pecul. cleri. secundum eorum iudicium in facti contingentia interrogatus consuluit. And. Alcia. in consilio. 8. His etiam finitimum est quod voluit And. de Isernia quem in regno Neapolitano plurimi euangelistam appellant. in. cap. 1. column. 2. de contra inter. mas. & fœmi. quod vasallus non præsumitur quæsisse que habet ex bonis domini sed sua industria. quem sequitur ibi Matthæus de Afflictis. & Cate. Cott in Memoriuris in verbo, concubina. Et quid in Rectoribus hospitalium vide per Bal. in. d. auth. licentiam. col. 1. Sed dices, quare his casibus & similibus, quos vt breuitati consulam prætermitto, præsumuntur bona legitimè aposidẽtib. acquisita, propria industria: & nõ ex alienis bonis, hac tamẽ regula in muliere contrariũ iudicatur. Cuius discriminis ratio, mea sentẽtia ea esse potest, quia sicuti in supradictis casibus ob id bona propria industria & nõ ex alienis bonis acquisita iudicamus, ne delictũ si aliud foret præsumeretur: sic eadem ratio est in causa, vt acquisita per mulierẽ, matrimonio cõstante, ex bonis mariti acquisita fore cẽsentur. vt euitetur delictũ & suspicio turpis quæstus. Qua etiã ratione subsistẽte, bona acquisita à prælatis præsumuntur de

Universidad de Deusto
Biblioteca

bonis ecclesiç, & non propia industria vt in. c. 1. de pecul. cleri. ne in illis criminis suspicio detur. cum negotiatio sit eis interdicta. vt per totũ tit. ne clerici vel monach. istam rationem differentiç inter prçlatũ, & alios administratores scripsit Abb. in. d. c. 1. opp. 1. Illud vero negari nõ potest, quod si prælatus habuisset aliquod officium lucrosum, vel alias esset vir industriosus, vel ipse habuisset bona tũc præsumptio. d. ca. 1 cessaret prout ibi not. Ioan. Andr. Petrus de Anch. Anto. de Butrio & Imo. Abb. in. c. cum esses de test. Alcia. in. cons. 18 nu. 2. Rom. cons. 159. Rolan. Val. cons. 90. nu. 19. par. 2.

Hanc principalem regulam, vltra autorem nostrum, cum sex limitationibus, cõstituit Cat. Cotta in d. verbo. Concubina. Eandem regulã vbi not. eam examinat, cum decem limitationibus scripsit Andr. Alcia. in tract. præsuuptionum. reg. 3. præs. 26. Hodie tamẽ in hoc Hispaniarum regno regula hçc nõ procedet, cum eo iure bona omnia siue mobilia, siue immobilia, quæ maritus & vxor habent: communia reputantur, præter ea que quilibet eorum: sua fore probauerit vt disponit l. 203. Stilli quæ incipit, *Como quiera que en el derecho diga*, quã ad hoc not. Mich. Gison. in l. 16. nu. 12. in Taurinis cõstitutionibus quç apud suprema Hispaniarum prętoria seruari testatur regius fui temporis dignissimus senator Ioan. Lup. in elegantissima illa & numeris omnibus absolutissima electione rub. de donat. inter vir. & vxo. §. 60. 21. versi. Hodie tamen.

REGVLA. X.

Acta facta in causa ciuili, secũdum communem conclusionem doct. nõ faciunt fidem in criminalibus. Ita firmat Feli. in. c. at si clerici nume. 12. de iudi quod ibi tripliciter limitat.

ANNOTATIO.

Adde Bar. & doctores in. l. 2. C. de edend. AEgidi. Bosi. in tract. delict. tit. sent. nu. 83. pagin. 558.

REGVLA. XI.

Acta litis ordinaria, quç respiciunt Potius causam quam instantiã, vt sunt effectus surgentes ex litis contestatione, & quod actio perpetuetur, quod res fiat litigiosa, quòd possessor sit malç fidei, perẽpta instantia remanet: & se extendunt ad aliam instantiam, quando vertitur eadem causa, & inter easdem personas, vel inter alias quæ habentur loco eiusdem. doctrina est Bar. singu. in. l. 2. ff. iudi. Sol. col. 2.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. in. l. is: apud quem. C. de edend. col. 5. in fine. vide singularius per Feli in. c. causam quç el. 1. de testib. col. pe. ver. Fallit primo. vbi hãc regul. describit prõ prima fallẽtia alterius regulę & eam restringit. 4. modis, vbi includit prędictas duas limitationes. Iaſ.

REGVLA. XII.

Actionẽ vbicunq; in ciuilibus, lex vel statutum non dari dicit, ope exceptionis intelligitur, non autem ipso iure: tenet Bar. per tex. ibi. in. l. 1. §. sublata iũcto principio illis. l. ff. ad senatus cons. Treb. vbi & Ang. & alij idem. Bar. in. l. 1. per illum tex. cum glo. ff. de iurejur. & in. l. cum lex. col. vlti. ff. de fideiusso. & in. l. 1. per illum tex. ff. ad Macedo. & hanc regulã confirmat & defendit Iaſ. in d. §. sublata. colu. 2.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. ibi, qui videdus est in lectura duplici illius. §.

ANNOTATIO.

Adde Alberi in tract. statutorũ. q. 121. Abb. in. c. 2. nu. 4, de noui operis nũti. Petrũ Rab. in alpha. aureo in verbo, lex. fol 73. & autorem nostrum in doctrinis magistralibus doctrina secunda. incip actionem.

REGVLA. XIII.

Actiones tres, videlicet personalis, rei vendicatio, & hypothecaria, competunt pro omnibus legatis & fideicõmissis tex. est in. l. 1. C. cõm. de legatis & in. §. in nostra. insti de leg.

Amplia dupliciter, & limita septem modis, vt per Iaſ. in. d. l. 1. col. 2. & sequ. Et vide Iacob. de Nigris in rep. l. 1 ff. de legat. 1. vbi in materia huius regulç facit aliam: scilicet, Actio ex testamento competit pro legato, vbi est validum de iure communi, & concernit vtilitatem alterius: quam tandẽ ampliat quinque modis, & limitat septẽ alijs, quem etiam vide ponentem octo casus, in quibus actio hipothecaria nõ competet pro legatis.

ANNOTATIO.

Adde Guill. Benedict in rep capi Raynuntius in verbo, si absque liberis. in. 2. nu. 149. de test. Fran. de Ripa in. l. 1. nu. 47. cũ sequenti. ff. de lega. 1. Anto. Gom. tomo 1. de vltimis volun. c. 12. nu. 7 Petrum Dueñas Hispanum in reg. 15 incip. actio personalis, qui alias huic regulæ limitationes scribunt.

REGVLA. XIIII.

Actionibus bonæ fidei, veniunt vsurç à tempore morę absque eo quòd lis contestetur tex. est in. l. videamus. in prin. ff. de vsur.

Limita, & intellige, quãdo tales actiones competunt contra eum, qui nullũ ius habet: sed si competant contra eum qui mero iure habet ius, licet possit priuari eo, tunc vsuræ tantum veniunt à tempore motę litis. hoc voluit glo. in. l. 1. C. de his quib. vt indig. & ibi ita declarat Paul. quem ibi refert & sequitur Iaſ. in fin.

ANNOTATIO.

Adde Florianum in. l. fideicõmiss. in prin ff. d vsur. Iaſ. in § actionũ nu 6 inst. d. actionibus.

REGVLA. XV.

Actio personalis datur contra hęredes, pro portionibus hęreditarijs. vt in. l. pro hæreditarijs. C. de hęredi. act.

Limita septem modis, vt per Ripam in. l. 4. §. Cato. col. 12. ff de verb. oblig.

REGVLA. XVI.

Actus inutilis & inualidus, operatur tãtum ademptionem actus validi tex. in. l. plane in princip. ff. de leg. 1. vbi Bar. & doctores ponunt rationem.

Limita hanc regulam septem modis, vt per Iaſ. ibi, col. 2.

ANNOTATIO.

Adde omnino quæ scribit And. Tiraq. in. l. Bobes. §. hoc sermone. 1. limitatione. ff. de ver. signifi.

REGVLA. XVII.

Actus gestus contra formam, est nullus. tex. in. c. cũ dilecta de rescrip. tex. in. c. Pisanis. de recti. spol. in. c. venerabilis. de officio deleg. l. cum. hi. §. si prętor. ff. de transact. & aliqua dicta ponit Fel. in. d. c. cum dilecta. col. 9.

Amplia duodecim modis, & limita octo vt per Felinũ ibi colũna octaua.

REGVLA. XVIII.

Actus si non valet vt agitur, valet vt valere potest: vt in. c. vno. §. pe. de spons. imp. lib. 6.

Limita istam regulam quinque modis, vt per Iaſ. in. l. 1. §. si quis ita. col. 9. in fine & seq. ff. de verb. oblig. vbi vide Ripam. col. 4. cũ tribus sequen. qui ampliat istam regulam octo modis & limitat alijs sex.

ANNOTATIO

Adde latissime huius regulæ materiã interpretãtem. Caro. Mol. in l 1. § si quis ita. nu. 33. cum seq ff. de verb. oblig.

REGVLA. XIX.

Accusatio, seu actio criminalis, regulariter tollitur spatio viginti annorum. casus est notabilis in. l. querela. C. de falſ. qui à Bal. & Ang. ibi commendatur. Vide Hispane. l. 5. ti. 7. par tit. 7.

Amplia hoc procedere, etiam in inquisitione quæ fit officio iudicis.

Limita nouem modis, vt per Balb. in tract. de præscripti. in. 4. parte. 4: par. princip. in. col. 2. cum duobus sequentibus.

ANNOTATIO

Adde Bar. in l in cognitione. ff. ad Sillani. Abba. in c. cum haberet. col. 2. nu 3. de eo qui duxit in matri. Plat. in. §. Item lex Cornelia de Sicarijs. insti. de publi. iudi. Luc. de Penna. in. l. si apparitor. C. de coartal. lib. 12. Ang. Areti. & ibi Aug. Arim in tract. malefi. in part. Inchoata Nicol. Boeri. decisi. 26. per totam. Hipp. in. l. qui falsam § accusatio. ff. de falſ. Lud. Car. in pract. crim. fol. 221. nouissimæ impressionis

Universidad de Deusto
Biblioteca

Anto.Gome.in tract.de lict.c.1.nu.5. AEgidi. Bosi.in tract.de lict.ti.de acus.nu.30.

Amplia tamen regulam istam vltra authorem,vt eius dispositio procedat etiam si offensus esset minor:quia aduersus hanc prescriptionem non potest in integrum restitui tex.in.l. auxilium.§.1.ff.de minori. vbi Alb. & Bal. Specul. ti. de in integ. resti.ver.sed pone. Et idem est in lapsu termini dati ad probandum à iudice contra reum accusatum:vel post publicationē in causa,quia restitui minor nullo modo potest ad producendos alios testes, vel probationem de nouo faciendam ita singu. scribit Alex.in.l.1.§.nuntiatio.num.34.ff.de noui oper.nūtia vbi Rom.& Ias.col.penu.Ant. Gō. in.d.c.1.nu.6.& ante eos voluit glo. in Clem. non potest.in.glo.pen.de procur. Ex quo infertur egregia interpretatio ad.l.17.in legibus de Madrid,vt eius dispositio in ciuilib, causis procedat non vero in criminalibus.

Hanc etiam regulam, vltra doctores supra allegatos qui multas limitationes assignant,cū septem limitationibus scripsit Petrus Follen. in practica.crimi.in.1.par.2.par.in verbo foriudicentur.num.17.pag.123.

REGVLA. XX.

Accusator,siue instigator etiam in criminalibus debet condemnari in expensis: vt tenet Bar.in.l.1.in prin.4° col.ff.ad Turpi.& in.l. senatus.eo tit. sequitur Ias.in.l. properandum. §. sin autem alterutra. 9 col. C. de iudi.de quo vide Feli.in.c.accedens. pen. col. de accus.

Limita prefatam regulā tribus modis, vt per eundem Ias.in. d. §. sin autē alterutra.in.d.col.9.& adde Ant. Nicellum in concordantijs glossarum Iuris ciuilis & canonici in cōcordia.47. incip.Expensę qui refert Præposi. Mediol.præceptorem suum in.c.fin.de dolo & cont.ponentem regulam cum viginti limitationibns: & ipse Ant. per tres col.bene examinat materiam huius regulæ.

ANNOTATIO.

Adde quod hoc est sine dubio, quod in criminalibus causis, victus victori est in expensis condēnandus.tex.in.l.si postulauerit.versi. si reus.& ibi Bar.ff.de adult.l.vlti Secundum vnam lectionem. C. de fructibus & liti.expen. vbi idem not.Bar.num.2.Sali. num.9.in.l.qui crimen.C.qui accus.non poss. glo.fin.in.c.cū dilecti.de dolo & contu.vbi Bal.col.2. & Alb. nu.17.sentit glo.in proœm.inst.in parte,legit. vbi Ang.num.8.glo.in c.finem litibus.in parte expensas. de dolo & contu.vbi Abb.nu.24. testatur esse cōmunem opinionem. quam sequitur Bar.in.l.1.in prin.num.13.ff.ad Turpi. eandem fatentur esse communem opinionē Hippo.in.l. patre vel marito.nu.12.ff.de quæsti.& in practica §. supereſt.num.1.episcopus Calagur.in excellentissima illa practica criminali canonica.c.fin.nu.1. insignis Padilla in.l. transigere.nu.4.C. de trāsact.de qua lege Capell.Tho.& ibi Stephan. Aust.in addi.q.6.AEgid.Bosi.in tract.delict.tit.de accusa.num.28. qui alios allegat cui communi sententiæ sustragatur.l.113.Stilli.ibi.E *desque fuere dado juyzio contra el acusado,entonce pagara estas costas y las otras,y no ante.*

REGVLA. XXI.

Adeundi iuri,seu immiscendi triginta annis præscribitur: vt tenent doctores cōmuniter in.l.licet. C. de iure delib. secundū Ias.ibi. Vide tu Hispane. l. fi. ti.14.par.6.

Limita,nisi filia esset instituta à matre sine cohærede,quia tūc si infra triginta annos non adiuit ex testamēto, poterit infra alios triginta adire ab intestato. & idem si ab intestato ex vno capite per triginta annos esset exclusa, quia poterit ex alio,infra alios triginta admitti. quod voluit notabiliter Bal.in.d.l.licet. referendo Bar. quam decisionem dicit mirabilem Paul. in.l. quandiu.la.1.ff.de acqui.heredi.commendat etiam Ias.in. d.l.licet.fin. col. per quod limitat dictam communem conclusionem: quod subintellige, vt per eosdem ibi.

ANNOTATIO.

Adde quod huius regulæ doctrinam, præter alios fatētur esse communem Corne.cōs.305. nu.6.vol 3.Bartho.Soci.consi.91.in fine.volu.1. Ias.in.l.fin.C.de repud.hæredi col.2.ver.sexto limita. Dec.in l.2.nu.3.C.qui admitti.Balb. in tract.

in tract.præscrip.4.pa.4 pa.princi.q.19. Pari. con.32.nu.10.vol.3. Roderi.Suarez maximus ille vir apud Hispanos in controuersis forensibus alioquin summa scientia præditus in l.1. ti.*de las herencias* num.44.lib.3.for leg. Dec. in.l vlt. C.quando non peten.par.4.col in fine.nu.8.vbi hanc dicit esse magis communē opinionem & ibi Iacob.de S. Georgio.cons.1. num.8.qui fatetur secundum eam cons.luisse & obtinuisse Ant.Gom.1.tom.c.9.nu 28.

Et istam vnicam limitationem,quam huic regulæ constituit author tenuit Bar.in.cons.129 incip.quidam habuit vxorem.nu.3.Bal.in rubri.C.qui admit.col.4.ver.sexto quęritur Alexan.& Aret.in.l.quandiu prior.ff.de acqui.hęredi.Paul.de Cas.in.l.Pantonius.col.2.vbi Areti.col.5.ff.cō.ti.Alex.in.cons.89.col.2.lib. 2 &cons.seq.col.2.Ias.qui eam reputat esse valde sing.in.l.si emancipata.ante fin.C.de iuris &facti ignor.&.in.l.1.col.pen.C.qui admit. &con.cons.34.col.2.lib.1.&.cons.84.col.antep. Conc.cons.70.col.3.lib. Cæpol.cautel.167. incip.nota auream cautelam vbi hoc reputat sing.Guid.Pap.sing.89 Benedict.in.c. Raynuntius.in verbo, Et vxorem.nu.126.de testam.Carol.Cor.in Memor. iuris.in verbo.Adeūdi.Lud.Gnz.cōs.56.col.2.Ant.2 Gome. qui hoc multum extollit in.d.c.9.num.29. And.Tiraq.in.lib.2.de retract.conuent.§.2. glo.vni 20. Quam fatentur esse communem opinionem Carol.Ruin.24.nu.1.vol.1.& cōs. 16.nu.8.vol.3.Maianta in.l.is potest.num. 96 ff.de acqui.hæredi & dignissimus Regius senator Antonius a Padilla in.d.l.si emāncipata.num.42. Quanquam sciam opinionē Bar non carnisse contradictoribus, qui contrarium tenuit quidam Franc. Tigrinus qui fuit vir magnæ scientię & sanctæ vitæ, vt refert Bal.in.c. §.1.tit.episcop.vel abb.in vsibus feudor.& Alex.cons.188 num 2.vol 6. Tigrinus inquam cons.159.incipi. Prædictæ rationes. num.4.inter consilia.Bar.cuius opinionē contra communem sequuti sunt Sali. & Fulgo. in.d.l.licet.C. de iure delib & contra Bar.opinionem seruari communiter affirmat Carol. Molin.ad Alex.cons.87.num.7.vol.2.Ego tamen Bar opinionem, quam in istius regulę limitatione author noster approbauit:tamquam veriorem & magis communem sequor.

REGVLA. XXII.

Administratores publici dicuntur habere mandatum generale cum libera:probat tex. ex quo ibi notat Bar.& doct.in.l.præses. C. de transacti.per quem tex.hoc firmauit glo.in.l. si mādato generali.ff.de procur.in.glo.fin. Limita tripliciter, vt per Ias. in. d.l. præses.3.col.qui prius infert duo notāda ex prædicta regula.

REGVLA XXIII.

Agnati vsque ad decimum gradum. cognati verò vsque ad sextum succedūt.Regula est quę colligitur ex tex. in.l.fin.C.vnde legi.& in.§. fin. inst. de succes.cogn.

Limita hanc conclusionem quadrupliciter secundum Ias.in.l. fin.

ANNOTATIO:

Adde quod huius regulę decisio per authēticorum iura est iam antiquata, cum illo iure agnati & cognati in omnibus æquiparentur, vt in § nulla.in authen. de hered.ab intest.veni coll 4.vnde hodie nulla distinctione constituta admittuntur.glo.in.§.si vero neque fratres.in auth.de hæredi.ab intest.veni glo. Bar. & doct.in auth.in successione.C.de suis & lig. hær glo.in.§.fin.Insti.de succes.lib.Bar & doct.in.d.l.fin.C.vnde legi tradit Nicol.de Vbald.in tract.de succes.ab intest.3.par.ad fin. ver.Restat videre num.12.Guil.Benedi.in.c. Raynuntius, in verbo, Et vxorem, nomine Adelasiam num 87 de test.Ant. Gome.cum allegatis ab eo.in.18 Tauri nu.5 &. vide Regiam l.6.ti.13.par 6.

REGVLA. XXIIII.

Allegans turpitudinem suam, non auditur. tex.in.l.si creditoribus in fin. C.de ser.pign.dat.manu.& in.l.transactione finitę.C.de transacti.& in.l. alias.ff de iureiur. cum alijs. Vide Felin.in.c.fator.de reiudi.1.col.& 2.vbi ponit plures casus fallentię.

Amplia, quod sicut non licet allegare propriam turpitudinem, ita nec illius cuius aliquis est hęres, puta patris:vt in.l. filios & ibi Bar. C. de his quæ in fraud.credi.refert Ias.in.l.iusiurandum quod ex conuentione.§ fin. col.

Universidad de Deusto
Biblioteca

col.pen.in prin.ff.de iureiur.

Primò fallit, quãdo aliquis allegat turpitudinem cõtra eum, qui fuit particeps criminis: vt in.l.de tutela.C.de integ.resti.mi.& ibi doct. per Bar. in l.iusiurandum quod ex conuent.§.fin. cum lege sequẽti.ff.de iureiu.& ita in specie limitat Cæpola cons. 58.1.col. in fin..

Secundo fallit, nisi allegat eam excipiendo, vel replicando, seu defendendo, licet non possit agendo, vel petendo: & hoc quando allegat contra participem criminis. Ita Cępo. vbi suprà per nota. per Bar. in.l. alias. ff. de iureiur. Sed salua pace Cæpol. ista fallentia, seu declaratio. superflua est, stante precedente restrictione seu limitatione ad dictam regulam, vt facile iudicabis.

Tertiò fallit, quando illa turpitudo constaret per confessionem partis aduersæ. Ita limitat Cæpola vbi supra col.2.uer. Tertio modo.

Quarto fallit, vbi turpitudo est detecta ab alio quam à committente per cõfessionem, probationes vel per sententiam: quia tũc potest allegari etiã contra non participem criminis, maximè ad sui defensionem, excipiendo, vel replicando. Ita limitat idem Cæp. d.2.col. per notata per Bar. in.d.§.fin. cum lege seq. vbi vide Alex. in. col. 4.& Ias. in. 6. qui in hoc quando fuit detecta per sententiam, idem tenet. & vide melius per eundem Ias. in col. antep. in fine. vbi cũ Bar. cõcludit, quòd quando est ab aliquo detecta licitè possit & indistincte allegari: in cuius corroborationem tria not. describit, quorum vltimo singulariter sublimitatur ista conclusio, videlicet. nisi ex tali allegatione turpitudinis ab alio detectę allegans sentiret lucrum: ad quod allegat Bal. in. cap, intelleximus de iudi. quod dicit alibi non legisse.

Quintò fallit, vbi vertitur periculum animę. ut in.c. lator. & in.c. consanguinei de re iudi. Ita restringit glo. in.c. inter dilectos in verbo, turpitudinem. de donationib. quam ibi sequitur Abb. & dicit istum casum esse not, tãquam generalem & comprehendentẽ sub se multos alios casus. Sequitur etiam idem Abb. in.c. cũ super. fin. col. de concess. pręb.

Sextò fallit, fauore eccleſię vt probat tex. in.c. quod quis commisit. 35 q.9. & in.c. si quis presbyterorum. de reb. eccle. ali. vel non. ita limitat glo. in.d.c. inter dilectos. quam ibi sequitur & not. Abb. in.2. col. qui respondet ad tex. ibi, qui in contrarium videtur vrgere. tenet & idem Abb. in.d.c. cum super. fi. col.

Septimò fallit fauore libertatis, vt probat tex. in.l. interrogatam. C. de lib. causa per quem ita restringit glo. in.d.c. inter dilectos quam ibi sequitur Abb.

Octauò fallit, in casu.l. quisquis. C. ad leg. Iul. mai. vbi auditur quis allegando quod coniurauerit contra Principem, ad effectum, vt alij puniantur.

Nonò fallit, in casu auth. Sed nouo iure. C. de pœn. iud. qui male iud. Secũdum Abb. in.d.c. cũ super prope. fin. qui hanc limitationem cum præcedenti describit.

Decimò fallit, quando quis allegat eam contra se & in sui prędiudicium. Ita tenet Bar. in.d.l. iusiurãdum quod ex conuentione. §. fi. 4. col. per. l. inde Neratius. §. fin. cum leg. seq. ff. ad leg. Aqui. & per alia de quibus ibi, vbi vide Ias. sing. 7. col.

Vndecimò limita, nisi reus allegando turpitudinem suam ostendat actorem carere actione, quia tunc auditur. Ita limitat. Ioan. Andr. in.d.c. inter dilectos. quem ibi reprehendit Anchar. vide Alex. in.d.l. iusiurandum. in. d. §. fi. in. col. 4. qui post aliqua in proposito relata, dicit quod opinio Anchar. est ęquior, & fortasse verior: quia opinio Ioan. And. non videtur iure probari & Ias. ibi in pen. col. nihil in hoc firmat sed se remittit ad Alex. ibi.

Duodecimò limita, vbi actus est gestus contra legem, quia tunc licet allegare eam. Ita limitat Bal. in. l. non dubium. C. de legib. & in alijs locis per Ias. relatis in. d. § fi. l. iusiurãdum. col. pen. qui hanc limitationem sequitur, motus alijs fundamentis, quam ipse Bal.

ANNOTATIO.

Adde tex. in. l. cum profitearis. C. de reuo. donati. vbi scribitur. Cum profitearis in fraudem alterius te donasse, professionem inhonestam continere intelligis. Quia si fraudem fecisti fraudem patere, vt fiat quod scribitur. in l. sed & partus. §. 1. ff. de eo quod metus cau. ibi *quod fecit passus est.* Vt fiat, quod scribitur Ecclesiast. c. 27. *Facienti nequissimum consilium super ipsum deuoluetur.* Et quod scribit diuinus ille Poeta Psal. 7. *Incidit in foueam, quam fecit.* Et conducit illud Ausonianum in Trimetris. *Compedes.*

Quas ipse fecit, ipsius ut gestet faber.

Illud quoque Gellij, ex antiquioribus. lib. 4 Noctium Atticarum. c. 5.

Malum consilium consultori pessimum.

Et circa materiam huius regulæ vide Bar. in. l. post contractum. col. 2. ver. Sed an venditor. ff. de dona. & cons. 65. in prin. Bal. in. l. in emptione circa medium. C. plus valere quod agitur. Petrum de Ancha. cons. 226. col. 1. Alb. in. l. transactione finita. C. de transa. Franc. de Ripa in. c. cum. M. Ferrari. nu. 61. de const. Barba. cons. 8. col. 4. vol. 4. Caro. Rui. cons. 125. nu. 4. lib. 1. & cons. 142. nu. 7. co lib. & cons. 78. col. 3. lib. 4. & cons. 72. num. 2. lib. 5. Deci cõs. 14. & cõs. 587. col. fin. Et lege latius Socin. qui regulam istam per quatuor, vel quinque col. examinat cons. 264. col. 3. vol. 2.

REGVLA. XXV.

Allegans contraria non est audiendus. tex. in. l. 1. C. de fur. & in. l. Titiæ. ff. de condi. & demõstra. & allegat plures concordantes glo. in. d. l. 1. sunt iura canonica in. c. vno. vt eccles. benef. & tex. vbi Bal. in. c. solicitudinem de appella. In quo semper tene mẽti, quod si aduersarius non vult eum repelli in totum, sed acceptare vnum ex contrarijs, potest hoc facere. ita tenet Bal. in l. cum precum. C. de lib. caus. fin. col. vbi dicit notandum.

Limita tamen prædictam regulam septem modis, vt per Ias. in. d. l. 1. C. de fur. col. pen. Adde alias quatuor limitationes per Claud. Marmerium in rep. § nihil cõmune. l. naturaliter. ff. de acqui. poss. fo. 10. col. 2. ver. Ex his consequenter.

ANNOTATIO.

Adde circa istam regulam Guid. Pap. singulari. 706 Rob. Mara. in speculo aduocat. 4. par. 20. dist. iudi. num 4. pag 257.

REGVLA. XXVI.

Allegans titulum solemnem vel legitimum, puta stipulationis, probat titulum allegatum precessisse, ex præstatione decennali, adeo quod eius virtute potest debitor in futurum compelli Elicitur ista regula ex. l. cũ de in rem verso. ff. de vsur. secundum cõmunem intellectum doctorum ad eam assignatum.

Amplia quadrupliciter dictam cõclusionem, & limita duodecim modis, vt per Ias. in. l. si certis annis. C. de pacti. quẽ vide, quia in huius regulæ corroborationem nouẽ decisiones notãdas adducit, in quibus multum operatur decẽnij lapsus. & vide eundẽ Ias. qui solum posuit septẽ restrictiones. ad. d. l. cum de in rem verso. in. §. præiudiciales. in pe. col. inst. de acti. quem etiam vide in col. seq. pro materia eiusdem. l. Et huic regulæ solum tradit duas limitationes. Soci. in. reg. 82. incip. Debitum.

ANNO-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ANNOTATIO.

Adde latissimè, & melius quam alibi Franc. Balb. in eleganti simo illo præscriptionũ tract. 2. par. 3. par. q. 1. fol. 20. vbi istam regulam, pluribus adductis conclusionibus declarat, ex quibus vtilissimas quæstiones decidit. Et vide etiam amplissimè And. Tiraq. in tract. præscri. §. 1. glo. 4. quia pagina 24. vsque ad paginam 72. adducit. 43. decisiones in huius regulæ corroborationem. Vide etiam. D. Couar. in reg. possessor 2. par §. 4.

Hanc regulam vltra nostrum authorem, cũ quatuor ampliationibus, & sex alijs limitationibus, constituit Bartho. Chassa. in cõm. in cõsue. Burgund. Rub. 11. §. 2. in verbo. *Et semblablement* nu. 16. pag. 1380.

REGVLA. XXVII.

Allegare, vel dicere non sufficit nisi illud probetur. glo. in. c. non est de consuet. lib. 6. in versi. Quam allegat. & in Cle. vna. de in int. resti. quas glossas cũ alijs. 16. ad hoc allegat Felin, in c. cum dilect. col. pen. de accu. pro quibus cõsiderat tex. ibi. quas omnes etiã allegat Hipp. in. l. 1. §. si quis dicatur. col. 1. ff. de quæst.

Limita præfatam regulam. 9. modis vt per eundem Hipp. in. d. §. si quis dicatur. 4. &. 5. col. quorum quatuor, vt ipse fatetur, habuit à Felino in. c. quoniam contra col. 19. &. 20. de prob. & pro ampliatione huius regulę vide eũdem Hip. vbi suprà col. 2. &. 3. qui pluribꝰ doctrinis eã extẽdit etiã in scripturis tabellionũ, vel in sentẽtiis iudicũ.

REGVLA. XXVIII.

Alienare prohibitus à testatore extra certum genus personarum, puta extra familiam, vel. descendentes: potest ex testamento transferre in eum qui alijs esset sibi ab intestato successurus, dato quod nõ esset de familia ista. glo. est de hoc valde singu. in. l. pater familias. § Iulius Agrip. ff. de leg. 3. quæ cõmuniter approbatur secũdum Imo. & Raph. Cumanum in. l. cum pater. §. cũ inter. ff. de leg. 2. & sequitur eam Bar. in. l. peto, §. fratre. ff. eod. ti. & confirmat. Ias. in. l. filius familias. §. Diui col. 19. num. 137. ff. de leg. 1.

Limita hanc regulam duobus modis notandis, vt per Ias. in. d. §. diui. nu. 137. &. 138.

ANNOTATIO

Adde Bar. in. l. si ita quis. § ea lege. nume. 7. ff. de verb. obli. vbi Paul. Imo. & Aret. & communem esse testantur ibi Ias. nu. 44. Zazius num. 15. & communem esse huius regulę doctrinam fatentur Ias. num. 101. in lect. & in repe. nu. 135. Ripa nu. 97. Ioa. Cro. num. 112. Fer. Loa. num. 182. in. l. filius fami. §. diui. ff. de leg. 1. Alexan. consi. 56. numer. 6. volu. 1. & consi. 59. num. 10. volu. 3. Deci. consilio. 23. num. 1. & con. 377. numero. 9. & consi. 481. nu. 2. Bar. Soc. cõs 227. nu. 8 vol. 2. & alter quoq; Soc. Bartholomei nepos ex fratre consi. 163. nu. 3. vol. 2. Riminaldus consi. 185. nu. 8. vol 1. episcop. Segob. in. c. Raynaldus in prin. nu. 8. de test. Anto. Trigona. sing 102. Gual. de arte test. tit. 8. cau. 6. nu. 2. & plures eam sequuntur quos Tiraq. refert de vtroq; retra §. 6 glo. 1. nu. 4.

REGVLA. XXIX.

Alienans rem subiectam fideicommisso in præsentia fideicõmissarij nõ præiudicat, licet ipse prẽsens taceat & non contra dicat. Ita tenẽt communiter poctores damnando glo. ibi, in. l. cum proponas, ſa. 1. C. de pact. quam dicit communiter reprobari Bal. in. l. 1. in. fine. C. de bon. mat.

Limita dupliciter, vt per Ias. in. d. l. cum proponas. fin. col.

ANNOTATIO.

Adde pro ampliori huius regulæ intelectu. Bar. in. l. quæ dotis. ff. solu. matri. Bal. in. l. quoties. col. 1. ver. Quæro nunquid. C. de fideicõmiss. & in. l. Titia cum testamento. §. Luci. ff. de leg. 2. Alberi. in. fideiussor. §. 1. ff. de pigno. & in. l. 2. col. 2. ver. Nonò. ff. solu. matri. Andr. de Iser. in. c. Imperialem. in princ. de prohi. feud. aliena. per Federicũ. Imo. in. l. cum vir. col. 9. ff. de vsucapioni. Alex. cons. 190. col. 3. lib. 4. Ias. in. l. filius fam. §. Diui. 2. lectionis col. 11. vbi. Ioan. Crot. foli. antep. ver. Primasit cõclusio. ff. de leg. 1. Fabi. de monte. S. Sabi. in tractar de emp. & vendi. 3. par. prin. quæst. 34. Et huius nostrę regulæ doctrinam communem esse testantur Ias. nu. 10. Deci. nu. 4. in. l. cum propo-

proponas C. de pactis. insignis Padilla in. l. quoties. C. de fideicommi. nu. 5. de qua lege. And. Tiraq. de vtroque retract. §. 1. glo. 6. nu. 154.

REGVLA. XXX.

Alienę rei legatum, factum à testatore & sic errante non valet. text. est in. l. cum alienam. C. de leg. & in. §. nõ solum. inst. de lega. Concordat tibi Hispane. l. 10. ti. 9. par. 6.

Limita octo modis, vt per Ias. in. d. l. cum alienam. col. 2. & sequenti.

ANNOTATIO.

Adde quę scribit And. Tiraq. vir sane varię & indefessę lectionis, & de vtroque iure bene meritissimus in tract. de priuile. præ causę pre nu. 66. pag. 99.

Hanc etiam regulam, vbi non vulgariter eam declarat, cum sex limitationibus scripsit noster Anto. Gom. 1. tomo variar. resol. c. 12. nume. 13.

REGVLA. XXXI.

Alimentorum & vltimæ voluntatis fauore duplici concurrente, pręstatio triennalis operatur, quod ex vltima volũtate inualida in futurum possint legata peti, ac si fuissent relicta in testamento valido & solẽni casus est secundum verum & communem intellectum in. l. 1. C. de fideicõmiss.

Amplia hoc quatuor modis, & limita alijs octo. vt per Ias. col. 1. prope fin. cum duabus sequen. scripsit easdẽ limitationes idem in. l. si certis annis. 2. col. C. de pact.

ANNOTATIO.

Adde Guil. Bened. in. c. Raynuntius in verbo. si absq; lib. mo. 2. nu. 191. de test. vbi plures alios effectus triennalis præstationis congessit.

REGVLA. XXXII.

Alternatiuam ex pluribus sufficit esse veram. tex. est. in. c. inter cæteras de rescrip. traditur in reg. in alternatiuis lib. 6.

Limita quinque modis vt per Felin. in. d. c. inter cęteras. col. fin.

REGVLA. XXXIII.

Animus percutientis, an fuerit occidendi, vel non, ex qualitate instrumenti quo percussit præsumittur. probat hoc tex. in. c. significasti. el. 2. de hom. & ibi notat Felin, in col. 4. in princi. quem vide, qui in proposito bonas doctrinas cumulat. Probat etiam hãc cõclusionem tex. in. l. 1. §. Diuus. ff. ad. l. Corn. de Sicar. de quo ibi. singu. per Hippo. in col. 2. cum tribus seq.

Limita istam conclusionem dupliciter, vt per Feli. in d. c. significasti in d. 4. col.

ANNOTATIO.

Adde tex. in. l. cum qui. C. de sicar & in. l. 1. C. de emend. seruo, & in. l. æquos vbi Bar. C. de cur. pub. lib. 12. Bal. in prœm. ff. col. 3. & in. l. solam. col. 3. C. de testi. Areti. in consi. 80. & consi. 147. Deci. consi. 9. & consi. 134. Ang. Aret. in tract. malefi. in par. scienter & dolose Cæpo. in consi. 33. in crimi. cum trib. sequent. Hippo. sing. 176. Thom. Gram. voto. 23. nu. 6. & latissime Lud. Car. in pract. fol. 104. nouissimæ impressionis apud quos varia exempla huius doctrinę, seu regulæ comperies.

REGVLA. XXXIIII.

Appellare ad Papam à subdelegato non in totũ minimè licet, sed ad delegantem. Hanc regulam reassumit Felin. per tex. ibi. in. c. super quæstionum. §. porro de offi. deleg.

Limita octo modis, vt per eum ibi, col. 7.

ANNOTATIO.

Adde Rober. Maran. in Speculo aduocat. 6. par. actu. 2. Reg. 3. nu. 375. pag. 640. vbi regulã istam fatetur esse approbatam communiter.

REGVLA. XXXV.

Appellare licet regulariter, in maioribus & in minoribꝰ, in ciuilibus & in criminalibus causis: vt probatur in. l. et in maioribus. C. de appel. & in. l. nõ tantum & in. l. fin. §. iussus. ff. eod. & in pluribus alijs locis.

Limita cẽtum & viginti vno modis vt per Anto. Nicell. in concord. glossarum iuris ciuilis & canonici in cõcordan. 6. quę incipit, Refricatur in dubium. quas per octo folia prosequitur.

Licet

Universidad de Deusto
Biblioteca

Licet huic regulę Soc. asſignauerit ſolum.32. limitationes in reg.24.incip. Appellatio.& Lanf.in rep.cap.quoniã contra.de prob.in verbo,interlocutiones & appellationes col.27.cum duobus ſeq. Quas limitationes, tu iudex eccleſiaſticæ perlege, vt intelligas, quando tibi liceat appellationem denegare,ne ſi in denegatione,partẽ grauaberis, ad appellationem deferendã Regia authoritate cogaris. Et vide tu Hiſpane.l.13.&.16.ti.23.par.3.

ANNOTATIO.

Adde tex.in.c.omnes & in.c.Romanam.2 q.6.Circa quam regulam vide Soci.conſ.195. num.1.vol.2.Iaſ.in.l.1.num.17.ff.ſi quis cauti.Matth.de Afflict.in conſt.Neapo.in prælud.q.25.Octauian.in pract.Romanæ curiæ lib.7.fol.152.Paul.Paul.conſ.28.num.11.vol. 4.Petrum Duenas Hiſpanum in reg.45.And. Tiraq.in tract.de morte.6.par.6.declaratione nume.9.

Hanc etiam regulam,cum tribus ampliationibus,& octo limitationibus ſcripſit Ant.Gome.tomo.3.de delictis.c.13.nume.31. Eandẽ regulam cum.22.limitationibus conſtituit Ludo.Cat.in pract.crimi.a fol.2.vſque ad fol.33. Eandem cum.45.limitationibus tradidit Rebet.Maran.in Specu.aduocat.6.par.actu.2.nume.268.à pag.619.vſque ad pag.636 Et cum alijs viginti limitationibus eam aſsignauit Petrus Rebuff.ſuper regias leges Galliæ in tract. de appella.arti.6.glo.2.pag.502.tomo.3.conſt. Fraciæ.Et vide.l.1.ti.15.lib.2.for.leg.quæ duos ponit caſus,in quibus appellatio denegatur. vbi glo Montaluialios caſus enumerat.Et vide latius Specul.pluribus modis iſtam regulam limitãtem tit.de appellat.§.in quibus autem caſibus.Hippo in.l.vni.nu.138.C.de rap virgi.

REGVLA. XXXVI.

Appellare à ſententia lata ſuper poſſeſſorio de iure ciuili non permittitur. tex.eſt.in.l.vni.C. ſi de momẽt.poſſe. fue.appel. Poſuit hãc regulam Socin. in ſuis full.in Reg.18.incip. Appellare etiam.& illã reſtrinxit quinque limi.

Limita vltra cum tripliciter, vt per Iaſ.in.l.1.2.columna poſt medium.C. de bonor.poſs.ſecun. tab.

Primò videlicet,quia ſi iudex deferat appellationi, poterit appellas obtinere ad quod allegat Bal.& Alex. & tenet etiam idem Iaſ. referendo eoſdem & commẽdando hoc pro ſingulari in l.patre furioſo.4. col. in princ. ff. de his qui ſunt ſui vel alien.iur.

Secundò, quia in tali caſu ab inordinato ꝓceſſu poteſt appellari, ad quod etiam refert Bal in.c.ex conqueſtione de reſti.ſpo.dicens alibi, non legiſſe.

Tertiò, quia licet non poſsit appellari, poteſt agi de nullitate. ad quod refert Bal.& Alex. Tu vide latius Ant. Nicel.in concord.gloſſarum iuris ciuilis & canonici.in concord. 6. incip. Refricatur in col.5.ver. Sextò fallit. vbi hãc regulam limitat, ſeu moderat modis viginti & vno.

ANNOTATIO.

Adde tex.in.c.vlti.§.de poſſe.2.q.6.tex.in l.quiſquis.C.de appellatt. non recipi. & in.l. momentariæ.C.vide vi.glo.in.c.cum ad ſedẽ. in verbo,interdictum.ver.et nota per hanc decretalem.& ibi late Ioa.And.& Abb.col.per.de reſti.ſpoli, tradit Specul.ti. de appel.§.in quibus.verſi.Sexto nõ appellatur. & verſi.ſed nunquid.Cin. Bal.&Alberi.in.l.incerti.C.de interdict.Bar.& Ang. Arcti.in.l.vlti.§.iuſſus. ff.de appella.Federi.de Senis cõſ.76.Ang.cõſ. 46.col.2.Raph.Fulg.conſ.145.dub.2. Imo. conſ.55.col.2 Alex.conſ.2 col.vlti.ver. In quãtum autẽ.lib.3.& conſ.99. col.1.lib.5.Cornc. conſ.190.lib.1.& conſ.10.col.1.&.2.lib.4.Iaſ. conſ.187.col.1.lib.2.Deci. conſ.82.per totum Ripa.in c.ſepe.nume.3. de reſti.ſpoli. Auf. in cap.Tholo.q.vlti.Gozadi.conſ.50. num.4.Cacel.Catt.in Memo.iuris in verbo,appellari nõ licet.And.Tiraq.in tract.de morte.6.par.declara.6.nu.5.Sebaſ.Vanti.in tract.de nullitatibus Rub.4 Quis poſsit dicere de nullitate. nu.34. Ioan.Conſt.in gloſſ.ad conſt.regni Galliæ art. 62.Matth.de Affli.deciſ.Neapol.269. Pet.Rebu.ſuper regias leges Galliæ in tract. de ſent. exequend.arti.5.glo.3.Paul.Pariſ.conſi.108. nu.20.lib.1. Quam eſſe communem ſententiam fatetur. Deci.in.l.1.col.2.C.de bono. poſſe.ſecu.tab.Roland.à Valle in conſ.38.nu.13. volu.2.Bereng.in.l.naturaliter.§.nihil commune

mune.nu.76.ff.de acq.poſſ. Aug.Bero.q. 52.nu.8. Licet eam impugnet Ioan.Cora.in paraphraſi ad tex.in l.naturaliter.§.nihil commune nu.8.ff.de acquir.poſſe. Sed ſuperior regula, quæ verior & communior eſt ea tulcitur ratione,quia talis ſententia lata ſuper poſſeſſorio parit modicum præiudiciũ,cum de facili poſsit reparari in iudicio ꝓprietatis.& ex iſta ratione cauſa poſſeſſionis appellatur momentanea, ita glo.2.in fine in d.l.vni C.ſi de momẽ.poſſe. fuer.app. vbi Bar. & doctores notãt & ideo iure ab ea non appellatur.

Primo igitur vltra auctorẽ,noſtrũ limita d. regulã, vt procedat,quo ad effectũ ſuſpẽſionis, nõ vero quo ad cauſæ deuolutionẽ.ſicuti probare conatur Bar. in l.2.nu.6.ff.de appella.recip.Abb.in c.cum.ad ſedem.nu.30.de reſti. ſpoli.& conſ.55.lib.2. Auf. in capella Thol. q. vlti. Ang. conſ.107. Archi.in c.vlti.§.de poſſeſſione.2.q.6. Ripa in d.c.ſepe nu.3.de reſti. ſpo.Bal.in l.2.nu.22.C.de eſpicop.audi.Quã fatentur eſſe cõmunem opinionem eam ſequuti D. epiſcopus Sego.in pract.quæſt.c.23.nu. 8.Paul.Par. conſ.108.nu.20.lib.1.Rober. Maran.in ſpeculo aduocatorum.6.parte de appella.nu.294. Et in regio Neapolitano ſenatu ſemper ſeruatam fuiſſe teſtatur Matth. de Afflictis deciſ.269.n.4.Et in regno Fracię Bar. opinio Regia lege eſt approbata.teſte Petro Rebuffo ſuper regias leges Galliæ in tract. d ſen. execut.arti.5.glo.5.Quã probare videtur tex. in c.ei qui §. de poſſeſsione.2.q.6.& d.l.vni. quã ad hoc Alb.abi ponderat.

Cõtraria tamẽ opinio, imo ꝙ de iure ciuili, de quo nũc loquimur nec ad effectũ ſuſpẽſionis, nec deuolutionis appellatio recipiatur, placuit glo. in c.1. de cauſ.poſſ.cuius opinio cõmunis eſt vt conſtat ex Deci. conſ. 28.& Anto.Nicel lo in ſexta cõcor. gloſſarũ fall. 5. &. 6.Ripa in d.nu. 3. quã ſequitur practica Ferra. in forma libelli expoliatæ poſſ. & plures alij quos. Deci. & Pari. in locis nouiſsime allegatis reſerunt, Sed ipſe ꝓiorem opinionem tanquam veriorẽ, & communiorem ſequor quæ in iuribus ſupra allegatis bene probatur.

Secũdò limita,vt procedat ſolũ de iure ciuili, ſecus vero de iure canonico,quia iſto iure à ſentẽtia lata in iudicio poſſeſſorio apellatio admittẽda eſt ad vtrũq; effectũ ſuſpẽſionis,& ꝺuolutionis vt exꝑſsim probat in Clẽ.vni. de ſequeſt.poſ. qua deciſũ eſt,nõ eſſe quẽ priuãdũ poſſeſsione poſt vnã ſentẽtiã in iudicio poſſeſſorio cõtra eũ latã. Quã opinionẽ fatetur eſſe cõmunẽ Abb. in d.c.cũ ad ſedẽ, & Mat.de Aff. d.decis.269 nu.2. vbi dicit ſecundũ eã fuiſſe in Nea.ſenatu iudicatũ.eandẽ appel. cõmunẽ ſent. Ant. Go. in l.45.Tau nu.194.&Sali in d.l. vni. Rol. à Valle d. conſi.38.

Ex quo ſeq.allucinatos fuiſſe Gozad.cõſ.50.n. 4.& Auſer.in capella Tholo.q.vlti.aſſeuerãtes iure põtificio appellationẽ latã in iudicio poſſeſſorio nõ habere effectũ ſuſpẽſiuũ,ſed tatũ ꝺuolutiuũ.Etenim cõtrariũ probatur in d. Clem. vni. vbi Imo. poſt Lap. hoc ipſum tenuit Ali oqui nulla eſſet differẽtia inter ius põtificiũ, & Cæſareũ:quã tamen omnes conſtituerunt.

Sublimita tamẽ ſingulariter hãc limitationẽ.vt nõ tantũ iure ciuili,ſed & põtificio appellatio admittẽda nõ eſt ad ſuſpẽſionis effectũ ab ea ſẽtẽtia quæ ferturin iudicio poſſeſſorio ex cõſtitutione vlti.C. de edict.diui Adri. Nã ꝙ iure ciuili nõ admittatur hęc appellatio aſſerit Bar.cõmuniter receptus in d.l.vlti.col.fi.tex. in l. quis quis. C. quorũ appella. nõ recip. glo. in d.l.vlti in ver. miſs⁹. tradit late And.Tiraq.in d.tract.de morte 6.par.declar.6.Hic conſtat, qua ratione in ſũmis Hiſpa.tribunalib⁹, forẽſi vſu receptũ eſt,ꝙ minime fiat reuocatio attentatorũ appellatione pẽdente,ab ea ſentẽtia quę lata fuit ſuper miſsione in poſſeſsionẽ bonorũ in fauorẽ hęredis iuxta d.l.vlti.C.de edicto diui Adri.tollẽ. etiã ſi iure regio appellatio ſit admittẽda à ſent.lata in iudicio poſſeſsorio,vt in ſingali limitatione tradem⁹. Et ꝙ de iure potificio in ſupradicto caſu nõ admittat tenuit Bal.cõſ.141. nu.1.lib.1. & in conſ.203.lib.4.quem. Dr. Couar. ſequitur d.nu.8.

Tertio limita,niſi ſentẽtia feratur per verba negatiua in caſu d.l.fi.C.de edicto diui Adri.tollẽ. nã licet à ſent.lata in caſu illius legis, vt ſupra ſcripſi,non admittatur appel.ea tamẽ recipiẽda eſt,ꝙndo ſent.lata fuit per verba negatiua, vt qa iudex pronũciat actorẽ nõ eſſe in poſſeſsionẽ mittẽdũ. iſtud fuit ſingulare dictũ Ang. vbi dicit ſe multoties ita practicaſſe in d.l.quiſquis.n. 3.cui⁹ ſent.extollit & celebrat Iaco.de ſ.Geor. in d.l.fi.n.56.q etiã dicit ita practicaſſe.& tãquã mẽti tenẽdã refert Petrus Dueñas in reg. 44. & And.Tiraq. in. d. tract.de morte. 6. par.6. declaratione.nu. 3.

Quarto limita vt iſta prohibitio appel. ꝓcedat generaliter, vbi cauſa eſt modici præiudicij & tractatur de poſſeſsione mõmẽtanea.ſ. quæ momento eſt duratura penes vincentẽ, vt qa ſunt in prõptu probationes ſuper petitorio. Secꝰ autẽ vbi probatio petitorij eſset difficilis,& ſentẽtia lata ſuper poſſeſsorio traheret ſecũ effectũ perpetuũ.quia tũc poteſt indiſtincte appellari.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad impediendam executionem, cum tractetur de magno præiudicio. Ita nouiter, vt ipse dicit limitat. ista regula Rober. Marata in speculo aduo. 6. par. in tractatu de appellatione num. 301. ipse vero opinionē eius falsam esse ex eo cēseo quod super ipso possessorio facilime apud superiore iudice appellationis lis expediri & finiri possit, quæ saltim habuit effectum deuolutiuū, ex quo grauamē illatum per executionem breuiter poterit reparari. & sic sequor D. Couar. in loco nomissime allegato.

Quinto limita, vt regula procedat in sententia definitiua: sec⁹ in interlocutoria, qa ab omni interlocutoria lata in iudicio possessorio ante sententiā appellatur. Cuius opinionis auctor est Ang. cons. 46. nu. 4. & in cōs. 188. seqtur Ioā Maria Rimi in l. i. nu. 2. C. de bon. pos. co. tab.

Sexto limita, quando iniuste & sine aliqua causa auertur alicui possessio: quia tunc potest appellari ita Abb. cōs. 55. in prin. in 2. vo. Ang. cōs. 112. col. 2. Antō. capi. Neapo. decis. 34. nu. 5.

Septimo limita, nisi grauamē illatū per possessorū, esset tale q̄ non posit reparari in petitorio: vt si essemus in casu in quo nō esset alicui cōsultū nisi per retentionē rei. ita tenet Bar. in l. 2. col. 2. ff. de appella. recipi. Abb. in d. ca. cum ad sedem. col. pen. Ang. in d. l. 1. C. si de mom. poss. fuer. appella. Dec. cons. 28. col. 2. capi. d. decis. 34. nu. 5.

Octauo limita, vt nō procedat in sentētia sequestri faciendi: nā licet sit super possessione: potest tamen ab ea appellari. vt placuit Ang. con. 107. col. 2. quem sequitur Maran. in d. tract. de appel. nu. 296.

Nono limita, quando possessorium tractatur per viā cōtractus, & nō per momentaneū iudicium: quia tunc potest appellari. vt notabiliter concludit Bal. cōs. 210. nu. 5. vol. 5.

Decimo limita regulam procedere, respectu ipsius possessionis principalis, de qua litigatur: quia quo ad illam non suspēditur executio: secus autē si vltra possessionē quis fuerit in expēsis cōdēnatus & ad fructus & interesse restitutionem, quia quo ad ista accessoria valet appellatio etiam de iure ciuili: & suspēditur executio. Ita tenet Specul. in ti. de appel. §. In quibus. ver. sed quia appellatione. Bart. in l. creditor. §. iussus. ff. de appel. Bal. in d. l. vni. nu. 9. vbi Saly. fi. col. & quæst. Anto. Gom. in d. l. 45. Taur. nu. 194. & secundū hanc opinionē iudicant olim senatus Neapolitanus teste Matth. d Afflictis decis. 77. nu. 9. cuius autoritas in illis decisionibus apud doctos est maxima.

Vndecimo limita nō procedere, quādo missio in possessionē est talis, quod missus interim lucratur fructus: quia ab ea potest appellari sicut a sententia lata in petitorio ex Ang. sententia in cons. 252. quem sequitur Rob. Maran. in d. tract. de appellatione. nu. 302.

Duodecimo limita vt regula non procedat, quando iudicium non est mere possessorium: quia continent causam mixtam cum proprietate, vt quia agatur conditione ex lege si quis in tantam. C. vnde vi. quia tunc habet locum appellatio. ita not. glo. 2. in d. l. vni. vbi Bar. Alberi. & doct. notat etiā Bal. cons 366. vol. 3.

Decimo tertio limita, quando sententia super possessorio esset lata, ex dolo vel lata culpa iudicis, vel propter inimicitias: quia hoc casu potest appellari secundū Bal. cōs. 217. in fine. 2. vol.

Decimoquarto limita regulā nō procedere, de iure regio Hispanorū in casu l. 28. de Madrid & prag. 31. lib. prag. fol. 40. vbi lex illa diffinuit. post duas sententias latas in iudicio possessorio, nō esse admittendā supplicationē illā quę lege regia fit ad ipsummet Regē data idonea cautionea, & subsi de iussoribus de soluendis mille ac quingentis nummis aureis Castellanis, si sententia confirmata fuerit quæ in regis prætorio lata fuit a qua extitit supplicatū vnde Anto. Gome. in d. l. 45. in fine & Domi. episco. in practi. quæst. c. 23. nu. 8. asseuerant posse iure regio ab vna sentētia lata in possessorio iudicio appellari, nisi ea fuerit in instātia appellationis per superiorem cōfirmata, ita quod duæ sententiæ, sint conformes, quia tunc denegabitur appellatio.

REGVLA. XXXVII.

Appellatio suspēdit sententiā, vt in c. veniē. de iure iur. & in l. fin. C. sent. rescin. nō poss. & in l. si quis ius iurandū. C. de reb. credi.

Amplia quinque modis. & limita aliis quinque, vt per Rip. in l. 1. ff. de reiudi. in 2. & 3. col. Et vide Rob. Maran. in tract. de ordine iudi. vbi limitat hanc regulā viginti vno modis in fo. 185. cū duob⁹ seq. in impres. ibi facta in octauo

ANNOTATIO.

Adde Corset. in sing. in verbo. Appellatio. Ioan Const. in glo. ad consti. regni Galliæ. arti 29. pa. 66 Mat. de Afflictis in c. fin. nu. 35. quo tēpore miles in vsib. feud. Frā. Niconi. in rep. c. quoniā cōtra in gl. fi. n. 12. d. probati. Octauia. in prac. ro. curiæ fol. 199. pag. 2. cum aliis. Pari. cons. 28. nu. 22. & 23. vol. 4. Catel. Cottā in Memo. iursin verbo, Appellatione.

REGVLA. XXXVIII.

Appellationi interpositę, licet videatur renunciare recipiēs terminum, non tamen interponēdę. doctrina est Inno. in c. quo ad consultat, de re iudi. sequitur ibi Abb. super glo. in verbo, arct. Imo. in l. 4. §. si quis condemnatum. ff. de re iud. & alij plures relati per Feli. in d. cap. quo ad consultationem. 4. col. vbi demumdicit opinionem Inno. esse comunem, licet Ang. in l. cum ex causa in 2. col. ff. de appell. reprobet Inno. dictum.

Amplia dictam communem cōclusionem dupliciter, vt per Feli. vbi supra cum col. sequenti.

ANNOTATIO.

Adde circa hanc regulam, in prima eius parte, quod non solum quando quis petit terminū coram iudice à quo videtur renuntiare appellationi, verum etiā si aliquid coram illo agitauerit l. sed & si. ff. de iudi. & in l. 3. §. falsus. ff. rē ratā hab. cap. gratū. de offi. iudi. deleg. Quā regulā sic generalius constitutā quam auctor hic fecerit. cum quinque fallētijs scripsit Socin. reg. 25. Eandem regulam cum. 14. limitationibus scripsit Auf. in cappella. Tholo. quæst. 193. Et cum quindecim limitationibus constituit Præpo. in c. solicitudinem de appel. nu. 18.

REGVLA. XXXIX.

Appellare licet quis nō possit ab excōmunicatione, potest tamē a pronūtiatione qua quis dicitur excōmunicatus glo. in c. cupientes. §. q̄ si per viginti de elect. lib. 6. in verbo, priuatos. Feli. in c. parrochianos de sent. excom.

Limita quatuor modis vt per Feli. ibi.

REGVLA. XL.

Appellari potest à iudice, si in cōmissis arbitrio suo partē lędit, aut grauat glo. est not. in c. super his de accus. & in c. Romana. §. si objiciatur. in ver. minus legit. de appel. in 6. glo. & Bar. in l. si qua pœna. ff. de verb. sig. Vide Prępo. q̄ refert opiniones cōtrarias & cōcordiā in rub. de appel. in col. 14. in fin. & not. Philip. in c. cū speciali in 2. col. de appellationibus idē in c. ex ratione in col. 3. de appel.

Amplia istā cōclusionē semel, & limita sex modis, vt per Feli. in d. c. super his. in. 5. col. vbi prius pro ipsa principali regula plures refert.

ANNOTATIO.

Adde Robert. Marantam in specul. aduocatorū. 6 parte actu. 2. nu. 353 pag. 636.

REGVLA. XLI.

Appellare à pœna legis vel statuti non licet glo. cōmuniter approbata in c. cupientes. §. quodsi. super verbo, priuatos. de elect. lib. 6. pro qua est tex. in ca. quia nos. vbi docto. de appell. tenent Bal. in l. 1. C. ne ex del. def.

Limita vno modo secundum Feli. in. c. cum omnes de const. col. 2. nu. 5.

ANNOTATIO.

Adde tex. in l. si qua pœna. ff. de ver. sig. glo in verbo. arbitriū. in c. sup his de accusa. Ioā. And. in c. ad nostrā de appel. Et licet a pœna legis nō possit appellari, tamē potest à declarati. pœnæ à iudice facta hæc fuit glo. limitatio in d. §. q̄ si, in verbo, priuatos. de elect. lib. 6. quā autor hic allegat. quā sequitur Abb. in c. peruenit. de appel. & in c. super his post. glo. de accus. & in c. reprehēsibilis. de appel. Card. Alex. in c. cōsuluit. in 3. eo ti. Feli. in c. cū non ab homine col. fin. de iudi. Rom. qui dictā glo. sing. esse fatetur. & ibi Nicol. Pin. & Grab. Sar, eius diligētissimi additionatores in sing. 216. Hippo. in pract. cri. §. cōstante. nu. 29. & §. sequēti & §. diligēter nu. 24. Aluis de Aluer. sing. sing. 160. incip. à pœna. Ludo. Care. in cleg. rep. l. 2. C. quorū appel. non recip. 5. casu. fol. 11. col. 2. vbi late loquitur ex quibus constat hāc esse verā & communem opinionem.

REGVLA. XLII.

Appellari non potest à iudice à futuro grauamine antequā sit illatū not. Ioā. And. in c. super eo in 1. de apella. & ibi Imo. not. Inno in c. significauerunt de testib. & in c. dilecto. de appel. vbi bonus tex. & vide etiam ibi Panor.

Limita tribus modis, vt per Philp. in c. vt debitus. in col. 6. de appel.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quarto vltra eum limita non procedere in causis beneficialibus, vbi est speciale, quod a futuris grauaminibus appelletur. ita tenent ex presse domini de Rot. decis. 316. incip. possessor beneficij. per tex. in c. qui cõtra certam. de elect lib. 6.

Appel. Vide infra in regula. Pactũ initum. & in reg. procurator. la vlti. & in reg. Supplicare.

ANNOTATIO.

Adde Specul. tit. de appella. §. qualiter autẽ appellatio. col. 2. versi. item quod facit. Guid. Pap. sing. 614. quo loco reprobat ipse cõmunẽ aduocatorũ practicam, qui petũt admitti exceptiones, vel reuocari grauamina, & non expectata interlocutoria condicionaliter appellant: dicendo, si vero prædicta facere recusaueris appello, quia debent expectare interloqui ante quam appellent. quia ab illato, vel commminato grauamine appellari non potest. vt in c. dilecto filio. & in ca. cum causam de appella. & vide eundem Guid. Pap. sing. 32. §. 8. & in tract. de appel. q. 26. & decis. 436. nu. 33. Rober. Maran. in speculo aduocat. 6. par. actu. 2 nu. 4. fol. 552.

REGVLA. XLIII.

Appellari non potest à pronuntiatione iudicis dẽ exequẽdo, sicut nec ab ipsa executione. glo. in l. Si cum exceptione. §. hæc autem. ff. quod metus caus. verbo, dactam ad finem. Tenent Spel. & Ioã. And. ti. de executione sententię. §. pen. ver. sed secundum eum. Cynus in l. ab executione. C. quor. appel. nõ recipi. & alij plures, quos citat Feli. col. 8. in c. quo ad consultationẽ. de re iudi. qui sequitur hãc partẽ, licet in cõtrariũ sint glossę & doctores multi allegati per ipsum, cõmunis tamẽ est opinio prior secũdũ Alex. in cõs. 236. visis processibus. 2. col. quẽ refert vbi supra Feli.

Limita tamen dictam communẽ cõclusionẽ tribus notandis modis vt per Feli. vbi supra.

ANNOTATIO.

Adde Corne. cõs. 71. volu. 1. Guido. Pap. cõs. 47. in 1. dubio. Ioan. de Ana. cons. 26. col. 1. Et hanc huius regulæ doctrinã cõmunẽ esse fatẽtur Anto. Cap. decisione Neapol. 1. nu. 17. Rober. Maran. in speculo aduocato. 6. par. actu. 2. nu. 249. pag. 612. Petrus Rebuff. super regias leges Galliæ in tract. de sent. exec. arti. 7. glo. 12. nu. 16. tom. 1. consti. Francię & eam esse magis cõmunẽ opinionẽ fatetur Roland. a Valle cons. 43. nu. 5. quem omnino vide. & Caroru. cons. 80. nu. 1 vol. 5.

REGVLA. XLIIII.

Appellare potest tertius pro reo cõdemnato in criminalibus tex. est in l. non tãtum. ff. de appel. Abb. & docto. not. in c. cum super. de re iud.

Amplia hanc conclusionem sex modis, & limita duobus, vt per Felin. in d. c. cum super. 1. col.

ANNOTATIO.

Adde tex. in l. ad dictos. C. de appel. & in l. ad dictos. C. de epis. audi. Bar. Alberi. & Ang. in l. non tantum. ff. de appel. Guid. Pap. sing. 32. §. 2. Hippo in practica. §. postquam. nu. 32. & in sing. 201. incipi. In confessum. & in l. vni. nu. 138. C. de raptu. virg. Petr. Folleri. in pract. crimi. in par. Et si confitebuntur. nu. 71. pag. 314. Anto. Gome. in tract. delictorũ. c. 13. nu. 31 D. epis. Calagu. in practi. cri. cano. c. 133. nu. 4.

Limita tamen tertio, vltra auctorẽ, dictam regulã. vt de iure nostro Regio nõ ita indistincte procedat, cum eo iure, si cõdenatus sententiæ acquiescit extraneus nõ admittitur ad appellãdum. sed tantum eius consanguineus. ita disponit Regia. l. 6. ti. 23. par. 3.

REGVLA. XLV.

Appellatũ bene, sufficit pronũciare si præcesserit absolutoria, vt intelligatur reus cõdẽnatus. glo. in l. præses. C. de sent, & intelo. Bar. in l. eos. C. de appel la. vbi dicit cõmuniter teneri p doctores. refert & sequitur Abb. cõtra Anto. & meli⁹ hoc differit quã alibi secundũ Fel. ibi. co. 2. in c. cũ causã. co. 3. d̃ re iu.

Limita hãc regulam duobus modis, vt per Abb. vbi suprà quas limitationes ornat. Feli. ibi.

REGVLA. XLVI.

Apoca priuata non facit probationem, vt in l. instrumenta. & in l. exempo

plo. C. de proba. not. Canonistę in c. 2. de fide inst.

Limita duodecim modis, vt per Iaſ. in l. admonendi. in lectura. col. 16. quorum primos tres ponit, remittendo se ad Bar. ibi. ex cuius verbis colligun tur in col. 5. in fine.

ANNOTATIO.

Adde tex. in auth. si quis. C. qui potiores in pigno. habe. & in auth. de inst. caut et fid. §. si vero quisquam. col. 6. tradit Matth. de Afflictis decis. 85. nu. 6. D. episcopum Couar. quæsti. pract. ca. 22. Lan. ab Oriano in rep. c. quoniam contra falsam fo. 115. de proba. Petrũ Rebuff. in tract. de Chirographorum & cedularũ recog. in principio nu. 25. pagi. 183. tomo. 1. consti. Frantiæ Rolan. a Valle consi. 26. per totum consilium.

Hanc regulam, vltra nostrum autorem, cũ multis ampliationibus ac limitationibus constituit doctissimus Aymon Sauil. in tracta. de temporis antiqui. 1. par. §. visso. quam à fo. 30. vsque ad folium 73. pluribus eam quęstionibus ornant.

REGVLA. XLVII.

Arbiter de causa restitutionis in integrum cognoscere non potest. tex. in l. fi. C. vbi & apud quos, & in c. pen. de resti. in integ. Quid autem in arbitratore Bar. in d. l. fin. videtur tenere quòd sic Bal. tamen ibi tenent contrarium. Vide Abb. in d. ca. pen. qui tenẽt cum Bal. & saluat Bar. in vno casu. Vide Baptis. de sancto Blasio in loco infra allegando. vbi videtur tenere cum Bar. dum facit differentiam inter eos.

Limita quadrupliciter, secundum eundem Baptistam in tract. de arbitro & arbitratore. in q. 20. & habetur ille tractatus in secundo volu.

Primò, quia arbiter poterit pronuntiare aliquẽ restituendũ, per glo. in d. l. fin. & per plures doctores per cũ relatos: vltra quẽ vide Abb. in d. c. pen. fin. col. qui sequendo Bal. in d. l. fin. videtur tenere contra illam glossam.

Secundò, Si compromittatur in arbitrũ articulum iuris, scilicet an competat restitutio.

Tertio, si cõpromittatur in arbitrũ, validitas alicuius articuli in causa restitutionis in integrum, puta vtrum potuit concedi dilatio ad probandum in ea vel non.

Quarto, si quæstio restitutionis, oriatur coram eo incidenter. per tex. in d. ca. pen. vbi vltra eum vide Abb. & tenent hoc etiam Iaſ. in l. quoties. C. de iudi. col. 3.

ANNOTATIO

Adde circa primã huius regulæ limitationem Saly. in d. l. fin. vbi secutus glo. asseuerat, q licet arbitri ad restituẽdum iurisdictionem nõ habeant, poterunt tamen declarare aliquem esse restituendum, cum inter hęc sit differentia. Idem sequitur Signorel. de Homode. cõsi. 45. quo loco testatur ita obtinuisse. Sic iudex delegatus pronunciare potest aliquẽ esse in possessionem mittendum, sed tamen re ipsa mittere ipse non potest. vt not. in l. cognitio. ff. de offici. eius cui mand. est iurisdi. & in l. mulier. ff. de iuris. omni iudi.

Sed Bal. opinionem in d. l. fin. contra glo. sequor illius legis autoritate innixus nam ibi in principio dicitur. *Apud iudicem cui aliqua iurisdictio est, examinari oportet.* Et sic examinatio istius causæ fieri debet coram habente iurisdictionẽ cum administratione. & in fine legis cum dicit. *Vt eis tantum, quos suprà numeraui-mus, liceat de in integrum restitutione disceptare.* & sic tex. ille habet respectum ad cognitionem dum dicit *disceptare.* Vrget etiam tex. in c. pen. de in integ. resti. cum dicit. *apud eos tractari poterit & finiri:* ex quo vtrumq; requiritur, q tractetur hęc causa coram ordinario, & finiatur & sic abo in ipsa restitutione adhibentur cognitio causæ & ipsa restitutio. Si enim glo. opinio esset vera absurdum sequeretur maximum, possent equidem partes in arbitros imprudẽtissimos homines eligere, & iudex necessitaretur opinionem illorum sequi, cum vtrumque in restituente iura requirant. Quibus & alijs rationibus publicè legẽdo tex. in d. c. pẽ. de integ. resti. hãc opinionẽ docui anno nẽpe dñi 1558. quã postea approbatã video à doctissimo Mar. Ant. Patau. in tract. de cõpromissis quæsti. 4. n. 16. fo. 96. quo loco eã dicit esse cõmunẽ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Posset sane glo. opinio procedere, quando facta cognitione per arbitros, vtraq; pars compareret coram iudice, & peteret per ipsum restitution. in fieri, nam tunc si consensum præsta: et ille de cuius præiudicio tratatur, posset restitutio per iudicem concedi, non ob sentētiā arbitrorum, sed ob consensum partium. iuxta l. si conuenerit & ibi per scribentes tradita. ff. de re iud. Quod etiam notandum est pro intel lectu 2. & 3. limitationis huius regulæ.

Quartam autē limitationem approbat glo. in d. ca. pen. Vnde si minor omisit probationem necessariam in termino sibi dato, vel in dilatione sibi commissa, vel non probauit ante conclusionem in causa: tunc poterit coram arbitro aduersus læsionem restitutionem petere Gof. tan. en ille sacrorum canonum antiquissimus interpres in d. c. pen. opinionem istam dicit procedere tantum ex æquitate quadam, nō vero de iuris rigore ex d. l. fi. quæ simpliciter videtur denegare istam potestatem arbitris: nec lex illa de incidentibus meminit idemque ibi Inno. sequitur Sed veriorem opinionem contrariam esse censeo quam tenēt Fulg. Saly. post Azon. & Cyn. in d. l. fin. specul. tit. de arbitro. §. 2. ver. Item causa. Nam ordinarius non habens administrationem, vel delegatus ab eo non habet ea quæ sunt mixti imperij. Et tamē ratione incidentiæ potest restituere. vt in d. l. fin. & in d. c. pen. ergo idem dicendum est in arbitro. nam & delegatus non potest cognoscere vltra causam sibi commissam: & delegatio est stricti iuris, vt in c. P. & G. de offi. delegat. & nihil ominus cognoscit ratione incidentiæ: ergo idem est in arbitro. Cum arbitria sint redacta ad instar iudiciorum, l. 1. ff. de arbi. Quam etiam opinionem non mediocriter cōfirmat quod scribit Bar. in l. cum procur. & in l. qui proprio. §. item quæritur. ff. de procur. quo loco scribit, quod licet ad petēdam restitutionem in integrum, sit necessariū speciale mandatum. cap. coram felici. de resti. in integ. Tamen si incidenter in causa contingat, & si nō adsit speciale mandatū peti potest. Sed magis generaliter dicit idem Bar. in l. in debitam. ff de condi. indeb. quod in omnibus casibus enumeratis in c. qui ad agendū de procurato. in 6. inquibus mandatum speciale requiritur, illud nō procedat: quando incidenter casus contingit in causa. Sequitur Ias. in d. l. cū procurator.

REGVLA. XLVIII.

Arbiter, male iudicando facit litē suā not. Specul. tit. de arbitro. §. 1. versi. sed si arbiter. ad similitudinem iudicis vt in l. si filius famili. ff. de iudi. §. 1. insti. de obligati. quę ex quasi delict. nascun. tradunt Bar. Alb. Bal. Paul. de Castro Ias. & Deci. in l. si quis in conscribendo. C. de pacti. Bar. & doct. in l, fin. ff. de var. & extraordi. cogni. Anch. in. c. 2. de arbi. lib. 6 Saly. in auth. decernimus C. de arb. Ang. cōs. 272. Primus punctus. Abb. in. rub. de appella. in fine Ias. in l. non dubium. col. 4. in prin. C. de legi. Feli. in ca. pastoralis. §. quia vero col. 3. circa fin & offici. delega. Paris & puteo in tract. sindicatus in parte. Arbiter.

Primo limita dictam regulam, quā do essemus in modica lęsione, quia videtur data libertas arbitro, vt modice lędere possit tenent Modern. in c. quoniam. contra de probationi. super glo. in verbo, negligentiā, & allegat Bar. & Bal. in l. pen. C. de de pact. & Bal. in rub. C. de pœn. iudi. qui male iudicauit.

Secundo limita, vt non procedat si tempore compromiss. arbiter iurauit se iuste iudicaturum. nam tunc solum desū habet vltorem per tex. in d. auth. decernimus. & ibi Bal. & Paul. de Castro. Nathā in Clem. sæpe. §. quę omnia col. 4. de ver. signi. vbi eā rationē assignāt, quia partes volentes quod arbiter iuret, videntur eius cōscientię se submittere: & ideo nō possunt referre quęstionē & piurio Ias. vero in d. l. nō dubiū dicit q̄ ista est magna limitatio si esset vera. Tertio limita, qndo arbiter haberet rationē lucri cessantis, non damni emergētis: vt voluit Bal. in c. ne initiaris circa fin de cōsti. Quod tamē procedit, si lucrum nō est radicatum, nam tunc si radicatum reperitur, idē disponitur de eo quod de dāno. glo.

in l. 1. §. si quis propter ff. de itine. actu que priua. & in l. si quis vxorē. §. pen. ff. de fur. & in l. 1. §. 2. ff. ne quid in loco pub.

REGVLA. XLIX.

Arbiter regulariter non admittitur ad testificandum, vel in testem in pertinentibus ad causam in qua iudicauit: notant Inno. Hosti. & Ioan. And. & alij in ca. non sine de arbi. Bar. in l. ne in arbitris. C. eod.

Amplia. 4. modis & limita alijs. 9. vt per Stephan. Aufre. in tract. de re prob. testi. litera A. in versi. Arbitor.

ANNOTATIO.

Adde Lanf. ab Oriano in tract. de reprobati. testi. num. 93. qui tractatus hodie reperitur in 4. vol. tract. diuer. docto. & omnium latissime Mar. Anto. Pata. de arbitris. q. 8. §. arbitri de positio. nu. 25. cum sequentibus.

REGVLA. L.

Argumentum à cōtrario sensu, habet locum in contractibus tex. est in l. inter socerum. §. cum inter. ff. de pactis dot. quem ad hoc reputat sing. Abb. in ca. cum apostolica de his quæ fiunt à pręla. Corse. in suis singu. in verbo, argumentum. el. 2. cui est similis in l. qui pecuniā. ff. si cert. peta. tenēt Bal. in l. venditi. la 2. C. de acti. emp

Amplia hoc procedere, siue in contractibus bonę fidei, siue scripti iuris, tenent Bal. in l. apud antiquos. C. de furt. per prędictas leges. refert Roma. in cons. 399. incip. vt prędens consultatio clarior.

Limita dupliciter, vt per Ias. in l. 1. col. 10. ff. de offici. eius cui mād. est iuris. & per Nicol. Euerard. in suis topicis iuris in loco à contrario sensu in fol. 438.

ANNOTATIO.

Adde Bal in l. volūtatis. C. de fideicōmiss. Ias. in l. qui pecuniā. 1. col. ff. si cert. peta. & in l. de quibus. col. 4. ff. de legib. & in l. seniū. col. 3. C. qui test. facere. poss. Matth. de Affli. ctis decis. Neapoli. 298. nu. 3. And. Alci. respon. 318. num. 3.

REGVLA. LI.

Argumentū à nomine appellatiuo, vel ab etymologia vocabuli, bene procedit tex. est in c. forum. de uerbo. signi. tex. in l. si pupillus. §. territorium ff, eo. not. Abb. in c. 1. col, vlti. de iudi. Bart. & omnes in l. 1. §. appellata. ff. si cert. pet. Plures remissiones colligit Feli. in proœmio decreta. in supra scritione quę incipit: Gregorius epis. col. 8. ad finem versi. secunda conclu. Limita prędictā regulā quinque modis vt per Feli. in d. proœm. in col. antep.

ANNOTATIO.

Adde tex in prin. quibus modis recont. obli. & in l. 1. vbi Bar. & Ange. ff. de fur. & in l. 1. ff. de pact. & in prin. Inst. de test. vbi Ang. & in l. 1. §. 1. & ibi Bar. ff. de tutel. & in l. decernimus in fine & ibi glo. C. de episcop. & cler. & de isto argumēto habetur in c. placuit. 1. & 2. 16. q. 1. & in. c. priuilegia. 3. dist. & in c. cleros & ibi Domi. & Prepos. 21. dist. & in l. Diuus. vbi glo. ff. de bon. damna. & in l. ita vulneratus vbi Alber. ff. ad leg. Aqui. & in l. 1. & ibi glo. C. de offi. præfe. vrb. glo. in in l. 1. §. quibus. ff. quod cuiusque vni. nomine. & in l. consensu. ff. de acti. & obliga. & in l. 1. ff. de officio præsi. Et isto argumento ab Etimologia vsus fuit Ioan. And. in reg. nemo potest ad impossibile. & in reg. nō est sine culpa. & in reg. cui licet de regu. iur. in Mercuri. Bar. in l. is apud quem. in 2. lecti. C. de eden. Bal. in proœm. ff. ueteris. col. 2. versi. Et certe scias. Hosti. in summa de pœni. & remiss. § 2. ver. Quis sit effectus. Petrus. de Ancha. in rep. regulæ accessorium. 2. q. prin. de reg. iur. lib. 6. Saly. in l. 1. C. de his qui parentes vel. filios occide. Abb. in c. nobis. 3. not. de iure patro. Bal. cōsi. 59 vol. 1. Et hāc regulam probat Regia. l. 1. ti. 1. par 6. & ibi Grego. Lup. in verbo *Palabras*. Hanc regulam vltra auctorem, cōstituit Nicol. Euerardus in locis legalibus, in locō ab Etymo. fol. 19. secundū impressionē Lugdunēsem anni 1556. vbi multis declarationibus & limitationibus eam interpretatur.

REGVLA. LII.

Argumētū à cōtrario sensu habet locū in testamento, & in vltimis volūtatibus. tex. est in l. Lucius. la 2. ff. de

Universidad de Deusto
Biblioteca

hęred. quem dicit peregrinum Ant. Corſetus in ſuis ſing. in parte Argumentum. lo. 4. probat tex. in l. aliquã do. ff. de condi. & demõſt. & in l. legatum purè. ff. de adim. leg. & in l. quod purè. ff. quando dies leg. ced.
Limita quatuor modis, vt per Iaſ. in l. 1. col. 12. ff. de offici. eius cui manda. eſt iuris. quorum tres ante eum poſuit Alex. ibi. in col. 3. verſi. Item habet locum. licet Iaſ. non referat eum in aliqua ex dictis limitationibus.

ANNOTATIO.

Adde Andream Alciatũ reſpõſo ſiue conſilio 778. in numero. 3.
Hanc etiam regulam, vltra autorem noſtrum, cum vnica ampliatione & quatuor limitationibus ſcripſit Nicolaus Euerardus quem vide in locis legalibus. loco, à contrario ſenſu. verſi. De cimo quęro pag. 446.

REGVLA. LIII.

Argumentũ à ſimili, validum eſt in iure probat tex. in. ca. dudum. verſi. ad inſtar. de pręb. lib. 6. & in cap. in cauſis de reiudi. & in cap. 2. de traſl. epiſcopi. & in. §. Item ſi adhuc. verſi. Huic eſt ſimile. Inſti. mand.
Amplia primò iſtam regulam procedere etiam in delictis.
Secundò, licet in omnibus non ſit ſimilitudo, quia ſufficit quod ſit in eo de quo agitur.
Tertiò amplia procedere, etiã in cõſuetudine.
Has ampliationes deſcripſit Phil. Deci. in ca. traſlato. de conſt. in col. 4. quem vide bene loquentem.
Limita iſtã regulam octo modis, vt per Felin. in cap. 2 de ſponſ. col. 3. circa finem cum ſeq. Et vide Phil. in allegato cap. traſlato. in. 4. col. vbi. etiã deſcribit octo limitationes ad hanc regul. quarum quinque differunt à poſitis per Felinũ vbi ſupra. Et vide Nicola. Euerar. in topicis iuris, in parte, locus à ſimili. in fol. 60. in paruis, vbi ponit decem limitationes.

ANNOTATIO.

Ad de quod iſto argumento a ſimili vtitur glo. in auth. matri & auiæ. C. quãd. niul. tut. offi. fun. poſſ. glo. in l. 1. in fine. ff. ſol. ma. & in l. ſi conſtante. in prin. ff. eo ti. & in l. vbi ad huc. C. de iure do. & in l. ſi tibi decem. §. quędam. ff. de pact. & in auth. minoris debitor. C. qui dar. tuto. poſſ. Iſto etiam argumento vtitur Bar. in l. naturaliter. ff. de vſu capi. vbi ſingulariter dicit. Quod ſicut tempore hoſtilitatis nõ currit præſcriptio ſed dormit. vt in ca. extrãſmiſſa cum ibi notatis de præs. ita etiam tempore peſtis ſi in eo loco ius non reddatur præſcriptio non currit. quem Paul. de Cas. in fine ſequitur & Ang. in l. cum notiſsimam. C. de præs. triginta vel. quad. anno. Abb. & docto. in d. ca. extrãſmiſſa.

REGVLA. LIIII.

Aſſeſſoris imperitia non excuſat iudicem à pœna iudicis malè iudicantis, ſed bene excuſat à pœna retorquutionis. glo. eſt mag. in fine in l. 2. ff. quòd. quisque iuris. quam ibi ſequũtur doct. tenet Bal. in l. mancipata. C. de ſer. fugiti.
Limita tripliciter, vt per Felinum in ca. ſuper quęſtionum. §. verum. col. 5. de offi. deleg.

ANNOTATIO

Adde huic regulæ in prima eius parte tex. de iure meliorem in l. ſi poſt depoſitũ. C. de aſſeſſori. Ang. per illum tex. in §. his qui in viti. not. in auth. de iudi. Bar. Alex. &. Ias. & doctores in l. ſi conuenerit. ff. de re iudi. Bar. in l. 1. §. item ſi plures. ff. de exerci. Alex. cõſ. 184. nu. 7. vel. 2. Deci. conſi. 8. col 3. Catel. Cott. in Memor. iuris in verbo, Aſſeſſores. Sebaſti. Van. de nullitatibus Rub. de nulli. ex defectu iuris. ordi. num. 154. pag. 234. paruę impreſionis. Cępol. cautela. 35. nu. 1. & vide latiſsime D. Burg. de Pace in prœmi. ll. Tauri nu. 190 cum multis ſequen.

REGVLA. LV.

Authẽtica bona damnatorũ. C. de bonis damna. limitatur quadruplicitter, vt per Marti. Laud. in tract. de fiſco. col. 1. §. 5. incip. Auth. bona damnatorum.

Anno

ANNOTATIO.

Ad de Michaelem Ciſontanum in l. 4. Tauri numero. 2. verſi. Et primo ſit regula. vbi. vltra autorẽ noſtrũ dictã auth. bona damnatorũ duobus modis ampliauit, & poſtea octo modis limitauit.

REGVLA. LVI.

Authẽtica excauſa. C. de liber. prẽteri. quo ad conſeruationem legatorũ non habet locum quãdo filius, ſiue natus, ſiue poſthumus, eſt prẽteritus ignorãter à patre. Voluit Bar. in d. auth. cuius opinionem dicit Iaſ. in col. 6. ęquiorem & magis communiter approbari, qui prius per totam prẽcedentem col. de eius veritate diſcuſsit.
Amplia ſing. ſecundum eum, etiam ſi nato poſthumo, poſt eius natiuitatẽ aliquos annos teſtator ſuperuixit: pro quo refert Fran. de Aret. in conſi. 94. incip. Viſo legato in. 4. col. que mouetur per tex ſing quem dicit à nemine põderatum in l. filius. verſi. ſi vero ad huc militante. ff. de teſtam milis quod dicit notandum. Iaſ. quia multi aſſerent oppoſitum.
Limita quinque notabilibus modis, vt Iaſ. in d. col. 6. & ſeq.

REGVLA. LVII.

Autoritate propria non poteſt quis venire contra proprium iuramentum, alias eſt periurus, vt in. ca. prę judicandum. 22. q. 2 & in ca. peruenit. de fideiuſſo. & in c. etſi Chriſtus de iure iu. & in ca. cum dilect. de temp. ord. Amplia. iſtam concluſionem quadruplicitter, & limita duobus modis, vt per feli. in ca. 2. in col. pen. in fine de ſpõſa.

REGVLA. LVIII.

Augmentum debet regulari ſecundum naturam ſui præexiſtẽtis, ſeu eius cui accedit. Probatur iſta regula in l. etiam vbi Bar. Bal. & docto. C. de iure do, et in l. inter ſocerũ §. cum inter ff. de pact. do. ponit eam Alb. Brun. in tract. de augmento & diminutione monet. fo. 8. col. 3. quã corroborat & ampliat quinque modis in quatuor col. ſeq.
Limita duodecim modis, vt per eũ ibi fol. 9. col. 4. cum duobus ſeq. Et in materia augmenti vide bonas regulas infra in verbo, Cõtractibus. & in verbo. Hihil. & in verbo, Obligatio. & in verbo Onus. & in verbo, Penſio & in verbo, priuilegium. & in verbo, Teſtamentum.

ANNOTATIO.

Ad de tex. in l. ſi proprietati. ff. de iure do. vbi augmentum dotis dicitur eadẽ dos, non noua. & hoc ibi not Bal. Ex quo fit, vt ſicut valet donatio patris in filium familias pro dote. vt in l. Pomponius. ff. famil. erciſcund. ita pro augmento dotis. vt voluit Fran. Arctin. in l. placet col. 2. ver. Extra glo. ff. de acqui. heredi. Iaſ. in Ru. ff. Solu. mat. Nec hic lõge. abeſt, quod ſcripſit Abb. antiquus in c. per tuas de donati. quod alienare de nouo non dicitur qui iam factam alienationem ſupplet. quem refert & ſequitur Bal. in ſua margarita in verbo, alienatio, ver. vltimo & Bertha. in tract. gabellar. in. 3. par. 8. par. prin. 9. q. Et adde tex. in cap. 1. ne ſede vacan. & in §. poſtquam 15. q. 1. & in cap. quanto de cenſibus quibus ininixus Corne. conſ. 302. col. 5. verſi conſert etiam. lib. 3. dicit ſupplementum legitimæ aſſumere naturam eius cui ſuppletur ſiue adiungitur.

De litera. B.

REGVLA. LIX.

Bannitus poteſt impune occidi, ex diſpoſitione ſtatuti: ponũt Bar. & Bal. per illum tex. in l. 2. C. quand. liceat ſine iud. ſe vind. Bal. in l. Gracchus per illum tex. C. de adult.
Limita quinque modis, vt per Iaſ. in rep. l. omnes populi. in col. antepe. ff. de iuſti. & iure. quem vide, quia ipſe in prin. regula plures allegat. Et vide Feli. in c. quę in eccleſiarũ de cõſti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

col. 2. & 3. vbi ponit nouem limitationes.

ANNOTATIO.

Adde Bar. Bal. Ias. & Deci. hanc regulam sic constituentes in l. vt vim. ff. de iust. & iure. Bar. in l. ubi pactum. C. de trans. Hippo. in sing. 150. Igneum in l. 3. §. si ex stipulatore. nu. 70. ff. ad sena. cōs. Syl. Mar. de Mantua cōs. 206. nu. 1. Matth. de Afflict. in const. Neapol. lib. 2. Rub. 3. per totam. Cat. el. Cottā in Memor. iuris in verbo. statuta quod bānitus. Hiero. Grat. resp. 44. nu. 1. vol. 1. & prædictam reg. fatetur esse communiter approbatam Petrus Plaça in epitome delict. lib. 1. c. 36. nu. 1. Et ratio huius regulę ea est, quia bānitus est trāsfuga & hostis ciuitatis l. amissionis. §. 1. ff. de capi. dimin. hostis autem ciuitatis potest impugnē occidi. vt in l. 1 ff. de siccarijs. & in l. minime. ff. de relig. & sunt. fun. Et de iure Regio. stat. l. 1. ti. 17. lib. 4. fori & l. 4. ti. 13. lib. 8. ordi. & l. 43. styli diffinientes, qua pœna bāniti afficiendi sunt, in quo tamen seruanda est forma l. 76. Tauri.

Hanc regulam, vltra autorem nostrū cum. 9. ampliationibus & decē limitationibus scripsit Petrus Duēnas Hispanus in regularum & fallētiarum tractatu reg. 68. Eandem regulam vbi eam bene declarat constituit Ludo. Car. in pract crimin. fol. 192. septimo casu nu. 1. cum multis seq. quo loco. 14, limitationes assignauit.

REGVLA. LX.

Belli tempus, etiam in materia pœnali, comprehēdit sub se tēpus treguę tex. est melior de iure in ca. significauit. de iudæ. probat tex. in ca. 2. §. vasalli. qui feud. dar. poss. in vsib. feud.

Limita dupliciter, vt per Feli. in d. ca. significauit. quasi in prin. quem vide quia dictam regulam exornat, quibusdam doctrinis commendandis.

REGVLA. LXI.

Belli publici tempore, quę capiūtur capitaneo tradenda sunt: licet capiēntium fiant, vt diuidat secundum merita cuiusque ita Ias. in l. 1. in prin. col. 2. num. 8. ff. de acqui. poss. Bar. in l. hostes. ff. de capti. col. pen. Abb. in ca. olim. lo. 1. de rest. spoli.

Limita tripliciter, vt per Syluest. in summa in verbo, Bellum. Lo. 1. in principio.

REGVLA. LXII.

Beneficium impetrans, debet exprimere valorem omnium eorum quę possidet, alias gratiæ sunt nullius roboris Et idem est in confirmationibus. tenēt domini de Rot. in decis. 19. sub. ti. de prēb, & in regul. Cancellarię 61.

Limita hanc cōclusionem quinque modis notandis, vt per Fel. late in c. ad aures. col. 4. de rescript. quas explicat ibi per quinque conclusiones cū tribus sequentibus.

ANNOTATIO.

Adde Ioan. Staphileū in tract. de gratijs & expect. fo. 17. nu. 64. qui tractatus hodie habetur in. 14. tomo tract. diuerso. doct. secundū impressionem Lugdunēsem ann. 1549. Ludo. Gom. in eod tract. num. 107. fo. 53. col. 4. eodem. 14. volum. & in Reg. Can. Romanæ 61. de valore beneficiorum in impetrationibus examinendo. vbi hac regulam per duodecim quęstiones melius quam alibi declarat. Et vide etiā D. episcopum Sego. lib. 1. variar resol. c. 20. nu. 7. Seluam in tract. benefi. q. 12. col. 2. par 3. Decium cons. 156. Petrum Rebuff. in tract. de nominati. q. 9 num. 29.

Hanc regulam, vltra autorem nostrum, cū. 4. not. limitationibus scripsit Petrus Rebuff. in facundissima illa beneficiorum praxi. 1. par. declarat. nouæ prouisionis nu. 1. pag. 212.

REGVLA. LXIII.

Beneficium detinens etiam iniuste, non debet expelli non citatus glo. in c. licet de præb. in. 6. not. Bal. in l. si deserta C. si propter publi. pensita.

Limita primo, nisi appareret notorie quod illi qui est in possessione non cōpeteret aliqua defensio. not. Imo. & Cardi. in in c. quod in dubijs de renuntiat. quos refert Felinus in c. 2. de simo. facit qnod voluit Abb. in ca. quia clerici de iure patro. vbi tenent quod si quis

si quis notorie tenēt ecclesiam iniuste, non est necessarium quod episcopus eum vocet in iudicio: sed potest eum spoliare de facto, sicut de facto se iniecit: cuius dictum in ęternum iubet esse notand. Feli. in c. qualiter. el. 1 col. 8. ad fin. de accusa. Vide etiam Hippol. de Mar. sing. 195. incip. Nemo priuā dus est, & illam etiam decisionē Abb. commendauit in meis doctrinis magistralibus, in doct. incip. Factum de facto.

Secundo limita, si ille qui habet titulum iniustū beneficij, non est in possessione, quia tunc potest capi. tenuta ab alio eo non citato ita sing. Bal. in l. fin. col. 2. ver. secundo oppono. C. de fur. quod refert cōmendando Feli. in c. 2. de simoni. Aduerte quod Bal. nō loquitur in materia beneficiali sed in alia. & ipse Fel. adducit hoc ad limitationem nostrę regulæ.

ANNOTATIO.

Adde ei ca istam regulā, quæ scripsi in meis annotationibus ad istum dominū episcopum in doctrinis magistralibus doctrina 60. incip. Factum de facto.

REGVLA. LXV.

Beneficia principum sunt latissimè Interpretando: vt in ca. cum dilecti. d. c. dona. & in l. fi. ff. de const. prin. & in c. olim. de ver. signi. facit. l. fin. circa medium. C. de prepos. agent. in reb. lib. 12.

Limita sex modis, vt per Ias. in d. l. fid. ff. de cons. drin. in col. 6. & 7.

ANNOTATIO.

Adde late Catel. Cottam in Memo. iuris in verbo. Priuilegia. latissimè interpretanda. quo loco quæstiones aliquas accōmodatissimas huic regulæ congessit. & vid Thom. Gram. decis. 4. nu. 9. & decis. 59. nu. 46.

REGVLA. LXVI.

Bonus quilibet præsumitur c. fin. de præsum. cum simili. capi. fin. de. scruti ni.

Limita hanc regulam quatuor modis, vt per Feli. in c. cum iniure de offricio de le. quas adde ad Soci. qui posuit vnicam tantum ampliationem.

ANNOTATIO.

Adde tex. in l cum pater. §. rogo. ff. deleg. 2. tex. in l. merito ff. pro socio l. quoties §. qui. dolo. ff. de prob. l. si quis seruum ff. de ser. corrup & in l apud Labeonem. §. si communem ff. de iniur. quo loco dicit glo. hanc esse nobilem præsumptionē. Quæ quidem probitatis præsumptio de iure naturali procedit, vt dicit glo. not. in l. fin. ff. quod metus caus. Ang. in l. sciendum in fine ff de verb. oblig. soci cōs. 15. col. 4. num. 15. lib. 1. Cæsar Lamber. in tracta. iuris. patro. 1. arti. 10. q. prin. primę par. primi lib. & melius 2. arti. 10. quæst. prin. nu. 6. primæ par. 2. lib. Corne cons. 165. nu. 6. lib. 2. & cons. 121. nu. 5. eod lib. & cons. 176. nu. 10. lib. 4. Hippo. in l. 1. nu. 67. C. de sicari. Et huius regulæ rationem assinat Bal. qui in inquirēdis inuestigandisq; rerum rationibus ingenio nunquam parcunt is, inquam in c. vlti. de præsump. quia mores, vt ille inquit insunt a natura ab ea que ueniunt. Sed idem Bal. in l. 1. ad fin. C. si quis omiss. caus. test. naturali, inquit ratione quilibet præsumitur bonus, ex bonis naturalibus principijs, qua qualia sunt principia talia præsumuntur esse principiata. sed natura est bona & ideo bonus quis presumitur, nisi offendisse probetur. Et idem Bal. in l. moueor C. de ser. expor. dicit id procedere quia hominis intellectus debet esse benignus. De quo etiam vide glo. in ca. si forte in verbo. scientiæ de electione lib. 6. Lucā de Penna in l. quēadmodum col. pe. ver. Quarto quæro. C. de agri. & cens. lib. 11. Hiero. Grat. responso 93 nu. 17. vol. 1. Aymo. Saui. in tract. de antiqui temp. 1. par. §. quæritur etiam. nu. 37. fo. 44. Thom. Gram cons. crimi. 30 nu. 9 Hineglo not. in c. super literis in verbo, priori modo de rescrip. scribit quod si quis rescriptum impetrauit & falsum suggessierit non id præsumitur dolo fecisse quam glo. pro sing. allegat Barba. in l 2. §. ex his. col. 17. ff. de verb obliga. Et ex his quoque egregie Petrus de Anc. consuluit in cons. 169. col. fin & cons. 253. circa fin.

quod

Universidad de Deusto
Biblioteca

quod si testes deposuerint accusatum esse difamatum dicunt que se credere illum esse malum: alij vero deponunt illum esse bonę famę & quod credunt esse bonum magis his quam illis credendum est, quia cum iuris præsumptione consentiunt. quem sequitur Deci. cons. 448. nu. 12. Hiero Grat. resp. 6. nu. 27. & respon. 50. nu. 14. vol. 2. Ias. immemor tamē Anch. cons. 63. circa fin. lib. 3. Marc. Anto. Nat. cons. 42 nu. 10. vol. 1. & cons. 362. nu. 11. vol. 2. Et vt dicit Inno. in c. auditis. de præsc. cum testes sunt cōtrarij illi vincunt pro quibus facit tunc præsuntio. sequitur Feli qui alios allegat in cap. in nostra num. 3. de testib.

Quia testes deponentes secundum ius commune præferuntur alijs, qui præsumptioni iuris communis aduersantur cap. fi. de præsump. Præferuntur etiam hi, quoniam veri similiora deponunt l. ob carmen. §. si. ff. de testib.

Primo igitur limita dictam regulam, vt non procedat quando agitur de aliquo promouendo ita Feli. in c. cum in iure. nu 3. de offi. delegat. And. Alcia. in tract. præsu. Reg. 3. præsump 2. num. 6.

Secundo limita, vt non procedat quando agitur de aliquo præiudicio tertij, quia in alterius damnum non debet quis bonus præsumi, glo. in c. statutum. §. cum vero. ver. ab aliquo. de rescrip. in 6. & facit quod not. glo. fin. in c. si quis præposterā. so. dist. quod nō debet quis statim bono viro credere quam sequitur Fel. in d. ca. cum in iure. Et secundum hanc limitationem interpretandum est. quod voluit glo. in l. Titio fundus. ff. de condi. & demonst. quo loco scribit, quod bono viro credendum est. est sane intelligenda vt minime procedat quando tractatur de prędicio alterius.

Tertio fallit, quando agitur de vtilitate animæ. glo. in ca. fin. de sepul. not. Petrus de Ancha. cons. 189.

Quarto limita, quando talis præsumptio, vt get in damnum illius pro quo præsumitur. Sic notat Felin. in c. fin. de offi. de leg. per glo. in l. qui iurasse. §. Si pater. ff. de iure iurād. quia inducta vt prosint nocere non debent. l. legata inutiliter. cum similibus ff. de leg. 1. sed hæc limitatio displicet Alcia. in d. præsump. 2. & merito quia quilibet debet esse bonus etiam si de bono opere lapidaretur cap. qualiter & quā do in 2. de accusa. vnde cum debeat esse bonus merito pro eo præsumitur. Nec obstat d. l. legata in vtiliter, quia præsumptio de qua nunc loquimur inducta non est in fauorem alicuius, sed generaliter ex ipsa natura procedit cum naturaliter quis bonus esse præsumatur vt supra scripsimus.

Quinto limita, vt non procedat regula, quā do ex necessitate precedentis vitæ aliud induceretur reg. Semel malus. de regul. iur lib. 6. l. de minore. §. pen. ff. de quæst. not. egregie Bal. in l. 1. ante fin. C. si quis omissa causa test. vbi dicit quod quando ex actibus precedētibus oritur coniectura doli & ea prępondera regula hæc locum non habet. Et vigint. & tres casus in quibus capitur pręsumptio doli vel fraudis scripsit Lucas de Pēna in l. quemadmodum. C. de agri. & cens. lib. 11.

Sexto limita, vt hæc regula non procedat quo ad facultates. secundum glo. in l. Si vero. §. qui pro rei qualitate in verbo, dubitetur. ff. qui satis d. cogan. & ibi Ias. nu. 15. quam dicit esse approbatam communiter Petrus Duēnas in reg. 75. limi. 2.

Septimo limita, nam licet quis pręsumatur bonus non tamen pręsumitur optimus: & propterea si statutum requirat ad probationem alicuius negocij testes optimos siue optimę opinionis, debet illa qualitas articulari & probari. secundum. Ang. in l. 2. §. diem ff. quemad. test. aperi. quem sequuti sunt Deci. cons. 321. nu. 11. Alex. con. 82. num. 3. vol. 1. & consi. 43. num. 24. vol. 4. Ang. Areti. in §. item verborum. Iusti. de inuti. stip. Soci. consi. 274. col. 9. ver. Postremo dico. lib. 2. Ias. cons. 153. col. 7. lib. 2. & consilio 13 col. fi. lib 3. Deci. in c. post cessionem col. 3. post. medi. de prob. & in consi. 37 col. 4. versi. Quādo testes. & cōs. 575. col. 2 circa medium. Hippo. in l. nec quæstio. col. pen. ff. de quæst. & in sing. 187 Thom. Gramm. cons. crimi. 35. Ludo. Car. in practi. crimi. fol. 72. nouissimæ impressionis Purpuratus in l. admonendi. nu. 165 ff. de iureiur. Quamuis opinionem contrariam tenuerit Ioan. de Lign. vt refert Imo. in l. 1. §. si quis neget. col. 7 ff. quem. test. ape. Alex. cons. 122. col. 4. ve. Imo quidam sunt testes. lib. 7. Cur. Sen. cons. 56. col. 4. in fine. vbi voluit prę sumi quem optimę opinionis & Soci. consi. 54. col 2. lib. 3. Barb in c. tertio loco. col. pen. de prob. Fran. de Curt. in tract. de test. cōclu. 35. Et vide Grego. Lup. per. l. ibi in l 3. in verb. *Ante si omes buenos*. ti. 2. part. 6. Primam tamen opinionem ipse sequor, quā esse verio rem & communiorem fatetur Alcia. in d. præsumptione. 2. numero 9. ex qua infero sequentia.

Primo infertur, quod cum in casu. l. scriptura. C. qui potior. in pigno. scriptura requiritur quod sub scripta sit a tribus testibus integræ & probatæ opinionis. ista qualitas articulari & probari debet ita in terminis illius legis probat eleganter Soci. cons. 274. col. 9. versi. Postremo dico. lib. 2. sequitur Purpuratus in d. l. admonēdi nu. 165. Aymō Sauil. in tract. de antiquitate temporis. 1. parte §. quæritur etiā. nu. 37. fol. 44.

Secundo deducitur declaratio ad tex. in ca. licet ex quadam. de testibus qui in teste qui casu illius cap. de auditu deponit requirit quod sit persona grauis est sane necessarium q illa qualitas quod testis sit persona grauis probari, Ita consuluit Corne. cons. 78. col. 4. post medū vtr. Omitto. quod tex. lib. 3. & idem voluit Alex. cons. 82. lib. 1. Deci. cons. 321. col. 5. post. medi. idem sentit Areti. cons. 83. incip. Quia multa. col. pen. in fine. versi. Vltimo videndū est. vbi generaliter voluit quod vbi in teste requiritur qualitas peritiæ vel alia, illa probari debet & sic Areti. loquitur in omni qualitate. Idē clarius voluit Soci. cons. 136. col. 4. ad fin. versi. Præterea posita. lib. 1. vbi scribit, quod quando exigitur in persona legalitas, debet intelligi de legalitate vltra quam ius præsumit. Alias dicit Socy. dispositio faciens mentionem de legalitate nihil operaretur, cum sit semper necessaria bonitas & legalitas.

Tertio hinc procedit notanda interptetatio ad l. 41. Tauri quæ bonam famam exigit in testibus qui de immemoriali consuetudine circa maioratum deponuntibi, *y que los testigos sea de buena fama*, et sic qualitas bonæ famæ probari debet vt notat doctissimus Petrus Auendanus in lib. 1. de exequendis mandatis cap. 6. numero 11.

Quarto ex hoc emanat, quod cum in matrimonii contractu, non quibuslibet danda sit fides: sed illis tantum, qui sint legales & omni exceptione maiores. vt in. c. 1. & ibi not. glo. de conf. & affini. & tradit Deci. cons. 63. & cons. 183. & cons. 310. Alex. consi. 150. & 152. & 153. vol. 3. D. episcopus Couar. in 4. lib. decretalium 2. par. c. 8 §. 12. nu. 7. ista qualitas quod testes sint omni exceptione maiores, cum sit fundamentum agentis pro matrimonio allegari & probari debet per doctrinā Bar. in l. 1. §. si quis neget. nu. 12. ff. quemad. test. aperi. vbi scribit, quod cum ad reprobationem instrumenti requirantur testes omni exceptione maiores, vt in l. optimam. in fine. C. de cōt. & com. stip. ista qualitas probanda est & sic docet aduocatos. vt sint multum cauti in faciendo articulos de fidelitate testium. quem sequitur ibi Ang. Ias. cons. 153. col. 5. vol. 2. & Bar. doctrinam fatetur esse communiter approbatā Hiero. Grat. resp. 2. num. 35. vol. 2. & eam sequitur Alex. cons. 44. nu. 24. vol. 4. Et hoc habet locum in quacunque materia, vbi testes requiruntur omni exceptione maiores vt per Deci. cons. 3. col. 4. Sic in teste, qui deposuit in matrimonij contractu: in facti contingentia interrogatus consuluit Hiero. Grat. in d. respō so siue consilio. 2.

Quinto ex superioribus infertur, quod licet bona fides in præscribēte de iure præsumatur ex glo. sententia in l. super. in verbo, probetur. C. de præscrip. longi temp. & in l. 1. C. de euicti. & in l. si quis emptionis titulo. in verbo, tenuerunt. C. de præs. trigi. anno. quorum opīnio communis est vt cōstat ex Tiraq in tract. prēs. in prin. fol. 6. & ex Alci. in tract prēsumption. reg. 3. præ. 5. tamen si statutum requirit bonam fidem ea probanda est ne statutum cēseatur superfluum ita consuluit Barb inter consilia Calca. cons. 28. col. 3. in fine licet istam doctrinam non admittat Aymon. in d. §. quæritur. nu. 41.

De litera. C.

REGVLA. LXVI.

Calore iracundię dictū vel factum nō imputatur facienti, veldicēti not. Speti. de accusa. in ver. Quid si te vocaui. & ibi. Bal. in addi. in. 2. charta quos refert Ias. in l. si filiam. C. de inoffi. test. in col. fin.

Limita tripliciter, vt per eundem Ias. in d. col. fin. quem vide quia aliqua cumulat, quæ propter iracundiæ calorem non operantur effectum quæ alias operarentur.

ANNOTATIO.

Adde tex. in l. quiequid. calore. ff. de regu. iur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

iur. l. 3. ff. de diuor. l. si filiã. ibi. *Si nõ inconsulto calore*. C. de inoffi. test. l. famosi. versi. lubricũ linguæ. ff. ad leg. Iul. mai. l. si nõ conuincii. C. de iniur. cap. si quis iratus. 2. q. 3. facit tex. in arg. in l. Gracchus C. de adulte. l. 2. C. ad leg. Iuli. mai. l. si adulterium cum incestu. §. imperatores. ff. de adul. cap. sicut in. 1. de iureiura. cap. illa præpositorum. 11. q. 3. & de iure regio probatur in l. 16. ti. fi. par. 7. Circa quam Regulam lege. Deci. & Mayn. in d. l. quidquid calore. Rom. cons. 508. Hippo. cons. 80. nu. 56. vol. 2. & in fin. 626. Ias. in l. si duo patroni. §. fin. num. 1. ff. de iuraur. Thom. Grãm voto 19. nu. 15. Alcia. resp 471. nu. 6. Mar. Anto. Nat. cons. 6. nu. 2. cum seq. volumine. 1. & latissime And. Tiraq. in tract. de pœnis causa prima per totam.

Hanc regulam, vltra autorem nostrum, cũ nouem ampliationibus & quinque limitationibus scripsit Petrus Dueñas in reg. 292.

REGVLA. LXVII.

Culumnia euidens de dolo actoris in litigando vitat ipso iure transactionem. Istam conclusionem tenet Bar. post Iacob. Butrig. in. l. sub. prætextu. la. 1. C. de transact. sequuntur ibi. Ang. Saly. & Alex.

Limita quinque modis, vt per Ias. ibi. col. pen. ad fin. & sequeti.

REGVLA. LXVIII.

Calumniator dicitur quis eo ipso q̃ non probat quod intendit glo. est in l. Athletas. §. calumniator. in verbo, ex vtraque. ff. de his qui notan. infami. & in cap. calũniam in glo. 2. de pœnis..

Limita istam conclusionem sex modis, vt per Felinum in d. cap. calumniam col. 3. prope fin. cum seq. vbi prius asseuerat supra scriptam regulam esse communem opinionem. licet fuerint opiniones in materia.

REGVLA. LXIX.

Canonicus receptus vltra numerũ, habet iura canonicalia ita concludit post multas opiniones Felinus in cap. cum M. col. 9. in fin. de consti. vbi Cal. &. Imo. probant hanc conclusionem.

Limita tripliciter, vt per Fel. ibi col. 11.

REGVLA. LXX.

Carceratus ad meam petitionẽ non potest per iudicem relaxari, nisi mecitato: secus si esset carcerat⁹ motu proprio. Ita firmat Bal. in ca. 1. in 1. lectura de iudi. in col. pen. allegat tex. in l. si quis vxor. §. Si fugitiuum. ff. de furtis.

Limita nisi esset de facto carceratus, quia tunc esset de facto excarcerandus. Ita restringit Barb. in d. cap. 1. col. antep. ante medium: motus per glo. sing. in l. minor ff. de euiction. Adde quod posui in meis doct. mag. in doct. incip. Factum de facto.

Casus omissus &c. vide infra in reg. Prouisio.

ANNOTATIO.

Adde quod huius regulæ doctrinam sequutus fuit, quondam meus præceptor, nũc vero in dominicæ dictionis summo prætorio dignissimus senator doctor Anto. de Aguilera in illis additionibus, varia eruditione refertis, q̃s ad lecturã Rod. Suar. elucubrauit in l. 2. infirmali ad ditione titulo *delos emplazamientos*. lib. 2. foro legum. Et nota quod eodem modo non est in partis solius potestatis quę aliquem in carcere fecit, cum de carceribus extrahere. sed faciẽ dum hoc est præcedente indicis mandato: ita tenet Bart. & Alex, per tex. ibi in l. neque. §. quin ius. ff. de in ius vocan. vbi dicit Ang. q̃ practicatur, quod custos carcerum non relaxet captum pro debito ad instantiam creditorum, nisi primo habeat vuletam iudicis (ita ille loquitur) quia eius est relaxare cuius est incarcerare. Quibus adde Anchar. cons. 340. in cip. Viso themate. dicentem non esse incarceratũ relaxandum ab sque iudicis facultate quem sequitur Hippo. in sua practi. crim. in. §. attingam

nu. 22. Et vide etiam quæ scribit Didacus Perez in l. 7. in glo. *que lo no sueleten*. tit. 14. lib. 2. ordi. &. Fran. Antles in capitt. prætorum c. 31. in verbo, *El mandamiento*.

Et adde, quod vnicam limitationem quam huic regulæ noster autor asignauit bene cõprobat in debitore iniuste incarcerato Mar. Anto Natte con. 429 n. 25. cũ seq. vol. 2. probans in iustam incarcerationem ante omnia retractandam esse, ita vt non detur locus nouis probationibus, vt iustificetur.

REGVLA. LXXI.

Causa vna cessante, non cessat concessio, vbi aliquid conceditur ex duobus causis, vt not. in §. affinitatis de nupt. Inst, & in l. liberorum §. 1. ff. de his qui not. infam.

Limita tribus modis, vt per Ripam in l. Si ventri. §. in bonis. ff. de priuile. credi. col. pen. in fine.

REGVLA. LXXII.

Causa iusta in dubio præsumitur in principe aliquid præcipiẽte, vel rescribente: voluit Bal. in l. rescripta in 3. & 4. quęst post Cyn. C. de precib. Impera. offeren. Anto. & Imo. in c. cũ inter. R. de electi. quam dicit esse communem regulam Canonistarum & legistarum Ias. in l. si testamentum. col. 1. C. de test. Propter quod dicit singulariter Abbas. referendo Cyn. in ca. cum olim col. 6. de re iudi. quod si princeps iubet alicui sine causę cognitione, vt suspẽdat aliquẽ ille potest sine peccato exequi.

Limita suprascriptam regulam quatuor modis, vt per Ias. in d. l. si testamẽtum. vbi eam optime declarat & ponderat ibi eam legem contra eam.

ANNOTATIO.

Adde late. Aym. Sauili. in tract de antiqui. temp. 1. par. in prin. nu. 18, fol. 5. Ioã. Staph. in tracta. de literis gratiæ de modo proui. nu. 11. & vide quæ scripsi infra in reg. 209.

REGVLA. LXXIII.

Causa omnis regulariter est plenaria & sic requirit plenum ordinem iudiciarium. Firmat hãc regulam glo. in l. iudices. C. de iudi. sequitur Bar. in extrauagan. Ad reprimendam. in verbo, de plano. & dicit eam menti tenendam. Abb. in c. dudum. el 2. de electi. in col. 8. quia allegat tex. pro ea in ca. quoniam frequen. in prin. vt lite non contest.

Limita istam regulam duobus modis, vt per Abb. vbi supra.

Primo, vbi sententia modicum præiudicium affert.

Secundo, etiam si afferat magnum Prę iudicium, dummodo sit reparabile per aliud remedium citra appellationem.

REGVLA. LXXIIII.

Cautio idonea vbi requiritur, nõ sufficit nuda cautio, sed intelligitur cum pignore vel fideiussore. tex. in l. si mãdato Titij est. §. fin. ff. mãd. & ibi glo. tex. melior de iure in l. 4. §. si sub conditione. ver. addici. ff. de fidecõmissa. lib. tex. iuncta glo. in verbo, idoneè in ca. felicis. de pœnis in 6. glo. in l. sancimus. C. de verb. signifi. in glo. fin. glo. in c. ad nostram lo. 1. de iure iurand. alia in c. quanquam. in verbo, idoneè. de vsuris in 6. & in c. fin. de pig. & in c. fin. de sent. excommuni. reprobata glo. quę contrarium voluit in c. prima igitur, de cõsecra. dist. 4, quam reprobat Ias. in d. l. Sancimus. col. 2. in prin. Sed illa glo. non meretur damnari, quia licet eliceat argumentum ex tex. ibi cõtra supra scriptam conclusionem, tamen non resident in eo, imo idem videtur tenere al legan-

Universidad de Deusto
Biblioteca

legando d. l. 3. in. d. ver. addici.

Amplia idem esse si requiratur plena cautio, vel si dicatur, quod debeat competenter caueri: vel si requiratur sufficiens cautio, vel si debet recte caueri. Ita ampliat Iaſ. varia ad hoc referendo in d. l. Sancimus. col. 2. & ex his ampliationibus posuit tres Soci. in reg. 44. incip. Cautio. quando lege ciuili. in tribus vltimis limitationibus.

Limita prædictam conclusionem sic extensam, sex modis notabilibus, vt per Ias in d. l. sancimus. in d. col. 2.

ANNOTATIO.

Adde glo. in c. 1. in verbo, sufficientem. de sequest. poss. & fru. glo. in c. qua fronte in verbo, cautione. de appel. & in c. quoniam frequenter. §. in aliis in verbo. cautione. vt lite non contest. Bar. in l. si prius. num. 23. ff. de noui oper. nunt. & conclusionem huius regulæ communem esse fatetur D. episcopus Couar. lib. 3. vari. resolu. ca. 3. num. 6. quã cũ vnica limitatione tantum scripsit Catel. Cotta in Memor. iuris. in verbo, Cautio idonea. Et vidè l. 7. ti. 18. lib. 3. for. legum. & regiam. l. 20. in fine titulo. 31. par. 3. Si autem cautio simpliciter à lege profereretur, de iuda cautione intelligeretur tex. est in l. sancimus. C. de verbo. signi. vbi doctores maxime. Iaſ. idẽ in l. diuortio. nu. 8. & in §. interdũ. nu. 8. ff. solu. matri. Hiero. Cagno. in l. plus cautionis. nu. 6. ff. de regu. iur. Anto. Corse. in sing. incip. Cautio. Petrus Ducãs in reg. 86. vbi doctrinam hãc ampliat dupliciter, & limitat quinque modis.

REGVLA. LXXV.

Cessio bonorum, non habet locum vbi ex delicto imponitur pœna pecuniaria. Ita Iaſ. per illum tex. in l. si quis id quod. ff. de iuris. omn. iud. col. 6. nu. 27.

Limita quadrupliciter, vt per Iaſ. vbi supra.

ANNOTATIO.

Adde Fab. & Iaſ. nu. 13. in §. fin. insti. de actio. Henri. in c. Odoardus. de solution. Saly. in l. 1. q. 6. C. qui bon. ceder. poss. Aufre. in capella Tholosana q. 61. Quam regulam fatẽtur communiter approbatam Albe. in rub. C. qui bon. cede. poss. Cæpola consi. 9. criminali. idem sentit glo. in reg. Peccatum. de reg. iur. lib. 6. in verbo, peccatum. & in d. c. Odoardus. Ex qua ibi Abb. notauit clericum ob crimen conueniri quatenus facere possit, non deductis sibi necessarijs alimentis, Quæ communis & recepta opinio, probatur ex eo quod in pœnis pecuniarijs ratione criminis infligendis, qui non habet vnde eas soluat, corporali pœna est animaduertendus. tex. est not. in l. 1. ad fin ff. de pœnis quem vltra interpretes ordinarios ibi not. Ang. & Iaſ. nu. 43. In §. pœnales. Insti. de actio. idem Iaſ. in l. si quis id quod. nu. 28. ff. de iur. omni iudi. post glo. & doct. vbi est optimus. tex in l. vlti. ff. de in ius vocand. Tradit Felin. in c. ad liberandum de iudæis. Hippoly. in l. 1. nu. 63. C. de fiecar. Ioan. Lup. in repe. Rub. de dona. inter vir. & vxo. §. 9. nu. 19. Et facit tex. in l. illicitas. §. vlti. ff. de offi. præsi. & in l. vlti. in fine C. de sepul. vio. tradit latè Boer. decis. 349. nu. 8.

Ampliatamen singulariter hanc regulã, vltra auctorem, vt non tantum procedat quãdo quis ob crimen pecunia multatur, in veram & propriam delicti cõmissi pœnam, sed & si pœna ea sit satisfactio dãni ipso crimine proximo illati: siquidem ea pœna alterius respectu sit interesse damni illati, tamen ob ipsius delinquentis culpam vera & propria pœna esse cẽsetur: & ob id in corporalem mutatur prætextu inopiæ tex. est not. in c. finem litibus de dolo & contu. quem ibi Abb. col. 2. adnotauit eum dicit esse sing. Fran. in c. reprehensibilis. de appel. col. 3. quo loco glo. in verbo. Primum hoc ipsum voluit. & Iaſ. in d. l. si quis id quod. nu. 28. Hodie tamen, lata pragmatica sanctione à Carolo cæsare olim inuictiss. mo Romanorum Imperatore & Hispaniarum rege cõstitutum est vt damnatus ob crimen pecuniaria pœna accusatori soluẽda pro damni æstimatione possit bonis cedere, eo que beneficio cessionis à carceribus liberari, ac si ea pecunia ex cõtractu & ciuili obligatione deberetur ita Pinciæ decretum fuit anno M D. tricesimo octauo. & iterũ Arandæ anno M, D. quadragesimo septimo. quod summæ pietati catholici principis tribuẽdum est. Sæpe tamen regiarum curiarum iudices, non obstante pragmatica constitutione, solent

lent delinquentem inopem pecuniaria pœna in satisfactionem priuatæ lęsionis condẽnatum, ad cessionis beneficium non admittere, sed eũ damnant mittuntq; ad Regias & publicas triremes, vt ibi laboret donec ex mercede susceptа damnum sarciatur. vt testatur D. episcopus. Couar. lib. 2. vari. reso. c. 1. nu. 8. Quãuis nõ me prẽterit apud Gallos lata sentẽtia in Pictavensi conuentu anno M. D. tricesimo primo pronunciatum fuisse quod in dicta pragmatica fuit decretum tesse Ioãne Rupellano lib. 4. Forensium institutionum c. 6.

REGVLA. LXXVI.

Citari non potest re nec verbo, existens extra territorium citantis. Hanc regulam descripsit Ang. in sua disputatione incipiente Bononienses. in 4. col. quem refert Felin. in c. fi. de foro competenti in col. 2.

Limita decem modis, vt per eundẽ Felinum in d. col. 2. & sequen. quorũ sex habuit ab Ang. vbi supra vt ipse fatetur.

ANNOTATIO.

Adde tex. in Clemen. pastoralis. §. desiperet. de re iudi. Paul. Guiliel de monte Haudubi & Imo n. 43. l. fin. ff. de iuris di. omni iudi. Ioan. And. in c. Romana §. contrahentes. de foro compe. lib. 6. Old. cons. 88. At contrariã opinionem quo ad verbalem citationem tenẽt Cyn. & communiter legistę secundum Ang. in d. l. fin. per tex. in l. omnes. §. si vero apparitor. vbi Bar. & Bal. & doctores. C. de episco. & cleri. Cepol. in l. quis sit fugitiuus. §. idẽ. Cælius. nu. 3. ff. de ædili. edicto. Quæ quidẽ quæstio adeo iuris Cæsarei interpretibus difficilis visa fuit, vt constanter Ang. in d. l. fin. col. 2. ver. Circa autem hęc dubia. affirmauit, Cęsaream decisionem esse necessariam. Alij autem distinctione quadam, has controuersias cõponere conantur: affleuerantes ita licere citationem fieri extra territorium citantis, si ciuitates & vtrumq; territorium sub eiusdẽ principis imperio essent. alias secus Bar. in l. 1. §. 1. ff. de acqui. rer. domi. & in extrauag. Ad reprimendam. in verbo edicta. cuius distinctionem communem esse fatetur Iaſ. in d. l. fin. nu. 24. ff. de iuris. omni. iudi. idem etiam fatetur eam sequutus doctor D. Perez. in l. 1 glo. 1. q. 3. lib. 3. ordin. & Montal. late in l. 4. ti. 3. lib. 2. foro. leg. in verbo. *Fagan del justicia*. col. 2. Et in hoc sensu declarari potest Regia l. 5. ti. 2. lib. 3. ordi. ibi, *Mandamos que el Alcalde en todos los pleytos que a el pertenecieren de librar q̃ pueda yr por si, o embiar por su carta a emplazar ala parte ausente aunque este en lugar de otra iurisdicion.* vbi not. D. Perez. in verbo, *aunque este.* & Montal. in reper. legum ordinamenti. fol. 18. col. 4. Quamuis distinctionem hanc minime admittat Iacobus de Belouiso qui in rep. §. cõtrahentes. cap. Rom. de foro cõp. lib. 6. nu. 131. post lõgã disputationẽ respõdet & probat nõ esse hanc citationem permissam in alieno territorio licet vtrunque territorium sub eiusdem principis imperio esset idq; Ioan. Faber probat in §. vlti. Inst. de pœna temere litig. Saly. in l. omnibus. §. exequtoribus. C. de episco. & cleri. Mari. Soci. in c. postulasti. nu. 13. de foro compe. D. episcopus. Couar. in practi. quæstionibus cap. 10. nu. 7. Quidquid autem sit, sive de iure communi, sive Regio, praxis forensis in hoc Hispaniarum regno. Iam pridem opinionem hanc recepit. Quamobrem iudex loci cõtractus debet requirere iudicem domicilij vt faciat citari & reuocari reum ad tribunal cõtractus. Quod si iudex requisitus nolit executioni demandare iudicis requirentis decretum Iudex superior omnino est adendus ab eo que postulandum, vt iudicem requisitum cogat, vt requirẽtis iusta decreta executioni tradat. tex. est not. in ca. nullus. de iure patr. & in l. si tutor pupillo. ff. de aut. tuto. glo. in Clem. pastoralis. in verbo, de more. & ibi Ioan. Imo. & docto. de re iudi. Felin. in c. vlti. col. 3. & 4. de foro compe. Saly. in auth. si vero. C. de adulte. Soci. in cap. postulasti. num. 14. de foro comp. Ioan. de Ana. in cap. 1. de raptor. num. 8. Boer. decis. 29. col. 1. sic apud nos eum querelæ deferuntur ad suprema Hispaniarum prætoria, iudicum inferiorum negligentiam incusantes eo quod noluerint requisitorias literas, quas appellant, executioni tradere præuisa causæ cognitione, dantur Regiæ literę, quibus mandatur iudicibus requisitis, vt decreta iudicum requirentium exequantur. Sępissimeq; si notabilis culpa præcesserit in expensis multantur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

REGVLA. LXXVII.

Citari si quis faciat aliquem simpliciter, eo ipso intelligitur eius persona habilita, ita quod si esset filius familias qui non potest esse sine cõsensu patris in iudicio, vel seruus, vel alias inhabilis, videtur eius persona habilitata: doctrina est Inno. in c. cũ inter. de excepti. quam tenet not. Bal. in l. cum mulier. in 2. col. ff. fol. matri. Imo. & Moder. in l. Si per lusorio. §. fi. ff. de appella. quos refert sequendo Ias. in l. fi. C. de edicto diui Adri. toll. antep. col.

Limita singulariter, quando talis esset citatus, cum clausula: si sua putauerit interesse. Ita tenet Bal. in d. l. fin. quinta quęstione. quod ibi refert & cõmendat Ias. in d. col. & hoc dicit seruari per procuratores practicos, & refert Paul. & Ro. idẽ tenẽtes, & eundẽ. Bal. in alio diuerso loco. Et idẽ tenent Cepola in caut. 203. incip. Si fecit.

ANNOTATIO

Adde Hippoly. in rub. ff. de fideiussor. nu. 7. & in l. si quis ne quęstio. nu. 39 ff. de quæsti. Bartho. Chass. in suis commẽt. in consuet. Burg. rub. 13. §. 6. glo. Ou *passer procuratiõs.* nu. 1. pagi. 1474.

REGVLA. LXXVIII.

Citari ad vnumquenque actum debet is, cui prędiudicari potest. tex. est in l. de vno quoque. ff. de re iudi. tex. est etiam in l. nam ita Diuus. ff. de adoptioni.

Amplia istam regulã vnico modo, & limita nouem signandis modis, vt per Vldari. Zasi. in d. l. de vnoquoque. 4. col. ad finem cum tribus sequẽtibus.

ANNOTATIO.

Adde tex. in l. fi. C. de legi. hæredi. l. Si quãdo. C. de testi. l. tres denuntiationes. C. quomodo & quãdo iud. c. dilecta. de sent. excõ. c. Romana. de appella. lib. 6. c. constitutionum. de sent. excomm. eo lib. Clem. pastoralis. de re iudi. Clem. Sæpe. de verb. signif. cap. nos in quemquam cap. deus omnipotens. 2. q. 1. c. porro. de diuor. glo. in cap. ecclesia sanctæ Mariæ. de const. & in capi. quoniam contra. de proba. & in capi. primo. de causa posse. & propi. Circa quam regulam lege late Frã. Nicon. in rep. cap. quoniam contra. in verbo, Citationes. nu. 49. de proba Petrum Paul. Parisi. cons. 1. nu. 32. vol. 2. Sebas. Vãt. in tract. de nulli. Rub. 12. de nullitate ex defectu citationis per totã. Petrum Dueñas reg. 91. Tho. Gram. decis. 65.

Hanc regulam, vltra autorem nostrum, cũ vndecim limitationibus constituit Soci. reg. 20. in posterioribus. Eandem regulam cum 4. ampliationibus & totidem limitationibus scripsit Insignis doctor Petrus Rebuff. Super regias leges Galliæ, tract. de citationibus. in prę fa. nu. 30. pag. 50. tomo. 3. constitutionum Franciæ. Eandem regulam cum 12. ampliationibus & 40. limitationibus assignauit Hippo. in l. de vno quoque. à nu. 8. vsque ad numerum. 113. ff de reiudi. Eandem regulam cum. 6. limitationibus tradit Rom. sing. 364. Eandem regulam cum. 7. limitationibus scripsit Anto. Corse. in repet. Abb. in verbo, sententia. Eãdem regulam cum. 19. limitationibus constituit Ant. Nicel. in d. glo. in verbo, Citationes. nu. 54. Eandem regulam cum aliis. 7. limitationibus explicauit Card. Cotta in Memor. iuris in verbo, Citatio. Eãdem regulam cum 47. ampliationibus, & 35. limitationibus interpretatus est Mari. Soci. in tract. de citationibus. arti. 7. per totum. Eandem regulam cum 43. limitationibus posuit And. Tiraq. in tract. res inter alios acta per totum. Eandem regulam cum 115. limitationibus declarauit Anto. Nicellus in cõcord. glossarũ concor. 52. nu. 224. Quamuis curiæ Franciæ vbi partis periculum imminet, etiam in dictis casibus a iure exceptis citationẽ omittere non solent, vt testatur Rebuff. in d. prasa. nu. 44. pag. 53.

REGVLA. LXXIX.

Citatio prima causæ potest incipere à procuratore: tenet Bar. & cõmuniter doctores in l. eum qui. C. de procura. Idẽ Bar. in l. solent. in vltimo not. ff. de alim. legat. & in l. meminerit per illum tex. C. vnde vi. & in l. quãuis. in vlti. col. ff. de dam. infecto.

Limita, nisi dominus esset præsens in ciuitate, quia tunc citatio prima

debet abeo incipere. l. 1. §. ff. 1. de liber. agnos. Ful. Paul. & Ias. in d. l. eũ qui. Secundo limita, in his quæ sunt magni prędiudicij tunc citatio prima debet ab eo incipere secundum Ang. in. §. hinc nobis. in 3. not, per illum tex. in auth. de hęredi. & Falci. quem refert Ias. in d. l. eum qui. in 1. col.

ANNOTATIO.

Adde tex. in l. aut quia liter. §. & si forte. ff. quod vi aut clam. cap. causam. de dolo & contum. Clem. causam. de electi. Inno. Abb. & doctores in c. dilectus. de procura. Guid, Pap. sing. 370. Bar. Ba. consi. 18. col 3. vol. 1. And. Tiraq. lib. 1. de Retractu. §. 9. glo. 3. nu. 7. fol. 162. col. 2. petrum Rebuff. super regias leges Galliæ in tract. de citationibus articu. 2. glo. 1. tomo. 3. consti. Franciæ.

REGVLA. LXXX.

Citatio si fiat edicto, vel nũcio, ad hoc vt intelligatur peręptoria, requiritur quod illud exprimatur. hanc regulã reassumit Feli. in ca. causam quę col. 2. de rescrip. vbi allegat Bar. in l. ad peręptorium. ff. de iudi. Abb. in c. consuluit. de offi. delega.

Limita dupliciter, vt per Felin. vbi supra.

REGVLA. LXXXI.

Citatio non pręsumitur facta de cõmissione iudicis: ita est communis sententia secundun Aret. cons. 33. incip. Consultatio prędemissa. in col. antep. & secundum Felin. in c. quoniam contra falsam. in col. 5. de prob.

Amplia tripliciter, & limita tribus aliis modis, vt per Ioan Fran. de Ripa in c. 1. de iudi. in col. 43.

ANNOTATIO.

Adde Ioan. And. in addi. ad specul. ti de citatione. §. 1. ver. sed nunquid credatur. Bal. in l. his solis. C. de reuo. dona. sentit Bar. in extra ua. Ad reprimendum. in verbo, Nũtium. in fine. Ioan. de Imo. in l. ex consensu. §. cum qui. ff. de appellat. Rom. & Alex. in l. sciendum. ff. de verb. obliga. Roma. cons. 497. num. 9. Alex. con. 123. lib. 2. Abb. cons. 42. vol. 1. Ang. Areti. vbi late Augustin. Arimenẽ. in tract. malefi. in parte Iudex commisit. nu. 10. Quã regulam fatentur esse communiter receptam. Sebastianus Vantius in tracta. de nullitatibus. Rub. de nullitate ex defectu citationis nu. 41. & Additionator Ang. in d. nu. 10. quam etiam tenent Ioan. de Imo. post. glo. & doctores ibi in ca. compareat. de appellati. vbi dicit. Quod commissio citationis debet per notarium in actis scribi, & hoc esse contra quam plures curias, quarum processus ex hoc, nisi ex consuetudine sustineretur corruerent Et vide Caro, Rui. cons. 66. nu. 1. cum seq. vol. 5.

Quamuis contrariam opinionem, imo quod citatio præsumatur facta præcedente iudicis cõmissione, post plures iuris vtriusque doctores quorum bonam partem allegat dicens esse magis communem opinionẽ tenuit Ias. in §. quadrupli. ver. Refert etiam circa. Instit. Actioni. eandem fatetur esse magis cõmunem opinionem testatur Sebast. Vanti. in loco nouissime allegato. Eam esse de consuetudine receptam fatetur Bal. in l. vlt. C. de exhib. reis licet dicat esse iuri cõtrariam. De qua lege Bal. Ang. & latissime Saly. in l. tres denuntiationes. & in l. consentaneum. C. quomo. & quando iud. Anto. Corse. in repertorio Abbatis in verbo, citatio. Verum cum in Hispania eo ipso quo quis creatur ad citandum, sine alia iudicis facultate, citare poterit prout in regno Frãcię testatur Petrus Rebuff. super regias leges Galliæ in tract. de citationibus arti. 2. glo. 4. nu. 8. pag. 76. fere nullius momenti hæc quæstio in his regnis erit, in cæteris vero curiæ consuetudinem vbi fueris obseruabis.

REGVLA. LXXXII.

Citatio trina vbi requiritur, iudex potest facere vnam pro omnibus, si hoc exprimat. Istam regulam tradit. Soci. per l. nonnunquam. ff. de iudi. in suis fallentijs. in reg. si. quam solum limitauit duobus modis vide Alex. qui illam limitat quinque modis

Universidad de Deusto
Biblioteca

in l. contumacia. ff. de re iud. in 2. col. & sequenti.

REGVLA. LXXXIII.

Citatio trina requiritur, ad audiendam sententiã, necsufficit vnicatrad. istã regulam Felinus in c. cõsuluit. de offi. delega. super. glo. in verbo. terminũ.

Limita eam undecim modis, vt per eum ibi, col. 4. vbi eam tertiam limitationem quę cõmuniter damnatur, duobus casibus saluat.

REGVLA. LXXXIIII.

Citati ad locum non tutum, vel sibi inimicum, non tenentur comparere tex. est in c. accedens. el. 2. vt lite nõ cont. tex. & doctores in c. ex parte de appella. & in Clem. pastoralis de reiudi. & in l. recusare. §. si quis alio. cum l. sequenti. ff. ad Trebel. vbi Bar. & doct. maxime Alex.

Amplia sex modis, vt per Feli. in c. cum R. canonicus. de offi. delega. quẽ vide in materia. Limita. 5. modis, vt per Hipp. in l. 1. §. præterea. ff. de qq. col. 11.

Citatio vide supra Absolutione & infra Dominus qui litig. & in verbo, Multa. & in verbo, sententia. lo. 5.

ANNOTATIO.

Adde late & singulariter materiam huius regulæ interpretantem Sebastianum Vantium in tract. de nutillitatibus, Rub. de nullitate ex defectu iuris ordi. num. 165. pagi. 243. paruæ impressionis.

REGVLA. LXXXV.

Clausula siue posita in principio siue in fine, trahitur ad omnia capitula, præcedentia & sequentia tex. est & ibi not. Bal. in l. quisquis. C. si cert. petaponunt Bar. & alij in l. talis scriptura. in prin. ff. de lega. 1. tex. in c. Secundo requiris. & ibi doctores. & in c. inquisitioni. de appel. & vide Celsum Hugonem in tract. clausularum c. 2. quod incipit Clausula. in prin.

Limita duodecim modis, vt per Iaf. in l. 1. C. de lib. præt. in col. 2. Et vide Felinum in c. causam quę. in col. 4. de rescrip. vbi ponit octo casus fallentiæ in quibus clausula non refertur ad præcendentia.

ANNOTATIO.

Adde Bar. & Bal. in l. quisquis. ff. de lega, 3. Bar. in l. auia. in prin. ff. de condi, & de mõst. & in l. si quis ex argentarijs. §. si initium. col. 1. ff. de edendo & doctores omnes maxime nouissimos in l. si idem cum eodem. §. 1. ff de iuris. omni. iudi. Rom. cons. 112. nu. 3. & cõs. 480. nu. 7. D. Dida. à Segura in eleg. rep. §. fi. nu. 97. l. 3. ff. de lib. & post.

REGVLA. LXXXVI.

Clausula generalis posita inter aliqua capitula, refertur ad omnia præcedentia & sequentia. text. est in l. 3. §. filius inter medias. ff. de lib. & posthu. & in l. fin. & ibi not. Bar. ff. de reb. du. tex. in l. talis scriptura. ff. de legat. 1. vbi glo. Bar. & doctores.

Limita hanc regulam septem modis vt per Iaf. in d. l. talis scriptura. col. 6. num. 37. cum tribus sequen.

ANNOTATIO.

Adde doctorẽ D. à Segura in celebri rep. §. fi. l. 3. ff. de lib. & posthu. num 86. fol. 12. col. 2. ad finem.

REGVLA. LXXXVII.

Clausula derogatoria ad alias sequẽtes vltimas volũtates: posita in testamẽto, videlicet si testator dicat: quod si cõtingerit eũ facere aliud testamentum, nõ vult eũ valere nisi talis clausula esset specialiter in eo adiecta operatur, vt tale testamẽtũ, per secundũ nõ tollatur not. plene Bar. in l. si quis in prin. ff. de leg. 3.

Limita quatuor modis vt per Bal. in l. sancim⁹. C. de test. quos ibi refert & exa

& examinat Iaf. in col. 2. & seq. quibus ipse addit alios septem. & sic prædicta regula restringitur per eum vndecim modis, quem vide ferè per tres col. optime loquentem.

REGVLA. LXXXVIII.

Clausula hæc quantum de iure poterimus non habet vim peremptorij. tenent Anto. in c. sępe. col. 8. de appella. quem sequitur Feli. vbi alios allegat in loco statim allegando.

Limita tripliciter, vt per Feli. in ca. causam quæ col. 2. ad fin. de rescrip.

REGVLA. LXXXIX.

Clausula, non obstante aliquo, non tollit determinationem legis antiquæ glo. 2. in auth. de hæred. ab intest. veni. in prin. Bar. in l. Sciendũ. in prin. ff. qui satisd. cog. facit tex. in l. ita pudor. C. de adulte.

Limita dupliciter ut per Fel. in ca. non nulli. col. 23. de rescrip.

ANNOTATIO.

Adde Bal. in l. 4. §. quęsitum. 10. fallentia. ff. si quis cauti. Ioan. Imo. in l. si vero. §. de viro. col. 6. ver. item an dicatur. ff. solu. ma. Hip. sing. 558.

Hanc regulam, vltra autorem nostrum cũ duobus limitationibus, quarum vna differt a limitationibus Felini. in loco ab autore allegato scripsit Rod. Suar. in proęm. legum Fori fol. 5. ver. Extende prædicta.

REGVLA. XC.

Clausula non obstãte, nunquam tollit actum iuratum, vel constitutionem iuratam. glo. est sing. in ca. cum non deceat. in glo. fin. de electi. lib. 6. probat tex. in c. constitutus. de rescrip. tenent Anto. Imo. & Abb. in c. 1. de his quæ fiunt à maiori parte capi. cõmendat etiã illam glo. Cels. Hugo in tract. clausularum in c. de clausulis rescripto. in prin. Et vide infra in litera P. in reg. incip. Principis rescripto in prima fallentia.

Limita istam conclusionem duobus modis, vt per Iaf. in l. fi. in fine C. si cõtra ius vel vtili. pub. qui reputat vtrunque mirabile pro restrictione dictę regulę Vide melius & latius per Feli. in c. cõstitutus. 2. col. in fine cum duabus sequen. vbi ampliat dictam regulã & eam quinque modis restringit.

ANNOTATIO.

Adde glo. not. in Clem. dudum. §. pen. in verbo, pacta. de sepul. Petrum de Anchar. cõs. 308. incip. Nisi legibus Rom. cons. 379. col. 4. & cons. 393. nu. 13. & con. 436. col. 3. & in sing. 7. vbi Addi. Gemi. in cons. 83. in fine Alex. in l. 1. col. pen. ff. ad leg. Fal. Felin. in c. 2. nu. 20. de sponsa. Alber. in. 1. parte sta. q. 15. incip. statuto alicuius ciuitatis sic cauetur. Feli. in c. qualiter & quando in. 1. col. 11. circa fin. de accusa. Anto. Corse. in Rub de iureiur. priuile. 22. Mar. Ant. Baue. in tract. de iuramẽto in prin. nu. 27. Vital. de Gan. in tract. clauss. in clausula. Non obstantibus &c. Cagno. in l. Si quis maior. nu. 176. C. de trans. Ludo Gome in c. 1. de const. lib. 6. nu. 286. Alex. in cons. 27. col. fi. nu. 8 lib. 1. & ibi Caro. Moli. in addi. Ioan. Staphi. in tractat. de literis gratiæ & iust. fol. 99 Bartho. Chassa in consuet. Burg. rub. 13. §. 8. nu. 12. D. episcopũ Couar. in 2. par. Rub. de testamen. nu. 19. Catel. Cor. in Memor. iuris. in verbo juramẽti religio. Ex quibus hanc esse cõmunem opinionem cõstat. quod asseuerat Cur. Iun. cõs. 67. nu. 7. & cõs. 98. nu. 7. Anto. Padilla in l. clari nu. 4. C. de fideicõmi. vbi dicit sic in Pintiano prætorio fuisse iudicatum.

REGVLA. XCI.

Clausula codicillaris, apposita in testamẽto etiã nullo, virtute pręteritionis, vel exhæredationis operatur vt ipse filiꝰ prætеritꝰ, vel exhęredatus, vel alij succedẽtes abintestato teneãt pfidei cõmissũ hęreditatẽ restituere hęredi, & tracta. quarta Trebellianica, & quarta legitima si fuerit filiꝰ, vel Trebelliana tãtũ si alius successor. Ista est cõmunis conclusio doctorum cõtra glo. ibi in auth. ex causa. C. de liber. præter. secundum Ias. ibi col. antep. in fin. quem etiam vide in l. filius qui in potestate. 3. col. ff. de lib. & posthu. vbi

Universidad de Deusto
Biblioteca

etiam hãc conclusionem describit. Sed quo ad illud de quarta dicit, quod tunc fideicõmissum debeat statim restitui, non detrahetur nisi vna quarta allegat Bar. expresse in l. Papinianus. §. memi nisse. ff. de inoffi. test. ad fin. Bal. in l. filium quem habentem. C. fami. ercis. & Ang. in l. 1. ff. de iure codi.

Limita supra scriptam regulam, tripliciter, vt per Ias. in d. auth. ex causa. col. antepe. vsque ad finem.

ANNOTATIO.

Adde Guil. Bene d. in repiti. cap. Raynuntius. in verbo, Testamentum. 3. num. 17. de test. & latius in eadem rep. in verbo, In eodem testamento relinquit. 1. nu. 229.

REGVLA. XCII.

Clericorum appellatione in materia restringibili, non veniunt canonici, vt per Abb. in rub. de vita & hones. cleri. latius in ca. bonę. lo 1. de post. præla. Vide Felin. in c. nõ dubium in 1. col. de sent. excommu.

Limita dupliciter, vt per eũdem Felin. in ca. ad abolendam. in glo. 2. de hæreti. qui pro principali regula plures alios refert.

REGVLA. XC III.

Clericus regulariter coram suo episcopo debet conueniri tex. est in c. 1. & in c. si diligenti. de foro comp. & in c. in olita, & in c. placuit. 11. q. 1.

Amplia istam regulã viginti & quatuor modis, & limita triginta & duobus modis, vt copiosissimè per Marian. Soci. in d. cap. 1. de foro compe. 1. col. in fine vsque ad finem. vbi hoc per. 14. col. pulchrè describit, & vide not. per Stepha. Aufrer. in rep. Clem. 1. de offi. ordi. in additionibus per eum factis ad dictam repetitionem in Regula 1. vbi ponit viginti & vnũ casum, longa manu in quo clericus potest conueniri de crimine coram iudice seculari, & in regula 2. in dictis additionibus vbi ponit triginta & tres casus, in quibus, etiam potest coram eo conueniri clericus in ciuilibus.

ANNOTATIO.

Adde. quod hanc regulam, vltra autorem nostrum, scripsit etiam Bartho. Chassaneus in cõsuetud. Burg. Rub. 1. §. 5. glo. Silna grace, nu. 47. pag. 192. vbi viginti limitationes ei assignauit eamque non vulgariter interpretatur à dicto numero vsque ad numerum 88. Eãdem regulam cum 32. limitationibus, tradit Gab. Sar. vir sane doctus & diligens, in additionibus ad Ludo. Roman. in sing. 419.

REGVLA. XCXIIII.

Clerici consilio, si sequitur, homicidium vel mutilatio membri, est irregularis clericus tex. est in c. sicut dignũ. de homi. & in c. 2. ad fin. de cleri. pug. in duel. & in c. si quis uiduam, 50. dist. & in c. si quatuor. 23. q. 8.

Amplia istam regulam quadrupliciter, & limita tribus modis, vt per Felin. in cap. sit dignum col. 3, post medium & easdem ampliationes rescribit idem Feli. in cap. 1. de offi. deleg. in col. 5. & seq. limitat eandem regulam quinque modis.

ANNOTATIO.

Adde quod regula hæc ex eo fulcitur, quia regulariter quis in delictis ex cõsilio tenetur. ca. nuper. de sen. excom. l. 1. §. per suadere. ff. de seruo corrupto l. sæpe. ff. de verb. obliga.

Primo tamẽ amplia not. hãc regulã, vt nõ solũ procedat quãdo ex cõsilio sequitur homicidiũ vel mẽbri mutilatio. vt in c. sicut dignũ ꝺ homi. c. si qs viduã. 50. d. cũ similib⁹, sed etiã si cõsuluit cõstructionẽ alicui⁹ bellici instrumẽti, vel dicit tale instrumẽtũ bellicũ aptũ fore ad pugnãdũ in tali loco, & res feliciter cesserit, ita vt eo instrumẽto plures fuerũt interfecti. cler. q tale cõsi. dedit irregularitatis labe afficit. vt egregie not Inno. vbi Abb. in c. ad audientiam. de homi. Nicol. Plo. de irregularitate reg. 12.

Secundo amplia, etiam si solum consulendo obstẽdat vtilitatẽ ex homicidio proueniẽtẽ Secundũ Ioa. And. in c. fel. eis. de pœnis. lib. 6.

Tertio amplia, vt nõ solũ procedat quãdo ex iniquo ad homicidium consilio, fuerit occisus is aduersus quem tractatus præcesserit, sed ipsemet, cui consiliũ datũ est, nihilominus cõsules à nota irregularitatis non liberatur. ex Card. sententia in d. c. ad audiencià de homi. nu. 3. Ioan. And. Domi. Franc. & doctor. in cap. vltimo. de homi. lib. 6 D. ep. sco. Couar. in Clẽ. si furiosus. 2 par. relectionis. §. 2. nu. 1 fol. 43. de homi. Alber. Troti. in lib. 2. de vero & perfecto clerico. c. 21. nu. 9. Ludo. Carer in practi. crimi. fol. 158. nu. 9. Nicola. Plo. in tract. de irregularitate reg. 14. quam opinionem veriorem esse censet Maria. Socin. in d. ca. ad audienciam nu. 80. Quambis speculator reffragetur in titulo de dispẽsatione. §. Iusta. nu. 43. præcedens tamẽ opinio cõmunis est & verior.

Quarto amplia, vt non solũ precedat præcedens regula: quando quis consuluit alicui homicidium, vel membri mutilationem, sed aliã rem turpem atq; illicitam, quia si ex eius perpetratione homicidium fuerit commissum irregularis est. Secundum speculatoris sententiam in d. §. Iuxta. quem sequitur D. Ludo. Car. in d. fol. 158. nu. 7.

Primo tamen vtiliter limita dictam regulã, vt nõ procedad quando ipse cui cõsulitur alias esset facturus. vt notat Abb. post Hosti. in cap. ex literis. per tex. ibi de excessi. prælat. Felin. nu. 12. in c. sicut dignũ de homi. & in c. 1 nu. 13. de offi. delegati Maria. Soci. in d. c. ad audiẽtiã. nu. 70. de homi. Albertus Trotius lib. 2. de vero & perfecto clerico. ca. 21. nu. 7. quam opinionẽ cõmunẽ esse fatet D. episcopus Couar. in d. §. 2 nu. 1. Quod si quis consilium dederit alioquin facturo, ita vt is deterior factus sit: forte qui sic consuluit ab irregularitate nõ excusatur secundũ D. episcopũ ibi, cuius opinioni suffragatur q; Inno. & ceteri doctores tradiderunt in c. nuper de sent. excom. affirmãtes hoc consiliũ sufficere ad iuris põtificij excõmunicationẽ idẽ asseuerat Siluest. in sũma in verbo excõmunicatio. 8. q. vltima. & in verbo, Excommunicatio vltimo q. 4. & facit tex. in c. Sicut dignũ. §. qui vero. in eius priori parte de homi.

Secundo limita, nisi clericus suaderet licitã occisionẽ, vt pro patria, pro Christo, vel pro Ecclesia, vt tenet specul. in d. §. Iuxta. versi. sed queritur. Nicol. Plo. de irregularitate q. 14.

Tertio limita & intellige, si post consilium prestitum homicidium secutũ fuit: secus alias nam ex nudo consilio irregularitas non cõtrahitur. vt speculator in d. §. Iuxta adnotauit. quẽ sequitur Ludoui. Car. in d. fol. 158. cuius ratio ea est potissima, quia sola voluntate irregularitas non contrahitur. vt optime probat. D. episcopus Couar. in d. relectione Clem. si furiosus in initio. 1. par. nu. 4.

Quarto limita, nisi per clericum fuisset dissuassum homicidium nisi dubitans astaret indicto homicidio, vt per Felin. in d. c. sicut dignum versi. septimo & vltimo de homi. sequitur Ludo. Car. d. fol. 158. nu. 17.

Quinto limita nisi clericus interogatus tanquã iurisperitus cõsuluerit aliquod crimen generaliter dignũ esse morte, & eius consilij ratione aliquis fuit vltimo suplicio punitus. nam hoc casu nõ efficitur irregularis nisi specialiter super illo casu interrogatus fuisset & consulto responderet. vt not. speculator in d. §. Iuxta tradit Abb. in c. 1. de fur. doctores in c. ex literis de excessibus pręla. Bal. in auth. habita in prin. C. ne filius pro patre Nicola. Plotus in tractatu de irregularitate regula. 39.

REGVLA. XCV.

Clerico violentiam inferens in vestibus, vel eum detinens inuitũ, est excõmunicatus: tenent Inno. in c. nuper de sent. excõmu. notat glo. in c. si quis suadente. 17. q. 4. in verbo, Manus.

Limita octo modis, vt per Felin ibi, circa finem versi. tex. videtur. Et adde septẽ casus, quos ponit Bernar. Lauren. in tractatu quem ędidit de casibus vbi iudex secularis potest imponere manus in clericorum personas, in fol. 3. in quibus quis potest verberare clericum sine metu excommunicationis.

ANNOTATIO.

Adde hui⁹ regulę doctrinã multũ esse notãdã circa declarationẽ dicti ca. si quis suadẽte. 17. q. 4. cuius decisionẽ 14. modis limitauit Ioan. de Ligniano in tractatu de censura ecclesiastica. §. 6. nu. 1. Et cum aliis 14. modis limitauit Nicola. Plotus in tract. de excõmunicatione in

Universidad de Deusto
Biblioteca

prin.nu.23. Et alias.14. limitationes ponit Regial.3. ti. 9. par. 1. Et decē tradit glo. in d. c. si quis suadente. Et dictum tex. cum.20.amplationibus &22. limitationibus eleganter declarauit Stepha.Auf.in tract.de potestate seculari super ecclesiasticas personas in reg.3. per totā. & vndecim modis eius decisionem ampliauit Petrus Dueñas in reg.99. vbi tres tantum limitationes scripsit. Et alias optimas interpretationes diligenter tradit D. Perez. in l. 1. glo. 1. ver. Preuilegiatus titulo.3. lib.3. ordi. Quæ etiam notanda sunt ad text. in ca. & in c. non. dubium. & in ca. ex tenore. de sentēn. excom mu. & in c. religioso. eo titulo lib.6. & ad regiam l. 3. ti. 9. par. 1.

REGVLA. XCVI.

Colectiuo nomine, quando plures sunt vocati simul cum alio tertio, regulariter in quacūque materia, illi plures habentur loco vnius tantum istam regulam ponit Ias. in l. fin. C. de impub. & alijs subst. col. pen. in prin. quam ibi pluribus notandis exemplis ornat fere per totam col. & eā postea limitat septem modis.

REGVLA. XCVII.

Collegium, seu vniuersitas, si congregatur vt singuli consentiant, vel dissentiant, si tacent habentur pro consentientibus. Hāc doctrinam dicit Felli. resultare ex positis ibi per eum in c. cum omnes. coluna. 6. de de consti.

Limita tripliciter vt ibi per eum.

REGVLA. XCVIII.

Condēnatum, vel condemnandum, cum iam esset confessus crimen, de carceribus eximens tenetur crimine lęsæ maiestatis. tex est quem ibi. dicit mēti tenendum Bar. in l. cuiusque. ver. pen. ff. ad legem Iuli. maie.

Limita tripliciter, vt per Ias. in §. pēnales. col.17. fere per totam institu. de actionibus.

Primo, in eo qui exemit captum ab alijs iudicibus quam ab Imperatore secundum Fabrum ibi de quo tamen dubitat.

Secundo limita, si amici & consanginei iuste appellassent, & iudex vellet exqui: quia tunc licet impedire executionem & resistere. Sed hæc limitatio relata ad regulam non videtur esse vera, quæ loquitur in damnato, qui fuerat confessus crimen, pro quo appellatio interponi non potest vt releuetur.

Tertio limita in Cardinalibus, qui possunt ex priuilegio damnatū obuiantem eximere & à morte liberare.

ANNOTATIO.

Adde Hippo. in sing.273. & in l.1. in prin. ff. de siccar. & in l.1. in prin. ff. de quæstio. & in Rub. ff. de fideiusso. nu.16. Alex. & Ias. in l. 1. §. prætor. ff. ne quis eum qui in ius vocatus est vi eximat Ang. Areti. in tract. malefi. in parte Fama publica. nu.55. Cepol. cautela. 1. Bar. Chasa. in consuet. Burgūd. tit. *Des iustices.* Rub. 1. in prin. fol. 19. nu. 68. Gome in §. pœnales nu 48. Inst. de action. Ducē. in reg. 281. Bened. in c. Raynūtius in verbo, Mortuo itaq; testatore. in 1. nu. 180. Et vide Regiam. l. 14. titulo. 29. par. 7. & in l. 5. tit 12. lib 8. ord. & l. 11. ti. 13. lib. 4. Fori.

Primo tamen limita dictam regulam, vltra autorem, vt non procedat in eximente clericū à manibus familię iudicis secularis. ita tenent sing. Felin. Bal. allegans in c. 1. in fine de offici. deleg. Guid. Pap. quęstione. 73. in fine. quod tamen dictum tanquam cogitandum reliquit Bar. Chasan. in d. tit. rub. 1. §. 7. nu. 34. vbi dicit apud Gallos non seruari.

Secundo limita, vt non procedat quando ille qui eximitur iniuste fuisset condemnatus vt probat tex. in l. omnes. C. de decur. lib 10. & in auth. quomodo oporteat epis. §. fin. col. 3. glo. in c. ex literis in verbo, denuntietis. de offici. deleg. vbi dicit quod iudici male exequēti, violenter resisti potest, etiam per alium cuius nihil interest. Vnde dicit Psal.80. & Prober. c. 24. & 81. quod quis autoritate propia potest iniuste condemnatum ad mortem eripere. facit glo. fin. in ca. non inferenda 23. q. 3. & tex. in l. contra præcepta nostra. C. de exe. & exactorib. li.12. De quo lege Felin. in d. c. ex literis. Barth. Chasa. in d. §. 7. nu. 5. Matth. de Affli. in constitu. Neapol. lib.1 Rub.8. nu. 78. Tho. Gram cons. crimi. 56. nu.26. Deci. cons. 479. nu 3. Autorem nostrum in practica. c. 95. nu. 1. & ibi dixi in additi. litera. A. Nec obstat quod ista regula loquatur in eximēte damnatum iam cōfessum, quia nihilominus locus erit huic limitationi quando inspecta criminis qualitate iudex notorie de facto, excedēs iuris metas ad iniustissimas pœnas procederet.

REGVLA. XCIX.

Compensatio quantitatis ad quantitatem, recte procedit l. quęcunque. ff. de compens. l. si constat & in l. fin. C. eo. §. in bonę fidei. Inst. de actio.

Limita hanc regulam, vt per Vldar. Zasi in d. §. in bonę fidei col. 225.

Primo si actor contra quē obijcitur compensatio deberet decem aut hominem, & esset sua electio: secus si electio esset rei, quia alternatiua obligatio nō potest compensari cum pura, si actoris electio est, secus si rei.

Secundo limita notabiliter hāc regulam, si actor vel creditor, cui obiicitur compensatio, haberet facultatē soluendi speciem pro quantitate, sicut cōtingit in actione noxali: & ibi Vldar. ponit dissimilitudinē inter casum istī⁹ Fallentiæ & prioris.

Tertio limita, quando pecunia caperetur, vt species & vt corpus sicut numi qui includuntur in cistinam, vel alias in sacculum, tunc enim cessat cōpensatio, quia illa pecuna non debetur tanquam quantitas sed tanquam corpus. Ista est sententia glo. in cap. cum fundus. §. seruum tuum imprudens. ff. si cer. peta. & in §. in bonæ fidei. Insti. de action. Sed contra tenent Vltramō tani quos sequitur referens Bar. in d. §. seruum tuum imprudens. & alij relati per Ias in d. §. in bonę fidei. Concordat opiniones contrarias Vldari. Zazi. vbi supra quem vide col. 225.

Compensatio, vide infra reg. Debitor necessarius.

ANNOTATIO.

Adde & limita primo, vltra autorem nostrū vt ista regula minime procedat in decimis, quæ deo debentur: quia in eis nulla compēsatio admittitur. iuxta glo. in ca. decimæ. 16. q. 1. quam sequitur Roma. sing. 551. & doctores in ca. tuanos. de decim. Ias. in §. in bonę fidei. nu. 13. Inst. de actionibus Petrus Rebuff. qui alios idē tenentes allegat in tract. de decim. vltima parte. 16. pœna qua afficiuntur non soluentes decimas. Guid. Pap. sing. 456.

Secundo limita vt non procedat, in tributis fisco debitis nam in illis non est locus compensationi. l. 3. C. de compen. l. aufertur. §. compensationem. ff. de iure fisci.

Tertio limita quando quis debitum creditori negauit, & postea de mendacio conuictus sit nam non [illegible]t compensationem oppone re. Secus si p[illegible]ditoris confessionem conuictus quis fuerit vt probat tex. iuncta glo. in l. fi. in verbo, conuicta. C. de compensa. glo. in l. nemo ex his. ff. de regu. iur. quod reputat val de notandum Gulielm. de Ludo in sing. 96.

Quarto limita vt nō procedat in causa dēpositi, quoniā contra depositū minime cōpēsatio recipitur, vt in l. fi. C. de cōpensatio. l. pen. C. depositi. §. in bonæ fidei Inst. d' actio. q' procedit etiā si vtraq; parte factum sit depositum vt in d. l. pen. & notat Tindarus in tract. de compensationibus. arti. 5. nu. 41. Et vide l. 5. ti. 3. & l. 27. ti. 14. par. 5.

Quinto limita in casibus enumeratis in l. in ea C. de compens.

Sexto limita, vt non procedat, quando quis iurauit se centum creditore Soluere, quia propter iuramenti religionem soluere tenetur nec audiendus est si compensare vellit. vt tradiderunt. Inno. Hosti. Ioā. Andreas Collect. & Anto. & in specie Imo. in ca. ad nostram. de iure iurand. Areti. cons. 100. col. 2. Matthe. sing. 54. steph. Bert. cons. 154. num. 2. lib. 1. & cons. 305. col. 1. eod. lib. Ias. cons. 41. col. 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

lib. 3. & in l. eum qui. §. 1. col. 1 & 2. ff. de iureiurand. & in l. si pecuniam. in principio. col. pe. ff. de cõd. ob caus. & in §. in bonæ fidei col. pen. & ibi Zazi. col. vlti. Inst. de actioni. Matth. de Afflictis decisione Neapo. 164. & decis. 386. col. 1. Corse. in rep. rub. de iure iurando. 15. priuilegio Boeri. cõs. 14. quam opinionẽ. fatẽt esse cõmunẽ Ias. & Zazi in loco nouissime allegato & Alex. cõs. 91. col. 2. lib. 2. Felin. in d. c. ad nr̃am col. vlti. Soci. in l Iul an⁹. ff. de cõdi. & demõstra. Ludo. Gozad. cons. 69. col 1. D. episcopus Couar. in ca. quambis pactum 1. part. §. 4. nu. 8. de pact. lib. 6. And. Tiraq. lib. 1. de retractu. §. 3. glo. 3. nu. 6. Et apud canonistas opinio ista est communiter recepta, vt testantur Tindarus in d. tract. de compensati. arti. 7. nu. 10. Carol. Molin. in tract. de contractibus. q. 43. & Mar. Anton. Nattæ cons. 54. nu. 5. volu. 1. vbi dicit opinionem istam sequẽdam esse, tum quia melioribus rationibus fundatur, tũ quia est approbata à canonistis, quib⁹ magis standum est in materia iuramenti quam legistis. Huic opinioni suffragatur quod iuris est apertissimi, & supra in 4. limitatione tradidimus, nempe compensationem opponi non posse aduersum eum qui depositum repetit, vt probant iura iam allegata. & est tex. in c. vltimo §. sane. de deposito. ob maximam fidem quam depositarius tenetur deponenti seruare, eo quod plurimum ei crediderit. glo. in l. negocium. ff. de compẽsat. igitur & ratione iuramẽti, mirum non est idem statui. propter maximã eius religionem. Secundo præcedẽtem opinionem non vulgariter confirmat, quod iuramentum in specifica forma sit seruandũ c. debitores de iure iurando. Compensatio autem nõ est vera sed ficta solutio. l. si cum filio. ff. de compensa. tex. in l. 3. ff. eo. Ideo inquit iurisconsultus compẽsatio necessaria est, quia interest nostra potius non soluere, quam solutum repetere. Igitur qui compensat minime soluit saltim vere. & ad hoc facit tex optimus in d. l. Iulian⁹ ff. de cond. & demõstra. ibi, *quasi dederit*. Tertio conducit tex. egregius q⁹ in d. ca. ad nostrã. qui probat, cum qui datis creditori pignoribus, iurauit quantitatem debitam mutuo datam se soluturum teneri precise ad eius solutionem, nec posse obijcere fructuum ex pignoribus perceptorum computationẽ in principalem sortẽ. Quarto rem hanc manifeste comprobat, quia æquitas compensationis est fundata super regula dolo facis, quia petis quod restituturus es. vt dicit glo. quam ibi approbat Ioan. Faber in d. §. in bonę fidei. Sed iuramentum non patitur talem exceptionẽ opponi. c. debitores. de iureiurand. & volun Bal. in auth ei qui. col. penul. ver. Ocurrit talis casus. C. de bonis auth. iudi. possid. Quinto prędictã cõmunem opinionẽ corroborat, quod iuramentũ principaliter dirigitur in deum & deo obligat. c. & si Christus. cap. debitores. de iureiurando. Modo sic licet creditor videatur prestare aliquod impedimentum debitori, quia nõ soluit quod debitori suo vicissim debet. tamen tale impedimentum cessat ex parte dei, quia ipse nihil homini debet, ergo sequitur quod deo seruandum est juramẽtum per naturalem solutionem. Sexto sententiam hanc fulcit, nã si is qui cum iuramẽto soluere promisit, posset aliud subijcere loco solutionis (id est) compensare, sequeretur quod posset propria authoritate cõmutare sibi iuramẽtum: quod tamẽ non licet etiã si cõmutare vellit in meli⁹: vt tradit Inno. in c. scripturę de voto. Anto. & Abb. in c. peruenit. in 2. de iure iurando. & vltra supra allegatos hanc dicit cõmu. Grat. cons. 121. in prin. vol 1.

Ceterum contraria opinio placuit Bar. in l. amplius. ff. rem rat. habe. col. fin. vbi quoque Ang. Raph. Com. & Alex. in addi. ad Bar. sibi contrarius idem Alex. cons. 12. col. fin. lib. 2. Bal. in d. c. ad nostram ver. Quęro an qui iurauit. vbi dicit id procedere, etiam si quis iurauit se soluturum vere & non per iuris fictionẽ: quia ista fictio idem est realiter quod veritas, & eãdem habet vtilitatem & ideo exorbitat ab omni regula fictionum. l. singularia ff. si cert. petat. & vide Abb. Bar. sequentẽ in d. c. ad nostram col. vlti. & in c. cum dilectus. col. 8. de ordi. cogni. & in c. cum inter. nu. 24. de exceptionib. tenet Faber in d. §. in bonæ fidei. ver, Qui dicit ergo dices. vbi Ioã. de Platea. col. 1. Imo. sibi contrarius in l. Iulianus. in 1. ff. de condi. & demonst. Et istam opinionem veriorẽ esse & seruari in practica fatetur Carolus Moli. in addi. ad Deci. in c. 1. lectione. 1. litera y de iudi. licet primam cõmunẽ esse fateatur & Bar. opinionẽ late & ingeniose defendit Aug. Bero. in c. 1. nu. 68. & seq. & nu. 78. de vsur. & secũdũ eam olim fuit iudicatum in Regio Neapo. Pretorio teste Anto. cap. dec. 1. fi. 167. Rom. in l. eũ qui. §. 1. ff. de iureiurãdo. Sthã. Bertrandus male sibi constans consi. primo in fine lib. 1. & cons 94. col. 2 nu. 7. vol. 2. & consi. 153. col. 2. nu. 11. vol. 2. Soci. qui rem istam late examinat in d. l. Iulianus. col. pen. ver. vltimo quærit. & Ausr. in ca. Tholo. q. 2. & 139. Et opinionem istam dicit esse de iure veriorẽ Tindarus in d. arti. 7. nu. 13. Et apud legistas fatẽtur esse communiter receptam D. episcopus in d. §. 4. nu. 8. & Carol. Molin. de contractib. q. 43. His authoribus plura adstipulantur primum tex. in l. 4. §. soluisse. ff. de reiudi. Soluisse, inquit iuris consultus, accipere debemus nõ tantum eum qui soluit, verum omnem omnino, qui ea obligatione liberatus est: quo loco tex. innuit eum omnino soluere, qui liberatus sit ea obligatione: idq; vere ac ipso iure. iuxta glo. de dictione omnino, in l. 1. §. si pecuniam ff. de posit. glo. in l. obligatione. C. de solu. not. Bar. in l 1. ff. iudi. solui. Sed qui compensat liberatur. l. Si ambo. ff. de compensat. ergo is omnino, ipso iure, & vere soluisse intelligitur. Secundo opinionem istam comprobat, quod compensatio quantitatis cum quantitate ipso iure fiat l. verum. l. si ambo. ff. de compẽsa. l. si constat. & l. fin. in prin. C. eo tit. §. in bonę fidei. Inst. de action. & sic cum tempore contractorum debitorum liberationes hinc inde cõtingerint clare apparet quod iuramentũ remanet sine vlla causa. Imo plus quod cum hoc casu debitor sit iam à debito liberatus, & sic fundamentum per hanc viam cesset: fortius liberatus erit à iuramẽti vinculo, quod est quid accessorium. arg. tex. in reg. accessorium. de regul. iur. lib. 6. Necille in cuius fauorem iuramentum præstitum fuit, petere potest in iudicio: quod sibi adimpleatur, quia tanquam si ne actione agens à limine iudicij repelleretur, per prædicta. Tertio, idem comprobatur authoritate tex. in l. si debitor. ff. qui potior. in pigno. habe. Nihil enim, inquit, interest compensare, an soluere. Quarto, idem constat ex l. dedisse. ff. de verb. signi. & in l. vel permutauit. ff. de liber. causa ibi, *Dedisse intelligendus est qui compensauit*. Quinto, opinio hæc ea ratione iuuatur, eo quod debitor facto creditoris, qui quod debet non soluit impeditur: imo iam impeditus fuisse videtur quo minus sua die soluat: & sic inutilis est actio ei per quem stat. l. potior in fine. ff. qui potiores in pig. habe. Sexto, eadẽ opinio potissimè ex eo instruitur, quod licet iuramentum sit strictè & in specifica forma seruandum: nihilominus iuramentum de soluendo satis per compẽsationem obseruatur, quia conditiones vt apertissimi iuris est sunt in specifica forma obseruandę, nec per equipollẽs satis est eas seruari. l. Meuius. l. qui hæredi. ff. de condi. & demõstrati. tamen soluendi conditio impletur per compensationem d. l. Iulianus. ff. de condi & demõst. l. si peculium. §. de illo. ver. Quod si hæredi. ff. de stat. lib. Quibus rationibus satis defensa videtur Bar. opinio quam ipse veri orem esse de iure existimo.

Ea verò quę priorem opinionem probare videbantur, possunt absq; difficultate tolli: nam quod de posito primum dicebamus, ob specialem fidem quam depositarij seruare tenentur: illud ex mente contrahentium a iure induc̃tum est. Et quia depositum ea ratione non fit, vt res deposita in dominiũ depositarij trãsmittatur. Non sic in iuramẽto simpliciter præstito, quod secundum ea quæ actui iurato conueniunt, aut à iure conuenire possunt est interpretandum.

Secundo minime obstat, quòd in secundo fundamento adducebamus: nam licet compensatio ficta solutio sit, non tamen sequitur eam fictam solutionem non sufficere ad satisfaciendum iuratæ promissioni de soluendo: cum hęc ficta solutio, quæ per compensationem fit a rea li satisfactione æris alieni procedat. Habuit sane creditor quantitatem quæ debitæ pecuniæ æquipalens est: atq; ea ratione etiam si iuramẽtum sit in specifica forma seruandum, satis per compensationem quæ realis est quædam satisfactio seruatur. Nec aliunde differt à vera solutione, quam quod tempore compensationis vera numeratio nõ fiat, quę tamẽ in effectu prius facta fuerat.

Tertio nec superiori opinioni aduersatur tex. in d. c ad nostram. quia omissis multis interpretationibus, quæ adillum tex. adduci solent: considerandum est, id circo ibi fructuum cõputationem admissam non fuisse ante veram debitæ quantitatis solutionem: quia nondum erat liquidum quantum creditor ex fructibus percepisset. Compẽsatio verò nusquam admittenda est nisi ea de quantitate liquida fiat. l. si debeas. ff. de compensa. not. Bar. in l frater à fratre. ff. de condi. ind. quod autem in d. c. ad nostram non fuerit liquida quantitas percepta à creditore ex fructibus pignorũ, ex eo manifeste constat, quia expensę ex fructibus erãt deducẽdæ vt imbi significatur ibi deductis expensis. l. fructus. ff. solu. matri. l. sumptus ff. de rei vendi. Et si quis secundum istam considerationem dixerit, nusquam locum fore compensationi fructuum in debitam quantitatem: cum expensæ semper sint deducendæ: respondebimus hoc modo scilicet, quoties solutionis promissio absque iuramento præcesit, compensationem opponi posse: si breuiter & sine longa

Universidad de Deusto
Biblioteca

onga mora iudicis arbitrio ad liquidum posit deduci, quid ex fructibus deductis expēsis creditor perceperit. sed si iuramentum præstitum fuerit, tunc nullo modo compensatio opponi potest, nisi statim appareat liquidò quod ex fructibus creditor perceperit. & istum existimo verum iuramēti effectum ad intellectum tex. in d. ca. ad nostram.

Quarto minime refragatur quod de compēsationis ratione, in quarto fundamento pro canonistarum opinione adducebamus, nam licet cōpensationis æquitas sit fundata sup regula dolo facis, qa petis q̄ restituturus est: hæc sola nō est ratio cōpēsationis sed ratio vera ex eo procedit, p. ęsertim circa nostrū institutū. quia cum cōpensatio quantitatis cum quantitate ipso iure fiat, vt supra scripsimus creditor qui petit à debitore quantitatem aliquam, cuius ipse illi debitor est: vere iam non petit quod sibi debetur etiam si statim restituturus sit cū iam debitori suo plenissima per compensationem contigerit liberatio.

Quinta etiam ratio minime obstat, nam licet iuramentum in deum dirigatur & deo obliget: tamen si ipse in cuius fauorem iuramentum præstitum sit eius vinculum remitteret, Deus quoq; remittit: ita vt is qui iurauit, nulla ad iusiurandum adimplendum obligatione teneatur. ca. 1. de iureiuran. ca. 2. de ſpōſal. quibus in locis latè hoc ipsum tradit Feli. Oldra. optime consi. 241. Diuus Thom. 2.2, q. 89. art. 9. & Ioan. Lup. in rub. de donati. inter vir. & vxo. §. 45. vnde cum ex mente contrahentiū debitor per compensationem, à principali obligatione sit liberatus: ita etiam ex coniecturata mente creditoris a iuramenti vinculo erit liberatus, & ea ratione nec apud deum tenetur.

Sexta & finalis ratio ex eo tollitur, quod is qui compensat minime subijcit aliud loco solutionis cum ipse soluat. l. si debitor. ff. qui potio. in pigo. habe. nihil enim (inquit) interest compensare an soluere. Si tamen lector candi de primam opinionem veriorem esse existimaueris, limita vndecim modis, vt per Hiero. Gratum cons. 121. vol. 1.

Et alias limitationes huic principali regulæ scriptas reperies apud Tindarum in d. tract. de compensati. art. 5. nu. 32. quas vide circa istā nostram regulam.

REGVLA. C.

Compositum, seu mixtum, ab eo debet nominari, quod est dignius not. in c. quanto de iudi. facit l. cum diuersis. ff. de religios. & sumpti. fun.

Limita noué modis, vt per Gaspa. Velas. Lusitanum in rep. l. imperium ff. de iuris. omni iudi. in col. 3.

REGVLA. CI.

Compromissum factum in arbitros vel arbitratores, data eis potestate pronunciandi de iure tantum, intelligitur non solum de iure communi, imo statutario, vel consuetudinario, etiam si statutum vel consuetudo derogaret iuri communi. Ita Paul. de Castro in l. prę scriptione. pen. col. C. si cōtra ius vel vti. pub. motus per glo. ibi, licet aliqui contrarium teneant, quos ipse refert: & ita firmat Abb. qui bene loquitur in quæstió. in rub. de cō suetudine. & ista est magis communis opinio secundum Ias. in d. l. præscriptione. 5. col. vbi per totam col. describit assertores huius opinionis & contrariæ & in huius corroborationem ip se aliqua subiungit. Et faciunt ea quæ not. idem Ias. in l. de quibus in col. antep. ff. de leg. ubi vide quando appellatione iuris veniat consuetudo & cō tra.

Limita supra scriptam magis communem conclusionem dupliciter, vt per Ias. in d. l. prę scriptione in col. 6.

ANNOTATIO.

Adde quæ ipse post authorem nostrum infra in regula. 103.

REGVLA. CII.

Compromissum transactionem vel pacem facere, non cogitur quis per iudicem & iure communi, & si cogatur à iudice, nihil valet. glo. & ibi Bar. in l. furti. §. qui iussu. ff. de his qui not. in famia tex. quem ibi cōmendat, Ang. in au

in auth. vt litigantes iurent. col. 9. §. quia vero. tex. in ca. fin. vbi Bal. 3. col. de rescrip. Bar. in l. congruit. ff. de offi. prę si.

Limita hanc regulam tripliciter, vt per Ias. in l. quidam existimauerunt col. 3. ff. si cert. peta. latius vt per Felin. in rub. de tregua & pace. vbi limitat septem notandis modis, per quinque fere col.

ANNOTATIO.

Adde glo. & doctores in l. prima §. & post operis. ff. de noui operis nunti. Bal. in proęmi decretali. nu. 28.

Amplia sing. dictam regulam, vt procedat etiā inter cōsanguineos. vt decisum est in pragmaticis Segobiæ celebratis anno. 1534. ca. 25.

Hanc regulam, vltra authorem nostrum, cū tribus notandis limitationibus, scripsit Iacobi. de S. Georgio in l. si vero, nu. 2. C. de iudi. Eādem regulam cum duabus limitationibus in causis criminalibus & cum. 3. limitationibus in ciuilibus constituit insignis Padilla in rub. C. de transact. nu. 4. cum sequen.

REGVLA. CIII.

Compromissum si fit in aliquem, vt pronunciet de iure poterit secundum consuetudinem, & loci statuta pronūciare. istam conclusionem ponit Abb. vbi post Anton. per eum relatum, per multa in hanc partem cōcludit, in rub. de cōsuetudine cuius potissimum fundamentum est: quia cōsuetudo & statutum dicitur ius. §. constat. Inst. de iure natur. facit glo. in proęmi. Clem. in verbo, iuris. Hanc conclusionem egregiè defendit & confirmat, & communem demonstrat Rochus Curtius in rep. Rub. de cōsuetudine. fol. 8. par uo. col. 3. vbi dicit errasse Barba. in cons. 66. incip. Illud in medium referam col. 3. vol. 3. firmando contrariā opinionem huic regulę communé ess: ipse tamen Rochus seq. col. in fine dicit disputādo posse teneri partē Barb. vt ibi per eum.

Amplia hanc cōclusionem vno modo, & limita quinque modis, vt per Rochum Curtum vbi supra fol. 9. paruo. 2. col.

Amplia scilicet, vt maxime procedat quando in casu, circa quem fieret compromissum, esset consuetudo generalis totius orbis, quia ius cōmune appellatur. ita inquit Bal. decidens pulchrum casum in l. 2. C. de bonis quæ lib. refert & sequitur Barb. in ca. 1. de const: 2. col.

Limita primo, nisi capiendo illud verbū de iure, pro iure communi, causa citius expediretur. Ita Rom. in rub. de arbi. col. 6. quem sequitur Feli. & Ias. in locis per Rochum relatis, vbi supra.

Secundo limita, nisi cōpromissum fiat de iure communi. Ita do. Alex. in l. post dotem. char. antep. ff. solu. matri. & tradunt iuniores ind. ca. licet causam. & licet mordeat hanc limitationē Ias. in l. prę scriptione. C. si cōtra ius vel vtili. publi. tamen rationabilis videtur secundum Rochum Curti. vbi supra.

Tertio limita, non procedere in cō missione facta per principem alicui delegato, quia ille non tenetur seruare statuta loci in quo est delegatus. Ita Bal. in ca. licet in fine de offi. ordi. sequitur Felin. in ca. cum dilecta. col. 19. versi. Quarto limita. in fine de rescrip. Rochus tamen vbi supra non sequitur hanc conclusionem, motus rationibus de quibus per eum. Ista limitatio est impertinēs respectu regulę, vt constat.

Quarto limita, nisi compromissum fieret per aliquem sorensem, qui veri similiter ignoraret tale statutum, vel consuetudinem. Barb. in d. rub. in di-

stin.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſtin. ſua, col. 13, addẽs pro ea illud vulgare: quod verba ſunt intelligenda ſecundum qualitatem proferentis. per l. plenũ. §. equitij. ff. ꝺ vſu & habi. idem tenent Felin. in ca. ius naturale. 1. diſt. alia adducens in fauorem.

Quinto & vltimo limita, procedere dictam concluſionem, reſpectu conſuetudinis prẽſcriptæ, vel iam firmatæ quia de ea cẽſetur intellexiſſe compromittẽs, non autem de ea, quę non tranſiuiſſet in formam conſuetudinis. glo. & Bar. in l. Labeo. ff. de ſupel. leg. vbi dicunt quod cõmunis vſus vtendi debet eſſe præſcriptus ſpatio decem annorum.

ANNOTATIO.

Adde circa iſtam regulam Abb. in ca. Cumana. nu. 11. de electione & in ca. licet cauſam nu. 2. de proba. & in proœmi. Clemen. in prin. & in c. cũ veniſſent. nu. 4. de eo qui mittit. in poſſe. Roma. conſ. 251. nu. 5. & in l. poſt dotem nu. 43. ff. ſolu. matri. Felin. in ca. 1. n. 1. de ſponſali. quam communem eſſe fatentur. Iaſ. in d. l. prẽſcriptione. nu. 18. Claudi. de Seyſſello in l. ius pluribus. nu. 4. ff. de iuſt. & iure. Ioã. Crottus in l. omnes populi. 1. not. vbi Baptiſta de S. Seuerino 1. col ff. de iuſt. & iure Deci. in ca. licet cauſam. nu. 20. de probation. Petrus ducñas in Reg. 56. Et ſecundum iſtam regulam conſuluit Corneus conſ. 114. col. 1. vol. 1. & Frã. Cur. cõſ. 46. incip. Super controuerſiam. & Maria. Soci. con. 9. incip. proſequendo. col. 5 vol. 1

Hãc regulam vltra authorem noſtrum, conſtituit Marcus Antonius Patauinus in ſingulari tractatu de compromiſsis faciendis inter coniunctos 1. q. nu. 19. quam multis iuribus & rationibus confirmat, dicitq; eſſe magis communẽ opinionem: quam duobus modis limitat.

REGVLA. CIIII.

Compromiſſum factum in arbitrum vel arbitratorem, poſt ſententiam quę tranſiuit in rem iudicatam, valet ſi in eo apponatur clauſula: nõ obſtãte ſententia. Ita tenet Bal. quem ibi ſequitur Alex. in l. ſi diuerſa. C. de trãſacti. Pau. de Caſtro in l. cauſas ad finem eod. ti. Limita notabiliter vnica reſtrictione, vt p Iaſ. poſt. Fulg. in d. l. ſi diuerſa. fi. col. quẽ vide quia refert plures principali regulæ aſſentientes.

REGVLA. CV.

Cõmunem rem cum alio legãdo teſtator, intelligitur ſolum legare partẽ quam in ea habet: & ſic nõ videtur grauaſſe hęredem in redimẽdo partem ſocij. tex. eſt in l. ſerui electione. §. cum fundus ff. de leg. 1. vbi Iaſ. in prin. ponit duplicem rationem.

Amplia quatuor modis, vt per eum ibi col. 2, in prin. & limita totidem modis, vt per eum col. fi.

ANNOTATIO.

Adde ſingulariter circa iſtam regulam Anto. Gome. 1 tomo variarum reſolutionum. c. 12. delegatis. nu. 15. vbi eam quinque modis ampliat, eamq; non vulgariter interpretatur.

REGVLA CVI.

Communem rem habentes, vt ſingulí, nõ poſſunt ſuper illud diſponere regulariter, niſi omnes conſentiant. tex. eſt in l. per fundum. ff. de ſeruit. ruſt. prędio. glo. in c. cum omnes de cõſti. vbi Feli. col. 7. corroborat hanc concluſionem, & infert ex ea duo dicta notanda ex Old. & Ant. de but.

Limita. 7. modis, vt per Felin. ibi, 8. col.

REGVLA. CVII.

Communem opinionem tenetur iudex ſequi in iudicando probat tex. in c. nouimus. de verbo. ſignifi. l. 1. ff. de offici. quæſtoris & in prin. Inſt. de hę red. inſt. ponunt Bar. & doctores in l. 2. C. de pœna iudi. qui male iudi. latius per Iaſ. in auth. nouiſsima. 6. col. de inoffi. teſta.

Amplia

Amplia ſex modis, & limita alijs decẽ, vt vberrimè per copioſum & fidũ modernorum relatorem Ioan. de Neuizanis in ſua Sylua nuptiali. fo. 19. col. 2. cum. 15. colũnis ſequentibus in impreſsione magna. In alia vero parua impreſsione vide fol. 105. vſq; ad fol. 131.

ANNOTATIO.

Adde Bal. in l. 1. ad finem per illum tex. ff. de ſenator. & in l. fin. C. de inſt. & ſubſt. vbi dicit quod in iudicando a communi ſententia propter nouas fantaſias Bar. recedendum non eſt. & vide ibi Paul. de Caſtro. Iaſ. in l. vt vim. nu. 34. ff. de iuſt. & iure Hierony. Cagno. in l. 2. nu. 141. ff. de origi. iur. vbi elegantiſsime Vldari. Zazi. nu. 78. Deci. conſ. 366. col. 4. nu. 7. Hierony. Gratum reſponſo. 77. nu. 4. vol. 2. Gome. in. §. in perſonam. nu. 24. Inſt. de actioni. And. Alcia. in tract. preſum. reg. 1. præſumptione 51. nu. 2. cum ſeq. & lib. 9. iuris parerg. ca. 14. Raben. in alpha. aureo in verbo, Opinio communis. fol. 97. Iaſ. in §. ſed iſte. nu. 55. Inſt. de actionibus Anto. Corſe. in not. in verbo, opinio. 2.

Hanc regulam, vltra authorem noſtrum, cũ duabus limitationibus tradit Catel. Cotta Mediolanenſis in Memo. iuris in verbo, Opinio communis. Eandem regulam cum quinque alijs limitationib⁹ ſcripſit Petrus Sanct. Vaſcol. in tract. de indiuiduis. fol. 34.

REGVLA. CVIII.

Communia, ſi quæ ſint pluribus, vt ſingulis, in his quo ad diſpoſitionẽ partis meę tantum illud quod eſt commune dicitur meum. Concluſio eſt Bar. in l. ſerui electione. §. Labeo. quam ibi ſequitur Iaſ. ff. de lega. 1.

Limita dupliciter, vt peundẽ ibi col. 2.

REGVLA. CIX.

Conceſſa intelliguntur omnia ſine quibus illud explicari non poteſt, quandocunque alicui aliquid concedi tur. Probat hanc regulam tex. in c. prẽterea. de offici. deleg. & in l. 2. ff. de iuriſ. omni. iudi. & in l. fin. in fine. ff. de offici. eius cui mand. eſt iuriſ. & in l. 3. §. fin. ff. de penu. lega. & in l. veteris. ff. de itine. actu que priua. & ibi glo. & Bar.

Limita quinque modis, vt per Iaſ. in d. l. 2. de iuris. omni. iudi. 2. & 3. col. quam prius ornat ſeptem concluſionibus notandis, in propoſito huius regulę, & vnica ampliatione.

REGVLA. CX.

Conceſsio rei, quæ fit ad vſum certum, eſt commodatum: ſi vero ad inde terminatum vſum, eſt precarium. tex. eſt in l. in commodato. §. Sicut. ff. cõmodati. glo. magiſtra. in l. 1. ff. de precario.

Limita hãc regulam duobus modis notabilibus, vt per Iaſ. in l. 2. §. mutuũ, damus 2. col. ff. ſi cert. peta.

REGVLA. CXI.

Condemnatus ad mortem regulariter nõ deducitur ad ſuppliciũ, niſi poſt decem dies. Hanc regulam expluribus ibi traditis per eum Felinus elicit in c. quærẽti. col. 2. ꝺ offi. deleg. poſt Abb. in c. 2. de re iudi. facit glo. in c. quam periculoſè de pœni. diſt. 1. de conſuetudine vero ſeruatnr contrarium ſecundum Bar. in l. qui vltimo. fin. verbis. ff. de pœnis.

Limita eam tripliciter, vt per Felin. vbi ſupra, & ibi colligit duodecim caſus notandos, in quibus executio in criminalibus vel differtur, vel aufertur.

ANNOTATIO.

Adde glo. in l. vni. in verbo, nouare. ff. nihil noua. appell. pend. quæ probat executionẽ ſententiæ minime faciendam eſſe intra tempus conceſſum ad appellandum. glo. in c. non ſolum

Universidad de Deusto
Biblioteca

.ſolum in verbo, innouata. de appella. lib. 6. Et vide Regiam l. 5. ti. 27. par. 3. & l. 7. ti. 15. lib. 2. foro leg. Et vide circa regulam iſtam aliquos caſus, in quibus executio ſententiæ differtur, quos congeſsit Antoni. Gom. in tract. de delictis. ca. 13. nu. 35. Et. 17. cumulauit ſpecul. titu. de executione ſentētiæ. §. Poſtremo à numero primo vſque ad numerum. 7. Et tradit alios Petrus Rebuff. ſuper regias leges Galliæ in tract. de ſentē. exec. art. 17. glo. 1. tomo. 1. conſti. Fran.

REGVLA. CXII.

Condemnati plures in vna ſumma, non tenentur niſi in virilem portionē. tex. eſt vbi not. in l. Paulus reſpondit eos &c. ff. de re iudi. facit l. reos. §. cū in tabulis. ff. de duob. reis. & in l. ſi mandato Titij. §. Paulus reſpondit. 3. ff. mandati & in l. ſi pluribus in prin. ff. de legi. 1. tex. qui probat concluſionē ſupra dictam. in l. ſi qui ſeparatim §. quoties. ff. de appella. quibus etiam iuribus poſſet ampliari hęc regula.

Limita hanc regulam ſex modis, vt per Vldari. Zazi. in d. l. Paulus reſpōdit eos &c. 1. & 2. col.

REGVLA. CXIII.

Conditio omnis & dilatio atque grauamen reijcitur de legitima ipſo iure Regula eſt, quę colligitur ex tex. in l. quoniam in prioribus. C. de inoffici. teſtam. Vide l. 11. ti. 4. par. 6.

Amplia eam dupliciter, & octo modis reſtringe vt per Iaſ. ibi. Et vide Roder. Suarez. in rep. d. l. quoniam in prioribus. vbi ponit. 16. ampliationes & 17. reſtrictiones à fol. 6. vſque ad 55.

ANNOTATIO.

Adde Guil. Bened. in rep. cap. Raynuntius. in verbo, Relinquit. num. 30. de teſt. quo loco regulam iſtam cum duodecim limitationibus interpretatur. Eandem regulam ſcripſit Ferdinandus Mench. de ſucceſsi. creatione. §. 10. lib. 1. primę partis vbi ampliat eam 100. modis, & alijs. 100. modis limitat ipſamq; egregie, prō eius inſigni eruditione inter pretatur. à nu. 196. cum multis ſeq.

REGVLA. CXIIII.

Conditio voluntaria debet pręciſe & formaliter impleri. Fuit ſententia Bar. in l. Gallus. §. & quid ſi tantum. ff. de lib. & poſth col. 3. motus per l. qui hęredi & per l. Meuius. in prin. ff. de condi. & demonſt. quam ibi Iaſ. examinat in col. 6. per totam & licet Aretin. dicat quod iſta doctrina eſt nimis generalis. Iaſ. tamen ſequitur eam.

Limita iſtā regulam dupliciter, vt per eundem Iaſ. in d. 6. col. in fine.

ANNOTATIO.

Adde circa iſtam regulam Deci. conſ. 11. col. 6. ver. Solum contra teſtamentum. vbi dicit quod conditio formā inducit. & Catel. Cotta. in Memo. iuris, in Memora. incip. Conditiō, quę apponitur. & iterū in Memo. incip. Lex. quæ loquitur. Matth. de Affli. decis. Neapo. 355. nu. 4. Ludo. Gozad. con. 73. nu. 13. Et conditio habet vim cauſæ finalis, vt dicit Bar. in l. 2. §. fina. col. 1. ff. 1. de dona. & probatur in l. demonſtratio. §. quod autem. ff. de condi. &. demonſt. Eaq; eſt de ſubſtantia probationis, vt dicit. Bal. in conſi. 122. col. 1. ver. al legatur tertio. lib. 3. Et in conditionibus non admittitur purgatio more. tex in l. Thais. §. intra. ff. de fideicommiſſa. liber. l ſi ſuper. vbi doctores. C. de tranſact. l. ſi intra. ff. de ſta. lib. l. 1. cum glo. vbi doctores nouiſsimi. C. de inſt. & ſubſt. not Cyn. in l. ſi maior. annis. C. de tranſacti. Bar. & Imo. in l. hæc conditio, ſi in capitolium. ff. de condi. & demōſt.

REGVLA. CXV.

Conditio de nubendo arbitratu tertij, cum à lege reijciatur, tanquā præſtans inpedimentum matrimonio, et inductiua viduitatis, ſi deficiat multo minus perimit legatum eius defectus. tex.

tex. eſt. in l. turpia. §. 1 ff. de leg. 1. & in l. filiæ. ff. de condi. & demonſt.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. in d. l. turpia. §. 1. col. 2. quarum ſecunda limitatio eſt ſingularis prima tamen nō videtur proprie limitatio.

ANNOTATIO.

Adde omnino quæ ſcribit Emanuel ab Acoſta Luſitanus, virſane ingenij acrimonia inſignis quiq; apud ſuos rude iam donatus, cū Salmanticę magno nomine ius ciuile interpretaretur cum maxima iuris vtriuſq; iactura obijt (is inquam) in l. cum tale legatum. §. reſcriptum. ff. de condi. & demonſt.

REGVLA. CXVI.

Conditio retrotrahitur retro in cō tractibus, ad tempus celebrati contractus, vt in l. ſi filio in prin. ff. de verbo obliga. & in l. potior. & in l. qui balneum. ff. qui potio. in pig. hab. & in l. quæ legata. ff. de regu. iur.

Limita nouem modis, vt per Ioan. Crot. in rep. l. ſi is qui pro emptore. ff. de vſu capi. pro emptore. col. 33.

ANNOTATIO

Adde tex. in l. neceſſario. §. ſi petende. ff. de peri. & comd. rei vendi. Et ſic in contractibus conditionalibus inſpici debet tempus contractus & non conditionis. l. ſi filius familias. & ibi Bar. & doctores. ff. de verb. oblig. l. 2. §. ea quoque. ff. de colla. bono. l. vltima. ff. de ſtipul. ſeruor. l quæ legata & l. ſeq. ff. de regu. iur. & vide glo. & doctores in l. ſi vxorem. C. de condi. in ſer. & Bar. in l. ſi in rem meam. ff. de verb. obliga. tex. in l ſub conditione. ff. de ſolu. tex. in l. nec emptio. ff. de contra. em. Vtique etiam locum contractus non vero conditionis implendæ inſpiciendū eſſe ſcribit glo. in l. ſi vxor. ff. de iudi. quam eſſe communiter approbatam fatetur. And. Tiraq. lib. 1. de retra. §. 1. glo. 10. nu. 43.

Ex quo primo fit quod eleganter not. Bal. in l. 1. ad fin. C. de nundi. quod ſi ex ſtatuto non debeat ſolui gabella ex cōtractu celebrato in nundinis: ſi in illis conditionalis contractus fuerit celebratus, cuius cōditio extet poſt nundinas, gabella non debetur, inſpecto tempore contractus non conditionis. quem ſequitur Fran. Areti. conſi. 11. incipi. Procedendū eſt breuiter. col. 1. & in l. hæres quandoque col. vlti. ff. de acqui. heredi. & Firmi. in tract. de gabellis. 5. par. prin. quæſt. 11. & iterum par. 6. quęſt. 1. & 3. par. 8. par. prin. q. 27.

Secundo ijs ſtere ſimile eſt, quod licet cō ditione pendente, gabella ex conditionali contractu ſoluenda non ſit vt in l. 2. C. de eunuchis. & ibi Bal. & in l. ea quidem. C. ſi mancipi. ita fuerit aliena. vt manu. l. 1. §. hæc autem verba. ff. quod quis que iuris. tamen verificata conditione, gabella pertinebit conductori gabellarum illius loci, vbi contractus fuit celebratus: non vero loci in quo conditio verificata fuit. ita ſcripſit Bar. in l. cum Titio. ff. ad legē Fal. vbi Paul. de Caſtro Bal. in l. diuortio. col. fin. ff. ſolu. matrimo. & ibi Paul. idē Bal. in l. vltima. ff. de iuriſ. omni. iudi. Rom. in l. Itichum. §. ſtipulatio. ff. de verb. oblig. Anto. Gome. 2. tomo reſolutionum. cap. 11. num. 3.

Tertio ex his quoq; fit, vt creditor conditionalis teneatur ius ſuum opponere aduerſus ſubhaſtationes intra tempora ſtatuti faciendas conditione non expectata. ne poſtea aduenięte conditione, excludatur. ita ſingulariter not. Iaſon poſt alios in l. ſi ſtipulatus fuerim. §. cū ſtipulamur. ff. de verbor. obliga. quod dicit eſſe ſin. Catcli. Cotta in Memor. iuris in verbo, ſtatuto, vel decreto.

Quarto hinc emanat, quod ſi quis pecuniā alicui p̄miſerit, ſub cōditione, & bona ſua obligauit & poſtea cū alio pure cōtraxerit cui ſimiliter bōa ſua obligauit: poſteaq; cōditio prioris cōtract⁹ verificet, q̄ ſi ambo creditores p̄ ſuis debitis cōcurrāt, erit tamē prior creditor cōditionalis p̄ferend⁹. l. potior ver. Iudicam⁹. ff. q̄ potiores in pig. hab, vbi Bar. et doct. tradiderūt et idē diſponit regia l. 32. ti. 13. par. 5. Qua in re legēd⁹ eſt Ant. Fan. de pig. 5. par. ver. 6.

Quinto hinc p̄cedit, q̄ a Bal. memoriæ p̄ditū eſt in d. l. 1. C. de nudinis, q̄ ſi ſtatutū prohibet cōtrahi ſuper bonis rebellionū, etiā ſi cōtrat⁹ cōditionalis celebret, firmitatē nō obtinebit: licet cōditio exiſtat poſt rebannitionem, (ita ille loquitur) quē ſequitur Iaſ. in l. filius fami. in prin. ff. de verb. oblig.

Hanc etiam regulam vltra authorē noſtrū, eum tribus alijs limitationibus ſcripſit Anto. Gom. 2. tomo reſolu. c. 11. nu. 30.

Universidad de Deusto
Biblioteca

REGVLA. CXVII.

Conditio impoſsibilis vitiat ſtipulationẽ. tex. eſt in l. impoſsibilis. ff. de ver. obliga. & in §. impoſsibilis. Inſt. de inutili. ſtipul. & in l. certi conditio. §. quoniam. ver. item quęri poteſt. ff. ſi cert. peta. & vitiat omnem contractum etiam bonę fidei: vt in l. non ſolum. ff. de acti. & obliga.

Limita quinque modis, vt per Iaſ. in d. l. impoſsibilis. col. 1. & 2.

REGVLA. CXVIII.

Conditio purificata in legatis ſub ea relictis, nõ retrahitur retro ad tẽp' mortis, vel aditę hęreditatis, not Bar. in l. ſi is qui pro emptore. ff. de vſu. capi. pro empt. in col, 14. alleg tex. in l. 1. §. ſerui appellatione. ff. ad Sylla. & in l. Si mater. §. eandem. ff. de excepti. rei iudicatę. idẽ. Bar. in l. ſi filius. ff. de ver. obliga. & ibi doctores ſequuntur communiter.

Limita ſex modis, vt per Ioan. Crotum in rep. d. l. ſi is qui pro empore. in col. 36. quem primo vide in col. 34. & 35. vbi conatur ſuſtentare opinionem Dini qui cõtrarium voluit: & respondet ad fundamenta Bar. & tandẽ ſequendo eius opinionem, quam dicit communem, ponit ſeptem differẽtias inter legatum cõditionale, & contractum conditionalem.

ANNOTATIO.

Adde circa iſtam regulam And. Tiraq. in tractatu de priui. præ cauſe in priuilegio. 59.

REGVLA. CXIX.

Conditionem ſufficit ſemel fuiſſe impletã, dato quod eius implemẽtum non duret. tex. eſt in l. in ſubſtitutione. ff. de vul. & pupi. vbi doctores. & in l. cum. vxori. C. quando dies leg. ced. & in l. ſi quis hęredem. C. de inſti. & ſubſt. vbi Iaſ. pro declaratione & extẽſione huius regulæ vltra 4. col. conſumit.

Limita quatuor modis notabilibus, vt per eundem Iaſ. vbi ſupra in col. pen. & finali.

REGVLA. CXX.

Conditionem & diem vbi conuentio habet, & ſic duplicem dilationem, non ſufficit conditionem impleri, ſed requiritur quod dies expectetur tex. eſt ex quo ibi Iaſ. 3. col. in princip. ver ſi. Tertio nota. colligit iſtã regulã. in l. in illa ſtipulatione. ff. de verobliga.

Limita hoc non procedere in contractibus bonę fidei, quia in his quam primum conſtat, quod promiſſum eſt non poſſe ad impleri, ſtatim poteſt agi non expectata die, vt probat tex. in in l. ſi in lege. §. ſi domus. vbi Bar. & Fulg. hoc not. ff. locati. & iſtam limitationem ſequuntur. Imo. Raph. Cuma. & Alex. prout eos refert Ias. in d. 3 col. & ſecundum eum eſt vera, & cõmunis opinio, licet Paul. ibi & Areti. aliud dicant.

REGVLA. CXXI.

Conducens rem ſuam, vt ſuam, non perdit dominium: tenet glo. in l. ei à quo. ff. de vſu capi. & in l. qui rẽ. C. loca. quam ibi approbant Cynus Bal. & ſaly. & hanc dicit communem ſententiam Alex. in l. ſi aliquam rem. ff. de acqui. poſſe. licet glo. ibi quã ſequũtur Imola & Areti teneat contrariũ.

Limita duobus modis, vt per Ripiã in rep. l. ſi aliquam rem. col. 10.

REGVLA. CXXII.

Confeſsio facta in vno iudicio probat in alio. tex. eſt & ibi notat Bal. in l. iubemus. C. de lib. cauſ. Et ratio huius regulę ſummitur ex l. generaliter

ter. C. de non num. pecu. & ex ca. per tuas. de proba.

Amplia iſtam regulam quinque modis, & limita alijs ſeptem, vt per Purpuratum in l. is. apud quem. C. de edẽ. col. 21. & 22.

Primo amplia, etiam ſi cõfeſsio fiat coram arbitro, per l. pe. C. de arb.

Secundo amplia, etiam ſi confeſsio ſit facta in iudicio ſũmario: quia probat in plenario allegat Inno. Abb. & Alex.

Tertio, etiam ſi iudicium in quo eſt facta confeſsio ſit nullum.

Quarto, etiam ſi quis confeſſus fuit in iudicio, non vt principalis, ſed vt teſtis: quia poterit contra eum adduci illa confeſsio in alio allegat Alex. ibi & vtrunque Raphaelem.

Quinto amplia, vt confeſsio facta in ciuili probet in criminali & ecõtra allegat Bar. & Alex. ibi.

Limita primo, reſpectu pręiudicij ad tertium.

Secundo, fallit in confeſsione ficta, quia illa non egreditur cauſam, in qua facta fuit, etiam inter eaſdẽ perſonas. vnde, ſecundum eum licet confeſsio ficta noceat ſucceſſori, intelligitur in eadem cauſa, & non aliter: quod not. pro illo qui nõ reſpõdet poſitionibus.

Tertio limita, in cõfeſsione procuratoris, quia non pręiudicat in alia cauſa ſicut confeſsio domini.

Quarto limita, in confeſsione quę eſt reprobata à iudice, pnũciãdo cõtra illam: quod amplia etiam ſi reprobatio fiat in fauorem confitentis.

Quinto fallit, quando cõfeſsio eſſet facta corã incõpetenti. Aduerte tamẽ, quia tũc talis cõfeſsio faceret indiciũ ad torturã, niſi in quatuor caſib⁹ deſcriptis per Iaſ. in l. magiſtratibus. ff. de iuriſ. omni iudi. 2. col.

Sexto fallit, quando confeſsio eſſet tacita allegat Imo. in Clem. conſtitutionem. de electione.

Septimo fallit, quando confeſsio eſſet facta coram iudice nõ ſedẽte pro tribunali. allegat glo. & doctores in d. l. iubemus.

ANNOTATIO.

Adde quod primam huius regulæ ampliationem, nempe quod procedat in arbitro. tenet & ſequitur Bar. in l. 1. in fine. C. de confeſſ. Imo in c. preſenta. de teſti. Rober. Maranta in ſpeculo aduocatorum. 6. par. 5. actu. nu. 31. Sed eam non admittit Cynus in l. 1. C. de cõfeſſis quo loco cenſet, q̃ ea confeſsio quæ coram arbitris fit nõ habet vim cõfeſsionis iudicialis, ſed extraiudicialis. & ita interpret l. pen. C. de arbi. quã hic autor allegat. & idẽ videt fuiſſe ex mẽte Bal. in d. l. pen. in fine, licet loquat ſolũ quo ad effectũ infamiæ. & ſecundum opinionẽ Cyni contra Bar. olim iudicatum fuit in regio Neapo. prętorio. vt teſtatur. Mat. de Afflictis illius ſenatus conſiliarius non indignus de cis. 178. n. 10. Sed ego Bar. opinionem eo caſu veriorẽ eſſe exiſtimo, quando conſtat ordine iuris ſeruato proceſiſſe arbitrũ, & adinſtar iudicis cõfeſsionẽ recepiſſe: cũ arbitria ad inſtar iudicũ ſint redacta l. 1. & ibi Bar. ff. de arbi. Quãuis nõ me latet Alex. ſecũdũ Cyni opinionẽ cõſulu. ſſe cõ. 13. nu. 4. & 7. vol. 1 ſed merito eũ reprehẽdit Carolus Mo. ibi in addi. litera A. & vide Feli. & doctores in d. c. preſen. de teſtibus & quæ infra dicã intra 8. limitatione.

Secundã ampliationẽ approbat Imo. in c. 2. de ordi. cogni. vbi dicit q̃ integritas cõfeſsionis nõ lędit ur ex qualitate iudicij Deci. in l. 2. nu. 62. C. de eden.

Tertiã vero ampliationẽ intellige, quando iudiciũ in quo cõfeſsio facta eſt fuerit inualidũ propter ordinẽ iuris nõ ſeruatũ, vel propter alias nullitates, ſecus vero ſi iudicij nullitas ex defectu iuriſdicti. ꝓcedat, qa tũc talis cõfeſsio corã cõpetenti iudice probationẽ nõ inducit & ita ꝓcedit quinta huius regulæ limitatio.

Quintã ampliationẽ ſegtur Inno. in c. per inqſitionẽ. de electione & Feli. late in c. q̃liter & q̃ndo. in 2. nu. 47 de accuſa. Petr. Fol. in prac. crim. in prima par. 3. pa. prin. in verbo, Et ſi cõfitebũr. in nu. 142. pag 326.

Primã hui⁹ regulæ limitationẽ ſeqtur Spec. in tit. de confe. §. Nunc videndum. ver. Quid de confeſsione. & doctores maxime moderni in c. cauſam que. de teſt. & in le. 2. C. de æden.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Corne. consi.229.lib.2. qui omnes cõmuni cõ sensu hãc regulã intellexerunt inter eafdẽ p sonas, non verõ inter alias, cũ quibus iudiciũ à quo confessio emanauit agitatum non est.

Secundam limitationẽ approbat Bal. in d. l.2.col.vlti.C.de eden. vbi Alex.col.5. con. 7.& Deci.nu.64.Cæpol.consi.crim.64.col.4. Corne. consi.42. col.fin.lib.2.Bar.in l.cùm filius.in prin.col.3.ff.de verb. oblig.& late congerit Fel.in cap cum Bertholus.de re iudi.qui omnes ex eo censent, quod ille qui propter cõtumaciam habetur pro confesso in causa ciuili non ex ea confessione, iudicabitur confessus in criminali iudicio.

Tertiam limitationem sequutus fuit speculator in tit. de confessione in d.§. Nunc videndum restat.ver. Sed nunquid confessio procuratoris.& Alex. in consi.13. volu.3. Quod procedit in procuratore, secus vero in nuntio, quia confessio facta per nuntium videtur facta ab ipso domino, vt dicit eleganter Bal.n l.1. col.16 ver. Quæro nunquid per nuntium.C. de confe.& facit quod notat Bar.in lege qui autem.§ qui constituere.ff de cõst.pec.

Quartam limitationẽ scripsit glo.not.in auth. item si possessor. C. qui potiores in pig. hab. quam sequitur Petrus Rauen. in sing. 79. de quo per Bar.in l.Papinia.§ sed nec in pu.ff.de inoffi.test.Bal in auth.nouo iure. C. de pœna iud.qui male iudi.

Quintam limitationem approbant multi quos allegat Ludo. Care.in pract. folio.55.nouissimæ impressionis.

Septimam limitationem proprie huic regulæ non conuenire ex eo censeo, quod talis confessio: quæ fit coram iudice pro tribunali non sedente, nec in eo iudicio in quo fit plenã probationem inducit. ita tenent Bar. in l.1. in princi.C.de confessi. Bal.in l.2.not.2.C. de fideiusso.glo in c.dudũ.in3.ver responsionẽ.de elect. Ias.in l.magistratibus.colu. 2. ff.de iurisd. omn.iudi. Quã opinionem fatentur esse communẽ Boeri.deci.90 nu.8. Petrus Foll.in pract. cri.1 par.3.par.nu.7.quã etiã sequitur Hippo.in l. de minore.§. plurimũ quoq; nu 11.ff. de quæst.qui tamẽ effectũ ad torturã operari cõset.igitur mirũ non est quod talis confessio in alio iudicio non probet. Ipse tamen illud notare nõ prætermittã quod si talis confessio corã iudice & tabellione publico fiat in forma iudicij, etsi iudex pro tribunali non sedeat, iudicialis cẽsetur: & plenissimã ꝓbationẽ inducit, nõ enim semper iudicibus ꝓpter multitudinem litium pro tribunali sedere vacat. & ita in Hispania vsus obseruat.

Octauo vltra authorẽ nostrũ, limita dictã regulã, vt non procedat in cofessione facta corã arbitratore quia talis confessio cum iudicialis non sit in iudicio non probat, nisi tantũ, vt ex traiudicialis. ita egregie consulit Alex.consi. 13. nu.5.vol.1.Rom.qui Bar.allegat 61.346.nu.6. quam dicit cõmunẽ sententiã Rob.Mara.in speculo aduoca.6.par.actu.5.nu. 31. sed quid si à partibus facultas data fuit procedẽdi, vt arbitri vel arbitratores, vt semper clausula hęc in cõpromissis ponitur, vtrũ confessio facta coram illis censebitur iudicialis, vt in alio iudicio probationem inducat certe si de modo ꝓcedẽdi cõstat huius rei veritas ex his quæ prima ampliatione & hic diximus colligi potest, sed si dubium est de modo & ordine ꝓcedendi, quid iudicãdũ breuiter Alex.in d.cõs.13. existimauit præsumendũ esse semper, quod vt arbitratores processerit ad quod allegat not. per Bar. in l. si societatem.§ arbitrorũ, col.1.ff.pro socio. & clarius voluerunt Bar.et Ang.in l.si seruus plurũ ff. de lega.1.arg.l.si mihi.§ fin ff. pro donato. loã.de Imo in l.nemo potest.4.& 5.col.ff.de lega.1.vbi dicit se alibi non legisse quod de cõsuetudine seruatur, vt testatur Bal.in l.non cõdicillum.C.de testamentis & secundum opinionem istam fuit iudicatum in Neapolitano prætorio teste Matth.de Afflict.decis.168.nu. 10.& hoc sequitur Fran.Crem.sing.148. Cat. Cot. in memo.iuris in verbo. sententia arbitri.

Nono limita vt non procedat, quando talis confessio facta fuit per verba enũciatiua per ea quæ not.Anto.de Butrio in c.illud de præsum. ad declarationẽ l. optimã C. de cõtra & cons. stip.& per notata p Deci.in auth.si quis in aliquo documento.col.antep.C.de edendo.

REGVLA. CXXIIII.

Cõfessio facta ab aliquo in iudicio quod hominẽ occiderit, sed ad suã defensionẽ, potest à iudice in parte acceptari & sic q̃tenꝰ cõfitetur se occidisse & poterit illũ cõdẽnare, nisi ꝓbet defensionẽ. not. Bar.in l. Aure.§. ide quæsijt. ff.de libera.le. & sequtur Ias. verbis latioribꝰ, eiꝰ dictũ referendo in l.vt vim ff. de iust.& iure de quo vide copiosissimè remissiuè per Hip. in sing. 185. incipit cõfessio.

Limita valde singulariter, nam licet possit ex tali confessione condemnari, non tamen poterit capitaliter puniri. ita not Panor.in c.auditis de præscri.in col.pen.vbi vide.Feli.in col.19. qui hoc dicit nõ reperiri alibi:& refert Ang. in tract. maleficiorum ita tenentem, & dicit quod aliquibus rationibꝰ posset cõtra illud instari: cõmendat etiam idẽ Feli.in c. significasti.lo.2. de homi. 6. col. in prin. & in ca. cum venerabilis.de excepti. in col.5.in prin. vbi hoc dicit singulare. Commendat etiam Alex. in l. non solum.§.sciendũ ff. de noui.oper.nun. & illud dicit signandum & not. Soci. in l.1.7. col.ff. de vulgari.& pupi.dicit etiam egregiũ Ias. & in practica magnum sibi honorem comparasse in d. l. vt vim in d. 3. col. & asserit hoc esse in magno cultu apud practicos aduocatos. Hippo. vbi supra. Cõmendat idem Hippo. in l. repeti. col.8. ff. de quæst. Thom.Ferra.in cautel.vltra Cępol.in caut.5.circa prin. vbi hoc dicit stupẽdum dictũ, & refert aliquos ex supradictis doctoribus. Et Bertach. in suo reper. in verbo, Confessio habet vim sententiæ. in versicul.22.& in verbo, Inquisitus. lo. 8. vbi hoc etiam sequitur & dicit etiã illud dictum Abb.(nihil aliud allegando)singulare Petrꝰ Raue.in alphabeto aureo.in litera.c. in verbo, Cõfitetur.

ANNOTATIO.

Adde Bar. qui huius regulæ doctrinã amplectitur in l.eũ qui col.2. ver. ex eo.ff. de iureiurã.Alex. in l. non solum.§. sciendum. nu.5. ff. de noui oper. nun. Feli. in ca. cum venerabilis. nu. 15. de excepti. Socin. in l.1. nu. 33. ff. si cer. peta. Parisi. consi. 78.col.2. nu.16.vol. 4. Bal. in c. dudum.de electi. col. antep.n.35. Imo. in l. decem. col. pen.in fine.ff. de verb. obliga. Alex. in l.1.§. si quis simpliciter. 2. col. nu.7. ff. eo titulo Abb. in c. cũ venissent. 2. col, nu. 7. de instit. Ang. Aret qui fatetur se in practica ita vidisse seruari in tract. malefi. in parte, Comparent. inquisiti. nu. 1 vbi Aug. Ari. in addi. latissime Ludo. Care. in pract. cri. fol. 183. col. 2. Thom. Gram. voto 2. nu.1. Alcia. in d.§. si quis simpliciter.nu.76. Petr.Fol. in practi.crimi. in parte, Et si confitebuntur. nu. 46. pagi. 306. Rob. Marat. in speculo aduoca.6.par.§. quartus actus. nu. 27. pag. 447. Anto. Gome. in tract. delictorum.c. 3 nu.26. Quam fatetur esse communem opinionẽ loã Lup. in alleg. hæris. §. 7. versi. Ad cuius confirmationem. Claud. de Seyssello in l. vt vim. nu. 76.ff.de iust. & iure. Aug. Bero. in c. at si clerici. n.73. de iudi. Boeri. decis. 339.n.3.& decis. 164. nu.10,D, Perez. in l. 1, ti.4. lib. 3. ordi. in glo.in verbo Por confiesso. Quę cõmunis opinio ex eo probatur, nã cõfessionis natura est nocere, non autem prodesse confitenti. l. de ętate.§.1. ff. de interrog.actioni. glo. in l. vni. C. de confess.& in c.1.2.q.1. & ideo non sufficit allegare qualitatem, scilicet homicidium esse cõmissum ad propriam defensionẽ, absq; alia probatione: quia sequeretur quod ratione proprię confessionis, quis à pœna delicti liberaretur. Quod etiam non vulgariter confirmat nã cũ nullꝰ in causa propria testimoniũ dicere possit. l. omnibus. C. de test. l. nullus.& l. non est ideo. cod. ti. sed si de dicta qualitate proprię alicuius confessioni staretur, is enim in propria causa testimoniũ diceret, q̃ manifeste prædicta iura prohibent. quibus & alijs multis rationibus, quas missas facio, opinionẽ istã veriorẽ & cõmuniorẽ esse cẽseo. Quãuis cõrariã opinionẽ tenuerit Sali.in l.1.C. de cõfess affirmãs, q̃ talis cõfessio debet tota aceptari vel tota reijci & eius opinionẽ magis cõmunẽ & ęquati magis consonã esse testatur Hippo.in consi. 136.nu. 31.& 44.

Et vnicã huius regulę limitationẽ, vltra doctores ab autore allegatos sequuti sũt Deci. n 20. Mari.Salã.n.26.Claudi.de Seyss.n.77.et Frã. Curti.co.fi.in l.vt vim.ff. diust.& iur.Deci.in l.1.co.6.n.16.ff.si cert.pet.Hippo.cõs.53.n.37. Alex.in d.l.1.n.28.Ant.Ca.decis.Neap.155.n. 11.ubi dicit doctrinã istã esse in solẽni cultu apud pract cos.Fer. de Loazes in rep.§ ijs igitur n. 23. Inst.de iust. & iur.Petrus Fol. in pract. cri.1 par.3 par. prin.n. 46.pag.306.Ant. Go. in tract.de dict.c.3.n.26.vbi dicit ita obtinuisse in pract. Gom.Arias in l.43.n.11.in legibus. Tau.& in practica. semper fuit obseruata teste Thom.Grã.cõs. 69.n.13.in criminali.& de.is. 5.n.14.& esse singulare ꝓfitet Nico.Boc.deci. 164.n.11.Doct.Petr.Auẽ.in c.16.n.14.in capiti bꝰ prę.& esse cõmuni omniũ cõsensu approbatã asseuerat Lu.Car.in pract fol.85.n.11 Quãuis cã impugnet So.in l.1.n.33.ff.sic peta.et in

Universidad de Deusto
Biblioteca

l. non vtiq; nu. 7. ff. de exception. cuius tamē fundamētis satisfacit Decius in c. cū venerabilis. col. 11. ver. Et retēta ista limitatione. de excepti. Sed an is qui sic fuit confessus possit torqueri colliges ex Gram voto. 2. nu. 12. Thom. Ferra. caut 5. vltra Cæpol. & ex Boerio Careri. & Foller. in locis nouissime allegatis. Et vide Aegi. Bosi. qui sex huic limitationi declarationes cō stituit in tract. delictor. titulo de cōfes. nu. 20.

REGVLA. CXXIIII.

Confessio non requirit telā iudicij, nec curat de ineptitudine ꝓcessus, ideo confessus potest condemnari etiam data ipsius processꝰ nullitate, doctrina est Inno. in c. qualiter in 2. de accusa. quā ibi sequuntur doctores & voluit Idem in c. per inquisitionē. de electi. probat tex. vbi not. hoc Abb. antiquus in ca. Pisanis. de resti. spoli. descripsit Matthesi. in sing. 53. incip. Nota vtilem regulam. pro qua doctrina vide omnino Hippo. in sing. 201. incip. In confessum. vbi plures refert illam sequentes & aliqua not. in proposito iungit.

Limita prędictā conclusionē duodecim modis, vt per Feli. in d. c. qualiter §. licet autem. in col. 2. & seq. quē vide, quia his limitationibus pulchre declaratur præfacta regula, quarū limitationū septē descripsit etiā idē. Feli. in c. at si clerici. de iudi. 1. col. & sequenti.

ANNOTATIO.

Adde quod regula hæc vbique à docto. approbatur maximè à Bar. in l. si confessus. ff. de custo. reor. vbi Ang. Bal in l. 1. ff. de iurisdi. omni. iudi. lectura 1. col. fi. q. 8. & in l. 1. C. de cōf. col. pen. n. 97. Ange. in l. 1. ff. de confes. col. 1. nu. 6. & in l. denuntiasse. col. 1. nu. 5. ff. de adulter. Sali. in l. 2. C. de custo. reorū. fin. col. quæsti. pen. Paul. de Castro in l. si ita stipulatus. §. Grisō. col. 2. nu. 4. ff. de verb. obliga. Florian. in l. proinde in 2. §. fin. ff. ad leg. Aqui. Abb. in c. dilectus. col fi. nu. 14. de capell. monachor. Feli. in c. cū dilecta. nu. 14. de rescrip. Iaſ. in l. cū te transigisse. nu. 5. C. de trāsactioni. Abb. in c. at si clerici. col. 2. n. 5. de iudi. Guid. Pap. decis. 120. Curti. in l. manifeste num. 14. ff. de iureiu. Hippo in rep. Rub. C. de proba. nu. 88. & in l. 1. § Diuus Ant. nu. 12. ff. de quæsti. vbi hanc dicit esse communem opinionem & consi. 46. nu. 17. & consi. 48. nu. 3. lib. 1. Guil. Benedi. in ca. Raynuntius. in ver. bo, Mortuo itaq; in 1. nu. 161. de testament. Ant. capi. decisi. Neapoli. 179. nu. 6. Thom. Gram. consi. crimi. 4. nu. 27. Bertran. consi. 211. lib. 1. Angel. Areti. vbi August. Arimi. in tract. malefici. in parte, comparuerunt dicti in quisiti. nu. 4. Alex. consilio 34. vol. 3. & in cōs. 127. col. 1. vol. 4. Bal. in l. edita col. 5. ver. Sed pone quod reus. C. de edendo Ang. consi. 178. Petr. de Anchar. cōsi. 23. & in Clem. 1. de homi. Barba. in c. testi. col. vlt. ver. Nam cōfes. de testi. Roma. consi. 149. & consi. 167. Per Folleri. in practi. crimi. in prima par. 3. par. in verbo, Et si confitebuntur. nu. 65. pag. 312. vbi doctrinam istam communem esse iatetur. Ludo. Car. in practi. fol. 75. nu. 13. Roderi. Suar. in l. post rem iudicatam. not. 3. nu. 5. de re iudi. ff. quam fatetur esse communem regulā asseuerat Fran. Areti. in c. qualiter & quando in 2. nu. 31. de accusat. idem etiam fatetur D. Perez in prin. lib. 3. ordi. in glo. in verbo, Iuyzios. ver. Contra instam diffinitionē. eam esse communem sententiam legistarum & canonistarum testatur. Anto. Gome. in tract. de hictorū. c. 12. nu. 8, fol. 73. Circa quam lege etiam Catel. Cottam in memorialibus iuris, in verbo, Confessio. ver. Quintum.

Hanc etiam regulam cum nouem limitationibus. scripsit Petrus Folleri in loco nouissime allegato, quas tamē habuit à Felino in d. c. qualiter & quando. hic ab Authore allegato.

REGVLA. CXXV.

Cōfessio facta ꝑ aliquē spōte & in iudicio, ꝙ occiderit. vnū hominē, qui nō apꝑet, nec reperit occisꝰ, nō valet nec ligat cōfitentē. not. Ang. in l. 1. 2. col. ff. de cōfes. & in l. certū in prin. ff. eo. & vide Cep. in rep. aut. sed nouo. iur. C. d. ser. fu. in co. 15. & sequē. in impres. par. Limita primo sing. nisi cōfitēs esset aliqs assassinꝰ, malę cōditionis & famæ, q̄ cōfite. se occidisse certos mercatores & eorū corpora in mari ꝓiecisse, q̄a tūnc dato ꝙ illa corpora nō reperiāt, si ille erat publice diffamatꝰ, et ꝓpe litꝰ maris latrocinia exercebat tūc ꝓter cōfessionem debet puniri. Ita limitat Angel. not. vbi supra quod sequitur & cōmendat

dat Iaſ. in l. iusiurandum quod ex conuentione. §. fi. col. 7. in fine. ff. de iure iur. stante tamen maris distantia, vel bona fama confitentis, nō posset ex cōfessione puniri, corporibꝰ nō apparētibus secundum eum.

Secundo limita, nisi saltim per famam probaretur mors, licet corpus nō posset inspici. Ita not. Bal. in addi. ad Specu. ti. de senten. antep. col. ver. Titius fuit confessus. q̄ refert & cōmendat Iaſ. vbi supra in corroboratione doctrinæ Ang. supra scriptę. Vide tamen sing. per Feli. in c. auditis. de pręscripti. col. 18. ne decipiaris cum hac doctrina Bal. Et nota quod non est necesse, quod constet de nomine mortui. vt voluit Bal. in c. at si clerici. 8. col. de iudi. qui allegat glo. sing. in c. libellorum. 2. q. 8. & refert Iaſ. vbi supra: & ibi alia loca describit, vbi idem firmat ipse Bal. pro quo etiam vide nota ta per Feli. vbi supra.

ANNOTATIO.

Adde circa istam regulam Parid. de Puteo in tract. sindicatus in verbo confessio. Ang. Areti. in tract. malefi. in parte. Et vestem cœlestem abstulit. ver. sed si quis confitetur. vbi Ang. Arimi. in addi. Thom. Gramma. in cōs. crimi. 60. nu. 10. Ludo. Car. qui multos allegat in practi. crimi. fol. 237. nu. 10. Bartho. Chass. in comment. in consue. Burg. rub. 1. §. 5. in glo. Silnagrace. nu. 40. Iacob. Noucl. in tract. de defensi. reorum. in verbo, Ad defensam. in prin. qui tractatus hodie habetur post practicam crimi. Petri Follerij fol. 700. Aegidi, Bosi. in delictorum tract. titu. 1. de delicto num. 16.

REGVLA. CXXVI.

Confessus de crimine extraiudicium nō punitur glo. & ibi not. Abb. & docto. in c. de hoc. de simonia Rot. in decisi. nouis, in decisi. 180. incip. Licet cōfessio sub. Rub. de cōfes. Et nota ꝙ dicitur extra iudicium fieri confessio, licet fiat coram tabellione sine iudice, vel coram iudice & non in figura iudicij. glo. est sing: & menti tenenda secum dum Bal. ibi in l. iubemus in glo. fi. C. de libe. causa de qua meminit Iaſ. in l. videamus. § deferre. 1 col. ff. de in litē iurando. vide aliam glo. quam ibi cō mendat Bar. in l. cū scimus. C. de agri col. & censi. lib. 11.

Limita primo, quia licet vigore talis cōfessionis, non puniatur, potest tamē poni ad torturā. not. Abb. in d. ca. de hoc. per glo. sing. & ibi Bar. in l. capite quinto. ff. ad leg. Iuli. de adulter. probat etiam glo. in l. ictus. fustium. ff. d. infami. quas ad hoc allegat Alex. in l. magistratibꝰ. ver. 2. quęrit Bar. ff. de iuris. omni iudi. tenet Rot. vbi supra. & seqtur Feli. in d. c. d. hoc. in prin. qui plures ad hoc refert: ponit etiā idē Feli. in c. at si cle. col. 7. d. iudi. in prin.

Sublimita primo hāc fallentiā, nisi de crimine ageretur ciuiliter. ita tenet Abb. in c. olim de rescrip. col. vltima & seqtur Feli. in d. c. at si cleri. col. 7. Sublimita secūdo, nisi ille qui extra iudiciū fuit cōfessus, postea cōfessionē reuocet, etiā nō docto errore tenēt Bal. in l. vni. C. de cōf. col. antep. seqtur. Fel. in vtroq; loco supra relato in prima limitatione. & in c. olim. in col. 3. de rescriptis ex quo cōsuluit Bal. ꝙ torquēdꝰ reuocet cōfessionē suā, & impediet torturā: nec habet necesse, ꝓbare errorē, ex ratione de q̄ ꝓ eū: ꝙ nota q̄a singulare est. et hoc etiā dicit ꝑpetuo notādū Iaſ. in l. magistra. in 2. co. ver. 2. singulariter limita. ff. de iuris. omni iudi. cōmendat etiā Tho. de Ferrara in cautel. vltra Cępol. in cautela 27. vbi ex hoc ponit cautelā pro confitēte extra iudiciū vt euadat torturā reuocādo cōfessionē. Sublimita tertio, nisi talis cōfessꝰ esset cleri. quia nisi esset infamatꝰ ex sola cōfessione extraiudiciali nō torquer, ꝑpter singulare dictū Abb. antiq̄ in c. grauis. de depositio. vbi voluit, ꝙ clericus ex solis indicijs non torqueatur, nisi sit infa

Universidad de Deusto
Biblioteca

infamatus: cum quo simpliciter transit Feli. in d. c. de hoc. de simonia vbi refert Paulum de Eleazaris & Ioã. And. & Antoni. & Abb. & Anani. in diuersis locis, idem sequẽtes, quod etiam dicit sing. idem. Feli. vbi refert prędictos doctores in c. cum oporteat. pen. col. de accusa. & in c. veniens. Io. 1. de testi. in 2. col. & sequitur etiam ipse Feli. in ca. vniuersitati de senten. ex com. & illud etiam sequitur & cõmendat Iaſ. in d. l. magistratibus. in col. 2. ff. de iuris. omn. iudi. vbi dicit quod Abb. Sicul in d. cap. grauis reprobat istud dictum, tamẽ quod nihil adducit, quod vrgeat & dicit quod poterit multum facere ad euadendum quemà tormentis, quia vt plurimum Riualdi nostri temporis ea ratione sefaciunt clericos, quod dictum summe cõmendat Hippoli. & dicit se obtinuisse inpractica in sig. 55. incip. Aduertas. vbi refert Alex. & Barb. idem tenere. commẽdat etiam idem Hippo. in l. pen. col. fin. ff. de qq. & in l. ędictum. col. 3. eod. ti. & in sua practi. crimin. in. §. Nunc videndum. in col. fin. & vide Bonum de Curtil in tract. nobilitatis. fol. 15. col. 4. in fine vbi hanc etiam sententiam sequitur, dicendo quod etiam si sint contra clericum mille indicia, nisi esset infamatus non posset torqueri. & sequitur etiam Steph. Auf. in addi. ad repeti. Clem. 1. de officio ord. per eum editã in reg. 3. in fol. 6. in impressione Parisiensi facta in paruo vol. licet Felin. in d. c. at si clerici in d. 7. col. dubitet de illo dicto singulari. Abb. antiqui & in d. ca. olim. in d. col. 3. aliter teneat cum dicta opinione Panormitani. in d. c. grauis.

Sublimita quarto, quando talis confessio extraiudicialis esset iuncta cũ verisimili causa, ratione loci & temporis, quia tunc esset sufficiens indicium ad torturam: Secus si esset informis & nõ certa & qualificata cõ cõtinẽs locũ cõmissi criminis, nec tẽpus, quia tunc nõ sufficit. Ita intellexit illam glo. Bal. in l. admonendi. ff. de iureiuran. quem ad hoc refert Paris de Puteo in tracta. syndica. fol. 95. in cap. incip. Quia cõmuniter dicitur.

Sublimita quinto, quando illa confessio non esset verisimilis & hoc per notata per Bal. in l. 2. prope fin. C. de aut. præstan. quod refert Paris de Puteo vbi supra. Adde quod not Hippo. in rep. rub. C. de proba. in col. 24.

Secundo fallit nostra principalis regula, nisi in tali cõfessione extraiudiciali facta cõ de crimine, concurrãt omnia requisita ad cõfessionem extra iudicialem facta in ciuilib⁹. Ita singul. Inno. in cap. per inquisitionem. 1. col. de electione cuius doctrinam commẽdat Feli. in d. c. de hoc & refert Abb. de prędicta conclusione exclamantem.

Tertio fallit, quando talis cõfessio de crimine esset geminata: quia tunc posset puniri, ac si esset in iudicio cõfessus. ita tenent Felin. in d. c. de hoc. ad quod refert Bar. in l. cum scimus. C. de agricol. & censi. quem dicit referre Rom. in l. nuda ratio. ff. de dona. Paul. in l. Publia. in §. Titius Sẽpronio. ff. de positi. Et adde quod vltra Feli. & prędictos, dictam doctrinam Bar. Sequitur Abb. in c. si cautio. de fide instrumento. in fin. ver. & Iaſ. in rub. ff. de verbo. obliga. in col. 4. & in §. in personam. in col. 8. de actioni. Inst. et in l. si pacto quo pœnam. in 2. col. C. de pactis et in l. 1. in col. 6. eod. ti. tenet etiam. Hippoli. in l. 1. §. quæstioni. ff. de quæsti. in col. 2. qui ad hoc tantum refert Cynum. per quem vide in d. col. 2. et sequenti vltra viginti effectus geminationis. Sed tu aduerte quod Bar. vbi supra loquitur in ciuilibus, et doctores eum referentes, & ideo ex sola predicta sua doctrina, non esset tutum hoc firmare in criminalibus, prout firmat Felin. maximè quia ipsemet Fel. in d. c. olim in col. 4. in alio proposito dicit, quod non est bona ęquiparatio de confessione in ciuilibus, ad confessionem in criminalib⁹, & ponit ibi triplicem instantiam inter vtramq;, in quibus apertè constat dissimilitudo Et nota in hoc multum, quod ad hoc quod confessio dicatur geminata, requiritur interuallum & non sufficeret quod pluries vno & eodem tempore a liquis fateretur & hoc ex eo quod not Bal. in proœmi. C. in col. fin. & ex eo quod latius posui in meis doctrinis magistralibus, in doct. incip. Actus vt dicatur.

Quarto fallit, in delictis quę pertinent ad iudiciũ ecclesiæ fauore animarum quia tunc confessio extraiudicialis legitimè facta probat: puta si quis moriens confessus fuit, se esse vsurariũ, specificando personas à quibus extorsit vsuras. ita Bal. in l. 1. in col. 2. in fine. ver. Quidam confessus. C. de falsa causa adiecta leg. quem refert Felin. in d. c. de hoc. & in d. c. olim. in col. 3. in fine. versi. Fallit septimo. vbi melius loquitur, & in d. c. at si clerici. in d. col. 7. in quibus locis alia etiam cumulat ad hoc, & sic restringit istam regulam. Sed aduerte quod ista nõ est proprie restrictio ad eam, quia talis confessio non operatur vt ille confessus puniatur & crimine, sed ut fiat restitutio vsurarũ, ideo ille nõ efficitur intestabilis virtute illius cõfessionis. ita intelligit Bal. vbi supra & sic potiꝰ est extẽsio: ꝙ confessio extraiudicialis nõ sufficit ad hoc vt possit puniri aliqs in sola inhabilitate testandi, qua puniretur si illud quod ab eo est confessum, esset alias probatum.

Quinto limita, nam licet confessus extra iudicium nõ puniatur: iudicium tamen ex confessione sumptum est tã tę efficacię, vt confessio facta in tormẽtis, quibus confessus eius vigore subijcitur, valet sine alia ratificatione. ita Felin. in d. c. de hoc. per glo. sing. in l. capite quinto. ff. ad leg. Iuli. de adulte. in verbo, accusatori. quam glo. cõmendat doctores ibi, & dixit eam singulariter Lanfran. in rep. ca. quoniam cõtra deproba. in col. 4. in princi. Et nota illa verba sine ratificatione in ista fallentia posita, quia illa non ponuntur in glo. & sunt singularia: & eadem verba posuit Felin. in d. c. olim. de rescriptis in col. 5. referendo Tindarum in tract. de teste vari. & idem quod sine alia ratificatione stetur confessioni in tormentis tenet Iaſ. in l. magistralibus in col. 2. ff. de iurisd. omni iudi. & tenent etiam Hippoli. in sua practica crimi. in §. Quoniam. in col. 6. ver. Vlterius teneas menti. qui dicit ita tenere Ioan. de Imo. in c. at si clerici. de iud. & illam glo. dicit sing. Hippo. in l. 1. §. Diuus seuer⁹ in col. 3. & in. §. quęstioni in prin. ff. de quęstioni. vbi refert solum Feli. in d. c. olim. & ad idẽ commendat illam glo. Paris de Puteo in tract. syndi. fol. 95. in cap. incip. Quia cõmuniter. vbi etiam tenẽt ꝙ cõfessio facta in tormẽtis valet sine per seuerãtia si pceserit extraiudicialis cõfessio, cuius vigore fuit aliqs tortus. & vide etiam eundem fol. 101. in 1. col. vbi illa glo. dicit sing. Certe durus est sermo hic, quia videtur quod sufficiat vt talis cõfessio extraiudicialis sit sufficiens indicium ad torturam, sine eo ꝙ operetur ratificationem confessionis in tortura subsecutæ, & plures possent quotidie decipi, qui vigore talis confusionis torquerentur, quia existimãtes parum sibi nocere confessionem

Universidad de Deusto
Biblioteca

in tortura factam facilimè faterentur, in ea animo non ratificãdi postea: ideo memoriæ fige prędictam conclusionem.

Sexto fallit, nisi prædicta confessio extra iudicialis sortiretur specificum nomen delicti, quia tũc punitur de illo delicto: puta quia clericꝰ gloriatur extra iudicium, adulterium perpetrasse, quia tunc de gloriatione punietur tex. est in c. quàm sit. de excessi. prela. vbi hoc tenet Abb. & in d. c. de hoc. vbi hoc sequitur Feli. & in d. c. at si clerici. d. col. 7. & voluit Abb. in d. cap. olim. vbi hoc sequitur Feli. in col. 4. & illum tex. dicit ad hoc sing. Paris de Puteo in loco supra allegato in 1. fallẽtia. in 4. sublimitatione & etiam ponit Fran. Curt. in rep. l. admonendi. in col. 66. ff. de iureiu. in ver. Quarto limita.

Septimo fallit, nisi aliquis acceptet confessionem nomine fisci. ita limitat Fel. in d. c. olim. de rescrip. col. 3. ver. Fallit secundo. quem vide de veritate & intellectu. & in d. c. at si clerici. d. col. 7. & veritas huius limitationis ex decima fallentia infra scripta patet.

Octauo fallit nisi confessio extraiudicialis fiat parte prędente, quia tunc probatur crimen & posset puniri, tenet Abb. in d. c. olim. & in d. c. at si clerici. in col. 5. sic intelligens Inno. in c. per inquisitionem: de electione. Sed cõtrariam sententiam tenet Areti. in d. c. at si. in col. 6. motus optima ratione: & dicit quod ista est verior opinio & refert Bar. & Sali. tenentes quòd solum facit indicium ad torturã. Et huic etiam opinioni contra Abb. assentitur Feli. in d. c. olim in col. 3. versi. Tertio fallit. qui aliqua pro ea adducit vbi vide bonam addi. in litera A. quæ incipit Confessio.

Nono fallit, nisi fiat coram multitudine personarum: quia tũc transit in notorium & probat. ita limitat Feli. in d. cap. at si clerici. d. col. 7. versi. Fallit tertio & in d. c. olim. col. 4. ver. Fallit quarto referendo Anto. in c. vestra. de cohibi. cleri. & muli. & in ca. per inquisitionem de electione.

Decimo fallit, nisi fiat coram syndico repręsentante populum, quia tunc plene probat, & confessus punitur ex ea. ita limitat Felin. in d. c. at si clerici. col. 7. ver. Fallit quarto. referendo Sali. in l. quoniam A. de infami. idẽ. Felin. in c. olim col. 4. ver. Fallit quinto. vbi generalius dicit, videlicet, in publica persona quę poterit recipere probationes ad vtilitatem fisci.

Vndecimo fallit, nisi cum tali confessione extraiudiciali concurrant alię cõiecturæ, & verisimilia veritatis: quia tunc plene probat & cum sit plena probatio poterit confessus puniri. ita restringit Felin. in d. c. olim. col. 5. ver si. Fallit octauo. post. Tindarum quẽ ibi refert in tract. de testium veritate. & refert ad hoc eũdem Tindar, Ias. in l. magistratibus. in col. 2. in fine. ff. de iuris. omnium iud. & refert quoddã inconueniens, cui dicit quod non sufficienter respondet Tindarus vbi supra.

Duodecimo fallit, quia talis confessio extraiudicialis facit semiplenã probationem de crimine tenet Feli. in d. ca. olim. col. 5. versi. Fallit nono. referendo Tindarum vbi supra. Quas limitationes nota, cum sint in materia quotidiana, & libuit eas refere, quia, vt vides sparsim sunt à Feli. descriptæ. & nullibi sic reperies, prę maxime cũ aliqua addidi vltra ipsum Felinum, vt facile iudicabis.

ANNOTATIO.

Adde circa primam huius regulæ limitationem Bar. qui eam approbat in l. fin. col ff. de quęst. & in l. quoniã. ff. de his qui not. infam. vbi Bal. 1. lect. pen. col. Ang. Paul. & Fulgo. & in l. ictus fustium. eod. ti. 1. col. nu. 2. Bal. in l. vni. nu. 20. C. de confess. & in l. miles C. de quęsti. 1 col. in fine. Salice. in l. fin. eo. ti. 3. col. Hippoli. in l. de minore. ff. de quęsti. col. 17. nu. 50. Fran. Brun. in tracta. de indicijs & tortura 3. q. ver. Aliud est dicendum. Abb. in c. at si clerici. de iudi. 7. col. nu. 16. & in c. quam sit graue de excess. præla. & in c. si quis de gradu. de purg. cano. & in c. olim. de rescrip. col pen. vbi doctores. Thom. Grãma. consi. crimi. 32. & consi. 40. in fine. Hippo. in pract. §. Diligenter. versiculo, Quæro vlterius. & in §. examinata. & in §. Quoniam. & in sing. 310. & singu. 594. Ludo. Car. in practica crimi so. 56. AEgidi. Bosi. in delictorum tract. ti. de confess. nu. 57. Anto. Gome. in 3. tomo Suarum resolu. c. 13. nu. 8. Petr. Folleri. in pract. cri. 2. par. 3. par. n. 22. pa. 332. quo loco testatur ꝙ omnes doctores criminalistę (sic ille loquitur) communi consensu opinionem istam receperunt. proqua communi sententia facit lex Regia. 7. ti. 13. probãs extraiudicialẽ confessionem, in delictis non plene probare: sed maximum indiciũ & præsumptionem inducere.

Primo singulariter amplia istam limitationem, vt procedat modo reus qui confessus fuit extra iudicium sit maior: modo minor, dum tamen eius sit ætatis, vt torqueri possit. ita Bal. in l. clarum. C. de auto. præst. 1. col. nu. 4. Hippoli. in l. de minore. ff. de quæst. col. 18. nu. 51.

Secundo amplia, modo confessio fiat prędente parte, modo absẽte: quia illa distinctio procedit in ciuilibus, quando agitur de totali prędicio. vt traditur et probatur in l. Publia Meuia. §. fin ff. de positi & in l. 1. §. fin. ff. de interrog. acti. & in l. vni. C. de confessis & in l. generaliter. C. de non num. pecun. Secus tamen est in causis criminalibus, inquibus extraiudicialia confessio non inducit plenam probationem cum exigantur probationes luce meridiana clariores. l. sciant cuncti. C. de proba. cum simi. vn de tantum indicium ad torturam operatur. ita in his terminis tradiderunt Bal. in l. quoniam. col. pen. ff. de his qui not. infa. Luc. de penna in l. 1. col. 3. C. de numeratis. lib. 12.

Primam huius limitationis sublimitationem, quã tradit author sequutus est Petrus Folleri. in pract. crimi. 2. par. 3. par. nu. 22.

Secundã sublimitationem sequitur Brunus in tract. de indicijs. 3. q 1. par. nu. 17. & plures quos allegat Carerius in d. pract. crimi. fol. 56. nu. 7. sed ego minime ipsam approbo, quia nulla iuridica ratione fulcitur, imo iuri omnino cõtraria ex eo manifeste videtur quia ex ea cõfessione ius probationis parti vel fisco quæsitum est: ergo non potest remoueri nec reuocari & effectus torturæ iam productus eis auferri vt egregie animaduertit Gomezius in 3. tomo suarum resolu. c. 13. nu. 8. & vltra ipsum idem sequitur Aegid. Bosi. in tract. delictorum titulo de confess. nu. 64. Est equidem omnino necessarium, ad hoc vt confessio extraiudicialis reuocari possit errorem probare. vt late tradit Areti. dicens opinionem hanc esse communem in c. cum dilecti. col pe. & fin. de accusa. per. glo. not. in c. Romana. §. si autem. in verbo, vel de quo. de appella. lib. 6. licet ea glo. de cõfessione iudiciali loquatur sed posset authoris nostri & aliorum quos ipse refert sententia procedere, quando reuocatio confessionis fieret in continenti quia hoc casu non requiritur probatio erroris. vt not. Ias. in l. error. col. 2. C. de iuris & facti igno. Vbi etiam scribit, quando dicatur in continenti reuocari.

Tertiam sublimitationem confirmant quæ post authorem nostrũ dixi in practica crimi. cano. c. 117. nu. 1. litera A.

Quartam sublimitationem, sequitur Fran. Brunus in tract. de indicijs. 3. quæstione. 1. par. nu. 16. sed in practica minime admitteretur, vt bene considerat Bosi. in d. titu de confess. num. 45. quia nemo unquam ex extraiudiciali confessione torqueretur, Quis enim ille est qui dum extraiudicialiter delictum fatetur, rẽ ipsam à principio cõmemorat, specificando locum & tempus criminis cõmissi: certe nullus. Posset tamen doctrina hęc procedere, quando confessio extraiudicialis est informis & incerta respectu criminis commissi puta, si quis confiteretur se occidisse quendam hominem, vel fecisse quoddam furtum, quia talis confessio indicium ad torturam nõ facit, nisi inspecie & specialiter facta fuerit. ita singulariter not. Bal. post Guill. in l. quoniam. ff. de his qui not. inf. pe. col. ver. Quinto & vltimo. Et vera ratio est, quia sicut in delictis. ad hoc vt confessio vera & expressa facta in iudicio plene probet, requiritur quod sit liquida & certa, & constet de re & persona. vt in l. 1. §, item illud. ff. ad Syll. ita eodem modo confessio extraiudicialis, vt operetur indicium ad torturam: requiritur quod rẽ

vel

Universidad de Deusto
Biblioteca

vel personam contineat, vt melius & apertius constet de veritate ipsa.

Secundam limitationem huius regulæ existimo veram non esse, quia non est bona a qui paratio de confessione facta in ciuilibus, ad cõfessionem factam in criminalibus, vt bene probat Felin. in c. olim. col. 4. de rescriptis qui ponit triplicem instatiam inter vtranque & istam sententiam videtur sequi autor noster si bi contrarius in tertia limitatione sequenti & cum Bar. & aliorum sententiam loquentium de confessione geminata fidem facienti in ciuilibus, minime eam admittit in criminalibus. Et apertius hoc sequitur autor infra ista regula. 8. limitatione cum contra Inno. & Abb. in locis ab eo relatis Areti. sequatur in c. at si clerici col. 6. de iudi. tenentem confessionem factam in criminalibus, parte presente, plenam probationem non inducere, cum in ciuilibus causis dubium non est quin plene probaret.

Quintã limitationem sequuti sunt, vltra autorem Ludo. Care. in practica criminali fol. 56. nu. 12. Thom. Gram. conf. 40. in criminalibus. Petrus Follerii in pract. crimi. in 2. par. 3. par. nu. 31. fol 333. Sed contrariam opinionem veriorem esse censeo quam cum autore sequor alijs tamen rationibus. Primo, quia hęc quinta limitatio, nullo iure probatur: & sic standum est regulæ & iuris dispositioni, quæ disponit, confessionem factam in tormentis ratificationẽ requirere. l. 1. §. Diuus seuerus. ff. de quæsti. l. 2. vbi glo. & doct. C. de cust. reorum & regia. l. 4. titulo. 30. par. 7. secundo, quia vnus testis de visu fide dignus & omni exceptione maior, operatur maius & vehementius indiciũ quam possit in iure reperiri. Sed illud, nec aliud quodlibet indicium excludit prædictam ratificationem: ergo nec ista confessio extraiudicialis. Tertio, quia in proposito casu confessio extraiudicialis iam operata est effectum suũ scilicet quod eius ratione reus torqueri possit, ergo aliud effectum operari non debet, scilicet quod ratificatio non requiratur. Et opinionem istam nouissime sequuti sunt. Mar. Antonius Blan. in rep. l. fin. ff. de quæstionib. nu. 208. & Anto. Gome. 3. tomo c. 13. nu. 8.

Sextã limitationem sequitur noster autor in pract. crim. cano. c. 111. nu. 1.

Septimam limitationem falsam & iuri contrariam esse existimo per ea quę in decima limitatione huius regulæ scribam.

Octauam limitationem non admitto & sic libenter autorẽ eam impugnantem sequor contra quã est tex. egregius in l. c. quinto ff. de adulteri. vbi secundum glo. maritus habebat adulterum in domo eius rei testandæ gratia. exponit sane glo. vt confessionem extra iudiciariam haberet, quæ facit indicium: & tamen maritus prẽsens erat at confessio solum dictum effectũ operatur, non tamen plenam probationem inducit.

Nonam limitationem non recipio, nec vt existimo, in practica seruaretur: durum sane & impium esset in criminali iudicio, ex sola extraiudiciali confessione, quantumcunque facta foret coram multitudine personarum, ordinariam dicti pœnam imponere: cum indeliberatio mentis, & aliæ rationes quæ contingunt quando confessio extraiudicialiter fit corã duobus: veltribus testibus, hoc etiam casu considerari possunt, nec personarum multitudo: maiorem firmitatem confessioni præstare posset, quam ipsa alias legitime probata haberet.

Decimam limitationem iuri consonam non esse censeo, & ideo iuris esse apertissimi, existimo sindici præsentiam, seu alterius nomine publico interuenientis nihil operari, vt maius inducatur ex confessione, quam sit indicium: q teneo ea ratione innixus, quia: confessio facta coram notario solo, vel corã iudice solo, tãtum facit indicium ad torturam, quia perinde habetur, ac si esset facta extra iudicium. glo. not. in l. iubemus. in glo. fin. C. de liber. caus. & in l. cum scimus vbi Bar. C. de agrico. & cẽ si lib. 11. Ias. in l. videamus. §. deferre. 1 col. ff. de in litem iuran. Autor noster hoc etiam tradidit in prin. huius regulę. Et nulli dubiũ est, quod notarius est seruus publicꝰ & potest stipulari alteri maximę publico & fisci nomine, vt in l. non aliter. ff. de adopt. vbi glo. & tradiderunt doct. in c. quamuis. iuncta glo. de vsur. lib. 6. not. Cardi. per illum tex. in Clẽ. 1. §. 1. not. 12. de excessib. præla. Iudex etiã qui publicas res pertractat & tuetur præsens, si non in forma iudicij confessionem recipit, non inducit aliam probationem nisi indicium, & eã accipit nomine publico.

Vndecimam limitationem approbant Hippo. in l. de minore nu. 25. ff. de quæst Ant. Ca. decis. Neap. 179. vide tamen quę dixi in præcedentibus limitationibus.

Duodecimam limitationem sequor tãquam communem.

Decimotertio, vltra autorem limita, vt nõ procedat regula hæc, quando lex vel statutum requirit probationem animi & de facto cõstat, vt si

vt si quis effugerit cum esset citatus, sed dubitatur an animo latitandi id fecerit, si probatur confessio extraiudicium facta quod animo latitãdi ausugit confessio ista sufficit ad condẽnandum. ita egregiè cõsuluit Ang. cons. 10 et facit l. Fulcinius. §. quid sit latitare. ff. qui ex caus. in possessione. eatur.

Decimo quarto limita. vt is qui extra iudiciũ cõfitetur, priuari possit ecclesiastico beneficio iam adepto, & etia abstinere debet ab alijs suscipiendis. vt ben enot. Inno. in c. per inquisitionem. de electione. & ita consuluit Ang. in d. cons. 10. & plene per Oldr. cõs. 292. incipi. An negatio. Aberi. in l. quęro. ff. de ædil. edi.

Decimo quinto, limita, vt non procedat quãtum ad extraordinariam pœnã imponendam, quia is qui extraiudicialiter delictũ confessus fuit, pœna extraordinaria iudicis arbritrio punitur cap quã sit grauc. de excessi. præla. per quem hoc ibi tradiderunt Inno. Abb. & doctores idem Abb. in c. de hoc. de simonia. & in c. olim. co. pen. de rescrip. Hippo. in d. l. de minore. col. 35.

Decimo sexto limita quando in confessione extra iudiciali iuramentum interuenisset, quia tunc præiudicat quo ad plenam probationem: & is qui sic fuit confessus ordinaria criminis pœna punitur, vt tradunt Bal. & Ang. colu vltima in l. generaliter. C. de non num. pecu. sequitur Thom. Gram. consi. 40. nu. 19. in crimina. & in decis. 34. nu. 59. vbi allegat Bar. in l. cum quis decedens. §. codicillis ff. de leg. 3. idẽ etiam sequitur Petrus Follc. in practica crimi. 2. par. 3. par. nu. 31. pag. 333. Aduerte tamẽ quod Bal. & Ang. qui etiam a Grãm. & Follerio allegantur. licet ipse post Bar. in d. § codicillis. loquantur in confessione extraiudiciali facta in ciuilibus, non tamẽ sequitur idem dicendum esse in criminalibus. vt colliges ex his quę dixi in 2. limitatione & noster autor tradit. 3. limitatione. Vnde limitatio hęc non caret difficultate

REGVLA. CXXVII.

Confessus crimen, de quo excipitur contra eum contingens causam punitur ordinarie. tex. est secũdum expositionem glo. fin. ibi: & etiam omnes doctores in ca. 1. de excepti vbi glo. allegat iura aliqua.

Limita hanc regulã. 4. modis, vt per Fel. in d. c. 1. 4. col.

Primo, nisi fiat cõfessio in foro mixto, inter pœnitentialem, & forum contentiosum glo. est quam ad hoc ibi extollit Domi. in c. ex pœnitentibus. 50. dist. in glo. mag. ad finem

Secundo, nisi confessio sit non simplex, sed quasi conditionalis, vel obijciendo crimen qnod quis tacite confitetur de se ipso. glo. magna ad finẽ in c. siquis Papa. 79. dist. quã not. Domi. in c. 1. de test. in 6. secundum Felinum vbi supra

Tertio, nisi confessio fuisset in iudicio reprobata. Bal. in auth. nouo iure C. de pœna iud. qui male iudi. & cõfirmat Fel. in c. capitulum sanctæ crucis. 26. col. ver. confirmatur de rescrip.

Quarto, nisi causa principalis esset intentata ciuiliter Abb. in ca. cum super in 2. col. de cõcess. præb. Fe. vbi supra q in hac q̃rta limitatione vltra dictas, breuitatis causa perstrinxit alias tres limitationes. vide per eum.

REGVLA. CXXVIII.

Confirmatio Papæ etiam ex certa scientia non prodest, in defectum substantialium: puta incompetentiæ iudicis, & falsitatis narratorum, sed solum in defectum solennitatis, vt in vocatione partis, & similibus vt est decisio Rotę in nouis 230. incip. Papa confirmat. quam ad supra dictam regulã allegat Fel. in c. 2. de rescrip. in col. 22. in prin. qui in cõfirmationem huius decisionis allegat dictum Hosti.

Limita, nisi interueniret certa scientia dicti defectus substantialis reddentis processum nullum, quia tunc si valeret confirmatio suppleret defectum potestatis gerentis actum. Ita limitat Domi. in ca. Zenomanensem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

56. dist. quem refert Feli. vbi. supra ꝑ supra scripta verba pro limitatione dictę regulę. Et idē dicit ipse Feli. in omni simili defectu: quia eodem modo tunc suppleretur, data certa scientia illius.

ANNOTATIO.

Adde Sebastianum Vantium in tract. de nullitatibus Rub. quibus mod. sententia nulla repar. nu. 24. pag. 566. secundum paruam impressionem. ex quo duas limitationes huic regulæ colliges.

REGVLA. CXXIX.

Coniecturis legitimis quod appareret constare dicitur euidenter, licet nō fuerit expressum: tex. est secundum Iacob. de Are. Bar. & alios in l. licet Imperator. in prin. ff. de leg. 1. facit tex. in l. si quis locuplex. in §. fin. ff. de manu. test. Et confirmat hāc regulam Ias. septem alijs conclusionibus. in d. l. licet Imperator. 1. & 2. col.

Limita dupliciter, vt per eūdem ibi d. col. 2. in fine.

ANNOTATIO.

Adde Hippol. in l. fin. num. 3. C. de Sicarijs.

REGVLA. CXXX.

Cōiuncta persona potest agere sine mandato cum cautione rati, vt est. tex. in l. sed hæ. ff. de procur. vide l. 10. ti. 5. par. 3. dicitur tamen impropriè procurator vt in glo. prima ibi posita per tex. qui ad hoc solet allegari in l. 3. §. 1. ff. iudica. sol. ubi vide duas notandas differentias inter coniūctum, & procuratorem, per Paul. de Castro. Et colli ge tertiam differentiam ex tex. in l. patri. cum l. seq. & quod ibi not. Bar. ff. de mino.

Limita vndecim modis, vt per Alex. in l. exigendi. 2. col. C. de procura. ubi vide Ias. 2. & 3. col. qui refert dictas limitationes Alex. & ipse addit alias sex & sic habebis. 17. restrictiones, in quibus includuntur quinque limitationes, quas huic regulę tradidit Feli. in c. coram. 2. col. de offi. de lega. & vide eundem Ias. in d. 2. col. qui ampliat quadrupliciter istam regulam.

ANNOTATIO

Adde circa istam regulam Hieroni. Cagno. in l. nemo alieno nomine. ff. de reg. iuris. Au. Bero. q. 132. per totam Roma. in sing. 619. incip. tu audisti Matthe. de Affli. in tract. de iur. protomi. in Rub. nu. 13. And. Tiraq. lib. 1. de Retractu. §. 10. glo. vni. num. 7. Petrum Rabe. in sing. 272. Guid. Pap. in singul. 783. §. 2. Mar. Anto. Baue. in §. pater. nu. 37. Inst. de test. Rip. in ca. cum M. Ferrari nu. 60. de consti. Sebastian. Van. in tract. de nullitatib⁹ Rub. 14. nu. 99. Cateli. Cottam in Memor. iuris in verbo. Coniūcta persona.

Hanc regulam, vltra autorem nostrum, cū vnica ampliatione, & quatuor alijs limitationibus, scripsit Petrus Dueñas in reg. 123.

REGVLA. CXXXI.

Coniuncta persona non admittitur in casibus requirentibus speciale mandatum, etiam cū cautione de rato. tex. est in l. patri pro filio. ff. de minori. tex. & ibi Bal. in l. nec filius. C. de reb. credi. not. Abb. in c. constitutus. de in int. rest.

Limita septem modis, vt per Felin. in ca. coram dilecto. 2. col. de offic. legati.

ANNOTATIO.

Adde doctores maximè modernos in l. exigendi. C. de procur. & in cap. nōnulli. §. sunt & alij. de rescrip. Soci. consi. 120. col. 3. versi. Postremo. lib. 3. Ludo. Gome. in cap. si annum. num. 34. de iudi. lib. 6. late per Andre. Tiraq. lib. 1. de retractu. §. 1. glo. 13. n. 34. fol. 94.

Et cir

Et circa istam regulam vide. 47. casus in quibus de iure requiritur mandatum speciale quos diligenter scripsit Petrus Rebuff. in glo. Concordatarum titulo de electionis derogatione in glo. in verbo, speciale. pag. 59. col. 1. cū. 7. sequentibus.

REGVLA. CXXXII.

Coniuncti verbis dicuntur plures vocati ad hæreditatem, vel legatum, per nomen collectiuum, & sic omnes simul admittuntur ad vnam dūtaxat portionem, vt in l. Titius. & in l. interdum & in l. liber homo. §. si Titius ff. de hæredi. instit.

Limita quatuor modis, per Ioan. Crot. in rep. l. recoiuncti ff. de lega. 3. in col. 2. & 10. Vide Ias. in l. fi. C. de impub. & alijs. col. antep. num. 5. vbi vnam ampliationem & sex limitationes ponit.

REGVLA. CXXXIII.

Cōsentire in actibus capitularibus seu collegiatis non sufficit canonicos, seu illos de collegio separatim, sed oportet quod sint tanquam collegiū cōgregati. & collegialiter consentiant. glo. est in c. cum omnes. de consti. quam ibi Gald. Bal. Ant. Cardi, Abb. Imo. & doctores indistinctè intelligunt, licet Ioan. And. in glo. sua in verbo, Tractatus. in c. 1. de reb. eccle siæ non alienand. lib. 6. post aliquos dixerit hoc speciale in electione. per cap. in Genesi. de electi. Cōfirmat hāc Feli. in d. c. cum omnes col. 13. vbi refert plures docto. Vide in proposito doctrinam magistralē in meis doctrinis, in verbo, Maior pars.

Limita hanc conclusionem sex pulchris modis, vt per Feli. ibi col. 14. & sequen. num. 26.

REGVLA. CXXXIIII.

Consensus eius cui fit protestatio, requiritur regulariter in protestatione not. Bar. in l. non solum. §. morte. ff. de noui operis nunt. in col. 5. Anto. in c. cum M. Ferrari. in 6. & 8. col. de const. facit quod not. Inno. in c. Cumana. de electi. & tex. in l. fin. §. item si prædixerit. ff. naut. cap. stab.

Limita duodecim modis, vt per Prę positum in c. solicitudinem. in col. 19. & seq. de appell.

REGVLA. CXXXV.

Consilio alterius habens expedire actum si illud omittit, actus est nullus quasi nō seruata forma mandati. not. Vicentius relatus per omnes scribentes, ibi sequentes in c. ex parte. de consti. vbi circa hanc conclusionem late insistit Feli. col. 2.

Limita tripliciter, vt per eum ibi, latissime per 4. fere col.

ANNOTATIO.

Adde Berth. in tract. de episcopo. 1. par. 3. lib. nu. 83. 4. volumine tract. diuerso. doct. & latius istius regulæ materiam explicat Sebast. Vantius in tract. de nullitatib⁹, Rub. de nullitate ex defectu iurisd. ord. num. 152. pagi. 234.

REGVLA. CXXXVI.

Cōsors eiusdē litis. potest agere pro consorte, sine mandato, prēstita eius satisdatione. glo. in c. cū M. de cōst. in glo. 1. vbi allegat iura ad hoc. glo. in c. cum dilecti. de dolo & cont. facit l. si petitor ff. de iudi. traditur in Cle. si religiosus. de procura.

Limita quadrupliciter, vt per Feli. in d. c. cum M. col. 4. cum duabus sequent.

ANNOTATIO.

Adde tex in l. 2. C. de consor. eiusdem litis & le-

Universidad de Deusto
Biblioteca

& lege de hac materia noſtrę regulæ Nicolaũ Bellonum in conſilio. 26. nu. 5. & 6.

Hanc regulam, vltra autorem noſtrum cũ 5. limitationibus conſtituit Fran. de Ripa in c. cum M. Ferrari. num. 53. de conſtitutionibus.

REGVLA. CXXXVII.

Conſtitutio futura reſpicit, non prę terita, niſi de pręteritis in ea caueatur probat tex. in c. fin. de cõſti. vbi glo. allegat concordantes. tradit Hoſt. in ſumma de conſtitutionibus. §. Quãdo conſtitutio. in fine.

Amplia quadrupliciter, & limita decem modis, vt per Feli. in d. c. fin. per. 14. col. vbi plures ex limitationibus ſublimitat.

REGVLA. CXXXVIII.

Conſuetudo & ſtatuta loci, in quo contractus matrimonij fuit celebrat' attenditur, quo ad diſſolutionem. tex. in c. 1. de ſponſa. & in l. ſi fundus. ff. de euictio. Bal. in l. ſi voluntas. C. de fidei commiſſ.

Limita dupliciter, vt per Feli. in d. c. 1. col. 2. num. 23.

REGVLA. CXXXIX.

Conſuetudo vel ſtatutum diſponẽs quod libri puta mercatorum, faciant fidem pro ſcribente valet & tenet: not Bal. Ang & Alex. in l. quædam. §. nũmularios. ff. de edendo per illum tex. & Bal, in l. comparationes. 5. col. de fid. inſt. & in l. cũctos populos. in col. 14. de ſumm. tri. & fide Ca. & Inno. in c. 2. in col. 2. de fide inſtru.

Amplia adeo hoc procedere, quod ſtabitur dictis libris etiã ſi alibi & extra locum, vbi vixit talis conſuetudo, producatur. tenent Ioan. And. in addi. ad ſpecu. in titu. de fide inſtrum. in §. Nunc dicendũ. in addi. magna quę incipit Priuatorum. quod reputat ſin. laſ in loco infra allegando.

Limita ſex notabilibus modis, vt p laſ. in l. admonẽdi in col. 17. in lectura. ff. de iureiurando vbi eorum vltimum ſublimitat.

ANNOTATIO.

Adde Fed. de ſen. in conſ 196. incip. Nulli dubium. circa finem. Cumanum conſilio 136. incip. Vbis inſtrumentis. ad finem. Alb. poſt. Odo in l. 2. in fine C. de conſt. pecu. Bal. conſ. 349. incip. ſi hoc quęritur. in 2. dubio vol. 5. & in l. 1 col. vlti. ante fin. C. de eden do Alex. conſ. 53. col. 1. ver. attamen vol. 1. Catelli. Cottã in memor. iuris in verbo, Cõſuetudo inducta.

REGVLA. CXL.

Conſuetudo, quæ inducit grauamẽ eccleſijs non valet ita tex. in c. 1. de cõſuet. vbi Ab. & alij. Facit tex. in ca. nouit & in c. grauem. de ſenten. excom.

Limita quatuor modis, vt per Deci. in d. c. 1. nu. 3.

ANNOTATIO.

Adde tex. in c. cum cauſam. de re iudi. & Regiam l. 2. ti. 9. par. 1. & l. 2 ti. 3. lib. ordi. primo & Extrauag. vn. ti. de conſue. in communi. quam fatetur eſſe communem & receptam ſententiam Petrus Rebuffus ſuper regias leges Galliæ in tract. de conſuetudine vſu & ſtyllo in præt. nu. 56. tomo. 3. conſt. Fran. & vide Carol. Rui conſ. 41. num. 45. vol. 1. & conſ. 156. nu. 8. vol. 4. Petrũ Dueñas in reg. 143. Paul. Pari. conſ. 27. per totum vol. 1.

Hanc regulam, vltra autorẽ noſtrum, conſtituit Rochus de Curt. in tract. de conſuetudine num. 453. vbi in nu. 460. eam extendit vnico modo ex qua extẽſione vſque ad numerum 489. ponit 20. illationes vſque ad numerum 515. & limitat 8. modis.

REGVLA. CXLI.

Con

Conſuetudo, vel ſtatutum faciens validam probationem, quę de iure eſt inualida, ſi concurrit euidens neceſsitas, vel vtilitas valet. tenẽt Ant. Abb. & docto. in c. 2. de proba. per tex. in c. cum dilectus. in 2. reſponſo de fide inſt. tenet Bar. in l. ſi ſeruus cõmunis ipſe. ff. de ſtipu. ſeruo. Bal. in l. 2. in 2. char. C. de ſumma trini. & fide catho.

Limita quinque modis, vt per Fel. in d. c. 2. de proba. in col. 3. & ſeq. quẽ vide quia pro ipſa principali regula plures doctores refert, per eam plura & pulchra determinantes.

REGVLA. CXLI.

Conſuetudo ius nõ ſcriptum appellatur. tex. in §. conſtat & in §. ex non ſcripto. Inſti. de iure naturali gent. & ciui. Bar. in l. 2. ff. de vulg. & pupi. & in l. de quibus. ff. de legi.

Amplia vno modo, & limita quatuor modis, vt per Deci. in rub. de cõſti. col. 1.

REGVLA. CXLII.

Conſuetudo pręſcripta, per aliam contrariam & pręſcriptam conſuetudinem tollitur: per non pręſcriptam vero non tollitur glo. eſt ſing. in l. nemo. §. temporalis. ff. de reg. iur.

Limita primo procedere in cauſa petitorij, ſed in cauſa poſſeſsorij, conſuetudo ſecunda non præſcripta tollit primam præſcriptam. ita Bal. in c. 1. col. 1. de feud. cog. quod dicit mirabile laſ. in l. de quibus. in l. 18. ff. de legi.

Secundo limita, quando licet ſecũda non eſſet præſcripta, tamen populus vult ſtatim eam valere: not. Abb. in c. pro illorum. 2. & 3. col. de pręb. refert laſ. vbi ſupra.

ANNOTATIO.

Adde Anto. de Butrio in ca vlti. nu. 63. & Abb. nu. 10. Barbati. qui hanc regulam multum ex tollit nu. 76 de conſuetudine. laſ. in l. beneficium. nu. 58. ff. de conſt. prin. Cardi. in conſ. 131. num. 6. Feli. in c. cum acceſsiſſent. nu. 30. de conſt. vbi Deci. nu. 93. Roma in ſing. 43. incip. Ad hoc vt ſecunda. Hierony. Cagno. in l. nemo. §. temporalis. nu. 3. ff. de reg. iur. Pet. Dueñ. in reg. 142. Paul. Pari. conſ. 21. nu. 14. vol. 1. Fran. Balbum in tract. pręſcrip. 6. q. 3. par. prin. And. Alci. in l. moribus. num. 3. ff. de vulgari & pupi.

Hanc regulam, vltra autorem noſtrum cũ quinque limitationibus ſcripſit Rochus d Curte in tract. de conſuetudine a nu. 410. vſque ad numerum. 429.

REGVLA. CXLIII.

Conſuetudo, vel ſtatutum abſorbẽs in totum legitimam filiorum non valet. tenet Abb. in c. fin. pe. col. de cõſuet. Et in iſto articulo adeo cõtrariæ ſunt opiniones, quod ſunt doctores ali qui aſſerentes, hanc eſſe communem opinionem, & alij contrariam (& ſic quod poſsint in totum tolli, vel abſorberi) eſſe communem, quos referre nõ curo: alieno enim labore ſunt iuncti. deſcribit eos Hiero. Chucalon (quẽ noſtra Hiſpania produxit) in addi. ad Philip. Deci. in l. iura ſanguinis. in fine. ff. de reg. iur. in litera A. in addi. incipi. Contrarium. vbi in hac opinione reſidet quia eſt opinio canoniſtarum.

Limita primo niſi ille filius haberet vnde viuat: ita not. Abb. in cap. Raynuntius. in 4. col. ver. Ego crederem. de teſtam. Refert Ioan. Lup. in capit. per veſtras. fol. 74. col. 1. ver. Et idem eſt, & in fol. 79. col. 2. ver. Ex quo infertur. vbi refert Alex. d. in c. ius gentiũ. 1. diſt. dubitare de

Universidad de Deusto
Biblioteca

ea Vide Rochum Curtium in tract. de consuetudine, in fol. 22. col. 4. post medium, vbi dicit quod cõmunis opinio est, quod ex causa possit legitima non solum minui, imo in totum tolli per statutum, vel consuetudinem: vnde possem⁹ dicere, quod sit iusta causa statuendi id, quod filius habeat vnde se alat, & sic procedit nostra limitatio.

ANNOTATIO

Adde And. Alcia. in tract. præsuntionũ reg. 1. præsump. 8. vbi in addi. plures ac prope infinitos doctores qui regulam istam sequuti sunt allegatos reperies, vltra quos, opinionem istã communẽ esse fatetur Deci. qui plures refert eam tenentes in consi. 19. col. 4. Alex. cons. 55. col. 2. vol. 2. idem etiam professus est Rode. Suar. qui est legendus in eleganti rep. l. quoniam in prioribus. 2. limi. nu. 6. fol. 66. col. 3. vbi etiam adnotauit insignis Regi⁹ senator Doctor Antonius de Aguilera in addi.

REGVLA. CXLIIII.

Consuetudines & statuta loci, in quo iudicium agitur, considerãtur quãtum ad ordinariam iudicij & processus solennitatem: not. Bar. in l. cunctos populos in. 6. col. C. de summa trí. & fide cath. per l. 3. in fine. ff. de testi. est glo. not. in c. quod clericis. de foro comp. quam ibi sequitur Ioan. And. & vide Maria. Soci. in col. 2. ver. Quo ad primum. per totam col. & seq.

Limita quadrupliciter, vt per eundem Mari. in d. c. quod clericis. in fine.

ANNOTATIO.

Adde Nico. Euerar. in locis legalib⁹ in loco. 19.

Hãc regulã, vltra autorẽ nostrũ cum octo ampliationib⁹, & quatuor limitationib⁹ constituit Rochus de Curte in tract. de cõsuetudine nu. 759. vsque ad numerum. 768.

Consuetudo. vide infra in verbo statutum & in verbo, præscriptione.

REGVLA. CXLV.

Consulens alicui, vt aliquem occidat, tenetur ac si ipse occidisset. vt in l. qui occidit. §. pen. ff. ad leg. Aqui. & in c. de cętero. de homi.

Limita hanc regulam sex modis, vt per Ioan. Villemati de Fortia in rep. l. Diuus. ff. ad leg. Corne. de sicar. in col. 2. & est illa repetitio in 4. vol. repetitionum iuris ciuilis.

ANNOTATIO.

Adde tex. in c. sicut dignum. §. qui vero. de homi. l. non solum. §. si mãdato. ver Attilicinius. ff. de iniur. glo. in. §. ope. in verbo, Certe. Inst. d̃ oblig. quæ ex delicto nascũ. & in l. 1. §. persuadere. in verbo, facturus. ff. de seruo corrup. & in l. sępe in verbo condici potest. ff. de verb. oblig. Bal. in l. data opera. nu. 79. C. qui accusare non poss. & in l. 1. nu. 7. C. de sr. fugi. Feli. in d. §. qui vero. nu. 7. & in c. 1. nu. 11. de offi. deleg. Ang. Areti. in tract. malefi. in parte, Et sempronium mandatorem. nu. 43. Hippo. in sing. 655. Matthæ. in singulari. 96. incip. Nota quod is. vbi latissime Grab. Saray. in addi. Stepha. Auf. in tract. de potestate secul. in ecclesiasticas personas, reg. 3. D. episcopum Couar. in relectu. Clem. si furiosus. 2. par. §. 2. nu. 1. cum seq. de homi. Anto. Gome. in tract. delictorum c. 3. nu. 43. Petr. Dueñas in reg. 149. Et istius regulæ sententiam communem esse testantur Ioan. Imo. in c. 1. de offi. de lega. Cæpo. cons. crimi. 65.

Hãc regulam, vltra authorẽ nostrũ, cũ septẽ limitationibus, constituit Ludo. Care. in pract. cri. in tit. de homicidio. §. Circa. in 2. nu. 163. vbi elegantissime eius materiã interpretat. Eã dẽ regulã cũ .12. limitationib⁹ scripsit Decius in d. c. 1. à nu. 43. vsq; ad n. 60. de offi. delega.

REGVLA. CXLVI.

Contractus ratione, nõ fortitur forum, ille qui tanquam viator contraxit. probat tex. in leg. hęres absens. §. 1. ff. de iudi. not. glo. in c. Romana. §. nec

§. nec etiam. de foro com. lib. 6. in verbo. respondere.

Limita quadrupliciter, vt per Marianum in c. dilecti fili. in col. 12. de foro com.

Primo, quando contrahens ignorabat illum viatorem, ignorantia probabili, quod indubio pręsumitur, si videt illum habentem pergulam, seu tabernam, aut quid simile: vel ille nõ habebat aliquod signũ peregrinationis, vel itinerationis.

Secundo si res erat talis, quę verisimiliter à viatore emebatur, aut vendebatur, vt ibi statim solueretur pecunia, aut traderetur res.

Tertio, in his qui accedunt ad locum ea sola intentione, vt in illo loco contra hant, & ibi forum sortiantur, quanuis statim intendant inde recedere.

Quarto limita, vt viator contrahẽdo non sortiatur forum ratione cõtractus, quando contra viatorem, alias nõ datur naturalis habitus fori & iurisdictionis, secus si fortè ex aliquo priuilegio non posset iste contrahens ibi conueniri. nam ex cõtractu facto cum ipso, tanquam cum viatore, tolletur ius priuilegij & ibi poterit conueniri, ex habitu primę iurisdictionis. Et has duas limitationes habuit ab Anto. in c. si eo ti. vt ipse refert

REGVLA. CXLVII.

Contractibus apponi solita, & si nõ apponãtur, pro expręsis habẽtur tex. est quem ibi dicunt meliorem de iure Bal. Anto. & Imo in. c. cum M. Ferra. de consti. quem etiam. cõmendat. Iaf. in l. vt liberis. col. 2. C. de colla. vbi & in col. seq. plura similia cumulat. Et vide in proposito, quę posui in meis doct. inis magistralibus, in doct. incip. Dispositio. vbi alias remissiones descripsi.

Limita dupliciter supra scriptã conclusionem, vt per Ias. in d. l. vt liberis. col. 4.

ANNOTATIO.

Adde tex. in c. 2. ibi *si non apponatur*. de rescrip. & in c. quod traslationem. ibi, *sæpe fuere*. & ibi, *iam licere* & ibi, Abb. qui tex. illum notat. col. 2. de offi. deleg. & ibi Barb. col. 5. tex. in c. 1. de præcario. & in Celem. 1. in fine de pœnis. tex. in l. fin. C. de fideiuss. & in l. quod si nolit. §. qui assidua. ff. de ędili. edi. Bal. in l. 1. col. fin. ver. Ponamus contrahentes. ff. solu. matri. & in l. ita demum. §. 1. ff. de procura. & in l. huiusmodi. in prin. ff. de leg. 1. & in l. si duo patroni. §. si quis iurauerit. post. prin. ff. de iureiu. & in l. si quis sub conditione. in fine. ff. de cond. inst. & in l. errore. post prin. C. de test. & in rub. C. de fide inst. & in rub. C. de testam. col. 5. ver. Quarto quæritur. in l. fin. in princip. ff. quæ in fraud. credi. vbi dicit notarios ex tacito mãdato posse ea in instrumẽtis apponere quæ de consuetudine veniun. t & in l. si prius. §. 1. ff. de aqua plu. ar. Alex. in l. si finita in prin. ff. de damno in fectõ. & in cons. 17. nu. 2. lib. 2. & cons. 105. ad finem eod. lib. & cõsi. 89. col. pen. ver. Ex his patet. lib. 3. & cons. 53. col. 3. lib. 7. Flori. in l. hæredes. §. in illa. in prin. ff. fami. erciscund. Barb. in cõ. 5. col. 5. ver. Præterea est etiam. lib. 1 vbi ad hoc dicit esse sin. d. l. fin. C. de fideiu. & cons. 4. col. 4. ver. Et aduci. lib. 2. & cõs. 37. col. 5 ver. Et aduco. lib. 2. Imo. in rep. l. filio prętorito. col. 8. ver. Et per prędicta. ff. de iniusto rup. & irrito quę facto testa. Deci. in l. semper in stipulationib⁹. col. pe. ver. Ex prædictis. ff. de reg. iur. Soci. in l. Gallus. §. idẽ credendũ. col. 3. ver. Aliquãdo. ff. de libe. & post. & in cõ. 94. col. 3. ver. Et hęc omnia cõfirmatur. lib. 1. Fel. late. in c. ex literis. col. 6. ver. Sed tamẽ istud. de fide inst. Tho. Parp. in proœ. ff. & ibi Hier. Cag. hoc seq. col. fin. Frã. de Ripa in l. Centurio. col. 26. ver. In primis decisio. ff. de vulg. & pup. Cæp. in d. §. q assidua. nu. 40. Ias. in l. 1. §. si procurator. col. vl. ff. si quis ius dicen. nõ obtẽp. & in rep. l. admonẽ. nu. 165. ff. de iureiur. & in l certi condictio. §. 6 nũmos. col. 2. ver. tertio nota principaliter. & ibi Iacob. de sancto Georgio col. 1 ff. li. cert. pet. et in l. vlti. col. 8 ver. Deci principali

Universidad de Deusto
Biblioteca

ter.C.de iure emphyt.Alex.in cō.1.col.5.ver. Et licet quidam.nu.21.lib 5.Corne.cons.150. col. 3. ver.Nec etiam obstat.lib. 5. Guid.Pap. cons 193. Alcia in l. 1.§. si quis ita. not. 3.ff. de verb.obliga.Fran. Curti. Iuni. in l. 1. col. 6. nu.36. C.de edendo. Mar. Mantu consi. 126. col. 2. nu.4. Lance.Gal.in d.l.1.in prin. col. 2 ver. Item contra facit.ff. de verb.oblig. Fran. de Ripa in c. cum.M. Ferra.not. 27. de consti. Hippo.in sing. 123. Did. a Segura vbi Doctor perez in addi. in rep.§. fin. l. 3.num. 31. cum sequen. ff. de lib. & posth. Catel. Cotta in memor. iuris, in verbo, Notarius. D. episcop⁹. Couar. in rub. de testam. 2.par.nu. 14. Euerar. in locis leg. c. 63. D.Perez in l. 1. ti. 12. lib. 3. ordi.ver. tamen ex consuetudine Fer.Mench. lib.1.de succesi. creati.§.6. nu. 53. Boeri.decis. 182. col.vlti. qui specialiter allegando Bal.Cepolam & alios loquitur in bonorum hypotheca quæ à notario fuit omissa,vt ab eo suppleri possit si solita est apponi in simili lib⁹ instrumentis.quod tamē tanquam dubiū indecisum relinquit Antonius Fanēsis in tra. de pignoribus 3. par.1. membro nu.24. cum seq.& in Francia vix reciperetur, vt testatur. And. Tiraq. lib. 2. retract. §.3.glo.vni. nu.6.

Quanquam sunt multi, & non infimæ authoritatis viri qui tradunt clausulas consuetas, siue solitas apponi in instrumētis & quę re vera, positæ sunt nihil operari,nec pro appositis haberi, nisi expresse constet eas,a contrahentibus fuisse conuētas. videri enim magis appositas fuisse ex cōmuni & frequentissimo tabellionum stilo,quam quod partes ita cōuenerint ex Bar. sententia loquentis de clausula codicillari in l. 1.q. 6. in fine. ff, de iure codi. Bal.in l. quoties.col.1. ver. Modo reuocatur.C.de hę redi.inst. Anton. loquentis de clausula iuramenti. in c. cum contingat, col. 7. ver Quartus casus. & ibi Abb. col. 19. in 9. casu.de iureiur.Card. in cons.120. ver. Item tales renuntiationes Abb. in c. quintauallis. col 16. ver. Ad secundum membrū.de iurciur. Soci. cōs. 250.ante finem. lib. 2. & cons.93.col.7. ver. Dic præterea lib. 4. Alex. in cons. 141. col.vlti.lib. 1. Fran.Cur Iuni.in auth. ex causa. col. pen.ver.Secunda dubitatio. C. de lib. præte. & cons. 101. col.vl. ver. Præterea vt dicit.lib. 2. Ludo.Gozad.cons. 80. col.2.ver. Secundo considero.P aul.Pari.cōs.20.nu.87.lib.1.cum multis allegatis a Tiraquello in l. si vnquam. in præfatione nu.126. C.de reuocand. dō.Sed à prima opinione,quam noster autor in hac regula amplectitur recedendum non est, tū quia apertissimis iuribus fulcitur, vt ex supra allegatis patet, tum etiam quia fatetur eam communiter esse receptam Hieronymus Grattus cuius iudicium mihi gratissimum est, is inquā con. 112. col. 3. ver. Circa tertiā difficultatem. lib. 2. suorum responsorum quem uide.

Primo igitur limita dictam regulam, vt solū procedat in ipso met tabellione siue notario, qui instrumetum fecit & de eo fuit rogatus: secus tamen si alius notarius facultatem haberet extendendi instrumentum ab alio confectum nam is minime poterit consuetas clausulas apponere,si ille clausulæ scriptæ in originali non reperiantur. ita singulariter tenuit Bal.in rub. C. de fide instru. col. 6. ver. Sed de tertia.& in l. contractus. 3. col. ver. Quæro circa istā C.eo ti. quod multum ex tollit Ias. in l.fi.col. 12. C. de iure emphyteo. Hypoli. qui hoc reputat esse notandum in singula. 123. incip. In ure clarum est.& Catel Cotta in memoral. iuris, in verbo. Notarij in breuiatura.

Secundo limita, vt procedat regula quando contractus est in fieri secus autem in instrumento iam facto,quia in eo nō potest tabellio consuetas clausulas apponere, si tempore celebrati contractus à partibus appositę nō fuerint ita tenet Bal.in d. rub. C.de fide inst. col. vl. quod dictum tāquam singulare & nouum cōmendat & sequitur Barba in tract. de præst. Car. 4. quæstione 2. par.col. 2. & in cap. 2. col. 2. de prę cario.Matt. de Afflictis in const. Neapoli. lib.1.rub.73. nu. 16.Paul Pari. cōs. 45. nu.43. vol. 1. Corse. in reper.Abb.in verbo, Notarius. Bened. in rep.cap. Rayunntius fol.206. n.53. de test.Cag.in rep.l.2.C.de pactis inter em.n.112.Gal.in rub.ff.d verb.obli. fol. 10. & in l. Centu.ff.de vulg & pupi.in a posti. Licet cōtrariā opinionē tenuerit Alex. cōs.89.col,3. lib.3.quē seq. Calca cōs. 48.col. fi.vbi dicit quod tūc poterit tabellio iudicis ofi cīū implorare pro eo quod instrumentum sibi reddatur, vt errorem corrigat.sequitur Claud. in l.2. col.pe.ff solu.matrim.quo loco scribit, q notari⁹ nō dicit instrumentū tradidisse,quā do nō tradit in forma cōsueta: & ibi Par. col. fi.quos etiā seq Ioā a Neuiza. cōs.28.n.17.sed in pratica,vt existimo prima opinio reciperet.

Tertio limita vt solū regula hæc procedat, ēn do notarius siue tabellio rogatus esset vt instrumentū cōficeret secundū sapientis consilium & ipse

& ipse esset sapiēs,ita vt ad instrumētū,cōficiēndum iuris cōsulti cōsilio nō indigeret: tūc ipsemet ex proprio intellectu potest in instrumē to apponere renunciationes, & reliquas cōsuetas clausulas, prout in cōmuni tabellionū formulario continentur, secus alias. ita tenet Bal. in rub C. de reuocand. his quæ in fraud. credi. col. vlti. ver. Et nota quod Bar. quem se quitur Feli. in c. cum M. Ferra.col. 2. in 4. not. de const. & Ias. in l. certi conditio. §. si numos. col. 4. ff. si cer. peta. licet idem Ias. de hoc dicto dubitauerit in l.1.§.fi procurator. in col. pen. ff si quis iusdi. non obtēpera. & Catelli. Cotta. in memor. iuris in verbo No tarius.per generalem regulam supra traditam.

Quarto limita in pœna consueta,quæ apponi non potest nisi à partibus de ea ponenda cōuentum fuerit , cum ea sit variabilis,ex contrahentium voluntate. ita singulariter scribit Bal. in l. vlti. col. 1. C. de exec.rei iudi. sequitur Alex. in cons. 38. col. pe.lib. 2. Ias. in l. ex ea parte. in princi. in 2.not ff.de verb obliga. & facit tex. optimus in l. in testamēto in 1. ff. de cōdi.& demonst & vide Catell.Cottam in memor. iuris in verbo, Pœnam petens.

Quinto limita, non procedere in iuramento & in stipulatione,quia nisi conuentum fuerit apponi non possunt à tabellione, licet de cō suetudine apponantur. ita tradit Anton. in c. pen. circa finem de iure iuran. vbi Abb. not. sequitur Soci.cons.24.col.8. & cōs.85.col.3. ver. sed ad hoc. lib. 1.& est doctrina memoria digna secundum Ias. in l. ex ea parte.in princi. not. 2. ff. de verb. obliga. quam sequitur Hippo. in sing. 123. Parili. con. 45. nu. 42. vol. 1. eā extollit Cōtta in memor. iuris in memor. incip. Notarius. quem vide.

Sexto limita, vt regula hæc procedat in his quæ respiciūt executionē,vel clariorē eluci dationem dūtaxat: non autē in illis, quę dispositionē, vel nouū effectū,qui alias non veniret inducunt. Vnde licet alicubi mos regionis sit, vt in locationibus cōductores sterilitatis periculū recipiant: tamē si illud expressum non fuerit nō sub intelligitur, nec notarius apponere potest nisi à partib⁹ de hoc fuerit rogatus tex. vbi Ang. decidit col.1. in l.licet. C. locati sequitur Carol. Moli. ad Alex cōs. 28.sub. nu. 4.lib.2. Sic notarius rogatus de fideiussione minime apponere potest clausulas renuntiationū epistolæ,vel discussionis,licet clausulæ hæ in similib⁹ instrumētis solitæ sint apponi.nisi etiā de his clausulis à partibus fuerit rogat⁹. ex Bal sent. in rub. C. de his quæ in fraud. credi col. vlti. sic procurator ad fide iubendū cōstitutus renūttere nō potest ordinis exceptionē, nisi habuerit in mādato facultatē hoc faciēdi.vt tradit Bar.in l.si fraudat.ff quæ in frau.credi.quāuis Abb.male.Bar.in cōtrariū alleget in c.1.n.28. vt lite non contest.& Ias. in l. vt liberis.col.3. C. de collat. & hoc sequitur. Carol.Moli.in d. cons.28. Alex.quo loco allegerat in illis cōsuetis, quæ effectū nouū inducunt, sufficere tabellionē in genere fuisse rogatū. allegās Bal. in d. rub C.pe reuocād.his quæ in fraud. creditorū idēq; sequitur Hiero.Grattus cons.70.in fine lib. 1. & And. Tiraq. in tract. de iure consti. 3. par. limi. 31. nu. 1.

Septimo limitā, vt procedat,quando cōsuetam cōtratibus apponi si a tabellionibus scribātur:illū effectū inducunt qui à verisimili cōtrahētiū intentione non abhorreat, sec⁹ alias. Sic regulā istā declarat Lancer. Galiaul.in l.1.col. 2.ff.de verb.oblig. & And.Alci.in §. quis ita not.3 d.l.1. Ex quo fit, vt quāuis procurator generale mādatū habēs cū libera potestate possit ea agere quę speciale mandatū exigunt. vt in c qui ad agēdū.in fine de procura. lib. 6. & in l. procurator cui generaliter.ff. eo. ti. & in l. trāsactionis.C. de trāsact. glo per. illū tex. in verbo. vniuersorū.in l. iusiurandū quod ex cōuentione.§. fi.ff. de iureiurando. vbi Alex.& nouissimi ex quibus Ias. not. 2. sex limitationes cōstituit.Alex. cōs.133. col.1.lib.6.Carol. Rui. cons. 93. nu. 6. lib. 5. Deci. cōs.493.col. 1 et cōs.690 .col.11.Alex.in l procuratore.col.fi. ff.de acqui. hęredi. Abb.in c. petitio.post medū de procurato.Feli. in c.nōnulli.§. sunt & alij. de rescrip. Catelli. Cotta in memora.iuris in verbo,Procurator generalis.Mat.de Afflict. Neapol.decis.305.nu.4. Regia l.19.ti.5.par. 3.Id tamē nō procedit in valde prudicialib⁹, propter tabellionū abusū,qui frequētissime absq; mandatorū consensu,imo ipsis ignorātibus, dicta verba inserūt:quæ quidem magis ad cōmunē illorū stilū. quā ad actus dispositionē spectant. vt egregie considerauit Carol. Moline. in consuet.Parisi.t.1.§.10.q.3.nu.6.fol 127. quē sequitur D. episcopus Couar. in rub. de test 2. par. nu.14 fo.8. & Gregori.Lup. in l. 19.ti.5.par.3 in verb. *Quādo las tales*.quē vide. Octauo limitā,vt nō procedat in clausulis cōstituti, quæ cōsuetudinis ratione nō potest poni in instrumentis a tabellione, nisi a partibus tēpore

Universidad de Deusto
Biblioteca

celebrati contractus, fuit conuentum, quod apponeretur Alex. consi. 28. col. 2 lib. 2. Deci. in l. contractus. col. 6. ff. de regu. iur. Hiero. Grat. consi. 70. num. 33. lib. 1. & consi. 94. col. 2. eo lib. Ant. Rub. in l. nō solum. §. morte. nu. 98. ff. de noui oper. nun.

In contrariam tamen sententiam itum est a plerisq, existimantibus, notarium posse ex consuetudine, cōstituti clausulam in instrumēto seruorem tamet si a contrahentibus dictum non fuerit. ita nō obscure consuluit Soci. cōsi. 239. col. pen. ver. sed ad hanc difficultatem. lib. 2. quod iterum repetitur consilio 231. lib. 4. & in consi. 101. col. 1. ad finem lib. 3. & consi. 55. ad fin. lib. 4. & in l. Gallus. §. idem credē dū. col. vlti. ff. de libe. & postth. Feli. in c. cū M. Ferra. col. 4. ver. Prima declaratio. de cōsti. Iaſ. in l. vt liberis. col. 4. C. de collationi. vbi dicit ad ſe prius vidiſſe in facto. & in l. ex parte. col. 2. ver. ſeptimo & vltimo ff. de verb. obliga. Cæpol. in l. quod ſi nolit §. qui aſsiduam. nu. 38. ff. de ædil. edit. Deci. ſibi contrarius conſi. 449. col. 4. ver. Et nō poteſt dici. Mar. Mantua conſ. 256. nu. 11. & ſeq. Ioan. a Neuiza. conſ. 28. nu. 7 Stepha. Bertr. conſi. 286. ad finem lib. 1. Nicol. Euer. in locis legali. in loco ab vſitato. col. 2. & iſtam opinionē videtur ſequi Tiraq. in tract. de iure conſtituti. 3. par. lim. 31. nu. 15. Ex quibus conſtat hanc eſſe communem & receptam ſententiam quā ipſe ſequor.

Nono limita, quando mos ſit vt nūc aliqua clauſula ponatur in inſtrumentis, & nunc nō apponatur, ita vt non ſit vniformis talis cōſuetudo ſecundum Hiero. Grattū conſ. 102. col. 1. lib. 1 & ante eū voluit Soci. in d. l. Gallus. §. idem credendū. col. 2. ff. de lib. & poſth. And. Tiraq. in d. l. mi. 31. nu. 15.

Decimo limita, in clauſula codicillari. ex Bar. ſententia in l. 1. q. 6. in fine. ff. de iure codicillo. quem ſequitur And. Tiraq. d. limitatione 31. num. 12.

Vndecimo limita, vt regula hęc procedat quando in inſtrumētis ponitur hęc nota & cętera, vt ſcilicet ea cōprehendat quæ ſolita ſunt quaſi ſine ea nota non liceat extendere, quam dictum aut ſcriptum eſt. Atque ita intelligit Soci. poſt alios multos ab eo allegatos conſi. 94. col. 3. ver. Præterea. lib. 1. cum alijs citatis a Tiraq. in d. tract. de iure con. d. limi. 31. ſed iſtam limitationem dubiam eſſe cenſeo, ne dicam falſam. tum quia aliena videtur a mente iurium. & doctorum quos ſupra in huius annotationis principio allegaui: tum etiam quia potius verbis, quam rebus hęc regula deſeruiret, cum raro dicta nota ſcribatur ſaltim in ijs inſtrumentis quæ vulgari lingua ſcribuntur.

REGVLA. CXLVIII.

Contractibus ſtricti iuris, non poteſt agi per ſtipulationem, ratione deceptionis vel doli re ipſa, quando promiſſor non habet animum decipiendi: regula eſt per hęc verba à Iaſ. deſcripta per tex. ibi in l. ſi id quod autem. ff. de ver. obliga. in 3. not.

Limita quadrupliciter, vt ibi per eum.

REGVLA. CXLXI.

Contratibus aucto iure donationis, & re ipſa debita ex cōtractu aucta, augetur ius acceptionis, ac ipſum debitū vel obligatio: ita quod augmentum ſuperueniens rei obligatę, vel quæ ex cō tractu debetur, acquiritur ei cui res debetur, vel eſt obligata iuxta terminos obligationis, vt in l. ſi fundus in prin. §. ſi res. & in l. Paulus. §. ſi domus. ff. de pignori. & in l. grege in prin. ff. eod.

Deſcripſit hāc regulam, & ampliat eam terdecim modis, & limitat alijs vndecim. Alb. Brun. in tract. de aug mento & dimi. monet. fol. 17. col. 1. cum alijs quinque ſeq.

Contratus, vide ſupra, Conditio. & infra Nominatis.

REGVLA. CL.

Contrahentes non poſſunt facere, quod obligatio, vel ſeruitus realis ipſo iure finiatur tempore, ſed tantum paratur exceptio. tex. eſt in l. eum qui ita. §. qui ita. ff de verbo. oblig. tex. ſimilis in l. obligationum ferè. §. placet. ff. de act. & oblig. Rationem huius aſsignat & ex ea aliqua ſubti

ſubtilia infert Iaſ in d. §. qui ita. 1. & 2. col.

Limita tribus modis, vt per Iaſ. in d. §. qui ita. dicta col. 1.

REGVLA. CLI.

Contrahentibus licitum eſt ad inuicem ſe decipere, in pretio, aut valore rei ſuper qua contrahitur probat tex. in l. cauſa. §. pen. ff. de mino. pro quo facit l. ſi hęres. ff ad leg. Fal.

Amplia iſtam regulā quinque modis, & alijs. 18. reſtringe vt notabiliter per Panta. de crema in rep. l. 2. C. de reſcind. vendi. in colūna. 32. cum quinque ſeq.

ANNOTATIO.

Adde tex. in l. ſi pretio. §. fin. ff. locat. & in l. ſi voluntatem. C. de reſcind. vendi. cap. cū dilecti. cap ad noſtrā. de empti. & vēdi. glo. in c. in ciuitate. de vſur. in verbo, cōpareant. glo. in c. cū cauſa. in verbo, deceptionis. d teſt. l. 2. C. de reſcind. vendi. Regiam l. 56. ti. 5. par. 5. Circa quam regulam vide S. Thom. 2. 2. queſt. 77. arti. 1, & in 4. ſenten. diſt. 15. q. 3. arti. 2. & quolibet. 2. arti. 10. Cōrad. in tract. de contractibus q. 57 cōcl. 1. Adri. quod libe. 6. arti. 3. Inno. & Ana. in c. in ciuitate. de vſur. vbi Abb. tradit idem Abb. in c. quia pleriq, de immuni. eccleſi. Fortun. in tract de vltimo fine illatione. 17. Gerar. in ſing. 22. Caſtro de poteſta. leg. pœna. lib. 2. c. 10. fall. 3. Silueſt. in ſumma in verbo, Emptio. q. 8. Deci. conſ. 111. Iaſ. in l. ſi quis in conſcribendo. nu. 5. C. de pact. Cæpol. in tract. de ſimul. cōtract. 2 præſumi. col 2. Gome. in c. 2. nu. 5. de conſt. lib. 6. vbi Ioa. Crot. not. 1. Quod Hiſpani viri noſtrę tempeſtatis no vulgariter tradiderūt Ioā à Med. de reſti. q. 32. nec non tutius Hiſpaniæ decus & ornamētum immortale Epiſcopus. Couar. lib. 2 variar. reſo. c. 3. & 4. per tot. Domi. Soto lib. 6. de iuſt. & iure. q. 3. arti. 1. Marti. Nauar. in c. qualitas. de pœnit. diſt. 5. nu. 45. cum ſeq. & latius in c. nouit. de iudi. 6. not. corollario 9. Anto. Gome. in 2. tom. vari. reſolu. c. 2. num. 22. fol. 11. cum pluribus ſequen. And. Tiraq. in leg. Connubi. l. 9. num. 8.

Huic regulæ, ultra limitationes quas ei remiſsiue noſter auctor aſsinauit, quatuor limitationes ei conſtituit Anton. de Burg. in c. cum dilecti. nu. 15. cum multis ſeq. de emp. & vēdi. quo loco eius materiam eleganter per tractauit. Eandem regulam cum ſex limitationibus ſcripſit Matthe. de Affl. in c. 1. nu. 88. de feudo dato in vicem legis comm. ſſorię in vſib. feud.

REGVLA CLII.

Contumax vt aliquis reputetur, requiritur trina citatio. tex. eſt. in l. cō tumacia. ff. de re iudi.

Limita decem modis, vt per Alex. ibi qui de alijs fallentijs ſe remittit.

ANNOTATIO.

Adde Petrum Rebuff. ſuper regias. leges Galliæ in tract. de contum. & defect. arti. 7. glo. vni. nu. 3. cum ſequentibus pag. 113. tom. 3. conſt. Frantiæ quo loco. 9. requiſita ſcripſit quæ à iure deſiderantur ad hoc vt vltra trinam citationem, contumax quis reputetur.

REGVLA. CLIII.

Cōtumax reus contra quem facta fuit miſsio ex ſecundo decreto, reuertens nō auditur aliquo modo. glo. eſt in c. quoniam frequenter. in glo. fin. vt lite non conteſt. tenet Imo. in l. creditoribus. ff. de re iud.

Limita dupliciter, vt per Feli. in c. cōſultationibus. 2. col. de offi. deleg.

REGVLA. CLIIII.

Contumacia non eſt de per ſe delictum ita Abb. in c. 1. de iud. col. 4. & eſt communis opinio, prout aſſerit Feli. in c. ex literis de conſt. col. pen. nu. 27. vbi plura allegat pro dicta regula.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Limita quinque modis, vt per Feli. vbi supra post Domi. in fuma 4. q. 1.

ANNOTATIO.

Adde glo. not. in c. ex literis de const. quã sequendo istam regulam commendauit Socin. in c. veniens. de accusa. num. 47. Ioan. Imo. in l. pen. § ad crimen. nu. 25 ff. de publi. iudi. Quam fatetur esse communem & receptã sententiam D. episcopus. Couar. in cap. Alma mater. 1. par. § 9. nu. 3. fol. 73. quam singulariter interpretatur in hoc sensu veram esse, nam licet contumacia sit graue crimen (negari hoc non potest) non tamen semper speciale delicti nomen constituit, sed potius pertinet ad speciem alium delicti: scilicet ad illius præcepti transgressionem, contra quam contumax agit. tunc autẽ contumacia speciale delicti nomen consequitur, quãdo quis, ea intentione ductus contra præceptum agit, quod obijci nolit præcipienti, nec illi obtẽperare.

Et vide circa istam regula 24. quatuor pœnas, quibus contumax punitur quas scripsit Rober. Maran. in speculo aduo. 6. par. Secũdo membro iudi. pag. 387. nu. 9. Et 42. pœnas congessit Petrus Rebuff. super regias leges Galliæ in tract. de contum. & defectu. arti. 13. glo. vni. pag. 127. à numero 4. vsque ad num. 49. tom. 3. const. Fran.

REGVLA. CLV.

Contumacia domini dicitur & non procuratoris, quando dominus citatur & mittit procuratorem, qui non comparet. Bar. in l. cũ filius. § in hac quasi in fine. ff. de verb. obliga. allegat tex. in l. si procurator. § tutores. ff. mand.

Limita quatuor modis, vt per Cæ. pol. in cautela. 57. incip. Iste arti. in prin.

ANNOTATIO.

Adde omnino circa regulã hanc Petrũ Rebuff. super regias leges Galliæ in tract. de contum. & defect. in præfatione num. 20. pag. 95. tomo. 3. const. Frantiæ.

REGVLA. CLVI.

Conuentio inter partes, quod debitum non possit probari nisi per instrumentum, & non per testes non valet. glo. est sing. in auth. vt sine prohib. mat. cred. §. quia vero. in verbo, senatus consulto. post medi. collatione. 7. quam ibi sequitur Ang. & Imo. in ca. si diligenti. de foro cõp. in col. 3. Bal. Ang. & Paul. in l. pactum inter hęredem. ff. de pact. &. illam dicit notabilem Hypp. in rep. rub. C. de prob. in col. 8. prope fin. vbi plures doctores refert illã sequentes quos referre existimo superuacuum.

Limita dupliciter supra scriptã conclusionem, vt per Iaſ. in authen. iubemus. col. 2. de iudi. vbi dictam glo. dicit sing.

ANNOTATIO.

Adde quod huius nostrę regulæ doctrinam cõmunem esse testantur Feli. nu. 29. Decius. nu. 30. in c. 2. de prob. & Socin. reg. 339. fal. 3. Feli. post alios in c. si diligenti. nu. 14. de foro comp. Quæ quidem communis sententia semper mihi placuit. Tametsi nonulli quos Alb. allegat in l. si quis in conscribendo. nu. 12. C. de epis. & cleri. teneat contrariũ & Ang. Are. in §. idem iuris. nu. 49. Inst. de excepti. neque satis in huius articuli resolutione pedes firmauit Tiraq. de retract. municipali. §. 1. glo. 2. nu. 17. Accedente sane iuramento, sine controuersia communis opinio seruabitur secundum Dom. in c. quanuis pact. de pact. in 6.

REGVLA. CLVII.

Copula regulariter requirit cõcursum vtriusque copulati. vt est tex in l. hęredi plures. ff. de condi. inst. & in §. pen. Inst. de hęredi. instit. & in l. si quis ita. ff. de ver. oblig.

Amplia semel vt per Iaſ. in l. 1. col. 2. ff.

2. ff. de inst. & iure quam ampliationẽ ornat septem decisionibus notandis.

Limita octo modis, vt per eum ibi, in duabus col. seq. vide latius per Felli. in c. 2. de rescrip. in §. copula. cũ 9. col. seq quia licet solum principaliter sex fallentias prosequatur, plura tamen notanda interserit in materia. Et vide Iaſ. in d. l. si quis ita. vbi tantum vnam ampliationem & tres limitationes scripsit.

REGVLA. CLVIII.

Correlatiuorum natura talis est, q̃ dispositio facta de vno solo extenditur ad aliud, etiam non expressum. vt in l. fin. & vbi. Bar. C. de ind. vid. tol. & in l. fin. & ibi Bar. ff. de accepti. tex. & ibi Bar. in l. 1. C. de cupre. lib. 11. quem dicit meliorem de iure Iaſ. in auth. sacramenta puberum. C. si ad uer. vend. in col. 13. quasi in prin. procuius intellectu vide Bal. in l. 1. C. de com. ser. manu. Vide plene de materia per Hippo. in l. si quis viduã. col. 5. fere per totam. ff. de quęsti.

Limita quadrupliciter, vt per Feli. in procœmi. Gregoriano in parte Gregorius. à nu. 3. vsque ad 12. & in ca. fin. de iudeis vbi ponit aliquas doctrinas pro exemplo huius regulæ. Et vide vberrime per Baptis. de de sancto Blasio in tract. correlatiuorum, vbi per sex folia descripsit centum & decẽ ampliationes & totidem limitationes ad supra scriptam regulam: & est ille tractatus insertus in 2. vol. tractatuum.

REGVLA. CLIX.

Correus credẽdi quę à debitore exegit, tenetur alteri correo cõmunicare tex. est in l. qui hominem. §. 1. ff. de solu. & in l. 3. §. 1. ff. de duob. reis glo. celebris in l. frater à fatre. quam ibi scribentes exaltant ff. de cond. in debi.

Limita duobus modis, vt per Iaſ. in d. l. frater à fatre. in lect. col. 13. & in repe. col. 16.

ANNOTATIO.

Adde Ioan. Rõchegallum in l. reos in prin. nu. 69. ff. de duob. reis vbi contrariam opinionem tanquam firmissimam regulam cõstituit quam tribus modis limitat.

REGVLA. CLX.

Creditor quando succedit debitori, actiones confunduntur. probat tex. in l. debitori. C. de pact. & in l. licet. C. ad leg. Falci. & in l. pen. C. de hęredi. acti. & in l. cum secundum. C. de fidei com.

Amplia semel, vt per Iaſ. in d. l. debitori. in prin.

Limita tribus modis notabilibus, vt per Alex. ibi circa prin. vbi vide Iaſ. qui allegat aliam limitationem remissiuę. Et vide eundem Iaſ. in l. frater à fratre col. 2. nu. 4. ff. de condi. ind. vbi duas limitationes ponit.

ANNOTATIO.

Adde Petrum Ducnas in regulis & fallen. Reg. 18. quo loco vltra authorem nostrum, (eo tamen non allegato) ampliat hanc regulã quinque modis, & quatuor modis limitat.

REGVLA. CLXI.

Creditor habens rem meam pignoratam, eam mihi simpliciter legando, in dubio cẽsetur mihi legare liberationem tantum pignoris, nõ autem remissionem debiti principalis: quare hęres non tenebitur aliquid soluere, nec debitum personale remittere, sed tradere tantum rem à pignore liberatã. glo. est not. in l. si tibi. in glo. 2. ff. de leg. 1.

Universidad de Deusto
Biblioteca

facit tex. in l. 1. ff. de lib. leg.

Limita 3. mod. vt p Bar. in d. l. si tibi ho.

REGVLA. CLXII.

Creditor petendo in iudicio sortem principalem, non prẽiudicat in vsuris interesse, damnis, nec in alijs accessorijs: secus videtur in receptione solutionis, quia recipiendo sortem simpliciter, sibi prẽiudicat in istis accessorijs istam regulam tradit Ias. per tex. ibi in l. 1. C. de iudi. in 2. col.

Limita 6. mod. vt p eũ ibi 2. & 3 col.

REGVLA. CLXIII.

Creditori priori soluens, non succedit in pignore: nec in hypotheca, vt in l. res obligatas. C. de pigno. & in l. 1. C. de his qui pig. loco credit. succedunt.

Limita quinque modis, vt per Ripam in l. si ventri. §. eorum ratio. col. 2. ff. de priui. cred.

Primo, nisi soluens esset alia ratione creditor debitoris, quia tunc succedit in pignore cum priuilegio prioritatis, vt in l. 1. C. qui potiores in pig. habe.

Secundo vt non procedat si soluẽs emeret nomen ipsius prioris creditoris. vt in l. si á creditore. C. de acti. & oblig.

Tertio, nisi prior creditor soluenti cederet iura sua l. fi. C. de iu. fis.

Quarto, nisi prior creditor traderet pignus soluenti, quia tradẽdo videtur cedere hypothecam vt in l. cum ex ea & ibi Bal. C. de remiss. pig. de quo tamen dubitat Ripa quia in cõtrarium videtur casus in l. 1. C. quib. mod. pig. vel hyp.

Quinto fallit, nisi actum sit quod soluens succedat in locum prioris. vt in l. 1. de his qui priorum loco succe. & hoc casu tria requiruntur secundũ eundem post glo. in d. l. 1. & post Azonem in summa.

ANNOTATIO.

Adde Antonium Negusan. de Fano in tra ctatu de pignori. 5. par. 3. membro num. 3. fol. 104.

REGVLA. CLXIIII.

Creditores non possunt agere reuocatoria, cõtra illos in quos bona sunt alienata, nisi prius excussio prẽcedat in bonis debitoris, qui in eorum fraudẽ alienauit. conclusio fuit glo. in §. item si quis in fraudem in verbo, Possessio. in vlti. expositione Inst. de acti. quam ibi sequuntur doct. Pro qua conclusione bene facit tex. in. l. 1. vbi, *bonis eius excussis*. & in l. pen. C. quẽ in fraud. cred. reprobata glo. in d. l. 1. quẽ voluit contrarium.

Limita hanc communem sententiã sex modis, vt per Ias. in d. §. itẽ si quis col. 17. cum duobus seq.

De litera. D.

REGVLA. CLXV.

Damnatorum bona de iure authenticorum, applicantur ascendentibus, & descendentibus condemnati in infinitum. tex. est in auth. bona damnatorum. C. de bon. proscrip. vbi doct. Tu tamen Hispane hodie de iure regni vsq; ad tertium gradum tantũ habes. tex. in l. 8. ti. 10. & in l. 6. ti. 7. & in l. 5. ti. 31. par. 7. Item applicantur & trãsuersalibus, vsq; ad tertium gradum, deficientibus ascendentibus, & descendentibus d. auth. bona damnatorum. Tu tamẽ Hispane per dictas leges habes, quod excluſis transuersalibus, fiscus admittitur, nisi in casu l. 2. ti. 26. par. 7. Vide tex. in l. 3. & 4. ti. 4. & in l. 4. ti. fin. lib. 8. ord. reg.

Amplia

Amplia hanc cõclusionem duobus modis, & limita octo modis, vt per Michael. de Cisuentes in commento l. 4. Tauri.

Primo amplia, etiam si ille cuius bona veniunt confiscãda se occidat. glo. est not. in l. fin. in fine. C. de iure fisci lib. 10. pro qua videtur tex. in l. 1. ti. 13. lib. 8. ordi. reg.

Secundo amplia etiã si iudex in sententia expresse publicet bona, in casu in quo erant publicanda in consequentiam pœnæ.

Limita primo nisi quando publicantur nõ omnia bona sed aliqua pars dũ taxat, siue quota bonorum allegat iure Regio l. 8. ti. 10. par. 7.

Secundo limita nisi in crimine lęsæ maiestatis l. quisquis. C. ad l. Iuli. mai. & l. 2. ti. 2. par. 7. & l. 2. ti. 7. lib. 8. ordi. reg.

Sublimita primo quando filij committẽtium tale crimẽ maiestatis sunt emancipati, quia illi habebunt bona, fisco excluso. per glo. vni. in verbo, non valeat. in d. l. quisquis. §. emancipationes. Sed illa reprobatur per vtrunq; Imo. in l. ex facto. §. si quis rogatus. ad Treb. ideo tene contrariã opinionem esse de iure veriorem.

Secũdo sublimita nõ procedere hãc limitationem in filijs natis ante delictũ lęsę maiestatis commissum glo. in l. Diuo Marco. C. de quęstion. pro qua tu Hispane habes l. 3. ti. 9. lib. 4. ordin. & est casus in l. 6. ad finem ti. 27. par. 2. dicit tamen Cisuetes vbi supra se credere quod fiscus non patietur talem limitationem ad d. l. quisquis.

Tertio limitatur prædicta regula, in crimine hæresis auth. Gazaros. C. de hęret. cap. cum secundum de hęre. lib. 6, quibus standum est maxime c. cum secundum. cum sit crimen ecclesiasticum secundum Cifuentes, nõ obstantibus legibus regni allegatis per eum aliter disponentibus.

Quarto limita, nisi quis iniecerit manus in Cardinalem.

Quinto limita, nisi in omnibus casibus inquibus bona ipso iure confiscantur.

Sexto limita, nisi in ascendentibus vel descendentibus, naturalibus tantum vel spurijs.

Septimo limita, nisi quis condẽnetur propter delictum ad perditionem bonorum, absq; alia pœna corporali. Octauo limita, nisi in casu in quo quis condẽnatur, vel confiscantur eius bona per annotationem propter eius cõtumaciam: & quia inter iuris communis doctores est repugnantia. vide tu Hispane. l. 7. ti. 8. par. 3. & in pragmaticis huius regni fol. 162. & 163.

ANNOTATIO

Adde autorem nostrum & quæ ibi scripsi supra in Regula. 54.

REGVLA. CLXVI.

Damni replicatio admittenda est contra exceptionẽ lucrosam. glo. est in c. dilecti. in glo. fin. de excepti. quã ibi ad hoc sequuntur doct.

Limita hanc conclusionem, vt per Felinum ibi. 2. col. tribus notabilibus modis.

REGVLA. CLXVII.

Datę tempus in rescriptis regulariter attenditur. tex. est in c. eam tę. de rescrip. & in clem. fin. eo ti. facit tex. in c. si super. de offi. deleg. lib. 6. tex. in c. tibi qui. & in c. duobus & in cap. si eo tempore de rescrip. lib. 6.

Limita sex modis vt, per Felin. in d. c. eam te. col. pen. & fin.

Universidad de Deusto
Biblioteca

REGVLA. CLXVIII.

Debitor si sit captus & incarceratus, non seruato iuris ordine, non retractatur eius captura si apparet quod vere est debitor. tex. in l. nn. §. fin. ff. quod metus cau. reputat com. & sing. Bal. in c. tuę vt lite non contest. & in c. conquerente de resti. Spoli. quod refert Ias. in l. à Diuo. §. in venditione. 3. col. de re iudi.

Limita hanc regulam dupliciter, vt per Ias. vbi supra.

ANNOTATIO.

Adde auctorem nostrum & quę ibi in annotatione dixi supra regula. 70. incip. Carceratus.

REGVLA. CLXIX.

Debitor speciei, perempta specie ante moram liberatur. tex. est in l. quod te mihi. ff. si cert. pet & tex in l. si ex legati causa. ff. de verbo. obliga. & vtrobique doctores omnes.

Amplia hanc regulą septem modis, & limita tripliciter, vt per Ias. in d. l. quod te. in. 3. col.

ANNOTATIO.

Adde tex. in l. si homo mortuus. & in l. si impossibilis. ff. de verb. oblig. & Regiam l. 18. ti. 11. par. 5. & l. 10. ti. 15. lib. 3. foro legum. Circa quam regulam lege. Nicol. Bellonū lib. 3. supputationum. c. 12. Carol. Rui. cons. 218. nu. 7. vol. 1. & con. 167. nu. 6. & 7. vol. 4.

Hanc regulam, vltra autorem nostrum, cū tribus ampliationibus & 2. limitat. scripsit Soci. in reg. 32. in posterioribus. Eandem regulā cum 10. ampliationib⁹, & 6. limitationibus, cōstituit Ripa. in d. l. quod temihi. supra in regula allegata nu. 4. ff. si cert. pesa.

REGVLA. CLXX.

Debitor sine die, si conuenitur priꝰ quam extraiudicialiter monea tur, nō soluet expensas, si confitetur: quia nō fuit in mora. not. Abb. in c. 2. prope fin. de accusa. not. bene Ang. in l. manu missori. C. de obse. pa. prest. Bal. in l. non ignorat. C. de fruct. & liti. expen. vide Felin. in c. nouit de iudi. prope fin. & in d. c. 2. in fine.

Limita istam conclusionem sex modis. vt per Feli. in cap. licet Heli de si mon. col. 2. & vide eum in col. seq. cui incumbit onus probandi, si negetur interuenisse monitionem extraiudicialem.

REGVLA. CLXXI.

Debitor necessarius quādo aliquid relinquit in testamento, semper videtur tale legatum factum, vt compense tur cum debito. hāc regulam descripsit Ias. in auth. præterea col. 10, C. vn de vir & vxor. quam colligit ex dictis per Bar. & docto. ibi. & per Bar. in l. si cum dotem. §. si pater. ff. solut. matri. quę dicta ipse Ias. prius declarat col. 9.

Amplia mirabiliter, vt per eundem ibi post Areti. in cons. 93. incip. Viso legato col. 1. in fine etiam si talis debitor sit necessarius in foro conscientiæ tantum.

Limitā dupliciter, vt per eundem Ias. ibi.

ANNOTATIO.

Adde tex. in l. si cum dotem. § si pater. ff. solu. matr. ubi si pater aliquid filiæ legat videtur compensare cum dote, quam ex legis necessitate ei assignare tenetur. Vel si pater legat filio vel filię videtur illud pro legitima relinquere & cum ea compensare. tex. in l. quoniam nouella. C. de inoffi. test. & in l. omni modo. eod. ti. & in l. etiam. §. si debita. ff. de bon. lib. Vel si maritus vxori legat, vel econtra debet compensari cum ea parte quæ sibi à lege.

lege pertinet tex. in auth. præterea. C. vnde vir & vxor. de quo lege Anto. Gom. in primo tomo de vltimis volun. c. 12. de leg. nu. 27. quo loco eā mouet quæstionē. An legatū factū à marito vxori computetur in medietate lucrorum acquisitorum constante matrimonio quæ iure Regio sibi debetur iuxta l. 1. ti. 3. lib. 5. fori & l. 1. ti. 4. lib. 5. in Regi. ordi. l. 14. & 14. & 60. in Taurinis legibus. concludit tamē Gome. quod tale legatum minime compensa tur cum dicta dimidia parte lucrorum cum ea lucrorum pars non proueniat ex bonis mariti sed ex causa onerosa, puta propter communem societatis laborem & sic ex persona vtriusq; pro eius facto & labore sed apud nos hoc est in dubitabile cum expressa sit Regia lex. 16. in l. Tauri. hoc disponēs.

REGVLA. CLXXII.

Decennio si quis habitauerit, videtur habere animum perpetuo stādi & præsumitur ibi constituisse domicilii. tex. iuncta glo. in l. 2. C. de in col. lib. 10. & ita intelligitur quod not. Ioan. And. in præom. Decre. per l. cum d in rem verso. ff. de vsur. Bar. & Ang. in l. lex. Cornelia. §. domum. ff. de iniur.

Limita dupliciter, vt per Mariannum in c. fin. col. 16. de foro comp. refert eum Feli. in c. dilectus. el 2. de rescrip. col. 7.

ANNOTATIO.

Adde glo. & doctores in l. hæres absen. ff. de iudi. Cyn. in l. 2. C. vbi Sena. vel clarissi. Bal. in cons. 393. lib. 1. & consi. 311. incip. Quę stio super qua lib. 4 & consi. 156. incip. Quidam in terra Burgi. vol. 5. Alex. consil. 155. col. 1. lib. 7. Paul. Parisi. cons. 12. lib. 3. & cons. 53. nu. 91. eo libro And. Alcia. in respō. so. 55. in prin. nu. 8. Tiraq. in tract. de præscrip. §. 1. glo. 4. pag. 34.

REGVLA. CLXXIII.

Defendere alium non tenetur quis regulariter de iure ciuili tex. est in l. metum etiam. §. licet. ff. quod metus cau. & ibi Bar. glo. in l. culpa. ff. de re iudi. Bar. in l. 2. §. si eo. ff. ad Syll. Et vide rationes ad hanc regulam & alias remissiones per Ioan. Vile. in loco infra alleg.

Limita tripliciter, vt per Feli. in. c. quam te. de sent. excōm. 2. col. & limita latius & nouissime per Ioan. Vilem. in rep. l. Diuus. ff. ad leg. Corne. de sicar. col. 5. & seq. & habetur illa repetitio in 4. vol. rep. diuersorum doctorum in iure ciuili.

ANNOTATIO.

Adde omnino Ludo. Carer. in practi. crim. fol. 170. nu. 62. quo loco regulam istam cum sex limitationibus descripsit quam singulariter vsque ad numerum. 74. interpretatur & à dicto numero 74. constituit regulam in cōtrarium de iure canonico, quam vsque ad numerum 79. quatuor modis limitat. Quanuis opinionē contrariā, quod nulla sit differentia constituenda, inter ius Pontificium & Cæsareum quo ad defensionem de qua loquimur tenuerit Alb. in l. metū. §. sed licet. ff. quod metus caus. Deci. in c. 1. col. 3. de offi. deleg. Fortunius in l. vt vim. ad finem. ff. de iust. & iure. Hierony. Grattus cons. 1. nu. 47. lib. 1. Ioā. Ign. in l. 1. §. serui appella. nu. 125. ff. ad Syl la. Adrianus summus Romanæ ecclesiæ præsul in quodlibet. 1. ar. 2. col. 4. Cui opinioni plurimū à cōtrario sensu suffragatur l. culpa caret. ff. de re. iur. & sic opinione hanc de iure veriorē esse agnoscit D. episco. Couar. in reg. peccatum. 2. parte illius relectionis. §. 3. nu. 4. fol. 32. de reg. iur lib. 6. licet priorem communem esse fatcatur.

REGVLA. CLXXIIII.

Delegationis instrumenti registratio facta in actis probato riginale, a deo quod non est amplius opus, ipsum producere. Ita concludit Inno. in. ca. cum in iure. de offic. de leg. cuius sententiam referunt domini de Rota. Decis. 93. & est prima sub. titu. de instru. hoc attestante Felin.

in

Universidad de Deusto
Biblioteca

n loco infra alleg. quę decisio est in antiquis: illa tamen nõ refert Inno. in loco vbi Feli. dicit nec loquitur in instrumento delegationis, sed procurationis, & alios citat idem Feli. in fauorem huius regulæ in d. c. cum in iure. 4. col. in prin.

Amplia dupliciter, secundũ eũ. Primo, etiam si post appareat originale abolitũ, vel abrasum, vel cassum, quia non nocet.

Secundo etiam si originale nõ fuit registratum, sed data copia parti, quę nihil opposuit, quia perdito originali cogetur pras copiam exhibere, quę registrata facit fidem: pro quo solum refert Paul. de Cast. in l. publicati. C. de testa.

Limita tripliciter secundum eundẽ Feli. Primo, dummodo iudex authorizauerit exẽplationi, quia generaliter non sufficit productio facta coram solo notario: & hanc restrictionem tenementi.

Secundo limita, dummodo registratio sit facta de toto tenore instrumenti vel de principio & fine, cum clausulis substantialibus: secus si simpliciter de principio & fine.

Tertio limita, dummodo præsente aduersario vel citato.

REGVLA. CLXXV.

Delegatus inferioris nõ potest subdelegare hanc regulam probat tex. in c. super quęstionum. §. si vero. de offic. deleg. & ibi glo. elicit ex tex.

Amplia vno modo, & limita septẽ modis, vt per Feli. in d. §. si vero. col. pen. & fin. vbi aliquas ex limitationibus sublimitat.

REGVLA. CLXXVI.

Delegatus Papę cognoscit etiam si suasit iurisditio. tex est in l. 2. ff. si quis in ius vocat. non rerit. & in l. prescription. C. si contra ius vel vtili. publi. tex. in cap. super literis. de rescrip.

Amplia tripliciter, & limita quatuor decim modis collectis per Felinũ in d. c. super literis. col. 10. cum decem seq. vbi etiam aliquas ex limitationibus sublimitat multipliciter.

REGVLA. CLXXVII.

Delegatus inferioris à principe, nõ potest multam indicere. Ita consuluit Ang. cons. 8. & sequitur Feli. in c. de causis. col. 4. de offic. deleg.

Limita quadrupliciter hanc conclusionem, vt per eum ibid.

REGVLA. CLXXVIII.

Delegatus post sentẽtiam latam & executioni mandatam, ita funtus est officio suo, vt non possit se vlterius impedire est ante executionẽ vero functº quo ad cognitionem. l. si vt proponis. la. 1. C. quomod. & quãdo iudex Domini de Rota decisione 341, incip. Dubitatur vtrum. in nouis.

Limita octo modis, vt per Felin. in c. in literis. 1. col. & seq. de offici de leg.

REGVLA. CLXXIX.

Delegatus inferioris non potest facere citari reum, & sic capi personam inuitam. probat glo. in l. cõsentaneũ. C. quomodo & quando iudex. & in §. si vero etiã. in auth. de exhib. reis col lati. 5. not. doct. in l. plerique. ff. de in ius vocando. & ista est communis conclusio.

Limita istam conclusionem, nisi talis captuar aperſonæ fieret ẽ suspecto de fuga. ita limitat Ias. post Rom. ibi in l. 2. col. 4. ff. de iur. omn. iudi.

Re

REGVLA. CLXXX.

Delegati potestas prorogari nõ potest. Hanc regulam probat tex. in ca. P. & G. de offic. deleg. per quem ita notant doctores ibi.

Limita sex modis, vt per Feli. ibi. col. 2.

REGVLA. CLXXXI.

Delegatus Papæ vel principis, potest subdelegare vt in c. cum in causa. de appella. & in c. super quęstionum. §. si vero. de offic. deleg. & not. in c. cum Bertoldus. de re iudi. & est Cęsareus casus in l. à iudice. C. de iudi. Habes Hispane tex. ad idem in l. 19. ti. 4. par. 3.

Amplia quinque modis, & limita quatuor decim, vt per Ias. in l. à iudice. col. antepe. cum duobus seq. C. de iudi.

ANNOTATIO.

Adde & amplia hanc regulam, vltra Ias. in loco ad quem author in hac reg. se remittit, vt non solum procedat in causis ciuilibus, verum etiam in criminalibus: ex glo. sententia in l. vlti. C. qui pro sua iurisdicti. quam communiter approbatam Paul. de Cast. eo loco esse fatetur. idem etiam Sebas. Vanti. professus est in tract. de nulli. Rub. de nullitate ex defectu iurisdictionis deleg. nu. 26. pag. 275. & vide Guid. Pap. q. 624. Anto. Capi. Nea. decis. 151. nu. 6. Nicola. Boeri. decis. 6. nu. 8. qui late loquitur. Petrum Auedan. in capitibus prætor. 1. par. c. 1. nu. 16. quo loco dicit istam regulam non procedere in regibus iudicibus quos *Pesquisidores* appellamus.

Delegare vide infra in reg. Ordinarius. la. 2.

REGVLA. CLXXXII.

Delictum quãdo quis cogitat, agit, & perficit, regulariter punitur nec pœnitentia sibi prodest vt in l. qui ea mẽte. ff. de fur.

Istam regulam tradit Phili. & limitat quinque modis, in c. 1. de homicidio in 6. col. fin.

Primo, in foro conscientiæ & pœnitentiali.

Secundo, quando ex pœnitentia, declaratur in præteritum non fuisse delictum vt in l. 1. C. de crim. Stelli.

Tertio, quando quis delinquit incitatus à re super qua delinquit vt in l. 1. §. 1. ff. de seru. fug.

Quarto, quando ex tali delicto oriebatur actio ad interesse, quod desinit per pœnitentiam, vt in l. ex hoc edicto. §. pen. ff. de ali. iudi.

Quinto. quando actio ab initio erat pœnalis vt in l. 1. §. quod si fecerit. ff. de public. quia alias si à principio esset, non admitteretur pœnitentia, nisi in casu per eum ibi.

REGVLA. CLXXXIII.

Delictum factum à famulis, amicis, vel consanguineis alicuius, ei non imputatur: nec sciuisse presumitur. Probatur ista regula per tex. & glo. in cap. quia præsulatus. 1. q. 4. & in cap. Petrus. de homic. a contrario sensu. & in c. tuis. de simonia. & in ca. cum ad sedem. de resti. spoli. per quem tex. ita not. Bal. in l. ad inuidiam. C. quod metus cau. fi. col. vbi dicit menti tenẽdum: & in alijs locis per Feli. relatis in d. c. Petrus, col. 1. vbi hanc regulã descripsit.

Limita septem modis notandis, vt per eum ibi in d. col. 1. ad fin. & fere per totam seq.

ANNOTATIO.

Adde Specu. titu. delega. § Iustianum. 83. ver. Quod amici. Oldr. cons. 92. Bal. in l. 1. num. 11. C. de seru. fug. & in cap. veritatis. num

Universidad de Deusto
Biblioteca

nu.5. de dolo & contu. Roma. in l. de pupillo.§. si quis ipsi prætor.col. 2.ff.de noui oper. nunt.vbi Alex. nu.24.& Ias.nu.14.Abb.in c. cum causam.& in c. constitutus.de in integ. rest. Ias. in l. ciuitas. col. 2. ff. si cert. pet. Bonifa. in tract. malefi. in titu. Quid sit accusatio. ad finem.Ludo.Car. in pract. crimi.§.homici. nu.39.&56. pag.300. And. Tiraq. in tract. de nobilitate q 23. nu.9.& de primogenitura. q.37. nu. 125. Anto. Gome. in tract. delictorum c.3.nu.47. Ang in summa in verbo. Homicidium. 1.§ 2.Hippoli. in l. de minore.§. tormenta. ff.de quæst. Bolog. in rep. auth. habita.col. 7.C. ne filius pro patre Pur pur.in l.qui accusare. nu.8. C.de edendo.

Hanc regulam vltra authorẽ nostrum cum alijs quinque limitationibus descripsit And. Alci. vbi. nõ vulgariter interpretaturin tract. præsumpti. reg. 3. præsump. 40.

REGVLA.CLXXXIIII.

Delicto non tenetur quis obuiare secundum legem glo. est in c. quantę. versi. interpretari. de sent. excõmu. tex. in l. metum. §. sed licet. ff. quod met. causa.

Limita tripliciter, vt per Feli. in c. 1. col. 2. de offici. deleg.

ANNOTATIO.

Adde Specul. ti. de disdensatione.§. Iuxta. versi.quid si potui. Bar. in l. 1.§. occisorem.ff. ad Syllani.Paul. de Cast. & Alex. in l.vlt. C. de his quib. vt indig. vbi. etiam. Ias. Abb. in cap.quibusdam. de pœnis. Archi. in c. negligere. 2.q. 7. Feli. post. alios in c. quantę. de sent. excõmuni. Bal. in l. 2. ff.de noxalib. Anan. in. c. 2. de hęre. Ias.in l.vt vim.col.pen. ff.de iust. & iure. Roma. consi. 117. Deci.cõs. 64. col. 3. & in c. 1. col. 5. de offici. deleg. Iacob. Nouel. in tract.de defensi. reorũ nu. 99. pag. 651. post. practicam criminalẽ Patri Fol. quã opinionẽ fatetur esse cõmunem illustrissimus Segobiensis ecclesiæ præsul in reg. Peccatum. 2. par. relecti §. 3. nu.4. de reg. iuris lib. 6.& in Clem. si furiosus.2. par. relectionis. §. 2. nu.7. de homi. Hiero.Grat.consi.1. nu.47. lib.1. Sed contrarium verius puto, nullã in hoc constitui posse differentiam, inter ius canonicũ & ciuile. Imo vtroq; iure verum est, quod quis teneatur proximũ ab iniuria defendere, si comode fieri potest: & delicto obuiare licet pęna statuta nõ sit, aduersus eũ, qui id agere omisserit, saltim ordinaria regulariter sicuti tradidere Deci. in d. c. 1. Alb. in l. metum. §. sed licet. ff. quod metus causa Fortun. in d. l. vt vim.ad finem. Ioan. Igneu. in l. 1.§. serui appellatione.nu 125. ff.ad Syll. Hior. Grat. d. consi. 1. D. epi. co. in locis nouissime allegatis Adria. in quodlibet. 1. arti. 2. col. 4. Eadẽq; opinio probatur à sensu argumenti ex contrario in l. culpa caret.ff. de reg. iur. Sic sane libenter ipse punirẽ hanc delidiã in foro seculari extraordinaria pœna. Ex legibus equidẽ Lacedemoniorũ, qui se præsente delinquentẽ nõ obiurgasset, pari castigatione erat obnoxius, cui etiã delinquẽs ipse. vt testis est Plutarchus in Apoh. Laconicis. Et ex legibus quoque Platonis ad fin. lib. 9. æque punitur qui aliorum iniurias, cũ prohibere possit, non prohibet atque is qui facit.

Senecæ quoquetragœdiographi in Hercule furente sententia est:

Qui non uetat peccare, cum possit, iubet.

Eiusdem, aut alterius, vt plęrique credunt, Mimus est.

Qui succurrere perituro potest, cum non succurrit, occidit.

Quod vltimum refert Lactãtius diuina. instit. lib. 6. cui de vero cultu titulus est. c. 11.

Illud vero silentio prętermittendum non est, illum qui à damno commode potuerãt alterũ illæsum seruare, & defendere, minime ex hoc teneri ad damni illati restitutionẽ, & si grauiter peccauerit, maximamq; damni culpã contraxerit: nisi quis expublico officio teneat criminibus & iniurijs obuiare, aut testimonium dicere quia iussu competentis iudicis ad iudicium fuit vocatus: priori equidem casu contra legem tantum charitatis fit, posteriori vero cõtra legem iustitiæ commutatiuæ, quarũ prior obligatio non inducit restitutionis necessitatẽ sed posterior. sicuti eleganter in specie de qua tractamus tradidere S. Thom. & Caieta. 2.2. q. 62. art. 7. Alex. Halensis. 3. par. q. 87. Syluest. in summa in verbo, Restitutio. 3.q. 5. Domi. Soto lib. 4. de iusti. & iure q.7. art.3. Adrian. quodlibet. 11. q. 1. & in 4. senten. in tract.de resti. 1.q. ad finem Ioan. Medina egregius ille Complutensis Theologus in tract. de restitutione q. 9. vbi testatur hanc esse cõmunem

nem Theologorum resolutionem.

Hanc tamen regulã (si eam veriorem esse putaueris) cum octo limitationibus declaratam reperies à Ludo. Car. in practi. criminali. fol. 170. num. 63.

REGVLA. CLXXXV.

Denuntiatio extraiudicialis, non causat malam fidem vt in. §. potest. 16. q. 3. versi. his. & in l. pen. ff. pro empto.

Limita sex modis, vt per Feli. in c. nihil. col. pen. & fin. de præscrip.

ANNOTATIO.

Adde Franc. Balbum in tract. præscrip. 3. part. 6. part. principalis fol. 153. nu.18. vbi hãc regulam cum tribus limitationibus describit.

REGVLA. CLXXXVI.

Deponens apud hospitem, vallisiã vel fardellum clausum & sigillatum probat suo iuramento res ibi existentes: si sibi per hospitem dissigilatum & apertum traditur. doctrina est Barth. qui refert Inno. in l. actionibus. nn. col. ff. de in litem iurando. vbi vide. Ias. pen. col. qui hanc dicit esse communem sententiam: pro qua refert Bal. Roma. Fulg. Spec. Nicol. Imo. Sali. Ioan. Petr. Ferra. & vide eundem Ias. in l. si quando. col. antep. C. vnde vi.

Limita tribus modis, vt per Ias. in d. leg. in actionibus in d. col. antep.

ANNOTATIO.

Adde Ias. in §. sequens. nu. 28. Instit. de acti. Inno. col. 1. Anto. de Butrio. 1. & 2. col. Abb. nu. 7. & ibi Imo. & docto. in c. vlti de his quæ vi metus ve caus. fiunt Abb. consi. 19. col. vlti. vol. 2. Spec. tit. de iniur. §. 1. ver. sed nunquid. Bar. Bal. Sali. & Paul. de Cast. in l. 1. §. si cista. per illum tex. ff. de positi. Arett. & moder. in l. qui accusare. C. de edẽdo. Ioã. Ber. in repertorio in verbo, Deponẽs fardellũ. ver. Vallisiam Mar. Anto. Nattæ cõsi. 79. nu. 14. vol. 1. Paul. Parisi. consi. 74. vol. 1. quã fatetur esse cõmunem sentẽtiam. idem etiã professus est Hiero. Cagno. in l. 1. nu. 130. C. de edendo & Ludo. Gome. in §. Item seruiana. nu. 31. Inst. de acti. Fran. Duar. in l. in actionibus. ver. Quia iudex æstimare. ff. de in litem iura. quo loco fatetur istam esse communem opinionem, quanuis ille conetur eam euertere, sed à cõmuni sentẽtia recedendum nõ est.

Primo amplia, vt procedat in nauta, caupone, stabulario, mulione, seu alio custode, vel depositario vt tenent fere omnes docto. quos supra allegauimus.

Secundo amplia, vt procedat etiam si nõ cõstet, quod hospes, nauta, vel supradicti aperuerint ipsi, vel dissigillauerint vallisiam, vel capsam, vel alia similia, quia hoc casu iuramento hospitis standum est, circa res ablatas, ex quo præsumptio est, quod ipsi præmissa aperuerint. quanuis Bar. contrarium teneat in l. 1. §. finver. secundo quæro. ff. de tur. aduer. naut. caup. & stab. cuius opinionem dicit esse communiter reprobatam Paul. Pari. consi. 74. vol. 1. Cagno. in d. l. 1. d. nu. 130. quo loco satisfacit Bar. rationibus. & Curtius in d. l. in actionibus. ff. de in lit. iur.

Tertio amplia singulariter etiam si deponẽs minime aperuerit vallisiã vel fardellu, offendendo res ibi existentes hospiti, nec eas consignauerit: quia si vallisia restituitur aperta, habet locum huius regulæ dispositio secundum Cyn. in l. certi iuris. vbi Bal. 2. oppo. C. loca. Ias. in d. l. in actionibus. nu. 43. ver. In tantũ q. Ni col. de Neap. & Ludo Gome. in §. Item seruiana. vbi Ias. nu. 52. Instit. de actiõ. Duar. in d. l. in actionibus. Parisi. in d. consi. 74. Quæ cõmunis opinio ea ratione fulcitur, quia esset equidẽ nimis durũ ac periculosũ, q̃ quis res suas & sui patrimonii secreta pãderet arg. l. 2. C. q̃ndo & quibus q̃rta pars lib. 10. & in l. 2. C. de alim. pupil. præst. q̃m opinionẽ nouissime asseuerat esse cõmunẽ Ioã. Bap. Plotus in tract. de in litẽ iurã. §. 1c. n. 7. Quanuis glo. in l. 1. §. fi. ff. naut. caup. & stabul. cõtrariũ teneat, quę cõmuniter reprobatur teste Paris. d. con. 74. nu. 3.

Primo tamen limita dictã regulã, quãdo hospes faceret deferri vallisiã in camerã, cui⁹ claues ipse recepit, vel dimitteret famulos, ppios q̃ eã custodiret, tũc sane minime cõtra hospitẽ iurari potest, si vallisia aperta reperiat, & aliq̃d subtractũ aparuerit. ex Bal. sentẽtia in rub. C. de posi. quę seqtur Ias. in d. l. in actionibus col. pen. Nã licet verũ sit, quod licet caupo traden

Universidad de Deusto
Biblioteca

do claues nõ liberetur à custodia, vt tradit Bar. post. glo. ibi in l. 1. §. 1. ff. naut. caup. & stabu. tamen contra eum hoc casu iurari non potest, quando nõ constat eum aperuisse: cum iurari in litem non possit, nisi cotra dolosum vt in d. l. in actionibus. & clauium traditio, vel dimissio famulorum, videntur satis probabiles causę ad excusandum cauponem a dolo. cum qualibet causa etiam fatua à dolo excuset l. igitur. ver. & generaliter. ibi, *iustis rationibus ductus, uel non iustis*. ff. de liber. caus. l. clam possidere ibi, *aliqua ratione*. ff. de acqui. poss. vbi Areti. notat in primo not. & Ias not. 6. Idq; ipsum volunt glo. in l. 1. in fine. ff. de abige. quã expresse scribit iniustam causam excusare à delicto idem asserit glo. in l. plagij. in 2. C ad leg. Flaui. de plagi. Bar. in l. 1. §. non autem. col. fi. ver. assessores. ff. si quis test. lib. esse. iust. fue & in l. iuste possidet. in fine. ff. de acqui. poss. Bal. in l. criminis. C. qui accus. non poss. Alb ericus in lib. 1. statutor. q. 30. Ang. cos. 288. col. 5. Roma. cons. 224. in medio Paul. de Cast. consi. 199. col. 1. lib. 1. Raph. Com. cons. 134. in fine. Alex. in l. qui Romæ §. duo fratres. col. 9. ff. de verb, obliga. Corne. cons. 17. col. pe. lib. 1. Petr. de Anch. cons. 191. ante finẽ. Guid. Pap. cons. 31. col. fin. Fran. Cur. Semi. cons. 56. col. 6. Deci con. 178. col. 3. cũ pluribus allegatis à Tiraquel. in tract. de pœnis causa. 43. nu. 1. cum seq. ex quorum doctorũ allegatione constat hanc esse communem sentẽtiam, quã Tiraquel. ibi q̃tuor modis limitat.

Secundo limita, quando manifeste constat q̃ non hospes, nec stabularius aperuerit valisiã sed alius viator, quia licet stabularius minime excusari possit quin damnum teneatur resarcire, tamen in litem iurari contra eum minime potest, sed testibus, vel alio modo, probãda est quantitas rerum ablatarum, quia ipse minime fuit constitutus in dolo. ita not. Bar. in l. 1. in fine. ff. de fur. ad uer. naut caup. & stabu. & in l. ne quid. nu. 3. ff. de incend. & rui. Areti. in l. qui accusare. nu. 3. C. de edendo Saly. in d. §. si cista. Fran. Duar. in d. l. in actionibus. Cagno. in d. l. 1. nu. 127.

Tertio limita, q̃ndo hospes vel nauta reposuisset valisiã in loco aperto & cõsueto & soluto sciente & videte dño & non cõtradicẽte, qa si valisia aperta reperitur, iurari cõtra nautã no potest: qa a dolo excusatur cũ eã posuerit in loco consueto dño nõ contradicente, vt dici solet de equo dimisso in pascuis glo. Bal. & doctores in l. si negotia. ff. de nego. gest. Cyn. in l. 3. C. de episco. audi. Ang. consi. 102. Ioan. de Ana. cons. 71. Areti. cõs. 38. Hier. Grat. cõs. 100. nu. 12. volu. 2. Boer. decis. 218. nu. 11.

Quarto limita, q̃ndo viator nõ ostendit caupoui vel nautę valisiam, qui postea conqueritur de furto facto in hospitio, tunc sane per illum contra nautam iurari non potest, quamuis ipse nauta vel caupo iuramẽtũ purgationis prẽstare cogẽtur, vtrũ ipsi furti cõmissi fuerint coscij vel participes, vt tradit Specul. in ti. de furtis col. 6. ver. Quid si peregrinus. Bal. & doctores in l. 1. C. locati. Hippol. in practi. crim. §. Principiũ. nu. 6. Mar. Anto. Blã. in l. vl. nu. 65. ff. de quæsti. per tex. in l. vlt. C. de iure. dom. impet.

Illud autẽ silẽtio prętermittendũ non est, q̃ si in casu superiori nobilis quispiã & vir probatæ famę cõquereretur de furto facto in hospitio & caupo esset vir reprobatæ famę, licet sibi valisia ostensa nõ fuerit: iuramentũ hospiti, vel viatori, in modica summa est deferendũ (præmissa tamẽ iudicis taxatione) iuxta summã pecuniæ quã verisimiliter pro viatico habere potuisset. vt tradit Specula. in d. ti. d̃ fur. col. 6. ver. Quid si nauta. & idem voluerunt antiqsimi illi legũ professores Iacob. de Rab. Guil. Rofred. vt memoriæ prodidit Bar. in l. 1. §. serui. nu. 4. ver. Quęro quid. ff. de furt. aduer. naut. caup. & stab. Hãc tamen Specul. & aliorũ sentẽtiã falsam esse cõseo, qa iura expresse volũt nautã, vel stabulariũ nõ teneri, nisi ipsi res recepint, vel illis fuerint cõsignatæ l. 1. §. vlti ver. Recepit. ff. nautæ caup. vel stab. vel saltim nisi viderint, vel sciuerint res seu bona inferri in hospitiũ, absque eo q̃ res sibi particulariter demõstrentur, vt supra in 3. huius regulæ ampliatione scripsi, nã tũc res & illa bona videnť ab eis recepta in custodiã, & tenentur pro eis. si non restituantur. tex. in l 1 §. 1. & vlti. iũcta l. 2. cũ seq. ff. naut caup. & stabu. & ideo nõ iniuria Specul. & alios reprehẽdit Bar. in d. §. serui. n. 4. Ias. in d. §. itẽ seruiana. nu. 33. Inst. de acti.

Quinto limita quando hospes ille vel viator qui posuit valisiam ex actis apparet cõtrarius puta, quia in accusatione dixit damnum sibi illatum fuisse in vno loco, vel certo modo, & postea male sibi constans dixisset in actis in alio loco, vel diuerso modo, per ea quæ Alex. scribit in cons. 91. col. vlti. vol. 6. & cons. 110. vol. 5. & suffregatur tex. & quæ ibi doctores tradiderũt in l. 1. C. de fur. & in l. eos ff. de fals.

Sexto

Sexto limita, quando ille qui valisiam clausam posuit in hospitio, talis erat persona quę verisimiliter habere non poterat tot ac tanta bona, seu pecunias, pro vt dicit sibi subtractas fuisse, nam tum attenditur verisimilitudo, ac qualitas personarum, facta à iudice legitima taxatione, cum idem in rebus in vasis seruetur. vt in l. si quando. C. unde vi & not. doct. in d. l. in actionibus Blã. in l. vlti. num. 415. ff. de quæsti. Parisi. consi. 74. nu. 10. cum seq. vol. 1. quam fatetur esse communem sententiam insignis Ioan. Bap. Plotus in tract. de in litem iura. §. 10. nu. 16.

Septimo limita, quando ille qui valisiam deposuit, non petit à iudice quod iuramentum sibi deferatur. nam tunc iudex minime potest non petenti deferre ex Bar. Sententia in l. admonendi circa finem & ibi Ias. 2. lectione nu. 316. ver. secundo quærit. ff. de iure iurando fatetur Bar. sententiam esse cõmunem. idem etiam testatur Anto. Capi. Neapoli. de cisi. 35. nu. 1. quam sequitur vir magni ingenii grauissimiq; iudicij Carolꝰ Ruinus cos. 35. nu. 4. vol. 5. quo loco etiam opinionem ist. in communiter receptam esse profitetur.

Octauo limita, quando hospes, nauta, vel stabularius citati non fuissent ad videndum iurari, nam non potest per viatorem iurari vt tenet Ang. in l. certum. §. si quis absentem. ff. de confess. Aegid. Bosi. in delict. tractatu tit. de Rapina nu. 42. Quanuis nullam in hoc casu citationem requiri censeat. Alex. de Imo. cõs. 130. vol. 1. sed primam opinionem veriorem & communem esse contra Alex. fatetur Ioan. Plotus in tracta. de in litem iurãdo §. 50. nu. 7.

Nono limita, quando hospes, nauta, caupo vel stabularius prędixerint, vt vnus quisque viatorum res suas custodiret, nam hoc casu supra dicti minime tenentur, si valisia fuerit aperta, vel res ibi existẽtes fuerint furto sublatę, nec contra eos iurari non potest, nisi constet quod ipsi apuerint, vel furto subtraxerint tex. in l. non debet. §. itẽ si prædixerint. vbi Bar. ff. naut. caup. & stab. Quod procedit, etiam si viatores non consenserint tali protestationi, quia illis imputandum est quod in tali naui, vel hospitio permãserint, vt in d. l. nõ debet. alias incipit debet §. item si prędixerit. vbi glo. in verbo, consenserunt.

Decimo limita, quãdo hospes, vel nauta, vel stabularius, qui aperuit valisiam vellet probare quod eam aperuit coram honestis & fide dignis personis, & per eos probare quod nihil erat in ipsa valisia clausa, vel probare quod in ea erant solum tales res, talis pretij vel valoris, quia hoc casu minime potest contra ipsum iurari. Quia omnis lex, vel statutum volens alicuius iuramento credi intelligitur, nisi contrarium probetur. glo. in l. 2. §. si absens. ff. si ex noxa. caus. aga. vbi Paul. de Cast. ad finem qui eam sing. esse fatetur Cyn. Bal. Alex. Soci. & Ias. in l. 1. C. si aduer. liber. Ang. Imo. Paul. de cast. Roma. & Alex. in l. qui bona. §. qui damni in prin. per illum tex. ff. solu. matri. Cardi. Abb. & doctores in c. continebatur. de spon. imp. idem Abb. in c. proposuisti 1. not. & ibi Feli. col. 1. & 2. & Deci. 3. not. de probati. Soci. cos. 55. col. vlti. lib. 1. Deci. consi. 83. post prin. Hippo. in l. 1. §. si seruii. col. 1. ff. de quæsti. Cat. Cotta in memor. iuris, in verbo Damnum datum. quam esse cõmunem & ueriorem sententiam fatetur And. Tiraq. lib. 1. de rectract. §. 4. glo. nu. 1. cum sequentibus vbi multis selectis doctrinis eã explicat.

Vndecimo limita, quando ille qui deposuit valisiam esset periturus, aut alia infamiæ nota laboraret, qui non posset esse pro alio testis omnino exceptione maior, nam iuramẽto huius minime staretur prohis rebus quę diceret sibi furto fuisse sublatas, sed per veras probationes eas probare tenetur. vt egregie cõsuluit Ioã. Imo. cons. 2. sequitur Hippo. sing. 74. & 41. & 273. Bosi. in tract. delict. ti. de rapinis in nu. 44.

Duodecimo limita, quando valisia, saccus, vel aliud simile fuisset clausum vel sigillatum eo modo quod facilime aperiri potuisset, puta quã do sigillatũ fuisset cum cera, tunc equidem cõtra hospitem, vel cauponem iurari non potest, si ea res aperta restituatur, concurrente tamen bona & integra fama ipsius cauponis, secundũ Bal. in l. 1. col. 2. C locati & in rub. C. de posi. Fran. Areti. in l. qui accusare col. vlti. C de edendo Roma. in d. l. in actionibus. nu. 25. vbi Ias. col. pen.

Tertiodecimo limita, quando ille qui valisiã apud cauponem deposuit, eam apertam recepit, & tempore traditionis tacuit, nullã que protestatione vsus fuit: nam tunc contra cauponem iurare non potest, secus si ignoraret res sibi ablatas fuisse, vel fuerit protestatus. ex Bar. sententia in l. 3. §. si reddita in fine num. 3. ff. cõmod. & in l. ulti. circa finem. ff. de eo quod certo loco. Ioan. Imo. in c. per tuas de donationibus inter vir. & vxo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quarto decimo limita, quando valisia restituta fuerit clausa, prout fuerit depositata, nàtuc contra hospitem iurari non potest, quando ignum non aparet quod fuerit aperta, licet qui deposuit afirmet apertam fuisse per clauem adulterinam vel alio modo, vt not. Bar. in l. 1. ff. nau. caupo. & stabu. idem Bar. & Paul. in d. §. si cista. Specul. in tit. de fur. §. 1. ver. Quid si peregrinus. Ioan. de Imo. in cons. 2. & tradunt doctores in c. 2. quod metus causa.

Quinto decimo limita, quando alias esset præsumptio contra iurare volentem ex Bar. doctrina in l. inter omnes. §. recte col. vlt. ff. de furtis Ias. in §. Sed istæ. nu. 92. Instit. de acti. Ex quo sequitur quod ille qui multum tardauit in agendo vel in accusando, quia præsumptio est contra eum, ideoq; eius querella vel acusatio redditur suspecta Bal. cõsi. 37. vo. 3. Hppo. sing. 284. Aym. Crauet. cons. 38. num. 6. arg. tex. in l. si quis forte. §. 1. ff. de pœnis & cap. 1. de frigi. & malefi. 15. equidẽ iurare non potest. Illud tamen notandum est, quod in casibus, in quibus dixi non posse iurari in litem, contra nautam, cauponem, & stabularium, tamen si viator vel ille qui valisiam deposuit, erat vir integræ famæ & opinionis, qui verisimiliter non diceret furtum sibi fuisse factum, vbi vere factum non esset, tunc caupo, nauta, vel stabulargus & eorum familiares ac domestici possunt a iudice detineri & si iudici videatur, ex aliquibus circunstantis, & attenta qualitate personarum, & negotij pro eruenda veritate possunt torqueri Bar. in l. 1. §. serui. col. fin. in fine. ff. de fur. aduer. naut. caup. & stab. Ioa. Imo. in d. cons. 21 Hippoli. in practi. crimi. §. Principium. num. 6. Blan. in l. fin. nu. 414. ver. infero. ff. de quæsti. per tex. in l. Dominus horreorum. circa prin. vbi Paul. de Cast. post Bal. & doctores. ff. locati. Iacob. Nouel. in practi. crimi. in forma inquisitionis contra fures. num. 23. ver. Qulpa custodis & nu. 24. Quod maxime in eorum famulis procedit, cum eorum natura sit furari & à communiter accidentibus bona sit consequẽtia. Est seruꝰ ergo fur iuxta Virgilij testimoniũ. *Quid facient domini: audent cum talia fures.*

Nautæ sane caupones & stabularij sunt pessimum hominum genus, vt testatur Bal. in l. disolute. col. 1. C. de condi. ex lege. & ideo merito contra eos præsumitur Quando autem ipsi vel eorum famuli bonam famam probarẽt si cõtra eos non esset alia indicia, torqueri minime posset: secundum Bal. & doctores in l. 1. C. locati Blan in d. l. fin. nu. 114. Si autem contra eos indicia vrgẽtia fuerint probatio bonæ famæ minime illis suffragatur. per ea quæ scribam infra regula 332. limi. 7. ver. sublimita tamen.

REGVLA. CLXXXVII.

Deportatꝰ est incapax hereditatis vel legati & sic non habet testamenti factionem passiuam tex. est vbi doctores in l. 1. C. de hæredib. inst. faciunt notata per Bar. in l. si deportati. ff. de lega. 3.

Limita octo modis, descriptis per Ias. in d. l. 1. in 1. col.

ANNOTATIO.

Adde quod regula hęc non procedit, nec locum habet de iure Hispanorum Regio, nam sicut hodie deportatꝰ, vel quilibet alius damnatus naturali morte, vel ciuili potest testamentum condere vt in l. 4. in Taurinis constitutionibus, sic & fortiori ratione hereditas sibi relinqui poterit. sic multis rationibꝰ innixus probat Anto. Gome. in d. l. 4. nu. 7. reprehẽdens Micha. Cisonta. ibi qui opinionem contrariã fuit professus. Quanuis ipsemet Anto. Gome. male sibi constans contrarium tenuerit in primo tomo variarum resolutionum. c. 10. nu. 29. Sic dictam legem Tauri interpretatur doctissimus & in partitarũ legibus elimãdis diligẽtissimus Gregorius Lupus in l. 15. ti. 1. par. 6. in glo, *no puede hazer*. Quãuis secundũ illum in hac re maturius excogitare oporte. Et post quã hęc scripsi legi Telliũ Ferdinandũ qui in dicta Taurina lege opinionem Anto. Gome. sequitur reiectis tamen eius fundamentis, licet non meminerit dictę repugnantiæ.

REGVLA. CLXXXVIII.

Determinatio aliqua, respiciẽs plura determinabilia, debet æqualiter terminare. tex. in l. iam hoc iure. ver. sed si aliter. & in l. lucius. ff de vulgari. & pupil. & in l. testamẽto la 1. C. de test. mili. & in l. quanuis & in l. hæreditatem. C. de impub. & alijs.

Am-

Amplia hoc procedere, etiã in statutis Ang. in cons. 146. incip. Tria videntur. ad finem quem refert Ias. in l. in testamento. col. 3. vbi regulã prędictam limitat dupliciter.

Primo videlicet quando in vna re ex determinabilibus subesset maior fauer.

Secundo quando inesset maior ratio: quem vide de veritate.

REGVLA CLXXXIX.

Dictio seu est ampliatiua, seu augmẽtatiua, & facit vtrumq; deberi. tex. habes cum exemplis in l. si quis ita. ff. de aur. & arg. leg. voluit glo. in c. Ego Ludouicus. in verbo, seu 63. dist. probat glo. in cap. bonę. el primo. in glo. fin. de post. prela. not. Gardi. in Clem. 1. §. porro. de summa trini. & fide catho. & Abb. in ca. inter ceteras. col. 1. in fine de rescrip vbi per eius additionem. Vnde dicebãt Bal. & Paul. in l. cum quidam. C. de legatis quod si testator legat libros quos habebat Bononiæ vel Paduæ omnes debentur.

Limita primo, quando caderet inter dictiones singularis numeri: vt si legat testator equum album, seu nigrum ita tenet Bal. in ca. inter ceteras. fin. col. de rescrip. quod dicit mirabile Ias. in d. l. cum quidam. col. 2. post. med. nec. alibi legisse: reputat tamen periculosam limitationem quantum ad se.

Secundo limita, quia licet dicta dictio augeat, non tamen debet augere immoderate. Ita restringit Ias. in d. col. 2. referendo ad hoc Archid. in dict. capit. si ego. & in capit. statutum §. cum vero. de rescrip. lib. 6. quod dicit magnum dictum tamen dubium, quo ad se, & relinquit cogitandum.

Tertio vltra Ias. restringe in contractibus, in quibus non fit ita plenior interpretatio sicut in legatis, & ideo regula nostra nõ procedit in eis: ita tenet Ioã. de Imo. in d. ca. inter ceteras. quod ibi refert & sequitur Fel. pen. col. in fine.

REGVLA. CXC.

Dies termini computatur in termino. Ita Ioan. And. in c. super eo. in. 2. de appel. vbi Abb. idem Abb. in c. quęrenti. de offici. deleg.

Fallit sex modis, vt per doctorem del Castillo in commento legum Tauri super leg. 64. in parte, *desde el dia*.

ANNOTATIO.

Adde glo. in l. Gallus. in princi. in verbo, decem mensibus. vbi Bal. & Ang. & Alex. ff. de lib. & posth. in capi. anteriorum. in verbo, dierum. & ibi Archid. 2. q. 6. & opinionem istam censet esse de iure veriorem Alex. in l. 1. ff. Si quis cauti. Specul. titu. de appel. nu. 3. Ioan. And. in c. quæm sit. de electi. lib. 6. & ibi Domi. Bal. Imo. & Deci. in c. Super eo de appel. vbi Phili. Fran. nu. 20 & alios multos ac prope infimtos idem sequentes refert And. Tiraq. lib. 1. de retractatu §. 1. glo. 11. num. 19. Math. de Afflictis in consti. Neapoli. lib. 1. rub. 90. num. 5. Quam fatetur esse magis communem opinionẽ Philip. Corne. cons. 279. nu. 4 lib. 4. Et nota quod prædictas sex limitationes, quas autor noster huic regulæ assignauit remittendo se ad doctorem Hispanum del Castillo, prius eas scripsit Prepos. Alex in d. c. super eo. num. 21.

Hãc regulã, vltra auth. rem nostrũ scripsit And. Tiraq. in lib. 1. de retractu. d. §. 1. glo. 11. num. 19. & a numero. 42. vsque ad numerum 61. eam decem modis limitat.

Quanuis opinionem contrariã q̃ dies termini minime in termino coputari debeat probat tex. in l. 1. ff. si quis cauti. glo. in c. quisq; in verbo, ex ca. 4 q. 5. glo. Inno. & Hosti. in d. cap. super eo. glo. per illum tex. in leg. vbi lex. ff. de reg. iuris. Specul. in titu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de citatione. §. Viso. num. 17. Bartho. Alb. & Sali. Ang Paul. de Castro & Rom. in l. 1. post glo. ibi. ff. si quis cauti. Hosti. & Ioā. An. in c. solet. de sent. excom. lib. 6. Imo. in l. Gallus. in prin. ff. de lib. & posth. & in Clc. sicut. nu. 11. de appel. Bal. & Ang in l. 2. C. de anna. exceptio. Feli. in c. quo ad consulta tionem. num. 26. de re iudi. & in c. 1. num. 4. de prescripti. Bart. Chassa. in consuet. Burti. *des iustices* Rub. 1. §. 8. nu. 10. Guid. Padecis. 270. Caro. Moh. in consuet. Parisi. tit. 1. §. 44. nu. 2. Arnal. Ferron. in appendice quam fecit ad consuetud. Burdegal. tit. de re tract. §. 8. in prin. Petr. Duen. in reg. 196. Petr. Rat. in glo. ad cōsuet. Pictauien. fol. 220. pag. 2. Et opinionem istam iam consuetudo recepit si credimus Bal. in l. eos. §. si autem. nu. 6. C. de appella. & est magis communis opinio teste Ias. in l. 1. num. 20. ff. si quis cauti cui suffragatur tex. in c. pia. de excepti. lib. 6. ibi, *die in quo proponitur minime computato.* Quam quidem opinionem veluti verissimam iuris regulam constituit Soci. in reg. 91. quam duobus modis ibi eam limitat. Eandem cum quindecim limitationibus, pingui quod aiunt Minerua interpretatur And. Tiraq. in d. glo. 11. nu. 17. & 21. vsque ad numerum 42. Et de iure regio dies termini computatur in termino in casu l. 1. ti. 16. lib. 3. ordi. ibi, *fasta cinco dias, desde el dia que fuere dada la sententia.* & in casu l. 70. Tauri ibi, *se cuentē en este caso dsede el dia del remate.* & in casu l. 64. Tauri ibi, *desde el dia que que se opusiere ala tal execucion.* Et sic si rectè consideretur hęc posterior opinio de iure regio approbatur, quia cum prædicti particulares casus in dictis legib⁹ excipiātur, in quibus dies termini computatur inter mino: aperte colligimus regulam esse in contrarium, iuxta vulgatissima iuris principia.

REGVLA. CXCI.

Dies celebratę stipulationis expressus in ea, non facit censeri stipulationem esse factam in diem, & ideo ex eadem die potest debitor conueniri. tex. est in l. liber homo. §. decem hodie ff. de verb. oblig. & ibi Ias. 1. & 2. col. declarat bene hanc regulam.

Limita quatuor notandis modis, vt per eundem Ias. in d. §. liber homo 2. & 3. col. & aliquas ex dictis limitationibus ornat.

REGVLA. CXCII.

Digitus nō est membrum. Ita tenet Abb. in ca. 1. qui clerici vel vouentes in fine post Bar. in l. 2. ff. de pub. iud. & Paul. in l. vxoris abortu. C. d̄ posth. hęredi. insti. Vide Bal. in l. eos. 3. col. ver. Quęro quid est membrum. C. de acusa.

Limita sex modis, vt per Feli. in. c. cum illorum. 2. col in fine de sent. ex cōm.

ANNOTATIO.

Adde Bal. in c. 1. num. 5. de noua forma fideli. Imol. in l. publicorum ff. de pub. iudi. Feli. in c. ego. N. de iureiurando col. 2. Car. & doctores in Clem. si furiosus. de homi. Vn de sequitur bene consuluisse Anto. Rub. con. 83. num. 3. qui in facti contingentia interrogatus respondit, quod si certa pœna, per statutū contra abscindentem membrum imposita sit, ea imponenda non est contra illum qui digitum abscindit. Quod secus secundū eū esset, si ea pœna non contra abscindentem, sed contra membrum debilitātem imponeretur, quia dubiū non est, quin per digiti abscisionē debilitetur manus, vt locus sit pœnę per statutum impositæ. Ex quo infertur allucinatum fuisse Caietanum in 2. 2. q. 65. arti. 1. existimantem digitum esse membrū, & ideoq; abscindentem digitum irregularem esse. contra quem fatetur esse communem sententiam eam sequutus vir ęterni nominis D. Couar. in dict. Clem. si furiosus. in initio. 3. parte. numero. 8. cui patrocinantur lex. non sunt liberi ff. de sta. homi. & leg. idem Offilius. ff. de AEdi li. edi.

REGVLA. CXCIII.

Dignitati defertur in pœnis. tex. est cū glo. in c. fi. de pœnis. & in Clē. multo

multorum. co ti. in verbo, inferiorū. & glo. in cap. qui contra pacem. 24. q. 1. facit bona glo. in l. desertorem. §. 1. ff. de re mili. vide tex. & ibi bonam distinctionem. Bal. in l. nemo. C. de sacro. eccle.

Limita in nouem casibus, quos accumulauit Feli. in c. pastoralis. in prin. col. 1. de offici. deleg. Et vide Ia. Boulle. in rep. §. famosos l. capitalium. ff. de pœnis fol. 23. vbi ponit tres limitationes.

ANNOTATIO.

Adde omnino And. Tiraq. in tract. de nobilitate c. 20. & in tracta. de pœnis causa 31. vbi a nu. 1. vsque ad numerum. 17. non vulgariter eam interpretatur & ab eo numero vsq; ad numerum. 39. eam 8. modis limitat.

REGVLA. CXCIIII.

Disiuntiua posita inter personas, resoluitur in coniunctam. tex. est in l. cum quidam. C. de legat.

Limita octo modis, vt per Ias. ibi. col. 3. & sequenti.

REGVLA. CXCV.

Dispensatio non extenditur. tex. est in c. fin. de fili. presbyt. in 6. etiam ad causam maiorem, & habentem in se maiorem rationem, quam habet casus concessus: vt voluit singulariter Hosti. in. in ca. postulasti. de rescrip. quem sequitur Abb. in cap. ad aures. de rescrip. & Nicol. Mil. in suo reperto. in verbo, dispensatio. quos refert Feli. in d. cap. postulasti. col. 13. de rescrip. Et vide Ias. in l. fin. ff. de consti. prin. col. 8. in prin. vbi idem sequitur & Plures decisiones allegat in proposito, & licet Phili. Deci. in cap. at si clerici. §. de adulterijs de iudi. col. 6. & in l. non debet. ff. de regu. iur. in ver. Quarto regulariter. teneat contrarium & dicat quod ista conclusio non probatur iure. eam tamen firmat nouissime Lancel. Galiaula in l. 2. col. 3. ff. de verb. oblig. vbi respōdet ad motiua Phyli. Decij.

Limita dupliciter, vt per Feli. in d. cap. at si clerici. §. de adulterijs. de iudi. col. 9. quem vide quia bene loquitur per totam col. seq. quas etiam limitationes descripsit idem Fel. in cap. mandato. de simo. col. 2. & vide latius eundem Feli. in d. cap. postulasti. col. 13. vbi supra dictam conclusionē. Hosti. firmat pro regula: & septem col. seq. eam limitat octo modis, vbi interserit plura singularia in materia dispēsationis.

ANNOTATIO.

Adde pro corroboratione huius regulæ, nec non pro ampliatione vnica, quam ei autor assignat tex. in c. cui de non sacerdotali. de preb. in 6. & in c. fin. de transacti. episcopi vel electi vbi in dispensationibus nō est locus vulgari argumento, de minori ad maius. quibus iuribus innixus Ioa. And. in c. ea quæ. de regu. iuris scribit. quod ex dispensatione monacho concessa, vt beneficium cum animarum cura possit obtinere, minime simplex beneficium possidere poterit. Sic legitimatus tāquam natus ex incestu, non censetur effectus legitimus si tantum adulterinus sit, quamuis maius vitium ex incestu, quam ex adulterio oriatur, ita Abb. & Feli. in c. fin. de simonia quam fatetur esse communem sententiam alios allegans D. episcopus segobiensis in 4. lib. decret. 2. par. c. 8. §. 8. nu. 11. par. 2.

REGVLA. CXCVI.

Dispositio, seu statutum, quod sine consensu & autoritate principis poterat per disponentes, seu statuentes fieri, si à principe confirmetur,

Universidad de Deusto
Biblioteca

potest sine eo libere reuocari. Probatur ista regula per tex. & ibi Abb. in. c. cum accessissent. de cõsti. quam probat latius Ias. in l. omnium. col. 3. C. de testame.

Limita singulariter, nisi princeps in confirmatione apponeret clausulã de creti annullatiuam, videlicet: si secus actum fuerit, sit irritum & inane tex. est in c. dilecto. ver. nisi forte. cum. glo. ibi in verbo, clausula. de prębēd. quem tex. ibi pro singulari notant Anton. Imo. & docto. & Ioã. de Ime. in l. ex facto in prin. ff de vulg. & pupil. & Ias. in d. col. 3.

REGVLA. CXCVII.

Doctor potest cõpelli inuitus ad consulendum. glo. in l. 2. C. de proxim. sacro. scri. lib. 12. vbi Bar. etiã tenet.

Limita tripliciter, vt per Feli. in c. si pro debilitate. col. 4. de offici. de leg.

ANNOTATIO.

Adde quod idem est in aduocatis statutum, qui compelli a iudice possunt, vt suum patrocinium petentibus prestent l. 1. §. ait prętor. ff. de postul. vbi Ang. probat etiam Regia l. 6. ti. 5. par. 3. l. 1. ti. 9. lib. 1. foro. leg. & l. 4. ti. 19. lib. 2. ordin. ibi, *el juez apremie al abogado que ayude ala parte que lo demandare.*

REGVLA. CXCVIII.

Doctor qui fecit consilium, non potest regulariter illud reuocare Bal. in c. si pro debilitate. de offic. deleg. Vide Bar. in l. de tutela. C. de in integ. resti. minor.

Limita tripliciter, vt per Felin. in d. c. si pro debilitate col. fin.

ANNOTATIO

Adde quod inter cæteras alias limitationes quas hæc regula patitur vna est potissima, quando doctor male consuluit, quia hoc casu bene potest doctor consilium reuocare. tenet Bal. in l. manifestissimi. C. de furtis Deci. in l. nemo potest mutare. col. 2. ff. de reg. iur. Ias. in l. si ex toto. §. si ita legatum. col. pen. ff. de lega. 1. Et ratio est, quia hominis intellectus peregrinus, propter varias rerum figuras. non potest esse semper vniformis, teste Arist. in 3. li. de anima. quem refert Mattheus de Afflict. in const. vtriusq; Sicilię. lib. 3. Rub. 56. num. 9. Sic iurisconsultus Papinianus variauit vt in d. l. manifestissimi. Et magnæ sapientię. est hominem reuocare quod male locutus est. vt in c. magnę sapientiæ. 22. q. 4. Et sanum dicitur esse consilium si quis quod malefecit reuocauit. vtin c. cum cessante. de appel. & ibi dicit tex. in §. 1. in fine. ver. non erubescimus in auth. de nupt collati. 4. *Non enim* (inquit) *imperator erubescimus, si quid in melius eorum quæ statuimus prius ipsi competenti ratione nec ab alijs expectare corrigantur.* & tex. in c. qualiter & quando. in 1. de accusati. *Non pudeat uos* (inquit) *errorem uestrum corrigere, qui positi estis ut aliorum corrigatis errores.* Et dicit ibi tex. in c. nõ debet de consan. & affi. *Non debet reprehensibile uideri, si secundum uarietatem temporum statuta uariantur humana, cũ etiam ipse deus. ex his quæ in ueteri statuerat testamento nonulla mutauit in nouo.* Et facit l. Diui tratres. ff. de iure patro. & quod not. glo. in l. Labeo ff. de serui. rusti. prædi. & glo. in l. quod sæpe §. in his. ff. de contra. empti. quo loco scribit Bulgarum sapientis more mutasse consilium. & glo. magna in l. 1. ff. de peri. & cõmod. rei vendi. vbi loquitur etiam de dicto consilio Bulg. mutato. Et huic sententiæ conducit glo. in cap. vides 23. q. 6. in verbo, opinio. & in capit. disciplinam. in verbo, gladijs. 45. dist. quo loco scribit Card. Alex. quod leges possunt exponi diuerso modo, in diuersis locis idem tenet ipse in ca. quid quid. 50. dist. Luc. de Penna in l. professio. per tex. ibi. C. de mune. patrim. lib. 10 quod procedit tam in consilijs, quam in lecturis secundum. Bal. in dicta. leg. manifestissimi. §. penul. & Card. in dicto. cap. disciplinam. qui constanter scribunt. licitum esse quandoq; in diuersis causis, & inter diuersos contraria consilia reddere, sed si inter eosdem primum consilium reuocatur, salarium pro primo consilio præstitum, restituendum est:

est, secundum Paul. de castro in l. de tutela. C. de in integ. resti. mino. sequitur Chassa. in consuet. Burg. Rub. 4. §. 23. in glo. *des le terme.* nume 5. At salubriter commonefacit Ang. in d. leg. Labeo. quod Doctores debent ab ista mutatione opinionis, tanquam ab igne abstinere, quia ob hominum malitiam, talis mutatio in malam partem accipitur. & quandoq; non euitat pręuaricationis pœnam l. 1. C. de aduocat. diuer. iudi. quã ad hoc allegat specul. in titu. de aduocato. §. 1. Domi. & Fran. in capit. fin. de testib. lib. 6. Alb. in leg. vl. C. de postul. Deci. in leg. precibus. col. 2. ver. Secundo nota. C. de im pub. & alijs. Paul. de Castro. in leg. final. C. de aduoca. diuer. iudi. quo loco scribit, abstinendum esse ab his prævaricationibus, exẽplo Oldral. qui tristitia cuiusdam pręuaricationis mortuus fuit. Et vide in hac materia Philip. Corne. cons. 7. in prin. volum. 4. doctorem vel aduocatum posse, pro vtraq; parte cõsulere, quando factum mutatur.

REGVLA. CXCIX.

Doctor præcedit militem. ita Bal. in prœmi. ff. in fine & in l. quod constituitur. ff. de test. mili. & Anto. in Rub. de maiori. & obed. Feli. in c. clerici. col. fin. de iudi.

Limita tripliciter, vt per Felt. in d. ca. clerici.

ANNOTATIO.

Adde Alex. de Imo. in cos. 94, lib. 1. & in l. Centurio. numer. 22. ff de vulgari & pupil Deci. in cap. proposuisti. numero 18. de proba. & in cap. at si clerici. numero. 13. de iudi. Ang. in prœmi. instit. in §. Imperatoriam. nume. 3. Signo. de Homod. cons. 23. incip. Est quæstio disputata per me. quo loco latissime disputat & pro vtraq; parte multas rationes adducit & istã fatetur esse cõmunem opinionem Christophorus Lanfranchinus in quæstione per eum disputata incipienti. Rem satis arduam & mihi non paruam. numer. 62. quam disputationem reperies in 12. volu. tract. diuersorum doctor. vbi eam singulariter limitat & scribit 16. priuilegia quæ competunt doctoribus, à numero. 16. vsque ad numerum. 29. Et duodecim priuilegia doctorum, scripsit Anto. Gom. c. in l. 83. num. 16 in legi. Tauri.

REGVLA. CC.

Dolus dans causam contractui in bonæ fidei contractibus, facit contractum ipso iure nullum, secundum magis cõmunem opinionem. vt per glo. & Doctores in capit. cum dilecti in glo. fin. de empti. & vendi. per Bartho. in l. sub prętextu. la. 1. C. de transacti. Vide Hispane. l. 57. ti. 5. par. 5.

Amplia tripliciter, & limita. 18. modis, vt per Anto. Nicel. in tract. concordantiarum glo. iuris ciuilis & canonici in concordia. 13. quę incipit glo. vna.

Dolus vide supra in reg. Contractibus. la 1. & infra reg. Pœna. la 2. & in reg. Tutori.

ANNOTATIO.

Adde glo. in l. dolo vel metu. C. de inuti. stipula. & in l. si dolo. C. de rescind. vend. & in l. Iulianus. §. si venditor. in verbo, persuasit. ff. de acti. emp. & in §. actionum in verbo, bonę fidei. Inst. de acti. quo loco Ang. hanc opinionem sequitur col. 2. Ias. nu. 30. qui hanc esse communem sententiam testatur. idem etiam profesi sunt ibi Gome. nu. 12. & Zasius. nu. 45. Anto. Rub. consi. 103. nu. 7. Cynus in l. rem maioris. 16. q. C. de rescind. vendi. & in l. non dubium. nu. 8. C. de legi. Abb. in c. non sine. num. 7. de arbi. & in cap. cum dilecti. num. 6. vbi Ioan. Imola num. 13. & Ang. Beroius. num. 57. de empti. & vendi. Crotus in l. si is qui pro emptore. nu. 14. ff. de vsu capi. Ioan. Igneus in l. contractus. nu. 105. ff. de reg. iur. Quæ quidem regula procedit, etiam si iuramentum in bonæ fidei contractu, interpositum sit, adhuc sane talis contractus est ipso iure nullus vt notant Anto. 4. membro & ibi Abb. nu. 23. in c. cum contingat. de iure iurando vbi Alcia nu. 13. fatetur hanc esse communem opinionem.

Universidad de Deusto
Biblioteca

REGVLA. CCI.

Dominus qui post receptam ab aliquo iniuriam dixit famulo suo, num quãredeas domum meam, si ego nõ sententiam aliquid de illo negotio: si ille famulus postea interficiat iniuriantẽ, videtur illud mandasse, & punitur pœna mortis. doctrina est singularis Bar. in l. si quis mihi bona, §. pater Scio. ff. de acqui. hęredi. quam ibi sequuntur Bal. Ang. & Moder. pro qua doctrina ponderant Anch. & Abb. tex. ibi in c. ex literis. de excessi. pręla. eam dicit ab omnib⁹ approbatam Iaſ. in l. 1. col. 6. ante me. C. de ſer. fug.

Limita ſex ſingularibus modis, vt per Iaſ. vbi ſupra in d. col. 6. & ſequenti qui prius aliqua contra dictam concluſionem adducit.

ANNOTATIO.

Adde Roma. in ſing. 719. incip. Tu Scis: Matth. de Matth. in ſing. 187. vbi Gab. Sar. in addi. Alex. conſi. 127. n. 4. & cõſi. 128. nu. 5. vol. 3. Feli. in c. afferte. nu. 13. de pręſump. & in c. ſicut dignũ. nu. 12. de homi. & in c. Petrus. fallen. 3. co ti. Bal. in c. veritatis. col. 3. de dolo. & cont. Deci. cõſ. 234. ad fin. & cõſ. 622. Cæpol. conſ. crimi. 34. Hypp. conſ. 132. col. 3. Mari. Soci. in c. ad audientiã. nu. 74. de homi. Iacobu. de ſancto Georg. in l. 1. nu. 6. C. de ſeru. fugi. Ripam. in l, ſi ventri. § ſi. ff. de priui. credi. Anto. Cors. in ſing. incip. Præceptum. & in verbo, Famulus cuiuſdam nobilis. Ioan. de Anan. conſ. 59. Abb. in cap. ſententiã. col pen. ne clerici vel monachi Pet. de Ancha. con. 117. alias 266. Ioan. Mar. Rimi. conſ. 11. nu. 3. vol. 1. Aug. Bero. in q. 10. familiari Bar. Chaſſa. conſ. 49. Hiero. Grat. conſ. 109. nu. 12. vol. 1. D. epiſco. Segob. in Clem. ſi furioſus 2. par. relecti. §. 1. nu. 3. de homi. And. Tiraq. in tract. de pœnis cauſa. 27. nu. 8. & 9. Anto. Gome. in tract. delictorum c. 3. nu. 45. quam regulam fatentur eſſe cõmunẽ eam ſequuti Aug. Arimi. Poſt. Ang. qui eam ſequitur in tract. maleſi. in parte. Sẽ pronium mandatorem. nu. 42. Ludo. Car. in pract. crim. fo. 141. nu. 4. Petrus Dueñas in reg. 302. Petrus Plaza libi. epito. de licit. ca. 14. nu. 5.

Hanc regulam, vltra autorem noſtrum, cũ tribus ampliationibus remittendo ſe ad ſex limitationes Iaſ. in loco hic ab authore allegato ſcripſit Petrus Dueñas in d. reg. 302. Eandem regulam, vbi melius cæteris interpretatur cũ octo limitationibus, ſcripſit Ludo. Car. in d. fol. 141. quem vide.

REGVLA. CCII.

Dominus qui litigauit per procuratorem, ſi ſit citatus ad audiendam ſententiam, vel ad alium actum iudiciarium, & fuet contumax, non valet ſentẽtia lata, vel ille actus iudiciarius geſtus, ſola pręmiſſa citatione & contumacia domini. Ita notat Bar. in l. furioſo. ff. de re iudi. Ant. & Abb. in c. 2. de teſt. & notant alij quos referre nõ curo relati per Iaſ. in loco infra allegando.

Limita dupliciter, vt per Ias. in d. l. furioſo. in col. fin.

Primo quando dominus citatus ſpõte compareret, quia tunc valeret ſentẽtia, propter ius vtile inſtãtiæ quod habet dominus ſinè ceſsione: pro quo refert Bar. ibi & alibi & Abb. Sed iſta fallentia reſpectu regulæ eſt imperti nens, quia loquitur data contumacia domini.

Secundo limita, quando eſſemus in cauſis inquibus, proceditur ſummarie & ſine figura iudicij: quia tunc valet ſententia, licet dominus & non procurator fuerat citatus. Pro quo allegat Bar. in extraua. Ad reprimendum. in verbo, ſine figura. & ſequitur etiã Cũ. in d. l. furioſo in fine. Roma. in l. ſtipulatio iſta. §. ſi ſtipuler. ff. de verb. oblig. vbi dicit perpetuo menti tenendum.

Regu.

REGVLA. CCIII.

Dominus feudi cognoſcit inter vaſallos, nec poteſt fieri prorogatio. Regula eſt quam firmat Feli. in capi. cæterum. de iudi. in col. 4. in prin.

Limita terdecim modis, vt per eũ ibi & in col. ſeq. & vide Maria Soci. in cap. ex tranſmiſſa. de foro compet. col. 7. & 8. vbi tradit ſex tantum limitationes, quarum aliquæ differunt ab ſcriptis per Feli. vbi ſupra.

REGVLA. CCIIII.

Dominis imputatur exceſſus officialium, vel famulorum ab eis deputatorum ad aliquid exequendum. tex. eſt in l. 1. in prin. §. famuli. ff. de publi. & in l. 1. §. ait Prætor. ff. de vi & vi arm. ponit hanc concluſionem Feli. in c. Petrus. de homi. ver. Fallit ſeptimo. 2. col. vbi pro ea aliquas doctrinas doctorum adducit.

Limita & declara hanc concluſionem. 9. modis notabilibus, vt per eundem Feli. in dict. col. 2. & per totam ſeq.

ANNOTATIO.

Adde Car. in Clem. ne in agro. §. porro. de ſta. monach. Petrum. Ferra. in pract. in forma inquiſiti. in verbo. tranſeat. num. 6. Iaſ. in l. age cum Geminia. nu. 7. C. de tranſacti. Deci. nu. 8. vbi Cur. num. 9. & Mod. in l. 3. C. de pact. Alb. Gand. in tract. maleſi. in tit. de pręſunt. & indi. iudub. col. 4. ver. Præſuntio enim naturę eſt. Fran. Zoane te. Bononi. conſ. 27. num. 6. Hippo. in ſing. 560. n. 6. Ludo. Car. in pract crimi fol. 143. And. Alci. in tract. præſunti. Reg. 3. pręſump. 40. & conſi. 368. nu. 5. Cui ſententiæ nõ vulgariter ſuffragantur elegantiſsima Ciceronis verba in Verrem. 4. actione. Siquidem cum Verres ſe defenderet ab obiecto crimine, quod pecuniam quampiam, quæ male & iniuſte ablata fuerat non accepiſſet, ſed Voleatius, qui e commitibus eius erat. *Comites* (inquit) *illi tui delicti manus erant tuæ. Quo quiſque te maxime cognitione, affinitate, neceſsitudine aliqua attingebat, ita maxime manus tua putabatur.* Ac rurſus *Primum omnium opera tanta danda eſt, ut eos nobis conducamus, qui noſtræ famæ capitis q; conſulãt.* deinde *Si in hominib⁹ eligendis nos ſpes amittiue fefellerit, ut uendiccmus miſsos faciamus: Semper ita uiuamus, ut rationem reddendam nobis arbitremur.* Ac deinde ait. *Sed cũ & tuos amicos in prouincia quaſi in prędam inuitauas, ac cum illis ac per eos prædabare, non ſtatuebas tibi nõ ſolum de te, ſed etiam de illorum factis rationẽ eſſe reddendam.* & in ibi alia quoq, multa in hac ſententiam.

REGVLA. CCV.

Dominium rei in ſpecie ſed alternatiuè legatę non trãſit niſi facta electione. tex. eſt in l. huiuſmodi. §. Stichũ. ff. de leg. 1.

Amplia quatuor modis, & limita decẽ & quatuor modis, vt per Iacob. de Nigris in rep. l. 1. ff. de leg. 1.

REGVLA. CCVI.

Dominium non transfertur, ſi trado rem meam ut alienam. not. glo. in l. 1. in glo. mag. ff. de offic. procur. Cęſar. & ibi Bar. per l. ſi procuratorem. ff. de acquiren. dom.

Limita tripliciter, vt per Iaſ. ibi col. 4. in prin.

REGVLA. CCVII.

Dominium in eccleſiam, ſolo titulo ſine traditione transfertur tex eſt in l. fin. C. de ſacro. eccle. glo. & docto. in c. ex. literis de conſuet.

Limita, & intellige, quãdo venditio immediatè celebratur cũ eccleſia, ſecus ſi cum procuratore, quia tunc ſine traditione non transfertur. tenent Ange. ſing. in l. 1. §. per procuratorẽ. ff. de acqui. poſſ. quod refert dubitan

do

Universidad de Deusto
Biblioteca

do Iaſ. in d. fin. col. 2.

REGVLA. CCVIII.

Dominij tranſlationem non impedit pactum de non alienando, appoſitum in contractu. notant Bar. & Bal. in l. ea lege. C. de condi. ob cau. & in l. qui ab ſenti. §. 1. vbi doctores. ff. de acqui. poſſ. & Paul. in l. 1. C. de pactis inter empt. & vendi. & ab iſta concluſione nemo diſſentit, vt firmat Crotus in loco infra allegando.

Limita ſeptem modis, vt per Io. Crotum. in rep. §. Diui. l. filius familias. ff. de leg. 1. in col. 25. & 26. quē prius lege in duabus col. precedentibus pro ipſa regula vbi dicit quod licet omnes teneant hanc opinionem, tamen in pūcto iuris credit contrariam opinionem veriorem, & diſputādo facile poſſe ſuſtineri, & aliqua fundameta ſubiungit.

ANNOTATIO.

Adde Bart. Alex. & Iaſ. vbi etiam Claud. in l. ſi quis ita ſtipulatus. ff. de verb. oblig. Alex. conſ. 10. vol. 1. Fran. de Curte conſ. 12. Fulg. conſ. 213. Rolan. à Valle conſ. 6. nu. 25. Hiero. Grat. conſ. 95. nu. 2. vol. 1. Mar. Anto. Nattæ con. 474. nu. 15. vol. 2. & notabiliter Anto. Gom. in l. 40 nu. 13. Tauri. Quæ communis & recepta ſententia manifeſte probatur in l. ea lege. C. de cond. ob cau. dū dicit poſt alienationem competere conditionem ob cauſam, ergo fuit tranſlatum dominium, quia conditiones abhorrent dominium l. fin. ff. vſus fructus quem. caueat. Et vrget ratio, quia pactum de non alienando nititur ſolo pacto: ſed alienatio nititur traditione & pacto, & quia eſt actus perfectior & ideo maioris valoris. Et alia ratio, quia ſicut per pactum ſolum non poteſt transferri dominum. vt in l. traditionibus. C. de pactis cum ſimili. ita nec per ſolum pactum impediri poteſt. ne transferatur. Et regula noſtra probatur in l. 43. ti. 5. par. 5. & ibi Gregor. ver. *Non uale*. Amplia regulam iſtam, vt procedat etiam ſi pœna appoſita ſit in prohibitione alienationis neſiat. ita dicit Bal. in l. vnic. pen. col. in fin. C. de his qui pœnę non.

Primo tamen vtiliter limita vt nō procedat, in contractu principis vel alterius habentis poteſtatē legis condēdæ vt ſcribit Inno. in c. finalibus ver. de accuſ. ſequitur. Abb. in cap. Raynaldus. col. 5. de teſt. Rodo. Saur. allegatione. 9. ver. Primo contractus. fol. 141. quia talis contratus habet vim legis l. pen. C. de dona. inter vir. & vxo. l. Cæſar. ff. de publi. & ideo cum prohibitio facta a lege impediat traſlationem domini ita videtur in contractu principis qui habet vim legis ita tenet Claud in d. l. ea lege. col. 6. qui dicit hoc eſſe ex mente Cyni Bal. & Sali. ibi. Aduerte tamen lector candide ne decipiaris, quod limitatio hęc procedit de plenitudine poteſtatis, qua princeps in dubio non preſumitur vti voluiſſe, vt bene probat Carol. Rui. allegans alios conſ. 32. nu. 16. vol. 1. & conſi. 64. nu. 5. vol. 5. & ideo minime procedet niſi quando certum eſſet Principem vti voluiſſe poteſtatis plenitudine.

Secundo limita, quando is qui prohibuit rē alienari, aliquod ius in ea re ſibi reſeruabit, puta quod hipothecauit rē, quia hoc caſu prohibitio per cum facta impedit translationem dominii tex. eſt not. in l. ſi creditor. §. fin. ff. de diſt. pig. per quem ita tenet Bar. in l. filius familias. §. Diui. ff. de lega. 1. & in d. l. ea lege. & in l. ſi quis ita ſtipulatus. §. ea lege. ff. de verb. obli. & in l. qui abſenti. §. 1. ff. de acqui. poſſ. vbi Imo. & Rom. Idem Imo. in d. §. Diui. col. 3. vbi Iaſ. col. 13. Claud. in d. §. ea lege. vbi ſcribit, quod à tali opinione tanquam communi recedendum non eſt. Idem teſtatur Chaſſ. in conſuet. Burg. rub. 11. §. 3. in verbo *Au preiudice*. num. 32. pag. 1404. eandem fatetur eſſe magis communem ſententiam Anto. Fanē. in tract. de pignor. 1. membro. 2. partis. nu. 5. qui late in hac reloquitur & vide Rod. Suar. in dicta allegati. 9. ver. Tertio & ad hoc.

Tertio limita, vt non procedat in pacto de retro vendendo, quod impedit translationem dominii: & venditor cui tale pactum factū fuit, poteſt dictam rem vendi carea quocunque poſſeſſore, illi oblato pretio: ita eleganter determinat Paul. de Caſtro per tex. ibi in l. ſi cum venderet. num. 4. ff. de pig. acti. & idem ſequuti fuerunt Ioan. de Ana. in c. conqueſtus. col. 3. verſi. in ead. glo. de vſur. Deci. conſ. 614. col. 2. Bertran. conſ. 86. lib. 4. Ant. Burgunde.

in c. ad noſtram. num. 60. de empti. & vendi. Soci. conſi. 80. col. 1. lib. 3. vbi dicit illam deciſionem Paul. de Caſtro dantis in hoc caſu vtilem rei vendicationem contra tertium eſſe multum ſingularem Guid. Pap. cōſ. 49. Ang. Aretin. in §. item ſi. nu. 22. ver. Et per prædicta. Inſt. de excepti. Claud. de Seyſel. Rimi. & ibi quoque Rug. Mota. in rep. num. 54. dicens Paul. opinionem eſſe magis communem in l. traditionibus. C. de pact. Hiero. Cagnol. in rep. l. 2. q. 39. C. de pactis inter emp. & vēdi. Anto. Rube. qui hanc doctrinam reputat eſſe ſing. conſ. 58. incip. Series facti. col. 2. Maſuer. tit. de retractu. verſi. Item retractum petens. nu. 4. Carol. Moli. ad Alex. conſi. 10. lib. 1 Quæ opinio in Pariſienſi, & Burgundiē ſi prætorijs, recepta fuit: teſte Chaſſa. conſ. 33. col. 3. Et in ducatu Sabaudię, vt memoriæ prodidit Cagnolus in d. l. 2. nu. 84. quia ſtatuto particulari confirmata eſt ibi lib. 3. ſtatutorū. c. 16. Ea quæ apud Pictones, conſuetudine admittitur, vt And. Tiraq. refert lib. 2. de retractu §. 3. glo. vni numero. 1. Et in praxi ſeruādam eſſe ex Hiſpanis, affirmat D. epiſcopus Gouar. lib. 3. vari. reſol. c. 8. nu. 3. quam ſequitur Bartho. Chaſſa. conſ. 41. col. vlti.

Sunt tamen qui tenent contrariam ſententiam, ſcilicet ex hoc pacto reu enditionis, non transferri dominium ipſo iure oblato pretio, ſine noua traditione, nec rei vendicationem cōpetere: nec rēmā tertio poſſeſſore vindicari poſſe. inter cęteros ipſe Paul. de Caſtro alterius opinionis ante ſignatus, ideoq; ſibi parum conſtans in duobus locis locis, videlicet in l. Si a te C. de pactis inter emp. & vend. & conſ. 306. col. vlti. lib. 2. Alex. late conſ. 10. lib. 1. & in addi. ad Bar. in l. 1. ff. de dona. Deci. ſibi contrarius in l. traditionibus. col. pen. ver. ſecunda concluſio. C. de pactis. Fran. Cur. Seni. latiſsime. con. 12. Carol. Rui. cōſ. 32. col. pen. verſiculo Non obſtat. lib. 1. & conſ. 76. col. 3. nu. 9. eo libro Raphae. Fulg. in d. l. ſi cum venderet. & in conſ. 123. col. 2. ver. Poſtremo. vbi tamen loquitur de huiuſmodi pacto facto ex interuallo, quod nemini dubiū eſt. Anto. Rub. ſibi etiam contrarius conſ. 159. incip. Clari iuris eſt. Stepha. Bertrand. ſecum quoq; pugnās conſi. 316. in fine. 1. dubij. lib. 1. & conſ. 219. incip. Cum ſcriberem. nu. 15. & 16. lib. 2. & conſilio. 68. in addi. illus. paulo ante fin. lib. 3. Hierony. Cagnolus ſecū palam in ead. l. deſidens, videlicet in d. l. 2. & ibi Claud. ad finem. Zaſius conſ. 12. num. 33. & ſeq. lib. 1. vbi fatetur opinionem iſtam eſſe cōmunem. Iaſ. in l. ab emptione. col. 3. ver. Ex hoc confunditur. ff. de pact. Ioan. Crot. & Ferdi. Loaz. in d. l. filius familias. §. Diui. ille fol. 8. col. 1. ver. quinto fallit. hic fol. 22. ver. Quinto limitatur. ff. de leg. 1. Matth. de Afflict. in conſt. regni Siciliæ in conſti. incip. Pacis. col. 6. Alex. con. 232. col. 2. ver. Venio ad ſecundum. lib. 6. & conſ. 106. lib. 7 Deci. in l. certi conditio. §, depoſiti. nu. 6. ff. ſi certum peta. & iterum conſ. 187. col. 2. ver. Venio ad ſecundum. Bartholom. Chaſſa. ſibi etiā male conſtans in conſuet. Burg. rub. 5. §. 1. col. 6. cum multis ſeq. Aym. conſ. 12. nu. 7. Ant. Gome. de contractibus. c. 2. nu. 29. Fabia. in tract. de empti. & vendi. q. fin. in vltimis verbis. Catel. Cot. in memo. iuris, in verbo, Pactum de retro vēdendo. allegādo Curtiū. cōſ. 12. qui dicit, quod eſſet diabolicum aliter tenere. Et hanc opinionem communiter receptam eſſe fatentur Rapha. Co. in d. l. 1. ff. de donati. Ioan. à Neuizan. conſ. 88. nu. 8 quo loco ſcribit primam Paul. de Caſtro opinionem cō muniter reprobari. Quod autem ex pacto de retrouendendo nullū ius reale, nullumue ius in re, ſed tantūmodo obligatio perſonalis oriatur, poteſt multipliciter probari. Primo. quia pactum hoc in continenti adiectum à cōtractu inueſtitur, & informatur, vt doctores longa manu ſcribunt in l. in bonę fidei. C. de pact. & in l. lecta. ff. ſi cert. pet. & in l. iuris gentiū. §. quinimo. ff. de pact. cum ſimi. qua proter contractui ineſt vt in d. lecta. Sed contractus emptionis & venditionis perſonalem dūtaxat obligationem parit tex. in l. 1. C. de acti. emp. §. tempore Inſt. de contrah. emp. ergo & pactum quod contractum ineſt, perſonalem tantum obligationem producet, quia non debet vna res duplici &c. l. eum qui. ff. de vſu cap. & acceſſorium non debet diſſidere à principali l. cum principalis. ff. de reg. iur. c. acceſſorium de regul. iu. lib. 6. Præterea pactum retrouendi eſt pars pretij. l. fundi partem. ff. de contrah. emp. & tenet Bal. in l. ſolam. col. pen. ver. Item interrogaus teſtis. C. de teſt. quomodo ergo pars abipſo toto deſideret. Item eadem eſt poteſtas diſtractus & contractus vt ſcribit Bal. in l. ab emptione. ff de pact. igitur eiuſdem debet eſſe naturæ reſolutio cōtractus cuius eſt ipſe contractus. Item pactum nihil aliud eſt niſi contractus glo. in l. 1. ff. de act. & oblig.

Universidad de Deusto
Biblioteca

& oblig. Bal. in. rub. C. de pact. Vnde ficut cõ tractus obligationem perſonalem parit vt in §. earum vero omnium Inſti. de acti. ita & pactũ Porro, cogn itum eſt ex pacto de retro venden do, naſci tatum modo duas actiones, ſcilicet præ ſcriptis verbis, & ex venditol 2. & ibi glo. C. de pact. inter empto. & vend. Sed ambæ illæ a ctiones ſunt perſonales, vt de ſe patet. & facit tex. in §. 1. Inſt. de acti. ſed quia perſonalis actio duntaxat perſonam contractui obligatam ſequitur, nec dat ius in re vel in fundo l. fidei commiſſum. §. tractatum. ff. de iudi. l. 1. §. ſi hæres. ff. ad Trebel. igitur tale pactum mini me rem ipſam afficit. Præterea huius rei verita tem neruoſiſſima ratione demõſtro. Nã ſi per traditionem in contractu venditionis transfer tur dominium in emptorem dummodo tradẽs ſit dominus, quomodo ergo ex pacto manere ius in re poterit, quod iam ex traditione in em ptorem tranſlatum eſt. Quibus rationibus in nixus, hanc poſteriorem opinionem exiſtimo eſſe de iure veriorem & cõmuniorem & ideo libenter eam ſequor. Nec refragatur huic ſen tentiæ egregia diſpoſitio tex. qui proprima opi nione adducitur in l. Si cum venderet. ff. de pig. acti. quia ei ſatisfaciũt multis modis Alex. in conſ. 19. lib. 1. Iaſ. in d. l. ab. emptione nu. 8. Cagno. in d. l. 2. nu. 82. Aym. conſ. 12. in numero. 7.

Quarto, limita prædictam regulam non ha bere locum, quando in pacto fuerit cõuentum quod eo caſu quo deuentum fuerit ad aliquem actum alienationis, res ſit inempta, vel vendi tio habeatur pro non facta, quia illud pactum reſolutiuum vim habet legis commiſſoriæ, ex quo transfertur dominium ipſo iure. l. cõmiſ ſoriæ. C. de pact. inter em. & vend. glo. in l. 1. in verbo, mortis. ff. de dona. cauſ. mor. l. 38. tit. 5. par. 5. ita limitat Bal. in d. l. ea leg. Alex. & docto. in l. qui abſenti. §. 1. ff. de acqui. poſ ſeſſ. Ioan. Anto. Rub. conſ. 58. nu. 1.

Sublimita tamen primo iſtam limitationẽ, vt ſolum procedat, quando tẽpore contractus celebrati, tale pactum à contrahentibus impo nitur, ſecus vero ſi ex interuallo interponere tur ita in terminis tenent glo. in l. ab emptio ne in glo. pen. in fine. ff. de pact. quam repu tat eſſe ſing. & vnicam Paul. ibi. nu. 6. & alij doctores eam etiam ſequuntur Bal. in l. 2. C. communia de leg. Bal. Sal. & Deci. in l. tradi tionibus. C. de pact. Sali. in l. ſi certis annis. C. eoti. Paul. de Caſt. in l. 1. in fine. ff. de do na. vbi eam dicit ſing. Alex. in l. 1. col. 3. ver. Hoc tamen vltimum. & ibi Thom. Parpa. col. 3. ff. ſolu. matr. Anto. Rub. conſ. 58. num. 2. & alij plures ſequuntur quorũ meminit And. Tiraq. lib. 2. de retractu. §. 1. glo. 7. num. 4. & 5. D. epiſ. Couar lib. 3. variar. reſ. c. 8. nu. 1. Anto. Gome. de contractibus. cap. 2. nu. 32. ex quibus patet dictam glo. eſſe communi ter approbatam.

Secundo ſublimita, quando tale pactum cõ ciperetur verbis directis, puta quia dicit res ſit inempta, vel infecta, ſecus ſi ponerentur verba obliqua, puta quod res ad me reuertat, vel mi hi reſtituatur. tunc non trãſfertur dominium abſque traditione. nec pactum huiuſmodi ha bet vim legis commiſſoriæ. vt tenet glo. in ſig nis in l. 1. ff. de donat. & ibi eam ſequũtur Bar. & Paul. idem Paul. in l. 1. col. 2. C. de pactis inter empto. & vend. Curt. Seni. conſ. 12. Alex. in l. Pomponius. §. præterea col. fi. ff. de acqui. poſſe. Iaſ. in d. l. ab emptione. nu. 7. & 8. vbi Bal. Sali. & Paul. Anto. Rub. conſ. 58. nu. 2. Thom. Parpa. in l. 1. col. 3. ff. ſol. ma tr. Ferdi. Loaz. in d. §. Diui. fol. 8. Fabi. in tract. de empt. & vend. q. 7. col. pen. Bart. Chas. conſ. 33. nu. 5. & in cõſue. Burg. rub. 11. §. 3. in verbo, Et *ſi aduient*. nu. 30. pag. 1403. vbi dictam glo. dicit eſſe meliorem & de iure. Anto. Gom. d. c. 2. nu. 32. quam ſententiam communem eſſe fatetur And. Tiraq. in d. glo 7. num. 17. & D. epiſcopus in d. c. 8. eam que manifeſte probat tex. in l. 3. C. de pact. inter emptor. & vendi.

Quinto limita, ex aliquorum ſententia, quã do tale pactum de non alienando fuit iuramen to confirmatum. quia hoc caſu impeditur trãſ latio dominij. pro qua opinione faciunt multa fundamenta quæ ſcribit Chaſſa. in loco nouiſ ſime allegato licet ipſe alijs rationibus, (Primis tamen ſatisfaciendo) opinionem contrariam ſequatur & vide Mar. Anto. Natæ conſ. 426. vol. 2.

Sexto limita, vt non procedat quando con uenitur in pacto & dicitur, quod nullo modo poſsit res alienari, quia hęc conditio impedit dominij trãslationem, cum habeat vim decreti irritantis. vt ſcribit Ioan. Imo. in Clem. 1. col. 8. de ſeq. poſſ. quem refert & ſequitur Fe li. in cap. at ſi clerici. §. de adulter. col. 3. de iudi. Ea quidem ratione, quia dicta clauſula o peratur quod quidquid ſit poſt modum ſit nul lũ, & nullius valoris, imo nõ poteſt talis actus con-

confirmari arg. tex. & ibi glo. fi. d. in ca. quo rundam. de elect.

Septimo limita, quando prohibetur res alie nari ex diſpoſitione contrahentium, quæ tamẽ ex iuris communis diſpoſitione alienari nõ po terat, nam tunc concurrente iſta duplici prohi bitione, non poteſt fieri alienatio etiam in ca ſib⁹ alias à iure permiſsis & ſic impeditur trãſ latio dominij tex. in auth. de non aliẽ. aut per colla. 9. & tradunt Ruinus cõſ. 23. nu. 11. vol. 5. Hierony. Grat. con. 91. nu. 15. vol. 1. Rod. Suar. alleg. 9. fol. 141. ver. ſecũdo qa in ꝓpoſito.

Octauo limita. quando fuit pactum appoſi ſitum de non alienando, & in caſu alienationis fuit conuentum, quod liceat rem propria au ctoritate capere. tunc ſanè tale pactum impe dit translationem dominij. ita videtur tenere Bar in l. 3. C. de pigno. cuius elegans doctri na ex eo non vulgariter fulcitur quod pactum initum inter aliquos, quod liceat rẽ propria au thoritate capere, operatur, vt res ipſa tacite hyp pothecata eſſe cẽſeatur vt dicit Bal. allegãs tex. ibi in l. ſi creditor. §. fin. ff. de d. pig. qui tamẽ tex. non loquitur de pacto inuadendi rem pro pia autoritate, ſed de pacto vendendi rem ip ſam. tunc ſic, quando in re alienari prohibita, quis reſeruauit ſibi ius hypothecæ per pactum impeditur translatio dominij. l. ſi creditor. §. fin ff. de d. pig. ergo & quando dictum pactũ fuerit in contractu appoſitum & ſic limitatio nem iſtam ſequitur. Chaſſ. d. §. 3. nu. 31. Ioã. Crot. in rep. l. filius familias. §. Diui. ff. de leg. 1. fol. 10. col. 2. Hie. Grat. conſ. 95. nu 8. vol. 1.

Nono limita ſingulariter iſtam regulam, vt non procedat quando. ex Taurina conſtitutio ne, quæ eſt 27. pater fecit donationem filio ter tiæ & quintæ partis bonorum, & appoſuit grã uamen ipſius meliorationis inter deſcenden tes, hoc ſanè caſu: fauore exercentis dictam li beralitatem, dictæ res in quibus tertia & quin ta bonorum pars conſtituta eſt alienari nõ poſ ſunt, nec dominium tranſfertur, ſi de facto alie nentur. imo ex ſola donatione aduenient tẽ pore transfertur dominium, in quẽlibet vocatũ in infinitum. ita tradit Deci in ſimili donatio ne allegando Spe. in l. traditionibus nu 14. C. de pact. & cõſ. 239. col. pe. Aym. cõſ. 19. nu. 9. Rod. Sua. alleg. 9. fol. 141. ver. Tertio & ad hoc. Quia illa traditio quæ facta fuit filio ex qua in eũ trãslatũ fuit dominiũ, fuit ſufficiẽs vt omni bus in infinitum acquiratur: vt docte ſcribit De ci. in d. cõſ. 239. Chaſſ. cõſ. 52. nu. 53. & doctiſ ſimus Tellius Ferdi. in d. l. 27. Tauri. nu. 2. & eſt Regia. l. 7. ti. 2. par. 5. ibi, *veniẽdo cede el tiẽ po ganara la poſſeſsion y el ſeñorio dela coſa*. Et o pinio hec tenẽda eſt, licet ab ea recedat Gom. in d. l. 40. nu. 25.

Decimo limita, niſi in contractu venditio nis, vel donationis vendatur, vel donetur res ad tempus certũ vel incertũ, hoc modo, trado tibi hac rẽ retinendam per te quo ad dominiũ & poſſeſsionẽ, quouſque eã alienaueris, nam dominiũ & poſſeſsio poteſt concedi ad tẽpus certũ vel incertũ, quo finito reuertitur domi niũ ipſo iure ad concedentem. l. fi. & ibi not. C. de leg. Ang. conſ. 35. Areti. qui latè diſpu tat in l. qui abſenti. §. 1. ff. de acqui. poſſe. col. 3.

Vndecimo limita, vt minime procedat dic ta regula, quando cum pacto de non alienãdo apponitur pactũ de prẽſtando aliquid pro alimẽ tis, tunc ſanè alimentorum fauore tale pactum impedit translationem dominij, imo ſi defa cto res alienari prohibita alienaretur eius domi nũ in concedentẽ ipſo iure tranſfertur vel in il lũ in quem ex contrahentiũ conuentione trãſ ferri debet ita tenent Fran. Aret. in d. §. 1. per l. 1. C. de dona. quæ ſub modo licet Aret. ibi aſſe ueret dominiũ ſuũ doctrinã iſtã reprehẽdiſſe.

Duodecimo limita, quando dominij transla tio non eſſet de facili reuocabilis, tunc prohibi tio alienationis impedit trãslationem dominij ita colligitur ex tex. in l. ea quidem C. ſi man cip. ita fuer. ali. ſecundũ Bar. & Ang. in d. l. ea lege, Et ea ratione ſcribit ibi. Bar. q⁹ pactũ de non faciendo rem ſacram, vel religioſam valet & impedit illud fieri. de quo vide Addi. Bar. ibi & Abb. in c. Raynaldus col. 5. de teſtam.

Decimo tertio limita, q̃ndo alienationis ꝓhi bitio facta fuiſſet in iudicio ex Bal. ſent. in l. fi. C. de pactis inter emp. & vẽd Quod eſt verũ quãdo in tali pacto iudicijs decretũ interpoſitũ eſt, qa tale decretũ operat. q⁹ iudex ipſe ꝓhi buiſſe videat. arg. l. 1. § omnia. C. de veteri iu re enucle. ca. Si apoſtolicę d̃ preb. lib. 6. Et iudi cis ꝓhibitio eſt impeditiua trãslationis dñij l. ſi ſciẽs. ff. de cotrahẽ. emp. not. egregie Anto. Rub. cons. 146. num. 6.

Decimo q̃rto limita iſtã regulã, in omnib⁹ caſi b⁹ in q̃b⁹ dominiũ trãsferr̃ ſolo pacto, abſq; tradi tiõe, qa in omnib⁹ illis, ꝓ ſolũ pactũ poteſt ꝓhi beri trãsla. dñij. ita ſcribit Bal. in l. peto. § fratre. ſ. op. & ibi Imo. ff. d̃ leg. 2. Ias. in. d. l. ea l. Hie. Gra. cõſ. 95. n. 5. vol. 1. Vnde cũ in eccle. domi. ſine tradi trãſf. l. fi. C. d̃ ſac. ecl. ſi in cõ. celebra

tocum

Universidad de Deusto
Biblioteca

to cum ecclesia pactū appositum fuerit de nō alienando, tale pactum impedit dominii translationem.

Decimo quinto limita, quando vltra dictum pactū dictum est. vt is in quem ea lege res trāsfertur, constituit se nomine cedentis possidere si eam rem alienauit, continuo secuta alienatione dominium redit ad illum priorem cedentem: nec valet alienatio ita Bar. Paul. Alex. in d. l. qui absenti. §. 1. ff. de acq. poss. cum multis alleg. à Tiraq. de iure consti. prima parte num. 31.

REGVLA. CCIX.

Dominium rei meę non potest Princeps auferre per rescriptum. glo. est notanda quę ad hoc probandum citatur passim in l. fin. C. si contra ius vel vti. publi. De qua materia vide singulariter per Feli. in c. quę in ecclesiarū. de const. col. 9. cum plurib. seq. Et vide l. 2. tit. 1. par. 2.

Amplia, nedum hoc procedere in dominio directo, sed etiā in vtili, quod habet emphyteuta, feudatarius, vel superficiarius. ita sing. not. Bar. in leg. quicunque. C. de fundis patr. lib. xi.

Limita tribus modis, vt per Ias. in d. fi. col. 1. vltra alios quatuor, quibus ibi glo. restringit se ipsam.

ANNOTATIO.

Adde tex. in l. 3 C. de testam. & in l. ex imperfecto. ff. de leg. 3. quibus disponitur ex imperfecto testamento principem non posse, nec debere legata vel hæreditatem capere. Et ratio est quia in ea specie ex testamēti nullitate, ius legitimis hęredibus quæsitum auferretur. Et adde tex. in l. si testamentum. C. de testā. vbi testamentum perfectum ex principis rescripto rescindi non potest. Et licet scribentes ibi eam huius rei rationem esse tradiderint, quia testandi substantia sit de iure gentium. & Deci. con. 403. nu. 14. & D. episco. Segobiensis lib. 3. vari. resol. c. 6. num. 7. Hæc tamē ratio parum tuta est, vera quidem ratio ex eo procedit ne ius alicui quęsitum auferatur vt melius sentit Soci. nep. con. 65. num. 3. lib. 2. Ne etiam iusta defuncti voluntas violetur contra piissimam decisionem tex. in l. 1. C. de sacro. eccle. Et adde tex. in l. 11 donationem. C. de reuocan. dona. *Si donationem* (inquit textus) *recte feceris, hāc authoritate rescripti nostri rescindi non oportet.* Et quod dominium rerum priuatarum a principe tolli non possit nisi ex causa vtili Rei publicæ probat tex. in l. itē si verberatum. §. 1. ff. de rei vendi. l. venditor. §. si constat. ff. commun. prædi. Bar. in l. vlti. C. si contra ius vel vti. pub. & tradit elegantер Fortunius in l. Gallus. §. & quid si tantū. ff. de lib. & posth. col. 138.

Primo tamen amplia istam regulam, vt nō solum procedat in dominio quæsito de iure gētium, verum etiam de iure ciuili, quia multis responsis principes ipsi fatentur se non posse aliqua facere, quæ tamē in eisdem casibus principaliter iuri ciuili contraria erant l. causas. C. de transact. l. 2. C. de incest. nup. l. vltima. C. sent. rescind, non posse. l. authoritate. C. vnde vi. Et facit ratio tex. in l. si quando. C. de inoffici. test. ibi, *Nec credendum est Romanum principem, qui iura tuetur.* &c. Et amplia tio ista ex eo non vulgariter fulcitur, quia dominium semel qnæsitum, etiam aliquo modo iuris ciuilis, dicitur semper quæsitum de iure gētium. ita tenet Bar. in l. 1. ff. de acqui, rerum dom. Ias. in l. ex hoc iure. nu. 43. ff. de. iusti. & iure. Ex quo sequitur allucinatū fuisse Bal. contrarium tenentem in l. fin. nu. 9. C. sent. rescin. non poss. & Ang. in l. Lucius. ff. de cuicti. quorum opinionem nouissime impugnat insignis Aria. Pinelus, qui inter nostræ ætatis clarissimos iuris consultos non infimum locum habet in rub. C. de resci. vend. ca. 2. nu. 4. par. prima.

Secundo amplia vt procedat. etiam si in tali rescripto princeps auferendo ius vel dominiū alterius, vtatur clausulis non obstante proprio motu: & similibus clausulis, quæ inseri in rescriptis solent, quod sane sine clausulis illis iuste facere nequit, eisdē interpositis iniquū esse nō desint. nec enim verba qualia q̄lia sint reiverī tatem mutare possunt, vt manifestissimum est Igitur dictæ clausulæ illum effectum operātur vt maiorem significationem Principis voluntatis nobis exprimant, & ea ratione iudices diligentius exequātur. non autem quod de se iniquum est iustificabunt, nec principis potestatem

tē augebunt. Quid enim hæc prohibitio operaretur, si tanta facilitate tolleretur, nēpe superiorib⁹ clausulis in rescripto impositis. Ita sentit Andreas Alci. consi. 298. n. 8. & melius Zazius consi. 10 nu. 7. vol. 2. Quo fit vt opinionē istā veriorē esse censeā contra glo. in d. l. fi. C. si cōtra ius vel vti. pub. & contra Bal. in d. l. vlti. nu. 4. C. sent. rescind. nō pos. Abb. cōs. 84. col. 2 lib. 1. Feli. inc. nōnulli. nu. 8. de rescrip. And. de Iser. & Matth. de Affli. in c. 1. de prohi. feud. alien. per. Fed. Alēx. cōs. 216. nu. 16. lib. 2. & in l. si quis iniquā. §. is pro quo nu. 6 ff. q̄ quisq; iur. Deci. cōs. 269. col. 4. Paul. de Cast. & doct. in d. l. testamentū C. de test. Alci. in tract. præs. reg. 3. præsu. 11.

Tertio amplia, q̄ etiā in casibus in quibus, legitima causa subsistēte, princeps possit dominiū, vel rē alterius auferre, necessaria sit æquales satis factio rei, quę alicui sine ei⁹ culpa auferatur. ex celebri Inno. sentētia in c. nisi cū pridē. col. 1. ver. Nō dicimus. de renūtiati. quā extollūt Ias. in d. l. ultima nu. 2. C. si cōtra ius vel vti. pub. Feli. in c. quæ in ecclesiarū. n. 28. de consti. Alex. cons. 151. nu. 3. vol. 6. Bertrā. cōs. 304. nu. 4. lib. 3. Matth. de Affli. in c. 1. §. similiter. nu. 19. de capita. qui cur. Et colligitur ex glo. in l. Barbarius. in verbo, multo. ff. de offici. prætо. vbi Ias. nu. 36. & ex Bar. in l. vlti. ff. de pigno. acti. quibus suffragatur tex. in l. si venditor. §. si constat. ff. com. prædi. ibi, *Non aliter faciat, nisi prius solitum salariū domino præstet.* quem tex. dicit meliorē de mente Bar. in proœ. ff. nu. 5. Ioan. Cerier. in tract. de primogenitura. lib. 3. q. 7. nu. 5. Deci. in l. id q̄ nostrū. ff. de reg. iur. & cōs. 520. nu. 10. Aym. Sauil. in tract de anti qui. tēpo. 1. par. in prin. quo loco multa lectu nō indigna circa principis potestatē congessit. Et hoc etiam probant Regiæ leges l. 2. ti. 1. par. 2. ibi, *Te nudo es por derecho de darle antes buen cambio que uala tanto o mas.* & l. 31. ti. 24. par. 3. ibi, *dandole cambio por ella primeramente o cōprando se la segun que ualiere.* Quam doctrinā, quo tauit Matth. de Aff. d. §. similiter nu. 24.

Quarto, amplia vt regula hæc ,procedat etiā de plenitudine potestatis, cū hoc nomē absolutę potestatis iuri cōtrariū sit, & merito à iuris cōsultis omnino ablegādū, q̄ ad iuris tractationē nihil pertineat, q̄ princeps ipse vi, & terrore potestatis facere potest: vt elegāter probat Fortunius fortunatissimi ingenii. Hispanus in l. Gallus §. et quid si tantū n. 290. ver. Ego vero. & n. 301. & seq. & n. 311. D. episc. Seg. lib. 3. variar. resol. c. 6. n. 8 Car. Moli. in addi. ad Deci. in c. quę in ecclesiarū litera. t. de cōst. Ari. Pin. in rub. C. d resci. vēd. c. 2. n. 25. Scio quidē boni principis potestatē ad tutelā subditorū ad iustitiā ministrandā esse amplissimā, cæterū vt iniuria subiectis fiat, illic principis potestatē non agnosco, sed tyranni. principis enim mēs talis esse dbet, q̄lis est legū cādor & ratiōis naturalis integritas teste Bal. in c. 1. col. 2. apud quos contro. in vesti. Qua ratione eā absolutā potestatē esse in principe negat And. Alci. in l. cēsore. ff. de ver. signi. & colligit ex Bar in d. l. vlti. nu. 2 ad finē. C. si contra ius vel vti. pub. ibi, *Non dedit eis deus iurisdictionē peccādi, nec auferendi alienū.* & ibi Alb. nu. 12. Imo ex ea absoluta potestate magis diceret tyrānus secū dū Coras. in Rep. l. frater. nu. 71. ff. de condi. inde. qui potuerat allegare glo. in Cle. 1. de baptis. Ioā. de Imo in rub. ff. de verb. oblig. col. 4. Et ex vsu talis potestatis princeps mortaliter peccat, vt cēset Cur. Seni. consi. 48. col. fin. Moli. in d. c. quæ in ecclesia. in addi. ad Deci. d. litera t. Ant. Cap. Nea. decis. 166. n. 14. Eaq; potestas absoluta in bonis subditorū Christiani principis non est sed poti⁹ Turcarū, vt agnoscit Dnicus Soto, vir religione, pietate, & literis insignis lib. 4. de iusti. & iure q. 4. art. 1. col. 4. Quibus accedit q̄ clausula hęc de plenitudine potestatis hoc tēpore, veluti de styli cō suetudine, in omnibus prope literis principis inseri, & sæpenu. impertinēter scribi consuerit: & ideo non est tāta vis in ea considerāda. Vnde dicit elegāter Bal. consi. 297. in prin. 3. part. temerariā istā & abusiuā cautelā, qua principes hodie huiusmodi clausulis in rescriptis suis impositis vtunt, i totū ab aula eradicari nec ita in vsu frequētandā esse: subiūgēs dictā clausulā, de plenitudine potestatis, non aliter quā de laudabili & bona, & nō de vituperabili & tyrānica potestate intelligēdā. idē scribit idē Bal consi. 345. inci. Ad euidētiā. col. 2. lib. 1. Et quādo Princeps vtitur plenitudine potestatis ad malū, non dicit plenitudo potestatis, sed tēpestatis: vt dicit Car. Med. in Cle. pastoralis de re iud. Et prædicta. clausula de plenitudine potestatis, fuit ab adulatorib⁹ monarcharū conficta, q̄, nec popul⁹ Roman⁹ vnquā vsus fuit, nec Iuli⁹, nec Octauia. quidē Augusti⁹, vt testatur Caro. Mol. in d. litera t. Hic sequitur q̄ cū princeps p̄sumat iustitię plen⁹ l. 2. §. fi qs à pn cipe. et §. merito ff. ne qd in loco public. Nec aliud ipse vult, nisi q̄ iura sua volūt l. si quādo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

C. de inoffici. test. §. vlti. Insti. quib. mod. test. in fi. c. causam. de reſcriptis c. iuſtum. 9. diſt. Quod procedit etiam ſi neceſſe ſit verba impropriari cap. Super. c. de offici. de leg. Et nunquam per ſua reſcripta intēdit aliquē pergrauare c. ad aures de reſcrip. c. ex multi plici ḋ dcim. Sipſe in ſuis reſcriptis vtaꝛ dicta clauſula, ḋ plenitudine poteſtatis nō ſequitur. ꝙ voluerit præiudicare tertio, aut ius alteri⁹ in teruertere vt bene ſcripſit Bal. in l. 2. q. 6. C. de ſerui. & aqua poſt. In no. in c. bonę. de electi. vbi ſcripſit ꝙ per dictā clauſulā nō cenſeꝛ Princeps alterius poſſeſſionē interuertere. idē tradit Bal. in prælud. feud. col. 14. & in auth. hoc inter liberos. C. de inoffi. teſta. & in l. fi. C. ſent. res. non poſſ. Iaſ. in l. ex facto col. 2. not. 4. ff. de vulga. Corne. cōſ. 189. col. pen. circa medi. lib. 4.

Ex quo fit, reijciendā & omnino exterminandā eſſe, inhumanā illā & crudelē doctorū opinionē, quæ princi. tribuit pleniſsimā & abſolutā poteſtatē, illā ab ordinaria diſtinguēs, vt ex illa omnia poſsit et facta ab eo mētione in reſcripto talis poteſtatis, exceptio nulla obijci poſsit. Sic placuit Ang. in l. itē ſi verberatū. §. 1 ff. de rei vēdi. Abb. cōſ. 84. lib. 1. Bal. in l. 2. C. de ſer. fug. Alex. cōſ. 216. nu. 24. lib. 2. Iaſ. cōſ. 107. col. 2. lib. 4. Deci. qui plures idē tenētes allegat cōſ. 269. n. 24. Goza cōſ. 5. n. 25. Caſtal. in tract. de Impera. quæſ. 98. & lati⁹ quęſ. 110. Hip. in l. de vnoquoq; n. 16 ff. de re iudi. Ant. Ca. Nea. decis. 166. n. 10. & ſeq. Mat. de Affli. in c. 1. §. veriſimiliter n. 42. de c. q cur. vēd. Aeg. Boſſ. in tra. delictor. ti. de prin. n. 25.

Quinto Amplia hāc regulā, vt nō tantum ꝓcedat in dominio bonorū profanorū, verū etiā in iuribus ſpūalibus qppe Sūmus eccleſiæ Præſul ſine iuſta & legitima cauſa nō poſsit, aliquē priuare epiſcopatu, vel beneficio, canonice obtēto, ita ſing. ſcripſit Inno. in c. niſi cū pridē. col. 1. in fine. ver. Nos dicimus ḋ renūt. Bal. in c. 1. n. 1. ver. Et eſt argu. de natur. feud. Abb. 1. quęſ. Ro. cōſ. 345. & cōſ. 467. Barb. in c. ꝙ trāslationē. nu. 121. de offi. lega & cōſ. 13. col. 5. lib. 3. Iaſ. in d. l. vlt. col. 2. Ripa. in lib. 1. reſp. de legibus c. 14. col. pe. Ioā. Cerier. in tract. ḋ primoge. lib. 3. q. 7. q alios refert idē ſequētes Caro. Moli. in addi. ad Deci. in c. quæ in eccleſiarū. litera. V. de cōſti. Ludo. Gom. in reg. cancel. Ro. reg. de nō tollēdo iure quæſito. q. 1. Probus in addi. ad Ioā. Monac. in c. 2. de præb. lib. 6. n. 1. Ioā. de Sel. de benefici. 3. par. q. 60. Mar. Ant. Nattæ conſ. 259. n. 9. vol. 2. Petr Reb. in tract. nominationū q. 21. prin. nu. 55. pag. 150. Ariā. Pinel in 1. par. rub. C. de reſcind. vend. c. 2. n. 30. cui opinioni no uiſsime ſe ſubſcribit Domi. Soto lib. 3. de iuſt. & iu. q. 6. art. 2. pag. 260. col. 2. Pro qua opinione facit tex. in c. 1. de cauſa poſſe. et ꝓprie. vbi ſponte fatetur Papa, ſe nō poſſe ꝓcedere cōtra aliquē inauditū, nec eū ſpoliare. & tex. in c. nos in quenquā 2. q. 1. quę iura ad quęſtiones beneficiales applicāda ſunt, de his ſanē ſę piſsime iura canonica tractāt. Et opinionē iſtā tenendā eſſe ſuadet honeſtas, eccleſiæq; ges ſuadet, quæ ex contrario mutatis quotidie paſtoribus turbaretur. Nec enim circa Pontificē ſummū eſt eccleſiaſticorū beneficiorū domiiū, ſed penes deū optimū maximū. vt tenet Caie. in 2. 2. q. 43. ar. 8. & nouiſsime Mar. Nauar. in tract de red. eccleſi. q. 1. fol. 6. nu. 21. pro quo eſt tex. in c. non liceat Papæ. 12. q. 2. vbi vide Archid. & Deci. in c. epiſcopus. col. 2. de præb. Abb. & Deci. in c. conſtitutus. de reſcript.

In contrariā tamē ſententiā, itum eſt a plærisque exiſtimātibus, poſſe Romanū pōtificē quēlibet ſuo epiſcopatu, vel beneficio, nulla cauſa ſubſiſtente priuare ſcripſere glo. in cap. per principalē. in verbo, ad nos. 9 q. 3. Feli. in d. c quæ in eccleſiarū. n. 40. & ibi Deci. n. 26. q allegat multos opinionē iſtā tenentes Soci. cōſ. 13. n. 34. lib. 1. Barb. in tra. de præſt. Car. 1. q. n. 14. Bal. ex more ſibi cōtrari⁹ in l. reſcrip. n. 7. ad fi. C. de preci. impe. offer. Iaſ. in l. Barbarius. nu. 43. ff. de offi. præ. Rip. lib. 2. reſp. c. 19. n. 5. Gemi. in c. ſi gratioſe col. 3. poſt. med. poſt glo ibi de reſcrip. lib. 6. & cōſ. 8. col. 3. & cōſ. 53. col. 1. circa mediū & cōſ. 99. col. 2. & cōſ. 120. col. 1. & cōſ 141. col. 7. Federi. de Senconſ. 200. col. 1. poſt. med. Paul. de Caſ. conſ. 414. nu. 4. vol. 1. Alex. conſ. 2. n. 20. ver. Non obſtat. lib. 1. Cor. con 90. col. fi. lib. 4. Calc. cōſ. 7. col. 18 in fine. Hie. Gig. in tract. de pēſi. quæſti. 10. n. 4. & quæ. 37. col. 1. Ant. Burg. licet dicat rigidā eſſe opinonē in rub. ḋ emp. & vēd. n. 18. Ioā. de Selua de bene. 2. par. q. 1. n. 42. q late loqtur Aymo. Sauil. in tra. de antiq tēpo. 1. par. § Nō omitto. n. 37 fol. 12. col. 4. quo loco iſtam opinionē fatetur eſſe veriorē de iuris rigore. Qui fere omnes allegāt in hāc ſententiā tex. in c. 2. de præbē. lib. 6. & Clem. 1. in fine vt lite pend. ibi. *Salua tamen in præmiſſis omnibus Rom. pontificis poteſtate, ad quem eccleſiaſticarum perſonatuum, dignitatum aliorū que beneficiorum eccleſiaſticorum, plena & libera diſpoſitio, ex ſuæ poteſtatis plenitudine noſcitur pertinere.* Ex quibus iuribus inferūt maxime Selua. in d. q. 1. num. 43. & Gigas d. q. 37. num 3. Romanum Pontificem in beneficialibus cauſis poſſe procedere parte non citata. id que ſequitur Abb. in ca. inter quatuor. nu. 1. de maior. & ouidi. Petrus Paul. Pariſi. conſ. 5. nu. 55. & nu. 111. lib. 4. iuxta regulam tex. in l. qui poteſt inuitis. ff. de reg. iur.

Ego vero, vt meum qualequale ſit iudicium interponam, licet videam hanc poſteriorem opinionem communem eſſe, primam tamē ſententiam, quouſq; ſacroſanēta Romana eccleſia contrarium iudicauerit, veriorem eſſe de iure cenſeo. Cui minimē aduerſantur Pontificia reſpōſa d. Clem. 1. vt lite pen. & cap. 2. de præb. lib. 6. & ſimilia iura probantia Romanum pōtificē pleniſsimam in beneficijs eccleſiaſticis habere poteſtatem. idq; ſonat verbū *diſponere*, quo illa iura vtuntur. quia illa verba, pleniſsimę poteſtatis, tantum ſignificant non eſſe in terris ſuperiorem. tex. in c. patet. & in c. nemo iudicauit. & in c. facta. 9. q. 3. Nemo Sane de ſanctis ſummi Pontificis poteſt in terris iudicare vt ibi. Et ſic plenitudo poteſtatis, quam in beneficijs eccleſiaſticis Papa habet, reſpicit facultatem illam conferendi vt ſibi placuerit, non autē poſtquam alteri ius quęſitum eſt illud revocare, vt doctiſsimē cōſiderat Mar. Anto. Natæ conſ. 268. nu. 9. vol. 2. Libera enim poteſtas in illis iuribus dicitur, quia ab alio non dependet, nec ad alium ſpectat arg. l. i. C. de ſacro. eccle. Quæ etiam ratio vrget nimis vt idē fateamur, quo ad priuandum: ſolus enim Papa cum cauſa poteſt, cui maximē ſpectat cauſas diſcernere dignas beneficiorum priuatione. ex Abb. ſententia quæſtione 1. col. 7. ver. Ex quibus. Cauſa autem legitima non ſubſiſtēte, priuare aliquem beneficio non poteſt, nec verba, ampliſsimæ poteſtatis, dictorum iuriū inducere poſſunt, ut quod alias iniuſtum & illicitū eſt, iuſtificetur, ratione diuini & naturalis iuris obſtante. ſic ni fallor ſalua in omnibus Romani pōtificis authoritate dicta iura ſunt interpretanda. Nec Carol. Molinei opinio recipienda eſt, qui in reg. Cancel. Romanæ reg. 34. de publi reſigna. num. 213. pag. 353. indiſtincte impudenter negat Romanū pontificē hanc pleniſsimā in eccleſiaſticis beneficijs habere poteſtatē, & dicit opinionē ſuā tenendā eſſe quidqd (vt ille inquit) Canoniſtæ garritēt Audacis profecto & cōfidentis ingenij Carolus, qui cōtra apertiſsima ſacra canonica decreta tā temere loquitur, & ſolus cū tot præſtantiſsimis viris auſus eſt aperto marte congredi, atq; manum cōſerere & calamum, Cum nec Hercules contra duos, vt eſt in prouerbio. & Catullus in carmine nuptiali ſalubriter commonefacit dicens.

Noli pugnare duobus.

Et vide Eurymachum de Vlyſſe eiuſdem operis lib. 2. Aduerſ⁹ duos, inqt vn⁹ nihil poterit Et Them. lib. 16. Difficile eſt (inquit) viro forti cū pluribus pugnare. Vnde ſumptū videri poteſt natū aliud vet⁹ adagiū cui⁹ Plato meminit lib. 11. ḋ legib⁹ *Arduū eſt aduerſ⁹ duos pugnare.*

Sexta ampliatione, quæ ex quinta emanat de declara regulā, vt procedat etiā in officijs à principe cōceſsis ad vitā, vel vſq; ad certū tēpus: hęc ſane legitima cauſa nō ſubſiſtēte, ante tēpus auferri à principe nō poſſunt: militāt enim in hoc caſu rationes & iura iā adducta, maxime qa doctores q ſe cōtrarię opinioni ſubſcripſerūt, eo argumēto vtūtur de beneficijs ad officia, cuius argumēti vim ex ſuperioribus ſoluimus: & ſic opinionē iſtā exiſtimo eſſe ḋ iure veriorē, licet cōtrariā tenuerint Bal. in l. reſcripta. C. de precib. impera. offe. Tho. Gram. decis. 46. nu. 2. Ioan. Lup. in rep. rub. de donati. inter. vir. & vxo. in prin. n. 7. Mat. ḋ affli. in c. 1. in verbo. Poteſtas. n. 14. quę ſint reg. lib 3. feud. Boer. ḋcis. 149. n. 18. Rod. Suar. alleg. 12. fol. pe. & vlt. Paul. in l. digna vox. n. 6. C. de legi. & in rub. C. de Iuſti mia. cod. cōſir. Deci cōſ. 292. n. 7. & cōſ. 390. n. 7. Mat. de Affli. decis. 128. n. 10. Rub. in l. Gal. § et qd ſi tantū col. fi. n. 128. ff. de lib. & poſth. Et etiā ſi iſtorū opinio eſſet vera, limitāda tamē eſſet in officijs cōceſsis ob ſeruitia, vel benemerita. Secundū Ant. Capi. Nea. decis. 121. n. 15. & So. cōſ. 58. n. 9. lib. 1. Bal. in l. ſi cū mihi. ff. ḋ dolo. Mat. de Affli. in d. § poteſt n. 23. & in c. 1. n. 24. de natura feud. Feli. in c. nouit. n. 12. ḋ iudi. And. Tir. in l. ſi vnquā. in verb. donatione. n. 13. C. de reuo dona. Rod. Suar. alle. 9. pag. 3. Pal. Rub. in d. rub. §, 50. nu. 5.

Septimo amplia, vt nec poſsit Princeps ḋrogare clauſulis modis vel cōditionib⁹, ab inſtituente maioratū, vel capellaniā in inſtitutione interpoſitis: maximē ꝙndo ius tertio acquiſitū auferretur. ita tenet Archi. in c. Epiſcopus. 88. diſt. Rom. Fulg. & Corn. in l. ſi teſtamentū. C. de teſt. Aymō conſ 296. lib. 2 Deci conſ. 357. nu. 5. & cōſ. 403. nu. 14. & con. 557. nu. 5. & cōſ. 519. nu. 5. Marti. Laud. in tract. de priuile. §. 22. quā opinionē fatētur eſſe Cōmunem Corneus in d. l. teſtamentum & D. Epiſcopus Segobiū. lib. 3. var. reſol. c. 6. nu. 6. Ex quo ſeq. deceptū

Universidad de Deusto
Biblioteca

fuisse Curti. Iuni. qui contrarium consuluit cons. 1. num. 20. & 22. quem merito D. Episcopus in loco nouissime allegato increpat, quanuis vltra eum, Curtij Iunioris responsum sequuti fuerūt Hiero. Grat. con. 9. nu. 171. lib. 1. Paris. cons. 4. nu. 42. lib. 1. qui meritò sunt reprehendendi sed maxime Deci. con. 269. nu. 7. quo loco scribit, posse Principem admittere aliquos contra tenorem antiquæ scripturæ inuestiturę, excludendo eos qui ex illa vocabantur. Sed opinionem nostram non mediocriter fulcit quod voluit Bal. in l. vni. nu. 31. C. quādo non peten. par. dicens non posse principem nocere eis qui ex inuestitura admittūtur Mat. de Affli. lib. 3. constit. rub. 24. nu. 6. Deci. cons. 537. nu. 3. Soci. nep. cons. 65. nu. 3 lib. 2. Pari. cons. 22. nu. 49. lib. 1. Quod si princeps testamenti priuati leges clausulas vel conditiones mutare velit, nō poterit id alioqui agere, quam si id fiat causa publicæ & non priuatæ vtilitatis secundum Deci. in locis in principio huius septimæ ampliationis allegatis ex Bar. in procem. ff. & in l. vlti. col. 1. C. si cont. ius vel vti. pub. Aliter equidem si princeps id sine causa faceret, a peccato non excusaretur quia faceret contra legem naturæ, quæ vetat vllū suo iure ac dispositione suæ rei priuari nō posse ordinarie sine iusta causa c. 1. de prob. c. sunt quidam. 25. q. 1. & traditur latè per docto. in c. quę in ecclesiarum. de consti. & nouissimè per insignem doctorem Marti. Nauarro in tract. de reditib. us eccle. q. 1. fol. 10. nu. 37.

Qua ratione potētissimi Hispaniarū Reges summi iustitiæ cultores, nūquam has mutationes vel derogationes admittunt, nisi ex legitima & rationabili causa & ea lege ne alicui præiudicium generetur.

REGVLA. CCX.

Donans seu liberalitatem exercens habet priuilegium vt non exigatur, vltraquam facere possit. tex. in §. sed & si quis. Inst. de acti. & in l. inter eos. ff. de re iud. ver. Is quoq;. & in l. ne liberalitate. ff. eo. ti.

Limita hanc conclusionem vnico modo, vt per Iaſ. in d. l. inter eos. ver. is quoque. 1. col. videlicet, vt procedat in promissione de donādo pura & simplici, secus si in ob causam donatio est Hanc limitationem probat, cōfirmat impugnat & demū defēdit Iaſ. vbi sup.

Sublimita hāc limitationem, vt per Iaſ. in d. §. sed & si quis. dupliciter post Fab. ibi.

Primo, nisi donatio ob causam respiciat solum fauorem recipientis, & nō dantis, ita quod in nihilo & esset vtilitas dantis: vt casu quo dono tibi centū vt temas tibi domū vel in dotem: ita intellige l. si extraneus. ff. de iure dot.

Sublimita secundo hanc limitationē, nō procedere, quādo donatio facta ob causā etiam concernentē fauorē dātis excederet ipsam causam, & sic esset maior datio causa ipsa: quia in eo quod excedit est mera donatio, et habet locū dictum priuilegiū de quo in regula diximus Iaſ. in d. §. sed & si quis. pe. col. vbi dicit se credere istam merā veritatē & eam non inueniri alibi inclusam.

ANNOTATIO.

Adde & limita secūdo istam regulam, vltra autorem nostrum, vt minime procedat quando donans ipse semel rem donatam tradiderit, ita quod iam sit liberatus, si postea res ipsa ad donātem fuerit reuersa, eamq; donatarius ab eo vendicet, non poterit donās vti eo beneficio, ne conueniatur, nisi in quantum facere potest tex. egregius in l. Nensennius. §. fundum. & ibi glo. in verbo, donauit. ff. de re iudi. Idem etiā dicendū esse censeo si ab initio donans se cōstitueret possessurum nomine donatarij, qui postea rē ipsam ab eo petit, nō poterit donās eo vti beneficio, nō magis quā si semel rē realiter tradidisset. id expresse voluerunt Bal. Ang. & Roma. in l. filio famil. in 2. ff. Solu. matri. Alex. qui id dicit singul. in d. §. fundū & ibi quoq; Iaſ. 1. not. & iterum in fin. Quam limitationē non vulgariter cōfirmat, nā & si maritus in dotis restitutione habeat priuilegium ne conueniatur, nisi in quantum facere possit. l. maritum. ff. Solu. matri. l. patronus. §. item maritus. ff. de re iudi. Etiā si res ipsa dotalis sit apud eū per tex. in d. l. filiosami. & ibi not. Bar. qui negat alibi ita bene reperiri si tamē marit' ipse eā rem Semel vxori tradiderit (nam id faciens videtur renūtiare illi priuilegio) ita vt si postea res ipsa dotalis ad eum perueniat, cogi poterit vt illam

illam restituat nec frui dicto priuilegio poterit l. nam & maritus. ff. de condi. indeb. & facit quod in simili traditur in auth. Sed cum testator. C. ad leg. Fal. Quod si maritus ab initio dotem capiens, eamq; promittat reddere soluto matrimonio. & sese constituat in eum casum possidere nomine vxori, spar est, ac si eam verè tradidisset. ideo nec vti poterit eo priuilegio vt egregie voluit Bal. in d. l. filio fami. ante medium & ibi quoque Paul. de Cast. col. 2. And. Tiraq. in tract. de iure consti. 1. par. num. 29. Qua ratione cauti tabelliones, in eis instrumētis in quibus mariti soluto matrimonio restituere dotem obligantur, vtilissimum erit vt dictam clausulam imponāt, ne in casu restitutionis dotis dicto priuilegio iuuentur.

REGVLA. CCXI.

Donās potest pactum reuocare, seu remittere donatario in prejudicium ecclesię, cui post mortem ipsius donatarij acquiri voluit. Est singularis decisio Bar. in l. qui Romæ. §. Flauius. ff. de verbo. obligati. & est vera & communis conclusio secundum Iaſ. ibi. col. 6. qui eam confirmat nu. 15. & 16.

Limita hanc regulam tribus modis notabilibus, vt per eundem Iaſ. in d. §. Flauius. col. 6. 8. & 9. vbi prædictas tres limitationes latè examinat.

ANNOTATIO.

Adde Bar. qui idem scribit in l. si quis. ff. de seru. expor. Imo. col. vlti. Cum. Alex. nu. 8. Areti. Soci. & Zazium in l. qui Romæ. §. Flauius. ff. de verb. oblig. quo loco Soci. num. 16. hanc fatetur esse communem sententiā, et Iaſ. in l. vlti. nu. 5. ff. de pact. Bartho. Soci. cons. 115. nu. 12. lib. 4. eandem dicit communem sententiam. D. Episcopus Segob. lib. 1. vari. resol. c. 14. num. 7. Petr. Dueñas in reg. 216. And. ab Exea qui singulariter loquitur in rub. ff. de pactis. num. 143. Circa quam vide elegānter Paul. Parisi. cons. 77. nu. 15. lib. 1. Cor. cons. 50. num. 14. lib. 1. Mari. Soci. Iuni. cōs. 118. nu. 13 lib. 2.

Hanc regulam, vltra authorem nostrum, cū 6. limitationibus scripsit Zazi. in. d. §. Flauius. nu. 7. Eandem regulam cum. 8. limitationibus scripsit Andreas ab Exea in d. rub. à numero. 151. vsque ad numerum 177. vbi eam docte interpretatur.

Quanuis contra regulam hanc Bar. opinionem impugnando, tenet Paul. de Cast. post. doctos. es quos ipse allegat in l. si cum venderet ff. de pigno. acti. & in l. si insulam. §. 1. ff. solu. matri. & in l. si pecuniam. in plin. & ibi Roma ff. de condi. ob caus. Imo. Alex. & Iaſ. in l. 1. §. substata. ff. ad Trebel. & Bar. opinionem multis rationibus impugnat Rode. Suar. in l. quoniam in prioribus. 8. quæsti. nu. 1. cū seq. fol. 102. col. 1. vbi asserit eam communiter reprobari, & allegat. l. 7. ti. 4. par. 5. idem Suar. alleg. 19. col. 2. fol. 146. & contra Bar. testantur esse cōmunem sententiam D. Episcopus in d. nu. 7. & Guil. Bened. in rep. ca. Raynuntius. de testā. in verbo, Si absque liberis. 2. nu. 23. Quibus suffragatur tex. in l. quoties. C. de dona. quæ sub modo, dum probat tertio ex pacto donationi adiecto actionem vtilem dari, & ius statim illi acquiri: hoc verō ius ab eo tolli nequit absque eius consensu per l. id quod nostrum. ff. de reg. iur. l. sicut. C. de acti. & obliga. & alijs multis rationibus Bar. impugnat D. Episco. in d. loco. & ea ratione ipse hanc opinionem contra Bar. tanquam magis communem sequor, licet vltra supra allegatos Bar. opinionem sequatur Gregor. in l. 7. in ver. El otro. tit. 4. par. 5. Et circa. hanc contro uersiam vide late Gome. in l. 40. Tauri nu. 39. qui pro vtraque parte plurima refert, tandē a Bar. recedit.

REGVLA. CCXII.

Donatio facta inter viuos per patrē filio, nō imputatur ei in legitima, nisi expresse dictum sit. probat tex. & ibi hoc not. Bar. in l. si quando. §. generaliter. C. de inoffic. test. vbi dicit Iaſ. q̄ ista regula ꝓbatur in illo tex. meliꝰ quā alibi. Idem tenet ipse Iaſ. in auth. ex testamēto. in col. 4. in fine C. de colla. vbi vltra dictū. §. allegat tex. in l. si cum mortis. in 2. resp. ff. de inoff. test. & in l. etiā. §. si debita. ff. de oper. lib.

Limita primo, q̄ndo donatio nō valuit à principio, sed fuit morte cōfirmata qa tūc habet vim relicti, & cōputat in legitimā. Ita Bar. & cōmuniter alij

Universidad de Deusto
Biblioteca

in l. in quartam. ff. ad leg. Fal. & sequitur Ias. in d. §. generaliter. qui alios refert pro hac sententia.

Secundo limita, quando non fuisset donatum expressè sed datum simpliciter, quia tunc imputatur etiam si nó sit dictum. Ita Bar. singulariter in l. 1. §. si vel parens. ff. si quis a par. fuer. manumis. sequitur Ias. vbi supra qui refert Imo. Paul. & Alex. idem in varijs locis firmantes. Et secundum istam limitationem poteris tu Hispane, ad concordiam reducere duas leges partitarum, quæ inuicem aduersari videntur, quarum vna est 5. par. ti. 4. l. 3. ver. *mas en otra.* altera est in 6. par. tit. 15. l. 4. in prin. quia prima vtitur verbo, *diesse.* alia verbis, *faciendo donacion.* Vnde prima procedit, quãdo simpliciter fuit datum, alia quando expresse donatum.

Tertio limita, quando quantitas donata ascenderet vsque ad legitimam, quia tunc & si non esset dictum, imputatur secundũ Ias. vbi supra post Imo. & Alex. in locis per eum relatis.

ANNOTATIO.

Adde Anton. Gome. in l. 29. num. 29. in legi. Tauri. Ripam in l. in quartam. ff. ad leg. Falci. Hodie tamen in hoc Hispaniarum regno simplex donatio facta à patre filio indistincte conferri nõ debet, nec in legitima imputari. vt in l. 26. in dictis Taurinis legibus: vbi interpretes Hispani tradiderunt, maximè Cisontanus, nu. 6. & Pala. Rub. num. 25. Nec Taurina Regia constitutio. 29. huic sententiæ refragatur, quatenus præcepit dotem & donationes propter nuptias conferendas esse, & in filiorũ legitima imputari deberi: quia intelligi debet de donationibus ob causam factis: dicta vero l. 26. loquitur de simplicibus donationibus quę conferri minimè debent. Sic Anto. Gom. in d. l. 29. num. 29. & ibi alij Hispani interpretes, & in d. l. 26. interpretãtur.

REGVLA. CCXIII.

Donatio facta alicui reuocatur, si donator postea liberos suscipiat. apertus est casus & pia consideratione fundatus in l. si vnquam. C. de reuocãd. dona. cui consonat lex nostri regni 5. par. titu. 4. l. 8. quæ reuocatio fit in totum secundum communem sententiam, vt testatur Soci. consi. 93. Testamentum præmissum. 4. volu. col. 5. & ita etiam disponit lex Regia supra allega.

Amplia primo. etiam si sit donata res particularis. Ita Bar. in l. Titia Seio §. Imperator. ff. de leg. 2. col. 3. ver. Quęro lex si vnquam. idem sentit Bal. ponderando dictionem aliquam, illius tex. in eadem. l. si vnquam. Contrarium tenet idem Bal. in l. 1. C. de inof fi. dona. col. pe. in fine & in l. si cum uel in vtero. C. de test. mil. in fin. idẽ in authe. ex causa. C. de lib. prẽter. col. 3. in fin. idem voluit Alberi. in l. cum acutissimi. C. de fideicommissis. Prędictam tamen opinionem Bar. tenet Ias. in l. generaliter. §. cum autem. col. 4. C. de insti. & sub. vbi refert Imo. in cap. fin. de dona. idem tenere. & Alex. cons. 71. vol. 4: & idem tenet ipse Ias. in l. 1. col. 3. C. de pact. vbi alios refert ad idem. & dictæ opinioni Bar. videtur assentire Soci. in l. cum auus. col. 19. ff. de condi. & demonst. cum quadã modificatione. Nisi illa res particularis, esset talis, quod quantitate eius, & donãtis inspecta, & modo liberorum attento, adhuc verisimiliter donans illam concederet, etiam si de liberis cogitaret: quod dicit fuisse consultũ per quosdam solennes doctores. Et istam sentẽtiam tenet idẽ Soci. 20. incip. In facto præsupponitur. col. fin. in 1. vol. & cons. 147. in 2. vol. in col. pen. ante med. & refert hoc tenuisse Areti. in l. Titius. in prin. ff. de lib. & posth. & circa hanc ampliationem vide optimè per eundẽ Soci. cõs. 53. incip. Viso instrumẽto donationis

tionis in 4. vol. col. 4. & melius in cõl. 5. vbi quasi ad fin. tenet supra scriptã modificationem, qui refert ad hoc loã. Bap. de sancto Seuerino & etiam Fra. Areti. vbi supra sequitur & idem Soci. cons. 93. incip. Testamentum prẽmissum. in 4. vol. col. 8.

Amplia secundo, etiam si filij nati statim moriantur. voluit Bar. in d. §. Imperator. circa fin. ver. Quęro pone. vbi arguit pro & cõtra, quod sequitur Ias. in l. si quis hęredem col. 3. C. de inst. & substi. vbi refert. Imo. Bal. Paul. in distinctis locis idem firmare quod not. intellige nisi post mortem filiorum Pater tanto tempore superuixerit, quod potuisset volũtatem mutare, nam ex quo nõ mutauit præsumitur voluisse, vt donatio esset tacite reconualidata. ita tenet Bal. in l. 1. col. fin. circa medi. C. de inoffic. donati. quod refert Paul. in l. 2. col. fin. C. de posth. her. inst. quos refert Ias. in auth. ex causa. col. fin. C. de lib. præt.

Amplia tertio, etiam si talis donatio fit iurata. tenet Bar. in d. §. Imperator in fine & voluit Bal. in l. 1. C. de inof fi. dona col. fin. in fine, idem tenet Soci. in allegato cons. 20. col. fin. in 1. vol. & in d. cons. 53. in prin. 4. vol. vbi hoc dicit cõmuniter teneri & refert Ioan. de Imo idem tenẽtem in cap. fin. de dona. voluit etiam Fran. Areti. in consi. 24. incip. Quatuor dubia. quẽ refert & sequitur Mar. Anto. in tracta. de virtu. iura. col. 3. & habetur ille tractatus in 3. volumine tractatuum.

Amplia quarto, etiam si donator renuntiauerit d. l. si vnquam. tenet Oldral. in cons. 173. incip. Quidam habens filium. & Alb. in d. l. si vnquam & vide Soci. cons. 126. incip. Visum fuit primo aspectu. col. pen. vol. 1. vbi pro ista parte refert Ioã. And. & Sali. & Petrum de Ferrara. & Lud. Rom. & Nicol. Mil. & Vital. in suo tract. clausula. qui omnes secundum eum tenẽt in varijs locis ab eo relatis quod d. legi non possit renuntiari, & pro parte contraria adducit Bar. Imo. Cum. & Bal. & dicit quod prima opinio, scilicet quod dictæ legi non possit renuntiari, est probabilis pro qua ipse aliqua adducit. Vide tamẽ eundem Soci. cõs. 147. col. fin. 2. vol. incip. Visa facti contingentia. vbi dicit quod cõmunis sententia est quod possit renunciari.

Amplia quinto hoc adeo procedere, quod talis donatio reuocatur ipso iure vt not. Bar. in d. §. Imperator. & dicit hãc esse communem opinionem Soci. allegato cons. 93. Testamentum præmissum. vol. 4. col. 5.

Amplia sexto dictam regulam habere locum, etiam in donationibus causa mortis vel in actibus, morientium. Ita tenet Paul. de Cast. cons. 434. vol. 1. Respondendo per ordinem. in fine ver. Circa quintum.

Amplia septimo hoc adeo procedere, quod ipsemet pater donans, potest venire contra donationem, superueniẽtibus liberis. Ita Bal. in l. 1. C. de inof fi. dona. in fin.

Limita primo, nisi donator post donationẽ factã filios adoptauerit qa tũc nõ reuocatur donatio, vt est Alex. sen. in cõs. 40. sup eo dubio quo quęritur in col. pe. 4. vol. referẽte illũ Ias. (qui nõ minº inscribẽdo pulchrũ dicẽdi ordinẽ quã allegationũ copiã amauit: ex quo ad eiº perlegẽda scripta nõ parũ flectit iuris peritorũ animos) in d. §. cũ autẽ. l. generaliter col. 6. ante mediũ. C. de inst. & subst. & ita etiã tenet Paul. de Cast. in d. cons. 434. col. fin. ver. Prẽterea si aliud. vol. 1. per l. si ita quis. §. fi. ff. de leg. 2. & per. l. fidei cõmissa. ff. de condi. & demõst. licet ista nõ

Universidad de Deusto
Biblioteca

sit propriè limitatio ad regulã, sed cuiusdam dubij occurrentis circa dictæ legis decisionem.

Secundo limita, nisi donator post donationem filium legitimauerit. Ita tenet Bal. in l. fin. in fin. C. si quid in frau. patr. cui assentitur Iaſ. in l. cum acutissimi. col. fin. C. de fidei comiſſ. vbi refert eundem Bal. & Sali. idem asserentes in alijs diuersis locis. Vide Alex. in rub. ff. de lib. & posth. col. 1. & ita tenet Martin. de Laud. in tract. de legitimatione col. 20. ver. Sed nun quid. & Iaſ. in rub. C. de posth. hæred. inſt. & subtilis doctor Didacus de Segura in rep. l. 1. §. si vir. ff. de acqui. poſſ. fol. 7. col. 3. ex quo ibi infert, quod eodem modo nec talis donatio reuocabitur per filium qui religionis ingreſſu legitimus efficitur. Quã tamẽ limitationem ſublimitandam censeo, ſaluo ſaniori iudicio, nisi talis filius efficeretur legitimus per cõtractum matrimonij: ad quod moueor ex his quæ ſcripſi infra in regula Emphyteuſi. in prima limitatione & poſt hæc ſic ſcripta reperi hoc idẽ firmare commẽtatorẽ legum Tauri Didacum del Caſtillo in l. 12. in glo. maga quę incip. *Siguiente.* in col. 4. illius glo. in fin. allegat Bal. & Paul. in locis quibus hoc in terminis non reſcripſere, quem referre libuit, quia præter id quod Hiſpanus eſt & meritò ab Hiſpanis doctoribus non contemnendus, iuuat ſemper in meis doctrinis habere cõteſtem.

Tertio fallit, quando donatio eſſet facta eccleſię: quia tunc non reuocatur in totum, ſed reſpectu legitimę filiorũ glo. eſt ſing. in ca. quicunque in glo. 1. 17. q. 4. quam allegat ad hoc Bal. in l. 1. col. 3. quaſi ad fin. C. de reuo. do. & tenet Abb. in c. fin. col. 2. de dona. vbi hoc dicit probari pet glo. ibi & tenuit Bar. in d. §. Imperator. d. ver. Quęro lex ſi vnquam. & dictam glo. dicit ad hoc ſing. Soci. in reg. 310. in cip. Priuilegia pię cauſæ in ſeptimo priuilegio vbi eam & aliqua quę allegat in propoſito ſatis corruptè refert & ſcripſit hoc apertius idem Soci. in l. cum auus. col. 23. in fine. verb. ff. de condi. & demonſtra. & prædictam glo. ad hoc allegat & ſi corruptè Iaſ. in d. §. cum autem. col. 2.

Quarto fallit quando donatio fuit facta proprio filio, quia tunc non reuocatur in totum, ſed vſque ad legitimam ſuper naſcentium liberorum. Ita not. Bar. Bal. & Abb. in locis vbi ſupra in proxima limitatione allegatis & vide Soci. d. conſ. 53. vol. 4. col. 2. quaſi ad fin. & Feli. in c. in præſentia. de proba. col. 21. ver. Quarto quęro. & ponit & glo. doctoris de Mõtaluo in l. partitarum ſupra alleg. in reg. Segura in rep. §. ſi vir. l. 1. ff. de acqui. poſſe. col. 26. Et aduerte quod prædictus doctor del Caſtillo in alleg. l. 12. Tauri in d. glo. in verbo, Siguiẽte. in col. 5. tenendo eandem concluſionẽ dicit vlterius, quod tunc talis donatio remanet valida in tertia & in quinta bonorum. Cuius contrarium eius auctoritate & iudicio meliori ſaluis (quã do pater donauit filio vnico quem habebat, & alius ſupernaſcitur, non ſtudio contradicendi ſed vt alijs materiã præbeam cogitandi) credo de iure verius: quia certum eſt quod illud communi iure non fulcitur, cum doctores ſupra relati ſolum firment, quod reuocatur donatio vſq; ad legitimam ſupernaſcentium: quomodo ergo poteſt dici, quod datur ſupernascentibus ſua legitima, ſi illa diminuitur per deductionem tertij, cũ iure noſtri regni, omnia bona parentum (ſola conceſſa eis libertate diſponendi de quinta parte) ſunt filijs debita pro legitima, & cum dicta

dicta bona ſint eis debita æqualiter, æquali ſunt diuiſione partiẽda. Nec huic meę ſentẽtię refragari opinor leg. 26. Tauri quam poſſet aliquis in dicti domini doctoris ſuffragium adducere, dũ diſponit, quod ſi parens donat filio, videtur meliorare, & ſi non dicat: & ſic quod ille vnicus filius, cui facta fuit donatio videatur melioratus reſpectu ſupernaſcentium, & ſi non fuerit dictum quia ad hoc reſpondetur quod illa lex procedit, vt verba eius aperte innuũt ibi, alguno de ſus hijos. quando donatio fit à parente alicui ex filijs quos habet tempore quo donat, & tunc nimirũ ſi præſumat lex, quod pater donando ſimpliciter vni ex eis, prædiligit eum & vult illum in dicta donatione præferri alijs, quatenus iure meliorationis licebit: quando vero pater vnico filio donat, non debet præſumi illa prædilectio, nec melioratio reſpectu naſcicturorum filiorum, quorum merita nondũ nouit, quin potius præſumendũ eſt vel le vti diſpoſitione iuris communis, vt ſi ſuperueniant filij, legitimam æqualẽ ſibi vendicent, nec illa minuatur propter meliorandi facultatem ſibi datam à lege aqua dum vnicum habet filium vti non poteſt, cum non ſit alius, reſpectu cuius poſsit meliorare, & ipſe filius reſpectu ſui ipſius non poteſt dici melioratus, nec reſpectu naſciturorũ expreſſe ea vti velle declarat, nec tacitè vſum fuiſſe videtur cum ceſſat præſumptionis ratio d. l. Tauri. Quando vero pater donaret vni ex filijs, tunc facilius crederem quod ille non ſolum videatur melioratus reſpectu præſentium filiorum, quinimo & ſupernaſcẽtium, quia ſicut præſumitur prædilectio reſpectu filiorum qui aderant, ita & eorum qui ſperantur: & ideo exiſtimo iſtud veritati inniti, quod (ſine præiudicio veri) poſſet vnum affirmari, videlicet quod hoc precederet quãdo pater vnicę filię donationem magnã pro dote feciſſet, & ſic quod ſupernaſcentes filij non relicto ſibi tertio, donationem vſq; ad ſuam legitimam reuocarent. Nec in hoc videtur gener deceptus, & ſi prętendat oneroſam cauſam cum fuit in culpa, non prouidendo ſibi in euentum natiuitatis aliorum filiorum, nec ignorare debebat diſpoſitionem d. l. ſi vnquam. Nec huic vltimę concluſioni aduerſatur l. 29. Tauri quę videtur generaliter dicere, quod vt dos dicatur inofficioſa, debet conſiderari, id quod excedit legitimam & tertium & quintum. quia illa lex videtur loqui quando dos venit moderanda re medio, ſeu querela inofficioſę dotis, non autem quando reuocatur vigore legis noſtrę ſi vnquam. quæ fortius & ipſo iure reuocat, vt dictum eſt ſupra. quę quidem ſunt remedia diuerſa vt de remedio inofficioſę donationis & d. l. ſi vnquam dicit Bal. in l. 1. C. de in offici. dona. col. 4. & fauorabilius eſt remedium d. l. ſi vnquã vt placuit Bal. in d. col. 4. in ver. Mea opinio. Quod etiam apparet, quia filij nati, per querelam inofficioſę donationis, non reuocant ab extraneo, niſi vſque ad legitimam. per remedium autem d. l. filij ſupernaſcentes reuocãt in totum. Nec inconuenit etiam quod intelligatur, quando pater dotauit, habendo alios filios, & ſic in caſu quo filia videtur prędilecta donatione magnæ dotis, & ſic meliorata. Quęquidem ſic breuiter tangere libuit, quia in impreſsionis limine occurrerunt & altiorem examinationem huius libelli finis non patitur. Et hanc ſententiam fouere credo naturali conſonum rationi & æquitati Cui enim iniquę non videntur parentum quorundam affectiones in diſcretę quę ſepius vt aliquam filiam quam

Universidad de Deusto
Biblioteca

cæco quodam amore prę alijs diligũt, ditissimo cuidam, aut nobiliori siue potentiori marito nuptui tradãt, alias quas habent (non minus sibi natura & meritis) filias nudas relinquunt, & aut parietibus reluctantes includunt, aut longe disparis conditionis genero tradunt, aut domesticæ cuidam religioni astringunt: ex quo venit, vt eis quædã desperatam, aliæ inuidię plenam solet semper agere vitam. Vnde, vt hæc similia dona cessent, semper mihi pia visa est æqua distributio inter filias, & nec meliorationes similes, nisi ex rationabili aut honesta causa facere, nec iam factas, nisi vbi iure prohibente aliter fieri non valet, aliquo modo sustinere visum est ęquum.

Quinto fallit (tibi Hispano) si coniux donauit coniugi, post annum contractus matrimonij: quia tunc filius supernascens non reuocat in totum, sed remanet quintum penes donatarium. Ita disponit l. 3. ti. 12. foro leg. lib. 3. quod dicit menti tenẽdum Ioan. Lup. in rep. rub. de don. inter vir. & vxor. fo. 32. col. 4. §. Limita sexto.

Sexto fallit in donatione remuneratoria, quia talis non reuocatur, super nascẽtibus liberis. voluit Ang. in ead. l. si vnquam. quod asserit sin. Ias. in l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iur. col. 14. Huius etiam sententiæ fuit Soci. cons. 39. incip. In quęstione quę vertitur, inter magnificos. 1. vol. in fine qui refert Bal. in d. l. si vnquam. in aliquibus lecturis ita tenere & Rom. in l. si vero. §. de viro. 48. fallentia. ff. Solut. matri. & cons. 27. incip. pro decisione & Deci. in l. si donatione. col. 4. C. de colla. sequitur etiam hãc restrictionem Petrus Raue. in suo alphabeto aureo in litera R. in verbo, Remuneratio. & Dida. del Castillo leg. Tauri cõmentator in l. 29. in glo. incip. las otras. pro qua solũ refert Ang. & Rom. Et poteris eam corroborare pluribus specialibus inductis fauore donationis remuneratorię quę adiungit Hispaniæ nostrę decus doctor d. Palacios Rubios (cuius anima anno domini M. D. XXIIII. mense Martij, ad cælestes pie creditur euolasse mansiones, quem à librorum assidua lectione, & compositione, nec officij Regij cura nec fasti diosę senectutis aduentus, & si grauib⁹ morbis (vt solet) onustus, vnquam valuit separare; tanto ob hoc maiori laude dignus, quanto in hac nostra infelicissima (in hoc vno) Hispaniæ plaga, studiosorum præclara ingenia, ob possessorum segnitiem vt plurimũ inculta manẽt, & saltem posteris sterilissima redduntur: obmutescuntq; peritorum calami, cũ imperitorum linguę in alienis taxandis scriptis loquacitate quadam incautâ facile prorumpant in sua eleganti rep. Rub. de dona. inter vir. & vxo. fol. 24. col. 3. & seq. §. 50, qui incipit. Limita secundo. Et vide Rauena. vbi supra, qui ponit nouem specialia fauore donationis remuneratoriæ. Et ponit etiam septem specialia dictus doctor del Castillo vbi supra.

Vnum tamen aduerte, quod Barb. in d. c. fin. de dona. col. fin. facit bonam considerationẽ, iudicio meo, circa istã limitationem, videlicet. Quod aut illa donatio respectu remunerationis fuit immensa, quia seruitium nõ promeruit tantam remunerationem, siue donationem, & tunc quo ad illud superfluum, habet locum dispositio d. l. si vnquam. & hoc tenet pro indubitato. si vero seruitia fuerint conformia donationi, adhuc dicit ipse quod dubitat, quia possumus præsumere quod si donator cogitaret de filijs, nõ remuneraret illum seruitorem ex quo iure actionis compelli nõ poterat statuim⁹ d. leg. si vnquam.

Septimo fallit in donatione facta de re nondum quęsita: vt si filia renuntiet, vel donet hęreditatem paternam quam sperat iuxta tex. in c. quamuis pactum. de pactis lib. 6. Hanc limitationem scripsit Soci. in d. cons. 39. supra allegato in proxima limitatione col. fi. & dicit se vidisse cõsultum, quæ est notãda restrictio & poterit ad multa seruire. tenet etiam idem Soci. vbi comprobat in d. consilio. 53. 4. vol. col. pen.

Octauo fallit, quia si potest ostendi quod donans de filijs cogitauit non fit reuocatio vigore d. l. si vnquam. Ita dicit communem opinionem Socin. cons. 147. col. 5. in medio in 2. vol. Visa facti contingẽtia & statutis &c. ad quod refert Bar. in d. §. Imperator & Bal. in l. 1. C. de inoffi. dona. & Canonistas in ca. fin. de dona. & hanc dicit communem sententiam idem Soci. in alleg. con. 53. vol. 4. col. 3. vide etiam eum in col. 1. vbi bene loquitur & refert Bart. in d. §. imperator. tenentem, quod in dubio si non probetur q⁹ de filijs cogitauit, habet locum d. l. si vnquam. quod declara, vt per eum in in d. 3. col. & seq. Et tu Hispane si bene consideras illã le. part. supra alleg. in regula, aperte videtur hanc fallentiam comprobare, dum dicit. Porque no han hijos ni esperança delos auer. Considerat ergo illa lex, vt donatio nõ valeat, quod filij desint & etiam deficiat spes habendi eos, & sic secundum conclusionem hanc, cum doctores dicant, quod quando donans de filijs cogitauit non reuocatur donatio non distinguendo noceat vel non legitimę filiorum supernascentium, venit vnum. Quod filios non habens, potest prędiudicare nascituris in legitima: etiã titulo lucratiuo, dummodo de illis non cogitet, licet alias his quos iam habet per talem titulum non posset prędiudicare.

Nono limita, quod licet monasterium alias habeatur loco filij, tamen secus est in ista materia: quia per ingressum monasterij non reuocatur donatio. Ita not. Feli. in c. in præsentia col. 20. de proba.

Decimo limita, quia talis donatio non reuocatur, nisi respectu rei, nõ autem fructuũ perceptorum à donatario Ita tenet Didacus de Segura in rep. d. §. si vir. l. 1. ff. de acqui. poss. col. 26. motus per glo. in l. generaliter. §. plane. ff. de fideicommi. lib. ex qua glo. aliam conclusionem infert in proposito.

Vndecimo limita dictam regulam, vt habeat tantum locum, quando donatio fuit facta liberto, prout ipsa lex loquitur, quia tunc reuocatur: secus in donatione facta alteri, quia illa non reuocatur. Tenet Guil. in l. 1. C. de inoff. donatio. quem refert & sequitur Cyn. ibi. Et hanc opinionem aliqualiter defendit Soci. in allegato consi. 53. 4. volu. col. 2. prope fi. & dicit in col. seq. in principio quod ista limitatio procedit per pũctam rationis, tamen quod magis communis opinio est in contrarium, & sic quod dicta lex procedat in donatione facta alij quam liberto. & ita tenet Paul. in alleg. cons. 334. incip. Respondeo per ordinem. in fin. in 1. vol.

Duodecimo limita, non procedere in pacto facto à muliere cum viro, vt ipse lucretur dotem, ipsa præcedente, quia tale pactum donationis non reuocatur propter superuenientiam liberorum. probat tex. in §. dotes. in auth. de nuptiis quem ad hoc allegat Soci. d. cons. 53. 4. col. in prin.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ANNOTATIO.

Adde circa primam huius regulæ ampliationem Decius. col. 2. nu. 9. & ibi. Fran. de Ripa col. 2. nu. 6. in l. 2. C. de pact. Stepha. Bert. cons. 86. col. 2. ver. si vero teneremus. lib. 2. & cons. 312. post princ. lib. 3. Carol. Rui. cõs. 98. col. 2. num. 19. lib. 1. & cons. 107. col. lib. & consi. 124. col. 2. num. 5. ibi cum multis allegatis à Tiraq. in rep. l. si vnquam in verbo, Omnia. num. 2. C. de reuocand. donati. vbi ante numero. 11. innumeros doctores contrariam opinionem tenentes refert tandem ipse eo loco num. 3. censet ampliationem istã probabiliorem & veriorem esse. Quid enim inter est quantum ad præiudicium donatoris siue testatoris & liberorum ipsius, detur siue relinquatur quota, an aliqua res certa minoris forte æstimationis? Certe nihil. Ideo & in vtroque idem ius seruari debet l. illud. ff. ad leg. Aquil. Et alias dispositio facta super quota trahitur ad rẽ certã, quando eadem est ratio vtriusq; l. nomen debitoris. §. si filio. ff. de lega. 3. vbi not. Bar. in fine. Quod quemadmodum præsumitur fraus ex alienatione vel donatione generali omnium bonorum, aut maioris partis siue quotę, ita ex alienatione rei particularis, in qua totum patrimonium, aut maior pars ipsius consistit: quod voluit idem Bar. cons. 68. col. 1 Bal. in l. 1. col. 4. q. 4. in fine C. de inoffi. dona. Petrus de Ancha. consi. 151. Ex his. col. 1. Imo. in l. 2. ff. de dona. Et hanc ampliationẽ sequitur Couar. lib. 1. var. res. c. 19. nu. 12.

Secundam ampliationem sequutus fuit Alberi. in d. l. si vnquam. Bar. in consi. 235. Lapus fecit testamentum. Imo. in c. fin. col. 6. ver. Quærit etiam de dona. Corne. cons. 176. incip. In præsenti consultatione col. vlti. lib. 2. & consi. 234. incip. Placet mihi. in prin. lib. 2. Fran. Areti. consi. 93. incip. Viso legato. col. 3. ver. Præterea si donatio. Soci. consi 226. incip. Quæstio præsentis consultationis col. 4. lib. 2. Carol. Rui. consi. 60. incip. De re quidem. col. 6. num. 17. lib. 3. Stepha Bertran. cons. 83. incip. Christi &c. visis tribus. col. 2. lib. 2. & consi. 133. inci. Pro faciliori. col. 2 lib. 4. Paul. Paris. cons. 72. incip. Videtur dicendum. col. vlti. num. 61. lib. 1. Deci. in addi. l. posthumo. col. 2. eiusdem addi. C. de bono posse. contra tabul. Quanuis contrariam opinionem, vt videlicet ꝙ rata remaneat donatio si filij post eam nati moriantur ante patrem, tenuit Decius sibi contrarius in l. precibus. col. 5. ver. Et pro ista differentia. C. de impub. & aliis substi. allegans Bal. & Paul. & hãc quoq; opinionem sequutus fuit Lancel. Gali. in rep. l. Centurio. fol. 10. col. 2. ver. pro responsione potest dici. ff. de vulga. quam multis confirmat And. Tiraq. in d. l. si vnquam. in parte, suscepit liberos a numero. 167. vsq; ad num. 186. Sed primam sententiam cum authore nostro sequendam esse censeo, quam communẽ esse asseuerat Tiraq. in loco nouissime allegato num. 204. Cui communi & receptæ sententię suffragatur. tex. egregius in l. hęredibus in prin. ff. ad Trebel. vbi fideicommissum ita tactum. si grauatus viuos liberos non educauerit, deficit procreatis duobus liberis, licet moriantur ante patrem. Et vrget tex. in l. cũ vxori. C. quando dies leg. ced. vbi cum vxori vsus fructus fundi legatur, & eius proprietas cum liberos habuerit, nato filio, statim proprietatis legati dies cedit: nec quicquam obest, si is decedat. Et conducit ad idem pulcher tex. in l. vlti. C. de indict. vidui. vbi relictum factũ mulieri sub ea conditione, si vidua erit, vel viro si ad cęlibatum peruenerit, debetur cum vir erit viduus, aut mulier, etiam si in viduitate nõ perstiterint.

Tertiam ampliationem, vltra autorem nostrum, tenuit Oldral. cons. 238. incip. Cum mulier donatrix. in fine & iterum consi. 278. incip Licet quantum. col. 3. ver. ad tertiam. Ioan. And. in addi. ad Spe. in Rub. de donati. col. 2. ver. An propter liberos. Corne. consi. 176. incip. In præsenti consultatione. col. fin. lib. 2. Alex consi. 71. incip. consideratis his quę narrantur ad fin lib. 4. Stepha. Bertr. cõs. 284. incip. Viso casu mihi exhibito col. 2. lib. 2. Paul. Paris. consi. c72. col. 2. nu. 15. lib. 1. & consi. seq. incip. Donatio. nu. 18. Carol. Rui. consi. 98. num. 19. lib. 1. Fran. de Ripa lib. 3. respon. 115. col. pen. cum multis alijs congestis à Tiraq. in d. l. si vnquam in præfatione nu. 173. ex quorum doctorum allegatione apparet hanc esse communem opinionem. Quam tamen solus And. Alci. in l pacta que. C. de pact. audaciter increpare non timuit dicens contrariam esse receptiorem, qui ea tantum ratione mouetur, quod hæc reuocatio non fit fauore filiorũ, sed ex cõiectura donantis: ideoq; iuramẽtũ eã reuocationẽ impedire. Sed istius rationis tenuitas ex eo manifeste conuincitur: nam si vir

vir ille doctissimus rectè, prout debebat, rem hanc animaduertisset etiam ex sua ratione contrarium asseueraret: nam cum ex coniecturata donantis mente donatio per filiorum superuenientiam reuocetur, quasi eo casu donans minime donationi consenserit. sic eo casu iuramẽtũ nihil operari potest, cum consensus defectum minime suppleat, & semper naturam reuocabilem contractus, cui adhæret sortiatur. l. vlti. C. de non nume. pecun. cum similibus. Nec legitimam censuram Alciatus fugere potest, cũ audaci animo priuatam suam opinionem receptam esse affirmauerit. Præterea fundamentum ipsius quod d. l. si vnquam remedium introductum non sit in fauorem filiorum, nõ caret difficultate cũ opinionem contrariã saniorẽ & cõmuniorem esse affirmauerit Caro. Moli. de donation. factis in contract. matrimo. nu. 34. ver. Sola enim. idem. etiã nouissime asseuerat Gaspar Baetius vir ingenij nõ vulgaris in doctissimo tract. de non meliorandis dotis ratione filiabus c. 10. nu. 53. de quo vide Tiraq. in d. l. si vnquam. in præfacti. nu. 90. Qua ratione nec iuramentum potest donationem cõfirmare, vt natis filijs non reuocetur quia quando cõtractus ratione alterius personę infirmatur, nũquam iuramento contrahẽtium confirmatur, alioqui vergeret iuramentum in dispendium alterius: quod fieri non debet. cap. cum contingat. de iure iurando. cap. quanuis pactum. in fine. de pact. lib. 6. nec enim iuramentum vnius alteri nocere potest. l. 3. §. pen. l. nam & postea. §. vlti. cum. l. seq. & in. l. sed & si possessor. §. vlti. ff. de iureiur. l. 1. in prin. ff. si mul. vent. nomi.

Quartam ampliationem communem esse fatentur Iaſ. cons. 125. incip. Bartholomęus. col. 2. ver. Sed præmissis. lib. 1. & iterum cõs. 154. incip. In commota. col. 3. ver. Tertium præsuppositum. lib. 2. Stephan. Bertran. con. 192. incip. Viso casu, ante si. lib. 2. & consi. 32. incip. Optassem. col. 2. ver. Ad tertium lib. 3. And. Tiraq. qui plures eam sequentes refert in d. l. si vnquam in d. præfact. num. 88. qui numero seq. prope infinitos contrarium tenentes refert quem omnino vide.

Quintã ampliationẽ plures sequũtur quos longa manu And. Tiraq. refert in d. l. si vnquã in verbo, Reuertatur. num. 1. vbi num. 5. plures contrarium tenentes allegat, quem vide pro resolutione istius doctrinæ.

Sextam ampliationem sequutus fuit consulendo Paul. de Castro. cons. 434. incip. Respondeo per ordinem in quinto dubio lib. 1. Corne. nulla tamẽ Pauli mentione facta cõsi. 244. incip. Videtur in hac consultatione. col. 3. ver. Vt in simili vidimus. lib. 4. & And. Tiraq. in d. l. si vnquam in verbo Donatione largitus. nu. 246 Quibus vt alia prætermittam suffragatur tex. optimus in l. alienatum. §. donationis. ff. de verb. signi. vbi ita ad verbum scribitur. Donationis verbum simpliciter loquendo omnem donationem comprehendisse videtur, siue mortis causa, siue nõ mortis causa fuerit. Vnde cum d. l. si vnquam simpliciter loquatur de donatione, tam de donatione facta inter viuos quam causa mortis est interpretanda imo hoc a fortiori procedit in donatione causa mortis cum hæc minori nititur firmitate.

Septimam ampliationẽ plures sequũtur quos Tiraquel. Allegat in d. l. si vnquã in verbo, Reuertatur. nu. 1.

Primam verò limitationem huius regulæ nempe quod minime procedat quãdo donator post donationem filios adoptauerit, sequuti sunt Soci. cons. 226. incip. Quæstio præsentis consultationis. col. 4. lib. 2. Calcan. cons. 20. incip. Ista quæstio habet. col. 3. Deci. cons. 366. incip. Pro ista declaratione. col. 1. Paulus. Pari. consi. 72. incip. Videtur dicendum. col. 4. nu. 32. lib. 1. & cons, seq. nu. 29. Ripa in d. l. si vnquam. q. 24. & ibi in ea lege multis confirmat And. Tiraq. in verbo. Susceperit liberos. nu. 2. quem vide.

Secundam limitationem sequuti sunt consulendo Fran. Cur. seni. consi. 74. incip. Super memorata. col. 26. ver. Et consequenter. Soci. cons. 251. incip. Quoniam in præsenti col. 11. ver. Præterea probatur. lib. 2. Deci. cons. 85. in fine 4. dubij. Anto. Rub. cõs. 111. incip. Viso instrumento. Caro. Rui. cons. 69. incip. Primo videdum est. col. 4. nu. 12. lib. 3. & cons. 106. incip. In quæstione, col. 3. n. 7. eod. lib. 3. Quorum sententiam nõ medio criter confirmat quod legitimatio minime potest fieri in præiudicium eorum, quibus ante ius quæsitũ erat: vt latissime traditur in l. Gal. §. & quid si tantum. ff. de liber. & posth. & optime probatur in c. quanuis de rescrip. lib. 6. Ex quo fit, vt ipsa non retrahatur in alterius præiudicium tex. in §. licet. ibi Et suos de cætero. & iterum ibi. Et hoc facto exinde filios. in auth. quib. mod. natur. effic. legi. Ex quo sequitur donationem per filij legitimationem non

Universidad de Deusto
Biblioteca

non reuocari ne donatarius iure suo ante quæsito defraudetur. At sunt tamen qui tenuere contrarium, nempe legitimatum præcedetem donationem reuocare ex d. l. si vnquã. in quibus est Dynus, vt illum allegat Bal. co. 19. col. 3. lib. 4. quanuis eo loco tenuit contrarium sed alibi Dynum sequitur sibi contrarius cons. 206. incip. Videamus quem sensum. col. 1. ver. Præterea. Paul. de Cast. cons. 435. incip. super hoc puncto. col. 1. & 2. lib. 2. quo loco licet loquatur de legitimato per matrimonium ita tamen de ea re loquitur, vt clare intelligat procedere in omni legitimato cuius contrariu ipse tenuerat consi. 434. incip. Respõdeo per ordinem. in 2. dubio lib. 1. Soci. sibi etiam cõtrarius. cons. 226. incip. Quæstio præsentis cõsul. lib. 2. Deci. sibi male constans in add. l. posthumo col. 1. C de bono. posse. contra tab. vbi asserit se ita consuluisse vt vere fecit cons. 365. incip Viso cons. col. 3. ver. Postremo. & latius consi. seq. & Carol. Rui. secum pugnãs cons. 173. incip. Quæritur primo col. 2. nu. 6. & seq. lib. 1. Ob quam varietatem magnam doctorum consulentium non possum interim non male suspicari, et ea ratione mihi magis placet opinio quam doctor legẽdo probat, quã cãquæ consulendo confirmat, quia in lectura cessat affectio & cupiditas æris: cuius libido, eheu quot mortalium animas ad inferos, protrahit: in qua ipsa re minus excusationis habent viri docti, qui seculi hui⁹ bona caduca esse nõ ignorant, & quod alius nobis sempiternus thesaurus apud superos est quærendus. Et hanc posteriorem opinionem multis comprobat And. Tiraq. in d. l. si vnquam. in verbo, susceperit liberos. nu. 75. sed primam opinionem verio rem esse censeo, eamq, libenter sequor.

Tertiam limitationẽ plures sequuntur quos Tiraquellus refert in d. l. si vnquam in verbo liberis. nu. 75. quorum sententiam communẽ esse profitentur Ripa ibi q. 49. Fortuni. Garsias in tract. de vlti. fine illa. 16. &. D. episcopus Segobien. lib. 1. vari. resolu. c. 19. nu. 5. quãuis ipse eo loco nu. 11. post Fortun. in d. illa. 16. merito ab ea recedat existimans hoc casu donationem in totum reuocari quod ipse efficacissime probat.

Quartam limitationẽ approbant multi quos Tiraq. allegat in d. verbo, liberis. nu. 75. cum seq. Sed quatenus author noster allegat opinio doctoris del Castillo in l. 12. in ver. *Siguiente*. in leg. Tauri ad probandũ quod donatio facta vni eo filio per superuenientiam aliorum filiorum minime reuocatur quo ad tertiam & quintam bonorum partem. Adde quod dictam opinionem dicit efficacissime in iure probari: & ea ratione eam sequitur D. episcopus Couar. in d. c. 19. nu. 4. & nouissime huic opinioni se subscribit licẽtiatus Gaspar Baetius in alleg. Trade non meliorandis dotis ratione filiabus. c. 9. nu. 46. vbi multis rationibus hanc rem confirmat. Quanuis opinionem autoris nostri contra Doctorem del Castillo æquissimã & verissimam esse fateatur insignis Gregorius Lupus in l. 8. ti. 4. part. 5. litera c. col. 2. & ideo in hac re maturius excogitare oportet.

Quintã limitationẽ plures sequuntur quos allegat Tiraq. in d. l. si vnquam in verbo, liberis. nu. 108. cum seq.

Sextam limitationẽ sequuti sunt Caro. Rui. consi. 101. incip. In præsenti. col. 5. nu. 6. lib. 1. & cons. 124. nu. 13. ibi. And. Alcia. in l. creditores. in verbo, natura ff. de verb. signi. Ludo. Gozad. cons. 5. incip. An in quæstione. col. 3. nu. 10. Catel. Cot. qui hoc dicit singulare in memor. incip. Donatio facta filio. Stepha. Bertran. cons. 47. incipi. Attento casu. in 2. dubio lib. 1. Hiero. Grat. consi. 50. nu. 58. lib. 1. & hanc fatetur esse communem sententiam multos eam sequentes allegans And. Tiraq. in d. l. si vnquam. in verbo, donatione largitus. nu. 12. vbi vsque ad numerum 65. scribit 45. effectus donationis remuneratoriæ, quẽ lege.

Septimam limitationem sequutus fuit consulendo Corne. cons. 11. incip. In presenti cõsultatione col. 3. ver. Nec etiam videtur. iunctis ijs quæ dicit col. pen. ver. Nec obstant ea quæ dixi lib. 3. & alij quos And. Tiraq. allegat in d. l. si vnquam in d. verbo, donatione largitus nu. 180. cum seq. Quibus suffragatur d. l. si vnquam Primum cum dicit bona omnia. Nãius nondum quæsitum nondũ est in bonis nostris l. substitutio ff. de acqui. rerum domi. vbi substitutio quæ nondum competit extra bona nostra est. Secundo cum dicit ea lex Reuertatur. quod verbum non nisi de bonis & iuribus ante donationẽ quęsitis intelligi potest. vt plenissime probat Tira. in d. l. si vnquam in verbo, liberis. num. 112. Et ea ratione cum verba d. l. non conueniant istis bonis quærendis, ergo nec in ijs locum habet eius dispositio l. 4. §. toties & ibi Bar. ff. de dam. infect. cum simi

Octa

Octauam limitationẽ sequuti sunt Petrus de Ancha. cõs. 46. incip. Prima facie Corne. cons. 206. col 7. lib. 3. Deci. cons. 581. versnõ obstat. de quo lege And. Tiraq. in d. l. si vnquam. in præfa. nu. 84.

Nonam limitationẽ plures approbãt quos And. Tiraq. refert in d. l. si vnquam in verbo susceperit liberos. nu. 42. cum seq.

Decimam limitationem sequitur Archi. in c. vlti. 17. q. 4. Tiraq. in d. l. si vnquam in verbo reuertatur. nu. 275. cum seq. vbi Ripa quæsti. 4. Quibus suffragatur quod d. l. si vnquam non simpliciter dicit totum reuerti, sed totũ quicquid donator largitus fuerat. At non elargit⁹ est fructus, vt qui tempore donationis nondum esset in rerum natura. Et licet donatarius postea ex re donata fructus perceperit, non tamen vt donatos, sed vt proprios, ac ex re propria collectos. Nam quod fructus non dicantur donati probat egregius tex. in l. sancimus. C. de donatio. vbi in æstimatione rei donatæ fructus minime computantur.

Vndecimam limitationem, videlicet d. l. si vnquam, habere tantum locum in ea donatione quam fecit patronus liberto, tenuit glo. in c. fin. 17. q. 4. & glo. in c. vlti. & ibi Inno. & Hosti. de dona. Bal. in l. cum acutissimi col. 1. C. de fideicomiss. Ioan Imo. in l. filio præterito. col. 11. ff. de iniust. testam. Sed opinio cõtraria verior est, vt nostra regula procedat in donatione facta alteri quam liberto tenuerunt glo. Bar. & doctores in d. l. si vnquam. Bar. Bal. & Imo. sibi contrarius in l. Titia Seio. §. Imperator. ff. de legat. 2. Caro. Rui. cons. 140. nu. 5. lib. 4. Guid. Pap. cõs. 156. col. 1. Bertran. cons. 259. lib. 1. Quam fatentur esse communiter receptam Sali. in l. 1. C. de inoffi. dona. Corne. cons. 11 col. fin. lib. 3. & Tiraq. in d. l. si vnquam in verbo liberi num. 41.

Duodecimam limitationem sequuti sunt Paul. Cast. in l. 2. ff. solu. matrimo. & ibi Alex. Ias. & Thom. Parpal. per. l. 1 C. si dos const. matri. idem Alex cõs. 162. col. 2. lib. 6. Carol. Rui. cons. 131. col. 2. lib. 3. Tiraq. in d. l. si vnquam in verbo, donatione largitus. nu. 216. vbi Ripa. q. 22. Et ratio est quia per huiusmodi pactum verisimiliter nõ infertur magnum præiudicium ipsis liberis Nam aut pater non transit ad secundas nuptias, & iuris præsumptione huiusmodi dos filijs obuenit, patris successuris l. scripto. ff. vnde lib. Aut transit, & tunc cogitur reseruare eam dotẽ filijs primi matrimonij. §. præterea. in auth. neque vir.

REGVLA. CCXIIII.

Donatio facta inter patrem & filiũ ob bene merita filij, valet & tenet quia tunc non fit vt filio, sed vt extraneo glo. est quæ hoc voluit in authẽ. vnde si parens. C. de inoffici. testamen. in glo. fin. not. Bar. in l. frater a fratre, in prin. vlti. quęsti. ff. de condi. indeb.

Limita & declara duobus modis, vn per Ias. in d. auth. vnde si parens. col. fin.

ANNOTATIO.

Adde glo. in l. filium quem. C. fami. hercis. Bar. in l. si tibi decem. §. si pactus. & ibi Bal. in §. si quis. ff. de pact. & in l. si quis pro eo. §. 1. in fine ff. de fideiusso. & in l. 1. §. nec castrense. col. pen. ff. de colla. bono. & tract. de duob. fratri. col. 6. ver. Deinde quæro. Bal. in l. si pater. prin. C. qui bon. cede. poss. & in auth. ex testamento. & ibi Corne. col. 2. C. de collati. & in l. cum de bonis. C. de donati. & in l. si mortis. ver. Quæro si pater. C. ad leg. Fal. & in l. vlti. col 2. C. de vsu capi. pro dona. Paul. de Cast. in l per diuersas col. vlti. C. manda. Ang. in §. 1. col. 1 in auth. de immẽ. don. Alex. cons. 20. col. 1. lib. 3. Barb. cons. 11. col. 4. lib. 2. & cons. 28. col. 1. lib. 3. & in rub. de dona. col. 1. Abb. in cap. vlti. in fine de dona. inter vir. & vxor. Fran. Are. cõs. 17. col. 3. Deci. cons. 636. lib. 1. Corne. cõs. 194. col. 1. lib. 3. & cons. 144. col. 2. lib. 2. And. Tiraq. in l. si vnquam. in verbo, donatione largitus. nu. 20. C. de reuo. dona. Ioan. Lup. in rep. rub. de dona. inter vir. & vxor. §. 50. col. 1. Ioan. de Neuiza. cons. 8. nu. 5.

Sed vt nihil est in iure nostro non controuersum siue id faciat legum obscuritas, siue cõtradicendi studium multis innatum, siue ostentatio & glorię cupiditas non paucis quoque ingenita, siue humanitatis quædam inscitas, siue aliud quidpiam contrarium, vt scilicet donatio inter patrem & filium remuneratio

Universidad de Deusto
Biblioteca

rationis causa non teneat defendit Lance. Politus in l. filium quẽ habentem. nu. 132. C. fami. her. vbi prædictam communem opinionem fortiter impugnauit, non sane videtur illi procedere posse aliqua merita de filio in patrem, quæ potius non sint ex naturali officio & pietate, & ita ex debito, quam ex liberalitate quę patrem aliquo modo obligare possint. Finge enim quæcunque obsequia, curationes in infirmitatibus: totum id quicquid ve maius excogitari potest parẽtibus debetur l. veluti. ff. de iusti. & iur. l. filia tua. C. de patr. potest. Vnde negat Aristoteles lib. 9. Ethico. c. 1. parem siue æquiualentem gratiamdijs atque parentibus posse rependi. vnde succedit regula tex. in l. virum turpem. ff. de verbo. & l. fin. ff. de condi. ob turp. cau. cui Lancelo. Politi opinioni nouissime se subscribit Ariã. Pinelus Lusitanus in l. 1. C. de bonis ma. 3. par. num. 62. pag. 445. secundum impressionem Lugdunensem paruam. Quæ quidem opinio vltra Lancelo. & Lusitanum, ea ratione fulcitur. Nam cum quidquid in cõmodum & vtilitatem patris filius fecerit naturali lege debeatur, non debet censeri beneficiũ, quod præmium siue remunerationem exigat, nam id donari videtur quod nullo iure cogente cõceditur. l. donari. ff. de regu. iur. l. donari. ff. de dona. & vt scribitur in l. rem legatam. ff. de adim. lega. *In necessitatibus nemo liberalis existit.* & in l. si seruo. ff. de hæredi. instit. ibi, *Nõ censetur præstare beneficium, qui debitum impendit* & in l. vnum ex familia. §. 1. ff. de lega. 2. ibi, *Non enim facultas necessariæ electionis, pro priæ liberalitatis beneficium est.* & in l. proxime. ff. de ritu nupti. ibi. *Magis debitam libertatem præstitit, quam ullũ beneficium in mulierẽ contulit.* & in l. si quis pro vxore. § si vxor. ff. de dona. inter vir. & vxo. ibi, *Non est donatio cum pro oneribus matrimonij petatur*, & in l. si quis in graui. § vtrum. ff. ad Senat. consul. Silani. vbi Bar. Bal. & Ang. qui eum legit in. §. si quis ex stipulatu. & cæteri affirmant Officialem qui capit delinquentem, aut banitum ex necessitate sui officij, non habere præmiũ à statuto capientibus præstitũ. idem tenuit Bal. in l. qui sanè. 1. lectione in fine & iterũ in 2. in prin. per illum tex. ff. de nego. gest. & in l. ab hostibus. in 2. C. de capti. & postlimi. reuer. & consul. 394. lib. 1. & in l. 2. per. illũ tex. C. de oper. liber. Et facit etiã pro Lãceloto elegãs Bal. doctrina in l. si quis filiabus ff. de testam. tutel. vbi scribit quod id quod filio relinquitur non potest relinqui ob bene merita, sed tanquam filio.

Sed negari nõ potest, q̃ multa sint & non vulgaria filiorũ in parẽtes beneficia, quorũ multa memorabilia exẽpla refert Valerius Maximus lib. rerũ memorabiliũ. 5. c. 4. quæ si quãdo cõtingãt & similia, nihil est q̃ filios remuneratione indignos esse iudicemus. Et q̃ filiꝰ beneficiũ patri præstare possit, ꝓbat tex. apertissimus in §. 1. in prin. in aut. de nõ eligẽ. secũdo n. ibi, *Plurimũq; à filio experta fauorẽ, exisiti mauit oportere ne relinquere eũ sine remuneratione* & in l. cũ pater. §. rogo. ff. de legat. 2. ibi, *Rogo filia ut bona tua quãdoque distribuas liberis tuis ut quisque de te meruerit.* & in l. de emãcipatis. C. de legi. hæredi. ibi, *Hoc à suis genitoribus meruerũt.* & in l. fœminæ in prin. C. de secund. nup. ibi, *Contẽplatione meritorũ.* & in l. 1. §. toties. ff. de colla. bon. ibi, *Si etiã iudiciũ patris meruit* Circa q̃ vide Deci. cõs. 202. col. 4. ver. Nõ obstat. Pari. cõs. 90. n. 13. lib. 3.

Ampliatamẽ dictã regulã ex aliquorũ sentẽtia, qui præmissa Regia lege quę permittit parẽtibus tertiã & quintã bonorũ partẽ, cui velit ex filijs donare aut relinquere, præter eã partẽ quæ iure æqualis diuisionis inter filios faciendæ cõpetit: cẽsent equidẽ donationẽ remuneratoriã à patre filio factã, vt æs alienũ ante alia deducendã esse: nec imputandã fore in tertiã & quintã bonorũ partẽ. ita tenet Ioã. Lup. in rub. de dona. inter. vir. & vxo. §. 50. n. 12. Did. de seg. in l. cohæredi §. cũ filiæ. ff. de vul. fall. 16. Dida. à Cast. in proœm. ll. Taur. in verb. *Gratia.* Hanc tamẽ sententiã ipse nõ approbo cũ cõpertũ habeã donationẽ remuneratoriã à patre filio factã, minime posse alioꝝ filiorũ legitimã portionẽ minuere sed in legitimã do natarij portionẽ imputandã, atq; in his regnis in quintam & tertiam bonorum partem ex glo. quã ibi doctores approbãt maximè Paul. & Iaf. col. fi. in auth. vnde si parẽs. C. de inofici. test. Posset tamẽ ampliatio hæc admitti, quando ministeria & beneficia ob quæ remuneratoria donatio fit, eius esset conditionis, vt in iudicio pater cõueniri possit ad remunerationẽ vt respondit Aymõ cõs. 165. col. 2. quẽ sequitur D. Episco. Segob. in c. in officiis. nu. fin. de testament. & Tellius Ferdi. in l. 28. Tauri nu. 2.

Illud tamẽ tanquã huic regulæ accommodatissimũ silentio prętermittendum nõ est, q̃ in

pro

posito casu minimè sufficeret ad probationem bene meritorum sola patris confessio, etiam si beneficia specialiter in donatione declaret, sed oportet quod aliter probentur. ita scribit Cyn. vbi Alberi. in l. vlti. ff. de exerci. Bal. in l. si tibi. col. 2. ff si cert. peta. Paul. in l. Aquilius. ff. de dona. quam opinionem fatetur esse communem Caro. Rui. consil. 44. nu. fi. vol. 5. Quamuis Bal. vt semper alias male sibi constans cõtrariam opinionem tenuerit in l. illud. col. pen. C. de sacro. eccle. & in l. si pater tuus. C. qui. boni. ced. poss. Ang. in. d. l. Aquilius. & Paul. de Cast. secum pugnãs. cõsi. 193. col. 2. lib. 2. Iaff. consil. 217. col. 8. lib. 2. quam tamen opinionem priorem sequutus dicit cõmuniter reprobari Soci. consi. 66. col. 3. lib. 1. de quo late per Tiraq. in l. si vnquã. in verbo, donatiõe largitus. nu. 89. C. de reuo. dona. Sed neq; huic parẽtis confessioni etiam cum iuramento staretur, cum sit inter personas prohibitas: ex doctrina Cyni in l. 2. ad fin. C. de sacro. eccle. Ioan. And. in addi. ad Specul. titu. de dona. inter vir. & vxo. col. vlti. Bart. in l. si quis decedẽs. §. Titia honestissima. ff. de lega. 3 & in l. Aurelius. §. vlti. ff. de liber. l. Bal. in auth. si qua mulier. col. 2. C. ad Velle. Petr. de Ancha. in c. ea quæ fiunt. de reg. iur. lib. 6. col. 12. Paul. de Castro. consi. 193. lib. 2. Alex. cõs. 55. col. 3. lib. 1. & in l. quod de bonis. §. vlti. ff. ad leg. Fal. And. Tiraq. in. d. verbo, donatione largitus. nu. 92. Et ratio est quia cum talis cõfessio præsumatur simulata, ideo iuramẽto nõ firmatur authoritate glos. in l. 3. C. plus vale. quod agitur vbi eam sequitur Angel. dicens esse sing. Abba. in. c. ad nostram de empti. & vend. Alexand. vbi fatetur esse communiter probatam Alex in l. nemo potest. ff. de lega. 1. Iaff. in l. non dubium. col. 2. C. de legi. Bart. Chassa. in consue. Burg. rub. 4. §. 7. nume. 51. ver. Aliam opinionem. Sed aduerte quod cum in hoc Hispaniarum regno, possit pater libere nulla causa subsistente, meliorare filium in tertia & quinta bonorum parte, vt vulgatissimis legibus regni cauetur, si pater donet filio remunerationis causa, valida erit donatio intra dictam tertiam & quintam bonorum donantis partem, etiã si vere non subsisterint beneficia digna remuneratione. Nec dicetur pater in alios filios committere fraudem cum iure sibi dictis regijs constitutionibus concesso vtatur.

REGVLA. CCXV.

Dos filiæ concessa, excedens legitimã filiorum donantis, quandiu durat matrimoniũ non potest à marito reuocari, respectu eius quod excedit: quia illam habet titulo oneroso. Hãc regulam cum sex ampliationibus, & quatuor restrictionibus, descripsit Dida. à Segura in repe. §. cum filiæ. l. cohæred. ff. de vulg. & pupil. fol. 14. col. 1. cum quinque sequentibus. Et sic forte dictis limitationibus poterit declarari opinio. Ioan. Lup. in rep. cap. per vestras. fo. 31. col. 3. ver. mortuo. & in col. seq. in prin. vbi tenet quod in cancellaria regia fuit contrariũ iudicatũ.

ANNOTATIO.

Adde Matthæum de Afflictis decis. 86. ad finem. vbi testatur secundum regulam istam fuisse iudicatum in sacro consilio Neapolitano. Pro qua facit text. egregius in. l. fin. §. si à socero. ff. quæ in fraud. credi. vbi dos data filiæ in fraudem creditorum, matrimonio constante, non potest ab ipsis creditoribus reuocari, qui potius ius habent quam filij. vt in. l. Papinianus. §. quarta. ff. de inoffi. testam. Quãrem non mediocriter fulcit, quod Bart. scribit in. l. fi §. si à socero. ff. quæ in fraud. credi. quod si spuriæ detur dos, vltra modum à lege permissum, quandiu durat matrimonium reuocari non potest & vide eundem Bar. in. l. meuius. §. duobus col. 10. verb. Tertio quæro. ff. de lega. 2. Ang. in. §. si res aliena. Instit. de leg. Bal. in auth. ex complexu. C. de incest. nup. & in l. 2. C. de reuoc. his quæ in frau. credi. Iaff. in. §. item si quis in fraudem. nu. 30. Inst. de Acti. Cãpeti in tract. de dote. 1. part. q. 48. Anto. Capi. decisione Neapol. 181. incip. in causa Ioannis. nume. 3. & opinionem Bart. communem esse fatetur Ioan. Lup. in rep. c. per vestras §. 24. nu. 3. de dona. inter virum & vxorem. quem vide.

Sed contraria sententia & magis cõsona iuri & æquior est. Primum patet quod nostris legibus cautum sit, inofficiosam dotem esse reuocãdã, nec lex aliqua distinguit inter matrimonium constans, vel solutum. l. vni. C. de inoffici. doti. ergo cum lex nõ distinguat nec nos distinguere oportet. l. de pretio. ff. de publi. Et quod æquior sit, ex eo constat; non sanè

Universidad de Deusto
Biblioteca

æquum est, quod alij fratres mulieris immodicè dotatæ sua portione spolientur, ne matrimonium inquietetur: neque iure meo defraudari debeo ne tibi molestiæ sim. Præterea dānum quod hoc casu maritus patitur, sibi merito est imputandum, cum tempore promissæ dotis sciuit, vel scire debuit, an ea dos iure sibi à socero promitti & solui posset. Rursus veritas istius opinionis ex hoc colligitur, quia hoc casu non tractatur de reuocanda dote constante matrimonio, sed de reuocanda immodica dote, quā pro ea portione quæ excedit, maritus nō cēsetur habere ex causa onerosa, sed ex causa lucratiua. Quoniam donatio ob causam solum dicitur titulus oneroſus, pro portione æquiualenti causæ, in eo tamē quod excedit, dicitur titulus lucratiuus. l. si sponsus. §. circa. ff. de donati. inter vir. & vxo. ita hanc opinionem contra dictam regulam probat. Paul. de Castro in l. vna. col. fin. prope fi. C. de inoffici. dona. Ioan. Lup. in rep. c. per vestras. §. 22. nu. 10. de dona. inter vir. & vxo. & in §. 24. num. 3. Moline. in tract. de donati. factis in contract. matri. num. 59. vbi appellat contrariam opinionem erroris portētum & in tract. de inoffici. testa. nu. 79. & nouissime licentiatus Gaspar Bactius in egregio tract. de non meliorandis dotis ratione filiabus. c. 32. nu. 3. cum sequen.

Nec quiquam in contrarium vrget tex. in d. §. si à socero. quia tex. ille loquitur in ea dote, quam maritus habet titulo oneroso: hæc sanè quandiu durat matrimonium reuocari nō debet, hic autem loquimur de nimia dote, quæ pro ea parte quæ legitimam portionem excedit, habetur titulo lucratiuo. Non obstat etiam Bar. sententia in. d. §. si à socero quia loquitur de filia sacerdotis cuius immodica dos applicari debet cognatis patris, quibus non ita debentur sicut bona parētum filijs legitimis. Præterea (vt clarius dicam quod censeo) existimo Bart. sententiam ex supradictis veram nō esse, nisi maritus bona fide ignorans eā filiam esse spuriam matrimoniū contraxisset vt per Ripam in l. 1. nu. 68 ff. solu matri. Ioan. Lup. in. d. §. 22. col. 3. Rapha. Cum. in. d. §. si à socero. Antoni. Gomez. cū allegatis ab eo in l. 9. Tauri nu. 44. Et hanc vltimā opinionem cōprobat. regia. l. 29. in. l. Tauri ibi, *Si la dote fuere inofficiosa mandamos que sean obligadas las hijas y sus maridos puesto que sea durante el matrimonio a tornar a los herederos del testador aquello en que fueren inofficiosas*. Vnde apud nos res hæc omni caret difficultate sed quæ hic scripsimus non omnino vtilitate carent.

REGVLA. CCXVI.

Dotem sicut perdit mulier propter adulterium, ita per luxuriosum oscu/lum, vel tactum mamillarum. Ita tenet Bald. in. c. tuæ. de procura. motus per tex. in. c. 1. §. 1. quib. modi. feud. amit. quē sequitur Felin. in. c. prēterea. fin. col. de testi. & vide Ioan. de Neuiza. in sua silua nuptiali in impressione parua. fol. 83. col. 1

Limita quatuor modis, vt nouissimè per Ioan. Frā. de Ripa. in rep. rub. de iudi. in col. 4. quem vide in præcedenti quia pulchrè corroborat ipsam principalem regulam, & sic prædictā conclusionē Bald. & quia lectura sua non erit tibi fortè facilis, in summa referre eos libuit.

Primo fallit, quando charitatiue amicitię causa deoscularetur extraneū virum. Sed hæc restrictio est impertinens, cū nō cōprehēdebatur sub regula, quæ loquitur in luxurioso osculo.

Secundo fallit, in locis vbi est cōtraria consuetudo.

Tertio fallit, in clericis deosculantibus alienas vxores, quod tamen reprobat & recte: quia fundamentū suū erat glos. in. c. absit. 11. q. 1. quod non sufficit, maximè quia postquam colūbina illa simplicitas à pijssimo redēptore nostro, in suo euāgelio suasa in pluribus defuit sacerdotibus, vulgus (sui natura præceps ac temerarius iudex) de similibus actibus non sinistre iudicat.

Quarto limita, quando maritus pari modo deosculatur alienas vxores, quia tunc compensantur delicta.

ANNOTATIO.

Adde Curti. Juni. in Rub. C. de edend. Matthę. de Afflictis in Constitu. regni Sicilię lib. 3. rub. 46. nu. 6. Ioan. Lup. in rep. rub. de donati. inter vir. & vxo. §. 78. num. 10. & opinionē Bal. in d. c. tuę de procura. nu. 4. in qua fundatur hęc regula communem esse fatetur Bellonus in rub. C. de edendo. nu. 81. Sunt tamen qui censent Bal. opinioni aduersantes, ex his osculis & amplexibus non inducipręsumptionem adulterij, vt iam mulier dote priuari posset, potuit sane ipsa intra oscula vel amplexuum fines se cōtinuisse. sic tenuit And. Alci. lib. 4. parer. c. 10. & ante eum idem scripsit Deci. in rub. C. de eden. vbi dicit quod si dictum Bal. esset verum multum deterrerentur mulieres. idem Decius in l. 3. nu. 47. C. de serui. fugi. & in effectu contra Bal. consuluit Hiero. Grat. responso 50. nu. 26. vol. 2. & Carol. Moli. in addi. ad Deci. in prima lectura rub. de iudi. litera. B & hāc opinionem contra Bal. communem esse fatetur Beroius in rub. de iudi. nu. 22. eamq; sequitur D. Episcopus Segobien. Lib. 4. de Cretali. 2. par. c. 7. §. 6. num. 3. & de iure veriorem esse fatetur insignis Antonius Padilla in l. transigere. nu. 87. C. de transacti. Quanuis dictus Alciatus. in c. cum non ab homine de iudi. num. 103. nitatur Bal. defendere ex eo quòd mulier verisimiliter esset cętera consessura nisi fuisset deprehensa. tamen dico q̄ dictum illud verum non est, etiam si non dū verisimile sed certum esset quod consumasset, nisi deprehensa & impedita fuisset, quia licet alias puniri possit, tamen pœna scripta in delicto consumato non extenditur ad attentatum vt alias latè dixi.

Illud tamen negari non potest, eam fœminā impudicam & inhonestam vitam agere, quæ virorum amplexibus vel osculis vtitur, aut in honestos tactus sponte patitur, eaq; ratione legatum sibi relictum sub ea conditione, si honeste & pudice vixerit perdere. ita eleganter respondit Bal. cons. 207. vol. 4. quē sequitur D. episcopus in loco nouissime allegato. Ex quo etiā inferri potest mulierē tutela filiorum priuari quæ passa fuit istos tactus inhonestos vt infecti cōtingetia interrogat⁹ cōsulunt Hiero. Grat. cōs. 115. nu. 8. vol. 1. per l. vlti. C. quādo mul. tute. offici. fungi possit. ibi. Ad *nuptias nō perueniat sed pudicitiā suam intactam cōseruet*. Quæ verba non solum prohibent sub pœna ibi posita concubinatū fieri, sed oscula libidinosa & mamillarū tactus, & alios tactus similes inhonestos.

REGVLA. CCXVII.

Dotalis res maximè immobilis, nō potest alienari. Inst. quib. alien. non licet in prin. & in l. si prędium. C. de iure do. & per totū ff. de fundo dota.

Limita istā regulā viginti modis, vt per Bal. Nouel. in tract. de dote fol. 32. col. 2. cū sex col. seq. vbi satis late per eum.

ANNOTATIO.

Adde Regiam l. 7. tit. 11. par. 4. Et regulam hanc cū 18. limitationibus vbi latè eam interpretatur scripsit Michael. Cifontanus in l. 56. in leg. Tauri.

REGVLA. CCXVIII.

Dubitans & ignorans ęquiparātur, vt est tex. in l. manifestissime. §. fin au tē nescius. C. de furtis. & in l. fi. C. de cōdi. indeb. vbi Bar. & Bal. facit tex. in l. 2. in prin. ff. quis ordo. in bono. poss. seruc. & in l. 3. §. is qui nescit. ff. de libe. hom. exh.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. in l. q̄n diu. C. qui admitti. col. 2. quē vide qa aliqua cumulat in proposito huius regulę.

ANNOTATIO.

Adde Balbū in tract. præscripti. 2 par. 3. par. prin. 2. quæst. nu. 4. fol. 30. col. 3. Et an dubitans possit præscribere sicut ignorās tradunt Bar. in l. naturaliter. col 2. ff. de acqui. posse. Abb. in c. fi. de præscrip. nu. 39. vbi. Feli. post alios. nu. 9. & latissime Ioan. Hānibal in rep. d. l. naturaliter. nu. 117. Silvest in verbo Præscriptio. 1. §. 2. D. Espi. Seg. in reg. possessor. 2. par. § 7. nu. 3 cū. sequē. de reg. iur. lib. 6. & Adri. Sūmus Ecclesiæ Prēsul in 4. sententiarū in tract. d restitutione. capi de præscriptione.

De litera. E.

REGVLA. CCXIX.

Ecclesia fungitur iure minoris vt est tex. in c. auditis d rest. in inte. & p̄bat etiā tex. in c. 1. co. ti. & in l. fi. ti. h. pti. 6. Et ex hac ęq̄paratione sumitur mod⁹ arguēdi d minore ad ecclesiā quē ponit inter alios, Nic. Eue. in suis topicis iuris in fol. 41. col. 2. q̄ in eius cōpro

Universidad de Deusto
Biblioteca

bationem adducit sex similitudines inter minorem & ecclesiam, quarum solum tres referre placet, eis aliqua addendi gratia.

Prima est, quam ex illo argumento infert Sali. in l. properandum. §. fi. de iudi. videlicet, quod dispositio illius tex. habet locum in ecclesia sicut in minore: ex quo venit singularis effectus, quod sicut minor aduersus lapsum instantię restituitur in subsidium, hoc est curatoribus suis ad lites non existentibus soluendo, vel hęredibus eorum, idē erit in ecclesia. & vide Alex. ibi. qui refert & sequitur Sal. & dicit idē tenere Paul. & Car. in Clem. 1. de in integ. rest. & Host. in summa & vide Balb. in tract. de prescripti. 4. par. prin. in col. 12. ver. sexto quæro. vbi conclusiue dicit quod termini, siue prescriptiones iudiciales indistincte currunt contra ecclesiā & minorem: pro quo allegat iura & doctores quę transcribere nolo. & videe undem in d. tract. 6. par. prin. col. 16. ver. Prędicta conclusio.

Secunda similitudo Nicol. vbi supra est, quod nunquam fideiussori ecclesię cōpetit restitutio, sicut nec competit fideiussori minoris: quod certe (saluo meliori iudicio) sic indistinctè non placet, quia imo in hoc aliter videtur dicendum, & sic quod nō fiat in fideiussore ecclesię illa distinctio, quę fit in fideiussore minoris, videlicet ḡn do minor fuit lęsus sui facilitate, tunc non competit fideiussori beneficiū restitutionis, secus quando fuit læsus aduersarij dolo, quia tūc cōpetit vt probat tex. in l. 2. C. de fideiu. mino. & in l. 4. ti. 12. par. 5. quia cum ecclesia non possit dici lęsa facilitate sui, quia non datur illa facilitas in suis administratoribus, quæ datur in minore, sed datur lęsio dolo aduersarij: tunc ad instar minoris cōcedenda est restitutio fideiussori ecclesiæ: q̄ndo vero ecclesia lędetur re ipsa, aliter esset dicēdū, quia deceptio facta re ipsa & facta dolo aduersarij differūt: vt poteris videre per egregium doctorē nostrū Hispanum Anto. de Burgos in c. cum dilecti. de em. & vendi. col. 6. ante medi. vbi ponit duas differentias inter vtranque deceptionem.

Tertia & sing. similitudo siue effectus ex hac regula surgens est, ꝙ sicut minor potest restitui aduersus conditionē nō impletā etiā in prędiciū tertij, cui in defectū cōditionis erati⁹ quę sitū. vt in l. 43. §. & si hæres. ff. d̄ mino. sic & ecclesia potest. ꝙ tenet Bal. in l. pupillorū. C. d̄ repud. hęredi. et refert ꝙ sing. Rom. in sing. 93. & Nicol. vbi sup. Imo lati⁹ extēdit Rom. ibi, qa dicit, hoc ꝓcedere etiā si talis tertiꝰ esset ecclesia, vel alius locus piꝰ. Ego tamē de ista extēsione Rom. sēper dubitaui & legēdo cōtrariū tenui aliquibus vrgētibus rationibus. Primo qa priuilegiatus cōtra priuilegiatū pariter non gaudet priuilegio suo nisi q̄ndo certat de dāno vitādo vt est tex. in l. verū. §. fi. ff. de mino. quē ibi multū cōmendat Bar. Sed certū est ꝙ ecclesia negligendo adimplere cōditionē nō dicit pati dānū, qa illud ius cōditionale nō erat sibi quæsitū ante conditionē impletā iuxta l. vnā. §. fin autē sub cōditiōe. C. d̄ cad. tolled. cū alijs. et not. Paul. post. Bal. in l. Titio. fundꝰ. ff. d̄ cōd. et dem. Vnde ꝑlatus potest prędiudicare ecclesię in nō adimplēdo cōditionē, cū nō prędiudicet in iure quęsito sed quęrēdo vt voluit Abb. in c. breui. de iureiurā. col. fi. post alios et in c. verū. de cōdi. apo. ꝙ sequtur. Feli. in c. verū. de foro cōp. col. pe. Sicut etiā in simili dicimꝰ ꝙ prędatus potest prędiudicare ecclesiæ repudiādo legatū factum ecclesię, quia

quia prædiudicat in iure non quæsito, vt not. Abb. post. Fede. de Sen. in c. 1. de in inte. rest. & Feli. in c. quæ in ecclesiarum. col. 19. de const. ver. Et ista consideratio. & in c. contingit. lo 1. de senten. excom. Ioan. Lup. in rep. rub. de dona. inter vir. & vxo. fo. 26. col. 4. & sic videtur quod non possit restitui contra aliam ecclesiam, cui iā fuit res quęsita ob negligentiam eius, quia verius alia ecclesia diceretur certare d̄ damno, & sic de iure sibi iā quę sito pure & simpliciter, data negligentia primæ ecclesiæ, & ecclesia quæ peteret restitutionem, diceretur certare de lucro amisso captando, & licet ecclesia posset restitui contra lucrum amissum. vt tenet glo. in c. auditis. de in int. rest. illud tamē per supradicta non procedit contra aliam ecclesiam pariter priuilegiatam & quę vt dictū est certat de damno, quia certat de lucro eradicato, quod amittere, est dānū. iuxta glo. not. in l. 1. §. si quis propter ff. de itin. actu que pri. per quā ita dicit communiter teneri Ias. in l. reprehēdenda in fine. C. de cōdi. inst.

Secundo contra Roma. vrget, quia licet monasterium excludat substitutum datum filio decedenti sine liberis, vt in c. in prędentia de proba. nō tamen excludit quando talis substitutus esset aliud monasterium, vel pius locus: vt probat tex. in §. sed hoc prę senti. in auth. de sancti. epis. collati. 9. & voluit glo. in d. c. in prędentia. in glo. fin. & sic illa fictio quod monasterium habeatur loco filij, cessat tunc: quia ex hoc prędiudicatur alteri monasterio. sic ergo cessare debet fictio in casu nostro in præiudicium alterius ecclesiæ quæ non potest, nisi interuenire, si restitutio conceditur ecclesiæ negligenti, quia aut conditio non potest iterum adimpleri, & restitutio non procederet, nisi habendo cōditionē pro impleta, ꝙ esse non potest sine fictione vt not. Cum. in l. vter ex fratibus. ff. de cōdi. Insti. & refert Ias. in l. 1. pen. col. C. de inst. & sub. Aut restitutio debet dari ad implendā de nouo conditionem, & adhuc videtur inesse aliqua fictio, cum paria sint non implere conditionē, vel implere nō tempore a testatore statuto, vt probatur in l. hęc conditio. & in l. si iam facta erat. ff. de cōd. & dem. alias tres similitudines vide per Nicol. vbi supra.

Septima & notabilis similitudo inter minorem & ecclesiā est, vltra traditas a prędicto doctore illa quam ponit Matthesila. sing. 156. videlicet ꝙ si ecclesia facit cōtractum nullum, & sic sine solennitate, habet electionem an velit stare ei vel rescindere, sicut minor pro ecclesia allegat glo. in c. 1. ne sede vacan. quę est in verbo, sede vacante. post medium quam vltra eū dicit sing. Ias. in l. cum hi. §. cam trā sactionē. ff. de transacti. in ver. Limita. & in l. nō ideo minus. C. de procur. Et stāte ista similitudine crederem insuper dicendū, quod sicut tūc ille qui contraxit cū minore, potest agere cōtra eū, vt declaret, an velit stare cōtractui, vel nō, ne res sit in pēdenti vt in l. Iulianus. §. si quis colludente. ff. de acti. emp. & vend. sic poterit agere il l., qui taliter contraxit cū ecclesia.

Octaua & singularior similitudo est quæ traditur a Ludo. Roma. in sing. 456. per dictū Ioan. And. in c. cum veniissent. de inst. ponderando tex. ibi dū dicit per nos ipsos. videlicet quod iudex ex officio suo potest ecclesię vel minori, beneficiū restitutionis impartiri, sine partis petitione: ꝙ tamen dicit solum procedere in Papa, cum tex. ille loquitur in eo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nona similitudo est, quod prẽlatus vel procurator vendens res ecclesiæ, vel minoris, non potest habere fidem de pretio. Ita not. Bar. in l. si procurator. §. fina. ff. de iure fis. quod dicit perpetuo menti notãdum Alex. in addi. & refert tenere Abb. in c. 2. de prec. & voluit etiam idem Bart. in l. à Diuo. Pio. ff. de rẽ iudi. §. sed si emptor. fin. col.

Decima similitudo est, quod minor & ecclesia patiuntur secundum decretum not. Bal. in auth. ei qui iura. col. antep. C. de bon. auct. iud. po. referendo Inno.

Vndecimã collige ex Soci. in reg. 297. in 1. & 2. fallen.

Duodecima est, quæ à me describitur in reg. Hęres qui adiuit. infra posita in 3. limitatione.

Decima tertia & notabilis similitudo potest dari: videlicet, quod sicut titulus non excusat a percipiendis quã do res possessa est minoris vt est glo. sing. in l. patri profilio. §. si pecuniã. ver. item ex diuerso. ff. de mino. in verbo, Fructus. quam celebrarunt in ter sua singularia Roma. & Cremen. primus in sing. 528. & alter in sing. 134. idem fit quando res possessã esset ecclesiæ.

Decimaquarta similitudo est quod prẽlatus ecclesiæ æquiparatur tutori vel curatori minorum, vt probat tex. in §. fin. in auth. de eccles. ti. col. 9. quem ad hoc allegat. glo. in c. auditis. de in integ. rest. quam ibi cõmendat Abb. & tenet Ang. cons. 245. Quia omne datum. col. 2. probat tex. & ibi glo. in c. quia ea. 3. q. 2. quę arguit de remotione suspecti tutoris vel curatoris, ad remotionẽ prẽlati. Faciũt etiã glossę notabi. in c. ex literis. de pig. & in c. similiter, 16. q. 1. quas cõmendat Mat. sing. 44. & q̃ not. Abb. in c. cõ. tingit. de transacti. & in c. ex prẽsentiũ de pigno. & Archi. in c. quicũq; 12. q. 2. ex quibus ego alias inferebã, q̃ sicut tutor tenetur quãdo debitores minoris nõ fuerunt ab eo conuenti, & fuerunt effecti minus idonei, sic & tenetur prælatus, vel eius hęres in casu simili.

Limita primo hãc regulã, dictis exemplis sic ornatam, quia licet prẽscriptiones nõ currant contra minorẽ vt in l. fi. C. in quib. caus. res. in integ. nõ est necessaria (& tu Hispane habes bonam. l. in 6. par. ti. 19. in l. 9.) de quo latius per Balb. in tract. de prẽscripti. in 6. & vlti. par. prin. col. 11. & versi. Vigesimus tertius casus. cum septem col. seq. tamen currunt cõtra ecclesiam: vt patet in toto ti. de prẽscrip. hanc differentiam ponit Abb. in allegato capi. 1. de restitu. in integrũ.

Secũdo fallit, quia licet minor quã do petit restitutionẽ, debet agere in foro aduersarij vt in l. 2. quæ est sing. ad hoc C. vbi & apud quos. Tamẽ ecclesia potest illã petere corã p̃prio iudice tenet Inno. in c. cũ sit generale, de foro cõp. quod dicit sing. ibi Feli. 1. col. & sequitur etiam hoc & commendat Abb. in c. 1. de in inte. resti. fi. col. & in c. constitutus. 1. col. eo ti. & in c. pen. 1. not. de reb. ecclesię. & in c. cum causa. 2. col. de re iudi. post. Anto. qui hoc voluit colligere ex tex. ibi & sequitur Rom. in sing. 112. & Soci. cõs. 18. in 2. vol. incip. Prosequẽdo ordinẽ dictarũ quęstionũ in col. 11. in fi.

Tertio fallit, qua licet sentẽtia lata cõtra minorẽ indefensũ, qui habebat tutorẽ vel curatorem est nulla., vt in l. cum & minores. C. si aduersus rem iudi. & in l. cõtra pupillũ. ff. de re iudi. & in l. acta. §. fin. eo ti. Tamẽ sententia lata contra ecclesiam indefensã & habentẽ prælatum tenet & valet tex.

tex, est in c. prout. & in c. fin. de dolo & contu. & in c. tum ex literis. de in te. resti. per quę iura tenet istam differentiam Matthę. in sing. 44.

Quarto fallit, quia licet iuramentũ excludat beneficiũ restitutionis in minore, vt in auth. sacramenta puberũ. C. si aduer. vendi. Tamẽ secus est in ecclesia, quia licet eius prẽlatus iuret potest restitui. glo. est sing. in c. 1. de rest. in inte. lib. 6. quã cõmẽdat Abb. in c. 1 eo ti. col. pen. & in c. peruenit. de iureiuran. Rom. consi. 123. incipi. Circa primũ dubium. tenet etiã Feli. in c. cum sit generale. de foro comp. col. 6. vbi de hoc se remittit. tenet etiã Ias. allegando d. glo. in d. auth. sacramenta puberum. col. 17. Imo generalius & sing. dicit Bal. in l. generaliter in prin. C. de reb. credi. quod nullum iuramentum operatur, quod ecclesia non gaudeat iure minoris.

Quinto fallit, quod licet minor nõ possit alienare res immobiles sterriles sine decreto, tamẽ ecclesia potest eas alienare sine solẽnitate. vt per Ias. qui assinat rationẽ differẽtiæ in l. mãdata ff. de offi. eius cui mand. est iur. col. fi.

Sexto fallit, quia ecclesia nõ cõsti tuit suos debitores in mora, sine interpellatione: vt concludit esse hoc regulare. Anto. de Burgos in cap. fin. de empti. & vendi. col. 5 per iura de quibus ibi per eum. Licet minor re ipsa & sine interpellatione constituat eos: vt in l. in minorum. C. quib. caus. rest. in integ. nõ est necessar. licet aliud dixerit secundum eum Alex. in l. quod te in 4. col. ff. si cert. pet. post Ioan. de Imo. in c. breui. de iureiur. vbi æquiparat in hoc minorem & ecclesiã.

Septimo fallit, quia licet leges prẽcipiãt interponi decretũ inalienationi bus rerũ minorũ. vt in l. lex. quę tutores. C. de adminis. tuto. Nunquã tamẽ ipsę leges nec canones dicunt, necessariũ decretũ in alienationibus rerũ ecclesię. Hãc differentiã ponit Inno. in ca. fin. circa prin. de reb. eccle. qui tex. est primus eiusdẽ ti. in 6. & tenet glo. Ioan. And. ibi in verbo, tractatus. in fine. q̃ etiã tenet Abb. in c. 2. de transactioni. 1. col. ver. Secundo nota. Cõtra Inno. ibi qui tenet cõtrariũ, imo quod requiratur decretum. Vnum tamen semper nota quod per statutum, & sic per consuetudinem potest induci quod res immobilis minoris, possit alienari sine decreto. ita not. Ang. ex glo. ibi. in l. diuturna. ff. de legib. quod dicit raro inueniri alibi Ias. in l. de quibus. col. 16. ff. de legib.

Octauo, fallit regula prędicta, quia minori currit tempus petendæ restitutionis, principio. 26. anni, & sic cum factus est maior: ecclesię vero semper currit a tẽporę lesionis. Hanc differẽtiam scripsit glo. in Clem. 1. de rest. in integ. in verbo, a tempore. quã refert Balbus in tract. de prẽscript. fol. 63. col. 3. ver. Fallit in ecclesia.

Nono fallit, vt potest colligi ex. l. partitæ alleg. infra reg. Restitutio in integ. 8. fallen. dum per illã leg. datur ibi Ecclesię Rex & populo incerto casu beneficium restitutionis vsque ad 30. annos; quod minori non est concessum.

Decimo fallit in alio casu quẽ aperte colliges ex nona etiã fallẽtia. d. reg. Restitutio proxime allegatę.

Vndecimo fallit quia licet in minore fiat in aliquibus casibus differẽtia magna, quod sit lęsus facilitate sua, vel dolo aduersarij hęc tamen cessat in ecclesia in qua non datur (vt supra dixi mus) lęsio sua facilitate, casus autem prędicti sunt sequentes.

Primus & quo supra in 2. similitudine facta est mentio, videlicet defi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

deiuſſore minoris vt in l.2. C.de fide iuſſo. mino.

Secundus,quia licet minori probãti læſionem vnico reſte deferatur iuramentum, vt tenet glo. in l. 1. C. vbi & apud quos. Illud eſt verum, quando petitur reſtitutio de læſione recepta facilitate minoris, ſecus ſi dolo aduerſarij, quia tunc non defertur iuramentum. ita tenet Bal. in d.l.1. quaſi ad finem per glo. not. in l. 3.§.1. ff.de minor. Ex quo venit vnum notabile in propoſito, quod nunquam eccleſię in reſtitutione petitę per eam defertur iuramentum, cum id ſolum concedatur minori læſo ob facilitatem,quę nõ cadit in eccleſiæ adminiſtratoribus: probatur hoc in ca. 1. de reſti. in integ. ſupra allega. ibi manifeſtiſsimè apparet præmiſſa illa communi theorica, quod vbi lex requirit manifeſtã probationem, non habet locum iuramenti delatio, de qua per Iaſ. in l. ait prętor. col. pen. in fine. ff.de re iudi. & illum tex. ad hoc conſiderat Abb. in c. cum ex literis. col. antep.de integ. reſt. pro Inno. ibi qui voluit, quod ad probandam læſionem requiritur plena probatio in cauſa reſtitutionis,licet alij tenuerint,quod ſemiplena ſufficiat. conſiderat etiam ad hoc Abb. tex. in c. ex literis. de reſt. in integ.qui hoc probat per locum ab ſpeciali.

Tertius eſt qui deſcribitur à Bal.in l. vna. C. de repu. quæ fi. in iudi. in 4. oppo. vbi dicit quod quando minor reſtituitur, quia læſus ob ſuam facilitatem, tunc procedit d. l. vni. videlicet quod aduerſario reſtituatur ius priſtinum, quod habebat contra minorem, ſecus ſi reſtituatur dolo aduerſarij, pro quo allegat tex. in l.qui reſ §. huic applicatur. ff. de ſolu. qui probat,quod quando fuit minor læſus dolo aduerſarij dando rẽ maioris pretij in ſolutum pro paruo debito, ſi reſtituitur non tenetur ſoluere debitum creditori, & recuperat rem, & ſic aduerſario non reſtituitur priſtina actio pro debito: quem tex. dicit ibi ſing. & non alibi Paul. de Caſtro,& eum allegat pro ſing. Alex in l.1.§. nuntiatio. in fina. verb.ff.de noui oper.nũti. vbi dicit generaliter per eum, quod reſtitutio conceſſa minori nunquam prodeſt eius aduerſario in aliquo ſi læſio minoris à dolo aduerſarij præceſſit. Iſta tamẽ generalitas Bal.& Alex. ſumpta occaſione d. §. (ſalua eorum autoritate) ſemper mihi diſplicuit: cũ enim d. §. puniat ſolum creditorem minoris, qui dolo habuit in ſolutum ab eo, rem maioris pretij pro debito, & non reperiamus decipientem minorem in alijs,ſimili pœna punitum, nõ video qua ratione priuabitur priſtino iure,conceſſa minori reſtitutione cum regula ſit quod aduerſarius minoris reſtituatur reſtituto minore vt in d.l. vna. C. de repu. quæ fiunt in iudi. prẽmaxime cum poſſumus dare ſpecialitatis rationem, quare in d. §. ſic recipiens punitur, videlicet quia minor celebrat cõtractum donationis in ſolutum, qui cẽſetur neceſſarius:& ſic in quo dol⁹ eſt culpabilior quod patet quia donatio in ſolutũ eſt alienatio neceſſaria. not. Alex. cõſ. 52. in vol. 1. Viſo themate. in 4. col. ver. Quarto quia conſtat. vbi dicit quod appellatione alienationis,nõ venit datio in ſolutum, tanquam coacta & nõ voluntaria alienatio. refert Hippo. in l. 1. §. præterea. ff. de quæſti. Faciunt etiam duæ differentiæ inter venditionem & dationem in ſolutum notatæ per Felin.in ca. fin. col. antep. de accuſa. Facit etiam,quia lex magis ſubuenit faciẽti actũ ex neceſſitate

ſitate,quam ex voluntate. vt in l. qui ſideiuſſor. §. ſi neceſſario. ff.qui ſatis d. cog. & in l.dictum. §. ſi compromiſero. ibi, *nulla neceſſitate*. ff. de euicti. & not. Iaſ. qui ſubiungit exempla in l. admonendi. in lectura. ff.de iureiurã. in col. 10. & poſſent alia plura referri in quibus differunt actus voluntate, & neceſsitate geſti. Facit etiam quod pactum legis commiſſorię, appoſitũ ex interuallo, prodeſt creditori, non autem quando apponitur in ipſa obligatione pignoris. vt not. in l. Titius. ff. de pigno. acti. & in l.2. C.de pact. pigno. vbi Bar. & in l.quanuis alias. Callipodius.ff. de ſolut. & per Abb. in c.ſignificante,de pigno.& per Areti. in l. ſi ita quis. §. Scia cauit. 1. col. ff. de verb. obliga. & hoc nulla alia ratione, niſi quia debitor neceſsitate ductus,videtur apponere pactum,quãdo apponit in ipſa obligatione, quæ neceſsitas non ineſt, quando ex interuallo cõſentit tali pacto. Prẽterea magis in ſpecie facit, quod dicta generalitas non poſsit ſic ſumi ex d. §. huic applicatur.quia ſi ratio illi⁹. §. ſpecialis non eſſet, eodem modo videretur dicendum quod idem eſſet in emptore, qui circunſcripſit minorem,ad vẽdendum fundum, vt eo reſtituto, ipſe non reſtitueretur ad pretium, cum datio in ſolutum, aſsimiletur emptioni vt in l. libera. C. de ſent. & interlo. omni. iudi. prẽmaxime cum ęqualiter noceat minori dolo vendere rem maioris pretij pro quantitate minori quam dare illam in ſolutum, pro debito minori: imo & vna conſideratione magis nocet talis emptio quam datio in ſolutũ,quia in prima forte perditurus minor recipit pretium, in alia ſaltem liberatur a debito. ſed hoc eſt falſum quia cõtrarium diſponitur in l. quod ſi minor. §. reſtitutio. ff. de minor. Nec obſtat ſi aliquis dicat, quod in d. §. reſtitutio. non conſtat quod minor dolõ aduerſarij vendidit,quia imo apparet, ponderando verbũ ibi, *Circunſcriptus*, quod loquendo in minore intelligitur, ſiue facilitate ſua, ſiue dolo aduerſarij. vt not. Bal. in l. fin. C.de in integ.reſti.mino. non ergo videtur poſſe dici,quod ex eo quod tex. in d. §. huic. puniat in illo caſu amiſſione ſui iuris,circunuenientem minorem, fiat dicta generalis concluſio de qua ſupra, prẽmaxime quia qualiſcũque dolus ineſſet in contrahente cum minore,non eſſet iuſtus titulus, quo poſſet ſibi minor retinere ius priſtinũ debitum aduerſario, quo minus dicere tur locupletari cum aliena iactura quod iura in minoribus abhorrent.

Sed ſi vera eſt generalitas Bal.& Alex. de qua ſupra, retenta æquiparatione huius regulę poſſet inferri vnũ notabile,quod idem eſſet in eccleſiam videlicet quod conceſſa ſibi reſtitutio ob dolum aduerſarij, non prodeſſet aduerſario, vt reſtituatur ſibi ius priſtinum quo ad præſens non examino in hoc regularum compendio,non articulorum examinatoris,ſed fidelis & vtilis recitatoris palmam proſequor.

Quartus etiam caſus eſt quem ponit. Fulg. in l. nam & poſtea. §. ſi minor. ff.de iureiur.& in l.exceptiones. la 2.ff.de excepti. videlicet quod quãdo minor lædítur ſui facilitate,nõ poſſit agere niſi prius petita reſtitutione, ſecus ſi dolo aduerſarij, quia tunc ea non petita, poteſt agere vel excipere, vide tamen Alex. in d. §. ſi minor in 2. col. poſt. med. qui tenet contrariũ,et aliter intelligit d.l.exceptiones.

Quintus caſus eſt, quando minor iurauit, non prohibetur petere reſtitutionẽ,niſi ex vno capite,ſcilicet ex ſui facilitate: ſed ratione doli aduerſarij,

Universidad de Deusto
Biblioteca

poteſt illam petere, non obſtante iuramento. ita Bal. in l. 1. in fine. C. ſi aduer. vendi. per glo. ibi quam ad hoc not. quod etiam ſequitur Ias. in authen. ſacram. puber. eo tit. col. 7.

Per quę, ni fallor, bene ornatam habes regulam hanc, cui ideo libuit ampliorem (quam cęteris) linearum dotem concedere, quia eccleſię continet fauorem, cui debitor ſum doctrinæ eius, quæ in me adeſt: ipſa nanque ſuis decimalibus fructibus (pretioſiſsimi redęptoris noſtri ſui dilectiſsimi ſpōſi ſanguine partis, ac exinde maiori cum tremore (quam vt fit ab omnibus percipiendis) dum vacarem ſtudio, ne ceſſaria conceſsit, & vſque ad doctoratus apicem me prouexit indignum quo fui inſignitus anno Domini. M. D. XXV. menſe Maij in inſigni ac antiqua vniuerſitate Oſcenſi, omnium doctorum approbatione & aſſē ſu, qui loco ab eis aſsignari ſoliti titulime dī iuſtitia approbaſſe inſtrumentis publicis ſunt profeſsi, non in minimum beneuolentię ſuæ erga me teſtimonium, ac in magnam mihi illū promerendi, aſsiduo literarum ſtudio impoſitam curam.

ANNOTATIO.

Adde vltra autorem noſtrum, duodecimā aliam diſsimilitudinem inter minorem & eccleſiam, videlicet indulgendam eſſe eccleſiæ in integrum reſtitutionem poſt quadrīēnū, ſi modò grauiſsimum damnū paſſa fuerit ex glo. ſententia in verbo, cauſa. in c. 1. de in integ. reſti. lib. 6. quam ſequuti ſunt Ant. Abb. & Imo. in c. pen. de reb. eccleſ. non alienā. Roma. cōſi. 123. col. pen. ver. Sed circa idē. & conſi. 369. in fine 4. dubij & conſ. 407. circa finem Alex. de Immo. conſ. 47. col. vl. ver. Nec ad hoc obſtat. lib. 5. eam fatetur eſſe ſing. Rode. Suar. mallega. 21. fol. 176. & Emanuel ab Acoſta in l. Gallus. §. et quid ſi tantum. num. 8. ff. de liber. & poſthum. vl tra quos dictam glo communiter eſſe approbatam fatetur Aymon in tract. de antiqui. temp. 4. par. §. Materia iſta. num. 71. fol. 168. col. 1. Minores vero in hoc caſu beneficio reſtitutionis ſubueniendi non ſunt. cuius diſsimilitudinis, vel diſcriminis ea eſt potiſsima ratio, quia minores lapſo poſt 25. annum quadriennio, maiores iam facti negotium tacitè ratum habuerunt atq; approbarunt, vnde & ſi grauiſsimum damnum allegēt, audiendi nō ſunt. Eccleſia vero, cum fere ſemper minori comparetur, prope fuit vt ſemper etiam poſt quadriennium iure minoris debeat illęſa ſeruari, quare non iniquum fuit rem hanc ita temperare, vt poſt quadriennium audiatur, ſi decepta eminentiſsimum damnum incurriſſet. Iſtud autem grauiſsimum & eminentiſsimum damnum, qualiter iudicari debeat pulchrè tradit Socin. conſ. 266. col. 10. lib. 2. vbi dicit quod debet intelligi habita conſideratione ad vniuerſum eccleſiæ patrimonium, nō vero ad rem tantum pręſcriptam, quia ſi haberetur conſideratio ad rem pręſcriptam, ſemper damnum grauiſsimum eſſet. Debet igitur intelligi quando eccleſiæ patrimonium enormiter diminueretur, quod arbitrio iudicis relinquendum eſſe, prudenter aſſeuerat Aymō in d. num. 71. & D. Epiſcopus Coua. lib. 1. vari reſolu. c. 3. nu. 11. & Soci. ſequitur Grego. Lup. in l. vlti. ti. 19. par. 6. in ver. *que fuesſe enajenada* Quanuis Luſitanus Acoſta in d. §. Et quid ſi tantum. num. 83. ex tex. in ca. ad noſtram de empti. & vendi. & ex alijs quę ibi conſiderat probare intendit ſatis eſſe ſi damnum enorme ſit, nec requiri enormiſsimum, vt eccleſiæ poſt quadriennium reſtitutionis beneficium reſtitutionis concedatur, vt in d. c. ad noſtram. manifeſte cōſtat, vbi propter damnum enorme eccleſia poſt quadriennium auditur. quo loco glo. idem adnotauit dicēs propter enorme damnum eccleſiā audiendam eſſe, poſt octo annos à tempore læſionis. quæ non vulgariter eſt notanda contra doctiſsimum Rode. Suarez qui in d. allegati. 21. ver. Sed adhuc. in ea erat opinione, vt exiſtimaret, eccleſiam quę poſt quadriennium implorare poteſt beneficium reſtitutionis in integrum, eo quod enormiſsimum damnū paſſa eſt, non eſſe audiendam niſi intra aliud quadriennium de iure communi. tamen ſi (vt ille inquit) de iure Regio eam audiendam eſſe intra triginta annos. vt in l. vlti. ti. vlti. par. 6.

Ipſe

Ipſe tamen cenſeo alterum quadriennium in hoc caſu præfixum non eſſe arg. tex. in d. c. ad noſtram. vbi Hoſt. ſcribit, poſt decennū ibi fuiſſe reſtitutionem petitam. Item quia ſi reſtitutio vltra quadriennium progreditur, iā iudicis officium perpetuum eſſe debet. arg. tex. in l. videamus. ff. de eo quod met. cau. proinde vſque ad triginta annos extenditur. iuxta tex. cum glo. in verbo, qui perſequutione. in l. ſicut in rem. C. de pręſcrip. triginta vel quadrag. anno. Et ſic idem eſt de iure cōmuni quod Rode. Suar. lege Regia expreſſum exiſtimauit, cum tamen vir inſignis d. l. par. non rectè intellexerit, ſiquidem ea lex de eccleſiæ & principis reſtitutione agens, cum vltra quadriennium reſtitutionē extēdit, euidēter ſe refert ad eam reſtitutionem, quæ competeret iure actionis perſonalis. iuxta l. 2. C. de reſcind. vendi. capi. cum delecti. de empti. & vendi. Aduerte tamen quod Greg. in d. l. part. in verb. *treynta años*. intelligit l. illam quando beneficio reſtitutionis petitur contractum reſcindi, ſecus ſi iure actionis: quia hoc caſu auditur intra 40. annos eccleſia & hoc ſequitur inſignis Padilla in d. l. 2. C. de reſcin. vendi. nu. 48.

Decima tertia diſſimilitudo, ex eo cōſtituī poteſt, quod eccleſia ad diuiſionē prouocare poteſt, modo ſibi expediat. glo. not in l. iubem⁹. C. de ſacro. eccleſi. pupillus autem nō poteſt, vt reſpondit Fran. de Curte conſ. 60. col. 20. quo loco aſsignat eā rationē diuerſitatis, quia in pupillo cauſa prohibitionis eſt temporalis, in eccleſia verò perpetua idem ſequitur And. ab Exea. in rub. ff. de pact. nu. 421. pag. 221 Poterant equidē alias diſsimilitudines inter eccleſiam & minorem hic ſcribere, conſulto tamen prætermiſi exiſtimans id potius laboriosum eſſe quam ſubtile.

REGVLA. CCXX.

Eccleſia omnis, excepta Romana, patitur præſcriptionem 40. annorū, tam de iure ciuili, vt in auth. quas actiones. C. de ſacro. eccleſi. quam de iure canonico vt in c. de quarta. & in c. auditis. & in c. illud. de præſcrip.

Amplia iſtam regulam ſex modis, & limita dupliciter, vt per Balb. in tract. de præſcripti. 5. par. prin. in col. 1. & duabus ſeq.

ANNOTATIO.

Adde latiſsimè D. Epiſcopum Segobien. in reg. Poſſeſſor. 2. par. relecti. §. 2. nu. 3. de regul. iur. lib. 6.

REGVLA. CCXXI.

Eccleſia Romana patitur pręſcriptionem centum annorum. probat tex. in ca. ad audientiam. de præſcripti. & in auth. vt eccleſia Romana. in prin. & in auth. quas actiones. C. de ſacro eccleſ. Bal. in l. 2. C. de ſerui. & aqua.

Amplia quadrupliciter, & limita ſex modis, vt per Feli. in d. cap. ad audientiā col. pen. & fin. de quarū vna me minit Ias in d. auth quas actiones. col. 2. nu. 7.

ANNOTATIO.

Adde tex. in c. à nobis. de præſcripti. & in c. nemo. 16. q. 3. quam quidem regulam latiſsimè vltra ordinarios interpretes examinant D. epiſcopus. Segobi. in regul. poſſeſſor. 2. part. §. 2. num. 6. de regul. iur. lib. 6. Iacob. de Sancto Georgio in rub. ff. de rei uendi. nu. 3. Ferret. in l. 3. nu. 7 ff. de vſu capi. Boeri. decis. 39. num. 7. Aimon in tract. de antiqui. tempo. 4. part. §. Materia iſta. num. 66. fol. 167. Quanuis Aria. Pinel. in auth. niſi tricēnali. nu. 57. C. de bonis. mater. multis rationibus innixus probare intendit, de iure ciuili nihil ſpeciale in hac re tribui Romanæ eccleſię: Imo omnes eccleſias in id equiparari. quod apud eum latiùs legendum eſt. Ipſe tamen à communi ſententia quæ in contrarium eſt non recedo.

Hanc regulam, vltra autorem noſtrum tradit Fran. Balb. in tract. præſcri. 1. par. 5. par. prin. nu. 17. fol. 93. vbi eam ampliat vnico modo & ſex modis limitat, quos aſſumpſit à Feli. in c. ad audientiam. col. pen. de præſcripti. eas tamē latius & meli⁹ interpretatur & ideo eum lege.

Universidad de Deusto
Biblioteca

REGVLA. CCXXII.

Ecclesia non patitur minorem præscriptionem quam 40. annorum. Colligitur ista regula negativa ex tex. in auth. quas actiones. C. de sacrō. eccl. & in c. de quarta. & in c. ad aures, & in cap. illud. de præscrip. Et ponit eam tex. in l. 26. ti. 29. par. 3.

Primo fallit, in rebus mobilibus ecclesiæ quæ triēnio præscribuntur secundum communem opinionem quā approbat lex part. supra allegata.

Secūdo fallit, in prescriptione quadriennali l. bene a Zenone. quam secundum ius ciuile patitur. Sed iure canonico cōtrarium est, quia illa lex nō habet locum contra ecclesiam, cuius rem fiscus vendit.

Tertio fallit, in omnibus prescriptionibus annalibus, vel semestribus, vel temporalibus: vt sunt regulariter actiones prætorię pœnales, quanto minoris, & redhibitoria & similes.

Quarto fallit, respectu quasi dominij & publicianę, quia præscribitur contra ecclesiam communi tempore.

Quinto fallit, quando ecclesia assumeret fundamentum ex aliquo statuto, in quo esset præfixum certum tēpus, quia tunc potest obijci ecclesię exceptio prescriptionis illius statuti, & iura & doctores quę has restrictiones probant. vide per Balbum in tract. prescripti. 5. par. prin. in col. 4. & seq.

ANNOTATIO

Adde circa materiam huius regulæ latissime D. Episcopum Segob. in reg. possessor. 2. par. relectionis. §. 2. nu. 3. de regul. iur. lib. 6.

REGVLA. CCXXIII.

Ecclesię parochiali debetur quarta portio canonica, non solum de candelis & alijs funeralibus, sed de omnibus bonis cuiuscunq; qualitatis sint relictis ecclesiæ sepulturæ pro anima defuncti. not. Abb. ex tex. ibi in c. relatum. in 2. not. de sepultur. & in c. in nostra eod. ti.

Limita in quindecim casibus descriptis a Sylvest. in summa in verbo, Canonica portio. ver. Nono quęritur.

ANNOTATIO.

Adde Parochiale curatorum c. 7. de canonica porti. fol. 154. vbi 17. limitationes descriptas huic regulæ reperies.

REGVLA. CCXXIIII.

Eligendi facultas in alternatiuis, in vita stipulantis est personalis & cohęret personæ, donec viuit: & ideo in eius vita per stipulatorem non potest alij cedi. tex est in l. si stipulatus fuerim. in prin. vbi Bar. & Ias. ponunt rationem. ff. de verb. oblig.

Limita tripliciter, vt per Ias. in d. l. si stipulatus fuerim. col. 1. & seq.

REGVLA. CCXXV.

Eligendi facultas in alternatiuis, mortuo ante electionem stipulatore, transit ad eius hęredes tex. est & ibi not. in l. si stipulatus fuerim. ff. de verbo. oblig. vbi Ias. col. 2. nu. 3. allegat alia iura & optime declarat hanc regulam.

Limita eam tripliciter, vt per eundem Ias. in d. l. si stipulatus fuerim. d. col. 2.

REGVLA. CCXXVI.

Emptio rei suæ, siue a sciente, siue ignorante facta, non valet: vt in l. suæ rei. ff. de contrah. empti. & in l. cum res. & in l. si mater. C. eod. ti.

Limita septem modis, vt per Ripā in rep. l. si aliquam rem. ff. de acqui. posse. col. 2. & 3.

ANNOTATIO.

Adde omnino Fabian. de monte s. Sabino in tract. de empti. & vendi. q. 4. prin. nu. 49.

REGVLA. CCXXVII.

Emptionis & venditionis appellatione, comprehenditur omnis contractus, per quem trāsfertur dominium. tex. est not. in l. statu liberi. §. quanuis. ff. de statu lib. quem dicit meliorē de iure Bal. in l. 2. C. de vsucapi. pro empto. vide Bar. in l. alio. 3. col. in fine. ff. de alimen. & cib. leg. probat tex. in c. 1. de conten. inter domi. & emp. in vsib. feud.

Limita quatuor modis, vt per egregium doctorem nostrum Hispanum Anto. de Burgos (qui etiam apud Italos magni momēti fuit) in rub. de empti. & vend. col. fin.

ANNOTATIO.

Adde tex. qui pro hac regula facit in l. sicut. §. venditionis. & in §. sed si permiserit ff. quib. mod. pig. vel. hyp. solui. & in l. sed quod ad eas. §. quod emptione. ff. de pignorib. & in l. sequitur §. in illo. iuncta glo. ff. de vsu capi. & in l. fina. C. de reb. alien. nō alien. & in l. 2. §. eam rem. ff. quę res pig. oblig. poss. & in l. si vsufructum. §. in summa. ff. de liber. cau. & in l. quicumq;. § ei ad quem. ff. de inst. act. tenet glo. & Cyn. in l. 2. C. de vsu cap. pro emp. Circa quam regulam lege Ias. in l. iuris gentium in prin. nu. 7. ff. de pact. Dida. de Segura in tract. de bonis lucrat. cōst. mat. nu. 138. & ibi Dida. Perez in addi. Petrum Duennas in reg. 139. Paul. Pari. cons. 82. nu. 8. cum seq. vol. 3. And. Tiraq. latissime lib. 1. de Retract. §. 1. glo. 2. nu. 1. cum seq.

Hanc regulam, vltra autorem nostrum cū quinque limitationibus scripsit Fabi. de monte S. Sabino in tract. de empti. & vendi. 2. q. prin. a numero primo vsque ad numerum vndecimum, a quo numero vndecimo vsque ad finem egregie cæteris melius regulam hāc interpretatur.

REGVLA. CCXXVIII.

Emptor etiam si in causa obtineat, potest expensas litis recuperare a venditore, nisi ab aduersario, qui sibi mouit litem super re empta, recuperasset. doctrina est Bar. in l. venditores contra glo. ibi in verbo, agniturus. in fine. ff. de verb. obliga. & cum Bar. est magis communis opinio secundū Ias. ibi col. 2. num. 2. vbi referendo plures doctores qui hoc tenent, confirmat & defendit hanc regulam.

Limita dupliciter, vt per Ias. in d. l venditores. col. 3.

ANNOTATIO.

Adde quę scripsi infra in regula 274. versiculo, Et primam.

REGVLA. CCXXIX.

Emptor primus, vel donatarius, cui factum est constitutum, prefertur secundo, cui postea realis traditio fuit facta, re empta vel donata duobus succesiue diuersis temporibus. tenet Ioā And. in addi. ad Specul. tit. de emp. & vend. §. sciendum. col. 10. ver. Quod si res. tradita. in addi. incipi. Hic dubitatur. referendo Guil. de Cuneo. & sequitur Bal. in rub. C. de contrahen. empti. in quęsti. 16. & Anto. in cap. cum veniissent. col. 3. de resti. Spoli. & tenet Alex. in cōs. relatis per Tho. Ferra. in caut. 48. & sequitur hoc etiā Ias. in l. quoties. C. de rei vendi. in col. 5. ver. Quinto principaliter limita.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ta. vbi plures refert hoc sequentes.

Limita septem modis, vt per Phili. Deci. in reg. contractus. de regul. iuris. ff. in col. 4. cum duab. sequentibus.

ANNOTATIO.

Adde Bal. cons. 430. lib. 1. & cons. 414. lib. 2 Alberi. in rub. C. de dona. col. 1. & 2. & in l. quod nico. in prin ff. de acqui. posse. Ang. cõsi. 1. 6. in fine & consi. 167 etiã in fine. Abb. in cons. 91. col. pe. ver. Ex his satis. lib. 1. Paul. de Castro cons. 95. lib. 2. Bar. Soci. cõs. 53. in fine lib. 1. & cons. 239. col. pen. ver. Nec refert. lib. 2. q reperitur cons. 231. lib. 4. Frã. Curti. Seni. cons. 22. incip. Titius col 1. Alex. cons. 14. ad fi. lib. 1. Guid. Pap. decisi. Delphi. 212. Caro. Rui. cons. 53. li. 1. & cons. 81. col. 2. nu. 6. co lib. & cons. 172. nu. 18. ibi. & cons. 7. nu 16. lib. 3. Fabi. de monte S. Sabino in tract. de empti. & vendi. q. 10. col. 2. Deci. cons. 251. col. 3. & cõs. 226. col. 1. & cõs. 302. col. 3. nu. 9. Hippo. in l. qui duobus 3. limi. ff. ad leg. Cornel. de sal. & in sing. 82. lim. 3. Catelia. Cot. in memoriis in verbo, Possessio ciuilis. ante fin. quo loco asseuerat doctrinã huius regulæ obseruatam fuisse à collegio iudicum Mediolani. Camba. in tract. clausularum in clausula constitu. col. vlti. Ludo Gozad. cons. 14. col. 1. nu. 5. & cons. 24. col vlti. Mari. Soci Iunio. cons. 18. incip. Viso themate. poss prin. lib. 2. Fran. de Ripa lib. 3. respõ. c. 8. Marc. m de Mantua cons. 256. col. 2. nu. 11 Ferdi. Loaz. in rep. l. filius familias. §. Diui. col. 3. ver. Vnum tamen. ff. de lega. 1. Old. cons. 114. Abb. in c. 2. de consuet. Anto. Gome. in tract. de contract. c. 2. nu. 10. cum multis alijs congestis à Tiraquello in tract. de iure consti. 1. par. nu. 21. ex quibus manifeste constat regulam istam esse approbatam communiter. quod Tiraquellus agnoscit ibi num. 22.

REGVLA. CCXXX.

Emphyteosi ecclesiastica finita per tertiam generationem, cognati existẽtes in tertio gradu, petentes reuocationẽ inuestituræ, debent præferri omnibus extraneis, & si denegetur poterũt à denegatione appellare. not. Bar. in l. 1. in fine. ff. de priui. credi. qui idẽ ferè tenet in l. pen. §. permittitur. ff. de aqua quot. & æsti. & in l. si mihi & Titio. in fine prin. ff. de verb. obliga. vbi teste Alex. hoc sequũtur doct. cõmuniter. Et istam regulam per supra dicta verba scripsit Ripa in. d. l. 1. in 1. col. vbi etiam refert Roma. Imo. Ancha. Alex Curti. & Barba. idem sequẽtes in suis consilijs, qui postea refert Imo. Areti. Panormi. Roma. Fulgos. contrariam opinionem tenentes & tãdem residet cum Philip. Deci. in d. communi opinione, & respondet ad aliqua fundamenta contraria.

Limita quinque modis, vt per eundem Ripam in d. l. 1. 2. col. ex quibus limitationibus dicit etiam patere solutionem ad aliqua fundamenta contra communem.

REGVLA. CCXXXI.

Emphyteusi ecclesiastica sumpta p aliquem pro se & filijs suis, nõ veniũt filij naturales etiam legitimati cõclusio fuit sing. Bal. in l. generaliter. §. cum autem. C. de insti. & substi. & in c. quę in ecclesiarum, col. penu. vbi melius loquitur de const. & tenet etiã Feli. post Abb. in c. in præsentia. col. 11. ver. Quinto in quantum. de proba. quod multum commendauit Iaso. in d. §. cum autem. col. pen. quasi ad finem vbi plures refert hoc firmãtes, & dicit quod ab hoc nemo discrepat. & sequitur hoc etiam idem Iaso. vbi refert Anchar. & Alex. in suis cons. in auth. si qua mulier. C. de sacro. eccles. & sequitur etiam Ioan. Fran. de Ripa in rub. de iudi. in col. 18. circa finem. Licet in cõtrarium faciat, quod filius legitimatus dicatur vere & non ficte legitimus vt tenet Bar. in l. si is qui pro emptore. col. 7. ff. de vsu capi. q

sequi

sequitur Iaso. in l. hac consultissima. §. ex imperfecto. in princ. C. de testa. & in. l. eam quam. C. de fideicõmiss. col. 5. & in. l. cum acutissimi. col. fina. eod. ti. & in. d. §. cum autem. col. 6. Imò talis legitimatus habet existentiam sui hæredis, vt tenet Bal. sing. in. d. l. eam quam. quod dicit ibi Iaso. in. d. col. 5. alibi non legisse & sequitur etiam in d. §. ex imperfecto.

Limita primo, nisi ille filius legitimatus esset per subsequens matrimonium. tenet Ioan. de Imo. in. l. quod dicitur. ff. de verb. obliga. col. ante pen. quod sequitur Fel. vbi supra & Nico. cons. 229. Ex tenore priuilegij. & Iaso. in. d. §. cum autẽ. col. 6. ad fin. & Alex. licet eum non referat Iaso. in. l. ex facto. §. si quis rogatus. lo. 1. col. 10. ff. ad Trebel. quem vide melius in hoc scribentem & tenet etiam hoc dñs Ioan. Lup. in rep. rub. de dona. inter vir. & vxo. fol. 29. col. 4. ver. Et propterea, & supra dictam conclusionem tenet Bonus de Curtili in tract. de nobilitate. fol. 14. col. 1. circa finem referendo Imo. vbi supra, & adducit similem decisionem in feudo pro quo facit notabilis distinctio Anto. in. c. per venerabilem qui filij sint leg. de qua vide bene Gregor. in rep. cap. quamuis pactum. col. 44. & seq. de pact. lib. 6.

Secundo limita prædictam regulã nisi ipsa ecclesia concederet à principio dictam emphyteusim alicui naturali tantum, pro se & filijs suis, quia tunc filij illius, etiam tantum naturales venient. Istud voluit Bal. in. c. quæ in ecclesiarum. de cõsti. col. fi. de quo dubitat Iaso. in. d. §. cum autem. in fine motus per tex. ibi qui contrarium videtur vrgere cui tãdem ipse respõdit.

Tertio crederem posse hoc limitari, nisi ecclesia concederet alicui emphyteusim pro se, & filijs iã procreatis, & scirent omnes quod ille nõ habebat nisi vnicum filium naturalẽ legitimatum: ad quod moueor per simile conclusionem Bal. in. l. eam quã. in 9. col. C. de fideicõmiss. quã refert. Barba. in. c. veniens. col. 1. de accusa. & Hippol. in. l. 1. §. seruus. col. 2. ff. de quæstio. vbi aliud simile adducit.

Quarto potest limitari præfata regula, nisi talis filius esset legitimatus à patre citata ecclesia in tempore legitimationis, & cõsentiente. ita tenet Ang. in cons. 402. incip. Titius. & alibi non legi.

ANNOTATIO

Adde And. Tiraq. in tract. de morte. 2. par. declaratione. 6. pag. 139. a quo poteris multa colligere in huius regulę corroborationem. & vide Bartho. Chassane. in comment. in cõsue. Burg. titu. *Des successions* §. 1. glo. 1. in fine. & Ioan. Sainxon in consuetu. Turonen. tit. *Des successions*. §. 2. glo. 2.

REGVLA. CCXXXII.

Emphyteuta soluens partẽ canonis, si integrum non soluat tempore statuto per legem, poterit in totum expelli. Ita tenet Specula. tit. de locato. §. nunc aliqua. ver. vigesimonono. cum quo transit communis opinio. vt testatur Iaso. in. l. 2. C. de iure emphy. col. 14. nu. 54.

Limita duobus modis, vt per Iaso. vbi suprà & vide doctorem del Castillo in commento. l. 68. Tauri vbi ponit nouem limitationes in parte, *Ciertos plazos*.

ANNOTATIO.

Adde & amplia singulariter regulam istã, vt procedat etiam si emphyteuta totam pensionem soluerit, præter vnum nummum, cadit sanè emphyteusi, ac si nihil soluisset. ita voluerũt Paul. & Alexãd. in. l. in executione. §. Item

Universidad de Deusto
Biblioteca

Item si ita.ff.de verb.oblig.Iaſ.in.l. 2. col 16. in quæſt.16.C.de iure emphy. & in authen. qui rem.col.5.C.de ſacro.eccle. Carol.Moli. in addi.ad Deci.in.c.de appellationibus litera.D de appel.And.Tiraq. vbi multis doctrinis confirmat in tract.de retractu conuentionali.§.4.glo.6.nu.26 fol.319.

REGVLA. CCXXXIII.

Enuntiatiua verba, principaliter propter aliud prolata non diſponũt, & nihil operantur.tex.eſt vbi doctores in.l.ex his verbis. C. de teſt.mili. per Bart. in. l. ex hac ſcriptura.ff. de dona.

Limita vndecim modis, vt per Iaſ. in.d.l. ex his verbis.1.&.2. col. vltra alias fallentias quas remiſsiuè deſcribit.

ANNOTATIO.

Adde doctores poſt glo.ibi in.l.1.C.defalſ. cauſ.adiect.leg.& in.c.poſt ceſsionem.de proba.Domi.vbi ſcribit ſing. deciſionem in.c.1. de procura.lib.6.& doctores in.c.fin. de ſucceſſ.ab inteſt.Curti.in.l.2.nume.11.C.de iura.calu.Matth.Sela.in not.33.vbi lateGabriel Sarayna eius diligens additionator Aymõ Crauet.in tract.de antiqui.temp 1.part.§. propoſitum noſtrum. fol.14. cum multis ſequentibus quo loco ampliſsimè materiam huius noſtrę regulę interpretatur.

REGVLA. CCXXXIIII.

Epiſcopus vel pontifex nõ dicitur quis,ante conſecrationem. Abb. poſt Ioan. And. & alios per text.ibi in.c. eam te.de reſcrip.tex.eſt in.c. tam literis.de teſt.quod Feli.cõfirmat in.d. c.eam te.col.2.

Amplia quadrupliciter, & limita quinque modis, vt per eum ibi col.3. cum.2.ſeq.

Primo,etiam ſi fiat mentio de promotis.

Secundo, etiam ſi fiat mentio de pontifice.

Tertio,etiam ſi illi ſint,quibus hodie prouidet papa pronuntiando eos epiſcopos.

Quarto, extende ad rectorem ſtudij,qui non dicitur rector ante confirmationem ſed tantum electus. Quę tamen ampliatio non pertinet ad propoſitum regulæ.

Limita primo, dummodo ſubiecta materia cõcernat exercitium vel decorẽ ordinis epiſcopalis, ſecus ſi ſimpliciter concerneret iuriſdictionem, quia tunc materia de epiſcopo verificatur in confirmato.Felin.vbi ſupra, qui ex hoc aliqua infert,& hanc limitationem confirmat.

Secundo limita in papa, qui ante coronationẽ eſt Epiſcopus, & ſeruus ſeruorum Dei nec appellatur electus ſed papa. Extrau. Quia nõnulli.ſub tit.de ſentent.excommu. inter communes.

Tertio limita in abbate, qui ante benedictionem appellatur Abbas.Oldral.conſi.14.col.2.Ioã. And. Anto. & Gardi.in. c. inter monaſterium de re iudi.Licet Hoſti.cõtrarium teneat & Archi. dubitet in locis per Felin. vbi ſupra relatis,qui ponit quoad hãc materiam rationem differentiæ inter epiſcopum & abbatem.

Quarto limita, niſi fortè electus epiſcopus eſſet ante Abbas: quia poteſt aliqua ordinis exercere,quę alius non poſſet licet appellaretur electus. Et idem videtur de epiſcopo ad alium epiſcopatum tranſlato,quòd poſsit ea quæ ſunt ordinis, & veniat appellatione epiſcopi poſt confirmationẽ & Feli.plus ibi dicit,quod fortè archiepiſcopus trãſlatus poſsit ea quæ ſunt ordinis ratione conſecrationis quæ nõ reiteratur,licet non dicatur archiepiſcopus ante nouam paleationem relinquit vero expoſt facto cogitãdũ.

Quinto

Quinto limitatur in magiſtratibus quibuſdam ſupremis temporalibus videlicet conſulatus & huiuſmodi,ſed iſta limitatio omnino impertinens eſt.

ANNOTATIO

Adde circa regulam plures doctores eam examinantes quos allegat Additionator Abb. in.c.eam te.litera A.de reſcriptis.& vide Berthachin in tract.de epiſcopo. 4. part.2. part. prin.lib.3.

REGVLA. CCXXXV.

Epiſcopalis dignitas liberat filium à patria poteſtate.vt eſt tex.in.§.illud in authen.conſti.quę de dignita.& in auth.ſed hodie.C.de epiſcop.& cleri. eſt gloſſ.in.l.1. ad fin.ff. ad Macedo. not.Bar.in.l.ſi maritus.C.depat.pot.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. in.l. patre furioſo.in col.pe. ff. de his qui ſunt ſui vel alieni iuris.

Primo,vt intelligatur dicta regula, quatenus patria poteſtas eſt cõtra eũ, ſed quatenus eſt ſibi fauorabilis,durat filius in poteſtate patris.ita ſing.Bar. in.l.item in poteſtate.eod.titu. vbi infert ad pulchram quæſtionẽ & ſequitur eũ Iaſ.vbi ſupra,qui allegat alios doctores idem tenentes.

Secundo limita, in filijs eiuſdem epiſcopi,qui nõ liberantur ab eius poteſtate. ita dicit mirabiliter Bal.in.l. fin.§.neceſsitate. C. de bon. quæ lib. atque ideo epiſcopus debet habere vſum fructum in bonis aduẽtitijs filiorum ſicut ſi eſſet laicus, quod non legit alibi Iaſ.vbi ſupra contrarium tamen ponderat dixiſſe expreſſe Bar.in d.l.item in poteſtate & dicit eſſe tex. in.d.authen.ſed hodie epiſcopalis dignitas.ad finem.

ANNOTATIO.

Adde tex.in. c. per venerabilem qui filij ſint legi.&.l.65.ti.5.par.1.ibi,*que el dia que le hazen obiſpo ſale de poder de ſu padre y de otro mayoral ſuyo,que auia ſi era en alguna orden* & l.14.ti.18.par.4.Et in multis epiſcopi ratione dignitatis pręuilegiati ſunt vt per Specul.titu. de diſpenſatione.§. Nunc de epiſcoporum. verſi.Ipſi quoque in multis.Et vide etiam circa regulam iſtam Cate.Cott. in Memorabi. incip.epiſcopalis.

REGVLA. CCXXXVI.

Epiſcopus poteſt facere edictum, vt oſtendant omnes titulum ſuorum beneficiorum, ſub pœna priuationis, & valebit talis pœna. ita doctores in c.ordinarij.de officio ordi. in.6.tradit hãc regulã Fel.in.c.licet Heli. col. 5. in prin.ver.quinta cõcluſi.de ſimo.

Limita primo, niſi eſſent beneficia ſimplicia, vel quis non retineret ea contra ius, quia in talibus generalia etiam edicta nihil operantur.ita tenet Ancha.conſ. 56. incip.duplici ratione. Quia regula intelligitur de retinẽtibus beneficia per diſpenſationem & ſequitur Feli.vbi ſupra.

Secundo limita ſingulariter, niſi comparens haberet iuſtã cauſam credendi quod epiſcopus non intellexiſſet de eo,puta quia alias fecerat ſibi fidem de diſpenſatione. Ita eleganter conſuluit Cardi. conſ.36. incip. licet in curia Roman. Pon. quod commendat vbi ſupra Feli.

ANNOTATIO.

Adde tex.in.c.graue.de prębẽ.c.1.vt eccleſiaſ.beneſi.tex.ex concilio Baſilienſi in Prag. Sanctione tit.de pacifi.poſſeſſo §. Ordinarij. glo.& docto.in reg.1.de reg.iur.lib.6.& in.c. contingit.de dolo.& cont. Et ſi verum ſit in rebus temporalibus neminẽ cogi poſſe vt ſuæ poſſeſsionis titulũ oſtendat.l.cogi C. de peti. hæredit.ad quem tex.viginti limitationes diligenter ſcripſit.Matthæus de Affli&is in.c.1. not.6.de contro.inueſti.

Primã huius regulę limitationem quã ex

Universidad de Deusto
Biblioteca

Petro de Ancha. cons. 56. alias. 60. nume. 1. hic constituit auctor dubiam sane esse cẽseo, quia non video vnde ratio differentiæ colligi possit inter beneficia simplicia, & illa quæ animarum curã annexã habẽt. Nam indistincte in beneficijs omnibus sancitum est. vt nõ nisi titulo & canonica institutiõe acquiri possint: & par ratio peccati detur, in obtinente beneficium simplex sine titulo, sicut in possidente beneficium habẽs animarũ curã annexã. Et multo minus mihi placet, quod hic etiam ex d. consilio Anch. author noster scribit regulam istam tantum procedere, in obtinentibus beneficia per dispensationem: nã præter id quod restrictio hæc aliena prorsus est à mente iurium supra allegatorũ, esset equidem sanctã huius regulæ dispositionẽ ad nihilũ redigere. Qua ratione censeo q̃ in omnibus ecclesiasticis beneficijs episcopus vel ordinarius iudex inquirere optime potest, quo iure & titulo quisq; ea possideat: atq; ideo poterit exigere à possessoribus titulos, quos ad obtinenda beneficia habuerint, vt iura iam allegata probãt: hoc tamen cum prudentia ita faciendum est, quando huiusmodi indagatio vtilitatem maximã præseferat, & per eã animarũ saluti cõsulatur ne alias legitimi possessores frustra inquietentur, & ideo q̃ hoc fieri oporteat, integerrimo & prudentissimo episcoporũ, & aliorũ superiorum iudicio relinquendũ esse censeo.

Secundã limitationẽ tenent Inno. in. c. veniẽs. de filiis presby. Ioan. And. Anch. & Frã. in. d. c. 1. de regul. iur. lib. 6. qui hoc tenẽt arg. sumpto ex cap. dilecto. de præb. & c. ex ore. de his quæ fiunt a maio. par. capi.

Tertio, vltra authorem limita istã regulam, q̃ ille qui beneficium habet iuuatus est triennali possessione, etiã cũ titulo colorato, & bona fide: quia is nullo modo cogi potest vt titulũ sui beneficij ostendat. Sic placuit Petro Rebuffo in tract. de paci. posse. nu. 20. Sed cõtrariũ probat tex. optimus in. d. prag. sanct. tit. de pacifi. possess. §. ordin. vbi glo. in verbo, triẽnio. in prioris illius tituli parte & ibi Prob⁹. nu. 4. Fel. in. c. sicut. de re iudi. D. episcop. Couar. in reg. possess. 2. par. §. 10. nu. 10. de reg. iur. li. 6. Go. in reg. Cãcel. reg. de Triẽnali. q. 58. Cassado. dec. 7. nu. 9. sup. reg. cãcel. possessio quide triẽnalis etiã bona fide obtẽta, minimè dat canonicũ titulũ possidenti. glo. egregia in. c. cõtingit. de dolo & cõtu. Chosmas in prag. sanct. ti. de pacifi. possess. in verbo, molestari, & in verbo, Triẽnio. Ludo. Gome. in. d. reg. q. 11. & Cassad. d. dec. 7. Ioã. de Selua in. 3. par. de bñficio. q. 21. ad finẽ. Atq; ita Gẽsalus a Villadiego ex consensu auditorum iudicauit, quemadmodũ refert glo. in. d. reg. Cancellariæ. 33. Et ea ratione ea possessio minime impedit episcopũ, nec ordinarium quin possit titulum beneficij exigere, & de eo inquirere.

Quarto limita, q̃ possessio bñficij continua fuit longi tẽporis quia hoc casu, satis erit titulũ proprio iuramẽto probare: nec opus erit illũ ostẽdere. arg. l. si arbiter. ff. de proba. tradit glo. in prag. sanct. tit. de pacifi. poss. §. ordina. in verbo, inquirãt. ad fi. Domi. in. c. ordinarij. de offic. ord. li. 6 Ioã. a Selua de bñficio. 2. par. q. 25. At quod tẽpus in hoc casu requiratur, inter doctores nostros cõtrouersum est. Etenim Ana. in d. c. licet Heli. adhuc effectũ triennii exigit vbi Fel. decẽnium requirit. Idẽ in. c. illud. col. pe. de prẽsum. nũc triẽnium, nũc decennii necessariũ esse existimat. Qua ratiõe, cũ nihil certũ in hac re sancitum sit, prudenter hoc iudicis arbitrio definiendum esse censet dominus episcopus. Segou. in. d. §. 10. n. 9.

REGVLA. CCXXXVII.

Episcopo debetur quarta pars de legatis factis ecclesijs & de decimis, & de his quę obueniũt funeris occasiõe. vt not. Abb. in. c. requisisti. de testa.

Limita nouẽ modis, vt p̃ Siluest. in summa in verbo, canonica por. §. 4.

Primo, q̃ relinquitur aliquid pro ornamẽtis ecclesię seu vestib⁹, vt seri cũ p̃ planeta, vel aliud ornamentũ p̃ altari. doct. in. c. fi. de testa. Ex quo sequitur secũdũ Syluest. vbi supra quod si legatur aliqd vt fiat chorus, pictura anchona, vel calix, vel huiusmodi nõ debetur quarta. Et idẽ intelligit de omni eo quod venit in vsum diuini cult⁹ in ecclesia, quod vsu ipso nõ cõsumit, imo & si cõsumatur, immediate tñ in honorem Dei. vide per eũ exempla.

Secundo, quando pro ornamentis redimendis ornandis, seu reparandis Innoc. in d. cap. fin. & idem intelligit Syluest. quando legatur pro extruendo sepulchro.

Tertio

tutio vel confirmatio in beneficijs eis subiectis spectat ad Episcopum, electio tamen, & præsentatio spectat ad prælatum & capitulum illius ecclesiæ nisi ecclesia collegiata dotauerit illa beneficia, vel nisi in corpore ecclesię constructę, vel in fundo proprietatis eiusdem, in istis enim tribus, vel aliquo eorum, concurrentibus, talis prouisio spectat ad prælatum cum capitulo non autem ad episcopum. Ita Anton. de Butrio post Calderi. & Paul. in. cap. cum ecclesia Vulterana. de electi. 7. col. Felin. tamen vbi supra considerans contrarietates doctorum quos ibi refert, dicit forte verius esse (quicquid prædicti doctores dicãt) quod etiam in dictis tribus casibus, per quos solum videtur acquisitum ius patronatus, præsentatio spectat ad rectorem inferiorem, institutio vero ad episcopum, pro quo ipse allegat aliqua, quę poteris per eum videre.

REGVLA. CCXLI.

Episcopus potest dispensare, vel absoluere à iuramento simpliciter, aut in aliquo casu, quando iuramentum non est manifestè licitum & vtile sed dubium est an sit licitũ vel illicitum, profuturũ vel nociturum. Istã regulam probant iura in cap. constitutis. de test. & in. c. si vero. el. 1. & in c. verum. & in. c. cum quidam. de iureiurand. per quę. iura eam tradit Fel. 9. col. in. c. 2. de sponsa. vbi refert doctores eam tenentes.

Limita istam regulam dupliciter, vt per Felin. vbi supra & in col. seq. quam prius tripliciter declarat.

Primo declara, vt procedat etiam quando iuramentum potest seruari sine interitu salutis æternæ continet tamen turpitudinem ex parte recipientis illud, quia tunc non est necesse, vt iurans adimpleat prius, vel quod compellat recipientem ad relaxationem, sed potest directe petere absolutionem.

Secundo declara, vt procedat quãdo est pernitiosum exemplo, quia tũc potest, & debet per episcopum relaxari.

Tertio, declara procedere etiam si esset licitum, potest tamen Episcopus per viam permutationis, licet nõ totalis relaxationis dispensare.

Limita primo, si esset probabile dubium, an esset concedenda absolutio vel non, quia illam eo casu non potest inferior à Papa etiam Legatus concedere. ita doctores relati per Felin. in. d. cap. 2. nume. 22. Contrarium tamen dicit tenere Specul. Abbat. & Anto. & Domi. in varijs locis, eo quia etiam Episcopus potest interpretari, an iuramentum sit licitum vel non, & an concedenda sit absolutio vel ne. Demum vero ipse Felin. dicit, quod in hoc puncto valde quotidiano non est firmanda sententia propter discrepantiam talium doctorum, & secunda opinio videtur sibi communior, sed prima tutior. Asserit tamen sibi videri quod saltem Legatus posset interpretari iuramentum, quod dicit notandum.

Secundo, limita dummodo in relaxatione iuramenti citetur pars cui aliquid est iuratum, alias relaxatio non valet. Ita Ioan. Andr. Ancha. & alij quos allegat. Felin. vbi supra. eandem conclusionem refert. tenere Panor. Ancha. Zabar. Barb. Alexan. & Iaf. in varijs locis Guill. Bened. in repet. capit. Raynuntius. de testam. in verbo, Duas habens filias. col. fin.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fol.44.nume.299.in prima par.rep. vbi allegat. Guid. Papę quęst.111. & Ioan.de Ferra.in sua pract. in libello iuramenti quod prẽstatur à parte parti qui idẽ dicunt. Contrarium tamen refert tenuisse Paul.de Castro in cõs. 216.Sed cõcordat prędictas opiniones per consilium Oldr. 120. vbi eleganter loquens tangit breuiter veritatem æquam secundum eum, videlicet quod si petatur iuramentum relaxari, vt per hoc obligatio quę cõtracta est tollatur, & instrumentum cancelletur, ac si iuratum non fuisset, partis vocatio est necessaria, sin autem petatur ad solum habilitandam persõnam, vt iuramento non obstante possit dolum vel fraudem, vel metum detegere ipsius contractus, tunc cum de grandi non agatur prẽiudicio ipsius creditoris, non est necessaria partis vocatio, cum sibi remaneat adhuc facultas, defendendi contractum. hęc Oldral. Cuius consilium dictim practicatur apud. Gallos. Sed si bene ponderentur verba Paul.de Castro in. d. consilio idem sentit quod Oldral. secundum prędictum Guilli. Qui addit, quod fortè vbi notorie constaret iuramentum cõtinere turpitudinem in se ex parte recipientis, ita quòd illi seu creditori nulla competeret in contrarium exceptio, nõ esset necessaria partis citatio ad relaxandum iuramentum. secundum Pano. in. cap. 1. de iure iuran. de quo videndus est Guido papę quęstio. 140. &. 225. cum duab. seq. & quęstio. Capellę. 62.

ANNOTATIO.

Adde circa istam regulam maxime circa vltimam eius limitationem istum dominum Episcopũ supra in regula. s. vbi lege quę ipse post eum adnotaui.

REGVLA. CCXLII.

Episcopus potest dispensare contra suam constitutionem & eam tollere. notat. Ioan. And. in reg. in generali. in Mercurial. & in reg. cui licet. de reg. iur. in. 6.

Limita dupliciter, vt per summam Rosellam. in verbo, excõmunicatio. lo. 7. §. 14. & per Siluest. in eod. verb. lo. 1. in ver. sciendum est tertio.

Primo, nisi constitutio transit in priuilegium, vel contractum.

Secundo, nisi sit iurata, vt ibi per eos.

ANNOTATIO

Adde circa istã regulam. 113. casus in quibus potest episcopus dispensare quos congerit Aluarus Pelargus lib. 1. de planctu ecclesię arti 5. & ibi in fine in verb. Prohibetur. scribit multos casus in quibus Episcopus non potest dispensare. Et. 136. casus in quibus episcopus potest dispensare scripsit Bertachi. in tract. de episcopo. 2. par. 4 lib. num. 107. &. 143 cumulauit Specula. titu. de dispẽsatione. §. Nũc de episcoporum. à numero primo vsq; ad numerum. 22. vbi etiam alios casus in quibus episcopi non dispensant congessit.

REGVLA. CCXLIII.

Episcopus seu eius vicarius ad instantiam cuiuscũq; petentis potest cõcedere monitorias generales contra detinentes res suas, vt nisi restituant infra certum tẽpus sint excõmunicati tenet glo. & ibi Bar. Bal. Ang. Alb. & alij in. l. in ciuile. C. de fur. Et tenet Rot. 444. in nouis in decis. incip. extra Rotã. tenet Bal. in. c. si sacerdos. de offi. ord. Aret. in. c. nouit. pe. col. deiu.

Amplia istam regulam quinque modis, & alijs quinque restringe. vt per Ioan. de Neuizan. in sua silua nupti. fol. 11. col. fin. cum quinque seq. qui prius ad varia loca remittit, p regula. Et quia materia est quotidiana & for

tutio vel confirmatio in beneficijs eis subiectis spectat ad Episcopum, electio tamen, & præsentatio spectat ad prælatum & capitulum illius ecclesiæ nisi ecclesia collegiata dotauerit illa beneficia, vel nisi in corpore ecclesię constructę vel in fundo proprietatis eiusdem, in istis enim tribus, vel aliquo eorum, concurrentibus, talis prouisio spectat ad prælatum cum capitulo non autem ad episcopum. Ita Anton. de Butrio post Calderi. & Paul. in. cap. cum ecclesia Vulteranа. de electi. 7. col. Felin. tamen vbi supra considerans contrarietates doctorum quos ibi refert, dicit forte verius esse (quicquid prædicti doctores dicãt) quod etiam in dictis tribus casibus, per quos solum videtur acquisitum ius patronatus, præsentatio spectat ad rectorem inferiorem, institutio vero ad episcopum, pro quo ipse allegat aliqua, quę poteris per eum videre.

REGVLA. CCXLI.

Episcopus potest dispensare, vel absoluere à iuramento simpliciter, aut in aliquo casu, quando iuramentum non est manifestè licitum & vtile sed dubium est an sit licitũ vel illicitum, profuturũ vel nociturum. Istã regulam probant iura in cap. constitutis. de test. & in. c. si vero. el. 1. & in c. verum. & in. c. cum quidam. de iureiurand. per quę. iura eam tradit Fel. 9. col. in. c. 2. de sponsa. vbi refert doctores eam tenentes.

Limita istam regulam dupliciter, vt per Felin. vbi supra & in col. seq. quam prius tripliciter declarat.

Primo declara, vt procedat etiam quando iuramentum potest seruari sine interitu salutis æternæ continet tamen turpitudinem ex parte recipientis illud, quia tunc non est necesse, vt iurans adimpleat prius, vel quod compellat recipientem ad relaxationem, sed potest directe petere absolutionem.

Secundo declara, vt procedat quãdo est pernitiosum exemplo, quia tũc potest, & debet per episcopum relaxari.

Tertio, declara procedere etiam si esset licitum, potest tamen Episcopus per viam permutationis, licet nõ totalis relaxationis dispensare.

Limita primo, si esset probabile dubium, an esset concedenda absolutio vel non, quia illam eo casu non potest inferior à Papa etiam Legatus concedere. ita doctores relati per Felin. in. d. cap. 2. nume. 22. Contrarium tamen dicit tenere Specul. Abbat. & Anto. & Domi. in varijs locis, eo quia etiam Episcopus potest interpretari, an iuramentum sit licitum vel non, & an concedenda sit absolutio vel ne. Demum vero ipse Felin. dicit, quod in hoc puncto valde quotidiano non est firmanda sententia propter discrepantiam talium doctorum, & secunda opinio videtur sibi communior, sed prima tutior. Asserit tamen sibi videri quod saltem Legatus posset interpretari iuramentum, quod dicit notandum.

Secundo, limita dummodo in relaxatione iuramenti citetur pars cui aliquid est iuratum, alias relaxatio non valet. Ita Ioan. Andr. Ancha. & alij quos allegat. Felin. vbi supra. eandem conclusionem refert. tenere Panor. Ancha. Zabar. Barb. Alexan. & Iaf. in varijs locis Guill. Bened. in repet. capit. Raynuntius. de testam. in verbo, Duas habens filias. col. fin.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fol.44.nume.299.in prima par.rep. vbi allegat. Guid. Papę quęst.111. & Ioan.de Ferra.in sua pract. in libello iuramenti quod prẽstatur à parte parti qui idẽ dicunt. Contrarium tamen refert tenuisse Paul.de Castro in cõs. 216. Sed cõcordat prędictas opiniones per consilium Oldr. 120. vbi eleganter loquens tangit breuiter veritatem æquam secundum eum, videlicet quod si petatur iuramentum relaxari, vt per hoc obligatio quę cõtracta est tollatur, & instrumentum cancelletur, ac si iuratum non fuisset, partis vocatio est necessaria, sin autem petatur ad solum habilitandam personam, vt iuramento non obstante possit dolum vel fraudem, vel metum detegere ipsius contractus, tunc cum de grandi non agatur prẽiudicio ipsius creditoris, non est necessaria partis vocatio, cum sibi remaneat adhuc facultas, defendendi contractum. hęc Oldral. Cuius consilium dictim practicatur apud. Gallos. Sed si bene ponderentur verba Paul. de Castro in. d. consilio idem sentit quod Oldral. secundum prędictum Guilli. Qui addit, quod fortè vbi notorie constaret iuramentum cõtinere turpitudinem in se ex parte recipientis, ita quòd illi seu creditori nulla competeret in contrarium exceptio, nõ esset necessaria partis citatio ad relaxandum iuramentum. secundum Pano.in.cap.1.de iure iuran. de quo videndus est Guido papę quęstio.140.&.225.cum duab.seq. & quęstio.Capellę.62.

ANNOTATIO.

Adde circa istam regulam maxime circa vltimam eius limitationem istum dominum Episcopũ supra in regula.5. vbi lege quę ipse post eum adnotaui.

REGVLA. CCXLII.

Episcopus potest dispensare contra suam constitutionem & eam tollere. notat. Ioan. And. in reg. in generali. in Mercurial. & in reg. cui licet. de reg. iur. in. 6.

Limita dupliciter, vt per summam Rosellam. in verbo, excõmunicatio. lo.7.§.14.& per Siluest. in eod. verb. lo.1. in ver. sciendum est tertio.

Primo, nisi constitutio transit in priuilegium, vel contractum.

Secundo, nisi sit iurata, vt ibi per eos.

ANNOTATIO

Adde circa istã regulam.113. casus in quibus potest episcopus dispensare quos congerit Aluarus Pelargus lib.1. de planctu ecclesię arti.5.& ibi in fine in verb. Prohibetur. scribit multos casus in quibus Episcopus non potest dispensare. Et.136. casus in quibus episcopus potest dispensare scripsit Bertachi. in tract. de episcopo.2.par.4.lib.num.107.&.143. cumulauit Specula. titu. de dispẽsatione. §. Nũc de episcoporum. à numero primo vsq; ad numerum.22. vbi etiam alios casus in quibus episcopi non dispensant congessit.

REGVLA. CCXLIII.

Episcopus seu eius vicarius ad instantiam cuiuscũq; petentis potest cõcedere monitorias generales contra detinentes res suas, vt nisi restituant infra certum tẽpus sint excõmunicati tenet glo. & ibi Bar. Bal. Ang. Alb. & alij in.l. in ciuile. C. de fur. Et tenet Rot.444. in nouis in decis. incip. extra Rotã. tenet Bal. in.c. si sacerdos. de offi. ord. Aret. in.c. nouit. pe. col. deiu.

Amplia istam regulam quinque modis, & alijs quinque restringe. vt per Ioan. de Neuizan. in sua silua nupti. fol.11. col. fin. cum quinque seq. qui prius ad varia loca remittit, p regula. Et quia materia est quotidiana & for

& forsan ille tractatus non erit tibi facilis, referam in summa prædictas limitationes.

Primo limita, vt non possint concedi tales literę excommunicato.

Secundo, quãdo sciretur quis rem subtraxerit, vel quãdo esset notus aduersarius, quia tunc debet agi contra eũ via ordinaria coram competenti iudice.

Tertio limita, vt non procedant tales literæ pro re leui, vt pro gallina.

Quarto limita si illæ monitoriæ esset infamatorię, puta qui cognouerit talem mulierem debeat illud propalare. Sed hęc ad reg. est impertinẽs restrictio.

Quinto si ille qui haberet rem, pro qua literę promulgantur compareat, dicendo quòd ipse tenet illam sed nõ cum peccato, & quòd paratus est super illa in iudicio respondere coram competenti iudice ad quem petit remitti.

Sexto fallit, quando is ad cuius instantiã concedũtur monitoriæ, prius pactum fecit cum parte, quod etiam si faceret publicare tales monitorias quòd nec ipse nec scientes per hoc teneantur propalare istam limitationẽ tradit idem Ioan. Neui. in ead. Sylua Nupti. in ea quę nunc est nouiter per eum addita & impressa in fol.63. col. 1. quasi in fine.

Septimo limita, quando debens implere hoc facere non possit, quia tales literę non arctãt ad impossibilia: hãc etiam ponit idem vbi supra.

ANNOTATIO.

Adde circa regulam istam concilium Tridentinum sessione.25.cap.3.

Episcopus vide infra, in verbo, prouisio. lo.1. & in verbo, visitare.

REGVLA. CCXLIIII.

Epistola habens sigillum authenticum plenè probat: ita cõcludit Bar. in.l. nuda ratio. ff. de donationi.

Limita dupliciter, vt per Ro. in. l. nuda ratio. in col. pen. & fin. vt refert Ias. in.l. admonendi. in rep. ff. de iure. iur. in col.61.

Primo intellige regulam, quando talis epistola fuit acceptata per eum ad quem destinatur, secus si expresse cõtradixisset, quia tũc non probaret.

Secundo limita, si iam mortuus esset mittens, ante quam epistola peruenire quò mittebatur: & regula procedit, quando viuo adhuc mittente peruenit.

REGVLA. CCXLV.

Aequitas est prẽferenda rigori vt in.c. fina. in fine de transacti. & in capit. disciplina.15.dist. & in.l. placuit. C. de iudi. & in.l. si tibi. ff. si cer. peta. & in.c. fin. de transact. & tenet Bald. per illum text. in.l.2.1. nota. C. de rescind. vendi.

Limita dupliciter hanc conclusionem, vt per Feli. in.c. cum illorum. de sent. excommuni. col.2. Quam tamẽ quadrupliciter restringit Ias. in.d.l. placuit. Vide etiam Philip. Deci. in reg. in omnibus quidem. col.2. ff. de regul. iur. vbi hanc conclusionem restringit tribus modis. Et an hę limitationes, sicut sunt à varijs doctoribus scriptę, differãt inter se, studiosus ipse disquirat: non enim semper scribentibus idem est otium, eadem animi quies & corporis valetudo, etsi semper communis vtilitatis sit vniformis affectus.

REGVLA. CCXLVI.

Error elicit⁹ ex actis, nõ reddit sen

Universidad de Deusto
Biblioteca

tentiam nullam ideo non impedit trã situm in rem iudicatam. glo. Abb. & alij in. c. inter cæteras. de re iudi. vbi Feli. col. 1. post Abb. plures allegat. & ab alijs hanc conclusionem defendit.

Limita & declara hanc regulã nouem modis, vt per Feli. vbi supra col. 2. cum quatuor sequẽ. vbi copiosè loquitur.

REGVLA. CCXLVII.

Error in materia, in contractibus bonę fidei, vitiat contractum. text. est in. l. si sterilis. §. quamuis. ff. de acti. emp. & in. l. cum ab eo. §. final. ff. de cont. emp.

REGVLA. CCXLVIII.

Exceptio dilatoria superueniens post litem cõtestatam, opponi potest. glo. iuncto tex. quem doct. ibi not. in c. insinuante. de offi. deleg. vbi Felin. confirmat hanc regulam. col. 3.

Limita quinque modis, vt per eum ibi. & quintam limitationem sublimitat quinque casibus.

REGVLA. CCXLIX.

Exceptio non numeratæ pecuniæ potest obijci infra biẽnium. text. in. l. contractibus. C. de non num. pecu.

Fallit septem modis, vt per Feli. in c. si cautio. nu. 51. de fid. inst.

ANNOTATIO.

Adde tex. in §. 1. inst. de litera. oblig. regiã l. 9. titul. 1. part. 5. & l. 184. in leg. Styli. Circa quam regulam vide Petrum de Vnzola in pract. artis notariatus in rub. de except. non nume. pecu.

Hanc regulam, vltra authorẽ nostrum cũ 12. ampliationibus & 10. limitationibus scripsit Petrus Dueñas in reg. 240. Eandem regulam tradidit Petrus Rebuff. super regias leges Gallię in tract. d Chirographo. & schedu. recogni. artic. 2 pag. 209. primo tomo consti. Franciæ vbi a nume. 19. vsque ad nume. 42. ampliat eam. 17. modis, & a nume. 43. vsque ad finem limitat eam. 16. modis. In regno tamen Franciæ, semper auditur opponens exceptionem non numeratę pecuniæ, sed is qui opponit oportet quod semper probet, siue ante biennium siue post ita testatur Petrus Rebuff. in proœm. const. Frantiæ glos. 5. nu. 59. fol. 30. & vide eundem in. d. tract. d. articul. 2. nu. 15. pag. 209. & Rupellanum lib. 1. Foren. instit. c. 35. vbi asseuerat, exceptionem non numeratæ pecuniæ non admitti apud Gallos, etiam infra biennium: etiam aduersus simplicẽ cautionem. Nec etiam apud Bituricenses admittitur, teste Nicola. Boeri. in consuet. Bitur. tit. de iurisdi. §. 8. sed nec apud Hispanos vnquam vidisse admissam, vt creditori intra biennium incumbat onus probãdi pecuniam vere fuisse numeratam, agnoscit. D. Episcopus Segou. in. c. quamuis pactum. 1. part. relecti. §. 3. nu. 10. de pact. lib. 6. Et secundum hoc intelligendum esse censeo quod Rupellan. & Boeri. de Franciæ, & de Biturici. consuetudine testantur, vt apud eos ea exceptio non recipiatur intra biennium, vt onus probationi numeratę pecuniæ creditori incumbat. ita ex Rebuff. colligitur vbi supra allegaui.

REGVLA. CCL.

Exceptio omnis peremptoria, quæ non venit ad impugnandum sententiam, sed ad moderandum, seu limitãdum executionẽ, potest opponi post sententiam. tex. est in. l. Nesennius. ff. de re iudi. & in. l. si fideiussor. ff. de fideiussor. §. idem respõdit. & in. l. ex diuerso. §. fin. ff. solu. matr. per quæ iura firmat hanc regulam Bar. in. l. 1. C. de iur. & facti igno. quam ibi cõmendat Iaſ. col. 4. in finalibus verbis ver. succesiuè nota, ex qua regula infert ibi Iaſ. col. 5. quinque notabiles conclusiones, quas vide per te.

Limita primo, nisi iudex statuisset terminũ reo ad opponendas exceptiones peremptorias, dilatorias, vel anomalas, quia tunc post sententiam prędictæ exceptiones, de quibus loquitur regula opponi non possunt tenet Bal. in. l. ab executione. C. quorum appel. non recip sequitur Alex. in. d. l. ex diuerso. §. si in iudicio. col. 2. vbi dicit sing. illud dictum Bal. & sequitur Iaſ. in. d. 5. col. facit quod not. Abb. in. c. pastoralis. col. 2. de exceptio.

Secundo limita, nisi talis exceptio esset ante sententiam opposita, & per iudicem reprobata: quia ex quo iudex semel reprobauit, diceretur postea opponi contra sententiam. ita limitat Bar. in. l. ex diuerso. §. fin. & ibi Alex. d. 2. col. post glo. not. in. d. l. Nensenius §. fi. glo. fin. & ita tenet Iaſ. in. d. col. 5. licet Alex. non referat.

REGVLA. CCLI.

Exceptio incompetentis fori, semper potest opponi, etiam si dicatur quod non possit agi de nullitate. glo. est singu. in Clem. vna. de sequest. pos. & fruct. in glos. fin. quam ibi dicit se nescire alibi Card. & illam gloss. sequitur Abb. in. c. ex parte. el. 2. de offici. deleg. col. fin. pro qua vide notabiliter per Feli. in. c. pastoralis col. 3. in fin. & seq de excepti. vbi refert alias similes, & plures doctores eam commendantes. commendat etiam Iaſ. in l. hac consultissima. in col. 3. C. qui test. facer. poss. eam etiam dicit singu. Hipp. in singu. 10. in ord. incip. Tu scis quod exceptio. quę omnino vide pro ea.

Amplia primo etiam si dicatur, quòd nulla species nullitatis admittatur, secundum Petrum de Anch. cons. 271. incipi. De titulis criminum. pen. col. ad finem & in seq.

Secundo amplia, etiam si partes iurassent non dicere de nullitate sententiæ vel laudi quia de prędicta nullitate dicere possunt. not. Phil. in. c. dilecto. de appel. in quęstio. 50. & in quęstione. 52. in. 3. col. referendo Ang. in suis consil. & ponit has ampliationes Felin. in. d. rub. de foro compet. quas latius prosequitur idem Feli. in. d. ca. pastoralis. col. 4.

Limita quadrupliciter, vt per Feli. in. d. rub. de foro comp. quarum limitationũ, tres vltimas latius prosequitur in. d. c. pasteralis. in. col. 4. & seq. vbi eam optimè examinat & intelligit.

ANNOTATIO.

Adde quòd huius regulæ doctrina tanquã celeberrima multis in locis à doctoribus celebratur maxime a Bal. in sua marg. in verbo, iudex. quæst 162. & in verbo. Lis mota. quæst. 29. Ang. in rub. de excepti. inst. col. 3. & in §. appellatur. col. 8. ibidem. Lanfr. de Oriano in rep. cap. quoniam contra. in verbo, Exceptiones. col. 4. & in verbo. interlocutiones. col. 8. de probat. Barba in. c. iurauit. col. 3. de proba. & consi. 59. vol. 1. & cõsi. 44. cod vol. & cõsi. 50. col. 3 ibide. & cõs. 13. col. 6. vol. 2. & cõs 28. col. 5. ibi Areti. cõs. 165. col. 4. Rom. cons. 42. Corne. cõs. 37. vol. 1. & Iaſſ. cõs. 9. col. 2. vol. 3. Deci. cõs. 107. & cons. 360. Corse. sing. incip. statutum. & in reper Abb. in verbo 1. dicis in cõpetentia. Alex. ad Bart in. l. 1 §. & parui. refert. nu. 7. super verbo. Itẽ aduerte. ff quod vi aut clam. & in. l. de pupillo. §. qui opus. nu. 9. ff. de noui oper. nunti. Deci. in. l. hoc edictũ. §. Hæc autem verba. num. 5. ff. quod quis. iur. Guil. Bened. in c. Raynuntius in verbo, mortuo itaq; 1. num. 213. de testam. Gome. in reg. de non iudi iuxta for. supplı quæstio 16. vers. Et quod dictum est de effectibus. Vital. de Gamb. in tract. clausular. in clausula, nulla exceptione obstante Rode. Suar. in. l. post rem iudicatam nume. 53. fol. 153. col. 4. ff. de re iudi. D. Episcop. Segoui. lib. practi. quæstio c. 25. nume. 4. Anto. Gome. in tract. delicto. cap. 12. nu. 8. D. Perez in. l. 2. ti. 6. lib. 3. ordi. in glo 1. in versic. Dubitatur. Hippo. in pract. crimi. §. opportune. nume. 28. Petr. Rebu. super regias leges Galliæ in tract. de sentent. exe. arti. 3 glo. 2. nume. 7. pag. 341. tomo primo constitutionum Galliæ. Ex quibus patet regulam

Universidad de Deusto
Biblioteca

istam esse approbatam cõmuniter, quod asseuerat Sebast. Vantius in tracta. de nulli. rub. quis possit dicere de nullitate nume. 37. pag. 61. Secundum paruam impressionem eãdem dicit esse magis communem opinionẽ Alex. cons. 79. nume. 9. ad fin. lib. 6. & vide Mar. Antonium Nat. consi 271. nu. 4. vol. 2. qui idẽ professus est.

Et ratio huius regulæ ea assignari potest, quia potestas ac iurisdictio in omni casu pro constantia lege ex mẽte statuentium semper præsupponitur ex Bar. sentẽtia in l. 2. §. Prætor ait. ff. qui satisdare cogan. cum alijs cumulatis a Decio. consi. 490. col. 4. & consi. 360. nume. 2. Ideirco cum potestas iudicantis deficiat non potest dici sententia, vel quiuis alius actus iuridicus quod ipse discernit, prout à lege vel statuto præsupponitur, qa sentẽtia nulla non est sententia nec tali nomine meretur nuncupari. l. 3. §. iudicatum. ff. de re iudi. l. 2. §. si. ff. ad Tertul. l. 2. §. si. ff. de pœnis. Clem. pastoralis circa finem de re iudi. Ideo si qualitas a lege vel statuto præsupposita non verificatur, lex vel statutum non procedit ex Bart. in l. 1. §. ait prætor. ff. ne quid in flu. publi. Bal. in l. si quis non dicam rapere col. 3. C. de episcop. & cleri. cum alijs allegatis a Decio. consi. 540. post prin. Qua in re memoratu dignum est quod scribit Bal. in sua disput. incipienti accusatus. col. 5. ver. Tertio requiritur, quod iudex incompetens qualitercunque procedat dicitur partem grauare, quia non potest secundum illum procedere nisi male allegat text. in l. magisteriæ. C. de iurisd. omni. iudi. Nec silentio prętermittẽdum est quod ab eodem Bal. memoriæ proditum est in consi. 21. col. 2. vol. 5. quod sententia lata à non suo iudice potius debet appellari famosus libellus quã sententia. Et omnis actus factus à iudice incõpetenti dicitur fieri sine ordine vt voluit ipsemet Bal. in. c. fin. quo tempore miles in vsibus feudorum. Quia supposita incompetentia iudicis impossibile est quod ordo iudicij sit seruatus vt scribit Bal in. l. testamenta. in princ. C. de testament.

Primo tamen amplia istam regulam, vltra authorem, vt dicta exceptio obijci possit contra tres sententias conformes, ad earum executionem impediendam. sic tradiderunt Ancha. & Abb. in Clem. 1. de re iudi. Bal. in l. generaliter. col. 1. C. de episcop. & cleri. & in l. C. qui pro sua iurisdictione & in l. exceptionem col. vlti. C. de proba. Paul. de Castro cõs. 99. lib. 2. Alex. consi 77. nu. 8. lib. 2. Roma in cons. 42. & 115. Domi. cons. 424. col. 5. tenet nouissimi in l. 4. §. condẽnatum. ff. de re iudi. Feli. in. c. ea quæ. col. 2. de re iud. Hippol. in. l. fin. nu. 49. ff. de iuris. omni. iudi. & in practica §. opportune. nu. 28. Ludo. Gome. in tract. vtriusque signat. nu. 75. D. Episcopus & noster vigilantissimus D. Perez in locis supra allegatis Sebast. Bantius in d. Rub. quis possit dicere de nullitate nume. 37. Mar. Anto. Nat. consi. 271. nume. 4. vol. 2. Ex quibus apparet hanc esse communem opinionem.

Secundo amplia. vt nec principis literæ validę essent, quibus sentẽtia confirmaretur, exciusa exceptione proueniẽti ex iurisdictionis defectu, ita tenet Gomez in cõpẽdio vtriusq; signaturæ fol. 74. & seq. & in reg. de non iudicando iuxta formam suppli. Petrus Rebuff. super regias leges in. d. glo. 2. num. 8. vbi illud dicit esse contra suos regnicolas notandum, literas regias impetrantes, vt non obstante exceptione incompetentiæ iudex cognoscat.

Tertio amplia supradictam regulam, vt procedat etiam stante regia lege. 2. titulo. 15. lib. 3. ordi. quæ statuit, exceptionem nullitatis opponendam esse aut de nullitate agendum fore intra sexaginta dies a tempore sententiæ latę, lapsis autem prædictis diebus nullitatis exceptionem opponens audiendus nõ est, & equidem regia constitutio intelligenda est iuxta superiorem interpretationem, vt procedat in alijs nullitatibus, non vero in ea nullitate quæ à iurisdictionis defectu procedit. vt censet D. Episcopus Segou. in pract. quęstio. c. 25. nu. 4. & D. Perez in. d. l. 2. glo. 1. ver. Limita secundo. lib. 3. ordi. & idem in fere simili statuto in facti contingentia interrogatus respondit Corne. cons. 203. incip. In hac consultatione col. 3. ver. Nec etiam obstat. nume. 8. lib. 2. Alex. cons. 77. nu. 8. col. 4. lib. 2. Paulus Pari. consi. 24. nume. 102. lib. 2. Sebast. Vãtius in tracta. de nullitati. in rub. de nullitate ex defectu iurisdi. nume. 4. Sunt tamen nonnulli regnicolæ nõ infimi nominis, vt hoc obiter dixerim, qui constanter asseuerant dictam regiam cõstitutionem intelligendam esse vbi iure actionis de nullitate agitur, quia tunc intra diem præfixam eius allegationi nullitas opponenda est: quasi aliud censeant quando per modum exceptionis obijceretur: hoc enim posteriori casu perpetuam esse iudicant. Cui quidem interpretationi suffragatur. Angeli sententia in consilio. 259. vbi respondit quòd quando statutum

tutum præfigit certum tempus ad dicendum de nullitate, etiã lapso termino, potest de qualicunque nullitate excipi. & ita in terminis in simili statuto consuluit Alex. cons. 82. nu. 12. vol 3. quia interpretatio fieri debet eo modo, vt tale statutum minus lædat ius commune. vt in l. serui vestri. C. de noxalib. cap. cum dilectus. de consti. & hoc etiam sequitur Perusi. in. c. dilecto. de appellat. ver. Quinquagesimo quarto quæritur. & Caro. Rui. cõs. 37. nu. 15. volu. 5. Ipse tamen hanc interpretationem dubiam esse censeo ne dicam omnino falsam, & ea ratione iuris esse certissimi censeo nullitatis exceptionem de iure regio post sexaginta dies contra sententiam admittendam non esse quocunque modo proponatur. ita tenet dictus D. episcopus in. d. nume. 4. qui ea potissima ratione probat, quia quando exceptio principalem vim ab actione haber, nec in puris exceptionis viribus cõsistit perpetua nõ est: imo perẽpta ipsamet actione perit. Bart. in l. 2. ff de excepti. deducens hoc ex text. in l. vlti. ff. rem ratam hab. & in l. pure. §. vlti. ff. de doli excepti. not. Paul. in l. Titia seyo §. vlt. ff. de leg. 2. Feli. & Deci. post Abb. ibi in. c. sicut autem. de reserip. Paul. Alex. & Iaf. in l. nam & postea §. si minor. ff. de mino. Vnde minor lęsus minime potest per exceptionem beneficium restitutionis consequi, si intra die præfixam a lege eam postulare neglexerit vt animaduertunt Paul. Alex. & Iaf. in. d. §. si minor. Quæ sane interpretatio ex dicta regia lege bene colligitur cum dicit. *Si alguno alegare.* Quod quidem verbum allegare generale est & ex propria eius vi & natura, nec non ex communi vsu loquendi vtrunque modum proponendi nullitatem comprehendit. Nec in contrarium me mouet consilium Angel. & Alex. quia statutum illud nõ disponebat quãdo nullitas excipiendo proponebatur, sed solum agendo. & ita. Alex. ipse ponderat verba statuti illius sonantia modum agendi & aduertit etiam bene Caro. Ruinus. d. cons. 37. nu. 15. Quam vero interpretationem ad. d. regiam legem, cum de hac re inter nos sermo esset approbauit Licenciatus Antonius à Laguna illustrisimę Marchionisæ de Cenete à cõsilijs vir equidem & morum sanctimonia & iuris vtriusque cognitione pręclarus, quem in meis lucubrationibus censorem integerrimum habuisse nunquam pœnitebit.

Quarto amplia regulam, vt procedat, etiam si talis exceptio altiorem requireret indagi-

nem, quia ea opposita sententiæ exequutio est retardanda. ita tenent. Ang. Alex. & Iass. in l. vlti. C. si ex fal. inst. & in l. 4. §. iudicatum. ff. de re iudi. Sebast. Vantius in tract. de nulli. Rub. quot & quibus mod. nullitas. nu. 33.

Hanc regulam, vltra authorem nostrum, scripsit And. Barb. in rub. de foro compet. col. 3. vbi eam. 34. modis limitat. Eandem regulã cum. 35. limitationibus cõstituit Anto. Corse. in rep. Abb. in verbo, iudicis incompetentia.

REGVLA. CCLII.

Exceptio dilatoria, quæ non fuit opposita in causa principali non potest opponi in causa appellatiõis, nisi ante litem contestatam. tex. est secundum communem intellectum Bar. & doctorum in. l. ita demũ. C. de procu.

Limita quinq; modis notabilibus, vt per Iaf. ibi col. 4. quas limitationes primo scripserat Feli. in. c. ad audientiam. el. 2. de rescrip. num. 13.

REGVLA. CCLIII.

Exceptionibus ab statuto sublatis, intelligitur non solum de friuolis, sed etiam de legitimis. hanc regulam ponunt & firmant Imo. Anto. & doctores in. c. ex parte. de offici. delega.

Limita eam. 20. modis, vt per Feli. ibi col. 3. cum duobus seq.

ANNOTATIO.

Adde Hippoly. in practi. causarum crimi. §. Vltima quæstio. nu. 1. cum sequenti. ex quo colliges, quando regula hæc vera sit censenda.

REGVLA. CCLIIII.

Exceptio nullitatis quæ potest in continenti probari etiam per probationes extrinsecas, impedit executionem sententiæ. doctrina est Bar. quem sequuntur ibi omnes in. l. 4. §. condẽnatum. ff. de re iudi. cuius rationem ponit ibi. Iaf. col. 2. ad fin.

Limita

Universidad de Deusto
Biblioteca

Limita hanc conclusionem tribus notandis modis, vt per Iaſ. vbi ſupra col. 3. vbi etiam videndus eſt Vld. Zaſius.

ANNOTATIO.

Adde Bar. in l. à diuo Pio. in princ. ff. de re iudi. & in l. 1. ff. nihil nouar. appella. pend. & in l. 3. §. ibidem. ff. ad exhibendum Bal. in. l. ab executione. nu. 7. ff. quorum appel. non recip. quo loco aſſeuerat quod talis nullitas ſic propoſita ſtatim perimat. Lāſra. ab Oria. in. c. quoniam contra falſam. in verbo, exceptiones. nu. 8. de proba. Fran. in. c. dilectio. q. 10. de appel. Matthę. de Afflict. deciſ. Neapoli. 283. Alex. conſi. 181. col. 2. lib. 6. & conſi. 95. nu. 8. lib. 2. quam fatentur eſſe cōmunem idem Alex. conſ. 33. ad finē lib. 1. Sebaſt. Vantius in tract. de nullitatibus Rubr. quot & quibus modis nume. 32. pag. 100. & in cod. tract. rub. quibus mod. ſentent. nulla reparari poſ. num. 32. pag. 571. paruæ impreſsionis.

REGVLA. CCLV.

Exceptio nullitatis quæ requirit altiorem indaginem, nō impedit executionem ſententiæ Bart. in. d. §. condemnatum. facit. c. ſuſcitata. de in integ. reſt.

Limita hanc concluſionem triplici-ter, vt per Iaſ. ibi. 4. col. cui Vldar. Zaſi. addit tres limitationes vide per eum.

ANNOTATIO.

Adde doctores omnes quos in ſuperioris regulæ annotatione allegaui apud quos late huius regulę materiam interpretatam reperies.

REGVLA. CCLVI.

Exceptio dilatoria opponenda eſt ante litem conteſtatam, poſt litem vero conteſtatam non licebit text. in. c. inter monaſterium. de re iudi. l. fin. C. de excep. l. ita demum. C. de procur. Vide tu Hiſpa. l. 8. in legi. de Madrid.

Limita primam partem regulæ tribus caſibus notandis. vt per Feli. in. c. exceptionem col. 4. de excepti.

Limita poſteriorem partem regulę terdecim modis, recollectis per Felin. in. d. c. exceptioné à. 4. col. in medio: vſque ad mediū fere nonę colūnę vbi primam limitationem ampliat decem modis, ſecundam limitationem impugnat & duobus caſibus ſaluat, alias autem optime proſequitur, & confirmat aliquas illarum.

ANNOTATIO.

Adde Iaſ. in l. ſi arrogator. nume. 59. ff. de adopti. Feli. in. c. inſinuante nume. 1. de offi. de leg. Paul. Pariſi. in. c. exceptionem. nu. 4. de excepti. Caro. Rui. conſi. 71. nu. 3. vol. 5. & conſil. 98. nume. 4. co. lib. Petr. Dueñ. regul. 263. Matth. de Afflict. in conſtitutioni. Neapoli. lib. 2. rub. 18. nu. 1.

Hanc regulam, vltra authorem noſtrum, cum quinque limitationibus conſtituit Roma. in. l. ſi mulier. nume. 3. ff. ſolu. matri. Eādem regulam cum nouē limitationibus ſcripſit Alex. in. l. ita demū. C. de procu. vbi Iaſ. nu. 2. ampliat eam ſex modis & ibi vſque ad numerum. 6. limitat eam. 16. modis & ibi etiā Iacob. de ſancto Georgio limitat eam octo modis à nume. 1. vſque ad. 12. Eandem regulam cum. 13. limitationibus diligenter tradidit Antoni. de Tremolis in addit. ad practi. Huberti, de Bonachurſio in rub. de impedimentis ſiue exceptionibus quę contra reſcripta & iudices delegatos ponuntur fol. 64. col. 2. in additione incip. Ante litem conteſtatam vſque ad finē,

REGVLA. CCLVII.

Exceptio non numeratę pecuniæ intra biennium competit ei qui in inſtrumento publico vel appocha confeſſus eſt ſe recepiſſe pecuniam. l. ſi ex cautione vbi glo. magiſtra & habetur toto titulo. C, de non nume. pe. & toto titulo de literarum obligati. inſt.

Amplia hanc regulam ſex notandis

tutum præfigit certum tempus ad dicendum de nullitate, etiā lapſo termino, poteſt de qualicunque nullitate excipi. & ita in terminis in ſimili ſtatuto conſuluit Alex. conſ. 82. nu. 12. vol 3. quia interpretatio fieri debet eo modo, vt tale ſtatutum minus lædat ius commune. vt in. l. ſerui veſtri. C. de noxalib. cap. cum dilectus. de conſti. & hoc etiam ſequitur Peruſi. in. c. dilecto. de appellat. ver. Quinquageſimo quarto quæritur. & Caro. Rui. cōſ. 37. nu. 15. volu. 5. Ipſe tamen hanc interpretationem dubiam eſſe cenſeo ne dicam omnino falſam, & ea ratione iuris eſſe certiſsimi cenſeo nullitatis exceptionem de iure regio poſt ſexaginta dies contra ſententiam admittendam non eſſe quocunque modo proponatur. ita tenet dictus D. epiſcopus in. d. nume. 4. qui ea potiſsima ratione probat, quia quando exceptio principalem vim ab actione habet, nec in puris exceptionis viribus cōſiſtit perpetua nō eſt: imo perēpta ipſamet actione perit. Bart. in l. 2. ff de excepti. deducens hoc ex text. in. l. vlti. ff. rem ratam hab. & in l. pure. §. vlti. ff. de doli excepti. not. Paul. in. l. Titia ſeyo. §. vlt. ff. de leg. 2. Feli. & Deci. poſt Abb. ibi in. c. ſicut autem de reſcrip. Paul. Alex. & Iaſ. in. l. nam & poſtea. §. ſi minor. ff. de mino. Vnde minor leſus minime poteſt per exceptionem beneficium reſtitutionis conſequi, ſi intra die præfixam a lege eam poſtulare neglexerit vt animaduertunt Paul. Alex. & Iaſ. in. d. §. ſi minor. Quæ ſane interpretatio ex dicta regia lege bene colligitur cum dicit. *Si alguno alegare.* Quod quidem verbum allegare generale eſt & ex propria eius vi & natura, nec non ex communi vſu loquendi vtrunque modum proponendi nullitatem comprehendit. Nec in contrarium me mouet conſilium Angel. & Alex. quia ſtatutum illud nō diſponebat quādo nullitas excipiendo proponebatur, ſed ſolum agendo. & ita. Alex. ipſe ponderat verba ſtatuti illius ſonantia modum agendi & aduertit etiam bene Caro. Ruinus. d. conſ. 37. nu. 15. Quam vero interpretationem ad d. regiam legem, cum de hac re inter nos ſermo eſſet approbauit Licenciatus Antonius à Laguna illuſtriſsimę Marchioniſæ de Cenete à cōſilijs vir equidem & morum ſanctimonia & iuris vtriuſque cognitione præclarus, quem in meis lucubrationibus cenſorem integerrimum habuiſſe nunquam pœnitebit.

Quarto amplia regulam, vt procedat, etiam ſi talis exceptio altiorem requireret indagi-nem, quia ea oppoſita ſententiæ exequutio eſt retardanda. ita tenent. Ang. Alex. & Iaſſ. in. l. vlti. C. ſi ex fal. inſt. & in. l. 4. §. iudicatum. ff. de re iudi. Sebaſt. Vantius in tract. de nulli. Rub. quot & quibus mod. nullitas. nu. 33.

Hanc regulam, vltra authorem noſtrum, ſcripſit And. Barb. in rub. de foro compet. col. 3. vbi eam. 34. modis limitat. Eandem regulā cum. 35. limitationibus cōſtituit Anto. Corſe. in rep. Abb. in verbo, iudicis incompetentia.

REGVLA. CCLII.

Exceptio dilatoria, quæ non fuit oppoſita in cauſa principali non poteſt opponi in cauſa appellatiōis, niſi ante litem conteſtatam. tex. eſt ſecundum communem intellectum Bar. & doctorum in. l. ita demū. C. de procu.

Limita quinq; modis notabilibus, vt per Iaſ. ibi col. 4. quas limitationes primo ſcripſerat Feli. in. c. ad audientiam. el. 2. de reſcrip. num. 13.

REGVLA. CCLIII.

Exceptionibus ab ſtatuto ſublatis, intelligitur non ſolum de friuolis, ſed etiam de legitimis. hanc regulam ponunt & firmant Imo. Anto. & doctores in. c. ex parte. de offici. delega.

Limita eam. 20. modis, vt per Feli. ibi col. 3. cum duobus ſeq.

ANNOTATIO.

Adde Hippoly. in practi. cauſarum crimi. §. Vltima quæſtio. nu. 1. cum ſequenti. ex quo colliges, quando regula hæc vera ſit cenſenda.

REGVLA. CCLIIII.

Exceptio nullitatis quæ poteſt in continenti probari etiam per probationes extrinſecas, impedit executionem ſententiæ. doctrina eſt Bar. quem ſequuntur ibi omnes in. l. 4. §. condēnatum. ff. de re iudi. cuius rationem ponit ibi. Iaſ. col. 2. ad fin.

Limita

Universidad de Deusto
Biblioteca

Limita hanc conclusionem tribus notandis modis, vt per Iaſ. vbi ſupra col. 3. vbi etiam videndus eſt Vld. Zaſius.

ANNOTATIO.

Adde Bar. in l. à diuo Pio. in princ. ff. de re iudi. & in l. 1. ff. nihil nouar. appella pend. & in l. 3. §. ibidem. ff. ad exhibendum Bal. in. l. ab executione. nu. 7. ff. quorum appel. non recip. quo loco aſſeuerat quod talis nullitas ſic propoſita ſtatim perimat. Läſra. ab Oria in. c. quoniam contra falſam. in verbo, exceptiones. nu. 8. de proba. Fran. in. c. dilectio. q. 10. de appel. Matthę. de Afflict. deciſ. Neapoli. 283. Alex. conſi. 181. col. 2. lib. 6. & conſi. 95. nu. 8. lib. 2. quam fatentur eſſe cõmunem idem Alex. conſ. 33. ad finẽ lib. 1. Sebaſt. Vantius in tract. de nullitatibus Rubr. quot & quibus modis nume. 32. pag. 100. & in cod. tract. rub. quibus mod. ſentent. nulla reparari poſ. num. 32. pag. 571. paruæ impreſſionis.

REGVLA. CCLV.

Exceptio nullitatis quæ requirit altiorem indaginem, nõ impedit executionem ſententiæ Bart. in. d. §. condemnatum. facit. c. ſuſcitata. de in integ. reſt.

Limita hanc concluſionem tripliciter, vt per Iaſ. ibi. 4. col. cui Vldar. Zaſi. addit tres limitationes vide per eum.

ANNOTATIO.

Adde doctores omnes quos in ſuperioris regulæ annotatione allegaui apud quos late huius regulę materiam interpretatam reperies.

REGVLA. CCLVI.

Exceptio dilatoria opponenda eſt ante litem conteſtatam, poſt litem vero conteſtatam non licebit text. in. c. inter monaſterium. de re iudi. l. fin. C. de excep. l. ita demum. C. de procur. Vide tu Hiſpa. l. 8. in legi. de Madrid.

Limita primam partem regulæ tribus caſibus notandis. vt per Feli. in. c. exceptionem col. 4. de excepti.

Limita poſteriorem partem regulę terdecim modis recollectis per Felin. in. d. c. exceptionẽ à. 4. col. in medio: vſque ad mediũ fere nonę colũnę vbi primam limitationem ampliat decem modis, ſecundam limitationem impugnat & duobus caſibus ſaluat, alias autem optime proſequitur, & confirmat aliquas illarum.

ANNOTATIO.

Adde Iaſ. in l. ſi arrogator. nume. 59. ff. de adopti. Feli. in. c. inſinuante nume. 1. de offi. de leg. Paul. Pariſi. in. c. exceptionem. nu. 4. de excepti. Caro. Rui. conſi. 71. nu. 3. vol. 5. & conſil. 98. nume. 4. co. lib. Petr. Dueñ. regul. 263. Matth. de Afflict. in conſtitutioni. Neapoli. lib. 2. rub. 18. nu. 1.

Hanc regulam, vltra authorem noſtrum, cum quinque limitationibus conſtituit Roma. in. l. ſi mulier. nume. 3. ff. ſolu. matri. Eãdem regulam cum nouẽ limitationibus ſcripſit Alex. in. l. ita demũ. C. de procu. vbi Iaſ. nu. 2. ampliat eam ſex modis & ibi vſque ad numerum. 6. limitat eam. 16. modis & ibi etiã Iacob. de ſancto Georgio limitat eam octo modis à nume. 1. vſque ad. 12. Eandem regulam cum. 13. limitationibus diligenter tradidit Antoni. de Tremolis in addit. ad practi. Huberti. de Bonachurſio in rub. de impedimentis ſiue exceptionibus quę contra reſcripta & iudices delegatos ponuntur fol. 64. col. 2. in additione incip. Ante litem conteſtatam vſque ad finẽ.

REGVLA. CCLVII.

Exceptio non numeratę pecuniæ intra biennium competit ei qui in inſtrumento publico vel appocha confeſſus eſt ſe recepiſſe pecuniam. l. ſi ex cautione vbi glo. magiſtra & habetur toto titulo. C, de non nume. pe. & toto titulo de literarum obligati. inſt.

Amplia hanc regulam ſex notandis

REGVLA. CCLXIII.

Excommunicationem non inducit præceptum factum à iudice ſub pœna excõmunicationis, licet contrauenia-tur, ſed requiritur noua excõmunicatio glo. in. c. relatũ de iure patro. & in c. 2. de matri. contract. contra inter. eccle. cũ alijs quatuor, quas cõmendat Feli. in. c. ſicut tuis de ſimo. in col. 2.

Limita tripliciter, vt per eundem Feli. ibi.

ANNOTATIO.

Adde glo. in. c. cum eſſes. in glo. vlti. de teſtam. vbi Inno. Hoſti. & Ioan. And. & in. c. cũ in eccleſia. de immu. eccleſi. & in. c. ſicut tuis. de ſimo. & in. c. 1. vbi Ioan. And. & Abba. de fagit. & in cap. 1. de eo qui furtiue ordi. ſuſcep. & in. c. nõ ſolum. in verbo, ſub pœna. de regul. iur lib. 6. & in cap. dolentes. in verbo, ſub pœna. de celebra. miſſa. & in. ca. 1. de bigam. lib. 6. & in Clem. 1. in prin. in verbo, interminatum. de exceſſi. prælato. Et tradunt Hoſti. in ſumma, titu. de ſentent. excõmu. §. 3. 24. caſu canonis latæ ſententiæ. & in ſumma tit. de ſagittar. verſic. Sed nunquid, & ſequent. Abb. in. c. dura. not. 1. de crimine falſi. Petrus de Anchar. conſi. 251 col. 2. Paul. de Caſtro & Iaſ. not. 1. in l. ad diem. ff. de verb. oblig. idem Paul. conſ. 99. lib. 1. Alex. conſil. 103. col. pen. lib. 1. Deci in. l. non videtur. §. in pœnalibus. in prin. ff. de reg. iur. Cepol. cõſi. crim. 13. col. 3. ver. ſecundum iſtam. Steph. Bertran. conſil. 28. nu. 15. lib. 1. quam fatetur eſſe cõmunem & receptam ſententiam Ioan. de Imo. in. c. 1. col. 2. ver. ſed aduerte. d locato cui ſuffragatur tex. not. in. c. relatum. de iure patro. Nam primum text. dicit cunctis prohibere ſub anathematis interminatione, & poſtea ſubdit, ſi quis autem prohibitionis veſtræ contẽptor extiterit, eum excommunicationi ſubdatis. Quibus enim verbis ſatis manifeſtum eſt, ex illa interminatione anathematis, nodum aliquem excommunicatum fuiſſe.

Hanc regulam, vltra authorem noſtrum, cum ſeptem limitationibus ſcripſit Andre. Tiraquel. in rep. l. ſi vnquam. in verbo, Reuertatur. nume. 254. pagin. 504. C. de reuoc. dona. quas quia materia hæc vtiliſſima eſt aliqua addendi gratia hic ſcribere conſtitui.

Primo igitur declara ſupra dictam regulam quando lex vel iudex, verbis ſupra dictis vtitur, ſecus ſi paciſcẽtes, aut contrahentes, verbi gratia, debitor qui promittit alteri centum ſoluere conſentiat expreſsim in ipſum ſtatim proferri excommunicationis ſententia, ſub ea conditione ſi intra menſem non ſoluerit centum. in hoc equidem caſu accipienda eſt gloſſ. ſententia & Ioann. Andr. ibi. in cap. cum P. & G. de offici. delega. & ita hoc eleganter annotarunt Innocen. Hoſt. Abb. & Imol. ibi. Lap. allega. 73. Cepola cautela. 117. Choſmas in Pragma. Sancti. titul. de pigno. cultum diuinum. in verbo, Abſentes. D. Epiſcopus Segouien. in cap. Almamater. 1. parte. §. 10. numero. 4. de ſentent. excommunic. lib. 6. Martinus Nauarrus probitatis & eruditionis vnicum exemplum in cap. cum contingat. de reſcriptis. 5. nullitate. & ic equidem apud Romanam curiam ſepiſsime qui conſtitutioni & penſionum reſeruationi conſentiunt à Romano pontifice, vel ab eo qui opera vicaria eius ad hoc vtitur, maioris excommunicationis vinculo ligantur, ea conditione interpoſita ſi penſionem die conſtituto non ſoluerint, hoc ſane fit ex ipſius conſtituentis conſenſu quemadmodum teſtatur Caſſado. deciſio. 2. de penſionibus. ſuper regul. Cancellariæ & deciſio. 12. de reſcript. Nec poterit is qui conſenſit appellare ante diem, ſicuti Innocent. Ioann. Andr. Bal. Abb. in dict. capit. P. & G. animaduertunt. & Bal. in. capit. quod tranſlationem. de offici. de legat. Iaſ. in l. ſi conuenerit. 3. limitatione. ff. de iuriſ. omni iudi. Catel. Cotta in memor. iuris in verbo, appellatio. Quaſi aliud ſit quoties quis intra menſem promittit alteri centum ſoluere, cõſentiens finito menſe ſi non ſoluerit, abſque aliqua monitione excommunicari, quo caſu is excommunicari non poteſt, licet intra menſem premiſſam quantitatem non ſoluerit, quaſi conuentio illa iniqua ſit, & canonicis decretis obuiet, quæ prudentiſsime trinam monitionem exigunt vt quis merito excommunicari poſsit vt aſſeuerant Innocen. Caradin. Abba. & doctores in dict. capit. P. & G. quorum ſententiam communem eſſe fatetur D. Epiſcopus in. d. nume. 4. Ex quo ſequitur erraſſe Tiraquel. in. d. pag. 504. num. 256. cum iſtum poſteriorem caſum tanquam huius regulæ limitationem ſcripſit.

Secun

Universidad de Deusto
Biblioteca

Secundo limita, nisi postquã is cui aliquid sub excõmunicationis pœna iussum fuerat, id non fecerit, iudex declararet voluisse se excõmunicare re nõ impleta ex Host. in c. 1. de sagittar. Guil. a monte Laud. in Clemẽ. 1. vbi Imo. col. 2. de excess. pręla. Nõ sane talis declaratio aliquo modo nocebit impetrationi beneficij nec aliis actibus interim factis ante ipsam declarationem, quia declaratio suũ producit effectum ex tempore ex quo fit non vero retro trahitur ad diem pronuntiationis. Nã in his spiritualibus fictionibus locus non est, sed veritas semper attenditur vt eleganter not. Archi. in c. vni. de voto lib. 6. quem sequitur Abb. in c consuluit. de iure patron. & in quęstio. incip. Stante statuto col. 2. atque in ista sententia excommunicationis in qua loquimur est tex egregius in c. licet de senten. excommu. lib. 6. Domi. consi 99. glo. in c. vt super. de appella lib. 6. quam dicit esse communiter approbatam D. episcopus Couarru. in d. c. Alma mater. 1. parte. § 10. nume. 6. Ex qua singulariter infert, excõmunicationem post appellationem latam, minime vires assumere, licet post deserta fuerit appellatio, vel renuntiatum fuerit ipsi appellationi.

Tertio limita, nisi lex aut iudex ita excommunicationis sententiam protulerit, sub excommunicatione quam statim contraueniẽdo incurras, aut etiam sic sub excommunicationis pœna quam ipso facto incurras. Aut etiam sic sub excommunicationis pœna quam ex nunc prout ex tunc vel ita simpliciter ex tunc proferimus de primo casu tradiderunt id doctores in c. vni. de sagit. De secũdo Abb. in c. prętera requisisti. col. pen. de appel. De tertio. Paul & Isa. in l. ad diem. ff. de ver. obligati. De postremo Abb. in c. 2. de matrimo. cont. cõtra inter eccl. quod idem de similibus est censendum.

Quarto limita, nisi iudex qui hæc verba protulit, debitam nec non necessariam causæ cognitionem præmisit. Vel etiam hac solẽnitate protulit, videlicet accensis extinctisque candelis: videtur enim tũc excommunicatio proferri ipso facto vt asserunt Anton. & Abb. in d. c. 1. de sagittari. & Cardinalis in c. Salonitanæ. 63. dist.

Quinto limita, nisi prius lata esset sententia excommunicationis à iure vel statuto & postea iudex hac interminatione vtatur. Nam tunc infert aliam excommunicationem & ita is cõtra quem profertur duplici erit excommunicatione ligatus vt constanter asseuerat Guil. a monte Laud. & Imo. in d. Clem. 1. de excess. prælato. per tex. quem dicit esse notandum in c. à nobis in. 1 de senten. excomuni. Quamuis Cardi. in d. Clem. 1. col. vlti. quæstio. 3. affirmat id non probari in d. c. a nobis. nec verum esse. in qua opinione est etiam Collectar. in d. c. relatum quorum opinionẽ veriorem puto.

Sexto limita, nisi ex alijs verbis illius, qui dicta interminatione vtitur appareat quod dicta verba essent latæ sententiæ glo. not. in. c. 1. in verbo sub excommunicatione. de locato de qua vide doctores ibi.

Septimo limita, nisi aliquid iussum vel prohibitum fuerit sub pœna periurij: nam cum ea pœna ipso facto incurratur si contra factũ fuerit. cap cum quidem. de iureiurando. consequens est cum qui non paret ipso iure eam pœnam incurrisse. l. 3. §. si ad dic. ff. de re iudi. Ita voluerunt Fran. Areti. in c. transmissa de foro compe. Feli. in. c 2 col. pen de sponsa lib. Sed limitatio hæc non conuenit huic regulæ quæ loquitur in excommunicatione.

REGVLA. CCLXIIII.

Excommunicatio potest fieri particulariter, per sententiam cõtra subditum extra territorium. Regula est quam tradit Phili. in c. cum sit Romana. de appell. per text. ibi & in c. tuæ de cleri. non resid. quem sequitur Fel. in c. fi. de foro cõpet. in col. 14. quasi ad finem.

Limita tripliciter, vt per Feli. vbi supra. d. col. 14. & seq.

ANNOTATIO.

Adde D episcopum Segoui. in relectione capit. Alma mater. 1. par §. 10. nu. 2. de senten. excommuni. lib. 6. quo etiam loco nume. 3. differit an subditus extra territorium existens afficiatur excommunicationis pœna per statutum imposita.

REGVLA. CCLXV.

Excommunicatio monitione non pręmissa fieri non potest. tex. in c. sacro. de sent. excommuni.

Limita quinque modis, vt per Feli. ibi col. 2. in fine.

ANNOTATIO.

Adde tex. in c. consuluit. de officio delega. cap contingit. in. 2. de sent. excõm. c. p. inter quatuor. de maior. & obe. c. de illicita. 24. q. 3.

Primo amplia dictã regulã, quod ea monitio quæ ad sententiam excõmunicationis infligendam requiritur, debet esse personalis nec sufficeret fieri ad domũ. ita tenet Innoc. in c. vlti. col. 1. & Collectar. post prin. vbi etiã Abb. col. vlti. de eo qui mit. in poss. per tex. in c. sacro. de sentent. excõm. Bal. in l. vt perfectius. col. 2. C. de anna excepti. & in. l. in actionib⁹. in antiq. lecti. in prin. ff. de in litem iurã Fab. in §. vlti. inst. de pœna teme. litig. Rot. Deci. 271. in nouis. & decis. 367. col. 2. etiã in nouis. Paul. in l. 4. §. prętor ait. col. 1. ff. de dãno infecto Roma cõs. 482. col. 2. Fel. nu. 13. in. c. cum sit. Roman. de appel. D. Epis. Segou. in relectione cap. Alma mater. 1. par. §. 9. nu. 4. de sentẽ. excõmu. lib. 6. And. Tiraq. li. 1. de retract §. 9. glo. 2. nu. 4. Vnde merito reprobãda est glo. quę aperte sentit contrariũ in. c. caueant. 3. q. 9. quam ibi Cardi. merito reprehendit, priorẽ opinionẽ quę cõmunis est sequutus. Ista tamẽ ampliatio patitur aliquas limitationes, vt vide bis infra in reg. 553. incip. Personalis citatio.

Secundo amplia, vt hęc monitio debet esse trina. cap. contingit. de sent. excõm. & in. d. c. de illicita. & est communis sententia teste D. Episcopo. d. §. 9. num 5. Quanuis sufficeret in hoc casu, vnica monitio in tres terminos distincta. tex. & ibi glo. cõmuniter approbata in c. constitutionem. de sent. excõ. lib. 6.

Tertio singulariter amplia, vt etiam in notorijs excõmunicationis sententia non sit aliter ferẽda, quiã præmissa canonica monitione, nã cum ob contumaciã sentẽtia excõmunicationis proferatur, manifeste sequitur ipsum delinquentem prius esse citandũ. vt colligitur ex glo. c. cum sit Romana. §. vlti. de appellat. vbi Hosti. Abb. & doct. & glo in c. ipsi. A post. 11. q. 3. & in proposita specie tenuerũt Inno. Ioã. And. & Henrri. in d. c. sacro quãuis Feli. post Anto. in c. 1. col. 14. de iudi. hanc opinionẽ impugnet. Sed si contumacia notoria fuerit, in tale manifestum contumacẽ, excõmunicatio proferri potest: absq; aliqua monitione. tex. in c. illud. de cleri. excõmuni. ministr. idẽ probatur in c. 1. de iudi. vbi Abb. & Deci. super glo. vlti. & ibi Ripa. nu. 81. D. Episcopus. d. §. 9. nu. 6. Quãuis Alciatus in. d. c. 1. de iudi. nume. 61. contra eam disputet.

REGVLA. CCLXVI.

Executio quando fit super re, super qua cognitio pręcessit, & sententia est lata, non impeditur à tertio se opponẽte, sed illi cauetur de indẽnitate tex. in l. is à quo fundus. cum lege sequen. ff. dei rei vendica. & in. l. pen. de peti. hę redi. tenet Bar. per illa iura in. l. à diuo Pio. §. si super rebus. ff. de re iudi. & in l. si alienã rem. ff. de sol. Bal. in. c. 1. §. si duo. de pace tenenda in vsib. feudo.

Limita hãc conclusionẽ dupliciter, vt per Ias. d. §. si super rebus. col. fi.

Primo, vbi posset sequi animarũ periculũ ex adiudicatiõe, seu traditione: vt cum duo petunt vxorẽ vnam, licet alter prius probet, non est sibi adiudicãda cũ cautione de indẽnitate: sed est differenda executio, donec alter probauerit. Abba. post Innoc. in rub. de sponsa duor.

Limita secundo hanc conclusionẽ, quando pendẽte iudicio, tertius se opposuit, secus si post latam sententiam in rem iudicatam translatam; quia tũc etiam sine cautione indẽnitatis potest sententia executioni mandari.

ANNOTATIO.

Adde Bar. in l. cum idem. ff. de peti. hæred. & in l. ita tũ. §. quoties. nu. 2. ff. ad Trebel. Inno. nu. 4. in. c. cũ super. vbi quoq; Fel. nu. 11. de re iud. & in. c. veniens. in. 2. num. 7. de testib. Vicen. de Hercula. qui singulariter loquitur in. l. à diuo Pio. §. si super rebus. nu. 32. ff. de re iud. And. de Iserni. in. c. 1. col. 3. de vasallo qui contra consti. Lothar. in vsib. feud. Matthæũ de Affli. in. c. si duo homines. num. 33. de pace tenen. & eius viola. in vsib. feud. & in. c. imperialem. §. prætera inter duos. nu. 67. de prohi. feud. alie. per Fed. in vsib. feu.

Hãc regulam vltra authorẽ nostrũ, scripsit Petrus Dueñas in reg. 274. vbi duobus modis ampliat, & alijs duobus modis limitat.

REGVLA. CCLXVII.

Executio non potest fieri pro debi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

to vniuersitatis contra vnum insolidum sed solum pro rata not. Bar. in. l. si non obtulit. ff. de re iudi.

Limita tripliciter, vt per Ripam ibi col. 6.

REGVLA. CCLXVIII.

Executor mixtus super exceptionibus nõ iudicat. glo. est in. c. pastoralis. §. quia vero. de offi. deleg. vbi doc.

Limita dupliciter hanc conclusionem, vt per Fel. ibi col. 5.

REGVLA. CCLXIX.

Executor testamentarius nõ potest suum officium alteri cõmittere. notat Bar. in. l. nulli licere. C. de episcop. & cler. i. in col. 4. ver. sed nunquid Episcopus. not. Ioan. And. in Nouella in c. fi. de testa. in. 6.

Limita in executore legato vt est iudex vel episcopus. ita firmat Bal. in d. l. nõnulli. in. d. vers. quod dicit perpetuo notandum Alex. in. l. 1. col. 3. ff. de lega. 2.

REGVLA. CCLXX.

Executor ad lites merus, id est datus post liquidam materiam executionis, vt nuncius datus ad possessionem tradẽdam, nullam exceptionem audit. text. est in. l. si vt proponis. & in. l. executorem. C. de executione rei iudi.

Limita in quinq; casibus collectis per Fel. in. c. de cętero col. 2. de re iud.

REGVLA. CCLXXI.

Executor mixtus datus, scilicet nõ cognito nec discusso negotio executionis, forte à statuto in auxilium iurisdictionis habet cognitionem exceptionum, non decisionem. text. secundum Abb. in. c. de cętero. de re iudi. text. iuncta glo. in. c. dicenti. §. etsi non cognitio. 25. quęst. 2. Domi. in. c. sunt. 2. q. 1.

Limita dupliciter, vt per Feli. in. d. c. de cętero. col. 1. cum princip. seq.

REGVLA. CCLXXII.

Executor nudi ministerij, non habet iurisdictionẽ nec coercionem. c. fi. §. fi. de offici. deleg. cap. pastoralis. §. quia vero. eo. ti.

Limita quatuor modis hanc cõclusionem vt per Feli. in. c. ex literis. col. fi. de offici. de leg.

REGVLA. CCLXXIII.

Exhæredare, vel præterire filios non licet parẽtibus, nisi expressa vna de quatuordecim causis expressis in iure. vt in auth. vt cum de appellatione cognoscitur. §. aliud quoque capitulum. col. 8. & in authẽ. non licet. C. de lib. præte. & exhær. vel alia grauiori causa vt tenet Guil. in. d. authen. non licet. quem ibi sequitur Ias. in col. 2. alios referendo idem sequẽtes. Et habes tu Hispane. l. 4. 5. & 6. ti. 6. par. 7. quæ ibi exponunt causas exhęredationis.

Limita octo modis, vt per Ias. in. d. auth. non licet. col. pen. & fina.

ANNOTATIO

Adde vtiliter Carol. Moli. in cõsuet. Parisi. tit. 1. §. 30. nu. 137. fol. 276. col. 3. Domi. Episcopum Segou. in. c. Rainuntius. col. 4. de testa.

Hanc regulam, vltra authorem nostrum scripsit Guil. Bened. in. d. c. Rainuntius in verbo, in eodem testamento. 2. vbi à numero. 1. vsque ad numerum. 19. eam pluribus propositis quæstionibus examinat, & à numero. 19. vsque ad numerum. 26. octo modis limitat.

REGVLA. CCLXXIIII.

Expensarum condemnationem excusat victus quando habet iustam causam litigandi. not. glo. & docto. in. c. finem litibus. de dolo & contuma. per Bar. in. l. si quis inficiatus. ff. de positi & per

& per doctores in. l. q in solidũ. §. etiã. ff. de lega. 2. ponit Hippo. vbi cõprobat plurib⁹ allegationibus in. l. patre vel marito. ff. de quęst. col. 4. cui regulæ in col. 5. & duabus seq. tres limitationes assignat, earũ quâlibet latè prosequẽdo: quas vt habeas libet in summa referre, pro maximè, qa alias addere intendo. Et qñ qs dicatur habere iustã causam litigãdi vide quinq; exẽpla p Lanfr. in tract. de expẽsis col. 1. & 2. & melius p Ias. in. §. fin aũt alterutra. infra allegando in col. 4. & 5. vbi ponit nouem conclusiones & exẽpla in materia. Habes tu Hispane. l. 7. ti. 22. par. 3. quę hãc regulã approbat, & tres casus in quibus quis dicitur habere iustã causam litigandi, subiungit.

Limita primo, qñ inter partes esset cõuẽrum quod vict⁹ in causa solueret expẽsas. Adde Ias. qui in hac fallẽtia benè loqtur. in. l. properandũ. §. fin autem alterutra. col. 2. C. de iudi.

Secundo limita, qñ in loco in quo litigatur viget statutũ, quod vict⁹ victori in expẽsis condẽnetur, quia tunc nõ excusat iusta causa litigãdi. Adde Ias. vbi supra in. 3. col. qui per totã illam colũnam hanc limitationem prosequitur & optime examinat.

Tertio, limita secundũ eundẽ Hippol. vbi supra in causa appellationis: quia succumbens in ea, semper debet cõdemnari in expensis: quia cum habeat contra se primã sententiam: prẽsumitur non habere iustam causam litigandi, qui plura allegat ad hoc.

Quarto, limita secundũ cum in expẽsis quę debẽtur ratione cõtumacię, quia ab eis nõ defendit dicta iusta causa. ita limitat Ias. vbi supra. col. 4. ver. tertio principaliter. post Sali. ibi.

Quinto, limita quando quis succũbit in aliqua interlocutoria, quia tunc indistincte cõdemnatur in expensis, non habita differentia an habuerit iustam causam litigandi vel ne. ita Ias. d. col. 4. post Ang. ibi.

Sexto limita in sportulis, quia ad illas tenetur aduersarius, licet habuerit iustam causam Ias. vbi supra post Bal. in. l. fi. col. vlti. C. de fruct. & liti. expen. Et in dicta materia expensarũ vide notabiliter per Hippo. in. d. l. patre. col. 8. 9. &. 13. cũ tribus sequẽtib⁹.

ANNOTATIO.

Adde glo. in. l. pperandũ. §. fin aũt. C. de iudi. glo. in. c. sacro de sent excõi. & in auth. de iudicib⁹. §. oportet. col. 6. & in. c. 1. de electiõe lib. 6. Bal. in. l. sancimus. C. de iudicijs Alex. in l. Iulianus. ff. de cond. inde. D. Episco. Segou. in pract. quæst. c. 27. nu. 3.

Primo, amplia vltra authorẽ dictã regulã, vt procedat etiã si nõ plene ꝓbetur, quòd cõdenatus legitimã litigandi causam habuerit. Bald. in. l. quod te. ff. si cert. peta. quẽ sequit Alex. in. l. ex cõsensu. §. fi. ff. de appel. & cõs. 97. vol. 4. Celsus in additionibus ad Lanfr. de Oriano in rep. c. quoniã contra. c. 11. de expẽsis nu. 2. fo. 156. col. 2. de ꝓba. Quãuis i dubio præsumptio sit cõtra victũ, quod legitimã litigandi causam nõ habuerit. ex glo. not. in. c. ca Iuniã. de pœnis. quo loco Abb. hãc esse cõmunem opinionẽ asseuerat. & vide glo. in auth. generaliter. C. de epis. & cler. Bal. Sali. & Ias. in. d. §. fin autem.

Secũdo amplia, vt nõ tantũ procedat in prima instãtia: sed in causa appellationis, nã in ea non fit cõdẽnatio expẽsarum, aduersus eũ qui legitimã litigandi causam habuit. vt tenuerũt Abb. & doctores glo. ibi reprobãtes in. c. finẽ litibus. de dolo & cõtu. Greg. Lup. sic regiã legẽ ibi declarãs in. l. 27. titu. 23. par. 3. in verbo, *El mayoral*. Et si minor causa excuset a condẽnatione expẽsarum, in prima instantia: quã in gradu appellationis. Sicuti tradidit Deci. post alios interpretes in. c. vt debitus. nu. 21. de appella. quẽ sequitur D. Epis. in. d. c. 27. Sicut & minor causa excusat reũ quam actorẽ: vt ipse Decius fatetur in. l. qui in alteri⁹. ff. de regu. iu. Ex quo sequitur, grauiter errasse Hippo. qui in. l. patre vel marito. col. 5. ff. de quęst. scribit, succũbentẽ in instãtia appellationis cõdẽnandũ esse in expẽsis, nulla distinctiõe cõstituta, an habuerit vel ne iustã litigandi causam quẽ author noster in. 3. hu⁹ regulę limitatione se-

Universidad de Deusto
Biblioteca

quitur,à quo cauendum est. Non tamen me latet summos & integerrimos iudices, qui in Romanæ curiæ summo prætorio æquissime ius litigantibus decernunt: semper condemnare in expensis victum victori, etiam si is iustam litigandi causam habuerit, nisi ea iusta causa ex prima sententia oriatur, quæ in fauorem illius lata fuerit, & secunda sententia ex nouis allegationibus vel probationibus proferatur. vt testatur Ludo. Gometius illius curiæ quondam dignissimus senator in Reg. de anna. poss. q. 41.

Tertio amplia, vt procedat apud iudicem arbitrum, vt tradit Host. in sua summa in titu. de arbitris. §. Qualiter ad effectum. ver. sed nunquid pdcst. Specul eod. titu. §. vltim. ver. sed cum.

Primam huius regulæ limitationem quod expensæ quæ iure actionis debentur soluendæ sint, nec iusta litigandi causa ab eis excusare, tenet glo. in §. oportet. in auth. de iudicib. col. 6. quam dicit esse singul. Bal. in cap. breui. de iureiuran. & est similis in l. 3. §. si rem. ff. de leg. 3. quam notat Ias. in §. actionum. nu. 52. inst. de act. Petrus Rebuff. super regias leges Galliæ in tract. de expensis dam. & interesse. artic. 1. gloss. vni. num. 45. tomo. 3. const. Franciæ Paul. de Castr. consil. 16. col. fin. lib. 1. Lancel. Decl. in l. eum quem temere. in princ. ff. de iudi. Ias. cons. 134. in fine lib. 4. & in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de verb. obliga. Alex. consil. 37. nume. 34. vol. 2. Hippo. singul. 27. & 237. Mar. Anto. Nat. consil. 93. numero. 9. vol. 1. Ex quo sequitur, vt qui ex contractu tenetur de euictione, in expensis sit condemnandus: etiam si iustam litigandi causam habuerit. vt egregie consuluit Anani. cons. 31. nu. 3. & ibi Bolog.

Secundam vero limitationem tenent Bar. in l. 3. §. si rem. ff. de leg. 3. Abba. in. cap. vni. col. 3. de plus peti. per glo. in authen. de exhib. reis. ver. causam. quam singularem esse fatentur Gremensis in singul. 120. & Corsetus in singul. in verbo, pœna. Quam opinionem fatentur esse communem Gome. in. c. 1. nume. 218. de const. lib. 6. & Hippol. in singul. 207. Cui receptæ sententiæ suffragatur, quod statutum seu municipalis constitutio idem disponens quod ius commune, addit speciale vinculum & maiorem firmitatem iuri communi. text. egregius in. cap. 2. de præben. lib. 6. qui de consuetudine tractat. (Sed vt libere dicam quod censeo) text. ille me concogit vt opinionem communem veram esse censeam. Cum consuetudo cuius illic mentio fit, non sit conformis iuri communi imo contraria vt constat. Præterea nec iure receptum est, quod lex à principe statuta postquam semel à subditis recepta est, ex eo speciale vinculum habeat, præter alias leges, quod particulari statuto, vel moribus patriæ idem fuerit obseruatum. Cum regiæ ipsæ leges ita principis subditos ad earum obseruationem adstringunt, vt maius vinculum addi nequeat. Ita egregie tenent Imol. & Alex. in princip. col. penul. Bar. ibi contrarium tenentem merito reprobantes in l. 1. ff. ad leg. Fal. gloss. nota. in verbo, facti. vbi Anchar. in. c. 1. de constit. lib. 6 Abb. in cap 1. de cog. spi. quam opinionem communem esse fatentur Felin. in. c. 1. de rescrip. nume. 15. & Ioan. Crot. in. d. c. 1. de constitu. in. 6. col. penul. Et in specie opinionem Bar. in. d. §. si rem. quo ad condemnationem expensarum reprobant Bal. in. l. terminato. C. de fruct. & liti. expen. Alex in l. properandum. §. sin autem. col. 2. C. de iudi. & ibi. Ias. col. 2. &. 3. Carol. Moli. ad Alex. cons. 183. ad finem lib. 5. Eam quæ sententiam contra authorem nostrum veriorem esse censeo. existimo equidem etiam extante lege municipali, vt victus victori condemnetur in expensis, non esse in his condemnandum eum qui iustam litigandi causam habuerit: sunt tamen duo circa rem istam summa notanda.

Primo, quod etiam si opinio Bar. & nostri authoris vera esset, minime esset admittenda quo ad leges regias, quæ iuris communis, non statutorum nec municipalium legum iure censentur, vt scribit Dida. de Segura in. l. cohæredi. §. cum filiæ. nume. 19. ff. de vulg. & pupi. & Dida. Perez in proœmi. legum ordi. quæstio. 3. doctor del Castillo in. l. 2. in verbo, *por ellas*. in leg. Tauri. & est lex. 5. titul. 4. lib. 1. ordi. & in l. 4. titul. 12. eo libro ibi, *En las leyes delos derechos communes de nuestros reynos*.

Secundo quod tunc posset dicta limitatio procedere, quando statutum aliquod adderet aliquid iuri communi. Quoties statutum quod victus victori condemnetur in expensis, minime dirigit verba ad iudicem ipsum sed potius quandam inducit obligationem, in hunc modum Victus teneatur victori ad expensas, vel Victor expensas petat & obtineat à victo in qua proposita specie, licet iudex secundum ius commune omiserit

omiserit expensarum cõdemnationem, propter iustam litigandi causam quam victus habuit, poterit tamen victor postea expensas petere quasi actionem ad eas petendas habeat, vt tradiderunt Alex. in l. 1. col. penul. ff. ad leg. Falci. & in. d. §. sin autem alterutra. Felin. in. d. c. 1. de iudi. D. episcopus Couar. in. d. c. 27. nume. 4.

Tertiã limitationẽ supra. 2. ampl. re. pbaui.

Quartam limitationem tenuit glo. in. c. finem litibus. de dolo & contu. & in. c. 1. eo. tit. lib. 6. & in summa. 4. q. 3. & in. c. querelã. vbi Abb. de procura. & tradiderunt idem Abb. & Feli. nu. 13. vbi Lanf. de Oriano in verbo, expensæ. nu. 33. in. c. quoniam contra de prob. Quæ quidem sententia sic est interpretanda, quod licet iusta causa non excusset ab expensis quæ ratione contumaciæ debentur, tamen ab eis excusauit iusta causa non comparẽdi in iudicio ad diem vsque præfinitam. arg glo. in c. 1. de dolo & contu. lib. 6. & in. d. c. querelã de procur. & in l. contumacia. & in l. quæsitum. ff. de re iudi.

Expensę, vide supra in ver. Accusator. & in ver. Debitor. lo. 2.

REGVLA. CCLXXV.

Expressum vbi aliquid requiritur simpliciter, sufficit quod tantum colligatur ex mente & identitate rationis: probat tex. iuncta gloss. ibi in l. prætor. in prin. ff. de noui oper. nunti. & in. c. cum olim. de cens. in fin.

Limita quadrupliciter istam regulam, vt per Ias. in. d. l. prętor. col. 2. vbi eam descripsit. & vide eundem Ias. in. l. 1. ff. de vulg. & pupil. col. 3. vbi easdem limitationes ponit.

ANNOTATIO.

Adde Barba. qui multis hanc regulam confirmat in. c. Rainaldus. col. 114. de testa. ver. Item quo ad intellectum. & cons. 25. col. pen. lib. 1. & cons. 89. col. 4. lib. 4. Bal. cons. 3. lib. 5. & vide Guid. Pap. sing. 699. ver. illud videtur. Quam regulam vtilissimam esse censet Ang. & post eum Roma. in l. Prętor. ff. de noui oper. nu. ad appellantem ab interlocutoria, vt si in appellatione allegat causam grauaminis mentaliter equidem, siue virtualiter, necessario comprehensam ex verbis, dicitur illam causam sigillatim expressisse, & sic erit satisfactum Clemen. appellanti de appellati. requirẽti causam grauaminis nominatim exprimi. idem sequutus fuit consulendo Soci. consi. 12. col. 5. ver. Aliquando & tertio libro. 1. & Alex. consilio. 126. col. vlti. lib. 6.

Hanc regulam, vltra authorem nostrum cum septem limitationibus scripsit And. Tiraquel. post leges connubiales gloss. 7. nume. 162. quam vsque ad numerum. 175. egregie declarat.

REGVLA. CCLXXVI.

Extensio non est licita in legibus correctorijs, etiam ex maioritate rationis text. & ibi cõmuniter doctores in auth. quas actiones. C. de sacro. eccles. not. Bar. in. l. precipimus. §. fi. C. de appel. quem pro ista regula refert Ias. in. d. auth. quas actiones. ver. sic ergo firma regulã in. 7. col. Sed Bar. ibi non loquitur de maioritate, sed de identitate rationis. Allegat etiam idem Ias. glo. in. l. tamis. ff. de donati. causa mor. §. 1. & est text. quem dicit meliorem de iure cum glo. in authen. de administ. offici. in sacris appel. col lati. 3. & vide eundem Ias. in. l. de quib⁹. ff. de legi. in col. 3. vbi allegat glo. quam dicit communiter approbari in d. auth. quas actiones.

Limita istam communem sententiam sex modis, vt per Ias. in. d. auth. quas col. 7. & seq.

ANNOTATIO

Adde tex. in l. illã. C. de collati. vbi ad hoc not. Paul. de Castro. Alex. & docto. & in l. Sãcimus. C. de testa. l. si vero §. de viro. secũdum communẽ intellectum. ff. solu. matri. & in. c. cũ expediat. de electi. lib. 6. Circa quã regulã vide sing. Aymo. Craue. in tract. de antiquit. temp. 4. par. nu. 108. cum multis seq. fol. 118. Paul. Parisi. cons. 69. nu. 175. vol. 3. & consi. 83. nu. 12

Universidad de Deusto
Biblioteca

nu.12.cod.volu.Marian.Soci.Iuniorem cõsi-16.nume.4.& consilio.30.nu.26.volu.1.Nicolaum Bello.lib.4.supputationum.c.19.nu.8.Petrum Dueñas in reg.286.And.Tiraq.in rep.l.si vnquam.in verbo,liberis nu.37.C.de reuo.dona.Tho.Grãm.decis.82.nu.13.Laur.Silua.cons.42.nu.12.

Hanc regulam, vltra authorem nostrum, scripsit Fran.de Ripa in.l.si constante nu.57.ff.solu.matri.vbi eam ampliat vno modo,& limitat decem modis. Eandem limitat duodecim modis Nicolaus Euerar. in locis legali. loco.25.fol.117.pag.1.versi.secundo casu quãdo maioritas.

REGVLA. CCLXXVII.

Extimatio cõmunis valoris, præsentis temporis & non futuri attẽditur in beneficijs,tenet Oldral.consil. 58.late Feli.in.c.eam te.col. fin. ver. Fallit quinto.de rescrip.

Limita dupliciter vt per eum in.c. ad aures.col.fi.eo.ti.

REGVLA. CCLXXVIII.

Extimatio rei dotalis, vel alterius rei in dubio facit emptionem.l.1.cum glo.& in.l.quoties.& in.l.si inter.vbi glo.sing.& Bal. C. de iure dotiu. per doctores in. l. si existimatis. ff. solut. matr.quam regulam inter suas inserit Soci.in reg.141.incip.Extimatis,&c. quam tantum vnico modo restringit.

Amplia primo, siue tunc fiat extimatio,siue cõmittatur arbitris, siue alteri personæ quæ debeat extimare: not.Soci.cons.56.incip. Extantibus. .1. col.quod consilium in hac materia summè nota, quia multum declarat materiam extimationis rei dotalis.

Amplia secundo, etiam si partim det in pecunia,partim in rebus ad ornatum mulieris extimatis, quia tenebitur maritus ad pecuniam, & deterioratio vestium erit suo periculo.tenet Soci.cons.289.incip. Difficultas. refert & sequitur & vtramque ampliationem Ioan.de Neuiza.loco infra allegando.

Limita quatuor modis. vt per Ias. in.l.ex conuentione.C.de pactis:quorum vltimum magis memorię fige, secundum eum,videlicet quando maritus non est soluendo, quia tunc non facit emptionem: quod nota quia est quotidianum, & dicit ipse obtinuisse in practica.quod etiam dicit etiam au reum dominus Ioan. Lupus in rep. rub.de donati.inter vir.& vxo.fol.9. col.1.ver.intellige.idem in repe.cap. per vestras.fol.9. col.1. in additione vbi plures refert idem tenentes. Et prædictas quatuor limitationes Ias. refert Ioan. de Neuiza. in sua Sylua nupti.fol.8. col. 2. & cuilibet limitationi earum addit ipse vltra Ias.alios doctores idem tenentes, & ipse tandem vltra prædictas ponit alias.3. limitationes.

Octauo limita,nisi in extimatione facta non sit pretium condignum rei, quia tunc in dubio non facit emptionem.Ita Bal.in.l.1. ver.tertio quęro. C.cõmoda.refert Arch.consil.84.incipi.Diligenter põderatis his. in col. penul.in princ.& not.idem Bal.in.d. l.ex conuentione.& refert ibi Ias. declarando primam limitationem licet hanc pro limitatione non assignet.& sequitur Ioan.Lup.in.d.c.per vestras d.col.1.

Et nota singulariter, quod in hac extimatione rei dotalis,in quacunque quantitate maiori vel minori iusto pretio interueniat deceptio, debet reparari,& quod deest,vel supereſt lęso restitui.ista est notabilis lex regni nostri.in.4.par.ti.11.in.l.16. quam nota,& sic non attenditur quod sit,vltra dimidiam iusti pretij, vt in alijs contractibus.

AN

ANNOTATIO.

Adde tex.in.l.1.§.æstimatorum &.§.æstimatas.C.de rei vxoriæ actione & in l. 3. & ibi Bar.ff.locati.& in l.plerunque.§.si ante.ff.de iure do.glo.in.l.in rebus in prin.in verbo,extimatæ.vbi doct.C. de iure do. Franc. Areti. consi.84.col.2.ver. Videndum ergo. Conc. cons.1.col.4.lib.6. nu.1. Alex.cons.79.col.2. lib.5.Cremen.in sing.18.Deci.cõs.682. col. 2.ver.Tertio non obstat. Bertran. consil.235. nume.2.lib.1.Anto.Rub.cõsi.5.col.1. Parisi. cons.81.nume.10.lib.3.Matth.de Affli. decis. Neapol.270.per totam And. Tiraq. lib.1. de retractu.§.1.glos.14.nume. 20. Hippol.sing. 591.incip.Fundus dotalis. Soci. Iuni. consil. 141.nume.12.vol.1.Aria.Pine.in.l.1. C. de bonis mater.3.par.nume.15. Anto. Gome. in.l. 50.Tauri. nume. 44. Quam fatetur esse cõmunem sententiam Domi.episco. Segou. in pract.quæstionib.cap.28.in princ. Cui suffragatur regia.l.16.&18.ti.11.par.4.

De litera. F.

REGVLA. CCLXXIX.

Acta regulariter, videntur esse indiuidua.tex. est in.l. stipulationes nõ diuidũtur.ver.1 Idem puto.ff.de verb. obliga. & ibi notat Bar.glo.in.l.2.§.& harũ.eo.ti.& in.l. 4.§. Cato.Cuius rationem assignat & confirmat Ias.in.d.l.stipulationes nõ diuiduntur.col.17.

Limita dupliciter, vt per eundem Ias.in.d.l.stipulationes.col.17.

ANNOTATIO.

Adde Zasium consi.12.nu.52.volumine.1. Andre.Tiraq.lib.1.de retractu.§.23.glo.1.nu. 13.fol.195.

Hanc regulam,vltra authorem nostrũ scripsit Martinus sanctius Vascolcus in tract. de indiuiduis.2.cedula vbi à numero.19.vsque ad numerum.22 sex modis eam limitat.

REGVLA. CCLXXX.

Facta in dubio non præsumuntur. tex.in l.in bello.§.facte.ff.de capti.& post limi.reuer.& in l.si mancipat.C. de colla.

Limita quando sunt facta consueta fieri,tenet Bal.in rub.C.de fideiuss. col.3.per text.quem reputat valde notabilem in.l. fin. C. de fideiusso. Idẽ Bal. in.l. incendium. C. Si cert. pet. quam dicit elegantem limitationem ad hanc regulam las. in.l. sciendum. circa.prin.ff.de ver.oblig.

Secundo limita,nisi in instrumento sit appositum tale verbum quod de necessitate inducat illud factum per tex.in. l.sciendum supra alleg.& in.§. fin.inst.de fide iuss.& in.§.fin.inst.de inuti.stipul.& in.l.1.C.de contrah.& commi. stip. per quæ iura ita limitat Ias.vbi suprà.

ANNOTATIO.

Adde corneum consi.181.col.9. ver. Non obstat.lib.2.And.Tiraq,lib.2 de.retractu ad finem tituli num.99.Hieron.Grat.consi.76: nu 15.& consi.128.num.3.vol.1.Catel.Cot.in memor.in verbo,Facta.

Primam huius regulæ limitationem non vulgariter confirmat celebris Archi. sententia in.c.nemo.de consecrati.dist.1.quod cum nec ecclesia nec hospitale possint constitui vel ędificari sine autoritate episcopi capi. quidam monachorum.18.q.2.& cap. adhæc. de relig.domi.quod si ecclesia fuerit constructa, vel hospitale præsumitur quòd interuenit auctoritas episcopi licet solennitas extrinseca regulariter non præsumatur quam. doctrinã singularem esse & legistis incognitam asseuerat Rom.in sing.325.Barb. in rub.de fide instru. col.59 in princ.versi.secundo moueor sequitur etiam Catel. Cot.in.d.memori. incip. Facta.Rom.cõs.477.col.2.Abb.in.c.parentibus de priuileg. & in.c.sopite.&in.c.fini.de cõsi. Felin.late in.capit.de quarta col.4. ver. tertia declaratio de præscrip. Bartholo. Cepol. caut.211. incipi. Hospitale. fatentur tamen omnes supra allegati id procedere quando

Universidad de Deusto
Biblioteca

in dictis locis diuina solẽnia fuerint celebrata quasi verisimile non sit quod ibi fuerit celebratum absque eo quod legitima episcopi authoritas interuenerit.

REGVLA. CCLXXXI.

Famę restituere potestates inferiores non possunt. Ita dicit communiter teneri Fel.in.c.cũ.T.A.B. de re iudi.7.col.nu.12.in fine post Abb.ibi.

Limita tripliciter, vt per Feli.vbi supra.

ANNOTATIO.

Adde Domi.consi.77.col.vlti. D.epis. Segou.lib.3.vari.resolu.c.3.nume.3. Authorem nostrum in pract.crimi.cano.c.53.nu.5.& ibi scripsi litera.G.

REGVLA. CCLXXXII.

Fœmina non succedit in feudũ tex. in.c.1.§.hæc autẽ. qui feud. dare poss. in vsibus feudo. & in.c.1. de successi. feud.

Limita septẽ modis, vt per Georg. Natam in rep.c.quãuis pact. de pact. lib.6.col.60.

ANNOTATIO

Adde tex.in.§.& si clientulus.vbi glo.Bal. & docto.in.c.1.de feud.ali.cap.1. §.profecto. de lege Conrad.Alberot.in.c.vlti.si de feud. cont.fuer.

Hanc regulam, vltra authorem nostrum constituit Zasius in feudorum tract.8.par. de feud.successi.nume.46.vbi ampliat eam duobus modis &.4.modis limitat.

REGVLA. CCLXXXIII.

Feudum pro anima relinqui non potest tex.in.cap.1. §.donare.qualiter feud.olim alienari poss. Confirmat Felin.in.c.quę in ecclesiarum col. 25. de constitu.

Amplia vno modo & limita alijs quatuor, vt per Fel.ibi col.25.nu.102.

ANNOTATIO.

Adde tex.in.c.Imperialem:ibi, vel pro anima iudicare.de prohi.feud.ali.per Fed. Et sententiam istam approbant Abb.in c.quæ in ecclesiarum.nu.18.de const. Bal.in.l.1. C.de sacro.eccle.Alex.consi.30.nu.3.vol.1.Barth. Soci.consil.19.nume.10.vol.1.Gozad. con.8. nume.21.& cons.4.nume.8.Mari.Soci.Iun. consi.76.nume.46.vol.1. Roma. singu. 527. Deci.cons.32.col.2.Fran.Cur.Iuni.qui materiã istius regulæ latissime examinat in tract. feud.4.par.quæstio.pen.nu.125.Petr. Duen. reg.327.Ludo.Gozand.consi.8.nu.21. Hippo.sing.611.nume.5.

Hanc regulam vltra authorem nostrum, ampliat vnico modo Roma.d.sing.527. Eandem limitat quinque modis, Fran.Cur. Iuni. in.d.q.penul.nu.126.

REGVLA. CCLXXXIIII.

Feudum alienari in monasterium non potest etiam si habens ingrediatur monasterium. ita firmat Fel.in.c. in præsentia.de proba.col. 17. nu.79. cum seq.

Limita quatuor modis, vt per Feli. ibi.

REGVLA. CCLXXXV.

Feuda dignitatum, vt marchionatus, comitatus, ducatus, vel regni sunt indiuidua.tex. in.c.imperialem.in.§. præterea ducatus.de prohi.feud.alienati. per Fed.text.in.c.licet. de voto vbi glo. Abb.& docto.not.tex.in.c.si hæres.de testamen.

Limita tribus modis, vt per Iaf. in l.stipulationes non diuidũtur.col.19. ff.de verb.obligati.

ANNOTATIO.

Adde glo.vlti.in.c.si hęres.de testam. Circa quam regulam vide latè Marian.Soci.Iun. cons.77.nu.94.vol.1.Caro.Rui.consi.34.nu. 15.vol.1.Dec.consi.389.nume.5.Hiero.Grat. cons.

cons.4.nu 29.vol.1.Petrum Dueñas reg 316. Carol.Mol.in consuet. Pari.tit.1.§.35.nu.1. Iacob.Aluaro.cõsil.60.nume.1. inter consilia feuda.Soci.cons.67.lib.1. & consi. 165. lib.2. Curti.Seni.consil.68.Alexan.consi.25.lib.5. Aria.Pine.in.l.1.C.de boni.mater.3. par.nu. 17.pagi 315.paruæ impressionis Lud.Gozad. cons.84.nume.16.Tiraquel. in tract. de iure primog.4 q.nu.22.

Hanc regulam, vltra authorem, cum.6. limitationibus scripsit Baptista de sancto Blasio cons.66.nu.1 cum seq.inter consilia Alberti Bruni. Eandem cum vnica ampliatione & &.14.limitationibus constituit Bartho.Chassa.in suis commen.in consuetu.Burg.tit. Des fiefz.rub.3.§.6.à nume.7. vsque ad numerũ 22.Et cum prædicta ampliatione, & limitationibus ante eum tradidit Fran. Cur.Iunior in tract.feudo.4.par.q.30.nu.122. Eandem regulam limitat sexdecim modis diligentissime Tiraquel.in.d.q.4.à numero.37.vsq; ad finẽ.

REGVLA. CCLXXXVI.

Feudalis quæstio, si inter dominum & vasallum est agitanda, quando est propriè feudalis: puta quia agitur ad inuestituram, vel ad priuationem feudi vel ad præstandã fidẽ, vel ad aliud simile, tunc coram paribus curiæ est terminanda.tex.in.c.1.§.præterea. de prohibi.feud.aliena. in vsibus feudo. &.c.si inter.de contro. feudo. coram par.termi.&.c.domin9.de mili. vasa. quicontu.est.ponit Feli.in.c. cęterorum.de iudi.col.4.ver.Fallit quando.

Amplia etiam si vasallus esset clericus.Bal.in.cap.1.de cont.feud.apud pa.termi.

Limita sex modis, vt per Marian. Soci.in.c.ex trãsmissa.col.4.de foro compe.vbi etiam sequitur supra scriptam ampliationem. Et qui dicantur pares curiæ & de pluribus quæstionibus circa eos vide per eundẽ in duab9 col.Et collige alias tres fallentias ad hanc regulam ex Feli.vbi supra.

ANNOTATIO

Adde Matthę.de Afflictis in.c.imperialem §.præterea.nu.38.de prohi.feud.aliena.per Federi.& in.c.1.nu.1.de contro.feudi apud pares termi facit tex.in.c.1.de lege Conrra.& vide regiam.l.11.ti.26.par.4.

Hanc regulam vltra nostrum authorem, scripsit Fran.Cur.Iuni.in tract.feudo.7.part. vbi a numero.3.vsque ad numerum.15.limitat duodecim modis.

REGVLA. CCLXXXVII.

Fideicommissum vniuersale relictum à filio post mortem, intelligitur si sine liberis decesserit.decisio est tex. in.l.cum auus. ff. de cõd.& demonst.

Amplia tripliciter dictam regulã, vt colligitur ex tex.in.l. generaliter. §.cum autẽ.C.de insti.& substi.prout ibi declarat Iaf.1. col. qui in col. 2.& sequenti. extendit conclusionem dictam alijs quinq; notabilibus modis.

Amplia decimo si sit facta filio substitutio pupillaris, quia tunc susceptione filiorũ spirat. Ita tenet Bar. in l.in pupillari in fine.ff.de vulg. & pupi.& Bald.in.l. humanitatis. in ver. Quarta differentia.C.de impub. & alijs. vbi Alex.in.col.3.in fine. in ver. Cesset.refert plures idem tenentes,& eam dicit cõmunem opinionem Soci. in.d.l.cum auus.col.9.quem vide omnino ibi & in.2.seq. col. quia subtiliter loquitur more suo: quam ampliationem intellige, quando pupillus decederet relictis filijs legitimis & naturalibus, secus si naturalibus tãtum. ita Bal.limitat istam conclusionem in.l. nec enim.§.eorum.ff.de adopti. quam dicit singularem limitationem Alex. in.d.l.in pupillari.col.fi.pro qua alia vltra Bal.adducit. Pro declaratione. vide Soci.in.d.l.cum auus.col.12. in princip.

Amplia vndecimo, etiam si talis filius esset institutus in vita sua tãtum,

Universidad de Deusto
Biblioteca

& post eius mortem alius directe institutus: quia ad hunc subintelligitur dicta cõditio si sine liberis, &c. Istam ampliationem tradit Soci. quam pulchre examinat in d. l. cum auus. col. 12. cum seq. vbi tandem in hoc concludit.

Limita octo modis regulam supra scriptam, vt per Iaſ. in. d. §. cũ autem à col. 3. vsq; ad. 6. quarum limitationum aliquas bene examinat. Et huic regulæ tradit solum Soci. duas limitationes in reg. 67. incip. Grauatus de restituendo. & sine aliqua extensione.

ANNOTATIO.

Adde regiam. l. 1. ti. 4 part. 6. And. Tiraql. in repeti. l. si vnquam. in præfatione nu. 3. C. de reuocand. donationib.

Hanc regulam cum duodecim ampliationibus scripsit Antoni. Gome. tomo. 1. de vlti. volunta c. 5. nume. 32. quo loco plures quæstiones huic regulæ accõmodatissimas disputat & resoluit.

REGVLA. CCLXXXVIII.

Fideicommissum vel relictum in diem certam, potest ante illam diem statim restitui. tex. in. l. post mortem. C. de fideicommi.

Limita hanc regulam quatuor modis, vt per Iasso. in. d. l. post mortem. col. 2.

Fideicõmissum vide supra in verbo, actiones. & in verbo. Alienans.

REGVLA. CCLXXXIX.

Fideiussisse aliquem vbi reperitur in aliqua scriptura, præsumitur prece dente stipulatione tex. in. l. blanditus C. de fideiusso.

Amplia vno modo & limita duobus modis, vt per Iass. in. l. sciendum ff. de verb. obli. col. 1.

REGVLA. CCXC.

Fideiussor pro dote dari non potest tex. in. l. 1. & 2. C. ne fideiuss. dotis den.

Limita tredecim modis, vt per Bal. Nouel. in tract. de dote in fo. 17. col. 2. ver. Vigesimum primũ priuilegium. quos prosequitur per octo col. seqẽ. vide Ioan. Lup. in rep. cap. per vestras in fol. 39. col. 2. cum sex sequen. vbi decem limitationes scripsit. Et quod allegatio foliorum d. repeti. nõ est secundum numerum suę vltimæ impressionis, sed anterioris: & sic allego in hoc toto opusculo.

ANNOTATIO.

Adde Ioan. Bosch. in tracta. de legiti. nuptijs lib. 4. nume. 585. volumi. tracta. diuersorum doct. Guid. Papa. sing. 485. §. licet.

REGVLA. CCXCI.

Filius & seruus hæredes instituti, non dicuntur hæredes etiam nomine, quo ad directas & vtiles actiones, & sic quo ad effectus iuris. nomine tamẽ faciunt quo ad effectus eosdẽ patrem vel dominum hęredes, ac si ipsi essent instituti. Colligitur ex sententia Bar. in. l. cum filio. ff. de lega. 1. & est communis conclusio contra glos. ibi, quæ ponit differentiam inter filium & seruum, licet eam sequãtur aliqui, prout refert Iaſ. ibi col. 13. &. 14. vbi defendit prædictam communẽ opinionem Bar. pro qua facit tex. in. l. acquiritur §. 1. ff. de acqui. rerum dom. bonus tex. in. l. 1. §. filio iuncta. l. si hęres. ff. ad Trebelli.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. vbi supra. d. col. 14.

REGVLA. CCXCII.

Filius à matre triennium debet ali, tex.

tex. in. l. nec filiũ. C. de patri. potesta. Areti. & Alex. in. l. alimenta. C. de nego. gest. glo. & ibi canonistæ in. c. fin. de conuersi. infideli.

Fallit dupliciter, vt per Ioã. de Neuiza. in sua sylua fol. 95.

ANNOTATIO

Adde glo. in. c. cum haberet, de eo qui duxit in matrimo. Mater enim cogitur lactare proprium filium vt scribit diuus Gregor. in responsionibus ad Augustinum Anglorũ episcopum. c. 10. ex quo id adnotauit Gratianus in. c. ad eius vero. 5. disti. & vide. D. episco. Segoui. lib. 4. decreta. 2. par. c. 8. §. 6. nu. 13.

Primo tamen limita regulam, vt non procedat in nobili muliere, cui iuxta mores patrios dedecus foret ei, lactare proprium filium. ita voluerunt Bal. Paul. & Fran. Areti. in. l. alimenta. C. de nego. gest. Abb. in. c. 2. de conuersi. coniuga. Roma. in. l. si cum dotem. §. si autem. col. 10. ff. solu. matrimo. Bal. Nouel. in tract. de dote. 6 par. priui. 16. Vital. de Camba. in tract clausul. in clausula, an iuri alimentorum possit renuntiari fol. 218. Ange. Areti. in §. 1. col. vlti. inst. de iure natur. Felin. in c. illud col. pe. de præsum. Ioan. Lup. in. c. per vestras §. 23. col. 2. ver. sed quod dixi. de donati. inter vir. & vxo. Rochus Curti. in rep c. fin. fol. 18. ver. Tertio infertur. Rolã. à Valle consi. 53. nu. 80. vol. 2. Allegant sanè plerique omnes in eã rem quod dicit Azon in summa. C. de patr. potest in fine quòd mater tenetur lactare filium, ita demum si nulla infamiæ nota afficiatur, quem etiam sequitur Bar. in tract. de alimentis col. 2. ver. Quæro an mater Ang. in. l. Nensenius ante fin. ff. de nego. gest. & in. l. si competenti. C. de alend. lib. vbi dictum Azonis reputat sing. dicitq; se vidisse in facti contingentia. Abba in. d. cum haberet col. 2. vbi Cardi. col. 3. quæ opinio communis est.

Verum ego ob quamcunque nobilitatem minime excusarem fœminas à lactandis proprijs filijs, nec opinor etiam reginis id esse dedecus. Quamuis prô dolor ad ea tempora adeamque calamitatem deuentum sit, vt quęlibet muliercula infimæ conditionis nobilitatem quam non habet, infamiæ nota inficere existimat, si proprium filium lacte: erubescit equidem fieri nutrix, quæ facta est mater. (vt loquar) cũ diuo Chrysostomo in Psal. 50. Homi. 1. Et ideo si vnquam alias exclamare licet illud Ciceronianum in oratione pro Deiotaro. & in prima in Catilinam oratione & in. 6. in Verrem actione. & in oratione pro domo sua ad pontifices. O *tempora* (inquit) *o mores cuinam mulieri, uel reginæ dedecori esse potest lactare filium, quem ex propriis uisceribus eduxit, nouem quæ integris mẽsibus plus minusue, in penitißimis, abditißimis, recõditißimis uteri recessibus proprio sanguine aluit. Cum & Hecuba reginarum eius tempestatis maxima, apud Homerum Iliados uigesimo secundo nudatis uberibus, quibus se Hectorem filium ablactasse dicebat, illum orat, aut potius obsecrat, ne cum Achille cõgrediatur.* Idem ipse Homerus lib. 11. Odisseæ commemorat Penelopen illam castißimam Telemachum filium suis vberibus aluisse. Et Claudian⁹ Panegyrico de Honorij imperatoris consulatu, tradit eũdem educatum fuisse vberibus maternis.

Ipsa Quirinali paruum te cinxit amictu.
Mater & ad primas docuit reptare curules.
Vberibus sanctis.

Nec in eam rem sacrarum literarum testimonia deficiunt, Anna illa sanctißima Heleanæ vxor Samuelem filium & ipsum sanctißimum proprijs vberibus aluit. vt videre licet ex lib. iudi. 1. cap. item. 1. Notum enim est illud diui Aug. vt titulus decretorum præsert. cap. ad eius vero concubitum. 5. disti. *Prauæ consuetudo in coniugatorum moribus irrepsit, ut filios quos gignunt nutrire mulieres contẽnant, cosque ad nutriendum alijs mulieribus tradant. Quod uidelicet ex sola carnis incontinentia, uidetur fuisse inuentum: quia dum se continere nolunt despiciunt lactare quos gignunt.* Sed caput illud (vt hoc obiter admoneam) non est D. Augu. sed D. Gregorij ad Augustinum Canturiensem episcopum. vt in epistolis eiusdem Gregorij videre licet. At super illud cap. Card. Alex. in princ. asserit Philosophos dicere lac maternum melius nutrire infantem quam alterius. Quod sanè voluit Galenus lib. 1. de sanit. tuenda. *Optimum est* (inquit) *omnibus infantibus lac matris, dummodo nullo modo sit corruptum: quippe cuius maternum non corpus modo totum, sed etiam lac à uitio esse alienum non sit absimile. Ac sanguine quidem dum adhuc in utero gestamur, ali nos constat, ex sanguine uero lac gignitur, exiguam in mamillis mutationẽ adeptum. Quare qui matris lacte pueri aluntur, ij non solum consueto, uerum etiam maxime proprio utuntur alimento.* Hæc ibi. Et Plinius lib. 28. c. 9 statim in prin. scribit vtilissimum cuique maternum

Universidad de Deusto
Biblioteca

maternum lac esse. De quo latius legendus est Gellius lib. 12. lectionum antiq. c. 1. And. Tiraq. de nobilitate. c. 20. nu. 76. Macrob. lib. 5. saturnal. c. 11. & Plutar. in lib. de liberis educandis. fol. 2. Græce quidem sed in hunc sensum inquit. *Oportet ut matres filios educēt, eisque ubera porrigant: quoniam maiori cum charitate maiorique diligentia nutrient, ut quæ natos ex intimo, ut dici solet ex ungibus ament. Nutrices uero suppositi tiam quandam & aduentitiam beneuolentiam habent, utpote mercedis causa diligentes. Quod autem matres, quos progenuerint nutrire alereque conueniat, ipsa etiam natura demonstrat, unicuiq; animantium generi quæ pariunt, idcirco simul & lactis alimenta suppeditauit, eiusquoque sapientem fuisse prudentiam constat, quæ duplices mulieribus mammas addit, ut si gemellos peperisse contigerit, duplices ad alendos fontes haberent, præterea ut maiori eos ques procreassent amore beneuolentia que fouerent.*

Secundo limita regulam, vt non procedat quando mater ita pauper sit vt lactando filium minime vacare possit hoc enim casu infans nutrici parentis expensis est tradendus, vel cogendus est pater matri pauperi alimenta præbere, quo filium possit proprijs vberibus nutrire. Ita Azō in. d. summa. C. de patria potest. quem sequuntur Bal. & Paul. in d. l. alimenta. C. de negot. gest. Abb. in. d. c. fi. de conuer. in fidel. & probat. regia l. 3. ti. 10. par. 4.

Tertio limita, quādo mater lacte caret, hoc enim casu infans non suis sed parentis expensis nutrici est tradendus. vt agnoscunt doctores supra allegati maxime D. Episcopus Segouien. d. §. 6. nu. 13.

Quarto limita in filio alieno, quia etiam ex mariti præcepto vxor vt lactet cogi nō potest. vt consuluit Alex. consilio. 133. col. 2. lib. 4. quem sequitur And. Tiraq. in tract. de nobilitate c. 20. nume. 89.

Quinto limita in filijs spurijs, quia ij alendi sunt a matre nec non à patre nulla ætatis differentia constituta. ex Abb. sententia in. d. c. cum haberet. de eo qui duxit in matri. quod dictum in iure dubium esse censet. D. Episcopus in. d. nume. 13.

Sexto limita, quando mater diues esset filius tamen inopia laboraret, quia hoc etiam casu à matre, nulla ætatis constituta differentia est alendus. tex. not. in authen. si pater. C. de diuor. facto. quem ad hoc not. Bar. in l. Nē sennius. nu. 7 ff. de nego. gest. Vbi dicit quod hoc casu mater minime repetit hæc alimenta etiam si fuerit protestata.

REGVLA. CCXCIII.

Filius familias instituto, repudiante hæreditatem, potest pater eam acceptare, etiam si tali filio esset à testatore datus substitutus. Ista est cōmunis opinio doctorum quę fundatur in glo. expressa in. l. fin. §. 1. in verbo, recusare. C. de bon. quę lib. quam dicit communem Iaſ. vbi benè circa hoc loquitur in. l. 3. col. 5. C. de hæredi. insti. vbi in col. seq. refert aliquos contrarium tenentes, cum fundamentis pro ipsis vrgentibus.

Limita notabiliter, nisi substitutus esset coniunctus testatoris. Istam limitationē tradit Bal. in. d. l. 3. post Guil. quam dicit ibi Iaſ. in. 7. colu. communiter teneri, licet dicat quod in puncto iuris sibi non placet.

REGVLA. CCXCIIII.

Filiorum appellatione simpliciter à lege prolata, non veniunt filij naturales tantum. tex. est in. l. filium eum diffinimus. ff. de his qui sunt sui vel ali. iuris. & in. l. generaliter. §. cum autem. quē ibi notat Iaſ. col. 6. C. de inst. & substi. probatur etiam in authen. in successione. C. de suis & legiti. hæredibus.

Limita in quinq; casibus ab Alex. descriptis in. l. ex facto. §. si quis rogatus. l. 1. col. 14. ff. ad Trebel.

ANNOTATIO.

Adde omnino And. Tiraq. cum multis ac prope infinitis ab eo allegatis in rep. l. si vnquam. in verbo, susceperit liberos nume. 56. C. de reuocan. dona.

REGVLA. CCXCV.

Filius

Filius non potest vocare in ius sine venia patrem etiam naturalem tantū: tenet glo. in. §. pœnales. in verbo, vel parentem. in fine Insti. de acti. est tex. iuncta glo. in. l. parentes. ff. de in ius vocan. Et ista est cōmunis conclusio.

Limita dupliciter regulam supra scriptam, vt per Iaſ. in. d. §. pœnales. in col. 9. ver. Prędicta conclusio. glo. quarum limitationum secundam pro multum mirabili commendat.

ANNOTATIO.

Adde Cateli. Cot. in memora. incip. Filius. And. Tiraq. in l. si vnquam. in verbo, donatione largitus. nu. 289. C. de reuoc. dona. Petrum Ducñas in reg. 351. & regiam. l. 3. ti. 2. par. 3.

REGVLA. CCXCVI.

Filius grauatus fideicommisso, non puro sed in diem, vel sub conditione, detrahit duas quartas. ista est cōmunis opinio doctorum, quę consuetudine approbatur, secundum Iaſ. qui plura allegat pro ea. l. filium quem habentē. C. famil. erciscun. in col. 5. quam approbant iura canonica in. c. Rainuntius. & in. c. Rainaldus. vbi per glo. & docto. de testamen.

Limita tribus modis, vt per Iaſ. vbi supra. d. col. 5. in fine & seq. col. quarum limitationum secundam & tertiam descripsit idem Iaſ. in. d. auth. res quæ. C. cōmun. delega. in. 3. col. in fine vbi etiam bene loquitur circa principalem regulam.

ANNOTATIO.

Adde Anton. col. fin. in. c. Raynuntius. de testamen. vbi doctrinam nostræ regulæ cōmunem esse testatur. vbi Petrus de Ancha. nume. 62. dicit esse de consuetudine approbatam atque pluries secūdum eam consuluisse. quam Abb. ibi sequitur nume. 25. & testa. & hanc opinionem tenuit glo. in. l. quenquam. C. ad leg. Falci. & in. l. Papinianus. §. meminisse. in verbo falcidiam. ff. de inoffi. testa. vbi eam tenet Bar. nu. 5. dicens ita seruari ex consuetudine atque ita pluries respondisse, licet contrarium de iure verius esse censeat. & ibi Ang. nu. 5. & Paul. nu. 6. testantur opinionem istam esse de consuetudine approbatam, licet de iure ciuili contrariam veriorem arbitrentur. Et ante supra allegatos opinionem istam tenuit Azon in summa de hęred. & fal. nu. 10. col. 1. quam communem esse fatentur. Alberi. in. l. filium quem habentem. nu. 5. C. famil. erciscun. & in auth. nouissima. nume. 7. C. de inoffici. test. vbi dicit quod eam seruat totus mundus & vidisse se communiter in iudicijs seruari. Alex. in. l. cohęredi. §. cum filię. nu. 10. ff. de vulg. Soci. in. l. 1. num. 7. C. de pact. & in consi. 78. vol. 1. & istam opinionem communem esse etiam de iure ciuili fatetur Boeri. decis. 44. nume. 18. testantur præterea istam esse communem sententiam eam sequuti D. Episcopus Segoui. in. d. c. Raynuntius. §. fina. illius capi. nu. 5. Antonius Padilla in auth. res que. C. cōmu. de lega. nu. 34. Deci. in. l. cum proponas. 1. nu. 3. C. de pactis insignis Gregorius in. l. 1. ti. 11. in glo. pen. par. 6. Rolandus à Valle cōs. 85. nu. 12. Detractio autem vtriusq; quartæ ita fit. Nam vt primum testator ab humanis decesserit deducet filius grauatus suam legitimam (hæc sane neq; dilationem neque grauamen vllum admittit) deinde adueniente die, vel conditione existente, sub qua filius fuit grauatus, cum restituit retrahet residuę hæreditatis quartam, iuxta senatusconsultum Trebellianum.

Primo limita regulam, vt non procedat in filio arrogato grauato restituere à patre arrogatore hæreditatem, nam etiam si sub conditione grauetur non habebit nisi vnam quartam sibi competentem ex constitutione diui Pij, aut si malit Trebellianicā. ita Bar. in. l. si arrogator. nu. 25. ff. de adoptionibus. Quamuis Ioan. Oroscius elegantis ingenij vir quandam in hac re distinctionem faciat quem vide ibi.

Secundo limita, quando hęres grauatus fuit tantummodo institutus in re certa, huic sanè minime licebit nisi vnicam duntaxat quartā detrahere. ita Bal. in. d. l. filium quem habentem. num. 33. vbi Iaſ. nu. 10. Corrasius in prælud. nu. 40. Abb. in. d. c. Raynuntius. nu. 27. Iaſ. in. l. Lucius. num. 25. ff. de vulgari & in. l. quoties. nu. 3. C. de hæredi. insti. & in. d. auth. res quę. nu. 3. vbi Padilla nu. 37. Catel. Cotta

in

Universidad de Deusto
Biblioteca

in memor. iuris in verbo, Filius grauat⁹. Paul. de mõte Pico in l. in quartam, nu. 21. ff. ad leg. Fal. quam esse communem sentẽtiam testatur Ioan. Oroscius in. d. l. si arrogator. nu. 75. licet frustra reclamet Curtius Iunior consil. 160. Et hæc communis sententia ea ratione fulcitur, quoniã nemo potest detrahere quartam Trebellianicam, nisi vt hæres rogatus sit. l. lex falcidia. §. nunquam. ff. ad leg. Fal. l. si mulier. §. vt Trebelliano. ff. ad Trebel. At vero institit⁹ in re certa dato sibi cohærede vniuersali habetur loco legatarij. l. 1. §. si ex fundo. ff. de hæredi. inst.

Tertio limita, vt minime habeat locum in ascendente grauato: nam hic etiam si ad diem vel sub conditione rogetur solum deducet vnam quartam. ita Bal. (dubius tamen) in l. si à milite. §. patri. ver. Ista sunt notãda. ff. de testa. mili. Alex. in l. cohæredi. §. cum filiæ. nu. 10. ff. de vulg. & pupi. licet dicat, se nolle hoc decidere, quoniam quæstio pendebat in facto. hoc tamen tenet Iaſ. in. d. auth. nouissima. nu. 39. C. de inoffi. testa. Aug. Beroi⁹ in. d. c. Raynuntius. nu. 156. Catel. Cotta in. d. memor. in cipi. Filius grauatus. col. 2. quam esse communem sententiam fatetur Ioan. Corra. in. d. l. filium quem habentem. nu. 44. Quanuis Cuma. in. d. §. patri. nu. 1. atque ibi Ange. existiment regulam istam in ascendẽtibus esse admittendam: quorum opinionem fatentur esse communem eam sequuti Ioan. Crotus in. l. reconiuncti. nu. 177. ff. de lega. 3. & l. qui Romæ. §. duo fratres nu. 80. ff. de verbor. obligat. D. Episcopus & Grego. Lup. in locis nouissime allegatis, & Ioan. Oroſci. in. d. l. si arrogator. nume. 73.

Quarto limita, quando legitima portio ad semissem bonorum defuncti ascenderet, quo casu minime posset filius detrahere duas quartas, ne plus commodi consequeretur grauatus quam honoratus. Bal. in conſ. 94. lib. 2. D. Episcopus Segou. vbi supra. nu. 6.

Quinto limita, quando testator expresse disposuit, vt Trebellianica imputetur in legitima, quo casu vnam tantum quartam licet detrahere filio instituto. ita voluit Bal. in l. quoniam in prioribus. num. 7. C. de inoffici. testa. allegat multos idem sequentes Alex. qui etiã ipse hoc sequitur in. l. si debitor. nu. 4. ff. ad. l. Falci. Iaſ. in. d. auth. res quæ. nu. 3. & Grego. Lup. & Ioan. Oroſci. vbi supra.

Sexto limita, nam cum in hoc Hiſpaniarũ regno vniuersum patrimonium parentis sit legitima, excepta quinta parte bonorum. l. 9. titulo de legatis lib. 3. foro. leg. filius à patre grauatus non deducet duas quartas. Et generaliter hodie non posse ascendentem grauatum restituere etiam sub conditione, vel in diem, deducere duas quartas. probat regia. l. 12. tit. 5. par. 6. vbi Grego. Lupus scribit regulam nostram cessare, si filius quintam, vel ascendens tertiã bonorum partem, grauatus sit restituere.

REGVLA. CCXCVII.

Filij testatoris detrahunt Trebellianicam ex corporibus hæreditarijs, nulla facta computatione fructuum, etiam si pater iusserit. vt in. l. iubemus C. ad Trebelli.

Limita decem modis, vt per Ripã in. l. fideicommissaria. ff. ad Trebelli. in col. 5. & sequen.

Fiscus vide supra in litera. A. in Reg. 2. incipi. Ablatum. & vide infra in verbo, pœna. & infra in reg. incip. Lex. vbi in versi. amplia.

REGVLA. CCXCVIII.

Formæ defectu quando actus est nullus, tunc nullo modo valet, vt valere potest. tex. est in. l. 1. §. si quis ita. ff. de verbo. oblig. quem ita intelligit Bar. ibi. & in. l. si quis pro eo. in. 3. mẽbro. ff. de fideiusso. quẽ alij sequuntur.

Limita tripliciter, vt per Ripam in. d. §. si quis ita in col. 5. & seq.

REGVLA. CCXCIX.

Forum sortitur quis ratione rei sitæ in loco, vbi res sita est. text. est in c. sanè & in. c. fin. de foro comp. & in c. experientiæ. 11. quæst. 1. & in. l. fin. C. vbi in rem actio. & in. l. prędium. C. de præd. mino. & in. l. fin. C. de logi. temp. prescrip.

Declara hanc regulam quatuordecim modis, & limita tribus, vt per Mari.

Mari. Soci. in. d. c. sanè col. 2. in prin. & per sex col. seq. vsque ad finem.

REGVLA. CCC.

Fructus non veniunt in restitutione fideicommissi, sed cedunt lucro hęredis: vt in. l. in fideicommissaria. ff. ad Trebelli. & in. l. postulante. §. sed si huiusmodi. ff. eod. & in. l. si quis bonorum. ff. de leg. 1.

Limita hanc conclusionem decem & octo modis, vt per Ripam in. d. l. fideicommissariam in col. 2. cum duobus sequent.

ANNOTATIO.

Adde vtiliter istius regulę materiam interpretantem Antonium Gomezium. 1. tomo de vltimis volunta. c. 5. nu. 15.

REGVLA. CCCI.

Fructus non imputantur in legitimam. in. l. scimus. §. repletionem. C. de inoffici. testam.

Limita septem modis, vt per Ripã in. d. l. fideicommissaria. ff. ad Trebel. col. 6.

REGVLA. CCCII.

Fructuum quando à lege fit mẽtio, intelligitur deductis expensis. text. est iuncta doctrina Bar. ibi in. l. fruct⁹ ff. solu. matri. & in. l. 1. C. de fructi. & lit. expen.

Amplia primo procedere, etiam si proferatur à lege municipali vt notat Vincentius in. d. l. fructus. in col. 2. in fine quem vide per totam seq.

Amplia secundo etiam si lege viua fiat mẽtio de fructibus, vt in rescripto quo impetratur beneficium, cuius fructus non excedunt centum, &c. Quoniam intelligitur deductis expensis. ponit Iaſ. in. d. l. fructus. col. pe. in fine referẽdo Bal. Paul. & Cuma. & vide melius per Vincen. 4. col. tenet etiã Segura referendo solum Bal. & Paul. in repeti. l. si ex delegati causa. in fol. 3. col. 2. ff. de verb. obliga.

Amplia tertio, etiam si à lege vel statuto addatur verbum integros. videlicet iubẽdo aliquem restituere fructus integros. not. Iaſ. in. d. l. fructus. col. pen. referendo Bal. Sal. & Alex. de quo vide melius per Vincen. in dicta col. 4.

Limita quadrupliciter, vt per Vincen. in. d. l. fructus. col. 5. & seq.

ANNOTATIO.

Adde glo. Bar. & Ang. in l. in fundo. ff. de rei vendi. glo. in. §. ex diuerso. vers. certe illud. Insti. de rerum diuiſi. glo. in. c. cum antea. in verbo, Fructus. de pignori. Bar. in. l. cum quęritur. §. vlti. ff. delega. 3. Specul. tit. de expensis. §. 1. ver. Expensæ igitur. Bal. & Sali. in. l. si quis sciens. C. de rei vendica. Roma. conſ. 230. Paul. de Castro conſ. 239. col. vlti. lib. 1. Feli. in c. ad nostram. nu. 3. de iure iuran. Paul. Pari. conſi. 94. nume. 25. & conſi. 96. nu. 25. vol. 2. Anto. Capi. deciſi. Neapol. 20. nume. 1. Catel. Cot. in memora. iuris. in verbo, fructus. Et est tex. in. l. si à patre. §. vlti. ff. de peti. hæredi. vbi dicitur ad verbum, *Fructus intelliguntur deductis expensis, quæ quærendorum cogendorum cõseruandorum eorum gratia fiunt*, & de iure regio probatur in. l. 6. tit. 8. & in. l. 38. &. 40. &. 43. titu. 28. par. 3.

Secundã istius regulæ ampliationem, nec non exemplum sequuti sunt Paul. de Castro. Alex. Areti. Iaſ. & recentiores in. l. non amplius. in princi. ff. de leg. 1. quanuis Paul. circa dictum exẽplum dubitat, an curia Romana id obseruaret, cum tales gratiæ sint restringẽdæ. sequitur tamen Feli. in. c. ad aures. col. penul. de rescrip. Iaſ. in. l. illud. in prin. C. de colla. & ibi Deci. n. not. idem Deci. conſ. 156. col. 1. Frã. de Ripa in. l. 1. §. si hęres. col. 5. nume. 27. ff. ad Trebelli. Petrus Rebuff. in tract. nominationum. in. 9. quæst. prin. nu. 35. And. Tiraq. in lib. 1. de rectractu. §. 15. glo. 1. nume. 6. vbi allegat regulã cancellariæ Martini secundi incip.

Sanctiſsimus

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sanctissimus dominus noster.

Tertiam ampliationem sequuti sunt Aret. & Alex. & moderni in.l.diuortio §.vlti.ff.solu matri. Corne.cõsi.289.col.vlti.lib 1.Caro. Rui.consi.62.col.2.lib.1. Quibus suffragatur tex.not.in.l.1.in verbo, *Fructus integros* C.de his quib.vt indig nam ibi dicitur, quod hęres qui multam reliquit necem testatoris, fructus hæreditatis integros reddere cogitur, vt malæ fidei possessor, sed is malæ fidei possessor deducit expensas. text. in .d. l. si à patre.§.vltim.ff.de peti.hæredi.quem dicit singularem & vnicum Roma in sing.334.incip. Malę fidei possessor. & Catel.Cot.in.d.memora.in verbo fructus. Quãquam ampliationem istam impugnet expresse Roman.in.d.fruct⁹. ff.solu.matri.per text.in.l.vltim.C.ad legem Falci.& per glos.in.l.decem. ff.de fideicommissa.libertati.quem aperte sequitur Alexan. sibi contrarius cons.133.incipi.super quæstis. ver.Et similiter in proposito.lib.5.Barba.in.c. Raynaldus.co.61.ver.sed ad hũc posset argui. de testa.Anto.Corse.in sing.in verbo, integre. & in istam opinionem inclinat And.Tiraquel.in.d.glo 1.nu.9. Nec obstare videtur tex.in.d.l.1.C.de his quib.vt indig. & d.l.diuortio.ff.solo matri.quæ de fructibus integris loquitur, quia ibi nõsit mentio integrorum fructuum respectu sumptuum, sed temporis: vt scilicet soluantur ab initio & ante controuersiam motam.

Quarto, vltra authorem nostrum, amplia istam regulam, vt non tantum procedat in dispositione legis, vel municipalis cõstitutionis, verum etiam in dispositione hominis. text. est in.l.fundi Trebatiani.ff.de vsur. & in.l.si quis argentũ.C.de dona.tradunt Bar. & doctores in.d.l.fructus. Carol.Rui.consi.62.col.2.lib.1.

Primo tamen limita istã regulam, & quod generaliter dicitur de deductione expẽsarum in fructibus soluendis, vt non procedat in solutione decimarum prædialium, quia hæc debentur ex fructibus sine aliqua deductione expensarum culturæ, vel collectionis. text.in c.tua nobis. & in.c.pastoralis. & in. c. non est in potestate. & in.c.cũ homines. de decimis. glo.in.d.l.si à patre.§.vlti.in verbo, Impensis. & tradit Petrus Rebuffus in cõpendioso tract. de decimis.q.11.nu.3.

Sublimita tamen primo istam limitationem, vt procedat tãtum in casu in quo loquitur, nempe in decima reali. Aliud enim est in decima personali, quæ scilicet soluitur ex aliqua negotiatione, nam ex ea expensę deducuntur. text.in.d.c.pastoralis. & ibi Innoc. & doctores de decimis not. glo. Alberic. Bald. & Ang.in.d.l.si à patre.§.vlti.ff.de peti.hæredi. Bal.in.l.1.col.1.C.de fructi. & liti.expen. vbi eam rationem scribit, quia decimæ reales, (vt ille inquit) Dei beneficio percipiuntur, sed personales hominis ingenio: quanuis totum à Deo procedat, tanquam a prima causa & radice omnium entium, vt etiam probatur in.d.c. tua nobis de decim. & alias huius rei rationes videre poteris apud doctores in.d.c.pastoralis. & Soci.in.d.l.fructus.col.1.

Secundo sublimita, vt minime procedat in ea decima quæ papæ debetur, nam ex ea expensæ deducuntur per constitutionem Ioannis vigesimi secundi incipi. Suscepti regiminis prout retulit glo.in Clem.2.in verbo, taxationem. & ibi cæteri doct. de decim. & Areti.in.d.l.fructus.col.3.Anto.in.d.c.cum homines. de decim. sed illa Pontificia constitutio prout vulgo circũfertur, nihil loquitur de detrahendis vel non detrahendis expensis, nec de decima papæ debita, sed de alia quadam specie decimæ, quæ illi dari iubetur vice ac loco nescio quorum annalium. & ibi etiam Zenez in verbo, alijs ecclesiæ oneribus.lati⁹ disputat.

Secundo limita dictam regulam, nam cum fiscus & ecclesia æquiparentur. l.vltima. C.de sacro.eccles. Si ex fructibus agri debet solui certa pars fisco intelligitur deductis expensis. quod videtur voluisse Bal.in.d.l.si à patre.§. vlti. & Sali. & Paul.in. d.l. fructus. Matth. de Afflictis in Neapo.dec.252.col.4. Quanuis huius contrarium, vt scilicet expensæ sint de ducendæ ex ea parte fructuum quæ fisco soluenda est. tenet Bal. male sibi constans. in l.1. col.1.versic. Modo accidit. C.de fructi. & liti. expensis quo loco refert Bar. ita consuluisse idem Bal. Ange. Imo. Alex. Fran. Areti. & Ias. in.d.l fructus. Feli.in.c.ad nostram.in.1.col. 2.de iureiur. Nec enim eadem est vtriusque ratio: quia vt dicitur in.d.c.tua nobis. decima est tributum animarum egentium. ideo est super omnia fauorabilis. l.fasciculus. C. de sacro ecclesijs id vero quod fisco ex fructibus agrorum debetur, est tanquam gabella quædam, quæ contra odiosa est. vt per Bar.in.l.si pupillus.§.vlti ff.ad legem Fal. & ea ratione minime de vno ad alterum argumentum sumi debet, vt etiam in æquiparatis voluit glo.not. in.c.in præsenti.in glo.1. de senten.excõmu. lib.6. Maxime in hoc casu in quo inter ecclesiam

fiscum & fiscum multę sunt differentiæ. vt videre poteris apud Alex.in.d.fructus.

Tertio limita, quando nominantur fructus iam pendentes, siue extantes videlicet, si quis donat omnes fructus, qui sunt in tali agro meo tunc sane integri & sine aliqua expensarum deductione sunt soluendi. vt in.l viti §.pen. ff.de his quæ in fraud.credi.l.si pendentes.in pri.in.& in.l.quoties.§.si colono.ff. de vsufructu tradunt Bar.Bal.& doctores.in.d.l.fruct⁹. Bertrandus cons.255.col.1.lib.1.

Quarto limita, quando fructus alteri non debent restitui sed tantum aliquid præcipitur solum: verbi gratia statuto cauetur, vt fructuũ omnium exprædijs collectorum sex denarij pro libra soluantur, hoc equidem casu minime expensæ deducuntur ita egregie tenuit Salic.in.l.1.col.2.ver.Item quæro pone quod statuto.C.de fructi. & liti.expen. Nam quod leges (inquit) dicunt expensas esse ex fructibus de ducendas manifeste eo casu loquuntur, quando fructus alteri sunt restituendi. Hoc tamen casu aliud est affirmandum, in quo fructus ipsi extimantur: & pro libra sex denarij soluuntur, & ea ratione a verbis statuti recedendum non est, cum quantitas fructuum perceptorum consideretur. Quod sequitur Andr. Tiraquel.lib.1.de retractu.§.15.gloss.1. nume.23.

Quinto limita, quando quis venderet dimidiam, aut aliam certam fructuum portionem, is enim minime deducere potest expensas, cum homines vulgo dicant hoc anno tantum fructuum percepi, nec vulgari modo, expensas sic loquendo detrahunt, cui vulgari loquendi modo est standum, vt in.l.anniculus.ff.de verbo.signi l.cum de lanionis §. asinam.ff.de fundo instru. Ita voluit Bal. col. 1. & ibi Salic.post princip. C. de fructib. & liti.expens. Abba.in dict.cap. pastoralis.ad finem de decimis. Anto.Capi.Neapoli.decisione.20.nu.11.

Sexto limita, vt minime procedat generaliter in ea fructuum restitutione, quæ vel ecclesiæ, vel alteri piæ causę, vel ex legis dispositione aut hominis est facienda. ita tenuit Socin. in.d.l.fructus.col.1. Sed vir ille doctissimus in hoc errauit, quia propter quam in illo speciali casu decimarum, semper ex fructibus qui ecclesiæ, aut pio loco sunt restituendi expensæ deducuntur. & quod hoc speciale sit in decimis voluit glo.not.in.d.cap.pastoralis.de decimis vbi doctores.

Septimo limita, vt hęc expensarum deductio fieri minime debet quando quis faciendo expensas deliquerit. verbi gratia si fructus immaturos decerpserit. l. si fetuus fetuum.§. si oliuam.ff.ad legem Aquil. & ita voluit Floria.in.l fundus.ff.communi dini. Et forte limitatio ista locum non habet nisi tantum in casu tex.in.d.§.si oliuam. cum videlicet immaturi fructus fuerint decerpti. Nam prædo istas expensas deducit text.in.l.si a patre.§. vltim.ff.de rei vendi. Et etiam fraudator.l.ait prętor.§.per hanc.ff.quæ in fraud.cred. Quod vero de fructibus immaturis dictum est intelligi debet iuxta ea quæ scribit Andre. Tiraquellus in lib.2.de retractu.§.5.glo.4 nu.15.

Octauo limita, quando dominus locat, aut aliter dat fundum colendum ea conditione interposita, vt ipse aliquam fructuum portionem accipiat. Tunc sane debet habere eam partem integram & sine aliqua expensarum deductione culturæ, & fructuum colligendorum: tanquam scilicet colonus ipse impensas & operas pro reliquis partibus ponat, quæ sibi ex fructibus agri alieni remanent. rg.l. cum duobus,§.si in coeunda.ff.pro socio & est tex. nota.in.d.c.tua nobis.de decim. vbi Innoc. Hostien. & Ioan.And. qui hoc de consuetudine generali seruari dicit & ibi etiam Card.not. 3.Bar.Bal.& omnes in.d.l.fructus. qui hoc etiã seruari asseuerant Spec. titu. de locato §. postquam.ver. Quid si tibi locaui fundum. Corne consil.289.col.3.lib.1. Stepha.Bertrandus consil.255.nume.4.lib.1.Anto.Capi.Neapol. decisio.20.nume.11.Matth.de Afflictis decis. 252.col.4. And.Tiraquellus lib.1.de retractu.§. 15.glo.1.nu.19.

Nono limita, vt non procedat in legato fructuum quod omnino esset inutile, si expensæ deducerentur. per tex.in.l.qui concubinam. §.qui hortos.iuncta glo.not.ibi.ff. de legat.3. & vide Bar.in.l.his verbis.§.vlti.eo.tit. Fran. Arc. & Ias.in.d.l.fructus.

REGVLA. CCCIII.

Fuga non probat delictum probat text.in.l.lege Cornelia.ff.ad Syllani. & in.l.1.§.sin autem post commissum C.de raptu virgi. & in.§. suscepto. in authẽ. de exhi.reis col.5. & in.l.raptores.C.de episco.& eleri.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Limita iſtam cõcluſionem ſex modis, vt per Fel. in c. nullus de præſumptioni. quos reſcripſit Hippol. in rep. rub. C. de proba. col. 54. quos referã in ſumma, omiſsis allegationibus, per eos deſcriptis, quia aliqua opinor vltra eos adiungere.

Primo, limita iſtam concluſionẽ in officiali notato de barataria fugiente pẽdente cauſa, quia talis habetur pro confeſſo. per text. in l. conſiliarios. C. de aſſeſſo. quem cõmendant plures doctores per Hippol. vbi ſupra relati quod intellige, vt per eos ibi: & vide eundem Hippol. in ſua practica criminali in §. diligenter. col. 8. ver. Vnus caſus eſt. Adde Iaſ. in l. admonendi. col. 17. ff. de iureiuran. in lectura. qui poſt Sali. & Roma ibi dicit quod ille tex. hoc non probat, quia non dicitur quod facit probationem fuga contra ipſum officialem fugientem, ſed contra illum qui eum ſubtraxit, & fecit fugere: & ita conſtat aperte cuilibet cõſideranti legem illam.

Secũdo fallit, in eo qui aufugit fractis carceribus, quia habetur pro confeſſo. Et pro iſta ſecunda fallentia cũ tribus ſublimitationibus ſequentibus vide Hipp. in d. §. diligenter. d. col. 8. Sublimita ſecũdum eos tripliciter.

Primo, quia non habet locum iſta limitatio quando quis fugit de carcere aperto.

Secundo, vbi fugeret non de carcere ſed de palatio prętoris.

Tertio, ſublimita niſi ille fuiſſet in carceratus pro generali inquiſitione, & limitatio ꝓcedit in incarcerato ꝓ ſpeciali. ita Feli. & Hippo. vbi ſupra. Adde pro primis duabus limitationibus Iaſ. in d. l. admonendi. col. 19. qui ſecundã ſublimitationẽ latius deſcribit, videlicet quod procedit etiã ſi dictum palatiũ prætoris vel vna camera palatij eſſet pro carcere aſsignata. qui refert Bal. Alberi. & Ludo.

Quarto ſublimita, niſi poſt fugam qs denuo eſſet incarceratus, licet, inuitus, quia tunc fuga prior non ſufficit ad condẽnationẽ. ita tenet Iaſ. vbi ſupra allegando Bal. in d. l. raptores.

Quinto ſublimita, niſi carcer eſſet fractus per tertiam perſonam, nõ data opera incarceratorum: quia tũc eadem eſt ratio, quæ in oſtio dimiſſo aperto. Ita tenet Lanfranc. in l. fugitiui. C. de ſerui. fugi. quem refert Soci. in reg. 172. in viti. fallen. vbi etiã primã & ſecundam ſublimitationẽ ſequitur. & ſic habes hanc fallẽtiam quinq; reſtrictionibus ornatam, quas nullibi ſic ſimul reperies.

Tertio, fallit principalis regula, quando famulus fugit & reperiuntur amiſſę aliquę res domini: quia ex hoc videtur quod famulus illas ſubtraxerit. allegant gloſſ. nota. in authen. de exhib. reis. §. ſi vero in verbo, factum. col. 5. Adde quod illam gloſſ. commendauit vltra eos Iaſ. in dict. l. admonendi. col. 20. vbi refert Ang. Ioan. And. illam commendantes idẽ Hippol. in d. rep. col. 47. vbi refert Angel. de Aretio. Et vide eundem Hippol. qui idem tenet in d. §. diligẽter. in d. col. 8.

Quarto fallit, quantum ad faciendum indicium ad torturam.

Sublimita hoc tripliciter ſecũdum eundem Felin. vbi ſupra.

Primo, ſi aufugit poſtquam eſt accuſatus, vel inquiſitus, vel poſt talem inquiſitionem ſtat occultatus, quia tunc non facit contra eum indicium: & vide Hippo. in dict. §. diligenter. in col. 7. qui facit in hoc bonam conſiderationem, ex qua videtur quod nũquam fuga faciat indicium ad torturam.

Secundo

Secundo, quando quis fugit de manibus familię, & poſtea citatus comparet: quia per talem comparitionem purgatur & non facit contra eum indicium.

Tertio, vbi quis fugit ratione partialitatis vel inimicitiæ: hæc ſunt Fel. Adde Iaſ. in d. l. admonẽdi. d. col. 19. qui hanc quartam fallentiã pro principali regula ponit, & prædictas ſublimitationes ei aſsignat pro limitationibus, quem vide quia latius allegat pro ipſa regula quã Feli. & tertiam limitationem ſupra ſcriptam generali⁹ deſcripſit, videlicet quando quis aufugit ex probabili vel rationabili cauſa: & ponit exemplum prædictum de habente partialitates, & refert aliud optimum in ſcholaribus.

Quarto ſublimita ſecundum Iaſ. ibi, quod facit indicium contra eum, qui fugit, non contra conſocios de eodem delicto inculpatos, pro quo refert Ioan. And. & exemplum eiuſdem ſatis not. & vide Soci. in reg. 173. quæ incipit Fuga ſola. vbi dictas primas ſublimitationes tres deſcripſit, quarũ primam in. 3. ſuarum declarat, quia alio ordine eas congeſsit, licet regula cui eas ipſe aſsignauit, ab hac noſtra fallentia aliqualiter differat, quia ipſe ponit quod fugã facit ſuſpicionem, & ſublimitat dictis primis tribus modis: nos autem dicimus quod facit indiciũ ad torturam, vnde credo quod declaratio data per eum ad primam ex ſupra ſcriptis limitationibus, in terminis noſtræ fallentię non procederet.

Quinto fallit principalis regula, quando lex punit fugam ipſam tanquam ſpecificum delictum, non autem tanquam ſignum delicti, puta militem fugientem, vel monachum fugitiuum. Ita Felin. & Hippol. vbi ſupra idem Hippol. in d. col. 8. Sed iſta reſtrictio (pace eorum dixerim) impertinentiſsima eſt, quia tunc fuga eſt ipſum delictum non autem eſt probatio delicti, & ſic non reſtringit hoc proprie regũlam.

Sexto fallit, quando agitur de probando crimine ſolius ſuſpicionis, videlicet an aliquis ſit ſuſpectus vel nõ, vt ex iſta ſuſpicione ſequatur aliquis effectus, quia probata fuga, ſtatim eſt probata ſuſpicio doctores idem vbi ſupra quod commendat Feli.

Amplia omnes ſupra dictos caſus fallentiæ procedere, non ſolum in fugiente in actu, ſed etiam ſi adeſſent aliqua ſigna cuidẽtia, qualiter vult aufugere, & iam ſe prępараſſet ad fugã. Ita tenet Hippol. in d. rep. col. 55. motus per aliqua vrgentia, & maximè ex eo quod not. Bal. in l. pignoris. de pig. acti. C. vbi vult, quod illud quod operatẽ fuga in actu, operatur in prõptu: tenet etiam idem Hipp. in d. col. 8. in fine & in d. §. diligenter.

Septimo aduerte, an poſsit limitari hæc regula non procedere de iure noſtro regni per l. 9. ti. 11. lib. 3. ordi. reg. in fina. verbis vbi loquendo de capto pro crimine qui aufugit dicit. *Y el huydo uaya por echor, y quando quier que le hallaren hagan juſticia del.*

ANNOTATIO.

Adde & amplia regulam iſtã, vt in tantum procedat, quod non valeret ſtatutum quo diſponeretur quod fuga delictum probaret, quã opinionem tenet Roma. in l. leg. Cornelia nu. 3. ff. ad leg. Cornel. de ſic. vbi allegat plura fundamenta ſequitur Ang. Areti. vbi Aug. Ari. in tract. maleſi. in verbo. Quod fama publica. nume. 47. & 48. Cato Sacchus. in rep. l. admonendi. nume. 61. ff. de iureiur. Et ratio eſt quia tale ſtatutum abſque dubio eſſet contra ius commune, quo cauetur neminem ex prę-ſumptionibus eſſe damnandum. vt in l. abſentem. ff. de pœnis. in l. 1. §. diuus. & in l. fin. ff. de quæſti. & in l. milites. in §. oportet. ff. eod.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ti. Quod tamen intelligendum est nisi contrafugietem essent manifesta delicta, & delicti qualitas pœnam mortis postularet tunc valet tale statutum ita concludit Deci. post Fel. & alios doctores qui tenent contra Roma. in c. sicut. nume. 56. de proba.

Primam limitationem huius regulæ sequuti sunt Fran. Cur. nume. 161. Petrus de Ptolemæis nume. 81. Cato Sacchus nume. 57. Fran. à Ripa nu. 173. in d. l. admonendi. Ioan. Igneus in l. lex Cornelia. nu. 15. ff. ad Syllan. Petrus dueñas reg. 389. in prima limitatione quem vide.

Secundam limitationem tenuit glo. & ibi Bar. per illum text. in l. in eos. ff. de custo. reorum quam opinionem dicit communiter approbatam Cato Sacchus in. d. l. admonendi nume. 56. quam sequitur Paul. Grillandus in tract. de relaxatione carceratorum cap. de fuga carcerati. nume. 12. Bartho. Chass. in suis commentar. in consuetudi. Burg. ti. *Des justices.* rub. 1. §. 5. fol. 54. col. 4. nume. 116. & vide regias leges, nempe. l. 13. titul. 29. part. 7. & l. 34. titu. 19. lib. 8. ordin. Quæ sententia in tantum procedit, quod is qui carceribus effractis aufugit, amplius non sit citandus: nec nouus processus sit necessarius, vt condemnari possit. ita tenent Montal. in l. 4. in verbo. *Si aliquno.* versi dubitatur. titu. 3. lib. 2. Foro legum sequitur idem Petrus Auend. respon. 15. nume. 15.

Primam sublimitationem, quod is qui fugit de carcere aperto non puniatur pœna effracti carceris tenuerunt Alber. & Bal. in l. succurritur. ff. ex quibus causis maio. Ang. per illum text. in l. vinum. in 2. ff. de fur. Fran. Cur. nume. 164. Lanfran. de Oria nume. 56. Fran. de Ripa nume. 170. in d. l. admonendi. Thom. Gram. in voto. 37. nume. 9. Nicola. Boeri. decisio 215. nume. 15. & 23. Hippol. in pract. crimi. § Attingam. nume. 37. vbi dicit quod hoc casu mitior pœna iudicis arbitrio est imponenda. & facit tex. in l. 1. ff. de effracto. vbi. *Quod si per negligẽtiam custodum euaserint mitius puniendos.*

Secundam sublimitationem sequitur vltra alios Paul. Grillan. in allegato tracta. de fuga incarceratorum cap. de fuga incarcerati. nume. 13. Et ratio est quia licet aula vel palatium prætoris largo modo carcer possit appellari, nõ tamen proprio modo nec dicetur proprie in carcere inclusus is qui detinetur in palatio prætoris ita tenet Bar. vbi Roma nu. 57. in d. rep. l. admonendi. ff. de iurerurand. & ibi moderni. & ea ratione qui cum effractione ab eo loco fugit non tenetur pœna effracti carceris vt tenet Albe. in d. l. succurritur nume. 3. Quanuis huius contrarium, imo quod is qui cum effractione a prætoris palatio fugerit eadem pœna puniatur, ac si fugisset è carcere, tenet Salic. post Guil. in dict. l. succurritur. 1. & 2. lectura. Socin. in reg. 162. in 3. limita. Quod verius ipse censeo, quia quilibet locus in quo iudicis mandato quis detinetur dicitur esse carcer. text. est in. l. 1. ff. de custo. reorum. & ibi nota. & in hanc opinionem inclinare videtur Paul. Grillan in eo loco vbi nouissime allegaui.

Tertiam sublimitationem sequuti sunt Ioan. And. in additio. ad Specul in ti. de præsumpti. §. 2 in addi. mag. ad nu. 3. Paul Grillã. vbi supra. nu. 1.

Quartam sublimitationem sequitur Nicola. Boeri. decisio. 215. nume. 20. & in casu istius sublimitationis extraordinaria pœna in dicis arbitrio est imponenda. l. 13. in fin. titul. 29. par. 7.

Quintam sublimitationem approbant fere omnes doctores quos supra allegauim⁹ maximè in prima sublimitatione.

Sexto, vltra authorem nostrum sublimita dictam limitationem, vt non procedat: quando quis frangit carcerem vt iret ad superiorem, quia iste non habetur pro confesso, nec punitur pœna effracti carceris: cum non dicatur fugere. ita tenet Hostien. in cap. vt debitus. de appellat. quem sequitur Cepola dicens. ita fuisse decisum in. l. quis sit fugitiuus. in princip. nume. 21 ff. de ædi. edi. Ioan. de Anii. consilio. 7. nume. 20. Iacob. de sancto Georgio. in. l. 1. nu. 9. C. de seru. fugi. Thom. Gram. in voto. 39. nu. 12. Nicol. Boeri. decisi. 215. nu. 28. Quia itineris arreptio ad superiorẽ habetur loco appellationis. vt est text. & ibi not. Bal. in l. sed & si per prætorem. § fi. ff. ex quib. caus. maio.

Septimo sublimita, quãdo quis erat iniuste incarceratus quia is excusatur. ex Bar. in l. vis eius. ff. de proba. Alex. in l. sed eximendi. § si quis circa finem. vbi Iacobi. de sancto Georg. nume. 3. ff. ne quis eum qui in ius voca. est vi. eximat. Hippo. in pract. crimi. § diligẽter. nu. 50. & in §. Attingã. nu. 38. Nicol. Boeri. decis. 215. num. 30. Petr. Dueñas in reg. 393. limi. 4. Barth.

Barth. Chassa. in. d. cõsuetu. Burg. rub. 1. §. 7. ver. notãter. nu. 3. & ita colligitur ex S. Tho. 2. 2. q. 69. ar. 4. & Archi. in. c. cum homo. 23. q. 5.

Ex quo infert Lucas de penna in. l. prohibitũ. C. de iure fisci. lib. 10. iniuste dãnatum ad mortẽ, qui non potest aliter iniquã pœnam euadere, licite posse custodes carceris occidere quẽ sequitur Paris de Puteo in tract. sindi. ca. de resistentia fol. 9. nu. 27. & Hippo. in. l. 1. in prin. ff. de quæsti. & istã opinionem sequitur Greg. Lup. in. l. 13. in glo. fin. titu. 19. par. 7. & Tho. Grãm cõsi. 51. nu. 7. in crimi. Careri. in pract. fo. 173. nu. 20. Sed opinio hęc absq; dubio, falsa est eo enim casu qñ iudex ipse secundum allegata & ꝓbata obseruãdo iuris ordinẽ aliquem ad mortẽ dãnauerit innocentem, nã minime huic cõdemnato licebit, vt mortẽ euadat, iudicem innocẽtem vel custodes omnino inculpatos occidere. Si tamẽ iudex ipse tyrãnice, ex certa scientia innocentẽ mortis pœna condẽnauerit: tunc forsan procedet Lucæ de Penna & aliorũ sententiã. vt tenet D. Episcop⁹ Segou. lib. 1. vari. resol. c. 2. nu. 13. Et hoc verum esse cẽseo qñ ille aliter mortẽ nõ potest euadere nõ vero alias. Is vero qui iuste in carceribus detinetur, mortis pœnã digne passurus, minime potest custodes interficere, aut alio corporali dãno eos afficere. quod Thomas & Caiet. in. d. arti. spõte agnoscunt. Sed an is possit, vt mortis pœnam fugiat, effringere carcerem vincula quę dirumpere Henricus à Gãdauo quolibeto. 9. ar. 25. asseuerat nõ licere, quod ex nostris nemo negauit, propter apertissimas leges hoc disponẽtes. Sed Caiet. d. q. 69. ar. 3. & 4. plurib⁹ adductis rationib⁹ cõtrariũ verius esse contẽdit, quẽ sequitur Domi. Soto lib. 5. de iusti. & iure. q. 6. ar. 4. quasi hoc nõ sit iudici resistere nec vim inferre: sed tantum à morte fugere quod omnino licitum est quanuis mors iuste inferenda sit. de quo lege D. Couar. in. d. c. 2. nu. 14. Vnde dicebat Alcibia. prout Plutarchus inter apophthegmata refert, in capitali causa satius esse fugere, quam iudicis iudicium spectare in quo nec matri fidendum esse.

Octauo sublimita, qñ quis effregit carcerẽ timore aquæ aut ignis tunc non habetur pro confesso nec puniendus est, quia iustus timor cum excusat. tex. in. l. habitatores. §. fi. ff. locali. & hanc opinionem tenet Iacobus de Bellouiso in pract. iudi. tit. de quæst. & de qualitate tormen. nu. 104. qui dicit verum dũmodo ille qui frangit carcerẽ non fugiat & vide Nicol. Boeri. d. deci. 215. nu. 22. vbi idẽ asseuerat etiã si quis fugiat. sed hæ opiniones possunt sic cõponi vt Iacobi de Bellouiso opinio procedat ad hoc vt habeatur fugiens pro confesso, vel arbitrio iudicis puniatur: sed ad hoc vt capite puniatur etiã si qs propter aquæ vel ignis timorem rupto carcere effugiat procedit Boeri sententia vt is sit merito excusandus ita censet Petrus Duenas reg. 393.

Nono sublimita, qñ ille qui effractis carceribus fugit, esset obiecti criminis innocẽs, quia hoc casu locũ nõ habet dicta limitatio quia si qñ quis fuit crimen cõfessus probando ei⁹ innocentiã nõ possit puniri. l. 1. §. si quis vltro. ff. de quæsti. l. 2. C. de custo. reor ergo à fortiori hoc asserendũ est qñ non vere sed ficte cõfessus fuit. ita tenet noster. Ant. Gomez. in tract. delict. c. 10. nu. 11. cuius sententiã libenter sequor. quãuis contrariam sentẽtiam imo quod ille qui carceribus effractis fugit videatur delictum confiteri & puniatur & si re vera non cõmisisset tenent glo. Bar. & ibi Ang nu. 3. in l. eos. ff. de custo. reor. Iacob. de Bellouiso in pract. iudi. tit. de quæst. & quali. torm. nu. 103. Abb. in. c. à nobis. nu. 3. & ibi doctores. de apost. Fel. in c. null⁹. nu. 3. de prẽsum. Nec in cõtrariũ me mouet tex. in. l. pen. ff. de cus. reorũ quia tex. ille nõ dicit q̃ is q̃ fugit effractis carcerib⁹ habeatur pro cõfesso & puniatur, ac si cõmisisset delictũ sed quod reus capt⁹ puniat propter carceris effractionem, licet principale delictũ non cõmiserit, sit innocẽs reperiatur. Quã interpretationẽ tradit Ioã Igneus. in l. 3. §. subuenitur. nu. 70. ff. ad Syllani. & cũ pœna effracturæ hoc casu nõ sit à iure determinata erit iudicis arbitrio imponẽda. ita Albe. in d. l. cos. Boer. d. decis. 215. nu. 21.

Decimo, sublimita non habere locum, nisi qñ fuga facta fuerit prẽcedente conspiratione cũ socijs in carceribus, nam hoc modo fugiens effractis carceribus habetur pro cõfesso nõ vero alias. ita tenet expresse Bal. vbi dicit ita esse intelligenda. d. l. cos. in consi. 32. nu. 1. vol. 3. dicit que ponendã esse in hoc casu pœnã arbitrariam. sequitur Grillan. d. c. de fuga incarcerati & hãc opinionẽ probat. l. 13. ti. 29. par. 7. & ibi notat Grego. in ver. *Acordando se.*

Vndecimo sublimita, nisi incarcerati haberent legitimam causam fugiendi, vt si de facto fuissent indebite per iudicem torti. vt tradit Alex. cons. 144. vol. 2.

Duodecimo sublimita, nisi accusatio sit inepta & male formata: nã licet libelli inepti

Universidad de Deusto
Biblioteca

tudo veram confeſsionem non impediat tamẽ impedit fictam confeſsionem & legalem diſpoſitionem.ita Bal.in.l.admonendi.col.6.ff. de iureiur. Sequitur Greg.in.d.l.part.in ver. *Que ſe dan por hechores.*

Tertiam huius regulę limitationẽ ſequitur Fran.Cur.in rep.l.admonendi.nu.171,ff de iureiuran.Paul.Grill.in.d.c.de fuga incarceratinu.17.Nicol.Boeri.d deci. 225.nu.29.

Primo tamen ſublimita dictã limitationẽ, vt non procedat quãdo famulus auſu giat propter ſequtiam iudicis vel dni. Ita tenet Lucas de pœna. in.l.ſi colon.C.de agrico. & cẽſ.lib. 11.pro qua opinione conducit tex.egregius in l.ſi quis fugitiuus. in prin.ver. *Item ne in eum quidẽ qui à Prætore, cui in diſciplinam traditus erat fugiſſet* & in verſi.ſicuti, *Nec in eum quidem qui cum dñm animaduerteret.*ff de ędi.edi. & ibi Cœpo.nu.6.Iaſ.in.d.l.admonendi.nu. 169.Ioan.igne.in.d.l.lege Cornelia. nu.55.ff. ad Sena.conſ.Syllani.

Secundo ſublimita, quando famulus ex alia iuſta cauſa fugiſſet.tex.in.d.l.quis ſit fugitiuus.§.apud Labeonẽ.ff.de ędi.edit.& tenet Bal.in.l.bonę fidei.nu. 7.C.de reb.credi.

Tertio ſublimita, niſi ille qui auſugit ſua ſpõtanea voluntate eſſet reuerſus.ita declarat Bar.in.d.l.quis ſit fugitiuus.§.1.& ibi Cæpola nu.15.Idem Cœpola in.l.bouem. §. qui ad amicum.nu 1.ff.eo.ti. Quib' ſuffragatur tex. in.l.3.ff.de re mili.vbi is qui auſugit,reuertẽdo animo ex fuga pœnam non patitur.& vide.l. 130.Styli.

Quartam limitationem,quod fuga in crimi nalibus faciat indicium ad torturã, tenuit Bar. in.l.ſi.ff.de quæſt.Bal.in.l.volũtatis.nu.11. C. de fideicõmiſſi.Iacob.de Bellouiſo in practi. iudi.titu.de quæſti.nu.1.Ang.Areti.in tracta. malefi.in verbo,quod fama publica.num.46. Mar.Anto.Blan.in tract.de indicijs & tortura nu.258.quam opinionem communem eſſe fatetur Iaſ.in d.l.admonẽdi in lectura nu. 88. & repe.nu 169.

Primam huius tertiæ limitationis ſublimitationem tenet Bar.in.l.1.nu.1.ff.de bonis eorum vbi dicit,quod quando aliquis eſt accuſatus de crimine capitali & fugit non eſt contra eũ pręſumptio.Sequitur Ang. Areti. in tract. male. in parte,quod fama publi.nu.46.Hipp. in ſing.115.& in ſing.497.Matthæſel.in not. 146.Roma.vbi dicit ſe ita vidiſſe practicari in d.l.Cornel.nume.2.vbi Ioan. Igne.nu.17.ff. ad Syllan. Soci.in reg.143.limi.3. Mar.Anto. Blan.in.d.tract.de indicijs & tortu.num.:81. Curti.in rep.d l.admonendi nu.160.&.178. & ibi Corali.in rep.nu.79.Petrus Duenas in reg.390.vlti.limi.glo.Montal.in.l.13.titu.29. par.7.Quibus ſuffragatur text.in.l.ſi.§.fraudis.ibi,*metu imminentis accuſatoris.*ff.de bonis damna.& in.c.ſi iudex.de pace tenẽda & eius viola.ibi, *Qui de ſua diffiſus ſit innocentia.* In vſib.feudo.& in auth.de exhib.reis.§.ſi vero etiam.in verſi. *Penes ſui accuſatoris per fugam factum.*& vide.l.130.in legibus Styli. Quam quidẽ ſublimitationem(quã certo ſcio communiter eſſe receptam)verã eſſe exiſtimo, præter quam ſi alia indicia,ſeu ſuſpiciones darentur contra fugientem:quia hoc caſu fuga etiã poſt accuſationem maximum operaretur indicium arg.l.vltimæ.C.qui numero tutela.ſe excuſant.& ita per illum text. tenet Rom.in d.l.lege Cornel.in fine & ibi Ioan. Igne.nu. 13 & Curti.& Cora.in loco nouiſsime allega. Illud etiam prætermittendum non eſt quod, (vt nõnulli cenſent)prędicta ſublimitatio nõ procederet de iure regio, qñ is qui propoſita accuſatione fuit à carceribus ſub fideiuſſoribꝰ relaxatus,& lite pendente auſugit: Nam talis fuga non ſolùm contra eum facit indicium ad torturam,ſed etiam facit eum haberi pro cõfeſſo.ita probat tex.in.l.3.in fi.ti.8.lib.2.for. legum & in.l.9.titu 11.lib.3.ordi.quod an verum ſit videbis infra ver 7 limitatio.

Secundã ſublimitationẽ tenet Bar.in.l.qs ſit fugituus.in.§.1 per illũ tex.ff de ędil.edit. & ibi Cœpol.nu.6.& 15.Bar.in.l aut facta.§. tẽpus.col.1.ff de pœnis.Mar.Anto.Blan in.d. tract.de indi.nu.278. Thomas. Grãmati cõſ. 42.nu.2.in crimi.Nicol.Boer. deciſ.215. nu. 27.Bertrand.conſi 61.nu.7.vol.2. primę impreſſ.& vid.d.l.130.ſtyli.

Tertiam ſublimitationem ſequuti ſunt Bal.in.l.in bonæ fidei.C.de iureiur. Frã. Cur. nu.157.Roma num.56. Petrus de Ptolemæis nu.76.in.d.l.admonẽdi.Stepha. Bertran.cõſ. 115.nu.32.vol.2.ſecundæ impreſsi.Ioan.de Amic.conſ.7.nu.12.& conſ.86. num.5.Deci. conſ.410.nu.30.& facit tex.in.c.accedens.in primo vt lite non conteſt.

Quartam ſublimitationem ſequitur Ripa in.d.repet.l. admonendi. nume 174.Boerius deciſ.215.nu.25.

Quinta limitatio impertinentiſsima eſt vt doctè noſter author conſiderabit.

Sextam limitationem ſequitur Fran. de Ripa in.d.l.admonendi.nu.167.

Septima

Septima limitatio quatenus in ea author limitat regulam vt de iure regio non procedat ſi generaliter accipiatur vera quidem non eſt. cum eo quidẽ iure ad hoc vt abſens pœna criminis ordinaria poſsit condemnari, requiritur quod vltra fugam ipſam ſint contra eum obiecti crimunis indicia,quæ ſi præſens eſſet ſufficerent vt tormentis atque quæſtionibus poſſet iure ſubijci. Sic lege lata ſancitum fuit a catholicis regibus in hoc Complutenſi populo anno domini.1553. Quæ lex hodie habetur in dictorum regum pragmaticis. fol.189. Quod etiam.d.lex.aliter probat dum iudicibus admonet vt diligenter de abſentium innocẽtia inquirat dicens. *Informãdoſe aſsi meſmo el iuez de ſu officio por quantas partes pudiere dela innocentia del delinquente.* Igitur ſola fuga non ſufficit ad condemnationem alias equidem fruſtra iudex de illius innocentia ſe informaret quem ex fugę ratione condemnare tenebatur. Nec reſtragatur huic ſententiæ text.in l.9.ti.11.lib.3.ordi.quam legem hic author nõ ſter allegat,quia ea regia conſtitutio non dicit quod abſens ſola fuge probatione poſsit condemnari,imo ſi diligentius conſideretur contrarium præſupponit dum eo caſu loquitur, quando quis ratione alicuius criminis fuit in carcerem miſſus,& poſtea fuit ſub fideiuſſoribus relaxatus. Ergo cum ad capturam peruentum fuit neceſsario fatendum eſt id fieri non potuiſſe ſaltim ſine aliquibus indicijs vt alias latius probaui. Si quis vero his obijciat quod in caſu d. regiæ legis minime ea indicia quæ contra reum erant ſufficiebant ad torturam inſtigendam, quia alias non relaxaretur ille ſub fideiuſſoribus. Id quidem verum eſſe agnoſco eo tempore,quo ille relaxatus fuit:ſuperuenerunt tamen poſtea non ſolum indicia verum apertæ & claræ probationes quod mihi ea lex manifeſte probat cum dicit. *Y ſi aquel que fuere acuſado diere fiador, ſea tenido de lleuar a los plazos aql a quien fio, y ſi le fuere prouado porque merezca padecer juſticia, no le dexen mas ſobre fiador,* Sequitur & facit. *Y den de ſi el dicho mal hechor ſe fuere, &c.* Et ſic mẽs legis eſt & tunc loquitur quando delinquẽs fugit cum probationes criminis ſuperuenerunt. Qua ratione cenſeo,parum aut nihil fuga circa ipſum principalem delinquentem operari ibi ſed circa ipſius fideiuſſorem,quem in quingentis ſolidis regi ſoluendis condemnat ea regia ſanctio. Et ex hoc colligitur quod ea lex minime loquitur quando delinquens fugit à carceribus prout nõnulli male eam intelligũt, quia ſi à carceribus fugiſſet, fideiuſſor qui eũ præſentare promiſit,de quo lex loquitur aliqua pœna codẽnari non poſsit.quia cum reus iam in carceribus fuerit detentus ipſe eſt ab obligatione fideiuſsionis liberatus.

Octauo, vltra authorẽ noſtrum limita.d.regulam.vt non procedat in mercatoribus fallitis,ſeu in cambijs fugitiuis ceſſantibus ſoluere nam ipſi ex ſola fuga pro confeſsis habentur, & torqueri iure optimo poſſunt, vt indicent pecunias ſibi datas vel dẽpoſitas,quas falſo pdidiſſe aſſeuerant.ita tenet Paris de Puteo in tract.ſindicatus.c.an in cauſa pecuniaria & ciuili.nu.2.quẽ ſequitur Nicol. Boeri.deci.215. nu.5.Hippo in pract.crim.in.§.Expedita.nu. 62.& in.l.diuus nu.5.ff.de quæſtio. Duen.in reg.289.nũ.8.Frã.Purpur.in l.ſingularia.nu. 94.ff.ſi cert.pet.Et cum crimen hoc grauiſsimũ ſit,& ipſi reipublicę admodum perniciosum, mercatores iſti priuilegio immunitatis eccleſiaſticæ nõ gaudeat.vt expreſſe tenet Nicol.Boeri d.deciſi.nu.7.quem ſequitur vir doctiſsimus Remigius de Gonni.in tract. de immunitate eccleſiarũ fallen. 38. Quod de iure regio probatur in prag.80.fol.76.in antiquis regum catholicorũ prag.vbi pœna imponitur qua iſti puniendi ſunt.& in.l.5.ti.8.lib.5.Et non tantũ ipſi dictis pœnis puniendi ſunt qũ ipſi fugerent, verum ſi bona ſolũ occultarent. vt in prag.de *Madrid.*24.anni.1528.Nec nobilitatis prętextu excuſantur vt decretũ fuit Segouiæ anno.1532.c.111. Imo hoc caſu altioribus furcis nobiles ipſi ſuſpẽdi debent, prout in crimine proditionis à nobili commiſſo loquitur Bal.in.c.cum quidã.de iureiur.ſequitur And. Tiraq.de pœnis cauſa.31.nu.21.

REGVLA. CCCIIII.

Furẽ vel malefactorẽ nõ tenetur qs indicare glo.& doctores in.l. inciuile eſt. C.de fur.ponit not.Hoſt. in ſumma in ti.de furtis in rubricella de cõd. fur.ver.Illud faciẽdũ.& in ver.ſeq.vi de Bal.in.l.1.C.de condi.ob tur.cauſ.

Amplia adeo hoc procedere, quod licet venditori alienę aliquid accipere à domino,vt ſibi indicet rem.ſecundum Abb.poſt Hoſti.in.c.dudum.in 2.in.7.col.de electi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Limita quatuor modis, vt per Iaſ. in.l.1.§.ſi tibi iudicium.ff.de cond.ob tur.cau.

ANNOTATIO.

Adde authorem noſtrum & quę ibi remiſ ſiue ſcripſi infra in reg.332.incip.indicare.vbi iſta regula repetita eſt.

REGVLA. CCCV.

Furioſi nomine per curatorem ſuũ ſucceſsio agnita, nõ tranſmittitur ad eius hæredes, eo in furore defuncto. text.in.l.fin.§ ſin autem in furore. C. de curato.furi.& in.l.1.ff. de ſucceſſ. edi.& in.l.1.§.ſed ſi infanti.ff. ad Tertullia.

Limita dupliciter, vt per Iaſ.in.l. infantis.C.qui admitti.prope finem.

Primo, quando talis furioſus eſſet hæres neceſſarius.

Secundo, quando immediate ſeruo vel filio eſſet ei acquiſita ſucceſsio, qui audiuit iuſſu curatoris.

REGVLA. CCCVI.

Furioſus teſtari non poteſt text.in §.Item furioſi.inſtitu. quibus non eſt perm. facere teſt.& in.l.furioſum.C. qui teſt.face.poſſ.& in.l.filiusfami.ff. de teſtam.

Amplia procedere, etiam nec ad pias cauſas. Bar. in.l.1.1. quęſt. primę quæſtionis princ.C.de ſacro.eccle.

Limita quatuor modis, vt per Iaſ. in.d.l.furioſum.col.1.

ANNOTATIO.

Adde regiam.l.13.tit.1.par.6.Et circa iſtam regulam vide late Marcum Anton. Bauceria poſt alios in.§.Item furioſi.inſti. quibus non eſt permiſſum facere teſta. & noſtrum Rod. Suar.allegatione.1.

De litera.G.

REGVLA. CCCVII.

GEnerali ſermõe, pſona loquentis videtur excepta text. in.l. inquiſitio. C. de ſolut. text.cum glo.in.l.ſi mercedẽ §.fi.de action.emp. & vendi.ff.&.in.l.inſulam. §. fina.ff. locat.

Limita niſi in tali ſermone non alia quam perſona loquens comprehẽdi poſsit. Ita reſtringit Hippo.in.l.1. §.ſi ſeruus.el.2.circa prin.ff.de quęſt. motus doctrina Bar. ſing. in.l. ſi quis legauerit.ff.de lega.1.& vide eundem qui aliqua exẽpla pro ipſa principa. regula.ſcribit.

ANNOTATIO.

Adde text.in.l.Paulus.§.vlti.ff. de pigno. Bal.in.l ſi emptor.C de hęredi.vel actu.vend. vbi ex hac regula ſingulariter dicit. Quod ſi quis emit vel cõduxit gabellam a communi, ſi commune aliquid emit gabellã ſoluere non tenetur, quia non vẽdit ius immunitatis quod habet, nec ius exigendi contra ſe quod ſequitur Matthæ' de Afflictis deciſ.319 nu.8.Hinc etiam affirmat idem Bal.in.c.omnes. hic finitur lex. Conr. quod promiſsio de aliquem defendendo, non intelligitur contra ſe ipſum. quod ſequitur Afflictus.d.deciſione nu.9.

De litera.H.

REGVLA. CCCVIII.

HAEreditatis vna pars, licet ſolum ſit à principio alicui delata à teſtatore, ſi tamen poſtea cohęres repudiet, reliqua pars ſibi inuito accreſcit. vt l.1.ſi ex duab' §.fi.iuncta lege ſi duo.ff.de acqui.hæredi.

redi.per quæ iura iſtam regulam tradit Iaſ.cõtra Bar.in.l.quidam elogio. col.fi.C.de iure delib.

Limita quadrupliciter, vt per eun-Iaſ.ibi.

ANNOTATIO

Adde latiſsime circa iſtam regulam, vltra ordinarios interpretes Anto. Gome. 1. tomo de vlti.volunt.c.10.nu.22.Et vide.19.caſus in quibus ceſſat ius accreſcendi quos diligenter ſcripſit Ferdi. Mencha. in ſummo dominicæ dictionis prætorio regius ſenator de ſucceſsionum creatione lib.1.pri.par.§.10.nume.167. fol.190.quem vide.

REGVLA. CCCIX.

Hęreditas non poteſt dari nec adimi directo in codicillis tex.in.l.2.C. de codicillis & in. l. hæreditas. C.de his quib.vt indig.& in.l.non codicillum.C.de teſtam.&in.§.pen.inſti. de codicillis cum concordatis allegatis per glo.in.d.l.2. Cui regulæ ſolũ tradit quatuor limitationes Soci.in reg. 169.incip.Hęreditas per fideicõmiſſum.ſine ampliationibus.

Amplia iſtam regulam, quod nec cõditionem poteſt apponere teſtator in codicillis, inſtituto pure in teſtamẽto vt eſt tex.in.l.pen.§.fi.ff.de condi. inſti.& in.l.diui. in prin.ff.de iure codicil.& habes tu Hiſpane tex.in.l.8. ti.3.par.6.

Amplia ſecundo, quod nec ſubſtituere poteſt teſtator in codicillis in locum hæredis inſtituti in teſtamẽto vt eſt tex.in.d.l.8.ti.3.par.6.

Primo, fallit in milite vt eſt tex.in l.militis codicillis.ff.de teſta. mi. ponit. Alex.& Iaſ.in.d.l.2.

Secundo, fallit in codicillis conditis inter liberos Bar.in.d.l.militis.refert Alex.in.d.l.2.vbi etiam Iaſ.de cuius veritate vide latiſsime per eũdem Alex.in.l.hac conſultiſsima.§.ſi quis autem.3.&.4.col.C.de teſtam.& Iaſ. ibi penul.col.poſt medi. & in ſe q.& hanc limitationem poſuit Socin.vbi ſupra & refert ſolum Bar.in loco ſupra allegato.

Tertio, fallit in relictis ad pias cauſas, ponunt Alex.& Iaſ.in.d.l.2.poſuit Soci. vbi ſupra allegando ſolum tex.in.l.1.C.de ſacro.eccle.& ibi Bal. col.penul.

Quarto, limita in inſtitutione directa certę rei, quę poteſt fieri in codicillis quando datus eſt cohęres vniuerſalis in teſtamento cum tunc talis inſtitutus in re certa habeatur loco legatarij per.l.quoties. C.de hęredi.inſtit.quod voluit Bal.in.l. non codicillum vbi ſupra alleg.ſequitur Iaſ.in.d.l.2.vbi ante eum ſequitur hoc etiam Alex. Quod ſublimita quando ille inſtitutus in re certa eſſet extraneus, ſecus ſi filius, quia tunc ſaltim quo ad querelam inſtitutio in re certa habet potius naturam inſtitutionis, quàm legati. Ita Bal.in.l. omnimodo in prin. 3.q.C.de inoffic. teſt. quod reputant ſolenne Alex.& Iaſ.vbi ſupra.

Quinto fallit, quia poteſt fieri inſtitutio hoc modo. Inſtituo illum hęredem quem in codicillis declarauero vt in.l.aſſe toto.ff.de hęredi.inſti. & vide ſimilem legem.8.ti.3.part.6. Iſtã limitationem tradit Iaſ.vbi ſupra quã etiam tradit Alex. ibi à quo Iaſ. habuit omnes præcedentes limitationes, licet de eo nullam fecerit mentionem in aliqua earum, contra fidelitatẽ ſcribentis debitam, cum ipſe nihil addiderit propter bonum ordinẽ quo non ſunt ab Alex.compoſitæ.

Sexto fallit, quãdo hęreditas eſſet adempta ab hærede ſcripto, & data alteri in codicillis, quia tunc ille hęres videtur grauatus reſtituere eam

Universidad de Deusto
Biblioteca

per fideicommissum scripto in codicillis vt firmat Imo.in.l.1.§.2.ff.de iusto rupto irri.refert Alex.in.d.l. 2. in fine & in.l. verbis ciuilibus.3. col. in prin.ff.de vulga.& pupi. Et sic regula nostra loquitur quando tantum fit ademptio in codicillis, & alteri nó conceditur. Licet ista non sit proprie restrictio ad regulam, cum illa talis ademptio hereditatis tunc non fiat directo in codicillis.

Septimo limita, seu declara prædictam regulam, quia licet in codicillis nihil possit directo testator disponere vt in regula, tamé clausulam derogatoriam appositam in testaméto potest testator in codicillis reuocare, adeo quod si postea faceret aliud testamentum valeret absque alia derogatione. Ita sing. tenet Sali. in.l.2. C. de codic. refert & sequitur. Ang. in.§. pe. insti. de codicil. & commendat etiam Iaſ. in.l. sancimus. C. de testam. in.4. col. sic declarando. l. hereditatem. C. de codicil. & in.§. pe. Inst. eo.

ANNOTATIO.

Adde tex. in l. quidam cum testamento. §. sed cum veteres. C. de necessa. hæred. instit. tex. in l. 2. in fine cum prin. seq. ff. de iure codic. & in. l. Scæuola. ff. ad Trebel. & in. l. quod autem in princi. ff. si quis omissa caus. testa. & in. l. 5. C. ad Trebelli. & in. l. fine scriptura. eod. titu.

Hanc regulam, vltra authorem nostrum, scripsit Guil. Benedi. in repeti. cap. Raynuntius. in verbo, testamentum. 3 nu. 56. de testa. vbi quinque limitationes ei constituit, quarum duę differunt à limitationibus hic scriptis & ex secunda eius limitatione alias quatuor limitationes colliges. Eandem regulam vbi diligentissime eam declarat cum sex limitationibus scripsit noster Ferdi. Mencha. de succesi. creatione. 1. par. lib. 3. § 25. nu. 15.

REGVLA. CCCX.

Hæreditatis filio familias delatæ detẽtio facta lõgo tempore per ipsum facit præsumi iussum precessisse. tex. est singularis & non alibi secundum Bar. ibi in. l. si filius. C. de peti. hæred. de cuius intellectu & materia vide Balbum in tract. de præscrip. in. 3. part. prin. in. 7. col. cum duabus seq.

Limita. 5. modis vt per Iaſ. in. l. 1. col. 5. & seq. C. qui admitti.

ANNOTATIO

Adde Ang. in. l. sciendum. ff. de verb. oblig. Iaſ. in. l. si certis annis. col. 3. ver. Pro ista conclusione. C. de pactis And. Tiraq. in tract. de præscripti. glo. 4 § 1. &. latius post leges connu. glo. 5. 8 limitatione.

REGVLA. CCCXI.

Hereditatem paternam acceptans, cogitur inuitus pupillarem substitutionem acceptare. tex. est in. l. quidam eulogio. C. de iure delibe. concordat tibi Hispano tex. in. l. 8. ti. 5. par. 6.

Amplia quatuor modis, vt per Iaſ. in. d. l. quidam. col. 1. &. 2.

Limita secundum eundem in. d. 2. col. quando talis acceptans hæreditatem, fuerat institutus in re certa: pro quo refert Paul. Imo. & Alex. quod intellige alio dato cohærede vniuersali, qui hæreditatem adierit, vt ibi per eum.

REGVLA. CCCXII.

Hæreditate iacente nõ inchoatur, nec currit præscriptio, donec vacat, licet continuetur iam incœpta contra ipsam vt in. l. ea quę & ibi notatur. C. de tempo. in inte. resti. & in. l. si seruus hæreditari⁹. & ibi not. Ang. & Imol. ff. de stipul. seruo. iũcta. l. cœptam. ff. de vsucapioni. per quæ iura ita concludunt Cyn. Bal. Paul. Alex. in. l. licet. ad finem. C. de iure delib.

Limita

Limita quatuor modis, vt per Balb. in tract. de præscriptioni. in. 6. part. prin. in. col. 19. ver. vigesimus quint⁹ casus. vide Fel in. in. cap. de quarta. de præscrip. qui ante eum limitauit hanc regulam tripliciter in col. 6.

REGVLA. CCCXIII.

Hæreditate non adita etiam legata ad pias causas non debentur, vt tenet Bal. in. l. fin. C. de testa. manu. Ang. & Imo. in. l. qui filio. §. 1. ff. de hæredi. insti. Bal. Sali. & Flori. in. l. eam quam. C. de fideicóm. & hanc dicit communem sententiam Iaſ. in. l. 1. n. 1. lectu. col. antep. C. de sacro. eccle. col. fin. & in. d. l. eam quam. col. 11. in quibus locis plures refert hoc asserentes, licet Bar. contrarium firmauerit in. d. l. 1. vide Phil. Deci. remissiue in reg. si nemo subijt. ff. de regu. iur. & vide latissime per Barba. in rub. de testam. in col. 67 ver. vigesimo primo limita cũ 15. col. seq.

Limita tripliciter, vt per eundem Iaſ. in. d. l. 1. pri. lecti. in. d. col. antep. in fi. & seq. & in. d. l. eam quam in. d. col. 11.

ANNOTATIO.

Adde omnium latissime. And. Tiraquel. in tract. de priuil. pię causę in priuil. 34.

REGVLA. CCCXIIII.

Hæreditatem, seu portionem hereditariam restituere grauatus non tenetur prælegata restituere. Ita concludit glo. in. l. cum virum. in gloss. mag. prope fi. C. de fideicóm. mouetur per. l. Marcellus, §. quidem. ff. ad Trebelli. & in. l. fideicommissa. §. fin. & in. l. si Titius. ff. de lega. 3.

Limita tripliciter secundum Iaſ. in d. l. cum virum. in fine.

REGVLA. CCCXV.

Hęredis est electio quam dare velit, quando domum testator simpliciter legat, & in patrimonio suo plures domos habeat. text. est in. l. si domus. ff. de lega. 1. vbi Bar. not. & ponit rationem facit text. in. l. si quis vxori in fine. ff. de aureo & arg. leg.

Amplia hanc regulam vno modo, & limita dupliciter, vt per Iaſ. in. d. l. si domus. 2. col.

REGVLA. CCCXVI.

Hęredi facta prohibitio, non simpliciter sed cum expressione nominis proprij non transit ad hæredem hęredis. not. Bar. in. l. Lucius. §. Sempronię. ff. de leg. 3. tenet Imo. & Alex. in. l. Filius fami. §. Diui. ff. de lega. 1.

Limita tripliciter, vt per Ioã. Crot. in rep. d. §. Diui. col. 33.

Primo quando nomen appellatiuũ fuit præpositum nomini proprio.

Secundo limita, quãdo causa prohibitionis durat in personam hæredis & refert Alex, dicentem hanc limitationem non esse veram, quam tamen ipse defendit.

Tertio quando testator prohibuit nominatim hęredem alienare bona extra familiam, quia volebat vt dicta bona remanerent in sua familia. Sed si bene lector animaduertis, ista fallentia potius est exemplum prędcedentis, quam restrictio principalis.

REGVLA. CCCXVII.

Hęredi simpliciter facta prohibitio non transit ad hæredem hęredis. Est decisio. Bar. in. l. filius familias. §. Diui. col. pen. nume. 73. 1. lecturæ. ff. de legat. 1. & ibi eam firmat Iaſ.

Limita duobus modis, vt per Iaſ. in d. §.

Universidad de Deusto
Biblioteca

d.§. Diui. col. allegata. nume. 74.

ANNOTATIO.

Adde Bal. consi. 272. in fine lib. 5. vbi aduersus regulam istam respondit prohibitionem factam hæredi scripto, ne alienaret non intelligitur esse factam hæredi hæredis per l. qui liberis. §. hæc verba. ff. de vulg. & pupi. & hoc quoq; ante illum voluit Bart. in. l. Lucius. §. 1. ff. de leg. 3. Alberi. in. l. vltim. ante medi. C. de reb. alien. non alien. Fran. Cur. Seni. cõsi. 46. col. 11. ver. Nec mirum est. Sed nostræ regulæ doctrinam communem esse fatetur And. Tiraq. lib. 2. de retractu. §. 1. glo. 6. nu. 24. vbi eam dupliciter limitat.

Et vltra duas limitationes quas ex Iaſ. author noster huic regulæ cõstituit limita sing. quando testator prohibuit alienare res maiorũ suorum, quia hoc casu ex affectione testatoris præsumitur velle hanc prohibitionem transire ad hæredes hæredis ita Roma. in. l. si quis filium. §. in omni. ff. de acqui hæredi. de quo lege And. Tiraq li. 1. de retract. in prẽsa. nu. 49.

REGVLA. CCCXVIII.

Hæres potest indistinctè soluere extimationem, legatario etiam inuito, quando est legata quota pars bonorum, etiam si bona recipiant commodam diuisionem. est notanda conclusio, pro qua est tex. in. l. non amplius. §. cum bonorum. ff. de lega. 1. vbi doctores not. facit text. in. l. generali. §. vsumfructum. ff. de vsufru. leg.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. in. d. c. cum bonorum. col. 1.

ANNOTATIO

Adde & limita primo cum Iaſ. in. d. §. cũ bonorum nu. 6. vbi in regula allegat author vt procedat in extraneo secus in filio & in hoc nulla est dubitatio.

Secundo limitat Iaſ. in. d. §. cum bonorum nume. 8. vt procedat in testamentis non vero in contractibus & ad id allegat Bal. in. l. nulla nume. 4. ver. Modo insurgit. C. de iure doti. vbi mulier quæ in dotem promisit dimidiam partem bonorum, præcise tenetur eam dare, nec potest offerre æstimationem & in hac opinione residet Iaſ. motus. d. Bal. doctrina. Sed hoc an verum sit discutiennum est. Et in primis hoc Bal. non dicit sed quòd quando simpliciter fuit promissio dimidiæ partis bonorũ mulier liberatur offerendo æstimationem secundum formam tex. in. d. §. cũ bonorum & sic nulla est differentia siue promittat in contractu siue in vltima voluntate semper ordo d. §. cum bonorum ad vnguem seruari debet sed tunc vere hæres præcise hæreditatis corpora dare tenetur quando defunctus dimidiã bonorum partem dedit pro indiuiso: quia tũc non liberatur soluendo æstimationem quia illud verbum pro indiuiso de necessitate refertur ad corpora. hæc sunt verba Bal. qui non in contractibus sed in verbis constituit differentiam. Qua ratione cẽseo hanc secundam limitationem veram non esse, quia vbicũque non damus in iure differentiam id quod statutum est in legatis ad cõtractus adduci potest. l. quę de legato. ff. de legatis. 1 l. ita stipulatus la magna. ver. si id defendebat. ff. de verb. oblig. Prẽterea nulla ratio differentiæ assignari potest, quod quis quotam bonorum censequatur ex contractu vel ex vltima voluntate, cum in vtroque casu idẽ sit cõmunionis inconueniẽs.

Tertio vltra authorem limita. d regulam, vt non procedat, quando ex verbis testatoris, aliud voluisse colligitur, quia non liberatur hæres in hoc casu soluendo extimationem. Voluntas autem declaratur, si dixisset pro indiuiso, vel alio modo constaret se retulisse ad corpora bonorum. ita colligo ex verbis Bal. in. d. l. nulla.

Quarto limita vt hodie decisio huius regulæ non procedat in casu regię legis. 20. in legibus Tauri qua dispositum est quod filij & nepotes testatoris præcise compelluntur dare res ipsas in corporibus bonorum nec offerẽdo extimationem liberantur. Itaque siue melioratio fiat in tertia bonorum parte personis de iure permisis, siue legetur quintum bonorum extraneo, hodie non procedit ista regula. Sed magni momenti erit inquirere an per dictam regiam constitutionem omnino est antiquata ista regula, vel an solum limitetur in casu, in quo ea regia sanctio loquitur, nempe quãdo filij & nepotes testatoris hæredes sunt instituti, & ita lex incipit. *Los hijos o nietos del testador*. Quid si testator caret filijs & descendẽtibus & extraneum hęredem instituit legatq; alteri quintam vel tertiam bonorum partem an

an hoc casu eligat hęres sicut de iure cõmuni, vel teneatur soluere in ipsis proprijs bonis hęreditarijs pro rata & portione sicut qñ habet filios & ascendentes in qua quæstione noster Anto. Gome. in. 1. tomo de vltimis voluntatibus. c. 12. de legatis nu. 21. asseuerat hæredẽ extraneum præcise teneri ex dispositione. d. legis præstare partem quotatiuam in corporibꝰ hæreditarijs, quia quando aliqui sunt casus in iure æquiparati lex noua in vno casu disponens extenditur ad reliquos. l. si quis seruo. C. de furtis sed de iure in qualibet parte quotitatiua legatarius exigendi habebat hæres vel dare in corporibus hæreditarijs, vel æstimationẽ soluere. Sed dicta Taurina constitutio disponit contrarium respectu filiorũ & descendentium, ergo idem respectu extraneorum & sic quando extranei hæredes sunt instituti pręcipue quia in quinto quantũcunq; extraneo legetur hoc disponit ergo idem erit in quacunq; parte quotitatiua, & si extranei hæredes sint instituti. Præterea si quando filij vel descendẽtes sunt hæredes legatario quinti etiam extraneo, compelluntur hæredes dare quintum in corporibus hæreditarijs, ergo a fortiori quãdo hæredes sunt extranei. Quibus rationibus innixus Gomez. residet in hac opinione. Superuenit tamen post Gomez. Tellius Ferdi. aduocatus multæ exercitationis & magni nominis qui in. d. l. 20. Tauri, nu. 6. tenet contra Gomez. ea matus ratione, quod dicta Taurina constitutio solum loquitur quando filij vel nepotes fuerunt hæredes instituti vt ex eius verbis suprarelatis patet. Itaq; minime loquitur nec aliquid disponit quãdo extranei hæredes sunt instituti. Correctio vero legum etiam ex identitate rationis est euitanda. l. si vero. ff. solu. matri. l. prẽcipimus. C. de appel. l. sancimꝰ. C. de testam. Sed in. d. §. cum bonorum. in quo regula nostra fulcitur sancitum est hæredem posse æstimationẽ soluere lex vero Tauri solum loquitur quando filij vel nepotes hæredes sunt instituti. Ergo cum de vno tantum casu loquuta est ad alium extendẽda non est cum sit inducere iuris correctionem. Et hæc opinio contra Gomez. mihi verior videtur.

Quinto limita regulam, vt procedat in legato quotę bonorum secus tamen est in legato quotæ hæreditatis: quia tunc in ipsis rebus hæreditarijs debet fieri solutio tex. in. l. si quis seruum. §. fi. ff. de lega. 2. glo. Bar. & doctores in l. non amplius. §. fin ff. de leg. 1.

Sexto limita singulariter, quanto testator donauit tertiam vel quintam bonorum partem quam assignauit in aliqua re itaque donatio restricta fuit in aliqua re particulari cuius possessionem vere vel ficte donatario tradit, hoc equidem casu si ea res sit maioris valoris quã a iure permittitur, etsi non recipiat commodam diuisionem non habet hæres facultatem offerendi æstimationem sed vnusquisq; quod suum est habebit quia tex ille in. d. §. cum bonorum solum loquitur in casu quãdo dominium rei non transfertur ex dispositione & sic bona in hæredis dominio remanebant quod sentit glo. in eo. §. in glo. magna ibi non rerum singularium. & ita Bal. ibi declarat in princi. ver. quia ii transiret dominium. & ibi Ang. & Alex. nu. 3. Nec aliquid in ea hoc existimo fuisse innouatum in. d. l. 20. Tauri licet in ea dispositum fuerit quod hæredes facultatem habent soluendi æstimationem in pecunijs quando res commode diuidi non possunt quia ea lex non procedit respectu rei particularis in qua fuit facta assignatio vel in casu fuit donatio restricta dumodo illi rei fuerit facta traditio realis per modũ verũ vel fictum quia d. lex loquitur eo casu quando hæredes possident rem donatã quia nullum dominium fuit trãslatum quod aperte colligitur ex ea cum dicit ibi, *que el testador dexare*. Et ibi, *sean obligados a gelo dar*. Et sic lex clare disponit de reb⁹, quorum dominium vel possessio erat penes testatorem sed in nostro casu iam dominium & possessio erant penes donatarium & ea ratione ius commune seruabitur vt vnusquisq; de sua parte quam habet in re communi libere disponat. l. si domus. §. fina. ff. de legatis. 1. l. falso. C. de commu. rerum aliena. Imo ex Bar. sententia in. l. sancimus. §. ne autem. C. de dona. dominus maioris partis rei donatæ si non recepit commodam diuisionem offerre potest æstimationem habenti minorem partem. quod Gomez. de Arias sequitur nume. 6 in. d. l. Tauri. Quod per licitationem faciendum esse censet Bal. in. d. l. sancimus nume. 9. Et hoc cũ quadam distinctione sequitur Tellius Ferdinandus in. d. l. 20. nume. 19.

REGVLA. CCCXIX.

Hæres qui adiuit hęreditatẽ testatoris occisi, eius nece iusta, tanquam indignus

Universidad de Deusto
Biblioteca

indignus priuatur succesſione & fiſco applicatur quia prius tenetur accuſare occiſorem & facere quod puniatur tex. eſt in.l.1.C.de his quib.vt ind.vbi ex hoc not.Iaſ.1.col.vide tu Hiſpane l.13.ti.7.par.6.

Amplia regulam procedere etiam in fœminis, quia eodem modo vt viri tenentur teſtatoris necem vindicare vt probant iura in.l.cum fratrem.iun cta ſuprascriptione & in.l.ſororem. C.de his quib.vt ind. In quo ſecus eſt de iure noſtro regio vt in.l.1.ti.3.lib. 5.ordi.vbi ſoli viri ad præfatam vindictam coguntur, ſub illa pœna priuationis hereditatis. Quę quidē prouiſio regia ſatis mihi pia viſa eſt ſemper, cum in fœminis vindictę & vagandi innatam cupidinem temperet ac preſcindat.

Amplia ſecundo hoc procedere etiam de iure canonico, ſecūdum quod licet cum bona conſcientia occiſorem teſtatoris accuſare vt not. Ioan. And. quem ſequitur. Abb.in.c. accuſati de accuſa.

Amplia tertio procedere etiam in filio exhęredato, qui per querelam in officioſi teſtamenti obtinuit reſcindi teſtamentum, quia ſi vult ſuccedere tenetur vindicare morte teſtatoris occiſi vt glo.in.l.ex inoffici. teſtamento.ff.ad Sylla.in glo. 2. iuncto text. quam ſequitur Alex.in.l. ſororem.in fina.verbis.C.de his quib.vt indig.

Limita primo, niſi occiſor talis teſtatoris, eſſet pater ipſius hæredis inſtituti, quia tunc hæres non debet vlciſci necem defuncti accuſando proprium parētem tenet Alb.in rub.rub. eiuſdem tit.dicit illud ſing.Iaſ.in.d.2. col.qui dicit idem econtra, ſi occiſor eſſet filius inſtituti.

Secundo limita in fiſco ſuccedente, propter negligentiam hæredis inſtituti nō vlciſcentis, quia ipſe non tenetur vlciſci.glo. eſt ſing. quā ibi ſequūtur doctores in.l.recuſare .§. ſi fiſco .ff.ad Trebel.dicit eam ſing. Iaſ. in.d.2.col.

Tertio limita non procedere in minoribus viginti quinque annorum vt in.l.minoribus.C.de his quib. vt indig.& voluit lex.1.noſtri regni ſupra allegata.& alia lex parti.in.6. par.in ti.7.in.l.15. Ex quo idem dicēdum eſt in eccleſia hærede inſtituta ex ſimilitudine eius & minoris per plura iura introducta.vt in.c.1. de in inte. reſti. cum ſimilibus vt habes latius ſupra in reg Eccleſia.la.1.

Quarto, limita in ruſtico vt concludit Alexan.in.l.1.in fine.C.de his quib.vt indig.contra Paul. ibi tex.in l.3.§.ſi quis ignorans.ff. ad Sylla. Et vide.l.parti.ſupra alleg.in reg.quę in hac materia videtur indulgere viro ruſtico & fauet opinioni Alex.

Quinto, ſexto & ſeptimo limita, vt poteris tu Hiſpane colligere ex allegata lege.15.ti.7.par.6.

ANNOTATIO.

Adde tex.in.l.hæredem. ff. de his quib.vt indig.& in.l.portiones.co.ti.& in.l.1.ff.de iure fiſci & in.l.cū mortis co.ti. & in.l.1. C.vbi cauſę fiſca.& in.l.1.C.de precib. impa.offer.

Primam huius regulæ limitationē tenuit Ioan.And.in addi.ad Specu.titu.de ſucceſſi. ab inteſt.in rub.col.n.ver.Sed incidit quęſtio. eam que ſequitur noſter Anto. Gomez. in tract. delictorum.c.3.nu.53.

Secundam limitationem fatetur eſſe communiter receptam inſignis Grego. Lup.in.l. 13.ti.7.par.6.in glo.in verbo. *Deue la perder.* Quanuis contra eam teneat And. de Iſernia in tit.quæ ſint Regalia.ver. Et quę indignis. vbi ſcribit quod fiſcus accuſare debet occiſores de homicidio ſi non ſit alius qui accuſet per tex.in l.1. C.vbi cauſę fiſcales cum dicit. Nec bona à fiſco peti poſſe priuſquam de crimine conſtiterit apud eum, cui conuictis pœnam

nam irrogare licet & eum videtur Gregorius in.d.loco ſequi.

Primo amplia iſtam regulam, vltra authorem, vt non ſolum hæres qui mortem defuncti non vindicauit teneatur hæreditaria bona reſtituere ſed etiam fructus medio tempore perceptos.vt in.l.hæredem & ibi docto.ff. de his quibus.vt indig.& in.l.1.C.de his qui. vt indig.

Secundo amplia etiam ſi hæres teſtamento ſcriptus non ſit conſanguineus tex.in.d.l.1.& in.d.l.in minoribus.tradit Alex.ad Bar.in l. 2.ff.de accuſa.& facit.l.13.ti.7.par.6.l.11.titu. *delas penas* lib.8.ordi.

Tertio amplia, vt hæres quam primū poſſit tenetur accuſationem ad vindicandam necem teſtatoris proponere.glo.not.in.d.l.1.vbi eam ſequūtur Bar.Bal.Paul.Sali.Alex.& Iaſ. Hodie tamen in his Hiſpaniarum regnis accuſatio intra quinquenium eſt proponenda vt probat.d.regia.l.13.quam prudenter noſter Greg.in verbo. *Faſta cinco años*, declarat procedere prēter quam ſi tempus illud prolixum fuerit a iudice limitatum.

Primo tamē limita, quando hæres ſcriptus ignorat quis ſit criminis author, vel ſi ſciuerit non habet teſtes nec probationes, hoc ſane caſu excuſantur.l.ſi ideo.C.de his quib.vt indig.ita limitat Anto.Gome.in.d.c.3.

Secūdo limita nam licet hæres ſcriptus teneatur necem defuncti vindicare, ſi tamē propoſita accuſatione ſuccubuit ex defectu probationum à pœna immunis erit, adeo quod non tenetur appellare tex.in.l.propter veneni quæſtionem.§.fi.ff.ad Sylla.& ibi Bar. & doctores in.d.l. minoribus. Et ratio eſt quia ſententia ſemper præſumitur eſſe iuſta.vt in l.Herenius.§.Caya.ff.de euicti.

Tertio limita quādo teſtator mortem eius remittit, quia hoc caſu non tenetur hæres eius necem vindicare vt eleganter ſcripſit Bal.in l.Athletę.§.dat remiſsionem.ff.de excuſa.tutor.quem ſequitur Aegid. Boſsi.in tract.delictor.titu.de his quib.vt indig.bona à fiſco auferuntur nu.9. cum ſeq.vbi dicit.ita reſpondiſſe Duci Franciſco ſecundo cum de hac re fuiſſet ab eo interrogatus.

Quarto limita, nam cum ex regia lege.22. ti.1.par.7. hæredes occiſi poſſunt tranſactionem facere cum interfectoribus & ibi conſiderat inſignis Gregor.in verbo. *Conſus aduerſarios.* Cenſeo quod ſi dicti hæredes accuſatione propoſita cum occiſoribus tranſactionem fecerint minime punientur pœna priuationis hæreditatis vt ſcribit Gomez.in.d.c.3.nu.62. quem vide. Et forenſis vſus hoc iam pridem recepit.

Hæres vide in verbo inſtitutus.

REGVLA. CCCXX.

Hæres grauatus reſtituere hæreditatem, retenta alia dimidia, & ſic retēta quota hæreditatis, tenetur ad legata pro rata parte hæreditaria, quatenus habet vltra quartam tex.eſt in.l. 1.§.ſed ſi quatercenta. ff. ad Trebelli. facit text.in. l. Titia.in fine & in.l. quod de bonis.§.fi.& in.l.ſeius & Augurius.ff.ad leg.Falci.

Limita dupliciter, vt per Iaſ.in.d. §.ſed ſi quatercenta.

REGVLA. CCCXXI.

Homicida regulariter punitur pœna mortis tex.eſt in.l.1.ff.ad leg.Cor. de ſic.

Amplia nouē modis, & limita.25. vt per Hippol.ibi à prima vſque ad 14.col. & limita latius.45. modis, vt per Iacob. Boullen. in rep.§. famoſos l.capitalium.ff.de pœn. fol.36. vſque ad finem repetitionis. Et tu Hiſpane vide.l.2.&.3.ti.8.par.7.ex quibus colliges ſex caſus, in quibus fallit iſta regula.& vide etiā.l.4.ti.*Delos homicidios.* lib.8.in ordin.regal. quæ ponit plures caſus.

ANNOTATIO.

Adde plures caſus in quibus homicida excuſatur à pœna mortis quos colliges ex Ioan. à Neuiz.in ſilua nupti.lib.1.a fol.18.vſque ad vigeſimum. Fel.in.c.quærenti.col.2.de offic. delega. Luc. de penna in.l.ſi apparitor.C.de coartal.lib.12.Iaſ.in.l.debitoribus.nu.15.ff.de re iudi. Ioan. Montol.in promptuario iuris in verbo. Mors, quo loco ſeptem caſus deſcripſit

Coſm

Universidad de Deusto
Biblioteca

Cosm.in pragma.sanci.tituli.quomodo officiū diuinum celebrandum sit.§.statuti in glo.in verbo,inclinent.fol.206.Ioan.a Villam.in.l. diuus.num.104.ff.ad leg.Cor.de siccar.Addi. Abb.in cap.sane de celeb.miss. Ludo. Car.in practi.crimi.fol.121. Gandi.in tract.de pœnis reorum col.pen.Matth.de Afflict.in titu.de pace,ten.§. si quis hominem. Aegi. Bosi.in tract.delictor.ti.de homi.nu.104.

REGVLA. CCCXXII.

Homicidio præstans opem,tenetur vt homicida.probatur in. c. sicut dignum.§.illi etiam de homi.facit text. in.l.is qui opem.ff.de furt.& in §.opem. insti.de obliga.quę ex delict.nascun. glo. in Clem.1.de pœnis in verbo,defensam.plenissime per Sali.in.l.1.C. de raptu virg.& per Ang.in.l.1.C.de nihi.ager.non rump. Et quando quis dicatur opem præstare vide Fel.in.d. c.sicut dignum.col.2.in fin. vbi refert tres doctrinas notabiles.

Amplia hoc in tantum procedere, quod punitur cum illa qualitate pœnæ, cum qua ipse principalis delinquens:vnde præstans opem parricidio punitur ita grauiter, sicut ipse cōmittens tenet Bar.in d.l.is qui opem. & in l.vtrum.ff. de parri. quod refert & clarius ponit Abb.in.c.1.col.fin.in prin.de offici.de leg. Ex quo venit casus in quo ille qui auxilium præstitit parricidę grauius puniatur, quàm si ipsemet solus occideret,cum tunc veluti extraneus puniatur.Istam amplia tionem limita & declara nisi talis præstans opem,ignoret illam qualitatem aggrauātem. ita tenet Ang.vbi supra sequitur Ana.in.d.c.sicut.Feli.tamen ibi.1.col.in fin.& latius in.d.c.1.col. 7.de offici.delega.dicit quod moderni tenent contrarium.

Secundo amplia & declara istam regulam, etiam si qualitas aggrauans delictum non adesset tēpore quo quis dedit principium auxilij,sed tempore malencij: vnde si volenti occidere priuatum dedi scienter arma,& interim ille occidendus constituatur in dignitate,eo occiso imputabit mihi mors, etiam quoad illam qualitatē ita Bar. in.d.l.is qui opem sequitur Feli.in.d. c.sicut dignum in. 2.col.in prin.& in d.c.1.in.d.7.col. Et ista ampliatio facit contra dictum Ang.in prędcedenti ampliatione relatum. Et vide Ioan. Brunel. in rep. cap. 1. de homi.in.4. par.in conclu.18.vbi huic regulę tradit sex declarationes inter quas inseruit hāc, & præcedentē ampliationē.

Limita prędictam regulam septem modis,vt per Feli.in.d.c. sicut dignū. col.2.fere per totam: & vide eundem in.d.c.1,col.7.& seq. vbi etiam ponit huic regulę septē limitationes, quarū sex primę sunt eędem cum præcedentibus,earum tamen septimam poteris addere cum alijs & sic habebis octo limitationes.Vide Hippo.in.l.fi col. 16. cum duabus sequ. ff. ad leg. Cor. de siccar.vbi refert plures ex dictis limitationibus Fel.& postea vltra eum ipse tradit alias duas. Sed tu aduerte, quia vltimam earum posuit Feli.quē ipse non refert in.d.c.1.in.7.limi. ex quibus colliges nouem limitationes ad regulam supra scriptam. Et vide Ioan.Brun.in.d.rep.in alleg.conclu. 18.in fine vbi ponit sex limitationes ad hanc regulam.Et vide Ioan.Villemati in rep.l.diuus.ff.ad leg.Cor.de sicca.in col.2.& seq.vbi hanc regulā ampliat dupliciter & limitat.7.modis vide per te an differant ab alijs limitationibus supra relatis.

ANNOTATIO.

Adde tex.in.l.vtrum.ff. de parri.& in.l.1. C.de crimi.pecul.& in.l.1.C. de falsa moneta.& in.c.Fœlicis.de pœnis.lib.6.& in Cle.1. co.

tit. & in.l.si quenquam.C.de epis. & cleri.& in.l.nihil interest. ff.de sicar.& in.l.item Mela.§. si alius.ff. ad leg.Aqui.regi.l.10 titu.8.par.7.Circa quam regulam vide Gandi.in rub. de homi.col.2.Angel.Areti.in tract. malefi.in parte,dicto maleficio semper spe.nu.10.vbi Aug.Ari. in addi. Soci.cons.188.col.4.lib.1.Hippol.in sing.15.Paul.Parisi.cons.152.& 154. nume.20.lib.4. D.episcopum Sego. in Clem.si furiosus.2 par. relecti.§.2. nume.2.de homi. Antoni. Gome.in tract.de delictis.c.3.nume.49.Nicol. Boeri.decis.167.nume.3. Aegi.Bosi. in tract.delictorum titu. de mandato ad homici.num.66.pag.292. Thom. Gram.Neapol.deci.25.nu.3.

Hanc regulā vltra authorē nostrū cū multis ampliationibus & limitationibus vbi eius materiam diligentissime interpretatur scripsit Ludo. Car.in practica crimi.fol.134. nouissimę impressionis.

De litera. I.

REGVLA. CCCXXIII.

Ignorātia regulariter probatur per iuramētū glo.ord. in reg.præsumitur.de reg.iur. in. 6. glo. in.c.innotuit.de electi. & in. c. 2. in verbo scienter.de tempo. ordin. in.6. probatur in.c.si vero.el.2. de sent.excō.

Limita septem modis istam regulam,vt per Felin.in c.2. de consti.in col.6.cum duabus seq.

ANNOTATIO.

Adde glo.in.c.vltim.qui matri.accus.poss. Ioan.de Imol.in.l.qui bona §.qui dāni.ff.de dāno infecto.Roma.in.l.admonēdi.col.15.ff. de iureiur.& in cōs.102.Bar.in.l.si cui §.isdē. ff.de accusa.Feli.in.c.quosdam.col.vltim. de præsump.Hippol.in rub.C.de proba.col.28. And.Tiraq.lib.1.de retractu.§.4.glo.1.nu.4.

REGVLA. CCCXXIIII.

Ignorātia probabilis absq; simplicitate excusat in bñficialib⁹ in materia subreptionis sicut ipsa simplicitas, qñ ea quę debēt exprimi,tacētur p ignorantiā casus est in.c.gratiā de rescriptis li.6.vbi Domi.col.2.qui nō est casus specialis cōtra Ioā.And.ibi vt tenet Imo.Butr.& Abb.vbi Fel.colligit hanc regulam in.c.super literis.col.3. ad fin.de rescrip.

Limita quinque modis, vt per eum ibi col.4.

REGVLA. CCCXXV.

Impeditus aliqd agere, debet protestari,vel vtile est quod protestetur not.Abb.post Inno.in.c.ex trāsmissa de præscripti.facit tex.in.c.scisciat⁹. de rescrip. vbi idem tenet Abb.facit glossa.aurea in.c. cupientes.§. quod si per viginti in verbo,proposita de elect.lib.6.& hanc regulam confirmat Fel.in.d.c.ex transmissa.2.col.& vide in doctri.meis magis.doct.14.incip. Actum facere impeditus.

Limita tribus modis nouissimis,vt per eundem Feli.ibi.

ANNOTATIO.

Adde circa istā regulā Paris.in.c.ex trāsmissa.nu.14.de præscripti.& in cōs.101. nu.94. & cōs.34.nu.20.lib.1.Boeri.decisi.40.nu.6. Matth.de Affli.Neapo.deci.39. & 50. nu.3. And.Tiraq.lib.1.de retractu.§.9.glo.3.nu.20. Ludo.Gozadi.cōs.66.num.8.Arian.Pinel.in auth.nisi tricēnali.nu.43.C. de bonis mater. Petr. Rebuff.sup regias leges Galliæ in tract. de excusationibus.nu.51 cū seq.tomo.3 cōsti. Francię vbi regulā constituit quod impedito protestari non sit necessarium vbi eam cum quatuor ampliationibus & duabus limitationibus interpretatur,quem vide.

REGVLA. CCCXXVI.

Impeditus morbo,vel alio iusto impedimento,mittere procuratorem nō

Universidad de Deusto
Biblioteca

tenetur.l.2 §.quod diximus . vbi glo. & Bar.ff.si quis cauti.glo.in.l. quæsitum.ff.de re iud.

Amplia hanc conclusionem procedere,etiam casu quo aliquis non sit impetitus,arduam tamen vel grauem defensionem vel causam habeat.tex. in.c.querelam. in ver. grauibus causis.de procurator.

Limita sex modis notandis, vt per Zasi.in.l.quęsitum.ff.de re iud.2.col. in fine cum seq.

Primo fallit in persona actoris.l.1. ad fi.vbi Bar ff.de diuer.& tẽp.pręsc.

Secundo nisi impedimẽtum sit perpetuũ vel dignitatis quia fact⁹ fuit episcopus,vel morbi,quia ꝑpetuo morbo laborat tex.est in.l.fi. C. de procura. l.1.& 2.ff.de in ius voca.tex.in.l.pars literarũ.ff.de iudi.in qb⁹ tangitur etiã de impedimẽtis ꝓpter dignitatẽ accedentẽ. Extende hanc limitationẽ etiã ad impedimenta longo tẽpore duratura,licet nõ sint perpetua. Specu.in ti. de procura.§.2. ad fi. & est not.tex.in argumento in.l.si longius.ff.de iudi.

Tertio nisi sit impeditus volũtario impedimẽto,puta nuptiarum , vel peregrę profectiõis.l.1.§.vsus.ff.de procura.Sicque intelligẽdus est Innoc.in c.cum dilecti,de dolo & cont. secundum Imo.in.d.l.quæsitum.

Quarto si impedimentum non est probabile,qa ex absentis delicto causatur vel emergit,vt qñ quis relegatur in exiliũ.l.Papinian⁹ exuli. de minorib.ff.l.sed & si per prętorem.§.aduersus.ex quib cau.maior.ff.

Sublimita primo hanc limitationem,si nõ sit copia procuratorũ apud iudicem ad quem citatus est.

Secundo si in vinculis & carcerib⁹ eaten⁹ custoditur , vt nemo secum loqui audeat :quomodo enim procuratorem mittit,qui ab hominum cõmunione exclusus est? Paul.in.d.l.quæsitum.quod etiam tangit Imo.

Tertio & finaliter si causa sit ardua & grauis per.d.c.querelã de procur.

Quinto in causa electionis,quæ est causa grauis & ardua capit. quam sit de electi.lib.6.tex.in. c. cupientes in prin.& in.§.quod si per viginti.de electione lib.6.

Sexto & vltimo si sit leue impedimentum,vel leuis febricula aut infirmitas quæ sperni possit.text. in.d.l. quæsitum.

ANNOTATIO.

Adde Petrum Rebuff . super regias leges Galliæ in tract.de excusationibus nume.68. 3.tomo consti.Franciæ vbi opinionem cõtrariam quod impeditus procuratorem mittere teneatur tanquam verisimam regulam proponit quam cum.6.ampliationibus & totidẽ limitationibus egregie interpretatur & vide etiam Socin . in tract . de citatione articul.5. quæstio.28.

REGVLA. CCCXXVII.

Impetranti asserenti non valere beneficium plusquam expresserit incũbit probandi onus.Ita Cardi.in.c.fin. de pręsumpti.dicens se ita consuluisse & not. Ioan.de Fanno & Cald . quos sequitur Feli.vbi hoc confirmat in.c. ad aures. col.4.de rescrip.

Limita dupliciter vt per eum ibi.

REGVLA. CCCXXVIII.

Impetratio de beneficijs in aliqua ecclesiarũ diœcesi nõ cõprehendit ecclesiam cathedralẽ,ideo oportet eam exprimere tex.est in.c. quanuis.lo.1. de præb.lib.6.cum his quę allegat Felin.in.c.in nostra.col.24.de rescrip.

Limita septem modis . vt per eum ibi col.25.

ANNO

ANNOTATIO.

Adde circa huius regulæ materiam Ioan. Staphyleum in tract.de literis gratiæ §. nona forma nu.47.fol.16.

REGVLA. CCCXXIX.

Impetrans debet facere mẽtionem de primo rescripto tex. in.c,cęterum. vbi doctores.de rescrip.

Amplia quatuor modis & limita septem:rursus primam ampliationem limita decem modis,vt per Feli.in.d. c.cæterum per quatuor col.

REGVLA. CCCXXX.

Impetratio facta ab excommunicato est nulla. text. est in.c.1. de rescrip.lib.6.not.omnes docto.in.c.venerabilem de exceptiõ.

Amplia tripliciter & limita septẽ modis,vt per Feli.in.d.c. venerabilẽ. 1.& 2.col.

ANNOTATIO

Adde Cardi.in Clem.1.§.1.quæstio. 3. de relig.domi.D.episco.Segou.in. c.alma mater 1.par.§.7.nu.3.de sentẽ.excom.lib.6.

Amplia singulariter dictam regulam procedere,etiam si impetrans sit inscius excõmunicationis secundũ Abb.in.c.pe.de cleri excõmu.Tametsi Cardi.cõs.40. & Rota in antiquis dec.281.contrarium teneant post glo. in.d.c.pen.&in.c.pastoralis.§.verũ.de appel. Mil.in rep.in verbo.Excõmunicatus maiori. Sed tñ ad effugiẽdas has doctorũ cõtrouersias in Romana curia moribus vtentium receptũ est,vt quoties literę ad beneficia pręsertim alicui dãtur dari etiã impetranti absolutio ad literarum effectum duntaxat cuius praxis meminit.Feli.in.c.Apostolice col 1.de excepti.Hiero.Gigas in tract.de pẽsionibus quęst.14. & Ioan.Staphyleus in tract.de literis gratiæ & insti.fol.82.

REGVLA. CCCXXXI.

Incendij tĩmore si à vicinis fuit domus alicuius destructa,tunc vicini tenentur dño dãnum resarcire tex.est in argu.secundum Bar. ibi in.l.2.ad leg. Rhodi. de iactu in prin.tenet Alb.in 2.par.statu.q.14. Ang.cons.93.

Limita, nisi probetur quod domus illa omnino cõbureretur tex. est in.l. si alij.§.est etiã alia.ff.quod vi aut clã. per quem ita restringit Feli.in . c. tua nos.de sent.excõm . & regula procedit secundum eum,quãdo domus fuit destructa ad abundantem cautelam.

REGVLA. CCCXXXII.

Indicare furem, vel aliũ malefactorẽ,quis nõ tenetur tex.est expressus.in l.1.§.si tibi.ff.de cond.ob turpem cau. tenet Bal.in.l.1. C.eo.ti.glo. & doct. in.l. inciuile.C.de fur. Host . in sum. ti.de furt.rub.de condi.fur.§.fin. ver. illud sciendum.

Amplia vno modo hanc conclusionem,& limita quatuor modis , vt per Iaso.in.d.§.si tibi.1.col.

ANNOTATIO.

Adde Bonifac.in tract.delictorum in forma accusationis nume.130. Hiero. Grat.consil.1. nu.1.vol.1.D.episcop Segou.in reg.Peccatum 2.par.§.3.de regul.iur.lib.6.

REGVLA. CCCXXXIII.

Indicium sufficiens ad torturam, fama sola nõ est. voluit Bal.in.l. milites.de quęst.C.Anto.in.c.venient.el. 1.de testi. col.4. & istam dicit magis cõmunem & ęquiorẽ sententiã Hipp. in.l.de minore.§.plurimũ.col.5.ff. de quæsti.contra Bar. ibi, qui refert plures alios idem tenentes.

Limita dupliciter secundum eundem Hippo. vbi supra in col. 6. quas limitationes omissis allegationibus libet in summa referre.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Primo, si fama esset vehemẽs, quia talis sufficeret.

Secundo, quando constat quod fama habuerit ortum ab honestis personis: quẽ vide quia plura allegat pro vtraque limitatione.

ANNOTATIO.

Adde Ioã. And. in addi. ad Spec. tit. de proba. §. videndum. in addi. ad nume. 19. incipi. Sciant. in fine & in ti. de notorio crimi. §. Fama est. super ver. casus ad fi. Abb. in. c. cum in contemplatione. de reg. iur. & in. c. 1. nu vlti. de purg. cano. Anto. de Butri in. c. tertio loco. nu. 19. de proba. Paul. Pari. cõs. 153. nu. 21. vol. 3. Ioan. de Amic. cõs. 85. nu. 4. Pari. de Puteo in tract. sindicat. in verbo. Fama. Iacob. de sancto Georg. in. l. 3. §. eiusdem. ff. de testi. Marcũ de Mãtua cons. 148. nu. 7. Alex. cõs. 5. num. 3. vol. 1. Stepha. Bertran. cõs. 31. nu. 2. vol. 3. Paul. de Cast. cons. 284. vol. 2. Mar. Anto. Nat. cõs. 362. nu. 9. vol. 2. Hieron. Grat. cons. 157. nu. 1. vol. 2. Aegi. Bosi. in amplissimo illo delictorũ tract. tit. de indicijs & consider. ante tortu. nu. 65. Gandi. in rub. de indicijs in dub. ad torturã ti. Quis sit effectus famæ. Anto. de Cana in tract. de tormẽtis. q. 7. Ang. in tract. malefi. in ver. Fama publica. nu. 41. Paul. Gril. in tract. de relaxa. car. ti. de fug. car. Frã. Brun. in tract. de indicijs. 1. par. nu. 32. Iacob. de Nouello in pract. crimi. in part. Indicia quæ precedebant. nu. 18. Lodo. in pract. crimi. c. 26. nũ. 22. Tho. Gram. voto 34. nu. 3. & cons. crimi. 32. nu. 7. & cõs. 17. nu. 10. & deci. 34. nu. 52. quam opinionem cõmunem esse fatentur Ias. in rep. l. admonẽdi. nu. 251. ff. de iureiur. Hipp. sing. 97. Mar. Anto. Blan. in tract. de indicijs & tortura nu. 113. Ludo. Car. in practi. crim. fo. 48. nu. 1. & vide regiã. l. 3. ti. 30. par. 7. & Petrũ Dueñas in reg. 301. Et ratio huius regulæ est quia fama fallax plurimũ sit & mẽdax. nec tunc quidem cũ aliquid veri asserit, sine medacij vitio est, vt scribit Tertullian[9] in Apologetico. c. 7. cui accedit diuus Hieronym[9] ad Ruffinũ inquiens. *Multum in utrãque partem crebro fama mentitur, & tam de bonis mala, quam de malis bona falsorum oracula celebrant.* Quod satis probat illud Virgil. eclog. 6.

Quid loquar, aut Scyllam nisi quã fama secuta,
Candida succinctam latrantibus inguina monstris.

Et illud etiam Virgil. in Aethna.

Hæc est mendosæ vulgata licentia famæ.

Primam regulæ nostræ limitationẽ tenuit Bar. in consil. 191. Bal. in. c. 1. §. iniuria. de pace iura. firman. in vsib. feudo. Felin. in. c. veniens. nu. 15. de testi. Paul. Pari. cons. 153. nume. 22. vol. 4. Hippoly. in practi. crimi. §. diligenter. nu. 20. Hierony. Gra. cons. 57. num. 2. vol. 2. Ludo. Care. in practi. crimi. fol. 49. nume. 6. Thom. Gram. decis. 34. nu. 52. & consi. 57. in cri. nu. 16 Matth. de Afflict. in. c. 1. num. 17. de pace iura. firman. in vsib. feudo. Franc. Bru. in tract. de indicijs & tortu. 1. par. nu. 32. Et quæ dicatur fama vehemens iudicis arbitrio relinquitur. vt tradit Sali. in. l. vlti. C. de quæstio. Thom. Gram. d. deci. 34. & decis. 42. Hippo. sing. 97.

Secundam limitationem tenet Bal. in. c. 1. §. item si vasallus. col. vltim. de contro. inuesti. Sali. in. l. ea quidem. C. de accusa. Paul. Parisi. consi. 153. nume. 12. vol. 2. Paris de Puteo in tract. sind. in verbo, An fama. & facit tex. in. c. qualiter & quando. in. 2. de accusa. & in. c. cũ in iuuentute. de pug. cano.

Tertio vltra authorem nostrum limita. d. regulam, vt non procedat quando cum fama fuga concurrit, quia hoc casu talis infamatus torqueri potest. vt in auth. de sanctiss. epis. §. si quis autem. colla. 9. & in auth. de exhib. reis §. si vero. colla. 5. quam limitationem scripsit Bar. in. l. vlti. ff. de quæsti. Grat. cons. 48. nu. 8. vol. 2. Ioan. de Imol. vbi Fel. nu. 6. in. c. nullus. de præsum. Matth. de Affli. in. c. 1. not. 4. nu. 40. de pace iura. firma.

Quarto limita, quando contra illum malefactorem contra quem vrget Fama de crimine commisso est etiam probatum illũ esse mala famæ & conditionis. ita tenet Alber. Gãdi. in tract. malefi. rub. à quo vel a quibus possit fama incipere nu. 12. quem sequitur Fran. Brun. in. d. tract. de indicijs & tort. nu. 32. quam opinionem non vulgariter confirmat eã sequut[9] Aegi. Bosi. in tract. delicti. titu. de indicijs & consid. ante torturam nume. 56. pag. 176. quo loco constanter affirmat, quod non solum ad torturam infligendam multum operatur hęc mala opinio, sed etiã quoad condẽnationem quia facit (vt ille inquit) vt interdum senatus ad triremes regias mittat eum quem alias minime mitteret quam etiã limitationẽ sequutus fuit Aug. Ari. in addi. ad Ang. de malefi. in verbo. *Quod fama publica.* nu. 44. & Matth. de Afflict. in. d. c. 1. not. 4. nu. 41.

Quinto

Quinto limita, quando cum fama adest dictum officialis denuntiantis cum iuramento. ita respõdit Bar. cons. 191. in fin. ver quem sequitur Aug. Ari. ad Ang. in. d. verbo. *Quod fama publica.* nu. 43. Hiero. Grat. cõs. 136. nu. 17. vol. 1. Matth. de Affli. in. d. c. 1. not. 4. nu. 35. de pace iura. fir. Pari. de Puteo in tract. sind. in. d. verbo. An fama nu. 3. Hiero. Zane. in tract. de differẽtijs vtriusq; iuris differen. 109. nu. 185.

Sexto limita, nisi cum fama concurrant alia indicia etiam leuia, nam licet fama hoc casu non a fide dignis orta sit facit indicium ad torturam. ex Bar. in cons. 189. quẽ sequitur Anto. de Cana. in. d. tract. de tormen. q. 7. Ludo. Car. in dicta practi. cri. fol. 49.

Septimo limita nisi ea fama legitime probata fuerit & ex verisimili & vrgenti causa orta habuerit, vt si testes depõsuerint famam esse quod Titius occidit Sempronĩ, quia inter eos erat inimicitia ex tali causa, vt quia ambo aspirabãt ad aliquã dignitatẽ, vel ex alia legitima & verisimili causa: tunc fama indiciũ faceret ad torturã. vt asserit Ang. in. l. vlti. C. de quæstion. Card. in. d. fol. 49. & vide Bal. in consil. 502. incip. Quæritur an per solam famam. vbi dicit quod tunc ad tormenta venitur per publicam famam, quãdo orta fuit ex probabilibus causis, ex quibus surgunt indicia ad torturam: & dicitur origo ex probabilibus causis quæ inducunt populum ad sic credendum, vel dicendum, alias esset vana vox populi quæ exaudiri non debet. l. decurionũ. C. de pœnis, & ideo dicit quod sit iudex in hoc cautus, nam ipse non credit probari fama simpliciter sed cum aliquo indicio legitimo quem in hoc sequitur Grego. Lup. integritate vitę, & bonis omnibus commendandus in d. l. 3. ti. 30. par. 7. in verbo. *Fama.*

Primo tamen declara multa ex his quę supra scripsimus, vt minime procedant, quando reus accusatus in specie circa materiã de qua tractatur, bonam famã probauerit: tunc equidem mala fama præcedens sine dubio purgatur, & reus supradictis casibus torqueri minime poterit. Nec enim in hoc casu satis esset si bona fama in genere probarentur, quia præsumptiones probatę in genere bonæ famæ, non tollunt malam famam probatam in specie. vt docte consuluit Alex. cons. 77. vol. 1. & cons. 62. col. 2. in fine & seq. vol. 3. Rom. cõs. 367. Mar. Anto. Nat. cons. 42. nume. 10. vol. 1. Hippo. cons. 44. nu. 21. volu. 1. Paris. cons. 74. vol. 1. quam dicit esse communem opinionẽ Ioan. Baptist. Plotus in tract. de in litem iurã. §. 10. num. 15. fol. 125. Et ita interpretari debet quod scribit Bal. in. l. vlti. C. de proba. Ang. in. l. miles. C. de quæsti. Cepol. cons. 60. in crim. Hiero. Grat. cons. 57. nu. 23. vol. 2. Dec. consi. 189. Hippo. cons. 49. nu. 66. & cõs. 74. nu. 25. Tho. Gram. deci. 60. nu. 12. & cons. crimi. 65. nu. 4. Rol. à Valle cons. 45. nu. 45. qui generaliter affirmabant, quod præsumptio bonæ famæ tollit cæteras præsumptiones quę contra reum vrgebant. est enim eorum opinio iuxta supradictam declarationem interpretanda.

Quamuis illud negandum non sit, quod quãuis hæ generales præsumptiones bonæ & integrę famæ nõ tollant præcedentia indicia eli dunt tamen: quod magni momenti est. vt Aegi. Bosi. fatetur in delictorum tract. titu. de inquisitione nu 35. Propterea pro bona fama consequenda multum debent homines laborare, vt in. l. facta. §. si sub conditione. ff. ad Trebel. Quia melius est nomen bonum quam diuitiæ multæ Eccle. cap. 41. Et apostolus ad Corin. 1. scribit. *Expedit mihi magis mori, quam ut gloriam meam quis euacuet.* Et bona fama est thesaurus inęstimabilis, & sicut lilium dans suauitatem odoris. teste Bal. in. l. 1. col. 5. C. de confess. Et sicut sol corpus nostrum illustrat, ita etiam bona fama. vt dicit ipsemet Bal. in. c. veniens. de testib. Et quilibet tenetur suum honorem tueri, & conseruare & omni lucro prędferre. vt in. l. Iulian[9] ver. 1. ff. si quis omissa causa test. cui[9] verba sunt. *Non enim dolo caret pater, qui honore proprio omisso propter cõpendium alienam instituionem maluit.* Et ea ratione crudelis dicitur qui neglexit famam. vt inquit C. in. l. ex plagis. §. tabernarius. ff. ad leg. Aqui. Bal. in. c. 1. col. 8. ver. Dicunt quidam de pace tenenda Hippoly. in practic. crimin. §. Quoniam. nume. 89. Et vt scribit. Angel. consilio. 314. ille qui famam neglexit habetur pro mortuo. Ratio supra dictorum est, quia mala fama nobilem degenerat, plebeium denigrat, fratrem beneficio priuat, fidem minuit, honores tollit & hominem sequitur sicut lepra leprosum. Et vide regiam. l. 26. titul. 14. part. 2. ibi. *Otrosi le deuen mucho guardar de mala fama ca maguer se haze por palabras ua por el ayre mucho mas faze estraño golpe que el arma.*

Secundo supra dicta declara, quia ad hoc vt in supra dictis casibus fama effectum suum operetur, sequentibus requisitis probanda est. Primo, quod testes qui super famam deponũt,

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicant audiuisse à pluribus, & aliquos ex his nominent etiãsi interrogati non fuerint. not. egregie Innoc in.c.qualiter.in.2. de accusat. Bar in.l.de minore.§.plurimum.ff.de quæst. Abb.in.c.causam. de test. Anto.Blan.in l.vlti. ff.de quæst.nu 312. Secundo, quod illi testes dicat id audiuisse à maiori parte populi in quo delictũ est cõmissum.ita not. Bar.in.d.§.plurimum.Bal.in rub.C.de proba.Ang in.l.quid ergo.§.quantum.ff.de his qui not. infam. & hanc fatetur esse cõmunem sententiam Cur. iuni.cons.172.nume.9. Tertio quod testes exprimãt causam aliquam propter quam fama illa ortum habuit, puta ex inimicitia, vel ex minis vel alia simili causa.ex Bar.in.d. §.plurimum. sequitur Salic.in.l. ea quidem. C.de accusa.Abb.& docto.in.d.c.veniens.de testi.Blanc.in.d.nu.312.Petr.de Anch.consi. 253.Paris de Puteo in.d.tract.sind. in verbo. Tortura versi.An fama.Mar.Anto.Nat.cons. 362.nu.9.Corne.cons.198.vol.2.Deci.consil. 37.Parisi cons.27.num.36.vol.2.quæ opinio communis est. Quarto quod fama præcesserit accusationem.Anch.cons.253.& de hac materia vide latius Hippo.sing.97. Grãmati. voto. 34.in.l.fin.ff.de quæst.in verbo.Fama.

REGVLA. CCCXXXIIII.

Infidelitas præcedens, non nocet conuerso in promotionibus. text. est quem ibi ad hoc simpliciter not.glo. & doct.in.c.eam te de rescrip.

Limita tripliciter, vt per Felin. ibi col.8.

ANNOTATIO.

Adde domi.episcopum Segou. in Clem.si furiosus.1.par.§.2.nu.7.de homici.Montal.in l.2.in verbo.*Tornadiza*.tit.3.lib.4.for.leg. & regiam l.3.ti.25.par.7.

Iniuria vide in verbo veritas.

REGVLA. CCCXXXV.

Infinitiuum licet sit aptũ cõprehẽdere omnia tempora, tamen in dubio est ferendæ sententiæ,& sic potius futuri,quã præteriti & præsentis naturam sortitur.glo.est in verbo, imminere.in authen.de incest.nup.& in.c. 1.in verbo, sustinere. 2. q.3 Cardin. Alex.in.c.1.in prin. quib.mod.feud. amitta. & in.c.dño.col. 2. si de feud. fuer.cont.inter domi.& agna.vasal.

Limita vnico modo, vt per Tiraq. in rep.l.si vnquã.C.de reuocã. dona. col.364.in fine cũ pri.seq.post Corn. cõs.15.incip.Ex quo dict⁹. Frã.col.5. lib.1.videlicet quod hęc regula procedat quãdo agitur de pœna imponẽda, vel alias in materia odiosa, secus si in alia materia loquamur,in qua fauorabili⁹ esset verbũ dubiũ interpretari in sensu directo,idest vt ipso iure & sine alterius adminiculo quã in sensu oblĩ quo:quã limitationẽ,vltra Corn. cõfirmat ibi Tiraq.optimo simili.

REGVLA. CCCXXXVI.

Inquisitionis iudiciũ dicitur extraordinariũ,& nõ ordinariũ. vt voluit Inno.in.c.cũ oporteat.de accusa.quẽ sequũtur cõmuniter doctores in rub. de iudi.& sequitur Bar.& alij in.l.si maritus.§.sin autẽ existens.ff.de adul.

Limita tripliciter,vt per Ioã. Frã. de Rip.in alleg.rub.de iudi. quẽ vide prius in col.10.in fine & seq.vbi plures refert pro ipsa principali regula & in duabus col. sequentibus varias opiniones describit quę fuerũt in hoc articulo.

REGVLA. CCCXXXVII.

Inquisitio regulariter non est permissa in ciuilibus, ob priuatam vtilitatem principaliter.Istã regulã descripsit Prępo.in.c.de accusatione.2.q.8. in.col.22.referendo Ang.

Limita decẽ & nouẽ modis, vt per eundẽ Prępositum.in.d.col.22.& sequẽt.

RE-

REGVLA. CCCXXXVIII.

Instantia de iure canonico non perit, secũdum communem opinionem doctorum vt firmat Feli,in.c.venerabilis,in prin.de iudi.per tex.in.c. fin. de probati.iũcta declaratione Hosti. ibi licet aliter teneat Barba.in.d.c.venerabilis. & ita etiam dicit communiter teneri & seruari in curijs ecclesiasticis Ias.in.l.properandum. in prin. col.fin.C.de iudi.

Limita dupliciter, vt per Fel.in.d. c.venerabilis in prin.

ANNOTATIO.

Adde tex.in.c.cum olim.in verbo,iudices, de probat.glo.in.c.vlt.de dolo & cõtuma.Quã dicit esse communem opinionem Barb.cons. 1.col.21.lib.3.& vide Alex. qui idem est professus cons.64.col.2.lib.4.D.epis. Couar.in c.quanuis pactum.2.part.§.1. de pacti. lib.6. quo loco asseuerat doctrinam nostræ regulę fuisse in practica receptam & lege Corne.cõs. 111.nu.6.lib.4.& doctissimum nostrũ Dida. Perez in princ.lib.3.ordina.in glo.in verbo. *Iuyzios*.in versi.Amplia septim.& Greg. Lopez in.l.19.ti.12.par.5.Rob.Maran.in speculo aduocato.5.par.nu.14.pag.265.Hodie vero sacrosanctum Tridentinum cõcilium sesione. 24.c.20.statuit,vt causæ omnes ad ecclesiasticum forum spectantes,infra biennium terminentur:alioqui liberum sit partibus, vel alteri earum iudices superiores competentes adire, qui causam in eo statu in quo fuerit assumãt.

REGVLA. CCCXXXIX.

Institutio facta sine præsentatione veri patroni est ipso iure nulla.tex.est melior de iure in.c.illud. de iure patro.& not. Abb.ibi.in prin.circa fi.& in.c.ex insinuatione.in.2.not. eod.ti. & in.c.cũ Bertoldus.col.4.ver.Et ex hoc notabiliter. de re iudi. & ponit Tho. Ferra. in caut. vltra Cępo. in caute.45.col.1.& Feli.referendo Cardi.in tract.quando literę aposto. noceant patrono.in col.pen.

Limita tripliciter. vt per Paul. de Citad.in suo tract.de iure patro.in.6. par.ar.3.versi. Trigesimo primo quęro.& limitat etiam sex modis Feli.in. d.c.cum Bertoldus.de re iud.in.3.col. cũ duabus seq.Et vide Roch. in tract. de iure patro.in verbo. Honorificum. in princi.& in col. 2. vbi etiam limitat tripliciter istam regulam.

ANNOTATIO

Adde Ioan.Bertachi.in tract.de episcopi.2. par.4.lib.nu.62.Guid. Papę.q.374.nume.3. Boeri.decisi.33.

Hanc regulam,vltra authorem nostrum,cũ nouem limitationibus scripsit Cęsar Lamber. in tract.de iure patrona.3.par.2. lib. 7. quęst. prin.quem vide.

REGVLA. CCCXL.

Institutus in re certa, vel incertis rebus, dato vniuersali cohærede, vel hærede instituto in quota hęreditatis habetur loco legatarij.reg.est quę sumitur ex tex.in.l.quoties.C.de hæredi.instit. Vide de materia per Bar.in.l. ex facto Ia.2.ff.de hæredi.instit. vide l.14.ti.3.par.6.

ANNOTATIO.

Adde vtiliter circa materiã hui⁹ regulę Ant. Gome.1.tomo.de vlti.volũtatib⁹.c.10.nu.12.

REGVLA. CCCXLI.

Instrumento reprobato corruit cõfessio orta ex eius productione.not. Innoc.& doctor.in.c. cum venerabilis.de excep. Card.in.c.inter dilectos de fide instrum.

Limita tribus modis & subtiliter, vt per Feli. in.d.c.cũ venerabilis.col. 7.ver. secunda conclusio cum duabus seq.vbi reg.istam optime declarat.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ANNOTATIO.

Adde Inno.Abb.& docto.in.c. mulieri.de iureiur.Bal.in.l.si quis hoc genus. col.2. ver. Quæro vnum.C.de episco.& eccle.& in.l.1. col.pen.in fine.C.de confess. Roma.cons.59. col.vlti.ver.secũdo principaliter. & cons.167. & vide glo.in auth.item possessor.C.qui poti. in pig.habean.vbi confessus potest impugnare id quod primo loco confessus fuit, quando contra confessionem suam sententia lata fuit.quam glo.sequitur Bar.in.l.Papinianus.§. sed nec impub.ff.de inoffici.testa. Alex.in.l. magistratibus.col.2.ver. non obstat glo.ff.de iur.omni.iudi.

REGVLA. CCCXLII.

Instrumentum producens, videtur confiteri contra se contenta in eo, & condemnari potest ex eo. Inno.& omnes in.c.cum venerabilis. de excepti. Bar.in.l.post legatum.col.2.ff.de his quib.vt ind.Bal.in.l.scripturæ. C.de fide inst.

Limita duobus modis, vt per Fel.in d.c.cum venerabilis.col.5.ver.prima cõclusio.& col.6.in prin.ponit quatuor casus in quibus procedit limitatio secunda alias non.

ANNOTATIO.

Adde Bal.in.l cum quæro.ver.extra quæro.C.de lib.cau.& in.l.alia.in prin.C. de his quib.vt indig.Cardi.cons.56.incipi. In lucidatione.col.fin.vbi allegat.bonum text.in.l.si filius.§.fin.ff.de interrog.acti.Mar.Anto.Natę consi.365.nume.3.vol.2. Alex. cons.3.nu.1. vol.7.Zasi.cons.12.nu.49.vol.1.

Primo amplia istam regulam, vt nõ solum scripturam producens censeatur confiteri & approbare, quæ in ipsa scriptura continuatiue continentur, sed etiam ea quæ in loco separato scripta sunt, puta solutionem debiti scriptam à tergo ipsius scripturæ. Sic egregie consuluit Ang.cons.132.quem sequitur Aymon. Crab. in celebri tract.de antiqui.temp.1.par.§.Viso. nu.37.fol.33.col.4.

Secundo amplia, quando quis producit instru mentum non solẽne, puta sine indictione & consule, quia etiam quæ in eo continẽtur confiteri censetur. vt voluit Bal.in.l.alia.col. 2.ver.sed pone.C.de his quib.vt indig.sequitur Ang.d.cons.132.col.2. Alex.consil. 84. col.2.ver.Et pono.vol.7.Ias.cons.161. col.3. post medium.lib.2.quam esse magis commu nem sententiam fatetur Aymon.in.d.§.viso. nu.36. Secus tamen est secundum eum, si instrumenti defectus contigerit circa negotium principale, quia tunc ille qui tale instrumentum producit minime censetur confiteri, quę in eo continẽtur.ex Inno. Abb. & doct.in.c. cum venerabilis.de excepti. Rom.cons.294. vbi rationem adducit, quia instrumẽtum producens censetur illud approbare, & confiteri prout in eo continetur: sed in tali instrumento non solenni nihil cum effectu continetur, ex quo probationis defectus nullus sit, & paria quidẽ sunt nihil cõtineri, vel contineri. sed id quod cõtinetur apparere non posse ob probationis defectũ. vt in.l.duo sunt Titij.ff.de testtute. quã etiam opinionẽ sequitur Alex.cons. 108.col.2.in fine.ver. Non obstat si dicatur. lib.5.& consi.124.col.2.lib.7.

Tertio amplia, vt procedat etiam regula & si instrumentum altera parte absente præsentetur, quia hoc etiam casu confessio quæ ex productione illius emanauit, illi contra quem producitur prodest.ex Ang. sententia in.§.si vero expressim.col.4.in authent.de herdi.& Falci.quem sequitur Ang.in.l. non solum.§. morte col.5.ver. Item pro conclusione. ff. de noui.ope.nu. Et ratio est quia actus probationis ex sola partis voluntate dependet & ea ratione alterius partis præsentia non requiritur vt Bar.censet.in.l. Pomponius.col.2.ver. Itẽ ex eo.ff. de neg.gest. & in.l.a quo enim.ff. rem ratam hab. Nec obstat quod confessio facta absente parte non probat, quia illud intelligitur quando confessio tendit directo ad obligandum illum qui confitetur. Secus si principaliter tendit ad probandum aliquid ex qua approbatione absenti obligatio acquiratur.

Quarto amplia, vt nec talis cõfessio per instrumentum producentem posit reuocari. vt scriptum reliquit Innoc. in. c. cum olim.in fine de censib.sequitur Anch.cons.223.col.1. circa fin.Caro.Moli.in consuetu.Parisi.ti.1.§. 5.glo.36.& facit quod not. Calde.cons.2. circa medium ti.de vsuri.quod sicut expressa confessio reuocari, nõ potest ita nec tacita.per text. in.c.literas.de præsump.c.vni.vt ecclesiast.benefi. Quam sententiam etiam probato errore sequitur

sequitur specul.in titu.de inst.edicti.§. Videdum.col.3.ver. Quod si aliquis.sequitur Feli. in.c.imputari.col.1.ver.septima & vltima declaratio.de fide instrum. Sed cõtrarium quod ea confessio prętextu erroris posit reuocari. consuluit Bal.cons.307.lib.5: Guid.Papæ.q. 131.& 503.

Quinto amplia, vt instrumẽtum produces non solum censeatur confiteri quæ dispositiue in ipso prolata sunt: sed etiam ea quæ enuntiatiue & incidenter scripta sunt. vt Abb censet cons.52.col.vltim.ver.& præsertim. vt dixi.libr. 2. Sed huius contrarium aperte tenuit Bal in.d.c.cum venerabilis. col.pen.quẽ sequitur Alex cons.16 col.4.ver. Præterea etiam scriptura.lib.5. Cuius controuersiæ Ias. meminit nihil tamen decidit in.l.si cui.2.§.1. in fine.ff.de lega 1.sed Bal opinionem veriorem esse de iure fatetur Aymon.d.fol.36.§. viso. Quam ibi duobus modis limitat. Primo, ni si essent verba enuntiatiua ipsius producentis quia cum ipso negotium gestum est.arg.text. in.l.optima.C.de contrahend. & comm.stip. secundo, nisi verba essent enuntiatiua ad effectum necessaria, quia illa producens instrumentum fateri videtur. & in hoc casu loquitur tex.in.c.cũ olim.de censib.de quo lege Marcum Antonium Natte consi.333.nu.2.vol.2.

Sexto singulariter amplia, vt hæc regula procedat etiam si quis instrumentum produxisset, plura etiam capitula separata habens, etiam cum protestatione ordinaria, quod tantum producit instrumentum & eius capitula quæ fauorem illius concernunt, non vero illa quæ contra producentem faciunt, quia etiam ea confiteri videtur protestatione non obstãte. ita dicit glo.sing.in.l.1.§. editiones.in glo. mag.in verbo, die & consule, circa fin ff.de edendo quam reputat sing.& mirabilem Sali. ibi prout refert Ias.col.4.in prin. cuius opinionem sequutus fuit Bal.in.c. præsentium. col.1. de testi. & in.l.1. C.vt quæ desunt aduoca.vbi Paul.& Alex.hoc plurimum extollunt. Rom.consi.433.dubio vlti. Paul. de Castro in.d.§. editiones.col.2. ver. Et nota circa finem gloss.quo loco scribit hoc habuisse in practica. Bertran.cons.120.lib.2. Aymon in.d. tract.de antiqui.tempo.fol.37. col.4. Carol. Moli.ad Alex.cons.136.super nume.23.litera A.lib.2. Anto. Trigona.in sing.116 Et ratio est quia fides instrumenti indiuidua est, quia nõ potest instrumẽtum pro parte probare, & pro parte non.vt not.Bar.& docto.in.l. si ex falsis in fine.C.de transacti.Bal.consil.405.lib.4. Deci.in.c.ad audiętiam circa medium col.2. ver. secundo ampliatur. de reiscriptis.

Quanuis huius contrarium aperte tenuit Alb.in.d.§. editiones.vbi dicit quod iam in iudicijs inualuit talis cautela & Bal.ex more sibi contrarius in.l.siquidem.C.de excepti.& in c.1.§. denique.quę fuit prima causa benefic. amit. & in.l.Publia.§.vltr.ff. depositi. Innoc. in.d c.cum olim.in glo.in verbo, instrumenta.de cẽsib.vbi Anto.de Butrio col.vlti. Alex. consi.136.nu.23.lib.2. Felin.in c.im, utari.in fine de fide instru.vbi hanc dicit esse communem opinionem quam etiam sequitur Guido Papæ deci.503.nume.2.vbi testatur.ita fuisse decisum in curia parlamenti. & in hanc opinionem inclinare videtur Caro.Rui.cons.136. nu.4.vol.4. Hiero. Gratus consi.101.num.6. vol.1.vbi dicit quod plures doctores & numero & authoritate superiores opinionem istam sunt sequuti. Et quanuis hanc rem veluti dubiam indecisam reliquit Marcus Anto. Natæ cons.365.nume.4.vol.2. Ego tamen priorem glo. & aliorum opinionem veriorem esse de iure censeo, quam ea innixus ratione sequor. Nam aut instrumentum quod producitur authenticum erat, aut non, si authẽticum & fidem facit quomodocunque illud produxit poterit nec minimam eius partem impugnare, cum fides eius sit indiuisibilis vt iam dixi. Aut instrumentum productum authẽticum non erat, & tunc illud producens approbare censetur respectu fidei probatoriæ quo ad omnia quæ in eo continẽtur vt supra scripsi in.2. ampliatione. Si tamen opinionem istam veriorem esse iudicaueris poteris lector candide sequentibus modis declarare.

Primo limita, vt non procedat in actis iudiciorum, quia acta cum dicta protestatiõe produci possunt. ita in facti contingentia interrogatus consuluit Laurentius Calcaneus cons.8. nume. 39. Sed opinionem hanc egregie post alios impugnat Feli.in.d.c.cum venerabilis. col.6.ver. Quartus casus, Et est vera ratio, quia acta communia sunt. vt late scribitur in.d.§. editiones. Sed in iuribus communibus nihil dicta protestatio operatur. vt supra scripsi.

Secundo limita, vt non procedat in scriptura priuata quia ea cum tali protestatione produci potest. vt tradit Ias.in.l.non solũ.§.morte.col.14. in fine ver. Infertur notabiliter.ff. de noui operi nunti. & ante eum idem scripsit Alex.in.l.1.col.4.C.vt quæ desunt aduo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

& ita intelligo Bar. doctrinam in l. Aurelius. §. idem quæsijt. ff. de lib. leg. vt loquatur in scriptura priuata. vt patet ex lege publia. ff. de positi. quam Bar. ibi allegat licet Guido Papæ. d. decisi. 503. aliter & male Bar. intellexerit. Et vera ratio istius differentiæ inter publicam & priuatam scripturam colligitur ex eo, quia priuata scriptura & eius fides dependet à potestate approbantis, & ea ratione poterit in parte approbari, & in parte separata impugnari. Secus autem in publica scriptura cuius fides à lege & non à producentis potestate dependet.

Tertio limita quando instrumentum confectum non est cum ipso producente, ita quod inter partes commune non sit, nec agens aut excipiens illud producere tenebatur, tunc poterit producens dicta protestatione vti. secundum Alex. consi. 124. ante fin. lib. 7.

Quarto limita, quando producenti imputari non potest cur non prouiderit quæ producit, puta quia intra breuissimum temporis spatium suaiura producere cogitur, tunc poterit ea iura cum dicta protestatione quatenus pro eo faciunt producere. tenuit Felin. in. d. c. imputari. in fine de fide instru. Aymon in. d. tract. fol. 39. nume. 87.

Sed an is contra quem instrumẽtum producitur possit illud acceptare pro parte & pro altera parte impugnare, quando capitula separata sunt vide Bar. in l. quædam. §. numularios. ff. de eden. Abb. in c. 2. de fide inst. Roma. consi. 346. col. 1. Ang. consi. 304. Corne. cons. 81. col penul. lib. 4. Ias. in. d. §. morte. d. col. 14.

REGVLA CCCXLIII.

Instrumentum alienationis rei ecclesiasticæ, in quo narratur præcessisse tractatus & licentiam, non probat dictos tractatus & licentiam nisi aliter de eis cõstet not. Bar. in l. & si forte. ff. de cast. pecu. & notant alij quos refert Hippol. in l. 1. §. si quis dicatur. ff. de quæstio. in col. 3. & Purpura. in authen. si quis in aliquo documento. C. de edendo col. pen.

Limita quatuor modis, vt per Purpu. vbi supra.

Primo, quando talia verba essent in instrumento antiquo.

Secundo, quãdo talia verba essent apposita à prælato & toto capitulo cũ iuramento.

Tertio, vbi de modico præiudicio agitur.

Quarto, vbi coniecturæ essent pro enuntiante.

ANNOTATIO.

Adde Guid. Papa deci. 151. nu. 1. vbi Addit litera B. scribit aliam limitationem huic regulæ. & vide quæ scribit Petrus Rebuff. in tract. de reb. eccle. non alie. fo. 110. nu. 75.

REGVLA. CCCXLIIII.

Instrumenta publica, confecta manu notarij publici non habent executionem paratam de iure cõmuni: sed requiritur solennis libellus, & alius processus iudiciarius. text. est melior de iure in l. minor. 25. annis cui fidei cõmissum. in princ. ff. de minorib. quẽ ad hoc allegat Ias. in. l. pactum inter hæredem. ff. de pact. allegat etiam. l. 1. C. de execu. rei iud.

Limita sex modis, vt per Ias. in. l. fin. col. 2. C. de edicto diui. Adria. tollendo.

ANNOTATIO.

Adde tex. in l. si cum dotem. §. eo autem tempore. ff. solu. matri. Ias. in l. 2. num. 9. ff. de iureiuran. & in l. quæ delegatorum. num. 6. ff. de lega. 1. & in §. item si quis. nu. 17. insti. de acti. & in l. legitima. ff. de pact. Bar in l. 3. §. in hac. ff. commoda. Hippo. sing. 356. Soci. cons. 255. col. 1. nu. 1. lib. 2. Benedict. in rep. c. Raynuntius. in verbo, si absque liberis. 2. nu. 192. de testam. Stepha. Costa in tract. de Ludo. 5. arti. prin. nume. 3. Guid. Papę deci. 117. Ioan. Campezium in tract. de statu loq. de dote. q. 111. nu. 2. Laurent. Calca. cons. 3. nu. 22. Rod. Suar. in l. post rem iudica. fol. 128. nu. 6. ff. de re iudi. Matth. de Afflictis Neapol. deci. 283. nu. 1. Dida à Segura in rep. l. si ex legari causa. nu. 59. ff. de verbo. obliga. D. Perez in l. 4. in glo. in verbo. *Mandamos*. ver. sciendum tamen est

est tit. 8. lib. 3. ordi. Anto. Gome. in l. 64. nu. 2. in legibus Tauri Frau. Aulles in capit. prætorum. c. 10. in verbo. *Execucion*. nume. 1. Cateli. Cott. in memor. iuris in verbo, instrumenta, qua ratione non dubito doctrinam nostræ regulæ esse approbatam communiter.

Hanc regulam, vltra authorem nostrum, cum duabus ampliationibus, & vndecim limitatibus, eiusque materiam non vulgariter declarans scripsit Petrus Rebuff. super regias leges Galliæ in tract. de literis obligator. arti. 6. glo. 3. fo. 137. à numero. 1. vsque ad nu. 40. tomo. 1. consti. Franciæ.

In his tamen Hispaniarum regnis praxis forensis iam pridem obtinuit, vt instrumentum publicum ac quarentigium statim, nulla prorsus citatione præcedente executioni tradatur, vt testatur summus ille practicus Rode. Suar. in. d. l. post rem iudicatam. in. 12. limi. legis regni col. 1. Qua in re illud notandum esse censeo non omnibus instrumentis executionem hanc competere, sed illis tantum quæ clausulam quarentigiam habuerint, atque ita in exercitatione forensi receptum est. Teste domino episcopo Segou. lib. 2. Vari. resolu. c. 11. nu. 3. quem sequitur insignis, & magni nõminis Padilla. in. l. quamuis. nu. 20. C. de iuris & facti igno. Quæ praxis ex eo nõ vulgariter fulcitur, quòd cap. vlti. in legibus quæ in Madritijs conuentionibus celebratę fuerunt, anno quingentesimo trigesimo quarto obiter fit mentio regiæ legis de exequendis contractibus quarentigijs, igitur cũ regia illa constitutio loquens de exequendis instrumentis, ad contractus quarentigios referatur, manifeste constat: locum non fore regiæ legi in illis contractibus qui quarentigij non sunt. Quod verius esse censeo tametsi Gome. in. d. l. 64. Tauri nume. 4. indistincte existimat quibuscunq; publicis instrumentis hanc executionem cõpetere, atque ita in practica receptum esse.

REGVLA. CCCXLV.

Instrumentorum amissio, iuramẽto probatur tenet Bar. in l. emancipatiõe. C. de fide inst. pe. l. fi. C. eo. Flor. in l. in lege Aquil. si deletũ. ff. ad leg. Aqui. not. etiam hoc Hippol. qui ad hoc plures refert in rep. rub. C. de prob. col. 28.

Limita tripliciter, vt per eundem Hippo. vbi supra. Aduerte tamẽ quod Fel. in. c. sicut in. 6. col. de re iudi. facit regulam cõtrariam, videlicet quod amissio instrumenti debet probari per probationes legitimas, sicut etiam amissio cuiuslibet alterius rei. pro qua allegat Bar. & omnes in. l. si quis ex argentarijs. §. fi. ff. de eden. quam limitat dupliciter.

Primo, vbi agitur de modico præiudicio.

Secundo, quando quis tenetur ad exhibendum officio iudicis tantum.

ANNOTATIO.

Adde Specul. titu. de inst. edi. §. postquam ver. vbi vide glo. in. c. cum olim. in. 1. in verbo, sine reprehensione. de priuilegijs. Alex. consi. 58. nume. 6. vol. 1. Guid. Papæ deci. 243. nu. 1. Matth. de Afflict. Neapo. decis. 330. nume. 3. Bartho. Chass. in consuetu. Burg. in fine pag. 1521. nu. 7.

REGVLA. CCCXLVI.

Instrumenta, si eodem die appareãt confecta, nec cõstat de prioritate, nec de posterioritate, dotis instrumẽtum præsumitur prius confectum. text. in arg. in. l. in ambiguis. ff. de reg. iur. Bar. in l. 1. ff. solu. matri. Ias. in. §. fuerat. col. 13. nume. 70. instit. de acti. & in. l. 1. ff. solu. ma. in pri. & in. l. fin. C. de edi. diui Adr. tol.

Amplia quatuor modis, & limita tripliciter secundum Ias. in. d. l. 1. col. 3. cum seq.

ANNOTATIO.

Adde omnino And. Tiraquel. in tract. de priuil. piæ causæ priuilegio. 126.

REGVLA. CCCXLVII.

Instrumenta cõfecta per notarium putatiuum, non legitimè creatum, nihil valent: tenet Specula. titu. de inst. edi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

edi.§.Restat.ver.Quid si is.& Bar.in l.actuarios.C.de nume.& actuar.lib. 12.& in.l. Herennius.ff.de decuri. Et ista est communis sententia, licet aliqui dissentiant.

Limita quinque modis, vt per Iaſ. in.l. Barbarius. ff. de offic. prẽto. in col.pen.in fine & per totam ſeq. quẽ vide prius col.8.&.9. vbi ipſam regulam principalem bene examinat, & tandem dicit eam communem ſententiam eſſe.

ANNOTATIO.

Adde circa regulam iſtam Antoni. Corſet. in ſing.incip. Error communis.

REGVLA. CCCXLVIII.

Inſtrumenti falſitas in vna parte, vitiat totum inſtrumentũ. probat glo. 1.in.c.ſi ſcripturas.9.diſt. tenet Inno. in.c.fraternitatis.de hæret.& in.c. cũ in iure. ante fin.de offic.deleg.& Bar. in.l.Quintus.ff.de auro & arg.leg.

Amplia iſtam concluſionem etiam ſi falſitas eſſet in verbis narratiuis notarij, vt in appoſitione confinium loci, in quo eſt factum inſtrumentum, vel in alia narratione facta ab ipſo notario, non à partibus, in qua non aſſerit aliquid de viſo ſuo, nam tunc vitiatur totum inſtrumentũ. tenet Innoc. in.d.c. cum in iure.& Arch. in.c. ſi Papa. de priuileg.in. 6. quos refert eis aſſentiendo Fel.in.d.c. fraternitatis pen.col.in prin.

Limita primo, quando falſitas eſt præſumpta, quia tunc ſi eſſet in vno capitulo non vitiat reliqua firmat Iacob.Butri.& Bal.in.l.iubemus.per illum tex.de teſta.C.refert Felin.in.d. col.pen.ver.Fallit autem.ſcripſit hoc etiam Iaſ.qui latius in hoc allegat quã Feli.in.l.ſi ex falſis.col.fin.de tranſacti.C. qui firmat idem quaſi falſitate, vt puta ſi ſit raſura inſtrumẽti in vna parte.

Secundo fallit, quando eſt vitioſum in acceſſorio, quia tũc non vitiabitur principalis diſpoſitio inſtrumẽti, puta in fideiuſſore, vel in pœna. ſecundum Bal.in.l.2.C.de fal. per illũ tex.& glo.ſequitur Feli.in.d.pen.coluna verſicu.ſecundo fallit.

Tertio fallit, quando falſitas eſt in parte non ſubſtantiali inſtrumenti: puta in demonſtratione alicuius rei, de cuius corpore aliter non conſtat, ita reſtringit Fel.in.d.pen.col. & Iaſ. in.d.l.ſi ex falſis.in penul.col.in fine ver.Limita.qui referũt doctores hoc tenentes.

Quarto fallit, niſi ſit falſitas commiſſa ſine vitio notarij, ſed ob falſam partis aſſertionem, quia tunc non vitiantur capitula ſeparata ab illa parte in qua ineſt falſitas: tenet Feli. vbi ſupra qui refert Bal. in.c. ad audientiam de reſcrip.& in.d.l.ex falſis.

Quinto fallit, niſi pars contra quã producitur tale inſtrumentum, acceptet ipſum in partibus non falſis, redarguendo ipſum ſolum in partibus falſis tenet Bal.in.l.2.C.de fal.Feli.in d.pen.col.ponit etiam Iaſ.in.d.l.ſi ex falſis in fine qui melius loquitur alios referendo,& rationem aſsignando.

ANNOTATIO.

Adde Bar.l.ſi ex falſis.C. de tranſacti. vbi moderni. Alex.conſi 43.nume.6.vol 4.Mari. Soci.conſi.40.nu.16.vol.2.Ioan.Igne.in l.3. §.ſi quis tabulas.nu.92.ff.ad Syl. Syluest.in verbo, Falſarius.num.6.& vide glo.in.c.quid ergo.in verbo, falſum.23.q.5.quam doctrinam noſtræ regulæ communem eſſe teſtatur eam ſequuti Rom.nu.36.Iaſ.num.9. Curti.ſenior nu.46.Rimil.col.2.poſt medium in.d.l.ſi ex falſis.Carol.Rui.conſ.63.nu.18.vol.1.Marian. d.conſ.40.& conſ.132.nu.9.vol.3. Bellonus conſ.

conſ.75.nu.10. Quæ cõmunis ſententia probari videtur in.c. quanto de his quæ fiunt a prælato ſine conſenſu cap. vbi probatur quod ſi notarius deſcribit aliquem teſtem in inſtrumento qui, re vera non interfuit, vniuerſum inſtrumentum ex hoc ſolo vitiari. Et vera ratio iſtius regulæ procedit ex eo, quod notarij fides indiuidua ſit, quæ ſi in vno capitulo inſtrumenti læſa ſit, vniuerſum inſtrumentum facile vacillat.

Primo vltra authorem, amplia dictam regulam, vt procedat in libro rationum, nam ſi falſitas aliqua reperiatur in vno capitulo, cætera ſuſpecta ſunt vt egregie conſuluit Pariſi. conſi.23.nũ.233.vol.1.

Secundo amplia vt procedat in teſte, qui ſi in parte vitioſus reperitur in totum repellendus eſt, quoniam fides in teſte indiuidua eſſe cenſetur.c.pura & ſimplex.3.q.9.& cum falſum ſemel dixerit, veluti periurus, iam teſtimonium dicere prohibetur. c. teſtimonium. de teſtib. quam doctrinam in ſpecie ſcripſit Bal.in.d.l.ex falſis.col.ſi.quem ibi ſequuntur Roma.nu.36.Alex.nu 12.Rimi col. ſi. Altia. nu.31.vbi Alber.nu.5. communẽ opinionem eſſe teſtatur idemque ibi profitetur inſignis Padilla nu.21.& eandem opinionem communem eſſe fatentur Alex.conſi.133.nu.7.vol.1. Mari.Soci.conſi.132.nu.10.vol. 3. Hippol.in ſing.76.Mari.Soci.conſi.41.nu.13.vol.2. quã ſequutus fuit conſulendo Cornel.conſi.149. nu.18.vol.2.& vide bonam glo.in.c.in noſtra: in verbo, ſed aduerſa.ibi idem videtur ſi teſtis. de teſtib.& ibi eam ſequitur Abb.num.2.& cæteri poſt eum Oldr.conſ.37.incip. Ad primam quæſtionem.nu.1.dicens hoc eſſe indiſtincte verum ſiue articuli, ſuper quibus teſtis deponit ſint ſeparati, ſiue cohærentes, cum dictum teſtis vnicum ſit ſuper vnico iuramento fundatum. Et vide Bal.in.l.fin.nu.18.C. de edit.diui.Adri.tolle.vbi id intelligit, ſiue falſum procedat vera ſiue ſubſequatur, quoniam in teſte nihil ſit prius neque poſterius. Et nõ ſolum hoc recipiendum eſt in eadem cauſa, ſed etiam in diuerſa. nam teſtis falſus contra Petrum cenſetur etiam falſus contra Ioannẽ. ita dicit Bal.in.l.2.nume.5.C. de fideicommiſſ.liberta.

Primam huius regulę limitationem tenuit Bal.in.l.2.nu.5.C.de fideicommiſſ.lib. quam communem eſſe opinionem alios allegans fatetur Padilla in.d.l.ſi ex falſis.nu.7.

Secundam limitationem tenet Bal. in.d.l. ſi ex falſis.col.pen. vbi Alex.nume.10. Alcia. nu.27.pro qua facit tex.in.l.filius.§. ſequens quæſtio.ff.de falſis.

Tertiam limitationem ſcripſit Inno.ille parens iuris canonici in.c.fraternitatis. de hæreticis.vbi doct.Bal.& Paul.in.d.l.ex falſis.nu.12. vbi Remi.col.fin.Iacob.nu.20.Iaſ.nu.9.Alci. nu.28. Cur.Seni.nu.53.Bellam.deci.47.Iaſ. in.l.1.§. hoc autem.nu 9.de noui operi.nun. Alex.conſ.88.vol.5.Petrus Auenda. de exequend.mand.reg.1.par.c.27.nume.19.quam aſſeuerat eſſe communem ſententiam inſignis Padilla in.d.l.ex falſis. Et huius limitationis exemplum ſcribit ibi Paul. in tabellione dicente aliquid fuiſſe factum in domo Titij, cũ domus illa non ſit Titij, ſed Sempronij: nam & teſtis in hac ſpecie falſi pœna non punitur authore Butricario.in.l. Lucius. ff. de his qui not. infami.Hippoly. ſing. 79.Author noſter ſequitur infra reg.745.

Quartam limitationem libenter ſequor & ſummam habet æquitatem.

Quintam limitationem ſequitur Bal. Sali. Alexand. & omnes in.d.l.ex falſis. Sed hæc partis confeſsio vel acceptatio ſibi præiudicabit in priuato ſuo commodo, non vero in publico, vt notarius excuſetur à falſitate.

Sexto vltra authorem limita quando inſtrumenti falſitas cõuincitur in præſentia notarij ſecus ſi in abſentia propter eius contumaciam ita que ſi de falſo non conſtat aliter quam vigore condẽnationis latæ in contumaciam ſola pars falſa damnabitur cætera non vt dixi in reg.683.

REGVLA. CCCXLIX.

Inſtrumenta nec alij actus non poſſunt recipi, niſi parte preſente, vel ſaltim citata. vt eſt tex. quem dicunt ibi ſing. Ang. Alex. in.l. properandum.§. ſin autem reus.C. de iud.

Limita tripliciter. vt per Iaſ. ibi in 2.col.

ANNOTATIO.

Adde Rotam deciſ.1.ti.de fide inſtrumentorum nu.3.ſecundum nouiſsimam impreſsionem.

REGVLA. CCCL.

Inter

Universidad de Deusto
Biblioteca

Interesse lucri cessantis potest peti etiam de iure canonico. tenet Abb. in c. cum venerabilis. de excep. & idem in consil. 65. & alij plures doctores relati per Felin. in. d. c. cum venerabilis. 2 col.

Limita & intellige dictam conclusionem quadrupliciter. vt per Fel. vbi supra.

ANNOTATIO.

Adde test. in c. dilecti. de foro comp. & in c. peruenit. de fide instru. & not. glo. in c. conquestus. de vsur. & glo. in l. curauit C. de actio. empt. & in l. 1. C. de summa trin. & in d. 2. vbi Bar. C. de vsur. Innoc. in c. sacro. de sentent. excommuni. Ioan. Calde. in c. nauiganti. q. 3. de vsur. Bar. in l. 1. col. 9. ver. Vltimo ad vltimam partem. C. de sent. quę pro eo quod inte. Petr. de Anch. Abb. & Ioan. de Anan. d. c. conquestus. Abb. in c. P. & Gam prin. de offi. deleg. Fran. Areti. consi. 9. col. vlti. Con consi. 113. col. vlti. lib. 5. Rapha. Co. consi. 139. col. vlt. Alex. consi. 122. col. 1. & vlti. lib. 2. & consi. 141. col. 1. lib. 5. Guid. Pap. in tract. de cõtract. illic. col. 2. ver. Circa hoc quero. Deci. consi. 116. & 119. tradit late Petrus Rebuff. in l. 1. C. de sent. quæ pro eo quod int. Aymon consi. 189. col. vlt. D. Episcop. Segou. lib. 3. vari. resol. c. 4. nu. 1. Arid. Tiraq. li. 1. de retractu. § 1. glo. 18. nu. 71. & ex Theologis tradiderunt late Thom. 2 2. q. 62. arti. 4. & quæsti. 78. arti. 2. vbi Caiet. Gabr. in. 4. sent. dist. 15. q. 11. arti. 1. not. 2. & Ioan. Maior. q. 30. Cardi. a Turre Crem. in c. si res. 14. q. 6. Sylues. in verbo, Vsura 1. q. 19. Conrad. in tract. de contract. q. 30. quorũ sententia cõmunis est vt fatetur Deci. in. c. cum venerabilis. nu 14. de excepti. quam tamen ipse impugnat post Soci. in l. de diuisione. col. vlti. ver. Aliquando & sexto. ff. solu. matri.

REGVLA. CCCLI.

Interlocutoria à qua bis fuit appellatum, & semper fuit confirmata, non potest amplius per iudicem reuocari glo. est sing. in Clem. fin. de appel. in verbo, super eam. quam sequitur & cõmendat Abb. in. cap. cum cessante. de appel. in col. 4. cõmendat etiam Feli. vbi plura pro ea refert in. c. qualiter. el. 1. col. 6. de accus.

Limita dupliciter, vt per Feli. ibi.

ANNOTATIO.

Adde Ioan. de Arnono in sing. 37. quo loco asseuerat millies doctrinam nostræ regulæ in practica vidisse.

REGVLA. CCCLII.

Interlocutoria quælibet, potest reuocari per iudicẽ, siue concernat processum, siue emergentem, siue incidẽtem quæstionem. vt in. l. quod iussit. ff. de re iudica. & in. c. cum cessante. de appel. & in. l. diẽ proferre. in prin. ff. de arbi. facit. c. fin. de appel. in. 6. not. Innoc. in. c. quoad consultationẽ. de re iud.

Limita duodecim modis, vt p Feli. in. c. qualiter el. 1. de accus. in col. 4. cum. 9. seq. vbi aliquibus ex limitationibus, alias sublimitationes interserit. Vide Alex. qui ante ipsum illas. 12. limitationes scripsit, licet non tam copiose examinauit ind. l. quod iussit. 5. col. cum trib. seq. ff. de re iudi. vbi Ripa ampliat istam regulã vndecim modis, & limitat alijs terdecim. Et vide Præpos. in. d. c. cum cessante. col. 12. cum tribus seq. de appel. vbi eam restringit. 22. modis. vbi vide Phil. col. 3. cũ. 6. seq. q eã. 14. modis restringit.

REGVLA CCCLIII.

Interlocutoria habens vim diffinitiuæ reuocari non potest, quoniam de illa prout de diffinitiua iudicatur. not. Bar. in. l. quod iussit. ff. de re iudi. refert eum Mari. in. c. qualiter el. 1. de accusa. tenet Abb. in. c. cum cessante. 2. col. in fine de appel. & in. c. peruenit el. 2. eod. ti. & voluit glo. in. c. fin. in

in verbo. inanes. de electi. in. 6. quam commendauit Feli. in. c. causam matrimonij de officio deleg. in princip.

Limita duobus modis, vt per Feli. in. d. c. qualiter. col. 4. in fine & seq. de accusa. per quem vide in. d. col. 4. quæ sit interlocutoria habens vim diffinitiuę: de quo etiam per Bal. in. l. pe. 1. col. C. aduer. rem iudi. & per Barb. in add. ad Bal. in l. minoribus. C. de his quib. vt indi. in addi. incipi. debet intelligi lite. B. & in addi. seq. Et vide quod notaui in meis doctrinis magistralibus in doct. incip. Interlocutoria. & vide Phili. in. d. c. cũ cessante de appella. in col. 3. melius per eũdem in col. antep. vsque ad finem vbi describit vltra. 26. sententias interlocutorias, quarum aliquę habent vim diffinitiuæ.

ANNOTATIO.

Adde pro nostrę regulæ interpretatione & vt perfecte intelligas, quando interlocutoria sententia vim habeat diffinitiuę statue conclusiones sequentes.

Prima igitur sit conclusio, omnis interlocutoria quæ post se aliam sententiam non sperat, dicitur habere vim diffinitiuę: quia videtur facere effectum quẽ facit diffinitiua: quia illi instantiæ finem imponit Bar. in. l. quod iussit. ff. de re iudi. Anto. de Butrio Abb. Imo. & doctores in. c. cum cessante. de appel. Et exẽplum constitui potest in sententia absolutoria ab obseruatione iudicij. Item in illa per quam pronunciatur appellationem esse desertam. Item in sententia multæ. Item in secũdo decreto & in alijs similibus.

Secunda conclusio, omnis interlocutoria, quæ diffinit articulum substantialem causæ principalis dicitur habere vim diffinitiuæ glo. in Clem. 1. de causa possessi. & propriet. & in Clem. fin. in gloss. 1. de appellat. Bal. in l. 1. C. quando prouo. non est necess. cui sententiæ suffragatur tex. in. l. intra vtile. ff. de mino. Vt quando minor postulat beneficium restitutionis in integrum, & iudex pronuntiat super tate: scilicet eum non esse minorem nam hoc casu tacite eum excludit à restitutione petita: & ea ratione dicitur articulus substãtialis causæ. ita docte scribit Alex. in rub. ff. de re iudi. in fin. col. sequitur egregius Maranta in aduocatorũ Speculo. 6. par. actu. 1 §. Expedita nu. 44. pag. 518. Item potest conclusio hæc exemplificari quando exceptio aliqua peremptoria repellitur. & in. d. Clem. fina.

Tertia conclusio. Omnis interlocutoria per quam finitur iudicis officium, dicitur habere vim diffinitiuæ. ita scribit Bar. in. d. l. quod iussit. Et huius conclusionis exemplum est quãdo iudex pronuntiat se incompetẽtem. vt bene colligitur ex his quæ scribit Alex. in. d. l. quod iussit. col. 7.

Quarta & vltima conclusio. Omnis interlocutoria continens aliquid dari vel fieri, habet vim diffinitiuæ. vt tradit Bar. in. l. nec quicquam. § vbi decretum. in prin. ff. de offi. proconsul. Et circa superiora illud notandum esse censeo, quod sicut reperitur interlocutoria habens vim diffinitiuę: ita etiam reperitur diffinitiua habens vim interlocutoriæ cuius exemplum est quando iudex pronuntiat male appellatum fuisse. vt tradit Bal. in l. cum & minores. col. 2. C. si aduersus rem iudi.

REGVLA. CCCLIIII.

Interlocutoria per quã iurisdictio iudicis est finita, vt si pronunciat se iudicem incompetentem, vel non esse procedendum ad vlteriora, vel si absoluat conuentum ab obseruatione iudicij nõ potest reuocari per eum tex. est not. in. c. significantibus. de offic. deleg. bonus tex. in. c. iudex ab Apostolica. § 1. in fin. eo. ti. in. 6. not. Abb. Imo. Rom. Mari. Bal. Anton. in locis relatis per Feli. in. c. qualiter. el. 1. col. 4. in fine. ver. Fallit secũdo. de accus.

Limita quatuor modis, vt per Fel. ibi quas limitationes transcripsit Ripa etsi aliquid addens in. l. quod iussit. col. 4. de re iud. ff. quas in summa transcribere libet.

Primo fallit, in iudice ordinario: pro quo allegat Fel. & Rip. Bal. Paul. & Iaf. hoc tenentes & postea referunt doctores alios contrarium firmantes.

Secun

Universidad de Deusto
Biblioteca

Secundo fallit, vbi à tali interlocutoria esset appellatum, quia tunc poterit reuocari secundum Feli. & Ripā vbi supra: quam tamen limitationem dicit idem Ripa sibi nō videri tutam, ex ratione de qua per eum, ex quo relinquit cogitandum.

Tertio fallit, quando iudex declarauit se incompetentem, super aliquo dependenti à principali negotio, seu incidenti tantum.

Quarto fallit, quando iudex qui pronuntiauit, se non iudicem, non est datus principaliter, sed accessoriè, vt executor: quia potest talem sententiā reuocare. Ita nota. singu. Domi. post Paul. in. c. si super. de offic. deleg. in. 6 quos refert Felin. qui dicit hanc limitationem notandam, quia multa ex ea elici possunt: quam simpliciter sequitur Ripa referendo Feli.

REGVLA. CCCLV.

Interpellatio extraiudicialis constituit debitorem in mora. vt not. glo. in. l. qui Romę. §. cohęredes. in verbo, testato. ff. de verb. obliga. & in. l. fideiussor. obligari §. fi. ff. de fideiusso. in verbo, reus. & in. l. amplius non peti. ff. rem ratam hab. per quas. ita tenet Bar. in. l. si ex legati causa. ff. de verb. oblig. idem in. l. qui vxori. in prin. ff. de adulte. alia glo. in. l. vinum. si cert. pet. ff. in glo. mag. in prin. tex. pro eis in. l. denuntiasse in princi. ff. de adul. quem ad hoc dicit menti tenendum Bar. in. d. l. qui vxori. in princip. cum qua legit simul eandem. l. denuntiasse. Et hoc tenet Segur. vbi plures gloss. allegat in rep. l. si ex legali causa. in fol. 14. col. 2. ff. de verb. oblig.

Ampliatiam si talis interpellatio fieret per verba enuntiatiua: vt si creditor debitori dicat. Egeo pecunia quam mihi debes, vel similibus verbis vtatur not. Bar. in. l. & hoc modo. ff. de lega. 1. Ang. & Flori. in. l. mora. ff. de vsur. qui adducunt tex. in. l. Paulus §. 1. ff. de bon. lib. & not. alij quos refert. Ias. in. d. l. vinum. in col. 8. si cert. pe. & in. d. l. si ex legati causa. in col. 6 ff. de verb. oblig. & ista est magis cōmunis sententia secundum eum, licet alij quos ipse enumerat ab ea dissentiant. & tenet etiam Segu. in. d. fo. 14. & in. d. col. 4.

Amplia secundo, quod etiam sola notificatio debiti extraiudicialis cōstituit in mora. ita Bal. in. d. l. vinum. quod ibi sequitur Ias. d. col. 8. dicens. hoc raro reperiri alibi & not. etiam Segur. in. d. col. 4. in fine.

Amplia tertio, vt sufficiat etiā vna interpellatio ad hoc tex. est iūcta glo. in l. mora. ff. de vsur. & not. Bar. in. l. Titia. §. vsuris per illum tex. ff. de leg. 2. not. Dida. de Segu. in alleg. l. si ex legati. fo. 15. col. 1. vbi describit tres casus vbi hoc fallit, & sic non sufficit vnica interpellatio.

Limita istam regulam quadrupliciter, vt per eundem Ias. in. d. l. vinum in. d. col. 8. & in. d. l si ex legati. d. col. 6. cum duab. seq. quarum limitationū duæ vltimæ differūt, à tribus descriptis per Soc. huic regulæ in suis fallentijs in reg. 191. incip. interpellatio. & duæ primæ quę cum alijs cōcordant latius & melius à Ias. examinantur, quā sint ab ipso Soc. descriptæ, qui huic regulæ nullam ampliationē assignauit: & supra scriptas quatuor limitationes rescripsit etiam idem Didacus de Segura in alleg. l. ex legati. fol. 15. col. 4. in duabus col. sequen.

ANNOTATIO.

Adde circa istā regulā Roma. in sing. 429. incip. Ego. dixi. Anto. Rub. in. l. non solum. §. morte nu. 781. ff de nou. operi. nunt. Corne. consi. 101. nu. 19. vol. 1.

Hanc regulam, vltra authorem nostrū scripsit Fran. Purpuratus in. l. vinum. num. 31. ff. si cert. peta. vbi ampliat eam quatuor modis, & sex modis limitat. Eandem regulam cōstituit Mar. Anto. Bauer. in tract. de mora. vbi prima parte à nume. 1. vsq; ad final. ampliat eam decem modis &. 2. par. à numero. 1. vsq; ad fin. limitat eam tredecim modis. Et circa. d. regulam vide doctores quos remisiue allegat And. Tiraq. lib. 2. de retract. conuenti §. 4. gloss. 6. nume. 39.

REGVLA. CCCLVI.

Interpellatio ad hoc vt constituat debitorē in mora debet fieri congruo tempore. tex. est in. l. cum filius. §. fin. ff. de ver. obligati. Et dicas idem si cōgruo loco non fiat. vt in. l. si soluturus ff. de solut. & nota. gloss. in. l. mora. in princ. ff. de vsur. cum de tempore ad locum argumentum teneat, vt sunt iura in. l. fi. ff. de tritic. & in. l. vinum. ff. si cert. pe. in. c. 1. de plus peti.

Limita dpuliciter, vt per Ias. in. d. §. fin. col. 1.

REGVLA. CCCLVII.

Irregularitas contrahitur, quando quis ministrat in ordine, quem non habet & in. c. 1. & 2. de cleri. non ord. minist.

Limita sex modis, vt per Silvest. in sua summa in verbo, irregularitas ver. duodecimo quæritur.

ANNOTATIO

Adde Lapum allega. 29. & authorem nostrum in practi. crimi. cano. c. 12. nu. 4.

REGVLA. CCCLVIII.

Iudex potest parcere reo cōtumaci spectando cum etiam actore inuito & contra dicente text. in. c. cōsuluit. de offi. deleg. quod dicit ibi Fel. sing. not.

Limita tripliciter, vt per Felin. ibi col. 1.

ANNOTATIO.

Adde Deci. post alios interpretes in. c. consuluit. nu. 3. de offic. deleg. & And. Tiraq. in lib. 1. de retractu. §. 8. glo. 2. nu. 10.

REGVLA. CCCLIX.

Iudex si ex pluribus pœnis vnam eligit, non potest aliam imponere. vt in. l. Prętor edixit. §. fin. ff. de iniur. & not. Bar. per illam. l. in. l. 1. in fine, ff. vi. bon. rapto. idem in. l. fenatus. in. 2. col. ff. de accusa. vide Bal. in. d. l. data opera. col. 2. C. de accusa.

Limita tripliciter, vt per Feli. in. c. quod. olim. de iudæ. in fin.

REGVLA. CCCLX.

Iudex non potest reuocare diffinitiuam sententiam tex. est in. l. Paulus. & in. l. iudex. ff. de re iudi. faciunt iura not. quę in criminalibus loquuntur in. l. moris. §. sed enim & in. l. Diui fratres. ff. de pœn. quę cōmendauit Abb. in. c. suborta. de re iudi. in col. pen. Habes Hispane tex. in. l. 2. ti. 22. par. 3.

Limita. 12. modis, vt per Prępo. in c. cum cessante. de appel. in. col. 17. & seq. Quam etiam regulam octo modis restringit Feli. in. c. qualiter. el. 1. col. 13. cū octo. seq. de accusa. vbi plenissime hoc examinauit. Et vide Ripam in. l. quod iussit. in col. 10. cum duabus seq. ff. de re iudi. vbi ampliat istam regulam octo modis & limitat alijs nouem.

ANNOTATIO.

Adde circa regulam istam nostrum Anto. Gomez. in delictorum tract. c. 13. vbi à nume.

Universidad de Deusto
Biblioteca

63,vsq; ad fin.duodecim casus scribit in quib⁹ sententia diffinitiua vel reuocatur vel saltim suspenditur. & vide Rebuff. super regias leges Gallię in tract.de sententi. arti.3.glo.vni. 3.tomo.Eandem regulam cum.12.limit. scripsit idem Rebuff.in. l.quòd iussit.ff. de re iudi.

REGVLA. CCCLXI.

Iudex delegatus non potest cognoscere de nullitate suæ sententię. vt in l.si vt proponis.la.1.C.quom.& quãdo iud.

Amplia tripliciter & limita quinque modis, vt per Ripam in.l.quod iussit.ff.de re iudi.in col.3.& sequẽti.

REGVLA. CCCLXII.

Iudex secularis non potest cognoscere de causa spirituali, nec principaliter,nec incidenter vt probat tex.in c.tuam.de ordine cogni.& in.c.lator. qui filij sint legitimi & in. c. si iudex laicus.de sent.excóm.in.6.

Limita nouem modis,vt per Alex. in.l.Titia.in.4.& 5.col.ff.solu.matr. Vide Iaſ.qui addit alias quatuor limitationes in. l.quoties.2.col. ad fin. & in seq. C.de iudi.

ANNOTATIO

Adde authorem nostrum infra in reg.459. incip.Matrimonij causa.vbi vide quæ ipse ibi adnotaui post eum.

REGVLA. CCCLXIII.

Iudex propter sententiam nullam non facit litem suam. not. Ang. in.l. 1.§. hæc verba. ff. quod quisque iuris quod dicit sing.Fel.in.c.ex tenore. de rescriptis.in col.4.qui allegat glo.in l.fi.ff.de var.& extra.cogni.vbi Bar. Adde vltra eum Bar.in suis quæstio. in.quæstio.9.incip.iudex per imperiam.col.1.ver.Decimo probatur.vbi sequitur prædictam gloss. Ex quo colliges rationem huius regulæ, quæ est videlicet,quia talis sententia non lędit partem. & vide Imol. in cap.fin. de emptio.& vendi. qui dicit non alibi illam glos. eam etiam commendat ad hoc Iasso.in.l.4.§. condemnatum.in princi.ff. de re iud. vbi etiam refert Ang.vbi supra not. etiã Paul. in.l.si filiũ familias.ff.de re iudi. allegando.d.gloss. Et vide tu Hispane.l. 11.ti.22.par.3.quæ ponit plures casus in quibus sententia est nulla.

Limita primo,nisi fuisset eam executus secundum Bal.in. l. obseruare. §. proficisci. quæstio. 21. ff. de offici. procon.quem sequitur Feli. vbi supra & tenet etiam Paul.in.d.l.si filium famil. Adde vltra eos Ang.in.l.1.§.hęc verba.supra alleg,vbi etiã per Alex. in prin.qui refert Fulgo.hoc sublimitantem.Nisi executio possit retractari per grauatum,quia tunc debet eam retractare grauatus, & sic quod limitatio procedat, quando executio est irretractabilis : quam sublimitationem nota. Et credo eam intelligendam,siue sit irretractabilis, ex natura ipsius actus,quia fuit executus, siue quia lapsum est tempus quo pars debebat illam retractare, quia ista negligentia non potest opponi parti per iudicem, ex his quæ infra in. 4. limitatione describam. Ex hoc habes vnum effectum, quod actus sit irretractabilis: conforma eo quod nota. Philipp.in cap.vt debit⁹.6.col.de appella.vbi tenet. Quod à futuro grauamine potest appellari,quando grauamen est irreparabile,vt puta à tortura, vel captura & vide Felin. in cap.si quando de offic.delega. in col. pen. vbi ponit.5.effectus irreparabiles cõtra regulas iuris cõmunis. Vide etiam

etiam alium per Alex. post Paul. ibi in.l.4.§.condemnatum.col.fi. ver. Et per istam.ff. de re iudi. videlicet,quod quando per executionem sentẽtiæ infertur infamia, vel pręiudicium irretractabile tũc allegatio nullitatis, vel restitutionis in integrum impedit executionem. Vide alium per Iaſ. in.l.vt vim.in col.4.circa fin.ff. de iusti. & iur.

Secundo declara,quod regula procedit quo ad totale interesse, sed quo ad expensas propter hoc factas, & damna,bene facit litem suam.ita Bar. in solutione quæstionis.9. supra allegatæ in.1.col.in fin.& tenent Aug.& Alex. vbi supra tenet etiam Paul.in d.loco.

Tertio limita, nisi nullitas sententiæ prouenerit ex eo, quia iudex pretio corruptus tulit eam: quia tunc licet sententia sit ipso iure nulla. vt in l. venales. C. quando prouo. non est necesse & in.l.seruo inuito §.cum Prętor.ff.ad Treb.vbi docto.& not.glo. in.c.cum non ab homine.in gloss.fin. de vita & hone.cleri.& in.l.si per imprudentiam.in verbo,authore. ff. de iuict. Tamen tenetur parti in totum. vt est tex.& ibi Bar.in.l.fin. C.de pœna iudi in.d.q 9 col.antep.in fine.in ver. Decimo probatur. & vide Alex. in.d.§.hæc verba.1.col. vbi idem tenet per alleg.l. & refert plures. idem firmantes.licet de Bar.vbi supra non meminerit.Et aduerte quod Alex.vbi supra,generaliter tradit hanc limitationem, dicendo quod quando sentẽtia nulla non fuit dolo iudicis lata, tunc iudex tenetur ad integram litis estimationem: licet vt videre poteris, illa lex finalis solum loquitur, quando iudex precibus,vel pretio tulit sententiam.

Quarto crederem(saluo meliori iudicio) supradictam regulam restringendam, nisi esset lapsum tempus ad agẽdum de nullitate(quod ex iure nostri regni Hispaniæ est tempus sexaginta dierum. vt in.l.2.titul 15.lib.3. ordi.) vel si elapsi sunt.30.anni,infra quos posset agi de nullitate.iuxta not. per Bar.in.l.si expressim.ff.de appel. quem refert Lãf.in rep.cap.quoniam cõtra fo.3.col.2.de prob.& per Card. in Clem.1.de re iudi.in.14.& per Philip.in.c.dilecto. de appel.in col.5.& per Iaſ.in.l.1.col.fi.ff. de ferijs, quia tunc cum sentẽtia lędat partem & ratio huius regulæ cesset, merito cessabit eius dispositio. Nec arbitor quod poterit iudex imputare parti quare de nullitate non egerit, sicut nec imputare potest,quod ab eius sententia iniusta non appellauit,vt voluit glo. in.l.1. in verbo, noui iuris. ff. quod quisque iuris. & probat glo. in.d. l.si per imprudentiam. ff de iuicti.& not. Bar. in solutione.d.q.in prin.& tenet Inno. in.c.sacro. de sentẽ excomuni. quem refert & sequitur Bal.qui hoc comprobat rationibus optimis in.c.1. §.iudices. de pace iuram. fir. in col. pen.ver.Quæro nũqd. & tenet Ang. in.l.4.§.fin.ff.de damno infecto vbi vide Alex. qui plures refert & tandem concludit quod ita est communis conclusio. Imo fortius opinor quod etiamsi pars cœperit agere de nullitate, & causa nullitatis sit deserta, ad huc possit contra iudicem: quod infero ex illa magis communi conclusione relata per Alex.vbi supra. quæ habet. Quod si appellatio sit deserta, pars agit contra iudicem qui iniqs pronuntiauit, dum tamen lapsu temporis,& non renuntiatione ipsius appellantis & sic appellatio deserta: & sic eodem modo intelligo de desertione nullitatis, vt iudex tenetur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quinto generalius restringe, nisi aduertarij interserit, quia tunc benefacit litem suam. Ita tenet Bal. in. l. si vt proponis. la. 1. in fine. C. quomodo & quand. iudex. & consonat illud quod firmat idem Bal. in allega. §. iudices. in col. 1. ver. Quęro nunquid. vbi tenet. Quod in casu nostræ regulæ iudex facit litem suam, in eo quod partem damnificat. Facit etiam quod voluit idem in. l. pen. C. de pact. prope fin. vbi tenet quod quando sententia nulla generat prejudicium parti, iudex facit litem suam.

ANNOTATIO.

Adde late Paridem de Puteo in tract. sindicatus. § An sententia. & §. precedenti in fine Sebasti. Banti. in tract. de nullitatib⁹. ti. Quoties & intra quod tempus. nume. 65. Thom. Grama. consi. crimi. 54. nu. 9.

REGVLA. CCCLXIIII.

Iudex vel is cui fit commissio, non se excusat prętextu infamię, vel alterius inhabilitatis. tex. est in. l. nec infames. C. de decuri. lib. 10. per quam ita tenet Specu. in tit. delegato. §. Excipitur. ver. Sed nunquid. tenet Inno. & communiter alij docto. in. c. sciscitatus de rescrip.

Limita sex modis, vt per Felin. ibi col. 4.

REGVLA. CCCLXV.

Iudex ad quem, non inhibet iudici à quo, sed prius debet prędmitere cognitionem vtrum appellatio sit recipiēda: & si eam recipit veluti emissam ex probabili causa, poterit postea inhibere iudici à quo ne procedat. text. in c. Romana. §. quod si obijciatur. de appel. lib. 6. iuncto Inno. in. c. dilect⁹. lo. 2. de rescrip. Istud dictum sequitur Cōpostella. & cōmuniter alij ibi. Bal. in add. ad Specu. tit. de appel. ver. Per appellationem ab interlocutoria. idē tenēt dñi de Rota in decisi. 412. in nouis incip. Item si appelletur. titul. de appel. & eod. ti. decil. 6. in antiq.

Limita quadrupliciter, vt per Feli. in. d. c. dilectus. lo. 2. col. 9.

ANNOTATIO

Adde concilium Tridentinum sesione. 22. C. 7. quo loco iancitum stat inhibitionibus post appellationem faciendis ad vnguem seruandam esse Pontificiam constitutionem. c. Romana. § si obijciatur. de appellation. lib. 6. aliter inhibitio est ipso iure nulla.

REGVLA. CCCLXVI.

Iudex debet pronuntiare sententiā secundum partium conuentionem & cōcordiam tex. est in. l. si conuenerit. ff. de re iudi. facit. l. 1. §. post operis. ff. de oper. noui nunti. Exempla ad hanc regulam ponit Vldar. Zazi. in. d l. si cōuenerit. col. 1. & in. 2. col. dicit per eam limitari tex. in. l. iudicium. ff. cōmuni. diui. item tex. in. l. illicitas. §. veritas. ff. de offic. præsi. item text. in. l. rem non nouam. C. de iudi.

Limita hanc conclusionē quinque modis notabilibus, vt per Iaſ. in. d. l. si conuenerit. Et adde sextam limitationem per Vlda. Zazi. vbi supra.

ANNOTATIO.

Adde text. in. l. si quos. C. de decuri. lib. 10. & facit tex. in. c. vlti. de transacti. & vide quæ scribit Bar. in. l. si expresim. ff. de appel.

REGVLA. CCCLXVII.

Iudex potest supplere in accessorijs, post quā tulit sententiā: debet tamen illud facere eodē die. l. Paulus respōdit rescindere. ff. de re iudi. facit. l. iudex

iudex postea quam. eod. ti.

Amplia hanc regulā in prima parte, scilicet quod iudex potest supplere in accessorijs duob⁹ modis, vt per Vldar. Zazi. in. d. l. Paulus. 1. col.

Limita tripliciter, vt per eum vbi supra. 2. col.

REGVLA. CCCLXVIII.

Iudex alterius territorij, nō potest mittere executioni sententiam, ab alio iudice latā, nisi ad literas & requisitionem iudicis qui eam tulit text. est quem ibi not. Ang. in. l. properādum. §. sin autem reus. C. de iud. in. 1. col. quem dicit ibi Paul. alibi in corpore iuris non reperiri meliorem. Et vide tu Hispane. l. 1. ti. 27. par. 3.

Limita duobus modis notabilibus, vt per Iaſ. ibi in. 1. col. & vide. Alexā. quem ipse Iaſ. non refert in. l. à diuo Pio. §. sententiam. in col. 5. ff. de re iudi. vbi descripsit dictas duas limitationes, & aliam tertiam, & in materia bene loquitur.

REGVLA. CCCLXIX.

Iudex etiam delegatus, cognoscit an sua sit iurisdictio. probat text. in. l. 2. ff. si quis in ius voca. non ierit & in l. præscriptione. C. si cōtra ius vel vti. pub. & in. 8. c. super literis. de rescrip.

Amplia istam regulam tribus modis, & limita alijs. 14. vt per Feli. in. d. c. super literis. in col. 12. cum alijs. 12. col. sequentibus.

REGVLA. CCCLXX.

Iudex qñ procedit super delicto ex præsumptione, debet multum temperare sententiam suam, & maxime ne cōdemnet, nisi raro & modice ad pœnam, nec pecuniariam, nec corporalē, Verba sunt aurea Innoc. in. c. quia verisimile. de præsumpti. quem commendat. Abb. in. c. auditis. in col. pen. de præscrip. Anto. & idem Abb. in. c. quanto. de præsumpti. & celebrāt hāc doctrinā Inno. Specul. Oldral. Petr. de Ancha. Bal. & Cępol. & Fel. in pluribus & varijs locis relatis satis diffuse per Hipp. in repet. rub. C. de proba. in col. 50. quos etiam fere ad literam retulit idem Hippo. in. l. repeti. ff. de quæstio. in col. 6. in fine & sequenti quæ loca referre nolui breuitatis affectu. Sat sit authorum tibi referre nomina, vt noueris qui fuerint tantę decisionis celebratores, vltra quos vide Iaſ. in. l. vt vim. 3. col. ff. de iust. & iure. Alex. in. l. 1. in col. 9. ff. si cer. pe. & ibi Iaſ. in. 5. col. in fine qui allegant glo. in. c. inter solicitudines de purga. cano. in glo. fin. Licet Iaſ. in loco proxime relato, corrupte eam alleget. Commendat etiam Thom. Ferra. in caut. vltra Cępol. caut. 5. in col. 2.

Amplia istam regulam, verbis Paul. de Castro notandis in consil. 197. incipi. visa inquisitione vbi voluit quod ad condemnandum quem ad pœnam ordinariam delicti, non sufficiunt argumenta vel indicia quātuncunque vrgentissima, etiam si sint talia, quæ mentem iudicis adeo coarctarent, vt aliud credere non possit: & ibi scribit plura exempla, quod refert Hippol. in. d. rep. col. 50.

Limita & intellige prædictam cōclusionem quando iudex procedit ex hominis præsumptione, secus si ex præsumptione iuris. Ita limitat Abb. in. c. accedens. col. 2. de accusa. in ver. Nec obstat. Dat rationē, quia illa non ita fallit, sicut prēsumptio hominis. Confirma hanc conclusionem. 12. differentijs, quas cumulat

Universidad de Deusto
Biblioteca

Fel.inter ea quæ sunt hominis, & ea quæ sunt iuris.in.c.pastoralis.§.fi. pe. col.de offic.delega.

ANNOTATIO.

Adde Abb.antiquũ Ioan.And.Collect.Card.Panor.Felin.in c.afferte.de præsumptionib. per tex.ibi vbi sapientissimus ille rex Salomõ, quoniã non euidenter, sed ex præsumptione cõpertum habuit, illi⁹ meretricis delictu, eam ad filij restitutionẽ solum, non vero ad aliquã pœnam corporalem condẽnauit. Et quanuis tex.ille passim ad huius regulæ comprobationem adduci solet nõ omnino probare videtur, quia ibi ad solum filij restitutionẽ non vero ad aliquam pœnam infligendam agebatur. Hæc tamen sententia nostrę regulæ tenenda est, quia propter id quod ab antiquissimis legum & canonum professorib⁹ recepta semper fuit summa innititur æquitate, quam vt ab antiquioribus incipiam, præter supra allegatos tenuit Alb.Gandi. summæ authoritatis vir & magnus practicus testimonio Ioã.And. in addi. ad Specu.tit.de procura §.1.ver.Item quod causa est criminalis.in addi.incipi. Super hoc videtur.& ab omnibus iudicibus maleficiorum habetur loco principis, vt testatur Fulgo. consil.107.col.2.Aegid. Bossi. in delictorum tract.cap.1.de delicto nume. 17. Gandinus in quam in tract.malefi.titu.de præsumption.& indicijs ex quibus condẽna. sequi potest.col. 3.vbi dicit quod ex præsumptionibus & indicijs quantuncunque violentis, & vrgentibus atque etiam indubitatis, nõ proceditur ad cõdemnationem pœnæ corporalis & ita tenuisse testatur omnes doctores Bononiæ & quoscunque suæ ætatis quos viderit, & se hoc vidisse de consuetudine seruari.idq; voluit Oldral.consi.92.Specul.ti.de præsumptionibus. §.species.ver. in summa. Bal.in. l.presbyteri. col.pen.ver.Et adde.C.de epis.& cleri.in l.1. illius initij.& in l.sciant cuncti.ver.sexto probatur.C.de proba.& in.l. non est verisimile. ante fin.ff.quod metus cau.& in.l.si fugitiui. col.2.ver.si autem nõ est certum.vbi Cepol. fo.vlti.C.de serui.fugi. & in.c 1.in fine tituł. quib.mod.feud.amit.& in rub.de offic.deleg. col.pen.ver.Item dicit.& cons.250.col.2.li.1. & cons.364 col.2.ver.Præterea mitigãda est. lib.3.Alb.in l absentem.nume.3.ff.de pœnis Alex in l.1.nu 28.vbi Ias.nu.21.Deci.col.2. & alij moderni.ff.si cert.pet. Abb.in.c.2.nu. 3.de coha.cleri.& muli.Claud.in rep.l.vt vim col.27.ff.de iusti.& iure Paul.de Cast.in.d.l. sciant cuncti.vbi ex hoc dicit se quempiam a morte liberasse: qui visus fuerat exire gladio euaginato ab agro quodam in quo repertus fuit occisus inimicus patris illius, qui eo die domo egredienti iusserat ne rediret, quin prius aliquid noui audiret, & cum domum redisset, dixit ei pater, vt fugeret.& vide eundem cons. 299.col.vltim.lib.2. vbi dicit se quempiam a morte liberasse: contra quem erant ita fortia indicia vt animus ac intellectus hominis non potuisset credere alium quam eum fecisse illud homicidium.Alex.consi.15.col.2.ver.Tertio per id lib.1.& consi.2.post princ.lib.7.& cons.115.ad finem.lib.3. Barba.consil. 23.col. vlti.ver. Existis.lib.2.& consi.26.col.7.versi. Modo stat solennis.lib.1 Roma in.l.1.§.si quis in villa.in fine.ff.ad Sylla.Felin.in.c.qualiter & quando.in.2.§.vltim. ver. Tertia causa.de accusa.quo loco celebrat hanc doctrinam. & in c.cum venerabilis.col.4.ver.Secundo not. vbi late Deci.col.11.de exceptio. idem Deci. in c.tertio loco.col.penul.de probatio. Ioan. de Ana.consil.59 nume.2. & in.c.tua nos.§. vltimi.col.2.de homi.Ias.in.l.1.col.6. ver.primo ex regula.C. de serui fug. Aug. Arimi. ad Ang.in tract.malefi.in parte, Anno præsenti. & iterum in parte, cõparuerunt.col.1. Matth. de Afflict.in const.Regni Siciliæ in constitu. incipi.Mala noxia.col.2 Cœpol. consi.crimi. 6.col.2.ver.Licet secũdum & consil.27. col. vlti.& consi.32.col.penul. & consil.34. quæstione.4.Iacob.in rub.ff.de prob.nu. 7. And. Tiraq.in tract.de pœnis.causa.27. nu.1. cum sequenti.And.de Isernia.in.cap.1.§.si vero.de contro.inuesti.Hipp.in sing.288.& in pract. §. Quoniam.nu.32.Matthæus.sing.118.incip. Nota quod præsumptio.vbi diligentissimus & doctus vir Gabr. Sar. in addi. Ludo. Car. in practi.crimi.fo.142.nu.19.nouissimę impressionis.Thom.Gram.voto.10.nu.39.& decisi. 42.num.13.Iacobus de Nouel.in pract.crimi. in tract.de testibus in causa crimin. num.34. And. Alci.in tract præsumpti.reg.2. præsum. 9 Nicol.Boeri.decisi.164.Anto.Gome.in tracta.de delictis.c.12.nu.25. Marc.Anto. Nattæ consi.407.nu.13.Quam opinionem fatentur esse communiter approbatam Pala. Rubi.in alleg.hæresis.§.11.Petrus Dueñas in reg.303. limi.1.Aegidi.Boss.in delictorum tract.in tit. de conuictis.nu.34.pag.169.& ti.de confessis. in nume.12.

Hanc

Hanc regulam vltra authorem nostrum, eum quatuor limitationibus scripsit Fel.in.d. c.afferte.nume.7.de præsump.& plures alias declarationes colliges ex Fran.Bruno de sancto Seueri.in tract.de indicijs & tortura.4.q. 1.partis & ex Aegid. Bossi.in.d.titu.de conuictis nume.37.

REGVLA. CCCLXXI.

Iudex ex causa potest pœnam à iure statutã moderare tex. est in.l. quid ergo.§.pœna grauior.ff.de his q̃ not. infa.Inno.in.c.qualiter & quando.el. 2.de accusa.tex.glo.& Bal.in.l.etsi seuerior.C.in quib.cau.infa.irrog.

Limita istam regulam.6.modis, vt per Feli.in.d.c.qualiter & quando.§. ad corrigendos.in col. 6. & vide per totam col.seq.septem causas iustas alterandi pœnam.

ANNOTATIO.

Adde authorem nostrum in practi. crimi. cano.c.139.num.1.vbi vide quæ scripsi prima annotatione litera.A.Thom.Grama.voto.23. nume.19.Aegi.Bossi.in delictorum tract.titu. de pœnis.nu.8 & nouissime Petrum de Auẽdano in capi.prætorum.2.par.c.16.nu 11.

Primo tamen amplia istam regulam, vt nõ solum procedat in superioribus iudicibus verum etiam in inferioribus. ita teneo contra Deci.in.c.de causis.col.pen.in fine. de offici. delega.& contra alios prope infinitos quorum opinionẽ profitebatur esse cõmunem Aegid. Bossi.in.d.ti.de pœnis.nu. 10. vbi etiam ipse eam impugnat licet fateatur quod in Mediolanensi dominio princeps vel senatus hãc pœnarum moderationem non permitteret. Cogitabam tamen vltra eum quod vtraque opinio defendi potest, hac differentia constituta. Aut iudex minuit pœnam legalem, ex causa cohærenti delicto quam ius commune considerauit, tunc procedat nostra priuata opinio contra communem quia hoc casu non videtur iudex pœnam minuere sed ipsa lex. Aut iudex vult pœnam minuere, ex causa extrinseca & propter legem ipsam & naturam delicti tunc procedat communis opinio vt inferiores iudices minime possint pœnas inconsulto principe moderare. quam distinctionem collige ex Bar.in.l.quid ergo.§ pœna grauior. col.2.ff.de his qui.not.infamia.

Secundo amplia, vt non tantum possit iudex ex causa pœnas moderare, sed etiam in totum remittere tex.in.l.in metallum. ff. de pœnis.l.& non omnes.ff.de re mili.quæ tuta ad id allegat Roma.cons.429.

Tertio amplia, vt etiam procedat, in pœnis ab statuto impositis.not.Bar in.d.§.pœna grauior.in fine & in.l.vlti.ff.de receptator. & al.in l.cleri.C.de fideicomiss.& in.l.etsi seuerior. col.2.ver.Ex prædictis.vbi Sali.& Paul.C.in quib.causa. infam. irrog. Ioan.de Platea in.l. omnes delatores.not.4. C. de delator.lib. 10. Paul.de Castro.consi.277. col.3. ver. Ex his sequitur.lib.2.Abb.in.c.vti.not.2.de trãsact. & in.cap.sacris.col.1.ver. Vltimo facit.quod metus cau. & in.c.vltim col.vlti. de constit. Fulgo.consi.124.col.vlti ver.Cæterum. Deci. in.d.c.de causis col.vlti.de offic.delega. Mar. Anto.Nattæ cons.458.nume.11. vol.1. Franc. Are.consi.130. Anto.Burg. post Abb.in.c.vt mensuræ.de empti. & vendi.quam opinionẽ fatetur esse communem eam sequutus Mar. Anto.Bian.in practic.crimi. §. postquam.nu. 77.eam que alleuerat esse magis comunem And.Iraq.in tract.de pœnis. in præ ationẽ nume.22.Quanuis Bal.ex more sibi contrarius contrariam opinionem defendat post Iacob.Butri.in.l.1.C.si aduer.delictum & in.d. §.pœna grauior.col.3.& in.l.eum qui in fine. C. de fur.hac vna ratione metus quia statutũ (vt ille inquit) est præcise obseruandum. Sed ipse primam opinionem tanquam veriorem & magis communem sequor cum eadem ratio sit in pœnis statutarijs, sicut in pœnis legalibus: neque sunt statuta iudaice & secundum corticem intelligenda, sed potius secundum rationem.vt ab codẽ Bal. memorię proditum est in.l quicũque.col.pen.ver. Quarto casu.C.de serui.fugi.& in cons.294.in fine lib.1.Alex.in cons.83.col.2 li.2.Ioã.de Ana. in.c.sicut col.vlti.de iudi.Paul.de Castro cõs. 325.col.2.lib.2.

Quarto amplia, vt procedat etiam si iudex iurauit se seruaturum leges, vel statuta, quia iuramentum magistratus reduci debet ad æquitatem, nec debet intelligi præcise argument.tex in.§.& æquus.in authen.ius iurand. quod præst. ab his. & ita expresse voluit Bal.in.d.l.& si seuerior.vbi etiã Paul. de

Universidad de Deusto
Biblioteca

Castro Guid. Papæ decisi. 206 nu. 1. Roma. in rep. rub. ff. de arbi. col. 5. ver. Item quia quanuis. & cõs. 429. And. Tiraq. in d. præfa. nu. 23. Laud. in addi. ad Gandi. in tract. malefi. titul. Vtrum pœna possit augeri. in prin. Et hoc nõ vulgariter confirmat text. in c. 1. de his quæ fiunt a maiori parte capi. vbi ex causa recedi potest a consuetudine iurata vbi illum text. Ioan. And. & Abb. ad statutum iuratũ notãt.

Quinto ampliabis, vt procedat in pœnis a cõsuetudine introductis, vt ab illis ex causa liceat recedere, vt volunt glo. in l. hodie. ff. de pœnis not. Abb. in. c. de causis in fine. de offici. de leg. vbi Deci. col. penul. ver. Et ista conclusio. Felin. in c. inquisitionis. col. 5 super glo. in ver. Alioquin de accusa. & facit text. in c. 1. de his quæ fiunt a maio. par. capi.

Sexto ampliabis, vt procedat, in pœnitentia, quæ in foro pœnitentiæ pro peccatis imponenda est, quia hæc ex causa moderari & mutari potest. ex glo. sententia in. c. tempora. 26. q. 7 vbi dicit quod episcopus ex causa potest mutare pœnitentiam a Papa inductam. quam glo. dicit esse sing. Roma. in sing. 456. alias. 460. & consi. 428. col. vlti. Iaf. in l. omnes populi. col. 3. ver. Cõsimo. ff. de iusti. & iure. & in l. 1. not. 2. C. de precib. Impe. offer. Felin. in c. accusati in fine. de accusa. Tiraquel. in. d. præt. nu. 26. Hippol. in l. 1. §. vlt. nu. 28. ff. de quæsti. & in l. 1. §. Sed etsi quis. col. 1. ff. de fal. & in sing. 187. idem videtur voluisse glo. in. c. accedens. 50. dist. & in. c. laterem in glo. vlti. 33. q. 2. quæ illud quoque dicit, quod sacerdos parochialis ex causa mutare potest pœnitentiam ab episcopo impositam quam ad hoc reputat esse sing. Barb. consi. 36. lib. 2. Quæ quidem ampliatio procedit, etiam si dispensatio prohibeatur possit nihilominus pœnitẽtia ex magna causa moderari. vt voluerunt Hosti. & Abb. in. c. vlti. de maledi. & Decius. in. c. at si clerici. §. de adulteriis. col 6. de iudi. quod declarat procedere quando superior non potest consuli. vt notat Rom. in l. si viro. in. 46. fall. ff. solu. mat.

Et circa istam regulam vide. 4. causas propter quas licet pœnas moderari, quas scribit Guid. Papę. q. 206. nu. 3. Et duas tradit Aegid. Bosi. in delict. tract. ti. de pœnis. nu. 8. Et vide. Ludo. Card. qui in practi. crimi. a fol. 163. vsque ad fol. 190. scribit. 14 naturales excusationes in criminibus & in illo fol. 190. cũ pluribus sequentibus. 13. ciuiles excusationes cõgessit. Et. 22. causas moderandi pœnas tradit doctissimus Petrus Auendañus. de exequend. mad. reg. 2. par. c. 16. num. 11. & 64. causas moderandi, aut remittendi pœnas longa manu cumulauit And. Tiraq. peculiari libro scripto qui circumfertur de pœnis temp. aut remit.

Illud vero circa regulam hanc notatu dignum non omittam, quod scribit Hippol. in l. 1. nu. 6. C. ad leg. Cornel. de sicar. & iterum in practic. §. Quoniam nume. 96. quod quando ex aliqua causa, ætatis vel simili pœna corporalis commutatur. debet in relegationem, vel in pecuniariam commutari non vero in corporalem arg. tex. in l. 1 adulterium cum incestu. §. imperatores. ff. de adulte. idem scribit idem Hippol. in l. 1. §. diuus Adrianus nu. 29. ff. ad leg. Cor. de sica. & in l. diuus Adri. col. 5. eo. ti. & in l. diuus Adrianus. col. 2. ff. ad leg. Pomp. de parri. sequitur Tho. Gram. cõs. 36. nu. 22. in crim. & voto. 5. nu. 3. Petrus Foll. in practi. crim. in parte, vel incarcerentur. nu. 18. pag. 143. vbi dicit quod hoc casu quãdo fit minuitur pœna non debet quis incarcerari atque ita testatur se obtinuisse in ciuitate Salerni.

Sed hanc opinionem Hippol. falsam esse censeo contrariam veriorem existimans, imo quod hoc casu minor alia corporalis pœna imponi possit quam teneo cum Bal. in l. 3. C. de proba. & in l. pen. C. de nau fœno. Felin. in c. qualiter & quando in. 2 nume 35. de accusa. Ang. in §. interdum. institu. de sur. Gandi. in tract. malefi. tit. de homi. Salic. in l. vlti. C. de rap. vir. Paul. de Castr. consi. 36. vol. 2. Ioan. a Neuizan. consi. 75. nu. 7. Auend. in d. c. 16. nu. 17. qui post alios fatetur quod si minoratur pœna afflictiua, alia minor, eodem genere, etiam afflictiua corporis imponi potest, & sic qui vltimo supplicio afficiendus erat, potest truncari manu, vel percuti flagello, aut mitti ad regias triremes si criminis magnitudo hoc expostulat. atque ita practicatur secundum illum. Quam quidem opinionem non semel anno 1564. cum essem istius Complutensis populi moderator sum sequutus.

Neque huic verisimę & communi sententiæ refragatur tex. in d. §. Imperatores. quem pro se Hippo. allegat, quia text. ille non dicit quod pœna mortis ei qui iustissimo dolore motus adulteram occidit in pecuniariam pœnam commutetur, sed adhibita distinctione personarum, an occisor humilis sit vel non, dicit quod sufficit si relegetur. Et tamen perpetua relegatio afficit infamię nota perpetuo relegatum.

legatum vt egregie not. Bal. in l. eius §. vlti. in fine. ff. de testa. & est tex. in l. ad tempus. ff. de decurionib. Et cum pœna infamatoria imponatur talis corporali pœna censetur punit⁹, quia infamia corporali pœna æquiparatur cum verecundiã inducat arg. tex. in l. pecuniæ. ff. de alimen. & cibar. lega. & sic in d. §. Imperatores corporalis pœna infligitur, nec tex. ille præcisam necessitatem inducit illam imponendi, sed dicit quod sufficit si illa imponatur, nempe relegatio, nõ tamen negat, quin iudex condignam aliam pœnam infungere possit etiam si ea pœna corporalis sit. Sed verius credo, quod cum eo casu iam lex illa pœnã subrogauit, aliam pœnam imponere non licebit, secus si ea lex non subrogasset.

REGVLA. CCCLXXII.

Iudex si incipiat à præcepto executiuo, tale præceptum factum sine causę cognitione, quando non est clausula iustificatiua, est ipso iure nullum & potest sperni, & quanuis citatus non compareat, non incurrit in pœnam præcepti. not. Bar. in. l. 1. C. de executi. rei iudi.

Limita quatuor modis, vt per Iaf. in l. nec quicquam. §. vbi decretum. in col. 3. C. de offici. proco. & lega. qui eam per supra dicta verba descripsit, sic esse magis communem conclusionem firmando.

REGVLA. CCCLXXIII.

Iudex secularis cuiuscunque præeminentiæ sit, non est competẽs, quãdo tractatur de materia iuramenti, cũ sit spiritualis. not. Host. in. c. tua super glo. fin. de ordi. cogni. Abb. in. c. significante. de pigno. 1. not.

Limita quinque modis, vt per Feli. in. c. 2. desponsi. in col. 9. vbi & in seq. col. vide plene de materia.

ANNOTATIO.

Adde Hippol. in sing. 367. Et an princeps secularis possit aliquid circa iuramenti religionem discernere. vide Bartho. Chalia. in iuris commen. in consu. Bug rub. 4. §. 7. in glo. supposse. nu. 2. Fortu. in tract. de vlti. fine lin. 20. Dida. a Segura in rep. l. 1 §. si vir. nume. 138. ff. de acqui. posse. Guil. Bened. in c. Raynuntius de testam. in verbo, Duas habens filias. nume. 247. Ioan. Lup. in rep. c. per vestras. §. vlti. nu. 30. de dona. inter vir. & vxo. D. episco. Segou. in c. quamuis pactum. 1. par. relect. §. 3. nu. 7. de pact. lib. 6. D. Perez in l. 6. ti. 1. lib. 3. ordi. in verbo, Defendemos.

REGVLA. CCCLXXIIII.

Iudex potest sententiam diffinitiuã à se latam declarare, seu interpretari. not. Cardi. Anto. Abb. Ioan. de Ana. & Maria. in. c. qualiter. ef. 1. de accus. vide bonam glo. in. c. loci nostri. §. his ita. 35. q. 9. in glo. mag. per Bar. in. l. ab executore. col. 2. ff. de appel. vide Hispane. l. 2. ti. 22. par. 3. in fin.

Limita quatuor notabilib⁹ modis, vt per Fel. in. d. c. qualiter. el. 1. col. 14 & seq. vbi vide sing. de materia. & p ipsa principali regula vide eundem in col. 13. post medium quia bene loquitur. vide l. 3. ti. & par. alleg. in regula.

ANNOTATIO

Adde omnino Vital. de Camban. in tract. clausularum in clausula, sed an iudex, &c. Antiquioris impressionis fol. 44. quo loco latissime huius regulæ materia interpretatur.

REGVLA. CCCLXXV.

Iudex non tenetur impartiri officium non postulatum. vt in. l. 4. §. hoc autem iudicium. ff. de damno infect. & in. l. de pupillo. §. qui opus. ff. de no ui. ope. nun.

Amplia sex modis, & limita alijs sex, vt per Ripa. in. d. §. hoc autem. col. 2. cum. 3. seq.

REGVLA. CCCLXXVI.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Iudex ecclesiasticus non potest inhibere iudicem secularem nisi parte citata not. Anto. & canonistę in. cap. tuam de ordine cog. hanc dicit magis communem sententiam Alex. in. l. 4. §. condemnatum. col. 6. ff. de re iudi. idem in. l. Titia in fine. ff. solu. matrimo. & vtrobique refert doctores plures. hoc etiam tenet Iaſ. in. l. si opus. col. 2. ff. de noui oper. nunti. qui etiam varia loca describit, vbi hæc fouetur opinio, licet aliquos doctores tenentes contrarium referat. & idem Iaſ. in l. nec quicquam. §. vbi decretum. col. 6. in prin. ff. de offi. procon. & sequitur Thomas in caut. vltra Cepol. in caut. 28. in col. 3.

Limita primo, vt per Iaſ. in. l. ab administratione. C. de lega. cuius limitationem refert Thomas vbi supra.

Secundo limita, quando iudex ecclesiasticus inhiberet ex officio suo. voluit Alex in cõſ. 6. in. 4. vol. incip. d. consi. pręstantiſsime doctor. & refert Thom. vbi supra & ponit etiam Iaſ. in lectu. l. admonendi. col. 6. ff. de iure iur. & in rep. col. pen.

ANNOTATIO.

Adde Alex. de Imo. consil. 91. col. 3. nu. 7. vol. 2. quo loco asseuerat doctrinam. d. regulæ esse magis cõmunem idem etiã professus est consi. 9. nu. 1. vol. 4. vbi scribit in pronuntiando non esse ab ea recedendum & vide eundẽ consi. 83. lib. 5. Federi de Senis consi. 300. Petrum de Ancha. consi. 234 col. 1. nu. 2. & cõſ. 236. nume. 1. & consi. 98. Bal. consi. 271. lib. 1. Gemi. & Franc. in. c. Romana. §. quod si obijciatur. de appel. lib. 6. Lap. alleg. 61. nume. 2. Rip. in. l. 2. ff. de re iudi. Matth. de Afflictis deci. Neapo. 30. eandem fatentur esse communem sententiam Caro Rui. consi. 61. nume. 28 vol. 5. Anto. Nicel. in concord. glossarum concor. 52. 8. Iall. licet secundum eum male seruetur in practica. Sebast. Vantius in tract. de nullitatibus. Rub. de nullitate ex defectu iuris. ordi. nume. 55. vbi asseuerat istam esse magis communem opinionem. Et circa istam inhibitionis materiam vide bonam decisionem Anto. capi. septimam in ordine.

REGVLA. CCCLXXVII.

Iudex omissa conscientia, secundũ acta & probata pronũtiet tãgit Abb. allegando S. Thom. in. c. pastoralis. §. quia vero. de offic. deleg. tenet Ricard. de Media villa in. 4. senten. dist. 18 q. 3. arti. 2. Inno. in. c. cum dilecta. in glo. mag. in fine. de rescriptis Bar. & Bal. post glo. ibi in. l. illicitas. §. veritas. ff. de offic. præsi.

Limita septem modis, hanc conclusionem, vt per Feli. in. c. pastoralis. §. quia vero. col. 7.

ANNOTATIO.

Adde glo. in. c. 1. de offic ordi. & in. c. 1. de re iudi. lib. 6. & in. c. pastoralis. § quia vero. de offic. deleg. glo. in. l. 2. ff de ferri. Ioan. And. in addi. ad Spe. u. titu. de dispu. ta. & alleg. §. Satis numero. 13. Cyn. Bar. & docto. in. l. 1. C. vt quæ dess. aduoca. Iaſſ. in. §. si minus. nume. 15. Inſt. de actio. Mar. Anto. Nattæ consi. 276. nume. 3. vol. 2. Alci. in. d c. 1. de offic. ordi. nu. 83. & ex Theolo. S. Thom. 2. 2. q. 67. arti. 2. vbi Caiet. Silu. in sua summa. in verbo, iudex. 2. q. 5. Florenti. 3. par. ti. 9. c. 2. §. 6. apud quos hanc fatetur communem sententiam Domi. Soto li. 5. de iusti. & iure. q. 4. artic. 2. & idem apud nos professus fuit Segou. præsul. lib. 1. vari. resol. c. 1. nume. 6. vbi pluribus rationibus eam confirmat. Quam quidem sententiam tanquam veriorem & communiorem ipse sequor licet contrariam sequutus fuerit Martinus ille antiquiſsimus iuris ciuilis interpres. in. d. §. veritas. Cald. & Abb. in. d. §. quia vero. Nicol. de Lira Exod. c. 23. Adri. quod lib. 2. ad fin. Ioan. Oldendor. in tract. de formula inuest. acti. c. vlti. Ioan. Cora. lib. 4. Miscel. c. 20. Ioan. Aber. lib. 9. Theosophiæ. c. 20.

REGVLA. CCCLXXVIII.

Iudex ex causa potest mutare omnem dilationem legalem. not. Bar. in l. 2.

l. 2. ff. de re iud. vbi Imo. Roma. & Alex. & Butri. in. c. 2. de dila. & probatur in. d. l. 2. iuncto. c. quoad consultationẽ. de re iud. &. c. plonas. de appel.

Limita octo modis, vt per Feli. in. c. cũ sit Romana. 1. &. 2. col. de appel. Et in materia huius regulæ vide Ripam in. d. l. 2. ff. de re iud. in col. 3. vbi ponit pro regula conclusionem negatiuam contrariam huic regulæ, & limitat sex modis, & postea limitat istã regulam dupliciter limitãdo opinionem Bar. ibi.

ANNOTATIO

Adde plures doctores quos allegat Nicol. Boer. in addi. ad Dim. in reg. indultum. litera A. de regul. iur. lib. 6. sed mihi verior opinio contraria videtur, imo quod dilationes, vel tẽpora ab ipsa lege sine ministerio hominis præfinita, non possint. in partium præiudicium minui vel prorogari. tenuerũt Iacob. de Arc. Cum. Imol. & Iaſ. in. l. 2. ff. de re iudi. vbi Iaſ. ipse num. 22 ex relatione doctorum asseuerat hanc esse communem sententiam quam prosequitur vsque ad nume. 30. vbi dicit esse cõmuniorem & veriorem quam sequuntur Philipp. Fran. Præpo. nu. 15. Deci. nu. 13. & Aug. Bero. nu. 58. in. c. cum sit Romana de appella. And. Tiraq. lib. 1. de retract. §. 3. glo. 2. nu. 4. eandem fatetur esse communem opinionem Imo. in. d. c. cum sit Romana. Sed an pars quę dilationem petit posit in præiudicium aduersarij ei renuntiare. vide Bal. in. l. si arrogator in fine. ff. de adop vbi scribit quòd qui dilationẽ obtinuit non potest ei in præiudicium sui aduersarij renuntiare: quia tunc propter æqualitatem seruandam dilatio facta est communis legis beneficio. quod quidem beneficium nõ potest is qui dilationẽ obtinuit tollere, qa in pari iure nõ potest vnus alteri præiudicare. l. si post mortẽ. §. vlt. ff de bono. posse. cõtra tabu. seq. And. Tiraq. lib. 1. de retract. ad fin. nu. 27. Quod quidem verum esse censeo præter quã si dilatio fuit in fauorem minoris per beneficium restitutionis in integrum concessa, quia hoc casu si minor renuntiat dilationi sibi conceſſę non potest aduersarius ea vti. l. si iudex circumuentus. ff. de minor. tenet Tiraquel. in loco nouissime allegato Ioan. de Ami. consi. 92. col. 2. nume. 8. noster Did. Perez in prin. titu. 6. lib. 3. ordina. versi. An dilatio. quem vide. Quanuis contrariã opinionem magis communem esse testatur Anto. Gomez. in. l. 22. nume. 24. Tauri.

REGVLA. CCCLXXIX.

Iudex cui⁹ arbitrio aliquo casu pœna est relicta, potest vsque ad pœnam mortis arbitrari. glo. est sing in. §. in summa. inst. de iniuri. in verbo. Extra ordin. quam sequitur Abb. in. c. ex literis. de consti. & in. c. cũ te. A. B. de re iudi. Bar. in. l. fi. ff. vbi pup. educ. deb. quam etiã sequitur Præpo. in. c. 2. de spon. duo. Ex qua dicit notabiliter, referendo Anto. quod secundum qualitatem personarum, poterit iudex punire eum, qui duas vxores accepit in pœnam mortis: puta quia ignobilis accepit nobilem cum aliam haberet.

Limita istam conclusionem tripliciter, vt per Feli. in. c. inquisitionis. in prin. col. fi. de accuſ. vbi vide omnino per totam illam col. de veritate illius sing. glo. & vide eundem Feli. in. c. ex literis, col. 10. de const. vbi tractat. de d. conclusione & ponit. 5. declarationes circa eam & vide Deci. col. pe. & fin. qui ponit 8. declarationes.

ANNOTATIO.

Adde omnino quæ ipse scripsi in meis annotationibus ad istũ dominum episcopum in practi. crimi. canoni. c. 138. litera D. vbi adduxi circa conclusionem huius regulæ duas cõmunes opiniones inuicem contrarias.

Hanc regulam, vltra authorem nostrum cum sex limitationibus scripsit Rober. Maran. dispu. 3. nume. 15. quo loco pro vtraq; parte rationes adducit, quem vide.

Iudex secularis vide infra in verbo, matrimonij.

REGVLA. CCCLXXXI.

Iudices ordinarij plures, licet habeant

Universidad de Deusto
Biblioteca

beant iurisdictionem & exercitium in solidum, tamen si omnes simul cœperunt de causa cognoscere, non debet pronuntiare vnus sine alio, sed omnes simul debent iudicare. not. glos. quam ibi omnes sequuntur in. l. vni. ff. de re iudi. in verbo, proferre.

Limita hanc regulam tripliciter, vt per Iaſ. in.d.l.vni.3.col.

Primo, si vnus eorum iuret sibi nõ liquere.

Secundo, nisi in sententia interlocutoria.

Tertio limita, nisi aliquis eorum sit impeditus aliqua iusta causa.

ANNOTATIO.

Adde nostrum Antonium Gom. in.l.38. nume.2.in leg.Tauri.

REGVLA. CCCLXXXII.

Iudici resistere non licet. tex.in.c. qui resistit.2.quæstio.3.glo.sing.in.c. præsentium.7. quęstio.1.allegat eam Abb.in.c.ex insinuatiõe. de procura. col.1.vbi eam facit singu. & est text. in.l.additos.C.de epis.audi. Imo resistens puniri debet pœna criminis lęsę maiestatis. Bar.in.l.4.in fine.ff.ad leg.Iul.maiest.

Limita quatuor modis, vt per Feli. in.c.si quando.de offici. deleg. col.2. &.3.

ANNOTATIO.

Adde Bal.in.l.1:C.vnde vi. Parid. de Puteo in tract.sindi.in verbo, resistentia. Floria. in.l.quemadmodum.§. fin. ff. ad leg. Aquil. Luc.de pœna in.l.prohibitum.C.de iure fisc. lib.10.Alex.in.l.sed eximendi.§.item.si quis. ff.ne quis eum qui.Ludo.Car.cum multis allegatis ab eo in pract.crimi.fo.173. neuissimę impressionis.nu.14.

Primo, tamen vltra authorem amplia.d.regulam, quod si iudex vel eius minister vult aliquem apprehendere, qui tamen iustam capturam defendit impune tunc occidi potest. Secundum Bal.in.l.viti.nu.5.C.de execu rei iudi. Iacob. Butri.in.d.2. C. de his qui lã. late per Hippo.in.l.vni.nu.78.ff.ad leg. Cor. de sicar.& in pract. crimi.§. Aggredior.nu.77. & in §. Vlterius.nu.7. Quod tamen verum esse existimo, dummodo id fiat cum moderamine in culpatæ tutelę.vt prudenter considerauit addi.Bal.in.d.l viti. quod etiam scribit noster Did.Perez in.l.8.titu.14.in verbo, *ni prendan*.lib.2.ord.

Secundo amplia, quod si quis magna populi multitudini iudicis executioni resistit hoc casu potest iudex potentioris auxilium inuocare.ex Bal.in.l.si quis hoc genus.C.de episc. & cleri.sequitur Paris de Puteo in tract.sindi ca.in parte Brachium.fol.64.col.2. Alci. late in.c.perniciosam.nu.100.de offici.ordi.Gud. à Villadiego contra hęreticam prauitatem.q. 11.nu.17. Qui etiam scribunt, quod iudex ecclesiasticus potest pro executione iustitiæ brachium seculare implorare.de quo late per dominum episco.Segou.in pract.quæstio.c.10. nu.1.cum seq.Did.Perez in.l.7.ti.3.lib.1.ordi.Et euidenter probatur in.c.2.de maled glo. in.c.1.in verbo.publicum de offic.ordin. & l. 71.Toleti.ann.1525.l.4.titu.10.lib.4.ordi.l. 3.ti.17.lib.8.ord l.8.in leg. *dela hermandad*.

Primo, vtiliter limita istam regulam, vt minime procedat quando iudex tyrãnice de facto exequeretur, quia tunc impune ei resisti potest.tex in.l.omnes.C.de decur.lib.10, & in.l.contra præcepta nostra.C.de exequuti.& ex facto.lib.12.glo.in.c.ex literis.in verbo, denuntietis.de offic.deleg.& in c.nõ inferenda in glo.vltim.3.q.3.tradit Bal.in.l.additos.C.de episco.audi.Specul.ti. de citationibus.§.sed nunquid.Thom.Gram.vot.1.nu.15. & voto.32.nu.24.& consi.crim.56. num.26. Hippo.in.l.editum. nu 3.ff.de quæsti.Bar.in d.l.prohibitum.col.1.& in.d.l. omnes. col.2. nu.3. C.de decuri.li.10.Ang.in tract.malefi. in parte præsente Caio.nume.3.Deci.consil. 469.nume.3.Bartho.Chassa.in commentar. in consuetu.Burg.rub.1.§.7.in glo. *De simples es cousse*.nu.5.author noster in pract. criminal.c.95.nu.1.vbi scripsi litera A. Vldari. Zazi.consi.19.nu.34.vol.1.Matthæ.de Afflict.in consti.Neap.lib.3.rub.32.nu.8.doctor Perez in.d.l.4.in verbo, *ni remediar con justicia*.& in l.5.ti.14.in verbo, *Sean obedientes* lib.2. ordin. Petrus Dueñas reg.190.ampli.8. Petrus Placentinus in lib.1.epito.delicto.c.28.num.8. Ludo. Car.in.d.fol.173.nu.18. quam sententiam probare videtur regia.l.7.ti.4.par.3.ibi, *Y que cũplan todos los sus mandamientos, que a ellos fueren derechamente*. In dubio tamen semper præsumitur pro iudice quod recte procedit Bar.in.l.iniuriarum.§.is qui. & in.§.quæ iure ff.de in iuri.Pari. de Puteo in tracta sind. in verbo, Captura.ver.An si potestas.c.bonę memoriæ.de electi.not.in.c.in præsentia. de renunt.Et vide Caro. Molin.in consuet. Pari. ti.1.§.1.glo.4.nu.38.vbi scribit quod in illo regno minime licet iudici resistere, etiam si in iuste & nulliter procederet, dummodo faciat in forma iurisdictionis.

Secundo limita, quando iudex extra suam iurisdictionem & territorium exequeretur, quia tunc censetur priuatus.vt in.d.l. prohibitum.& est de hoc tex.in.l.vltim.ff. de iuri. omni.iudi.& in.c.2.de consti.lib.6.vbi extra territorium impune iudici non obtemperatur, ergo ei resisti potest.

Tertio limita, quando iudex aliquid extra suæ iurisdictionis formam fecerit, & non in forma iudicij.arg tex.in.l.quemadmodum.§. magistra.ff.ad leg.Aquil.& facit quod scribit Ioan.de Platea in.l.colonos. C. de agricol.& cons.lib.11.Bartho.Chassa.in.d.§.7.nu.13.

Quarto limita, quando iudex procedit in forma iudicij est tamẽ ab eo appellatum, quia hoc casu si post appellationem iniustead executionem procedit, censetur priuatus: & ei resisti potest.ex Bal.sententia in.d.l.additos. sequitur Ludo. Card, qui alios allegat in.d.pract. crimi.fol.174.nume. 25. Quod quidem verum esse censeo quando imminet graue & irreparabile damnum, & non posset aliter reparari secus si posset, quia tunc non licet resistere sed appellari debet. vt scribit idem Bal. in.l.vt vim.7.q.vbi Deci.2.conclusi. ff. de iusti.& iure.

Quinto limita, quando iudex vel eius minister executeretur. Sine signo iustitiæ puta, *No trayendo vara de justicia*, quia hoc casu absque aliqua pœna eis resisti potest. vt tradiderunt Bar.& doctores in.d.l.prohibitum. Et ratio est, quia in executiõe officialis habere debet, iustitię signum: alias eis minime credi debet.vt scribit Bar.in extra. Ad reprimen. in verbo. Per nũtium.versi.per literas. Ita quod si quis offendat cum non habentem dictum signum non punietur pœna offendentis officialem, vt scribit Sali.in.l. sanctum.ff. de rer. diui. quem refert & sequitur Bartho. Chassa. in.d.§.7.nu. 25. Quod equidem mirum immodum notandum est pro vera declaratione regiæ legis.5.ti.12.lib.8.ordi. quę varias pœnas distinguit aduersus eos qui iudicib⁹. eorumue ministris exequentibus restiterint. est sane regia constitutio iuxta dictam Salic. sententiam interpretanda.

Illud vero iuris esse certissimi censeo, locũ non fore huic limitationi, quando iudex vel eius ministri notissimi essent in populo, quia hoc casu etiam si sine iustitiæ signo exequantur eis resisti non potest. Nam cum dictum signum ad hoc requiratur, vt cognoscantur & eis credatur. vt Bar.in loco nouissime allegato censet, qui de aliqua re certus est amplius certiorari non debet.l.1 in fine.ff.de act.emp.c. cum qui certus.de reg.iur.lib.6.glo.in.c.cum inter vniuersas.in verbo cognouerunt.de electi.&in.c.2.in verbo, infra tres menses. de concess.preb.& in.c.non iuste.in glo.vlti. de procura.& ea ratione cum populus iudicem & eiusque ministros notos habeat, iam que de hoc certus sit amplius certiorari non debet. Tutius tamen erit quod semper maxime in grauibus iudices & ipsorum ministri dicto signo *de uara de justicia*, vtantur.

REGVLA. CCCLXXXII.

Iudicium vbi semel acceptum est, ibi finem accipere debet verba sunt tex.in.l.vbi acceptum.ff.de iudi.

Limita vndecim modis, vt per Fel. in.c.ex tenore. de rescrip. col.7.cum duab.seq.

ANNOTATIO

Adde tex.in.l.incola.ff.ad munici. & in.l. si quis postea quam.ff.de iudi.in.l. cum quædam puella in prin.ff.de iurisd.omn.iudi.& in c.proposuisti. de foro cõp.Bar.in.l. sepulchri. ff.de sep.vio & in.l. si qua in prouincia.nu.1. C.vbi de crimi.agi. opor.Iaſ.in.l.more.nu.1. ff.de iuris omni.iudi.Deci.nu.8.in.c.ex tenore.de rescrip.Soci.cons.237.col.1.lib.2. Fran. Cur.in.l. cum quod nume.8.ff.si cert. pet. Nicol.Boeri.in consue.Bituri. rub. *Des costumes concernes les iuges*.§.1. verbo, *Par peruentiõ*.Sebast. Van.in tract.de nullita.rub.de nulli.ex defectu iuris.ord.nu.163.Hipp.sing.259.

Hanc

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hanc regulam cum octo egregijs limitationibus scripsit Anto. Corse. in singul. in verbo iudicium. quas repetit in reperto. Abb. in eodem verb. iudicium.

REGVLA. CCCLXXXIII.

Iura canonica ligant omnes text. iust. glo. in c. 1. de consti. vbi omnes doctores, quam ibi confirmat. Feli.

Limita decem modis, vt latissime per eum ibi per. 15. col.

REGVLA. CCCLXXXIIII.

Iuramentum per metũ præstitum, obligat: firmat hanc regulam Feli. in c. si vero. de iureiur.

Limita sex modis, vt per Ioan. de selua in tract. de iureiuran. in fol. 6. col. 1.

ANNOTATIO.

Adde Card. Anto. Imo. & doctores in c. verum. de iureiur. per text. ibi quo loco Ioan. Imo. doctrinam nostræ regulæ communem esse fatetur quam approbat. S. Thom. & ibi Caiet. 2.2. q. 89. ar. 7.

Amplia primo hanc regulam, vt in tantum procedat quod si quis iuramentum per metũ præstitum ante obtentam absolutionem violauit mortaliter peccat. vt tradiderunt Cardi. Anto. & Imo. in d. c. verum. Archid. in c. habemus. 22. q. 1. Cald. & Abb. col. vlti. in c. si vero. de iureiur. S. Thom. & Caiet. d. q. 89. arti. 3. dominus Episcopus Segou. in c. quanuis pactum. 1. par. § 5. nu. 3. de pact. lib. 6. Quanuis glo. in d. c. verum. aperte teneat non cõmitti ex hoc mortale crimen quam ibi sequuti sunt Anch. & Abb. & noster Fortuni. in tract. de vlti. fine ill. 21. eamque magis communem opinionem esse censet Imo. in d. c. verum. Ipse tamen Card. & aliorum opinionem quæ cõmunis est sequor. nec opinor verum esse quod Imo. affirmat esse contrariam magis communem. Nec nostræ sententiæ refragatur tex. in d. c. verum quia iuxta S. Thom sensum in loco nouissime allegato tantum id dicit violantes iuramenta non esse in iudicio exteriori puniendos eadem pœna, ac si mortale crimen comenisissent, non tamẽ sequitur ex hoc mortaliter peccare.

Secundo amplia, etiam si iuramentum accedat contractui inualido (puta) contractui minoris, vel alienationi rei dotalis, quia semper tale iuramẽtum obligat, & ideo necessaria est absolutio secundum Ioan. Monach. & Ioan. And. in d. c. quanuis pactum. Cor. in auth. sacramenta puberum. pe & vlti. col. C. si aduer. vend. & Iacob. ibi col. 1. Bal. in c. 2. de iureiur. Fortu. in d. tract. de vlti. fine. illa. 22. col 6. Licet huius contrarium aperte teneat Abb. in c. cum contingat. col. 2. de iureiur. quem sequitur ibi Alci. not. 3. & Fran. in d. c. quanuis pactum. col. 6. affirmantes non esse absolutionẽ necessariam a iuramento quod præstitum fuit per metum contractui inualido. Quæ sane Abb. opinio in Hispania apud prætorij regij iudices recepta est, vt fatetur D. episcopus Segou. in. 4. lib. decre 2 par. c. 3. §. 5. nu. 2.

Tertio amplia vt procedat regula etiam si metus grauissimus sit & cadens in constãtem virum, vt omnes doctores quos in prima ampliatione allegaui fatentur. Nec in contrarium me mouet si obijciatur eum qui metu cadenti in constantem virum iurauit, periurum nõ esse, licet quod iurauit facere, minime agat, adhuc non obtenta absolutione, cum nullam se obligandi intentionem habuerit. Quia hũc intentionis defectum ecclesia non præsumit, ne mortale crimen præsumat. Is sane qui metu compulsus iurauit simplicem consensum habet, quem si eo tempore non haberet mortaliter peccaret cũ falso Deum in testem adducat ex Caiet. sententia. d. 2. 2. q. 89. arti. 7.

REGVLA. CCCLXXXV.

Iuramentum in litem de veritate ad hoc vt deferatur, requiruntur duo. Primum, difficultas probationis. Secundum dolus aduersarij. Doctrina est Bar. post glo. ibi in. l. in actionibus ff. de in litem iuran. not. Canonistæ in c. fin. quod met. cau. Facit tex. cum glo. in. l. semper. §. hoc autẽ edicto. ff. quod vi aut clam & dicit eam cõmunem Ias. in. d. l. in actionibus. 8. col. Limita hanc conclusionẽ duebus modis, vt per Ias. vbi supra.

Primo vt non procedat in actionibus

bus bonę fidei, in quibus etiam si non concurrat difficultas probationis, sufficit dolus aduersarij. l. numis. vbi Fulg. not. cod. ti.

Secundo limita, quando quis conuenitur ex dolo proprio, secus si alieno: quia tunc non defertur iuramentũ in litem de veritate.

ANNOTATIO.

Adde Bal. col. 2. & in lect. anti. col. 3. Alex. col. 5. Salic. col. 3. Ang. col. 1. Paul. de Castro nume. 12. & Areti. nu. 19. qui dicit doctrinam nostræ regulæ esse communem in. l. in actionibus. ff. de in lit. iura. idem que professus est ibi dec. i. nume. 13. & And. de Poma. in addi. ad Bar. ibi ver. omnes. quem similiter sequitur ibi Roma. nume. 23. Pari. consil. 74. col. 1. nu. 7. & 9. & cons. 75. nume. 28. vol. 1. Socin. in tract fallen. reg. 237. Iacob. Butri. in rub. ff. de in lit iura. Abb. cons. 109. in fine. vol. 2. Marc. Anto. Bauc. in tract. de virib. & vir. iur. ver. quinquagesimo. p totũ maxime nu. 73. Cor. consi. 81. nume. 12. & 13. vol. 4. Christ. Portius in §. præterea. vbi Ias. insti. quib. mod, re contrahi. oblig. Soci. cons. 46. nu. 5. vol. 1. & cõs. 213. col. 3. vol. 1. Rapha. Com. cõs. 139. col. 3. in fine & cõs. 140. col. 2. Ang. cõs. 108. nu. 2. Caro. Rui. cõs. 29. col. 2. nu. 3. vol. 5. Miles in suo rep. in verb. probatio dãnorũ. & in ver. Probatio rerũ. Ias cõs. 174. col. 4. nu. 3. vol. 2. Nicol. Matar. in rep. l. 1. nume. 31. C. de senten. quæ pro eo quod int. Barba. cons. 47. col. 1. vol. 1. Ioan. Bap Plo. in tract. de in litem iur. §. 4. nu. 20. Licet glo. in l. semper. §. hoc interdicto. ff. quod vi aut clam censeat ex solo dolo posse contra dolosum fieri probationem ad interesse tamen glo illa communiter damnatur: quia non sufficit solus dolus, sed requirũtur duo scilicet dolus conuenti, & difficultas probationis, vt cõtra dolosum fieri possit probatio rerum, æstimationis damnorum & interesse & ipsorum omnium quantitatis ex iuramento actoris.

REGVLA. CCCLXXXVI.

Iuramentum non transit ad hæredes, cum sit personale vt in. c. veritatis. de iureiuran. Vnde licet iurãs possit cogi ad factum. vt est glo. sing. in. l. si pecuniam. ff. de cond. ob cau. tamen eius hęres non poterit. ita not. Bal. in prælud. feudo. col. 7. Nec hæres iurantis efficitur de foro ecclesiæ vt not. idem Bal. vt not. idem Bal. in. l. 1. ver. extra quęritur. C. de reb. cred. & in auth. sacramenta puberum. C. si aduer. vendi.

Amplia, quod sicut non transit iuramentum, ita nec facultas iurandi not. Bal. in. l. 2. C. de condi. indebi. Vide quatuor notabiles cõclusiones pro declaratione huius ampliationis per Mar. Anto. in loco infra alleg.

Limita non procedere, in iuramento confirmatorio contractus, sicut in casu tex. in. c. cum contingat. de iureiur. & in. c. licet. eod. titul. in. 6. & in auth. sacramenta puberum. C. si aduer. vendi. quia tunc sicut ipse contractus validus transit ad hęredes, eodem modo transit effectus iuramenti tanquam ei⁹ sequela. ita pulchre Paul. de Castro consi. 65. & 67. & in authen. quod obtinet. C. de proba. Pet. de Ancha. in. d. c. veritatis. quos & alios refert. Mar. Anto. in tract. de virtu. iur. in effectu. 45. Et idem videtur velle Felin. in. c. cum sit generale. col. 6. de foro comp. quem vide ponentem aliã & secundam notabilem limitationem ad hanc regulam.

ANNOTATIO.

Adde Ioan. And. in. c. vlti. de sepul. Bal. & Paul. in. l grege legato. ff. de leg. 1. S. Tho. 2. 2. quæst. 98. art. 2. ad 4. Alci. in. c. cum contingat. de iureiu. nu. 120. Anto. Gom. de contracti. c. 15. nu. 19. Pari cons. 55. num. 93. cum seq. vol. 1. D. epis. Segou. in. c. quãuis pactũ 1. par. §. 5. nu. 4. de pact. lib. 6. Guid. Bened. in. c. Rainũ. in verbo. Duas habẽs filias. nu. 276. de test. Guid. Pap. sing. 376. Catel. Cot. in memor. iuris in verb. iuramẽtum est personale. & istã nostræ regulæ doctrinam communem esse fatentur

Universidad de Deusto
Biblioteca

tentur Petrus Auend. de exequen. mand. c. 27. nume. 11. insignis Padilla. in. l. si quis maior. nu. 51. C. de transacti.

Et quatenus author noster in prima huius regulæ illatione ad probandum quod iurans, ad factum præcise cogi potest. allegat glo. in. l. si pecunia. ff. de condi. ob cau. Adde quod dictam glo. dicit esse sing. Imo. in. c. 1. col. pen. de iureiu. Iaf. in. §. actionum. col. 8. institu de acti idem vbi fatetur eam esse communem in d. l. si pecuniam. & in. l. stipulationes. non diuiduntur. ff. de verb. oblig. & vide eundem in consi. 9. col. 2. vol. 1. & consil. 41. col. 3. volu. 3. Negu. de Fano in egregio tract. de pigno. 5. par. membro. 5. Gozad. consi. 21. col. 2. & cõs. 32. col. 2. & consi. 100. col. fi. Alex. consi. 37. col. 3. vol. 2. & consi. 91. co. lib. Roland. à Valle cõs. 6. nume. 32. par. 1. Deci. c. 1. de iudi. nume. 23. Matth. de Afflict. Neapol. decisi. 295. Matthæ. sing. 54. Marc. Anto. Nattæ consi. 426. nu. 4. vol. 2. Catel. Cott. qui. d. glo. fatetur esse communiter approbatam in memo. iur. in verbo, iuramenti religio. ver. Nonus not. effectus. idē etiam fatetur domi. epis. in. d. c. quanuis pactū 1. par. §. 4. nume. 6. Anto. Gome. in. d. tract. de contract. c. 10. nume. 22. ver. Quartus casus. & eam egregie defendit Fotu. in. c. 1. nume. 17. de pact. Quanuis eam euertere conetur Corne. consi. 246. lib. 4. tenenda tamen est communis opinio pro qua est etiam alia glo. in. c. ex literis. in. 2. de spon. quã ibi not. Præpo. & est tex. optimus. & ibi not. Anto. in. c. querellam. ne præla. vic. su. Intelligenda tamen est communis opinio, dūmodo is qui iurauit possit facere quod iuratus promisit, secus alias. vt multis probat Aymon consi. 12.

Ex secunda illatione authoris quatenus allegat Bal. in. l. 1. C. de reb. credi. ad probādum quod hæres iurantis non efficitur de foro ecclesiæ, licet defunctus ratione iuramenti in contractu appositi factus fuerit. Habes notandam interpretationem ad tex. in. c. vlti. de foro comp. lib. 6. quam vltra authorem approbant Ioan. And. & ibi Abb. in. c. vlti. de sepult. Anto. & Abb. in. c. cum sit generale de foro comp. Bal. in rub. ff. de iureiur. Iacob. de Vello uiso in repe. § contrahentes. nume. 65. c. cum sit Romana. de foro comp. lib. 6. Pari. cõs. 75. col. 1. lib. 3. Sed hæc communis sententia intelligenda est præterquam si indirecte agatur contra hæredem vt ipse satisfaciat, exonerando animam defuncti qui iurauit, quia hoc casu hæres ipse compelli potest implorato officio iudicis ecclesiastici. vt egregie tenet Abb. & ibi Feli. num. 9. in. d. c. cum sit generale. idem Abb. in. d. c. fin. de sepul.

Hodie vero in his Hispaniarum regnis stat regia. l. 6. titu. 1. lib. 3. ord. prohibens, multis ac grauissimis pœnis aduersus tabelliones statutis, iuramenta fieri & apponi in contractibus, ea equidem ratione, quod mille contingāt fraudes aduersus regiam & secularem iurisdictionem, siquidem ad effugiendos regios iudices contrahentes summa diligentia conantur, quod contractus iuramenti religione firmentur, vt cum laici sint & rei ex illius text. in. d. c. vlti. decisione possint coram ecclesiastico iudice cõueniri. Quam regiam decisionem cõprobat. l. 16. in Madritijs conuentionibus celebratis anno. 1534. Quod iure optimo à principibus secularibus statui posse neruose probat. Ioan. Lup. in rep. c. per vestras. §. vlti. nu. 30. de dona. inter vir. & vxo. sunt tamen regię leges interpretandæ vt in illis contractibus procedant, qui absque iuramenti vinculo validi sunt, non autem in illis qui iuramento seclusō inualidi forent. vt bene declarat Dida. à Segura vir apud Hispanos sui temporis celebris in. l. 1. §. si vir. num. 138. ff. de acqui. posse. Ioan. Lup. in. d. nume. 30. D. Couar. in. d. c. quanuis pactum. 1. par. relecti. §. 3. nume. 8. D. Perez in. d. regia, l. 6. in verbo, *Defendemos*. Anto. Gome. 2. tomo vari. resolu. c. 14. nu. 22. Grego. Lup. in. l. 6. ti. 14. in verbo, *Por no puesta* par. 6 insignis Padilla in. l. 2 nume. 35. C. de rescind. vēdi. quo loco merito Arian. Pinel. Lusitanum contrarium tenentem reprehendit Quorum omnium interpretatio pragmatica sanctione catholicorum regum comprobata est fol. 160. col. 2 quæ incipit *Doña Iuana por la gracia de Dios*. in pragma. dictorum regum catholicorum & l. 61. in legibus, *Delas alcaualas*. ver. *Porende ordenamos*.

Amplia tamen regulam istam, vltra authorem, vt procedat etiam si defunctus pro se & suis hæredibus iurasset, quia quo ad periurij reatum minime iuramētum ad hæredes ipsi⁹ transit. vt egregie scribit Bal. in. c. 1. col. 4. de iureiura. At secus asserendum erit quando quis Titio & eius hæredibus sub religione iuramē ti se obligaret quia hoc casu Titij hæredes possunt iurantem accusare propter periurium quod post Titij mortem commissum fuit. sic anno domini millesimo quingentesimo duodecimo die vero. 6. Iulij decisum fuit in regio Neapolitano prætorio teste Anto. Capi. decis. 75.

75. nume. 4. de quo lege And. de Iser. & ibi Matth. de Afflict. in consti. Neapo. lib. 3. rub. 55. nu. 9. cum seq.

REGVLA. CCCLXXXVII.

Iuramento acquiritur obligatio & per consequēs actio: probat tex. in. c. qui sacramento. 22. q. 4. & in. c. fin. de foro comp. li. 6. probat glo. in. c. quoties cordis. 1. q. 7. & est communis opinio vt latius videbis in loco infra allegando.

Limita. 24. modis, vt per Ioan. de Selua in tract. de iureiurādo. 3 par. q. 1. per. 12. col. quem vide in duab. primis col. pro ipsa principali regula, vbi refert primo aliquos contrariam sententiam tenentes.

ANNOTATIO.

Adde tex in. c. cum contingat. de iureiur. & in. c. quanuis pactum. de pactis lib. 6. quibus satis manifeste constat contractus aliquos inualidos, & quibus nulla actio vel obligatio competebat, ita validos fieri iuramenti religione vt ex eis obligatio & actio acquiratur. Item deducitur ex cap 1. & cap. debitores. de iureiuran. vbi iuramentum prēstitum de vsuris soluendis acquirit vsurario obligationem alterius, & actionem ad petendas vsuras. Et opinionem regulæ nostræ quod ex iuramēto obligatio & actio detur de iure pontificio tenuerunt Ioan. And. & Hosti. in. c. cum venissent. de insti. Bar. in. l. si quis pro eo. nu. 4. ff. de fideiussor. Fel. post alios in. c. 1. de iureiuran. S. Thom. in. 2. 2. q. 89. arti. 7. quam egregie defendit noster Fortun. in. c. 1. de pactis. nu. 26. Ioan. Cora. in prælud. ad. l. admonendi. nume. 17. ff. de iureiuran. eam que communem esse fatentur Anto. Corse. in rub. de iureiur. q. 11. Andre. Alcia. in. c. cum contingat nu. 172. de iureiurando. Quanuis contraria opinio placuit Inno. in. c. cum venissent. num. 2. de instit. quo loco existimat etiam de iure Pontificio ex iuramento non nasci obligationem, nec dari actionem & in. c. nouit. nume. 4. de iudi. & in. c. quintauallis num. 1. de iureiuran. cuius opinionem sequitur Iaf. post Roma. in. l. ius iurandum quod ex conuentione. ff. de iureiurando. Imo opinionem Innoc. cōmunem esse fatetur Fortu. in. d. nume. 26. & Cora. in. d. nume. 17. Quæ autem harum opinionum verior sit disputat & resoluit D. epis. Segou. in. d. c. quanuis pactum. 1. parte relecti. §. 2. nume. 3. & vide etiam circa hanc controuersiam Ferdi. Mencha. lib. 1 de succesi. crea. §. 28. nume. 3. cum multis seq. & dominum Antoni. à Padilla. in. l. si quis maior. nu. 73. C. de transacti.

REGVLA. CCCLXXXVIII.

Iuramentum in fauorem alicuius præstitum, potest ab eo, sine periurij nota remitti tex. in. c. 1. de iureiuran. & in cap. 2. de renuntiati. & in cap. significanti. de censib. & in. l. fin. ff. qui & à quib. Abb. & doct. in. c. 2. de sponsalibus.

Limita vnico modo, vt per Felin. col. 13. in. d. c. 2.

ANNOTATIO.

Adde Old. consil. 241. S. Thom. 22. q. 89. art. 9. D. Episcop. Segou. in. c. quanuis pactum. 1. par. §. 3. nume. 1. de pactis lib. 6. Ioan. Lup. in repe. rub. de dona. inter vir. & vxor. §. 45.

REGVLA. CCCLXXXIX.

Iuramentum appositum in testamēto, habet vim clausulæ codicillaris, & sic operatur repetitionem à venientibus ab intestato text. est sing. in leg. cum pater. §. filijs matrem. ff. de lega. 2. ita tenet Bal. per illum text. in. l. si iure. C. de testa. manu. & Bar. in. l. si quis pro eo. col. penul. ff. de fideiusso. & in. l. si quis in principio. ff. de lega. 3. & in. l. 1. §. si quis ita. ff. de verbo. obliga. & in. l. eam quam. col. penul. C. de fideicommis. verb. Sextus casus & Socin. in reg. 98. incipi. Testamentum si non valet. Fallen. 3. & Iasso. in §. item si quis postulante. institu. de acti. col. 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Limita dupliciter, vt per Iaſ.in.d. l.eam quam.col.9.

ANNOTATIO.

Adde Mattheſe.in ſing.56. Hippol.ſing. 71. Dida.de Seg.in.l.filius dū in ciuitate.nu. 20.ff.de verb.obli. Alci.in.c cum contingat. nu.164. de iureiur. And. Tira.poſt leges cōnu. glo.nu 148. Alci.in.l.1.§.ſi quis.ita interroget.nu.6.ff de ver.obliga. Et quāuis pro hac regula ſolcat adduci tex. in.l. cū pater.§. filius matrem.ff. de leg. 2. id probare non videtur quia nec teſtator nec hæres ibi iurauit, ſed fuit adiuratus per teſtatorem vt quædam legata ſolueret, cum teſtator dixit: adiuro te hæres mi vt quę legata hoc teſtamento reliqui præſtare facias. & hęc ſunt obnixæ preces, ſed teſtator nullum iuramentum præſtitit. vt conſiderat Padilla in.l ſi frater tuus. ad fi. C. de fideicōmi. & vide Guil. Bened. in.c. Raynūtius. in verbo, teſtamentum. 2. nu. 18. de teſtament. Mar. Anto. Baue. in tract. de iuramen. in prin. nume. 4.

Hanc regulam vtra authorem cum. 12. ampliationibus &. 8 limitationibus ſcripſit Mencha. lib. 1. de ſucceſſ. ætea §. 28. fol. 159.

REGVLA. CCCXC.

Iuramentum ſapit naturam actus ſuper quo interponitur. text. eſt not. qui ad hoc ſolet allegari in.l. ſi. C. de non num. pecu. vbi Bar. & Bal. dicūt eum ſing. idem Bal. in.c. quę in eccleſiarum. de conſti. Anton. de Butrio in c. 1. de iudic.

Limita iſtam concluſionem octo modis, quibus multum declaratur iſta regula, vt per Mar. Anto. in tract. de virtut. iuram. in. 72. effectu. col. fin. quem omnino vide quia prius per duas col. & vltra corroborat ſupra ſcriptam regulam duodecim fundamentis notandis: quod non obliuiſcaris, quia cum plura ſint, in quibus iuramentum alterat contractus naturam, vt per. Iaſ. in.l. ſi conuenerit. 2. &. 3. col. ff. de iuriſ. omni. iudi. vbi plura cumulat. ex prędictis limitationibus optime declaratur materia. & habes illum tractatum. 3. vol. tracta.

ANNOTATIO.

Adde late circa iſtam regulam D. Epiſcop. Couar. in cap. quanuis pactum. 1. part. relecti. §. 4. nume. 1. de pact. lib. 6. And. Alcia. in. c. 1. nume. 26. de iudi. Zazi. lib. 1. ſing. reſponſo. cap. 14.

REGVLA. CCCXCI.

Iuramento omni ſemper intelligitur authoritas ſuperioris excepta text. in. cap. veniens. de iureiurand. facit text. in. c. ea. & in. c. ad noſtrum. eod titul.

Limita quatuor modis, vt per Ioan. de Selua. in tract. de iureiurand. fol. 6. 4. col. vbi prius vide aliqua exempla pro ipſa regula. Et vide Felin. in cap. conſtitutus. in. col. 6. cum tribus ſeq. de reſcrip. vbi ampliat triplicitер regulam iſtam, limitat etiam quatuor modis.

ANNOTATIO.

Adde S. Thom. 2. 2. quæſtio. 89. articul. 9. Iaſſ. in.l. vltim. ff. qui ſatis. d. cog. D. Epiſcop. Segou. in cap. quanuis pactum. 1. par. relecti. §. 3. nume. 1. de pactis. lib. 6. Guil. Bened. in. c. Rainuntius. in verbo duas habens filias. num. 272. & 275. de teſtamen.

Iuramentum vide ſupra in verbo, abſolutione. & in verbo, authoritate. & in verbo, clauſula. lo. 3. & in verbo, deponens, & in verbo Epiſcopus. & in verbo, iudex.

REGVLA. CCCXCII.

Iurandi facultas in caſu. l. ſi quādo C. vnde vi & in caſu capi. fina. de his quę vi metus ve cauſa fiunt tranſit ad hęredes damnum paſsi, ſi ſit mortuus damnum paſſus antequam iuret notant. Paul. Roma. & Alex. in.l. ſi per alium §. fin. ff. ne quis eum qui in ius voca. eſt vi exi. ponit Iaſ. vbi hoc ratione confirmat in dict. l. ſi quando penul. col.

Limita & intellige, quando hęredes ſunt tali conditione quod poſſunt iurare, quia ſunt bene informati, alias non: ideo oportet quod ſint tales hæredes, qui morati eſſent cū defuncto, & geſsiſſent negotia eius. Ita Bal. in cap. 1. col. 1. ſi de inueſt. inter domi. & vaſ. lis ori. & refert ſequēdo Iaſ. in. d. col. penul. pro quo facit glo. 1. iuncto tex. in.l. maritus. ff. de quęſtio. ex qua notat ibi Hipp. 2. col. quod iuramentum non defertur non defertur non defertur habenti vnum teſtem, quando ille non poteſt ſcire veritatem rei. Et ponit exemplum in hæredibus, & ſucceſſoribus in ius alterius, quibus dicit non diff. rendū iuramentum per prędictam glo. quod eſt notandum, quia ſępe contingit in practica.

ANNOTATIO.

Adde doctores maxime modernos in. l. admonendi. ff. de iureiur. Roma. conſ. 290. Caro. Rui. conſilio. 35. col. 4. nume. 10. ver. Et dato. vol. 5. Matth. de Afflict. Neapol. deci. 169. nu. 3. D. Epiſcop. Segou. in. c. quanuis pactum. 1. par. §. 5. nume. 7. de pactis. lib. 6. & doctrinam noſtræ regulæ communem eſſe fatentur Soc. in.l. penul. §. vlti. nu. 4. ff. ne quis eum qui in ius voca. eſt vi eximat Ioan. Baptiſt. Plotus in tract. de in litem iur. §. 29. nu. 1. fol. 177.

Hanc regulam, vltra authorem amplia primo, vt non ſolum procedat in caſu. l. ſi quando. C. vnde vi & c. fin. de his quæ vi metus ve cauſ. fiunt quibus conſtitutionibus conueniunt l. 2. titul. 11. par. 3. & l. 4. ti. 7. par. 5. & l. 10. ti. 9. eod. par. Sed generaliter in omnibus iuribus, ac ſtatutis, & decretis quibus facultas conceditur alicui iurandi in litem in ſupplementum probationis, vel aliud quodlibet iuramentum cuiuſcunque generis, quia non ſolum tale iuramentum fieri ac præſtari poteſt per illum cui a lege, vel ſtatuto committitur verum ab eius hęredibus & ſucceſſoribus tex. not. in. c. 1 §. ſi quis. & in. §. ſequ. qui eſt vlti. ſi de inueſti. inter domi. & vaſal. lis ori. vbi vaſallus iurat ſe vel patrem ſuum fuiſſe inueſtitum & ita de facto patris quo loco glo. huius rei duas rationes reddit, nam perſona (inquit) patris & filij vna eſſe intelligitur. l. vlti. C. de impub & alij. §. ei qui tuto. inſtitu. de inuti. ſtipu. Et vnum eſt ſacramentum defuncti & hæredis § 1. in authen. de iureiuran. à mori. præſti. Et id quoque late explicat Bal in. d. §. ſi quis. vbi Marti. Laud. & Card. Alex. quibus addenda eſt glo. in d. l. pen. §. vlti. ne quis eutti qui quæ dicit. facultatem iurandi in litem cōtra eum qui vi eximit in ius vocatum tranſire ad hæredes. vbi Bal. Ang. Socin. & Iaſ. & doctores qui magna ex parte id trahunt ad iuramentum quod defertur contra dolosum, vt contra tutorem qui non confecit inuentariū. iuxta tex. in. l. alio C. de in litem iuran. vt ſi licet tranſeat ad hæredes minoris, quanuis è diuerſo non tranſeat contra hæredes doloſi. l. vlti. cod. titul. & voluit Bar. in. l. in actionibus col. vlti. Salic. Roma. & Alex. ff. de in litem iuran. Et hanc primam ampliationem generaliter veram eſſe probat Deci. in. l. edita. ver. His tamen non obſtātibus, C. de eden. Zazi. in l. ait Prætor. in. 2. col. vlti. ff. de iureiur.

Licet contrariam opinionem teneat aperte Bal. in. d. l. ait Prętor. in princ. qui cenſet in his caſibus & ſimilibus iuramentum deferri damnum paſſo non tamen eius hæred. idem Bal. in. l. 2. ff. de condi. indeni. & in rub. ff. de iureiurand. in fine & in. l. in bonę fidei col. vlti. C. de iureiuran. quo loco ſcribit, quod iuramentum neceſſarium quod defertur a iudice in ſupplementum probationis non deferri hæredi, qui veriſimiliter ignorat iura illius cui ſucceſsit. Sequitur Alexand. conſi. 39. col. vlti. lib. 5. Iaſ. in. rep. d. l. admonendi. col. 91. ver. Secūdus caſus clarus eſt. Soci. cōſ. 194. col. 2. ver. Confirmatur hoc idem. lib. 2. Stepha. Bertran conſ. 288. in princ. lib. 1. Quorum ratio eſt quia de facto alieno non debet quis iurare vt in. l. Marcelus. § 1. ff. de rerum amot. l. videam' in prin. ff. de in litem iuran.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quia hæres minime compertum habet quod defunctus egerit.l.qui in alterius.ff. de reg. iur.c.cum quis.eo.titulo in.6.

Sed ad sedandas has doctorum controuersias multis in locis distinxit Rom. An iuramẽtum à lege deferatur, vel à iudice legis authoritate,& hoc casu iurandi facultas ad hæredes transit quoniam lex semper loquitur.l.Arriani.C.de hæreti.& sic æque tũc respiciat personam hæredis atque olim defuncti. An vero iuramentum defertur ab homine, & sic ex partium conuentione & tunc non transit ad hæredes nam alia est conscientia defuncti, de qua confisus est is qui iuramentum detulit alia est hæredis quam ipse minime nouit & sic eam minime approbauit argum.l. is cui bonis.ff.de cura.furio. Ita voluit ipse Roma.in l.3.§.vltim.ff.de iureiur.& in.l.ius iurandum quod ex conuentione in fine prin.eod.tit. & consi.290.col.2.ver.Prẽterea nunc quæritur. Socin.in.l.penul.§.hoc iudicium.vbi etiam ipse Rom.& Ias.ff ne quis eum qui. quæ sententia communis est vt statim dicam in.6.huius regulæ limitatione.

Secundo amplia regulam, vt procedat etiam si iuramentum prędecessori delatum fuit sed per eum nondum esset præstitum, ex Bal.sententiam in.d.l.in bonę fidei.col.pen. C.de reb.credi. quem sequitur Soci.consilio. 42.col.2.lib.2.Rom.dict.consilio.290.col.2. Alexand.& docto.in dict.§.hoc iudicium Cateli.Cotta in memor.iur.in verbo, iurandi facultas.

Tertio amplia,vt non tantum procedat in hæredibus & successoribus secularibus, verum etiam in successoribus spiritualibus puta in Episcopo, Priore, Guardiano, Abbate, Prælato, Rectore, vel Abbatissa. ita tradit Matth.de Afflict.Neapolita.decis.169.num. 9 quo loco fatetur.ita fuisse decisum in regio Neapolitano Prętorio.Catel.Cott.in memora. iuris in verbo, iuramentum in litem in fine Couar.in.dict.cap.quanuis pactum.1.par.§.5. nume.7.Ioan.Baptist.Plotus in.d.tract.de in litem iuran.§.29.nu.2.

Quarto amplia,vt in hoc casu satis sit,quod hæres iuret de credulitate.vt in simili traditur in c.1.§.vlti.titul.de not.feud.& ibi not.Bal. Mar.Laud.Aluaro.Cardi.Alex. Nam alias vidimus, quod in his quorum scientia certa non est, vt peritis cuiuspiam artis & cæteris huiusmodi sufficere iuramentum de credulitate etiam in teste.l.1.in princ.ibi, *renuntiauerunt uideri*.& ibi glo.& Bar.ff.de ventre inspi.cap. literis.ibi, *Ea ut credebat intentione*. & ibi glo. & Anto.col.1.& Abb.2.not de præsum. cap. tertio loco.ibi, *dixerunt se pro certo credere*. & ibi Anto.col.1.tu.tex.in cap quanuis.in fine. ibi, *Et credere ita esse* &ibi Anto. Abb. Imol. & Feli.col.3.ver.Limita tertio.de testib.& in cap.licet.paulo ante fin.eod titu.& in.c.vlti. de purga.cano.& tradit Specul.in ti. de teste. §.Opponitur.ver Item quod deposuit.Bar.in proœm.ff.in prin.col.vlti.& in.l.in summa. §.Labeo.in fin.ff.de aqua plu.arc.&in l.3.ad fin.ff.de adulte.Bal.in.l data.col.7. ver. Non excusatur.C.qui accusa.non poss.& in.c.dudum.in.2.col.2.de electi. Alex.cons.24.col. 4.lib.2.Ias.in rub.ff.de iureiur.col.3. Hippo. in rep.rub.C.de proba.col.4.in princip.& in sing.19. Cepo.cons.crimi.28.col.5. & consil. 62.col.2.ver. sed prædicta.

Quinto amplia vt procedat etiam si hæres vel successor vellet iurare de facto defuncti, dicendo quod ipse negotium nouit, atq; quod ipse de veritate certus est quia poterit iurare, ex quo ei' iuramẽto creditur in eo quod declarat se esse certum, sicuti testium iuramento statur dicentium se alienum factum compertum habuisse. ita tenent fere omnes quos in in huius nostræ annotationis principio allegaui & vide quę dicam infra ver. Et vnicam.

Sexto singulariter amplia, vt hæc regula procedat etiam si accusator,vel actor, seu hæres vel successor,respondisset positionibus dicendo, non vidisse delictum fieri per accusatum,quia contingere potest quod ex eius confessione compertum habuisset, vel aliũde sciuerit quod nunc iurare vult. ita tenet Alexã. consi 69.col.vlti.ver.Non obstat ei.li.2.Imo. cons.147.ver.Nec dicat.

Et vnicam limitationem quam noster author huic regulæ constituit, vt minime procedat quando hæres certus non est de re ipsa in qua vult iuramentũ subire, vltra eũ tenuit Bar.in.l.admonendi.col.penult.vbi docto.ff. de iureiur. Mar. Laud. & Cardi.Alexand.in dict.§.si quis. cap.1.si de inuesti. inter domi. & vasal.lis ori. & in.c.1.ibi qui ita tex.illũ intelligũt.Soci.cons.194.lib.4.Rom.d.cõs.290 Paul.de Cast.cons.296.col.3.ver. Sed subest vnica.lib.1. Stephan. Bertran. consilio. 100. dubio.5 num. 5.lib.1.Caro.Rui.cons.35. vol. 5.Cateli.Cotta in.d.memo in verbo, iurandi facultas

facultas. And. Tiraquel. in lib.1. de retractu. §.2.glo.2.nume.9. & fatetur istam esse communem sententiam doctissimus Plotus in.d. §.29.nume.3.

Illud vero non prętermittam, quod in dubio hæres si esset filius vel coniunctus defuncti præsumitur quod nouerit veritatem negotij, idest (vt cum nostris loquar)sit bene informatus de veritate. & sic iurare potest. text. in dict.cap.1.in fine &ibi glos. Bal. & docto. si inter domi.& vasal.de inuesti.lis ori.Socin. consilio.264.nume.9.ver.Confirmatur. lib. 2.Roman.dict.consil.290.col.2. Cateli.Cot. in dict.verbo, iurandi facultas. Item hæres præsumitur veritatis conscius, si cum defuncto habitauerit etiam si sit extraneus, vel si erat eius vicinus.arg.tex.in.l.ex consensu. C. de repudi.capi.constitutus.de testib.Socin.d. consi. 264.nume.10.Idem etiam affirmarem quando hæres extraneus exercebat negotia defuncti.vt censet Iass.in.l.si quando.nu. 53. & 54.C.vnde vi Caro.Ruin. d.consilio.35.& not.author.in hac regula.

Sed quando minime constat quod hæres fuerit veritatis conscius,nec datur aliqua ex dictis præsumptionibus, nec aliter hæres ipse probat scientiam illius rei de qua controuertitur,nec eius aduersarius probaret ignorantiam,hoc casu in dubio non præsumitur hæredem fuisse veritatis conscium, & hac ratione iurare non potest. vt scribit Bal. in dict. l. in bonę fidei. Socin.consilio 194.col.1.in fine.ver. Confirmatur.volu.2. Carol. Ruin.in sępe allega.consilio.35.volu.5. qui id probant tex.authoritate in.l.qui in alterius. ff. de reg. iur. quæ lex mea sententia nihil probat in hoc casu quia in fauorem hæredis loquitur, vt præsumatur ignorare quando eius interest ignorantiam allegare.& ea ratione minime debet torqueri in hæredis damnum vbi eius interest scientiam allegare.per.l. quod fauore. de legib. Et ideo contrariam opinionem de iure veriorem esse censeo, imo quod si hæres vult tale iuramentum subire, iurare possit & pars aduersa vt eum à iurandi facultate excludat,probare teneatur non esse veritatis conscium. Primo per leg.ei.qui. ff. de proba. & per ea quę scribit Bar.in.l.in illa.ff.de verb. oblig.& Bal.in.l.actor quod asseuerat. C. de probat.Socin.consilio.vol.135.2. & consil.136. in prin.vol.1.Secũdo quia hoc quòd hæres de facto defuncti sit conscius pendet ab eius animo & conscientia & ideo eius iuramento in hoc erit standum gloss.in §.sed istæ quidem institu.de acti.cap.pastoralis.de excepti. cap.nulli.cap vt circa. de electi.lib.6. Tertio quia hæres qui sic iurat loco testis habetur in causa propria,ex eo quod tale iuramentũ pro plena probatione habetur. ex Soci. cons.136. nume.4.volu.2. & consilio.135.volu.2 docto. in dict.l. admonendi. Ergo sicuti testi affirmanti se veritatem scire, fides est danda, nisi contrarium probetur: vt per totum titul.ff. & C. de testi. Ita etiam hęredi hoc dicenti fides dabitur, vt in litem iurare merito possit. Quibus rationibus innixus publico munere legendo iura pontificia hanc opinionem docui, quam gaudeo postea approbatam vidisse à Ioan.Bap.Ploto.d.§.29 nu.4.

Secundo limita dict.regulam, vt non procedat respectu declarationis verborum ambiguorum prolatorum per defunctum in libello, vel in alio casu, quia licet defunctus ambiguitatem posset declarare, hęc tamen facultas ad hęredem non transit. Hęc est communis omnium sententia vt testatur Ripa. in.l.naturaliter.§.nihil commune nume.139. ff.de acqui.possesso.per text in.l.idem Pomponius scribit si frumentum §.vltim ff.de rei vendi. Tamen si hęres in hoc casu rem probe nosset quia de mente defuncti sibi constaret, puta quia eius fuisset aduocatus, vel procurator, hoc casu potest verborum defunct. ambiguitatem declarare. vt est de mẽte glo. in.l. generaliter.C.de reb.credi. & not. Socin.in dict.l. penul.§.vltim.numero. 7.ff. ne quis eum qui.

Tertio limita, quando pars aduersa ad excludendum hæredem ne posset iurare, probaret eum fuisse absentem, & sic non potuisse veritatem ipsam sciuisse, vel esse malæ famæ vel periurum,aut infamem vel talem qui pro alio non esset testis omni exceptione maior ita tradit Hippo.in sing.41.&.74.& 273. Imo.cons.2.Aegi.Bosi.in delictorum tracta. ti.de rapi.nu.44.

Quarto limita, quando non interesset hæredis vel successoris iurare in litem: puta quia actio vel accusatio esset ad meram vindictam super qua hæres vellet iurare, & non transiret regulariter ipsa actio vel accusatio actiue ad hęredes actoris vel accusatoris. Nã tunc hęres aut successor iurare non potest,etiam ex facultate eõcessa defuncto.vt in.d.§.vlt.puta quãdo

Universidad de Deusto
Biblioteca

quis nullum damnum pecuniarum passus esset vt in actione verbalis iniuriæ vel in alijs mihibus . Sed si hæres vel successor in his actionibus quæ ad hæredes actoris vel accusatoris non transmittuntur probaret sua interesse, puta quod lis fuerit cum defuncto cõtestata, poterit iurare quia hoc casu actio vel accusatio competens ad meram vindictam transit actiue ad hæredes. tex. in d. §. pen. vbi Soci. nume. 4. fatetur istam esse communem opinionem quam ibi sequitur Paul. & Alex. col. 2. & docto.

Quinto, quando agitur de iuramento in litem affectionis, & hæres vellet iurare non secundum affectionem ipsius hæredis, sed defuncti quia hoc modo iurare non potest, quia iurare debet secũdum affectionem propriam non vero defuncti . pro qua limitatione vide Ioan. Baptist. Plo. d §. 29 nu. 10.

Sexto limita, in facultate concessa non à lege, nec statuto, sed ab homine, ex pacto vel contractu, quia talis facultas iurandi minime ad hæredes transit l. generaliter. vbi glo. & docto. not. C. de reb. credi. Iaſ. in. d. l. si quando. nume. 52. & in. d. l. penul. §. vltim. col. vltim. vbi Roma . & Alex. col. vltim . Idem Roma. in l. qui bona. §. qui damna. ff. de damno infecto quam dicit communem sententiam. d. §. 29. nume. 7.

Septimo limita, vt non procedat è diuerso contra hæredes dolosi. l. vlti. C. de in litem iur. vbi docto. omnes & Bar. col. vlti. in. d. l. in actionibus vbi Salic. Rom. & Alexand. ff. de in litem iur.

REGVLA. CCCXCIII.

Iurisdictionem ordinariam vel delegatam habens, si procedat simpliciter videtur procedere principaliter ex delegata . not. Ioan. Andr. in cap. si postquam . super verbo, ordinaria. de electi. in. 6. per. l. 3. ff. de testamen. mi. & sequitur ibi Domi. in princi. in. 2. col.

Amplia dupliciter, & limita duobus modis, vt per Feli. in c. cũ ex officij. de præscrip. col. 12. & seque.

ANNOTATIO.

Adde omnino circa hanc regulam Sebast. Van. in tracta. de nulli. titu. de nulli. ex defectu iurisdi. ord. nume. 171. cum seq. pag. 249. Et aliquos notandos effectus qui sequuntur, ex eo quod quis censeatur procedere ex delegata & non ex ordinaria iurisdictione scripsit Iaſ. in. l. ius aũt ciuile. nu. 3. ff. de iusti. & iure.

REGVLA. CCCXCIIII.

Iurisdictionis ꝑpetuatio circa expressa in rescripto, non operatur regulariter quo ad non expressa. gloss. Ioan. And. & communiter doctores in. c. quoniam. de prescrip. Bal. in. c. licet vndique. de offici. deleg. quam conclusionem probat defendit & dicit communiter teneri Feli. in. d. cap. quoniam. col. 3.

Limita quinque modis notabiliter vt per Fel. ibi, & in col. seq.

REGVLA. CCCXCV.

Iurisdictio ordinaria respectu certi generis, non potest prorogari ad diuersas causas, & dissimiles expressis. Istam regulam ponit Abb. in. c. cęterum. de iudi. quã ibi refert Feli. 1. col. & allegat Anto. idem tenentem in. c. 1. de offic. deleg. col. 16 . Facit notabilis doctrina quam inserui in meis doctrinis magistralibus in doct . incip. iurisdictio.

Limita quadrupliciter, vt per Feli. in. d. col. 1.

REGVLA. CCCXCVI.

Iurisdictionem contẽtiosam nõ potest quis exercere in alieno territorio. tex. in. l. fin. ff. de iuris. omni. iud. & in. cap. fin. de constitu . lib. 6. facit text. in. l. fin. ff. de offici. præf. vrb. & in. l. 2. ff. de offi. proconſ. & lega. probat hoc etiam. l. 7. titul. 4. part. 3. quasi in medio, quę lex punit simili ordine

ne supplicij iudicẽ qui homini alieni territorij corporalem pœnã infligit.

Limita quatuor modis, vt per Mari. Soci. in. c. fin. col. 37. de foro cõpe. vide Iaſ. vbi eam limitat. 17. modis in d. l. fin. inter quos includit dictas limitationes Mari. prẽter vnam etsi eum non referat.

ANNOTATIO.

Adde late circa materiam huius regulæ Sebastian. Vantium in tract. de nullitatibus rub. de nulli. ex defectu iuris. ordi. nu. 107.

Hanc regulam vltra authorem nostrum, cum. 17. limitationib⁹ scripsit Hippo. in. l. vlti. ff. de iuris. omni. iudi. a numero. 7. vsque ad numerum. 32.

REGVLA. CCCXCVII.

Iurisdictio de iure ciuili, prescribitur spatio longi temporis, videlicet decem annis inter præsentes, & viginti inter absentes: exigitur tamen scientia & patientia illius contra quem prescribitur quæ habet vim tituli. per l. 2. C. de seruit. & aqua. & facit text. in leg. fi. C. de longi. tempo. prescrip. & ita concludit. Marian. in. cap. cum contingat. de foro comp. in col. 9. de quo vide not. & late per egregium doctorem nostrum Ioan. Lupu. de Pala. Rub. in sua vberrima rep. capi. per vestras. de dona. inter vir. & vxo. fo. 19. col. 3. cum duab. seq.

Limita quinque modis, vt per eundem Mari. in. d. col. 10. quem vide in materia per tres col. precedentes.

ANNOTATIO.

Adde Bal. in. l. 1. nume. 18. C. de eman. lib. & cons. 439. lib. 3. Petrum de Ancha consil. 142. numero. 12. Areti. consil. 154. col vltim. Alexan. consilio. 16. nume. 27. lib. 5. quo loco doctrinam nostræ regulę communem esse testatur. idem asseuerat. Fran. Balb. in tract. prescriptionum. 5. par. prin. 2. par. ver. Circa primam quæstionem. Iaſ. numero. 20. & Ioan. Oroſci nu. 13. in. l. imperium . ff. de iuris. omni. iudi. D. episco. Segou. in regula possessor. 2. par. §. 3. nume. 5. de pactis lib. 6.

Limita tamen sing. istam regulam vt procedat, quando iurisdictio præscribitur contra priuatum, secus vero si contra principem: quia hoc casu, in præscribenda iurisdictione tam ciuili, quam criminali, tempus immemoriale requiritur . Quod manifeste probatur quia merum imperium plura continet quæ speciali quodam iure ad supremam principis dignitatem pertineat, quorum acquisitio exigit necessario tempus illud, cuius initium hominum memoriam excedat. capit. super quibusdam . §. præterea . de verbo. signi. vel quadraginta annorum præmisso titulo iuxta decisionem text. in cap. 1. de præscrip. lib. 6. Reliqua vero quæ ad iurisdictionem criminalem vel ciuilem attinent, ita propria principis sunt, vt minime competere valeant præterquam ipsi principi, in quibus iuris præsumptio ipsi suffragatur, & aduersatur cæteris. Nam tota iurisdictio ipsius principis est, nec sine eius mandato potest per aliquem exerceri. l. 1. ff. de consti. princ. nota. docto. in. l. 11. ad finem. ff. de iurisdi. omni. iu. And. de Iser. in proœmi. consti. Neapolita. & ibi Matthæ. de Afflict. quæst. 3. & bene probat regia l. 2. titul. 4. part. 3. ibi. *Estos tales no los puede otro poner sino ellos, o otro alguno, a quien ellos otorgassen señaladamente poder delo fazer por su carta o priuilegio.* l. 1. titul. 15. lib. 2. ordin. ibi. *O a quien ellos lo otorgassen.* l. 1. titul. 2. lib. 7. ordin. ibi. *Tienen priuilegios y cartas especiales delos reyes nuestros progenitores de poner Alcaldes.* & l. 2. titu. 9. lib. 5. ordin . Atque ideo in prescribenda & acquirenda iurisdictione obseruanda est constitutio text. in dict. capit. 1. de prescrip. lib. 6. quam sententiam post alios tenet Paul. de Castro. in. d. l. imperium. col. vltim. vbi Ioan. Baptista in rep. nume. 38. fatetur esse communem opinionem quam bene defendit D. Episcop. Segou. in. dict. regula possessor. §. 2. numero. 3. Quanuis eam impugnet Gaspar Vellaseus in dict. l. imperium numero. 135. contendens sufficere etiam in hoc casu ad prescriptionem inducendam, longum tempus Sed communis sententia tenenda est.

Hic tamen tanquam huic regulæ accommodatissima interpretanda est Regia

Universidad de Deusto
Biblioteca

constitutio in hoc Complutensi populo à rege Alfonso condita Aera Cæsaris millesima trecentesima octuagesima sexta quæ hodie habetur lib.3.ordi.titu.13.lege vlti.& habet tres potissimas partes. Prima enim satis euidenter probat,iurisdictionem ciuilem & criminalem posse acquiri,per nobiles,& alios eam proprio nomine exercentes,per tempus cuius initium hominum memoriam excedat, etiam si titulus huius iurisdictionis probatus non fuerit. Qua in parte regia lex communem probat opinionem quam modo asseueraumus.In qua tamen specie loco immemorialis præscriptionis sufficeret tempus quadraginta annorum cum titulo iuxta tex.in.d.c.1. de præscri.lib. 6.Secunda vero pars regiæ legis probat criminalem iurisdictionem præscribi posse contra principem centenaria præscriptione. Quæ decisio deduci potuit a Nouella Iustiniani in auth.quas actiones.C.de sacro.eccle.qua diffinitum stat,contra Romanam ecclesiã admittendam, non esse præscriptionem minorem centenaria, quam ad iurisdictionis præscriptionem adducit Bal. in l.2.q. 6. nume.25.C.de seruit.& aqua. Tertia regię legis pars statuit, ciuilem iurisdictionem aduersus regem præscribi posse quadraginta annorum vsu.quod forsan deductum est à lege omnes.C.de præscri. 30.vel quadraginta anno.

Explicandum tamen est quænam differentia sit inter primam, & cæteras regiæ legis partes. Siquidem prima ad præscribendam iurisdictionem ciuilem & criminalem simul tempus cuius initium hominum memoriam excedat exigit.Et affirmari potest, quod prima pars regiæ constitutionis tractat de iurisdictione ante illius legis sanctionem pernobiles,alios q, priuatos in aliquibus populis obtenta. Quod clare probant verba d.legis ibi. *Porque algunos tienen ciudades villas y lugares en nuestros reynos y señorios,y no tienen titulos derechos delos reyes onde nos uenimos dela justicia y jurisdicion ciuil y criminal, en los tales lugares ordenamos y mandamos,que si los tales señores usaron dela jurisdicion por tanto tiempo que memoria de hombres,no es en contrario, y lo prouaren &c.Que les uala,y lo ayan de aqui adelante.* Vnde merito castiganda est ea regia lex quæ in libris impressis deprauata legitur cum dicit.*Si los tales señores usaren.* Nam legi debet Vsaron.Nam legis principium de præteritis possessoribus loquitur & non de futuris cum dicit.*Porque algunos tienen.* & ibi,*Como lo ouieron.* & ibi, *Lo ayan de aqui adelante no siendo probado por nuestra parte,que en este tiẽpo les fue contradicho por algunos delos reyes onde nos uenimos.* & ibi,*Pero si alguno delos reyes nuestros predecessores, &c.* Quæ quidem verba significant præterita. Reliquę vero duæ regiæ legis partes quæ de centenaria & quadragenaria præscriptionibus loquuntur, tractant de iurisdictione, post illam legem acquirenda statuens quo nam tempore iurisdictio in posterum acquiratur.qui sensus bene colligitur ex.d.l. & euidentius ex.l.2.ti.27.apud ueteres regis Alfonsi leges. Et quia eius decisio, passim in controuersijs forensibus contingit, statui pro eius interpretatione,aliqua breuiter annotare.

Primo,quod.d.regia lex tantum procedit quando agitur de præscribenda iurisdictione regis Castellę,quod clare verba.d.legis significant ibi,*Se pueda ganar de aqui adelante contra nos.* Si vero agatur de præscribenda iurisdictione contra inferiores dominos, puta Duces, Comites, & Marchiones,aut alios habentes iurisdictionem, tunc præscriptio decem annorum inter præsentes,& viginti inter absentes sufficeret.vt supra scripsimus.

Secundo, adnotandum est quod ita demũ firmitatem habet immemorialis præscriptio, de qua ea lex loquitur, si scientia & patientia regis contra quem præscribitur interueniat. Quod loquendo in immemorialiprescriptione tenuit Bar.in.l. quominus.nume.4.ff. de flumi.& in l.1.§. denique.ff.de aqua plu.arcen.& in l.si publicanus.§.in omnibus.ff.de publ.& vectiga. quem sequitur. Abb. in.c. cum à nobis,nu.4.de præscripti. atque hanc Bar.opinionem cõmunem esse testatur Ioã. Lup.in rep.c.per vestras.2.not. §.48.nume. 34.qui ita.d.regiam legem declarat. Contrariã tamen opinionem quod in hac prescriptione nulla principis scientia necessaria sit tenuit glo,in.l.hoc iure §.ductus aquæ in verbo, memoriam.ff.de aqua coh.& æsti.& eam sequitur Bal.in.c.1.nu.3 quæ.sint rega.& communem esse testantur Alex.cons.6.num.4. vol. 1.Ias.in.d.l.imperium.nu.21.ff. de iur.omn. iudi.Deci.cons.85.nume.2. D.epis.Segou.in d.reg.Possessor.2.par in initio.nume.8.And. Tiraq.in tract.de nobili.c.14.nume.4. Ioan. Orosci.in.d.l.imperium.nu.15. Padilla.in.l.si quas actiones.nu.52.C.de seruit.& aqua quam etiam sequuti fuerunt Feli.in.c.cum à nobis. col.1.& in.c.de quarta.col.pen.de præscripti.

Fran.

Fran.Bal.in tract prescripti.2.par.3.par. vers. sexto quæro.num.23.Alcia.in.l. munus.ff.de verbo.sig.Cur.Iunt.cons.157.col.4. num.12. Anto.Rub.consi.21.nu. 7. & noster doctissimus doctor D.Perez.in.d.l.vlti.ver. Dubitatur preterea in glo.1.

Quanuis in quadragenaria præscriptione, quæ ex regię legis decisione necessaria est ad prescribendam ciuilem iurisdictionem contra regem,eius scientia requiratur,quia depta immemoriali præscriptione, nulla minor prescriptio procedit contra regem sine eius scientia..vt est communis opinio teste Alex. cons. 16 col.2.& 4.vol.5.& ita in casu.d.regiæ constitutionis tenent insignis Anton. Padilla.in d.l.si quas actiones.nu.53. Tametsi huius contrarium defendat doctissimus Petrus Aueda. in lib.de manda.regum Hispanię exequen.1. par. c.1.nu.22.fol.12. secundum nouissimam impressionem contendens, ex serie illius legis principis scientiam necessariam non esse ad prescribendam ciuilem iurisdictionem, quæ contra cum quadragenaria præscriptione acquiritur. Cuius equidẽ opinio in forensi exercitatione minime admitteretur, quia licet regia lex prescriptibilem faciat ciuilem iurisdictionem contra regem quadraginta annorum tempore,non tamen excludit quin necessarię sint ille qualitates quę de iure communi in tali præscriptione desiderantur. Cui interpretationi suffragatur in simili Curtij Iunior. sentẽtia in.l.hac cõsultissima §.ex impfecto nu. 10.C.de testa.vbi asseuerat quod lex noua superueniẽs diminuẽs testamẽti solennitatẽ nõ derogat qualitati eius. Vnde generaliter affirmat Succin.nep.in.l. sciendum. nu.142.ff. de lega.1.quod si aliqua lege sancitũ sit quod testes duo vel tres in testamentis sufficiant, si aliud non exprimatur testes erunt eiusdem qualitatis, quæ à iure expressa erat si septem testes interuenissent, quia lex solo testium numero iuri communi derogat. & hoc tenet Paris.cons.32.nu.36.& 37.vol.2.

Tertio ex dicta regia lege colligitur quod in præscribenda contra regem iurisdictione bona fides non requiritur vt verba illius significare videntur cum dicit ibi, *Se pueda ganar de aqui adelante contra nos.* Et sic ea lex constituit possessorem in bona fide & sic ad præscribendam sufficit authoritas.d.l.& regis voluntas ibi adhibita. Nam etiam de iure canonico ex legis authoritate absque bona fide currit præscriptio.ex Ripa in tract.de peste.3.par. nu.253.qui plura allegat. Idem loquendo in pacto affirmat Bal.in rub.de consti.nu.15.Idẽ si rex tractaret de præscribenda iurisdictione quam priuato concesserit quia hoc casu bona fides non requiritur.vt affirmat Collecta.& ibi Bellam.in.c.cum dilecta.de confirma.vtili.vel inutili.Quam interpretationem ante nos scripsit egregius Auenda.in.d.c.1.nu.21. quæ difficultate non caret per ea quæ versiculo præcedenti scripsi.

Quarto ex.d.Alfonsi regis lege deducitur iurisdictionem regi competẽtem in supremæ iurisdictionis signum & tanquam in caput ac tutissimum subditorum præsidium, nec iustitia pereat nullo tempore præscribi posse quod ea lex probat ibi. *Dela justicia que el rey ha por la mayoria y señorio real.* Et paulo inferius ibi, *Saluo mayoria dela justicia que pertenece a nos dela cumplir delos señores que la mengnaren.* Quę sane decisio procedit ex tex.in.c.cũ non liceat.vbi Feli.nu.10.de præscripti. & tradit hoc late Ias.cons.208.col.3.lib.2.& in.d.l.imperium.col.9.versi. Limita istam communẽ quam sententiam late defendit Ioan.Igne.in rep.l.necessarios §.non alias nume.651.ff.ad Sylla.Purpur.in.l.1.nu.4.ff.de offic.eius.De ci.cons.307.col.3.versi. Secundo respondetur & hanc fatetur esse magis communem opinionem Soci.cons.275.col.3.in fine lib.2. Quanuis multi & non infimi nominis constanter defendant,quod aduersus supremam principis potestatem prescribi potest.quorum dicit esse magis communem opinionem Aymon in tract.de antiqui.tempo.fol.168. num. 73.& D.Episco.Segou.in.d.reg. Possessor.2. par.§.2.nume.7. ver. Ex his vero. & in reg. Peccatum.2.par.§.9.nu.9.de regul.iur.lib.6. Sed apud nos priorem communem opinionem dicta regia lex probat.

Quinto, ex proxime dictis affirmandum est quod stante.d.regia lege nullus Dux, Comes, aut Marchio,nec alij inferiores prescriptione acquirere possunt,ne ab eis appelletur ad regem. vt asserit dictus D.Episc.in.d.reg. Possessor.d.nu.7.& nouissime Petrus Aued. d.lib.de manda.reg.Hispaniæ.1.par.c.5 nu.2.

Sexto.d.regia lex non solum procedit in laicis,regiam & secularem iurisdictionem præscribentibus,verum etiam in prælatis & alijs personis ecclesiasticis,cum ipsi vasallos & iurisdictionem secularẽ habere possunt.vt passim vidimus.Et in hoc casu à prælatis appellatur ad regem vt in prag. Hispalensi fol 11 antiqui.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tiqui. impressi. & tradit hoc Stepha. Auf. in Clem. 1. de offic. ordi. 2. reg. ver. secundo fallit. vbi affirmat id esse verum secundum ius commune quod ante eum tenuit Bar. in l. si quando. C. de appella. & alij quos refert Felicos sequutus. in. c. solitæ. col. 3. de maio. & obedi. D. Episcop. in practi. quæsti. c. 4. nume. 2. D. Perez. in. l. 5. titul. 4. lib. 1. ordin. in verbo, *Donde tienen su jurisdicion*. Et non tantum in Hispania sed in Gallia idem receptum est vt testatur Speculti. de appel. §. Nūc tractamus ad quem sit appellandum. in fine Carolus de Grassallus lib 2. Regal. Franciæ. cap. 14. Guil. Bene. in. c. Rainuntius in verbo, *Vxorem nomine Adelasiam*. 2. decisione. nu. 317. de test. Ioā. Imbertus Rupella. lib. 2. foren. instit. c. 3.

Septimo, non procedit. d. regia lex nec id quod modo asseuerauimus quando ecclesiasticus iudex contenderet contra regem præscriptionis titulo acquisisse facultatem capiendi laicos propria authoritate & in carcerem eos mittendi non implorato auxilio secularis contra. l. 7. titu. 3. lib. 1. ordina. quia huiusmodi præscriptio censetur semper acquisita sine regis scientia & ideo est inualida. l. vlti. quæ in publicis totius regni comitijs condita fuit Toleti anno. 1525. ibi, *Porque a quello ha sido sin nuestra sciencia y paciencia*. Et memoria equidem teneo in magna causa quæ in regio senatu agitata fuit inter fiscalem regium, & illustrisimum Archiepiscopum Toletanum, eo quod D. Archiepiscop' ex antiquissima cōsuetudine legitime præscripta, sibi & suis ecclesiasticis iudicibus facultatē competere asserebat, capiendi laicos propria authoritate, & eos suorum fisculium ministerio incarcerem mittendi. obtentum fuisse contra Archiepiscopū, iussum que fuit vt dictæ regiæ leges ad vnguē obseruarentur.

Sed nouum dubium se offert cuius decisio istis temporibus est summe necessaria. Vtrū ecclesiastici iudices quibus iure regio prohibitum est capere laicos, eosque propria authoritate incarcerem mittere, an possint eos coram se personaliter citare pœnis & censuris ad id impositis. Et huius quæstionis examen exigit, vt præmittendum sit, an iure communi concessa esset ecclesiasticis iudicibus facultas vt absque auxilij secularis inuocatione posset laicos incarcerem mittere. qua in re Oldral. cons. 86. non omnino explicat quid verius in iure sibi videatur. tandem in eam sententiam inclinari videtur vt nullo modo dicta facultas cōpetat, præterquam in crimine hæresis in quo hoc erit speciale & in alijs similibus criminibus. c. excommunicatus. in. 2. ad finem. de hęreti. c. vt commissi eo. ti. in. 6. Clem. 1. eo. titu. eandem sententiam tenuit Ioan. And. in addi. ad specul. in titu. de offici. ordi. in rub. Ancha. in. c. cum episcopus. de offici. ordi. lib. 6. & in reg. ea quę. de reg. iur. lib. 6. quo loco opinionem hanc communem esse testatur, quam multis rationibus comprobat Ioan. Lup. in rep. c. per vestras. 2. not. §. Sed pulchra dubitatio num. 17. de donati. inter vir. & vxor. Sed opinionem contrariam de iure veriorem esse censet Domi. vbi Fran. in. d. c. cum episcopus. quæ manifestissime in multis iuris pontificij locis probatur cap. attendendum. 17. quæst. 4. cap. contra idolorum. 26. q. 5. cuius ad hoc meminere Roma. 660. Fel. in. c. significasti. col. vlti. de offici. deleg. & in. c. cum sit generale. nume. 20. de foro competen. D. episc. Segou. in practi. quæstio. c. 10. nume. 2. Auf. in rep. Clemen. 1. de offic. ordi. quæstio. 5. & in tract. de potest. eccles. Super laicos in princ.

Et vt dubium propositum decidam asseuero, quòd non est hodie sublata potestas iudicibus ecclesiasticis per dictas regias leges, vt possint in his criminibus, in quibus de iure cognitionem habent, laicos coram se personaliter citare. Primo, quia cum dicta decreta canonica facultatem capiendi laicos ecclesiasticis iudicibus concedant, regiæ leges contrarium disponentes sunt restringendæ reg. Odia. de regul. iur. lib. 6. cum simil. & ea ratione cum tātum in personali captura loquantur, minime sunt ad personalem citationem ampliandæ.

Secundo, adhuc etsi dictæ regię leges canonicis decretis nō aduersarētur minimè essent extendendę ad personalem citationem, cum ea citatio distinctum nomen & effectum habeat à captura vt manifestissimum est. Et hic procedit quod arbitri qui non possunt eos qui se suo iudicio submiserunt in carcerem mittere, possunt tamen coram se personaliter citare. l. non distinguemus. § fin. ff. de arbi. not. Feli. in. c. pen. de offici. delegat. Ludo. Gome. in. c. 1. de iudi. lib. 6. nu. 38.

Tertio, si hęc facultas ecclesiasticis iudicibus denegaretur, mancha ac prorsus inanis rederetur eorum iurisdictio, nā quomodo possit rei veritatem indagare, & accusati confessionem exigere, eum que condignis pœnis pugnire, nisi reus ipse hac personali citatione vocatus prius comparuerit (certe nullomodo.)

Vnde

Vnde cū ipsa personalis citatio, sit veluti medium ad finem iustitiæ ministrandæ consequendum, ea iure ecclesiastici iudices vti possunt. l. 2. ff. de iurisdi. omni. iud.

Quarto, si regiæ leges loquentes in captura ad personalem citationē extenderentur esset contra ecclesiasticam libertatem, vt bene ex præcedenti ratione colligitur. & ea ratione inualidæ cap. nouerit. de senten. excōmu. c eos. de immuni eccles. lib. 6. auth. cassa & irrita. C. de sacrosanct. eccle. l. 19 tit. 9. par. 1. l. 2. 4. 6. & 7. ti. 3. lib. 1. ord. Absit igitur ab omnium mēte credere catholicos Hispaniarum reges aliquid aduersus ecclesiasticam libertatem statuisse quam ipsi tot legibus obseruare & tueri sunt professi.

Quinto, sententia hæc probari videtur in ea lege quam Henricus secundus huius nominis Hispaniarum rex Tauri Sanciuit anno Domini. 1409. quæ hodie habetur lib. 1. ordi. ti. 3. l. 8. cū dicit, *Mandamos que los dichos nuestros iuezes y justicias y los señores delas villas y lugares de nuestros reynos en sus tierras, y lugares y señorios dexen, y consientan libremente leer, y notificar y cumplir las cartas y mandamientos delos juezes ecclesiasticos enlo que pertenesce a su jurisdicion.*

Et in hac tamen personali citatione causa exprimi oportet, vt censent Ioan. And. & Frā. in. c. 1. de iudi. lib. 6. quæ causa si generaliter exprimeretur sufficeret dicēdo compareas in quadam causa criminali absque eo quod delictū in citatione narretur ita tenet Ioan. Bern. in practi. c. 113. nu. 2.

REGVLA. CCCXCVIII.

Iure communi sublato, intelligitur sublatum statutum illi simpliciter cōforme. colligit Feli. post plures hanc regulam defendit & dicit eam communem in. c. 1. de rescript.

Limita duodecim modis, vt per eū ibi col. 10. cum seq.

REGVLA. CCCXCIX.

Ius superueniens ex causa de præterito pendente lite prodest, & potest sequi condemnatio, etiam de iure ciuili. text. in. l. si rem. §. fina. ff. de pigno. actione & in. l. si tibi mandauero, vt à Titio exigeres. ff. mand. Ita est communis conclusio doctorum in. l. non potest. de re iudi. ff. & in. d. §. fi. vt firmat Mari. in. c. significātibus. col. 38. de libel. obla. quem vide in materia per tres colunas præcedentes.

Limita tripliciter, vt per eum ibi col. 39. per totam. vide Paul. in. d. l. non potest in fine vbi hanc regulam limitat dupliciter.

ANNOTATIO

Adde Bar. in. l. & an eadem. col. antepe. & pen. ff. de excepti. rei iudica. & in. l. si Titius. vbi doctores. ff. de verbo. oblig. Bal. in. l. 1. col. 4. C de aliena iudi. mut causa fact. & in. l. per diuersas. 7. & 8. quæsti. C. manda. quo loco in 13. quæstio scribit quod si per statutum dispositum sit, quod is qui gabellam non soluerit, non audiatur, sufficeret hoc casu, quod iudicio pendente gabella soluatur. & vide eūdem Bal. in. l. 1. col. 2. C. de executi. rei iudi. Ias. nume. 110 post Ang. ibi. nu. 9. in. §. superest. Instit. de actioni. eundem post doctores ibi in §. actio. num. nume. 67 co. titu. vbi doctrinam regulę nostræ communem esse testatur. Et vide Bal. in l. per hāc col. 3. ver. His igitur. C. de appel. vbi ampliat hanc regulam, vt procedat, etiam appellatione pendente ius superueniat. quem sequitur Caro. Rui. consi. 12. nu. 8. vol. 4.

REGVLA. CCCC.

Ius patronatus nunquam censetur Romanus pōtifex per literas suas derogare, nec prę iudicare. Ita tenet Hostien. in. c. dilectus. de offici. delega. & Lapus alleg. 96. incipi. Beneficia vacantia Domi. post Ioan. Andr. in. c. 2. de prēb. lib. 6. reprobata glo. ibi & Abb. in. c. cum dilectus. de iure patro. & plura ponit Feli. in tract. quando li terę apostoli. noceant patronis eccles.

Amplia hanc regulam vndecim modis, & limita totidem. vt per Feli. vbi supra col. 2. cum septem sequen.

ANNO

Universidad de Deusto
Biblioteca

ANNOTATIO

Adde glo.in Clem.2.in verbo,Apostolicis. de preb.Caro.Rui.cons.79.nume.5.vol.5. & hanc fatetur esse communem opinionem D. Episco.Segou.in practi.quæsti. c.36. nume.1. D.Perez in.l.2.in verbo,*Costumbre antigua*. ver.Quod procedit ti.6.lib.1.ordin. Si tamen de summi pontificis voluntate constet,nemini dubium est eum posse per literas suas derogare, non tantum iuri patronatus ecclesiastico,sed & iuri patronatus laicorum. iuxta glo. sententiam in.d.Clem.2. Innoc.& omnes.in c.cum dilectus.de iure patro. Archid in c.pigmentis.16.quæst.7. Rochũ de Curte.in tract. de iure patro.in verbo, Honori.q.3. Cæsar. Lamb in eod.tract.1.lib.3.par.q.9.articul.2. quæ quidem sententia communis est.

Sed apud Hispanos minime derogationes istę admittuntur,nec admitti cõsueuere:imo suprema regis tribunalia quę regio nomine illic iustitiæ ministerio præsunt,statim apostolicas literas summa diligentia examinãt, propter publicamque vtilitatem, earũdem vsum grauissimis pœnis & comminationib' interdicunt. Sic Carolus Cæsar huius nominis Quintus summæ potentiæ & fœlicitatis Imperator & Hispaniarum rex anno. 1525. apud Toletum edictum pronuntiauit ac misit in omnia Hispaniarum regna in hoc decretum, vt nullus à summo pontifice apostolicas literas impetraret ad dignitates vel beneficia,quæ sunt regij iuris patronatus, aut impetratis vteretur in derogationem consensus ac præsentationis,quæ à rege ipso postulanda est ad easdem dignitates, vel beneficia obtinenda: idque grauissimis pœnis stabiliuit, eiusque senatoribus ac consiliarijs præcipiens, vt diligenter & summa cura obseruent, ne quid authoritate literarum apostolicarum aduersus regium ius patronatus fiat. Demum anno domini 1543. Madriti idem Carolus Cæsar sanciuit idem seruandum fore,quoties literæ apostolicæ impetratæ fuerint,ad derogationẽ cuiuscunque iuris patronatus laicorum : aut in prejudicium illius iuris quod collegia & capitula cathedralium ecclesiarum obtinent, ad electionem doctorum virorum in sacra Theologia & iure pontificio, vt quosdam canonicatos obtineant. Qua ratione Philippus gloriosissimus Hispaniarum rex qui nunc fœliciter regnat, quo melius parentis decretum executioni mandaretur, quis esset ordo in his controuersijs seruandus apud regia tribunalia scripsit anno domini. 1528. ac demum diffiniuit præmittendam fore supplicationem ad summum pontificem,vt interim iustius literarum apostolicarum executio suspendi possit.Et idem quod in his regnis decretum est, seruari apud Gallos testatur Petrus Rebuff. in amplissima illa beneficiorum praxi. 3. par. signa.in verbo. Nec non iure patronatus.nu. 12.& 36.idem Rebuff.in tract.de nominationibus.q.15.nu.2.Caro.Moli.in reg. Cancellariæ.de infirmi.resig.nume.32.qua in re legendus est D.Episcop Segou.in.d.c.36. qui prædicta regia decreta pro singulari eius eruditione interpretatur. Et ex his omnibus eam firmissimam regulam colligo Romanum pontificem non solere beneficium sub iuris patronatus laicorum existens, sine derogatione conferre:alioqui collatio quæ sine derogatione fit subreptitia censeri.

Hanc regulam sic propositam cum.13. limitationibus diligenter scripsit Petrus Rebuff.in d.verbo. Nec non iure patronatus.nume.10. pag.166.

REGVLA. CCCCI.

Ius patronatus potest vendi cum vniuersitate & transit in emptorem. tex.in.c.cum seculũ. de iure patrona. not.in.l.literis.eo.ti. Vide in materia Roch.in tract.eiusdem titul.fol.33.in col 1.ver.vigesimoquinto quęro.

Limita quadrupliciter,vt per Paul. de citadi,in tract. de iure patro.in.9. part.col.3.ver.Nono quęro.

ANNOTATIO.

Adde Hosti.in summa titu.de iure patro.§. Qualiter transferatur.ver. Venditioq; Inno. Abb.& docto.in.c.querelam. de Simo. Abb. in.c.illud.col.2.& in.c.præterea.in 2.de iure patro.Domi.& docto.in.c.vni.eod.titul.in.6. Patauí.in tract.de sede vacan.2.part. quæst.5. col.2.Cæsarẽ Lamb.in amplissimo illo tract. de iure patron.lib.1.par 2.q 3.arti. 11. Firmi. in tract.de episcopo.4.par.4.lib.q.30. Et pro huius regulæ confirmatione faciũt multa quę docte & diligenter scripsit Fabian. de monte S.Sabino in tract.de empti.& vendi.4 quæst. prin.

prin.quæstio 15.

Hanc regulam,vltra authorem amplia primo, vt non solum procedat quando venditur tota vniuersitas verum etiam si aliqua certa pars venderetur(puta)si plures habent,& possident aliquam vniuersitatem, in qua est constitutum ius patronatus, si vnus vendit suam vniuersitatis portionem cum illa ius patronatus transit.per regulam tex. in.l.quæ de tota. ff.de rei vendi capit.pastoralis.§. cum totum. de offic.deleg not. Cæsar. Lamb. de iure patrona lib.12.par.q.5.arti.15.

Secundo amplia,vt etiam huius regulæ dispositio procedat in locatione,nam cum locatione vniuersitatis transit ius patronatus. text. in.c.ex literis.de iure patro. quod vltra ordinarios interpretes ibi tradit late Rochus de Curte.in tract.de iure patrona. in verbo, ipse vel is a quo q.26.vbi hoc dicit esse verum, in conductione quę fit ad longum tempus, secus vero si ad modicum fiat.de cuius veritate videatur latius Lamb.in.d.tract.in.d.lib.2.par. q.2.prin.articul.8.qui late in hac re loquitur.

Tertio amplia,vt non solum procedat quãdo venditur vniuersitas,sed etiam vendito fundo,transit in emptorem ius patronatus : quod venditor habebat in ecclesia intra illius fundi limites cõstructa.ex glo.sentẽtia in.l.in modicis.ff.de cõtra empti.Bar.& Paul.in.l.si mer cedem.§ 1.per illum text.ff.de actioni.emp. Cardi.in.cap.cum seculum. de iure patrona. Henrri.& Card.in.q.13 in c.ex literis.de iure patrona.Roma.sing.56.Abb in dispu.5.nu. 5.Carol.Moli.in consuet.Pari.titu.1.§.37.glo. 10.nu.10.Contrariam tamen opinionem veram esse profitentur.Inno.Hosti. Ioan. And. Anto.Ancha. & Abb.in.d.c.ex literis.quam opinionem communem esse fatentur Abb. in.d.dispu.5 nume.5.& in.d.c. cum seculum Rochus de Curte in.d.verbo,ipse vel is à quo. q.23.Lamb.in.d.1.lib.2.q.5.arti.17 D.Episc. Segou.lib.1.vari.resolu.c.13,nume.5. quo loco D.Episcopus quæ istarum opinionum verior sit non firmat. Ipse tamen hanc opinionem tanquam communem sequor, ea innixus ratione, quia ius patronatus nequaquam vendi potest.Nec titulo venditionis in aliquem trãsit,nisi vniuersitati venditę adhæreat. Sicuti iuxta receptam interpretationem probat tex.in.d.c ex literis &in.d.c.cum seculum.

Illud vero iuris esse certissimi censeo ; primam opinionem & sic dictam ampliationem veram esse eo casu in quo ius patronatus competit ipsius fundi domino, quando talis fundus vniuersitatem constituit:nam si ius patronatus competens cuidam, vt domino alicuius ciuitatis, in ciuitatis emptorem transit : nulli dubium erit,quin & ius patronatus competẽs alicui,vt domino fundi constituentis vniuersitatem in emptorem transeat pro quo est tex. sing.iuxta Cardi.interpretationem in.c. cum Bertholdus.de re iudi.si quidem curia illa fundus est qui vniuersitatem constituit. Et ea ratione si quis apud nos haberet fundum quem vulgo. *Heredamiento* appellamus cum certo nomine præditum, intra quem dominus fundi haberet ius patronatus : item alia iura quæ vniuersitatem constituerent asserendũ est ꝙ ad fundi emptorem ius patronatus transeat vt tenet D.Episcopus in.d.nu.3. quod in practica summe notandum est.

Quarto amplia,vt non tantum dicta regula procedat, quando vniuersitas venderetur, sed etiam si infeudaretur, nam hoc casu cum infeudatione villæ vel vniuersitatis transit ius patronatus.ita probat Paul.de Citadi.in dict. tract de iure patrona.9.par.q 19.Rochus in.d. verbo.ipse vel is à quo.q.23.prin Carol.Moli. in.d.glo.10.nume.4.quam fatetur esse communem opinionem Lamb.d.1.lib.2.par.q.7. prin.nu.8.

Quinto amplia,vt etiam procedat in legato,quia legata vniuersitate censetur legatum ius patronatus Bal.& Paul.in.l. monumenta. C.de legat.Cæsar Lamb.d.li.1.2.par.q.3.prin. arti.6.Paul.de Citad.in.d.9 par.q.22.

Limita tamen primo, supradictam regulam,vt procedat in vniuersitate habili, secus in vniuersitate inhabili. Nam licet venditio omnium bonorum dicatur vniuersitas, quia bonorum appellatio vniuersitatem continet l.bonorum.ff.de verbo.sig. non tamen habilis est vt cum omnium bonorum venditione trãseat ius patronatus.quod tradunt Innoc Ioan. And.& Car.q.11.in.d.cap.ex literis. Paul.de Eleazar.in dispuratione quadam quæ incipit patron' sancti Marti. col.10.Fel.in c.causam nume.8.de præscrip.Ioan. Mil. in suo reper. in verbo,Patronatus ius Cæsar Lamb.in.d.li. 1.2.par.q.5.arti.14 nume.5. Quanuis opinionem contrariam sequatur Abb.in.d.c. ex literis.Bal consi.1.vol.3.Deci.cõs.127. Rochus. in.d.verbo,ipse vel is à quo.quęst.23.& Caro. Mol.in.d. glo. 10.nu.8.sed ipse primã Inno.

&

Universidad de Deusto
Biblioteca

& aliorum sententiam sequor quam nouissime approbat D. Episcopus Segou. d.c. 15. nu. 4. nec obest huic opinioni. d.l. Bonorum. Est enim verum quod bonorum appellatione vniuersitas continetur, quando agitur de alicuius successione nam hoc casu verbum bona pro hæreditate accipitur & ita vniuersitatem significat.

Secundo limita, nisi in tali venditione vniuersitatis exprimeretur & nominaretur ius patronatus, quia hoc casu non transit in emptorem vt probat Domi. qui late post alios distinguit in c. vni. nume. 5. de iure patro. lib. 6: Abb. Fel. & omnes. in. d c. querelam. de simo. Abb col. vlti. & similiter Felin. ibi col. vlti. in c. quanto. de iudi. summa Angeli in verbo, ius patronatus. §. 12. Paul. de Citadi in d tract 9. par. q. 3. limi. 3. Cæsar Lamb. in. d. lib. 1. 2. par. q. 5. arti. 10. nume. 7. Et si contrariam opinionem tenuerit Caro. Molin. in. d. glo. 10. nu. 11. quod ius patronatus in emptorem transit, etiã si in vniuersitatis venditione de eo mentio fiat in verbis executiuis, vel dispositiuis, siue per copulam, siue per dictionem cum, aut alias. à quo tamen cauendum est qui aliquos doctores allegat qui non ita indistincte, vt ipse allegat contrariam sententiam sequuti fuerunt.

Tertio limita, vt non procedat quando vniuersitas non venderetur, sed daretur in pignus quia hoc casu ius patronatus minime transit in creditorem text. not. in. c. cum Bartholus. de re iudi. & hãc opinionem cõmunem esse fatetur Ioan. Igne. in. l. 1. §. seruus pignori. nu. 3. ff. ad Syllã. idem etiam profitetur Grego. Lup. in l. 9. ti. 15. par. 1. in verbo, *Empeñado*. vbi dicit quod licet regia lex ibi contrarium disponat, cum hæc sit communis opinio canonistarum forte quòd in lege illa dicitur non recipe retur. Et vera ratio discriminis inter venditionem, vel locationem, & pignoris constitutionem: circa translationem iuris patronatus colligitur ex eo quia quando vniuersitas datur in pignus, fructus a creditore medio tempore percepti restituendi sunt vel in sortem computandi. Is vero qui emit vel conduxit vniuersitatem nullos fructus restituere tenetur. Sed fructus iuris patronatus minime recipiũt æstimationem, & ideo nec restitui nec in sortem computari possunt: & propterea ius patronatus in creditorem non transit. Ex qua ratione aperte sequitur quod hæc limitatio siue declaratio non procederet, quando is qui ex re pignorata fructus percipit minime eos restituere tenetur, nec in sortem computare. iuxta egregiam decisionem text. in. c. salubriter. de vsur. Et sic in generum transit ius patronatus & præsentandi, cum vniuersitate sibi in pignus pro dote tradita ita singulariter scribit Cæsar Lamb. in. d. lib. 1. 2. par. q. 9. prin. arti. 2. numero. 4.

Quarto limita, nisi in venditione vniuersitatis, non esset nisi ius patronatus, vel aliquid pluris, & pretium excederet illius pluris æstimationem, quia hoc casu venditio hæc censetur in fraudem facta, vt venderetur ius patronatus & sic in emptorem non transit vt censet Cardi. in. d. c. ex literis. q. 11. Lamb. d. lib 1. 2. par. quæst. 5. prin. arti. 15. num. 5. Rochus de Curt in. d. verbo. ipse vel is à quo. q. 23. col. 2. quo loco hanc limitationem quatuor fundamentis confirmat.

Quinto limita, vt non procedat in decimis quia cum vniuersitatis venditione minime transit ius percipiendi decimas, cum hoc ius mere spirituale. sit vt probat Inno. in. d. c. ex literis. in prin. Abb. & Ana. in. d. c. querelam. de simo. Barb. in. c. quanto. col. 8. de iudi. Fabi. de monte sancti Sabi. in. d. tract de empti. & vendi 4. q. prin. q. 15. & hanc dicit esse veritatem Lamb. d. 1 lib. 2. par. q. 5. princ arti. 11.

Sexto limita, vt regula minime locum habeat quãdo vniuersitas daretur in depositum, nisi in vim sequestri depositum factum fuerit. hanc fatetur esse communem opinionem Cæsar Lamb. in. d. 1. lib. 2. par. quæstio. 9. artic. 3. nu. 7. Et quanuis hæc & quæ precesit proprie limitationes non sint, sunt tamen optimæ declarationes huic regulæ & ideo minime sunt contemnendæ.

REGVLA. CCCCII.

Ius seu priuilegium reuocãndi domum. si competat alicui, & cœpit aliũ conuenire durante causa concessiua dicti iuris, seu priuilegij: tunc potest cõuenιri, & cogitur defendere se. tex. est in. l. 2. §. sed si agat. ff. de iudi. & tenet glo. & doct. in. c. fi. de foro comp. habes Hispane legem idem disponentem in par. 3. titul. 3. l. 4. quæ etiam se ipsam limitat.

Limita

Limita quinque modis, vt per Maria. in. d. c. fin. col. 28. qui in materia ista iuris vocandi domum pulchre & ordine singulari per sex colũnas præcedentes, & per quinque sequẽtes plura describit, quas quinque limitationes transcripsit Feli. ibi. in col. antep.

ANNOTATIO

Adde & amplia singulariter hãc regulam, vt in tãtum procedat quod is qui priuilegium habet reuocandi domum, non solum teneatur respondere his aduersus quos egerit sed etiam omnibus. ita videtur probare tex. in l. 2. §. sed si agant. ff. de iudi. & ibi Alb. Ang. Paul. Fulg. & Iacob. de sancto Georg & hoc tenuit Innoc. in. c. vlti. de foro comp. & hanc opinionẽ cõmunem esse fatetur insignis Præsul Segou. in practi. quæst. c. 5. nume. 4. Et si opinio contraria quibusdam antiquioribus placuerit quos refert Accursius. in. d. §. sed si agant. & præter eos Iacob. de Rauena & Butri. & Nicola. quos refert ibi Alberi. quorum opinio. probatur regia. l. 4. ti. 3. par. 3. quæ apud nos obseruabitur.

REGVLA. CCCCIII.

Ius accrescendi cessat, vbi portio vacans fuit acquisita. tex. in. l. aquam. ff. quem ad. serui. amit. l. 1. §. interdum ff. de vsufruct. accrescen. Platea. in. l. 1. C. de lib. imp. Soci. lib. 10.

Limita nonem modis, vt per Iaſ. in l. re coniuncti. ff. de leg. 3. col. 47. cum duab. seq. à. numero. 221. vsque ad numerum. 238. & eundem Iaſ. in. l. si mihi & Titio. ff. de verbo. obliga. à nu. 5. vsque ad decimum.

ANNOTATIO

Adde circa hanc regulam. 19. casus in quibus ius accrescendi locum non habet quos docte & diligenter scribit Ferdi. Mencha de success. creati. lib. 1 part. 1. §. 10. nume. 167. fol. 190.

De litera L.

REGVLA. CCCCIIII.

Egãs extraneus mihi rem meam alteri pignoratam censetur grauare hæredem, vt illud pignus liberet soluendo debitum principale. tex. est in. l. si tibi homo. in princi. ff. de leg. 1.

Amplia vno modo & limita quatuor modis, hanc regulam, vt per Iaſ. in. d. l. si tibi homo col. 2. cum seq.

REGVLA. CCCCV.

Legatarius habens electionem legati alternatiui, nõ potest eligere partem in vno, & partem in altero, quando in vna parte alternatiuę legatum est vnum, & in altera plures quantitates subrogatę loco vnius tex. est in l. si ex toto. §. si ita legatõ. ff. de lega. 1.

Limita tripliciter hãc regulam, vt per Iaſ. post Pet. de Bexu. in. d. §. si ita legatum.

REGVLA. CCCCVI.

Legatarius cui facultas eligendi competit, debet rem mediocrem eligere. tex. in. l. fi. §. 1. cõmu. de leg. tex. in l. si quis argentum §. 2. C. de dona. tex. in. l. legato generaliter. & in. l. si hęres generaliter. ff. de leg. 1.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. post omnes docto. ibi in. d. l. generaliter.

REGVLA. CCCCVII.

Legatarius qui rem legatam propria authoritate occupat cum vitio cadit ab omni iure suo. text. in. l. non dubium. C. de lega. qui est singularis secundum Paul. ibi.

Amplia

Universidad de Deusto
Biblioteca

Amplia siue sit legatum generis, siue speciei not. Bar. & communiter do cto. l. l. extat. ff. quod met. cau. & not. Alex. in. d. l. non dubium.

Limita non habere locum in legatario, cui data est licentia propria authoritate apprehendendi rem legatã. vt in. l. Titia cum testamento. §. 1. secundum vnum intellectum. glo ff. de leg. 2 & Alex. in. d. l. non dubium. vbi vide Iaſ. latius in hoc scribentem.

Secundo limita, non habere locum in legatario qui esset executor testamenti not. Bal. Ang. Salic. & Paul. in d. l. non dubium quos ibi refert Alex. alios etiam ad hoc referendo & vide ibi Iaſ. qui idem sequitur.

Tertio limita, in instituto in re certa, quia licet talis censeatur legatarius dato coheredi vniuersali, tamẽ potest illam rem propria authoritate apprehendere, nec incidit in pœnam priuationis. ita limitat Iaſ. in. d. l. non dubium. in fin. col.

Quarto limita, in eo cui relicti sunt annui fructus certi fundi. quia si hæres neglexit facere colr & seminare fundum, potest legatarius propria authotitate apprehendere possessionẽ talis fundi. not. Bal. in. l. vni. §. excepto. C. de cadu. tollen. quẽ refert Iaſſ. in. d. fi. col. sic restringens istam regulam. Consuluit tamen Bal. vbi supra quod tutius sit hoc protestari.

ANNOTATIO.

Adde Antoni. Gome. 1. tomo vari. resolu. c. 12. num. 10. quo loco regulam hanc cum duabus tantum limitationibus descripsit Eãdem regulam cum quatuor eisdem limitationibus quas hic constituit author tradit Guil. Benedi. in. c. Raynuntius in verbo, si absque liberis. in 2 nu 145. de resta.

Et primam limitationem, quã author huic regulæ constituit sequutus fuit Rod Suar. in l. quoniam in prioribus. 7. quæsti. circa legem Reg. nume. 18. fol. 102. Alcia. respo 607. nu. 3. quam communem esse fatentur Ripa. in. l. Centurio. nume. 52. & 53. ff. de vulga. Rube. consi. 43. num. 4. Ioan. Bap. Plotus in tract. de in litem iur § 2. nume. 28. Quæ quidem limitatio in tantum procedit, quod non solum dicta facultas capiendi rem legatam propria authoritate concedi potest expresse, verum etiã tacite. Vnde si testator prohibet vim legatario fieri in rebus legatis, concessa censetur dicta facultas. vt tenuit Bal. in. l. i. C. commu. de lega. Alex. in. l. nemo potest. col. 4 ff. de leg. 1. Angel. de Gambe. de Are. in tract. de testam. §. Rursus talem vineam in fine Anto. Rub. d. nu. 4. Idem si testator dicat quod legatari⁹ capiat rem libere. Iaſ. in. d. l. nemo potest. q. 4. Quia talis dictio idem operatur, ac si diceretur sine alterius consensu. ex glo. sententia in c. cum plures. in verbo, libere. de offic. de lega. Idem si testator dirigeret verba ad legatarium dicendo capias rem à te ipso. glo. in l. Titia cum testamento §. Lucius. ff. de lega. 2. vbi Alber. se non vidisse similem glo fatetur. idem Alb. in l. i. §. rediguntur. ff. quorum lega. Et non solũ testator potest concedere legatario dictam facultatem capiendi rem legatam propria authoritate, verum etiam aliam quamque rem suam, vt eam iure pignoris habeat, quousque res legata sibi tradatur. vt bene probat Rod. Suar. in. d. q. 7. nume. 18.

Primo tamen sublimita hãc limitationem, vt procedat tantum quando testator tempore condi i testamenti rem legatam possidet, quia hoc casu absque dubio potest hãc potestatem legatario concedere, secus vero si eo tempore illares quę legatur possideatur ab alio. arg. l. quanuis §. 1. ff de acqui. posse. vbi est not. glo. probans quod ita demum per actum constituti transfertur possessio, quando faciens huiusmodi actum possidebat non autem alias. või cum sequuti sunt Ang, Rom. Raph. Com. Alex. Fran. Areti. & fere omnes doct. dicit quę ipse Ang. ibi se pluries aduocando illam glossallegasse & obtinuisse contra asserentes in se possessionem esse trãslatam per constitutum, qui non fuerunt cauti in probando constructem possidere tempore quo constituit. & vide glo. in l. 2. in verbo, tradita. C. de acqui. poss. Bar. in l. quædam mulier. vbi Bal. vtraque lectione & Ang. ibi col. 1. ff. de acqui. poss. Corconsi. 5. col. 6. lib. 2. & consi. 17. col. penul. eo lib. Vital. de Camb. in tract. clausu. fol 12. in clausula. Constituit se precario. col. 2. ver Illud

lud quod dicitur Mathese. not. 67. & 171. Bertran. consilio. 12. nume. 16 lib. 1. & consil. 30. numero. 7. & 10. eo. lib. Carol. Rum. consilio. 46. col. 2. numero. 5. lib. 4. & consilio. 127. col. 4. lib. 5. Hierony. Gra. consilio. 117. col. 2. lib. 1. Matthæ. de Afflict. Neapoli. decisio. 37. col. 3. & decisio. 40. col. 3. & decisio. 335. col. 2. Mar. de Mantua consilio. 256. col. 2. nume. 16. & alios prope infinitos quos And. Tiraq. refert idem sequutus in tract. de iure constit. 3. part. 1. limi. nume. 2. & 8.

Ex quo inferri potest ad meliorationes quę passim fiunt in hoc regno, videlicet quod ita demum melioratio traditione ficta constituti, vel scripturę concessionis, vel retentione vsusfructus rerum, de quibus melioratio facta fuit irreuocabilis efficitur secundum dispositionem. l. 17. Tauri quando tempore talis fictæ traditionis faciens meliorationem possidebat res in quibus melioratio facta fuit, alias bene posset per eum reuocari, quanus ex post facto possessio rerum, in quibus melioratio facta fuit ad meliorantem superueniſſet. quod ante nos tenuit D. Peralta certissimus legum vates & nostræ tempestatis legalis censuræ fidus in. l. Titia cum testamento §. Lucius. numero 5. ff. de legat. 2. quod ad dictam regiam constitutionem summe notandum est.

Secundo sublimita, vt minimè permissum sit legatario prętextu talis facultatis legatam rem accipere quando hæres resisteret, quanuis etiam in hoc casu minime legatarius incideret in pœnam amissionis iuris rei legatæ. vt docte considerauit Ripa in. d. l. Centurio. nume. 53. Bal. consi. 435. vol. 1. Plotus in d. §. 2. nu. 29.

Tertiam vero limitationem tenuit Bar. in l. ex facto la magna. col. 2. post medium. ff. de hæredi institut. Angel. de Peru. in dict. §. Lucius. vbi D. Peralta hanc opinionem communem esse fatetur numero. 7. & ante eum idem professus fuit Antoni. Rub. consi. 43. nu. 5. Licet alter Angel. antiquior scilicet Perusinus immemor Bar. contrarium teneat in l. 5. §. si quis ex mortis. ff. quorum lega.

Ex qua limitatione singulariter & noue inferri potest, quod etiam si quintũ bonorũ prælegatũ sit legatũ particulare, vt in. l. cũ aũt pars bonorũ. iuncto fine. l. præcedentis & in. l. non amplius §. cum bonorũ. ff. de lega. 1. Tamen si quis hodie per testatorem in eo esset institutus, posset propria authoritate possessionem accipere si in aliqua re certa esset designatum, quando esset certum & notorium, vel per confessionem hæredis, vel per notorietatem facti, attentis facultatibus testatoris, quod illares in qua fuit constituta melioratio non egreditur summam taxatam. Ita egregie scribit Rod. Sua. in dict. 7. declara. nume. 17. Idem etiam legatario permissum esse censet insignis Peralta in dict. §. Lucius. Si in genere & non designatis rebus, tale quintum relictum fuerit iure institutionis tum modo talis meliorat⁹ id faciat præmissa protestatione, quod bona illa quorum possessionem ingreditur, vult habere respectiue, seu proportionaliter proportione sibi competenti.

Primo tamen, vltra authorem & alios quos supra allegauimus limita istam regulam, quando legatarius bona fide caperet bona sibi legata (puta) quia nondum sepulto cadauere defuncti ignorauit (prout ignorasse præsumitur) hæreditatem aditam esse per hæredem, & per eum possessionem adeptam, tunc equidem si talis legatarius possessionem rei legatæ apprehenderet, solum tenetur possessionem hæredi restituere, & illam postea ab eius manu capere & sic non cadit à iure suo. Ita tenuit Old. consilio. 109. col. vltim. Deci. consilio. 243. col. vltim.

Secundo limita, non procedere in legatario cui legatum sub conditione relictum est, quia si antequam verificetur conditio possessionem rei legatæ ingreditur, (quia licet illam hæredi teneatur restituere) postea tamen verificata conditione illam consequi potest. ita audaciter teneo contra Bald. Paul. Angel. de Peru. in leg. omnia. §. fundum. ff. de legat. 2. primo quia id colligitur ex dict. leg. non dubium. dum text. dicit, *Proportione competenti*. Et sic text. ille vult quod legatarius minime priuetur portione competentia. Quia verba præsentis temporis, prout nec præteriti non sunt adaptabilia ad tempus futurum. l. si ita legatum. ff. de aur. & argent. lega. b. si ita quis. ff. de lega. 2. secundo quia. d. l. non est dubium est exorbitans a regulis iuris commu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

nis. Item est pœnalis prout aliud agens Paul. de Castro ibi tetigit ergo extendenda non est l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri. cum simi. & hoc asseuerauit And. Alcia. respo. 607. nu. 2. dicens quod. d. l. non dubium continet maximum rigorem, & quod in practica difficiliter iudicaretur pro dicto rigore nisi eius dispositio ad vnguem fuerit verificata. Tertio quia tempore huius occupationis legatario nullum ius in re legata competit. tex. in. l. vni. §. fin autem. C. de cadu. tol ergo non potest legatarius dici priuari iure suo cum nullum ius in re habeat, quia non potest quis prius desine re esse quam esse incipiat. vt regulis naturæ consonum est & probatur in. l. Sempronius Attalus. ff. de vsufruct. leg. l. Titio vsufructu. ff. de condi. & demonstra, Quarto quia in confiscatione, vel priuatione bonorum non veniunt iura conditionalia, nec bona de futuro acquirenda. gloss. nota in. l. non ad ea. ff. de condi. & de monstra. quam dicit Bal. non esse alibi in leg. et iam. C. ad leg. Falci. & probatur in. l. cius qui post princip. ff de testam. & ibi Paul. de Castro. ad idem est text. in. l. si deportati seru. ff. de legat. 3. & in. l. si tibi mandauero §. is cuius bona. ff. manda. text. in cap. fœlicis. §. verum. de pœnis lib. 6. Et faciunt quæ not. Bar. in l. quoties. ff. de noua. Bal. in l. 1. C. de bon. lib col. 2. vbi Alexan. Fran. Cur. Seni. cons. 60. col. 10 Iserni. in. c. 1. col. 3. in fine ver. Non obstat quæ sit prima caus. benefic. admit. Deci consi. 445 numer. 65. Roma. sing. 170. Sic in proposito casu iste legatarius conditionalis cum nullum ius de præsenti tempore occupationis rei legatæ habuerit non potest videri ex tunc amisisse id quod postea aduenient conditione erat habiturus. Quinto mirum in modum huic opinioni conducit glo. in. d. l. non dubium quatenus probat, quod capacitas, & incapacitas legatarij quo ad ipsam rem legatam, attenditur tempore conditionis existentis ergo censendus non est talis legatarius indignus vt tali legato priuari possit ob occupationem factam, pendente conditione, illius iuris quod sperabatur sibi competere aduenient conditione.

Tertio limita, vt procedat regula quando quis propria authoritate capit res sibi legatas, secus si accepisset alias res hæreditatis sibi non legatas, quia per hoc minime cadit à iure suo earum rerum quæ sibi legatæ sunt. Facit tex. in. l. obtentu. C. de crimine expila. hæredi. & not. Andre. Alci. d. consi. 607. nu. 5.

Quarto istam regulam limita ex Iaf. sententia. nume. 14 in. l. cum quis. C. de iuris & facti igno. qui sequutus Baldi authoritatem in l. 1. col. 2. nume. 5. C. de testamen. scribit, posse legatarium propria authoritate rem legatã capere ex testamento minus solenni, si aliter rem illam assequi non posset. propter celeberrimam sententiam glo. in cap. ius gentium. 1. dist. Quæ dat creditori facultatem occupandi rem sibi debitam propria authoritate, si ex iudicis manu ipsam habere non posset. Sunt que eiusdem opinionis cum glo. illa Innoc. in c. olim. 1. nume. 8. de resti. spoli. & ibi Abb. col. fi. Bar. in. l. si alius. §. belissime. ff. quod vi aut clam. Deci. in. l. non est singulis. col. 1. ff. de reg. iur. Ioã. Lup. in. c. per vestras. § 1. not. 1. nu. 14. de donati. inter. vir. & vxor. Ripa. in. c. 1. nu. 89. de iudi. Præsul. Segou. lib. 1. vari. resolu. c. 2. nu. 15. quam fatetur esse cõmunẽ sententiam Adria. in. 4. de sacram. pœni. ti. de restituti §. sed dubium videtur. col. 1. Vsq; adeo quod occupator hic nõ teneatur rem ablatam restituere ad literas monitorias episcopi. vt bene probat insignis Martinus Nauarrus. in. c. inter verba. nume 792. 11. q. 3. Imo si propriã rem meam assequi nõ possum, æquipalentem illi licebit mihi auferre ita tradiderunt Anto. & Abb. in. c. olim. Iaf. nu. 8. in. l. 1. de testam. Sed mea sentẽtia limitatio hæc ex multis deficere videtur, maxime ex eo, quod eius fundamẽtum in hoc casu minime procedit, nam gloss. & aliorum sententia procedit in re vere debita, non vero in re indebita qualis est quæ in testamento minus solẽni & imperfecto relicta est. Secundum communem sententiam Bal. in. l. 1. nume. 55. C. de sacro. eccle. Iaf in. l. post diuisionem. nu. 5. C. de iuris & facti igno. quam sequitur & late examinat D. Episcop. Segou. in. c. cum esses nu. 8. de testam. Domi. Soto lib. 4. de iusti. & iure. q. 5. arti. 3.

Quinto limita vt regula procedat in legatario qui de hæreditate subtraxit legatũ, etsi vi ablatiua secus vero si legatari? tẽpore mortis testatoris penes se legatũ habuit, quod retinuit & nõ accepit à manu hæredis quia cum nulla vis ablatiua interuenerit nõ verificatur. d. l. nõ dubiũ dispositio ita eleganter consuluit And. Alcia. d. consi. 607. Et quanuis per huiusmodi retentionem legatarius nõ priuetur re legata, potest

potest tamen hæres eam à legatario abdicare, vt cõsequatur falcidiam. ita probat tex. not. & ibi Bar. in. l. linea Margaritarũ ff. ad leg. Falci. Quod quidem procedit prẽterquam si res legata sit penes legatarium de voluntate testatoris, quia tunc poterit eam retinere, nec abdicari potest ab hærede quia hoc eundem effectum operatur ac si testator dedisset facultatẽ capiendi propria authoritate rem legatã quod sentit glo. in. l. 1. C. quorũ Bar. in. l. 1. §. si quis ex mortis. ff. quorum lega. Paul. de Castro in d. l. linea magaritarum.

Sexto limita, vt regula procedat quando hæres voluisset vti retentione legati propter Falcidiam quæ forte imminebat: sed si nõ imminet Falcidia & hoc esset certum hoc casu poterit legatarius legatam rem occupare nec eius possessionem hæredi restituere tenetur. ita tenet glo. not. in. l. 1. C. quor. lega. vbi Cyn. Sali. & Bal. Rod. Suar. d. q. 7. nu 17.

Septimo. d. regula non procedit nec seruatur in regno Franciæ, sicuti illo regno non seruantur cæteræ leges, paniẽtes inuasores rerum priuatione iuris qualis est lex meminerit. C. vnde vi. l. stat. ff. quod metus cau. ita testatur Guil. Bened. in. c. Raynũtius in verbo, si absq; liberis mor. 2. nu. 145. de testa. Idem testatur Petrus Rebuff. in procemi. cõment. in const. Reg. Gall. glo. 5. nu. 76.

Octauo limita, vt nõ procedat hodie in his Hispaniarum regnis hærede repudiante, vel à directo nolente, potest legatarius propria authoritate capere rem legatam. Ita videtur disponere regia lex. 1 ti. 2. lib. 5. ord. ibi *El sustituto, o sostituidos.* & ita per illam legem tenet sub dubio tamen doctissimus Tellius Ferdi. in. l. 3. Tauri. 3. par. nume. 6. sed opinionem hanc iure reprehendit D. Antoni. Padilla nunc Philippi secũdi huius nominis Hispaniarũ regis meritissimus iustitiæ consiliarius supremus.

Nono limita, quando possessio rerum legatarum est vacans. l. pen. & ibi glo. ff. pro leg. glo. in. l. 1. in verb. vt perinde. & ibi Bar. ff. quor. leg. Azo in summa. C. eo. ti. Cuma. cons. 61. Alex cõs. 161. li. 6. & tenẽt alij quos refert. Mar. Anto. Nattæ cons. 234. nu. 3. vol. 2.

REGVLA. CCCCVIII.

Legatarius si stipuletur ab hærede seruum in specie sibi legatum, nõ esse fugitiuum, nihil plus sibi debetur, quã esset in legato per stipulationis adiectionem. tex. est in. l. si à substituto. §. fin. ff. de leg. 1. & in. l. si legati serui. eo. ti, vbi not. facit. tex. in. l. 5. §. cõuentiones. ff. de verb. oblig. & tex. in. l. 1. §. si qs sub cõditione. ff. vt leg. vel fideicõmon. caue. licet enim regia lex permittat legatũ valere sine hæredis institutione, aut aditione, nunquã tũ legatario facultatem capiendi rem legatam propria authoritate concessit. in. l. ea quã. nu. 115. C. de fideicom.

Limita dupliciter, vt per Iaf. in. d. l. si legati serui. col. 1. num. 3, vsque ad finem.

REGVLA. CCCCIX.

Legatarij in causa testamẽti testes esse possunt. Ita concludit Abb. in. c. in sup. de testib. cui assentitur ibi Felic. col. antep. post medi. licet dicat, quod iste est passus difficilis de quo ad varia doctorum loca se remittit. & ita videtur tenere Iaf. in. l. dictantibus. in prin. C. de testa. probat tex. in. §. legatarijs. institu. de testa. & in. l. qui testamenta. in prin. ff. eod. text. melior de iure in. l. si quis ita. ff. de duob. re. vide tu Hispane. l. 11. ti. 1. par. 6.

Limita dupliciter, vt per Feli. in. d. c. insuper. col. pen. in prin.

ANNOTATIO.

Adde pro huius regulæ vera interpretatione, & vt perfecte intellegatur quando legatarij sunt testes legitimi & idonei in testamentis, hanc distinctionem, quæ propositis quibusdam conclusionibus interpretabitur, cum melius aliter non possit enucleari. Sit itaque distinctio, aut loquimur in testamento nuncupatiuo, aut in testamento vere in scriptis. Primo casu, aut non fuit confecta scriptura aut fuit.

Ad primum igitur & eius partis primũ membrũ, hoc est in testamento nuncupatiuo absq; scri

Universidad de Deusto
Biblioteca

scriptura hoc equidem casu de iure videbatur quod legatarius non esset testis idoneus, quando in testamento solum interuenerunt testes necessarij secundum iuris dispositionem. Ita tenuit Ioan. And. post Vicen. in c. insuper. de testib. vbi docto. Imo. in. l. qui testamento. ff. de testa. Barb. consi. 58. col. 9. vol. 1. Soci. nep. consi. 89. nume. 15. vol. 1. quam esse communem opinionem profitetur Curti⁹ iunior cōs. 178. numero. 18. Quibus mea sententia aperte refragantur. l. dictantibus. C. de testa. & l. qui testamento. ff. de testa. quarum legum dispositiō intelligenda est in testamento nuncupatiuo, etiam de quo scriptura confecta non fuit: & quando legatarius fuit vnus de testibus à iure necessarijs. Nam si dicta iura loquerentur, quādo legatarius fuit testis super numerarius, essent profecto inania & ab omni difficultate & dubio aliena quod de legibus nostris asseuerare temorarium foret. qua ratione Bar. sic dicta iura & rem hanc interpretatur. in. d. l. qui testamento. vbi Areti. opinionem eius communem esse fatetur col. 2. & sequitur ibi Costa. Roz. nume. 8. Corne. in. d. l. dictātibus. nu. 8. & 9. eandem asseuerat esse communē & receptam sententiam Tobias. in. §. legatarijs nume. 8. institu. de test. licet in ver. Ego enim primam Ioan. And. opinionem sequatur istā dicit communem eam sequutus Tellius Ferdi. in. l. 3. Tauri. 2. par. numē. 13. Et sic firmissima ex supradictis magis vera & magis communis elicitur conclusio, quod vbicunque agitur siue tractatur de veritate, siue solennitate testamenti nuncupatiui, de quo minimè fuit scriptura confecta, si legatarius sit vnus ex testibus necessarijs, valet eius testimonium, interuenientes ab intestato & hæredes, vel inter alios legatarios, respectu tamen ipsius legatarij agentis non erit testis idoneus licet Sali. & Benedict. de Plumbino. in. d. l. dictantibus contrarium tenuerit. Sed contra eos communis doctorum sententia, vt prudēter asseuerat Soci. in. d. l. si quis ita. nume. 6. ff. de reb. dub: ex optima decisione text. in. l. in omnibus. C. de testibus.

Secunda conclusio, si in testamento nuncupatiuo de quo scriptura confecta nō fuit, hæres semel vsus fuerit legatarij testimonio, ad solēnitatem testamēti probandam, & postea legatarius ipse agat contra hæredē: hoc casu potest esse testis ad complendum numerum testium, qui sunt in testamento necessarij. Ita scripsit Bal. in. d. l. qui in testamento. §. in solutione. quod ea probat ratione, quia cum hæres iam approbauerit personam legatarij, non potest amplius eidem legatario legatum petēti contradicere cum testamentū & eius fides sit indiuidua. Idemque asseuerat idē Bal. in. l. in omnib⁹. C. de testa. sequitur Imo. in. d. l. qui testamento. Sed Bald. opinio minime placuit Areti. in. d. l. qui testamento col. 2. & Corn. in d. l. dictantibus dubitat licet postea velit quadam concordia hoc decidere dicēs, quod si in specie hæres articulauit delegato non posit postea reprobare. & in effectu sequitur Thobias in. d. §. legatarijs. nu. 10. Et Areti. & Cornei opinio cōtra Bal. & Imo. verior mihi videtur cū nullus in propria causa sit idoneus testis. text. in. d. l. in omnibus. C. de testi. Nec obstat Bal. ratio nam nō sequitur quod si hæres legatarij testimonio vsus fuerit, cum eū in testē produxerit, quod voluerit cum approbare, vt cum esset pars agens pro legato sibi debito in propria causa posit dicere testimonium, cū sint diuersæ approbationes, & ex diuersis non fit illatio. l. Papinianus exuli. ff. de minoribus.

Tertia conclusio, in testamento nuncupatiuo de quo scriptura confecta est legatarius est testis idoneus, quia fides testamenti ab scriptura dependet ita tradiderunt omnes doctores in. d. l. qui testamento. & in. d. l. dictantibus cum si testes omnes morerentur sola scriptura sufficeret vt dicit Bal. in l. 19. quæst. C. de testa. Bal. in. c. 2. nume. 2. de fide instrum. & est de hoc egregia. l. 4. titul. 2. part. 6. ibi, *Y maguer se murieſſen los teſtigos, deſpues que eſto ouieſſen hecho valdria el dicho y la eſcriptura de ellos, bien aſsi como ſi fuæſſe teſtamento acabado.* Et ratio est quia iam testamentum non dependet à numero testium sed a solemnitate scripturæ vt asserit Bal. in. d. quæstio. 9. D. Castillo in. l. 3. Taur. col. 3. ver. Et nota quod scriptura.

Quarta cōclusio, in testamēto in scriptis legatarius semper est idone⁹ testis. vt est cōmunis doctorū sentētia vt benè scribit Soci. in. d. l. si quis ita. nu. 6. & est bona. l. 11. titu. 1. par. 6. quam noster author in regula allegat.

Sed examinari oportet qd in hac re de iure regio stabilitū est siquidē egregius noster Greg. Lup. in. d. l. 11. cōstāter asseueret, quod cū hodie lege regia. 1. ti. *De los teſtamentos.* lib. 5. ordina decisum sit, quod si vitietur testamētū vel non adeatur hereditas ex eo, adhuc legata debentur, affirmandum est quod hodie nulla distinctiōe cōstituta legatarij testes in testamentis esse possunt. & hac ratione innixus dictus Greg. in hac noua opinione residet. Et vt probem grauissimi & maturi iudicij vtrum in hac relapsum fuisse notandum est, quod hic eo casu loquimur, quando legatarius vnus est de testibus necessarijs ad firmitatem testamēti: veluti quando quinque testibus probatur si faciliter tabellio haberi non potest: vel tribus quando plures haberi non possunt. Quo quidem casu de iure communi (vt dictus glosator sponte agnoscit) testamentum erat inualidum ex eo, quod legatarius non est testis idoneus itaque in terminis iuris communis dicta opinio admittenda non est. Sed quid erit de iure regio? Videam⁹ an aliquid circa rem hāc sit immutatum, & nisi me mea fallit opinio existimo eo etiam iure Grego. opinio nō probari. Nam aut vitium extra testamenti solennitatem consideratur respectu numeri testiū, videlicet ex eo quod filius prætereatur, vel ex hæredetur, vel non adeatur hereditas, vel nullus hæres in testamento institutus fuerit: his equidem casibus loquitur. d. regia. l. 11. quæ vult quod nihil dominus si testamentum defectuosum sit in aliquo casu de supra dictis legata debentur. & hic non est casus noster quia quæstio de legatario quam hic tractamus considerari non potest. Si vero vitiatur testamentum, quia testium numerus sufficiens non interfuit, hoc casu ridiculum esset dicere quod legata debeantur, quia iam non est testamentum cum eius probatio necessaria deficiat. Et hac ratione cum in testamenti nuncupati validitas à testibus dependeat, si legatarius non est testis idoneus iam testamentum non est, quia eius probatio deficit. l. si vnus. C. de testa. Ex quibus manifeste sequitur, quod com. d. lex nostri regni nihil mutet circa solemnitatem testamenti quæ dependet à testimonio legatarij cum minime confirmet testamentum defectuosum probationis, sed tantum defectuosum institutione & ea ratione Gregorij opinio explodi tur quem iure reprehendit nouissimè Tellius Ferdi. in d. l. 3. Tauri. 2. par. nume. 13. Imo. vnum ibi dubitans dicit, quod ego de iure verisimum esse censeo, quod ex dispositione dictę legis regiæ nullus legatarius est testis idoneus in testamento vere nuncupatiuo, saltem vbi lex contenta est tribus testibus in testamento vbi plures haberi non possunt. Quia quando ex legis vel statuti dispositione numerus testium in testamentis reducitur ad aliquam quantitatem, in

qua fraus de facili suspicari potest legatarius non est testis idoneus. ita colligitur ex Ioan. Fab. in. d. §. legatarijs. ver. Ego credo. Flori. in l. nullus. nume. 1. ff. de testi. vbi dicit quod si testamentum probetur per duos testes vt in casu. §. ex imperfecto. l. hac consultissima. C. de testam. legatarius non erit testis idoneus. & idem voluit Soci. in. d. l. si quis ita. col. fin. asseuerans, quod in casibus in quibus legatarij possunt esse testes in testamētis requiritur quod testetur coram septem testibus, secus si coram pauc ioribus. vt in. d. §. ex imperfecto. & in casu tex. in. c. cum esses. & in c. relatum. de testamen. Imo quod plus est in casu. d. legis quando testamentum quinque testibus probatur legatarius testis esse non potest quod bene proba. Tellius Ferdi. in. d. l. 3. Tauri. dict. part. 2.

REGVLA. CCCCX.

Légata reuocantur per solas inimicitias superuenientes, post factum testamentum, licet hæredis institutio non, vt in. l. ex parte. ff. de adimen. d. leg. Ponit Iaſ. in. l. hæreditas. 2. col. circa medium. C. de his quib. vt indig. vbi vide rationem diuersitatis. Et nota quod tales inimicitiæ debent probari per quinque vel septem testes, ita dicit Bar. post Din. in. l. hæredes palam. §. si quid post. ff. de testa. quod dicit mirabile Iaſ. in. d. 2. col. & sequitur hoc commendando idem Iaſ. in. l. filio quem pater. ff. de liber. & posth. 2. col. Cōtrarium tenet idē Iaſ. referendo Paul. ibi in. l. fideicommissum. C. de fideicom. imo quod duo testes sufficiunt.

Limita primo, nisi inimicitiæ præcesserint culpa testatoris. tenet Bar. in l. cum tabulas. §. quoniam. ff. de his quib. vt indi. qui sic summat illum tex. quod dicit sing. Iaſ. & non legisse alibi in. d. 2. col. quod tamen ibi dicit falsum esse & adducit quatuor fundamenta in contrarium, quæ vide & asserit, quod neminem vidit qui

Universidad de Deusto
Biblioteca

illud dictum Bar. approbet. Et idem contra dictam doctrinam Bar. dicit ipse Iaſ. in l. ſi filiã. 1. col. C. de inoffici. teſta. vbi eandem poſuit quę in. d. l. hæreditas. in hoc paſſu & opinioni Iaſ. contra Bar. aſſentitur Gerar. de Petra ſancta in ſing. 5. incip. regula eſt. & Ioan. Lup. in rep. rub. de dona. inter vi. & vxo. fol. 48. col. 3. in fine & in prin. ſeq. vbi per totam col. aliqua cumulat quæ contra Bar. vrgent. Et dictę opinioni Iaſ. cõtra Bar. aſſentitur etiam nouiſsime Ioan. Fran. de Ripa in. c. 1. de iudi. col. 3. ver. Prima concluſio. & reſpondet. ad. d. l. in qua ſe fundat Bar. tu vide Barb. in. c. 1. in 19. col. de proba. vbi dicit ad hoc illum tex. valde celebrem & non refert doctrinam Bar. refert Philip. in. cap. cum ſpeciali in col. 7. in prin. de appella. Iſtam etiam regulam aliter limita, vt per Gerar. in. d. ſing. 5.

ANNOTATIO

Adde circa regulam iſtam Roma. ſing. 199 Anto. Gom. 1. tomo de vlti. volunta. c. 12. de lega. nu. 56. Guil. Bened. in rep. cap. Raynuntius. in verbo, teſtamentum. 2. nume. 20. de teſta. Mari. Soci. conſ. 163. col. 6. vol. 2. Hippo. in l. 1. §. præterea. nu. 28. ff. de quæſtio. Ioan. de Ami. conſ. 4.

Primo amplia regulam iſtam, vt procedat etiamſi legatarius ſolum teſtatori maledixerit, & infauſtas voces aduerſus eum iactauerit. vt eſt caſus de hoc ſingularis in l. ſi inimicitię circa medium. ff. de his quib. vt indi. tenet Catel. Cotta in memor. iur. in verbo, inimicitiæ. & Mar. Anto. Nattæ, conſi. 462. numero 19. vol. 2.

Secundo amplia, etiam ſi poſt tales inimicitias teſtator codicillos fecerit, in quibus minime legatum factum reuocauit. ex Bar. in l. filia. §. Seyo. per text. ibi. ff. de adim. leg. not. Gerardus de Petra ſancta nota. 5.

Tertio amplia, vt idem affirmandum ſit nõ tantum ex cauſa inimicitiæ, verum etiam ex quacunque alia cauſa poſt legatum factũ contingenti, ex qua mutatio voluntatis præſumi poſsit. vt bene explicat Pariſius conſil. 10. nu. 21. vol. 3. Socin. Iunior. conſil. 124. nu. 52. vol. 1. Quod iudicis arbitrio relinquendum eſſe prudenter affirmat Bart. Socin. in l. ſi mihi & tibi. §. in legatis. ff. de lega. 1.

Et vnicam limitationem, quam ex Bar. doctrina in l. cum tabul. §. quoniam. ff. de his quib. vt indi. huic regulę conſtituit author approbant Roma. d ſing. 199. eam quę eſſe opinionem communem, quam multis cõfirmat, fatetur Catel. Cotta. in. d. memora. incipi. inimicitiæ. Quanuis vltra doctores hic allegatos à Bar. deſcedunt Ioan. de Amicis. d. conſil. 4. domi. epiſcopus Segoui. 2. par. rub. de teſtam. nu. 19. ver. Quinto ex præmiſsis. doctor Per alta in l. legatum. nu. 3. ff. de lega. 2. Padilla in l. ſi ſuper poſſeſsione. nu. 20. C. de tranſactioni. quibus libenter ego accedo ob teſtatoris præſumptam voluntatem, quæ etiam locum ſibi vendicat in inimicitia eius culpa ſequuta quod. tex. probat. in l. 4. in verbo, *Pœnituerit.* ff. de adimen. lega. & ea ratione non dubito hanc eſſe veriorem & communem ſententiam licet Catel. Cotta falſo contrariam cõmunem eſſe in. d. ſuo memor. affirmauerit.

Secundo limita, vltra authorem regulam hanc, vt procedat quando poſt factum legatũ ſunt ortæ de nouo inimicitiæ capitales inter teſtatorem & legatarium: ſecus vero ſi leues, quia hoc caſu minime legatum reuocatur vt bene conſiderat. Anto. Gom. in. d. c. 12. nu. 56.

Tertio vtiliter limita, vt hæc regula minime procedat, quando legatarius ignoranter incidiſſet in inimicitiam cũ teſtatore, quia tunc minimè pribabitur legato arg. eorum quę not. glo. & Bal. in ſimili in. c. 1. quib. mod. feud. amit. vbi habetur quod ſi quis inſultat dominum quem neſcit eſſe dominum ſuum feudum non perdit, niſi ignorantia eſſet craſſa & ſupina, quia paria ſunt ſcire vel ſcire debere. l. quod te. ff. ſi certum peta.

Quarto limita, niſi poſt inimicitiam redidiſſet legatarius in priſtinam amicitiam cum teſtatore, quia legatum reconualeſcit ex noua & tacita teſtatoris voluntate. text. in l. 3. §. vltim. ff. de adim. lega. vbi gloſſ. & doctores.

Quinto limita, quando legatum ſolutum fuit à teſtatore antequã ab humanis deceſſerit, quia hoc caſu tale legatum nõ poteſt prętextu inimicitię reuocari ita ſing. tenet Cuma. in d. l. legatum. num. 2. Tunc ſanè tale legatum tranſit in donationem nec patitur falcidiã vt ſcribit

ſcribit Bar. nume. 3. in. d. l. legatum. ſequitur Paul. in l. Lucius. col. 2. ver. Iſtum paſſum ff. de lega. 2. idem Paul. conſi. 393. nume. 2. vol. 2. Iaſ. in l. filiæ dotem. col. 2. in fine. C. de col. Ioan. Crot. in l. frater à fatre. nu. 24. in fine. ff. de condi. indebi. Matth. de Afflict. deciſi. Neapo. 175. Ruin. conſi. 137. nu. 7. vol. 5. Loazes in l. filius familias. §. Diui. nu. 37. ff. de lega. 1. And. ab Exea. de pactis nu. 117. Aymon in rub. ff. de lega. 1. nu. 17. vbi dicit quod in dubio tradendo, præſumitur velle traſsundi legatum in donationem inter viuos, cum faciat actum contrarium legato, cum poſt mortem tradendum erat. quam opinionem communem eſſe fatetur doctiſsimus Tellius Ferdi. in l. 17. Tauri. nu. 86. Quanuis cõtrarium tenuerit Bal. in l. 2. nu. 5. C. de iure do. quem bene reprehendit Tellius in. d. loco quam opinionē contra Bal. communem eſſe fatetur Afflictus in. c. ſi quis inueſtierit. nu. 79. fina. col. de feudo dan. in vicem legis commiſſor.

Ex quo inferri poteſt egregia interpretatio ad. d. legem. 17. Tauri quæ inducit inter patrem & filium irreuocabilem donationem, dummodo traditio intercedat, extendẽda eſt. vt non ſolum procedat, quando ex contractu verè fuit facta donatio. ſed etiam ex teſtamento dummodo legatũ illud ex aliqua cauſa trãſfundatur in donationem inter viuos. Vide tamen Anto. Gomez. in. d. l. 17. Tauri num. 24. qui hoc quibuſdam declarationibus interpretatur.

REGVLA. CCCCXI.

Legata peti non poſſunt hæreditate non adita text. eſt in l. ſi nemo. ff. de teſt. tu. & in l. ſi quis omiſſa. ff. ſi quis omiſſ. cau. teſt.

Limita viginti & vno modis, vt per Bar. in rub. de teſta. in col. 65. cũ duab. ſeq. vbi priº aſsignat tres rationes huic regulæ.

Vigeſimo ſecundo limita, quia hodie ex lege regni Caſtellę, etiam non adita hereditate debentur. vt in l. 1. ti. *De los teſtamentos.* lib. 5. ord. reg.

ANNOTATIO

Adde Anto. Gome. in tract. de vlti. volũ. c. 12. nu. 11. qui bene huius regulæ materiam interpretatur. & Guid. Bened. in. c. Raynuntius in verbo, ſi abſque liberis. 1. nu. 27. de teſta.

REGVLA. CCCCXII.

Legatum domº factum ſimpliciter, eſt deriſorium & ſic inutile quando teſtator nullas domos in patrimonio habebat, nec hæres tenetur aliam domum extra patrimoniũ teſtatoris redimere. tex. eſt & ibi Alex. rationem aſsignat Iaſ. vero ibi reprobat & addit alterã in l. ſi domus. ff. de lega. 1. in prin. ver. Quod ſi nullas. aliam ponit Zaſius lib. intellectũ ſing. c. 5. de obli. gener. pag. 6. col. 2. & videndus Gui. Bene. in rep. cap. Raynuntius. de teſtamentis. in verbo, domum.

Amplia vno modo, & limita tribus, vt per Iaſ. in. d. l. ſi domus. col. 3.

REGVLA. CCCCXIII.

Legatum quantitatis ſimilis in eodem teſtamento pluries relictũ in dubio ſemel tantum debetur. text. eſt in l. plane. §. Si eadem. ff. de leg. 1. quem ibi not. doctores.

Limita tripliciter hanc regulam, vt per Iaſ. ibi. col. 3.

ANNOTATIO

Adde Antoni. Gome. 1. tomo de vlti. voluntа. cap. 12. nume. 38. qui vltra authorem regulam iſtam cum quinque limitationibus conſtituit.

REGVLA. CCCCXIIII.

Legatum non vitiant anguſtiæ temporis, difficultas præſtationis, ſeu impoſsibilitatis, quę concernit eius executionem ſeu præſtationē. text. eſt in l. ſi mihi & tibi. §. ſi quis ſeruos. ff. de lega. 1. per quem ibi not. doctores commu

Universidad de Deusto
Biblioteca

communiter.facit text.in.l. non tantum.C.de lega.

Limita tribus modis, vt per Iaſ.in d.§.ſi quis ſeruos.col.2.

REGVLA. CCCCXV.

Legatum factum ſeruo ſine libertate non valet, nec reconualeſcit licet poſt mortem teſtatoris efficiatur liber.tex.eſt in.l.ſeruꝰ. C.de lega facit tex.in.l.ex fideicommiſſo.C.de fideicom.& in.l.ſi legatarius.§.1.ff.de lega.3.& in.l.quidam.§. illo. C.de neceſſ.ſer.

Limita quadrupliciter, vt per Iaſ. in.d.l.ſeruis.1.col.

ANNOTATIO

Adde Anto.Gome.1.tomo de vlti. volunt. c.12.nume.46.

REGVLA. CCCCXVI.

Legatum rei alienę factum à teſtatore ſcienter valet tex.in.l. cum alienam.C.de lega.§.non ſolum. Iſti.eo. Habes tu Hiſpane.l.10.titu.9.par.6. quę idem diſponit.

Amplia quatuor modis, & limita tribus, vt per Iaſ.in.d.l. cum alienam. in col.1.& in materia huius regulæ vide aliam regulam quam habes ſupra in litera A.in verbo, Alienæ.

ANNOTATIO.

Adde latiſsime circa interpretationem huius regulę Domi.Epiſcopum Segou.in.c. filius noſter de teſtam.

Hanc regulam, vltra authorem noſtrum cum ſex limitationibꝰ ſcribit Antoni.Gome. 1.tomo de vlti.vol.c.12.nu.13.

REGVLA. CCCCXVII.

Legata non reuocantur, ſi neceſsitate ductus teſtator rem legatam alienauerit.tex. eſt in.l. fideicommiſſa.§. ſi rem.ff.de lega.3.& in.l.rem legatã. ff.de adim. lega. & per glo. & docto. in.l.qui poſt teſtamentum. C. de leg. Confirma quia actus neceſsitate celebrati non eos effectus operari ſolẽt, quos ſi voluntariè fierent, ſortirẽtur: vt per plura cumulata cõprobat Hippo.in.l.1.§.præterea in col.3.& 4. ff. de quæſtio.

Limita procedere, quando illa neceſsitas ſit circa res familiares, ſecus ſi à lege inducta vel impoſita ita tenet. Alberi.in.l.filia legatorum.C.de lega.quod dicit mirabile ibi Iaſſ. circa princ.

ANNOTATIO.

Adde regiam.l.17.ti.9 par.6.

Amplia primo.vt procedat.d. regula etiam ſi alienation rei legatæ ſit inualida & inutilis l.legatum.§.pater hortos.ff. de adim.leg. vbi docto.

Secundo amplia etiam ſi rem ipſam teſtator poſt alienationem redemerit.l.cũ ſeruus. & ibi Bar.ff de adim.lega. Ang. Paul. & Iaſ. in.l.qui poſt.C.de lega.

Tertio amplia, vt procedat in donatione cauſa mortis, quæ etiam expirat per eandem voluntariam alienationem.l.illud.ff.de donatio.cauſa mortis Din.in.l.ſtichum qui meus erit.ff. de lega.1. vbi Bal. Imo. Rapha. Areti. Alex.& Iaſ. idem Iaſ.in. d.l qui poſt.col.2. Hippo.in fing.136. Claud. Vincentius & nouiſsime Pontanus, nume.22.in. d.l. ſtichum qui meus erit. Socin.in.l.ſi quis antea conduxit.nume.17.ff.de acqui.poſſe. quam opinionem communem eſſe fatentur Alcia in.l.nõ omnis.in fin.col.ver. Receptum eſt.ff.ſi certꝫ peta. D.epiſcop Segoui.in.3.par.rub.de teſtaꝫ nu.19. Tellius Ferdin.in.l.17. Tauri nu.117. quia fortior & potentior eſt reuocatio facta quam verbo, ergo ſi verbo reuocatur à fortiori facto quaratione vtitur Riminal.in prine. Inſti.de dona.nume.390. Nec tamen indiſtincte vera eſt communis ſententia ſi quidem procedit in ſpeciali reuocatione de re donata; nam ſi facta donatione cauſa mortis alicuius rei

rei fiat generalis hæredis inſtitutio, minimè ex hoc cenſetur donationi cauſa mortis derogatum Atq; idem in omni alia generali diſpoſitione erit affirmandum.vt tradit Areti.conſ. 74.col.pe.quem ſequitur Aymon Sauil.conſ. 144.nume.10.Alex.conſ.31.nu.5.vol.3. Socinep.conſ.124.nu.67.vo 1.

Quarto amplia etiamſi poſſeſsio rei legatæ tradita non fuerit virtute alienationis ſecutæ ita mihi probat egregius ex.adim.in. l. legat. §. pater ortos.ff de leg.vbi ad reuocationẽ legati traditio neceſsaria non eſt inquit tex.legauit pater ortos, ex eiſdem vero vxori certam partem donauit in hac donatione non interceſsit traditio, nihilominus quantuncunque nulla ſit donatio legatum reuocatur quia etſi non valeat donatio, tamen minuiſſe filiæ legatum patrem intelligitur. Quod etiam ratione probatur, quia reuocatio legati non inducitur ex rei alienatione propterea q̃ teſtator alienauit, ſed ex eo quod ex alienatione declaratur voluntas alienãtis ſcilicet, ſe nolle perſiſtere in legato præterito, & ſic voluntatem reuocandi ex alienatione declaramus, non tamen alienatio de per ſe ſine voluntate reuocationem induceret. vt euidenter in neceſsaria alienatione probatur, nam etſi alienauit non inducitur reuocatio.vt probat tex.in.l. rem legatam ff. de adimen.leg.igitur non eſt neceſsaria traditio ad inducendam reuocationem, ſed ſola voluntas quæ ex voluntaria alienatione declaratur, & opinione miſſam videtur ſentire gloſ. in.l.prædia.§.liberto.ff.de fund inſtitu. dum præſupponit quod id in quo onerãtur hęredes oſtendere contrariam voluntatem defuncti ſine aliqua probatione liquet ex ſola vẽditione. & ſic Bar.glo.ibi ſequitur dicens quod eo ipſo quod voluntarie venditur res, probatur contraria voluntas. & videtur ſequi. Alexan.in l. 3 nu.2.vbi.Iaſ.col 2.C.de lega. & D. epiſcopus & Tellius in locis nouiſsime allegatis. Et opinionem hanc veriorem eſſe cenſeo, licet opinionem contrariam imo quod ſit neceſsaria traditio, vt ex alienatione inducatur reuocatio.tenuit Bal.in.d.l. 3. nume. 3. vbi Salic. & Paul.ibi.nume.3.Iacobi.nume 4. Barba. in addi.ad Bar.in.l.rem legatam. ff. de adim. lega.Anto.Gome.in titulo de lega. nu.56. Sed primam opinionem ſequor, quam licet ſa is perplexꝰ ſequitur in effectu Suarez in.l.quoniam in prioribus. C.de inoffici teſta. ſuper l.ſori vlti.q.col.5 ver.obſtare videtur.

Quinto amplia, vt procedat regula in cauſa libertatis, quia manumiſsio data ſeruo in teſtamento reuocata cenſetur per ipſius ſerui alienationem, venditionem, aut donationem alteri poſt teſtamentum factam. l. verum eſt. ff. de manu teſt quod ſi libertas data fuerit in teſtamento verbis directis, hoc addito, quod ſeruus manumiſſus ab illo die teſtamenti facti ſit liber, ad hunc libertatis iſta effectum non habebit in vita teſtantis, donec ipſe mortem obierit atque ideo expreſſe vel tacite reuocari poterit. Sicuti probat tex. not. iuxta interpretationẽ glo. Iacob. de Are. Old. Alb & Plumb. in.l.qui duos §. vlti. ff. de manu. teſt. quo loco Alber. eam eſſe rationem ait, quia hęc manumiſsio facta fuit in teſtamẽto cuius hæc eſt propria natura, vt ante diem mortis nulla habeat firmitatem.

Sexto amplia, vt non ſolum procedat quãdo tota res particularis alienatur, verum etiam ſi tantum ſola pars. tex.in.§.ſi rem ſuam. ver. ſi vero quis partem Inſti.de lega. Bar.in.d.l. rem legatam.nu 8.

Primo tamen, vltra authorem noſtrum, intellige regulam iſtam, quando res legata alienatur pleno iure, ſecus vero ſi pignoraretur vel hypotecaretur, quia hoc caſu non cenſetur adeptum legatum ſed hæres tenetur eam luere & legatario tradere. tex in d.l.3.C. de leg. vbi tex.dicit, qui poſt teſtamentum factum prædia quę legauit pignori, vel hypotecæ dedit, mutaſſe voluntatem circa legatariorum perſonã non videtur. text in §. ſi rẽ ſuam. ver. 2. Inſti.de lega. Et ratio eſt, quia licet pignus vel hypoteca ſit ſpecies alienationis l ſi.C. de reb.alien. non aliena. non tamen eſt propria plena & perfecta alienatio cum non tranſeat dominium ſed tantum quoddam ius in re. Illud tamen notandum eſſe cenſeo, quòd ſi res legata pignoraretur pro tãto pretio quod non eſſet ſpes luitionis, cenſetur legatum reuocatum. arg. tex. in.l.qui habebat.ff. de lega 3. & in.l.legata.in fine.ff de ſuppel.lega. & ita expreſſe tenet Bar.in.d.l. rem legatam in fine. ff de adim.leg. Paul de Caſt. Iaſ. & mod.in. d. l 3.C. de lega. Ang. & Platea in.§. ſi rem inſt. de lega.

Secundo, limita & declara d. regulam vt procedat, quando teſtator ſimpliciter legauit re & poſtea alienauit: ſecus tamen ſi legauit rẽ vel eius valorem: quia licet poſtea rem alienet debetur æſtimatio tex.in.l.Lucius in. 1 ff. de lega.2 tradunt mod.in.d l 3.

Tertio, limita & declara regulam, vt procedat

Universidad de Deusto
Biblioteca

cedat præterquam si nomẽ rei alienatę sit impositum alteri rei, & testator in legato se retulit ad tempus mortis, vt si dixit lego ancillam meam Agatam, vel Ioannam quę sit mea tẽpore mortis, & testator in vita alienauit, aliam tamen postea emit cui idem nomen imposuit illa equidem debetur & legatum valet. tex. sing. in l. filiæ. §. Titia. ff. de condi. & demonstra. vbi Bar. &. dd.

Quarto limita vt non procedat quando testator legauit prædium vni, & postea alteri eiusdem prędij vsumfructum donauit, quia hæc donatio primum legatum non reuocat etiam respectu vsusfructꝰ legati. ita probat glo. vt à doctoribus nostris allegatur in. d. l. 3. & tenet Bar. in. d. l. rem legatam num. 7. Ancha. in c. filius de testam. col. 4. nu. 8. sed in contrariũ est communis opinio vt tenuerunt Petrus de Belaper. & Cyn. in. d. l. 3. in fine Imo. in. d. c. filius, nume. 18. Paul. in. d. l. 3. nu. 6. vbi Alex. nu. 2. & est communis secundum Corne. ibi nu. 7. Iaſ. nu. 6. Iacob. nu. 7. itaque quemadmodum ex alienatione partis rei donatæ inducitur reuocatio, quando voluntarie quis alienauit, vt dixi supra. 6. ampliatione, ita quando partem formalem eiusdem rei hoc est, vsumfructum alienauit: nam secundus donatarius habebit vsumfructum pro eius vita primus vero proprietatem.

Illud vero circa istam regulam etiam notabis, quod vbicunque res legata alienatur titulo oneroso in dubio donec contrarium probetur præsumitur fieri ex causa necessaria. secundum Butr. Ang. & Sali. quos refert Corn. nume. 5. in. d. l. 3. C. de lega. Soci. nep. consil. 162. nu. 14. vol. 2. pulchra. l. 17. & 40. tit. 9. par. 6. id que tenet noster Gome. in. d. tit. de lega. nume. 56.

Legatũ vide supra in verbo actiones. & in verbo Alienę. & in verbo, Alimentorum.

REGVLA. CCCCXVIII.

Legatus de latere nec Cardinalis ei equiparatus, nõ potest causam appellatione remota cõmittere. gloss. in Clem. sępe. in verbo, mandamus. de verbo. sig. & in Cleme. ne Romani. in prin. de electi. & in. c. quod translationem. de offici. de lega. & in. c. indẽnitatibus. verbo, sine strepitu. de electi. lib. 6. & in Clem. 2. de rescrip. tex. & ibi glo. in. c. dilectus. de pręb.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. in. l. nemo potest. col. 2. nu. 8. ff. de lega. 1.

REGVLA. CCCCXIX.

Legatus nõ creditur quis, nisi ostẽdat literas. probat tex. à contrario sensu. in. c. ad eminentiam. de senten. excõm. & in. c. quod translationem. de offi. de lega. & in. l. 1. C. de mãd. prin.

Limita hanc conclusionem tripliciter, & omnes tres limitationes sublimita semel, vt per Felin. in. d. cap. ad eminentiam. in prin.

Legatus. vide supra in verbo, Absoluere.

REGVLA. CCCCXX.

Legatus non committit causam sublato iuris ordine. Abb. in. c. 1. de rescrip. allegat. glo. in. c. fi. in glo. maiori. quasi in fine de hęreti. in. 6. & vide quę allegat Fel. in. d. c. 1. col. 2.

Amplia dupliciter, & limita quinque modis, vt per eundem ibi, alibi secundum eum nõ reductis: & vide Iaſ. in. l. nemo potest. in. 2. col. ff. de lega. 1. vbi hanc regulam scripsit per generalia verba, videlicet quod cardinalis, vel legatus de latere, non cõmittit causam, vt in ea procedatur summariè, simpliciter & de plano, iuris ordine nõ seruato: quã limitat dupliciter.

REGVLA. CCCCXXI.

Legitima quanta esse debeat, inspicimus tempus mortis, nec curamus an alijs temporibus habuerit defunctus ampliores facultates. text est ex quo ibi istam regulam colligit Iaſ. in. l. cũ quęritur. C. de inoffici. test. facit tex. in. l. in quantitate. in princi. ff. ad leg. Falci. & not. Dida. à Segura commẽdando ad hoc. d. l. cum quęritur. in. l. Imperator. ad Treb. fol. 11. col. 2. qui refert Bal. idem tenentem in. l. si qua pœna. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur.

Limita tribus modis, vt per Iaſ. in d. l. conqueritur. & vide eum latius in authen. nouissima. 3. col. vbi duas ex dictis limitationibus latiꝰ ponit, quas etiam descripsit Segura in. d. fol. 11. col. 4.

ANNOTATIO.

Adde tex. in. l. scimus. § repletionem. & in authen. nouissima. C. de in offic. testa. & in. l. etiam §. si patronus. ff de boni. lib. & in. l. si patronum ex debita. §. vlti. eod. ti & in. l. vlti. ff. si quid in fraud. patro. & in. l. 1. §. si impuberi. ff de colla. bono. & in authen. de nuptijs §. quia vero hactenus. colla. 4. quam regulam eleganter Hispani authores interpretantur maxime Anto. Gom. nu. 35 in. l. 29. Tauri.

REGVLA. CCCCXXII.

Lex Barbarius. ff. de offici. præto. habet locum etiam in delegato facit glo. & ibi communiter docto. in. cap. sciscitatus. de rescrip.

Limita tripliciter, vt per Felin. ibi col. 4. in prin.

ANNOTATIO.

Adde pro intellectu huius regulæ nec non d. l. Barbarius. Abb. in. c. gratum nu. 11. de leg. Hippo in pract. cri. §. Aggredior. nu. 34. Anto. Corse. in sing. in verbo, Error communis. Carol. Rui. consi. 48. nu. 4. vol. 4.

REGVLA. CCCCXXIII.

Lex non fingit super eo quod est impossibile. glo. in. l. Gallus. §. si eius. ff. de libe. & posth. probat tex. in. l. qui ad certũ. ff. locati & in. l. certe. in prĩ. ff. de precar. vide glo. sing. in. l. talis scriptura. in verbo, hãc aũt. ff. de leg. 1. de qua facit mentionẽ Iaſ. in. l. si is qui pro emptore. ff. de vsu cap. pro empto. col. 37. vbi refert Bal. commendãtem eam in varijs locis.

Limita septem modis, vt per Ioan. Crot. in rep. d. l. si is qui pro emp. col. 21. & 22.

REGVLA. CCCCXXIIII.

Lex vbi introducit actionem pro pœna pecuniaria simpliciter imposita propter delictum, tunc pœna applicatur part. vt in. l. 3. & ibi glo. & Bar. ff. de sep. viola.

Amplia tripliciter, & limita duobus modis, vt per Ioan. Fran. de Ripa. in rub. de iudi. col. pen. per quem vide aliam bonam conclusionem in materia cum duplici limitatione, scilicet quod vbi lex nõ introducit nec actionem, nec accusationem, tunc pœna applicatur fisco.

REGVLA. CCCCXXV.

Lex vel statutum, prohibens fieri actum, vel contractum, licet non procedat vltra annullando, tamen est nullus. tex. est melior de iure & ibi not. Bar. & docto. in. l. non dubium. C. de legi.

Limita quinque modis, vt per Iaſ. ibi. col. 5.

REGVLA CCCCXXVI.

Lex bene à Zenone. C. de quad. prescrip. limitatur octo modis, vt per Mar. Laud. in tract. de principib. fol. 1. col. 2. §. 11. incip. Notandus est. Vide latius per Ioan. Fran. Balb. in suo elegã. tract. de prescr. vbi limitat. 11.

modis

Universidad de Deusto
Biblioteca

modis.2.par.5.par.prin.col.antepen. & pen.& vide Feli.in.c.quę in ecclesiarum.col.11.nume.34.de consti.vbi ponit quinque limitationes. Et his limitationibus poteris tu Hispane restringere.l.53.ti.5.par. 5. quæ lex est consimilis.d.l.bene à Zenone.

ANNOTATIO.

Adde Antoni.Corse.in reper.Abb.in verbo,dispositio.vbi.d.l.bene à Zenone nouem modis,limitat. Et vide quæ circa.d.l. scribit Matthæus de Afflictis in prælud.consti.Neapo.quæst.14.

REGVLA. CCCCXXVII.

Lex canonica, & ciuilis , aut alia maxime præceptiua seruanda est in foro conscientię.

Limita istam regulam , vndecim modis , vt per Sylvest. in sua summa in verbo,lex.§.nono quæritur . Et vide Felin.in.c.1.de consti.col.3. nu.11. vbi ponit decem limitationes.

ANNOTATIO.

Adde S.Thom.1.2.q.96.articu.4.& 22.q. 60.arti.5.ad prim.Archi.Florenti.1.par.titul. 18.vni § 2.Ioan à Medina in codice de resti. q.36.versicu.Ex quo prędmisso.videtur conclusio Alphon.à Castro.lib.1.de potest legis pœna.c.4.quam regulam fatetur esse communiter receptam Barb.in.c.filius.col.2. nume.8. de testa.quæ confirmatur ex D.Paulo ad Roma.13.& cap.qui resistit.11.q. 3.& vide gloss. in c.vlti.in verbo , sententijs.de constitu.lib. 6.& regiam l. 6 ti.1.par.1.ibi *Meter se yan en la carrera dela muerte.* & ibi notat noster Grego.Lup.& Dida.Perez in procemi.ord.q.10.

REGVLA. CCCCXXVIII.

Lex incipit ligare post duos menses à tempore publicationis.tex.in authen.vt factę nouæ consti. in princi. col.5.tex.in.c.nouerit. de sent.excó. Limita sex modis , vt per Feli.in.c. cognoscentes de constitu.col. 2. cum duabus seq.

REGVLA. CCCCXXIX.

Lex noua disponens in vno casu, procedit in alio , qui erat ei ęquiparatus, per legem antiquam. probat istam regulam gloss in.l.si quis seruo.C.de fur. & in.l.2. C. de cura.furi. & in.l. quod vero contra.ff de legi.not.Bar. in.l.& tantum.per illum tex.ff.de seruo.corrup.Ias.in.l.transigere.col. 6. C.de trās.act.&.§.ex maleficijs.col.8. insti.de acti.Calcane. cons.15.col.15. post mediū & cōs.57.col.6.in fine & Barb.in.c.at si clerici de iudi.col 25. in fine vnde dicit ipse quod ita infamat confessio, sicut sentētia,cum ista sint ęquiparata:& tenent contra Bar. in.l.infamē.ff.de publi.iud. qui aliud voluit.

Amplia istam regulam procedere, etiam in exorbitantibus à iure cōmuni,vt not. Alex.in.l. Centurio.col.2. ff.de vulga.& pupil. pro quo allegat glo.quam dicit elegantem . in.l. 2. C. de cura.furi.quæ voluit secundū eum, quod omnia priuilegia cōcessa minoribus,extenduntur ad furiosos minoribus ęquiparatos.de qua glo.Bal. meminit in pluribus locis ibi descriptis ab Alex.

Limita sex modis,vt per Ioā.Crot. de monte Ferrato in repe.l.si constante.2.lectu.in.col.25.& seq.ff.fol.ma. quos libuit in summa referre , tū quia repetitio illa non erit sic in potestate omnium,tum quia aliqua intendo superaddere.

Primo videlicet,quando lex noua, quę aliquid disponit,illud non disponit in materia , in qua à lege antiqua fuit facta illa adęquatio , seu ęquiparatio, ratio, pro quo allegat glo.in.cap.1.in verbo,declaramus.ne clerici vel mo. lib.6.& Rom.consi.179.

Secundo fallit, quando dispositio esset correctoria secundum Areti. ibi quem ad hoc refert Ioan. Crot. cuius tamen contrarium tenet per optima fundamenta & respondet ad fundamenta Areti. Tu adde quod idem tenet Bar.in.l.Marcellus.in prin. ff.ad Treb.& in auth. sed cum testator.C. ad legē Fal.vt refert Ias.in.d.l.transigere.in.d.col.6.& sic quod ista regula procedat etiam in correctorijs. vnde ista fallentia non est vera imo poteris ampliare regulam, vt etiam militet in correctorijs. & tenet hoc etiā idem Ias.in.l. qui condemnare . ff. de re iud.

Tertio fallit secundum eum,quando dispositio est pœnalis pro quo etiā refert Areti.ibi & tandem cōtrarium tenet per glo.in.c.si postquam.de electi.in.6. & respondet ad fundamenta Areti. Et vltra eum adde quod eādem sentētiam & sic quod ista regula procedat etiā in pœnalibus tenet Panor. per glo.ibi in.c.de multa. de præben. quod sequitur Ias. in. d. l.transigere. & pro hac etiam conclusione allegat d.glo.in.c.si postquam.& in.c.de multa.Ias.in.d.§. ex maleficijs, in. d.col. 8. reprobata glo . ibi quę contrarium voluit & vide Philip . Deci. in reg.in pœnalibus.col.fin.ver. Quinto fallit. ff.de regul.iur. & vide Silues. in sua summa in verbo,pœnam.ver. Quarto quæritur . vbi dicit quod tunc habet locum ista conclusio, quando aliqua duo sunt parificata communiter, & est eadem ratio expressa vel indubitate presumpta , qui nihil allegat. Fundatur ista sua sententia ex quinta & sexta limitationibus infra positis: vide tamen Ioan. Crot.vbi supra qui saluat istam fallentiam Areti. in vno casu ex quo dat quartam limitationē quę sequitur.

Quarto fallit , quando per legem nouam imponitur pœna ipso iure,allegat glo. in.cap.licet canon.in verbo, parrochialis.de electi.lib.6.

Quinto fallit,quando non esset eadem ratio in casu ad quem fit extensio , quia in illo non videtur facta æquiparatio ex mēte legis.allegat Bar. in.l.hæres absens.§. 1.ff. de iudi.

Sexto fallit, quando adęquatio fit iure antiquo , sed non per modum regulę allegat text . quem sic intelligit in.l.fin.iuncta auth.quas actiones.C. de sacro. eccle.

ANNOTATIO.

Adde Ias.in authē.quas actiones.col.5.ver. Tertio pro opinione.C.de sacro.eccle.& in.l. 1.col.5.& 7.ff. delegat.1.& in.l. si arrogator. col.antep.ff.de adoptioni. Rochum de Curte in.c.vlti.fol.34.col.2.ver. Tertio limitatur.in parua impressione.de consue.& D . Burgen. de pace.in.l.3.Taur.1.par.2. concl. nume.71. & 94.

Hanc regulam vbi singulariter eam declarat cum quatuor limitationibus constituit Aymon Crauet . in celebri illo tract . de antiqui. tempor.4.par.nu.98.fol.118.quarum limitationum secundam à numero.112.vsque ad numerū.129.sublimitat.13.modis. Et nota quod tres limitationes illarum differunt à limitationibus quas author hic ex Ioan. Crot. adduxit &sic habes nouem limitationes huic regulæ assignatas.

REGVLA. CCCCXXX.

Legem diuinam potest princeps seularis limitare, seu interpretari ex causa. tenet originaliter Inno. in.c. quæ in ecclesiarum . de consti. Anto. Imo.& Abb.ibi sequentes Inno. Bar. etiam in.1.consti.ff.col.5. glos.etiam in.l.1.in glo.fi.ff.de consti.prin. Bal. in

Universidad de Deusto
Biblioteca

in authen.ad hęc.col.2.C.de vſur. & in.l.2.ad fi.C.de precib.impe.offeré. latiſsime Feli.in.d.c.quę in eccleſiarũ col.2.cum duab.ſeq.

Limita hanc concluſionem triplici ter,vt per Feli.ibi col.5.

ANNOTATIO.

Adde late Alberi.in.l.quoties col.2.ver. Et quia hoc.C. de precib.Imp offer. & in tract. ſtatu.1.par.q.8. Alex.conſili.107.col.3.lib.2. And.Tiraquel.in tract. de pœnis in præfati. nume.46.

REGVLA CCCCXXXII.

Legem ſi à principio aliqui ſuſcipiunt in eodem loco,& aliqui non, & Papa ſimpliciter ſuſtinet nec aliquid ſuper illo diſponit,tunc tolerantia papę non excuſat à peccato,nec diſpenſationem inducit.not. Abb.in.c.cum olim.2.col.de cleri.coniuga.& in.c. treguas.de tregui & pace per cap.cũ iam dudum. de præb. & Butrig.in.c. quia circa.ad finem de cõſag. & affin.

Limita tripliciter,vt per Feli.in.d. c.treguas.col.7.qui col.6.in fine ver. Quinta declaratio. ponit ſupradictã regulam.

REGVLA. CCCCXXXII.

Legis verba an ſint cõſilij vel prę cepti attenditur & ſecundum illorum naturam denominatur lex, quãdo nõ conſtat,an materia ei⁹ ſit pręcepti vel conſilij & poteſt ſe habere ad vtrũq;. Hanc regulam colligit Fel.in.c.nam concupiſcentiam.col.2.de conſti.vbi addit exempla & alia pro ornamento materię.
Limita ſex modis,vt per Fel.ibi col.3.

REGVLA. CCCCXXXIII.

Leges tranſgredi ex cauſa licitũ eſt doctrina eſt Inno.in.c.1.de conſti.refert Bal.in.l.etſi ſeuerior.C.de infam. & ibi Sali.idem Bal.in authen.ſed nouo iure.C.de ſerui.fugiti. col.pen.de qua doctrina vide Feli.in.c.1. col.14. de conſti.& Iaſ.in.l.1.col.1.C.de precib.Impera.offer. de quo dicto Inno. meminit Deci.in reg. quoties ęquitatem.in prin.ff.de regu.iur.quod dictũ etiam celebrant & ſequuntur plures doctores in varijs locis relati ab Hippo.in.l.vnius.§. cogniturum. col.13. ff.de quęſt.vide etiam eundem in.l.1. col.9.ff.de quæſti.dicit etiam ſing illud dictum Inno.Ioan. Fran.de Ripa in rub.de iudi.in col.5.quaſi ad finem dicit etiam ſing.Barb.in.c.at ſi clerici in prin.col,32.de iudi. & vide eũdem poſtea in col.antep.eiuſdem principij vbi allegat.l. Diuus. iuncta glo. ff.de fal.quem tex.dicit deſtruere illud dictum ſing.Inno.

Limita hanc concluſionem dupliciter,vt per Iaſ.in.d.l.1.in col.2.

ANNOTATIO.

Adde Abb.in.c. inter alia. col.vlti. de immu.eccle. Ang. Areti.in tract. maleficij in parte.Etiam veſtem.nu.13.vbi dicit ſe ita practicaſſe Peruſi.& ſequuntur multi, quos refert Bartho.Chaſſa.in conſuetu.Burg. Rub.1.§.5. glo.*qui nonus excede dix liures*.nume.14. quos hic non refero.

REGVLA. CCCCXXXIIII.

Leges imperatorum regulariter cõprehendunt clericos.text.optimus in c.1.de noui oper. nunti.tex.in.c. ſi in adiutorium.10.diſti.& in.c.quoniam. & in.c.de capitulis.& in. c. ſi quis autem.cum multis ibi poſitis ea l. diſti. & confirmat Feli. in.c.eccleſiam ſanctæ Mariæ.13.col.de conſti.

Limita quatuor modis notandis, vt per eum ibi per ſeptem col. vbi ex ſecunda

ſecunda limitatione infert ad aliqua bona in materia,& ad tertiam limitationem ponit octo declarationes, & etiam ad quartam ſubnectit totidem.

ANNOTATIO.

Adde Cateli.Cottam in Memora iuris,in verbo,Clerici ligantur:quo loco non vulgariter iſtius regulę materiam interpretatur.

REGVLA. CCCCXXXV.

Lex cum de in rẽ verſo.ff.de vſur. limitatur ſupra in verbo, Allegans. Et lex.2.C.de reſcind.vend.in verbo, defectus.Et lex vbi acceptum.ff.de iudi.ſupra in verbo,iudicium.

REGVLA. CCCCXXXVI.

Libello nõ eſt neceſſarium locum & tempus exprimere: tenent Innoc. Ioan. And.& Domi.in. c. Abbate ſanè.de re iudi.in 6 Bar.in.l. an eadem §. actiones.ff de excepti.rei iudi.

Limita quinq; modis,vt per Maria. in.c.ſignificãtibus.21.col.de lib.obla.

REGVLA. CCCCXXXVII.

Libellus licet debeat eſſe clarus, ſi tamen nõ ſit,& non opponatur proce dit.ita not.Bal. in.l.edita.2.col.C.de edendo probat tex. in.c. Abbate ſane. de re iudi.in.6.in verſi.ſecus. not. Iaſ. in.l.1.2.not.C.de ſucceſſo.edicto.

Limita quinq; modis,vt per Purp. in.d.l.edita. C.de edendo in col.4.

Primo,dummodo non ſit tanta incertitudo libelli, vt reo auferat defenſionem.

Secundo fallit in criminalibus, in quibus libellus generalis non recipitur,etiam parte non opponente:& põderat etiam Bar.velle idem in ciuilibus deſcendentibus ex crimine.

Tertio,quãdo aliquo caſu ſpeciali iuriſdictio competit, quia coram tali iudice libellus generalis non admittitur.

Quarto,quando iudex vellet cogere ad declarandum, etiam parte non petente.

Quinto, quia licet talis libellus à principio procedat, tamen ex poſt facto debet declarari, etiam parte non opponente.allegat glo.ſing.in.l.1.§.ſi quis argentum.ff.depoſiti.

ANNOTATIO.

Adde circa regulam iſtam quod libell' debet eſſe clarus, & concludens, & per quem ſpecies futuræ litis ſine incertitudine aliqua demonſtretur. l.1.ff. de edendo.cap. vlti. vbi Ancha.not.4.nu.3.de lib.obla cap.literæ.de dilati.cap.cum clamor.de teſti c. conſtitutis. de relig domi.l.nec cauſas.C. de appella.ibi. *Quoniam uerendum eſt, ne lis incognito negotio dirimatur,adempta copia conquerendi.* Et circa materiam huius regulę vide Maria. Socin.in cap.1.numero.7. & in.cap. 2. de libelli obla. Iaſ.in.l edita numero. 6.C. de edendo & in §.omnium.nu.125.inſt.de actí & in.l.ſi per errorem.nu.19.ff.de iuriſ. omni. iud. & in.l. cum quid.1.lectura.nu.26.ff.ſi cert.peta. Firmi in reper.in verbo,libellus generalis. Socin. in reg 234. & in.l certi condictio. ff. ſi cert. peta.Celſ.in addi.ad Lanfran.in. c. quoniam contra nume.24. de proba.Ioan. Oroſci.in.l. actione.nu.34.ff.de edendo Sebaſt. Van. de nullitati.Rub.de nulli. ex defectu proce.pag. 297.nu.26.D.Perez.in.l.1.ti.4 lib.3.ordi.in verbo,*Pueſta la demanda*.

REGVLA. CCCCXXXVIII.

Libellus non poteſt eſſe alternatiu⁹.tex.eſt in.l.Prętor edixit.§ quod autem.ff.de iniur.

Limita nouem modis,vt per Mari. in.c.ſignificantibus.in.col.51. de lib. obla.per totam col. ſeq.

REGVLA. CCCCXXXIX.

Libel

Universidad de Deusto
Biblioteca

Libellus non potest esse conditionalis probatur in.l.non quemadmodum. ff. de iudi. & in.l.fi. quand.dies leg.ced.not.doct.in.c.1.de libel.obla.

Limita quadrupliciter, vt per Maria.in.cap.significantibus. col.53.de lib.obla.

REGVLA. CCCCXL.

Libellus non potest emendari, vel mutari post litem contestatam, etiam si in eo sit clausula,saluo iure addendi vel minuendi,vt est glo.sing.in.c. inter dilectos.de fide instrum.in verbo, Addendi. quam ibi sequitur Abba. in col.7.& sic asserit teneri communiter.Eam dicit sing, Ias.in.l.non solum.§.morte ff.de noui oper.nun.col. 15. & sequuntur etiam plures docto. relati ibi à Feli.in col.7.vide Thom. Ferra.in caut.34.

Limita tripliciter, vt per Ias. in.l. edita. C.de eden.in fin.col.pro quarũ finali limitatione vide melius per Fel. in.d.col.7.

REGVLA. CCCCXLI.

Liber rationũ non probat pro scribente not.Bar.in.l.admonendi. ff. de iureiur.col.6.probat text.in.l.exemplo.C.de proba.

Limita septem modis,vt per Ias.in d.l.admonendi.in col.16. in fine.& in seq.& de duabus primis limitationibus se remittit ad Bar.& ipse addit alias quinque:& vide in materia huius regulæ quod habetur supra in reg.Cõsuetudo.la.1.

ANNOTATIO.

Adde Deci.in.c.1.nu.29. de proba. Cur. iuni.nu.38.Ripam nu.114.in.l.admonendi.ff. de iureiur.Abb.Imo.Feli.nume.21. & Deci. nume.17.in.c.2.de fide inst.Ioan. Oldendor. in tract.de acti.classe prima actione.8. Carol. Moli.in consuetu.Pari.ti.1.§.5.nume.18. D. episcop.Segou.in practi.quæst.c.22.nu.8.

Hanc regulam,vbi elegantissime eam declarat constituit Aymon Cranet. in tract. de antiq.tempo.1.par.§.Quarto limitatur.nume. 24.fo.54.vbi scribit octo vtilissima requisita, quibus interuenientibus liber rationum probationem facit,quem vide.

REGVLA CCCCXLII.

Literę ad lites impetratę sine speciali domini mandato, non valẽt nisi impetrentur per coniunctam personam text.est in.c.nonnulli.5. sunt & alij.de rescrip.

Amplia septem modis,& limita octo modis,quarum vltimam limitationum limita sex modis, vt per Fel.ibi per.19.col.

ANNOTATIO.

Adde Petrum Rebuff. in amplissima illa benefi.praxi,1.par.de differentijs inter rescripta gratiæ & iustitiæ nu.17.quo loco testatur regulam hanc in regno Franciæ non seruari, quia in illo regno etiam sine mandato prædictæ literæ impetrantur.

REGVLA. CCCCXLIII.

Literę priores in data, regulariter prævalent.tex.in.c.capitulum secundum communem intellectum. de rescrip.text.in.c.si duobus. cum glo.in verbo,non apparet.eo.ti.lib.6.tex.in c.eum cui.de pręb.lib.6.quod tanquã regulare pręsupponunt docto.in.c.eãte.de rescrip.

Amplia vno modo,& limita tripliciter,vt per Feli.in.d.c.capitulũ.col. 3.cum tribus seq.vbi primam limitationem ampliat vno modo, & limitat tripliciter.

REGVLA. CCCCXLIIII.

Literę ad lites subreptitię non sunt nullę ipso iure, sed ope exceptionis: probatur in.c.si autem.& in.cap.plerunque. de rescrip.& doctores tenent in.c.cæterum.eod.ti. firmant domini de Rota in decisio.13.ti.de offici. delega.in nou.

Amplia vno modo, & limita vndecim modis,vt per Feli. in. c. ad audientiam. lo.2.col.11. cum duab.seq. de rescrip.

ANNOTATIO.

Adde Cassad.decisi.1.ti.de rescrip. Sebast. Van.de nulli.sent.rub.quib.mod.sent. nulla rep.poss.nu.59.pag. 357. Petrum Rebuff. in practi.benefi.1.par.de differen.inter rescripta gratiæ & iust.nu.9.pag.108.

REGVLA. CCCCXLV.

Literę beneficiales subreptitię,sunt ipso iure nullæ.Inno.& communis opinio docto.in.c.ad audientiam.lo.2. de rescrip.vbi vide Fel.col.13.

Amplia tripliciter,& limita dupliciter,vt per eundem ibi & col.seq.

ANNOTATIO

Adde tex.in.c.ad aures.& in.c.constitutus. de rescrip glo.in extra.sedes Ioan.22. sub tit. de concesso.præb.in verbo literas.l.1 ibi, *Nihiluideri impetrasse*.ff. de nata.resti.tradit Pari. cons.31.col.3.nu.22.D.Perez in.l.1.ti.12.lib. 3.ordi.ver.Nono quæro.

Hanc regulam, vltra authorem nostrum, cum sex ampliationibus scripsit Petrus Rebuff.in praxi benefi.1.par.de differen. inter rescripta gratiæ & iustitiæ pagi.107.

REGVLA. CCCCXLVI.

Literæ plures ad diuersas ecclesias, sub eadem data impetratę, non valẽt. Hosti.Ioan.Andr.Cald.Butri. Imol. & Abb.in.c. in nostra. de rescrip. & est communis opinio secundum Feli. col.2.ibidem contra gloss. Innoc. & Abb. antiquum.

Limita,dupliciter, vt per Felin.ibi d. col.

REGVLA CCCCXLVII.

Litis contestatio in iudicijs possessorijs, videlicet retinendę, adipiscendæ,& recuperandæ requiritur. tenet glo.& Bar.in.l.1.C.si de momen.possess.glo.& ibi Ioan. And. Bal. Abba. & alij in.c.consultationibus. de offic. delegat. & ita dicit communiter teneri Salice.in.l. fin. C.si per vim vel alio modo.& eam dicit communem sententiam Alexand.in leg.naturaliter.§. nihil commune. ff. de acqui. possess. col: penulti.qui multa allegat in materia.

Limita dupliciter, vt per Claud. Marme.in rep.§.nihil commune.l. naturaliter. ff.de acqui.poss.in col.pen. quem in antep.col.vide sing. loquentem circa ipsam principalem regulã, quas limitationes ante eum descripsit Ludo.Bolog in rep.d.§.nihil commune.in col.penul. & habuerunt eas ab Alex.ibi.d.col.pen.

Primo, in possessorio recuperandę in quo delegata est iurisdictio iudici ad certum tempus limitatum,quia tũc potest procedi contra reum,etiam lite non contestata etiam ad diffinitiuam sententiam.ita limitat Ioan. And. in c. consultationibus. de offici. deleg. vt refert Bolog.& Claud. vbi supra post Alex.

Secundo, quando periculum esset in mora,quia tunc non requiritur litis contestatio. ita Bal. in.l.certi. C. de interdi. Sed hanc limitationem dicit non esse veram Alex. in.d.§. secundum Bolog. vbi supra & vide nouissime Ripam in.d.§.nihil commune in col.34.& seq.vbi istam regulam ampliat

Universidad de Deusto
Biblioteca

Pliat duobus modis & limitat alijs nouem.

REGVLA. CCCCXLVIII.

Litis pendentiæ mentio fieri debet in reſcripto ad lites. glo. in. c. prudentiam. §. ſexta. in verbo, ob cauſam, de offi. delega. quam ibi, valde not. Abb. col. 3. glo. in. c. vt debitus. in verbo, dicat. de appella.

Amplia quadrupliciter, & limitabis vt per Felin. in. d. c. ſuper literis. col. 7. cum media ſeq. de reſcrip.

ANNOTATIO.

Adde Abb. & Ioan. Lup. in rep. capi. per veſtras. not. 4. col. 1. fol. 102. de donat. inter vir. & vxo. Bal. in. l. 1. C. de rela. Doct. Perez in prin. lib. 3. ordin. in verbo, *juyzios*. ver. Ex quo deducitur.

Lite pendẽte, vide ſupra ius ſuperueniens.

REGVLA. CCCCXLIX.

Maior pars collegij, vniuerſitatis, vel capituli, quicquid facit, valet in rebus ipſorum. l. quod maior. ff. ad municipal. glo. in. c. 1. in verbo, tractatus. de reb. eccle. non alienand. lib. 6. glo. in Clem. paſtoralis. in verbo, plures. de reſcrip. Abb. in. c. cum in veteri. 4. col. de electi.

Amplia vno modo & limita, quatuordecim modis, vt Fel. in. c. cũ omnes. col. 28. ad medi. cũ duabus ſequẽtib. de conſtit.

ANNOTATIO.

Adde tex. in. l. nulli. quod cuiuſque vniuer. nomi. & in. l. aliud. §. refertur. ff. de reg. iur. & in. cap. 1. de his quę fiunt a maio. part. cap. & in c. quia propter. & in c. auditis. de electi. Circa quam regulam vide Iacoba. in tract. de concilij. lib. 5. arti. 7. pag. 270. col. 2. & lib. 6. arti. 3. pag. 353. Matth. de Afflict. deciſi. 1. & in tract. de iure protomiſeos. ver. Idem de ipſo nume. 5. Ludo Bolog. in repet. anthen habita. nume. 85. C. ne filius pro patre Petrum Dueñas in reg. 296. Cęſar. Lamb. in tract. de iure patro. 2. part. 2. lib. articul. 2. quæſtio. prin. nume. 4. fol. 282.

Hanc regulam, vltra authorem noſtrum cum vnica limitatione conſtituit Socin. regu. 6 in poſteri. Eandem regulam cum quinque limitationibus ſcribit Roma. in rub. ff. de arbi. nume. 41. Eandem cum quinque ampliationibus & ſex limitationibus ſcribit Pyrrh' Engleberme in. l. aliud eſt vendere. §. refertur ff. de reg. iur. Eandem limitat Deci. 10. modis in. c. cum omnes. 1. lectura nume. 27. de conſtit. Eãdem cum 16. limitationibus ſcribit Iaſ. in. l. & cum ſuum hæredem. §. hoc die tamen. nume. 8. ff. de pact. Eandem regulam cum 3. ampliationibus, & vna & viginti limitationibus conſtituit And. ab Exea in. d. c. cum omnes. nume. 155.

REGVLA. CCCCL.

Mandato quantuncunque generali, nunquam intelligitur mandatum procuratori, quod indebite, recipiat, aut illicitum faciat probatur iſta regula in. l. ſi procurator. ff. de condi. indebi. & gloſſ. in. c. dilecto. de præbend. vbi Imo. not. in. col. 2.

Amplia tripliciter, & limita octo modis, vt per Iaſ. in. d. l. procurator. 1. col. cum duab. ſeq.

REGVLA. CCCCLI.

Mandati ſolennitas non præſumitur ex diuturnitate alicuius temporis. not. Bal. in. l. 1. col. 2. ver. Sed pone quod aliquis. C. de reb. alie. & ibi Salic. idem Bal. in. l. 2 ibi, *Vſque ad mille annos*. C. ſi ex falſ. inſtrum. ſequitur Alexan. in. l. ſciendum in. col. 5. ff. de verb. obliga.

Limita dupliciter, vt per Feli. in. c. ſicut. de re iudi. col. 16.

ANNOTATIO.

Adde Alex. conſ. 1. col. pe. lib. 4. & conſ. 191. col. 2 poſt medi. li. 6. Soci. cõſi. 254. col. 2. poſt mediũ. ver. Præterea nõ ſumus li. 2. Deci. cõſ. 215. col. 2. ver. Vlterius in tali inſtrumento. Iaſ. conſ. 140. col. 2. in fin. lib. 4. Curti. Seni. conſ. 49. col. 5. in fine Carol. Rui. conſ. 68. nu. 18. vol. 1. Cur. iuni. in. 1. par. feudo. tract. quęſt. 1. col. 2. Bertachi. in. 1. part. ſui reperto. in verbo, Diu ve. antep. Matthęum de Afflicti. Neapoli. deciſione. 345. nume. 7. & deciſio 368. nume. 8. Hieron. Grat. reſpon. 111. nume. 12. volu. 1. Hippol. in. l. ſi quis. col. 19. ver. Vlterius hic habemus. ff. de quæſtio. Stepha. Bertran. conſi. 1. incipi. Viſo proceſſu col. 7. nume. 33. lib. 1. & conſilio. 3 incipi. inſpecto in. 8. dubio poſt princi. lib. 3. & dictum Bal. de quo in hac regula vbique approbatur teſte Cateli. Cotta in memo. iuris in verbo, mandatum procuratoris, ver, An autem. & opinionem hanc communem eſſe fatetur Fran. Balb. de præſcrip. 2. par. 3. par. § Decimo quęro. nu. 30.

Quanuis contrariam opinionem, imo quod ex temporis antiquitate mandatum præſumatur, tenuit idem Bal. ſibi vt ſemper alias male conſtans conſ. 337. col. vlti. lib. 1 quem allegat & ſequitur Deci. ſub alio numero & libro conſ. 199. circa fin. ver. Præterea. & conſi. 297. col 2. in fine ver. Nec obſtat. & licet in dictis locis hoc firmare non audet, firmat tamẽ idem Deci. conſ. 487. col. vltim. & latius hoc firmat idem Deci. conſ. 638. col. 2, vbi dicit quod dictum Bal. ſupra in reg. ab authore allegatum quod mandatum, ſcilicet ex temporis antiquitate non præſumatur, non eſt verum & quod loquitur ex capite ſuo. idem voluit Paul. de Caſtro Bal. in memor conſil. 84. incipi. Viſa facti narratione. numero. 18. lib. 1. idemque in mandato ſindicatus longe lateq; probat Frã. Cur. Seni. conſi. 77. incip. ſuper motinis redditis. col. 2. ver. ſed præmiſſis. Iaſ. in. l. ſciendum. col. 8. ver. limita dictum Alex. ff. de ver. obliga. Marcus Anton. Nattæ conſi. 341. nu. 2. vol. 2. And. Tiraquel. in tract. de præſcripti §. 1. glo. 4. ver. Trigeſimo primo. Quæ quidem opinio ex eo non mediocriter fulcitur, nam vt filius familias poſsit adire hæreditatem ſibi dilatam, requiritur quod præcedat mandatum patris. per. l. ſi quis mihi bona. § iuſſum. ff. de acqui hæredi. & tamen tale mandatum vel iuſſus ex temporis antiquitate præſumitur. l. ſi filius familias. C. de peti. hæredi. Et ea ratione potius huic poſteriori ſententiæ ipſe accederem: nihil enim intereſſe video, inter mandatum & aliam ſolennitatem extrinſecam, & præſertim iuſſum qui ex temporis diuturnitate præſumitur, nam de eo loquitur. d. l. ſi filius familias tamen ſi priorem ſequi voluerit, eam ſequentibus modis limitabis.

Primo. vt non procedat in mandato de cuſtodiendo, quod ex temporis antiquitate præſumitur, ſeu ex antiquitate præcedentis cuſtodiæ ſecundum Alexand. poſt Bar. in. l. ſi vxor. § ſi quis vxorem. ff. de adulte. Bertachi. in ſuo reper. 2. part. in verbo, mandatum qualiter ver. 7. Aymon Crauet. in tracta. de antiquita. tempo. 2. par. § Ex præmiſſis nume. 66. fol. 91. Matthæ. de Afflict. Neapol. deciſi. 345. nu. 8.

Secundo limita, quando apparet productionem mandati eſſe factam, vel ceſſante productione, litem cum aliquo tanquam cum procuratore fuiſſe conteſtatam: tum equidem mandatum præſumitur. vt ſcribit Imo. in d. l. ſciendum. col. 5. ver. Per prædicta dici poteſt. ſequitur Gozad. conſil. 96. col. vltim. ver. Quarto adduco.

Tertio limita, vt minime locum habeat, concurrente quaſi poſſeſsione & diutina patientia, quia hoc caſu mandatum præſumitur ex lapſu triginta annorum. ex Alex. conſil. 1. col. pen. lib. 4 ſequitur Brunus Aſtenſis conſ. 95. col. 1. poſt medium.

Quarto limita, nam licet ex temporis antiquitate non præſumatur mandatum, præſumitur tamen ratificatio ipſius mandati. vt tradit Socin. conſil. 46. col. 2. in fine lib. 3. Bertachi. in. d. ſuo repet. in. dict. verb. Diu. ver. 3. Deci. conſi. 299. col. 2. Gozad conſi. 11. col. 4. Quanuis Iaſ. conſi. 140. col. 3. lib. 4. iſtud intelligit, quando ageretur de modico præiudicio, ſecus ſi de magno: quia tunc non præſumeretur ex teporis antiquitate, niſi præſumptio alia concurrat.

Quinto limita, vt non procedat regula, concurrentibus aliquibus indicijs vel coniecturis, quiã his cum antiquitate temporis interuenięntibus, mandatum præſumitur. vt conſuluit Curti. Seni. conſ. 77. col. pen. ver. Tertia principalis concluſio. ſequitur Aymon in. d. tract. de antiqui. tẽp. 2. par. ad finem. nu. 69. Tiraq. in. d. glo. 4. pag. 59.

Sexto limita vt locum non habeat, in mandato vicarij, quod ſi nõ negaretur præſumitur, etſi negetur ſufficit probare cõmunem reputationem. ex Feli. in. c. ſicut. col. 15. de re iudi. poſt deciſionem Rotæ ab ipſo allegatam.

Septimo limita, vt regula non procedat, quando ageretur de commodo & vtilitate allegantis mandatum, quia hoc caſu ex temporis antiquitate mandatum præſumitur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Secundum Areti.consi.42.col.2.post mediũ ver.Præterea vt tetigit.quæ doctrina est notanda.

Octauo limita, vt non procedat in actu ad quem verisimiliter quis nõ accederet, sine mandato(puta)si quis nomine alieno multis annis soluisset pensionem, tunc enim præsumitur mãdatum,cum nemo velit iactare suũ l.cum de indebito.ff.de proba.ita Rota decisi. 23.in antiq.Salic.in l.nemo.C.de reb.alien. non alienandi.Alex.consilio.91.col.2.lib.6.& cons.35.col.1.lib.7.Fran.Cur.Seni.consil.49. col.7.Fran.Cur.iuni.in tract.feud.1.q.col.2. versi.Confirmo hanc primam sententiam.vbi ad id aduocatur.Inno.in.c.nonnulli.in verbo, mandato.de rescriptis & idem quoque voluit Deci.cons.37.col.4.ver.Secundo respondetur.Attende tamen quod Inno.cui origo huius rei assignatur in.d.c.nonnulli.nihil omnino de tempore loquitur,sed tantum innititur verisimilitudine dicit enim quod præsumitur is,qui actum gessit nomine alterius, habuisse mandatum,nisi probetur contrarium. Non enim(inquit)præsumendum est quod, inanibus se laboribus fatiget, & pecuniam suam iactet.per.d.l.cum de indebito.tãquam in hoc non requiratur temporis diuturnitas, sed satis illa verisimilitudo, etiam in actu recenti. & sententia hæc verisima est & pro ea est tex. in.l.vlti.C.de alimen.pupil præstan.vbi actus in quo est necessaria expensa, præsumitur eo mandate factus, cuius interest. & ita voluit Bar.in.l.cum seruus.& ibi Alexã. qui adducit concord.ff. de verb.obliga. Bal.in. l. id quod pauperibus,in fine.C.de episco & cleri.Imo. in.c.2.col.2.vt eccles. beneficia Abb. consil. 54.col.2.li.1.Fran.Areti in.c.1.col.4.de iudi. vbi per hoc dicit quod cum in citatione requiratur aliqua impensa vt not.in.l 2.C.de sportu.ea præsumitur facta parte mandante. Ex quibus constat,hic non esse necessariam temporis diuturnitatem,vt præsumatur mandatũ. Bal in.l.1.C.de eden.

Nono limita, vt regula deficiat quando instrumentum aliquod narrat & dicit aliquem habere mandatum, nam licet hæc verba non sufficiat ad proba ionem mandati, nisi de eo appareat.per.l.1.C.de manda.prin. cap.cum in iure de offici.delega. tamen si præterea interuenerit temporis diuturnitas ex vtrisque videtur satis probari mandatum. Itaque videlicet, quod ex alia diuturnitate coadiuuabitur,supplebiturque probatio magis quam ex toto inducatur vt tradit in simili Alex. col. 57.col.3.lib.5. Nam illa nominatio mandati non parum operatur vt etiam in simili Bar. not.in.l.acta ff.de re iudi. & in.l.1. C. de relatio.& Innoc.in.d c cum in iure. Et ita expresse in casu huius limitationis voluit Deci. consilio,36.col.4.versi Non obstat.

Decimo limita, vt regula hæc locum non habeat quando temporis antiquitas esset tanta quod probatio mandati redderetur impossibilis.vt consuluit Carol. Ruin . consilio 35. nume.18.vol.1.argum.l.si arbiter.ff.de proba. quanuis huic limitationi refragetur Bal.doctrina in.l.2.C.si ex fals.instru. quam author in regula allegat, quo loco scribit quod mandati solemnitas non præsumitur etsi mille anni præcesserint.quem sequitur Hiero.Grat.d. cons.112.nu.12.vol.1.

Vndecimo limita, vt hæc regula procedat quando de magno & graui præiudicio tractatur secus si de modico & leui.ita limitat Fra. Balb.in tract.præscrip.1.part.3.par.§.decimo quæro.nu.29.

Duodecimo limita quando ille qui actum gessit sit talis pro quo præsumatur. vt tradit Feli.in.d.cap.sicut.col.penul.ver. Limita secundo . de re iudi.vbi post alios quos ipse allegat concludit,quod sententia iam longo tempore lata ab aliquo tanquam delegato, præsumitur lata ex mandato delegatorio. de quo non constat. Idem in laudo iam diu lato. vt compromissum præcessisse præsumatur tenet Carol.Ruin.consi.35.nu.21.vol.1 & ante eum voluit idem Fel.in.d.cap.sicut nume.23.& not.Deci.cons.36.par.1. Illud tamen verum esse censeo, quod talis sententia lata ab arbitris,in proposito casu habebit vim sententiæ, non tamen eius causa procedi potest secundum formam.l fina.de Madrid in ordin. iud. quæ copulatiue requirit præsentationem cõpromissi & sententiæ latæ. Virtus enim executiua a principio debet inesse, vt executio fiat.vt in simili notat Suarez.in.l. post rem iudicatam.3.limit.ff.de re iudi.& Boeri.decisio. 259.Matthæu.de Afflictis decisio.Neapolit. 378.

Decimo tertio limita, nam licet mandatum ex temporis antiquitate non præsumatur, qualitates tamen quæ concernunt mandatum bene præsumuntur.& ex antiquitate probantur.ita Deci. consilio.297. sequitur Marc. Antoni.Natt. consilio.103.numero.2. volu.1.

AR-

REGVLA. CCCCLII.

Mandatum procuratoris intelligitur ipso iure reuocatum, mutatione conditionis eius in deterius (puta) si bannitus efficiatur, vel ribaldus. tex. in.l.cum quis.vbi not. Bar. & in.l. si cum Cornelius.ff.de soluti.& in.l. cũ qui.§.qui filio. vbi Alex. ff. de verb. obliga. & in.l. rogasti. §. si fugitiuus. vbi Ias. allegat alia iura. 1. col. ff. si cert.peta.

Amplia & limita istam regulam quatuor modis,vt per Ias.in.d.§. si fugitiuus.

Primo idem in tutore.l. pater hærede.§. fi.ff.de test.tu.

Secũdo, idem in executore vltimę voluntatis.l. liberto.§. largius. ff. de annu.lega.

Tertio amplia,etiam si statum mutaret in melius. Alex.& Ias.post Bar. in.d.§. si fugitiuus, licet Deci.contrarium teneat cum eodem Bar. alias sibi contrario.

Quarto amplia, vt etiam certioratio domini non requiratur. Bal.ibi.

Primo limita,dictam regulam procedere quo ad debitores scientes cõditionem mutatam:secus si non scirent.

Secundo, limita in mandato volũtario, secus in necessario:puta legitimi administratoris.

Tertio limita,nisi vnum esset promissum principali, aliud adiecto ad solutionem:quia per mutationem status adiecti principalis non reuocatur.

Quarto limita,in procuratore simplici:secus si in rem suam.

REGVLA. CCCCLIII.

Mandãs facere homicidium & mãdatarius,qui illud perficit, equali pœna puniuntur.vt not.Bar.in.l. si quis mihi bona.§.sed quid si mandauit.ff. de acqui.hæredi.& in.l. si pecunia.§. si seruus.ff.de condi.ob tur.ca.& Bal. in.l.mandatum.C.mand.col. fi. quos refert & sequitur Alex.in.l.non solũ, §.si mandato.ff.de iniurijs.

Amplia istam regulam tribus modis,& limita alijs tribus,vt per Ioan. Villemati in repeti.l.Diuus.ff.ad leg. Cor.de sicar.in col.3.

ANNOTATIO.

Adde tex.in.l.non solum.§.si mandato. ff. de in iur.& in.l lex Cornelia.§. vlti.co.ti. & in.l.i.§.de iecisse.ff.de vi & vi arma. & in.l. non ideo minus.C.de accusa.& in.l.pen.C.si reus vel accus.mor.fu.&.in.l.seruos.C.ad leg. Iul.de vi.& in.l.is dãnum.ff.de reg.iur. & in l.hoc iure.ver.1.co.ti.Circa quam reg.vide late Ang Areti.& ibi Aug.Ari.in addi.in tract.malefi.in parte.Et Sepronium mandatorẽ.nu.10 Aegid.Bosi.in amplissimo illo delict. tract.ti. de mãdato ad homi.pag.281. Anto. Gome. in tract.delictorum.c.3.nu.39.Et quo ad irregularitatem egregie huius regulæ materiam pertractauit.D.episco.Sega in Clem.si furiosus. 2.par.§.1.nu.2.de homi. Petr. Plaza in lib. 1. epito.delictorum c.15.per totum.

Hanc regulam,vbi latissime eam declarat, scripsit doctissimus Ludo.Carl. in practic.crimi.fol.147.vbi à numero.5. vsque ad numerum. 46. fol.150. scribit.17. casus in quibus mandator excusatur.deinde à fol.151.vsque ad fol.153.plures alios casus scribit in quibus mãdatarius excusatur, qui omnes multum ad istam regulam sunt notandi.

REGVLA. CCCCLIIII.

Maritus si ex forma statuti debet lucrari certam partem dotis, & vxor aliquid ei leget in testamento, tale legatum quanuis simpliciter factum, computatur in lucro talis statuti. hãc dicit communem sententiam Ias. in authen. præterea col.penul. C. vnde vir & vxor.

Limita dupliciter,vt per eum ibi.

ANNOTATIO.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Adde quod opinionem huic regulæ cõtrariã tenuerunt Fed. de Scal. Bono. in sua dispu incipi. Quæstio talis at in ciuitate. qui refert Bal. in auth. preterea. col. 2. c. vnde vir & vxor vbi post Nicol. de Matar. idem firmat Bal. in l. Titia §. qui inuita. ff. de lega. 2. Capra conf. 143. in. 1. dubio quam sex fundamentis corroborat Rolan. Vall. de lucro dotis, q. 96. quo loco nu. 8. doctrinam nostræ regulę veriorem & magis communẽ esse testatur quam ipse aliquibus rationibus confirmat primis tamen satisfaciens.

REGVLA. CCCCLV.

Maritus non potest concedere licentiam, seu consentire vxori, vt secũ contrahat, casu quo mulier vigore statuti sine licentia viri non potest contrahere, prout cauetur lege nostri regni Hispaniæ in lege Tauri. ita concludit subtilis Dida. de Segura i eleg. repe. §. si vir. l. 1. ff. de acqui. posse. fol. 10. col. 4. post medium & vide doctorem *del Castillo* in cõmento legum Tauri in. l. 55. in glo. in verbo, *sin licencia*. vbi refert Roma. in. l. pactũ quod dotali. 6. col. C. de colla. & Bar. in. l. cum pater. §. libertus. ff. de lega. 2. adhoc quod quando mulier contrahit cum marito, non requiritur licentia.

Limita quatuor modis, vt per eundem Dida. de Segura in. d. loco per totum fol. 11. seq.

ANNOTATIO.

Adde quod eam opinionem quam author noster in fine huius regulę refert, quod quando mulier cum suo marito contrahit, non requiratur eius licentia verisimam esse censeo, & ea ratione notandam pro interpretatione Taurinæ constitutionis 55. Quia cum prædicta regia lex potius in fauorem viri quã ad re integrandam vxoris personam vel propter imbecillitatem eius condita fuerit quod aperte lex illa probat, cum dicit. *La muger durante el matrimonio no pueda sin licencia de su marido.* Nota illa verba. *Durante el matrimonio.* Ergo fauore mariti statuitur, alioqui si propter imbecillitatem vxoris, nec soluto matrimonio posset sola contrahere, tunc sane imbecillior est cum mariti consilio sit destituta. Præterea vrget. l. 13. ti. 20. lib. 3. fori. ibi. *Muger no puede fazer deuda sin otorgamiento de su marido.* Nota illa verba *Marido.* Ergo quæ marito caret, libere contrahere potest, si potest, ergo propter maritũ fit prohibitio? Ideo sufficeret maritum ipsum consentire vt secũ contrahat vxor quia alias eius dispositio in dãnum mariti redundaret. cõtra. l. quod fauore. C. de legi. Inducta sane ad augmentum, non debent operari diminutionem: & sic contrarium, vel aliud diuersum effectum. l. legata inutiliter. ff. de lega 1. l. legata inutiliter. ff. de adim. lega. ita egregie not. Anto. Gome. in. l. 54. cum seq. nu. 3. in. l. Tauri quod multis comprobari potest quę docte scribit And. Tiraquel. post leges connubi. connubi. glo. 7. nume. 24. cum multi. seq. Licet doctissimus Auendanus in suo dictionario in verbo, *otorgamiento*, ver. Infertur etiam. existimauit, in proposito casu iudicem esse adeũdum, vt marito facultatem concedat, sine qua arbitratur, non posse cum vxore contrahere. Sed eius opinio tenenda non est.

REGVLA. CCCCLVI.

Masculinum in cõtractibus nõ cõtinet fœmininum. ista est communis opinio prout testatur Iaſ. in. l. si quis id quod. ff. de iur. omn. iud.

Limita quatuor modis, vt per Iaſ. in. d. l. si quis id quod. col. 4. nu. 23.

ANNOTATIO.

Adde Alberi. in l. quicunque. col. 3. ver. Sed quid in contractibus. C. de ser. iu. Imo. in. c potuit. col. vlti. & ibi quoq; Barb. ad fi. de locatõ. vbi dicit ipse Imo. ita cõsuluisse, vt vere fecit cõs. 38. ver. Nec obstat si dicatur. Rapha. Com. cõs. 166. col 1. vbi dicit regulam hãc præsertim procedere in cõtractib⁹ stricti iuris Alex. in. l. si extrane⁹. col. 3. vbi Iaſ. col. pe. ff. de cõdi ob caus. Rom. cõs. 35. dubio. 2. Corn. cõs. 84. col. vlti versi. Appellatione lib. 1. & cõs. 166. col. 7 ver. Accedit quod alias. li. 2. Alex. cõs. 61. col. 1. li. 1. & cõs. 80. col. vlt. co. libro & cõs. 113. col. 2. ver. Et cõstat. li. 2. & cõs. 52. col. pen. ver. Et si quispiam. lib. 4. Iaſ. in. l. maritus. C. de procu. col. 2. & in. l. quę delegato. col. 2. ff. de leg. 1. & in

in. l. vt liberis. col. 3. C. de colla. & cõs. 115. col. pen. ver. Obstat vnum. lib. 1. & cons. 39. col. 1. co. lib. Caro. Rui. cons. 178. nu. 6. lib. 2. Hippo. in sing. 191. Stepha. Bertran. cons. 46. in fine lib. 1. Deci cons. 171. col. pen. ver. Præterea & secũdo & cõs. 201. col. 2. & cõs. 567. circa medium. Ferdi. de Loazes. in rep. l. filius familias §. diui. nu. 179. ff. de legat. 1. Fran. de Rip. in. l. ex facto. §. si quis rogatus. nu. 59. ff. ad Treb. Ludo. Gozan. cõs. 120. in prin. Anto. Rub. cõs. 21. col. 2. nu. 6. & cons. 106. col. 2. & latissime regulam hanc explicat And. Tiraq. lib. 1. de retractu. §. 1. glo. 9. numero. 181. cum multis sequen. fol. 55.

REGVLA. CCCCLVII.

Mater meretrix non potest filiam suam exheredare propter ipsius filiæ meretricium. ita Bar. Bal. & Fulgo. in l. in arenam. per tex. ibi. C. de inoffic. testa. quod ibi sequitur Iaſ. in. col. 2. ver. Quarto nota.

Limita dupliciter, vt per eum ibi. in col. seq. quarum limitationum prima examinat.

REGVLA. CCCCLVIII.

Mater quę filio suo impuberi infra annum tutorem non petijt, priuatur eius successione tex. est in. §. fin. insti. ad Tertuli. & in. l. sciant cũcti. C. de ligiti. heredib. & probat tex. in. l. fin. C. si aduer. del. & in. l. matres. C. ad Tertu. per locum ab speciali.

Amplia vndecim modis, & limita quatuordecim, vt copiose per Io. à Neuiza. in sua silua nupti. fo. 7. col. 2. cũ duab. seq. in nouiter vero impressa in fo. 39. & 40. Adde vltra eum decimã quintam restrictionem ad regulam, quando mulier propter mortalitatem non posset adire iudicem, quia tunc excusatur.

ANNOTATIO.

Adde Antoni. Gom. in. d. l. 4. Tauri vbi nu. 18. hanc regulam cum sex limitationibus describit.

REGVLA. CCCCLIX.

Matrimonij causa vel similis, potest per secularẽ iudicẽ tractari quãdo quæstio facti incideret, secus si iuris voluit. Bar. in. l. Titia. ff. solu. matri. in lectura antiq. & in. l. omni nouatione cessante. C. de sacro. eccle. & in. l. quoties. C. de iudi. & Abb. vbi dicit quod ista opinio videtur magis cõmunior in. c. cum sit generale de foro comp. in. col. 6. & vide Alexã. in. d. l. Titia. col. 3. & 4. vbi plures refert idẽ sequẽtes & hanc dicit cõmunem opinionẽ licet aliqui cõtrarium teneant.

Limita decem modis, vt per eũ ibi in. d. col. 4. cum seq.

ANNOTATIO.

Adde Roma. in. l. Titia. nu. 5. ff. solu. matr. vbi fatetur doctrinam nostræ regulæ esse cõmunem. idẽ etiã Paul. de Castro professus est in. l. omni nouatione nu. 2. C. de sacro. eccle. vbi Alcia. col. 1. idem tenuit quam etiam Bal. probauit in auth. ei qui iurat. nu. 41. C. de bon. authori. iudi. posi. quã esse cõmunem testatur Deci. in. c. discernimus. nu. 27. de iudi. vbi bene eam defendit Ripa. nu. 17. & communem esse affirmat idẽ Ripa lib. 2. respo. c. 35. nu. 25. eam etiã sequitur Feli. in. c. vlti. copen. ver. Nihilomin⁹ dicas. de excep. atq; cõmunem esse hanc opinionẽ testantur Alci. in. c. 1. nu. 77. de offici. ordi. epis. Segou. in. epitom. de spõsa. 2. par. c. 8. §. 12. num. 5. insignis Padilla in. l. quanuis. nu. 57. C. de iur. & facti igno. Et ante Bar. hęc fuit Archi. opinio in. c. bene quidem nume 8. 96. distin. & ex Theologis hanc opinionẽ esse firmãt cõmunẽ eam sequuti Ang. in summa in parte iudicare. quæstio. 9. Sylu. in parte iudex. quæstio. 6. Quæ probari videtur ex text. in. cap. post miserabilem. de vsur. quem ibi not. Abb. 1. not. Ana col. 3. Quanuis Cuma. Ioan. de Imol. & quidam alij in dict. l. Titia teneãt contra Bar. affirmantes, quod siue facti quæstio vertatur, siue iuris cognitio dictæ causæ ad ecclesiasticum iudicem spectat: & horum opinionem contra

Universidad de Deusto
Biblioteca

Bar. communem esse testatur Fran. de Aretio in.d.l.omni noua hone. col.2.nu.3.sed prima opinio communior est & verior & eam cũ authore sequor.

REGVLA. CCCCXL.

Medicinam recipiens à iudęo, peccat mortaliter.tex.est in.c.nullus.28. quęst.1.quem not.doct.adhoc.in.c.1. de iud.

Limita dupliciter, vt per Fel.in.d. c.1.in fine.

REGVLA. CCCCXLI.

Medici,vel alij periti, qui de peritia artis debent deponere, debent esse saltim duo probat tex.in.c. significasti.el.2.de homi.iuncta regula plurialis.de regu.iur.lib.6.not.Bar. & Bal. in procem. ff. in fine princ.Salic.in.l. comparationes.C.de fideinstru.Ang. in auth.de non alienan.§.quod autem colla.2.

Limita tribus modis,vt per Feli. in d.c.significasti.el.2.col.2,de homi.

ANNOTATIO.

Adde Ioan.de Ana.in.c. significasti. col.5. de homi Petr.Iacob.in ti.de actione ex empt. Bar.in.l.1.§.1.ff.de ven.inspi.Ang.in.l.quod si nolit.§. mancipium'. ff.de ædi.ędi. Paul. de Castr.in.l.qui luminibus. ff. de serui.Vrba. prædi.Guid.Pap.consilio.176.incip. Quidam nobilis.Thom.Gram.consi.crimi.49. nu.12. Boeri.decis.323.nume.23.Anto. Gome. in.3. tomo vari.reso.c.3.nume.28.Fran. Auiles in cap.Preto.c.2.in verbo,*Ninguno* nu. 9. & latissime Lud.Car.in practi.crimi.fo.209.nu. 21.Et quod medicos debet vnaquæque ciuitas habere traditur in.l.si duas.§. 1. ff. de excusatu. vbi dicitur quod maximę ciuitates decem habeant medicos,maiores septem, minores vero quinque tradit Fran.de Ripa de peste fo.74.nume. 50. Sine medico tamen potest esse ciuitas ex opinione Hierony. Cano.in.l. 2.§.post originem.nume.208.ff.de orig.iur. Constat equidem ex Plinio lib.29. Romanos annis sexcentum medicis caruisse,quibus receptis rem in deterius venisse. Qua propter dicebat Strabo lib.6. quibus plures supersunt medici eis per multas adesse ęgritudines. Vnde Socrates,vt Plato scribit, vetuit ne medici in ciuitate multiplicarentur. Illud tamen ego sponte agnosco quod medicina ars sit verissima & eius regulæ ab experientia ortę, vt scribit Aristoteles in procemio Metaphysicę.

Hanc tamen regulam, vltra authorem nostrum,cum eisdem tribus limitationibus,quas ex Feli.author huic regulæ cõstituit bene eas declarans scripsit Boeri.d.decis.323.nume.23. quem vide.

REGVLA. CCCCXLII.

Metum,aut turpitudinem commissam in contractu purgat solutio spontanea sequens.probatur ista regula in l.2.C.quod met.ca.& in.l.si ob turpẽ. ff. de cond.ob tur.cau.cuius rationem assignat glo.in. d.l.2.

Limita sex modis, vt per Ias.in.d. l.si ob turpem in col.2.& 3.

ANNOTATIO.

Adde regias leges.28.ti.11.par.5.&.l.49.ti. 14.cad.par.Vnde eleganter Bal. adnotauit in cõsi.schismatis electionem Papæ metu factam conualescere, si voluntaria coronatio sit subsequuta.sequitur Ias.consi.62.nu.1.vol.1.

Primo tamen amplia regulam, vt procedat etiam in illis contractibus in quibus summa requiritur libertas, vt in matrimonio, quod quidem metu celebratum conualescit ex spõtanea cohabitatione.tex.in.c.in id de spõsali.

Secundo amplia,vt non solum soluens,verum etiam dilationem ad solutionem faciendam petens, videtur contractum approbasse. secundum Ang.in.l.2.C. quod met.cau. vbi allegat text.in.l.ad solutionem.C.de re iudicata.

Tertio amplia, vt solutio spontanea purget metum contractus principalis, non solum,vt metus à principio videatur non interuenisse, sed etiam vt si interuenisse constiterit, adhuc tamen solutione ipsa purgatus videatur.ita voluit glo.mag.in.d l.2.reprobans Irnerium quã fatetur esse communiter approbatam Paul.ibi nume.

nu.3.itaque facta spontanea solutione, non est admittenda probatio metus, quo contractus ipse celebratus esse dicatur.

Quarto amplia,vt soluens debitum ex contracto metu celebrato, non solum non habet soluti repetitionem, sed in futurum quoque contractum probasse videtur.ita voluit Ias.in l.si ob turpem.col.2.in princi.ff.de condi.ob tur.causa.seuerans, non inuenisse huius doctrinę authorẽ.Ego tamen reperio id tenuisse Bar.in.l.cum fidem.nume.1 C. de nõ nume. pec.vbi dicit opinionem istam fuisse Nicola. de Matar.quam sequitur Sali.ibi.nume.3. & Rimi.consi.285.nu.23.volu.2. Et secundum hanc opinionem publico senatorum decreto fuisse iudicatum testatur Padilla in.l. interpositas.nu.27.C.de transacti.

Quinto amplia, vt non solum solutio spõte facta metum purgat, sed sola promissio pecuniæ soluendæ, quia paria in iure nostro esse censemus promittere vel dare.l.fi. C. ad leg. Fal.l.si patronus.§. de illo.ff.de dona.

Sexto amplia, vt etiam solutio facta vni, cũ duobus promissum sit purgat vitium contractus respectu vtriusque.arg.text.in.l. cui fundus.ff.de condi.indeb.not.Petrus Rebuff.super regias leg.in tracta.de recisi.contract. glo. 23.nume.11.tomo.2.consti. Franciæ & ita tenendum censeo licet Ias. in hoc reliquerit cogitandum in.d.l.si ob turpem.ff.de condi. ob tur.cau.

Septimo amplia, vt spontanea solutio purgat vitium contractus etiam si errans quis in iure vel in facto soluisset,amisit in vtroque casu actionem quod metus causa.ita voluit glo. in.d.l.2.quæ etiam negat conditionem indebiti hoc casu soluẽti competere. Sed posterior propositio glo.reprobatur à Cyn. ibi. 4. oppo. Bar.nu.5.Bal.2.oppo.Ang.nume.7.Fulgo.nu. 6.Sali.& Paul.nu.6 Alex.nu. 10. qui testatur hanc esse communem opinionem Soci.consi. 263.col.pen.vol.2. Itaque hęc est verissima resolutio,quod si errans soluit,vel in iure,quia existimat metus exceptionem nõ habere,vel in facto, quoniam contractum absque metu existimauit fuisse celebratum actionem quod metus causa non habet,sed conditionem indebiti,si sciens vero soluit,neque conditione indebiti potest solutum repetere,quoniam id donasse videtur.l cuius per errorem.ff.de re iur.

Limita vero primo regulam istam,quando tempore solutionis durat causa metus quia tũc solutione non purgatur. ita egregie not. Bar. in.d.l.2.nu.6.vbi Bal.& Ang.& plures alij sequuntur quos refert Alex.nu.6.vbi Areti.nu. 1.innuit hanc esse opinionem communem atque ita oportet intelligere tex.in.l. metum. §.sed quod Prætor.ff.quod met.cau.vbi solutio non purgat vitium contractus metu celebrati, quæ etiam communis sententia bene probatur in.cap.1.de his que vi metusue cau. fiunt vbi Abb.nu.2.& est etiam egregius rex. in.c.accedens.de conuer.cõiug.vbi cum mulier minis & verberibus adacta marito ad religionem transeunti consensit quem ex lõgo temporis interuallo petit,nec enim medio tempore fuit visa consentire, quoniam semper eadem timoris causa supererat.idem quoque voluit Bar.in. d.l,si ob turpem. nu. 5. vbi ponit exemplum in tyrãno, cuius metus præsumitur durare quandiu tyrãnis ipsa durat. Item si vxor à marito verberibus male accepta fuerit,etiam si postea contractui consensum præstet semper quandiu viuit maritus metu cõsensisse præsumitur.Idem sequitur ibi Roma. nume.10.& plures idem sequentes refert Ias. col.2.& hoc approbat Bar.in tract. de tyrann. quæst.2.Bal.& Ang.in.l.qui in aliena.§. Celsus.ff.de acqui.hæredi.vbi Alex.nume.10. & Ias.nume.41.Calde.consi.1.in Rub.de iis quę vi met.ve causa fiũt.Cor.cõsi.41.nu.14.vol.2, Alex.consi.99.nu.8.vol.3.Ias.consi.165. col.2. vol.2.&in.§.quadrupli.nu.66.institu.de acti. Deci.consi.468.nu.16.Vita.de Camb.in tract. clausu.in clausula non vi non metu.c.de metu vxoris nu.2. Ioan.Rimi.consil. 40. nu.16. & consi.140.num.24.vol.1.Boeri.decis.100. nu.13.Petrus Rebuff.in.d.tract.de recisi.contract.glo.22 quam fatetur esse communẽ sententiam D.Antonius Padilla in.d.l.interpositas.numero.24.Illud vero notandum censeo quod si metum passus absque proprio periculo potuit repellere tyrannum,& noluit sed potius consensit & soluit quod is postea contractum rescindere non possit.vt scripsit Hostiẽ. in.c.id quod.de spon.cuius sententiam Præpo.ibi communem esse testatur.

Secundo limita,vt non procedat quando solutio facta fuit paulo postquã contractus metu gestus fuit,quia hoc casu dicta solutio minime metum purgat,quoniam is adhuc durare præsumitur.arg.tex.in.c officij. de electi.&.l.si vẽtri.§.in bonis.ff.de priui.credi.l.lecta. vere dicebam ff.si cert.peta.ita tenuerũt Bar. Alb. & recentiores in.d.l.si ob turpem.& fere omnes doctores in.d.l.2.vbi Alex.nu.5.eam com-

Universidad de Deusto
Biblioteca

munem esse testatur idem etiã testatur Mayne.in.l.nil consensui. nu.10. ff. de regu .iur. Quanuis opinionem cõtrariam tenuerit glo. mag.in.d.l.2.ver. Item quid si parum postquam.vbi eam sequebantur Iacob. Butri. & Bal.3.quæst.sed primam sententiam (quam ipse veriorem arbitror) plurimum confirmat quoda Ioan.Lign.& Gasp.Cald. inter consi. Ioan.Calder.responsum est cons.2.incip. Andos cõstituta.ti.quod met.cau. quod si matrimonium fuit metu contractum, non intelligitur sponte fuisse ratificatum per cõtractum dotis postea factum intra tres, aut quatuor horas: quia ex vicinitate horum actuum præsumitur idem metus durare.per cap. 1. de his quę vi. me.& cap. Lotharius 31.q. 2. quod refert & sequitur Alex.d.consi. Ias.in.d.l. si ob turpem. His etiam non vulgariter suffragatur quod sicut confessio facta in tormẽtis non sufficit ad condemnationem, ita nec ea quæ statim post tormẽta fit etiam alio loco, sed requiritur quod pręcedat aliquod interuallum. vt tenuerunt Iacob.Buti.& Bal.in.d.l.2 Ang in l.2.C.de custo reorum cum multis allegatis a Tiraq.lib.2.de retractu §.1.glo.5.nu.21.

Tertio limita, quando contractus per metũ celebratus fuit firmatus iuramento, quia hoc casu solutio facta ab eo qui fuit compulsus, non purgat vitium contractus, potius sane videtur is qui soluit, hoc facere ne in periurium incurrat, quam vt male gestum cõtractum probet. arg.tex.in.c.debitores.de iureiuran.ita tenuit bona glo. in.d.l.2. quam ibi sequitur Cyn.3. quæst. Bar.nume.7. Alb.in fine Bal.fin. col. Paul. de Castro.nume.6.Ang. nume. 8. Areti.col.fin. Alex.nume.8.qui opinionem istam communem esse profitetur quam etiam tenuit glo.in.l.isti quidem.in glo.seu mulier.ff. quod met.cau glo. magna in.c. authoritatem 15.q.6.sequuntur Areti.cons.24.nu.17. testatus esse cõmunem Mar.Anto.Baue. de virib. iur.nu. 151. Mayneri.in.d.l. nihil consensui. nume.13.ff.de reg.iur.Hippo.sing. 89. Licet alia glo.in.c.ad audientiam.in glo.ad resignationem.de his quę vi met.ve cau.fiunt existimet in promissione quoque iurata locum habere tex.in.d.l.2.quam ibi sequutus fuit Anto.nu.7.sed prior sententia verior est & communior, quam ibi sequũtur Hosti.Ioan.And. Anch.Imo.& Abb.qui dictam glo. reprobant licet eius opinionem videatur iuuare regia l. 28.ti.11.par.5.

Quarto limita, vt procedat regula in solutione quæ tendit in prejudicium soluentis: secus in receptione pretij quæ tendit in fauorẽ, nam per eam quis non videtur contractum probare. Qua ratione si metu compulsus vendidit tibi fundum, & tradidi: postea ex interuallo recepi pretium: ista receptio minime purgat metum pręcedẽtem, quia censetur facta vt mihi sit magis cautum. ita Innoc.in. c. super hoc.de renuntiati. Bar. Bal. Fulg. & Ias. nu.3.in.d.l.si ob turpem.l.3.C.ꝙ m et.caus.

Quinto limita, quando tempore solutionis cessabat metus, suberat tamẽ necessitas statuti disponentis, quod contra instrumentum publicum non possit opponi exceptio doli nec metus si quis hac necessitate cõpulsus soluit, cum nemo in necessitatibus liberalis existat. vt in.l.rem legatam.in fine.ff. de adim.lega. solutum poterit postea repetere. ita tradiderũt Bar. Fulgo. Paul. & Ias. nu.3.in.d.l.si ob turpẽ. Bar. Bal. & Corne. col.2.in.d.l.2. Hippo.sing. 89. Vnde non dubito hanc esse communem sententiam. licet Sali.in.d.l.2. contrarium tenuerit. Sed cum apud Hispanos exceptio metus opponi possit contra publicum quarentigium instrumentum vt disponit regia. l. 4. tit. 8.lib.3.ordi. communis sentẽtia in his regnis non seruabitur.

Sexto limita & declara regulam, vt procedat quando ageretur actione quòd met. caus. tunc potest opponi exceptio quod metus turpitudo fuit per spontaneam sequentem solutionem purgata: secus si ageretur aliquo remedio possessorio, seu aliquo interdicto recuperandæ possessionis. quia cum spoliatus sit ante omnia restituendus. l. si quis ad se fundum. C. ad leg. Iul. de vi hoc enim casu dicta exceptio, quod metus scilicet fuerit solutione purgatus opponi non potest. ita Bar. & Ang. in.d.l.si ob turpem. vbi Ias.nu.3. alios allegat.

Septimo generalius limita regulam, vt non procedat quando ex solutione facta in hac specie potest accipi alia coniectura, quam approbandi contractum, quia potius illa sumenda est, ne in sui graue præiudicium quis vitiosum contractum probasse videatur. l. cum de indebito. ff. de proba. Cui sententiæ patrocinatur tex.in.d.l.3. quod met.caus. vbi probatur, eũ qui fundum vendere fuit coactus, non carere actione quod metus causa, nec videri contractum approbasse, si pretium fundi venditi receperit, quoniam id feciisse censetur ne pretium quoque perderet, non vero vt contractũ approbaret, dementia equidem esset rem simul

mul & pretium perdere. ita egregie not. Abb. in.c.ad audientiam.ad finem quod met. caus. Ias.nu.8.in.d.l.si ob turpem. existimans quod modica præsumptio hoc casu sufficeret.

REGVLA CCCCLXIII.

Militia nó est dignitas: probat tex. in. l. si quis in conscribendo. C. de pact.

Limita tripliciter, vt per Ias. ibi in col.2.

ANNOTATIO

Adde tex. meliorem de iure in.l.fin.in verbo. *Non militia sed dignitas.* C. qui mil, nó. poss. lib.12. Bar. in.l.1.nu.83.ver. Quarto infertur. C. de dig. lib.12. & in.l. ex eo tempore. col. 1. nume.3.ff. de test. nul. Signo. de Homodeis in tract. in tract. vtrum pręferendus sit doctor, an miles. nu.57. versi. sed militia non est. Amad. de Castello in tract. syndi. nu.38.ver. An autem militia. quæ opinio quod militia dignitas non sit est magis cõmunis secundum Bonum de Cur. in tract. de nobilitate. 3. par. nu. 149. quam bene defendit And. Tiraq. in tract. de nobilitate. c.8. nu.5. Quanuis contrarium videatur regia lex. 7. ti. 1. lib. 4. ordi. ibi, *Y que cabe enla orden y dignidad dela caualleria.* & ibi adhoc notat noster doctor Didacus Perez.

REGVLA CCCCLXIIII.

Minimum quod est, in dubio censetur in legato tex. est in. l. qui concubinam. §. 1. & in. l. numis. ff. de lega. 3. & in. l. si ita. ff. de verb. obliga. & in. l. apud Iulianũ. §. seyo. & in. l. si ita scriptum. ff. de lega. 1.

Limita tripliciter, secundum Ias. in d. l. si ita scriptum. col. 3.

REGVLA. CCCCLXV.

Minor viginti quinque annis, non admittitur ad probãdum in causis criminalib⁹ tex. est in. l. in testimonium ff. de testib. & in. §. testimonium. 4. quæst. 3. Sed habes Hispane tex. in. l. 9. titul. 6. 3. par. qui in causa accusationis exigit, quod testes. 25. annum compleuerint. & idem in causa inquisitionis, quam rex pręcipit fieri: contra aliquem de delicto mortis, membri vel relegationis pœnam infligente infamatum.

Limita primo, quando aliæ probationes haberi non possunt, vt puta si duo minores viginti annis viderunt aliquod delictum, & alij non, quia tũc admittuntur. ita tenet Alberi. in. d. l. testimonium. & Ioan. And. in. addi. ad Spe. tit. de teste ver. Item excipitur quod est impubes. quod dicit pulchrũ & vtile Ias. in. l. fin. col. fin. C. de his quib. vt indi. Aduerte tamẽ an obstet huic dicto, quod habes infra in regula incip. Testes qui alias nó sunt idonei.

ANNOTATIO.

Adde Anto. Gome. in 3. tomo. c. 12. nu. 13. Hippo. in. l. 1. §. diuus Anto. ff. de. q. Iacob. Nouel. in pract. crimi. ti. de testib. in materia crimi. nume. 37.

Et vnicam limitationẽ, quam author huic regulæ constituit sequitur pluribus, similibus confirmando Thom. Gram. consi. 59. nu. 11. in criminalibus quam ipse eam intelligat, vt solum procedat, quando ex natura facti in actu & in habito verisimiliter alij testes occurrere non potuerunt, sed vbi in actu communi cursu, sic se habet, quod potuissent alij testes interesse seu interuenire licet forte in actu non interuenerint, tunc minores ad testimonium ferendum minime ne admitterentur. alias maximum absurdum sequeretur scilicet, quod semper inhabiles testes admitterẽtur ad probandum, quia passim allegaretur alios testes siue probationes deficere. ita singulariter declarat Anto. de Butrio in. c. tertio loco de proba. & in cõs. 24. incip. Quæstio hæc dubia. Areti. cons. 13. Alex. cons. 64. nu. 4. volu. 1. & cons. 103. col. 3. lib. 5 Ias. in. l. fin. C. de his quib. vt indi. Bertrand. cons. 24. incip. Non debuerũt. in fine lib. 3. Hippo. in. l. infans. ff. ad leg. Cornel. de sicar. Soc. in. cons. 17. lib. 1 Fran. de Ripa in tract. de peste fol. 41. Hippo. sing. 73. Stepha. Auff. in cap. Tho. decis. 4. ver. non obstat iura.

Universidad de Deusto
Biblioteca

iura. Thom. Gram d. conſ. 59. Alcia. in tract. præſumpti. reg. 1. præſump. 47. nu. 5. Abb. & Feli. 3. not. in d. c. tertio loco. idem Felin. in. c. de cætero. col. 1. de teſtib. laſ. in. l. cunctos populos. 1. lect. in fine. C. de ſumma Trini. & noſter dominus. Calagur. epiſcopus infra regul. 759. in vnica limitatione. Petr⁹ Gerar. in ſing. 24. Caro. Moli. ad Alex. d. conſ. 64. litera. A. Deci. conſ. 133. & 363. Lanfran. de Oria. in. c. quoniam contra. §. teſtium de probati. Ludo. Car. in practi. crimi. fol. 73. nu. 33. itaq; non dubito hanc eſſe communem ſententiam.

Secundo vltra authorem noſtrum, limita dictam regulam, vt procedat quo ad plenam probationem faciendam, ſecus tamen quo ad aliquod indicium, vnde licet minoris teſtimonium non induceret ſemiplenam probationē in criminalibus induceret tamen indicium, licet non ad torturam ſufficiens. glo. quæ ſic debet intelligi in l. inuiti in. 2. ff. de teſtib. & in l. fin. C. de his quib. Bar. in l. maritus. ff. de quæſti. Hippo. in d. l. §. diuus Anton. co. ti. Anto. Gom. vbi paulo ante allegaui.

Tertio limita in criminib⁹ exceptis in quibus minor teſtis eſſe poteſt. vt tenet Ludo. Car. in d. practi. fol. 85. nu. 37. qui alios allegat.

REGVLA. CCCCLXVI.

Minori etiam pupillo currit præſcriptio conuentionalis procedens ex contractu defuncti, ſicut curriſſet cōtra defunctum, ſine ſpe reſtitutionis caſus eſt in. l. Aemilius. ff. de mino. & in. l. ea quæ a patre. C. de teſta. mili. not. docto. in. l. ſi. C. quib. cauſ. in integ. reſti. vbi Paul. vltim. col. aſsignat. rationem & glo. in. l. ſi cum militaribus. C. de teſta. mil.

Amplia tripliciter, & reſtringe tribus modis, vt per Balb. in tract. de præſcripti. in. 6. par. princi. in col. 12. & ſeq.

ANNOTATIO.

Adde And. Tiraq. cum multis ab eo allegatis in. lib. 1. de retractu. §. 35. glo. 2. nu. 1. & in tract. de præſcripti. §. 1. glo. 9.

Hanc regulam, vltra authorem noſtrum ſcripſit Ferdi. Mencha. lib. 1. de ſucceſſi. creat. §. 10. nu. 65. vbi tribus modis eam limitat.

REGVLA. CCCCLXVII.

Minori etiam pupillo currit præſcriptio legalis inchoata cum defuncto, ſed datur reſtitutio caſus in. l. 1. ſi. C. aduer. vſucapi.

Amplia vt procedat etiam contra exiſtentem in vtero caſus in. l. etiam ei & ibi glo. & Bar. ff. de minori.

Limita in præſcriptione triginta annorum, quæ etiam inchoata cum defuncto non currit cōtra pupillum, durante tempore pupillaris ætatis ſed interim dormit caſus eſt in. l. ſicut. C. de prēſcrip. trigin. anno: & ita Bal. in fin. 1. col. ponit Balb. ſupradicta in. d. tract. de præſcri. 6. par. col. 13.

ANNOTATIO.

Adde Ferdi. Mencha. lib. 1. de ſucceſſi. creation. §. 10. nume. 61. vbi a nume. 51. vſque ad numerum 63. ſcribit. 13. caſus in quibus præſcriptio non currit contra minorem.

REGVLA. CCCCLXVIII.

Minori non currit hodie præſcriptio decem vel viginti annorum, vel minoris temporis, vt in. l. fin. C. in quib. cau. in integ. reſti. non eſt neceſſ. & ibi doctores vide Hiſpanc. l. 98. ti. 29. par. 3.

Limita ſex modis, vt per Balb. in tract. præſcripti. in. 6. part. prin. col. 16. cum ſeq.

REGVLA. CCCCLXIX.

Miſsio in poſſeſsionem ex ſecundo decreto, non fit in bonis pupilli, donec ad tempora pubertatis veniat: & in hoc creditoribus expectandum erit tex. eſt in. l. apud Iulianum poſt prin. ff. ex quib. cauſ. in poſſ. ea.

Limi-

Limita hanc concluſionem tripliciter, vt per Vlda. Zaſi in. l. contra pupillum. col. 2. ff. de re iudi.

REGVLA. CCCCLXX.

Modus mixtus pendēs ex facto honorati, & alterius tertij, ſi deficiat per factum illius tertij, vel per caſum fortuitum mortis, nō facit deficere legatum. tex. eſt ſecundum communem lecturam in. l. ſi Titio. ff. de lega. 1. vbi idem tex. aſsignat rationem quam ibi confirmat Iaſ. nu. 2. & 3.

Limita dupliciter hāc regulam, vt per eum ibi.

REGVLA. CCCCLXXI.

Molendinum habendi in parte ſuperiori, licet recolligere aquam tempore ſiccitatis, inuito domino molendini inferioris. not. Bar. in. l. quomin⁹. ff. de flum. 14. q. Quia aqua quouſque eſt in ſua formula propria eſt vt in. l. 1. §. illud Labeo. ff. de aqua quoti. & æſti.

Limita quinque modis, vt per Ripam in rep. d. l. quominus. 18. col.

REGVLA CCCCLXXII.

Monachus non poteſt teſtamētum condere tex. in auth. ingreſsi. C. de ſacro. eccle. & in. c. quia ingrediētibus. cum ſeq. 19. q. 3. concordat lex. 17. tit. 1. 6. part.

Amplia ſemel & limita ſex modis, vt per Iaſ. in. d. auth. ingreſsi. 2. col. vi de Philip. in rub. de teſtam. in. 6. col. 34. & 35. qui dupliciter tantum limitauit hanc regulam.

REGVLA. CCCCLXXIII.

Monachus non poteſt agere nomine proprio ita concludunt doctores in. c. cum dilecta, de reſcrip.

Limita octo modis, vt per Felin. ibi in. col. 23. cum trib. ſeq.

Monachus vide infra, in verbo, vſus fructus.

REGVLA. CCCCLXXIIII.

Monitio requiritur ad incurrēdam pœnam, quando lex loquitur negatiuè, videlicet ſi non fecerit reſidētiam, ſi non fecerit inuentarium, vel quid ſimile: ſecus ſi affirmatiue, vt ſi quis percuſſerit clericum, ſi acceſſerit ad monialem, quia tunc non requiritur monitio. Iſta eſt aurea doctrina Inno. in. c. extirpandæ. ante fin. de prēb. quā ibi ſequuntur doctores. eam dicit elegantem Alexand. in. l. ita ſtipulatus. *La grande.* in. 3. col. verſi. In cōtrarium autem. ff. de verb. obliga. vbi vide in col. ſeq. eam refert etiā poſt Bal. idem Alex. in. l. ſi mora. in col. 6. ver. ſubdit. ff. ſolu. matri. vide eundem Alex. in. l. 1. col. pe. C. de his quib. vt indig. per Fran. Areti. not. in. c. cum olim. de teſtib. 5. col. & ſeq. dicit eam auream Feli. in. c. 1. col. 3. ver. Quinimo plus. de conſti. vide eundem in. c. ſi autem. de reſcrip. 2. col. prope finem Hippo. in. l. vnius. §. cogniturum. in. 4. col. in princi. ff. de quēſtio. vbi refert plures eam commendantes. Hanc concluſionem dicit communem Silueſter in ſumma in verbo, Excōmunicatio. lo. 7. in excommunicatione. 20. verſi. ſecundo dubitatur.

Limita primo, niſi eſſet appoſitum tempus ad incurrendam pœnam in facto negatiuo, quia tunc requiritur monitio. Ita reſtringit Felin. in cap. 2. de magiſt. col. 1. in fine poſt Bal. & Anch. quos refert, quam limitationem tripliciter declarat.

Secun-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Secundo fallit, nisi esset constitutio synodalis, continens id quod ius commune, imponens facto negatiuo pœnam, quia tunc illa incurritur omittendo, sine monitione. Ita tenet Feli. in. c. 2. de magistr. referendo Fede. de sen. conf. 109. & Anto. in. c. quoniam frequenter. §. si vero. vt lite non cont. quos ante eum retulit Alex. sic restringendo. d. doctrinam in. d. l. si mora. d. 6. col. qui loquitur in statuto. & vide eundem Feli. in. d. c. sin autem in. d. col. 2.

Tertio fallit quo ad Deum, quia quo ad ipsum satis incurritur pœna, vel culpa, sine monitione. Ita restringit Feli. in. d. cap. 2. de magistris post Abb. quem refert in duobus locis & vide eundem Fel. in. d. c. sin autem. in d. col. 2.

Quarto notabiliter limita, quando illud quod non est factum, non habet in se aliquam verisimilem rationem excusationis: quia tunc eo ipso quod quis potuit facere & non fecit, incurrit pœnam absque monitione. ita limitat Feli. in. d. c. 2. de magist. col. 2. ver. Quarto limita. post Abb. in locis per eum relatis.

ANNOTATIO.

Adde authorem nostrũ & quæ ipse ibi annotaui in doctrinis magistralibus in doctr. 92 incip. Iuris prohibitio.

REGVLA. CCCCLXXV.

Morę purgatio in conditionibus non admittitur. not. Bal. in. l. si super possessione in fine. C. de transacti. per tex. in. l. Thais. §. intra. ff. de fideicõmi. lib. not. Ias. per eandem. l. 1. C. de insti. & sub. col. 4.

Limita duobus modis, vt per eundem Ias. ibi, qui huic regulæ assignat duas rationes.

REGVLA. CCCCLXXVI.

Morę purgatio nõ admittitur quãdo executio est facta à lege, vel abhomine. tex. est in. l. si is cui. ff. de leg. 2. tenet Bar. in. l. si insulam. in. 4. quęst. ff. de verb. oblig. vbi Ias. ex hac regula infert duo notabilia.

Limita hãc regulam dupliciter, vt per Ias. in. d. l. si insulam. col, 17.

ANNOTATIO.

Adde late Tiraq. cum multis ab eo allegatis in lib. 1. de retract. § 3. glo. 4. in princi. Bartho. Chassa. in suis commenta. in consu. Burg. rub. 1. §. 2. in verbo, Apres les dictz quarante iours. numero. 1.

REGVLA. CCCCLXXVII.

Mulier si iurauit non alienare in futurum rem dotalem, & postea alienet cum iuramento, nihil valet alienatio iurata, propter iuramentum primum glo. est sing. in. c. licet mulieres. in glo. fin. de iureiur. li. 6. quam tenet Bar. in. l. si prędium. C. de iure do. & in. l. si quis pro eo. in. 3. membro prin. ff. de fideiusso. & vide Alex. in. l. duobus reis. §. Idem Pomponius. ff. de iureiur. vbi dicit quod illa glo. in terminis suis est magis communiter approbata. & eam dicit singu. Ias. in authẽ. sacramenta puberum. C. si aduersus vẽditionem. col. 17. in. 5. limitatione vbi eam extendit ad minores & sic restringit. d. authẽ. & allegat docto. pro ea. Licet idem Ias. in. §. item si quis postulante aduersario. in col. 1. in fine Insti. de actioni. testetur, & male, quod illa glo. solet communiter reprobari. & vide eundem Ias. in. d. §. idem Pomponius. vbi ponderat & allegat contra. d. glo. quatuor decisiones in quibus

bus valet actus contra iuramentum prius prœstitum celebratus, & tandem tenendo eam limitat tribus modis.

Primo, vt procedat in terminis suis scilicet quando mulier iurauit non alienare dotalem, & sic iuramentũ fuit prœstitum super eo quod erat prohibitum de iure cõmuni: quia tunc tale iuramentum quod cõcurrit cum prohibitione iuris communis bene impedit actum secundum in contrarium factum, quanuis iuratum. Ita limitat Ioan. de Imo. in. c. dilecto. de prębẽd. Et in istis terminis procedit tex. in. c. intellecto. de iureiurando qui solet allegari pro illa glo. & ita limitat Ias. vbi supra.

Secundo limita, quia regula procedit quãdo ille cum quo celebratur alienatio, vel actus, sciebat talem actũ fieri contra iuramentum prius prœstitum: secus si ignorabat (prout in dubio præsumitur) quia tũc valet actus, non obstante primo iuramento. Ita Ias. vbi supra referendo Imo. in. l. cũ vir. in pen. char. ff. de vsucapi. & ante eum Ioan. Fab. Inst. quib. alien. licet vel non. in princi. refert etiam ad hoc Alex. in. d. § idem Pomponius. vbi vide Addi. qui refert aliquos pro ista limitatione.

Tertio limita. d. glo. quando iuramentum fuit præstitum à muliere in manibus patris, vel alterius cuius interesse poterat: alias si non iurauit in manibus alicuius, tanquam iuramentum sit nudum, non impedit actum fieri. Ita limitat. Bal. in. d. §. idem Pomponius. vbi Ias. refert eundem Bal. alibi & Alex. idem firmare. Quibus limitationibus sic extenuata est. d. glo. nimirum si verat sit.

ANNOTATIO.

Adde doctores maxime Imo. nu. 81. & ibi And. Alci. nume. 43. in. c. cum contingat de iureiuran. Abb. per illum tex. in. c. intellecto. de iureiur. Abb. & Fel. nu. 12. in. c. cum accessissent. de consti. vbi Deci. nu. 7. Fel. in. c. nostram. de confir. vtili vel inutil. Soci. cons. 58. lib. 3. Ias. in. l. si non sortem. § si certum. col. 3. ff. de condi. indebi. & consi. 16. nu. 1. lib. 3. Bartho. Chassan. in cõsue. Burg. Rub. 4. §. 16. nu. 5. Roch. de Curte in tract. iuris patro. in verbo, Honorificum. q. 12. Ioan. Lup. in rub. de donatio inter virum & vxo. §. 45. nu. 6. quã doctrinæ regulæ nostræ communem esse fatentur Ioan. Cro. in. l. filiusfamilias. §. diui. col. 25. vbi Ferdin. de Loazes. nu. 431. ff. de lega. 1. Hippo. Rimi. in prin. instit quibus alien. licet vel non. nu. 228. Alex. nu. 13. vbi Zazi nu. 40 in. l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de verb. obli. Ripa. in. c. cum M. Ferra. nu. 83. de cõstit. Cur. Iuni. cons. 168. nu. 25. And. Alci. d. nu. 43. D. Episcopus Segou. in. c. quanuis pactum. 2. par. §. 2. nu. 2. de pact. lib. 6. Ferdi. Mencha. de succesion. creati. lib. 2. primę par. §. 18. nu. 158. & noster Anto. Gome. multis nominibus venerandus in. l. 51. Tauri. nu. 58. licet ipse ab ea recedat. Sed vt veritas huius regulæ clarior appareat, illud considerandum esse censeo, alienationem rei dotalis iure ciuili prohibitam, tunc iuris Pontificij authoritate confirmari, cum tale iuramentum sine interitu salutis æternæ seruari possit. vt in. c. cum cõtingat. de iureiurando: at iuramentum contrarium non tantum priori iurationi, sed promissioni simplici seruari nullomodo potest absque animæ periculo. vt in. c. veniens. vbi Inno. & alij tradiderunt de iureiurando. Igitur li. et alias alienatio contra propriam promissionem, aut cõtra aliam alienationem facta teneat, quia iure talis alienatio prohibita non est quanuis is qui alienat perperam faciat. l. quoties. C. de rei vẽd. attamen alienatio rei dotalis cum iure prohibita sit, non potest confirmari iuramẽto, quoties mulier quæ alienat hoc iuramentum non potest absque peccato adimplere non sane æquum est iniquum iuramentum hanc vim habere vt contractũ de iure prohibitũ firmet.

Primam huius regulę limitationem sequuntur Imo in. d. c cum contingat. num. 81. & ibi And. Alcia. nu. 43. Ias. in. d authẽ. sacramenta puberum. nu. 60. C. si aduersus vendi. idem in. l. non solum. § vlti. ff. de noui oper. nuntiati. Alex. cõs. 16. col. 2. lib. 3. Ioan. Cro. in. d. § diui. col. 25 vbi Ferdi. de Loazes. nu. 431. Ioan. de Selua in tract. de iureiuran. 3. par. fal. 15. & limitationem

Universidad de Deusto
Biblioteca

tationem istam communem esse asseuerat Segouiensis episcopus in.d.§.2.nu.4. Ex qua limitatione colligitur interpretatio ad glo. illam celebrem in.c.vlti.de procura.lib.6. quæ censet pronittentem cum iuramento non reuocare procuratorem ab eo constitutum, posse nihilominus eum reuocare ad hunc sensum vt reuocatio teneat, licet is qui reuocat. periurus sit censendus. quam glo. plurimum eam commendantes sequuti sunt Abb. & Fel. nu. 12. vbi Deci. num. 7. in.d.c. cum accessissent. idem Deci. in.c. ad nostram. col. vlti. de confirma. vti. vel inuti. Soci. consi. 58. lib. 3. Iaſ. in l. si non sortem. §. si certum ff. de condi. indebi. Rochus de Curte de iure patronatus in verbo, Honorificum. quæst. 12. quam asseuerat esse communi omnium doctorum suffragio receptã insignis Couar. vbi supra quę quidem ea ratione procedit, quia is qui iurauit se procuratorem non reuocaturum, id promisit cuius contrarium sibi iure licebat, itaque iuramentum in huiusmodi promissione interpositum iuri contrario est, nimirum igitur si is qui sic iurauit posit iuratam promissionem reuocare, & reuocatio firmitatem obtineat. At regula nostra & glo in.c. licet mulieres. de iureiuran. lib. 6. ex qua fundamentum habet ea ratione innititur, quia actus secundus alienationis est cõtrarius iuri & præterea priori iuramento & ideo non valet sic equidem dictæ glossæ passim à iuris vtriusque doctoribus conciliantur, quorum bonam partem in principio isti⁹ limitationis allegaui, sed huic distinctioni mirum in modum aduersatur tex. quẽ silentio præterire non possum in .c. sicut de sponsal. vbi actus contrarius priori iuramento validus est, quanuis iuramentum quod prius præstitum fuerat iuri communi erat consonum, quia is qui iurauit promisit ipsum non acturũ, quod fieri iure prohibitũ est. Etenim post sponsalia matrimonij contractus cum alia quam cum sponsa iure prohibetur licet contractus teneat. Et tamen si sponsus iuramenti vinculo sponsalia celebrata confirmauit, posteaque cum alia matrimonium contraxerit sine iuramento, tenet secundus hic vltimus contractus, qui est iuri & priori iuramento cõtrarius. Qua propter supradicta communis distinctio periclitari videtur, nisi tex. illum intelloxeris procedere ob matrimonij priuilegium, quia si semel contractum fuerit rescindi non potest. Sed maturius in hac re excogitare oportet.

Secundum vero limitationem tenet Bal. in d.c. cum contingat. col. 5. nu. 4. & in rep. l. 2. col. 4. ff. de iureiuran. & consi. 133. lib. 1. Ripa in.d.c. cum. M. Ferrari. nume. 83. de constit. Georgi. Nathan in rep. cap. quanuis pactum de pactis in.6 col. 5. nu. 19. quam reputat singularem & quotidianam in practica Gometius in d.l. 51. Tauri. nu. 58. eamque testatur esse magis communem sententiã D. Couar. d. nume. 4. Sed vt libere dicam quod sentio, apud me dubia quidem est, ne dicam omnino eam esse falsam. Nam si vera est nostra regula, quam multis ab hinc annis magis communis opinio recepit, parum equidem refert secundi emptoris scientia, vel ignorantia si iramentum in alienatione interpositum minime posit eam confirmare, cum primo iuramento obstante, seruari non posit sine interitu salutis æternæ. vnde merito D. episcopus Segou. in. d. loco ab hac limitatione recedit contrariam opinionem existimans esse veriorem. & ante eum Andreas Alciatus in.d.c.cũ contingat. nu. 48. & opinionem hãc contra communem veriorem censeo, nisi mulier dolose primum iuramentum fecerit, vel alienationis tempore causa decipiẽdi emptorem primum iuramentum tacuerit. in his equidem casibus valida est secunda alienatio quę iuramento est confirmata quod notat Imo in.d.c. cum contingat. nu. 82.

Tertiam limitationem sequitur Deci. cons. 536. nu 13. Alcia in.d. cap. cum contingat. nu. 46. Georgi. Nathan. in.d.c. quanuis pactum. nu. 19. Anto. Gome. vbi paulo ante allegaui sed hæc limitatio vt existimo vera nõ est, imo etiam regula nostra procedit, etiam si mulier sibimet præstiterit iuramentum vt si iurauit se dotem non alienaturam iuxta iuris ciuilis dispositionem. Hoc equidem iuramentum Deo tantum præstitum fuit, nec is qui iurauit absq; absolutione potest illi refragari. maxime quia iuramenta de non alienandis rebus dotalibus concernere videntur vtilitatem parentum filiorum & consanguineorum, qui alioqui non præstito iuramento non essent numerãdi inter eos quorũ in creat. Vnde merito de hac limitatione dubitat Alex. in l. duobus. §. vlti. ff. de iureiuran. & Præsul Segouï. vbi supra licet eam communem esse fateatur.

Duas alias limitationes huic regulæ assignauit Bartho. Chassa. vbi in principio huius annotationis allegaui sed cum infructiferę sint & propriè limitationes nõ sint eas non refero.

RE

REGVLA. CCCCLXXX.

Mulier etiã pro filio suo, nõ admittitur in iudicio ad defendendum: licet filius esset pupillus. casus est in. l. alienam. C. de procur. facit text. in. l. qui absente. cod. titul. & in. l. neq; fœminę. ff. eo.

Limita nouem modis, vt per Iaſ. in d. l. alienam. 1. &. 2, col.

REGVLA. CCCCLXXXI.

Mulier mortuo viro alenda est infra annũ ab hęredibus viri, si non habet vnde alatur aliunde. glo. est quam cõmuniter doctores ibi sequũtur. in. l. diuortio in principio, in verbo, facto. ff. solu. mat. & in. l. 1. §. exactio. in verbo, redimendis. de rei vxo. acti. C.

Limita dupliciter, vt per Iaſſo. in. §. fuerat. in col. 6. in princip. institu. de actio.

ANNOTATIO.

Adde circa regulam istam vltra ordinarios interpretes Petrũ Rebuff. super Regias leges in tract. de senten. proui. arti. 3. glo. 1 nu. 10. tomo. 1. consti. Fran. Matth. de Affli. Neapoli. deci. 284. Anto. capi. decisi. 24. D. episco. Segou. lib. 3. resol. c. 1. nu. 3. & doctrinam huius regulæ fatetur esse cõmuniter approbatam doctissimus Arianus Pine in. l. vlt. nu. 6. C. de bo ni. mater. & Boeri. in consu. Burd. de consue. matrimonij & doerij. §. 4.

Amplia hanc regulam, vt summario iudicio hæredes cogẽdi sunt, vt mulieri viduæ hęc alimẽta præstent, ne fame pereat, & detur afflictio afflicto cõtra. l. diuus. ff. de offi. præsi. Imo aliquãdo hæres cõpelli solet, vt hæc alimenta tribuat, antequã hęredẽ se declaret, saluo tamẽ iure, vt posit se gerere pro hęrede, vel renũcia re successioni, interim tamen vt mulier alatur pecuniæ ex bonis hęreditatis iacẽtis capiũtur, ita asserit Rebuff. vbi supra allegaui.

Primo tamen limita istam regulam, quando mulier alias haberet vnde posset se alere. arg. tex. in. l. extraneo. ff. devent. in poss. mittẽ. tex. in. l si quis à liberis. §. 1. ver. Sed si filius. ff. de lib. agnos. vbi dispositum est quod quando ex legis dispositione alimenta alicui debẽtur, hæc præstanda nõ sunt: si is qui alimentandus est habet vnde se alat. Et mulier dicitur, habere vnde se alat, si multa aliunde habeat bona, vel patrem diuitem & sufficientem ad eam alendam. vt consuluit Aretin. consil. 68. col. 2. quem Rebuff. in. d. loco sequitur. Quãuis cõtrariũ quod h[illegible]es mariti non excusentur à præstandis alime[illegible], etsi mulier patrẽ diuitẽ habeat. tenuit Sali. in. l. vni. §. exactio. C. de rei vxo. acti. sequitur Alex. in. l. diuortio. in prin. 7 col. ff. solu. matri. & Anto. Capi. d. decisi. 24. nu. 7. quæ opinio mihi magis placet.

Secundo limita, vt procedat tantum quãdo morte mariti solutum est matrimoniũ, secus si morte vxoris: quia hæredes eius alendi non sunt, quia cum priuilegium hoc sit mere personale ad hæredes non trãsit. arg. tex. in. l. vni. C. de priuileg. do.

Tertio limita, quãdo mariti hæredes nollẽt vti annali dilatione, sed statim vellent dotem restituere, quia hoc casu non tenentur dicta alimenta præstare. ita bene colligitur ex. d. §. exactio. sumendo argumentum à sensu cõtrario. & probat bene Soci. cons. 126. vol. 2.

Quarto limita, quando fructus ex ipsis bonis prouenientibus non sufficiunt ad alimenta præstãda, quia hoc casu hęredes nõ tenẽtur cõtribuere vltra dictos fructus. ita Alex. in. d. l. diuortio. 8. & 9. col. post Iacob. Butri. & Paul. de Castro. contra Bar. & Ang. ibi & cõtra Bar. tenet Iaſ. in ea lege nu. 18. & Bar. opinio est rigorosa prima tamen æquа secundum Sali. in. d. §. exactio. sed idem Alex. in. d. l. diuortio. vult Bar. defendere dicens, quod eius opinio procedat quando aliqua dos constituta est licet non tanta quod fructus eius sufficiant ad alimenta præstanda, at vero si nulla dos constituta fuit, tunc hæredes non tenentur ad alimenta: quia hoc non reperitur in iure cautum & hanc distinctionem sequitur Capi. d. decis. 24. nu. 5. Quanuis Paul. de Cast. consil. 427. nume. 3. volu. 2. existimet, mulierem quæ nullam dotem habuit alendam esse à mariti hæredibus in primo anno, & ratio eius est quia videtur stare in primo matrimonio & Paul. sequitur Ioan. Campezi. in tract. de dote. 2. part. quæst. 162. Et ratio Paul. tenuis est, etsi vera esset inde sequeretur, quod non tam in primo anno mulier alenda esset, sed toto viduitatis tempore: cum semper videatur stare in primo matrimonio. l. fina. cum simi. C. de bon. mater.

R Qua-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Qua propter opinionē contrariā de iure existimo esse veriorem quā nouissime sequitur Lusitanus Pinel.in.d.l.ſi.nu.7.

Quinto limita,qñ mulier iā est alimētata, quia alimenta præterita non potest petere ab hæredibus,vt ſi ipſa ſe aluit. Quod intelligendū est præterq̄ ſi mulier interpellaſſet hæredes viri,& fuiſſent in mora cōſtituti & propterea ipſa mulier pecuniā mutuo accepiſſet ita Paul.in.d.l. diuortio. qui ſic interpretatur doctrinam Bal.in.l.de alimentis. C.de trāſact. vbi Alex.Paul.ſequitur.

Sexto limita & intellige regulā, qñ mulier non remāſit prægnās ſecus vero ſi prægnās remāſiſſet,quia hoc caſu indiſtincte alenda est, modo dos ſit ſibi reſtituta modo nō: & modo habeat vñ ſe alat modo nō.tex.in.l.i.§.mulier ff.de vētre in poſſe.& in.l.curator.eo. tit.tradit Bar.& cōmuniter oēsdoct.in.d.l.diuortio.

Septimo limita,ſi vidua intra annū ad ſecūdum matrimoniū tranſierit,quia hæredes primi mariti nec tenētur mobilia reddere intra annū, nec alimenta præſtare.ſentit Cyn.in.l. ſi.C.de bon.mater.practi. Ferra.in forma libelli quo vxor agit ad dotē.ver. Ac etiā alimēta.Iaſ.in.§.fuerat.nu.25.inſti.de actī. Ioan.à Garro.in rub.C.de ſecun.nup. Quod verum eſſe cenſeo, præterq̄ ſi maritus hic ſecundus eſſet pauper nec haberet bona vñ poſſit vxorē alere,hoc ſane caſu,vel debent hæredes vxori alimenta præſtare,vel dotem reſtituere.ita D. epiſco.Sego.in.4.decret.2.par.c.3.§.9. nu.9.

Illud tamen accōmodatiſimū huic regulæ notare nō prętermittā,quod in caſibus in quibus hæredes mariti tenentur mulierē viduam alere hoc intelligitur,in domo hæredū ſi apud eos honeſte morari poteſt. Secus alias.ita tradit Spec ti.qui fil.ſint legi.§.1.ver.ſed pone vxor. & ibi Ioan.And.in addi.Bar.in.l.Męuia.ff.de annuis lega.Bal.Paul.in.d.l.diuortio. vbi Iaſ. col.8. aſſeuerat quod ſemper vidit in practica cōmuniter obſeruari,quod licet mulier poſsit honeſte viuere cum Hęrede viri:poſsit tamē ſeparatim alimenta petere, quauis ratio ſit in contrarium ſecundum eum.

Cui finitimum eſt mulierem dum ab hæredibus alitur teneri eis operari ita Bar.in.d.l. diuortio.in prin.& ideo dicit quod de ipſis alimentis debet deduci tantum quantū intereſt hæredum eā in ipſorū domo operari & hoc ſequuntur ibi doctores. Quod verum eſt in muliere quæ ſecundum eius conditionem operatur, ſecus tamen vt dicit ipſe Bar.ſi eſſet aliqua magna domina, cuius nullæ ſunt operæ quia iſta non tenetur ad aliquid operandum.

REGVLA. CCCCLXXXII.

Mulier non poteſt eſſe teſtis in teſtamentis probat.text.in.l. qui teſtamento.§.mulier.ff.de teſtam.in. §. teſtes.inſti.eo.tit.vbi Fab. ponit rationes & in.l.17.ti.16.par.6.

Fallit quatuor modis, vt per Deci.in l.fœminę.ff.reiu.iur.nu.26. vſque ad 35.incluſiue: quarum tres priores deſcripſit doctor *del Caſtillo*. In commento.l.3.in parte, *Siete teſtigos*. In legibus Tauri immemor Decij vbi ſupra.

ANNOTATIO.

Adde circa iſtam regulā Specul.ti. de teſt. §.1.nu.84.Abb.& docto.in.c.relatum.in primo de teſta.Lāfran.de Ori.in tract.de depoſi. teſtium.nu.110.Iacob. de ſancto Georgi.in.l. ex eo.nu.2.ff.de teſti. Iaſ.in.l.ſi quis agere: nu.19.C.de codicill. Caro.Rui.conſ.192.nu. 3.vol.2.Thom.Grām.deciſi.62.nu.16. And. Tiraq in legib.cōnub.l.9.nu.56.Barth.Chaſ. in conſue.Burg.ti.*Des ſucceſſions*.§.4. nu.10. And.de Beſetis in repe. l.1 nume.214. C. de ſacro.eccle.Mar.Anto.Bauc.in.§.teſtes. inſti. de teſta.nu.1.&.10.Fran.Oſori.nu.14 Hiero. Capu.nu.3.Nicol.Bello.conſ.14.nu.8.& regē lam hanc egregie interpretatur Mar. Antonius Aſtenſis in repeti legis hac cōſultiſsima. §.ex imperfecto.nu.168.C.de teſtam.

Hanc regulam, vltra noſtrum authorem, cum quatuor limitationibus conſtituit Socin. in reg.419. Eandem cum quinque limitationibus ſcripſit Petrus Dueñas reg.314.

Primo igitur limita ſupra dictam regulam,vt non procedat in teſtamento facto tempore peſtis, quia hoc caſu mulier teſtis eſſe poteſt. Secundum Iaſſo.in.l. fin.numero.19. C.de codicill. vbi aſſerit quod in ſubſidium mulier teſtis eſſe poteſt in caſibus in quibus alias non admitteretur. & allegat Ioan. Andr. in addi. ad Specul. titul. de teſte. §. 1. eandem opinionem tenet Bertrand. conſilio. 212.nume. 6. libro. 1. ſecundæ impreſsionis Alex.cōſ.24.nu.11.vol.2.& cōſ.177.nu.7.lib. 2.Deci.conſ.284.nu.1.quā bene defendit Pa

riſi.cōſ.46.nu.24.lib.3.& conſ.32 nu.48.lib. 2.Hanibal in.l.nemo poteſt.nu.72.ff. delega. 1.quā eſſe cōmunem opinionē aſſeuerat Ferdi.Menchia.li.2.de ſucceſſi creati.primę par. §.12.nu.25. Et ratio eſt quia à regulis iuris receditur neceſsitatis cauſa,quę legibus nō ſubiacet,quinimo neceſsitas ipſa p lege habetur. vt in.l.vt gradatim.§.1.ff.de mune.& hono.l. ſi filius qui patri ff.de vulgari.l. fideiuſſor.§. qui neceſſaria.ff.qui ſat.dare cog.

Quāuis contrariā opinionē, imo quod tēpore peſtis mulier non poſsit eſſe teſtis in teſtamento cōſuluit Alex.cōſ.70.nu.16.vol.2. ſequitur Deci.cōſ.284.Tho.Grām. deciſ.62. nu.16.Anto.Rub.conſ.165.nu.2.Frā. de Ripa in tract.de peſte rub.de priuile.vlti.volū cauſa peſtis.nu.19.quā opinionē ibi.nu.22. dicit nō ꝓcede in teſtamēto eiꝰ qui in ciuitate permānſerat,vt labenti reipublicę ſubueniret,qa in tali teſtamento mulier poteſt eſſe teſtis. quē ſequitur Anto. Caius in addi.ad Ang.in.d.§. teſtes.nu.7.inſti.de teſtam.& ita poteſt intelligi prima opinio vt in hoc caſu procedat.

Secūdo limita,qñ princeps diſpenſat, quia hoc caſu mulier in teſtameto teſtis eſſe poteſt vt bene reſoluit Pari.conſ.46.nu.30.lib.3.

Tertio limita,quando lex diſpenſat per eādem rationem arg.l.1.ff.de conſ.prin.

Quarto limita,in teſtamento militis.Et vera ratio eſt quia vbi eſt remiſſa ſolēnitas iuris poſitiui,ibi ſufficiunt duo teſtes etiam fœminæ tenet Bar.in.l.hac conſultiſsima.§.ex imperfecto.C.de teſta.ſed in teſtamento militis remiſſa eſt ſolennitas iuris poſitiui vt in.l.1. C.de mili.teſta.ergo in eo mulier teſtis eſſe poteſt. Eandē opinionē tenet Ang. Arc. per glo. ibi in d.§.teſtes. Frā.de Ripa in.d.rub.de priui.vlti volun.nu.24. Marc.Anto. Bauc.in.d. §.teſtes.nu.26.

Quinto limita,vt regula nō procedat in codicillis,in quibus mulier teſtis eſſe pōt.vt notatur p glo.in verbo,non poterit.vbi doctores. ff.de teſtam.& in.d.§.teſtes.& glo.in.l.vlt.C. de codicil.Etſi abhac opinione recedat Deci. in l.fœminę.nu.4.ff.de reg.iur.& iterū in.c. qm̄.col.2.de teſti.ſed primā opinionē ſequor quā cōmunē eſſe fatetur And. Tiraq. l. nona cōnubi.nu.6.Quod verū eſſe cēſeo & ſeruādū in his Hiſpaniarum regnis ſtante regia.l.3. Tauri quę eādem ſolēnitatem deſiderat in codicillis quā in teſtamētis nūcupatiuis quia lex illa intelligi debet reſpectu numeri teſtiū, nō vero reſpectu qualitatis perſonarū ipſorū.ita tenet Gomez.in.d.l.3.Tauri.nū.1. & ibi Ioan. Lup.nu.34.Mich.Ciſonta.nu.12. cōtra docto rē del Caſtillo ibi. & hāc ſententiā nouiſsime ſequitur doctor Burgēſis Solō de Pace.in. d.l. 3.Tauri.4.par.nu.1355.aſſeuerās in Pintiano prętorio ſecundum eam fuiſſe iudicatum.

Sexto limita,vt minime locū habeat in teſtamēto facto inter liberos ex glo.ſententia in auth.quod ſine.C.de teſta.Iaſ.in.d.§. ex imperfecto.nu.6.Corn.conſ.261.nu.3.lib.1.quæ opinio cōmunis eſt teſte Bened.in.c.Raynūtius.in verbo,teſtamētū.in.1.nu.65.penes ſinē de teſta.Rube.conſ.6.in prin. cōmunem etiā eſſe fatetur Ripa.in.d.rub.nu.24.Hiero.Grat. conſ.90.nu.3.vol.2. Quia in tali teſtamēto ſolēnitas iuris gentiū & non iuris ciuilis deſideratur. d.l.hac cōſultiſsima.§. ex imperfecto.l. vlti.C.fami.hercis. Quæ quidē cōmunis ſententia recipienda eſt in his regnis non obſtāte d.regia lege tertia Tauri,quia licet.d.§. ex imperfecto reſpectu numeri teſtiū,per illā correctꝰ ſit,in aliis vero ius cōmune illęſum remanet reſpectu teſtamenti facti inter liberos ex doctrina Decij cōſ.510.nu.4.vbi ſcribit quod ſi circa vnā ſolēnitatē teſtamenti fuerit diſpenſatū in cæteris tū virtus iuris cōmunis intacta remanet. Et in terminis noſtris tenet Curt. iunī.in.d.§. ex imperfecto. nu. 10. vbi ſcribit quòd lex noua ſuperueniens diminuens teſtamenti ſolēnitatem nō derogat qualitati eius. Vnde generaliter aſſeuerat Soci.nep.in.l.ſciēdum.nu.142.ff.delega. 1. quod ſi lege aliqua diſpoſitū ſit,quod teſtes duo, vel tres in teſtamentis ſufficiant,ſi aliud non dixerit teſtes erunt eiuſdem qualitatis,quę à iure erat expreſſa ſi ſeptem interueniſſent,quia lex ſolo teſtiū numero iuri cōmuni derogat. ſequitur Pariſ. cōſ.32.nu.36.vol.2.Et ita.d. regiā cōſtitutionē declarat nē Gomez.ibi nō tñ exproſeſſo ī.nu. 53.vbi Tellius Ferd.1.par.nu.16.cōtra doctorē *Del caſtillo*.ibi in verbo,*Siete teſtigos*. & ita tenēdū cēſeo.licet opinionē Caſtelli ſequutꝰ fuerit inſignis Greg.Lup.in.l.7.ti.1.par.6.in verbo,*Dos teſtigos*. & hāc ſententiā cōtra doctorē del Caſtillo & Greg.Lopez egregie defendit doctor Burgēſis de Pace.in.d.l.3. Tauri.1 par. 2.conclu.nu.155.

Sublimita tamen hanc limitationem,vt minime procedat ſi aliud teſtamētum legitimū prēceſſerit in quo extranei hæredes fuerint inſtituti quia hoc caſu in ſequenti teſtamento facto inter liberos fœmina teſtis eſſe nō poteſt ita Iaſ.poſt Old.Fulgo. & Rom.quos refert in

Universidad de Deusto
Biblioteca

d.l.hac consultissima.§.si quis autem col.pe. quos refert & sequitur Marcus Anton. Natte cons.122.nu.2.vol.1.

Septimo limita,in testamento facto ad pias causas,in quo secundū veram & cōmunē opinionē mulier testis esse potest de qua p Corneū in cōsi.261.nu.3.li.1.Boeri.decis.93.nu.5.

Octauo limita,in testamēto facto corā impe ratore arg.l.omniū.C.de testa.Nā iuris positi ui solennitas omni ex parte relaxatur in testa mento facto corā Principe,& relinquimur in dispositione iuris gentiū quod quidem ius fœ minarū testimoniū non repellit.arg.l.1.ff. de testi.& quę not.p glo.& docto.in.d.§.mulier.

Nono limita,in testamēto facto in terris ec clesię.Et ratio est quia ius canonicū non curat de solēnitatibus iuris ciuilis in testamentis ser uandis.ex Abb.in.c.cum esses.col.1.de testa. quem sequitur Ias.in. d.l. hac consultissima vbi nu.9.asseuerat hanc opinionē esse cōmu nem.idēfatetur Imo.in.l.nemo potest. nu.4. ff.de lega.1.Ioan.Crot.in tract.de testib.1.par. nu.10.episco.Segou.in.d.c.cum esses.nu.14. quam sequitur Caro. Ruinus. cons.192.nu.7. vol.2.Hierony.Zanetinus in tract. differen tiarum vtriusque iuris, differentia. 26. nu.38. Marcus Anto. Astensis.in.d.§.ex imperfecto nu.175.Licet ab hac cōmuni sentētia recedat Segou.episcopus in.d.nu.14.post Alex. cons. 70.col.pen.& cons.77.vol.2. And. Tiraq.in legib.connubial.lege.9.nu.57.

Decimo limita,in testamento facto coram presbytero parrochiali.sentit Bal.in.l.1.C.de sa cro.eccle. Abb.in.d.c.cum esses Corne.in.d. cons.iam sępe allegato arg.tex.in d.c.cū esses.

Vndecimo limita,nō procedere vbi agitur de probāda ambigua testatoris voluntate:quia quia hoc casu inspicitur tantūmodo probatio & non solemnitas.ita egregie consuluit Old. cons.297.uume.7.quem sequitur Astensis in d.§.ex imperfecto nume.173.

Duodecimo limita, in testamēto factoēpo re bellorū, in quo iuris positiui solēnia relaxā tur & sic mulier in testamētis testis esse pote rit per ea quę bene tradit Ripa vbi supra alle gaui.& Ias.in.l.vlti.C.de testa. Ioan. Hanib. in.d.l.nemo potest.nu.72.ff.de lega.1.

Decimo tertio limita,vt regula nō procedat ad probandā voluntatē testatoris prioris reuo catoriam.ita cōsuluit Bal.cons.39.vol.2.quem sequitur Astensis.in.d§.ex imperfecto.nu. 174.Licet contrarium teneat Alberi.dicēs ali cubi non esse tactum in.d.§. mulier. sed Bal. sequitur Mar.Anto.Baue.in.d.§.testes.nu.11. & idem tenuit idem Bal.in.d.§.mulier.

Decimo quarto limita,qū deficit testiū co pia vt p Pari.cōs.32.nu.2.& 17.li.2.arg.tex.in l.vt gradatim.§.quoties.ff.de mune.& hono.

Decimo quinto limita,in testamēto quod fit apud iudicis acta.vt per Guil.Bened.in.c.Ray nuntius in verbo, testamentum.in.1.nu. 18. de testa.per tex.in.l.omnium C.de testa.

Decimo sexto limita,in testamēto peregri ni qui Romam pergit,p indulgētijs obtinēdis Alex.in.l.vlti.C. de test.Ang.in auth.omnes. C.communi.de succesi.& Guil. Bened. vbi paulo ante allegau nu.16.

Decimo septimo limita,in testamento con dito ab eo qui habet merū imperium in loco vbi testatur.arg.tex.in.d.l.omniū.C.de testa. Ias.in l. Centurio col.3.ff.de vulga. Cornel. cons.261.nu.4.lib.1.& cons.200.nu.5.eo li bro Bened.in.d.verbo,testamentum. nu.20.

Decimo octauo limita,in testamēto rustici, qui ruri testatur vt tenet Bened.in.d. verbo, Testamentū.nu.12.arg.l.vlti.C.de testamen.

Decimo nono limita,in testamento quod fit in carcere tyrāni vt tenuit Nicol.de Matar.in d.l.vlt.p illū tex.Bened.in.d.verbo,testamētū nu.13.Pari.cons.46.nu.24.li.3 Est equidē iu ri & ratiōi cōsonum.vt oppressis subueniatur, vt per totum tit.C.si per vim vel alio modo.

Vigesimo limita,in testamēto habenti clau sulam codicillarē quia in eo mulier testis esse potest. vt bene concludit Ferdi. Mench. de succes.cre.lib.2.par.1.§.12.nu.67.

REGVLA. CCCCLXXXIII.

Mulieres nō possunt interesse ad sta tuta condenda probat.tex.& ibi not. Bar.in princ.in.l.1.ff.de legi. Et sic in condendis legibus vel statutis non est exquirendum mulierum consilium se cundum Cyn.& Bal.ibi.

Limita tripliciter secundum Ias.ibi in col.fin.

Primo in comitissa quia illa potest leges & statuta,siue consuetudines in suo territorio condere, siue introduce te.Facit.l.4.ti.4.parti.3.

Secundo,nisi ex speciali priuilegio mulier haberet iurisdictionem.

Tertio

Tertio,in his quę ad mulierum ar tem spectant.& iura quę allegat breui tatis causa non trāscribo vide per te.

REGVLA. CCCCLXXXIIII.

Mutus & surdus simul à natura, nō potest testari,nec vltimā voluntatem cōdere. Regula est tex.in. l. discretis. C.qui testa.facere poss.vbi etiā ponit Ias.habes Hispane tex. in.l.13.titu.1. 6.part.

Limita tripliciter,vt per Ias. ibi. 1. & 2.col.vbi quamlibet limitationem examinat.

De litera. N.

REGVLA. CCCCLXXXV.

Egans de mēdacio cōuictus sępe priua tur iure suo, proba tur ista regula per tex.in.l.fi. ff. de rei vend.cui cōsonat.l. 3.ti.3.par.3.& dicta per Abba.in. c. cæterum.de iudi.pen. col.post Inno.& per Ias.§.omniū.col. 3.de actioni.in.sti.vbi inter alia refert notabile dictū Ang. Quod si emphy teuta negat rē esse emphyteuticā,& de mēdacio cōuincitur priuaturiure suo.

Limita quinq; modis,vt per Felin. in.d.c. cęterum pen.col.de iudi.

ANNOTATIO.

Adde sing.Guil.Bened.in.c Raynunti°.in verbo,si absq; liberis mor.in 2 nu.164. de te sta.quo loco regulā hanc multis doctrinis cōfirmat & tandē post multa cōcludit,quod mē dax vltra alias pœnas potest criminaliter puni ri.Et plures pœnas cōtra medaces statutas dili gēter cumulauit Hippo.in rep rub ff.de fide iusso.q.46.nu.322.Lege etiā Matth.de Affli ctis in cōsti.regni Sicilię in cōst.incip. Pleniss imā.not.3.Barth.Chassa.in cōsue.Burg.rub. 4 §.17.in verbo, *Pour le pris*.nu.5. D.Perez. in.l.1.ti.4.in verbo, *Posiciones*.lib.3.ord.Et vi de octo speciesmendacij quas scribit Asten in sua summa.1.lib.ti.36.ver.circa tertium.

Hanc regulam in vasallo circa feudū, vltra nostrum authorem, cum quinq; limitationi bus scripsit Carolus Moli.in consue. Paris.ti. 1.§.30.nu.5.vbi eleganter eam declarat.

REGVLA. CCCCLXXXVI.

Negatio reddit rē dubiā.l.3. C.qb. ad liber.procla. non li.glo.in . c.1. de offi.ci.deleg.lib.6. in glosſ.magna in me dio glo.in.c.deueniens de renunti.

Limita hāc conclusionem quatuor modis,vt per.Feli.in.c.coram. col. 3. de offici.de lega.

REGVLA. CCCCLXXXVII.

Negatio quādo prēcedit verbū po test,inducit necessitatem prēcisam & priuat potentiā vt est glo.ordi.in.c. 1.de regul.iur.in.6. tenet Bar.in.l.de his. ff. de transacti. Bal.in.l.1. C. qui admit.in pen.col. Et ponit hanc con clusionem Ias.allegando illam glo.in l.1.in prin.ff.de verb.obliga.

Limita primo, quando talis nega tio poneretur ab eo, qui non habet po testatem priuandi potentiam.

Secundo,quando resultaret absur dus intellectus.ponit has limitationes Ias.in.l. Gallus.in princi.col.5. ff. de libe.& post.quem vide prius notabi liter in col.antecedenti.

ANNOTATIO.

Adde Fortu.in.l.Gallus.col.14.ff.de lib.& post.And.Tiraq.post.ll.connubi.glo.4.nu.1. cū mul.seq.Corasi.in.l.1.col.2.ff.de ver obli. And.Alci.in.l.Nepos.Proculo.ff.de verb.sig. Caro.Moli.in cōs.Parisi.4i.1.§.1.glo.3.epis.Se go.in.e.quāuis pactū.2.par.§.4.nu.4.de pact. li.6.Et dictū verbū pōt, si negatio prēcesserit resistit actui,& contra gestū est ipso iure nul lum.secundū Bar.in.l.de his.col.1.ff. de tran sact.Alex.in.l.quia poterat.col.4.ver.Limita. ff.ad Tertul.& cōs.77.col.1.li.2. Et importat solēnitatem. Si credimus Barba. in tract. de no

Universidad de Deusto
Biblioteca

test.Card.2.par.q.3.col. 7. Et formā inducit. vt tenet Soci.cons.283.col.2.in prin.lib.2.

REGVLA. CCCCLXXXVIII.

Negatiua fundās se,siue agēdo,siue excipiendo tenetur illā ꝓbare.Bar.in l.in illa stipulatione.ff.de verb.oblig. post Inno.in.c.super his.de accusa.& ita cōmuniter tenetur secundū Alex. in.d.l.qui allegat multas concordantias & sequitur Ias.in.l.4.§.condemnatum.ff.de regu.col.2.

Limita quinq; modis,vt per Ias.in d.l.in illa.5.col.cū duab.seq.qué vid. in.d.col.5.allegantē plures tex. & in eis Bar.& alios pro ipsa reg.princip.

REGVLA. CCCCLXXXIX.

Nihil additū tale,facit rē desinere esse talem. Exemplum est in homine, quia licet ab infantia crescat, & augeatur semper est idē homo: idem est in grege,& in populo,& similibus.

Istam regulam describit, declarat, & septem modis limitat Alber. Brun. in tract.de augmen.& diminu.monetarum fol.7.col.3.ver. Quarta cōclusio.cum quatuor seq.col.

REGVLA. CCCCXC.

Nomē delinquētis designandū est, vt certi hominis factū arguatur:probat tex.ex quo ibi notāt Bal.& Flori. in.l.licet.5.possumus.ff.nau.caup.

Limita tripliciter,vt per Fel. in. c. auditis.col.15.nu.27.de prescripti.

Primo,nisi probetur ꝑ testes, quod aliquis qui est captus cōmisit maleficium,licet ignoretur eius nomen.

Secundo limita,quando accusatus quāuis non sit presens,habet notabile signum in quo errari non potest.

Tertio limita, nisi ageretur actiōe quod metꝰ causa,ad recuperandā rē & probaretur de violentia illata à pluribꝰ: vel de nocte,quia licet nomina vim inferentium ignorentur obtinebit.

REGVLA. CCCCXCI.

Nominatis cōtractibus,etiā re integra nō est locus pœnitētiæ,vt resoluatur cōtractus,sed bene debet agi vt impleatur vt in.l.sicut.C.de acti. & obliga.& in.l.in cōmodato.§.sicut. ff. cōmod.iuncta.l.in ciuilē.C.de rei vend.

Amplia dupliciter,& limita tribus modis, vt per Ias.in.l.si pecuniam in 5.& 6.col.ff.de condi.ob cau.

ANNOTATIO.

Adde circa materiam huius regulę Matth. de Afflictis in decis.Neapo.decis.280.

REGVLA. CCCCXCII.

Notariꝰ si in instrumēto mutui apponat verbū numerauit,& ꝓbetur quod tēpore celebrati cōtractꝰ nulla pecunia fuit numerata,pōt puniri de falso,nec potest aliquo modo excusari. Bar.notab.in.l.singularia. col.7.ff.si cert.pet.quę doctrina cōmunis est secūdum Dec. ibi si.col.& totus mundus eum sequitur secūdum Ias.ibi col. 17,nu.48.contra eundem post Iacob. in.l.prędia.ff.de acqui.poss.

Amplia vno modo, & limita quadrupliciter,vt per Ias.vbi supra.

Ampliatio est,quod doctrina Bar. nōdū procedit qñ nulla apparuit pecunia,sed etiā quando apparuit in bursa tantū vel in sacculo, non tamē numerata fuit.Bar.sing.in rub.C. de fide instru.4. col. quod alibi in specie Ias.dicit,vbi supra non legisse.

Limita primo singulariter,nisi cōsuetudo & stylus notariorum esset apponere verbum numerauit, quando partes confitentur, licet pecunia non fuerit

fuerit numerata: quia talis cōsuetudo exc usaret,& refert alias defendisse ita notarium Placentinum à falso. allegat Bal. in tribus locis,& confirmat hanc limitationem optime.

Secundo limita hanc regulam, vt non procedat, quādo notarius attestatur in instrumento,quod vidit in presentia sua pecuniam actualiter numerari,antequam esset rogatus à partibus de confectione instrumenti, quia tunc tanquā priuatus vidit,non tāquā notarius, & ideo non potest de falso puniri. Verba sunt singularia Bal.in l.ex his verbis.2.col.de testa.mil. vbi refert istam doctrinam esse Innoc.in c.quoniam contra.de proba.

Tertio limita hanc regulā nō procedere,quando notarius, fuit rogatus conficere instrumētum de cōsilio sapientis,quia tunc excusatur Bal.in similibus terminis in. l. captatorias de testa. mil.C.

Quarto limita & vltimo non procedere,quando notarius in instrumento mutui diceret, quòd Titius fuit cōfessus accepisse & habuisse centum à Sempronio dante & numerante: quia tunc licet probetur quod nulla numeratio fuerit, tamen notarius non posset puniri de falso,quia ista verba censentur verba confessionis partiū not. Bal.in.l.1.circa.8.col.C.de confes. & alibi, vt per Ias. vbi supra.

ANNOTATIO.

Adde huic regulæ Mar. Antonium Nattę consi.162.nu.15.vol.1.

REGVLA. CCCCXCIII.

Notarius, si non commisit falsum, sed aliter delinquit, ex quo effectꝰ infamis valebunt,valebunt instrūmenta confecta per eum.ita Bar.in.l.3. ff. ad lega. Iul. repet. sequitur Abb. & Anch.in.c.fraterni. de hæreti.

Limita quatuor modis, vt per Fel. in d.c.fraternitatis col. 2. ver. Fallit secundo.

REGVLA. CCCCXCIIII.

Notarius qui cōmisit falsum, perdit potestatem cōficiendi instrumēta. tenet Innoc.in.c.fraternitatis de hęret.probatur in.l.si aliqui.C.de fuscepti.arca.li.10.not.glo.in.l. si quis ex argentarijs.§.1 ff.de edend.

Amplia etiā ad instrumēta ad pias causas.tenet Bal.& Imo.in.l.in fraude.§.si quis.ff.de testam.mil.

Limita decē modis,vt per Fel.in.d. c.fraternitatis.de hæretic. 2.& 3.col. vbi etiam refert & sequitur supra scriptam ampliationem: & vide Ias. in.l. Barbarius. in col. antep. ff. de offici. prætor.vbi ponit quinque limitationes,& ponit regulam in notario condemnato de falso.

ANNOTATIO.

Adde tex.& ibi Bar.in.l.si aliquid.C. de suscept,& Archa.lib.10.vbi dispositū est, minime cū posse illud officium exercere, in quo semel delinquit.quē tex. ad hoc meliorem de toto corpore iuris reputat Corse.in not. incip. Tabellio,in primo. & vide Afflict.in consti. Neapoli.lib.1.rub.94.nu.11.Et cū huius regulę materia vtilissima sit decreui Fel limitatione hoc loco scribere aliqua addendi gratia.

Limita igitur primo istā regulā instrumentis confectis antequam super falso sit data sententia.ita Inno.in.d.c fraternitatis cuius sentētia ab omnibus recepta est teste Fel.ibi.nu.5.

Secūdo d.regula est intelligēda,quādo notariꝰ cōmisit falsitatis crimē, secus si alio modo deliquisset & incurrisset in infamię notam quia instrumēta ab eo confecta firmitatē obtinēt.vt tenet author noster cū allegatis ab eo supra reg.493.& Ioā.a neuizanis cōs.27.nu.26.

Tertio limita,in notario de falso condēnato propter cōtumaciā,quia is potius dicitur cōdēnatꝰ ex ficta cōfessione ratiōe cōtumacię, quā

Universidad de Deusto
Biblioteca

ex veritate delicti.ita Bal.in.l.fin.circa finem C.de fide instru.per.l.si ideo.ff.de cuicti. vbi non præsumitur condemnatum in absentia succubuisse propter malam causam, sed propter eius contumaciam. Cuius tex.authoritate innixus Bal.in.l.transigere.9 oppo.C.de transacti scribit, quod vbicunque fit mentio de condemnatione, nunquam intelligitur de cõdemnato propter contumaciam, quia is est ficte condemnatus. Sed limitatio non procedit quando liquidissime in processu apparet de contumacis crimine, quia hoc casu pro presente habetur, & præsumitur propter malam causam damnatus.ex glo.sententia in.l.2. in verbo, absens.C.de contra.iudi.tut.per quam dicit ibi Bal. limitari omnia iura quæ dicunt, quod condemnatus in absentia recuperat iura deperdita.

Quarto limita, nisi notarius condemnatus de falso, vel alias inhabilis communi omnium opinione habilis reputaretur, quia instrumenta confecta per occulte inhabilem tenent.glo. in auth.de tabelli § pen.ver.documentis quã reputat sing.Bal.in.l.1.col.2.C. de testam.& in.l.2.col.2.C.de sent.vbi dicit procedere modo condemnatio imposita fuerit a iure vel ab homine & plures alij hanc opinionem sequũtur quos refert Feli.vbi supra.nu.10. eandem glo.dicit sing.Ioan à Neuiza.d conſ.27.nu.2. de qua vide Alex.conſ.138.col.2.vol.1. Iaſ.in l.Barbarius.per illum tex.in col.17.ff. de offi. præto.

Quinto limita, nisi ex iusta & legitima causa, iudex reseruasset ipsi condemnato facultatem conficiendi instrumenta, quod potest secundum Bar.in.l.si quis in principio § .vlti. per tex.illum.ff.de lega.3.vbi milites qui delinquit in re militari reseruari potest facultas testandi iure militari.

Sexto limita, nisi notarius vellet instrumenta ante condemnationem inchoata in publicã formam redigere, quia hoc iure fieri potest.vt tradit Antoni.in.d.c.fraternitatis. quem alij sequuntur Feli.teste ibi.nu.12.

Septimo limita, nisi partes rogassent notarium falsi criminis reum vt aliquod instrumẽtum conficeret, quia si non valebit vt instrumentum per not.in.c. cum P. de fide instr. & in.l.nemo potest.ff.de lega.1.valebit saltim vt cõfessio vt sing.scribit Maria.in.d.c.fraternitatis.arg.tex.in.l.3.C.cõmu.vtrius.iudi.vbi sententia non potest valere propter consensum partium in vim sententiæ valebit tamen in vim pacti.

Octauo limita, si notarius plura instrumenta fecisset: quia propter communem vtilitatem sustinebuntur secundum Marian.in.d.fraternitatis.vbi etiam tenet quod eadem ratio militat in pluribus, quam in paucis.

Nono limita, nisi notarius falsi criminis reus simul cum alio tabellione, vel notario habili instrumentum confecisset quia ex persona socij sustineretur.ita Bal.in.c.tertio loco. de proba.& in.l.Imperator.ff.de sta.homi.

Decimo limita, nisi talis notarius copiaret instrumẽtum alterius notarij habilis, qui deinde se subscriberet.ita Bal.in.d.l.imperator.sequitur Fel.in.d.c.fraternitatis.nu.15.

Vndecimo limita, in notario qui a principe gratiam obtinuerit quo casu indubitatum est quod instrumentis ab eo cõfectis fides sit adhibenda.l.1.§.pen.ff.de postul.Bar.in.l. infamẽ. 4.col.ff.de publi iudi. Bal.conſ.60.lib.4. & conſ.300.incip.Proponitur quod quidam lib. 3.Ioan.a Neuiza.d conſ.27.nu.4.

Duodecimo singulariter limita regulam, vt tantum procedat circa ipsa instrumenta, non vero quo ad pœnam, nam si notarius post falsi criminis condemnationem, aliquod instrumentum a veritate non alienum confecisset, minime esset puniendus pœna falsi, sicuti puniretur alius qui nunquam fuisset notarius & instrumentum fecisset, quia primordio veritatis iuuatur. tenet Bal.in.l. data opera.nu.47. C.qui accus.non poss.Alex.conſ.50.col.2.lib. 3.Feli.in.c.quæ in ecclesiarum. nume.82. de constit.Iaſ.in.l.sciendum § .vlti.nu.10 ff.qui satisda.coga.& in.l.2.col.vlti. C.si contra ius vel vti.publ.& in.l.si ita stipulatus.§. Chrysogonus.nu.5.ff.de verb.obliga. Hippo sing.35. & in.l.eiusdem.nu.6.ff. de sicar. & iterum in sing.179.Cateli.Cot.in memor.incip. Notarius priuatus.Niconi.in.c. quoniam contra. fol.45.nume.174.de proba. Solent que in id adduci verba iurisconsulti in.l.filius.§. hæres: ff.de leg.2.ibi *Nec in totum falsum uideri, quod iuuatur primordio ueritatis.* Sed mea sententia contraria opinio verior est, quam nouissime tenet And.Tiraq.in tract.de cessan.cau.limit. 15.nu 13. quem sequitur Lusitanus Pinelus in l.vlti nu.14.C.de boni.mater. vbi dicit quod hæc seruabitur in praxi. Non enim minor ratio considerari potest contra illum, qui ob delictum priuatus fuit, quam contra eum qui nunquam fuit notarius creatus, imo maior si hoc recte prout debet perpendatur, facilius sane nocebit & decipietis qui aliquando officium habuit. Nec huic opinioni refragatur verba tex.in.d.§.hæres.ibi enim durabat debitũ, licet causa esset mutata, secus vero si omnino extinctum esset secundum glo.& doctores ibi & ita tex.ille torquetur contra Bal. & alios & ita cum primordium illud omnino sublatum sit, per priuationem factam ob crimen: nec quicquam operari potest ad commodum illi⁹, qui ita priuatus est arg.tex.in.l. nec infames. C.de decur.lib.10.l.1.& ibi Bar.C.de infami. lib.12.cum multis similibus adductis a Tiraq. in tract.nobilitatis.c.24.nu. 7. Posset tamen Bal. opinio facilius defendi in suspenso non vero in priuato, quia tunc officium adhuc durat & in his terminis melius verba text.in.d. § .hæres.inducerentur, vt bene considerat Pinel.in.d.nu.14.& faciunt quæ scribit Ripa in l.4.§.condemnatum nu.25.ff.de re iudi.

Decimo tertio limita, quando notarius ante condemnationem fuisset rogatus de instrumẽto, quia post eum potest perficere nõ sane delictum suum alijs debet nocere Bar.in.l.ad testium.§.conditionem.nu 3.ff.de testam.

REGVLA. CCCCXCV.

Notitia vndecunque sufficit, quando non præiudicatur parti, nec arctatur is cui fit intimatio, alias debet fieri cum solẽnitate de qua in Clem.causa de electi.hanc conclusionem colligit Feli.in.c.cum contingat.col.5.de rescrip.

Limita dupliciter, vt per eum ibi.

REGVLA. CCCCXCVI.

Notorij ratione, iudex alias incompetens, non fit competens. istam regulam ponit Feli.pro qua ponderat tex. ibi.in.c.at si clerici.in.2.col. de iudi.

Limita dupliciter, vt per eundem Feli.ibi.

REGVLA. CCCCXCVII.

Notorium licet releuet ab onere probandi, secus tamen ab onere proponendi. Ista est glo.sing.in Clemen. appellationi.de appella.facit tex.in.l. si adulterium cum incestu.§.idem Pollioni.ff.de adult.Felin. & docto in.c. super literis de rescrip. Abb. & scribentes post glo.in.c.si duobus. de appel.post.glo. in.c. veniens. de appellationib.

Limita istam regulam septem modis, vt per Feli.in.c.cum ordinem.col. 8.de rescript.

ANNOTATIO.

Adde Iaſ.in.l.1.nu.3.ff. de noui oper.nunti. Hippol.in rep.rub de probati. nu. 201. Mar. Anto.Nattę conſ.275.nu.1.volu.2.Ludo.Car. in practi.crimi fol.8.nume.26.qui multos doctores allegat, ex quorum relatione constat huius regulæ doctrinam communi omnium doctorum suffragio esse receptam.

REGVLA. CCCCXCVIII.

Nullitati sententiæ potest quis pacto renuntiare, & sic se astringere, vt de ea nõ possit agere vel excipere ita not.Ang.in rep.§. qui prouocauit.in l.tale pactum. ff. de pact. col. 16. ver. iuxta prędicta quęro. & consuluit idẽ conſ.97.incipi. A. & B. facit text.& glo.in.l. si creditoribus. C. de seruo pig.da.man.facit quod not.Bar. in.l. properandum.1.col.in fine.C.de iudi. & Imo.in.c pen. in col.fin. in princi. de iudi.

Limita, in quatuor casibus vt per Philip.in.c.dilecto. de appel. in col. 32.in.q.50.

ANNOTATIO.

Adde glo.in verbo.socij.per tex.ibi in.l.2. C.cõm.vti.iud.quam sequitur Abb.conſ.92. col.1.nu.1.lib 1 & in.c.examinata.col.2.not. 3.de confir.vti.vel inuti. Roma. conſil.173. col.vlti. & in conſ.175.col.2.Cardi.conſ. 71. col.2.nu.6 Bartho.50.cõſ.220.col.3.ver.Nec huic conclusioni.nu.3.lib.2. Cald.conſ.8. col.

Universidad de Deusto
Biblioteca

2.sub tit.de re iudi.Deci.conſ.475 nu.33. & in.c.de cauſis.nu.8.de offi.delega.&in.c.prudẽtiam.nu.20.eo.ti.Ioã.Cora.in rep.l.admonendi.nu.47.ff.de iure iuran. & latius quam alibi Ioan.Bapti.Peru.in tract.de arbi.lib.7. c.10.& ſeq.vbi ſcribens de compromiſſo tradit quando,& in quibus caſibus pactum & renuntiatio nullitatis valeat.Aymo.conſ.29.col. 3.nu.6.& fatentur hanc opinionem eſſe communiter receptam Ferdi.de Loaz,de matrimonio.2.par.nu.47.fol.72 col.2.Corne.cõſ. 245.col.2.nu.8.lib.2.& conſ.57.col.6.nu.19. lib.3.Hippo.in rep.rub.de proba.C.nu.279. & eſt magis cõmuniter approbata teſte Alex. in.l.quod iuſsit nu.42.ff.de re iudi.quam ſequitur Sebaſtianus Vanti.in tract.de nulli. rub.quib.mod.ſen.nul.rep.nu.18.

Hanc regulam, vltra authorem noſtrum cum quatuor limitationibus, ſcripſit Felin.in c.ſignificaſti.nu.7.col.3.ver. Tenemenți.de foro comp.& in.c.de cauſis.col.3. ver. Prima concluſio.de offici.delega.

De litera. O.

REGVLA. CCCCXCIX.

OBlationes non tenẽtur facere Chriſtiani ex prẽcepto, nec ex debito dominicis dieb., vel feſtiuis,in eccleſijs parrochialibus nec in alijs.ita concludit S.Thom.2.2.q.86.arti.1.quem refert & ſequitur Calca.conſ.57.col.pen.in fine.de quo per Ioan. And. & Cardi. Flo.in rub.de parroch. & vid.l. 3. & 4.ti.20.par.2.

Limita in quatuor caſibus, vt per S.Tho.vbi ſupra. quos remiſsiue ſequitur Cal.can.in loco iam allegato & ponit Abb.in.d.rub.de parroch.& Sylues.in verbo, Decimę.§.ſecundo quęritur.

ANNOTATIO.

Adde D.epiſcopum Segouiẽſem cum multis ab eo allegatis lib.1.vari.reſo.c.17.nu.3.

Hanc regulam vltra authorem,cum.5. limitationibus ſcribit Petr.Rebuff.in tract. de decim.1.q.nu.24.

REGVLA. D.

Obligatio vel onus augetur aucta re:ex qua vel propter quam, aliquid debetur.probatur iſta regula in.l.etſi contra.ff.de vulg.& pupi.not.in.l.paterfam.§.duobus.ff.ad leg.Fal. deſcripſit eã,corroborat & limitat ſex modis Alber.Bru.in tract. de aug. & dimi.mone.fol.14.col.1.cum duab.ſeq. ver. Decima tertia concluſio.

REGVLA. DI.

Obligatio eſt mater actionis gloſſ. de acti.inſti.in princ. in verbo, actio in med. glo.

Limita dupliciter vt per Iaſ. ibi in col.2.ver.Iſta tamen concluſio.

REGVLA. DII.

Obligatio dandi in cõtractibus innominatis ſuccedit ad intereſſe, nec eſt præciſa tex.in.l.naturalis.§.1.ff.de preſcr.ver. & in.l.1. ad fin. ff. de rer. perm.glo.in.l.cum precibus.C.eo.ti. glo.in.l.vni.C.de ſent.

Amplia vno modo & limita dupliciter,vt per Iaſ.in.l.ſtipulationes non diuiduntur.14.col.ff. de verb.oblig.

ANNOTATIO.

Adde tex.in.l.iuris gentium §.1 ff.de pact. &in.l.quoniam aſſeuerans.C.de rer. perm.l. 3.ti.6.par.5.Et vltra ordinarios interpretes vide circa huius regulæ materiam Anto.Gome. de contracti.c.8.nu.3.

REGVLA. D.III.

Obligationis conditio non mutatur peaſonarum mutatione. text. in.l. 2.§.ex his.ff.de verb.oblig. & in.l.in executione

executione.§.pro parte eo.tit.& in.l. 2.C.de fru.& lit.expen.

Limita duobus modis, vt per Iaſ.in d.§.ex his.col.2.nu.3.

REGVLA D.IIII.

Obligatio ad intereſſe, & ſic ad pecuniam,dicitur eſſe indiuidua:& ideo contra quemlibet, ex hęredibus promiſſoris agi debet proportione hæreditaria.tex.eſt vbi not.in.l. ſtipulationes non diuiduntur.ff.de verb.oblig.

Limita dupliciter, vt per Iaſ.in.d. l.ſtipulationes.col.2.nu.7. vbi primã dicit ſingularem.

REGVLA: D.V.

Obligationibus dandi, non ſuccedit obligatio ad intereſſe: ſed obligatus tenetur prẽciſe dare & ſic dominium transferre tex.eſt,qui ad hoc ſecundum Iaſ. ibi tota die allegatur in fundi.§.hęc ſtipulatio.ff.de verb.obliga.tenet Bar.in.l.ſtipulationes nõ diuiduntur.& in.l.vbi autem eod.ti.

Limita octo modis,quarum ſex limitationes ponit Iaſ.in.d.l.ſtipulationes non diuiduntur.col.15.& 16.alias duas ponit idem Iaſ.in.d.§. hęc ſtipulatio.col.1.

ANNOTATIO

Adde late Iaſ. poſt alios interpretes in §.actionum.nu.50.Inſti.de actioni.

REGVLA. D.VI.

Obligationibus facti, non tenetur quis prẽciſe, ad factum, ſed ſoluendo intereſſe liberatur. tex.in.l.ſtipulationes non diuidũtur.ff.de verbo.oblig. & in.l.ſi quis ab alio.ff.de re iudi.

Limita quatuor modis, vt per Iaſ. in.d.l.ſtipulationes.col.antep. vbi dicit,quod alias quatuor limitatiões ponit Alex.ibi & alias quinque Bal. in addi.ad Spe.tit.de intereſſe ver.Et nota quod aut merum factum. & dicit quod alio modo limitat Roma.in qua limitatione licet non fuerit auſus decisiue ſe affirmare refert tamen Abb. in duobus eam tenentem cõtra Anto.

ANNOTATIO.

Adde Iaſ.in.§.actionum.nu.47.cum ſeq. inſti.de actionibus:quo loco regulam hanc cũ tribus limitationibus conſtituit.

REGVLA. D.VII.

Occidere alium eſt licitum etiam pro rerum defenſione gloſ.eſt in.l.vt vim ff.de ius.& iur.not.Bar. in.l.furem.ff.ad leg.Corne.de ſicar. hanc opinionem approbat lex noſtri regni in ordi.Rega.li.8.tit.13.l.4. hanc etiã ſententiam tenet Ioan. Villemati.in rep.l.Diuus ad leg. Cor. de ſicar. ff. col.6.& vide Sylueſ.in verbo, excõmunicatio.lo.6.in.4.not. ver. Nono in eod.

Amplia tripliciter,vt per Iaſ.in.d. l.vt vim.in.5.col.ver.in glo.ibi.& vide Ioan. Villemati vbi ſupra qui ampliat dupliciter.

Limita quatuor modis, vt per eundem Iaſ.vbi ſupra,in col.6.quem vide pro ipſa principali regula in.d.§.col. vbi aliqua ponderat contra eam poſt Ana.in.c.2.& in.c.ſuſcepimus.de homi.& tandem reſidet in opinione.d. glo.quæ eſt communis ſecũdum eum. Sed opinionem Ioan.de Ana. in. locis ſupra allegatis,defendit & ſuſtentare videtur Fortunius Garcia de Erella, prẽclari ingenij Hiſpanus doctor nunc & merito vnus ex conſiliarijs Cæſaris inuictiſsimi, ac catholici regis noſtri in militantium ordinum

conſilio

Universidad de Deusto
Biblioteca

consilio,ac ob eius magnam iuris peritiam,prudẽtiam,ac virtutum copiã, quas ipse sum sępius expertus, omni honore, ac æstimatione dignissimus. in.d.l.vt vim in col.6.cum trib⁹ seq. vbi respondit fundamentis Ias. adductis pro cõmuni. & vide Iacob. Boullen.in rep.§.famosos.l.capitalium. ff. de pœnis fol.16.cum duobus seq. vbi etiam decem fundamentis confirmat opinionem Ioan.de Ana. & respõdet ad fundamenta vrgentia pro contraria parte,& residet in opinione prędicta licet dicat quod opinio gloss. & Bar. & est communis. vide Philip.in d.l.vt vim.in col.10.& seq.

ANNOTATIO.

Adde Bar.in.l.1.nu.2.& 7. C. vnde vi glo: in.l.itaque,in verbo,latronem.ff.ad leg.Acqu. Areti.cons.80 nu 8. Hippo.in l.furem nu 3. ff.ad l.Cor.de sicar.& cons.4.nume.8. & 22. Matthæ.de Afflict.in cõst.Neap.lib.1.rub.13. nu.20.& si.Bartho. Chassa.in cons. Burg.tit. *Des iustices*.rub.1.§.5.num.11. Matthese.not. 135.Ias.in princ.instit.de actioni.nu.69. & ibi Gome.nu 55.Ludo.Carre.vbi doctrinam huius regulæ fatetur esse cõmunem de iure civili.in pract.crimi.rub.de homi.§.6.nu.29. Et vide.l.1.ti.17.lib.4.for.& regiam.l.3.ti.8.par. 7.& ibi Grego.Lup. Et istius regulæ veritatẽ in vtroque iure nec non in animę iudicio explicant atque resoluunt pro eorum insigni eruditione D.episcopus Segou.in Clem.si furiosus.3 par.relecti.§ vni.nu.6. Fran.à Victoria in relectione de indijs,siue de iure belli.nu.4.

Hanc regulam,vltra authorem nostrum cũ quatuor limitationibus scripsit Petr⁹ Dueñas in reg.191.incip Defensio.Et cum sex ampliationibus eam interpretatur Petrus Plaza lib.1. epitom.delictor.c.28.nu.32.

Occidere vide supra animus. & in verbo consulens.& infra Rebãnitus.

REGVLA. D.VIII.

Officiales nõ possunt mutuare,nec alios contractus facere durante officio eorum.tex.in.l. principalibus. ff. si cer.pet.vbi vide ꝑ glo.cõcor.iura.

Amplia hanc regulam vnico modo,& limita decem modis notãdis & bene discussis,vt per Ias.in.d.l.principalibus.per tres priores colũnas.

ANNOTATIO.

Adde regiam.l.3.ti.5.par.5.& cap.2. in cap. prætorum vbi late Fran.Auiles & vide Petrũ Auenda.lib.1.de exequẽdis mand.c.2.nu.19.

Hanc regulam cum decem limitationibus scripsit Ioan. Matien. in dial. relat. 3. part. cap.27.

Officiales.vide supra dominis.

REGVLA. DIX.

Officio iudicis prescribitur spatio triginta annorum not.glo.in.l. sicut. C.de prescrip.trig.vel.quad.anno.in verbo,persequutione.& in.l. querela.C.de fal.

Primo fallit,quando officium iudicis succedit loco exceptionis,quia tunc est perpetuæ vitæ.

Secundo fallit,quãdo officium habet causam ex iure, quòd in futurum semper instat.

Tertio fallit, ratione subiectæ materiæ,pro qua competit,quia secundũ eam aliquãdo prorogatur in longius, aliquando durat breuius . iura & alia in fauorem huius regulę & restrictionum suarum vide per Balb. in tract. de præscrip.4.par. partis principalis in.30.q.prin.per duas col.

REGVLA. D.X.

Officium iudicis. potest implorare timens ab aliquo offendi, vt ipsum cõpellat ad præstandam cautionem. Ita Bar.in.l.illicitas.§. ne potentiores.ff. de

de offici.præsid.& in.l.sanctum.ff. de rerum diuisi. & in.l.denuntiamus.C. de his qui ad eccles.cõfug. & in.l.qui bona.§.dãni.ff.de damno infect.& ibi Ang.Bal.in auth.habita.C.ne fil.pro pat.& in.l.fin.C.de offi.præfect. vig. Abb.Panor.in rub.de treg.& pa. vbi Feli.col.5.nu.10.

Limita & declara istam regulam.9 modis,vt per Feli.in.d.rub.nume.10. col.5.cum duabus seq.

ANNOTATIO.

Adde Inno.in.c.1.ad fin.de offici.deleg.& in.c.grauem.de sent.excom. Cosm.Guim.in prag.sanct. Galli. in procem. in verbo, Pacis. Spe.in tit.de pign.§.sequitur.ver. Quid si timeo.& ibi Ioan.And.& iterum tit. de offici. deleg.§.sequitur.ver. Porro. Hippol. in.l.1.§. præterea.nu. 47.ff.de quæsti. & omnium diligentissime Bonifaci.in tract.malefi.tit. de pace.nume 7.Anto.Gome.in tract.delictor.c.6. nu.16.vbi regulam hanc octo fundamentis corroborat Paul.Parisi.cons.168.vol.4.Pet.Plaza lib.1.epito.delict.c.7.nu.1.Fran.Auiles in capitibus prætorum capi.6.nu.8. Et nota quod in regno Franciæ minime quis cogitur prædictam regulæ nostræ cautionem præstare, sed aliud remedium forensi exercitatione receptum est si credimus Stepha.Auff. qui est legendus in Cape.Tolosa. q. 489. penes finem in versi.Adde in practica.

Amplia primo istam regulam , vt procedat etiam si is qui hanc cautionem petit dedit causam inimicitiæ quia nihilominus cautio illi nõ denegabitur Bar.in.l.qui bona.§.si quis iuxta. ff.de dãn.infect.vbi sequuntur Imo.& Alex. Ias.in.l.si super possessione.nu.6. C. de transacti.Ioan.Lopius in repeti.rub.de dona.inter vir.& vxor.§.77.nu.29.in fine egregi⁹ doctor Oroscius in.l.illicitas.§.ne potentiores.nu.14. ff.de offic.præsi.Vital.de Camp.in tract.clausularum.in clausu. Nil nouari securitate pendente nu 18.Ripa in rub.ff.de dãn.infecto & communem opinionem esse testatur idem Fran.de Ripa.in.c.1.nu.14.de iudi.quam sequitur.Abb.in.c.literas.nu.23. de resti. spoli. & in.c.1.nu.8.vt lite non cont. Quanuis in hoc casu cautionem denegandam esse tenuerunt Ang.de Perusio.in.d.l.qui bona.§.cæterũ.nu.2.Paul. & Roma.in.d.§.si quis iuxta eiusdem legis.Sed primam sententiam (quã veriorem puto)non vulgariter confirmat tex. in.c.de benedicto.32.q.1.vbi maritus vxori adulteræ præstat hanc cautionem, cum tamen illa iustissimam causam inimicitiæ atque doloris marito obtulerit.

Secundo amplia,vt diebus feriatis hęc cautio peti possit quod eleganter net.Alex. cons. 130.nu.3.vol.4.

Tertio amplia,quod etiam is qui offendi timetà iudice potest impetrare, vt sibi ministret familiam satellitum,si tanta sit aduersarij potentia,vt illa opus sit ad eius defensionem.l. vlti.de eroga milit anno.lib.12.vbi glo.in verbo,agnoscere hoc intelligit dummodo ab eo satellites alantur,quem comitantur: quam sequitur Bar.in l.sanctum.ff.de rerum diui.Bal. in.l.generaliter.§. sed de his præsentibus. C. de reb.cred.Ang.vbi glo.illam reputat sing.in §.fin.nu.11.insti de actio.Gerar.de Petra sancta singul.78.Guid.Pap. decisi.211.nu.2.Cępol.in.l.qui neq;.§.solutum.nu.2.ff.deverbo. sign.Ias.in.l.ait prętor.§.item etiam. nu.11.ff. de eden.& in.l.si victum.nu.2.ff. de re iudi. & in.l.si super possessione nu.6.C.de trãsacti. Auff.in cape. Tholo.q.100.Imo. And.Alcia. in.d.l.si super possessione.nu.23.asserit vidisse hoc familiæ præsidium pręstari impensis eius, cuius timor est ne aduersarium offendat, ne audacia iuste timentibus sit damnosa. quod si paupertate laborat is qui damnum timet censeo hoc familię præsidium præstandum esse impensis illius quem timet.si is causam timori dedisset. Nam debitor pauper incarceratus impensis creditoris est in carcere subleuãdus. glo.in ea.l.vlti.quam allegans multos fatetur esse communiter approbatam dominus Bernardinus Sandoualius in egregio opusculo pauperum incarceratorum.c.10.col.2.

Quarto amplia vt is qui hãc cautionem præstat, pro familiaribus quoque suis quos nostri complices appellant repromittere tenetur.argumento text.in.l.qui insulam.§. vlti.ff.loca. vbi qui incorruptas ędes reddere promisit, nõ solum facto suo, sed domesticorũ quoque vim factam præstare tenetur.atque ita ex illo tex. tenuit Guil.de Cuno.in.d.§. ne potẽtiores & ibi Bar.nume.5.Oroscius nu.12.Parisi.consi. 168.nu.5 vol.4.quod visus est tenuisse Inno. in.c.Apostolicæ de re iudi.lib.6. Ripa in rub. ff.de dãn.infecto qui hoc limitat,vt solum procedat,quando quis suos familiares prohibere

Universidad de Deusto
Biblioteca

poteſt, ne aliquē offendant quem vidē. nu. 16.

Quinto amplia, vt ſolo iuramento petentis hanc cautionem ſtandum ſit, neq; aliter apud iudicem fidem timoris facere tenetur. Nā creditor ſuſpicionis fugæ debitorem inſimulans, ſolo iuramēto ſuſpicionis cauſas probat. Ang. in. l. nemo carcerem. de exactioni. tribu. li. 10. cuius opinionem communem eſſe teſtatur Socin. qui eam ſequitur in. l. ſi arbitrio. nu. 9. ff. qui ſatisda. cog. & communiter ſeruari in practica affirmat. Ioan. Baptiſ. de debit. fug. q. 6. nu. 18. Sed verius Bar. cēſet. in. l. capitaliarii. §. ad ſtatuas. nu. 2. ff. de pœnis. nulli eſſe ſecuritatem hanc præſtandam niſi cum legitima cauſa, quę preuia cognitione conſtare oportet. & hoc ſequitur Fel. in rub. de treg. & pa. nu. 10. Ripa. in. d. rub. ff. de dān. infect. nu. 8. Non enim oportet aliquem grauari ad fideiubendū ſine euidenti cauſa, fideiuſsio onus equidem iuris præſumptione æſtimatur l. 2 §. ſed ſi dubitetur. ff. de iudi. Nec quicquam facit quod de fuga debitoris ſuſpecti adduximus ex Ang. quia verior & communior ſententia eſt in contrarium, quod ſolo creditoris iuramento ſtandum non ſit, ſed aliis adminiculis res probanda ſit, quibus deficientibus, iudex ad capturam minime procedet. ita placuit Bal. in. l. apertiſsimi. q vlti. vbi Sali. in fin. col. C. de iudici. vbi Iaſ. nu. 22. hanc opinionē communem eſſe fatetur. quam tenet idem Bal. in l. creditor qui non idoneum ff. ſi cer. peta. & in. l. quod cuitandi. nu. 2. C. de condi. ob tur. cau. & in. l. 2, ff. ſolu. ma. quo loco eam ſequitur Alex. nu. 22. & communem eſſe teſtantur Claud. col. 4. & Purpur. nu. 70. & eam ſequitur Alex. in l. ſi fideiuſſor. §. ſi. nu. 12. ff. qui Sat. dar. cog. & in. l. qui bona. §. quidam nu. 19. ff. de dān. infe. Cur. in. l. 2. nu. 38. ff. de iuris. omni. iudi. atq; ita eſſe ſolitum practicare affirmat Ange. de Are in prin. de action inſti. nu. 8. & opinionē iſtam vltra ſupra allegatos communem eſſe fatētur Deci. conſ. 75. col. 2. ver. Quarto hoc deducitur. Anto. de Tremol. ad Bonacur. in rubri. de recuſa. nu 3.

Sexto amplia, vt cautio hæc quæ in caſu huius regulę eſt præſtanda non debet eſſe nuda ſed pōr' cum pignore vel fideiuſſore quod poſt antiquiores ſcribentes bene reſoluit. D. Anto. Padilla in. l ſi ſuper poſſeſsione. nu. 22. C. de tranſacti. Imo iuramentum quoq; huic promiſsioni eſſe acceſſurum arbitratur Albe. in. d §. ne potentiores. nu. 8.

Septimo amplia vt regula procedat in tantum quod neque vllo tempore facultati petendi hāc cautionem præſcribi poſsit, cum timor tractum habeat ſucceſsiuum, ita bene probat Balb. in tract. de præſcri. 4. part. princi. q. 30. nume. 3.

Octauo amplia, vt iudex ex proprio officio partes compellere poſsit, vt inuicem hanc cautionem præſtent, quia in hoc publica vertitur vtilitas ſicut in puniendo delictum poſtquam commiſſum eſt. argu. text. in. l congruit. ff. de offic. præſidi. & eorum quę tradit Bar. in. l. 4. §. hoc autem iudicium. ff. de damno infect. & conducit multum bonus tex. in. l. 1. §. quies. ff. de offic. præf. vrb. quo diffinitum ſtat, iudici hoc peculiare munus incumbere vt in tranquillitate ſubditos cōſeruet. & ita expreſſe tenet Alberic. in. l. equiſsimum. ff. de vſufruct. quam legit in §. preced. requiritur tamen hoc caſu cauſę cognitio ſicuti ſi ad partis inſtantiā procederetur ex Imo. in. l. 2. §. 1. in fine. ff. ſol. matri. reprobando Dini ſententiā qui exiſtimabat cauſæ cognitionem neceſsariā non eſſe hoc caſu quando iudex ex officio procedit & hoc cōtra Dinum Felin. ſequitur in. d. rub. de treg & pace. vlti. col in princi. Ioan. de Arn. ſing. 53.

Nono amplia quod ſi cautio hæc ſemel prę ſtita fuerit non circunſcribitur territorio iudicis eam præcipientis, nam ſi cautio in hoc Cō plutenſi populo præſtita ſit & qui eam dedit, aduerſarium Pintię offendat abſque dubio ſecuritatem præſtitam offendit, ita tradiderunt Bar. nu. 6. Alb. nu 10. & Orocius. nu. 13. in. d. §. ne potentiores Iaſ. in. d. vlti. nu. 12, ff. de iuriſd. omni. iudi.

Decimo amplia, vt cautio hæc præſtāda ſit, etiam ſi is qui a iudice compellitur vt cautionem præſtet appellauit: nam huic appellationi deferendum non eſt ita cenſet Padilla in. d. l. ſi ſuper poſſeſsione. nu. 13. ex. l. fin. ff. de appel. recipi.

Illud tamen circa iſtam regulam notabis quod ſæpe pincipes cautionem hanc quibuſdam præſtare ſolent, cuius effectus eſt maximus, quod ſi quis aduerſus principis verbum aliquem offendat, præterquā quòd condignis pœnis eſt animaduertendus, incidit in crimē leſę maieſtatis. l. 1, ff. adleg. Iul. mag, quod Bar. annotauit in. d §. ne potētiores. nu. 9. & in. l. 1. nu. 2. de nauicula. lib. 11. vt hoc loco. miſſam ſcia nouā interpretationē ad. l. d. l. Budei quam bene defendit Duaren libro. 2. q. anniuerſ. c. 22. Nullus equidem præter principem hanc ſecuritatem

ſecurritatem præſtat vt animaduertit Ioan. de Platea in. l. cum ſæpe. nu. 11. de eroga. mili. anno. lib. 12. & multi ſequuntur quos refert Ioā. a Neuiza. conſi. 83. nu. 5. regij quoque Pintianij & Granatēſis prætorij magiſtratus plerūq; ſecuritatem hanc litigantibus repromittunt & dicuntur apud nos, *Cartas de amparo*.

REGVLA. D.XI.

Officio duplici poteſt quis fungi extra iudicium, vel in iudicio iuriſdictionis voluntariæ vbi non eſt impedimentum iuris vel facti iſtam regulam tradit Feli. in. c. ex literis. de proba. 4. col. quam ibi limitat quatuor modis.

ANNOTATIO.

Adde Petrum Antibolum in tract. de muneribus. 3. par. nu. 61. vol. 3. tracta. diuerſo. doct. apud quem late explicatum reperies quando quis duplici officio fungi poſsit.

REGVLA. D.XII.

Onus non augetur aucta re, circa quā vel in qua aliquid oneroſum verſatur, vel debetur.

Iſtam regulam tradit Alber. Bru. cum quinque limitationibus in allegato tract. de aug. & dimi. mone. fol. 13. 14. & ſeq.

ANNOTATIO.

Adde glo. ex qua regula iſta colligitur in. l. non modus. C. de ſerui. Vrba. vbi dato quod augeatur fundus, cui ſeruitus debetur, non ex eo ſeruit' augetur. quam regulam probat etiā tex. in. c. quanto. de cenſi. vbi expreſſum eſt quod ſi aliquis monaſterium fundauit, itaque quod ex redditibus ipſi' monaſterij detur procuratio monachis alterius monaſterij, & contingat quod multum ſit auctus numerus monachorum, quibus procuratio debetur ſit reductio iudicis arbitrio ad antiquam meſuram, ſeu numerum antiquum. Circa quem tex. vide Pala, Rub. de donationib. inter vir. & vxo. §. 66.

REGVLA D. XIII.

Opem præſtans punitur vt faciens glo. in. Clem. 1. in verbo, defenſauerit. de pœn. docto. vbi allegant iura in. c. 1. de offici. deleg.

Amplia tripliciter, & limita ſeptē modis, vt per Fel. ibi. col. 5. & ſequen.

ANNOTATIO

Adde pro huius regulæ elegānti reſolutione Ludo. Car. in practi, cri. fol. 134. nouiſsimæ impreſsionis Anto. Gome. 3. tomo de delictis. c. 3. nu. 48. D. epiſ. Couar. in Clem. ſi furioſus 2. par. relecti. c. 2. nu. 2. de homi. Aegid. Boſi. in tract. de delict. ti. de homici. nu. 33. pag. 265 Petr. à Plaza cum multis ab eo allegatis lib. 1. epito. delictor. c. 16. per totum. Et quando quis dicatur opem præſtare bene explicat Boeri. in deciſione. 167. nu 1.

Hanc regulam, vltra noſtrum authorem, cum ſeptem limitationibus vtiliter declarat Deci. in. c. 1. nu. 12. de offici. delega.

REGVLA. D.XIIII.

Opinio vltima videtur approbari, quando ſtatutum lex glo. vel doctor plures opiniones enumerat not. Bal. & Ang. ex tex. ibi in. l. ſi idem cū eodem. §. vlti. ff. de iuris. omni. iudi. probat glo. in. l. qui filium. §. Sabinus. ff. ad Trebeli. not. Bar. in. l. ſi bona fides ff. depoſi. per illum tex.

Limita tripliciter, vt per Iaſ. in. d. §. fi. quem refert deſcribendo eaſdem limitationes Ioan. de Neuizan. in ſua ſilua nupti. fol. 20. col. fin. & in earum duabus vltim. col. copioſus allegat quam ipſe Iaſ. & vide eundem in eadē ſylua nupti. ea quæ nuper in hoc anno. 1524. fuit impreſſa in fol. 116. in. 3. col. vbi dictis tribus limitationibus addit alias duas.

REGVLA. DXV.

Ordinarius vnus ex duobus datis

inſimul

Universidad de Deusto
Biblioteca

insimul, potest sententiam interlocutoriam ferre sine alio. glo. est quæ sic communiter intelligitur secundum Alex. ibi in col. 2. in. l. si vni. ff. de re iudi. voluit Bal. in. l. cum magistratus C. quando prouoca. non est necess. col. fi.

Limita dupliciter secũdum Alex. vbi supra, quas limitationes transcripsit Feli. de Alex. non faciendo mentionem in. c. causam matrimonij de offici. de lega. in prin.

Primo interlocutoria habenti vim diffinitiuæ: & hæc limitatio fuit Bar. in. d. l. si vni.

Secundo, quia non potest talis ordinarius sine alio citare ad audiendã sententiam diffinitiuam, vt per eos vbi supra.

REGVLA. D.XVI.

Ordinarius vnus ex pluribus procedere potest, quia habet in solidum iurisdictionem. tenet Bal. in. l. 1. ff. de offici. procon. Abb. in. c. prudentiam. super glo. in verbo, teneatur. de offic. delegat.

Limita tripliciter, vt per Felin. ibi col. 1.

REGVLA. DXVII.

Ordinarius potest causas meri vel mixti imperij delegare ex causa infirmitatis, sicut ex causa absentiæ communis est conclusio doctor. in. l. 1 ff. de officio eius cui est mãd. iurisd. & ibi ita dicit cõmuniter teneri Iaso. in prin. col. pen. pro qua opinione ipse aliqua adducit, licet Bulg. ibi & Roma. aliter sentiant. Et tu Hispane poteris extendere cum ista reg. l. 18. ti. 4. par. 3. quę quando ordinarius vocatur à rege, vel iuste abesse debet permittit taliũ causarum delegationem.

Amplia dictam conclusionem non solum, si infirmitas sit propria ipsius iudicis, imo si filiorum, vxoris vel suorum. arg. glo. in. c. communis. in verbo, suorum. 23. dist. quam glo. commendat. Abb. in. c. querela. in. 1. col. de procur. Alex. in. l. quęsitum. ff. de re iudi. & per illam gloss. motus ita in specie extendit istã regulam Iaso. in. d. l. 1. in princi. col. fin. licet non referat prędictos doctores illam glos. commendantes.

Limita quatuor modis, vt per eundem Iaso. vbi supra.

De litera. P.

REGVLA. D.XVIII.

PActum nudum nõ vestitur calore iudicij. vt in. l. siue apud acta. C. de trãsactioni. & in. l. si precedenti. §. Lucius. in verbo, pactus. ff. manda.

Limita tripliciter, vt per Ripam. in. l. 1. in prin. col. 3. ff. de verb. oblig.

Primo, vt non procedat in casibus quibus pacto nudo promittitur aliquid, quod tendat ad coadiuuandum iudicium (vt puta) de iudicio sisti, de iudicato soluendo. & de expensis restituẽdis, quod declara vt per eum ibi.

Secundo limita, in pacto nudo habenti implicitam confessionem de iusta sententia contra se lata.

ANNOTATIO.

Adde Iaso. in. l. si conuenerit. col. 4. ff. de iurisdi. omni. iudi. Iacobi. de sancto Georgi in. l. siue apud acta. C. de transaction. And. Alcia in rub. ff. de verb. obliga col. 5. & ibi Claud. de seycello in prin. eundẽ Alcia. & Claud. in. l. 1. illo. ti. ille col. 4. hic col. 2. ad finẽ & doctrinã huius regulę fatetur esse communem Deci. in. l. pacta nouissima. 3. not. C. de pact.

Hanc regulam, cæteris præstantibus constituit And. ab Exea lib. pactor. qui à nu. 410. pag. 206. ver. Vigesimo septimo vsque ad numerum. 415. octo fundamentis eam impugnat & a nume. 416. vsq; ad numerũ. 419. quatuor fundamẽtis eam corroborat & fatetur esse cõmunem opinionem & ab illo numero vsque ad numerum. 421. fol. 221. ampliat eam vnico modo & sex modis limitat.

REGVLA. D.XIX.

Pactum de litigando coram incõpetenti iudice, non facit illum competentem, & pacisens conuentioni stare non cogitur. tex. est in. l. si conuenerit. ff. de iuris. omni. iudi.

Limita decem modis, vt per Alex. ibi col. 1. cum duab. sequen.

ANNOTATIO.

Adde late pro intellectu huius regulæ Cardi. in. c. significantibus. 6. & 7. oppo. de offici. deleg. & in c. 1. de iudi. Matthęs. & ibi Gab. Sa. in addi. not. 106 Guid. Pap. deci. 77. And. Alci. in. d. c. 1. de iudi. nu. 38. & lib. 2. Paradoxo. c. 17. Couar. in. c. quamuis pactum. 1. part. relicti. nu. 7. de pacti. lib. 6. And ab. Exea. lib. pactorũ. nu. 415. pa 214. Ioan. Cora. li. 4. miscel. c. 5. text. & glo. in. l. 7. ti. 7. par. 3. l. 7. ti. 3. lib. 2. foro leg. Abb. & Canon. in. c 1. de iudicijs.

Hanc regulam, vltra authorem nostrum cũ sex limitationibus descripsit. Feli. in. d. c. 1. de iudi. nume. 5.

REGVLA. DXX.

Pactum initum inter partes, vt nõ liceat appellare valet. l. 1. §. 1. ff. à quibus appel. non. li. l. fina. §. fin. C. de tẽpo. app.

Limita dupliciter, vt per Ioan. Crotum in rep. l. nemo potest. ff. de legatis. 1. in col. 24.

Primo, in causa criminali allegat glo. in. l. pactum inter hæredem. ff. de pact. & Bal. in. d. §. fi. col. 1.

Secundo, in procuratore etiam habente mandatum cum libera. allegat Bal. vbi supra & Ang. in. d. §. 1.

ANNOTATIO.

Adde & amplia regulam istam, vt nõ solum non valeat pactum cõuentum inter partes de non appellando, verum etiam de non agendo de nullitate. vt tradit noster author & ibi dixi in annot. supra reg. 498. incipi. Nullitati.

REGVLA. D.XXI.

Pactum factum ab ingrediente monasterium de retinend. bonis proprijs nõ valet, & ingressus remanet purus. glo. in auth. ingressi. C. de sacro. eccl. & in auth. de monach. §. illud. colla. 1. & in. l. si pater. la. 1. glo. 2. ff. de adopt. & in. c. solet. 32. q. 2. tenet Inno. Host. Ioan. And. & Anto. in. c. fi. de condi. appo. vbi hanc dicit Anto. cõmunem opinionem idem dicit Imo. in. c. cum M. de consti. vide omnino Iaso. qui refert quinque opiniones in hoc & tandem ita concludit in. d. auth. ingressi. col. 5. cum trib. seq.

Limita supra scriptam communem sententiam tripliciter, vt per eundem Iaso. in. dict. authen. col. 8. circa fin. & sequ.

ANNOTATIO.

Adde glo. in. c. fin. de condi appo. quæ per tex. illum quem ad matrimonium spirituale & sic professionem inducit, asserit professionẽ irritam esse, posita conditione de retinẽdis bonis proprijs. idem repetit in. c. 2. de sta. monacho. & glo. in. l. per seruum. §. 1. ff. de vsu & habi. Cald. Cardi. & Abb. in. d. c. vlti. Areti. in. l. 1. §. sed si mihi. col. 2. col. 2. & 3. ff. de verb. obli. Deci. in auth. ingressi. nu. 22. C. de sacro. eccle. per text. inductum à contrario sensu in cap. dudum de. conuersi coniuga. Ex quibus apparet doctrinã nostræ regulæ verã non esse

Universidad de Deusto
Biblioteca

& opinionem istam contra regulam hanc fatetur esse communem Barba.cons.3.col. pen. vol.1.And.Alcia.in.d.§.sed si mihi. nume.19. quam sequitur Adrianus summ⁹ ecclesię prę sul.in.4.quæst.9.de matrimonio qua in re legendus est insignis Couar.lib.4.decretalium 2.par.c.3.§.1.nume.18. qui conatur istius cõtrouersiæ quæstionis veritatem resoluere, quã clarius ipse tribus conclusionibus constitutis aperiam, dũmodo prius præmittam. Quod ad religionis perfectę substantiam, pertinent hæc tria vota continentiæ, paupertatis, & obedientiæ vt eleganter scribit. S. Thom.2.2. q.186. arti.3.4.& 5.non tamen precise hæc tria vota de substantia religionis sunt, quin quandoque limitata adhęreant religioni, vt paupertatis vo tum intelligitur in particulari non vero in communi. Item votum continentiæ, quandoque intelligitur in castitate coniugali, vt in militibus sancti Iacobi, qui castitatem coniugalem profitentur & sunt nihilominus religiosi, quia tria vota substantialia profitentur vt docte ostendit noster Fortunius Garsi.in consilio prestito pro militibus sancti Iacobi. 2.par.ver.Præterea. Quanuis in hac re Domi. Soto lib.8.de iusti.& iure.q.5.artic.3. existimet coniugium omnino pugnare cum religione & ex hoc infert hos milites sancti Iacobi non esse simpliciter religiosos. idẽ de similibus, quod latius apud eum legendũ est, quod Couar.in loco nouissime allegato tetigit.

Sit igitur prima cõclusio, si religiosus in professione regulæ paciscitur, quod liceat sibi habere aliqua bona, pro suis necessitatibus, ingressus valet: & tale pactum intelligitur, quod habeat illa bona tanquam obedientiarius secundum Abb.in.cap.insinuasse. qui cleri.vel vob quod ante cum glo.ibi voluit in verbo, in domo propria. quæ conclusio multis confirmari potest quæ late tradit Ias.in.d. authẽ. ingressi.col.6.4.oppo.vbi Deci.col.4. Quanuis opinionem istam impugnet Anto. Rub. in l. nõ solũ §.morte.col.90.ff.de noui oper. nun. cuius opinio procederet qñ apparet, quod is q profitetur ea intẽtione reseruauit sibi illorum bonorũ administrationẽ, vt nõ posset ad nutũ abbatis ab ea remoueri, in dubio aũt præsumẽ dũ est quod illa reseruatio ponit ad excitandã abbatis voluntatem, non autem ad obligandũ.

Secunda cõclusio, si quis in professione ipsa faciat pactum expressum quod sibi retinere liceat proprietatem aliquorum bonorũ, tale pactũ vitiat ingressum glo.magna in.c.2.& in.c. cum ad monasterium. de sta.monachor. cum simi. vt per Ias.in.d.auth.ingressi.col.5.ver.secũda principalis fuit opinio. vbi dicit istã esse magis cõmunem opinionẽ. Licet ipse teneat contra eã contra quã etiã tenuit Ripa in.c. cũ M.Ferrariensis.col.46.ver.Quinto infertur. de consti. tñ communem sequitur reprobãdo Ias.Deci.in.d.auth.ingressi.col.4. eandẽ opinionẽ fatetur esse communẽ contra Ias.And. ab Exea.in lib pactorũ.nu.510.pag.307.And. Alci.in.d.§.sed si mihi.col.5.ver.secũdo infertur Et ratio est, quia si pactũ nullũ esset, & valeret ingressus, qui alias non intẽdebat ingredi, nisi sibi liceret habere bona propria remaneret in monasterio obligatus contra suam voluntatẽ, tñ Deus non vult militẽ inutũ, sed voluntarium cap.non est.5.q.1.glo. in verbo, delectabile.in Extraua.Ioan 22. Secũda ratio, qa pactũ iuxta cõtractũ appositũ, quod est contra substantiã contractus, si non potest trãsformare contractũ in alium contractũ de se validũ, reddit contractum ipso iure nullum.l per seruum §.vlt.ff.de vsu.& habita.cum simi. Quæ conclusio ampliatur, vt procedat etiam si talis reseruatio fiat per viam modi vt scribit Anto. Rub.in.d.§.morte.col.90. quem Couar. sequitur in.d.nu.18. quod multo fortius procederet, qñ talis modus esset causa finalis ipsius ingressus siue professionis, nã quo ad resolutionẽ cõtract', talis modus, qui est causa finalis ęquiparatur conditioni.text.in.l.1. C de donaque sub modo & in.l.cum tale fundum.C.de pact.inter empto.& vendi.tradit. Abb.in.c.verũ.de cõdi.appo. Corne.cons.102.col.5.lib.2.

Tertia & vltima conclusio, si tale pactum, quod monacho liceat habere proprium factũ interponatur ex interuallo, vitiatur, & ingressus validus remanet.vt tenet gloss.in.d.§.vlti. l.per seruũ Iasso.in.d.authen. ingressi. col. 6. ver.Tertia fuit opinio. Quæ conclusio ea ratione iuuatur, quia iura, quæ loquũtur de trãsformatione cõtractus, intelligũtur si in continẽti pactũ iuxta cõtractum apponatur.l.pacta conuenta.& ibi glo ff.de contra empti.

REGVLA. D.XXII.

Pactum de non succedendo non valet tex.in.l.ex eo.C.de inutili. stipul. & in.l.cũ donationis.C. de trãsactioni.& in.l.fin.C.de pact. & in.l. pactũ quod dotali.C.de collat. Georg. Natan

tan.in rep.capi. quanuis pactũ.col.15. de pacti. ff 6.vbi ponit tres rationes.

Limita sex modis, vt per eum ibi.

Primo vbi tale pactũ à statuto vel consuetudine esset approbatum. ita sing.Bal.in.l.cum Archimedoram.C. vt in poss lega.per.cap.mulier. & per cap.nihil.si de feud. fuer. contro. inter domi.& agna. vide tamen Georgi. ibi qui in contrarium allegat Bal. & modernos Bononienses in quorum opinione residere videtur, & respõdet ad fundamenta Bal.in.d.l.cum Archim.

Secundo fallit in militibus tendentibus ad bellũ, inter quos valet pactũ de inuicẽ succedẽdo.l.licet.C.de pact.

Tertio, fallit ad pias causas secundum Bal. singulariter in.l. fin. C. de pact. quia si valet fauore armatę militię, vt prędixi fortius valebit fauore cœlestis militiæ.l.milites.cum glo.C. loca.& est glo.in.l. milites.§.1 ff de re iudi.& vide eundẽ Georgi. vbi supra allegantem Roma. pro contraria opinione & tandem saluantem Bal.

Quarto fallit si pactum de succedẽdo esset iuratum secundũ Bal. sing.in c.moribus.si de feudo fueri. cont.inter domi.& agna. vide tamen Geor. vbi supra, dicentem in contrario esse veritatem.

Quinto fallit, vbi pater cui factum est pactum, de succedendo intestatus decederet, nam inter liberos tale pactum erit seruandum: quia inter ipsos non refert quomodo pater, vel per epistolam vel alter declaret suam voluntatem, vt secundum illam filij succedant.l.fin.C.fami.ercis. quod est singulariter notandum si ponamus quod pactum contineat filios debere succedere portionibus inæqualibus & si aliter qui ab intestato successissent, quo casu filij ex hoc pacto succederent, nõ autem æquali portione.

Sexto & vltimo fallit, vbi per tale pactum de succedendo, directo non tollitur facultas testandi, sed reseruatur alia forma disponendi de bonis per tex.in.l.quidam cum filium. iuncta glo.mag.circa finem.ff.de verb. oblig.secundum Ludo.in.d.l.stipulatio hoc modo in col.12.

ANNOTATIO.

Adde latissime Anto Gome in.l. 22. Tauri, quo loco post alios Hispanos interpretes a numero 1.vsque ad numerum.17. multa scribit lectu non indigna. Et circa hanc regulam & eius limitationes & vide etiam D.episcopũ Segou.in.c.quanuis pactum.3 par.in initio de pact.lib.6.

Hanc regulam, vltra authorem nostrum cũ 7 limitationibus scribit Guil.Benedi. in cap. Raynutius in verbo, duas habens filias de testa.nu.240. quarum limitationum quinq; differunt à limitationibus hic scriptis. Et vide latissime circa hanc regulam Ferdi. Mencha. de successi.crea.lib.2.primæ part.§.13.nu.1. cum multis seq.

REGVLA. D.XXIII.

Pactum de succedendo non obstante ingratitudine, inter patrem & filiũ valet.tex.in.l.omnimodo.C.de inofficiosa donation.& tenet Georg. Natan in rep.cap.quanuis pactum.de pactis lib.6.col.17.

Limita tripliciter hanc regulam, vt ibi per eum.

Primo fallit, vbi non remitteretur ingratitudo præterita, sed futura: puta si dicatur quod non obstante ingratitudine committenda filius succedat patri quia tale pactum inuitat ad delinquendum ideo non valet.l. conuenire.ff.de pactis dota. l. quidam decedens.ff.de adminis.tuto.cap.vt famę. de senten.excommu.

Secundo fallit in casu.l. 2. C. de liber. & eorum lib. vbi liberto propter

Universidad de Deusto
Biblioteca

ingratitudinem in ſeruitutem reuoca to, non poteſt remitti talis ingratitudo, nec à domino dari libertas principe inconſulto.

Tertio fallit, quando non obſtante tali remiſsione, virtute delicti cõmiſſi, ille remanet incapax hæreditatis in genere & iure ſuccedendi. per. l. 1. C. de hæredi. inſti. ſecundum Ioan. de Imo. & Gemi. in. d. c. quanuis.

ANNOTATIO.

Adde Guil. Bened. in c Raynuntius. in verbo, Duas habens filias. nume. 218. de teſtam. vbi regulam hanc cum eiſdem limitationibus ab authore hic conſtitutis deſcribit, eas tamen latius declarat.

REGVLA: D. XXIIII.

Pactum de hereditate viuentis nõ valet text. in. l. fin. C. de pact. & in. l. quidam in iure. §. fin. ff. de donationi. Georgi. Natan. in repeti. c. quanuis pactum de pactis lib. 6. col. 18.

Limita quinque modis, vt per eũ ibi.

Primo, ſi ille de cuius hereditate agitur conſentiret. d. l. fi. dummodo in tali cõſenſu per ſe iuret vſque ad mortem vt ibi.

Secundo fallit vbi fieret pactum ſuper hæreditate incerti hominis. l. 3. ff. pro ſocio.

Tertio fallit, vbi tale pactũ diſponendi de hæreditate fieret in conſequentiam alterius contractus liciti præcedentis. l. ſi ſeruum. in prin. ff. de acti. emp.

Quarto fallit, vbi fieret tale pactũ ad liberandum paciſcentem (puta) pater habet multos creditores filiº in vita patris dat certũ quid creditoribus, hoc pacto quod ipſum nõ moleſtẽt, ſi contingat eum ſuccedere patri. l. cum qui. §. filium. ff. de pact.

Quinto fallit, vbi talis hereditas veniret acceſſorie (puta) vendo hereditatem, in qua erat annexa ſubſtitutio pupillaris, ad quam venditor ſperabat venire, ex pupillari, certe in hac venditione hereditatis poteſt fieri pactũ de hereditate pupilli viuentis, quę venit acceſſoriè. l. 2. §. illud. verſ. plane. in verbo, maxime. ff. de hered. vel actio. vendi. ita Bal. in. d. l. fi. vide tamen eum ibi, qui contra hanc limitationem facit ponderationem quãdam & cogitandum relinquit.

ANNOTATIO.

Adde D. epiſcopum Segouienſem in. cap. quanuis pactum. 3. par. relectionis in initio de pact. lib. 6. Anto. Gome. in. l 22. Tauri nu. 17. Camba. in tract. clauſu. rub. de renun. futurę ſucceſsi.

Hãc regulam, vltra authorẽ cũ eiſdẽ quinq; limitationibus ab eo cõſtitutis deſcribit Guil. Bened. in. c. Raynuntius. in verbo, duas habẽs filias. nu. 236. de teſtamen. Eandem regulam ſcribit Ferdi. Mench. 1. par. de ſucceſsi. creati. §. 18. vbi à numero. 193. vſque ad numerum. 247. eam ampliat triginta modis, & à numero. 249. vſque ad numerum. 269. limitat eam. 17. modis.

REGVLA. D. XXV.

Papa ex cauſa poteſt interpretari ius diuinũ cõſtitutione, vel reſcripto licet non in totũ tollere tex. in. c. licet. de feri. & in Cleme. pręſenti. de cenſi. & in. c. quãquam. de cenſib. in. 6. & in c. non minus. de immu. eccleſi. Ioan. And. in. c. cum ad monaſteriũ. de ſta. monacho. & in reg. ſemel Deo de regu. iur. in. 6. Feli. vbi plura & ibi referens. S. Tho. in. c. quę in eccleſiarum. de conſti. col. 5. nu. 19.

Limita tripliciter, vt p Phil. Deci. in. d. c. quę in eccleſiarũ. nu. 15. col. 5.

REGVLA. D. XXVI.

Papa

Papa reſtituit famę clericos, & laicos ſubditos, alios vero non. Innoc. & communiter omnes not. in. c. cum. T. de re iudi. Archi. & Domi. in. §. hic colligitur. 2. q. 3. S. Thom. 2. 2. q. 68. arti. vlti. in fine.

Limita hanc regulã duobus modis, vt per Feli. in. d. c. cum. T. 4. col.

Primo, niſi in caſu quo Papa indigeat iſto infamato ad clericatum, quo ordinato ceſſat infamia.

Secundo, niſi reſtituat laicum non recognoſcentem ſuperiorem in temporalibus.

REGVLA. D. XXVII.

Papa poteſt diſpenſare ſuper quolibet iuramẽto, per viã cõmutationis, diſpẽſationis, vel totalis relaxationis iſta concluſio deſcribitur à Feli. in. c. 2. col. 6. de ſponſa. pro qua refert Specul. S. Thomam. Gardi. Archi. Flor. Anto. Imo. & Abb. in. c. quãto de iureiur. & plures alios.

Limita hanc concluſionem tribus modis, notabilibus. vt per Feli. vbi ſupra. in. 7. & 8. col. quam prius tripliciter declarat & optime loquitur in materia.

ANNOTATIO

Adde circa regulam hanc Guil. Bened. in c. Raynuntius in verbo, Duas habens filias. nu. 268. de teſtamen.

REGVLA. D. XXVIII.

Papę authoritas in iuramẽto regulariter cenſetur excepta. c. veniens. de iureiur. doctores omnes in. c. conſtitutus. de reſcript. vbi Feli. col. 5. ponit aliqua dicta, quę infert ex hac regula.

Amplia tripliciter, & limita quadrupliciter, vt per cũ ibi cũ duab. ſequẽt.

ANNOTATIO.

Adde S. Tho. 2. 2. q. 89. arti. 9. & ibi Caieta. Sylueſt. in ſumma in verb. iuramentum 5. §. 2. Aymo. conſi. 7. nu. 8. D. epiſcopũ Segou. in c. quanuis pactum. 1. par § 3. nu. 2. de pact. lib. 6. Ioan. de Selua in tract. de iureiurand. 4. par. 1. q. quo loco. 56. fundamenta ad huius regulę confirmationem adducit & poſtea. 104. fundamentis eam impugnat & tandem egregie eam interpretatur.

REGVLA. D. XXIX.

Partis, ſeu portionis appellatione, in dubio intelligitur de dimidia text. eſt in. l. nomẽ filiarũ. §. portionis. ff. de verb. ſigni. glo. in. l. etiam. ff. de vſufr.

Limita primo, niſi iungatur cũ aliquo determinato denotante minorem portionem, quia tunc illam tãtum includit. ita limitat Phil. in. c. 2. §. ſtatuim°. de decim. li. 6. per tex. ibi. in prin.

Secundo limita, niſi verbum pars, vel portio iũgatur cũ dictione aliqua, quia tunc verificatur in qualibet parte: vt eſt glo. ſing. in Clem. 1. in verb. aut earum parte. de foro comp. quam dicit menti tenendam. Abba. in. c. ſuper eo. de eo qui cogno. conſan. vxo. ſuæ cõmendat etiã Corſe. in ſuis ſing. in ſing. Pars dicit ſing. Philip. vbi ſupra. & Fel. in. c. ſignificantibus. 6. col. de lib. obla. poſt Abb. in. c. paſtoralis. de offici. delega. ex quo fic limitatur prædicta regula & vide Iaſ. in. l. 1. col. 3. C. de pact. vbi refert aliquos doctores illam commendantes. & ibi ponderat vnum text. nouiter contra eã vide eundem Iaſ. in. l. generaliter. §. cum autem. col. 4. C. de inſtitu. & ſub. vbi etiam alios refert & ponderat alium tex. contra eam. Quam limitationem ſubintellige, quando ſubiecta materia patitur, quod verbum pars, iunctum verbo, aliqua poſsit probabiliter ad quamlibet partem referri quęcũq; ſit: ſecus ſi nõ patiatur. ita intelligit Soci. conſ. 53. in. 4. vol. in. 4. col. in fine.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tertio limita,ex glo.3.in.c. maiores.16.q.7. quę dicit, quod si aliquis debet partiri,non intelligitur de dimidia,secus si debet pars dari.ita restrin git Feli.vbi supra in.d.6.col.

Quarto limita, nisi petantur duæ partes,quia tunc non intelligitur, de duabus dimidijs, sed de duabus partibus respectu tertiæ.not.Domi.Anch. in.c.indemnitatibus.§.si vero per illū tex.de electi.in.6. ita limitat Fel.d.6, col.quem vide & vide Corse. in sing. vbi supra alleg.

Quinto limita,nisi ex mente loquē tis appareat, quod appellatiõe partis, intendit includere minorem partem dimidiæ. vt probat tex.in.c.1. de sententi.excommuni.in.6 secundum Domi.quem refert Philip.in.dict.§. statuimus.

Sexto limita, quia ratione incertitudinis quandoque comprehenditur totum, appellatione partis. vt in.l. vxori.in prin.ff.delega.3.vbi dicitur, quod si testator legat vxori dom⁹ partem,in qua morari consueuit,& testator tam tempore testamenti, quā mortis,totam domum in vsu habuit tunc tota domus debetur ratione incertitudinis, secundum glossi.ibi.ita limitat Philip.vbi supra.

ANNOTATIO.

Adde text.in.l.recte.§.vlti.ff.de verbo sig. & in.l.stipulatio.§.qui decem.ff.de solu.& in l.de ætate.§.si interrogatus.ff.de interrogato. acti.& in.l.planc.§.si ita Titio iuncta glo.ff.de lega.1.& vide Hiero.Grat.cõs.83.nu.12.vo.1.

Ex quo illud emanasse videtur, quod cum principium sit dimidiū totius ex antiquo Grę corum prouerbio cuius Plato meminit lib.6. de legibus Aristo.li.1. Moralium. c.7.Et ex latinis scriptorib⁹ Horati⁹ in epistolis,cū dicit.

Dimidium facti qui cœpit habet.

Quē corrupte allegat glo.in.l.1.ff.de origi. iur.Partis etiam appellatione,quæ suapte natura dimidiū significat,etiā p principio plerūq; à viris doctissimis vsurpatur Virgilius lib.7. Aeneidos.

Pars mihi pacis erit dextram tetigisse tyrāni.

Et Cornelius Celsus lib.Medicinæ.4.c.11. *Pars quę sanitatis est uomitum esse suppressum.*

Hanc regulā, vltra authorē nostrū amplia primo,vt procedat etiā in sentētijs, vt si iudex cōdenet partē restituere intelligitur de dimidia ex Angel in.l.defuncta.ff. de vsufruct.qui Bar.aliud dicentem reprehendit.

Secundo amplia,vt procedat in dispositione testatoris.ita not. Fran.Are.& Ias.in.d.§.si ita Titio & probat tex.clarus in.l.etiā.ff.de vsufru.& in.l.testator,§ Lucius.ff.de leg.2. & in l.cum quis decedens.§.nuptura ff.delega.3.

Tertio amplia,in consuetudine ita Bal. per illū tex.in.c.1.in prin.col.1.&.2.tit. de alienat. feud sequūt Fra.Are.& Ias.in.d.§.si ita Titio.

Quarto amplia,vt p̃cedat in cõtractib⁹ glo. in.l.tale pactū.§.vlt.in verbo,portio.ff.de pact.

Quinto amplia,in testium depositionibus, quia si testes simpliciter testificentur de parte intelligitur de dimidia.voluit Bal.in cons.54. col.vltim.lib.1.qui fatetur Bar.ita consuluisse idem etiam tenuit neminem tamen allegans Matth.de Afflict. Neapolt. decisi.44. nu.32. versi. sed hoc est aduertendum.

Sexto amplia,vt procedat etiam in statutis vt censet Bal.in.d.c.1.in prin.col. 1.& 2.ti. de alienā.feud.

Septimo amplia,in partis confessione, nā si quis cõfitetur pretiū alicui⁹ rei ad se p̃ parte peruenisse,intelligitur de dimidia.tenet Paul. de Cast.cõs.340.lib.1.vbi dicit ita Bar. cõsuluisse sicut vere consuluit,hoc tamē subscure sentit cons.124.incip.Punctus quæstionis.

Octauo amplia,vt p̃cedat etiāsi de certa parte fiat mētio,nam de dimidia intelligitur ac si de parte simpliciter diceretur. ita tenet Ias.in l.de pupillo.§ qui renūtiat.col.1.ff.de nouī oper.nū.per tex.in.l.si q aduocatorū.in verbo, certę partis cū glo.ibi. C. de postul.idē tradit Ias.in.l.qui filiab⁹.§.si qs ita.col.1.ff.de lega.1.

Nono amplia,vt procedat in libello, quia si quis petit partem rei dimidium petere videtur.glo.in.l.si rem aliquis.in verbo, totam.ff. de rei vend.quam sequuntur ibi Bar. Alberic. Ang. & alij.

Decimo extende,vt procedat etiā si de parte vniuersitatis mētio,fiat glo. not.in.c. priusquam.in princi.28.dist.quam ad hoc allegant & dicunt esse notandam Fran. Areti.& Ias.in d.§.si ita Titio.

Et

Et vltra sex limitationes, quas huic regulæ scribit noster author septimo limita & declara,vt regula procedat,cum agitur de parte intellectuali,& sic inuisibili, tunc sane appellatione partis venit dimidia. Secus cum agitur de parte visibili, tunc sane non magis accipitur pro dimidia,quam pro alia, ideo ratione incertitudinis fieri debet clarior declaratio, de qua parte petatur. Sic regulam istam declarat Rapha Co.in.l. de pupillo.§. qui nūtiat.ff. de noui.oper.nūti.cuius opinionem tāquam dubiam indecisam relinquit Ias.ibi.

REGVLA. D.XXX.

Partem non facit is qui non admittitur ad partem, nec admitti speratur:ideo non impeditur ius accrescendi & in.l plane.§.si duob⁹.ff. deleg.1.

Limita sex modis,vt per Ioā. Cro. in rep.l.re coniuncti.col.2. cum duabus seq.ff.de lega.3.

REGVLA. D.XXXI.

Partis quo ad partem idem iuris est, quod & de toto quo ad totum vt in.l. quæ de tota.ff.de rei vendi. & in.l.an pars.& ibi Bar.ff pro derelict.& in.l. si seruus. & ibi moderni. ff. de acqui. hæred.& in.c. pastoralis.in princ. de offi.deleg.& vide glo.quę allegat iura p & cõtra in.l.qui scit.ff.de vsuris.

Amplia dupliciter, & limita sex modis,vt per Ias.in.in.l.qui sine.ff.de cond.sine ca.& vide Deci. in.l. cuius effectus.ff.de reg.iur.vbi ampliat tripliciter,& limitat quatuor modis, & Nicol.Euerar.in suis Topicis iuris ciuilis in parte Locus à parte in totum vbi vnam ampliationem & quatuor limitationes describit.

REGVLA. D.XXXII.

Patris sola præsentia, siue alterius cui reuerentia debetur,non inducit iustum metum reuerentialem ad rescindendum actum, nisi probentur minæ, vel verbera præcedentia.Bar.in.l.1.§. qui honorādę.ff.quarum re.actio non da.& ibi Ang. idem Bar.in. l. ad inuidiam. C.quod me.cau. & doctor.in l.interpositas.C.de transa.Facit quod not. Abba.loquendo in matrimonio in.c.veniens lo.1.de sponsa. Et de mariti reuerentia.ita tenet Petr. Rab. in suo alphab. aureo in fol.116.col. 2. in fine referendo Bar.in.d.l. ad inuidiā.

Limita hanc conclusionem quadrupliciter,vt per Georgi. Natan in rep.c.quanuis pactum.col.11.post medium & in sequen. de pact.lib.6.

ANNOTATIO.

Adde Innoc. Bal. Cardi Petr.de Anch.in.c. causam matrimonij de offi.delega. Bald.Ang. Paul de Cast. & Fran. Areti.in l.ad inuidiam. C.quod metus cau.Abb.in.c.cū cōtingat.col. 1.de iureiuran.& in.c.2.col.2.& in.c cum dilectus.de his quę vi metusue causa fiūt Alex. in.l.si cum dotem. §. eo autem tempore. col. pe.ff solu.matr. Ias. cōs.3.nu.6.vol.1 Matth. de Afflict.decis.69 Neapo.nu.4.Ioan.Coras. in.l.frater a fratre.numc.27.ff. de condi.inde. Quam regulam fatentur esse communem eā sequuti Cur.Iuni.in.l.interpositas.col.fin. C. de transacti.Soci.consi.263.vol.2.Feli.in.d.c. causam matrimonij.vbi Deci.nu.5. idē Deci. cōs.180.& 186.& in.l. pactum quod dotā.col. 4.limi.3.C.de colla.Hiero.Gra.cons.109.nu. 18.vol.1. Hiero.Cagno.in l. in omnibus causis pro facto.nu.8.ver.Circa sccūdum. ff. de reg. iur.Nicol.Boeri.decisi.100.nu.12.Anto.Capi. decis.Neapo.159.nu.32.Thom.Grām. decili. 103.nu.49.vbi dicit quod opinio hæc cōmunis est & in practica seruāda D.episco Segou. lib.4.decreta.2.par.c.3.§.6.nu.4.And.Alcia. in.c.cum contingat in prin.de iureiur. Ioan. Plot in tract.de in litem iuran §.3.nume.14. Areti.nu.3.Cur.Seni.& Alci. vterque nu.21. in.d.l.interpositas.Barto.in.d c.causam matrimonij.nu.12.Anto.Gome.2.tom. varia. resol. c.14.nu.27.Ioan.Marienzo in dialogo relatoris.3.par.c.20.nu. 2.quam communem sententiam bene defendit Rod.Suar.allegat. 24. Pro qua inducitur text.in.c.quanuis pactum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de pact.lib.6.vbi renuntiatio facta à filia metu patris reuerētiali minime reſcinditur, quoniā metum illum minę non pręceſſerunt. & ita tex.illum induxit Domi.& Fran.nume.2.ſic etiam conſiderari poteſt tex.in.c.cum contin gat de iureiuran.

Amplia primo iſtam magis cōmunem ſententiam, vt habeat locum etiam in his contractibus in quibus maxima libertas deſideratur ſicut in matrimonio nā ſi minę non præceſſe rint, minime reſcinditur ob ſolum metum reuerentialem.l.ſi patre cogēte.ff. de rit nup.c. 1.de ſponſ.imp.Cuius tex.diſpoſitio in cōtractu matrimonij ſpiritualis minime habet locum, puta in ingreſſu religionis quē ſolus reuerentialis metus vitiat glo.not.in.c.præſens clericus. in verbo, patrem.20.q.3.quæ alibi nō reperitur vt aſſeuerat Imo.nu.15.in.d.§. eo aūt tempore vbi Alex.nu.11.reputat ſing. idē etiā profitetur Roma.in.l.ſi ob turpem. nu. 12. de condi.ob turp.cau.& peregrinam eſſe fatetur Iaſ.in.§.quadrupli.nu.62.Inſt.de acti. & elegantem eſſe ſcribit Rode.Sua.d. alleg.24. & communem eſſe teſtatur D.epiſcopus in loco nouiſſime allegato num.7.quam ſequitur Hippol.in.l.vnic. C. de rap.virg.nu.43.& in ſing.347. Matiencius in dialogo rela. & aduo.3.par.c.20. nu.4. Ferdi. Mench. qui altos allegat de cōtrouer.illuſtri.c.35 nu 17.& hāc cōmunem ſententiam tenet Anto.glo.tamen immemor.in.ca.cum virum nu 6.de regula. Et licet glo.illam velut vnicam & ſingularem omnes cōmendent idem videtur ſenſiſſe glo. in.c.l.v.ſpontanea.de ſta.regu.in.6.Cuius rei ea traditur ratio quod volūtarium militem velit Chriſtus, non vero aliqua neceſsitate compulſum. Sed iſta opinio licet recepta ſit & cōmunis vera tamen non eſt, tāta enim libertas in matrimonio carnali requiritur, quāta in ſpirituali.c.cum locum.de ſpon. tamen carnale matrimonium ex hoc ſolo irritum nō eſt: ergo nec ſpirituale & ita ſcribit Abba.in.d.c.cū virum in hac re nullum eſſe diſcrimen conſtituendum & ea ratione profeſsionem non eſſe retractandam & hoc tenet Roma.in.d.§. eo autem tempore. Feli. & Deci.in.d.c.cauſam matrimonij. quos ſequitur D.epiſcop.in.d.nu.7. & quod nulla in hac re inter ſpirituale & carnale matrimoniū differētia ſit cōſtituenda ſcribit Ioā.Igne.in.l.3.§.elegāter.num.176.ff. ad Syllani.tametſi vtroq; caſu nitatur probare ex ſolo metu reuerētiali actū eſſe reſcindēdū ſed quod ego ſupra ſcripſi alios ſequutus approbo,

Secundo amplia cōmunē ſententiā vt vera ſit etiā ſi mulier, vel filij ſeorſum metū, mariti vel patris proteſtentur, adhuc enim ſi minę ceſſent, vel verbera, cōtractus ex ſolo metu reuerētiali, cui etiā acceſsit huiuſmodi proteſtatio non vitiabitur. ita ſentire videtur glo.in.l. metū, in verbo, Iactationibus.ff. de his quę vi metuſue cauſ.fi. & ibi not.Bar.nume.2.Ioan. And.in.c.fi.col.1.in verbo, cōteſtatione de appella. Ang.in.l.cum quidā.nu. 2. ff.de appel. Alex.cōſ.16.nu.11.vol.3. Deci.cōſi.219.nu.6. And.Alci.in.d.c.cū cōtingat.nu.2. de iureiur. Quāuis antiquiſsimus Raynerius quē Abb.refert in.d.c.cauſam matrimonij.de offi.deleg. fuerit arbitratꝰ hac ſola proteſtatione cōtractū reſcindi poſſe quod etiā videtur tenuiſſe Dim.in.l.qui in aliena §. Celſus.ff. de acqui. hæreq̄ Bar.ibi nu.6.merito reprehendit. Non tū illud negabo, quod proteſtatio hæc vtiliſsima erit, vt metus probationem adiuuare poſsit.

Limita tamen primo regulā hanc, vt non procedat ſi cū metu reuerētiali enormis aliqua leſio cōtingat, hoc enim ſolū minis nō probatis ſufficit ad cōtractus reſciſsionē ita Paul.de Caſt.cōſ.174.nu.4.lib.1.Iacobi.nu. 11. Cur. Seni.col.2. Alcia.nu.31.in.d.l.interpoſitas. C. de trāſact. Aymon.cōſi.114.nu.1, epiſc. Sego. in.d.§.6.nu 4.& in.c. quāuis pactū. 3. par. §. 4.nu.7.de pact.lib.6. Ioā.Riminaldꝰ cōſ.40. nu.15.vol.1.vbi Hippol. Riminal. multos idē tenentes allegat rub.conſ.12.nu.2. qui magna ex parte opinionē hanc intelligunt etiā ſi iuramentū huic contractui acceſſerit ex Aret.cōſ. 24.col.2. Aym.conſ.11.col.pe. Nec opinio hęc ratione caret, quia dolꝰ præſumitur in ea cōuentione adhibitus & oppreſsio quædā ſaltim reuerētia patris vel mariti: alioqui nō eſt veriſimile quod tātę leſioni filia vel vxor conſenſiſſet facit tex.not.in.l.ſi ſupſtite de dolo. malo. Magna equidem leſio dolum arguere ſolet l.omnes.§. Lucius.ff.qnæ in fraud.credi. & dolus re ipſa interueniēs ita officit actui, ac ſi ex propoſito accederet cōtractui.l.ſi quis ci aliter ff de verb.obliga.l.2.ff.de dolꝰ excep.Et parētes quoq; ac domeſtici qñq; ſuos decipere ſolēt.l.lata.C.de don.quo fit vt opinionē hāc verā eſſe atq; cōmunē exiſtimē, licet ab ea recedat inſignis Padilla in.d.l. interpoſitas.nu.21.

Secūdo limita, vt regula nō procedat, qñ cū iſto metu reuerētiali cōcurrit etiā quod filius eſt multū obediēs patri, vel mulier eſſet imbecillis & maritus eſt vir crudelis, & auſterus circa vxorē, vel pr̄ circa filios ſibi nō obtēperātes,

quo

quo caſu ſi maritꝰ vel pr̄ mādauit cōtractū fieri, metꝰ hic reuerētialis iſtis concurrētibꝰ ſufficeret ad annullādū contractū, maxime ſi contraxerūt ad vtilitatē mariti, vel patris quod ta prudēter iudicis arbitrio relinqt nr̄ ſuarez.d. alleg.24.quo caſu veluti miles veteranꝰ in controuerſijs forēſibus admonet aduocatos vt ſint multū cauti in allegādo & probādo qualitates has, prout ſe pluriesfeciſſe teſtatur. Illud tū conſtāter aſſeuero, quod ceſſantibus iſtis qualitatibꝰ, nō ſufficeret ad reſcindendū contractū probare aliquando metū fuiſſe illatū, niſi probetur ratione certi contractus adhibitū fuiſſe ita innuit. Inno.in.c.accedēs.de conuer coniuga.& in.c.cū locum.vbi Ioan.Andr.de ſponſ. Hippol.in ſing. 325. Petrus Auendan.in ſuo dictionario, in verbo, *Fuerça*. Ideo ſi quis alium in careceres detruſit, vt ab eo pecuniam extorqueret ſi aliud contractū facit firmitatem habet, quia ad illū metus non fuit adhibitus.l.q in carcerē, ff. quod met.cauſa.l.qui a latronibꝰ ff.de teſta.& opinionē iſtā dicit eſſe pulchrā & ſubtilem Petrus Rebuff.ſuper regias leges Galliæ in tract.de reſciſsioni.contra.arti. vni. glo.22.nu.5.tomo.2.conſt Fran. licet ſecūdū illū in ſuo regno non ſeruetur, tamen ſecundum hanc ſententiam iudicatum fuiſſe olim in regio Neapolitano prætorio teſtatur Matt. de Afflict Neapolitana deciſi.246.nu.2.

Tertiò limita, quando ſimul cum metu reuerentiali, importunæ preces patris vel mariti interuenerūt, quia hoc ſufficeret ad reuocandum contractū ita Matth.de Affli. deciſi. 69. nu.5. Boeri.deciſi.101, nu.10. epiſcopus Sego. in.4 decret.2.par.c.3.§.6.in fine. Cui ſentētiæ plurimum conducit celebris Inno. doctrina in.c.petitio in prin.de iureiur. vbi ſcribit nihil referre actum, metu vel precibus importunis celebrari, ſequitur Lucas de Pen.in rub. C.de auro coro.lib. 11.

Quarto limita, vt regula iſta in animæ iudicio non procedat, quia geſta per metū reuerentialem patris & ſimilium, vbi non fuit ſpontaneus conſenſus, etiā ſi minæ non probētur eo iudicio obligatoria non ſunt.ita not. Summa Angelica in verbo, Metus. verſi. Quod ſi metus. ſequitur Ioan. Plotus de in litem iurando. §.3.nu.19.

Notabis tamen vtiliter, circa iſtam regulam quod in caſibus in quibus metus reuerētialis patris.vel mariti ſufficiēs eſt ad reuocandū cōtractū. ſufficit metꝰ fatris illatus iuueni ſorori, quod recte notarūt Areti.cōſ.24.nu.10. Clau. in.l.quę dotis.nu.28.ff.ſolu.matri. quod alios allegans ſequitur Ioā. Matiençoin dialogo rela.43.par.c.20.nu.6. Idē infracte, reſpectu fratris maioris natu aſſeuerat Orofci.in.l. veluti. nu.7.ff.de iuſti.& iure.qui alios allegat. Idem in metu reuerētiali patruj notauit Anto. Capi. deciſi.189.nu.25. Carol.Rui conſ.170. nu.16. vol.1. Idem in metu reuerentiali Soceri.notauit Aymon conſi.282.nu.9. quia parentis loco ſit.l.quia.ff.ſolu.matri.

REGVLA D. XXXIII.

Pater ſi in inſtrumēto donationis, confiteatur ſe recepiſſe ſeruitia à filio non ſtatur in hoc eius confeſsioni, ſed oportet quod benemerita, ſeu ſeruitia probentur. gloſſ.eſt ſing. quæ ad hoc commendatur ibi in.l.ſi in donatione.C. de colla. & ponit Ioan. Lup. in rep.rub. de donationi. inter vir. & vxo.fol.26.col.2. in princip.ver. ſed quarum. gloſſ.nota.etiam Iaſſo. ibi in col. 4. vbi in hoc aſsignat duplicem rationem.

Limita tripliciter, vt per eundem Iaſſ.in duab.col.ſeq.vbi ſupra. Et vide eundem Iaſſ.in.l. frater à fratre in col.20. in lectu. ff. de condit.indebi. vbi huic regulæ ſcripſit tres limitationes, quę omnes continentur in.1.& 2. limitationibus ſcriptis per eum.in.d. l.ſi donatione.

ANNOTATIO

Adde quæ ſcripſi in annotatione ſupra in reg.214.

REGVLA D.XXXIIII.

Pater non poteſt cōmittere alteri, vt occidat filiam ſuam adulterantem, ſeu adulteram.tenet Bal.in. l. accuſationibus.C.quod met.cauſ.& in.l.ad officium.C.cōmuni diui.& Paul.in.l. ſi cum dotem.§. tranſgrediamur. ff.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fol. matri. Facit doctrina mea in meis doctrinis magistralibus doctrina incipi. Vindictam facere.

Limita, nisi pater hoc mandaret filijs suis: tenet Bar. in. l. non solum §. si mandato. ff. de iniur. Sali. in. l. Gracchus. C. ad leg. Iul. de adul. quib⁹ assentitur Feli. in. c. si vero. lo. 1. col. 1. ver. Limita de sent. excommu.

ANNOTATIO.

Adde Ang. in tract. malefi. in parte Che hay aduterato. nume. 64. vbi. Aug. Arimi. Hippo. in. l. 1. col. 4. C. de rap. virg. & in sing. 448. Parisi. cons. 154. col. 2. volu. 4. & hanc huius regulæ doctrinam communem esse fatentur Rolan. a Valle. cons. 59. nume. 25. vol. 2.

Et vnicam limitationem quam huic regulæ constituit author probari videtur. in. l. Gracchus. vbi Bal. hoc ex illo tex. not. Ias. in. l. §. vlti. nu. 5. ff. de noui ope. nup. Feli. in. c. quæ in ecclesiarum. nu 13. de constitu. Paul. Parisi. d. consi. 154. nu. 10. & 15. Joan Bap. de sancto cueri in tract de debitore susp. & fugi. q. 4. col. vlti. Hippo. in. l vni. nu. 4. C. de rap virg. Ang. Are. in. d. nu 64. Petr. Bellug in Specul. prin. titu de principe prohibente militem gentificare § 1. col. 9 ver. Ad secundum est videre And. Tiraq in reper l. si vnquam. in præfati. nu. 16. C. de reuo. dona. quam fatetur esse cõmunem opinionem episcopus Sego lib. 4. de cretal. 2. par. c. 7 § 7. nu. 5. qui post Fortuni in tract de vltimo fine illa. 11. col 7. ver. Quinto infertur eam falsam esse contendit vltra quẽ idem tenet Feli. in. c. vlti. § is autem. col. vlti. de offici. delega. & ante illum Bal. quem tamẽ ipse non allegat consi. 173. col 2. lib. 3. vbi dicit quod statutum permittens vindictam offenso, intelligitur de eo tantum qui est corporaliter offensus, non de eo qui iuris fictione esset offensus, vnde pater. inquit & filius offensi nõ possunt huiusmodi vltionem sumere. Quanquam dici potest Bal. ibi loqui quando filius sine mandato patris veluti iure proprio id vellet facere quod vtique non potest.

REGVLA. D.XXXV.

Pater potest cogi obligari se & sua bona pro restitutione dotis mulieris, cum qua filius est matrimonium contracturus, vbi alias nõ posset commode cum alia, vel illa contrahere, in loco vbi non est in obseruãtia, quod pater teneatur ad constituendam donationem propter nuptias. voluit Bar. in. l. si cum dotem. §. transgrediamur. ff. solu. matri. vbi vide Imo. Roma. Paul. de Castro. & Alex. in. 1. col. de qua materia vide notabiliter per egregium doctorem nostrum Hispanum Ioan. Lup. in rep. rub. de dona. inter vir. & vxo. fol. 11. col. 1. cum quatuor sequ.

Limita istam cõclusionem sex modis, vt per Bal. Nouel. in tract de dote fo. 16. col. 4. ver. infertur ex prædictis cum seq. col.

REGVLA. D.XXXVI.

Pater tenetur pro filio, quatenus est in peculio. l. quod si Ephesi. ff. de eo quod certo loco. vt declarat Zazius in loco infra citando.

Amplia vno modo hanc conclusionem, & limita sex modis, vt per Vlda. Za. in §. actiones. Insti. de actio. col. 92. ad fin. cum seq. & in prin. seq.

REGVLA. D.XXXVII.

Pecunia non est de rebus, quæ seruando seruari possunt: ex quo sequitur quod potest sine iudicis decreto alienari glo. est sing. in. l. 1 §. fuit quęsitum in verbo, necessaria non est. ver. sed hoc non reperitur in adulto. ff. ad Trebel. quam reputat vnicam, singularẽ, & alibi non reperiri Bal. in. l. si curatorem habens. C. de in integ. resti. minno. & in. l. sed si ex stipulatu. ff. de ver. obliga. & est peregrina secũdum Bal. in. l. 1. circa. princi. ff. de reb. eorum si miles tamen allegat Ias. in. d. §. quid quęsitum. col. 6. in prin. vbi refert plures qui tenent cum. d. glo. & eam confirmat & defendit.

Limita, duobus modis, vt per Ias. in d. §. fuit quæsitum. d. col. 6.

ANNOTATIO.

Adde Bar. in. l. si ex legati causa. vbi Franc. Areti. & late Barb. ff. de de verb oblig. Salic. in. l. 1. C. si aduer. vendi. Steph. Bertran. consil. 100. nu. 13. lib. 1. & consi. 216. nu. 2. lib. 3. Abb. in. c. nonnulli. col. 3. & ibi late Barba. col. 3. de reb. eccle. non alien. Alex. consil. 92. col. 1. lib. 6. Nicola. Boeri. decis. 209. nu. 4. Parisi. consi. 25. nu. 73. lib. 2. Corn. cons. 38. col. 3. li. 3 Deci. in auth. qui rem. col. 2. C. de sacro. eccles. & cons. 409, col. 2. Roma. sing 104. & huius regulæ doctrinam allegans multos cõmunem esse fatetur And. Tiraq. lib. 1. de Retract. § 1. glo. 7. nu. 104. qui omnes communi consensu fatentur pecuniam non esse de his rebus quæ seruando seruari possit, quandoquidem si eam custodieris, nihil emolumenti inde ceperis: quinimo eã custodire pœna est & cruciatus quod eleganter Cornel. Gallus sic cecinit.

Quid mihi diuitiæ quarum si dempseris usum,
Quanuis largus opum. semper egenus ero.
Imo etiam pœna est partis incumbere rebus.
Quas cum possideas est uiolare nefas
Non aliter sitiens fugitiuas tantalus undas
Captat, & appositis abstinet ora cibis.

Hæc tamen regula, quæ vt dixi communiter recepta est, naturali ratione falsa esse videtur, quia ad oculum patet pecuniam rem esse quæ seruari potest. ideo que a filio pecuniam seruãdam esse admonet tex. in. l. fin. §. ipsum autem. C. de bon. quæ lib. Et de thesauro plura iura loquiuntur & l. si chorus. § 1. ff. de leg. 3. Præterea contra communem sententiam consideratur text. in. l. lex quæ tutores. C. de admi. tuto. quia si verba illius. l. attẽdas in ver. *Rem seruando seruari non posse*, Eam appellat, quæ solo tempore absque vsu consumitur. & ex præcedenti ver. quo loquitur de pecunia, in qua veteres posuisse dicit patrimonij robur manifeste separare videtur pecuniam à cæteris rebus, quæ seruari nequeunt. sic receptam sententiã euertere conatur vir perpetua memoria dignus Arius Pinel. in. l. 1. C. de bon. mater. 2. par. nu. 42. Et si opinionem eius sequendam esse iudicaueris, poteris equidem satisfacere tex. qui pro communi adducitur in. c. vlti. de pigno. ibi, *quia usu consumitur* respondendo quod text. ille & iura simulia minime dicunt pecuniam rem esse quæ seruando seruari non possit. sed potius significant, pecuniam ex vsu a dominio nostro exire diuersosque dominos sortiri ipsam tamen non consumi. Nec minus refragatur tex. in. l. Iulianus. ff. de peti. hæredi. ibi, *Si pecuniam eligat actor, quæ seruari non possit.* Quia tex. ille loquitur de pecunia non idonei debitoris à quo exigi nequeat ob inopiam ideo que lex appellat seruari non posse vt glo. ibi sensit & bene cõsiderat Alex. in. l. 1 §. fuit quæsitum. nu. 4. ff. ad Trebel. quod non aduertens doctissim⁹ Tiraq. in. d. nu. 14. asseruit tex. in. d. l. Iulianus. apertissimum esse pro communi. Nec obstat Aristotelis sententia lib. 4. Ethicorum. c. 1. dicit enim eo loco, prout nonnulli allegant & habet antiqua translatio, pecuniarum vsum consumptionem esse. Verum non is fuit eo loco Aristotelis sensus sed hic, vsum pecuniarum in sumptionib⁹ & erogationibus consistere.

REGVLA. D.XXXVIII.

Pœna imposita pro contumacia regulatur secundum limites contumaciæ. casus est not. in. c. ex literis de cõsti. de quo Bar. pulchre. in. l. si adulterium cum incestu. §. 1. ff. de adulter. allegat illum tex. Bal. in. l. 1. C. de postul. & per eum Felin. ibi cumulat sex dicta notanda col. 8. in fine cum seq.

Amplia dupliciter, & limita totidẽ modis, vt per Feli. ibi.

REGVLA. D.XXXIX.

Pœna promissa ab extraneo, qui se facturum obligauit, quod Titia cum aliquo contraheret, potest peti matrimonio secuto. glo. in. l. Titia. ff. de verbo. obliga. cum qua ibi tenet Bar. & alij per. l. mulieri & Titio cum glo. 1. ff. de condi. & demõstra. idem tenet glo. Cin. & communiter doctores in. l. fi. C. de sponsa.

Limita trib⁹, notabilib⁹ modis, vt per Ias. in. l. 1. d. l. titia. col. 5. ff. de ver. ob.

AN

Universidad de Deusto
Biblioteca

ANNOTATIO.

Adde dominum episcopum Segouiensem lib.4.decretali.2.par.c.3.§.6.nume.5.

REGVLA. D.XL.

Pœna corporalis, vbi venit imponenda, lata culpa non equiparatur dolo tex. vbi not. Bar. in. l. lege Cornelia. ff. ad leg. Corne. de sic. idem Bar. in. l. 1. §. nō autem. ff. si quis testamēto liber esse ius. fue. de quo late per Hippo. in. l. de minore. in princi. 6. & 7. col. ff. de quæstioni. & istam dicit communem sententiam Ias. in. l. in actionibus, col. 5. ff. de in litem iur. voluit Soci. in reg. 95. incipi. dolus latę culpæ. & 100. in. 1. fallētia. & seq. vide in materia optime per Ioan. Villemati in rep. l. Diuus. ff. ad leg. Cor. de sica. in col. 9. & 10. & vide Sylvest. in summa in verbo, pœna. in. 16. q. & in verbo, Culpa ver. decimo quæritur.

Primo limita, in casu. l. pen. C. de custod. reo. & in. l. milites. ff. eo. vbi imponitur commentariensi pœna corporalis, licet tātum propter suam culpam, & sine dolo incarceratus aufugerit. ita limitat Ang. in. d. l. lege Cornelia. & ibi per Hippo. 1. col. & Ias. in. d. col. 5. & Iacob. Bull. in rep. §. famosos l. capitalium. ff. de pœn. fol. 45. col. 2.

Secundo limita, in Castellano, siue arcis custode, quia talis capite punitur, siue dolo siue culpa perdat arcem not. Old. cons. 92. incip. Rex habebae arcem. & Bal. in. l. ad commentariensem. ff. de custo. reo. quos refert & sequitur Ias. d. col. 5.

Tertio fallit, in casu sing. l. si quis aliquid. §. qui abortionis. ff. de pœn. videlicet in eo qui abortionis, aut amatorium poculum dat, quia talis etsi sine dolo dederit, vltimo supplicio punitur: secus tamen si mulieri vt concideret medicamentū dederit, quo sumpto mortua fuit, vt in. l. 3. §. adiecto. versic. Sed ex senatuconsulto. ff. ad leg. Corne. de sicar. Ratio diuersitatis secundum Bar. & Hippo. in. d. §. adiectio. est quia primo casu dabat operā rei illicitę, secundo vero licitę: & istā limitationem ponit etiam Iacobi. vbi supra in. d. rep. §. famosos.

Quarto fallit, in casu. l. pen. ff. de incendi. & rui. nau. secundum Ang. in d. l. lege Cornelia. quem ibi sequitur Hippo. col. 1. ita etiam limitat Iacob. in. d. rep. vbi allegando. l. qui ædes. in d. tit. de incendi. & rui. nau. in. 1. limi. ad istam regulam, dicit quod hoc fallit quotiescūque is contra quem competit actio ex delicto culpa commissō non habet in ęre, quia tunc potest puniri in corpore, licet culpa & non dolo deliquerit.

Quinto fallit, in medico imperito, qui asserit peritum, si eius imperitia moriatur infirmus: quia talis punitur pœna corporali ita sing. tenet Flori. in. l. idem iuris. §. mulionē. ff. ad leg. Aquil. ad quod allegat glo. in. l. 2. ff. quod quisq; iur. quod sequitur Hipp. in. d. col. 1.

Sexto fallit, in assessore imperito, qui allegat se peritum qui fecit aliquē indebite perire: not. Flori. in quadam sua disputatione incipi. Inquisitus de crimine. capitali. & sequitur Hippol. vbi supra.

Septimo fallit, in casu. l. quoniam multa. C. ad leg. Iul. de vi publ. secūdū Flo. & Hippo. vbi supra & hanc limitationem sequitur Iac. in loco prælegato.

Octauo fallit, in casu. l. omne delictū. & exploratores. & §. qui in aciem. & in. §. sed si caligatus. ff. de re mili. secundum eosdem vbi supra vide eundem Hippo. vbi aliquos ex prædictis casibus

casibus ponit in. l. 3. §. diuus. col. pen. ff. ad leg. Corne. de sic.

Nono fallit in dicto Bar. in. l. iuste possidet in fine. ff. de acqui. poss. vt refert Hippo. in. d. col. 1.

Decimo limita, quando ex lata culpa oriretur dolus à lege pręsumptus: nam tunc ex culpa quis incidit in pœnam legis Corne. de sicar. ita limitat Iac. in. d. rep. in vlti. limi. ad hanc regulam vbi vide exemplum.

ANNOTATIO.

Adde late doctores in. c. 2. de consti. Hiero. Gra. respons. 132. nu. 8. vol. 1. Thom. Grām. cū multis ab eo allegatis voto. 21. nu. 15. & consi. crimi. 68. & decisi. 17. Ludo. Car. in practi. crimi. fol. 102. Hippo. in. l. vnius. §. cognitorum. nu. 27. ff. de quæstioni. Aegidi. Bossi in delictorum tract. tit. quomodo proced. per act. in delict. nu. 38. Marc. Anto. Blan. qui regulam istā communiter receptam esse fatetur in pract. crimi. post practicam criminalem Petr. fol. pag. 770. Quanuis Angel. in. l. in actionibus. ff. de in litē iuran. constanter affirmet opinionem istam falsam esse dicens quod contrariū consuluit & consilium eius à Paduano collegio idem Angel. in. l plagij. C. ad leg. Flau. de plag. vbi dicit quod semper tenuit contra Bar. Sed à communi sententia recedendum non est quā bene corroborat Blanc. in. d pag. 770 & Rob. Maran. in specul. aduoca. 4. par. 1. dist. iudi. nume. 60.

REGVLA. DXLI.

Pœna capitalis vbicunq; à lege vel statuto imponitur, non debet imponi actualis amputatio capitis glos. est sing. in. l. 1. C. ne Christ. manci. per quam ita tenet Anan. in. c. qualiter el 2. de accusa. quā glo. dicit ad hoc sing. Ioan. de Villamati. de Fortia in rep. l. diuus. ff. ad leg. Cor. de sic. col. 7. vbi refert aliquos idem firmantes. Quod procedit, etiam si statutum diceret pœna capitis. ita tenet Ioā. And. post Gofre. & Hosti. in. c. quanto. super glo. 1. de iureiur. & sequitur ibi Imo. & in. l. 2. ff. de pub. iu. Anan. in. c. 1. 3. col. de homi. & supradicta etiam sequitur Ias. vbi plures ad hoc refert in. l. transigere. col. fina. C. de transacti. prope fin. & vide eundem Ias. in. l. si quis iniquum. §. hæc pœna. ff. quod quisque iur. col. 1.

Limita primo, nisi aliter constaret de mente statuentium (puta) quia diceret statutum quod anima separetur à corpore. ita restringit Felin. in. d. cap. qualiter el. 2. in fin. col. referendo ibi Marian. Soc. Sed ista restrictio (salua eorum authoritate) non seruit de aliquo dubio, & est aperte impertinens ad regulam supra scriptam.

Secundo limita, nisi statutum imponeret dictam pœnam, in eodem casu in quo imponit ius commune pœnam mortis: quia cum statutum interpretetur secundum ius commune. vt in. c. cum dilectus. de cōsuetudine simpliciter loquitur interpretabitur de pœna mortis, ita Fel. post Marian. vbi supra facit etiam vltra eos text. in. c. cum dilectus. de clerici. non resid. & quæ per eum not. Alexā. in. l. fin. §. in computatione in. 4. col. ver. in eadem ibi. C. de iur. delib.

Tertio limita, nisi lex vel statutum exprimeret alias pœnas mortis, & postea nominet pœnam capitis: quia tūc intelligitur de morte naturali. hoc probat text. cum gloss. in. l. relegati. ff. de pœnis quam limitationem describit Fel. in. d. col. fi. & ego eam arbitrarer intelligendam quando casus cui tale statutum inflixit pœnam capitis esset similis alijs, quibus imposuit pœnam mortis: quia si esset dispar tunc etiam procederet regula nostra, propter casuum dissimilitudinem.

Quarto limita, nisi lex dicens, capite puniatur declaretur per alias leges

quod

Universidad de Deusto
Biblioteca

quod intelligatur de morte naturali probatur in.l.iacularij.§. sunt quędā. ff.de extr.ord.crimi.& in.l.1.ff.eo.& in.l.1. C. de eunuchis.&.l. præsenti. C.de his qui ad eccles. cōfug. & in.l. nemo.C.de malefi.ita restringit Feli. in.d.col.fi.quem vide quia aliqua refert contra istam regulam quibus tandem satisfacit.

ANNOTATIO.

Adde Abb.& doctores in.c. quantō. de iureiuran.& in.c.atsi clerici.nu.38.de iudi.Feli. in.c.exliteris.nu. 21.& ibi Deci.nume.13. de constitu.Alcia.qui multos doctores allegat in tract.præsumpti.45 presump.reg,3. nume.9. Rober.Maran.in Spec.aduo.4.par.2. distinct. iudi,nu.3.pagi.107.Ludo. Carre.in pract.crimi,fol.230.nu.45.Petr.Fol.in pract.crimi.4. par.in verb. Pœnis debitis feriantur.nu.48. pag.392.Gozad.in.l.2.C.de eden. & doctrinā nostræ regulę fatentur esse cōmuniter approbatam Deci.in.l.imperium.nu.15.ff.de iurisdi. omni.iudi.insignis Padilla in.l.trāsigere nu.33.C.de trāsaction. eandem æquiorem & magis communem esse testatur Hippol.in practica crimi.§.opportune.nu.40. quam sequitur Ias.in.l.diuortio.nu.15.ff.solu. matri.& in.d.l.trāsigere.col.fi. & ibi Reminaldus Maria.nu.4.Aug.Arimi.in addi.ad Ang.in tract. malefici.in verbo, Et caput à spatulis.nu.32. Deci.in.c.ex literis.nu.48 de consti. Bartho. Chassa.in consuet. Burg.in tit. *Des iustices.* rub.1.§.5.col.4.nu.3. & in eod.tit.rub.&.§. fol.54.col.4.nu.119.Qua ratione dicit Hippo. in.d.§. opportune quòd periti iudices in capitalibus & vltimi supplicij sententijs apponūt illa verba: videlicet,quod talis moriatur & anima à corpore separetur.Et quamuis glo.in.l.1. C.ne christ.māci.in verbo,capitali.tanquā singularis ab authore nostro pro hac regula allegetur est tamen alia similis in.l.ne frumētum & ibi Bal.& Salic.C.quæ res vendi non poss. & in.l.in criminali in verbo,capitalem. C.de iuris.omni.iudi.& in.l.vlti.C. de crimine Pecul.& de iure Canonico est alia glo.in.c.quāto.in verbo ,defraudatam. de iure patro. vbi Ioan.And.quam communem sentētiam probat tex.in.l. hos accusare .§. in omnibus. in verbo,capitis.ff.de accusa.& in. l. cum patronum.ff.de iure patro.& in.l. præsenti.in prin. C.de his qui ad eccle. cōfug.vbi Imperator vt dēs nō sufficere esse factā expressionē de capitali pœna ex qua pœna mortis non inferebatur,addit capitali & vltimi supplicij.idem probat tex.in.l.cos.§.super his.C.de appella.& in l.qui cum maior.§.his demum.ff.de boni.liber.& in.l.edicto.§.1.ff.de bono.poss. & in.l. capitalium in prin.ff.de pœnis & in.l.2.ff.de pub. iudi.Et ratio huius regulæ ea est potissima quia pœnæ semper in meliorem partem sunt interpretandę. vt in.l.si de interpretatione.ff.de pœnis cum simi.Vnde elegantissimæ glo.in auth.sed nouo iure in verbo, vna.C. de serui fugi.asseuerat quod si quis ad manus amputationem damnatus fuerit qui tamē aliquā manum aridam habet illa est amputanda.quā glo.ibi sequuntur Iacob.Butri.Alb.Sali.Paul. de Castro & Cępola nu.34. idē Alb.in tract. statu.3 par.q.60.Ang.in tract.malefi. in verbo, Quasi non soluerit.col.1. Ang. de Perusi. per tex.ibi.in.l.3.§.Labeo.ff.arbo.furtim cæsarum.Maria.Soci.in.c.ad audientiam nu.42. de homicid.vbi allegat pro illa glo.tex.in.c.sicut vrgeri.1.q.1.Feli.in.c.inter cæteras. nu.8. de rescrip.Ias.in.l.fi.nu.3.ff.de offici.ei° & in l.de quibus.nu.37.ff.de legib.Ioan. And.vbi hanc dicit communem opinionem in addi.ad Specul in rub.de pœnis in addi.1.in fine versi.secunda quæstio. quam opinionem veriorē esse censeo licet contrariam tenuerunt Cyn. Bal.& Bar.in.d.auth.sed nouo iure.

Hanc regulam,vltra authorem limita primo vt non procedat quando à lege vel statuto vltra capitalem pœnā imponeretur pœna publicationis bonorum,quia hoc casu pœna capitalis de morte naturali intelligeretur. text. est sing.iuncta glo in verbo,& peeunijs.in auth. de armis.§.oportet.quem ad hoc reputat vnicum & sing.Anto.Fran.in addi.ad Abb. in.c. at si clerici.super nu.38. Litera D.de iudi.de qua etiam glo.iūcto text. exclamat.Ang.cons. 217.& sing.esse glo.illam asseuerat.secundum eam iudicatum fuisse in sacro regio Neapolitano prętorio testatur Thom.Gramma.decis. Neapol. 72. nume.6. & hanc limitationem non allegata glo.nec Ang.tenuit Ludo.Carre. in practi crimi.fol.230.nu.49.

Secūdo limita,vt nō procedat regula in delictis atrocissimis qa hoc casu fit in duriorē partē interpretatio.Sic limitat istā regulā Aeg Boss. in tract.de delict.tit.de pœnis nu.16.pag.489 per doct.Abb,in.d.c.at si clericin fine prin.

REGV

REGVLA. D.XLII.

Pœnam vbi episcopus imponit, licet possit eam retinere, honestius tamen pro euitanda suspicione cupiditatis,impium vsum deputauit. Abb. in.c.de causis de offici.delega.& in.c. cæterum.de offici.ordi.tenent plures alij quos ibi col.3.allegat Fel.

Limita dupliciter vt per eum ibi.

ANNOTATIO

Adde authorem nostrum & quæ ibi scripsi in practi.criminali canonica.c.

REGVLA. D.XLIII.

Pœnam ipso facto iura imponētia, nunquam habet locum nisi precedat declaratio, quod quis eā incurrit not. Domi.in. c.1. de homi.in.6 §.fin. col. 5.quem refert Felin.in.c.cum non ab homine de iudi.in. 5.col. vbi pro hoc aliqua exempla subiungit de qua materia vide late per Hippo.in rub.ff.ad leg.Cor.de fal.col.3.cum trib.seq.

Limita quatuor modis,vt per Feli. vbi supra & eundem Feli. in. cap.1.de constitu.col.12.nume.45.& in.c.prę terea.de sponf.col.1.nu. 2.quos referre iuuat in summa.

Primo,nisi factum esset adeo notorium, quod nulla opus sit declaratione,quia tunc ipso facto pœna est incursa. tenet Abb.in.d.c.cum nō ab homine & alij per Felin.relati vbi supra vide Hippol. circa hanc limitationē in.d.rub.7.col.

Secundo limita quando factum & qualitas iam aderat ante inchoatum iudicium tunc non requiritur declaratio:secus si competit, & adsit iam inchoata lite.not.Ioan.And.in addi.ad Specu.in rub.de appella.in fin.& alij relati per Feli.in.d.col.5.

Tertio limita,nisi agatur de pœnis trahentibus secum executionem,quia in istis non requiritur declaratio.not. Domi.in.cap.fœlicis de pœnis lib.6. col.3.vide Feli.vbi supra qui contra hoc aliqua adducit.

Quarto limita,nisi in casu cap.periculum.§.præterea de electio. lib.6. secundum Feli. vbi supra quem vide.

ANNOTATIO.

Adde tex.apertissimum in capi.cum secundum leges.de hæreti lib.6.vbi Romanus pontifex statuit in pœnis ipso iure incursis,requiri vt earum executio iuste fieri possit, iudicis declarationem.Et vide circa istius regulæ materiam quam eleganter declarat Domi. Soto lib.1.de iusti.& iure.q.6.arti.6.Adria.in quolibeto.6.arti.1.episcop.Segou.in lib.4. decretali.2.par.c.6.§.8.nume.10. Didac.Perez in l.2.in verbo,A *las pagar*.lib.2.ordina. Cæterum Alfon.a Castro çamorensis, vir acutissimo ingenio, ac præsigni præditus eruditione & verbi domini orator celeberrimus lib.2.de iusta hære.puni. c.7.& latissime lib.2.de potestate legis pœnalis aliquot fortissimis rationibus probare intendit,pœnam ipso iure à lege impositam in animæ iudicio statim commisso crimine ante sententiam deberi, & omnino soluendam esse,nō expectata iudicis declaratione,qui in hac re est legendus.

REGVLA. D.XLIIII.

Pœna vbi imponitur à lege positiua, non est soluenda in foro conscientiæ.glo.est sing.in.c.fraternitatis. 12. q.2.in glo.fin.in fine quam dicit non alibi Abb.in.c.1.de consti.antep.col. commendat etiam idem Abb. in. c si egressus de iniurijs.idem in.c.suam de pœnis.pro qua glo.vide omnino Fel. in.c.1.de consti.in.12.col. cum duab sequ. vbi refert plura dicta notanda, quæ doctores argumento illius gloss. scripsere.

Limita quinq; modis,vt per eundē Fel.vbi supra:quas etiā limitationes rescripsit in.c.audiuimus.de Simon.

ANNO

Universidad de Deusto
Biblioteca

ANNOTATIO.

Adde quæ scripsi in meis annotationibus ad istum dominum episcopũ in practi. crimi. cano. c. 58. litera. B.

REGVLA. D.XLV.

Pœna pecuniaria simpliciter à lege imposita propter delictum, applicatur fisco, vbi lex introducit accusationem. not. Abb. in rub. de iudi. qui allegat tex. in. l. multarum. C. de modo multandi vbi etiam Philip. Decius qui allegat tex. in. c. 1. quę sint regalia.

Amplia dupliciter, ac limita alijs duobus modis, vt per Ioan. Fran. de Rip. in rub. de iud. antep. col. qui pri° impugnat iura allegata à dictis doctoribus pro regula.

ANNOTATIO.

Adde quæ scribit noster Petrus Auenda. in prima parte de exequen. mand. reg. c. 2. nu. 11.

REGVLA. D.XLVI.

Pœnam pecuniariam potest iudex ecclesiasticus imponere, si illa magis timetur Abba. firmat post Hosti. & Ioan. Andr. in. c. cæterum. de offici. ordi. idem Abb. in. c. de causis vltim. not. de offici. delega. & ibi etiam pen. col. colit. eam Feli. vbi plura circa eã in. d. c. cæterum in prin.

Limita quatuor modis, vt per eum ibi col. 2.

ANNOTATIO.

Adde authorem nostrum in practi. crimi. cano. c. 134. nu. 1. quem omnino vide.

REGVLA D. XLVII.

Pœnis impositis alternatiue à lege iudicis non rei est electio glo. in. c. sicut Iudęi. de iudę. in glo. fin. & in. c. à crapula. de vita & honest. cleri. & in c. fraternitatis. 34. dist. vbi Domi. glo. Archidi. in summa. 11. q. 2. tenet Bal. qui notabiliter loquitur in materia in l. cunctos populos in col. 5. versi. vlterius oppono. C. de sacro. eccles. & in l. conuenticulum. in. 3. col. C. de episcopi. & cleri. & vide notabilẽ distinctionem quam facit Cępola in rep. l. si fugitiui. C. de serui. fugi. in col. 12. cum duab. seq. in impressione paruą facta Lugduni.

Limita septem modis, vt per Feli. in. d. c. sicut Iudęi. 2. col. à vers. in glo. fina. vsque ad finem qui notabiliter & latè loquitur.

ANNOTATIO.

Adde tex. in. l. 1. C. de his qui latro. ibi dispẽdio facultatum pro qualitate personæ, & iudicis existimatione plectetur dixi ad nostrum episcopũ in practi. crimi. cano. c. 73. litera. D.

Hanc regulam vltra authorem cum 10. limitationibus scripsit Feli. in. c. inter cæteras. col. 2. de iud.

REGVLA. D.XLVIII.

Pœnalis dispositio, nullam temporis præfinitionem tacite vel expresse continens, in dubio censetur perpetua casus est. in. l. seruus. C. pœn. vbi Cyn. Bar. Bal. Sali. bonus tex. in. l. fin. C. vt lit. pend. & alia plura allegat Fel. in loco infra allegando.

Limita hanc con clusionem tripliciter, vt per Feli. in. c. ex literis de cõsti. col. 8.

REGVLA. D.XLIX.

Pœnitere licet eum, qui impleuit in contractibus innominatis, secus innominatis tex. est in. l. si pecuniã de condi. caus. da.

Limita hanc cóclusionem terdecim modis,

modis, vt per Ias. in. d. l. si pecuniã. 1. &. 2. col.

ANNOTATIO

Adde regiam. l. 3. ti. 6. par. 5. Illud tamen circa regulam existimo esse notãdum quod eius dispositio locum non habebit stante hodie in nostro regno lege. 3. ti. 8. lib. 3. ordina. qua dispositum stat quod qualitercunque & quocũque modo cõstet, quod quis voluit se alteri obligare remaneat obligatus sine alia verborũ vel quauis alia solẽnitate quod his rationibus ꝓbo. Primo quia ex. d. regiæ legis dispositione generaliter actio datur omni pacto & promissioni in qua consensus interueniat sed in contractu innominato datur consensus ergo & causa. Secundo quia. d. regia. l. non requirit pactum nudum, ex quo naturalis obligatio oriatur sed solam voluntatem & animum obligãdi, quia ex pollicitatione sola oritur actio & obligatio vt ibi; ergo à fortiori ex nudo pacto & reciproca promissione facta in contractu innominato hodie actio per legem illam hodie oriatur. Tertio quia si de iure communi in contractu innominato stipulatio apponatur efficax ex eo actio oritur. l. ex placito. ff. de rerum permut. ex quo dicebat Bar. in. l. 2. in fine. C. de condi. ob cau. quod cum hodie tabelliones ex recepta consuetudine in suis contractibus apponant, quod contrahẽtes omnia per stipulationem promittunt rato vel nunquam reperitur contractus innominat° idque Paul. & moderni asseuerant. in rub. ff. de verb. oblig. sed prędicta regia. l. nullam differẽtiam facit inter stipulationem & pactum nudum. Imo disponit quod ex quolibet pacto nudo & promissione efficax actio & obligatio oritur, ac si firmissima stipulatio interuenisset igitur ea stante ex pacto vel contractu innominato actio dabitur quod tenet noster Anto. Gome. de contractibus. c. 8. nume. 4.

REGVLA. D.L.

Pensio, vel merces augetur, vbi augmentum rei est in bonitate, seu reditu, & intrinsecum. hanc regulam firmat Alberic. Bru. in tract. de augme. & diminutione monet. fol. 14. col. 4. ver. Decima quarta conclusio quam limitat vndecim modis in trib. col. seq.

Periti in arte. vide supra in verbo, Medici.

REGVLA. D.LI.

Perpetua sunt ad excipiẽdum, quę temporalia ad agendum text. est in. l. pure. 5. fi. ff. de doli excep. cum alijs.

Limita istam regulam quinq; modis, vt per Feli. in. c. si autem. col. 4. ver. Temporalia. de rescrip.

REGVLA. D.LII.

Personæ industria tunc censetur electa, vbi committitur factum, quod per alium non potest expediri. tex. est in. l. artifices. ff. de solu. Bar. per text. ibi in. l. fideicommissa. 5. 1. ff. de lega. 2.

Limita dupliciter, vt per Feli. in. c. fin. 5. 15 autem. de offici. delega.

REGVLA. D.LIII.

Personalis citatio, requiritur, nec sufficit ad domum in monitione quæ requiritur ad excommunicationem inferendam. Sententia est sing. Inno. in. c. fin. de eo qui mit. in posse. caus. rei ser. ante medium. sequitur Rota in decis. 13. tit. de senten. excõm. in antiq. & in. 6. eiusdem tituli in nouis.

Limita dupliciter, vt per Feli. in. c. cum sit Romana de appel. col. 5.

Primo, nisi agatur de re in trudendo in eandem excommunicationem male absolutum, quia tunc valet citatio per audientiã, licet personaliter nõ apprehendatur allegat. d. decis. 6.

Secundo fallit, nisi appareat quod citatio male exequuta, & sic facta ad domũ induxit notitiam citato, quia forte misit procuratorem: quia tunc inepta exequutio non nocet quod re-

Universidad de Deusto
Biblioteca

reputat solemne.

ANNOTATIO.

Adde quæ scripsi in meis annotationibus supra in regula 26. in prima ampliatione.

Et secundum huius regulæ limitationem probat tex in argumento in regula qui certus est de reg. iur. lib. 6. & est tex. pro ea in Clem. causam. in fine de elect. vbi citatio illegitima cum notitia subsequuta ita ligat, sicut citatio ab initio legitima. & ita per illum text. tenuit Roma. cons. 410. versic. Secundo quod quanuis Caro. Rui. n. consil. 61. nume. 33. lib. 5 Hippo. in rub. C. de proba nume 371. Felin. in c. gratum. nume. 4. de offici. delega Lud. Roma. in reg. Cancel de non iudi iuxta form. suppli. quæst. 16. nume. 68. And. Tiraq. lib. 1. de retract. §. 9. glo. 2. nume. 16. quanuis secundum illum vix hoc in Gallia reciperetur, quam fatetur esse communem opinionem dominus episcopus Segouien in c. Alma mater. 1. par. relect. on §. 9. nume 4 de senten. excommu. in 6. Et quomodo probari possit citatum habuisse citationis notitiam, vide glo. in Clem. causam in verbo, plena. vbi Cardi. 5. q. & docto. de elect.

Tertio vltra authorem limita regulam, vt non procedat quando quis semel personali citatione citatus fuerit, quia hoc casu poterit postea, si ad domum vel per edicta citatus fuerit & non comparuerit excommunicari secundum Rotam dec. si. 399. in nouis Feli. in c. cũ sit Romana. nu 14. de appel.

Quarto limita, vt non procedat quando is qui excommunicatus est subterfugit personalem monitionem & dolo latitat ita placuit Inno. & doctoribus in c. vlti. de eo qui mitti. in poss. tex. not in c. 1. qui matri. accus. poss. cap. quoniam frequenter. §. 1. vt lite non cõt. e. relatum. qui filij sint leg. Bar. Paul. de Cast. & docto. in l. 4 § prætor ait. ff. de dam. infect. Bal in l. vt perfectius col. 2. C. de anna. except. & in c. significauit. col 2. ver. sed quæro an isti fundatores. de testib. Imo in d. Clem. causam col. 1. Matthæ. not. 232. vbi Gabr. Sar. in addi. nu. 8. domi. Episcopus. d § 9. Et quando quis latitare dicatur vide tex. in l. Fulcinius §. quid sit autem latitare ff. quib. ex cau. in poss. eatur tex in l. cum. ff de priui. credi. Inno. Ioan. Andr. & Barb. in c. consultationibus. de offici. de leg. Spec. tit. de primo & secundo decreto. §. Nunc videamus ver. illud autem. & aliqua lectu non indigna cõgerit Boeri. deci. 235. nu. 3.

REGVLA. D.LIIII.

Petitio hæreditatis est actio bonæ fidei tex. in. §. actionũ. vbi Fab. & oẽs insti. de acti. & ibi Ias. ponit subtilem rationem, quare fuerat dubitatũ ante illius. §. editionem apud antiquos.

Limita nouissime quatuor modis, vt per Vlda. Zazi. in. d. §. actionum col. 184. & 185.

REGVLA. D.LV.

Populus habẽs iurisdictionem præscriptã, vel concessam à principe potest per se facere statuta, nec requiritur confirmatio superioris. colligitur ista cõclusio ex traditis per Bar. in. l. omnes populi. ff. de iusti. & iure.

Limita, nisi princeps in ciuitate esset, quia tunc non valerent statuta populi sine principis confirmatione. ita tenet Bal. in l. humanum. 4. nota. per illũ tex. C. de leg. & in. l. priuatorũ. C. de iurisd. omn. iudi & in. l. final. post Cyn. eo. ti. refert Ias. in. l. omnes in lect. 1. in col. pe. in fine per quod sic limitat prædictam regulam.

ANNOTATIO.

Adde Petrum de Anchar. in c. 1. de constit. Barba. in rub. de reb. eccles. non alien. nu. 85. Bal. cons. 292. lib. 3. & cons. 324. lib. 4. Nata. cons. 12. in princi. Fran. Marcum dec. 804. Petr. Rebuff. in constit. reg. Fran. in procem. nume. 5 & huius regulæ doctrinam veriorem esse in puncto iuris asseuerat Ias. in. l. cunctos populos. in lectura nume. 26. & in repe. in. 3. & 8. col. vbi etiam d. cto. ff. de iusti. & iure quam Bal. & doctores sequuntur in c. cum omnes de constit. u. & communem opinionem esse firmat Petrus Auenda. de mandatis regum Hispanię. 1. part cap. 19. nume. 3. Quæ recepta sententia manifeste apud nos probatur in. cap. 17. in capitib. prætorum cum dicit. *Que ueralas ordenanças dela dicha ciudad, villa, que*

o lugar, o partido que fuere a su cargo, y las que fueren buenas las guardara y hara guardar. Non enim. d. regia lex requirit quod statuta, vt obseruentur sint confirmata, sed tantum quod sint rationi consona. Imo ea statuta quæ vel mutanda, vel de nouo sunt facienda, non prohibet ea obseruari quanuis ad regem dicat esse mittẽda, vt quod sibi placuerit iubeat ibi. *Y que las que ansi ordenaren, o de nueuo hizierẽ, embien a nos el traslado de ellas, para que nos las mandemos uer, y proueer sobre ello.* Non equidem prohibet quod talia statuta obseruentur, interim dum à rege & supremo eius consilio examinantur. & ea ratione. d. l. non dicit ipsa originalia statuta esse mittenda sed tantum statutorum copiam vt docte considerat Auenda. d. cap. 19.

REGVLA. D.LVI.

Populus carẽs iurisdictione potest condere statuta super administratione rerum suarum. doctrina est quę colligitur ex dictis per Bar. in. d. l. omnes populis. ff. de iust. & iure.

Limita dupliciter, vt per Ias. ibi in 1. lect. col. fin.

ANNOTATIO.

Adde Matth. de Afflictis in consti. reg. Siciliæ in prælud. q. 3. Petrum Auendan. in lib. de exequend. mad. 1. par. c. 19. nu. 4. Rolan. à Valle. consi.

REGVLA. D.LVII.

Possessor quilibet habens titulum verum, vel putatiuum causatum etiã iniusto errore præsumitur bonę fidei hanc regulam elicit ex dictis per eum Balb. in tract. de præscripti. in rep. l. Celsus. ff. de vsucapi. in col. 36. qui eam ampliat vnico modo, & dupliciter restringit.

REGVLA. D.LVIII.

Possessor quilibet in dubio præsumitur bonę fidei.

Limita quindecim modis, vt per Petr. de Vbal. in rep. capi. si diligenti. de præscripti. in col. 5. & 6. in. 1. volu. rep. iuris canoni.

ANNOTATIO.

Adde glo. hanc regulam probantem in. l. super. in verbo, probetur. C. de præscrip. long. tempo. & in l. 1. C. de euictioni. & in. l. si quis emptionis titulo in verbo, tenuerunt. C. de præscrip. trigin. anno. vbi hoc intelligit procedere, etiam si nullus titulus appareat. & in. §. 1. ver. qui bona. insti. de vsucapi. glo. in. c. licet. 16. q. 3. & in. c. cum ecclesia de causa possessi. & propri. & in c. abbate in prin. in verbo, domini. versi. ad hoc autem. de re iudi. li. 6. & in c. sanctorum in verbo, sacrę & in. c. si diligenti. in verbo, bona fides. de præscripti. tradit Inno. in. c. Michael de electione. & in. c. vigilati de præscrip. & in. c. 2. de in integ. resti. Bar. in l. Celsus. col. 5. de vsucap. Bal. in rep. l. 1. col. 4. C. vnde vi. Ang. in l. super longi. C. de præscr. longi temp. Ancha. consi. 142. col pen. Alex. consi. 201. col. 2. lib. 2. Cuma. consil 109. ante finem Corne. cõsi. 130. col. 2. lib. 1. Fran Cur. iuni. cons. 72. col. 3. in fine Soc. cons. 38. col. 2. lib. 3. cum multis alijs congestis à Tiraquel. in tract. de præscrip. §. 1. glo. 2. fol. 6. cum multis sequẽtibus. ex quorum relatione apparet hãc esse communem opinionem.

REGVLA. D.LIX.

Possessio præsumitur de presenti ex possessione de preterito: tenet Abba. & docto. in. c. cum ad sedem. de resti. spolia. Bar. & alij in. l. siue possidetis. C. de proba.

Amplia primo, etiam in possessione rei immobilis. Abb. in. d. c. cum ad sedem.

Secũdo, etiã si cõstaret quod medio tempore aliquis fuisset in possessione.

Tertio etiã si pro forma requiratur terminata probatio certi tẽporis, quia adhuc sufficeret talis presũpta probatio.

Limita primo dummodo allegetur, quia licet presumatur, tamen debet al-

Universidad de Deusto
Biblioteca

legari, vt dicimus in bona fide.

Secundo limita, dummodo de possessione antiqua constet aliter, quam per confessionem aduersarij, quia alias cõfessio extenderetur contra confitentem: quod esse non debet.

Tertio limita, quando quis se fundat in possessione propria: secº in possessione tertij, ad elidendam intentionem aduersarij.

Quarto, quando ille qui allegat cõtinuationem possessionis de preterito in presens tempus possidebat de presenti, alias secº. Et supradictas ampliationes & restrictiones ponit loã. Frã. de Ripa in. c. cum ecclesia Sutrina de cauſ. posſe. & pro. in col. 8. per totam.

REGVLA. D.LX.

Possessione alterius ingrediens authoritate iudicis inualida, non excusatur à pœna legis. tex. in. c. cum causa. de offici. delega. & in. §. hac actione. inst. vi bono rapto. & in l. his demum. ff. eo. titul. Bar. in. l. iuste. ff. de acqui. possessi.

Limita istã regulam tripliciter, vt per Felin. d. c. cum causa. col. 2. nu. 4.

REGVLA. D.LXI.

Possessione propria autoritate quis capere non potest, etiam ex titulo quẽ in re iustè habet. tex. in. l. fin ff. quorũ lega. & in. l. nec ex vera. C. de acqui. possessi. & in. l. si ex stipulatione & in l. fin. eo. ti.

Limita quinq; modis, vt per Ias. in d. l. si ex stipulatione. col. 1.

ANNOTATIO.

Adde quæ de legatario capienti rem legatã propria authoritate post authorem nostrum scripsi supra in reg. 407. inc. pi. Legatarius qui rem.

REGVLA. D.LXII.

Possessio rerum hereditariarum, in heredem nisi mediante apprehensione, non transit. tex. est in. l. cum heredes. ff de acqui. posse. & in. l. 1. §. Scevola. ff. qui testa. lib. esse ius. fuer.

Limita primo, nisi sit statutum, vel decretũ disponens quod possessio defuncti in hæredẽ continuetur ipso iure, ac si esset apprehensa: tenent Paul. & Alex. in. l. si sorori. C. de iure delib. & sic limitat hoc Ias in. 1. col. Ratio huius est, quia lex vel statutum potest absq; aliqua apprehensione, vel absq; vllo alio facto transferre possessionẽ ipso iure, sicut dominium text. est de quo ibi exclamat in. l. raptores. C. de epis. & cleri. & ista est communis opinio vt firmat Ias. referendo Alex. in l. 1. col. pen. C. cõmu. deleg. vbi refert plures huic opinioni assentiẽtes, & reprobat Bal. ibi qui aliter sentit. Sublimita tamen supradictam restrictionem, nisi mortuo defuncto possessio esset ab alio apprehensa, quia tunc impeditur illa ficta cuntinuatio inducta à statuto vel decreto. quod voluit Cuma. in loco per Ias. descripto in. d. l. si sorori. qui refert etiam Alex. idem tenentem & allegat glo. pro hoc à nemine allegatam. Et nota quod hæres virtute talis statuti, si ageret possessorio recuperandæ casu quo ab alio res esset possessa, succumberet. ita Ias. in d. l. si sorori. col. fin. referendo Bal. Ioan. Fab. & Alex. in varijs locis hoc firmantes.

Secundo limita, in bonis feudalibus, quorum possessio sine apprehensione transit ad filium vt voluit singulariter Bal. in. l. cum antiquioribus. 6. col. C. de iure delib. vers. Decimo. quẽ refert Ias. in. d. l. si sorori in. d. fin. col.

Tertio limita in suis hæredibus, quia

quia in his possessio, sicut dominium cõtinuatur sine apprehẽsione glo. est in. l. in suis. ff. de liber. & posthu. alia in. §. sui. inst. de hered. quali. & differ. Contrarium tenet Bar. in. d. l. in suis. per glo. cõtrariam in. l. cum miles. ff. ex quib. cauſ. maior. cum qua concordat glo. in. l. cum hæredes. in prin. ff. de acqui. posse. vbi tenet Bar. & alij sequuntur de quo ibi per Fran. Aret. in 2. col. & per Alex. in. 3. & ita communiter tenetur, & sic ista fallentia non est vera, nec intẽtio glo. in. d. l. in suis fuit hoc dicere, prout ibi ream defendit Ias. 4. col.

ANNOTATIO.

Adde tex. in l. qui vniuersas. §. per colonũ. & ibi Bar. ff. de acqui. poss. & in. l. si homo. ff. de vsucapi.

Et circa primam limitationem quã author huic regulæ constituit vide latissime And. Tiraq. in tract. de morte. 3. declara. prædicti, quo loco & per totum illum tractatum eam pluribus ampliationibus & limitationibus interpretatur.

Et circa secundam limitationem adde glo. in. §. vltr. ti. de feud. co3. quam ibi not. Bal. Iacob. Bel. Marti. Laud. Iacob. Albero. Cardi. Alex. cum multis alijs allegatis à Tiraq. in d. tract. dicta præfe. 4. declara. quo loco nume. 4. multos allegat contrarium tenẽtes. Et vide apud nos regiam l. 45. in leg. Tauri qua diffinitum stat, quod mortuo possessore maioratus, ipso iure transit vtraque possessio, tam ciuilis quam naturalis in sequentem successorem, sine aliquo actu vero vel ficto, licet penes alium sit possessio in vita defuncti. de cuius intellectu vide latissime Hispanos interpretes ibi.

Tertiam vero limitationem sequitur Albe. in. l. vlti. col. 6. C. de edicto diui Adri. tol. vbi Bal. col. 1. ver. Item ex hoc dicens quod suitas, siue existentia sui hæredis facit suum hæredem sed non possessorẽ. Petr. de Anch. cons. 92. col. 2. versic. Sed præsuppositio Ioan. Imo. cons. 16. col. 1. Bertran cons. 247 lib. 1. & cõs. 81. nume. 3. & 4. lib. 2. Paul. Parisi. cons. 1 nu. 160. lib. 1. Ioan. Igne. in rep. authen. ex causa. col. 7. ver. Ex his sequitur. C. de liberi. prę. Guil. Bened. in. c. Raynuntius. in verbo, mortuo itaque testatore in. 2 nume 66. & seq de testam. Pyrrh. Ang. in consuetudi. Aurel. titu. *Des testamens*. c. 6. Matth. de Afflict. in. c. sciendum. col. 5. versi. Sed aduerte. ti. de feudi cogni. & decis. Neapol. 167. Ioan. de Am. c. cons. 61. col. 1. Ex quibus cõstat istam esse communem & receptam sententiam.

Quarto, vltra authorẽ limita & declara istã regulam, vt tantum procedat in eo qui succedit nomine & iure hæreditario: non autem in eo qui succedit nomine dignitatis. Nam possessio quę erat apud episcopum, nomine ecclesiæ, in successorem continuatur sine alia corporali apprehẽsione quia ea erat penes ecclesiam quæ non mutatur nec variatur, licet prælatus mutetur. ita sane voluit Inno. in. c. cum in officijs de testamen. & in. c. cum super de causa posse. & propi. Bar. in. l. 1 §. vlt. & iterum in. l. cum hæredes in prin. & ibi Alex. §. vlti. ff. de acqui. poss. Paul. de Castro in. l si sorori. C. de iure delib. Firmi. qui allegat alios in tract. de episcopo lib. 3. par. 1. q. 56. Guid. Pap. cõs. 188. & decis. 355. vbi dicit semper vidisse obseruari & iterum decis. 629. de quo vide Fran. Areti. in. d. l. cum hæredes col. 2. ver. Extra glo.

REGVLA. D.LXIII.

Possessio si est antiqua, pro titulo beneficij præsumitur, ideo possidens non cogitur ostendere illud voluit. Imo. in. c. illud. de præsump. Ang. & Bal. in. l. qui in aliena. §. quod si adierit. ff. de acqui. hæredi. tradit istam conclusionem Feli. vbi pro ea plures refert in. c. licet Heli. de Simo. col. 8. ver. Tertia conclusio. Sequitur etiam hanc conclusionem Ias. in dict. l. qui in aliena. in princi. col. 7. in prin. vbi aliqua colligit, quæ operatur diuturnitas temporis, de quo etiam per eundem in. l. cum aliquis. col. 2. C. de iure delib. & per Felin. in. c. Albericus. de testi per Hippo. in rep. rub. C. de proba. in. 4. col.

Limita quatuor modis, vt per eundem Feli. vbi supra.

ANNOTATIO.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Adde quæ scripsi ad istum dominum episcopum supra reg.286.

Possessio.vide supra in verbo traditio.

REGVLA. D.LXIIII.

Positio tota non debet negari, sed admitti pars vera:quia petens totum non videtur excludere partem. hanc conclusionem ponit Feli.in c. nam cõ cupiscentiam.de consti. col. fin. post Anto.Imo.& docto.glo. mag.in.c.2. de confess.lib. 6. & in.c.præsentium. in verbo,sigillatim.de testib.eo.lib,

Limita hanc conclusionem triplici ter,vt per Fel.vbi supra.

ANNOTATIO.

Adde Bar.hanc regulam tenetem in.l.1.§.si stipulatio.col.fin.nu.2.ff.de verb.oblig.& est communis opinio secundum Alex.ibi. nu.7. & Areti.nu.29.quam sequitur ibi Vicen.nu. 17.Soci.nu.5.Ias.nu.10.Hiero. Butige. nu.15. Ioan.Cora.nu.25. Lance. Gal. nu. 18.Alcia. nu.37.vbi eam magis communẽ opinionem esse fatetur Cape.Tholo.q.208. Quanuis opinionem contrariam nempe posse conuẽtum in iudicio totam summam petitam negare, si partem tãtum, debeat tenuit Spe.ti.de positionibus.§.quinto.ver. Secũdo vero explo.glo. in.c.vlti.de confess.lib.6.Bal in. c. dudum in 2.nu.29.de electi.Deci.in.l. non potest videri improbus.ff.de reg.iur. & istam esse communem opinionẽ testatur Imo.in.c.1. de plus peti.& in.cap dilecti.col.2.de maio.& obedi. Quæ in practica seruatur.secũdum Abb. qui priorem sequitur in d.c.1.de plus peti. Ego tamen primam nostræ regulæ sententiam tanquam magis communem sequor,quam multis rationibus adductis defendit episcopus Segouien.lib.1.vari.resolu.cap.2 nume.5. sed ad obuiandas has opiniones cauti aduocati obseruant,vt actor posita certa summa subdeat illam clausulam,si non confessus fuerit de tanto,declaret de quanto,vsque ad vnum.ita tradunt Ang.Paul.cum.Ias.nume. 10. & Alci. nu.40.in.d.§.si stipulanti.

REGVLA. D.LXV.

Positionibus respondere nolẽs, habetur pro confesso tribus concurrentibus. Primo,quod positiones sint sibi lectę & datæ intelligi. Secũdo,quod sit iussus & monitus respondere à iudice in præsentia,& non per nũtium. Tertio,quod absque rationabili causa respondere recuset.probatur ista regula ex text.& glo. in. c. si post prę situm.de iureiur.in. 6. & ex notatis per Bal.in.l.fin.§.quod si actor.C.de iur.cal.& tradit eam Fran.Cur.in loco infra allegando.Et vide.l.1.titu.4. lib.3.ordi.rega.

Limita hanc conclusionem septem modis, vt per Fran.Cur. in tract. positionum & interrog.col.4.& ille tractatus habetur in. 1. vol. tracta. quas limitationes quia vtilis est materia,in summa libet transcribere.

Primo fallit, in beneficialibus & spiritualibus.

Secundo,in criminibus de quo vide Specul.tit. de positionibus.§. septimo videndum in fine Bar. in. l. Marcellus.§.1.ff.rerum amota. Abb. post Inno.in.c.2.de confess.Feli.remissiue in.c.cũ dilecti.2.col.de accusa. Alex. & Ias.remissiue in.l.qui iurasse. §. si pater.ff.de iureiuran.

Tertio fallit in interrogationibus, & regula procedit in positionib⁹,quia interrogans nihil ponit:& hanc fallẽ tiam declarat optime vt ibi per eum.

Quarto,quando positio esset posita scienter falsa ab aduersario & hanc & precedentem ponit. Bal.in.l. sicut in fin.C.de rep.hær.

Quinto fallit in non respondente libello & ista est impertinẽs fallentia ad hanc regulam,vt patet.

Sexto quãdo positio esset facta minus debitè: & quando positio non sit debitè

debite facta.vide in.d.tract.5. col. cũ 6.seq.vbi plures defectus positionum inseruntur,quibus stantibus quis non tenetur eis respondere.

Septimo fallit,quãdo qualitas causæ non exigit condẽnationem,vt quia libellus est ineptus, vel non concludens,vel manifestam defensionem rei continens.

ANNOTATIO

Adde late Lanfran.ab Orianoin.c. quoniã contra.cap.6. de responsionibus. nume.2. de proba.Et in hac positionũ materia vide Rob. Maran.in speculo aduoca.6.part.§. Quartus actus.

REGVLA. D.LXVI.

Posthuma,de qua non est facta mẽtio in testamento, non comprehenditur in legato facto filiabus .text.est in l.qui filiabus.ibi, si mentionem, &c. vbi not.docto.ff.de lega.1.

Limita tripliciter,vt per Ias.col.2. nume.9.cum duab.seq.vbi dicit posse haberi alias limitationes, ex coniecturis quas ibi tradit Bar.

REGVLA. D.LXVII.

Prębenda non venit in materia stricta appellatione beneficij Abb. in. c. postulasti.de rescrip.vbi Felin.ponit aliqua col.6.

Limita quadrupliciter, vt ibi per eum.

REGVLA. D.LXVIII.

Præcepta executiua, regulariter sunt prohibita.vt in.l.1. C. de execu. rei iudi. & in.l.1.C.commu.vel epis.

Limita in quinque casibus, quos descripsit Ripa.in.l.de pupillo.§. meminisse.col.antepen. ff. de noui oper. nunci.vbi etiam de alijs casibus se remittit.

REGVLA. D.LXIX.

Pretium rei sciẽs, si offerat aliquid vltra,tunc nulla est deceptio,& quod vltra est datum legitimè retinetur not.Abba.in.c.1.de emp.& vendi. & ibi Imo.

Limita tripliciter, vt per Anto. de Burg.in.c.cum dilecti.de emp. & vendi.in col.5. vbi supra scriptam regulam descripsit.

ANNOTATIO.

Adde Bar.in.l 2.nu.14. C.de rescind.vendi.& ibi Bal.nume.7.quæst.4.Sal.nume.11. quæstio.7.Paul.nume.7.qui omnes fatentur hac regula innixi non esse locum.d.l.2.quando emptor sciebat verum rei valorem quod etiam resoluunt Paul.nume.7. Fulgo.nume. 1.in.l.maioribus.C.commu. vtris. ind. Soci. consi.48.nume.4.lib.4 Barb.consil.21.col.3. lib.4.Roma.cons.475.nume.4.Fabi.in tract. de emp. & vendi.quæstio. 8.nume.19. & 20. Afflict.lib.3.feudo fol.42.col.3.nume.27.tit. si de feud.fuerit contr. inter domi. & agna. Parisi.cons.128.nume.36.lib.1. Soci.nep.cõs. 73.in fine lib.2. Aug. Bero.in.c.cum dilecti. nume.23.de emp & vendi. Boeri. decis.142. nume.3.And.Tiraq.in tract.de retract lib.1. §.1.glo.18.nu.14. quam fatetur esse communem sententiam Alex.cõs.42.nu.7.lib.1. epi sco.Segou.lib.2.variar.resol.c.4.nu.2. Quorũ omnium grauissimum iudicium Arian.Pinelum non deterruit,quin hanc receptam sentẽtia fortiter impugnaret in.d.l.2. C. de rescin. vendi.1.par.c.2.nume.11. cuius opinio apud suos Lusitanos est indubitabilis ex equissima regia constitutione lib.4.ti.30.§.7. quæ aperte dicit remedium hoc non negari lęsis, vltra dimidiam etiam si probetur, eos compertum habuisse verum rei pretium licet etiam specialiter dicto remedio renuntient. Sed apud nos communis sententia seruabitur.

REGVLA. D.LXX.

Prescriptioni,seu ad prescribendũ non prodest credulitas cum errore iu

Universidad de Deusto
Biblioteca

ris non facti, suadens quod titulus nõ iuridic⁹ sit iuridicus, vt in.l. núquam. C. de vsucap. & not. Abba. in cap. de quarta. de prẽscrip.

Limita quinque modis vtilibus, vt per Fel. in. d. c. de quarta. de præscri. col. 8. versi. Secunda doctrina cũ quatuor. seq.

REGVLA. D.LXXI.

Prẽscriptio licet currat cõtra ignocãtẽ, tñ ignoráti cõpetit restitutio, exrapite iustę ignorantiæ. ita concludit Bar. in. l. 1. § si quis autẽ propter. ff. de itine. actu que priua. tenet etiã Abb. in. c. vigilanti in vlti. not. de præscri. allegat bonam glo. in. l. 1. C. de patr. potest. & ista est communis opinio, vt firmat Fel. in. d. c. vigilanti. 11 col.

Limita septem modis, vt per Felin. vbi supra col. 2. quorum tres refert Balb. in tract. de præscrip. in fol. 38. col. 1. quem vide in col. prẽcedenti pro ista regula.

ANNOTATIO.

Adde Paul. de Castro in. l. vlti. nu. 5. C. de long. tẽp. præscrip. & in. l. vnus ex socijs. ff. de serui. rusti. præd. Alex. vbi Caro. Moli. cõs. 71 lib. 1. Ias. in. § rursus. insti. de acti. nu. 59. Paris. in. c. vigilanti. nu. 3. de præscri. Boeri. latissime decis. 39. & huius regulę doctrinã fatetur esse cõmuniter receptam Afflictus lib. 3. feudo. ti. si de feud. fuer. controu. inter domi. & agna. not. 2. nu. 12. & not. 4. nu. 4. & secũdum istã regulam fuisse iudicatum testatur idẽ Matth. de Afflict. Neapoli. decis. 329. & communem esse asseuerãt Roma. cons. 149 in fine, Hiero. Grat. cõs. 91. nu. 55. lib. 1. Ias. in. l. 2. nu. 185. C. de iure emphy. Deci. cõs. 29. Soci. iuni. consi. 70. nu. 21. lib. 1. D. Couar. in reg. possessor. 3. par. § 3. nu. 1. de reg iur. lib. 6. Arian. Pine. in auth. nisi tricẽnali. nu. 58. C. de bonis mater. & plures eã sequẽtes allegat And. Tiraq. lib. 1. de retra. § 35. glo. 4. nu. 35. & 36. & ꝓbatur in l. 1. § vlti. ff. ex quib. causa. maio. & in. l. 1. § si qs aũt. ff. de itin e. actuque pri. & est bona glo. in. l. si partẽ § 1. in verbo, non vtẽdo. ff. quom: serui. amit. eandem cõmunem sententia ample & ingeniose defendit Soc. in. d. cum filius. §. in hac nu. 8. col. 4. cum trib. seq. ff. de verb. oblig. Quãuis nõnulli cõtrariũ tenuerint imo quod præscriptio firmũ effectum contra ignorantem inducat, adeo quod ex iusta ignorantiæ causa restitutio non detur. ita Bal. in. l. 1. nu. 24. C. qui admit. Ancha cõs. 170. nu. 3. Cuma. & Ang. quos Soc. & Alex. vbi supra referũt Cur. seni. cons. 82. col. 2. ad fin. & hanc opinionem magis probat Are. cons. 104. Sed prima opinio verior est & communior & sequenda.

Ampliat tamen sng. regulã hanc vt procedat etiã in quadragenaria præscriptione, quia aduersus eam conceditur restitutio in integrũ ex iusta ignorãtiæ causa, sic equidẽ iure respõdendum esse existimat Imo. in. c. vlti. fol. pen. de præscrip. Alex. cons. 71. nu. 3. & cons. 84. nu. 3. lib. 1. Soci in. d. § in hac col. vlti. Corne. cõs. 164. vol. 2. Matth. de Afflict. decis. Neapo. 37. col. 2. & decis. 329. Caro. Rui. cõs. 26. ad fi. lib. 1. Sylua cons. 3. ad fin. Loffred. Neap. cons. feud 16. ad finem Petr. Rebuff. super regias leges Galliæ in tract. de resti. artic. 1. nu. 26. pag. 119. tomo. 2. consti. Franc. quam fatentur esse communẽ sententiam Fel. in. d. c. vigilãti. col. 2. de præscri. Soci. cons. 76. vol. 1. Hiero. Grat. responso. 125. nu. 12. volu. 1. Fran. Balb. in tract. prẽscrip. 4. par. prin. q. 29. Alex. cons. 169. nu. 15. lib. 2. Nicol. Boeri. decisi. 39 nu. 6. Aymon Saui. in celebri tract. de antiq. tempo. 4. par. §. Materia ista, nu. 61. fo. 166. Carol. Rui cons. 35. nu. 35. vol. 1. Et opinionẽ istã fatẽt esse de iure veriorem: quã aliquibus rationibus corroborat Marcus Antonius Nattæ. cons. 162. nu. 38. cũ seq. Quibus obstat tex. in. l. omnes. C. de prẽscri. trig. vel quad. anno. & in. l. vlt. C. de fund. patri. lib. 11. quibus manifeste probatur quadragenarium prẽscriptionem securitatem plenissimam inducere. Et tamen quoties plenissima securitas inducitur restitutioni in integrum locus non est glo. in. l. ait prætor. §. permittitur. in verbo, imputandum. ff. de minori. Sicuti quando plenissima liberatio inducitur nulla quæstio potest refricari. l. 1. & 2. iuncta glo. & ibi Bal. C. si aduer. solu. Ang consi. 256. Quin securitas simpliciter ea dicitur quæ nullo modo expugnari potest. Bal. in. l. 1. in fine. C. si aduer. solu. Cum igitur per. d. l. vlti. per quadragenalem præscriptionem sit sublata actio, cẽsetur etiam sublatum iudicis officium, quod competit ad restitutionẽ in integrum. l. actionis

nis verbo & ibi glo. ff. de verb. sig. & in. l. pecuniæ verbum in fine eod. tit. & in. l. actionis verbum. ff. de actioni. & obliga. & in. l. quod si minor. §. vlt. ff. de mino. Cui adde tex. in. c. ad aures. in fine. de præscrip. vbi præscriptio quadraginta annorum omnẽ prorsus actionẽ excludit. & tex. in. c. volumus. 16. quæst. 4. cum dicitur, sed quietem eorum inconcussam omnibus modis procurare & in. l. 1. C. si aduer. vendi vbi, verbum controuersiæ, quod non lõge distat à verbo molestiæ, inquietis siue inquietudinis, quibus vtitur. d. l. vlti. comprehẽdit etiam restitutionem in integrum, vt qui promisit nullam se controuersiam moturum non posit in integrum restitui, vt ibi probatur. Huic rationi etiam accedit glo. in Clem. 1. in verbo, lapsum de in integ. resti. quæ asseuerat non esse dandam in integrum restitutionem aduersus temporaquadraginta annorum. Vnde hæc regula in prẽscriptione quadragenaria admittenda non est: imo in integrum restitutio deneganda erit maioribus, qui iustam ignorantiam habuerunt. tenent Alex. consil. 151 lib. 2 col. vlti. vbi Caro. Molin idem Alex. in. l. 3. §. Labeo. ff. de acqui posse. in fine Barba. cons. 41. nu. 18. vol. 1. Deci. d. cons. 29. Aret. in. l. qui vniuersas. § vltim. ff. de acqui. poss. & consi. 103. 1. & 2. col. Gome in. d. § rursus. col. 4. ad fin. insti. de acti. Deci. in. l. 2. C. qui admit. Gali. in. l. 2. §. & earum. numero. 39. vbi Alci. nume. 72. ff. de verb. oblig. Caro. Ruin. consi. 103 nume. 6. vol. 5. Ioan. Dile. de arte testandi titu. de acqui. hæredi. cau. 8. quam opinionem fatentur esse cõmunem eam sequuti Soci. consi. 1. col. pen. lib. 3. Anto. Rub. consil. 56. nume. 3. & consi. 98. nume. 2. vbi istam dicit esse communem & magis veram opinionem Soci. iuni. cons. 54. lib. 1. & consil. 76. nu. 102. cod. lib. & consi. 145. nume. 76. eiusdem vol. quam plures sequuntur quos Tiraquel. allegat. in. d. § 35. glo. 4. nume. 7. Ex quibus manifeste constat rem hanc dubiam esse ac tot doctorum opinionibus sibi inuicem contrarijs inuolutã, in qua fluctuat Ioan à neuizan. cons. 84. nu. 15. nihilominus ego censo posteriorem opinionem cõmuniorem & veriorem esse & sequendam.

REGVLA. D.LXXII.

Prẽscriptione etiã lõgissimi tẽporis, mala fides defuncti in distincte no cet hæredi: adeo quod hæres, nec canonico iure, nec ciuili præscribere poterit, eo casu quo defunctus, non poterat, licet ipse sit in bona fide, & velit à se ipso inchoare prẽscriptionẽ. Ista est cõmunis conclusio doctorũ cõtra Dinum qui contrarium voluit in. c. possessor de regul. iur. in. 6.

Limita quatuor modis, vt per Balb. in tract. de præscripti. in. 3. par. prin. in. col. 45. & seq. quẽ omnino vide in col. 44. pro ipsa regula principali.

REGVLA. D.LXXIII.

Prẽscriptioni non potest per pactũ renũtiari. not. Bal. in auth. quas actiones. in col. 4. C. de sacro. eccles. Abb. in rub. de prẽscrip. cum concordantijs de quibus ibi per Feli. in. col. 5. qui hanc regulam tradit.

Limita sex modis, vt per Ioã. Crot. in repet. l. nemo potest. ff. de lega. 1. in col. 30. & seq. & vide eum in col. 29. pro ipsa regula. Vide Felin. vbi supra qui ponit septem fallentias huic regulæ. Vide Balb. in tract. de præscrip. in 5. par. 5. partis prin. in col. 7. vbi & in col. seq. ponit vnam ampliationem, & tres limitationes.

ANNOTATIO.

Adde Bar. in. l. nemo potest. col. pen. ff. de leg. 1. vbi Ias. nu. 80. primę lectionis & nu. 111. secũdę lectionis. vbi Ripa nu. 104. asserit huic regulę doctrinã cõmunem esse & cũ. Areti. Alex. nume. 25. & Hanib. nu. 686. Bal. in. l si postquam. ff. de fideiusso. Fel. in. c si diligenti. col. 1. de foro cõpe. & hanc fatentur cõmunem esse Prepo. in. c. 1. § præterea. de capi. Cõrra in feud. And. Alci. in rub. de prẽscri. nu. 58. And. Tiraq. lib. 2 de retract. § 1. glo. 2. nu. 13. quã cõmunẽ sentẽtiã ratio fulcit qa vsucapio ꝓpter bonũ publicũ introducta fuit glo. in. l. 1 ff. de vsucap. Sed ius publicũ nõ põt per priuatos remitti. l. ius publicũ ff. de pact. l. priuatorũ. C. de iurisd. omni iudi. ergo nec vsucapio Quam

Universidad de Deusto
Biblioteca

sententiam veriorem esse censeo licet contrarium teneant Din. Bal. & Imo. in d. l. nemo potest. Ioan. And. in addi. ad Specul. tit. de pręscrip. super. Rub. col. 2. Antoni. in c. cum non liceat de præscrip. Flor. in. dict. l. nemo potest. quorum opinio ante tempora Bar. recepta erat teste Alcia. vbi supra.

Primo tamen limita istam regulam, vt non procedat quando iuramentum interfuit, nam pactum de non præscribendo, iuramento interueniente firmatur. hęc est cõmunis sententia quam late & bene defendit Alci. in. d. rub. nu. 69. & Fran. Balb. in tract. præscrip. 5. par. 5. par. quæsti. prin. q. 6. Alex. in. d. l. nemo. nu. 25. vbi Ripa. nu. 11. Felt. in. d. rub. nu. 15. Caro. Rui. cons. 111. nu. 5. vol. 1. vbi hanc opinionẽ admittit de iure Canonico non vero de iure ciuili dicit tñ standũ esse in hac materia iuri põtificio. Sed limitatio hęc non placet Ias. in. d. l. nemo potest. nu. 83. primæ lectionis neque Croto ibi. nu. 45. qui eã impugnant post Cuma. cons. 169. Quia pręscriptio propter bonũ publicũ introducta fuit quod priuati lędere nõ possunt. vt in. d. l. ius publicũ neq; cũ iuramento. vt in. c. si diligenti. de foro cõp. præsertim, quia etiam si vsucapio non respiceret publicã vtilitatem principaliter, sed secundario tãtum adhuc etiam cum iuramento non posset renuntiari, qñ talis priuatorum vtilitas non posset ab in commodo & lęsione reipublcæ separari. ex Bar. in. d. l. ius publicum. quem ibi alij sequuntur sed verum non est quod in præscriptione priuatorum vtilitas non possit ab incõmodo reipublicæ separari quinimo separari potest, quia reipublicę nihil interest, res illa de qua præscribenda agebatur ad præscribentem vel ad priorẽ dñm pertineat, dũmodo illa res inter ciues suos remaneat, vnde sine dubio priuatorũ vtilitas ab incõmodo reipublicæ separari potest. At ipse opinionẽ Ias. & Croti veriorem esse contra communem ex eo censeo, quia pręscriptionis cursus non impeditur per scientiam, vel ignorantiã illius cuius res præscribebatur. l. fi. C. de long temp. præscrip. vel per errorem ei⁹, & ideo qui rẽ putabat esse suã præscribit. l vni. C. de præscrip. transfor. ergo voluntas domini, vel non domini, qui rem suã vel alienã à se possessam tradit hac lege iuramento firmata ne pręscribatur non est potens ad pręscriptionẽ impediendã quasi illa ex legis dispositione currat, nobis inuitis & ignorãtib⁹.

Secundo limita, vt non procedat quando inter partes conuentum est, vt finita pręscriptione iterũ sit debitũ per. l. sicut in annos. ff. quib. mod. vsusfruct. amitta. de quo late per Felt. in. d. rub. de præscrip nu. 17. Balb. in. alleg. tract. præscrip. 5. par. 5. par. prin. q. 6.

Tertio limita, vt non procedat in præscriptione inducta in merum fauorem ex Bar. sententia in. l 1, ff. de vsucapi. per. l. quod si nolit. §. pe. ff de ędiliti. edicto Abb. in. d. rub. vbi. Alci. nu. 63. Ripa in. d. l. nemo potest. nu. 108. quam fatetur esse cõmunem sententiã Ferd. Mench. de succes. crea. 1. par. li. 1. §. 10. nu. 16.

Quarto limita in his casibus in quibus lex ipsa approbaret pactũ de nõ præscribẽdo, hoc equidẽ casu de legis potestate dubium non est secundum Ripã in. d. l. nemo potest nu. 107. Quia legi omnia permissa esse censentur, quę diuino & naturali iuri contraria non fuerint. l. nec non. §. quod eis. ff. ex quib. cau. maio Vnde apud nos indubitatum est, quod valida & firmissima est prohibitio pręscriptiõis de qua in l. 3. in libro gabellarum redituumque regalium, quos Alcaualas appellamus. Quinimo etiam per statutum huiusmodi pręscriptionis prohibitio induci potest ex Bal. per illum tex. in. l. 2. C. de consti. pecu. & per. l. male agitur. C. de præscri. 30. vel. 40. anno. Anto. & Imo. in. c cum à nobis. de pręscri. & est communis sententia nouissimorum in. d. l. nemo potest.

Quinto limita in præscriptione præterita secundum Felt. in. d. rub. de præscrip. nu. 12. Bal. in auth. quas actiones. C. de sacro. eccles. per. l si postquam. ff. de fideiusso. vbi secundũ intellectũ Imo. ibi liberat⁹ præscriptione dãdo fideiussorem denuo se obligare videtur sic in proposita limitatione qui post cõpletã pręscriptionẽ ipsi præscriptioni renuntiauit videtur recessisse à iure sibi per legitimam pręscriptionẽ acquisito. cui sententię accedit Ripa in. d. l. nemo potest. nu. 106. Sed certe limitatio hæc in præscriptione rei corporalis vera non est, nam dominium nobis acquiri nullo modo potest, nisi duobus interuenientibus, nempe vero & legitimo titulo. vt in. l. quãquam. ff de acqui. rerum domi. & traditione. vt in. l. traditi. C. de pacti. Et ea ratione post quã abs te dominium quæsiui id ad te reuerti non potest, nisi tibi eadẽ res tradatur & legitimus titulus accesserit. l. nihil tam naturale. ff. de re iur. Vnde si postquam dominium per præscriptionem quæsitum habeam illi renuntiem, præscriptionis virtus, quæ effectum suum consummatum habet minimè cessat. Poterit sane, vt ipse censeo vera esse hæc limitatio in

præscriptione actionis arg. tex. cum ibi not. in l. si quis empti. in prin. cum glo. C. de præscripti. 30. vel. 40. anno.

Sexto limita, ex Bar. doctrina in. l. 1. ff. de vsucapi. & Felt. in. d. rub. de præscrip. vt non procedat in longi temporis præscriptione quę bonã fidẽ desiderat. vt in. l. vni. C. de vsucapi. trãsfer. Nã si rem a me possessam tibi donaui, hac lege vt nullo modo possis præscribere nã per hoc in mala fide constitutus is erit, & cõsequenter longo tempore præscribere non poterit, de veritate tamen huius limitationis vide Ripam in. d. l. nemo potest. nu. 105.

Septimo limita, vt non procedat in præscriptione sumente principium ex ipso contractu, nã tali pręscriptioni bene per pactum potest renuntiari, ex Bal. doctrina in auth. quas actiones. C. de sacro. ecclesijs. sequitur Felt. in d. rub. nu. 15. Ripa in. d. l. nemo potest. nu. 109 Quanuis limitationem hanc impugnet Ferd. Mench. de succesion. creati. 1. par. §. 10. nu. 18. fol. 140.

Octauo limita, nã licet per pactũ præscriptio ex toto tolli nõ possit poterit tñ prorogari glo. in. d. auth. quas actiones. Ang. cõs. 54. Ripa in d. l. nemo potest. nu. 112. Bal. in rub. de consti. col. 3. Fel. in. d. rub. de pręscripti. nume. 12. vbi Alci. nu. 69. Quanuis limitationẽ istam non admittat Ioan. Crot. in. d. l. nemo potest. nu. 45. qui ex eo falsam esse cõtẽdit, quia inquit quod id quod publico fauore introductũ est si cut p pactũ ex toto tolli nõ potest sic etiã nec minui, aut moderari. arg. l. quod de bonis. §. ira tre &. §. vlti. ff. ad leg. Fal. l. de die ñcta. l. 2. ff. de pact. dota. quod latius apud eũ legendũ est.

REGVLA. D.LXXIIII.

Pręscribi non potest per naturaliter possidentẽ, quando dñs retinet possessionem ciuilem rei, quę in absentia solo animo retinetur, nisi trãseat tantum tempus, per quod verisimiliter inducatur obliuio & perdatur ciuilis possessio. Ista est vtilissima doctrina in practica quam glo. descripsit in. l. 1. C. de serui. fugi. quam ibi commendant doctores maximè Ias col. antep. vbi ipse dat. glo. similes in. §. sed aliquando insti. de vsucapi. & in. l. male agitur. in glo. magna circa medium. C. de pręscrip. triginta vel. 40. annorum. pro quibus adducit bonam rationem. & in col. seq. limitat quadrupliciter, quas limitationes quia notabiles, breuiter tibi referam, licet in earum descriptione, ipse consumat vnã fere columnam.

Limita primo, nisi res præscribenda sit talis, in qua apprehensione eius facta per alium dom⁹ perdit statim ciuilem, vt in seruo fugitiuo.

Secundo fallit in pręscriptione. 30 annorum, quia illa non impetitur, ex eo quod dominus retinet ciuilem.

Tertio, si talis possidens naturaliter, vellet præscribere nõ principale dominium, sed eius fortè feudale, vel emphyteuticum, vel vsumfructum.

Quarto in præscriptione rerũ incorporalium, puta seruitutum: quia eam non impedit possessio ciuilis dominii, quæ statim perditur.

ANNOTATIO.

Adde circa huius regulæ materiam Corne. cõs. 16. col. 3. li. 2. Balb. in tract. præscriptionũ. 3. par. 3. par. prin. 3. q. nu. 1. fol. 50.

REGVLA. D.LXXV.

Præscriptio iurisdictionis in vna specie, non extẽditur ad diuersam. ita cõcludit Ias. in. l. imperium. col. 15. ff. de iuris. omni. iudi.

Limita dupliciter, vt per Ioan. Frã. in tract. de pręscripti. in fol. 8. col. 3. in prin. quem vide in duabus pręcedẽtibus col. late & notabiliter pro ipsa principali regula.

Primo limita secundum eum, in iurisdictione retinenda, quia tota retinetur per exercitiũ vnius actus: & regula procedit in acquirenda.

Secundo limita, quãdo nullus alius est in quasi possessione iurisdictionis, quia

Universidad de Deusto
Biblioteca

quia tunc quasi possessio vnius actus, causatius vniuersale. vide eum pro his limitationibus.

REGVLA. D.LXXVI.

Præscriptio iurium incorporaliū requirit scientiā aduersarij. tenet Abb. in.c.de quarta.de præscripti. & in. c. 1.cod. titul. Bar. in.l. 1.§. 1. col. 3. ff. de itin.actu que priua.facit.l. quoties. la.2.de serui.& in.l. quorum. C. eod. titul.

Limita dupliciter, vt per Feli.in.d. c.de quarta.penul.col. qui se remittit ad Paul.in.l.seruitutes.4. col ff.de seruitu. & late Cępola.in tract. de seruitu. c.20.col.4.&.c.24.col.6.

ANNOTATIO.

Adde Inno.in.c.2.de in integ. resti.& in c bonę in.2.de postu.præla. Abb. & ibi Ripa nu.64.in.c.cum ecclesia.de causa posse. Antoni.in.c.peruenit.col.5 de censib. Ioan. Lup. in.c.per vestras.2 nota.§. sed est pulchra.nu. 33.de dona.inter vir.& vxo. Frā Balb.qui plures hanc regulam sequentes allegat in tract. præscripti 2.par.4.par.prin.1.q.nu.12. quam fatetur esse communem sententiam præsul Segouiēsis in reg. possessor.2.par.in initio nu. 6.de regul.iuris.lib.6. Quanuis Longouallius in rep l.imperiū.ff.de iuris.omni.iud.4.part. arti.2.audaciter aliquibus rationib⁹ impugnet quibus sequendo communem satisfacit Ioan. Corasi.in.l quoties.2.nu.1.ff.de serui.& dominus episcopus in. d.nu.6.

Primo tamen vtiliter limita regulam hanc, vt minime habeat locū in ea præscriptione cuius initiū memoriam hominum excedit: nam vbi præscriptio hæc probata fuerit, nō est scientia illius contra quem præscribitur necessaria glo.vbi Ang.in.l. hoc iure.§. ductus aquæ.ff. de aqua cotidi.& ęsti. Bal.in.c.1.col 2.quę sint regalia Anto.in.c.peruenit.de censib. Roma. in.l.1.§. denique ff.de aqua pluui.arcend. Imo. in.l.si publicanus.§.in omnibus. ff. de publi. & vecti. Iacobi. de sancto Georg. in tract de feud.ver. Cū mero & misto imperio col. vlti. Feli.in.c.de quarta.& latius in.c.cum a nobis col.1.de præscripti. Alex. cons.16. nu.15. vbi Carol. Mol.li.5. Iaf.in.l.imperium col. 9. ver. circa primum dictum.ff.de iurisd. omni. iudi. Dec. cons.85. Cur.iuni cons.158.nū. 12. Frā. Balb.de præscri.d.2.par.4.par.prin.q.1.nu.13. Anto.Rub.cons.21.col.vlti.quorum opinionē cōmunem esse profitētur eam sequuti Alex. cons.6.nu.4.lib.1. Dec.& Balb. in locis nouissime allegatis & And. Tiraq. in tract. de nobilitate.c.14.nu.4.quæ sententia procedit propter vim huius temporis immemorialis quod priuilegij vim obtinet.vt in d.§. ductus aquę. & in c.super quibusdam de verbo.signi.

Quanuis huius contrariū teneat Bar.in.l. 1.§ denique ff.de aqua pluui.arcend. Bald.cōs. 352.lib.1.& cōs.340.li.5. Ripa in.d.c cū ecclesia.nu.67. Aymō Saui.in tract.de antiq.tēpo. 4.par.§. Absolutis nu.15. Sed vt libere dicam quod sentio & meū quale quale sit iudiciū inter ponā, mihi magis placet cōmunis opinio quę habet, scientiā nō requiri in præscribēdis iuribus incorporalib⁹, quoties prescriptionis tēpus memoriam hominum excedit, nisi tractetur de acquirendis iurib⁹ incorporalibus, quorum vsu, & exercitio ius resistit, tūc sane scientia illius requiritur de cuius prejudicio tractatur. quod sentit Caro.Mol.in.d cons.Alex. 6. li.1.litera A.& colligitur ex his quæ tradit glo. in.c.pen. de fili.presby. Domi.in summa.11. dist.quē vide. Imo forte si scientia necessaria esset eadē ex tanti tēporis cursu presumeretur simul & aliquot coniecturis interuenientibus, quæ huic presumptioni suffragantur secundū Sali.in.l.authoritatem.C. vnde vi. Aymon in d.§. Absolutis.nu.15. Dec. cons.185.col.6.quā doctrinam, qui communem sententiam sequuntur facile admittent, licet authores contrariæ opinionis censeant, non tantum necessariam fore scientiæ allegationem, sed etiam eius probationem vnde boni aduocati semper articulos faciunt ad cautelam etiam in his præscriptionibus, quæ hominum memoriā excedunt.

Secundo limita vt regula nō procedat, quādo agitur de præscribenda libertate aduersus seruitutem olim constitutam, certe tunc sufficit quasi possessio, nec est necessaria scientia nec patientia, illius contra quem præscribitur. tex. not. in.l.si partem.§. si per fundum. ff quomodo.serui amit. quem ibi doctores omnes ita interpretantur.

Tertio limita, in prescriptione seruitutis, cū titulo iuxta.l.si ego.§ primo vbi glo.ff. de publi.

bli. Nam in seruitutis præscriptione quando titulus non concurrit, cum quasi possessione est necessaria scientia & patientia illius cōtra quē præscribitur: tn si ipse q̄ prescribit titulū habeat, nisi de seruitutis cōstitutionem, factam ab eo qui dominus non erat, tunc ad præscriptionem longi temporis, decem vel viginti annorum non est necessaria scientia nec patientia domini.l.vlti.C.de præscri.long.temp.quem ita interpretantur Alb. & Paul.in.l. 2.C. de serui.& aqu. Paul.in.l.seruitutes.la magna vbi Ioan.Croc.nu.4.ff.de seruitu.Iaf.in.l.3. §. ex contrario.nu.31.ff.de acqui.po. Ripa.in.d.c.cū ecclesia.nu.64. Cępol.de serui. Vrban.c.20. col.2. D.Couar.in.d. reg. possessor. d.initio. nu.8. Aymon.in.d.§. Absolutis.nu.21.

REGVLA. D.LXXVII.

Prescriptiōe, vel cōsuetudine queri potest quod est quęsibile priuilegio. c. duo simul de offici.ordi.c.cū cōtingat.de foro cōp. not. Cardi.post lap. in clem.1.col.pen.de relig.domi.

Limita quatuor modis, vt per Feli. in.c.accedentes.de præscrip.col.3. in fine cum quatuor seq.

REGVLA. D.LXXVIII.

Prescriptionem actione personali impedit mala fides, sicut in reali tenēt glo.& Imo.in.c.fin.de prescripti. quā ibi sequuntur omnes canonici doctores maximè Butri.& Imo. & ista est vera & communis opinio, licet Host. & Bar. & aliqui alij quos late refert Balb.in loco infra allegando contrarium tenuerit.

Limita quatuor modis, vt per Feli. in.d.c.fin.in.col.1.&.3. de præscrip. Quarū limitationū primā & vltimā refert & ornat Bal.in tract.de prescr. fo.2.col.4 & ipse addit aliā qnintam & notabilem limitationem.

ANNOTATIO

Adde Ancha.cons.5. Paul.de Castro cons. 98 lib.2. Matheſ.not.23. quorum sentētiam communem esse testantur eam sequuti Ioan. Crot.in.l.omnes populi.col.11.ff.de iusti.& iure. Ripa in.l.nemo potest nume.116.ff.de leg. 1. Lud. Gom.in prin.insti de action.nu.68. domi.episco. Segō.in reg.possess 2.par.§.11 nu.3. de reg.iur.li.6. And.alci.in rub.de præscrip. nu.5. Hiero.Grat.consi.41 col vlti lib.1. Petr. Dueñas in reg.6.incip. Actio personalis. Grēgo.Lup.in.l.22.titul.29.in glo 2.part.3. Ferd. Loaz.in tract.de matrimonio fol.23 col.2.nu. 23. Ludo. Gozad.cons.56. col 3. nu. 13. Ioan. Oroſci.in d.l.omnes popuh.nume.75. Ferdi. Mencha.de succesion.creati primæ par.lib. 1.§.10.nu.34. Anton. Padilla in.l si quas actiones.nu.42. C.de seruit.& aqua D.Dida.Perez cum multis ab eo diligenter allegatis in.l.3. in glo 1.ti.13.lib.3.ordi. quam communem sententiam & sic regulam nostrā doctissime defendit Fortun. Gar.in tract.de vlti. fine.illa.2.

Quanuis opinionem contrariam quod bona fides non requiratur in præscribendis actionibus personalibus, tenuerunt Bar. in.l. hæc autē iura.ff.de seruit.Vrb.præ.& in.l.sequitur. §.si viā ff de vsucapi.vbi Rom. Bal. consi 437. lib.1. Aegi.de Belā.in.c.vltimo.6.de præscrip. & ita iudicauit olim Capella Tolosana deci. 73. Bonifa.in Clem.1.col.3 de re iudi. Corne. consi.206.lib.2.& consi.296.lib.3. Petrus Ferra.in practi. in forma responsi.rei conuen.super verb. Præscriptionis.& esse hanc communem sententiā fatetur Carol.Molin. ad Alex. consi.99.lib.4.col.2.

Sed verior & communior est prior opinio quæ manifeste in.c.vlti. de prescri. probatur quo damnantur prescriptiones, quæ cū mala fide propter peccati labē procedūt, ille vero qui cōpertū habet se centū actione psonali alteri debere, cōscientiā semp lęsam habet, quod ea quantitas pecuniæ alteri debita sit, & licet sub pœna peccati non teneatur statim & semper soluere, nec pecuniam debitam creditori offerre, semper tamen petenti dare tenetur, cum compertum habeat illi debitam. esse aliqui, à mortali crimine non erit immunis.

Quare difficile erit apud nos sustineri pragmatica sactio Caroli quinti Cęsaris primi huius nominis Hispaniarū regis catholici & inuictissimi quā Mātuę Carpetanorū anno millesimo vigesimo octauo dum publicum huius regni conuentū & comitia Hispanorū haberet, statuit.c.157. Etenim ea lege sancitum stat quod merces à famulis exigi non valeat post triennium ab eodem die, quo à famulitio cessarunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

runt, vel ipsi famulià dominis recesserit, nisi intra id triennium à dominis petisse probauerit raro enim præscriptio hæc cum bona fide procedit. Idem que apud Lusitanos statutum stat in lib. 4. eorum ordi. ti. 2. l. 1. qua lege diffinitum stat, hanc præscriptionem currere minori facto maiori viginti quinq; annorum. Sic apud Gallos Ludouicus duodecimus eorũ rex anno millesimo quingentesimo duodecimo lege lata diffiniuit, quod famuli mercedem pactam aut debitam a dominis petant intra annum à die quo seruire cessauerint, & tantum trium annorum præcedentium, post annum autem ex illa lege famuli salarium petere non possunt nisi scripturam producat in iudicium qua eorum petitio probetur, vel extraiudicialem interpellationem intra annũ factam probauerint cui⁹ legis meminit Rebuff. 2. tomo in regias leges in tract. de famulor. sala. in princip. quo loco nume. 2 scribit Carolum Cæsarem catholicum Hispaniarum regem idem statuisse apud Bruxellas Brabantiæ anno millesimo quingentesimo duorum annorum tẽpus adhoc diffinientem.

Poterunt equidem dictæ regiæ constitutiones procedere data bona fide, quæ facile continget in magnatibus atque potentibus quorũ domus magno famulitio repleta est, ij bonam fidem haberet possunt, cum facultas soluendi hæc salaria suis œconomis sit demandata. Sic egregie declarat Fer. Mencha. d. § 10. nume. 33. Et plures declarationes circa dictas leges scribit Petr⁹ Rebuf in d. tract. glo. 10. pag. 243.

REGVLA. D.LXXIX.

Præscriptione tutus, si soluat repetit quasi in debitum Bar. in. l. fi ff. rem ratam hab. sequitur Abb. in. c. ad aures. de præscripti. Facit quod in simili ponit Ioan. And. in reg. possessor. col. 19. de reg. iur. lib. 6.

Limita vno modo. vt per Fel. in. d. c. ad aures. col. 2.

Præscriptio. vide supra in verbo Accusatio. & in verbo, Adeũdi. & in verbo, Dominium, & in verbo, Ecclesia, & inverbo, Hæreditate, & in verbo, Minor. & in ver. Iurisdictio.

REGVLA. D.LXXX.

Præsentia in dubio nõ præsumitur, nisi probetur Bar. in. l. 2. C. de ista. & magi. per illum tex. Facit quod not. idem in. l. Theopompus. prope fin. ff. de dote præleg.

Limita quatuor modis, vt per Fel. in. c. tenor. de re iudi. col. fi. qui etiam alijs allegationib⁹ corroborat ipsam regulam.

REGVLA. D.LXXXI.

Princeps vel populus nõ recognoscens superiorem, potest esse iudex in causa propria. Ita firmat Feli. in. c. cũ veniss ent. de iudi. in col. pe. motus ex eo quod not. Bal. in. l. 2. ad fin. C. de sent. quæ sine cert. quan. prof. & Bar. in. l. si alius. §. bellissime. ff. quod vi aut clam. & Ang. in. l. 1. C. ne quis in sua causa.

Limita hoc procedere, quo ad subiectos, non quo ad alios. ita tenet Hosti. in. c. nouit. de iudi. & ibi Abb. quos refert Feli. vbi supra qui asserit ita vidisse iudicatum.

Secundo fallit, nisi princeps vel populus sit reus quia tũc subditus potest eos cõuenire coram papa. ita Abb. in c. 1. de proba. dicens ibi esse tex. sing. sed hoc impugnat ibi Areti. tenendo contrarium & eius opinioni contra Abb. assentitur Feli. vbi supra.

ANNOTATIO.

Adde Abb. in. c. in Genesi. de electione vbi declarando istam regulam scribit, quod nullus inferior à principe potest esse iudex in causa propria etiam cum consensu illius cum quo litigandum est per not. in. l. pen ff. de arbi. & idem tenent idem Abb. in c. cum venissent. col. penul. de iudi. & licet Deci. ibi col. 5. ab eo recedat Abb. tamen sequitur Anto. Capi. Neapo. decis. 124. nu. 2.

Et vltra duas limitationes huic regulæ ab ab authore constitutis tertio vtiliter limita, vt procedat regula de iuris rigore, non vero de

de honestate, quia subsistente debet princeps causam propriam alicui delegare, vel in arbitros compromittere, aut subditis se submittere secundum Inno. in. c. ex parte in Christo. de verb. sign. sequitur Lanfran. Balb. deci. 107. Sic olim imperator Federicus in causa contra Lõgobardos se arbitris submisit, & inde facta est pax Constatiæ. Nec enim limitatio hæc ratione caret cũ minime tutum videatur quẽpiam quantumlibet probum ac bonũ virum, iudicem esse in sua causa: cum omnibus vsq; adeo insita sit illa philautia, idest amor sui, vt neminem tam probum, tam modestum, tam attentatum, tam oculatum inuenias, qui in sua causa æstimanda atq; introspicienda quadam animi propensione corruptus cęcutiat, caliget, lippiat, fluctuet hebetescat, deliret. Cęcus est amor sui, vt dicit Horatius. Et suus cuique crepitus olet, vt est apud Apostolium Biszatium. Non videmus mãticę quid in tergo est, inquit Catullus, cui subscribens Persius.

Nemo, (ait) in se tentat descendere nemo.
Sed præcedenti spectatur mantica tergo.

Et Seneca lib. 2. de ira. *Aliena vitia in oculis habemus, a tergo nostra sunt* Et sane in suis quique negotijs hebetiores sunt quam in alienis: in suis quidem myopes, luscioſi, tenebriores: in alienis lyncei, aliorũ medici, ipſi vlceribus scatemus vt est senarius prouerbialis Plutarcho vsurpatus in eo lib. cui titulus est. Quo pacto quis ab inimico iuuari possit. Festucam in aliorum oculis aspicimus, trabem non videmus in nostris, vt est in euãgelio. Ad nosmetipsos talpæ sumus, cui visum deesse memorant naturæ serutatores: in aliorum caprarum oculos habemus, vt à diuo Hieronymo proditum est in Apologia ad Pammachium & Oceanum.

Quod autem dixi de Principis inferioribus qui non possunt in proprijs causis iudicare, in specie in dominis locorum consuluit Old. cons. 124. quem sequitur Marc. Anto. Nattæ cons. 294. nu. 1. vol. 2.

Hoc tamen vtiliter limita primo quando quis iniuriam aliquam patiatur, quæ ad suam iurisdictionem concernat, nam tũ in tali casu pœna certa sit potest eam proprio iudicio contra delinquentem. infligere. Lucas de pœna in. l. si coloni. C. ex quib. cau. col. li. 11. Matth. de Affli. in consti. reg. Siciliæ rub. 32. lib. 3. c. 2. Paris de Puteo in tract. sind. in parte Iniuria officialis, Anto. Capi. decis. 124. & 130. nu. 12. Anto. de Tremo. in addi. ad practi. Bonac. ti. de recusati. in parte, Non recusatur. quam opinionem fatetur esse communem Petrus Auenda lib. 1. de mand. regum Hispa. c. 5. nu. 12. pro qua recepta sententia vide quæ scribit Frã. Auiles. in capi. prætor. c. 3. in glo. Abogados. nume. 12.

Secundo limita qñ domini inferiores, puta Duces Comites & Marchiones, exigerent a suis vasalis iustos reditus & notorie debitos, quia hoc facere possunt propria authoritate vt bene explicat Spec. tit. de feud. §. quoniam. ver. Decimo octauo. & not. Chass. in consue. Burg. rub. 1. §. 4. nu. 15.

Tertio limita, vt non procedat quando consuetudine introductum est, quia talis consuetudo, quod domini inferiores cognoscant in propria causa valida est. tex. in. c. cũ contingat de foro comp. not. Bal. in. l. 2. C. de sent. quæ sine cert. quanti. Ias in. l. 2. nu. 108. C. de iure emphi. Alex. in. l. qui iurisdictioni fallen. 9. ff. de iurisomni iud. & in addi. ad Bar. in. l. aliius §. bellissime ff. quod vi aut clã. Petr⁹ Auend. d. lib. 1. de exequend. mand. cap. 11. nume. 8. Anto. de Tremo in. d. practica Bonac. tit. quibus modis examen iudi. declinet. in parte, in causa propria Mar. Anto. Nattę consilio. 294. nu. 2. vol. 2. Et ratio est quia cõsuetudo potest tribuere iurisdictionem tex. in. c. conquestus. 9. quæstio. 3. & in. c. irrefragabili. §. 1. & in. c. dilectus. in prin. de offici. ordi. li. 1 & ibi docto. C. de eman. lib.

Quarto limita, quãdo dicti domini suas causas iudicibus ab illis publice deputatis committunt. Vnde iudices ab illis constituti quos vulgo *Alcaldes mayores* appellamus possent cognoscere de causis dictorum dominorum vt bene probat Carolus Molin. in consuetud. Parisi. ti. 1. §. 2. glo. 3. nume. 7. dicens ita obseruari in illo regno. idem etiam testatur Nicol. Boeri. deci. 55. nu. 4. idem que ipse scio in Hispania receptum esse.

Et quando iudices alij possint de propria causa vel suorum familiarium iudicare vide late Auiles. in. d. glo. *Abogados*.

REGVLA D.LXXII.

Princeps vel Papa non potest sine causa iuri alicuius prejudicare rem illius alteri dando. ita Bar. in. l. fin. C. si contra ius vel vtilit. publi. & in locis allegatis per Phili. deci. vbi ponit

regu

Universidad de Deusto
Biblioteca

regulá in. c. quæ in eccleſiarum col. 8 nu. 25. de conſti.

Amplia habere locum etiam in bonis infidelium ſecũdum Abb. & Inno. quos allegat Deci. vbi ſupra.

Limita & declara ſeptem modis, vt per Feli. in. d. c. quæ in eccleſiarũ col. 13. nu. 40. vbi Deci. quinque dũtaxat poſuit limitationes.

ANNOTATIO.

Adde quæ ſcripſi ſupra in regula. 209.

REGVLA. D.LXXIII.

Principis reſcripto poteſt concedi debitori dilatio ad ſoluendum. tex. eſt in. l. quoties. C. de precib. Imp. offe. habes Hiſpane. l. 4. ti. 24. pag. 3.

Limita, primo niſi debitum ſit iuratum, quia tunc reſcriptum non extenditur ad illud. ita conſuluit Alexand. in conſi. 38. in. 3. vol. conſi. incip. Viſa petitione And. de Rom. motº per plura de quibus per eum, quem refert Iaſ. in. d. l. quoties. 1. col. qui allegat glo. ſingularem in confirmationem in. c. cum non deceat. in glo. fin. de elect. in. 6. quæ voluit quod clauſula nõ obſtante, vel alia derogatoria nunquam tollit actum iuratum & eandem. concludit concluſionem Alex. tenent idem Iaſ. in. l. fin. prope fin. C. ſi contra ius vel vtili. publ. vbi plures refert ſupra allegatam glo. ſequentes. Et vide Feli. in c. conſtitutus. de reſcrip in col. 3. in prin. vbi idem tenet referendo eũdem Alex. licet in allegatione conſilij circa numerum differat à Iaſ. & vide omnino Thom. Ferrar. in caute. vltra Cępol. caut. 55. vbi latius comprobat dictam concluſionem Alex.

Secundo limita, data idonea fide iuſſione vt in l. vniuerſa. C. de preci. Impera, offerend. Ita limitat Iaſ. in alegata. l. quoties.

ANNOTATIO.

Adde quod huius regulæ primam limitationem ſequutus fuit Thom. Gramma deciſ. 12. nu. 2. Mar. Anto. Nattæ conſi. 233. nu. 1. vol. 1. idem loquendo in ſaluo conducto probat Matthæ. de Afflict. Neapol. deciſ. 5. dicens ita in illo regio prætorio fuiſſe iudicatum.

Secundam vero limitationem cõmunem eſſe fatetur Pyrrhus in conſuet. Aureli. tit. de executione ex locato. c. 18.

REGVLA. D.LXXIIII.

Principi reſeruata, non veniunt in generali conceſsione tex. in. c. quod tranſlationem. de offici. deleg. & in. c. fin. de offici, vicar. lib. 6. & in. l. 1. ff. de officio eius cui mandata. Et plura circa hanc regulam congerit Feli. in c. quę in eccleſiarum de conſti. col. 2. nume. 32.

Limita tripliciter, vt per Felin. vbi ſupra nume. 33.

REGVLA. D.LXXV.

Principis reſcriptũ eſt lex, probat tex. in. l. diui Seuer' ff. de adim. lega. & probatur variis locis.

Limita ſex modis, vt per Ioan. Villemati in repe. §. diuus. ff. ad leg. Cor. de ſicar. in col. 8. Et vide Feli. in. c. in cauſis. de re iudi. in col. 2. qui per tex. ibi & in. l. 1. ff. de conſti. Princi. & in l. fin. C. de legib. facit regulam quod ſententia principis facit ius generale quam limitat quinque modis ibi & in col. ſeq. Et quia eſt ſimilitudo in materia iſtarum regularum, nolui hanc ponere de per ſe, præcipue ſi limitationes vtriuſque coincidunt, quod tu lector ſtudioſe diſquire.

ANNOTATIO.

Adde Aegidi. Boſium in tract. delictorum tit. de principe. nu. 85. qui hanc regulam extendit

rendit vt non tantum procedat inter nominatos in reſcripto ſed etiam inter alios.

REGVLA. D.LXXVI.

Principis ſecunda iuſsio idem operatur quod motus proprius. doctrina eſt Bal. in. l. nec dãnoſa. C. de precib. impera. offerend. quam ibi multum cõmendant Fulgo. & Roma. in. l. ſi vero §. de viro. 31. fallen. ff. ſolu. matri. vbi dicit illud dictum nouum & alibi non legiſſe. ſequitur etiam Alex. in. l. 3. circa princi. ff. quod quiſque iuris Felin. quem vide. de veritate in. c. ſi quando. de reſcriptis. col. fin. commendat etiã multum Iaſ. in. d. l. nec damnoſa. Ex quo dicit notandum quod tunc ceſſauit omnis exceptio ſubreptionis, vel obreptionis, ſicut quando princeps concedit motu proprio: & ita dicit obtinuiſſe in facto.

Limita notabiliter, vt procedat quando in ſecunda iuſsione, vel in ſecũdo reſcripto fieret de prima, vel de primo mentio: quia aliter geminatio non haberet effectus motus proprij. ita ſing. tenet Bal. in. l. 2. C. de pet. bo. ſubſt. lib. 10. quod dicit ſing. Iaſ. pro limitatione huius regulæ. in. d. l. nec damnoſa. fin. ver.

ANNOTATIO.

Adde Cateli: Cottam in memora iuris in verbo. Geminatio reſcripti. Et vide. 36. geminationis effectus quos diligẽter ſcripſit Ferdi. Mencha. de ſucceſsi. creati. 1. part. lib. 1. §. 3. nume. 12.

Principis materia. vide in regula ſuprapoſita in litera D. in verbo, Diſpoſitio, & in verbo, dominium. & in verbo, Cauſa iuſta.

REGVLA. D.LXXVII.

Priuilegium conceſſum non ſubdito, non poteſt per concedentem reuocari. colligit hanc regulam Felin. ex dicto Inno. in. c. nouit. de iudi. in col. 9. quam ibi comprobat pluribus doctrinis.

Limita nouem modis, vt per eundem Felin. in dict. col. 9. cum duabus ſequen.

ANNOTATIO.

Adde Caro. Rui. conſi. 105. nume. 2. vol. 5. Matth. de Afflict. deci. 361. nume. 10. Marc. Anto. Nattæ conſi. 431. nu. 19.

REGVLA. D.LXXVIII.

Priuilegium per quod conceditur aliqua facultas, vel datum ad faciendum, perditur ſpatio decẽ annorum, ſi priuilegiatus eo non vtitur. vt eſt caſus not. in. l. 1. ff. de nundi. de quo latè per Feli. in. c. cum acceſsiſſent. col. 19. & 10. de conſti.

Limita quinque modis, vt per Bal. in tract. de pręſcripti. in. 4. par. 5. par. prin. in. 4. q.

ANNOTATIO.

Adde Iaſ. & ibi nouiſsime Antonium Padilla. nu. 4 in. l. falſo. C. de diuerſ. reſcrip.

Hanc regulam vltra authorem noſtrum cũ 3. limitationibus ſcripſit Deci. in. c. cũ acceſsiſſent. nu. 16. cum ſeq. de conſti.

REGVLA. D.LXXIX.

Priuilegium eſt ſtrictè interpretandum. vt in. l. ſi quando in prin. C. de inoffici. teſta. not. Archi. in. c. frater. 16. quæſtio. 1. glo. magna in cap. 1. de conſti. lib. 6.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. in. l. fin. col. 7. ff. de conſt. prin.

Primo quando verba eius eſſent tã plura & lata quòd reſtringi non poſſent, not. Ang. in. d. l. fin. 3. col. ſecundum

Universidad de Deusto
Biblioteca

dum Ias. vbi supra & not. Anto. in. c. olim de verbo. signi.

Secundo & notabiliter limita quãdo priuilegium non priuaret legem communem sed priuatam, puta statutariam, quia tunc non restringitur ita Anto. vbi supra Ias. referente.

ANNOTATIO.

Adde. l. 2. §. merito. &. §. si quis à principe. ff. ne quid in loco pub. & vide quę circa istam regulam scribit And. Tiraq. lib. 1. de retractu. §. 1. glo. 9. nume. 184.

Et vltra duas limitationes huic regulæ constitutas limita tertio, vt non procedat contra ipsum principem concedentem, quia contra eum priuilegium latissime interpretandum est. Ita sing. tenet Inno. in. c. cum dilecti de dona. & est bonus tex. in. c. ex tuarum. de authori. & vsu pallij. & voluit Ioã. And. in. d. c. olim. Alex. consi. 110. nu. 10. lib. 6. & consi. 215. nu. 4. lib. 7. Hyppo. in sing. 483.

Quarto limita, quando priuilegiũ fuit concessum motu proprio quia tunc etiam in prę-iudicium tertij latissime est interpretandum. ita Ioan. And. in c. 2. in fine de immu. eccles. & ibi sequitur Abb. col. pen. Felin. in. c. causam quę. col. 11. versi. limita hanc declarationẽ de rescrip. Mar. Anto. Nattę cons. 340. nume. 6. 2. vol.

Quinto limita, quando priuilegium de iure communi conceditur quia licet sit cõtra ius cõmune latissime debet interpretari. ita sing. tenet Anto. de Butr. in. d. c. olim. circa fin. de verb. sig. sequitur Mar. Anto. Nattæ consil. 1. nu. 3. & consi. 56. nu. 6. vol. 1.

REGVLA. D. LXXX.

Priuilegio primo non derogat secunda dispositio contraria, non facta eius mentione tex. in. cap. veniens. de rescripti. per quem ita supponũt esse regulare omnes doct. in. c. 1. de rescri. vbi vide quę dicit Feli. col. 7.

Limita sex modis, vt per eum ibi col. 8. & seq. vbi quintam fallentiam restringit quatuor modis.

REGVLA. D.XCI.

Priuilegio dato ad aliquid faciendum renuntiare videtur contra veniens ipsi tex. in argu. in. cap. priuilegium. 11. quæst. 3. & in. c. cũ accessissent. de constitu. vbi Abb. allegat tex. qui optime facit in. l. 2. C. de iure domi. impetr. & Felin. vbi plura allegat. col. 11.

Limita septẽ modis, vt per eũ ibi.

ANNOTATIO

Adde Alex. consi. 101. lib. 1. Ang. in. l. 1. §. si quis tutor. ff. quan. ap. sit Ancha. consilio. 261. circa fin.

Hanc regulam, vltra authorem nostrum cum sex limitationibus scripsit Deci. in. c. cũ accessissent. nume. 17. de consti. quem vide.

REGVLA. D.XCII.

Priuilegium perditur propter mendacium. vt in. l. qui cum se. ff. de re iudi. & in. l. sed hoc ita. §. fin. eo. ti. & in l. 4. §. interdum. ff. quod cum eo & in l. hæreditatem. §. fi. ff. ad leg. Fal. & in l. si dubitetur. §. 1. ff. de fideiusso. & in l. 1. C. ad Maced.

Limita tripliciter, vt per Ripam in d. l. qui cum se. vbi etiam alias tres limitationes ponit remissiue.

Primo, quando mendacium esset prolatum per ignorantiam pro quo refert Alex. ibi & alia fundamenta.

Secundo procedit regula quando mendacium profertur circa id quod est causa priuilegij, alias secus. vt est exemplum in. d. l. qui cum se & in iuribus allegatis in regula.

Tertio intellige regulam in casib⁹ expressis in iure, non autem est facienda extẽsio ad alios casus nõ expressos.

ANNOTATIO.

Adde Hierony. Gratum. cons. 63 nu. 44. & consi. 119. nu. 22. vol. 2. Purpur. in l. nec pa

cio numero. 79. C. de transacti. Nicol. Bello. in. §. si plures. nu. 12 insti. de fideiusso.

Hanc regulam vbi eam pluribus fundamẽtis confirmat scribit Hippo. in rep. rub. ff. de fideiusso. nu. 322. & à numero. 336. vsque ad numerum. 345. limitat eam quatuor modis.

REGVLA. D.XCIII.

Priuilegium secundum contra primum generale, valet non facta eius mentione: siue contineat ius commune, siue aliquid vltra. ita Hosti. Ioan. Andr. Cardi. Imo. & doctor. in cap. 1. de rescriptis Domi. in cap. quoniam. 18. distinct.

Limita sex modis, vt per Feli. in. d. cap. 1. col. 3. cum princip. seq. Et ibi primam limitationem tripliciter restringit.

REGVLA. D.XCIIII.

Priuilegium in dubio pręsumitur concessum ad petitionem partis, & nõ motu proprio concedentis tenent omnes doctores teste. Alex. ibi in. l. si quis iniquũ. ff. quod quis. iur. in prin. mouetur p. tex. in c. si motu proprio. de pręb. lib. 6.

Limita tribus modis, vt per eundem Alexand. ibi. Et vide etiam Petr. Rauennatem in suo alphabeto auteo in verbo, Motus proprius. in litera M. vbi hoc etiam limitat tribus modis. & vide Ias. in. d. l. si quis iniquum. ff. quod quis. iur. col. 2. vbi hoc limitat quinque modis.

ANNOTATIO.

Adde Bar. & doctores in. l. si quis iniquum. ff. quod quisque iur. Bar. in. l. 1. C. de pet. bono. sub. lib. 10. & in authen. quas actiones. 2. col. C. de sacro. eccles. Bal. in. l. quod fauore. C. de legib.

REGVLA. D.XCV.

Priuilegium vel beneficium concessum in principali trahitur ad eius augmentum facit. tex. not. in. §. aliud. in authen. de æquali. do. col. 8. & ibi not. Ang. describit hanc regulam & corroborat bene Alb. Bru. in tract. de aug. & dimi. mone. fol. 111. col. 1. versiculo nona conclusio.

Limita tribus modis, vt per eundem Alb. ibi in col. 2. & seq.

REGVLA. D.XCVI.

Priuilegium alicui concessum, non debet taliter interpretari, vt per illud tollatur aliud priuilegium ei debitè competens. not. hoc Bal. Ange. Fulg. & Alex. in. l. si Rufinus. C. de testam. mili. ex tex. ibi. Ex quo inferunt quod statutum disponẽs quod scholares tractentur pro ciuibus debet intelligi quo ad commodum non quo ad damnum.

Limita sex modis, vt per Iasso. ibi col. pen. & fin.

REGVLA. D.XCVII.

Priuilegium si habet effectum momẽtaneum perditur per vnum actum contrarium probat. tex. in. c. priuilegium. 11. quæst. 3. not. Bar. in. l. 2. ff. de veter. de quo vide omnino Alex. in consilio. 193. in. 2. volu. incipien. Ex themate præmisso in pen. col. in fine & seq.

Limita octo modis, vt notabiliter per Ias. in. l. fin. col. pen. in fine. ff. de consti. princip.

ANNOTATIO.

Adde. l. 2. C. de iure domi. impetr. Abb. & doctor. in. c. cum accessissent. de consti. Bar. in l. 1. C. de his qui spon. muner. sub. lib. 1. Petr. de Ancha. consi. 261. circa fin. Angel. in. l. 1. §. si quis tutor. ff. quã appel. sit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Hanc regulam,vltra authorem noſtrũ cũ. 6.limitationibus ſcripſit Dec.in.d.c.cum acceſſiſſent.nu.17.

Priuilegium. vide infra in verbo ſubdito.

REGVLA. D.XCVIII.

Probatio quæ fit ex coniecturis legitimis dicitur euidens, licet expreſſe nõ appareat. text.in.l.ſi quis locuples in fin.de manu teſta.ff.& in.l.licet imperator.ff.de lega.1.vbi Iaſ.plura iura allegat col.1.

Limita dupliciter,vt per Iaſ.vbi ſupra col.2.nu.13.

ANNOTATIO.

Adde tex.in.c.2.de cogna.ſpiri lib.6.l quidam teſtamento,ff.de vulg. & pupil. Abb.in c.cum dilecti.1.not per tex.ibi de dona.Et illud dicitur manifeſtum quod ex coniecturis apparet.c.1 & ibi Abb.2. not.de cenſ.tex.in c.1.& ibi Abb.de cleri.non reſid.Et illud dicitur parere quod conſtat per præſumptiones. ita dicit Abba in c.ad noſtrum.vlti. not. per illum tex.de emp. & vendi. Et liquidiſima probatio dicitur quæ efficitur ex legis præſumptione glo.not.in.l ſi tutor.in fine & ibi Bal.C.de pericul.tutor.quam dicit valde not. & meliorem de iure Imo.in.l. quæſitum. ff. de re iudi. & in.l.in tempus.§.1. & iterum in l.ſi ita quis hęres ff.de hęredi.inſti.& fing ea dicit Flori.in.l.patronus.in prin.ff. de proba. & Barb.in.l.ſciendũ.col.10.ff.de verb. oblig. & ſequuntur multi quos Tiraq. allegat in.l.ſi vnquam in verbo Donatione largitus nume. 158.C.de reuo.donati.ex quorum relatione apparet hanc eſſe communem opinionem.

REGVLA. D.XCIX.

Probatio teſtium & inſtrumentorum poteſt in iudicio renuntiari,& valet conuentio facta in iudicio, quod quis nõ poſsit probare,niſi per inſtrumentum text.in.c.de teſtibus & in.c. cum veniſſent. co.ti.quæ iura loquuntur quãtum ad teſtes.& tex. in.c.cum dilectus. de fide inſt. qui loquitur in inſtrumentis. & text.in.l. 3. C. eo. & iſtam regulam per ſupra dicta verba tradit Iaſ. in .l. iubemus. C. de iud. 2.col.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. vbi ſupra.

ANNOTATIO.

Adde authorem & quę ibi ſcripſi in annot. ſupra in reg.156.

REGVLA. D.C.

Probatio de iure aduerſarij nõ prodeſt agenti in beneficialibus, niſi probet de iure ſuo text. in cap.olim. de reſcrip.quem tex.ad hoc ponderauit glo.in.c.vno de eo qui.mit.poſſe. lib.6.glo.pen.in.c.1.& glo.verbo, Finita.in.c.2.vt lite pend.lib.6. & glo. verbo,debebit in.c.fin.de iureiur.lib. 6.Faciũt quę cumulat Fel.in.d.c.olim col.5.

Limita hanc regulam quinque notandis modis vt per eum ibi col.6.

REGVLA. D.CI.

Probatio quælibet & dictum teſtis debet de neceſsitate concludere. tex. in.l.non hoc.C.vnde cogn.& in.c.in preſentia de prob.& in.l.pen. §. docere.& ibi Bar.ff.ne quis eum qui in ius. vnde dicit Bar.in.d.l. non hoc.quod articulus & poſitio debent de neceſsitate concludere.

Ampliaiſtam regulã vndecim modis,& limita alijs vndecim.vt per Iaſ. in.d.l.non hoc. 2. col. cum quinque ſequentibus.

ANNOTATIO.

Adde quæ late circa regulam hanc ſcribit Hippo.

Hippo.in rep.rub.C.de proba.nume. 350.

Probatio. vide ſupra in verbo, Apoc. & in verbo, Conſuetudo.lo.2.& in verbo,Conuentio.& infra in verbo,Qualitas.

REGVLA. D.CII.

Proceſſus factus ſuper petitorio & poſſeſſorio ſimul in caſibus in quibus non admittitur concurſus, valet parte non opponente. vt in. c.cum dilectus in ver.circa litis conteſtationem de ordine cog. & in.l.ſi mancipium. §.1.cum glo.ff.de euiction. & in.l. 2. C.commun.diui. Quæ regula confirmari poteſt ex ſcriptis per laſ. in. l. patre furioſo.ff.de his qui ſunt ſui vel alien.iu.

Limita quatuor modis, vt per Ripam in.l.naturaliter.§.nihil commune.in col.32.ff.de acqui.poſſeſsi.

REGVLA. D.CIII.

Proceſſus factus vigore primi reſcripti reuocati per ſecundum valet, donec per partem de ſecundo excipiatur:firmant Innocen. Compo.Butrig.Card.Imo.Domi.& Abb.in cap. cæterum de reſcrip. Quanuis Gofred. & Ioan.Andr.contra ſentiant Facit capit. Audita in fine de reſtitu. ſpoli.confirmat Felin. hanc regulam in dict.cap.cæterum col.7.& in col. 8.infert ex ea quinque corollaria.

Amplia & extende tripliciter, limita & reſtringe nouẽ modis, vt per eum col.9. vſq; ad finem per quatuor col.& in fine ſublimita vno modo dictas reſtrictiones.

REGVLA. D.CIIII.

Procuratio,ſeu viſitatio non poteſt præſcribi.text.in. c.cum ex officij.de præſcripti.tex.in.c. cum inſtantia.de cenſi.& in.c. accedentes. de præſcription.tradit Specul.titu.de lega.§. ſuper. verſic. Illud quoque. Cardin.& Imo.in Clem.1.de cenſi.

Limita ſeptem modis,vt per Felin. in dict.cap.cum ex officij.col.4.cum trib.ſequ. Et ante eum.vt per Mariã, quem ipſe non refert in tract. de viſitatione.fol.11.col.4.

Primo dummodo loquamur reſpectu ſolutionis, ſecus reſpectu modi procurandi, puta quod potius procuretur in pecunia quam in victualibus & e contra Ioan. Andr. Specul. & Antoni.in varijs locis, quos referunt & ſequuntur Marian.& Feli.vbi ſupra.

Secundo limita dummodo præſcriptio allegetur ad defraudandum viſitatorem, ſecus ſi ſolum ad damnificandum alium, puta ad hoc quod aliqua tantum pars cleri.ſubeat onus totius procurationis.ita Ioan. de Lignı.in cap.accedentes.de præſcriptio. quẽ contra Abb.ibi ſequuntur. Mari. & Feli.vbi ſupra.

Tertio, niſi præſcriptio allegetur ab alio prælato qui diceret ſe præſcripſiſſe poteſtatem viſitandi ſubditum alterius,& etiam ab ipſo ſubdito contra prælatum ſuum, tunc enim poterit præſcriptio non à viſitatione tantum, verum à procuratione etiam excluſiua induci,& non ſolum à prælato extraneo verum à ſubdito ipſiuſmet epiſcopi.tex.& ibi Abb.in.5.not.in.d.c. cum ex officij.& tenet Hoſt.in titul. de cenſibus.ver.Ex qua. Competeret tamen ex præſcriptione hoc caſu inferiori,quando vigil eſſet in ea exercenda, ſed eo negligente poſſet ordinarius viſitare per tex.in.c.irrefragabili.in princi.de offici.ord. & ibi late

Feli.& idem credit dicendum per illum.tex.idem Feli.vbi supra.

Quarto limita nisi allegetur tanti temporis præscriptio,cuius initij non existat in cõtrarium memoria.ita Maria.vbi supra eo quod talis præscriptio tituli cõstituti,seu priuilegij vim habet, de quo asserit se latius dixisse in.c.fin.de dila.q.4.22.princi.arg.& respondit ad text.qui videbatur obstare in.cap.venerabili.de censib.tribus modis quem ad literam refert Feli.in d.c.cum ex officij vbi sequitur secundum intellectum Mariani ad.d.c.venerabili. Sed idemmet Felin.in cap. accedentes.de præscrip.tenet contra hanc limitationem motus per text.in dict.capit.cum ex officij.dicit tamen quod bene valet priuilegium super hoc,vt in.c.cum instantia.de censib. & potest probari priuilegium præsumptiue per Spatium dicti temporis iuxta intellectum secundum Maria.in.d.c.venerabili.quem dicit veriorem Felin.vbi supra.

Quinto limita,nisi allegetur præscriptio super aliqua procuratione debita non respectu visitationis, sed ratione consuetudinis, seu oneris adiecti in fundatione beneficij vel ex priuilegio seu compositione Imo. post. Guillel.in Clem.1.de censib. per glo. in.c accedentes.de præscriptio. & ibi Abb. qui adhuc generalius loquitur licet nimis large secundum Feli.ibi in d.c cum ex officij.col.9.

Sexto limita, dummodo visitans velit visitare de iure communi; secus si de iure speciali,vt in consuetudine, priuilegio seu præscriptione, vt Abbas vel prælatus alius inferior, quia hoc casu bene contra eum præscribi posset.ita Imo.& Guil.in loco proximè allegato quos sequitur Maria.vbi supra & quanuis Felin.in.d.c.cum ex officij col.6. casu quo quis acquisiuit simul procurationem,& visitationem voluerit tenere contrarium, demum tandem dicit cogitandum: quia communis opinio seruatur in practica.

Septimo limita,nisi inducatur præscriptio non supra procuratione tota sed super quota quo casu valet.ita Archid.Inno. Butri. Imo. & Lap. in locis varijs relatis à Feli.vbi supra & allegans doctores tenentes cõtrarium dicit hanc limitationem posse procedere: saltem maxime quando præscriptio diminueret quotam diminutionem, quæ non esset notabilis, nec verisimiliter retardatiua visitationis quod ante eum tenuerat Mari. quem ipse non refert vbi supra.

ANNOTATIO.

Adde omnino Fran.Balb.in tract. de præscrip.1.par.5.part.princi quæst.16. per totam vbi allegando Mari.Socin.& Fran.Pataui.in suis tract.de visitatione remissiue ponit eadem limitationes quas ex illis author noster mutauit.

REGVLA. D.CV.

Procurator constitutus ad agendum,sicut non potest transigere, ita non potest facere compromissum in arbitratorem quia censetur quædam transactio.ita Bal.Salic. Paul.& moderni.in.l.transactionis.C.de transa. per tex.ibi.

Limita, nisi ex forma statuti possit litigans compelli ad compromissum: quia tunc talis procurator posset illud compromissum facere. ita restringit Iasso. motus quinque vrgentibus fundamentis in dict.l. transactionis.

ANNO

ANNOTATIO.

Adde & amplia regulam hanc vt non tantum procedat in arbitratore verum in arbitro iuris in quẽ procurator constitutus ad agendũ compromittere non potest, hęc est communis doctorum sententia contra. Ang.ibi.vt fatentur Alcia.nume.5. & Padilla nu.etiam.5.in.l. transactionis.C.de transa.

Et vnicam huius regulæ limitationem cõprobat & sequitur Padilla in.d.l.transactionis nu.6.vbi allegat alios & Petr⁹ Ducñas in reg. 36.nume.5.

Secundo,vltra authorẽ limita regulã,vt non procedat quãdo de modico præiudicio agitur quo casu licet procuratori compromittere.ita Ang.in.l.mãdato.nu.1 ff.de procur.sequitur Deci.in.d.l.transactionis.nu.8.

Illud tamen circa primam partem huius regulę existimo esse notandũ, quod sicut procurator nõ potest transigere ita nec solutionis terminũ prorogare,quia huic cõuentioni trãsactio quædã inesse videtur,quod verũ est etiã si is procurator ad solutionẽ fuerit destinatus. ex tex.eleganti in.l.qui Romæ.§ Callimacus. ff.de verb.obliga.vbi hoc not.Bar.in prin.qui tex.in quocunque ad ministratore locum habet veluti in præside tutore,vel similibus quibus minime licet solutionis tempus prorogare Bal.& Sali.in.l pactũ curatoris. C. de pact. vbi Alex.nu.6. testatur hanc opinionem esse communem & And.Tiraq.allegans alios.lib. 2.de retract.conuen.in fin.nume.18 Et procedit sane §.ille Callimacus.etiam si procurator habeat mandatum cum libera,ita practicari & obseruari asseuerat Caro.Moli in consuet. Parisi. tit.de materia feud.§.27.nu.4.

REGVLA. D.CVI.

Procurator iudicialis, vel extraiudicialis non censetur reuocatus, nisi intimata sibi fuerit reuocatio. text.est in.c.ex parte decani.de rescrip. capi. mãdato.de procu.tex.in.l.mãdassem. ff.manda.glo.magistra.vbi Archi.in c.si tibi dñs.63.disti.Inno.Ioã. And. & Anto.& Imo. in.c. quidã.de renũ.

Amplia vno modo & limita vndecim modis,vt per Fel.in.d.c.ex parte decani. col.3. ad finem cum.6. seq. vbi primam limitationẽ ampliat quinque notandis modis, secundam limitationem sublimitat duobus casibus, quorum primum ampliat tripliciter, & limitat bis,sextam etiam limitationem sublimitat etiam duobus casibus. Item super octaua limitatione vide tu Hispane.l.23.in prin.ti.5.par.6.

REGVLA. D.CVII.

Procurator ad negotia potest indistincte & quandocunque alium substituere.tex.est in.l.si procuratorem.§.si quis mandauerit. ff. mandati clarior tex.in.c.1.§.fin.de procura.lib.6. Iaf. in.l.1.in finali.col. ff. de offici. procu. Cæsa.concordat.l.19.ti 5.par.3.

Limita decem modis, vt per eundem Iaf.in.l.quod ius. C. de procur.2. & fin.col.

REGVLA. D.CVIII.

Procurator constitutus ad recipiendum numerationem pecunię si in instrumento non fuit scriptum, quod recipit, sed quod fuit confessus se recepisse,non præiudicat domino:nec contra eum ex tali confessione agi potest, nisi numeratio probetur: elegans doctrina Bar.in.l.2.§.fin.col.fin. ff.si cert. petat.quam ibi defendit & probat, & communem demonstrat Iaf. ibi & demum confirmat.numero.20. & vide Hippo.in sing.265. incip. Fines mandati.

Amplia hanc conclusionem vno modo,& limita tribus modis, vt per Iaff.vbi supra. nu.21.& 22.fin.col.

ANNOTATIO.

Adde Fabian. de monte sancti Sabini in tract.de emptio.& vend.q.3.nu.3. And. Tiraq. lib.2.de retract.§.4.glo.6.nu.11. Anto. Capodeci Neapol.16.nu.7.& huiꝰ regulæ doctrinã

Universidad de Deusto
Biblioteca

communem esse fatetur Rode. Suar. in l. post rem iudicatam. 3. q nu. 16. fol. 162. idem etiam professus est Deci. in l. 2. §. fin. nume. 14. ff. si cert. pet. vbi vide cæteros modernos.

Primo igitur limita regulam supra scriptã, vt non procedat quando dominus iurasset in mandato se ratum habiturum quid, quid per procuratorem factum esset, quia hoc casu confessio numerationis procuratoris nocet domino, quia non solum iurauit de eo quod recepit, sed de eo quod promiserit, quia promissio facti est. l. consilio. §. fin. ff de cura. furio. l. 1. & ibi not. C. de vsu. ita in proposito casu consuluit Paul. de Cast. consil. 409. nu. 2. vol. 1. Ias. sequitur in. d. l. 2. §. fin. nu. 22. quam decisionẽ ambiguam esse censet insignis doctor Antonius de Aguilera in addi. ad Rode. Suar. in. d. nu. 16. & eam non admittit Deci. in. d. §. vlti. nu. 14. Et si vera esset hęc limitatio dicta verba expressa in mandato istum effectum operarẽ tur, etiam absque iuramento ita vt in hac re nullus effectus illi sit tribuendus.

Secundo limita, quando procurator habuisset mandatum non solum ad recipiẽdum, sed etiam ad cõfitendum, quia hoc casu illius cõfessio procuratoris nocet domino ita Bal Fulg. Paul. Ang. Imo. & plures alijquos refert Ias. in d. § fi dicens hanc esse communem sententiam contra Bar. idẽ etiam asseuerat Deci. ibi. nume. 18. quem vide.

Tertio limita, nisi interuenisset decretum iudicis: quia hoc casu confessio procuratoris nocet domino. ita Ang. in l. 2. C. de præd. cur. lib. 10.

Quarto limita, quando procurator haberet facultatem liberandi debitorem vel componẽ di, (vt nostri loquuntur) tunc poterit confiteri & sufficit debitori soluenti illa confessio. ita sing tenet Bal. in l. non abstulit. C. de nouatio. ni. quem Ang. ibi sequitur.

Quinto limita, vt hæc regula procedat quãdo procurator sit constitutus ad recipiẽdum, & exigendum pecunias à debitoribus, secus si esset generaliter constitutus ad omnia negotia domini tunc si recepisse confiteatur, nocet domino eius confessio. ita Bal. in. d. l. nõ abstulit cuius doctrinam tanquam dubiam indecisam relinquit Rod. Suar d loco. nu. 13.

Sexto limita, vt regula procedat in simplici procuratore, secus si haberet mandatum cum libera, quia hoc casu regula hęc locum nõ habet, & hac ratione confessio tutoris præiudicat pupillo. l. huius §. tutelę ff. de adminis. tut. quia is habet liberam administrationem. l. bonorum & ibi not. Bar. ff. de adminis. tuto. Et eadem ratione confessio procuratoris & administratoris fisci prẽiudicat. l. 2. §. vltim. C. de euad. præs. quia habet administrationem cum libera. l. præses. C. de transs. Sed limitatio hæc vera est & procedit, in illo qui habet liberam administrationem a lege, secus in illo qui habet ab homine. ita not, ex mente aliorum doctorum declarat Caro. Rui. consilio 140. nu. 5. vol. 1. Et ratio est, quia legis dispositio facilius extenditur quam mandatum hominis. vt latè & diligenter probat Imo. in l. si vero. §. de viro. ff. solu matri.

Et vt non detur locus opinionibus diuersis expedit, vt is qui alicuius procuratori soluit, id faciat in præsentia testium, & tabellionis qui de vera numeratione fidem faciat, alias is non erit securus ex eo quod solum procurator se recepisse confiteatur, cum ex talibus verbis solum probetur confessio, nõ realis numeratio. vt per totum titulum. C. de non num pecun. maximè per tex. iuncta glo. in. l. si ex cautione. & ita pluries ita se consuluisse testatur Rod. Suar. vbi paulo ante eum allegaui.

REGVLA. D.CIX.

Procuratoris mandatum secũdum communem sententiam potest per testes probari. vt voluit glo. in. l. maritus. C. de procura. in glo. fi. in prin. & ibi not. doct. & glo. in. c. 1. eo. tit. in glo. 1. circa prin. & hanc dicit veram & magis communem opinionem Ias. in. l. 1. C. eo. ti. 3. col.

Limita quinque notãdis modis, vt per Ias. in. d. col. 3. & seq.

ANNOTATIO.

Adde Azonem ad quem tanquam ad veritatis tubam Cæsarei iuris interpretes confugiunt si credimus Petro Iacobo in procœmio suæ practicæ quem merito subtilissimum inter alios esse testatur Collectarius. in. c. si quis. nu. 2. de solution. quem fontem legum & vas electionis appellat Bal. in. l. contractus. C. de fide instru. Azonem inquam in summa de procur. nu. 23. Abb. nu. 5. in. cap. 1. de procura. quam doctrinam nostræ regulæ communem esse

esse testantur eam sequuti Alex. nu 14. Iacob. nu. 9. Cur. nu. 28. in. l 1. C. de procura. Cui cõmuni sententiæ suffragatur regia l. 15. ti. 5. par. 3. ibi, cum dicit. O *quando lo hiziere de palabra.* Ergo sufficit quod mandatum in scriptis redigatur, testibus de eius tenore deponentibus. & vltra supra allegatos hãc opinionem communem esse fatentur Ioan. de Imo. in Clem. 1. nu. 3. de procura. Deci. in. l pactum quod bona fide. nu. 2. C. de pactis & in. l vni. nu. 16. C. de mand princi. Catellia. Cota in memo. iur. in verbo, Mandatum. 2.

Sed præcedens regula de procuratore ad lites absque dubio intelligẽda est. Nam in procuratore ad pecunias exigendas speciali iure contrarium sancitum est, nam de eius mandato per scripturam constare oportet, neque satis esset testibus id probare propter huiusmodi negotij grauitatem. quod Bal. eleganter asseuerat in. l. falsus. nu. 27. C. de fur. sequitur Barb. in addi. ad Bar. in. l. non solũ. §. qui alieno. nu. 4. ff. de procur. Cremensis in sing. 139. Alex. in. d. l 1. nu. 16 vbi dicit nõ habere Bal. in hoc contradicentem Suarez in. l. post rem iudicatam §. quia supra visum est. nu. 28. ff. de re iudi. & doctrinam Bal. communem esse fatetur nouissime insignis Antonius Padil. in. l. transactionis placitum. nu. 28. C. de transactioni.

Illud tamen addendum censeo, quod vsus iudiciorum iam regulam istam ablegauit, cũ procuratoris mandatum etiam ad lites per scripturam probari oporteat quod Ioan. And. obseruauit in addi. ad Specul. tit. de procuratore. §. ratione autem formæ. in addi. incipi. testes. referunt etiam hanc foresem consuetudinem Paul. de Castro in. l. non solum. §. 1. nume. 6. ff. de procur. dicens istam cõsuetudinem esse optima ratione fundatam idem Paul. in. l. si procuratorem. nu. 6. ff. de procura. & apud nos Grego. Lup. in. l. 21. in glo. 1. ante fi. ti. 5. par. 3.

REGVLA. D.CX.

Procurator tenetur appellare, sed non appellationem prosequi. tex. est in. l. inuitus. C. de procura. & in. c. nõ iuste eo. titu. Vide Hispane. l. 3. ti. 23. part. 3.

Limita secundam partem huius regulæ quatuor modis, vt per Ias. in. d. l. inuitus. post prin.

Procurator. vide supra citatio. & dominus.

REGVLA. D.CXI.

Prodigus notoriè & manifestè prodigº, potest cõtrahere & alienare, an tequam sibi inter dicatur à iudice. Ista est communis conclusio, quam ponit Ias. in. l. is cui bonis. 6. col. ff. de verbo. obliga.

Limita duobº modis, vt per eũ ibi.

ANNOTATIO.

Adde Petrũ Rebuff. super regias leges Galliæ in tract. de senten. proui. arti. 3. glo. 4. 1. tomo consti. Fran. Anto. Gome. in tract. de contracti. c. 14. nu. 31. Quanuis cõtrariam opinionẽ quod notorie & manifestè prodigus non possit contrahere defendat Feli. in. c. si citatus in prin. de rescrip.

REGVLA. D.CXII.

Prohibitio alienationis non impedit dominij translationem, quanuis contra faciens incidat in pœnam cõuentam, vel ad interesse teneatur. Hęc est doctrina not. Bar. in. l. filius familias. §. diui. ff. de lega. 1. & in. l. qui absenti. §. ff. 1. de acq̃ poss. & est tex. secũdum Anto. ibi in. c. Raynaldus in verbo, rransferendæ in alium. de testa. Et huic regulæ rationem assignat Ias. ex qua infert duo. in. d. §. diui. col. 16.

Limita tribus modis, vt per Ias. in d. diui. d. col. cum seq. media.

ANNOTATIO

Adde authorem & quæ ibi post eum scripsi supra, in reg. 208. incip. Domini.

REGVLA. D.CXIII.

Promittens aliquem facere securũ, tenetur solum per stipulationem promittere, non autem dare fideiussores.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vel pignora. text. est in. l. 1. §. communes. & ibi Bar. in fine ad hoc not. ff. de præto. stipula. glo. in. l. si mandato Titij. §. fin. ff. mand. Specul. in titul. de empti. & vendi. §. 1. ver. sed si instrumẽto. Bal. in. l. sancim⁹. C. de verb. sig.

Limita tribus modis, vt per Iaſ. in l. 1. col. 2. ff. qui. sat. da. cog.

REGVLA. D.CXIIII.

Promittens simpliciter præsentare aliquẽ iudici, si semel pręsentauit est liberatus glo. est sing. in. l. duobus reis §. si ei qui. ff. de iureiurand. in verbo, exhibuerit. quã sequitur Paul. ibi. idẽ Paul. & Alexã. in. l. fideiussor. §. in fideiussorem. ff. qui sat. coga. vbi etiam Iaſ. col. 2. ver. secũdo limita. sequitur eam.

Primo limita, quando promissio non esset facta contemplatione alicuius iudicij, vel litis, vt est quando familia aliquem cœpit & ego peto eum relaxari, promittens eum præsentare potestati: vel quando peto relaxari in carceratum, & promitto eum pręsentare in iudicio. Ita limitat Iaſ. in. d. §. si ei qui. 2. col. secus si promissio fieret respectu alicuius iudicij, vel litis vt per eum ibi.

Secundo limita, quando esset adiectũ in promissione toties quoties, vel quandocũq; fuero requisit⁹. ita Paul. vbi supra cui Iaſ. assentitur in allega. 2. col.

ANNOTATIO.

Adde late circa huius regulæ materiã Hippo. in rep. rub. ff. de fideiuss. quæst. 15. nu. 138. Andr. Tiraquel. in. l. boues 8. hoc sermone in prin. nu. 47. ff. de verb. sig.

Et secundam limitationem quam huic regulæ constituit auctor de eo qui promisit toties quoties fuerit requisitus reum præsentare, quod in infinitum teneatur, tenet Alex. cons. 145. in princi. lib. 2. Imo. Rom. & Alex. in. l. si finita. ff. de damno infecto Salic. in. l. vni. col. vlti. C. de senten. Fran. Crem. in sing. 11. & ibi Grab. Sar. eius diligens additionator. Hippo. latissime in. d. rub. d. nu. 138. & in. l. vnius §. cogniturum. nume. 35. ff. de. qq. Carol. Mol. ad Alex. d. cons. 145. litera A. Aegid. Bosi. in delictorum tract. tit. de carcerato. fideiusso. com. nume. 35. And. Tiraq. qui alios allegat in. d. §. hoc sermone. 26. lim. nu. 5. Cui communi sententiæ suffragatur text. in. l. si ita stipulatus. à Seyo & quod ibi not. Bar. post glo. ff. de fideiusso. vbi habetur quod quotiescunque verba contrahetium sunt apta ad infinitatem, prout est verbum quãdocunque, vel quotiescũque, admittitur tunc infinitas, secus si verba non sunt apta. ita loquitur tex. in. l. fideicommissa. §. si quis. ff. de leg. 3. Sic equidem opinionem istam veriorem esse de iure cẽseo. Licet Ang. in. d. l. si finita. & in. l. 2. §. exhiberi. ff. de custo. reor. censeat quod is qui sic promisit pręsentare toties quoties, &c. bina præsentatione liberetur. quem sequitur Roma. male sibi constans in rub. ff. de arbi. col. 10. ver. Sic quid autem & cons. 15. nume. 4. & Matth. de Afflict. Neapo. decis. 46. nu. 4.

Prorogatio vide supra in verbo, Errans.

REGVLA: D.CXV.

Protestationem nisi faciat, impeditus actum facere in termino statuto, non excusatur. not. Domi. in. c. cupiẽtes. in. §. quod si per viginti. & ibi glo. in verbo, propositæ. de electi. in. 6. refert Deci. in. l. in omnibus causis in col. 3. verb. Tertio quæritur. ff. de regul. iur. qui tradit bonum exemplum post Domi. vbi supra & refert hoc tenere Alex. in varijs locis, & tenet hoc etiam idẽ Philip. in. c. ex ratione col. 3. de appella. loquẽdo in impedito ad prosequendam appellationem.

Limita tribus modis, vt per Fel. in cap. ex transmissa. de præscription. in col. 2. & 3. per quem vide quia optimè declarat hunc materiam, in qua fuerunt opiniones & ex his quę doctores dicunt videtur res intricari, vt inquit ipse Feli. & vide Ioan. Fran. de Ripa in tra. de peste in. 2. partic. 2. par. prin. in. 6. q. vbi in ista materia refert opiniones contrarias, & tandem firmat regulam contrariam huic: videlicet quod impeditus in termino actum facere excusatur, dato quod non fuerit de impedimento protestatus, & limitat eam tripliciter.

ANNOTATIO.

Adde circa regulam hanc Parisi. nu 14. in c. ex transmissa. de præscri. Matth. de Affluctis decis. 50. nu. 3. & 5. Alex. in. l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori. nu. 9. & 27. ff. de noui oper. nun. & ibi Iaſ. late nu. 2. vbi asserit plures esse authoritates, & tutius fore in praxi, vt protestatio regulariter necessaria sit, in impedimento facti declarando vt per eum ibi Boeri. decis. 40. Parisi. cons. 101. nu. 94. & cons. 34. nume. 20. lib. 1. Silu. de feudo q. 86. in. 13. volu. tract. fol. 54. Bartho. Chassa. in consue. Burg. rub. 4. §. 20. in verbo, *Ou que ait empechement*. in prin. Mihi autem ex iuribus in hac materia locuentibus verius videtur quod dicit Alex. in. l. 2. §. quod diximus. ad fin. ff. si quis cau. vt regulariter protestatio necessaria non sit, sufficiatque impedimentum ad excusationem & ita Areti. cons. 112. lib. 1. vbi sine protestatione asseuerant excusari debitorem, qui tempore solutionis non inuenit creditorem cui solueret. ita interpretando tex. in. l. 4. in fine. ff. de leg. cõmi. ibi, si non habeat cui offerat posse cũ securum esse idem probat Deci. cõs. 546. nu. 5. tradit Iaſ in l. ad diem. ff. de verbo. oblig. cõtra Paul in. l. si reus paratus. ff. de procur. & de hoc clarius per Tiraq. in tract. de retract. lina. §. 9. glo. 3. nu. 20. not. Gozad. consil. 66. nu. 8. idem not. Areti. in l. gerit. col. 7. ff. de acqui. hæredi. Et vera ratio est quia iustitia excusandi non in verbis protestantis, sed in causa impedimenti consistit, nec verba addunt vel minuunt rei veritatem. l. fi. ut. C. ad leg. Corne. de fal. Et in regno Franciæ opinio ista recepta est si credim⁹ Petro Rebuffo super regias leg. Gallię in tract. de excusati. nu. 52. tom. 3. cõst. & opinionem istam sequitur nouissimè Aria. Pinel. in authen. nisi triennali. nu. 43. C. de boni. mat. Illud tamen asseuero quod licet protestatio non sit necessaria, vtilis tamen est vt asseuerant Inno. & Panormi. in. c. ex transmissa. de præscripti. Iaſ. in. l. prosperandum. §. fin autem alterutra. C. de iudi. Et ea ratione contrariam opinionem istius regulę tanquam firmissimam regulam constituo. Impeditus actum facere protestari non tenetur.

Primo ampliа, etiam si facto aduersarij fuerit impeditus l. quibus diebus. in princi. ff. de condi & dem. l. 1 §. si reus. de eo per quem factum erit quanuis contrarium teneat Peru. in c. vlti. de appel. & ibi communiter doctores tenent protestationem in hoc casu esse necessaria. & hanc opinionem sequitur Reff. in. d. loco nouissime allegato nu. 53.

Secundo ampliа, etiam si impedimentum procederet ex persona impediti id est illi⁹ qui tenetur actum facere. l. 1. ex quib. cau. maio. Imo etiam si quis tractet de se exonerando, sufficit quocunque modo appareat de impedimẽto, dummodo constet quod fecisset, quod debebat nisi fuisset impeditus ita Alex. in. d. §. si quis ipsi prætori.

Tertio ampliа, etiam si impedimentũ proueniret casu fortuito. l. 2. ff. si quis cau. l. qui commeatus ff. de re mi.

Quarto ampliа, etiãsi quis facto iudicis fuerit impeditus. l. arbiter si calendis. ff. de arbi. Areti. consilio. 162. Matthæ. de Afflict. d. deci. 50. nume. 5. Licet contrariam opinionem sequantur Cardi. Alex. & Imo. in d. cap. fin. de appella. Sed ipse Areti. & aliorum sententia sequor quia vbique est eadem ratio & dummodo impedimentum probetur extra protestationem, quid opus est protestari?

Limita tamen primo regulam supra constitutam, vt non procedat quando lex requirit protestationem fieri ad declarandam voluntatem. tunc protestatio necessaria est text. in. d. c. vlti. de appella.

Secundo limita, quando ex facto suo quis vellet non solum à mora excusari, sed etiam ius nouum acquirere, in pręiudicium aduersarij, vel aduersarium suum in mora constituere. l. Labeo. ff. de nau. fœno. not. Areti. dict. consi. 162.

Tertio limita quando impeditus vult facere actum coram alijs personis & in alio loco, quam coram illis, coram quibus tenebatur tunc necesse est protestari. tex. in. c. pastoralis. de offici. ordin. l. vltim. C. de vsu. pupi. l.

si reus

Universidad de Deusto
Biblioteca

si reus paratus.ff.de procura. Ripa in tract. de peste.3.par.quæst.6.fol. 47. Et ratio est quia cum ille actus possit fieri pro libito volūtatis, & ex necessitate,& ex diuersis causis & ad diuersos fines:ideo requiritur protestatio animi declaratoria,vt sciat, quo animo fiat & ad quē effectum. vt in.l. at si quis. §. plerique.ff. de relig.

Quarto limita,vt per Cardi consi.128. Fel. in.d.c.ex transmissa.col.4. Henrric. Bot. in tract. de synodo episcoporum.2.par.

REGVLA. D.CXVI.

Protestatio vt noceat requiritur expressus consensus eius cui fit, nec sufficit si simpliciter taceat glo.3.in cap. Cumana.de electione vbi Hostien.& Abba.not Ioan. And. in.c. in Genesi eodem ti.vbi notabi.in proposito tex. etiam non cauillando literam in.l. fi. §.ité si prædixerit.ff nau.caupo. stab. ibi consenserunt vectores. Bar. sentit in.l.non solum.§.morte col.vlti.ff.de noui.oper.nun.

Limita quinque modis, vt notabiliter per Felin.in.c.cum M. col.15.de constitu.

ANNOTATIO.

Adde late doctores in.l. pacta nouissima.C. de pactis. Deci.vbi bene distinguit in.c cum M.nu.23.de constituti.

REGVLA. D.CXVII.

Protestatio potest fieri etiā per tertium cuius interest:puta si Titius protestatur,tibi inhibendo ne soluas sempronio creditori tuo. not. eleganter Bar.in.l. non solum. §. morte. col. 7. ver. Circa primum ff. de noui operis nuntia.per Bal. Ang.& Imo.in.l. hęres.la.1.ff.ad Trebeli.Bar.in.l.si à furioso.cum seq.in fine. ff. si cert.peta. Facit.l.3.C.de noua.&.l.fin.ff.de leg. commi.

Limita & declara hanc conclusionem dupliciter, vt per Feli.in.c.cum M.de consti.col.15.in fine cum prin. seq.

ANNOTATIO

Adde pro vera huius regulæ declaratione Ias.in.l non solum.§.morte.nu.28.ff.de noui oper nunti.

REGVLA. D.CXVIII.

Protestari non potest negotiorum gestor:sentit istam regulam Bar.in.l. non solum.§. morte. ff. de noui oper. nunt.dum dicit quod non potest denuntiare debitori Titij, cuius nomen est mihi concessum iuxta.l.nomē. C. quę res pigno.poss.&.l.4.C.de noua.

Limita tripliciter,vt per Fel.in. c. cum M.de consti.col.15.

REGVLA. D.CXIX.

Protestari procurator potest,nomine domini. Bar.in.l.nō solū.§.morte. de noui oper.nu.Inno.in.c.cum in iuentute.de prēsumpti. nec requiritur speciale mandatum secundum Bar.in l.1.iuxta prin.ff.de lib.agnoscen.& in l.de pupillo §. cum procuratorio. ff. de noui oper.nunti.Ang.& Imo. contra glo.ibi.

Limita hāc conclusionem vno modo & sublimita altero hanc limitationem,vt per Feli,in.c.cum M. col. 16. de consti.

ANNOTATIO.

Adde circa regulam hanc Ias.in.l.de pupillo.§.qui procuratorio.nu.4.ff.de noui oper.nu.

REGVLA. D.CXX.

Protestatio fieri potest procuratori in casibus in quibus scientia procuratoris

curatoris nocet domino. Secundum Bar.in.l.non solum.§. morte allegat. per.l.procuratoris in prin.de tributo. probat Clem. causam.de electio.

Limita tripliciter hanc conclusionem,vt per Feli.in.c.cum M.de consti.col.

ANNOTATIO.

Adde Ias.in.l. non solum. §. morte.nu.33. ff.de noui operi.nunti.quo loco tripliciter regulam hanc limitat.

REGVLA. D.CXXI.

Protestatio facta simpliciter, non operatur nisi in illo actu,qui tunc fit, vel postea in continenti Bar. in. d.§. morte.in prin.materię huius.& idem in.l.item.§.fin. de pact. & in.l. qui in aliena.§.fin.ff.de acqui. hæredi.& in l.Titia.§.pen.ff.de verb oblig.& alia quę allegat Fel.in.c.cum M.col.21.de consti.vbi confirmat & infert aliqua ex hac conclusione.

Limita etiam tripliciter,vt per Fel. ibi col.alleg.cum seq.

ANNOTATIO

Adde doctores in. l. pacta nouissima.C. de pact. Imo Rom. Alex. & modernos in. l. non solum.§.morte.ff.de noui oper.nu. Quanuis regulam hanc impugnet Bal.in.d l. pacta nouissima.& in.l.item quia §.vltim C.de pact. quem sequitur Areti.in.l.qui in aliena.§.vlti. ff.de acqui.hæredi. sed doctrinam Bar. quam noster author hic sequitur fatetur esse magis communiter approbatam Ias.in.d.§. morte nume.13.

REGVLA. D.CXXII.

Protestatio contra substantiā actus regulariter non valet. Anto. & Imo. in.d.c.cum. M. de consti.per.l. cum precario.ff.de precar.& Felin.in.d.c. cum M.col.22.cum princi.seq.ponit tria dicta notanda.

Limita tripliciter,vt per Feli.ibi.

REGVLA. D.CXXIII.

Protestatio regulariter tollitur per factum ipsi contrarium.ita communiter supponunt docto.in.d.c. cum M. & in.l.pacta nouissima.vbi Bal.C.de pact. glo.& Anto.in.c.olim de consi.

Amplia vno modo & limita eum, & limita sex notandis modis, vt per Feli.in.d.c.cum M. col. 24. cum seq.

ANNOTATIO.

Adde Matthæū de Afflictis Neapo. decisi. 78 nume.6.Boeri. in sing.incipi. Protestatio.nume.4.

REGVLA. D.CXXIIII.

Prouisio ecclesiarum quæ subsunt plebibus, vel alijs ecclesijs inferioribus,regulariter pertinet ad episcopū. Ita est tex.in.c.omnes. 16. quęstio.7. tex.in.c.cum venerabilis.de excepti. per quę iura ibi tenet Inno. & notant doctores.

Amplia dupliciter,& limita quinque modis,vt per Feli.ibi col. 10.cum seq.& in prin. seq. vbi optime declarat dictam regulam,& sublimitat aliquas ex dictis limitationibus.

ANNOTATIO.

Adde authorem supra in reg. 240. incipi. Episcopo pertinet.vbi eandē regulam scripsit.

REGVLA. D.CXXV.

Prouisio facta per modum dispositionis purè in vnum casum non extenditur ad alium:quia casus omissus relinquitur dispositioni iuris communis.vt in.l.si extraneus.ff.de cond.ob cau.Istam regulā tradit Ias. cū quinq; limitatio

Universidad de Deusto
Biblioteca

limitationibus recolligens dicta per Bar.in.l.Gallus.§. & quid si tantum. col.5.de libe.& post.

REGVLA. D.CXXVI.

Pupillus solus sine tutoris authoritate non potest agnoscere bonorum possessionem.text.est in.l.bonorum. C.q admitti vbi Ias.not. hoc ex tex. in col.2.& signat duplicem rationem.

Limita quadrupliciter,vt per eundem ibi in.d.col.2.

ANNOTATIO.

Adde Deci & modernos in.d.l.bonorum. C.qui admitti.latè huius regulę materiam interpretantes.

REGVLA. D.CXXVII.

Pupillaris expressa continet tacitam vulgarem.Ita tex.in.l.iam hoc iure.ff.de vulg.& pupilla. Bar.& cęteri in.l.2.ff.eodem titulo col.5.nu.9.

Limita quatuor modis, vt per Ias. in.d.l.iam hoc iure.col.3.nu.5. quarũ vna fuit Bar.vbi supra.

ANNOTATIO.

Adde Ferdi.Mench.de succes.crea.1. part. §.24.nu.70. quo loco licet quibusdam rationibus adductis velit eam impugnare communem tandem esse fatetur.& vide Anto.Gom. 1.tomo reso.c.3.nume.30.

Hanc regulam,vltra authorem nostrum cũ quinque limitationibus scripsit Vld. zazi. in tract.de susti.c.1 de vulgari.nu. 23. Eandem regulam cum septem limitationibus constituit Lance.Poli.in tract. de substit.c.de vulg. substi.par.6.q.7.nu.36.cum multis sequen. qui tract.habetur.in 1.tomo tract.diuer.docto.

REGVLA. D.CXXVIII.

Pupillaris substitutio continetur tacitè sub expressa vulgari. text.in.l. quanuis.C.de impub.& alijs concordat.tex.in.l.iam hoc iure.ff. de vulg. & pupil.not.Bar.in.l.Gall⁹.§.& quid si tantum.ff.de lib.& post.& est text. de iure regio in.l.5.ti.5.par.6.

Amplia duobus modis, vt per Ias. in.l.1.ff.de vulg.& pupil. & in.l.iam hoc iure.col.2.eod.ti.

Limita quadrupliciter, vt per Ias. in.d.l.quanuis.& per eundem in.d.l. iam hoc iure.d.col.2.& eundem in.d. l.1.col.15.nume.60.vbi tripliciter limitat.

ANNOTATIO.

Adde Decium & modernos in.l.quanuis. C.de impub.& alijs.Viglium in prin.insti.de pupil.substi.nu.16.Ferd.Mench.de succesio. creati.1.par.lib.3.§.24.nu.6.

REGVLA. D.CXXIX.

Pupillaris tacita, comprehensa sub expressa vulgari nõ excludit matrem. ita Ias.in.l.precib⁹. C.de imp.& alijs. col.4.nu.7. vbi allegat quamplures doctores & dicit quod ista est communis opinio.& idem tenet Ang.de quo fuit immemor Ias.in prin.insti. de pupilla substi.col.4.

Fallit quatuor modis, & quatuor casibus de quibus per Ang.vbi supra.

Adde tu & quintam fallẽtiam, quã ponit Ias.vbi supra, quæ diuersa est à quatuor positis per Ang.vbi supra.puta quando pia causa esset substituta.

ANNOTATIO.

Adde.Anto.Gome.in.1.tomo de vlti.vol.c. 4.nu.8.& huius regulæ doctrinam communem esse testantur Cur. Iuni.in.l. precibus. nu.26.vbi.Deci nũ.11.vbi etiã Corasi. Vigli. in prin.insti.de pupil.substi.nu.16. Soci.in.l. 2.col.9.vbi Ias.nu.32.post Alex.ff. de substi. vulg.& pupil.Lance.Poli.in tract. substi. de vulga.par.6.q.7.nu.35.quo loco licet argumẽta

ta quædam in contrarium adducat tandem dicit quod ista regula summa suadetur equitate, & quod nedum imperitos sed impios eos iudicaret,qui contrariam opinionem non solum probare,sed attentare ausi fuerint, & ea ratione doctrina nostræ regulæ tanquam vera & communis tenenda est:quid quid in contrariũ tenuerit Ferdi. Mench. de succesi. creati.1. par.lib.3.§.24.nu.67.

REGVLA. D.CXXX.

Pupillaris substitutio comprehensa sub breuiloqua, matrem excludit. tenet Bar. in.l. precibus. 2. col. C. de impu.& alijs quod dicit ibi ab omnibus teneri Ias.col.antep.

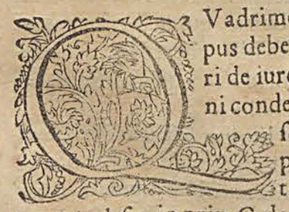
Limita sing. per eundem Ias. ibi, quando talis breuiloqua esset facta verbis negatiuis conuenientibus sub.

ANNOTATIO.

Adde Decium in.l.in testamento.C. de testam.mil.& in.l.precibus.nu.26. C. de imp. & alijs.vbi constituit hanc regulam cum eadẽ limitatione quam equidem limitationem licet communem esse fateatur,tamen eam impugnat.

De litera. Q.

REGVLA. D.CXXXI.

Quadrimestre tempus debet assignari de iure communi condemnatis ad soluendum post sententiam & in l.2.& in.l.fin.in prin.C.de execu.rei iudi.probatur in.c. quo ad consultationem.de re iudi.& not.Bal.in.l. executore.C.de execu.rei iudi.

Limita quatuor modis, vt per Ias. in.l.si arrogator.ff.de adopti.col.fin. qui de alijs limitationibus se remittit.

ANNOTATIO.

Adde Abb.& doctores in.c.quo ad consultationem.vbi Feli.nu.8.& seq.de re iudi.

REGVLA. D.CXXXII.

Qualitas certa vbicunque requiritur in personis adhibitis aliquo certo limitato tempore, debet præcisè probari,quod illa qualitas tempore limitato interuenerit:& non sufficeret probare quod interuenerit ante illud tempus,vel post.Notant hoc Bar. & Bal.ex illo tex.in.l.1.C. de testamen. quos refert Ias.ibi in.2.not. per supra verba licet Bald. non ponat sic istud notabile pro vt à Ias.refertur pro quo dicit facere tex.in.l.ad testium.§.1.ff. de testa.

Limita notabiliter,per tex.in.cap. proposuit.de cleri.excõ. minis. quem dicit sing.Fran. Areti. consi,51. circa prin.ad hoc quod vbi requiritur certa & determinata tẽporis probatio proforma,illa qualitas probatur inesse eo tempore præsumptiue probãdo quod olim inerat: quod dicit ex illo text. not.Innoc.& Antoni.licet Bal.aliter dicat in.l.siue possidetis. C.de proba. Et istam limitationem descripsit Ias. vbi supra, quam libuit transcribere, quia potest de magistrali doctrina deseruire.

REGVLA. D.CXXXIII.

Quantitas quando legatur vt certum corpus existens in aliquo loco, tunc non iudicatur vt quantitas, sed vt species tex.in.l.talis scriptura.ver. pe.ff.de leg. 1. vbi Bar. & Ias. dicunt aliqua in materia,in.l.sed & si certos. ff.eod.titul.

Limita dupliciter hanc regulam, vt per Ias.in.d.l.sed & si certos quam legit

Universidad de Deusto
Biblioteca

legit ſub.§.ſi numerus.l. ſi ſeruus plu/rium quæ præcedit.

REGVLA. D.CXXXIIII.

Querela inofficioſi teſtaméti cõ/petit contra teſtamentum fratris inſtituẽtis turpem vel vilem perſonam tex.in.l. fratres vel ſorores. C. de in offici.teſtam.concordat.l. fratris. C. eod.&.l.1.ff.eod.&.§.ſoror.inſti.eod. Et vide tu Hiſpane.l.2.ti.8.par.6.

Amplia quatuor modis, vt per Iaſ. in.d.l.fratris.1.col. & limita alijs decem, vt per eundem ibi col. 3. & ſeq. vide.l.3.titu.8.par.6.vbi ponitur vnica limitatio ad regulam.

ANNOTATIO.

Adde omnino Roder. Suar. in. l. quoniam in prioribus.in prin.nu.12.C. de teſta.

Hanc regulam conſtituit Ferdi. Mench.de ſucceſſi.crea.lib.1.part.1. vbià numero. 568. vſque ad nu.595.ampliat eam.23. modis. & à numero.596.vſque ad numerum,607.limitat eam.12.modis.

REGVLA. D.CXXXV.

Querela etiam non prẽparata,trãſmittitur ad liberos regula eſt quę colligitur ex tex.in.l.ſi quis filium. C.de inoffici.teſta.not.glo.in. l. cum mota in glo.1.C.de tranſa.

Limita primo, vt non procedat quando tractatur de hẽreditate aſcendentis,ſecus in querela trãſuerſalium quę competit fratri.quia iſta nõ prẽparata non tranſmittitur. Ita limitãt Petrus & Ang.in.l.ſcimus.§.fi. C.de inoffici.teſt.& Paul.de Caſtro in.d.l. ſi quis filium. & ſequitur ibi Iaſ. in .1. col. qui ponit rationem diuerſitatis: & ſequitur eam doctor del Caſtillo in loco infra allegando in fallentia ſecunda,quam ponit ad iſtam regulam.

Secundo limita, in aſcendentibus exhẽredatis qui nõ tranſmittũt querelam nõ prẽparatam.ita limitat Iaſ. in.d.1. col. quem etiam refert dictus doctor del Caſtillo in.l. Tauri.24.in glo.Se *rompiere* in.7.col.illius glo.1.limi.ad iſtam regulam.

Tertio limita, niſi hæres ſcriptus adiuiſſet hæreditatem. ſic filius potuiſſet prẽparare querelam:quia tunc eam non prẽparatam non tranſmittit hodie ſicut nec olim.ita limitat Sali.in.l.cum mota.2.oppo.C. de tranſacti.quẽ ſequitur ibi Iaſ.4. col. quaſi in fine & vide eundem in. d. l. ſi quis filium.d. 1.col.

Quarto limita, vt ſolum procedat quo ad liberos,ſecº quo ad extraneos ita Iaſ.d.1.col.referendo Bal. quę limitatio clarè procedit ex verbo, regulæ liberos.

Quinto limita, quando tales liberi ſunt ſui aliàs ſecus. glo. eſt ſingularis in.l.ſi quis affirmauerit. in verbo, hæredes.ff.de dol. Contrarium tenẽt Sali.in.d.l.cum mota.2.oppo. cui videtur aſſentiri Iaſ. in. d.l.ſi quis filiũ. in.2.col. qui eius opinionem fundamento confirmat, & hoc firmat apertius idem Iaſ.in.d.l. cum mota.4.col. Quanuis Rayn.& Alb. cõtra teneãt.

Sexto limita, quando tales liberi ſunt hẽredes filij exhẽredati, aliàs ſecus.ita Paul.in.d.l.ſi quis filium & ſequitur ibi. Iaſ.2.col.

Septimo limita, actiue nõ paſsiue. ita limitat.d. doctor del Caſtillo. vbi ſupra in.3.lim.ad iſtam regulam referens Iaſ.in. d. l. ſi hæredem. C. de in offi.teſta.dicens quod ille ſolus not. hoc ibi.

ANNOTATIO.

Adde circa huius regulæ materiam Antonium Padilla poſt alios maximè modernos in l.cum

l.cum mota.C.de tranſacti.& Antoni.Gome. in.1.tomo vari.reſolu.c.11.nu.17.

REGVLA. D.CXXXVI.

Quęſtionem ſiue torturam debent præcedere octo. Primum quod conſtet delictum eſſe commiſſum. Secundum quod præcedant indicia. Tertium quod detur ipſi reo copia indiciorum cum termino competenti ad purgandum ea. Quartum quod non ſint alię probationes. Quintum quod accuſator petat à iudice, vt ponatur reus ad torturam, alias non requirente iudex non poteſt, nec debet ipſum ponere ad torturam. Sextum quod ſit lis conteſtata & nomen rei ſit receptum inter reos. Septimum quod ipſe iudex & non notarius vel alius examinauerit teſtes indiciorum. Octauum quod ipſi reo ſi minor eſt detur curator. quæ omnia latè ponit Hippol.in l.1.in.2.col.cũ tribus ſeq ff.de quæſt.

Limita ſupra dicta tribus modis,vt per eundem Hippo.ibi.col.13.& ſeq. ſub dubio fortè.

Primo,quando ageretur, ſeu procederetur contra inſignem furem, vel malefactorem: quia contra tales iura non adhibent tantam ſolennitatem ſicut contra alios.

Secundo,quando procederetur cõtra hominem malę conditionis & famę, quia tali non eſt danda copia indiciorum.

Tertio,in criminibus enormibus, in quibus ceſſant ſolẽnitates iuris allegationes & fundamenta harũ limitationum. vide per te in.d.col.8. & ſeq.

ANNOTATIO.

Adde latiſsime materiam huius regulæ interpretantem Petrum Fol.in pract. crimi. in parte.Et ſi confirebuntur. ver.tertio loco in.3. par.3.par.prin,vbi ſcribit.30.requiſita ad hoc vt ex confeſsione facta in tortura quis poſsit condemnari,quem vide.

De litera. R.

REGVLA. D.CXXXVII.

RAtificatio vt valeat, debet fieri intra id tempus,infra quod actus qui debet ratificari fieri potuiſſet. ꝓbat tex. in.l.bonorum.ff.rẽ rat.hab.& in.l.1.ff. de appella.recipi. not.etiam Aretin.in conſi.122.incipi. in cauſa quæ vertitur.in col.2.qui refert Bal.in authen.hodie.C.de appel. in fine probat glo.ſing.ex qua colliges exemplum in.c.vt circa de electione in.6.in verbo, adhærentes. quam commendant idem Aretin. vbi hanc concluſionem tenet in.l.Pantonius.in col.4.ff.de acqui.hẽredi.

Limita hanc regulam ſex modis,vt per Philipp.in.dict.l.ſemper qui non prohibet.ff.de regul.iu.in. col. fin. Et nota quod Ioan. Crotus in rep.l. ſi is qui pro emptore.ff.de vſuc. pro emp. in col.13.& 14.ponit quandam regulam ſub his verbis, videlicet: Fictio tranſlatiua nõ procedit,niſi ambo extrema ſint habilia, videlicet extremũ à quo & extremum ad quod. pro qua allegat Cyn.poſt Iacob. & Petrum in l.fin.C.de ſenten.paſſ.& tex.in.d.l.bonorum.ff.rem rat.hab.& limitat eam decem modis quã nolui tanquã principalem regulam, per ſe deſcribere: quia etſi generalior iſta, in effectu tamen & in fundamento.d.l.bonorum. videtur eſſe idem.

ANNOTATIO.

Adde tex.in l.vlti.ff.ſi quis ord.in. bonor. poſſe.ſer.tex.in.c.non ſolent.in princ. iuncta glo.in verbo.mox.2.q 6.glo.in.c. ratihabitionẽ ſtatim poſt prin.vbi Dyn.& Guil.à mõte

Universidad de Deusto
Biblioteca

Laud de reg.iur.lib.6.glo.in.c.quam sit in verbo,petere.in fine & ibi Ioan. Monach. Ioan. Andr. Petr.de Ancha. Domi. de electi. lib.6. glo.in.c.cupientes.§.quod si per viginti.in verbo,propositam.eo.tit. & plures doctores qui huius regulæ doctrinam sunt sequuti eam examinantes refert And. Tiraq. lib. 1. de retract. linagur.§.1.glo.10.nu.85.

Hanc etiam regulam, vltra authorem nostrum cum sex limitationibus scripsit Deci. in.l.bonorum.nu.27.C.qui admitti.

REGVLA. D.CXXXVIII.

Rebannitus potest impune occidi donec actualiter sit cancellatus propter probabilem ignorantiam. Ita firmat Iaſ.referendo Bald. Paul. & Alber.in diuer.locis in.l.si creditoris.1. col.C.de fideicom.

Limita tripliciter, vt per eundem Iaſ.ibi.

ANNOTATIO.

Adde Nel.de sanct.Gemi.in tract. de bannitis,1 par 3.temporis in.2.q. quo loco huius regulæ materiam resoluit.

REGVLA. D.CXXXIX.

Recedere à propria significatione verborum legis vel statuti non est licitum tex.est in.l.1.§.is qui nauem.ff. de exerci.probat text.in.l.non aliter. ff. de leg.3.ponit Bar.in.l.non dubiũ. 2.col. C.de leg.

Limita istam regulam septem modis, vt per Iaſ.in.d.l.non dubium.10. col.& seq.quas in summa transcribere libuit.

Primo,nisi mons legis,vel statuti a liud suadeat.& hęc limitatio est Bar. in.d.l.non dubium.

Secundo,quando statutum est fauorabile, quia extenditur ad casum, qui large & impropric continetur: quam examinat Iaſ.ibi.

Tertio vbicũq; tractatur de fauore publico:puta vt delicta puniãtur,quia tũc statutũ trahit ad casũ impropriũ.

Quarto propter qualitatem personæ ad quam verba referuntur, quia tunc recedimus à proprietate vocabuli,& intelligimus etiam in casu impropriſsimo.

Quinto causa honestatis seruãdæ.

Sexto fallit,quia ratio iuncta facit recedere à proprio significatu verborum antecedentium.

Septimo,quia quandoque trahũtur verba ad improprium significatum vt aliquid operentur.

ANNOTATIO.

Adde circa materiam huius regulę Hippo. in sing.510.Nicol.Euer. in locis lega. in loco à subiecta materia.Geor.Nata.in Clemen. Sępe.in prin.col.2.ver.Quarto limitatur.de ver. sig.And.Alci.li.3.de verb.significa.stim.post prin.Tiraq.in.l.si vnquam.in verbo,Reuertatur.nu.37.C.de reuoc.dona.

REGVLA. D.CXL.

Relatiuũ quis vel qui iunctũ verbo futuri tẽporis inducit conditionẽ tex. in.l.si debitor.5. verisimile. vbi Bar. ad hoc not.ff.de cõtr.empti. l. nuper. ver. fin.ff.de leg.3.text.in.l. Stichum qui meus erit.ff.de leg.1.vbi Iaſ.1.col. ponit rationem.

Amplia quinque & limita duplici ter,vt per eũ ibi.d.col.1.cũ seq.media.

ANNOTATIO

Adde circa regulam istam. Bar.in.l.1.ff. de condi.& demon.doctores.in.l.pe.C.de insti. & substi.& Caro.Ruin.conſ.74.nu.8. vol 2. Hiero.Gra.conſ.77.nu.2.vol.1.

REGVLA. D.CXLI.

Relatiuum quis vel qui iunctũ antecedenti sine copula stat restrictiue tex.in.l.ea tamen adiectio.ff. de lega. 3.de quo per Bar. in.l. omnes populi. 1.col.

1.col.ff. de iusti. & iure per Bal.in.l. prẽcipimus.in princi.de appel.C.per Ang.in.l.§.ius autem ciuile.in princ. insti. de iure natur.

Amplia semel & restringe sex modis,vt per Iaſ.in.l.cunctos populos in prin.1.lecturæ.C.de summa Trini. & fide.ca.latius per eundem in ead.lege in.2.lect.in.1.&.2.col. vbi rescripsit easdem limitationes.

ANNOTATIO.

Adde Iaſ.nume.24.& ibi modernos in §. omnium insti.de acti.Carol.Rui. consilio.188. nume.8.vol.2.

REGVLA. D.CXLII.

Remissio in ciuilibus non habet locum, vt nota. Bar.in.l. hæres.absens. §.1.ff.de iudi. qui dicit de hoc esse casum hodie.in cap.Romana.§. contrahentes.de foro compe.in.6.& tenent docto.in.d.§.contrahentes.idem Bar. in.l.sicut.§.fin.ff.de accusa. & est magis communis conclusio. vt firmat Marian.in cap.dilecti.col.22. de foro compe.ver. Sed circa tertium articulum. nota. Iaſſo.in.l.1.4. not. post Alberic.& alios.ff. de eo quod cer.loco.

Primo fallit, nisi contrahens renuntiaret priuilegio fori, quia tũc fit remissio glo.est sing.in.l.1. in verbo, pro non dato. ff. si quis in ius voca. non ier.quam ibi sequitur Bar.in.d. l.hæres absens.in.d.§.1.eam dicit non alibi Bal.in.l.cum Archimedoram in col.1.ver.quero de fideiussoribus. C. vt in posse.lega.& per illam glosſ.ita limitat Raman.in sing.279.incip.Regula est quam etiam sequitur & dicit perpetuo menti tenendam Abb.in.c. fin.col.22.de foro comp.& per illam glo.licet corrupte alleget.ita limitat Socin.in reg.336. incip. Remissio.in 1.fallen.& Barba. in cap. fin. col. 19. de foro comp.& Felin.in.d.c.fin.col. 12.ver. Tertio fallit.quem vide quia facit duas considerationes circa istam fallentiam.& illa glosſ. communiter tenetur secundum Alexan.ibi in col. penult.quasi in fine & eam dicit sing. ad hoc Iaſſo.in dict.l.1.in.2.col.ff. de eo quod cer. loco qui de eius veritate se remittit ad dicta per eum super eadem glosſ. & per illam glosſ.ita limitat Petrus de Rauena in suo alphabeto aure.in litera R.in parte Remissio.vbi eam etiam dicit sing.Licet Angel.ibi & in dict.l. hęres.§.1. eam reprobet,cuius opinionem dicebat fortè meliorem Mari. vbi supra qui sub limitat hanc fallentiam, vt ibi per eum. Ex quibus habes bene ornatam hanc primam fallentiam quam satis succinte descripsit Soci.in loco supra allegato.

Secundo fallit, quando quis iurat seruare promissa:quia tũc virtute istius iuramenti fiet remissio.ita limitat Soci.vbi supra,in.2. fallentia & allegat Bar.& Bal.in.d.l. cum Archimedorã sed neuter eorũ hoc dicit. Ideo aduerte quod hanc fallentiam posuit genitor suus doctor celeberrimus Mari.in d.c.dilecti.col.23.ver. Octauo fallit. cuius litera est corrupta & allegat solum tex.in authẽ.ei qui.C.de boni autho.iudi.possi.& posuit ante eum Roma.in.d.sing.279. vbi tenet quod dicta regula fallit,vbi contrahentes iurarunt se litigaturos in loco cõtractus posuit etiam Barba.in.d.c.fin.de foro cõp.col.19.qui allegat Ang.in.d.l.hęres absens.§.si quis tutelam. & remittit se de hoc ponit etiam Felin.in.d.c. si.col.13.circa prin.ver.quinto fallit. qui refert Ang.hoc tenere in.§.si vero etiam. in authen.de exhib.reis & de

Universidad de Deusto
Biblioteca

fendit eam optima ratione à Cardi. qui videbatur tenere contrarium vide Iaſ.in allega.l.1. & in.d. 2. col. in 1.limi.ad iſtam reg.vbi dicit eam limitandam quãdo debitor promiſiſſet ſoluere certo loco,& iuraſſet,nam virtute iuramenti eſt remittẽdus ad locum deſtinatæ ſolutionis.allegat ſolũ tex. in.d. §. ſi vero etiam. & ſequitur hoc Marcu.Anto.in tract.de virtu. iura. in.40. effectu & habetur ille tractatus in.3.vol.tractatuum.

Tertio fallit,quando quis promiſit ſe repreſentare in certo loco tenet Bal.in.l. cum Archimedoram. C. vt in poſſeſsi.leg.& ponit Socin. vbi ſupra in. 3. fallent. & Iaſ. vbi ſupra in. 4. fallen. adde Felin, qui idem ſequitur in.d.c.fin.col.13.ver.Quarto fallit.& ſecundum hanc fallentiam ſuperflua eſt quarta fallentia Soci.cum ſecundum eam iuramẽtum nihil adderet: cum ſola promiſsio de repreſentando ſe operaretur remiſsionem.

Quarto fallit quando eſſet debitor fiſcalis per tex.in.l.2. C.vbi de crimi. agi.opor.qua lege motus ita reſtringit Soci.vbi ſupra.in.5.fall. Aduerte tamen quia allegat corrupte,& lex illa nihil facit,ſed deberet allegare.l.fi. C.vbi de ratioti.agi opor,&.l.fin. C. vbi de cur,vel cohor.& ita allegat genitor ſuus Mari. in.d.c.dilecti. de foro comp.col.23. ver. Quinto fallit.vbi etiam hanc fallentiam deſcripſit.

Quinto fallit, in cauſa ſtatus,quãdo exiſtens in quaſi poſſeſsione ſeruitutis aufugit ad alium locum, & ibi vendicat ſe in libertatem:debet enim remitti ad locum vnde aufugit.& ita reſtringit Marian.in dict.col.23.ver. Quarto fallit referendo Cyn. in. l. 1. &.2.C.vbi de ratioti.& Bal.& Ang. in dict. l. hęres abſens tenet etiam filius ſuus in alleg.reg.in. 6.fal. ponit etiam Barb.in.d.cap.fin.col. 19. ver. Quinto limita.de foro comp.

Sexto fallit,ſi agitur de conditione perſonę quæ dicitur aſtricta alicui corpori, vel collegio à quo aufugit. Ita Marian.in dict.col.23.ver. Sexto fallit. per leg. 2. C. vbi decuri. vel cohor.refert Angel.in dict. l. hæres. §. 1. ponit etiam filius ſuus in allega. reg.in fallen.pen.cuius litera eſt corrupta & ponit Barb.in.d.col.19. ver. Sexto limitã.

Septimo fallit, quando quis turpiter ſe occultat, ſiue habeat bona ſiue non. tenent Bar.in.l.hæredes.§.1. & vide Marian.in dict.col.23. ver. Secundo fallit.deſcripſit etiam Felin.in d.c.fin.de foro comp.col.13. ver. Septimo fallit.

Octauo fallit, quando reus latitat in alia prouincia, & in loco contractus vel quaſi non poſsidet bona. Ita Bar.in.d.l. hæres.§.1. qui ponit hanc limitationem diſtinctam à præcedenti licet Marian.loco proxime allegato vtramque limitationem in vnam ſolam congeſſerit,quod eſt contra mẽtem Bar. idem etiam videtur velle filius ſuus veſtigia patris ſequẽdo, dum in dict.reg.in vlti.fallent. refert Bar. & hanc fallentiam ponit Barba.in.d. cap.fin. col.19. ver. Septimo limita. qui dicit,quod prædictis duobus concurrentibus fit remiſsio,allegãdo Bar. vbi ſupra.

Nono fallit,quando agitur de reddenda adminiſtratione, quia tunc debet quis remitti ad locum vbi adminiſtrauit. ita limitat Mari. in.d.23.col. ver. Tertio fallit.per.l.1.&. 2. C. vbi de ratio.agi.opor. & per gloſſ.ibi. & ita dicit tenere Antoni.in.d.cap. fin. de foro. comp. vbi ita tenet Bar. col. 19. cuius additionem vide, quia ſe remittit

remittit de declaratione & ponit etiã ibi Feli.in.col.12.ver Fallit primo.

Decimo fallit,propter nimiam contumaciam. ita tenet Mari. vbi ſupra ver.Septimo fallit.vbi dicit quod tũc reus poteſt perſonaliter capi,& ad iudicem duci,referendo Bal.in.l.cõſentaneum.C.quom.& quando iudex.in 8.not.vbi hoc tenet per tex.ibi quem ad hoc dicit non alibi cuius additionẽ vide & ponit etiam Barb.in.d.col.16. ver. Tertio limita.& poſuit ante eos Roma.in.d.ſing.279.in.3.fallen.allegat.d.l.cõſentaneum & Bal. ibi quod dicit pulchrum.

Vndecimo fallit, in vagabundo, quia poteſt vbilibet conueniri. ita limitat Feli.in.d.c.fi.col.12.ver.Secundo fallit. vbi ad hoc refert Sali.quod tamen relinquit cogitandum, quia ex eo quod poſsit vbi quilibet conueniri, non probatur quod ſit remittẽdus: & in materia quis dicatur vagabundus,& vbi fortiatur forum: vide nota.per Mari.in.d.c.fin.20.col. de foro comp.ver.Primo igitur quęro, & per totam col.ſeq.

Duodecimo fallit, niſi quis eſſet obligatus per inſtrumentum confeſsionatum: quia tunc habet locum remiſsio.ita dicit ſolus Barb.in.d.c.fin. in.d.col.19.ver.Octauo limita.motus ex eo quod not.Bal.in.l.1.C.de ſentẽ. quę pro eo quod intereſt prof.vbi ſecũdum eum dicit quod obligatus per inſtrumentum confeſsionatum tenetur pręciſe.

Decimo tertio fallit,in caſu tex.in §.neceſsitatem.in authen.vt indi. ſine quo.ſuſtra.ſecũdum Ioan. And.in.d. §.contrahentes.quem refert Mari, ſic limitans hanc regul.in.d.col.23. ver. Nono fallit.

Decimo quarto fallit, quando lis eſſet inchoata in loco deſtinatæ ſolutionis,quia tunc etiam in ciuilib⁹ cauſis fit remiſsio perſonalis, ad locum iudicij inchoati. tex.in.l.cõſentaneum. C.quomo.& quãdo iud.quem ad hoc not. ibi Bal.in.7.not.& dicit quod ille tex.eſt ad hoc ſing. nec eſt alibi in iure vt refert Iaſ.qui ita limitat hanc regulam.in.d.l.1.col.2. ff. de eo quod cer.lo.in.2.limi.

Decimo quinto fallit,quando debitor promiſiſſet ſoluere in aliquo loco, & certo & limitato tempore, vt ſingatur per dolũ abeſſe. ita limitat Iaſ. in.d.col.2.in quinta limi.ad iſtã reg. referendo Inno.in.c.ſi aduerſarius.de eo qui mitti.in poſſ. Bal.in.c.1.col.4. de mili.vaſa.qui cõtumax eſt in vſib. feud.

Et aduerte quod Ioã.Frã.de Ripa in c.1.de iudi.col.29.colligit ex dictis p Abb.ibi regulã quę talis eſt. Promiſſor non poteſt conueniri in loco deſtinatæ ſolutionis, niſi ibi reperiatur. Ampliat quinque modis,& limitat alijs duodecim limitationibus, quæ omnes fere ſunt ex ſupra dictis & quia illa regula eſt ſimilis in materia huic, ideo nolui illam per ſe ponere.

ANNOTATIO.

Adde circa primã huius regulę limitationẽ Antoni.Card.Abb.nu.18.& 22. Deci.nu.23. Rip.nu.65.Aug. Bero.nu.196. Alci.nu.52. in c.1.de iudi.Cur iuni.in.l.1.ff.ſi quis in ius voca. nõ ierit quã eſſe cõmunem ſententiã fatetur D.Epiſc.Couar.in pract. quęſt.c.10.nu.5.

Secũdam limitationẽ ſequuti ſunt Cur.Iuni.poſt alios.in d.l.1.Ripa.nu.66.& Aug.Bero.nu.196.in.d.c.1.de iudi.& eſſe communiter approbatam fatetur D.epiſcopus. d. nu.5. quam dicit caute intelligendam,vt admittenda non ſit quoties contractus iuramento pręſtito fuerit confirmatus,nec iuramentum acceſſerit promiſsioni factæ de reſpondendo & litigando apud iudicem illius loci in quo quis contraxit.

Tertiam limitationem ſequũtur Iaſ.in.l.ſi

Universidad de Deusto
Biblioteca

conuenerit.nume.41.ff.de iurisdi.omni.iudi. Cur. Iuni. in.l.1.nu.9.ff si quis in ius voca. uõ ierit Deci. nu.23.& Ripa.nu.66.in.d.c 1.

Octauam limitationem nõ recipiunt Paul. de Castro.Ang.Iacobi.& Lancelo.in.l.hæres absens.§.1.ff. de iudi. & hos sequitur Couar. in.d.nume.5.

Nonam vero limitationem solum videtur admittere Imo.consil.35.nu.3. quando agitur de reddenda administratione publica non vero priuata quia in ea ex eo locum non esse remissioni censet quod remissio tanquam à regulis iuris exorbitans sit restringenda. Sed domi.episcopus in.d.c.10.nume.4.licet Imo.nõ alleget, asserit tamen, communi omnium doctorum suffragio receptum esse, tam in publico quam in priuato administratore locũ esse remissioni ad eum locum vbi administratio facta fuit & opinionem istam praxis obseruat.

Decimam limitationem impugnat Lãcel. Deci.in.d.l hæres absens.§.Ripa in.d.c.1.nu. 66.de iudi.domi.episco.in.d.nu.4.

Decimam quintam limitationem sequitur Iaſ.in.d.l.si conuenerit.nu.42.Deci. & Ripa in.d.c.1.de iudi.& ibi Alci.nume.51.Cur. Iuni.in.d.l.1.nu.10.

REGVLA. D.CXLIII.

Rescriptum impetratum tacens de sententia quæ transiuit in rem iudicatam est subreptitium. bonus text.in c.exposita.de arbi.& ibi doct. glo.in c.super literis.de rescrip.

Amplia vno modo, & limita dupliciter, vt per Feli.ibi.8.col.

ANNOTATIO.

Adde omnino Alex.de Imo.conſ.94.nu. 2.vol.2.

Hanc regulam, vltra authorem nostrum cum duabus limitationibus scripsit Deci.in c.super literis.nu.10.de rescrip.

REGVLA. D.CXLIIII.

Rescriptum non valet, vbi lex canonica vel ciuilis habet clausulam derogatoriam ad rescripta: nisi faciat mentionem de illa lege specialiter, vel saltem per verba equipollentia. istam regulam colligit Feli.in. c. nonnulli. de rescrip.col.3. vbi allegat doctores sic tenentes & iura quæ sic debent intelligi secundum eum.

Amplia sex modis, & limita quadrupliciter, vt per eum ibi col.5. & quatuor seq.vbi latissime.

REGVLA. D.CXLV.

Rescriptum secundum tacens de primo, nõ est nullum sed exceptionis ope annullandum. communis est regula secundum Felin.in.c. cæterum. de rescrip.& ab omnibus doctoribus approbata excepto And. Siculo cuius motiuis satisfacit Felin.vbi supra col. 5. vbi etiam confirmat communem conclusionem.

Limita dupliciter, vt p eũ ibi col.6.

ANNOTATIO.

Adde text.in.c. plerunque.de rescrip. vbi secundum rescriptum impetratum non facta mentione primi habet effectum data negligentia primi impetrantis per annum ergo secundum valet, quia si nullum, non potuisset reconualescere vt in.c.non firmatur de regu. iur.lib.6. Et doctrinam huius regulæ commu nem esse testatur Deci.in.c.cæterum. nu. 5. de rescrip.

Hanc regulam, vltra authorem nostrũ cum duabus limitationibus scripsit Deci.in.d.c.cæterum.d.nume.5.

REGVLA. D.CXLVI.

Rescriptum non vitiatur falsa latinitate text.in cap. ad audientiam. de rescrip.

Amplia quinque modis, & limita vndecim. vt ibi per Feli.

REGVLA. D.CXLVII.

Rescripto potest impetrator renuntiare, inuito aduersario, commu-

nior est conclusio in hac parte secundum Felin.in rub.de rescrip.col.2. allegat Bal.in.l.2.C.vt lite pen. Mari. in.c.fin.3.col.de crimi.fal.

Amplia vno modo, & limita quinque casibus, vt per Felin.ibi quos restringit vno casu vide per eum.

REGVLA. D.CXLVIII.

Rescriptum contra legem etiã non habentem derogatoriam clausulam, non valet. ita regulariter esse præsupponunt Ioan. And. Anch.& Domi.in c.vno.de excessi.pręla.li.6.bona glo. verbo, noscãt.in.c.1. de consti. lib.6. tenent Abb.in.c.nonnulli.de rescrip. vbi Feli.aliqua dicit circa hanc conclusionem & allegat Old.in cõs.336. cum sequen.vsque ad finem vbi loquitur copiose de hoc.

Amplia dupliciter, & limita nouẽ modis, vt per Felin.ibi.col.10.per.12. seq.vbi sublimitat aliquas ex dictis limitationibus, & ponit plura notãda.

ANNOTATIO.

Adde tex.in.l.nec damnosa.C. de precib. Imp.offer.ibi, Nec *damnosa fisco nec iuri cõtraria postulari oportet* l.rescripta.C.eod.quæ est canonizata in.c.rescripta.25.q.2.& vide regi. l.29.& 30.ti 18.par.3.& l.2.ti.12.lib.3.ordi. ibi, *Que si en nuestras cartas mandaremos algunas cosas que sean contra ley, o fuero, o derecho que la tal carta sea obedeçida y no cumplida*: & idem disponitur in.l.1.illius tituli vbi notauit doctissimus noster D.Perez in verbo, *por importunidad*. & vide latius Felin.in.c.si quando. col.1.& in.c.quærenti.col.3.nume.6.de offic. deleg.Gom.in.c.1.nume.193.de consti.lib.6. Hippo. in.l.1.§.si quis vltro.nu.75. cum seq. ff.de quæsti.Ioan.Lup.in tract.de benefici.vacan.in curia §.7.

REGVLA. D.CXLIX.

Res in solutum si detur pro maiori quantitate debiti, vitiatur in totum

datio in solutum tex.vbi Bar. & scribentes in.l.si non sortem.§. si certum. ff.de condi.ind.vbi Iaſ.idem Iaſ.in.l. 1.§.sed si mihi.ff.de verbo.obliga.tex. in. l. cum amplius. ff. de reg. iur. vbi Deci.

Limita tripliciter, vt per Deci.in d.l.cum amplius. quarum vnam tantum Iaſ.in.d.§.si centum.posuit.

REGVLA. D.CL.

Res si bene geritur, cessantibus solennitatibus, quę alias requirebantur, valet actus qui alias non valeret, si malè gereretur. Istam dicit pulchram conclusionem Feli.in. c. causam.el.1. de iud.col.5.circa finem quam ibi colligit ex dictis per eum & ex dictis doctorum, & comprobat eam aliquibus iuribus, pro qua inter alia allegat tex. in.c.quia quibusdã.de fideiuss.& glo. in.c.1.in glo.fin.de schisma.

Limita tribus modis, vt per eum in col.seq.

Primo, vbi solennitas est introducta pro forma: vt in alienatione rei ecclesiasticę: & regula procedit quando non pro forma, sed mere in fauorem prohibiti, quam limitationẽ colligit ex his quæ scribit Bal.in. l. fin.§. necessitatem. C. de bon. quæ lib. & Abb.in.c.tua. col.2. de his quæ fiunt à prelatis.

Secundo limita, nisi solẽnitas esset introducta ad conseruandum iuris rigorem.

Tertio in casu.l.3.§.in bello. ff. de re mili. vbi egressus aciem capite punitur, licet bene gesserit.

ANNOTATIO.

Adde multa ac prope infinita quæ in huius regulæ confirmationem congessit Andr. Tiraquel.post leges connub.glos.8.nu.56.cum multis sequentibus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et quatenus author in prima huius regulæ limitatione subijciens exemplum eius dicit alienationem rei ecclesiasticæ sine iuris solennitate non valere etiam si ecclesiæ vtilitatem conferat. Adde Bal. in l. pupillorum. in fine prin. ff. de reb. eor. Soci. consi. 80. col. 2. lib. 4. And. Alci. lib. 1. de verbo. sig. fol. 4. Fran. de Ripa in l. is cui bonis. nu. 47. ff. de verbo. ob. Et huius quoque sententiæ fuit glo. in summa. 12 q. 2. Abb. in c. cum causa col. vlti. de re iudi. & in c. nonnulli. col. 2. de reb. eccle. non alie. Bar. consi. 12. col. pen lib. 3. & tradunt recentiores in c. quæ in ecclesiarum de constit. Domi. & docto. in c. 2. de reb. eccle. non alien. lib. 6. Deci. consi. 142. col. 2. ver. Est ergo videndum. & consi. 282. col. 2. ver. Nam secundum Fabi. de monte S. Sabini in tract. de emp. & vendi. in 5. q. princi. col. pen. ver. Et quod requiritur & hanc opinionem magis communem & veriorem esse fatetur Aria. Pinellus in l. C. de boni. Mat. par. nu. 31. Quibus suffragatur text. in c. fine. 12. quę. 2. & in c. tua nuper. de his quæ fiunt a prela. in illis verbis vtrobique positis, nisi forte aliquid faciat, vt meliora prospiciat, & totius cleri tractatu atque consensu. Ex quibus verbis apertissime colligitur, non satis esse alienationem esse vtilem ecclesiæ nisi debita solēnitas interueniat. Et eō lucit etiam bonus tex in Clem. 1. de reb. eccle. non alie. vbi expresse dicitur, quod ad hoc vt res ecclesiasticæ possit alienari, debet hoc necessitas ecclesiæ, aut vtilitas exposcere, & nihilominus assensus conuentus, aut si non sit conuētus prælati accedere debet. & ibi glo. in verb. Nihilominus. Et adiuuat quoque tex. in c. 1. ibi præsertim cum euidens, &c. de reb. eccle. non alien. vbi decretum est non valere quandam alienationem rei ecclesiæ factam sine solēnitate, præsertim cum euidens necessitas, vel vtilitas nō subesset. Ex quo clare colligitur etiam non valere, si adsit vtilitas, quia dictio præsertim est implicatiua tex. & glo in l. si fine. § fi. ff. rem rat. hab. & not hab. & not. Areti. in l. mutuum ff. de acq. hæred.

Sed opinionem contrariam tenet glo. illius tex, authoritate innixa in l. cum hi. §. eam trā sactionem. ff. de transact. vbi in text. probatur quod licet non possit alimentarius transigere super alimentis sine authoritate prætoris, valet tamen transactio, ex qua facta est melior eius conditio. sine authoritate ipsius prętoris. Ex quo notat glo. quod si ecclesia vel minor alienet in causam nō concessam, tenet alienatio si id fecerit vtiliter, & licet pleriq; omnes eā reprehēdant non tū sola fuit in ea opinione quādoquidem idē voluit Iac. Aret. in l. magis puto. §. si ęs. ff. de reb. eor. Bal. in d. §. eam transactionem in vtraque lecti. & in l. contra iuris in prin. per illum tex. ff. de pact. & in l. ita cōstante. ff. de iure do. & in l. quæcunque. post prin. C. de bon. quæ lib. Alb. in authē. hoc ius. col. vlt. C. de sacr. eccle. Card. Flore. in Clem. 1. in prin. de reb. eccle. non alien. Ioan. Fab. in §. & ne huius. insti. de eo cui lib. cau. Cępol. in l. vlti. col. 13. ver. Extra glo. quęro. C. de vsucapi. pro emp. & in cons. causarum ciuili. 14. col. 2. ver. Secundo etiam probatur Barba. sibi contrarius in rub. de reb. eccle. non alien. col. 4. ver. Tertio limita. & consi. 35. col. pen. ver. Modo in propōsito. lib. 2. & cons. 5. incip. Bene etiam. col. 5. ver. Secundo facit. li. 3. & cōs. 39. col. 8. ver. Præterea tollitur. eo. lib. 3. Ias. secum pugnās cons. 219. incip. Egregius vir. col. 3. ver. Nec obstat illud. lib. 2. vbi dicit illā glo. not. Philip. Deci. sibi etiam male constās in c. quæ in ecclesiarum col. 3. ver. addatis tamen de consti. & cons. 124. col. 2. ver. quarto etiam dici potest Mari. Soci. iuni. cōs. 28. nu. 10. lib. 2. Et si opinio hæc tibi lector amantissime magis placuerit poteris eam non vulgari ratione comprobare quam Deci. vbi paulo ante allegauit adducit, quia solēnitas requisita in alienationibus rerum ecclesiæ & minoris, eorum fauore requiritur: & vbi adhibetur præsumitur, quod sit in vtilitatem eorum, vt egregie dicit Bal. in c. sicut de re iudi. & in c. 1. col. 2. qui feud. dare poss. Alex. cons. 79. col. 5. ver. Fortificatur. lib. 1. & ipse Deci. cons. 535. incipi. pro vera resolutione col. 2. ver. Et in dubio. Si ergo constat clare & videnter de ecclesiæ vtilitate iam sumus in casu claro, nec est opus cōiecturis l. continuus. §. cum ita. ff. de verbo. obliga. Hanc tamen varietatem glossarum & doctorum concordat nouissime Carol. Moli. in addi. ad Deci. in c. 1. lectu. verbo, contentioso lit. N, de conti. cuius conciliatio necessaria nō est si attendas iure receptum esse posse pro parte minoris, vel ecclesiæ approbari, vel reijci alienationem, quę sine solēnitate facta est. vt tradit Ias. in d. eam transactionem. Feli. in c. dilectus in. 2. nu. 8. de rescrip. Tiraq. de iure marita. glo. 8. q. 10. nu 92. Electio ergo postea solēniter facta validaut præcedentem alienationem, etiam inuito eo cum quo. minor vel ecclesia contraxerat, vt voluerunt doctores in dictis locis argu. glo. celebris. in l. eleganter. in verbo,

verbo, nullam. ff. de dolo similis in l. iuris gentium §. Prætor ait. verbo, dolo. ff. de pact. & in l. in causę. verbo, nec inter ibi, *Eius fauore*. ff. de mino. & in l. si dolo. C. de resci. vendi. quā esse resolutionē receptam fatetur Ari. Pinel. in l. 1. C. de bon. mater. 3. part. nume. 32. In idque notari solet tex. in l. Iulianus. § si quis a pupillo. ff. de acti. emp. ibi, *Ex uno latere constat contractus*. Hæc tamen communis sententia intelligenda est, nisi pars aduersa vel ante iudicium vel actum consummatū opponat defectum solēnitatis, tunc sane nulla electio dabitur personæ priuilegiatę volentis actum sustinere ob vtilitatem vt egregie not. ex Bal. Pala. Rub. in rep. rub. de dona. inter vir. & vxo. § 68 nu. 7. Tiraq. vbi supra nu. 88. Ias. in l. nō ideo minus. nume. 1. ver. limita. C. de procura. Chasla. in cons. Bur. rub. 4. § 1. nu. 27.

REGVLA. D. CLI.

Resídui appellatione totum continetur. tex. est in l. 2. C. de hęred. insti. cōcord. tex. in l. quod si Meuius cum lege prędced. ff. eod.

Amplia idem esse in dictione cæterum, & in dictionibus superfluum, reliquorum, & amplius & plus. vt per Ias. in d. l. 2. col. 1.

Limita tripliciter, vt per eundem Ias. ibi in d. col. 1. & seq.

ANNOTATIO

Adde tex. not. in l. cæterum. ff. de verbo. signi. & in c. 1. de testam. & bonam glo. regulā hanc probantem in c. quanquam in verbo, teneatur de vsur. lib. 6.

REGVLA. D. CLII.

Restitutus ex banno ad bona, non recuperat per fiscum alienata. Gardi. in c. quia diligentia. de electi. per tex. in c. quanuis. de rescrip. lib. 6. & per tex. in c. super eo. de offici. deleg. idem tenēt Abb. in c. 1. de parroch. & in c. ex tuę. de cleri. non resid. & inter quatuor. de maio. & obed. Barba. in l. Gallus. §. & quid si tantum. de lib. & posth.

Limita hāc regulam dupliciter, vt per Feli. in d. c. super eo. col. 1.

ANNOTATIO.

Adde Bar. & Bal. in l. vlti. C. de senten. pass. Alberi. & Rapha. Fulg. in auth. idem de Nestorianis. C. de hære. Imo. in l. si marito publicam. in prin. ff. solu. matri. & in c. in nostra. de procura. & in Clem. 1. in fine de hære. Alex. & docto. in l. Gallus. §. & quid si tantum. ff. de lib. & posth. vbi Ias. nu. 70. doctrinam huius regulæ communem esse fatetur & in eius cōfirmationem plurima congerit, eandem asseuerat esse communem sententiam triplici ratione confirmans Nellus de S. Gemini. in tract. de bannitis. 1. par. 3. temporis. q. 5. ver. viso ergo. & hanc sequitur Antoni. Trigona in sing. 119.

Hanc regulam, vltra authorem nostrum cū quatuor limitationibus scripsit Ias. in d. §. & quid si tantum. a numero. 73. vsque ad numerum. 79. quem vide.

REGVLA. D. CLIII.

Restitutio in integrum infra quādriennium peti. & finiri debet. vt in in l. fi. C. de tempo. in inte. resti. petē. probat tex. in l. fin. C. de repu. hæredi. & in cap. 1. de in integ. restitu. in. 6. in Clem. vna eod. ti. Nec perpetuatur litis contestatione, vt voluit glo. in d. l. fin. in verbo, finiendam. & in c. tum ex literis in glo. 2. de in integ. restitu. Quod procedit in tantum, quod restitutio concessa post quadriennium, est nulla. tenet glo. in d. Clem. vna in verbo, finiri. quam dicit Abb. non habere sociam in iure canonico & sequuntur eam Paul. Imo. & Anch.

Limita primo, quādo propter subterfugia partis aduersę esset eius cognitio impedita. tex. est in l. intra vtilem. secundum Bar. ibi. 2. col. ff. de mino. vel facto iudicis, vt voluit vtrūq; glo. in d. Clem. vna in verbo, Finiri.

Universidad de Deusto
Biblioteca

& notat Abb.in. c. tum ex literis. 4. col.notando ad hoc glo.ibi & refert Ioan. And.ibi idem tenentem. & ponderat tex.in.d.c.1.dum dicit negligẽter,& generaliter nota,quod non currit dictum quadriennium impedito facto iudicis,vel aduersarij not . Feli. in.c.1.col.pen.de præscripti. referendo Abb.in.d.4.col.& Car. in Clem. vna.q. 25.de resti.in integ.

Secundo fallit, quandiu durat vita,seu iurisdictio iudicis qui tulit sententiam,contra quam restitutio debet peti, quia propter verisimilem timorem, tunc non currit quadriennium. tenet Abba.notando multum dictum Inno.ibi ad hoc.in.d.c.tum ex literis. in.3.col. quod sequitur Feli.in.d.c.1. de præscrip.d.col.pen.

Tertio fallit,si restitutio sit petenda per ecclesiam contra contractum quo fuit læsa,& viuat ipse prælatus,qui illum celebrauit, & sic qui malè alienauit:quia tunc non currit quadriennĩ glo.est in.d.c.1. de restit.in integ. in. 6. in verbo, causa. quam sequitur Abba. in.d.3.col. & tenet Card.in.d. Clem.vna de in integ.restit.in.26.q. quod dicit sing.Feli.in.d.c.1. de præscrip. col.pen.referendo Abb.vbi supra & plures alios.& istam glo. dicit communiter approbari à doctoribus Gemi.ibi vt refert Balb . in tract. de præscrip.in.5.par.princi.col.10.ver. Sed est notandum. qui plus dicit quod ista conclusio videtur non posse procedere,tanquam superflua,stante alia conclusione pro vera: videlicet quod viuo prælato,qui malè alienauit, non currit præscriptio contra ecclesiã, & sic quod impossibile est quod currat quadriennium,viuente illo, si præscriptio non currit.

Quarto fallit,quando petitur restitutio aduersus sententiam, in quo nũquam transit in rem iudicatam , vt in causa matrimoniali , quia tunc etiam post quadriennium potest peti,tenet Fel.in.c.lator.col. 5.in fine de re iudi. pro quo refert Butricar.in.c.ex parte de resti.spol. Dat rationem quia quotidie affert præiudicium animæ, obseruantia talis sententiæ erroneę quod ipse cõmendat. & prędictam conclusionem Anto.sequitur idem Feli.in.c. accepimus.col.2.de fide instr.

Quinto fallit,quando minor impetrauit veniam ętatis suæ in vigesimo anno: quia tunc per totum subsequens quinquẽnium potest petere restitutionem de gestis intra vigesimum annũ. text.est qui hoc nota.probat.in.l.ea quæ in princi.C.de tempo.in integr. resti.per.

Sexto fallit,nisi ille cui competeret restitutio, esset in probabili ignorantia læsionis,quia quandiu sic est , non currit sibi quadriennium per sing. dictum Bald.in.l.falsam.C.si ex fal.instru.& per ea quæ not.Cardi.in dict. Clem.vna.fi.col.ver. Quinto quęro. & illam sententiam Bald.dicit perpetuo cordi tenendam Ias.in auth.quas actiones. C . de sacro.eccles.i.10.col. vbi refert plures eam commendantes: tenet etiam idem Iacob.de S. Georg. in.l.petendæ.C.de tempo.in integ. resti.pe.hanc etiam conclusionẽ firmat Balb.in suo elegan.tract.de præscrip. in.4.par.4.par.prin.in.q. 29. in col. fin.illius quęstionis , vbi refert plura consilia Alex.ad hoc & Corne.in cõsil.144. Me subscripsi.2.vol.& in.5. part.princi.in col.10.ver. Sed est notandum.

Septimo fallit,in grauamine habẽte causam successiuam , quia tunc etiã vltra quadriennium posset peti restitutio. ita voluit Feli. in.c.accepimus. de fide instru.col.2. in cuius fauorem faciunt

faciunt,quę cumulaui infra in reg.incip. Vniuersitas nõ dicitur in.2. limi.

Octauo fallit , quãdo lęsio esset vltra dimidiam iusti pretij: quia tunc ecclesia,populus, vel rex potest vsq; ad 30.annos. petere restitutionem à die alienationis.Ista est sing.lex huius nostri regni in.6.par.ti.fin.l.fin.

Nono fallit,si lęsio fuit causata ex cursu temporis, quod est minus quadriennnio:quia tunc debet necessario peti restitutio infra tantum tempus, quantum est tempus læsionis & non vltra.ita tenet glo.in.l.sed & si prætorem.§. quoties ff ex quib. caus. maio. & in.l.diuus.ff.de in integ.resti. & in l.interdum.de minor.ff.& in.l.ab hostibus. §. sed quod simpliciter . ff . ex quib.cau . & hoc firmant ibi Bar. idẽ & Bal. Ang. Salı.& cõmuniter docto. in.l. superuacuam . C . de tempo . in integ.resti.pet.& ita firmat Bald. per supra dicta in tract . præscripti . in.1. par.6 par.princi.10 col.versi. Interdum vero.quod limitat in col.seq.in ecclesia p tex.in Clem. 1. de in integ. resti.

Decimo limita quando lęsio esset enormissima,quia illa operatur,quod lapsus quadriennij non noceat not.Feli.in.c.1.de præscrip.in col.pen. allegat fin.in.c.1.de resti.in integ.in.6. & refert plures doctores,qui adhęserunt huic sententiæ.

ANNOTATIO.

Adde omnino circa regulam hanc Petrum Rebuff.super regias leges Gallię in tract de restitutionibus art.2.glo.1.2 tomo consti. Franciæ quo loco nu. 4.asseuerat mẽdũ obrepsisse in.d.l.fin C.de tempo.in integ . restitu. per. dum dicit dari quadriennium ad interponendam contestationem,finiendamque litẽ.quia legendum est ad interpretandum contestationem,ineundamque litem . & ita nouiter interpretatur illam legem prout se in quibusdã antiquis exemplaribus testatur legisse . Vnde si eius lectio admittenda esset quadriennium nostræ regulæ daretur ad cõtestandam ingredẽdam que litem , & sic sufficeret minorem restitutionem petisse,& litem ab eo fuisse contestatam licet intra quadriennium causa non finiatur.Sic asseuerat ibi Rebuff.intelligendã esse Clem.vni.de in integ.resti. cum dicit finiri,quia legendum est, iniri. Cui interpretationi suffragatur tex.in l.2 ff.de col. detegen. ibi. *Quinquenium autem non ad perficiendam re tractationem. sed ad inchoãdam puto præfinitum.* Sed in praxi vt existimo,durum esset obtinere secundum hanc nouam Rebuffi lectionẽ.

Sexta vero limitatio huius regulæ quod restitutio probabiliter ignoranti læsionem detur tur etiam lapso quadriennio sequitur à Soci. cons.80.col.vlti.lib 3.Ias.in authẽ. quas actiones.col.pen.C.de sacro.eccles.& in.§. rursus nu.74.insti.de actio.vbi tamen dubitat an vera sit, & si vera est,(inquit)quod in actu practico esset notabilissima.& eam sequitur Cateli Cottain memor.incip.Restitutionis & iterum in memor. incipi. tempus restitutionis. Dec.cons.36 & consil 436.col.2.nume.9. Stepha.Bertrand,consilio.301.lib.3.Gerar.de Petra sancta in sing 18.col.pe.Hippo.in.l.quĩ ignorans:col.2.ff.de fals.& in sing.572. Ioan. Cro.in.l.filius fam. §. diui. fol.10.col.4. ver. Sexta & vltima conclusio.ff.de leg. 1. Sed limitatio hæc vix in practica reciperetur & optimo iure,cũ nullus enim certus & securus esse posset suarum rerum, vel optimę fidei possessor.vt scribit And.Tiraq.lib. 1. de retractu §. 35.glo 4.nu.43.

Et vltra decem limitationes quas huic regulæ assignauit au hor vndecimo limita regulã, vt non procedat quando partium consensu quadriennium fuerit prorogatum,quia hoc iure fieri potest.vt tenet Roma in l.2. ff. de re iudi. Alex.in.l.properãdum.C.de iudi. Carol. Rui.cons.36 nu.10.lib.5. Quibus suffragatur tex.in Clem.quãdiu.de appella . vbi tempus appellationis prosequendæ per pactum expressum suspendi potest.

REGVLA. D.CLIIII.

Reus licet absoluatur ab instantia iudicij tamen debet pronuntiari super iure actoris fundatur ista regula ex.l.si à te.§.1.ff.de excep.rei iudi. &

colligit

Universidad de Deusto
Biblioteca

colligit eam Felin.ex dictis per Abb. ibi in. 2. not. in.c.examinata. de iudi. 1.col.

Limita tripliciter,vt per Feli.ibi.

Primo,nisi prius constet de inepti tudine intentionis actoris, quam de ipsius iure ita dicit tenere Abba.post Card.ibi.

Secundo, vbi actualiter non competit rei vendicatio , quia actor possidet,quia tunc non declaratur de iure suo,etiam si cõstet:regula autem procedit,quando actualiter competit rei uendicatio , sed non contra reum, quia tertius possidet,& pro hoc refert Imo.ibi.

Tertio limita,vbi sciret actor eum non possidere,vel detinere, quia tunc non potest sequi alia sententia, quam absolutoria ipsius rei conuenti: pro quo allegat Matthæs.sing. 138. incip. Nota quod si reus . Cuius bonam additionem vide.

ANNOTATIO.

Adde circa istam regulã plurima lectu non indigna quæ de hac sententia absolutoria ab instantia iudicij vltra alios interpretes scripsit D.Prœsul.Segou.lib.1.vari.reso.c.1.nume.8.

REGVLA. D.CLV.

Reus dicitur necessarius ille ad quẽ expresse dirigitur actio,vel qui specialiter vocatur ad iudiciũ. doctrina est Innoc.aurea in.c.cum inter priorem. de excepti. quam sequitur commendando Feli.ibi col.6. vbi plurima cumulat pro ea.

Limita hanc conclusionem tripliciter,vt per Felin. vbi supra.7.col.& secundam limitationem confirmat & defendit optime.

REGVLA. D.CLVI.

Reo & actori pariter fauetur circa media causę , & sic circa processum. not. Azon.in summa in titul. de reb. dub. & glo.in. c. cũ ad sedem.de restit. spo. vide Bar.in.l. inter stipulantem. §.1.ff.de verb.obliga. Bal.in.l.qui accusare.per.col.C.de eden.

Limita tripliciter , vt per Ias.in.l. de die in col.3.ff.qui sati.dar.cog.

ANNOTATIO.

Adde Abb.nu.14.& doctores in.c.cum ad sedem.de resti.spo.Ias.nu.2.in.l. inter stipulantem.§.1.ff.de verb.oblig. & in.l. non est nouum.C.de eden.vbi Deci nume. 2. & vide ibi nouissimos.

De litera. S.

REGVLA. D.CLVII.

SAcerdos nõ potest esse tabellio. vt in c.sicut ne clerici vel monach. Bar. in.l. vniuersos. de decuri.lib.10.idem & alij in.l. seruus.ff.de testament.

Amplia idem esse in clericis in minoribus habentibus sufficientia beneficia tenet Flore.in.3.par ti.13.c. 2.§. fin.mouetur per cap.1.de postu.

Limita nouem modis,vt per Ias.in l.1.in pen.col.ff.de iusti.& iur. quorũ vltimũ libuit referre , videlicet quod licet non possit esse tabellio, si tamen instrumenta conficeret,tenẽt ita Bar. in.d.l.vniuersos. & Antoni.in.c. fin. vlti.col.de cõsti.hoc tamen relinquit ipse cogitandum.vide eundem Ias.in l.patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel ali.iur.in.4.col.vbi hanc conclusionem descripsit , inter alias sibi similes,quę licet fieri prohibeantur, tamẽ tenent si fiant. Sed tu vide Alex.vltra eum

eum in.l.prętor.§.1.col.1. ff. de edendo. vbi dicit quod instrumenta sic cõfecta non sunt nulla , nisi specifice sit inhibitum clerico,vel monacho à superiore officium tabellionis: & vide etiam Phili. Deci. in reg.in ambiguis. §.non est nouum.ff.de reg. iur. 1. col. vbi simpliciter tenet quod instrumẽta valeant.pro quo vltra prędictos allegat Roma.409.Quo ad primum in 2.dubio.

ANNOTATIO.

Adde authorem & quæ ibi scripsi in practi. crimi.cano c.53.Deci.consi.120.col.1.D.episcopum Segou.in practi.quæsti.c.19.nume.8. Alber. Troti.in tract.de vero & perfecto cler. lib.2.c.54.nu.9.& vide regiam.l.12.ti.3.lib.1. ordi.& l.15.ti.18.lib.2.in eod.ordi.

Et vnicam huius regulæ ampliationem sequuntur Hosti.Anto.& Abb.col.3.in. c. sicut accepimus.ne cleri.vel monach.& esse communiter approbatam fatetur D.episco. Segou. vbi paulò ante allegaui. Vnde constat clericũ in minoribus constitutum,qui non habet beneficium ecclesiasticum, posse officium tabellionis exercere corã iudice ecclesiastico etiã in eius publico tribunali.

Et vnicam limitationem quam hic scribit author quod instrumenta à clerico confecta ante prohibitionem firmitatem habeant tenet Ioan.And.& omnes in.d.cap.sicut Deci. consi.17.& opinionem hanc dicit esse cõmunem D.episco.vbi supra.& eam sequitur Hip po.in rub.ff.de fideiu.nu.121.Monachus vero adeo iure prohibetur vti tabellionatus officio vt instrumentum ab eo confectum absque licentia Abbatis sit nullum ipso iure . Sicuti ex capi.1.& capi.Sed nec.ne clerici vel monach. not Deci.in cap.2.nu.8.de iudi.Illud tamen asseuero posse monachum,post professionem complere,& signare instrumentum, quod ante monachatum eius in protocollo ipsius scriptum erat, de quo tanquam tabellio fuerat rogatus.ita voluit glo. insignis & sing.in cap. vt officium§.verum de hæreti.in.6.quã omnes ibi doctores, & vbique sequuti sunt & maxima cum laude & honoris præfatione maxime Fran.ibi Abb.& Feli.in.c. fraternitatis.de hæreti.Ias.in.l.1.§.huius studij.ff. de iusti. & iure col.pen.Deci.in.d.c.2.nu. 8.Bal.in.l.2. col.vlti.C.de senten. & inter.omni.iudi.Feli. in.c.consuluit.de Iudæi.episcop.Calagurri.in d.c.53.Chassa.in consuetud.Burg.Rub.1.§.6. nu.22.& nõ dubito glo.illam singularem esse & communiter approbatam . Quam re subit recordatio Catonis Sacci,viri inter iuris interpretes celeberrimi , qui in præfactione cuiusdam sui opusculi scribit,eum qui dicit glo.aliquam, aut textum singularem exuperare debere memoriam Mithridatis, aut Themistoclis,sicuti etiam refert Ias.in.§. actionum.col. 11.insti.de actioni.

REGVLA. D.CLVIII.

Sanctorum patrum dicta sunt imitanda text.est in capit. ne initiaris. de const.& in.c.1.20.dist.text.in.c. cum apostolica vbi Abb.de his quę fiunt à præla.not.Inno.in.c.cum venerabilis de excepti.col.3. bonus text. in.c.sunt nonnulli.ver. sanctorum patrum.16. q.1.& cap.sancta.15.dist.

Limita tripliciter , vt per Felin.d. cap.ne initiaris. vbi etiam ponit tres casus,quibus dicta sanctorum præualent scriptis Papę, si meliori ratione fundantur:qui casus deseruiunt pro limitationibus ad vltimam limitationẽ, ibi per eum traditam.

ANNOTATIO.

Adde latè Ioan.de Imo.in.c.cum cõtingat 4.col 7.not.de iureiur. Alex.& Ias. post alios in l.1.ff.si cert.peta.vbi vide cæteros modernos Roma in sing.685.And.Tiraq.de iure primog.q.6.nu.5.ver.Facit etiam.

REGVLA. D.CLIX.

Satisfacere si quis promisit in contractib9,intelligitur promittere quod soluit: vt in auth.si quando.C. de cõsti.pecu.& probatur in.l. quod si non soluere.ff.de pigno. & in.l. rescripto. §.plane.cum glo.ff.de mune.& hon.

Limita dupliciter,vt per Ias. in l.1. col.

Universidad de Deusto
Biblioteca

col.1.ff.qui satis dar. cog. qui dictam conclusionem confirmat post Bar.& alios.

REGVLA. D.CLX.

Satisdandi impotentia operatur quod stetur iuratoriæ cautioni nota. glo.in.l.1.ff.qui satisda. coga. in glo. fideiussoribus per text.in.§. sed hodie inst.de satisda.& in authen.generaliter.C.de epis.& cleri.

Limita.14.modis vt per Ias.in.d.l. 1.col.fina.

ANNOTATIO.

Adde omnino Soci in.l.1.nu. 22. ff. qui satisdar.cog. quo loco huius regulæ doctrinam communem esse fatetur quam quinque modis limitat & vide Cateli.Cottam in memor. iuris in verbo,iuramentum probat.

REGVLA. D.CLXI.

Sede vacante non agitur causa ecclesiæ cathedralis:colligitur ex nota. in cap.fin.ne sede vacant.not.glo.in Clem.fi.de procur.& Inno.in.c. cum dilectus.de consuetud.

Amplia tripliciter,& limita quinque modis, vt per Felin.in.c. edoceri col.6.de rescript.

REGVLA. D.CLXII.

Sententię appellatione proprie nō comprehenditur interlocutoria.Probatur ista reg in rub. C. de senten.& interlocu. omni. iudi. propter copulam &, ibi positam quę ponitur inter diuersa.vt in glo.rub.ff.de iuris & facti ignor.& in.c.querelam de simo.

Limita tripliciter,vt per Ripam in rub.ff.de re iudi.2.col.

ANNOTATIO.

Adde tex.& glo in verbo, sententiæ in.l.i. §.biduum.ff. quando appella.sit gloss.iuncto tex.in.l.quod iussit.ff.de re iudi. in glo.vltim. glo.in.c.cum olim de testib.& vide text.in.l. dicere.ff.de arbi.& facit tex.in.c.veniens de iureiur. & in.l. quid ergo. § quæsitum & ibi not.Bal.ff.de his qui not.infam.& voluit Bal. in.l.2.C.de arbi.Et ideo dicit eleganter Bal.in addi.ad Specul.ti.de senten.prola.col.2.quod stante statuto quod de sententijs debeat solui gabella non soluetur de sententia interlocutoria.Et subdit quod statutum disponens quod à sententijs non possit appellari,intelligitur de diffinitiuis tantum. quod voluit idem Bal post Gul.in.l.si ex causa §. nunc videndum. ff. de mino.& in.l.1.circa vltim.col.C. ne liceat ter prouo.Cardi.in.c.vt debitus in fine de appel. Abb.in.c.pastoralis.6.q.de appella.vbi Perusi.Et hac regula innixus dicit egregie Bar.in.d. l.dicere.ff de arbi.quod si statutū arctat arbitrum ad diffiniendam causam intra mensem, intelligetur per diffinitiuam sententiam : & ideo non sufficeret tunc absoluere partes ab obseruatione iudicij.de quo per eum in l.generali.C.de decuri.lib.10 . & per Bal.in.l. ius iurandum & ad pecunias.§. vlti. ff. de iureiuran.Hinc etiam emanauit celebris alia doctrina Bal.in.d.l.1.C.ne liceat ter.prouo. quo loco scribit, quod si statutum aliquod disponat quod sententia ferri non possit sine consilio sapientis,intelligitur de diffinitiua, non vero de interlocutoria.quod est not.

Hanc regulam, vltra nostrum authorem, constituit Petrus Rebuff.in.d.l quod iussit ff. de re iudica.vbi multisarie eam limitat, conaturque probare quod sententiæ appellatione nec diffinitiua nec interlocutoria sententia comprehendatur, quod etiam ipse tetigit super regi.leges Galliæ in tract.de sentē.execu. arti.7.glo.10.nu.1.tomo.1.consti.Francię.

REGVLA. D.CLXIII.

Sententia in criminalibus, statim mittenda est executioni.tex.in.l.cum reis.C.de pœnis Specu.tit. de dilati. §.1.ver.Executione. Feli.in.c. quęrenti.de offici.delega.Ias.in. l. debitoribus.ff. de re iudi.

Limita.22. modis, vt per Ioan.de Neuizan. in sua Syiua.nup.fol.18.in paruis nu. 92. cum alijs seq. quarum septem Ias.duodecim vero Feli.vbi supra posuerunt.

ANNOTATIO.

Adde authorem nostrum & quę ibi post eū scripsi supra in reg.111. incipi. Condemnatus ad mortem.

REGVLA. D.CLXIIII.

Sententia vbi alteri,præiudicat,nō tamen transactio,compositio, vel cōpromissum præiudicat not. Abb.post Inno.in.c.auditis.col.8.de præscripti. Matthęse.in sing.26.

Limita dupliciter, vt per Feli.in.c. quanuis.in col.antepe.de re iudi . vbi etiā alio & tertio modo conatur restringere,licet non se firmet.

ANNOTATIO.

Adde circa istam regulam Inno.in.c. dudū in.2 in glo.in ver.partibus.de electi. vbi scribit quod compromissum authoris non nocet successori scienti etiam in casibus in quibus præiudicaret sententia allegat tex.in. c. cum inter canonicos de electi.

Hanc etiam regulam nouissime cum duabus limitationibus scripsit Gab.Sar.in addi. ad Matthęse.in sing.25.nu.13.

REGVLA. D.CLXV.

Sententia si apparet lata,& non apparet quod fuit lata parte instante, est ipso iure nulla.tenet Bar. & alij in.l. 1.C.vt quę desunt aduo. Ang.& Imo. in.l.de vnoquoque. ff.de re iudi.

Limita quatuor modis, vt per Ias. in.l.properandum. §. & si quidem.1. col.de iudi.

Primo in causis fiscalibus per tex. in.l.2.§.senatus.ff.de iur.fisci quē ibi ad hoc not.Bar.& reputat mirabilem.

Secundo quando sentētia lata,causa deuoluitur ad Papam per appellationem,quia tunc papa ex officio suo, potest etiam parte absente procedere ad sententiam.not. Alex.in.d.l.vna. col.pen.post Ang.& Imo. vbi supra quos refert Ias.d.1.col.

Tertio limita,nisi iudex videat perire instantiam causæ,quia tunc ne iudicium agitatū reddatur illusorium, potest ferre sententiam, etiam neutra parte petente.

Quarto,quando ambę partes sunt præsentes,& sententia fertur pro actore:quia tunc valet sententia, quanuis aliter non appareat ex processu,quod actor petierit eam à iudice, ex ratione de qua per eum.

ANNOTATIO.

Adde Ang.consi.265.col.2. Rober. Maran. in Specu.aduo.6.par.10.actu.nume. 10. pag. 477. paruæ impressionis.

REGVLA. D.CLXVI.

Sententia lata super expensis dicitur interlocutoria gloss. est quam ibi not. docto.in.l.quod iussit.ff. de re iudi.Ego alias legendo dedi sibi glo.cōsociam licet à doctoribus non commē datur.in.c.querelam.in glo.fi. de procur. & ita dicit communiter teneri Alex.in.d.l.quod iussit.in.3.col.

Limita dupliciter , vt per eundem Alex.ibi.

Primo, nisi sententia super expensis feratur vna cum diffinitiua , quia tunc censetur esse pars diffinitiuę. ita refert voluisse notabiliter Ang.in.l. Paulus.la. 1.ff.de re iudi. & Salic.in.l. post sententiam.C.de sent . Pro contraria tamē parte allegat Bal. & Imo. & eis videtur assentiri. vide Felin.in rub.de re iudi.col.8.qui ponit hanc limitationem & allegat pro ea eosdem Angel.& Salic, vbi supra & Ang.in alijs

Universidad de Deusto
Biblioteca

alijs duobus locis & Phil.& Anch.& de contraria opinione non meminit vnde videtur corũ sentẽtiæ adhęrere.

Secundo limita,nisi expensę principaliter peterentur de per se in iudicio,quia sententia lata super expensis, erit diffinitiua pro quo allegat Imo. in.d.l.Paulus,& ponit Feli.vbi supra.

ANNOTATIO.

Adde Rober.Maran.in suo Specul.aduoca. 6.par.3.par §.Expedita.nume 36.pag.516.vbi scribit communem esse & receptam sententiã quod si sententia condẽnationis expensarum proferatur ante diffinitiuam est interlocutoria: secus si proferatur vna cum diffinitiua quia tunc censetur pars diffinitiuæ.Ex quo notabiliter infert quod ea quæ profertur ante diffinitiuã potest reuocari sicut quælibet alia interlocutoria, non vero ea quæ simul cum diffinitiua profertur.Imo si iudex in interlocutoria omisisset condemnationem expensarum, potest illam facere quandocunque vsque ad sententiam diffinitiuam ,secus si omisisset in diffinitiua,quia nõ potest illam addere,nisi eadem die.vt in.l Paulus.ff.de re iudi.not.Abb. post Inno.in.c.fraper.de appel.Paul.in.l.sanctimus.C.de iudi.& ita intelligi debet quod scribit Bal.in.l.patris.& filij.in fine.ff.de vulg.

REGVLA. D.CLXVII.

Sententia interlocutoria qua finitur iurisdictio iudicis, puta quia pronũtiat se incompetentẽ, vel nõ esse ꝓcedendum ad vlteriora, vel absoluit conuentum ab obseruatione iudicij reuocari non potest per iudicem tex.est not.in.c.significantibus. de offici. deleg.& in.c.iudex ab apostolica.§.1.in fin.col.eod.titu.lib.6.not . Abb.in.c. cum cessante.2.col.in fine de appella. & ponit hanc conclusionem Felin.allegando plura pro ea in cap. qualiter el.1.col.5.ver. Fallit prædicta reg.de accus.

Limita quatuor modis, vt per eundem Feli.ibi.

ANNOTATIO.

Adde Bar.per illum tex.in.l. dicere. ff. de arbi.Abb.3.not.vbi doctores.in.c.significantibus.de offici.deleg.Bar.in.l. quod iussit.ff.de re iudi.Bal.in.l.pen circa fin.C.de pact.Ang. in.l.1.C.de sent.Cape.Tholo q.185.vbi Aufr.

Hanc etiam regulam vbi bene eam declarat cum duabus limitationibus scripsit Deci. in.c.cum cessante.nu.14.de appella.

REGVLA. D.CLXVIII.

Sententia lata per ordinarium, quĩ per errorem iudicat vt delegat', cum non sit,est nulla not.Specul.ti. de sen ten.prol.§.Quoniam.ver.Quid si dixit.Bar.in.l. 1.ver.tu dic.C.qui ꝑ sua iurisd.& vide glo.auream in.c.ex literis.de offici.deleg.in glo.fi. quam ibi not.Abb.& extollit Imo.col.pe.

Limita quadrupliciter,vt per Feli. in.c.cum ex officij. col. 10. & seq. de prescripti.qui pro reg.copiose alleg.

ANNOTATIO.

Adde Inno.& doctores in.c.cum ex officij. de prescrip Roma qui bene loquitur in cons. 436.nu.4.Bal.in.l falsus.circa fin.C. de fur. Ang.in.l.si per errorem.ff.de iurisd.omn.iudi.

REGVLA. D.CLXIX.

Sententia in qua dicit iudex pronuntio prout in consilio valet: notat Ludo. Alex. & Areti. in.l.1 § 1.ff. de verb.oblig. Alber. Bal. Ang. Salic.& Paul.in.l.1.C.si aduer.lib. facit gloss. not.in.l.& puto.§. Iulianus in verbo, communi ff.fami.ercis.

Limita quatuor modis, vt per Feli. in.c.cum venerabilis . de excepti.in col.antep.quẽ vide prius.in col. præ. vbi plures doctores citat ad augẽdam huius regulæ authoritatem , quos referre tibi esset fastidium & mihi onus.

ANNOTATIO.

Adde

Adde quod in iure nostro aliqua desiderantur vt sententia lata secundum consilium sapientis valeat scribam tamen hic quatuor præcipua propter vtilitatem materię maxime istis temporibus in quibus multi iudices sunt idiotæ in populis rusticanis.

Primo igitur requiritur quod de cõsilio ex actis constet quando illud de necessitate requiritur not.Abb.in.c.illa.in fine de accusa. & in.c.cum venerabilis.vbi Butri.Imo & doctores de excepti.

Secundo quod nedum constare debet de consilio : sed oportet quòd illud à iudice aperiatur, & legatur.vt dicit Bal.in.l.1.2.col.C.de fenten.ex breu.recip Specul.titu. de requisi. consi.circa finem suæ addi. Ang.consil.242. alias.246.Alex.consi.185.in fine lib.2. Iaſ.in l.nec quiquam.§. vbi decretum. ff. de offici. procon.Abb.in.d.c.cum venerabilis. Sebast. Van.de nullitat.rub.de nullit.ex defect.iuri. ordi.nu.154.

Tertio requiritur, quod iudex sententiam pronuntiet dicens quod sententiam pronuntiat prout in consilio cõtinetur.deinde se subscribat , alias si solum esset consilium absque sententiæ prolatione , processus remaneret in decisus, perinde ac si non esset lata aliqua sententia.hoc est pulchrum & elegans consilium Ang.consil.249.incipi.domina Libertina refert & sequitur Rober.Maran.in suo Specul. aduo.4.part.sexta decima distin. iudi.nu.46. pag.248.vbi scribit.ita se bis in actionibus forensibus obtinuisse & vide eundem.6.par.3. par § Expedita.nu.13.pag.509.

Quarto requiritur , quod si verba consilij habent tractum in futurum, (veluti) si dicit aliquem esse absoluendum, vel condemnandum tunc iudex in sua sententia in calce consilij debet ponere verbum condemno, vel absoluo , alias si simpliciter diceret pronuntio prout in tali consilio continetur,videtur declarare litigatorem illum esse absoluendum vel condemnandum,prout in consilio dicitur , & sic non est condemnatus, vel absolutus , quia ista sententia spectaret aliam sententiam post se,per ea quæ scribit Alex.in.l.1.§. si quis ita. col.4.ff.de verb. oblig. vbi asseuerat quod iudex pronuntians Titium esse condemnandũ, vel absoluendum , non censetur condemnare,nec absoluere & tenet Bar.in.l.1. C. si aduer.lib.sequitur Rober. Mar. in loco nouissime allegato vbi ad alium locum illius libri lectores remittit.de quo vide etiã Sebast. Vanti. de nullita.rub.de nullit.ex defectu processus. nume.91.

REGVLA. D.CLXX.

Sententia lata liberatur fideiussor de iudicio sisti. Colligitur ista regula ex gloss.in.l.fideiussor.§.in fideiussorem.ff. qui satisda.cog. in ver.promisit ex quo veniunt duo effectus. Primus quod talis fideiusio non durat in executione sententiæ. vt in leg. Græce.§.& post litem ff.de fideiusso. Secundus quod non durat in causa appellationis.vt est glo.not. in auth.de his qui integre.ad appel.in prin.not. Bar. in.l.cum apud.ff.iudi.Sol.

Amplia quadrupliciter , & limita dupliciter , vt per Iaſ.in.d.§. in fideiussorem.col.2.

ANNOTATIO.

Adde circa regulam hanc an fideiussor de iudicato soluendo liberetur per appellationem ab actore, vel reo interpositam vel teneatur in causa appellationis & videtur illum esse liberatum per tex.apertum in l. penul.ff.iud.sol. & in.l.3.ff eo. & ita indistincte quicquid in appellatione cõtigerit tenẽt & literis & antiqtate venerãdi Iacob.de Are.Old. Bar. Alb.& Paul.in.l.vltim.C.de fideiusso. & est text.in §.si vero.institu. de satisd.glo. Cyn. Bar.Ang. Paul.Alex.& Iaſ.in.l.2.C.de procura. & in l.Iulianus.ff.qui Sat.dar.cog.Ioan.And.in addi.ad Specul.titulo. de satisdatione.§. Expeditio. nume.6.Bal.in.l.vlti.col.pen.quæstio. 10.C.de contr.emp.& in rub.de appel.in fine Ioan.de Imo consilio. 47. & 89. Roma. consi.100.& 468. Petr. de Ancha. consi.35. Ang.Aret.in tract.malefi.in part. Pro quibus Anto.fideiussit Hippo.in rep.rub. ff. de fideiusso.quæst.10. quam esse communem sententiam fatetur Carol.Moli.ad Alex consilio. 209.super nume.1.litera B.in fine additionis. Imo fortius tenet Paul.in.d.l penul.quod ad hoc vt is fideiussor in causa appellatiõis teneatur, non sufficit in stipulatione addere,vel al-

Universidad de Deusto
Biblioteca

terius iudicis qui in eius locum substitutus erit, sed debet expresse fieri mentio de iudice appellationis. & gloriatur se obtinuisse & fideiussorem de carcere liberasse, quãquam (vt ipse refert) succubuerit apud auditores Rotæ Auenione, qui maluerunt cõtra omnes aduocatos sequi opinionem Martini Silyma. & Guil. Cunei. Tenuit sane Marti. quod si in stipulatione fideiussoria non est expressum nomen iudicis, quod committitur indistincte ex iudicato causæ appellationis. At Guil. distinguebat, aut reus qui satis dedit, fuit absolutus in prima instantia & fideiussor est liberatus, quanuis actor appellet, & obtineat in causa appellationis. vt in d. l. pen. Aut vero reus fuit condemnatus, & appellauit, & tunc si sententia confirmetur tenetur fideiussor, ne sit in potestate rei eum liberare. Quæ quidem sententia literæ. d. l. pen. veritati propior est, nec tamen satisfacit licet in effectu sequatur Socin. consi. 91. lib. 3. Ioan. Fab. in. §. alia institu. de satisda. Veritas igitur est quod. d. l. penul. loquitur de fideiussore, qui se arctauit ad personam certi iudicis, quod patet in text. ibi, *Quid sempronius iudicasset*. vt recte aduertit Iacob. Butrig. in l. 2. C. de procura. comprobat Ioan. Ignæus in l. propter veneni. § præsidis. nume. 11. ff. ad Sylla. quæ quidem interpretatio diuinatoria non est, sed genuina, quæ probatur non solum disertis verbis ipsius tex. sed etiam historia temporis. olim equidem in causis ciuilibus apud Romanos sorte deligebantur iudices, vel partium consensu vt testatur Cicero in oratione pro Aulo Cluentio. Neminem (inquit) *Voluerunt maiores nostri nõ modo de existimatione cuiusquam, sed pecuniaria quidem de re esse iudicem, nisi qui inter aduersarios conuenisset.* Cuius rei vestigia quædam sunt in iure nostro sexcẽtis circiter annis post Ciceronem à Iustiniano primo compilato vt in. l. apertissimi. in princi. C. de iudi. vbi suspectos iudices recusare (veteres dicebant reijcere) licet allegata tantum, ne probata suspicione. l. si pater § quod si adhuc. ff. de libera. cau. ibi, *Si eum iudicem inimicum sibi esse affirmet.* Id est sola affirmatione citra aliam probationem sufficiente iudices autem sorte, vel partium consensu selecti hoc munere fungi cogebantur à Prętore vt testatur Blondus triumphan. Romæ lib. 4. Non equidem erat potestas publica, nec magistratus hæc iudicandi necessitas sed munus personale. l. vltim. §. iudicandi quoque. ff. de mune. & hono. Scilicet vt teneretur quis venire ad consilium iudicum, & ibi munere iudicandi inter selectos iudices fungi teste Plinio iuniore epist. lib. 4. Nec dubium est veterem illum morem in viridi obseruantia fuisse tempore Adriani imperatoris, sub quo floruit & scripsit Saluius ille Iulianus Pandectarum, & perpetui edicti conditor. vt testatur Iustinianus in. l. 2. §. sed quia diuinæ. C. de veteri iure enu. morem enim illum iudiciorum indicat Iulianus in. l. duobus. ff. de liber. cau. ibi cõmodissimum est, eo vsque cogi iudices, donec consentiant. Quid & multis posteà seculis, etiam post Romam pluries à Gothis, Vandalis, & Herculis captam & dirutam scribit Platina in vita Adriani. 1. Caro. magno primum Romam appropinquanti honoris gratia obuiam occurrisse tria millia iudicum, id est iurisperitorum & aduocatorum, qui muneris iudicandi capaces erant. Nunc referendo supradicta ad tempus Scęuolæ iurisconsulti. dict. l. penul. authoris siue is fuerit Seruidus Cęuola, siue Q. Mutius Cęuola fac fideiussorem promisisse præstare quod Cato iudex datus iudicauisset nonne liquet fideiussorem confidentia integritatis iudicis adductum, nec teneri si reum a tali iudice absolutum iudex appellationis quantumuis competens condemnauerit hodie quoque re reducta ad paritatem terminorum, vel rationis idẽ iuris erit.

Et vt in summa veritatem huius rei resoluam asseuero quod si fideiussoria cautio de iudicato soluendo fuerit limitata ad personam iudicis illam non egreditur. vt in. d. l. penult. Itaque siue iudex mortuus fuerit, vel recusatus ab aduersario, aut aliter impeditus iudicare cessat cautio. Idem si absoluit etiam si actor appellauerit quicquid postea de hoc cõtingat conducit text in. l. si quis arbitratu. ff. de verbo. obligat. & l. vltim. C. de contra. empti. Sed si reum condemnauit qui appellauit, siue per desertionem, vel per diffinitiuam iudicis ad quem aut alias quouismodo sententia confirmetur locus est fideiussoriæ cautioni & hoc casu verificatur Guil. & aliorum sententia. Aut vero cautio non est limitata & hoc casu semper tenetur fideiusso., siue per primum iudicem, siue per alium, siue in prima instantia siue in secunda, aut tertia reus fuerit condemnatus & etiam si in

si in prima instantia fuerit absolutus, dummodo sit eadem instantia respectu libelli & iurisdictionis & eiusdem rei & non sit causa euocata ad aliud tribunal de quo verisimiliter non fuit cogitatum, & quod non venit in consequentiam, & ex natura instantiæ in qua fuit cautum, vt si Scholaris, vel alius priuilegiatus trahat ad suum forum, vel Princeps ad se prę-ter solitam formam ordinariæ iurisdictionis euocet causam & alio remittat, quia tunc statim perit cautio. l. 3. in princ. ff. iudica. sol. per quam ita elegantissime concludit Caro. Moli. in tract. de indiuiduis. 2. par. nu. 536. & quod fideiussor extra speciales istos casus teneatur semper quando cautio limitata non est concludit idem Carol. Moli. ad Alexã. d. consilio. 209. asseuerans ita in illius regni supremo senatu fuisse iudicatum & iterum in Rothomagensi prætorio. Aut vero dubium controuertitur an cautio fuerit limitata, vel nec & tunc in dubio cautio fideiussoria præsumitur realis & non limitata ad primum iudicem quod Molin. asseuerat in. d. 2. par. nu. 537.

Nec huic resolutioni refragantur iura allegata per Bar. & alios in. d. l. penul. maxime. l. cum lite mortua. ff. iudica. sol. quia illa lex loquitur quando instantia moritur & ante diffinitionem negotij extinguitur, sec⁹ si post diffinitiuam siue appellatio deferatur siue sententia per iudicem ad quem confirmetur vel aliter reformetur. Nec obstat text. in. § fin autem insti. de satisdati. ibi, *Nisi fuerit prouocatum*, si licet per reum principalem, vel per fideiussorem aut alium cuius interest: quia exceptio illa refertur ad verba præteriti temporis eiusdem tex. ibi *Omnia dabit fideiussor*. quæ verba per appellationem suspendũtur, quemadmodum sententia suspenditur, & non alias.

REGVLA. D. CLXXI.

Sententia lata super exceptionibus est interlocutoria glo. mag. in Clem. fin. in glo. 2. de appella. Bal. in. l. statutis. C. de senten. experi. recitan. & in. l. 1. ad finem. C. commu. vel. epist. Cald. in cons. 6. tit. de re iudi. Petr. de Ancha. cons. 460.

Limita dupliciter, vt per Felin. in rubr. de re iudi. col. 6. numero. 8. & 9.

ANNOTATIO.

Adde Rober. Marantam in suo speculo aduocatorum. 3. par. 6. par. nu. 39.

REGVLA. D. CLXXII.

Sententia debet ferri super toto eo quod petitur, alias non valet. vt in. l. in hoc iudicio. ff. fami. ercis. & in. l. etiam. ff. de minor.

Limita quatuordecim modis, vt latissime per Feli. in. c. cum inter. de re iudi. col. 3. in fine cum quatuor sequentibus.

REGVLA. D. CLXXIII.

Sentẽtia omnis, siue diffinitiua sit, siue interlocutoria, requiritur quod feratur partibus præsentibus, vel legitime citatis.

Limita istam regulam decem & nouem modis, vt per Iaso. in. l. nec quicquam. §. vbi decretum. col. 4. ff. de offici. proconsu. vbi ipse firmauit hanc regulam & vide Alex. in. l. de vnoquoque. ff. de re iudi. ex quo colliges decem limitationes ad hanc regulam, salte dum loquitur de diffinitiua. Et vide Antoni. Nicel. in concord. glossa. iuris ciuilis & canonici in concord. 52. qui. col. 2. ponit supra dictam regulam & refert omnes limitationes Iaso. vbi supra eis aliquid addendo, & postea plures alias limitationes ponit, quibus fiunt centum & quindecim limitationes ad istam regulam quas per. 37. col. prosequitur.

ANNOTATIO.

Adde tex. hanc regulam probantem in. l. nam ita diuus. ff de apotioni. & in. l. de vnoquoque. ff. de re iudi. l. si quando. C. de testam. & in. l. tres denuntiationes. C. quomodo & quand. iud. l. fin. C. de legi. hæred. text. in. c.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dilecta de sentē.excommu.& in.c. Romana. de appella.lib.6.& in cap.constitutionum.de sent.excōmu.eo lib.& in.c.porro. & ibi glo. de diuor.text.in.c.eccles. sanctæ Mariæ.vbi glo.de cōsti.& in.c.1.de cauſ.poſſ. & proprie. & in.c.nos in quenquam & in . c . Deus omnipotens.2.q.1. Clemen.paſtoralis.de re iud. Clem.Sępe de verb.ſignifi. Et circa regulam hāc vide authorem noſtrum & quę ibi ſcripſi ſupra in reg.78.incip . Citari ad vnumquęq;.

REGVLA. D.CLXXIIII.

Sententia lata ſuper principali, videtur reijcere exceptiones non compaſsibiles cum ea: compaſsibiles tamē remanēt in ſuo robore. ita Abb. in.c. ſuborta. de re iudi. Paul.de Caſt. in.l. quod in diē.ff.de cōpenſa. ornat hanc regulam Feli.in.d.c.ſuborta.col.3.

Limita octo modis, vt per eum ibi col.4.cum duabus ſeq.

REGVLA.D. CLXXV.

Sententia qua aliquis venit declarandus aliquam pœnam (ipſo facto impoſitam) incurriſſe citationem exigit. glo.eſt in Clem.preſenti . de cenſib. & in Clem.2.de pœnis.quas ad hoc allegat Felin.in.c.cum non ab homine. de iudi.in col.6.

Limita trib⁹ modis, vt per eum ibi & vide melius per eundem in.c.2.col. 1. de ſponſa. vbi hoc limitat quatuor modis, & bene loquitur in materia. vide eundem Felin.in.c. parrochianos. de ſenten.excommu. vbi hoc limitat quatuor modis, & vide eundem Feli. in.c.Rodulphus. de reſcrip . in parte Citari.col.26.nu.41.vbi ponit tres limitationes.

ANNOTATIO.

Adde circa huius regulæ materiā quæ ſcribit Hiero.Gigā.in egregio illo & omnibus numeris abſolutiſsimo tract.de crimine læſę maieſtā. Rub.de plurib⁹,& varijs quęſtioīb⁹.q.1.

REGVLA. D.CLXXVI.

Sententia ſi per iudicem appellationis fuerit confirmata, per ipſum eſt exequenda.glo.in.c.paſtoralis in verbo, diſcuſſa.in fine de offi.delega. alia in.l.ſi quis priore.ff. ad Trebel.& in.l.ſi quis priore.inſti.quib.mod. teſta. & ita dicit communiter teneri. Alex. in.l.à diuo pio.10.col.in fine.ff. de re iudi.

Limita dupliciter, vt per eundem Alex.ibi.col.11.

ANNOTATIO.

Adde tex.in auth.ſi quis litigantium.C.de epiſc.audi.& in.l.præcipim⁹.§ officijs vbi Bar. C.de appella.Bar.Iaſ.nume.26. & doctores in.l.à diuo Pio.ff.de re iudi. Et ratio huius regulæ ea eſt quia cum per appellationem extinguatur effectus primæ ſentētiæ tex.in.l. furti. ver.ſed ſi furti.ff.de inſa.& in.l.ſi quis filio ex hæredato §.irritū.ff.de iniuſto rup . irrito que facto teſtamento & licet prima ſententia confirmetur per iudicem appellationis tamē non reuiuiſcit effectus primæ ſententiæ ſemel extinctus, quia à priuatione ad habitum non datur regreſſus.d.l.furti.ver. non retro. & in.l. quires.§ aream.ff.de ſolu.tex.in.c. quæris.4. diſt. & in.c.quam periculoſum.7.q.1.& propterea actio oritur ex ſententia confirmante, non ex prima cōfirmata vt not.glo.& doctor. in.l.eos.C.de appella. nimirum ergo quod ea ſententia confirmata per iudicem appellationis confirmantem executioni demandetur. Si vero appellatio deferatur tunc exequutio ſententiæ fit per iudicē a quo. ita tradunt Bar. Bald. & doctores in.l.ſi contra. C.de appella. Bald.in.d auth.ſi quis litigātium. not. Rober. Mar.in Spec.aduo.6.par.in.3.& vltimo actu. nume.6.

REGVLA. D.CLXXVII.

Sententia regulariter nō vitiat falſa cauſa expreſſa in ea, niſi per appellationem, vel alio remedio reſcindatur. ita ſentit gloſſ. in.l.is ad quem. ff. de acquiſi. hæredi. vbi latè Imo. idem

idem poſt Ang.in.l.qui Romę.§.duo fratres.col.13.ver. Et propter prædicta.ff de ver.obliga.

Limita ſeptem modis, vt per Felin. in cap. ſicut.de re iudi. col.10. cum duab.ſeq.

ANNOTATIO.

Adde Sebaſti.Vanti.in tract. de nulli. rub. de nullit. ex defectu proceſſus.nu. 126. cum ſeq.Hiero.Grat.conſi.77. nu.1.vol.2.Soci.cō ſil.18.ver.Et hoc etiam circa medium. volu.1. Matth.in not.18.vbi doctus. Gab. Saray.eius additionator hoc notat.

REGVLA. D.CLXXVIII.

Sentētia lata ex probationibus priuilegiatis, nunquam tranſit in rem iudicatam, quia ſemper poſsit retractari ex probationibus melioribus , not. Inno.in.c.tua de cohabi.cleri.& mul. in glo.magna, in verbo, ſed eſt mirabile. quod reputat mirandum & ſequitur Ang.in.l.1.C.ſent.reſci.non poſſ. & in.l. Diuus Traianus.ff.de re mi.& in.l.ſub ſpecie. C.de re iud.

Limita hoc procedere in probatione priuilegiata, procedente inuita parte: ſecus in ea quæ procedit ex mera voluntate partium. ita limitat Iaſ.in l.admonendi.col.10.ff.de iureiur.

ANNOTATIO.

Adde circa iſtam regulam.24.caſus.in quibus ſententia non tranſit in rem iudicatam quos diligenter congeſsit Rob.Mar.in ſuo aduocatorum ſpecul.3.part.6.par.à nume.130. vſque ad numerum.153. Illud tamen notandum eſſe cenſeo, quod in omnibus cauſis in quibus ſententia non trāſit in rem iudicatam debet ab ea appellari intra terminū à iure ſtatutū ſi ab ea appellandum eſt alias lapſo termino appellari non poteſt, ſed ſolum per modum querelę poſſunt tales ſententiæ reuocari.glo.inſiſt.in cap fraternitatis.in glo.mag.ad finem . de frigi.& malefic. quam dicit ſing. Abb.ibi.idem Abb.in.c.lator. de re iudi . vbi Imo.& Fel.nume.1.idem Abb.& Deci.in.c. ſua de appel.glo.not.in.c.ad.4.reprimendum de offici.ordi.quam Abb.ibi communiter receptam eſſe fatetur quam glo. dicit ordinariā Fran.in rub.de appella.nu.30. & eam appellat ſing.idem in.c.Nicolao co.ti.col.ſi.

Ex quo primo ſequitur quod cum ſit maxima præſumptio pro ſententia à qua non fuit appellatum, quæ facit de non ente ens, & de falſo verum, & de albo nigrum ſecundum Iaſ. in.l.Iulianus.in.2.ff.de cond.in.d.is qui velit eam improbare debet omnino eius errorem probare.glo.in.d.c.lator.quam fatetur eſſe cōmuniter receptam D. epiſcopus Sego.in lib. 4. decret.c.8.§.12.nu.12. quæ probari poteſt ex capi.cum inter.co.ti.l. Herēnius. §. Caia. & ibi glo.ff. de euicti & ex not.in. c. in præſentia. de renūtia. & Alci.in tract.de præſum. reg.3.præſump.3.

Secundo hinc procedit quod ad hoc vt ſententia hęc reſcindatur oportet quod condemnatus nouo vtatur libello, quo poſtulet negotium iam ſententia erronea & falſa diffinitū, iterum ad iudiciale examen deduci primamque ſententiam veritate iam comperta reuocari quod arg.glo.probatur in.d.c.ad reprimēdam.quam Abb.& doctores ibi ſequuntur.

Tertio hinc emanat iſtam nouam querelā proponendam eſſe coram eo iudice qui primā ſententiam pronuntiauit vel coram eo qui per ſimplicem querelam adiri poteſt. non autem coram Archiepiſcopo Metropolitano qui iudex eſt ſolum in cauſa appellatiōis inter ſubditos epiſcopi tex.in.c.venerabilibus.in prin. de ſent.excommu.lib.6.& in.c.paſtoralis.vbi glo.& doct.de offici.ordi.

REGVLA. D.CLXXIX.

Sententia tempore pronuntiationis ab ipſo iudice legi debet. probat tex.in.c.fin. de re iudi.in.6.Bal.in.l. hac cōſultiſsima. C.q̄ teſt.facere po.

Limita duobus modis, vt per Bal. vbi ſupra.& per Domi.in.d.c.fi. vbi limitat tribus modis.

ANNOTATIO.

Adde tex.in.l.1.& 2. C. de ſent. ex breuiarecit.Hoſti.in ſumma.ti.de ſenten.§ ſequitur in prin.Feli.in.c.ſuper quæſtionum.nu.7. de

Universidad de Deusto
Biblioteca

offici.delega.& in.c.sciscitatus.col.5. ver. illitera.de rescrip.Lanfran.de oria.in.c.quoniam contra.c.10.de interlocutorijs &appell.nu.8. Seuas. Vanti.in tract.de nulli.rab.de nullitate ex defectu processus.nu.85.

REGVLA.D. CLXXX.

Sententia lata nõ visis actis, vel sine prequia causæ cognitione. est, ipso iure nulla: hanc regulam ponit Feli.in c.ecclesia sanctæ Mariæ, col.6. ad finem de consti quam probat verã terdecim fundamentis per duas colũnas seq.

Limita hanc conclusionẽ sex modis, vt per Feli.ibi.col.9.cũ seq. per quas reducuntur ad concordiam octo oppositiones seu fundamenta pro cõtraria parte adducta per eundem.Feli.ibi col.5.in fine cum seq.

ANNOTATIO.

Adde tex.in l.fin.& in l.si iudex.C.commi.vel episto.& facit tex.pro ista reg.in.c.põderet.50.dict.& in c.Deus omnipotes.2. q.1. & in.c.quęro.6.q.1.& in.c.summopere.11.q. 3.& in.c. Hericus de pœni.dist.1. & in.c.cũ ex literis.de in integ.resti.tradit Bar.& ibi cæteri doctor.in.l prolatam. C. de sent. Alex.in in.l.2.nu.9.C.de edend. & in cons.213.nu.4. vol.7.Ias.in.l.4.§.si iudex.nu.15.ff.de re iudi: & doctrinã nostræ regulæ cõmunẽ esse fatet Pari.cons.79.nu.3.vol.1. Causæ enim cognitio & examinatio requiritur,quę nedũ ad iudicij solennitatem.verum etiã ad naturalẽ iustitiam conseruandam adinuenta est. Naturali rationi conuenit, vt quis prius cognoscat, id super quo iudicare debet: propterea dici consueuit, quòd causæ cognitio à iure diuino descendit, vt inquit Abbas.in cap.1. de cauſ. poſſ. & propri. Et propterea iudices à præcipitatione sententiarũ abstinere debẽt,quia præcipitatio dicitur nouerca iustitię.tex.in Clem. pastoralis.§.verum.de re iudi. not. Hippol.in .l statu liber.nu.2.ff.de quęsti. Lenta enim virtus & cunctatrix non antea iudicat, quã quod honestum & decorum inspexerit: velox autem iniquitas, quæ ad nocẽdum occasionem quærit,omnia præcipitat.vt dicit tex.in.c in ter.hæc & hircum.in.1 de pœnit.distin.3.& facit tex.in.c.illa.11.q.3.not.Spe.in ti.de aduocato.§.hic dicẽdum.col.2.Vnde si vna die magnus aliquis causæ processus iudici præsentetur & sequenti die eius sententiam pronuntiaret,erit equidem talis sentẽtia ipso iure nulla:cùm in tam breue interuallum & modicũ temporis spatium,iuris præsumptione nõ potuerit merita illius causę videre,ac maturè super his considerare & deliberare. Id circo talis sententia quasi prȩcipitata ac temeraria & (prout præsumitur) iniusta admittenda non est,sed tanquã nulla reijcienda.ita voluit Bar. in.d.l. prolatam. sequitur Abba.in. c. asserte. col.2.de præsump.& in cap.cum ex literis.8. not.de in integ.resti. Deci.consi.295.col. vlti. lib.2.Alex.cons.218.col.fi.lib.2. Ancha.cons. 36.col.2.& consilio.255. Pari.in.d.consil.79. Capi.Neapo.decis.69.nume.35.& doctrinam istam plures sequuntur quos Feli.refert. in.c. quoniam contra.col.16.ver.Secundo declara. de proba.& vbique doctores sequuntur.vt dicit Ias.in.l.si is apud quem col.4.in fine.C.de edendo.& communem esse opinionem fatetur Sebast.Vanti.in tract.de nullit.in rub.de nulli.ex defectu processus.nu.34. & sequitur eam Rober.Maran.in suo Spe.aduoca.4.par. Sexta decima dist.iudi.nu.12.

REGVLA. D. CLXXXI.

Sententia lata contra procuratorẽ offerentem se liti sine mandato, traditur executioni cõtra eum.probat tex. in.l.4.in prin.ff.de re iud.& in.l.Plautius.ff.de procur.

Limita tripliciter, vt per Roma. Alex.& Ias.in.d.l 4.in prin.

Primo, nisi procurator iusto errore putasset se habere mandatum:vel si credebat mãdatum quod habebat esse legitimum cum non esset & hoc etiam iusto errore.

Secundo fallit,nisi aduersarius sciret offerentem se liti carere mandato iura quæ ipsi allegant vide per te.

ANNOTATIO.

Adde Ioan.And.in addi.ad Specul.titul.de execu-

executione senten. §.sequitur ver.sed pone lite contestata.Sebasti.Van.in tract. de nullita. rub.de nulli.ex inha.seu defectu mãd.comp. nume.72.& Mar.Anto.Nattæ consil.5.nu.7. vol.1.

REGVLA. D.CLXXXII.

Sententiam pro se latam non licet allegare iniustam esse, eo quia allegare turpitudinem propriam nõ est licitum. tex.est in.l.si seruus.§.si hęreditas.ff.de lega.1. Faciunt notata per Bar.& doctores maxime Ias.in.l.iusiurandum & ad pecunias.§. procurator.ff.de iureiuran. glo. & doct.in.c. inter dilectos.de dona.

Amplia vno modo,& limita duobus hanc regulam,vt per Ias.in.d.§.si hęreditas.col.2.nu.4.& 5.

ANNOTATIO.

Adde circa regulam istam, vt compertum habeas quando turpitudo propria possit allegari,quę author noster scripsit supra in reg. 24.incip. Allegans turpitudinem & ipse ibi annotaui.

REGVLA. D.CLXXXIII.

Sententia lata contra absentem, prȩsumitur magis ratione contumaciæ,quam ex eo quod iniustã causam habuerit.per tex.nota.in.l.si ideo. ff. de euicti.& probat.tex.in.l. Papinianus.§. meminisse.& in.l.qui repudiantis.ad finem.ff.de inoffici.testa.Et vide Cardi.in Clem.1.col.4.de re iudi. & corrobora regulã istam vt per Feli. in loco infra allegando.

Limita quinque modis,vt per Feli. in.c.cum Bertholdus.col.8.cum trib⁹ sequen.de re iudi.

ANNOTATIO.

Adde.D.episcopum Segouiensem in practicis quęstioni.c.13.nu.5.Et apertissime ex regula ista colligitur quod sententia lata contrã aliquem absentẽ,quo ad aliquot iuris effectus plurimum differt ab ea sententia quę contra præsentem legitimo iuris ordine seruato profertur.Ex quo libet aliqua in practica vtilissima prænotare vt veritas huius rei euidentius appareat.

Primo hinc sequitur,quod quanuis iure stabilitum sit,quod si instrumentum in parte falsum reperiatur totũ corruat.vt tradit author in regula.348.& ibi notaui, hoc tamen verum non est quando de falso non constat,nisi vigore condemnationis factę in cõtumaciam propter statutum disponens, quod contumaces habeantur pro confessis & conuictis. Bald. in l.vlti.C.de fide inst.sequitur Rimi. in.l. si ex falsis.col.fin. C. de transact. vbi declarat hoc dictum.

Secundo ex hoc deducitur, quod statutum volens patrem teneri ad certam pœnam pecuniariam pro filio homicida,non habebit locũ, si filius sit condẽnatus de homicidio in contumacia, etiã stãte dicto statuto.de quo paulo ante mentionem fecimus.ita Bar.in.l.cum filiꝰ in prin.ff.de verb.oblig.& ita etiam tenuit in dispu.3.incip.statuto Perusinę ciuitatis. sequitur Corne.consi.189.vol.1.& consi.143.in.2. vol.& hanc esse communem sententiam fatetur Ias.in. d.l. cum filius. & idem profitetur And.Alci.de præsumpti.reg.3.præs.22.nu.1.

Tertio colligitur ex his, quòd statutum si velit damnũ emandari intelligi debet, si prius constet de damno illato vere,non autem ficte per contumaciam accusati, cuius rei author est Raynunt.de Forli.in.l.2.ad fin.ff.ad Syla. quem refert & sequitur Bal. in. l.si quando. C.vnde vi.

Quarto ex hoc emanat,quod in casibus in quibus sententia lata contra vnum, plenè præiudicat tertio, intelligi debet quando profertur contra præsentem: secus si contra absentem,cum absens præsumiatur potius condemnatus propter contumaciam,quam ex iure & iustitia.ita tradit Bar.in l.ingenuum.ff.de stat. hom.vbi docto.idem Bar.in leg.si superatus. ff.de pig.Bal.in.l.2.col.3.C.quib.res iudi.non no.Matthęse.in not.26.Alexan.in l.apud Iulianum §. vtrum. col. vltim. ff. ad Trebel. & cons.84.col.1.l.b.3.D.episco.Sego.d.c.13.Boeri.decis.79.nu.4.Hippo.4.Abb.in.c.pen.nu. 21.de re iudi.Cui sentẽtię suffragatur tex.sing. in.l si per lusorio.§,vlti.ff.de appella.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quinto non tantum ſententia lata propter contumaciam, non præiudicat tertio, in caſu ſupra ſcripto, verum nec inter eaſdem perſonas in alia cauſa præiudicium parit. l. 2. §. diuus & in. l. eius qui delatorem. ff. de iure fiſci quod quidem aliter eſſet ſi ſententia propter malam cauſam lata fuiſſet. vt per Bal. in l. 2. C. de edē do. Corne. conſ. 211. in fine vol. 3.

Sexto hinc procedit, quod quando ſententia profertur ſecundum poſitiones cōfeſſas ex contumacia, poteſt pars contrarium probare: ſecus ſi lata ſit ex confeſsione vera. vt tradit Anto. in. c. vlti. de confeſs. arg. glo. in. c. ex tuarum de purg. cano. not. Areti. conſi. 147. incip. Viſa cōſultatione. in primo dubio Ioā. de Imo. in. l. creditor. §. iuſſus. ff. de appel.

Septimo nec ab iſto inſtituto alienum eſt, quod licet notarius de falſo condemnatus amplius non poſsit inſtrumenta conficere. vt late probatum eſt ſupra reg. 494. hoc tamen locum non habet quando per contumaciam dānatus eſt, quia tunc poteſt inſtrumenta conficere. ita Bar. in. l. ſi ideo in princi. ff. de euicti. Bal. in. l. tranſigere. circa medium. C. de tranſa. ſequitur Hippo. allegans alios ſing. 604.

Octauo his etiam conuenit, quod condemnatus de crimine vel actione propter cōtumaciā in non reſpondendo nō efficitur infamis, licet ſublata de medio contumacia infamiæ nota afficeretur. l. 1. vbi glo. & docto. C. de modo mul. Bar. in conſi. 11. incipi. Quæritur & in dubium reuocatur. col. pen. Iacob. de Belloui. in pract iudi. fol. 68. col. 4. ver. Et nota bonum argumentum. ti. de diuer. pœnis dicens condemnatos extra ordinē iuris infames non eſſe. Cad. conſ. 1. tit. de accuſ. Boeri. deciſi. 64. nu. 9. quos ſequitur doctiſsimus noſter D. Perez. in l. tit. 3 lib. 3. ordi. in verbo, *Haſta nueue dias.* ve. Eſt tamen dubium pulchrum.

REGVLA. D.CLXXXIIII.

Sententia lata contra notorium facti, non eſt nulla ſed debet retractari. tenet Bal. in. l. 1. in fine. ver. Sed quid ſi iſte. ne filius pro patre. & in. l. ciues. C. de appella.

Limita tripliciter, vt per Feli. in. c. per tuas. 2. col. de ſenten. excommuni. quem vide pro ipſa regula principali, quia refert prius plures cōtrarium tenentes, licet tandem cum opinione Bal. reſideat.

ANNOTATIO.

Adde quod contrariam opinionem aduerſus regulam hanc tenuit Innoc. in. c. 2. de dilati. quod ſententia ſiue lata ſit contra notorium iuris vel facti eſt ipſo iure nulla. ſequitur Fran. in. c. dilecto. q. 42. de appella. Abba. in. c. inter monaſteriū. nu. 20. de re iudi. Feli. in. c. quoniam contra. nu. 26. de proba. vbi poſt relationem doctorum hoc tenentium, fatetur hanc eſſe communem opinionem, idem etiam fatetur Sebaſt. Vanti. in tract. de nullita. rub. de nullita. ex defectu proceſſus. nu. 126. & vide Petrum de Ancha. conſi. 158. incipi. Ex narra. col. pen.

Sententia. vide ſupra in verb. Ordinarius. & in verbo, iudex. lo. 2. 3. 4. 5. & 9.

REGVLA. D.CLXXXV.

Sequeſtrum euitatur ſatiſdatione ponit iſtam regulam Felin. poſt Ioan. And. in cap. examinata de iudi. col. 7. prope finem.

Limita quinque modis, vt per eum ibi & col. ſeq. Et eam limitat Iaſ. quatuor modis. in. l. ſi fideiuſſori. §. fi. col. antep. ff. qui ſatisdā. cog. quorum vltimus differt à poſitis per Feli.

REGVLA. D.CLXXXVI.

Seruus acquirit domino etiam inuito. tex. in. l. ſeruus vetante. ff. de verbo. obliga. & in. l. etiam inuitis. ff. de acqui. rerum domi. & glo. in. d. l. ſeruus vetante. allegat concordan. tex.

Limita duobus modis hanc regulā, vt per Iaſ. in. d. l ſeruus vetante.

REGVLA. D.CLXXXVII.

Seruitus habens cauſam diſcontinuam, non acquiritur per præſcriptionem.

nem. text. eſt in. l. ſeruitutes. la. 3. ff. de ſerui. ti. genera. vbi. Bar. Ang. & alij Bar. in. l. 1. §. fin. ff. de aqua plu. ar. omnes doctores in. l. 2. C. de ſerui. & aqua.

Limita tripliciter, vt per Felinum in. c. de quarto. antep. col. nume. 41. de præſcripti.

ANNOTATIO

Adde Florian. & doctores in. l. ſeruitutes. ff. de ſerui. Fran. Balb. in tract. de præſcrip. 2. par. 4. par. q. 1. col. 2. Curti. conſilio. 174. nume. 28. Caro. Rui. conſi. 118. nu. 1. & conſi. 119. nume. 11. vol. 1. Pariſi. conſi. 26. nu. 22. vol. 1. Vnzola. in practi. notariatus rub. de obligatione quæ ex verbis. nu. 13. Longoualliū in. l. imperiū nu. 208. ff. de iuriſ. omni. iudi. & inſignem Padillam in. l. 2. nu. 26. C. de ſerui. & aqua. apud quos late huius regulæ materiam interpretatam reperies & vide regiam. l. 16. ti. 31. part. 3. & noſtrum Anto. Gomez. 2. tomo vari. reſo. c. 15. nu. 27.

REGVLA. D.CLXXXVIII.

Serui capacitas, vel incapacitas, dependet à capacitate, vel incapacitate domini tex. eſt in. l. ſi mihi & tibi. §. regula. ff. de lega. 1. vbi caſus planus per quem ibi Iaſ. cōfundit deciſionem notabilem Bar. in. l. 3. §. hoc autem. ff. de leg. præſt. de qua ibi egregie diſputat.

Limita hanc regulam tribus notandis modis, vt per Iaſ. vbi ſupra col. 2. vſque ad finem.

REGVLA. D.CLXXXIX.

Solēnitas requiſita à canone in alienatione rei eccleſiaſticæ non poteſt conſuetudo diminuere. iſta eſt cōmunis concluſio doctorum per tex. in. c. cum in cauſa. de re iudi. cum gloſſ. ibi & in. c. 1. de conſuetudine & in. c. quæ in eccleſi. de cōſti. & ponit Abb. in. c. nonnulli de reb. eccleſi. non alienan. & ibi Imo. in col. 2.

Limita duodecim modis, vt per Feli. in. d. c. cum cauſa col. 4. cum duabus ſequentibus.

ANNOTATIO.

Adde Lauren. de Rodul. in. c. ſine exceptione. 12. q. 2. q. 4. & 16. Rochū de Curt. in. c. vltimo de conſuetud. fol. paruo. col. 1. & huius regulæ doctrinam communem eſſe teſtantur eam ſequuti idem Laur. in diſputatione quā poſuit poſt. d. cap. ſine exceptione col. pen. D. epiſcopus Segouien lib. 2. vari. reſol. c. 17. nu. 4. & Bartho. Chaſſa. in ſuis commenta. in cōſuetudi. Burg. rub. 9. §. 9. nu. 32. cui communi & receptæ ſententiæ ſuffragatur tex. optimus in. c. 1. de conſuetu.

Hanc regulam conſtituit etiam Petrus Rebuffus in compendioſo tract. de reb. eccleſiæ non alienan. nu. 24. quo loco ſcribit nouem caſus, in quibus ſolēnitas in iure ſtabilita non requiritur in bonorum eccleſię alienatione.

REGVLA. D.CXC.

Soluendo quotieſcunque quis habet regreſſum contra aliū, ſi non vult ſoluere de ſuo, ſoluet de bonis illius contra quem habet regreſſum. regula eſt quam faciunt doct. per text. in. l. ſi procuratorem. §. ſi ignorantes. ff. māda. vbi probatur quod fideiuſſor conuentus poteſt ſoluere de bonis ſui debitoris. prædictam regulam firmat Feli. in. c. olim. 4. col. de accuſa. dicens ita firmare doctores per prædictū tex. quem ad id quod ſupra dictū eſt probari ex eo not. ibi Bar. & Paul. in. l. ſi ſeruus. §. ſi pluriū. ff. ſi quis cauti. Bal. in auth. qua in prouincia. in fina. ver. C. vbi de crimi. agi opor. Abb. in cap. cum inter. col. penul. de excepti. poſt Ioan. And.

Limita iſtud non procedere in procuratore ad iudicia. ita Bal. ſic reſtringendo. d. §. ſi ignorantes. & in. d. auth. ſi qua in prouincia in fine & ſequitur

Universidad de Deusto
Biblioteca

Felin.in.d.4.col. vbi ipſe ponit alias duas limitationes. ad.d.regu.

ANNOTATIO.

Adde quod regula iſta ex eo non vulgarem difficultatem habet, quia indiſtincte & ſimpliciter verum non eſt, quod fideiuſſor poſsit de bonis vel pecuniis debitoris ſoluere. vt aſſeuerat Fulgo. in.l.ſi procuratorē.§.ſi ignorātes. ff. manda. Alex. in.l.2.§. & earum.2.col.ff. de verb.obliga. Hiero. Tort. & Alci. in.l.3.§. Cato. nu.117.ff. de verb.oblig. & in hoc recte loquuntur. Cæterū ſuper intellectu.d.§.ſi ignorantes. in quo fundatur hæc regula, maxima eſt inter iuris vtriuſque doctores controuerſia, quia alij ſimpliciter tenent fideiuſſorem poſſe ſoluere de bonis debitoris quod bene impugnat. Alci. in.d.§. Cato. nu.118. Alij aſſeuerant, requiri mandatum expreſſum, ſicut in extraneo: & in hanc inclinant Fulgo. & Alci. vt nu per dixi. Alij dicunt. d.§. ſi ignorantes procedere duobus concurrentibus. Primo, quod fideiuſſor habeat debitoris bona ex quibus ſolutio fieri poſsit. Secundo, quod fideiuſſor ſit pauper, & non habeat vnde ſoluat. ita Ioan. de Ana. in.c.olim. & ibi Feli. col.4. de accuſa. Sed hoc nec verbis nec menti. d.§. congruit vbi equidem non fit paupertatis mentio ad hunc, ſed ad alium finem & in ver. ſeparato. d.§. in fine videlicet quantum ad hoc, vt excuſetur fideiuſſor qui etiam in plus condemnatus non appellauit, cum prę nimia paupertate impar eſſet ad hoc onus ſuſcipiendum. Veritas equidem eſt vt ſupra dixi, quod. d.§. non diſponit de mandato ſed illud præſupponit, quanuis in hoc caſu expreſſum vel tacitum ſufficeret, tacitum quidem mandatum is fideiuſſor habere præſumitur, cui debitor aliqua bona ex ſuis tradit, vel ei adminiſtranda permittit, vel priꝰ conceſsit, vt ſi negotiorum ſuorum actorem, ſi deiuſſorem det. Tunc equidem eo ipſo quod rogat, vel patitur fideiubere, cenſetur mandare, vt bona fide ſoluat etiam omiſsis apicibꝰ iuris. l. ſi fideiuſſor. §.1. ff. mand. ita noue & elegantiſsimè. tex. illum. in.d.§. ſi ignorantes. interpretatur Caro. Moli in tract. de indiuiduis. 2. par. nu.168.

Ex quo quidem ſequitur allucinatum fuiſſe Bal. in.d.§. ſi ignorantes. quatenus ibi ſcribit ſi deiuſſorem contractus eo ipſo habere mandatum ad ſoluendum de bonis debitoris, quod verum non eſt, niſi quatenus habet adminiſtrationem, vel procurationem aliquorum bonorum debitoris.

REGVLA. D.CXCI.

Spoliatus à iudice non petit reſtitutionem, prout petit ſpoliatus à priuato: quia prę ſumitur pro iudice glo. fin. in.c. prę ſentium. 7.q.1.not. Arch. in.c. quia prę ſulatus. 1.q.4. Abb. in.c. licet ex ſuſcepto. 7. col. de foro comp.

Limita tripliciter, vt per Fel. in.c. dilectus. el. 1. de reſcrip. Et vide eundē Feli. in.c. ex cauſa. de offici. deleg. vbi ponit eaſdem limitationes.

Primo, quando iudex procedit extra iudicialiter, nō vt iudex, ſed vt priuatus, per tex. in.c. conquerente. de reſti. ſpo. & alia quę allegat.

Secundo, vbi iudex procedit iudicialiter, & notorie conſtat de nullitate, vel iniuſtitia ſententiæ qua ſpoliauit.

Tertio, quando iudex iudicialiter procedens, caret iuriſdictione in actu quem expedit.

REGVLA. D.CXCII.

Statutum ſi fit ex cauſa rationabili ſpecialiter contra aliquem & in eius prę iudicium tenet. ita dicit Ang. in.l. imperata. C. ſenten. reſci. non poſſ. al legat. l. neque Dorotheum. & in.l. doctij. C. de decuri. lib. 10. & in. l. Antiochenſium. ff. de priui. credi. tenent Anto. Imo. & doctores. in.c. cum oēs. de conſti. bonus tex. in. l. venditor. §. ſi conſtat. ff. com. prędi. & in. l. 1. iuncta gloſſ. verbo, detrahi. ff. de his qui ſunt ſui vel alieni. iur.

Limita tripliciter, vt per Feli. in. d. c. cum omnes. 1. col.

ANNOTATIO.

Adde Iaſ. in l. omnes populi. 2. lectu. nu. 13. ff. de iuſti. & iure Hieron. Cagno. in proœm. ff. num. 36. & plenè Claud. de Seycello in. l. 1. nu. 3. cū ſeq. ff. de legib. vbi enumerat aliquas cauſas, ex quibus tale ſtatutū ſuſtineri poteſt.

REGVLA. D.CXCIII.

Statuta iurata, non tollūtur per generalem derogationē ſtatutorū. probatur iſta regula ex tex. in.c. conſtitutus. de reſcrip. firmat glo. in.c. cū non deceat. de elect. in. 6. ad fin. quam glo. dicit ſing. Ias. in. l. quoties. col. 1. C. de preci. impera. offerend. vide eundem vbi plures refert idem tenentes. in. l. omnes cuiuſcunque. c. ſi contra ius vel vti. publi. commendat etiam Thomas Ferra. in caut. vltra Cep. cau. 20.

Limita quinque modis, vt per. Feli. in. d. c. conſtitutus. 3. & 4. col. quē vide in. 3. col. vbi prius aliquas deciſiones doctorum deſcribit. in propoſito & demum ampliat hanc regulam.

ANNOTATIO.

Adde authorem noſtrū & quæ ibi ſcripſi ſupra in reg. 90. incip. Clauſula non obſtante.

REGVLA. D.CXCIIII.

Statuta debent intelligi, ſecundum ius commune probat tex. cum glo. vbi late per Sali. in. l. 2. C. de noxa. glo. & docto. in. l. fi. §. in computatione. C. de iure delib. Bar. in. l. 1. §. lex Falcidia. vbi mod. ff. ad leg. Fal.

Limita tripliciter, vt per Iaſ. in. l. omnes populi. col. fin. ff. de iuſti. & iur. quarum limitationum primā latè examinat.

ANNOTATIO.

Adde latè Andr. Tiraq. cum multis ab ipſo allegatis in tract. de vtroque retract. lib. 1. §. 1. glo. 10. nu. 76. & in tract. de morte. 2. par. declar. 2. nume. 2. quo loco limitat noſtram regulam, vt minimè procedat, quando ſtatuta ſunt iuris communis derogatoria, quia hoc caſu ab ipſo iure communi non recipiunt interpretationem, quod voluit Bald. in. l. maximum vitium. col. 4. C. de lib. præ. & in. c. cum non liceat. col 2. de præſcrip & in. l. 1. §. hunc igitur. C. de iuſti. Cod. confirman. Soci. in. l. filiusfamilias. col. 4. ff. de verbo. oblig. Licet contrariū tenuit Roma. in. l. ſi quis priore. ff. ad Trebel. & Alex. in. l. vlti. §. in computatione. col. vlti. C. de iure delib. & Deci. conſil. 445. col. 8. ver. Non obſtat quod illa conſtitutio.

REGVLA. D.CXCV.

Statutum, vel conſuetudo exigens probationem maiorem, quam ius exigit, ſubſiſtente rationabili cauſa, & nō nutritiua peccati, valet & tenet. iſtam regulam tradit. Feli. in. c. 2. de proba. col. 2.

Limita quatuor modis, vt per eum ibi & col. ſeq.

REGVLA. D.CXCVI.

Statutum licet diſponat quod non poſsit agi de nullitate, tamen in octo caſibus reſtringitur, quos deſcribit Philipp. in. c. dilecto. de appella. col. 33. in. q. 52. cum. 2. col. ſeq.

REGVLA. D.CXCVII.

Statutum ſi in loco vxoris, mortua ea ſine liberis, ſolum defert lucrum tertiæ partis marito. & in loco mariti ſtatutum deferat lucrum totius dotis, attenditur potius ſtatutum loci mariti quam vxoris. ita Bar. in. l. cunctos populos. in. 6. col. C. de ſumma. tri. & fide Catho. & Bald. & Angel. in. l. exigere dotem. ff. de iudi. quam dicit communem ſententiam Iaſ. in. d. l. cūctos populos. 1. lect. col. 6. in prin. C. de ſumma. tri. & fide catho. vbi refert Bal. Archi. Anto. & Panor in varijs locis hoc aſſererc. idem Iaſ. in cad. lege. 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ge.2.lect.col.15.Licet Alb.in.2.par. sta.in.10.q.aliud teneat.

Limita istam communem sententiam sex modis.vt per eundem Ias.in fine.d.col.6.cum seq.vide eundem in d.2.lect.legis eiusdem.65.col. & seq. vbi ponit quinque limitationes & lati' loquitur circa eas.Et aduerte,quod earum vltima differt ab alijs sex positis per eum in prima lectu.vide Felin. in.c.1.de sponsa.col.pe.vbi posuit ante Ias.septem fallentias ad prædictam regulam, quarum quinta & septima differũt à positis per Ias.vbi supra.& vide eum in antepe.col post medium vbi circa principalem regulam benè loquitur. Ex quibus omnibus habes nouem limitationes ad prædictam regulam.

ANNOTATIO

Adde Fulgo.in.l. cunctos populos. C. de summa Trini.vbi scribit huius regulæ decisionem sibi contigisse nam cum esset Placentinus vxorem duxit Papiensem,& quo ad lucrum dotis casu postea eueniente dicit, obseruatum fuisse Placentiæ statutũ. & hoc sequitur Cuma.cons.26 col 1.& consi.72.& cons. 109.vbi firmat hanc esse communem prout etiam Fulgo.consi.93.col.fi.& eam tanquam communem approbãt Crot.in.d.l.omnes populi.col.54.ver. Quæritur etiam.vbi Fran.Purpur.nume.97.Alex.cons.100.col.1.volu.1. & consi.129.col.2.vol.7.& cons.155.col.1.eo vol. Soci.in.c.dilecti.col.vlti.de foro compe. Pari. consi.34 col.pen.vol.3.Cur. Iuni.consil.129. col.1.Deci.in consi.19.col.1.& consi.283. col. 4.& consi.402.col.1.Rolan. à Valle in tract. de lucro dotis.q.5.nume.4 Episcop.Segou. in.4.decreta.2.par.c.7.nume.6.Socin.Iuni. consi.14 per totum vol.1°vbi dicit hæreticum esse à dicta communi opinione recedere,præsertim in iudicando.Et hanc communem sententiam vltra supra allegatos sequitur Ioan.de Platea.in.l.1.in princi.C.de mulier.& in quo. lib.10.Cremen.in sing.65.Matth.de Afflict. Neapo.dec.si.226.nume.9.Caro.Ruin.consi. 58.col.1.volu.3.Bartho. Chassane.in consuet. Burg.rub.4.§. 2.in glosl. Ou duche de Bourgongne.nume.3.cum sequ.

REGVLA. D.CXCVIII.

Statutum laicorum disponens circa substantiam matrimonij, inhibendo vel impediendo matrimonium vbi ecclesia non improbat, nec impedit nõ valet:quia disponit in materia spectante ad ecclesiam.tex.est qui probat hãc regulam.in.c.de sponsa.secundũ Anto. Abb. & Iac. & istam regulam tradit ibi Feli.col.5. in fine,quam declarat quadrupliciter.

Limita octo modis,vt per Feli.vbi supra per sex.col.seq.vide Pala.Rub. in rep.rub.de dona.inter vir.& vxo. fol.4. col.3.in paruis.

ANNOTATIO.

Adde tex.in.c.tuam.de ordi.cogni.c. causamque in.2. qui filij sint legi.quibus probatur,abdicatam esse principi seculari potestatẽ disponendi circa sacramẽtum matrimonij At si lex facta & stabilita à Principe seculari matrimonium prohiberet, quod iure Canonico interdictum est pœnam contrahentibus imponens valida esset.arg.tex.in.c.dilecto.in fine de senten.excommuni. Alioqui asseuerandum foret leges puniẽtes incestas nuptias nullas esse quod verum non est.Sic equidem lex ciuilis contra periuros pœnam imponit.l. si quis maior.C.de transact.licet crimen ecclesiasticam sit Roman.consi.512. Simili que ratione licet crimen vsurarum mere ecclesiasticum sit,vt asseuerat glo.communiter recepta in.c.1.de offici.ordi.& doctores communiter in.c.cum sit generale.de foro compe. Potest tamen per legem secularem pœna aliqua contra vsurarios infligi. Iacob. Butr.in.l.improbum fœnus.C.ex quib.cau.infam.irro.Ioan. Monch.Archi.Ioan.Andr.& Domi.in.c.1.de vsur.in.6.Caro.Moli.qui nisi perperam(vt fertur)de ortodoxa fide sentiret,meliorem in ita re virum nostra fœliciſsima secula non tulissent.Is inquam in tract.de cõtracti.q.10. quo loco probare cognatur crimen hoc non esse mere ecclesiasticum.Fortu.in tract.de vltim. fine illa.y ad finem.Alci.in.d.cap.1.de officio ordi.

ordin.nume.76.vbi hanc opinionem cõmunem esse fatetur contra Deci.cons.170.quem defendere conabatur Aymon consil.6.nume. 104. Sed superiorem communem sentẽtiam sequitur D.episcopus Segou.2.par.c.6.nu.18. Vnde iure defendi potest regia lex.1.ti.2.lib. 8. ordi. quæ pœnas quasdam aduersus vsurarios imponit.

Sic etiam iustissime stabiliri potuit regia.l. 49.Tauri condita a Ioanna regina Caroli Cæsaris matre,qua conceditur parentibus amplissima facultas exhæredandi filias clam matrimonium contrahentes:ipsis vero contrahentibus ac testibus,pœna imponitur amissionis bonorum cum exilio perpetuo a regno,sub pœna mortis minime violando.quam legem fieri potuisse fatetur ibi Ioan.Lup. quitanquam vnus è summis regij prętorij senatoribus in ea lege statuenda consilium præstitit. Quanuis propter maximum illius legis rigorem censeatur aduersari libertati à sacris canonibus in matrimonio requisitæ D.episcopus vbi paulo ante cùm allegaui etsi id non constanter asseueret.Sic etiam Matthæ.de Affli.dubius tamẽ legem regiam Neapolitanam,quę pœnam imponit contrahentes clam matrimonium defendere conatur.is igitur li.3.consti.Rub.19:

REGVLA. D.CXCIX.

Statutum prohibens alienare in nõ subditum est validum. ita concludit Bar.in.l.filiusfamilias.§.diui.ff.de lega.1.in.2.col.de quo per Barb.in rub. de reb,eccleſiæ.1.q.col.3.

Limita quinque modis, vt per Ioã. Crót. de Monte Ferrato in. d.§. diui. col.20.& seq.qui prius in col.19.dicit dictã opinionẽ Bar.cõmuniter approbari ab omnib°,licet ipse nitatur extenuare fundamẽta Bar.& prædictas limitationes describit vltra alias quas asserit posuisse Barb. vbi supra.

ANNOTATIO.

Adde Bar.Bald.& Salic.in.l.dudum.C.de sacro.eccles.Bar.in.l.in quorum.ff. de pigno. &in.l.si in emptione. §. omnium. per illum tex.vbi Bal.Sali.&Alex.ff.de contra.empti. Bar.in.l.si quis ita.§.ea lege.ff.de verbo.oblig. & in.l.multũ.ff.eo.ti.Bal.in.l.3. in fine.ff. de iuris.omni.iudi.Cardi.Flor.cons.144.col.1.& 2.Ioan.And.Pet.de Ancha.Domi.& Fran.in c.vlti.de immu.ecclesia.in.6.Ang. consil.47. col.vlti.Rapha.Fulg.consi.102.Alex.cõs.103. col.2.li.2.Corn.consi.78.col.1.lib.1.Cur.seni. consi.27.col.5.Deci.consi.641. col.1.Fabi.in tract.de empti.& vendi.q.21 3.q.princip.& huius regulæ sententiam communem esse fatetur Alberi.in.2.par.statutor.q.2. col.3.ver. Exorta.& seq.& And. Tiraq.lib.1. de retract. in præsa.nu.14.quem vide.

Amplia sing.regulam hanc vt tale statutum comprehẽdat clericos & ecclesiam. ita tenuit Iacob.Butr.in auth.cassa.C.de sacro.eccle.& in.l.assiduis. C. qui poti.in pig. habe. Bal. in.l.1. col. 8. ver. quid si statutum disponit.C.de sacro.eccles. & in. c. ecclesia sanctæ Mariæ col.2.& in.c.quæ in ecclesiarum simiiter.col.2.de constitu.Signo.cõs.21.incip.statuto ciuitatis Mediolani vbi in hoc affert.15.rationes Sali.in.l.1.ad finem.C.de sacro.eccles. vbi dicit hoc se disputasse apud Archiepiscopum Mediolanensem,conuocato consilio Mediolanensi & alijs iurisperitis.Card. Floren.in c.perpendimus.q.9.de senten.excõmu.Barb. in rub.de reb.eccle.non alienan.2.dubio. Ias. in.l.filiusfamilias §.diui.2.lect.col.15.ff. de lega.1.Deci.consi.124.col.3.Ex quibus etiã multi tenent valere statutum expresse prohibens alienationem fieri in clericos & ecclesiam.Et quia res hæc ampliorem requirit disputationẽ vide multa hanc sententiam confirmãtia,quę diligenter scribit Andr.Tiraq.in tract.primogeniorum.q.39. quanquam multi sunt qui tenent contrarium,vt ibi videre poteris.

REGVLA. D.CC.

Statutum loquens in casu vero nõ habet locum in ficto. vt in.l.3.§. hæc verba.ff.de nego.gest.secundum Bar. in.l.omnes populi in.6.quę. princ.ff. de iusti.& iure. Et istam regulam cõprobat sex.notab.doctrinis Feli.in.c. insinuatum.de simo. vide Areti.in.l. Gallus.§.& quid si tantum.6.ff. de libe.& posthu.per Imo. plenius quam alibi in.l.1.§.lex Falcidia.ff.ad leg. Falci.vide Soci.consi.252.incipien. Visis instru

instrumentis concesionum.in.4.col. in princ. ver.Sexto probatur. & quid in contractu.vide eundem Soci.conf. 293.col.pen.vol.2.

Limita primo,nisi statutum loqueretur in materia iuris, non disponendo prꝛeter vel contra ius,quia tunc interpretabitur prout ipsum ius tex.in c.ad audientiam.de cleri. non resi.& ibi Abb.idem Abb.& Feli.in.d.cap. insinuatum.

Secundo limita,nisi lex per omnia ꝙuipararet casum verum & fictum: quia tunc etiam si statutum esset prꝛeter ius exdetẽretur ad casum fictũ.ita Feli.vbi supra referendo Roma. Adde tu Soci.in conf.260.incipi. In causa Nautensis quòd est in.2.vol.col.8. ver.secundum quòd allegatur.

Tertio limita,nisi statutum esset illusorium,non intelligendo illud in casu ficto.ita Feli.vbi supra post Domi. in.c.vt circa in prin.fi.col.de electio. lib.6.

ANNOTATIO.

Adde tex.in.l.Prꝛetor ait.ff.de suis & legi. hꝛeredi.& in.c.in nostra.de iureiur. Bar.in.l. si is qui emptore.3.q.prin.ff.de vsucap. Vnde si statutum aliquod loquatur de hꝛerede intelligitur de vero non de ficto voluit Bald.in rub. de cau.poss.& propri.in fine & consi.181.col. 2.lib.1.& consil.330.in.3.dubio lib.1. Alex. consi.82.col.2.lib.2.Iacobi.de sancto Georgi. in.l.si sorori nume.5.C.de iure deliber.in memor.iur.incipi.Decreto Mediolanensi col.2. ver.Tertio pro limitatione & iterum in memori.incip.statuta quod bãnit' paulo ante fin.

Et vltra tres limitationes huic regulꝛ ab authore nostro assignatas limita quarto, vt non procedat quando verba statuti extenderentur ad casum fictum subrogatum in casum veri, quia hoc iure fieri potest. vt asseuerat Bar.& ibi doctores sequuntur in. l. si postulante per illum tex.ff.ad Trebel.Abb.in.c.1.col.1.de arbi.And.Tiraq.in tract. de iure constit.2. part. 26.amp.nume.6.Ex quo sic quod si statutum aliquod requirit possessionem, extenderetur ad possessionem illam quæ iure constituti acquisita est.quia cum hæc possessio subrogetur in locũ naturalis traditionis. l. 1.§.si iusserim. ff.de acqui.posse.& sic censetur idem cum ea. arg.tex.in.l.Publius.§.Titia.ff.de cond.& demõstra.quod etiam ad multa alia exempla poterit deseruire.

REGVLA. D.CCI.

Statuta,licet possint fieri per villas iurisdictione carentes, maximè super administratione rerum suarum, tamẽ talibus statutis non possunt adijcere pœnam not.Innoc.in.c.cum accessissent in verbo,sedes.de constit. Anto. & alij in.c.cum omnes in fine eo.tit. Ang.in.l.1.in prin.ff.si quis ius dicẽ. non obtemp.quod dicit esse notandũ contra statuta villarum, vel ciuitatũ iurisdictione carentium, vt quia subsunt ciuitati quod sequitur ibi Alex. col,3.prope fin.& ponit Iaſ.in.l.omnes populi.ff.de iusti.& iure fin.col.

Limita tripliciter, vt per eundem Iaſ.in.d.l.omnes populi col.8.in lectu.2.Et vide Feli.in.d.c.cum omnes col.7.nu.14.vbi dupliciter limitat.

ANNOTATIO.

Adde circa materiam huius regulæ quæ diligenter scribit Petrus Auendañius de mãda. regum Hispaniæ.1.par.c.19.nu.8.

REGVLA. D.CCII.

Statutum quando loquitur prꝛeter ius commune, & sic in casu non prouiso à iure communi: tunc sicut in legibus &.contractibus habet locum argumentum à contrario sensu, ita etiã habet locum in statutis. Conclusio est Bar.& doctorum communiter in.l.1. ff.de offici.eius cui mand.est iur.& voluit Corse.in sing.suis in par.argumẽtum.el vltimo.Sali.in.l. conuenticulam.

lam.C.de epiſ.& cleri.& ita concludit Alex.in.d.l.1.col.13, vbi refert alios hoc etiam tenentes.Licet Benedi. de Plumbi.aliter teneat in.l.si quis locuples.ff.de manu.testa.

Limita tripliciter, vt per Alex.d. 13.col.quas limitationes transcripsit Iaſ.in.d.l.1.col.10. Alex.subticendo. Rescripsit etiam eas nullum eorũ referendo Petrus Rauenna in suo alphab. aureo in verbo argumentũ à cõtrario, in fine quas in summa libet referre.

Prima est, nisi statuto esset cautũ, quod statuta non recipiant extraneũ, vel subauditum intellectum.

Secũda,nisi caueatur statuto, quòd statuta debeant seruari ad literam.

Tertia si statuentes incurrẽt in pœnas, deducendo tale argumentum à contrario sensu.ita Iaſ.vbi supra & Petrus Rauẽna per glo.sing.in Clem.1. in verbo,facere de vsur.& per alia iura de quibus per eos.

ANNOTATIO.

Adde circa materiam huius regulæ & suarum limitationum Roma in.sing.107. Feli.in c.ecclesia sanctæ Mariæ nume.7.de consti.& in.c.significasti col.vlti.de foro comp. Nicol. Euerar.in locis legal.in loco à contrario sensu & huius regulæ doctrinam communem esse testatur Deci.in.l.1.nu.59.ff.de offi.eius quo loco diligenter eam examinat.

Statum vide supra in verbo, dispositio.& in verbo,Mulier.& in verbo, Populo.1.& 2.

REGVLA. D.CCIII.

Stipulator, vel eius personam repræsentans,vt est hæres, quando directo offenditur,tunc stipulatio cõmittitur & non attenditur an interfit offensi.notat Bar.in.l.2.§.item si in facto. col.1.ff.de verbo.obliga.per tex.in.l. stipulatio ista.§.alteri.eod.ti.&.§.alteri.insti.de inuti.stip.

Istam regulam & conclusionẽ Bar. dicit notabilẽ Iaſ. ibi in col.6.vbi ampliat vno modo,& limitat alijs sex.

REGVLA. D.CCIIII.

Stipulationem vitiat lõgum interuallum inter interrogationem, & responsionem.ita dicit text. in.l. continuus. in prin.ff.de verbo.obliga.& in l.duos.§.fi.ff.de duob.reis.ita Iaſ.in.l. 1.§.qui prꝛesens.nu.2.col.2. vbi ponit duas rationes.ff.de verb.obliga.

Limita duobus modis,vt per eundẽ Iaſ.vbi supra nu.5.col.3.

ANNOTATIO.

Adde latissime forte melius quam alibi materiam huius regulꝛ interpretãtem Caro.Mol. in.l.1.§.qui præsens.nu.4.ff.de verbo.oblig.

REGVLA. D.CCV.

Stipulatio dandi quãtitatẽ, dicitur omni respectu diuidua.ista regula colligitur ex tex.secundum Iaſ.ibi in.l.2. §.& eorum.col.3.in fine.ver.secundo principaliter nota.ff.de verb.obliga.

Limita quatuor modis,vt per eundem ibi in duab.seq.col.

ANNOTATIO.

Adde Carolum Molineum in tracta.de indiuiduis.2.par.nu.1.cum sequen.

REGVLA. D.CCVI.

Stipulatio quando alternatiue concipitur ab aliquo,scilicet sibi, aut extraneo dari, tũc filiꝰ,vel extraneꝰ dicitur adiectus solutioni & nõ obligationi: quare debitor potest efficaciter tali adiecto soluere.tex.est in l.eũ qui.ita. §.qui sibi aut filio.ff.de ver.obli.& ibi

Iaſ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Iaſ. aſsignat rationem tex. in. l. ſed & ſi filio. §. 1. ff. de conſti. pecu.

Amplia duobus modis, & limita quinq;, vt per Iaſ. in. d. §. qui ſibi. col. 1. & 2.

ANNOTATIO.

Adde tex. in l. Stichum aut Pamphilium. §. quæſitum. & §. vſumfructum & in l. quod ſtipulatus. ff. de ſolu. & in. l. eum qui hominem. eo. ti. & in. l. Iulianus. §. 1. ff. de verb. obliga. & in. l. ſed & ſi filio § 1. ff. de conſti. pecu. & in l. cui recte. ff. de noua. & in. l. 1. §. ſi vſufructuarius. ff. de ſtipula. ſeruo. & in §. plane. inſti. de inutil. ſtipu. & vide regia. l. 7. ti. 5. par. 5.

Hanc regulam, vltra authorem noſtrum cum. 3. ampliationibus & tribus alijs limitationibus ſcripſit Anto. Gomez. 2. tomo vari. reſo. c. 11. nume. 20. quo loco ſcribit deciſionem huius regulæ non procedere in his Hiſpaniarum regnis in quibus illi tertio qui adijcitur in ſtipulationem actio & obligatio acquiritur per. l. 3. tit. 8. lib. 3. ordi. vbi abſenti actio datur. quod intellige vt ibi per eum.

REGVLA. D. CCVII.

Stipulatio ſub cõditione confecta, valet & tenet, licet aliam cauſam non habeat: quia conditio ipſa impleta eſt loco cauſæ. Eſt perpetuo mente tenenda regula ſecundum Paul. de Caſtro in. l. à Titio. qui tex. probat eam ver. *Nam cum conditio.* ff. de verb. obliga. & ibi Bar. allegat alia iura & Iaſ. cõfirmat & infert ex ea ad vnũ dictum Paul. de Caſt.

Amplia tripliciter, & limita duobus modis, vt per Iaſ. in. d. l. à Titio. col. 2.

ANNOTATIO.

Adde pro huius regulæ materia noſtrum Anto. Gomez. in. 2. tomo varia. reſolu. cap. 11. nume. 4.

REGVLA. D. CCVIII.

Stipulatio ſecunda continens plus quam prima inducit primæ nouationem. text. eſt in. l. qui vſumfructum. iuncto fine prout ibi ponderat Iaſ. ff. de verb. oblig. & eſt communiter approbatus intellectus ad dictum text. ſecundum eum ibi. Adde glo. in. l. ſcire debemus. in prin. ff. eo. ti. ver. Mixta. Bar. in l. pen. ff. de præto. ſtipula. & in ſimili eſt text. valde notabilis in l. ſi ita ſcriptum fuerit. lo. 2. ff. de hæred. inſti.

Limita hanc regulam trib⁹ modis, vt per Iaſ. in. d. l. qui vſum fructum. 1. & 2. col.

REGVLA. D. CCIX.

Stipulatio facta de propria re pure, nihil valet. tex eſt in. l. nemo in rẽ ſuam. in prin. ff. de verbo. oblig. & in l. ſcire debemus. §. fi. ff. eod.

Limita quinque modis, vt per Iaſ. in. l. ſi in rem meam. ff. de verb. oblig. 1. col.

REGVLA. D. CCX.

Stipulationum diuerſitas, inter interrogantem & reſpondentem, inducit diuerſitatem in ſubſtantia & qualitate obligationis, & vitiat ſtipulationẽ. l. 1. §. ſi qs ſimpliciter. ff. de ver. oblig. §. præterea inſti. de inuti. ſtipul.

Fallit octo modis, vt per Ioan. de Imo. in. d. §. ſi quis ſimpliciter. col. 3. numero. 4.

ANNOTATIO

Adde omnino Antoni. Gomez. in. 2. tomo variar. reſolu. c. 9. nume. 4. vbi adductis in medium octo concluſionibus eleganter reſoluit quando propter diuerſitatem contrahentium vitietur ſtipulatio.

REGVLA. D. CCXI.

Stipulationis vim non habet ſimplex

plex patiẽda in iudicio. vt in. l. oẽs. §. in hac. C. de epiſcop. & cleri.

Amplia quadrupliciter, & limita alijs quatuor modis, vt per Ripã. in. l. 1. in prin. 3. col. ff. de verb. obliga.

Stipulatio, vide infra in regula verbum.

REGVLA. D. CCXII.

Studentes habentur pro reſidentibus in beneficijs hanc concluſionem tradit Felin. cum duplici declaratione in. c. fin. de magiſt.

Limita ſex modis, vt per eum ibi.

ANNOTATIO.

Adde Abb. per tex. ibi. in. c. tuæ, & in. c. relatum. de cleri. non reſi. & in c. licet etiam per illum text. de præb. & conſi. 538. in final. col. ver. quia his ceſſantibus vol. 1. & vide text. in Clem. 1. §. cæterũ de ſta. monach. glo. in prag. ſancti. §. veruntamen in verb. libertus Ioan. de Imo. in Clem. 1. in fine de magiſ. Luc. de Pẽna. in l. in hac lege. C. de proxi. ſacro. ſcri. lib. 12. Iacob. Rebuff. in l. in ſacris. in 2. huius initij cod. ti. & in l. 1. C. qui ſtate lib. 10. Federi. de Sen. conſi. 243. Nicol. Boeri. deci. 17. Loã. Copu. Part. in tract. de fructi. fru. 3. c. 4. nu. 5. Et ratio huius regulæ eſt quia abſens ab eccleſia non dicitur, qui ꝛatia ſtudiorũ abeſt. l. queſitum in prin. ff. de leg. 3. ubi ſi ſtudendi cauſa muſiſſet, non q̃ de fundo cum alio rſum trãſferet, & in l. fin. §. Paphile. ff. de fundo inſt. Vnde is beneficiorum fructus lucratur.

Hanc regulam cum duodecim limitationibus ſcripſit Petrus Rebuff. in tract. de priuil. ſchol. in prin. 31. à nu. 1. vſque in finem.

REGVLA. D. CCXIII.

Subdito cõceſſum priuilegium poteſt per concedentem reuocari. iſtã regulã deſcripſit Feli. in. c. nouit. de iudi. 12. col. circa prin.

Limita trib⁹ modis, vt per eũ ibi quẽ vide, quia primæ limitationi earũ ponit tres optimas declarationes. Quid autẽ ſit in priuilegio conceſſo nõ ſubdito, vide regulam cum ſuis fallentijs ſupra in parte priuilegio.

ANNOTATIO.

Adde Inno. per illum tex in. c. in noſtra de iureiur. vbi Abb. & docto. late Alex. cõſil. 216. 2. volu. Deci. poſt alios interpretes in. c. nouit de iudi.

REGVLA. D. CCXIIII.

Subſtitutio pupillaris tacita, ſub vulgari comprehẽſa, excludit matrẽ, quãdo vulgariter ſubſtituta eſſet pia cauſa, vt puta Eccleſia, quia preſumitur teſtatorem plus dilexiſſe animam ſuam quam vxorem. doctrina eſt ſing. Ang. in. l. precibus in lectu. Peruſina. col. 2. C. de impu. & alijs. quam ibi ſequitur Paul. in. col. 4. & Iaſ. in. 5 qui refert Alex. in tribus conſilijs idem tenentem & dicit quod nemo ab hac doctrina diſceſſit.

Limita dupliciter, vt per Iaſ. d. §. col. referendo Areti. in conſi. 155. incipi, Periculoſum eſt. quarum prima vtilis eſt & notabilis.

ANNOTATIO.

Adde Alex hanc regulam ſequentẽ conſi. 38. col. 4. ver. ſic igitur. lib. 1. & conſ. 66. col. 3. lib. 2 & conſi. 12. col. 9. ver. Non mirum. lib. 3 & conſi. 92. col. pen in fine eod. lib. 3 & conſ. 51. col. 3. ver. Decimo. lib. 7. Decu. conſil. 82. col. 3. & ante hos voluit Bar. queſti. nullius eorum allegat cõſ. 243 col. 3. ver. Sed in caſu. & etiam Bal. conſi. 457. incip. Viſo teſtamento Ioannis. lib. 2. And. Tira. in tract. de priuileg. pie cauſæ priuileg. 69. & plures ſequuntur quos retulit illuſtriſſ. Segouienſis preſul. in. c. Raynutius. §. 4. nu. 6. de teſt. & ſic interpretatur Lancelo. Gal in rep. l. Centurio nu 383. ff. de vulgari. Ioan. Cora. in. l. precibus. nu. 36. C. de impub. & alijs. Ioan. Crot. in. d. c. Rayn fo 14 col. 4. & fatetur cõmunem omniũ doctorũ ſuffragio eſſe receptã Ripã. in. l. 2. nu. 62 ff. de vulgar. & ſubtiliſsimus Emanuel Coſta in electi. c. ſi pater. 2. par. in verbo ſuperſtite matre. nu. 11. de teſtam. in. 6. & idem teſtatur ipſe. d. rectione in verbo ipſis pauperibus nume. 12. parti. Et licet Iaſ. in. l. precibus. C. de impub. & alijs quem in hac regula allegat author aſſeueret ſe non reperiſſe aliquẽ qui huic regulæ

Universidad de Deusto
Biblioteca

contradiceret tamen Corne. qui ante eũ scripsit in d.l. precibus. 2. col. quibusdã rationib⁹ innixus cõtrariũ tenuit & in cõsil. 322. incip. Ardua plurimũ col. pen. ver. Nec obstat quod in casu li. 3. Sed eius rationes tenuissimæ sunt & ideo censeo doctrinam nostræ regulæ esse amplectendam.

REGVLA. D.CCXV.

Substitutus excludit cohæredem, volentem succedere per ius accrescẽdi. regula est tex. in. l. 2. § si duo. ff. de bono. poss. secund. tab.

Amplia etiam si substitutio sit inualida, vt est tex. in. l. pen. ff. de iniust. rup. testa.

Amplia secundo, etiam si substitutio sit tacita. tex. in. l. fin. C. de hęred. inst. ibi, patrem quem not. Bal. ibi in q. 36. & Ias. col. fin. ver. sexto nota.

Limita hanc regulã pulchra limitatiõe, vt p Ias. in. l. fi. C. de inst. & substi. col. 4. ver. Quinto principaliter nota. Et vide eundem Ias. in. l. reconiũcti. col. 18. ff. de leg. 3. vbi hanc regulã ampliat tripliciter & limitat alijs tribus modis.

ANNOTATIO

Adde tex. in. l. vni § in primo & §. proſecundo. C. de cadu. tol & in auth. de hęredi. & falci. §. si vero instit. colla. 1. & in auth. hoc amplius. C. de fideicõmi. & regiã. l 18 ti. 6. par 6. Et ratio hui⁹ regulæ ea est quia substitutus venit ex expressa volũtate defuncti cõiunct⁹ vero ex tacita & præsumpta l. 1. ff. de vulga. & pupi. iuncta lege in testamento in fine eod ti. Et vide circa istam regulam Antoni. Gomez. in. 1. tomo var. resolu. c. 10. nu. 36.

REGVLA. D. CCXVI.

Successorio edicto loc⁹ est in querela inofficiosi testamẽti: ideo excluso filio exhęredato à querela per lapsum quinquẽnij, vel morte, nepos succedit in ea. tenet Bar. in rub. de succeſſ. edi. C. mot⁹ p tex. qui hoc bene probat. in l. si is q. ff. de inoffici. test. quod refert Ias. in. d. rub. col. antep. in medio vbi & in seq. circa hoc bene loqtur, & tãdẽ resident qd ita cõmuniter tenetur.

Limita dupliciter, vt per eundem Ias. vbi supra in fin. col. Primo videlicet quando exhęredatus esset vita functus, testatore viuo.

Secundo quando exhæredatus testamentum approbaret: quam secundam limitationem duplici ratione improbat. quem vide.

ANNOTATIO.

Adde Alex. in. l. si quis posthumos. §. 1. ff. de liber. & posthu. vbi doctrinã huius regulæ fatetur esse communem eandem fatetur esse magis cõmunem Deci. in rub. de succeſſ. edicto. nu. 6. Licet eam ibi Areti. impugnet.

REGVLA. D.CCXVII.

Successoris appellatione, in dubio intelligitur de vniuersali tantũ, & nõ de singulari not. Bal. in. l. emptorem. C. locati quẽ refert Feli. in. c. quia gu. de iudi. fi. col. Et idẽ dic appellatione hæredis, scilicet quod nõ venit singularis successor, nec hęres in re certa vt not. Bal. in. c. si pater. 17. col. de testa. in. 6. vt refert Feli. in. d. col. fin.

Limita dupliciter, vt per eundẽ in d. fi. col. & vide Ias. in. l. quidam §. nihil interest. ff. de eden. vbi hoc limitat quatuor modis, & not. ibi tex. pro ipsa regula quæ quotidie allegantur ad hoc secundum eum.

Primo fallit, quando fuit dictum: successoribus quibuscũq;. ita Ias. post Feli. in. 1. limi.

Secundo fallit quantum ad hoc, vt detur ius excipiẽdi: quia tale ius bene transit in singularem successorem. ita Feli. in. 2. & Ias. in. 4. limi.

Tertio fallit, quãdo iste terminus successoribus, vel hęredibus, profertur per se: secus si ambo cumulantur ita Ias. vbi supra. 2. limita. referendo Alex.

Alex. quod tamen reprobat & tenet contrarium.

Quarto fallit, quando essemus in beneficijs, vel similibus, in quibus fit latissima interpretatio in prędiudiciũ concedentis. ita Ias. 3. limi. referendo Alex. in quo tamen dicit aduertendũ, & sic non bene se firmat.

ANNOTATIO.

Adde quatenus author in hui⁹ regulæ principio scribit quod hæredis appellatione nõ cõprehendatur successor particularis vide quæ circa hoc latissime scribit And. Tiraq. in tract. de morte. 2. par. prę∫a. 4. declaratione per totã.

REGVLA. D.CCXVIII.

Sũmę maior inest minor tex. in. l. 2. §. si quis pl⁹. ff. de alim. & cibar. leg. & in. l. 1. §. si stipulãti. ff. de ver. oblig.

Amplia istam regulã quatuor modis, vt per Ias. in. d. §. si stipulanti.

Limita septem modis, vt per eundẽ Ias. ibidem. col. 3.

ANNOTATIO.

Adde quod licet Aemi. Ferretus in. l. 1. §. si stipulanti nu. 4. ff. de verb. septem rationibus regulam hanc euertere conetur illis tamen satisfacit dicens regulam nostram esse approbatam cõmuniter Caro. Mol. in. d. § si stipulãti nu. 3.

Hanc regulam eius materiã diligentissime declarans cum. 12. ampliationibus & tribus limitationibus sert ipse Mol. in. d. § si stipulanti quem vide.

REGVLA. D.CCXIX.

Supplicare licitũ est à sentẽtia in casibus in quibus nõ potest appellari ab ea. regula est quã tradit glo. in. c. ex literis de resti. in integ. in verbo, suppli cauit. in prin. quã ibi dicit sing. Abb. in. col. 2. probatur etiam ex. l. si quis aduersus. cum authẽ. qua supplicatio. C. de precib. Imp. offe. ita not. Ias. in d. auth. in notabili. quinto.

Limita & intellige istã regulã, quãdo à sententia nõ potest appellari ꝓpter excellentiam eius, qui eam tulit: secus quando à iure communi nõ potest appellari, quia tunc nõ potest etiã supplicari, nisi beneficio ætatis aut fauore matrimonij. ita Inno. & canonis. in. d. c. ex literis quem cum alijs pluribus refert Ias. vbi supra sic restringendo supra scriptam regulam.

ANNOTATIO.

Adde omnino Rober. Marã. in speculo aduoca. 2. actu. 6. par. nu. 13. vbi à nume. 15. vsque ad numerum. 22. ponit octo differentias inter appellationem & supplicationẽ. Et vide etiam Petrum Rebuff. qui multis modis exemplificat istam regulam in tract. de supplicationib⁹ q. 6. nu. 27. 1. tomo consti. Franciæ.

REGVLA. D.CCXX.

Subreptio non dolosa sed per simplicitatem quę fuit causa vnius rei tãtum, vnam solam vitiat & non aliam cuius non fuit causa in literis gratiosis: & ad beneficia, in quibus cesentur concessa ea, quę princeps omnino cõcessisset etiam si fuisset expressum id quod est tacitum firmat hanc conclusionem Anto. Imo. Domi. & Abb. in c. super literis de rescrip. latè Domi. in repe. cap. postulasti. col. 15. eod. tit. Domini de Rota in decis. 19. incipi. Quidam obtinuit. ti. de prębẽd. in antiqu. tex. est in. c. dudum. versi. considerantes. de preb. lib. 6. & in. c. si pro clericis pauperibus, eod. titu. quę iura inter alia allegat Feli. in. d. c. super literis col. 2.

Limita quinque modis, vt per eum ibi col. 2. &c. 3.

ANNOTATIO.

Adde Inno. & Hostien. in. c. ex literis. de transacti. Calderi. consi. 2. in ti. de rescrip.

REGVLA. D.CCXXII.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Subreptionē reſcripti fundās in ta citurnitate act⁹, quē pri⁹ impugnauit non auditur notat Aegidius concluſi. 554. confirmat Feli. in. c. ſuper literis de reſcrip. col. 8. ad finem.

Limita dupliciter, vt per eundem Feli. ibi.

REGVLA. D. CCXXII.

Suſpenſus donec ſatisfecerit, ſatisfaciendo liberatur abſque aliqua abſolutione, prēmiſſa tamen iudicis declaratione ſuper ip ſo facto, ſcilicet q̄ ſatisfecerit probat glo. in clem. 1. de decim. in verbo, donec & eſt communis concluſio modernorum in. c. 1. de iud.

Limita in tribus caſibus in quibus dicta declaratio nō requiritur, vt per Ioan. Fran. de Ripa. in. d. c. 1. col. 2.

Primo in ſuſpenſo à iure: & regula procedit in ſuſpenſo ab homine, quòd confirmat triplici differētia inter ſuſpenſionem iuris & hominis: in cuius confirmationem adde duodecim differentias, quas ponit Feli. inter ea quæ fiunt à iure, & ea quæ fiunt ab homine in. c. paſtoralis. §. ſi de offi. deleg.

Secundo limita in ſuſpenſo ad tempus, qui eo elapſo, poterit celebrare abſque vlla facti declaratione.

Tertio quando talis ſuſpenſus donec ſatisfecerit, ſatisfeciſſet coram iudice, quia ſine alia declaratione eſt abſolutus, vt ibi per eum, quia acta faciunt notorium cap. cum olim de verbo. ſignifi. cum ſimi.

ANNOTATIO.

Adde glo. in c. qui merito. 11. quæſt. 3. & in c. ſi quis deinceps in glo. 3. 16. quæſt. 7. & in c. quiſquis de electi. Cardi. Imo & doctores in clem. 1. de decimis.

Hanc regulam, vltra authorem noſtrum cum quatuor limitationibus ſcripſit Deci. in c. 1. nume. 5. de iudi.

De litera. T.

REGVLA. D. CCXXIII.

TErtij appellātis ꝓ ſuo intereſſe victoria prodeſt & vicio: vt in. l. 1. & 2. C. ſi vn⁹ ex plurib. & in. c. vna ſenten. de appel.

Limita octo modis, vt per Fel. in. c. cum ſuper. de re iudi. 1. & 2. col.

ANNOTATIO.

Adde omnino Abb. in. c. pen. de appella. quo loco ſcribit octo requiſita quæ neceſſaria ſunt ad hoc quod ſententia lata in fauorē vn⁹ proſit alteri quæ quidem requiſita poterunt huic regulæ pro limitationibus deſeruire.

REGVLA. D. CCXXIIII.

Teſtamentum, vel vltima voluntate res relicta ſi augeatur: ita quod ei cui debetur vel acquiritur ex vltima volūtate relictum, pariter debetur ſuperueniēs augmentum. Probatur iſta regula in. l. ſeruum filij. §. areę. ff. de lega. 1. facit. l. ſi ex toto in prin. & in. l. quod rerum §. pen. ff. eod. ti.

Amplia iſtam regulam. 13. modis & limita alijs. 13. vt per Alber. Bru. in tract. de aug. & dimi. monet. fol. 15 col. 2. in verſi. Decima quinta concluſio cum. 7. col. ſeq.

REGVLA. D. CCXXV.

Teſtamentum in quo filius in poteſtate eſt prāteritus, eſt ipſo iure nullum, abſq; eo quod filius dicat nullum probat tex. in l. ſi filius qui in poteſtate. ff. de libe. & poſthu. tex. in. l. 1. & in l. 3. §. ex his, ff. de in iuſto. rup. teſta. & in

& in prin. inſti. de exhęred. liber. not. glo. ibi in verbo, prāterierit & ſentit glo. in. l. ſi ita ſcriptum. §. fin. ff. de liber. & poſth. & in. l. 3. §. fi. eo. ti. Et has glo. cum alijs ſex (quas referre non curo) ad hoc allegat Iaſ. vbi hanc dicit communem ſentētiam & veram & in l. poſthumo nato. 8. col. C. de bono. poſſeſſ. cōtra tabu. reprobatis glo. quę contrarium voluerunt in. l. filio prēterito inverbo, tuebitur. ff. de inius. rup. & in. l. is qui in poteſtate in princ. & in. l. ſi duo in prin. ff. de leg prēſtā. & in. l. ſcimus. C. de inoffi. teſta.

Limita iſtam concluſionē octo modis, vt per Iaſ. in. d. l. ſi filius qui in poteſtate col. 2. & 3.

Nono limita iſtam concluſionem, quando in tali teſtamento eſſent inſtituti venientes ab inteſtato: quia tunc non eſt nullum: niſi filius dicat nullum. ita Bar. per tex. ibi in. l. ſi ex duobus §. ſi prius. ff. de bono poſſe. contra tabu. Contrarium tamen tenet Cuma. & Imo. in. d. filio prāterito. ff. de in iuſto. rup. & Bal. in. l. certum. C. vnde legi. vide Iaſ. in. d. l. poſthumo nato. col. 7. C. de bono poſſ. contra tab. vbi dicit falſam hanc opinionem Bar.

Decimo limita, quando filius in poteſtate conſenſiſſet expreſſe, vel tacite ſe prāteriri, quia tunc valeret teſtamentum. ita limitat Alex. poſt Roma. in. d. l. poſthumo nato de cuius limitationis veritate vide ſing. per Iaſ. ibi. col. 9. & 10.

ANNOTATIO.

Adde latiſsime materiam huius regulæ interpretantem Anto. Gome. 1. tomo varia. reſo. cap 11. per totum & Ferdi. Mencha. de ſucceſſ. creati. lib. 2. part. 1. §. 20. nume. 162. cum multis ſeq.

REGVLA. D. CCXXVI.

Teſtamento ſuo nemo poteſt caure, vt leges in eo locum non habeant vulgata lex nemo poteſt. ff. de lega. 1. concord. l. 32. ti. 9. par. 6.

Limita & intellige in legibus introducentibus aliquid pro forma vel ſolēnitate alias ſec⁹: tenet Bal. in. l. 2. C. vt in poſſe. leg. refert & ſequitur. Iaſ. in. l. teſtandi cauſa. C. de teſt. ibi ponit ſex caſus vbi alijs legibus poteſt teſtator derogare.

ANNOTATIO.

Adde omnium latiſsime Ferdi. Mencha. de ſucceſſi. creati. 1. lib. 1. par §. 4. cum multis ſequentibus vbi ex hac regula plurima infert lectu non indigna & ideo eum legito.

REGVLA. D. CCXXVII.

Teſtamētum in quo filius eſt in poteſtate inſtitutus ſub conditione caſuali vel mixta, ſi in eius defectum nō ſit exhęredatus, eſt nullum. tex. in. l. ſi pater. C. de inſtitu. & ſubſti. & poſui ſupra in reg. incip. Filius in poteſtate, &c. Aduerte tamen quod illa lex eſt hodie correcta, imo tunc talis conditio de medio reijcitur vſque ad legitimam filij, & valet teſtamentum concluſio eſt ſing. glo. in. d. l. ſi pater. & in. l. ſuus quoque. ff. de hęredi. inſti. voluit aperte Bar. in. d. l. ſi pater. licet alioqui contrarium teneat col. 1. pro qua opinione ipſe inducit tex. in. l. ſcimus. §. cum autem. C. de inoffi. teſta. quam concluſionem gloſſ. & Bar. ſequitur. Iaſ. in. d. l. ſi pater col. 14. vbi refert plures idem tenentes, & dicit hanc eſſe veram & communem opinionem. in col. ſeq.

Limita quatuor modis, vt per Iaſ. vbi ſupra in duab. col. ſeq.

ANNOTATIO.

Adde tex. hāc regulam probantē in. l. filius

Universidad de Deusto
Biblioteca

à patre.ff.de libe.& posthu.& in.l.suus quoq; in prin.& in §.puto & in.l.Cornelius.& in.l. iam dubitari.ff.de hęred.instit.Hodie tñ vt asseuerat nr̃ author tale testamentũ in quo casualis vel mixta conditio interposita est valeret reiecta conditione.quã opinionem cõmunem esse fatet Paul.in.l si pr̃.C. de instit.& substit. vbi Corne.col.3.& Lance.Deci.in fine & ibi quoq; Philip.Deci.dicit communem & licet eã impugnet dicit tñ quod à cõmuni in iudicã do recedendum non est.Soci.consil.234.nu.1. lib.2.Cur.iuni.consil.148.nu.9.Soci.in.l.Cẽturio col.vlti.ff.de vulga.Imo.& Paul.in.l.su⁹ quoq;.ff.de hæred.instit.idẽ Imo.in.l.vlt.ff.de condi.instit. Benedi. de Benedi. consil.40.in prin.Iacobi.de sctõ Georgi.in.d.l.si pater.nu. 14.vbi firmat ita se p tres sentẽtias obtinuisse Emanuel ab Acosta Lusitanus in.l. Gallus.§. & quid si tantum pag.112.ff.de lib.& posthu. Grego.Lupu.in.l.9 ti.4 par.6. hanc etiã fatetur esse cõmunem sentẽtiam Rodo.Suar.in l. quoniã in prioribus.1.ampli. Cõtrariam tamẽ sententiam videlicet,quod tale testamentum etiã hodie non valeat,nec cõditio reiciatur tenẽt Bar.consil.13.incip. Ex facto.nu.2. idẽ etiã sequuntur Iacob.de Rauena Rayn.Cin.Ang. & Fulgo.in.d.l.si pater. Bal.in rep.l.in suis.ff. de lib.& posth.col.fi.Ang.in.l.maximũ vitiũ. C.de libe.præter. in lectura Florentina. & in consil.117.incipi.Domina Catharina. Anton. de Butrio consil.67 incip. Visis actibus. vbi dicit quod semper opinio hæc sic placuit, & hãc dicit esse cõmunem opinionẽ Albert. Barb.in repe.d.l.si pater. nu.180.& in.l. Centurio in fi.ff.de vulga.sed primã cõmuniorẽ & tenendã esse fatetur Ferd.Mencha.de succeſſ.creti. 1.par.li.1.§.10.nu.196.cum seq.quem vide,

REGVLA. D.CCXXVIII.

Testamentũ per contra tabulas rũpere non potest, qui nõ succedit ab intestato regula est quam colligit Iaſ.ex glo.ibi in rub. C.vnde.lib.

Limita tripliciter, vt per eum,ibi.

REGVLA. D.CCXXIX.

Testamentum non valet, si testes non vident testatorem, licet sint post aliquam cortinam circa lectum ipsius tenent Ang.Bar.& Alb.in.l.si nõ speciali per illum tex.C. de testam. & ita communiter tenetur secundum Alex. ibi.2.col.idem voluit Hippo. qui bene loquitur in materia in rep.rub. C. de proba.col.68.& Cępol.caute.230. incip. Quando quis nõ potest ex quo reprobat glo. quæ voluit contrarium in.l.3.§. idem Labeo. ff. de aqua plu. arcen.in ver.audierit.

Amplia etiam si testes habeant notam vocem testatoris ita Alex. post alios vbi supra & Felin.in.c.prętera de testib.

Limita primo notabiliter, quando cortina non esset adeo contexta, vel concluſa, vt testes licet cum aliqua difficultate, possent videre testatorem.ita tenet Bald.in. d. l. si non speciali. vbi Iaſ.2.col. hoc commendando sequitur,& isto casu saluat prædictam glo.

Secũdo sing.limita in codicillis,seu in donatione causa mortis:quia in eis est idem quod in actibus inter viuos, in quibus testes dicto modo probant. ita tenet Alex.in.d.l. si non speciali. col.2.& allegat Matthæsi.in quodam sing.qui hoc originaliter tenuit quem refert corrupte nam debet allegare in sing.125.incip.Nota quod licet regulariter valeat testimonium. Et hoc est vtile in practica secũdum Iaſ. quia omnia ferè testamenta habent clauſulam eodicillarem.

ANNOTATIO.

Adde quod huius regulæ doctrinã cõmunẽ esse reſoluũt Petr. Rauen.in alpha.aur.in ver. Aqua pluuia.col.3.fol.8 Deci.in conſ.354.incipiẽ.In casu proposito.nu.1. & Pariſi.cõſ.33. col.1.li.2.Corne.cõſi.18.incip.In nomine dñi nu.4.lib.2.Idem Corn.conſi.166.in prin.lib. 3.Rimin.in.l.si non speciali.nu.3.C. de testa. Iulius Clarus lib.3.receptar. Senten. §.testamentũ.q.59.Ferdi.Mencha.de succeſſ.creat.

lib.2.par.1.§.14.nu.1.Et licet Deci.in. d. cõſ. ab ea recedat.tenẽda tñ est cõmunis sententia quę rationi & iuri cõsona est,& manifeſte probatur in.l.si non speciali.C. de testa. ibi in cõspectu testatoris & in.l.si vnus. C.de testa.in verbo corã testatore. & vide regiã.l.1 ti.2.lib. 5.ordi.vbi *fueron ser presentes a lo uer otorgar.* Et glo.in.d §.Labeo,quam in principio huius regulæ allegat author quę contrariam opinionẽ fuit profeſſa,communiter reprobatur teſte Rapha.ibi quẽ refert & sequitur Corne. conſi. 200.litera.G.li.2.Porci.instit.de testa.in prin. nu.8.Baueri.in.§. Sed hæc quidem. nu.4. in fine eod.ti.

Et vnicam ampliationem quã hic adducit author sequitur Cyn.in.l.testiũ.4.q.C.de testa. & communem esse testatur Iaſ.in.d.l. si non speciali. nu.7.& Pari.in.d.conſi.

Secundo tu amplia regulam, vt neque per statutum possit contrariũ stabiliri. ita tenent Ange.& Paul.in.l.3.ff.de testa. vbi scribunt, quod licet valeat cõsuetudo,per quã diminuitur numerus testiũ in testamentis.arg. tex. in c.cũ esses de testa.& in.c.relatũ.eo.tit. non tñ potest p consuetudinẽ induci,quòd testes nõ videãt testatorẽ,quia alias daretur occaſio falſitatis cõficiẽdę.quod refert & sequitur Iaſ.in.l. cũctos populos.in.3.q.prin.Bar.C.de ſumma Trini.& fi.de catho.& sententiã hanc veriorẽ esse censeo licet his non allegatis contrarium tenuerit doctiſsimus Ferdi.Mencha vbi paulo ante eum allegaui.

Tertio amplia,vt non sufficiat quod aliqui ex testibus testatorem viderint, sed tot testes requiruntur qui eum viderint,quod ad firmitatem testamenti sunt neceſſarij.vt bene probat And.Alcia.conſ.509.nu.1.

Quarto nouiter amplio regulam, etiam si eccleſia vel alia pia causa hęres fuerit inſtituta ita teneo contra Corne.conſi.18.supra allegato vol.2.quẽ sequebatur Gabr.Saray.in anno. ad Matthæse.nota.120.Nullum equidem priuilegium eccleſiæ vel quantumuis causæ aliq priuilegiatæ tribuẽdum est,per quod ansa detur committendæ falſitatis: imo potiſsimum eccleſia ab hoc debet abhorrere,maximè quia hæc est quædam solẽnitas intrinseca ad veritatem actus testandi & habet aliqualiter admixtam quæstionẽ voluntatis,ex quo fuit introducta,vt apertius constet de testatoris voluntate vnde nec testamẽtum factũ inter liberos,quãtumcũque sit priuilegiatum valet ex defectu voluntatis. Bar.in.l. hac conſultiſsima.§. ex imperfecto.C. de testam. vbi Iaſ.col.1.in fin[e] Alex.nu.3. & cõmunem opinionẽ esse asseuerat Cor.ibi.nu.2.vbi etiam Paul.de Castro nu.3. dicit q̃ ita tenent oẽs.eandem asseuerãt esse cõmunem sentẽtiam Alex.conſi.76.nu. 13.lib.3.Iaſ.conſi.155.col.2.lib.2. quem refert Ioan.ilec.De arte testand. ti.2.caut.vlti.nu. 6. Rubeus consil.94.post nu.3.Soci.Iuni.cõſ. 147.nu.30. & seq.lib.2.subdens non esse ab ea in iudicãdo recedendũ eam dicit communem theoricam Belſet in repet.l.1.nu.176.C. de sacro.eccle.& hac ratione fere omnes limitationes quas Ferdi. Mencha. huic regulæ in loco nouiſsime allegato constituit corruere videntur.Et vt compertũ habeas candide lector, quo pacto mille committerentur fraudes niſi testes testantẽ aperte vidiſſent, audi mirabile factum quod hac tempeſtate contigit. Quędam equidẽ mulier omni imbuta scelere maritũ statim postquã ab hac luce emigrauit e lecto extrahi fecit,& quendã aliũ eius loco supposuit,qui feneſtris thalami fere clauſis,eiusq; capite pannis inuoluto,simulãs se vix propter infirmitatem loqui posse, condidit testamentum,in quo mulierem illam hęredem inſtituit,& alijs diuersa legata reliquit, & testes oẽs arbitrabantur ipsum esse eius maritũ, qui quasi in extremis laboraret.fuit tamen posteà quasi diuino miraculo res omnis detecta, mulier vero ipsa & tabellio qui soli erant fraudis conſcij,debitas pœnas timentes fuga se incolumes reddiderũt. quod refert Iuli. Clar. vbi supra allegaui.

Secundam vero huius regulę limitationem quatenus regulam limitat auctor vt non procedat in codicillis,impugnat Corne.in.d.conſil. 18.& Alci.in.d.conſi.509. militant equidẽ in hoc casu omnes fere rationes propter quas in testamentis solẽnitas hæc fuit stabilita & ideo de similibus ad similia procedendum est. l. non possunt.ff.de legi.capi.inter cætera.dere scrip.Et id quod obiter asseuerat author in hac limitatione,quod in contractibus non requiritur quod testes videant contrahentes,si eorũ voces notas habent.tenet gloſſ.in.l.2.§. idem Labeo.in verbo,audierit.ff. de aqua plu. arcend.quã fatentur esse cõmuniter approbatã Alex.nu.6.& Iaſ.nu.9.in.d.l. si non speciali. & sequuntur cõmuniter Canoniſtæ in.c.ex literis.de conſue.& in.c.prętera. de testib.Bal. in.l.conuenticulam.col.7.C.de epiſc.& cleri. Quanuis hanc receptam sententiã impugnet Corn.in allegato conſi.18.nu.7.& Pontanus

Universidad de Deusto
Biblioteca

in.d.l.si non speciali.retenta tamen communi sententia.vt eam appellat Alci.cons.5.nu.7.

Primo ex ea infertur,quod si vir & mulier erant in aliquo cubiculo inclusi, & testes qui erãt extra cubiculũ audierunt, qualiter vir dixit quod eã accipiebat in vxorem,& similiter mulier in hoc consensit:probãt licet mur⁹ sit in medio si deponunt,quod contrahentiũ voces notas habent.ita tenet Specu.ti.de testa.§.1.ver.Quid ergo.sequitur Ias.in.d.l.si nõ speciali.C.de testa.quod currentibus alijs admini culis admittit Bartho. Cæpo.caute.230.nu.3.

Secundo inferunt ex hoc Paul.& Ias.in.d.l.si non speciali. quod si creditor facit venire duos testes,quos inclusit in cubiculo vicino deinde interrogauit debitorem an deberet sibi centum vel mille,&forte quia ille nullos videt testes confessus est debere, certe testes illi si postea de illa cõfessiõe facta in præsentia partis deposuerint,,pbationẽ faciũt.& ista est pulchra & vsitata cautela secũdum Ias.vbi supra.

At si vox nota non esset & factum aliquod nocturno tẽpore contigisset, testes q deponũt se vidisse,tanquã faisarij repellerentur secundum Ias.vbi supra.nu.10.Bal.in.l. Aretusa ff. de sta homi.idẽ Bal.& Ang.in.l.si cum exceptione.§.in hac.ff.quod met⁹ causa Ang. in.l. 1.§.interdũ.ff.si pars hęredi.peta.quod contra iudices maleficiorũ,qui etiã in causis capitalibus contrariũ obseruant summe notandũ est.

Item intellige superiorem cõmunem sentẽtiam,vt non procedat quando aliquis ex contrahẽtibus infirmitate laborabat, quia si testes eum non viderunt non probant etiam si dixerint se habere notam vocem illius,quia ęgrotorum voces de facili finguntur.Secundũ Ioan. de Imo.in.d.§.idem Labeo. & Roma.in.d.si non speciali sequitur And.Alci. d.consi. 509. nu.4.Ex quo iuris esse expeditissimi censeo quod etiam si vera esset hæc secunda authoris limitatio, quod regula ista locũ non habeat in codicillis,esset sublimitanda:vt nõ precederet in hoc casu qñ is qui codicillũ facit esse ęgrot⁹, quia necessarium est quod testis eũ viderit.

Hanc regulam sic declaratã cum viginti limitationibus constituit Ferdi. Mẽcha.in tract. de succeſſ.crea.lib.2.par.1.§.14.nu.3.cũ sequq̃ fere omnes dubiæ sunt,per ea quæ supra in.4.ampliatione dixi.

REGVLA. D.CCXXX.

Testamẽtum imperfectum ratione solẽnitatis omissæ valet inter liberos tantum.tex.est in.l. hac cõsultissima. §.ex imperfecto.C.de test.Et idem disponit.l.7.ti.1.par.6.

Amplia dupliciter,& limita sex modis, vt per Ias.ibi col.1.& 2.

ANNOTATIO.

Adde tex.in.l.fin. C. fami. hercis. & late Deci in cons.159.incip.Casus.nu. 3.quo loco materiam huius regulæ resoluit.& Boeri.decis.240.

Amplia primo istam regulam, vt tale testamentum minus solenne factum inter liberos dicatur proprie testamentum . & ratio est, quia testamenti solennitas est de iure positiuo, vnde per ius positiuum potest minui vel augeri,vnde non minus propriũ est testamẽtum cum duobus testibus factũ, quã si centũ haberet si per legẽ positiuã sustineatur.ita nouissime probat Ferd.Mẽcha de succesi. crea. lib.3.par.1.§.21.nu. 48. Licet cõtrariũ tenuerit Ias.in.d.§.ex imperfecto.col.pe.& ibi Cur. nu.2.post Bar.in rep l.vlti. C. de sacro.eccle. Ex quo clare sequitur quod in tali testamento non ab intestato sed ex ipso testamẽto succedi tur.ita Bar.& Fulgo.in.d.§.ex imperfecto vbi Alex.nu.2. & Cur.nu.23.fatentur hanc esse cõmunem opinionẽ.eandẽ dicunt cõmunem Deci.cons.610.nu 3.& subtilissim⁹ Emanuel Acosta in.l.Gallus.§. & qd si tantũ.par.1.nu. 43.ff.de lib.& post.quicqd in cõtrariũ tenuerit glo.in.d.§.ex imperfecto quã sequitur ibi Ias.col.pen.

Secũdo amplia, vt tale testamentũ imperfectũ valeat inter liberos ab intestato nõ successibiles(puta) quia ex dispositione alicui⁹ statuti fœminæ stãtibus masculis nõ poterãt succedere,hoc equidem casu tale testamentũ valet inter ipsas filias non successibiles,quia licet ab intestato succedere nõ possint, possunt tamẽ ex testamẽto succedere.ita tenet Fulgo.in.d. l.hac consultissima.§.p nuncupationẽ.Roma. cons.179.Alex.& Ias.col.6.in.d.§ ex imperfecto. & istã dicit communẽ esse sententiam Guil.Bene.in rep cap.Rainuntius.in verbo,testamentum.1.nu.81.de testa.

Tertio amplia, vt regula procedat etiam in filijs legitimatis.ita Bal.in.c.de causis de offic. de lega.sequitur Ias.nu.20.& ibi Cur. nu.5. Guil.Benedi.in.d.verbo testamentum nu.83. quã sententiam communẽ esse testantur eam sequuti Boeri.decis.251.post.nume.14. Iuli. Clar.

Clar.lib.3.recep.sent.§.testamentũ.q.12. ver. sed quid.& opinio ista tenẽda est quidquid in contrarium tenuerit Deci.consi.610.nu.3.

Quarto amplia,in testamento facto à matre in quo instituat filios naturales vel spurios, qa ij matri abintestato succedunt, non secus quã legitimi.tex.est in.§.nouissime insti.de orfici. nisi mater sit illustris.vt in.l.si qua illustris.C. eod.ti.quã opinionem cõmunem esse fatẽtur Alex.in.l.ex facto.§.si quis rogatus.in primo post nu.45.ver.vnde quia.ff.ad Trebel.Natt. in.d.§.ex imperfecto.nu.74.& nu.78.Boeri. decisi.240.nu.14. vbi dicit quod oẽs in hoc cõueniunt,nisi mater sit illustris.idẽ asseuerat Guil.Bened.in.c.Raynuntius fol.156.nu.84. de testa.Iuli.Clar.lib.3. recep.sent.§. Testamentum.q.12.& tradit noster Anto.Gome.in l.3.Tauri nu.54.allegãs multos idem tenẽtes.

Quinto amplia,vt procedat in filijs emãcipatis tex.in.l.vlti.C.fami.hercis.ibi, vel emãcipatis quos prætor ad successionem vocat.

Sexto amplia,vt procedat hæc regula etiam si filij in tali testamento minus solẽni inequaliter fuerint hęredes instituti ista est cõmunis opinio.vt per Ias.nu.4.& Deci. nu.37.in. d. l.hac consultissima Paul. & Areti.in.d.§.ex imperfecto Cuma. consi.113.col.1. Alex. cons. 146.nu.12.vol.2.Deci.in.l vt liberis.nu.3. C. de colla.Rimi.col.2.Corn.nu.5.Mar.Anton. Baberi.nu.63.in.d.§.ex imperfecto.Mar.Anto. Nattæ.consi.423.nu.10,vol.2.Barb.cons.58. vol.4.Hiero.Grat.consi.90.nu.43.vol.2.Parisi.consi.34.nume.27.& nu 50.vol 2.Boeri. decisi.240.nu.9.Ferdi. Mench.vbi hãc dicit cõmunem opinionẽ de succesi.crea.§.21. nu. 64.Grego.Lup.in l.7.ti.1.par.6.Telliũ.Ferd. in.l 3. Tauri.1.part.nu.21.& post hæc scripta legi quòd hanc etiam sententiam tenet vir doctissimus & magni nominis aduocat⁹. D.Burgos de Paez.in.d.l.3. Tauri.1.par.2. concl.nu. 58.& Eman.Costa in rep.c.si pater. 1. par. in verbo in suo testamẽto.nu.2.de testa.in.6.cõmẽ.testatus. Quãuis contrariã opinionem tenuerit Roma cons.179.col.7.& cons.385.col. 2.Deci.consi.105.col.vlt.D.episc. Sego.in.c. Raynun.§.1.nu.3.de testa. & plures alii quos refert insignis Padilla in rub.C.de fideicõ.nu. 3. quorũ ipse magis cõmunem opinionẽ asseuerat. Et licet Curtius in.d.§.ex imperfecto. quadam distinctione conetur hanc controuersiã componere asseuerans, quod si est magna inequalitas non valeat testamẽtum,secus alias.ipse tamen primam opinionem quæ cõmunior est sequor, quam exposa Curtij distinctione indistincte sequitur Antoni.Nattæ in repe.d. §. ex imperfecto. q.12.nu.63.& Ema.Costa vbi paulo ante allegaui. nume.3. Quia dubium non est quin licitũ sit parẽtibus inter viuos bona sua inter filios inequaliter diuidere,dũmodo per talem inequalitatem nullius legitima lędatur, vel minuatur.l.parẽtib⁹. C.de inoffi.testa.l.si pater.& in.l.quæ pater. ff.de fami.her.& in.l.quoties.C.eo.ti.& in tali diuisione sufficeret probatio & solennitas iuris gentiũ. Ergo similiter eadem solẽnitas sufficere debet,quando id pater in vltima volũtate fecerit.vt in.d.§.ex imperfecto. igitur si liberi dispariter instituti integras habent legitimas, cur testamentum non valebit,& si alicuius legitima diminuta fuerit, tunc similiter testamẽtum valebit supplebiturque legitima. vt in.l. omnimodo.C.de inoffi.testa.

Septimo amplia,vt regula ista procedat etiã in testamento cæci,quia testamẽtum eius minus solẽne factum inter liberos firmitatẽ obtinet.ita Bar.Ang.Sali.Paul.& Alex.vbi Deci. nu.37.in.l.hac consultissima.quanuis opinionem contrariã teneat Ias.ibi nu.4. & in.d.§. ex imperfecto.nu.4.sed prima opinio cõmunis est vt fatetur Ferdi.Mencha.in.d.§.21. nu. 66.quæ probatur in.l.vltim.C.fami. hercis.ibi quibuscũque verbis,vel indicijs.quæ ratio militat etiam in testamento cæci, cæcitas equidẽ verba vel iudicia non impedit.

Octauo amplia,vt regula ista procedat etiã stante hodie in hoc regno regia.l. 3. Tauri nã licet per eius dispositionem quo ad numerum testium.d.§.ex imperfecto sit correctus in cæteris tñ quæ ad priuilegiũ testamenti conditi- inter filios spectant,ius cõmune illęsum remanet vt ,pbaui supra in reg.482.limitatione.6.

Nono amplia,vt tale testamentũ imperfectum primũ perfectum reuocet. Alex.consil. 163.6,& 8.lib.7.& consil.156.nu.6.& consil. 172.nu.1.lib.7.Gui.Bened.in.d. verbo, testamentum.nu.82.

Decimo amplia vt non tantum procedat, in filijs tenentibus primum locum succedẽdi, sed etiam in vlterioribus.ita tradit Soci.in.l.2. nu. 9.ff.de vulgari Corne.in.d.§. ex imperfecto.nu.3.vbi Mar.Anto. Nattę nu.107.versi. vigesimo quęro.dicit opinionem istam veriorẽ esse aduersus Papienses,testatur que secundũ eam consuluisse insignem doctorem Iacobũ de Puteo in ciuitate Placentiæ & eã sequitur Eman.Costa in.d.c.si pater.3.par.in verbo interdum

Universidad de Deusto
Biblioteca

terdum nu.84.de testam.in.6.

REGVLA. D. CCXXXI.

Testamentum si apparet cancellatum,& non apparet an id fuerit factũ voluntate testatoris, an non,tũc in dubio voluntate testatoris factum præsumitur. Sententia est Bar. in.l.si vnus. C.de testa.cui Ias.ibi assentitur in col. 2.quasi ad finẽ de qua meli⁹ per Alex. col.pen.in prin.qui refert bonam distinctionem Ioan.de Imo.

Limita primo, fauore legati libertatis,& ad piam causam . vt per Bar. & Ias.ibi post alios col.3. post mediũ qui firmat oẽs doctores ibi ita tenere.

Secundo limita , qñ testamentum esset penes tertium ita Ias.ibi.col.3.

ANNOTATIO.

Adde not.circa regulam hanc quod cancellatio testamenti minime vitiat eum ipso iure, sed tantum ope exceptionis. glo. est cõmuniter approbata in l.1.ff.de his quæ testa. delen. Et vide circa materiã huius regulæ Antoni. Gom.in.l.3.Tauri.nu.90.

REGVLA. D. CCXXXII.

Testamẽtum factum inter liberos à patre non reuocatúr per aliud secundum testamentum, nisi duo copulatiue concurrant. Primo q̃ pater reuocet expresse primum. Et secundum sit factum cum septem testib⁹. decisio est tex.in auth.hoc inter liberos.C. de testa.quem sic summat Ias.ibi Cõcord. l.8.ti.1.par.6.

Amplia dupliciter, & limita quatuor modis,vt per eundem Ias. ibi per vnam col.& dimidiam.

ANNOTATIO.

Adde late Deci.consi.60.alias.264.incipi.reuocatur in dubium.1.&2.col.in.2.lib. & notabilius Soci.consi.163.inci.Non fuisset opus.3. col.& consi.229 col.vltim.l.b.2. Roma.consi' 179.col.penul.Ludo. Gome.in.c.1. nume 10° de consti.lib.6.

REGVLA. D. CCXXXIII.

Testamentum perfectum non tollitur per imperfectum , nisi sint scripti venientes abinteſtato corã quinq; testibus.solẽnis est casus in.l.hac consultissima.§.si quis autem testamentũ. C.de testa.concord.l.22.ti.1. part. 6. in verb.fin.

Amplia semel & limita notabiliter,vt per Ias,ibi.1.& 2.col.

ANNOTATIO.

Adde late & diligenter Anto.Gome.in.l.3. Tauri.nu.97.cum seq.ex quo intelliges id in quo per regiam illam constitutionem huic regulæ sit derogatum.

REGVLA. D.CCXXXIIII.

Testamento eodem non licet vti contrarijs remedijs,nedum eodem tẽpore,sed nec diuersis. Qui ergo à principio egit tanquam hęres directus, & tanquam testamentum valeat,non potest postea agere iure codicillorum, vel fideicõmissi.probatur ista regula ex tex.in.l.fin.C.de codicill. vbi Ias. in col.2. ver. Nota ergo.eam firmat assignando rationem.

Limita quadrupliciter, vt per eundem ibi.d.col,2.& seq.

Testamẽtum vide supra in verbo, Clausula lo.2,& 3.

REGVLA. D. CCXXXV.

Testatori permittẽs aliquem de re sua,sibi prę̃iudicat.text.est in.l. sicut. §. venditiones. ff. quib.mod. pig. vel hypo. sol.quem tex.reputat sing. Bal. in.c.1.§.prẽterea. quib. mod. feud. amit.& in.l.venditioni. C. de vsucapi. pro emp.& est similis in.c.1. in prin. de prohi. feud. aliena. per Fed. quem tex.Bal.ibi col.pen.ad hoc notat.

Amplia notabiliter, nedum quando testator legans rem alienam prẽsente domino, sciebat alienam , sed etiam si ignorasset,& suam credidisset, ita tenet notabiliter Bald.& Sal.in.l. cum alienam.C.de lega.

Limita,quia ad hoc vt procedat regula, requiritur quod talis rei dominus expresse consentiat.nec sola præsentia cum taciturnitate sufficeret, ad inducendum consensum. Ita limitat d.§.venditioni.Alex.consi.20.vol.3. incip. Ponderatis his quæ in themate narrantur.in.6.col.quod refert commendando Ias.in.d.l.cum alienam.2. col. vbi dicit hoc alibi in specie non legisse,& quod in hoc multi decipiũtur.& illud reputat mirabile idem Ias. in.l.cum proponas. la.1. prope fin. C. de pact.& vtrobiq; sequitur & commendat ampliationem Bald. & Salic. de qua supra & vide eundem in.d.col. 2. vbi ponit aliã limitationem quam non refero , quia non opinor eam fore tantę vtilitatis.

ANNOTATIO

Adde Guil.Benedi.in eleganti repe . capi. Raynuntius.par.1.in verbo,condidit.in.1. nu. 2.Ferdi.Mẽcha.de succesi.creati.2.par.2.lib. nu.8.Et circa regulam hãc illud notabis,quod is qui consensum dedit alteri vt de rebus suis testetur,non potest volũtatem mutare ad effectum, vt testamentum reuocetur.ita sing , tenet Bal.in.l.senium.C.qui test.fa.poss. sequitur Ias.in.l.si qñ,§.vltim. C. de inoffici . test.

REGVLA. D.CCXXXVI.

Testator habens aliquod ius in re quam legat,intelligitur tantum illud ius legare,cuicunque leget. tex. est in l.si domus. §.si fundus. ff. delega.1. & ibi not.docto.vbi glo.allegat concordãres & vltra eã est tex.in.l.5. Titio & Meuio. & in.l.si domus.§.1. ff. de leg.2.

Amplia hanc regulam septem modis,& limita alijs septem , vt per Ias. in. d.§.si fundus.2.& 3.col.

ANNOTATIO.

Adde tex.in.l.serui electione.§.vlt.ff.deleg. 1.vbi Bar.Bald.Ang.Ias.Ripa & Lance. Deci. latissime huius regulæ materiam tractant.

Hanc regulam cõstituit etia Anto. Gome. in.1.tomo de vtimis volun.c.12.nu.15. quo loco 6. ampliationes ei cum quatuor limitationibus assignat & aliqua ex ea lectu non indigna infert.

REGVLA. D.CCXXXVII.

Testator si relinqt vxori sue vsum fructum omnium bonorũ,& post mortem eius aliquẽ instituit hæredem,tale legatũ vsusfructus nõ valet,quia non potest confirmari additione alicuius, secundũ opinionem aliquorum doctorũ:licet aliæ tres opiniones diuersæ reperiantur in ista.q.quas simul cũ præcedenti retulit Ias.in. l. extraneum.la 1.col.3.& 4.C.de hæred.insti.

Limita quatuor modis,vt per eum in.d. 4.col.& seq. de quo vide Alex. in.l.filius à patre.in prin.col.4. cum duab.seq.ff.de lib.& posth. à quo habuit duas ex prædictis limitationibus ipse Ias.

REGVLA. D.CCXXXVIII.

Testator pignorando, vel hypothecando rem legatam non videtur legatum reuocare,tex est in.l.qui post testamentum.C. de lega.& in. §. si rem suam.insti.eod. & hoc nulla facta distinctione, an necessitate vel voluntate pignorauerit quod sentit gloss.in d.l.

Universidad de Deusto
Biblioteca

d.l.qui post.in verbo,dedit, expresi⁹ Fab.in.d.§. si rem suam.ver. Idem rescripserunt.

Limita primo,si testator talem rem legatam pignorasset pro tanto, quod non esset verisimile illum luere eam, quia tunc illa pignoratio habet vim alienationis. Bar.sing.in.l.rem legatam.ver.fin.ff.de adim. lega. Fundatur per.l.antepe. in princi.ff.de lega. 3,& per.l.legata. in fine. ff. de supel. leg.tenet etiam Ang.in.d.l. qui post. & ibi Paul.quos ibi refert & sequitur Alex.& Ias.in prin.2.col.qui dat rationem,quia pignorare rem pro tãto quantum valet,censetur talis alienatio.& istam conclusionẽ vltra prędictos tenet Ioan. de Imo.in.d.versi. Idem rescripserunt.& Christopho.in §.si quis in rẽ.vbi legit.d.§.si rem.eod. ti. Pro quo facit not. dictum Bald.in l.volũtas. C.de fideicõmi. vbi dicit q si dedi tibi rẽ cum pacto,ne exeat manus tuas,& tu pignoraueris pro equivalenti pretio,per hoc videris conuẽtionẽ contrauenisse,quia non est verisimile quod amplius lues dictam rem. quod refert & sequitur Ias.in.l. manumissiones.col.3.ff.de ius. & iure. vbi ponit alios doctores idem sequentes. Considera tamen quod Ioan. Fab.vbi supra videtur velle q vt videatur legatum reuocatum isto casu,requiritur quod res sit pignorata pro quanto valet,& plus,& sit impotens pignorans ad redimendum,quæ si copulatiue debet cõcurrere,vt ipse dicit, restringit multum istam limitationem ideo cogita,quia alij doctores hoc non tangũt, sed videntur solum requirere,quod sit verisimile quod illam non luet, licet non sit impotens ad luendum:istam tamen principalem limitationem sublimita, quãdo testator pignoraret rem. quę fuisset maiorum suorum, quia tũc etsi pro quanto valet,pignorauerit,verisimile est quod eam redimet. ita dicit Paul.de Cast.in.d.l.qui post.& ibi sequitur Ias.in.d.2.col.& Alex. in fine licet Ias.cum non referat. idem tenet vltra eos Christopho.in .d. loco quando quis pignoraret fundum vicinum,uel domum parẽtum,vel librum in quo diu studuit,in quibus rebus cadit affectio, & sic verisimile est quod etiamsi pro iusto pretio pignorauerit, nihilominus redimet.

Secundo limita quando màritus,rẽ quam vxori donauerat, matrimonio constante pignori dedit: quia per hoc reuocatur donatio,& sic amplius morte non confirmabitur. Ita limitat Ias. in.d.l.qui post.2.col.per iura ibi allegata in glo. Quod intellige secũdum eum post Bar.in.d.l.rem legatã quãdo maritus specialiter obligasset rem donatam,secus si generaliter,quia tũc non reuocatur. quod vbi voluit ante eum Alex.quem ipse subiecuit, & refert eosdem doctores quos ipse Ias.refert,& si bene aduertas ista non est limitatio,cum regula loquatur de reuocatione legati, & ipsi de reuocatione donationis. Rationem diuersitatis vltra Ias.ibi vide per glo.quam ipse nõ allegat in.d.§. si rem. & per Fab.vbi supra.

ANNOTATIO.

Adde regiã l.17.ti.9.par.6.& ibi Greg.Alberi.Bal.& recentiores in.l.seciedum. §. possessor.ff.qui satisda.cog.Imo. Alex. & Areti. in.l.1.§ qui seruum ff.de acqui.posse. Barba. in rub.de reb.eccle.non alien.nu.71. Stephan Bertran.consi.1.incip.Viso processu.col.5. nu. 45.Fran.de Ripa.in l.filiusfamilias §.diui.col. 1.ff.de lega.1.& in.l.1.col 3.nu.12.ff.de pigno. And.Tiraq.in lib.1.de retract.in prefatiõe nu. 36.Anto.Gome.lib.1. de vlti.volũ.c.12.nu.39.

Hanc regulam vltra authorem nostrum, constituit Ioan.Lup.in rep.rub.de donati.inter

ter vir.& vxo.§.69.à numero tertio vsque ad numerum decimum,vbi in effectu easdem limitationes scribit quas hic tradit noster author & eum vide.

REGVLA. D.CCXXXIX.

Testator si instituat aliquem hæredem,& si sine liberis decesserit,substituat Gayum,posito quod ille habeat filios, illi filij non intelliguntur tacite substituti: quia licet sint positi in conditione,non videntur positi in dispositione. Probatur ista cõclusio ex glo. quam ibi sequitur Bar.& alij in.l.Lucius.la.2.ff.de hæred.instit. in glo.fin. quam communiter approbari asserit Ias.in.l. generaliter.in.1.col.ver. secũdo ex ista. C.de instit.& substit.& in.l. legatis.C.de lega. & eam dicit magis communiter approbari idem Ias.in.l. 1.col.5.C.de pact. vbi per mediã fere col.refert doctores idem sequentes.

Limita primo,in legatis quia in eis tales filij videntur tacite substituti, & regula nostra procedit in hæreditatibus.ita limitat Ias.in.d.l.in legatis.in lectu.Floren.quã dicit pulchrã, notabilẽ & vtilẽ,& multũ sibi placere, qui refert rationẽ diuersitatis quã ibi tradit Ang.eam dicit sing.idẽ Ias.in.d.l. 1.in.d.5.col.licet de hoc dubitet.

Secundo limita,vt per eundem Ias. in.d.§.col. quam non describo, quia ipse asserit quod cõmuniter reprobat.

ANNOTATIO

Adde quod licet Ioã.Imo in.l. Lutius.in.2 ff.de hæredi.instit.col.2.dixerit glo.illius legis in verbo liberos.quam hic allegat author esse sing.tamẽ similiter regulam nostrã probat alia glo.in l ex facto §.ex facto in verbo, defecisset.ibi,& ita nec ipsi habent.ff. ad Trebell. quã ibi no. Imo.19.dicens hanc esse cõmunẽ opinionem & veriorẽ.idẽ ibi asseuerant Alex. nu.3.& Ripa.nu.10.& huius regulæ doctrinã sequitur Bar.in.l.si cũ dotem. in princ.nu.10. ff.solu.matri.& in.l.si sic.in prin.nu.2.ff.de lega.3. Bald.in.l.cum acutissimi.nu.11.C. de fideicõmi.& in.l.quod satisf.col.pe.C. de bonis quæ lib.& hanc cõmunem opinionem esse fatentur Soci.in.l.cum auus.nu.111.ff.de condi. & demonstra.quo loco huius rei veritatem diligenter resoluit.idem cons.80.nu.4.vol.1.vbi dicit non esse ab hac opinione recedendũ & cons.62.col.1.vol.3. Cuma.in.l.filiusfamilias. §.cum quis.ff.de lega.1.Petrus Gerar.de Petra sancta in sing.61.vbi diligentissimus Saray.in annot.Alex.in.l.1.C.de pactis nu.10. vbi Curtius Iuni.nu.13.Purpura.nu.112.Deci.nu.15. Iacobi.nu.5.Ripa nu.7.Alex.cons.185.nu.15. vol.2.& cons.13.nu.10.vol.4.Ias.in.l. Gallus. in prin.nu.44.ff.de libe.& posthu. & in.l.pecuniam quam.nu 1.ff. si certum peta. Curti. Iuni.consi.63.& consi.96.Deci.cõs.270. col. 1.Ang.in tract.de testa.in glo.79.nu.2.Corne. in.l.1.nume.5.ff.de condi.in ser.& cõs.146. nu.19.& 20.vol.2.Zasius in tract.de substi.c. 5.nu.36. & cap.7.nu.4. Ripa.in l.Centurio. nu.159.ff.de vulga.& pupi.vbi Lancel.Gal ibi in rep.nu.159.idem in d.§.ex facto.Paul.Pari. consi.86.nu.6.2.par.Maria. Soci. Iuni. consi. 111.nu.24.vol.1.& consi.177. à numero vsque ad nu.28.vol.2.& consi.58.nu.30.& cons.141. nu. 7.& cons.180.nu.57.cod.vol. Ioan.Anto. Rub.in repeti.l.pater filiũ.nu.31.ff. de inoffic. testam.Eman.Costa in repeti.c.si pater de testa.6.in prima par.in verb.si absq; liberis.nu. 54 cum sequ.Gozad.consi.104.quod est vlti. nu.7.Bello consi.81.nu.4.Aymõ Craue.cõs. 109.nu.2.& cons.155.nu.2.& cons. 288.nu.3. Grat.cons.106.nu.43.lib.2.Bertran.consi.18. post medium lib.1.in.2.par. Emil.Ferr.in.l.1. nu.6.C.de pact.Guid.Pap.cons.22.nu.5. Catelli.Cot.in memo iuris in verbo, Filij positi in conditione.Rode.Suar.alleg.2.col.fin. Boeri.decis.155. nu.17.Laur.Silua.consi.53. nu.3. Ioan.Cephalus consi.17.nu.13.D,episcop. Segouiin.c.Raynuntius §.3.nu.2.de testamen. Anto.Gome.lib.1.vari.resolu.c.5.nu 42. insignis Padilla in.l.cum acutissimi. nu. 46.C. de fideicõmiss.Dida.de Segura in.l.3.§. vlti. nu.178.ff.de lib.& posthu. Petrus Peralta in rub.ff.de hæredi.instit.nu.175. Nicol. Euerar. in topicis iuris ciuili.col.antepen. ver. Tertio istud Guald.de arte testand.tit.de substi.cau. 19.col.1.in fine & caut.24.& egregius vir Iulius Clarus lib.3.recep.sententiarũ.q.77 & dicit Guido Pape decisi 39.nu.1.quod sententiã hanc seruat curia parlamenti Delphinalis. &

vltra

Universidad de Deusto
Biblioteca

vltra supra allegatos qui omnes doctrinam nostræ regulæ dicunt esse communem eandem asseuerat esse receptam sententiam Antoni. Corse. in reperto. Abba. in verbo. substitutio. vbi ex professo eam examinat & in eius comprobationem viginti fundamenta & rationes adducit, & testatur sic ipse consuluisse & obtinuisse in causa. Sed potissime regulam hãc confirmat tex. in. l. generaliter § cum autem. de institu. cum dicit imperator fideicommissi conditionem euanescere, neq; dicit filios grauati vocatos esse. Præterea dicit tex. ille filium naturalem grauatum restituere hæreditatem, si sine liberis decessisset, susceptis vero liberis portionem in qua fuit à patre institutus in liberos suos posse transmittere, igitur liberi illi in hac specie habebunt portionem illam iure transmissionis à suo patre immediate, non vero iure fideicommissi à primo testatore quod si vocati illi fuissent, iure fideicommissi illam portionem caperent, non vero iure transmissionis l vnum ex familia. § si de falcidia. ff. de lega. 2. l. cohæredi. §. cum filiæ. ff. de vulgar. Secundo rem hanc adiuuat egregia decisio text. in. l. cum proponas. in fine. C. de pact. vbi fideicommissum fratribus reciproce relictum à fratribus potest eorum pacto remitti, & manifestum est quod in tali fideicommisso intelligitur illa conditio, nisi liberi nascerentur. l. cũ auus. ff. de condi. & demonstr. l. cum acutissimi. C. de fideicõmi. Regia l. 10. ti. 4. par. 6. & ibi Grego. Lopez. in gloss. *Siempre se entiende por derecho* Et tamen remitti potest, ergo sequitur quod illi liberi tacite subintellecti à iure non sunt vocati ex dispositione testãtis. Tertio non mediocriter receptam sententiam sulcit tex. in. l. ex facto etiam agitatum. ff. de hæredi. instit. vbi decisum est quod ex illis verbis, si mihi seyus hæres non erit, Sempronius hæres esto, à contrario sensu non videtur hæres institutus. Sic igitur licet testator dixerit si sine liberis decesserit non propterea à cõtrario sensu filij ex illis verbis intelliguntur esse substituti. Quarto similiter suffragatur text. in. l. ex facto §. ex facto. ff. ad Trebel. vbi deportatio patris grauati vt hæreditatem restituat, si sine liberis decedat, nocet filijs in deportatione susceptis vt minime ad bona paterna admittantur. Sed si filij illi censerentur vocati à primo testatore substituente nihil filijs grauati illius nepotibus paterna de portatio officeret.

Sed sunt quamplurimi & non vulgaris authoritatis viri, qui doctrinam huius regulæ impugnando existiment, hos filios in casu huius regulæ esse à testatore ipso vocatos. inter quos sunt Old. & Salic. in. l. 1. ff. de condi. inser. vbi Alberi. nu. 3. dicit opinionem hanc esse humaniorem. & multi eam sequuntur quos allegat Ripa. in. l. Centurio. nu. 159. ff. de vulga. & pupill. & in hãc partem adducit plures rationes Barb. in. d. l. cum acutissimi. nu. 186. & 16. fundamenta in eius confirmationem adducit Anto. Corse. in rep. Abb. in verbo, substitutio. licet ipse primam opinionem sequutus illis satisfaciat Anto. Gome. alios allegans lib. 1. variorum. c. 5. nu. 43. quo loco dicit quod in iudicãdo & consulendo ipse non recederet ab hac opinione. & hanc cõmunem esse fatentur Curtius Sen. consi. 52. nu. 43. Barba. consi. 55. nu. 8. vol. 2. Soci. Iuni. consi. 158. nu. 31. vol. 1. idem Soci. consi. 174. & consi 168. nu. 75, & cons. 177. nu. 69. vol. 2. & cons. 145. nu. 35. & consi. 110. nu. 20. vol. 3. & hanc sequitur Chassa. cõs. 14 nu. 1. Ioan. Coras. lib. 2. Miscel. c. 19. Parisi. consi. 50. nu. 17. vol. 3. Fortuni. in. l. Gallus. in prin. nu. 92. ff. de lib. & posth Forcatulus dialogo. 50. Sed primam opinionem tanquam veriorem & magis communem sequor.

Primam vero limitationem huius regulæ sequitur Cor. in. l. in legatis. C. de leg. Iaf. in. l. pecuniam quam. ff. si cert. pet. Sed opinionẽ contrariam, imo quod huius regulæ dispositio non solum habeat locum in hæreditate, sed etiam in legatis. tenet nostræ Hispaniæ decus iam ex titulo intelliges esse D. episcop. Segou. in c. Raynuntius. § 3. nu. 6. de testam. Catelli Cot. in memor. iur. in verbo, Filij positi in conditione. Antoni. Gome. d. c. 5. nu. 42. Lancellotus Galli. in. l. Centurio. nu. 451. ff. de vulga. & pupi. & hanc opinionem cõmunem esse fatentur. D. Anto. Padilla in. d. l. cum acutissimi nu. 48. C. de fideicommissi. & Claud. de Seyselo. in. l. ex facto § ex facto. ff. ad Treb. Nulla equidem legitima differentia inter hæreditatẽ & legatum reperiri potest, & ideo communis hæc opinio tenẽda est propter tex. in. l. si quis sub conditione. ff. si quis omissa caus. testa. vbi in legatis etiam positus in cõditione nõ cẽsetur positus in dispositione.

Ex quo nouissime infero in melioratione tertiæ & quintę partis bonorum facta à patre, si melioratus fuerit grauatus, vt si absq; liberis decesserit, bona in quibus melioratio facta fuit restituat alicui fratrum, si filios relinquat, illi equidem à meliorante vocati non censentur, & ea ratione minime licebit his filijs si pater illa

illa bona alienauerit, vendicare quod vtilissimum censeo.

Secundam autem limitationem Iaf. in. d. l. 1. nu. 12. C. de pact. quã non refert author, sed se remittit ad Iaf. dicens esse communiter reprobatam, veram esse censeo vt ex sequẽtibus apparebit. Limitat igitur Iaf. in. d. loco regulã hanc vt non procedat, quãdo liberis positis in conditione, adiectum esset aliquod grauamen: nam per hoc intelligerentur tacite substituti, quod Bar. voluit in. d. l. Centurio. nume. 37. Exemplum autem huius rei ita fingitur, si testator dicat in hunc modum, instituo Titium & si sine liberis decesserit, restituat hęreditatem Sẽpronio, aut si ipsi filij Titij sine liberis decesserint restituant etiam eandem hæreditatem nam per huiusmodi grauamen illi filij cẽsentur tacite substituti & hoc sequuti sunt D. episcopus. in. d. § 3. nu. 5. Anto. Gome. in. d. 5. nu. 45. Ludo. Gozadi. cons. 26 nu. 23. Stepha. Bertran. consi. 113. incip. Tota difficultas. lib. 3. Soci in. l. cum filio. in. 2 not. ff. de lega. 1. & consi. 249. & cõsi. 201 lib. 2. Cor. in. l. ab eo. C. de fideicommiss. Curti. Sen. consi. 51. cum sequen. Ioan. Crot. in repe. c. Raynuntius. de testa. ad finem Lancel. Galli. in repe. d. l. Centurio. fol 24. Vldari. Zasi. in tract. de substi. in rub. compendiosę. Deci. consi. 203. quam opinionem communem esse fatentur Paul. de Cast in. d ab eo. Alex. qui allegando Paul. idẽ asseuerat cons 64. nu. 2. vol. 5. Corne. consil. 1. nu. 20. vol. 3. & esse veram magis cõmunem & æquam sententiam affirmat Ioan. Cephalus multa diligentissime cumulans consi. 93. incipi. Cum testamento. nu. 1.

Contrariam tamen opinionem, imo quod etiam si dicti filii positi in conditiõe fuerint à testatore grauati, nec in eo casu tacite substituti cẽseantur. tenuit Alb. in rub. ff. de vulgar. & pupi. nu. 93. & hanc opinionem cõtra Bar. e ommunem esse testatur. Soci. 62. nu. 10. lib. 3. Iaf. in. d. l. Centurio. nu. 57. & in l. 1 C. de pactis. nu. 11. & cons. 35. col. 2. & col. fi. lib. 3. Cur. Senior. consilio. 42. nume. 7. & consi. 45. nu. 25. & consilio. 63. nume. 6. quem refert Ruin. consi. 136. nu. 16. lib. 3. Deci. consil. 270. nu. 1. & consili 291. in fine & 384. nume. 6. Ripa in d l. Centurio. nu. 166. & sequen. in. l. 1. C. de pactis nu. 11. vbi Ferr. nu. 8. idem in consi. 59. nu. 5. Parisi. consi. 31 nu. 4. lib. 2. & consi. 44. nu. 7. ed volu & consi. 87. nu. 13. ed. vol. Bello. consi. 81. nu. 5. Soci. Iuni. cõsi. 12. nu. 4 lib. 1. & cons. 118 nu. 22. cod. volu. D. episcop. Segou. & Gomezi. in locis nouissime allegatis vltra quos idẽ affirmant Claud. in. d. l. ex facto. § ex facto col. 1. ff. ad Trebel. Hieronymus Albanus consi. 11. ver. Secundo dicitur. Ripa. in. l. 1. de pactis. nu. 12. Iulius Clarus lib. 3. receptarum sententiarum. q. 78. Sed ipse primam Bar opinionem tanquam communem & veriorẽ censeo nam licet grauamen solum minime induceret dispositionem. l. hæreditas ad statium. ff. de hæredi. insti. ex grauamine vero ne inutile efficiatur constat, voluisse testatorem honorare filios quos posuit in conditione.

Tertio vltra authorem, limito regulam vt non procedat quando testator dixerit si Titius decesserit sine filiis masculis restituat hęreditatem sempronio quia hi filij videntur a testatore vocati. Ita tenet Guald. de arte testãdi ti. 5. caut. 36 & plures sequuntur hoc quos refert Fran. de Ripa. in. d. l. Centurio. Sed cõtrariam opinionem cõmunem esse testatur idem Ripa. in. d l. 1 nu. 9. de pactis. & in. d. l. Centurio. nu. 162. D. episcop. Segob. in. d § 3. nu. 5. At pro ista limitatione plurimũ vrget, quia cum masculos testator meminerit voluisse videtur illa bona conseruari in familia, & hac ratione prudentissime insignis Padilla. in. d. l. cum acutissime. nu. 47. huius rei decisionem iudicis arbitrio relinquit, qui ex mente testatoris & ex aliis coniecturis veritatem arbitrabitur. Non tamen me latet curiam Delphinatus secundum communem opinionem Ripę & aliorum olim iudicasse, vt videri licet in decis. 599.

Quarto limita vt regula non procedat, quãdo vestigia vel indicia aliqua apparuerint, voluntatis testatoris volẽtis filios illos vocare quos in conditione posuit, hoc equidem casu fideicommissum inducitur. ita Paul de Cast. cons. 86. nu. 8. vol. 2. Alex. consi. 64. vol. 5. Corne. consi. 97. vol. 1. & consi. 104. vol. 4. & aliquas huius rei coniecturas scripsit Ripa. in. d. l. Centurio. Et aliquas etiam cõmemorat doctissimus & magnæ diligentię vir Iulius Clar. lib. 3. receptarum sententiar. § testamentum. q. 79. In quibus omnibus coniecturis maxime versabitur religio iudicantis, qui secundum ejus conscientiam diligenter æstimabit an testator verisimiliter eos filios, siue descendentes in conditione positos, vocare voluerit, & licet singulæ forte non prodessent si tamen duæ vel plures concurrant, & conscientia sua suadeat, poterit intrepide contra. d communem opinionem iudicare. Et limitatio hæc ex eo fulcitur q fideicõmissum vniuersale induci potest ex testa

Universidad de Deusto
Biblioteca

testatoris præsumpta voluntate, etiam si nulla rogatio fiat. tex. in l. cum proponebatur in fine. l. Titia Seyo §. Seya libertis. ff. de lega. 2.

REGVLA. D. CCXL.

Testator non potest hæredi remittere confectionem inuentarij. ita Bal. in l. fin. §. cum igitur. C. de iure delibe ran. Bar. & alij in l. nemo potest. ff. de lega. 1.

Limita quod illud est verum in prę iudicium creditorum hęreditariorum qui tractant de damno, sed in prętiudi cium legatorum, seu fideicómissorum potest secúdum Paul. in. d. l. nemo po test. sequitur Ias. in. l. cum necessitatē. in fine. C. de fideicommi. vbi refert Alex. idem tenentem.

ANNOTATIO.

Adde Fran. Crem inter consi. Alex. consi. 62. nu. 1. lib. 4. vbi testatur regulam istam esse communiter receptam idem fatetur Iuli. Clar. lib. 3. recep. sent. § testamentum. q. 66. Et vt melius regulam intelligas animaduertendum censeo, q̃ ex confectione inuentarij plures o riuntur effectus in prętiudicium hæredis, quo rum aliqui concernunt beneficiū creditorum defuncti, puta, quia si hæres non fecit inuenta rium tenetur creditoribus vltra vires h reditatis. Aliqui vero concernunt beneficium lega tariorum & fideicommissariorum, quia hæres non conficiens inuentarium, non detrahit fal cidiam, neque trebellianicam sed præstare te netur integra legata, & fideicommissa. Dico ergo, aut queris an testator possit remittere hę redi confectionem inuentarij in prætudicium & fraudem creditorum & asseuero, quod non: quia creditoribus suis non potest aliquo modo prętudicare. ita tenent communiter doctores vt affirmat Aymon consi. 174. nu. 11 idem te statur Ioan. Anni. in. l. nemo potest. nu. 406. & ideo non obstante tali remissione si hæres minime confecerit inuentarium, tenetur ipsis creditoribus in solidum satisfacere. Aut quæ ris, an possit testator inuentarium remittere in prætudicium legatariorum & fideicommissa riorum & Bal. in l. fi. nu. 6. C. arb. tutel. tenuit quod non, sed in contrarium est cōmunis opi nio q̃ scilicet in prætudicium legatariorum & fideicommissariorū & cohęredum possit testa tor inuentarium remittere. ita dicit Pari. cōsi. 68. nu. 17. lib. 2. & contra Bal. fatetur esse cōmunem sententiam Crauet. d. consi. 174. nu. 11. D. episcop. Segou. in. c. 1. de testa nu. 17. Et ideo hoc casu poterit hæres, etsi inuentarium non confecerit retinere sibi falcidiam & Tre bellianicam in eorum præiudiciū. Sicut enim testator potuit nihil ipsis relinquere, ita multo magis in eo quod relinquit, poterit eis præiudi care. Et vtrum testator possit remittere vsufru ctuario confectionem inuētarij dic quod non & hæc est communis opinio teste Soci. Iun. consi. 115. nume. 18. lib. 1. Bello. cōsi. 54. nu. 4. Quod efficaci & neruosa ratione probatur. Si enim testator nō potest remittere vsufructua rio cautionem de vtendo fruendo arbitrio bo ni viri, & de restituendis rebus finito vsufru ctu, & de præstanda æstimatione illarum quę vsu consumūtur l. 1. C. de vsufruct. & est com munis opinio vt fatentur Soci. cōsi. 131. nu. 4. lib. 1. Bello. d. consi. 54. nu. 3. Ioan. Direct. de arte testan. ti. 8. caut. 1. nu. 1. Ioan. Anni. in. d. l. nemo potest. nu. 16. neq; etiam debet posse remittere confectionē inuentarij quia est ne cessarium antecedens ad ipsam cautionē præ standam & an testator possit tutori confectio nem inuentari remittere dic quod sic tex. est Clarus in l. fin. C. arbi. tutel. tenuit Bar. in. d. l. nemo pōt. nu. 12. vbi Ias. 2. lect. nu. 65. Claud. nu. 21. latentur esse communem.

Ampliahoc q̃ de tutore dixi vt procedat in tantum, vt nihil interest, an testator prohibeat inuentarium fieri vel eius cōfectionem remit tat. arg. l. 2. C. vt in possess. lega. vbi tex. loquēs de cautione præstanda dicit, *remisserit* iuncta. l. 2. C. de vsufru. vbi lex dixit *prohibuerat* ta men idem de prohibitione quod de remis sione iudicatur, vt in dictis locis probatur. & hæc ampliatio colligitur ex Bar. in. d. l. nemo potest vbi Alex. & Ripa. nu. 85. hanc esse magis com munem opinionē testantur, & ibi Ruin. Cro tus & Annibal. nu 388. idem asseuerāt Deci. consi. 15. nu. 12. Parisi. consi. 21. nu. 53. lib. 2. Go zadi. consi. 18. nu. 14. Ioan. Plotus. de iu litem iurād. § 9. nu. 21. & nouissime doctissimus Li centiatus Gaspar Vaetius in celebri illo & om nibus numeris absolutissimo tracta. de decima tutori præstanda. c. 2. nu. 48. Quicquid in contrarium voluerunt Ioan. And. in addi. ad Specu. tit. de tutore. §. generaliter ver. hoc au tem notorium. Ang. in §. præterea. insti. de ex cepti.

excepti. Salic. in. l. vlti. C. arbi. tute. Aufreri ad Capellam Tholo. q. 288. qui requirunt vt te stator expresse vetet confectionem inuētarij. Sed illorum opinio communiter reprobatur, vt nouissime colliges ex doctissimo Iulio Clar. lib. 3. receptarum sent. § testamentum. q. 66. vbi dicit, quod licet contraria opinio est mul tum colorata & maiore fapiat æquitatē, & ipse dum esset scholaris Bononiæ disputationis gra tia tenuerit, tamen in practica à communi nō est recedendum.

Secundo amplia regulam, vt non tantum procedat quando testator prohibuit inuentarium fieri vel remisit, & sic claris verbis di sposuit, verum etiam si tacite, vt si tutores vel curatores ædendis rationibus liberaliter. & iusserit eos esse analogistos & ea ratiōe in hoc casu propter inuentarium non confectum iurari contra eos in litem non po est. vide glo. & doctores in. l. quidam decedens in ver. analo gistos. & in. l. tutor qui repertorium. ver. nisi forte. ff. de adm. tutor. faciunt notata per Ful go. consi. 25 incipi. spectabilis. col. 2. & per De ci. consi. 192. col. vlti. not. Ioan. Plotus in dict. tract. § 9. nume. 2.

Tertio amplia, vt ita firmissima sit hæc in uentarij prohibitio vel remissio, quod si ea cō tempta, tutor vel curator absque iudicis facul tate sibi ex legitima causa concessa inuentariū fecerit, censetur esse in dolo vt consuluit Ful go. d. cōs. 25. col. 2. quē sequitur Ioā. Plotus in d. §. 9. nu. 21. vbi dicit quod ex ist dolo si iudi ci visum fuerit inspecta qualitate personarū, tēporis & causę, posset iuramentum in litem deferri. Sed ego non video quo iure hęc Fulg. & Plo opinio procedat nec dolum aliquē in proposito casu reperio, cum is nūquam præsu matur. Imo præsumendū est tutorē vel curatorē tanquā virū rectissimę fidei & ad suæ co scientiæ maiorem exonerationem fecisse inuē tariū, & noluisse vti magna fiducia quā de ei fide & integritate testator habuit, quod tā quā in eius fauorem introductum renuntiare iure licet, alias equidem quod in illius vtilitatem & commodū introductū est. in eius dānum & in cōmodum retorqueretur & sic introductum ad vnum effectum operaretur contrariū con tra regulam tex. in. l. legata inutiliter. ff. de a dim. leg. cum simi.

Primo, tamen limita supradictā cōmunem conclusionē vt nō procedat, si iudici visum fuerit pupilli vtilitati expedire inuentariū fie ri, quia tunc inuētarium iussu iudicis fieri de bet, non obstante testatoris prohibitione. arg. tex. in l in confirmando. ff. de confirm. tuto. l. 3. §. quoties. ibi, *Si pater minus perpenso cōsilio.* ff. de adminis. tuto. not. Ioan. And. in addi. ad Specul. tit. de tutore. §. generaliter. ver. hoc au tem. Bar. in. d. l. nemo potest nu. 12. & ibi Are ti. & Ripa. nu. 84. & Crotus, col. 22. Ang. consi. 245. Areti. cōs. 22. col. 2. Guid. Pap decis. 352. Segur. in. l. si ex legati causa. nu. 21 ff. de verb. obli. Ferd. Ilef. in. l. filius familias §. diui. ff. de lega. 1. nu. 71. Gualde. de arte testan. rub. de tu tore. c. 3. Et hanc opinionem communem esse fatetur Couar. lib. 2. vari. res. c. 14. nu. 4. Iuli. Clar. vbi paulo ante eum allegaui. Thom. Grā ma. Neapoli. decisi. 7. nume. 5. &. 6. Deci. cōs. 349. col. 2. post medi. Aymon consi. 193. nu. 9. quo loco disputat an ea causa quæ debet mo uere iudicem, debeat esse ignota testatori & superuenire de nouo quę opinio q̃ uisima est potuit sane testator cogitare pupillo pro futu rum, ne inuentarium conficeretur, & in hoc falli, vel forte tale quid post testamentum cō ditum aut mortem testatoris emersit, quod no uo remedio indigere videatur.

Secundo declara nam licet inuentariū fieri prohibeatur debet tamen fieri descriptio bo norum. ne supprimātur. ita tenet Ioan. Sanxō in consue. Turo. tit. *Des tuteurs, & curateurs.* arti. 2. & 3. Bartho. Chassa in consue. Burg. rub. 6. § 6. in verbo, *Par inuentaire.* nu. 27. Li centiatus Baetius in d. tract. de decima tutori præstanda. c. 2. nu. 50.

REGVLA. D. CCXLI.

Testatoris nuda voluntas, nedum coram septem testibus sed coram tri bus tantum declarata, qua nolle va lere quoddam testamentum fa ctum solenne & validum firmauit, iuncto lapsu decemnij, operatur reuocatio nem primi testamenti validi & so lemnis. text. est not. & vnicus secun dum Iasso. in. l. Sancimus. c. de test. in pen. col.

Limita tribus modis, vt per eū ibi.

ANNOTATIO.

Adde circa huius regulæ materiam nostrū Anto. Gome. in l. 3. Tauri. nu. 102.

Universidad de Deusto
Biblioteca

REGVLA. D.CCXLII.

Testatoris prohibitio de non alienando certas res facta cum causa, vel contemplatione certæ personæ valet & tenet, & impedit domini translationem. tex. est in l. filius familias. §. diui. ff. de lega. 1.

Amplia quatuor modis, & limita quatuordecim, vt per Ias. in. d. §. diui. col. 9. & 10.

ANNOTATIO.

Adde tex. in l. cum pater. §. libertis. ff. de lega. 2. & in l. Titia Seyo. §. Seya. liberis. eo. ti. & in l. peto. §. fratre. & in l. codicillis. §. instituto. eo. ti. & in l. voluntas. C. de fideicommi. & regiam. l. 44. ti. 5. par. 5. & de huius regulæ materia vltra ordinarios interpretes vide Antoni. Gom. in l. 40. nu. 38. Tauri. illud vero notabis quod licet grauatus de bonis restituendis in casu in hac regula constituto alienare non possit interim tamen dum viuit illarum rerum dominus esse censetur, vt loquendo in maioratu asseuerat Gome in d. loco. nu. 75. sequitur Pinel. in l. 1. par. 2. nu. 5. C. de boni. mater. Ferdi. Mencha. de de succesi. creat. 1. par. lib. 1. §. 10. nu. 87. Licet contrarium tenuerit Rode. Suar. vir apud Hispanos magni profecto nominis in l. quoniam. in prin. fo. 189. C. de in offic. testa. & Gom. Arias in l. 46. nu. 5. Tauri. quos merito reprobat Pinellus vbi supra.

REGVLA. D.CCXLIII.

Testatoris prohibitio de nõ alienãdo certas res sine causa, nec respectu certę personæ dicitur esse nuda & sic nõ valet, neq; impedit translationẽ dñij. Hęc regula colligitur ex dictis Bar. in l. filius familias. §. diui. ff. de lega. 1. & ibi Ias. in lectu. 2. col. 8. pro ea allegat. tex. in l. pater filium. §. Iulius Arippa. ff. de leg. 3. & in l. Lucius. eo. ti. vltra. d. §. diui. qui etiã probat hanc conclusionem vbi Ias. 1. col. ponit eius rationem, & eam confirmat.

Limita. 8. modis, vt per Ias. d. §. diui. d. col. 8. cum sequen. parte.

ANNOTATIO.

Adde Anto. Gome. in l. 40. Tauri. nu. 37. Et an pactum de non alienando impediat dominij translationẽ late dixi supra in reg. 208.

REGVLA. D. CCXLIIII.

Testatoris voluntas semper est seruanda, & magis attẽdenda quam verba. tex. est ex quo ista regula colligitur. in l. si quis filium. C. de liber. præ. facit. tex. in l. in conditionibus primũ locũ. ff. de condi. & demon. & in l. cũ virum. C. de fideicómi. & in l. cũ proponeretur. ff. de lega. 2. & tex. not. in l. Publius. ff. de códi. & demon. & faciunt plura quę cumulat Ias. pro ornatu huius regulæ in. d. l. si quis filiũ. col. 1.

Limita primo, si verba secundum propriũ, vel saltim impropriã significationem possunt conuenire menti, quia tunc procedit. d. regula, alias secus. vt in l. in ambiguo. ff. de reb. dub. quod not. ibi Bar. dum respondet ad d. l. non aliter. ita limitat Alexand. in dict. l. si quis filium prope finem. ita etiam restringit ibi Iasso. ver. Secundo intellige.

Secundo limita, si voluntas testatoris transiuit ad dispositionem: quia non sufficit quod testator velit nisi disponat text. est cum exemplo. in l. quidã cum filium. ff. de hæredi. insti. secundum Bald. ibi, nam licet testator ibi voluit hęreditatem ad filium venire, tamen quia non disponit, non potest agi ex testamento. ita limitat Ias. in. d. l. si quis filium. 1. col. ver. limita.

Tertio limita, quando de mente testatoris potest constare. in dubio autem testator præsumitur voluisse, quod verbis exprimit. Ita restringit Ias. in. d. l. si quis filium ver. Tertio intellige.

ANNO

ANNOTATIO.

Adde circa primam partem huius regulæ quando & quibus casibus testatoris voluntas sit seruanda vel ne, plenissime per Ferdi. Mencha. de succesi. creati. 1. par. li. 1. §. 3. cum multis seq. vbi plurima lectu nõ indigna circa istũ institutum scribit.

REGVLA. D. CCXLV.

Testis ad hoc vt incidat in falsitatem, & possit puniri de falso, oportet quod falsum deponant super facto principali, in quo consistit substantia negotij, propter quod principaliter examinatur. secus si super alijs: quia tunc licet mẽtiatur, non tũ cõmittit falsum nec potest de falso puniri, sed tantũ arbitrio iudicis. regula est per supradicta verba à Ias. descripta in l. fin. C. de bono. posse. secund. tab. col. 6. in fine referendo Iacob. Butrig. in l. Luci°. ff. de infam. vbi illud summe cõmẽdat Ang. & refert etiam eundẽ Ang. in cõs. 193. incip. Visis processibus. in col. 2. vbi p mirabili cõmendat hoc: & refert hoc etiã idẽ Ias. in l. si qs nec causam. in col. 4. ff. si cer. peta. & in l. 1. ff. de offici. eius cui mand. est iurisd. in col. 10. in fine & Segur. in repe. l. 1. §. si vir. ff. de acqui. posse. fol. fi. col. 2. Exemplum huius regulæ est vt si testis dicat falsum, interrogatus an sit consanguineus alicuius partis, & neget cum sit eius consanguineus, quo casu loquuntur Iacob. & Ang. vbi supra, vel si interrogatus de loco suo, vel de parrochia, vel de ętate, vel simili dicat falsum, vt tenet Anto. in. c. cũ causam. in fine de testi. & dicit etiam in æternum not. supra dictam conclusionem idem Ias. in l. si ex falsis. pen. col. in fine. C. de transact. commendat etiam supra scriptam conclusionem Ang. Alber. in tract. de testibus fo. 8. col. 4. qui tractatus est insertus in primo vol. tract.

Limita supra dictam regulam, & intellige quando illud esset omnino impertinens ad causam, sed si aliqua liter tangeret esset secus. ita not. Fran. de Are. in consi. 71. incip. Diligenter & mature prospectis. in col. 2. quod refert & sequitur pro limitatione huius regulę Ias. in. d. l. fin. C. de bono. poss. secund. tab. col. 7. in prin. Et vide in materia huius regulæ quæ ponit Franc. Cur. in tract. de testib. col. 4. ver. Quinta conclusio. qui tractatus habetur in primo vol. tract.

ANNOTATIO.

Adde Bar. qui doctrinam huius regulæ tenuit in l. si ex falsis. in 2. lect. in fine vbi doct. omnes maxime Alcia. nu. 33. qui cæteris ex actius hoc resoluit. C. de transa. Lanfra. Balb. deci. 21. Caro. Rui. consi. 41. nu. 2. vol. 4. Hier. Grat. consi. 74. nu. 9. vol. 1. & cons. 43. nu. 25. lib. 2. Alex. cons. 5. nu. 10. lib. 1. Deci. cõsi. 100. col. 4. vol. 1. & in l. 1. §. creditũ. nu. 7. ff. si cert. Salic. qui dicit sic obseruari in practica in. d. l. ex falsis. Ioan Plotus. in tract. de in litem iuran. §. 43. nu. 12. Hippo. sing. 76. D. Castillo in l. 83. Tauri, in verbo, *Quando se prouare*. Mar. Anto. Nattæ consi. 96. nu. 1. vol. 1. & secũdum regulam hanc iuducauit olim Neapolitanus senatus teste Thom. Grãma. decis. 43. & eam ex Alex. dicit cõmuniter teneri Catelli. Cotta in memor. iuris in ver. Iuramentum est quid indiuiduum, quem vide & doctissimum virum Iuli. Clar. lib. 5. recepta. sentẽ. §. falsum. ver. sed quid si testis. quo loco dicit hanc esse receptam sententiam.

Amplia istam regulam, vt non solum eius dispositio procedat in testiũ depositionibus verum etiam instrumentis, in quibus si falsitas aliqua in parte aliqua non substantiali reperiatur, non ex eo in alijs partibus tanquam falsa sunt repellenda. ita determinat Inno. in. c. fraternitatis de hæreti. vbi Abba. & Felin. nu. 19. Bald. & Paul. in. d. l. si ex falsis. vbi Ias. nu. 9. Iacobi. nu. 20. Riminal. col. fin. Alci. nu. 28. Curti. Seni. nu. 53. Bellame. decis. 47. Ias. in l. 1. §. hoc autem. num 9. ff. de noui oper. nunti. Alex. cons. 88. vol. 5. Ioan. Plotus in. d. tract. de in litẽ iuran. §. 43. nu. 12. Petrus Auẽda. de ex

Universidad de Deusto
Biblioteca

equend.mand.regum.c.27.nu.19.& hãc esse communem sententiam fatetur genere, mortus, literis, & dignitate illustris D. Antonius Padilla in d.l.si ex falsis.nu.15.quo loco Paul.Castren.exemplum fingit in tabellione dicente aliquid fuisse factum in domo Titij, cum domus illa non sit Titij sed Sempronij.

Et vltra vnicam limitationẽ in hac regula ab authore constitutam, limita secũdo, vt eius doctrina non procedat quando testis iurasset veritatẽ dicere, super omnibus de quibus fuisset interrogatus. ita singulariter limitat Bal. in prin. de controuer. inuesti. col. 2. & ibi eum sequitur Matthęus de Afflictis. nu. 32. & plures hoc approbantes refert Catelli. Cotta idem sequutus in memor. iuris in verbo, iuramentum est quid indiuiduum col. 2.

REGVLA. D.CCXLVI.

Testis domesticus regulariter non admittitur tex. in. c. in literis. de testi. & in. l. etiam. C. eo. & in. l. 1. §. ad quæstionem. ff. de quæsti. Et habes Hispane bonam. l. in par. 3. tit. 16. l. 18.

Amplia hoc procedere etiã in cõcubina, quę tanquã domestica repellitur. tenet Bal. in. l. 2. de testib. idẽ etiã Ang. & Ias. in. l. sed & si quis. in prin. ff. si quis cauti. quos refert & sequitur Ioã. Lup. in rep. rub. de dona. inter vir. & vxor. fol. 29. col. 3. in fine per quẽ vide plura in quibus assimilatur concubina vxori.

Limita primo, si sit prẽsens pars cõtra quã producitur, & taceat quia tũc purgatur tale vitiũ domesticitatis: cũ talis inhabilitas in teste sit in eius fauore introducta. ita tenet Bal. dicens hoc esse menti tenẽdum in. l. si quis testibus. col. fina. ver. dubitatur. C. de testi. tenet Alb. in tract. de testib. fol. 3. col. 3. in prin. qui tractatus habetur in 1. vol. tract. q̃ ampliat etiã si pars quæ sciebat eũ domesticum, ignoraret eum posse repelli, si tamen opponatur, & hoc non obstante examinetur, nõ solum non probat, imo nec facit indiciũ. ita tenent Fel. sic intelligens dicta per Abb. ibi in. d. c. in literis. col. fin. ver. Secũdo nota quod testis. pro quo faciũt dicta per Hipp. sing. 198. incip. Testis qui nõ debet examinari. & vide etiã Bertach. in tract. de episc. lib. 4. par. 5. col. 2. ver. 16. vbi ponit hanc limitationẽ & pro ea allegat Spec. & Ioan. And. in eius addi. & postea allegat Bald. post Nicol. in. l. etiam. C. de testib. qui dicunt contrarium, scilicet quod etiam parte non opponente repellũtur domestici, si constat ex actis, & relinquit cogitandum.

Secundo limita, in domesticis Principis, vel regis ratione iurisdictionis tenet Hippol. in. d. §. ad quæstionẽ. in prin. referẽdo Ioã. And. Imo. & Spec. quod intellige iuxta distinctionẽ Areti. in. d. c. in literis. quam ibi sequendo refert Feli. col. 2. ver. Fallit primo. Et de ista limitatione vide Stepha. Auf. in tract. de reprob. testiũ in litera. D. in parte Domestici in col. 3.

Tertio limita, in famulo nõ habẽte salarium tenet Specu. in. ti. de teste. §. 1. versi. sed de quo mercenario, &c. Quod dicit sing. Hipp. vbi supra vbi refert Roma. idem seq. & sequitur etiã idem Hippo. in. d. l. 1. §. idem Numio. ff. de quæsti. col. pen. in fine & in sing. 5. in ordi. incipi. regula est.

Quarto fallit, si agatur de ꝓbatione rerũ, quę melius quã per alios, solẽt per domesticos verisimiliter sciri. ita restringit Fel. in. d. c. in literis. col. 3. ver. Fallit tertio. vbi hoc fere per vnã col. ꝓsequitur ita etiã tenet Ias. in. d. l. sed & si qs. in prin. 1. col. ff. si q̃s caut. & vide Parid. de Puteo in tract. findi. fo. 93. c. testis an familia. vbi cõcludit quod familiares iudicis, vel potestatis possunt esse testes ad ꝓbãdũ ea quę fũt gesta in officio, & quę per alios ꝓbari nõ possunt: vt quia sunt gesta in palatio potestatis, vel de nocte, & quòd iudex

iudex nõ excessit modũ in tortura, in qua tortus defecit. quod nota. Et ex hac limitatione dicit Areti. in consi. 13. col. 9. quod matrimonium clandestinum contractũ in domo, potest per domesticos probari. & hanc etiã limitationẽ sequitur Bertha. in. d. tract. de episcopo. in. d. 4. lib. in. 5. part. col. 21. in. 3. limi. quod benè declarat, & hanc etiã limitationẽ restringit Felin. post Aret. ibi in criminalibus. & prædictã limitationẽ cum sublimitatione sequitur Hipp. in. d. §. ad quæstionẽ. col. 2. ver. Limita tertio. ꝓ quo vltimo põderat tex. ibi quẽ dicit neminẽ allegare.

Quinto fallit in vxore, quę pro viro admittitur. tenet Specu. in tit. de teste. § 1. versi. sed nunc quid de vxore. Contrariũ tñ concludit Hippol. vbi supra vltra quẽ adde quod contrariũ etiam tenet Ioan. de Plate. in l. quicũque. C. de re mili. lib. 12. & glo. in. d. l. etiã. & Ias. in. d. l. sed & si qs. in prin. ff. si quis cau. vbi illã glo. & alias ad hoc allegat & Alb. in. d. tract. de testi. fo. 12. col. 1. §. superest nunc videre. vbi dicit quod communiter tenetur, quod vir & vxor repelluntur à testimonio, propter continuam cohabitationem & affectionem. Et contrarium etiam tenet Ioã. Lup. in repeti. rub. de dona. inter vir. & vxor. fol. 29. col. 3. quasi ad fin. & vide Hispane. l. 15. ti. 16. par. 3. quę hanc opinionẽ sic cõtra Specu. approbat, quæ etiã disponit quod nec maritus ꝓ vxore admittitur. vide Fel. in. d. c. in literis. col. 4. ver. Fallit quarto. Ex quo colliges quod dictum Specul. procedit in vxore quę virum non timet, & bonę famę. ita etiam tenet Stepha. Auf. in tract. de reprob. testiũ in litera T. in verbo, Testis, in. 1. col. Sexto fallit in fratre, tenet glo. in. c. insinuante. de offici. delega. & in cap. cum R. eod. ti. in glo. 2. alia in. l. parẽtes. C. de testi. in glo. fin. sed tu Hispane vide. l. 15. ti. 16. par. 3. supra allegata in proxima rest. quæ quãdo fratres habent bona separata, & viuunt seorsum, permittit eis pro inuicem testificari: secus si sunt in potestate paterna, & viuunt insimul, cum cõmunicatione rerum suarum. Quam limitationẽ quinque modis, sublimita vt per Feli. in. d. c. in literis. col. fi. quas rescripsit Hippo. in. d. col. 2. d. §. ad quæstionem. vide melius per eundem Fel. in. c. cum oporteat. col. 3. in fine ver. Ex quibus collige vbi dictas quinque sublimitationes ponit latius, & addit sextam, quas omnes sublimitationes alijs sex modis sublimitat. vide Steph. Auf. in d. tract. in litera C. ver. Coniunctus vbi omnia supra dicta rescripsit.

Septimo limita, nisi talis domesticus esset persona valde honesta, ita limitant Inno. Anto. & Imo. in. d. c. in literis. quos ibi refert Feli. col. 2. Bal. & Salic. in. d. l. etiam & tenet etiam Hippol. in. d. §. ad quæstionum. in. d. col. 2. pro quo allegat glossi. in summa. 3. quæstio. 5. pro cuius confirmatione ponit. 30. notabiles conclusiones, in quibus receditur à regulis iuris communis propter personã valde dignam & honestam: quarũ cõclusionũ maximam partẽ habuit à Fel. in. c. super his. de accusa. qui per totam col. fin. plura descripsit in proposito. Et prædictam limitationẽ corrobora magis in specie septem singularibus conclusionibus, quæ contra iuris regulas vendiçant sibi locum in testibus fide dignis, & omni exceptione maioribꝰ quas cumulat idem Hippo. in. d. l. 1. §. si quis vltro. 4. & 5. col. ff. de quæstio. quas nota, quia quotidianę sunt & ꝓ hac limitatione vide etiam Stepha. in. d tract. in. d. verb. Domestici. in versi. Fallit secundo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Octauo limita,si agatur de probãda innocẽtia alicuius, quia tunc familiaris vel domesticus nõ repellitur à testimonio.tenet Ioan.de Ana.cõs.59 Visa inquisitione ad quod refert Specul. & not. etiam Hippo in sing.59. incipi.Innocẽtibus.& in.d.§. ad quęstionem col.5.de quo etiam exclamat Florian.in.l.testis idoneus.ff.de testi. secundũ Felin.in.d.c.in literis.col.4. & tenet etiã idem Hippo.in.d.l.1.§. si quis vltro.ff.de quęstio. col.2.vbi refert Ana.& Alex. & tenet etiã Ias.in alleg.l.sed & si quis in.1.col.ff. si quis cauti.& vide etiam Pari. de Puteo in tract.de sindicatu fol.9. col.3.incipi. Testis an familia.vbi per hoc tenet quod ad probandũ innocentiã iudicis qui impeditur per fiscum de crimine, admittuntur eius familiares. & vide eundẽ in.d.tract.fol.101.col.2.vbi ponit principalẽ conclusionẽ huius fallentiæ referendo etiã Specul. Et hæc octaua fallentia in effectu est eadẽ cũ illa quã ponit Bartachi.in.d. tract. de episcopo.in.d.li.4.d.5.par.col.22. in 7.limitatione vbi dicit, quod hæc regula fallit in probatione defensionis allegando Specul.in tit. de inquisi.in verbo,sed nunc quid & Bald.in.l. parentes.C.de testi.col.2.

Nono limita, quia domesticus potest esse testis instrumentarius ita restringit Hippo.in.d.§.ad quæstionem vbi pura pro hoc refert pro quo facit doctrina not. quãm scripsi in doctrinis magistralibus in doct.incipi. Testis licet.Et vide Bertachi.in loco supra proximè allegato vbi ponit hanc etiam fallentiam in.11. limita.& idem tenet Cępol.in caut.217. incipi. Licet regulariter vbi hoc notabiliter declarat, quando partes cognoscebãt cõditionem testis,& sic quod erat domesticus vnius partis.

Decimo limita,in famulo qui licẽtiatus recessit à dño,& sic tẽpore quo testificatur nõ esset domesticus. tenet Specu.in ti. de teste.§.1. ver. Quid si olim.refert Fel.in.d.c.in literis.col.4 ver.Fallit quinto.& Hipp.in.d.§. idẽ numio. circa prin. quod extẽde secundũ eos etiã si esset expulsus,vt testificaretur post litẽ motã vel præparatam, dũmodo tñ simulate ad tẽpus nõ sit expulsus quos vide in hoc & vide etiam Ioan.Lup.in rep.rub.de donati.inter vir.& vxo.fo.15.col.4.pro qua etiam limitatione vide Stepha.in.d.locõ in d.verbo,Domestici.quarta fallentia.

Vndecimo limita,nisi talis domesticus produceretur cũ alio teste,omni exceptione maiori,& concordante cũ eius dicto: quia tũc admittitur & probant.ita limitat Hippo.in.l.de minore.§.torméto.ff.de quęst.col.2.in fine motus per quandã sing.doctrinã Bal. & Ang.in.l.siqs ex argẽtarijs.§.1.ff.de edẽdo & per alia quę ipse iũgit in quibus fides vnius testis siue tabellionis suppletur per alium. Et adde quod ad hoc etiã refert eundem Ang. Bal. Ias. in.l.dictãtibus.col.2.C.de testa.& tenet etiã expresse idem Ias.in.l.si emãcipati.col.4.in prin. C. de colla. vbi ad hoc allegat. Ang.in consi. 1. quem etiam allegat & sequitur Geor. Nat. in rep c.quanuis pactum.de pact.in.6 col.54.versi.decimo nono facit. pro quo vide not.Frã.Cur.in tract. de testib.1.col.& sequ. vbi hoc tenet licet prædicta non referat:& declarat optime quãdo fides vnius testis per alium supplẽtur.

Duodecimo fallit in domestico, vel familiari vtriusque partis. tenet hoc Hippo.in.d.§.tormenta.col.4.motus similibus decisionibus quæ reperiũtur in iure & tenet Alb.in.d. tract. de testib.fol.3. col.4. in medio & ponit etiam

etiam hanc limitationẽ Bertachi. vbi supra in.4.limitatione.

Decimo tertio fallit, quando pro delicto ageretur ad vindictam publicam,seu ad fisci vtilitatẽ propter vulnus,seu percussionem aut mortem alicuius nam illi qui sunt domestici eius non repelluntur propter domesticitatem,ex quo causa tunc nõ pertinet ad domesticum sed ad rempubliceã ista est noua limitatio Fulgo. consi.48. quod incip.Super eo quod queritur. 1. col. quam sequitur Ias.in.d.l.sed & si quis in prin.ff.si quis cauti.

Decimo quarto fallit quando tractatur de delicto cõmittendo obuiando.tenet Hippo.in.d.§. ad tormenta. d.4.col.ver.vltimo potest.motus sex decisionibus per eum descriptis, quibus reperitur specialitas. vt delicto committendo obuietur.

Decimo quinto limita, quia licet non admittatur, vt probet plene vel semiplene,tamen facit indicium.ita tenet Bald. in sua marg. in verbo, Testes.col. 2. in verbo testes familiares. quod refert & sequitur Hippo.in.d.§. ad quæstionem.col.6.ad prin.& vide Bar.in.l.2.col.2.ff.de excusa.tuto. & ita tenet Floria.in.l.3.§.lex Iulia.ff de testib.quod dicit elegans Feli.in.c.cũ dilecti.col.pen.de accusa.ver. Tertio limita. Ex ratione quia lex non resistit examinationi testis domestici, licet nõ assistat: cogita quomodo ista limitatio possit procedere, quia si testi opponitur quod est familiaris, vel domesticus,etiã indiciũ non facit,si non opponitur probat eius dictũ, vt supra dixi in prima fallentia, prẽmaximè secũdum conclusionem quam posui infra, in regula testis qui non debuit in.5.limi.quam vide quia certe ex his nimis confunditur ista limitatio.

Decimo sexto fallit, in familiare procuratoris mei,quia illebene potest esse testis in causa mea, etiam si sit cõstitutus ab eo ad solicitandum causas. ita tenet Rota in decisi. nouis decis. 154.incipi.solicitator.in tit.de testib. quam refert & sequitur Stepha.Auf. in.d.tract. de reprob.testi. litera S. in verbo,solicitator.

Decimo septimo fallit,in domestico domesticę partis.vt est not.decisi. Inno.in.c.insinuãte.de offi.deleg.quẽ sequitur ibi Ancha.& Stepha. Aufr. vbi supra in litera ĩ verbo, domestici.

Decimo octauo,qñ domesticus nõ producitur in fauorem domestici, sed tertij.tex.in.c.super prudentia.14.q. 2.quem cõmendat Ias.in.d.l.sed & si quis.in prin.ff.si quis cau.

Decimo nono fallit, quia licet alias domestici non admittantur,tamẽ tres sufficerẽt, quia numerus supplet defectũ qualitatis.ita tenet Alex.in.1. vol.in consi.5.col.pe. ver. Secũdo respõdeo.qui refert Nicol.de Neapo.in l.excusatur.in prin ff.de excusa.tuto.

Vigesimo, in domesticis episcoporum ita restringit Bertha. in loco supra allegato in.1.fall. quod intelligo vt ibi per eum.

Vigesimo primo in crimine lęsæ maiestatis idem Berth.ibi in.2.fall.

Vigesimo secundo, in probatione supellectiliũ idem Bertachi. vbi in.4. fall. supraposita licet ipse distinguat eam ab illa.

Vigesimo tertio,in probatione infirmitatis idẽ ibi in.5.fall.quę etiã potest includi. vt precedens sub.4.fall.

Vigesimo quarto, in factis antiquis deficiẽtibus alijs probationibus idem in.6.fallentia.

Vigesimo quinto, ad probandum çstimationem rerũ derobatarum idẽ Bertachin? ibi in.7.fall. Sed hęc restrictio sub dicta quarta fallentia potest

Universidad de Deusto
Biblioteca

etiam cõprehendi: quod intelligit ipse simul cum iuramento derobati.

Vigesimo sexto, in probatione immissorum in nauim vel domum secũdum eum in. 9. fal.

Vigesimo septimo, ad probandum promutuo, & ad interpretandum eius signa idem in decima fallentia sed & ista pari modo potest includi sub. d. 4. fall. sicut & alia.

Vigesimo octauo, quãdo agitur de subtractione rerum, post cõfectionem inuentarij per hęredẽ. idem in. 12. fal.

Vigesimo nono, fauore ecclesiæ, quia admittuntur domestici clericorum idem in. 13. fallen.

Trigesimo, quando domesticus deponit pro vtraque parte secundũ eum in. 15. limi.

Trigesimo primo, cum canonici accusant prælatum secundũ eum. 17. limi. allegat glo. not. in summa. 14. q. 2. quę allegat tex. in. c. lator. 2. q. 7.

Trigesimo secundo, quando accusant matrimonium propter consanguinitatem idem in. 18. & final. limi.

ANNOTATIO.

Adde latissime materiam huius regulæ tractantem Lanfran. ab. Oriano in tract. de re prob. testi. nume. 83. volu. 4. tract. diuer. doct. Et plures limitationes huic regulæ constitutas reperies apud Stepha. Aufr. in addi. ad Capel. Tholo. q. 4.

REGVLA. D.CCXLVII.

Testi vni assumpto de voluntate partis vtriusque creditur. ista est communis conclusio secũdum Ias. qui plures adhoc refert in. l. 1. §. fi. ff. de verb. obliga. col. 4. prope fin. Licet Bar. ibi aliter sentiat.

Limita singulariter secundum eum post Bald. & Salic. in. l. in bonę fidei. pen. col. C. de reb. credi. quando ambæ partes concordant in dicto vniu⁹, & in persona: secus si in persona tantum & non in dicto, quia tunc faceret semiplenam probationem tantum & hanc etiam limitationem reputat mirabilem Feli. in. c. veniens. lo. 1. de testib. & Zacha. in addi. ad Abb. in. c. pręterea. lo. 2. de sponsa.

ANNOTATIO.

Adde circa regulam istam illud esse certissimi iuris validam & firmissimam esse conuentionem illam factam inter partes qua conuentum est de stando dicto alicuius puta Titij. ita tradit Specul. in titu. de teste. §. restat. in. 24. fal. Antoni. de Butrio. & docto. in. c. veniẽs de testib. Bar. & alij in. l. Theopompus. ff. de dote præleg. quam dicit veram & communem esse sententiam Carol. Molin. in. l. 1. §. eadem. nu. 39. ff. de verb. oblig.

Ampliat vt procedat etiam in ipsismet partibus, nam illa conuentio inter partes facta, quod iuramento alterius partis stetur circa interesse, impensas meliorationes, in re aliqua factas vel similia, valida est. & omnia ista probabuntur iuramento, prout conuentum fuit. ita Bartol. & docto. in. l. fin. ff. de prętor. stipul. Bald. post Alber. per illum tex. ff. de iureiurã. vbi Ias. col. 2. hanc asseuerat esse communem sententiam Bald. in. l. 1. vbi Cagno. nu. 108. C. de senten quæ pro eo quod inte. Ioã. de Imo. in. l. custodias. ff. de publi. iudi. Bald. & docto. in. l iubemus. C. de iudi. & in. c. tuis de testib. Soci. cons. 90. col. 3. nu. 12. vol 3. Bar. cõsi. 168. Feli. in. c. sicut consuetudo. col. vlti. in fine. ff. de prob. Ioan. de Anani. cons. 31. col. vlt. Alex. cons. 47. vol. 1. & hanc esse magis cõmunem opinionem fatetur idem Alex. cons. 54. vol. 2. & videtur ex. in. l. vlti. C. de fideicommi. & in §. vlti. insti. de fideicommi. hæredi. Et cõmunis hæc sententia non solum in contractibus, verum etiam in vltimis voluntatibus procedit, in quibus testator disponere potest quod de expensis, reditibus, & alijs, stetur dicto tutoris, vel alterius. vt tradit Alex. in. d. ius iurandum quod ex conuentione. & in. d. cons. 54. & 47. quod est declarandum vt ibi per eum.

Primo tamen, vtiliter declara superiorem communem sententiam quam supra scripsi, quia licet valeat conuentio de stando dicto Titij, tij vel tertij, vel partis iuramento, potest tamẽ probari contrarium, maxime probando enormem lęsionem. ita Alex. in allegat. consilio. 47. Carol. Rum. consilio. 54. in cip. Circa primum. col. fin. versi. & conuentio. volu. 1. Canonistæ in. c. proposuisti. de prob. Alci. in. l. 1. §. eadem. col. 11. versi. sed dubium. ff. de verb. oblig. Sic equidem vbicunque ex legis, vel statuti dispositione, defertur iuramentum alicui, potest nihilominus probare eius aduersarius contrarium, etiam si lex ipsa, aut statutum diceret stari iuramento. ex sententia glo. in. l. 2. §. si absens. vbi Paul. Soci. Alex. & Ias. ff. si ex noxa. caus. aga. Ang. Imo. Paul. de Cast. Rom. & Alex. in. l. qui bona. §. qui damnum prin. per illum tex. ff. sol. matri. & fere innumeros hoc sequentes allegat And. Tiraq. lib. 1. de retract. §. 4. glo. 1. vbi nu. 3. quicquid alij quos ibi refert voluerunt, asseuerat hanc esse veriorem & communiorem sententiam quam ipse corroborat.

Secundo limita in tutore, vel curatore qui talem conuentionem de stando iuramẽto partis, vel tertij facere, non possunt. Bar. in. l. iuris iurandi gratiam. vbi cæteri. ff. de iureiuran. Ias. in. d. l. ius iurandum quod ex conuentione col. 2. ver. redeundo. & col. 3. in prin. sequitur Caro. Moline. in. d. §. eadem vbi paulo ante allegaui.

Tertio limita respectu hæredis, quia si promisisti stare dicto, vel iuramento Titij: non teneris stare iuramento eius hęredis, nisi expresse dictũ fuerit de stãdo etiã iuramẽto ei⁹ hæredis. l. generaliter vbi. glo. & doct. C. de reb. credi. Roma. Soci. Alex. & Ias. in. l. pen. §. fin. ff. si quis eum qui. Rom. cons. 209. nu. 5. & hanc dicit cõmunem sententiam Ioan. Baptista Plot. in tract. de in litem iur. §. 97. nu. 7.

Quarto limita, quando esset conuẽtum de stando dicto partis, & non esset iuratum, quia nõ valeret ex quo dictum illud debet proferri cum iuramento. idem si dictum fuisset in instrumento quod simplici dicto Titij stabitur vel alteri⁹ tertij, quia ille tertius iurare debet, aliter vero eius dictum non valet Ias. in. d. l. ius iurandum quod ex conuentione. col 2. ff. de iureiur. vbi vide quæ allegat. Si autem partes expresse conuenissent, de stando dicto vel testimonio alicui⁹: absque iuramento, conuentio hæc firma esset, cum libere partes possunt causæ & liti cedere. ita tenet Caro. Moli. in d. §. eadem. nu. 39.

Quinto fallit, quando pactum illud fuisset factum in fraudem vsurarum, quia hoc casu non valeret, nec iurari posset (puta) si mutuo tibi decem quæ promittis reddere in nundinis, & si non reddideris promittis quindecim pro interesse ex nunc inter nos liquidato cum iuramento. Bal. in. l. rogasti. §. si tibi. col. 2. versi. Quid ergo si mutuo. vbi alij docto. ff. si cer. pe ta. Deci. post alios in. l. 1. 2. lectu. nu. 14. versi. Circa secundum. & ibi Cano. nu. 116. C. de sent. quæ pro eo quod int.

Sexto fallit, fauore ecclesiarum, hospitalium & piorum locorum reipublicę & vniuersitatis oppidi ac villæ, quia in eorum præiudicium per Prælatos rectores, vel administratores, pacta hæc de stando dicto partis vel alterius tertij fieri nullo modo possunt, quia ecclesia, hospitale, pia loca, res publica, oppidi, ac villę, gaudent omnibus priuilegijs minorum & similium. vt de ecclesia probat tex. in. c. 1. & in. c. auditis de in integr. resti. de hospitale tex. in. l. omnia priuilegia. C. de sacros. eccles. Et de re publica est tex. in. l. res publica. C. ex quib. caus. maioro. Sed tutores vel curatores non possunt huiusmodi pacta facere. vt supra secunda limitatione scripsi, ergo similiter nec prælati rectores hospitalium vel ciuitatum decuriones pacta ista facient. not. Moli. ind. §. eadem. nume. 39.

Septimo fallit, vbi post dictum pactum, vel conuentionẽ superueniisset aliqua noua causa: (puta) quia pars cui data fuit per pactũ facultas iurandi, fuisset effecta inimica, vel infamis, seu prauæ & malæ conditionis, nam tunc talis facultas reuocari potest. ita Ias. in. d. l. ius iurãdũ quod ex cõuentione. col. pen. versi. secundo limita. Sed si noua causa non superueniisset, sed mel data potestas non posset reuocari, vt tenet ibi Ias. & Socin. cons. 90. col. 3. volu. 4. Alex. cons. 130. incipi. Difficultas. circa finem vol. 1. arg. l. cum quis. & l. si cum Cornelius. ff. de solutioni.

Octauo limita & declara regulã, vt procedat quãdo partes conueniunt in persona & dicto alicuius cui fidẽ dare promittunt. secus si idẽ testis ab vtraq; parte produceretur qp persona tantum est approbata in legitimum testem & non potest reijci, sed bene dictum impugnari. ita Mol. vbi supra.

REGVLA. D.CCXLVIII.

Testes in causa ciuili debent per iudicem recipi, & non per alium. ita fir

Universidad de Deusto
Biblioteca

mat pro regula Bald in.l.qui testium. C.de testib.allegat glo.in.l. hac consultissima.§.vlt.C.qui test.face.poss. in verbo,depositiones.& in.l.iubem' la.1.C.de liber.Caut.

Limita tripliciter, vt per Felin.in. cap.cum causam quæ inter.col.pe.de testib.

ANNOTATIO.

Adde tex.hanc regulam probantem in.l. 3.§.diuus.ff.de testi.& in.l solam. C. de testi. Quanuis in ciuilibus controuersijs,de quibus ista regula loquitur, ex quadam speciali causa committitur iuramenti solennitas & testium examinatio ipsi tabellioni.text.in l. ad egregias.ff.de iureiur.capi.si quis testium. de testi. cap.2.de iudi.in.6.regia.l.22.ti.11.par.3.Et ex generali multorum negotiorum impedimento cõmittitur ipsa testium examinatio ipsi tabellioni prius tamen apud iudicem ipsum iuramento prestito vt testatur Sali.in auth.apud eloquentissimum.C.de fide instr. Sic equidē apud suprema Hispanię tribunalia testiū examinatio cõmittitur vni tabellioni,ex his quos *receptores*. vulgo appellamus, vel quandoque duobus tabellionibus ex tribunalibus inferiorum iudicum,exceptis vero causis nobilitatis & exemptionis, quam *Hidalguiam* dicimus in his enim,propter grauissimum prejudicium testes vocantur ad regia prætoria, vbi diligentissime ab vno ex ipsis iudicibus examinantur, nisi alias iusto impedimento subsistente valeant excusari,quod maturo consilio regijs sanctionibus decretum est.& notat D.episco. Segou.lib.2.vari.resol.c.13.nu.10. Esset equidem vtilissimum rei publicę,vt innumerabilibus malis obuiaretur, lege lata sanciri, vt in quibuscunq; controuersijs ne coram ipso solo tabellione testes examinentur sed iudice, vel alio viro integrę fidei presente,sicut apud Lusitanos seruatur.Nam & olim equidem Athenis sex viri probatæ fidei in iudicio aderant,vt diligenter & summa cura perspcerent an notarius quid omitteret scribere, vel aliquid adderet his quæ à iudicibus pronuntiabantur,quēadmodum Postellus commemorat lib.de magistratibus Athenienſium.c.26. Illud tamen notabis, quod in casibus in quibus tabelliones ipsi ex commissione iudicis testes examinant non debent ipsi commissionem sibi iniunctā describere,sed id faciet alius tabellio, siue notarius,alias equidem circa hoc nulla fides daretur.ita Bal.in.l.iuris iurādi.ver. Quero vni testi.col vlti.C.de testi.& in.l.iudices.in fine. C.de fide instru.Hosti.& doctores in .c.quoniam contra.de prob.Abb.in.c.fraternitatis in fine de cleri.non resid.Ang.in.l. sciendum.1. col.ff.de verb.oblig.Sali.in.d.l apud eloquentissimum.C.de fide inst.quo loco reprehēdit Bar.qui contrariū tenuit in.l.ex sentētia.nu;. ff.de testa.tut.& hanc opinionem communē esse fatetur Hippo.in.l.de minore.§.plurimū. nu.22.ff.de quæsti.& secundum eam iudicauit Neapolitanus senatus teste Matthæ.de Affli.Neapo.decisi.317.nu.2. & Delphinatus curia ita obseruat,& quodam statuto ibi ita decretū est.vt asseuerat Guid.Papa.decisi.Grationop.126.nu.2.

REGVLA. D. CCXLIX.

Testis secundo inductus super eodem capitulo ad alium effectum potest dicere , ego dico eadem quæ dixi in.1.depositione tenet Abba. per tex. ibi in.c.cum in tua.de testib.allegando Ang.post Bar.in.l. legata inutiliter.ff.de leg.1. Ancha. in Clem. 2.de testib.

Limita primo,nisi testis fuisset receptus coram arbitro, quia si repetitur coram ordinario,non potest seipsum referre. ita limitat Feli.in.d.c.cū in tua.1. col. de testib. per quem videre rationem huius decisionis.

Secundo limita nisi primū dictum esset nullum ratione falsitatis, quia dicendo dico,prout alias dixi non probat secundum Sali.in.l.ius iurandum C.de testi.secus si esset nullum ex defectu solēnitatis,quia ex quo in depositione secunda concurrit solennitas requisita,conualidatur vt ex tunc secundum eum ibi refert Feli. vbi supra quem vide.

ANNOTATIO.

Adde Bar. in.l.eos.ff. de falsf. Floria. in.l. 1.ff.de testib.& huius regulæ doctrinam allegans alios fatetur esse communiter approbā. Guil.Benedi.in.C. Raynun.in verbo, Alteroche filijs.nu.6.de testa. Et nota quod testis qui secundo deponit potest petere quod primum dictum sibi ostendatur. ita late resoluit Nicola.Boeri.decisi.108.nu 5.num.6. Hoc tamen minime procedit,in crimine hęreseos in quo testis debet iterum dicere suum testimonium, non ostenso primo dicto. vt tenet D. episcop.Ciuita.Iacob.Septimā.in chat.instit. c.62.ad fin.

Et vltra duas limitationes hic constitutas,limita tertio singulariter regulam istam,vt non procedat,quando testes ipsi iudici suspecti viderentur,quia hoc casu potest testes ipsos cogere.vt sigillatim deponant,nec tenetur eorū depositionem admittere,qua ad prius dicta se referunt.ita Bal.in.l.1.§. editiones.in fi.1.col. ff.de edend.& in.l.vlti.in fin. C.de testi. Est equidem arbitrio iudicis admittere,vel nō admittere talem responsionem secundum Bar. in.d l.eos.sequitur Petrus Fol.in pract.crimi. 2.par cap.Capiat informationē.nu.39.& 40.

REGVLA. D.CCL.

Testibus duobus deponentibus de metu,magis creditur quam mille deponentibus de libera voluntate. not. Inno.in.c.super hoc.de renuntia. quē sequitur Ang.in.l.1.& in.l.fi.ff. quod met.cau.& Bal.not.in.l. obseruare.§. proficisci. 13.q.ff.de offic.procon.& lega.vbi per hoc infert in specie quod si instrumentum dicatur factum sponte,reprobabitur per duos testes deponentes de metu:& refert vtrunque Paris.de Put.in tract.de sindi. fol.98. c. incip.Quia sępe iudices.in fine.quam doctrinam Inno.dicit solennem & famosam Ias.in.l.sed & si quis.§.quæsitum.ff.si quis cau.col. 2. in fine idem in.§.Quadrupli.autem.col.8.insti.de actioni. vide Neuiza.in sua silua nuptia.fol.10.col.3.vbi refert Deci.Corse.Barb.Curt.& Ferra.idem in varijs locis sequentes:& hanc etiam conclusionem Inno.commendat Deci. in.l. in omnib⁹ causis.2.col.ff.de regu.iur. vbi etiam refert plures idē sequentes.

Limita,nisi testes deponentes de libera voluntate, adderent tale quid,ex quo iuris pręsumptione excluderetur metus(puta)quia deponerent contra actum fuisse sponte, eo quia aderat prę sentia consanguineorum, quæ excludit metum. ita restringit Ias. in.l.interpositas.col.2. C.de transacti. ver. Limita istam.quam etiam limitationē descripsit Deci. vbi supra pro quo allegat Ang.in.l.fi. ff. quod met. caus. etsi Ias.non meminerit.

ANNOTATIO.

Adde Bald.in diuino illo consi. schismatis posito post rub.si quis aliq.test.prohib.1.part. nu.22.Alb.in.l.metum.num.4.ff.quod met. cau qui doctrinam huius regulæ summopere commendat Roma.in rub.de arbi.nume. 22. Barb.in.c.causam matrimonij.nu.22.de offi. deleg.Feli.in.c.in nostra.nu.6.de testi. Alex. cōs.156.nu.3.vol.5.vbi dicit alios scribētes trāsire cū Inno.Hiero.Grat.consi.43.nu. 14.vol. 2.Ioan.à Neuiza cōs.46.nu.6.Curti.in tract. de testib.nu.17.Boeri.decisi.100. nu.3. Maran.disput.6.nu.36.Corse in sing.incip. Mille testes.D.episco.Segou.lib.4.decreta.2. par. c.3.§.5.nu.10.Anto.Padilla in l. interpositas. nu.34. C. de trāsa.Petr.Rebuff. de rescisi.cōtract.glo.12.col.3.ver. Quomodo metus.tomo 2.consti.Fran.Lancelo.Deci.in.l.turpia legata in prin.ff.de lega 1.And.Alcia.in tract. prę sump.reg. 3.prę sump.7.nu.5.& iltā dicit esse cōmunē sententiā Deci.nu.9.in.c.vlt.de appel. Et huius cōmunis sententiæ ratio est,quia testes deponētes de metu, deponūt equidē de ea re quā sensu corporeo perceperūt,videtes vim inferri , qui vero de spōtanea voluntate deponunt cum res hæc animo recōdita sit ,vix est vt testes de ea possint testificari . Præterea regula nostra ex eo non vulgariter iuuatur, quia magis credendum est duobus testibus deponentibus de affirmatiua quam decem de negatiua.glo.cōmuniter recepta in. l. diem proferre.§ si plures.ff.de arbi.quam doctores omnes ibi sequuntur & circa glo.illam multa tradiderunt. Soci.in reg.246. Curtius in tract. de testib.nu.8.Ripa.in.c.cum ecclesia.nu.89.de causa posse.& propi. Aria. Pinel.in.l.2 . C. de resein

Universidad de Deusto
Biblioteca

rescind. vendi. 3. par. c. 4. nu. 14.

Et vnicam limitationem, quam huic regulæ constituit author sequitur Nicol. Boeri. decis. 100. nu. 6. & 7. qui allegat alios.

Secundo, vltra, authorem declara regulam, vt intelligenda sit quando manifeste constat, de via facti vnde metus oritur, vnde si mille testes deponerent, quod fuit alicui animus spõte contrahendi illis non staretur, cum deponat de mente quæ soli Deo est nota. vt dicit Imo. in. c. super hoc. de renuntia. & sic regula ista tunc procedit, quando præsumptio viget pro illo qui metum allegat. vt in casu. d. capr. super hoc. secus vbi præsumptio non esset pro asserente, quia tũc seruabitur regula text. in. c. in nostra. de testib. ita sentit Abba. in. d. c. super hoc. & Alcia. in. d. tract. de præsumptio. reg. 3 præsump. 7. nume. 6.

Tertio limita quando ex coniecturis atque vrgentibus indicijs aliud iudici visum fuerit, quia eius arbitrio relinquitur an metus sit sufficienter probatus vel ne. ita tradit Inno. Abb. & docto in. c. cũ dilectus. de his quæ vi. Alcia. cons. 5. nu. 5. Paris. cons. 60. nume. 25. vol. 4. Et cum interior voluntas ex signis exterioribus cognosci possit, vt in l. dolũ. C. de dolo. c. vlti. de renunti. consensus liber a testibus percipi potest, ideo pensitare debet iudex vtriusq; rationes & causas, quas testes ipsi pro suis testimonijs reddiderint & his perpensis arbitrabitur quibus sit maior fides adhibenda. Secundum Iaſ. in. l. interpositas. nu. 5. C. de transact. Deci. in. d. c. vlti. de appella. sentit Ang. in l. fin. in prin. ff. quod met. Nec mihi vllo tempore placuit quædam Cępolæ opinio in caut. 144. asseuerantis soli vni testi testificanti metum in aliquo actu interuenisse, fidem integram esse adhibẽdã, quem refert And Alcia. cons. 97. nu. 13. vbi dicit quod hoc dictũ esset valde notabile si esset verum. Sed idem Alcia. in. d. præsump. 7. Cępol. merito impugnat & D. episcopus Segou. in. lib. 4. decreta. 2. par. c. 3. §. 5. nu. 10. est enim eius opinio contra apertissimas iuris regulas dicentes, in ore duorum vel trium stare omne verum. c. licet. c. veniẽs. i. de testib.

REGVLA. D. CCLI.

Testis nõ præsumitur rogatus not. Bar. in. l. sciendum. 2. col. ff. de verb. oblig. idem in. l. diuus. ff. de testa. mili. & in. l. hæredes palam. §. in testamẽto. ff. de testa. & ibi communiter docto. Alex. in. d. l. sciendum. col. antep. vbi etiam refert ad hoc. Ang. & Anto.

Limita, quadrupliciter, vt per Iaſ. in. d. l. sciendum. col. 5. quarum limitationum tres habuit ab Alex. ibi.

ANNOTATIO.

Adde late Specula. ti. de teste. §. iii. in princi. fina col. Ferdi. Mencha. de succesi. creati par. 1 lib. 2. §. 13. nu. 59. Et ratio huius regulæ est, quia cũ rogatio sit facti non præsumitur quia illa quæ facti sunt probari debent. l. si emancipati. C. de colla. l. cum res. C. de probati. & huius regulę doctrinam communem esse fatetur Boeri. deci. 35. nu. 7. Circa quam vide Auton. Rub. consi. 14. nu. 2.

REGVLA. D. CCLII.

Testis valde dignus, & alius testis infamis, plene probant, quia integra fides vnius supplet defectum alterius. not. Bal. & Ang. in. l. si quis ex argentarijs. §. 1. ff. de eden. per tex. singu. ibi & refert hoc Hippol. qui plura allegat. in. l. de minore. §. tormenta. col. 3. in prin. ff. de quæsti. & illum text. dixit sing. in. c. tertio loco post. Bal. ibi de proba. ad hoc quod testis inhabilis sustineatur per habilem: & prędictam principalem cõclusionem sequitur & commendat Iaſ. in. l. cunctos populos in. 2. lecti. col. 3. C. de summa tri. & fide cath. referendo Bal., & Angel. vbi supra & Alex. Sali. & Rom. in varijs locis.

Limita primo, vt per Alex. in. d. l. si quis. §. cogantur. quã legit in. l. prętor. post Ancha. & Bald. quos ipse refert, quando infamia est talis quę solum attenuat fidem testis, & non repellit ex toto: vt infamia facti, secus si infamia iuris.

Secundo limita, quãdo esset casus, in quo

in quo ex forma iuris vel hominis requirerentur duo testes, quia tũc vterq; debet esse probatę vitę. ita limitat Fel. in. d. cap. tertio loco, in fine referendo Bald. ibi Et pro regula supra scripta vide quæ dixi supra in reg. testis domesticus. in. 11. limi. vbi habes bonam remissionem.

ANNOTATIO.

Adde Fulgo. consi. 173. incip. in causa inquisitionis. col. 2. Alex. cons. 2. col. 6. ver. Secundo respondeo. lib. 2. & consi. 56. col. vlti. lib. 2. Corne. cõsi. 42. in fine lib. 1. & cons. 51. col. vlti. ibi & consi. 169. col. 2. lib. 2. & consi. 27. col. 3. lib. 3. & consi. 166. col. 2. & consi. 319. col. pen. col. lib. 3. Soci. in consi. 130. incip. Visa contingẽtia col. vlt. lib. 3. Hipp. in. l. de minore. §. tormenta. col. 3. ff. de quæstio. & in sing. 196. Catel. Cot. in Memo. iuris in verbo, Legalitas vnius. & fere innumeros doctrinam huius regulæ sequentes refert And. Tiraq. in tracta. de pœnis. causa. 51. Quanuis Alex. veluti sibi contrarius in. l. si quis ex argentarijs. ff. de edẽdo. asseueret, quod tex. ille non videtur probare dictũ Bar. & aliorum & contra illud videtur tenere Fulg. in. l. 1. C. de testa. & hanc cõtrariam sententiam sequi etiam videtur Deci consil. 133. incipi. Viso processu. ver. Nec prædictę cõclusioni obstat. in illis verbis. Quarto dici potest. Sed prior sententia communis est & verior.

Primam vero limitationem hic ab authore constitutam sequuti sunt. Ange. & recẽtiores in l. 1. C. de testib. Frã. Curti. in tract. de testi. 1. cõclusione. Tiraq. in loco nouissime allegato. Anto. Trigo. in sing. 79. nu. 3. Mar. Anto. Nat. consi. 354. nu. 6. Et ratio huius limitationis est, quia cum dictũ testis sit nullum in casu in ea constituto non potest suppleri, quia quod nullum est supplemẽtum nõ recipit. l. si manẽte. ff. de precar. facit tex. in. l. maritus. ff. de quæst.

Secudam limitationem sequitur alios allegans And. Tiraq. in loco vbi paulo ante eum allegaui, vbi ex hoc dicit quod cum in testamẽtis septem testes requirantur, hoc casu aliorum integritas non suppleret vnius defectum.

Tertio vltra authorem limita regulã, vt non procedat in causis criminalib⁹, in quibus vni⁹ testis defectus non suppletur per aliũ. ita Bal. in. c. ad nostram. de probati. Fel. in. c. testimoniũ. col. 5. de testib. Deci. consi. 133. incip. Viso processu. in fin. 4. col. Tradit late Hippoli. in pract. crimi. §. Expedita. ver. Reperio alium & in sing. 477. Arno. in sing. 19. Thom. Grã. consi. crimi. 1. nu. 4. Ludo. Car. in practi. crim. 73. nu. 45. Caro. Ruin. consi. 149 nume. 37 & consi. 150. nu. 18. vol. 5.

Sublimita tamen limitationem istã, vt procedat quando tractatur de imponẽda pœna criminis ordinaria secus si ad torturã infligendã procederetur, quia hoc casu legalitas vnius testis alterius defectum supplet. ita tenuerunt Grãma. & Care. vbi supra qui alios idem tenentes allegant.

Quarto limita vt nõ procedat qñ defectus testium non tantũ versatur circa personas ipsorum testiũ sed circa eorũ depositionẽ. ita obiter limitat Caro. Rui. in alleg. cõs. 149. nu. 36.

Quinto limita, supra scriptã regulã in causis ciuilibus arduis puta in matrimoniali causa & similibus quia in eis legalitas vnius non supplet alterius defectum, ita tenet Caro. Rui. in allegato consi. 149. nu. 36. qui allegat alios.

REGVLA. D. CCLIII.

Testium non legitime examinatorum attestationes possunt communi consensu partium cõprobari. Ita not. Bar. in. l. 1. ff. de feri. vide tex. in. l. fin. ver. confirmari. C. de testib. quem ad hoc not. Bal. ibi tenẽt Inno. & Host. in. c. causam quę inter archiepis. & ibi Baldus col. vlt. de testi. idem Bal. in. c. veniens. lo. 2. col. 2. eo. ti.

Amplia hoc procedere etiam inter ueniente tacito consensu partium. ita tenet Specul. in titu. de teste. §. Nunc tractãdum. versi. Debet quoq; iudex.

Limita tripliciter, vt per Iaſ. in. d. l. 1. ff. de feri. col. 3. vbi etiã sequitur dictam ampliationẽ, & cõprobat supra scriptã simili decisione. & vide Fel. in d. c. cum causam. col. 14. vbi primas duas limitationes ex prędictis posuit, & latius quam ipse Iaſ.

REGVLA. D. CCLIIII.

Testis qui semel productus dixit se nescire, vel recordari, & nunc iterato deponit super eodem negotio non dicitur varius, vel vacillans: imo valet eius dictũ glo. in. c. cum causam quæ

inter

Universidad de Deusto
Biblioteca

ınter œconomum. in gloſſ.2. de teſti. tex.ſingu.ſecundum Bal.ibi in.c.1.§. notandum. in titu.de not.feud. & voluit Ang. in.l. quidam tabullarum.ff. de fur. per tex.ibi & ponit Hippol.in l.ex libero in prin.pe.col.ff.de quæſt. vbi refert Bald.in alis locis & Rom. & Alex.idem firmantes.

Limita niſi talis teſtis poſtquam dixit ſe neſcire eſſet cum parte locutus. ita Bald.in rub.de contro.feud. & refert Hippol.vbi ſupra.quod comprobat alijs ſimilibus, & refert Rom.in cóſ.505.incip.Cũ teſtis. vbi alios deſcribit reſtrictiones.

ANNOTATIO.

Adde quę circa iſtam regulam ſcribit Tiraquellus in tract.de teſtib.c.9.nu.1.tomo.1.tract. diuer.docto.Crot in tract.de teſti.nu.340.D. epiſcop.Couar.lib.2.vari.reſol.c.13. nume 8. Foller.in practi.crimi.2 par.cap. capiat informationem.nu.47.& ſeq.

REGVLA. D.CCLV.

Teſtis qui nõ debuit examinari; examinat⁹ facit indicium. firmat Bar.in l.maritus. poſt glo. ibi ver. vlterius quæro.ff.de quæſti.Bald.in.c.1.de cõfeſ.circa prin.Abb.in.c.ex literis. de tranſacti.1.nota.plura allegat ad hoc Hippo.in ſing.198.incipi. Teſtis qui nõ debet. Vide Hiſpane.l.9.ti.16,par. 3.quæ hanc regulã videtur cõprobare,dũ diſponit,quod ſi teſtis minoris ætatis quam ſtatuitur ibi examinatus fuerit,facit præſumptionem.

Limita ſex modis notabilibus, vt per Feli.in.c.cũ dilecti. de accuſa.col. pe.& ſeq.quẽ vide in materia optime loquentem:& pro exemplis principalis regulę plura dicta doctorum refert in.d.col.pen.in prin. & quia prędicti caſus ſunt notabiles,& tibi opinor iocundum fore, eos volo ſummarie, omiſsis allegationibus referre.

Primo fallit, niſi teſtis eſſet prohibitus examinari ratione ordinis: puta ante litem conteſtatam,vel parte non citata,quia tunc non facit indicium.

Secũdo fallit,niſi teſtis eſſet prohibitus interrogari: quia tunc interrogatus,non facit indicium. vide eum.

Tertio fallit, niſi lex reſiſtat examinationi,vt quia dicit non poſsit examinari, non ſit admittendus: quod intellige vt ibi.

Quarto limita, niſi lex requireret certum numerum teſtiũ,in certo caſu, quia tũc vn⁹ ſolus nõ faceret indiciũ.

Quinto limita,& hoc bene not. ſecundũ eum quãdo teſti eſſet oppoſita aliqua exceptio,p quo allegat Aret. & dicit hoc nõ alibi: vide eundẽ quia in hoc latius loquitur.

Sexto limita,vt faciat indiciũ, ſed non ad efficacẽ condemnationẽ: niſi ſuppleatur per alias probationes.

ANNOTATIO

Adde Aegidi.Boſsi.in delictorum tract. ti. de inquiſi.nu.62. & latiſsime doctrinã hui⁹ regulæ interpretatur Ludo.Car.in practi.crimi. fo.67.nouiſsimę impreſsionis.quẽ vide & Iuli.Clar.li.5.recep.ſent.§ fi q.24.ver.vide etiã.

REGVLA. D.CCLVI.

Teſtis ita debet puniri pœna falſi, quando ſcienter tacet veritatem,ſicut quãdo exprimit falſum not. Bar.poſt Fulgo.& Iacob. Butrig. in.l.præſcriptione.C.ſi contra ius vel vti. publi. Idem Bar. in.l.ea quę commendandi. ff.de contrah.empti.probat tex.& ibi not. Abb.in.c.1.de crimi.falſ.

Limita quadrupliciter, vt per Iaſ. in.d.l.præſcriptione.col.3.quam regulam prius ornat quatuor doctrinis notandis in propoſito,quib⁹ ampliatur.

ANNOTATIO.

Adde tex. regulam hanc probantem in.c. quiſquis

quiſquis.& ibi glo.13.q.3.glo.in.c cum dilecti. in verb.plenam.& ver.meram.de accuſa.Bal. in.l.data opera.nu.29.C.qui accuſa. non poſſ. Feli.nu.3.in c.1.de teſtib.cogen.& vide regiã l.42.ti.16.par.6.& in.l.1.titul.7.par.7. Tacere quidem vbi loquendum eſt,& loqui vbi tacere oportet peccatum eſt ſecundum S.Thom. 22.q.73 arti.1.& Floren.1.par.ti.2.c.4.§.5. Si autem teſtis interrogatus veritatẽ tacuerit forſan abſque dolo,quippe qui homo integræ famę & opinionis & poſt longum tempus de aliquo actu interrogatur excuſabitur equidem ex quadam præſumpta ſimplicitate, licet poſtea conſtet illius actus fuiſſe conſciũ vt tenuerunt Anto.Rub.conſi.16.Rimi.in.l.qui accuſare.col.2.C.de eden.D epiſ. Sego.in.c.quãuis pactum.1 par §.7.nu.5.de pacti.lib.6.

REGVLA. D.CCLVII.

Teſtium examinationem, non poteſt iudex alteri committere in cauſa criminali:not.Bal.Ang.& Salic. per illum tex.in authẽ.apud eloquentiſsimum.C.de fide inſtru not.glo.in.c.at ſi clerici.de iudi.in glo.probatione.& in.c.1.de teſtib.cog.& in.c. conſtitutus. de fideiuſſo.probat.text. in.l.3.§. diuus.ff.de teſtib.

Amplia vno modo, & limita alijs quinque, vt per Feli.in.c. cauſam. de teſtib.col.antep.

ANNOTATIO.

Adde regiam l.27.titu.19.par.3.& cap.37. in capi.prẽto &in.cap.17.in leg.de Madrid.in ord.iud.Circa iſtam regulam vide Aegi.Boſsi. in tract.delicto.tit.de oppoſi.contra teſtes nu. 26.And.de Iſer.in conſti.regni Siciliæ.lib.1. rub.51.Anto.Capi.deci.90.nu.34.& 5.Iuli. Clar.lib.5.recep.ſent.§.vlti.q.26.

Hanc regulam vbi diligentiſsime eius materiam interpretatur cum vndecim limitationibus ſcripſit doctiſsimus Petrus Auenda. in lib.de exequend.maud.Reg.2.part.c.17. per totum.

REGVLA. D.CCVIII.

Teſtes non publicati non faciunt fidem not.Bar.in.l.is apud quem.col. pen.C.de eden.facit lex geſta vbi glo. & docto. C. de re iudi gloſſ. in.l.3.in verbo,patiatur.ff.de his quę in fraud. credi.vide glo. & Bar.in.l. ſolam. C. de teſtib. vide late per Fel.in.c.cum.I. & A.in.2.col.de re iud.

Limita tripliciter,vt per Iaſ.in. d. l.is apud quẽ.in.col.6.vide latius per Fel.in.c.cauſam quæ.el.1.de teſti.col. 4.ver.Fallit tertio.& ſeq.col.vbi optime loquitur, & deſcribit quatuor caſus,quibus fallit prædicta regula.

ANNOTATIO.

Adde Decium in.cap.cauſamque.nu.4.de teſtib.quo loco huius regulæ doctrinam communem eſſe teſtatur.Et in crimine læſę maieſtatis teſtes etiam publicari debent vt tenet Bar.in extraua.Ad reprimen.ver.Figura iudicij.ver.Circa vero dicta teſtiũ.ſequitur Matt. de Afflict.in.c.1.§.& bona committentiũ.col. 1.nu.9.in.ti.quę ſint regal.in vſib.feud.Hier. Gigan.in tract. de crimi. læſę maie.rub. qualiter in crimi. læſę maieſt. proced.q.19.nu.1. cum ſeq.Illud tamen notabis,quod ſi lata fuerit ſententia non publicatis atteſtationibus valida eſt,nam cum teſtes non ſint de ſubſtãtia iudicij nec eorum publicatio, ita Bald.in.c.1. nu.12.ſi int.domi.& agn.lis oria. glo.in.c.vlti. in verbo,indicijs.de hæred.lib.6. Inno.nu.4. per tex.ibi in.c.cũ.I.& A.de re iudi.vbi Abb. nu.10.Feli.& docto.Bar.in.l. prolatam. C. de ſent. Corne.conſi.102.col.vlt.vol.1.Cap. Tholoſa.& ibi late Auſ.dec.ſ.396.Grego.Lupl.34 ti.16.par.3.in ver.Abartos.& hanc eſſe communem opinionem aſſeuerat Rob.Maran.in Spec.aduo.6.par.vndecimo actu.num.4.pag. 487. quæ tenenda eſt quicquid voluerit glo. in.d.l.prolatam.& in.l.ſolam.in verbo,ſolam. C.de teſtib.Intelligenda tamen eſt communis ſententia,præterquam ſi altera pars teſtiũ publicationem petierit, nãa denegatione appellare poterit,& hoc caſu iudex tenetur publicationem facere,alias ſententia firmitatem non obtinebit.ita reſoluũt Inno.Abb.& doct. in.d.c.cum.I.& A.Ang.in tract.maleſi in par. Qui iudex dictum proceſſum publicauit.nu. 1.Greg.Lopez.in.l.37.in glo.2.titul.16. par.3. ſequitur Ioan.Matienzo in dialogo relator.3. par.

Universidad de Deusto
Biblioteca

par.c.45.nu.6.qui alios allegat. Et secundum hanc distinctionem intelligi potest Regia l 1. ti.4.lib.3.ordi.ibi *Publicados los dichos testigos.* Licet indistincte testium publicationem esse de forma substantiali iudicij de iure regio.d.l. ordina.authoritate innixus tenet noster D.Perez in.l.1.in glo.vlti.ver.De iure vero.ti.u.11. lib.3.ordi.vbi dicit forensi vsu esse hoc iam receptum,Sic equidem in Romanę curię summo prætorio vtetium moribus receptum est, vt non facta testium publicatione parte petēte processus sit nullus teste Feli.in.c.cū.l. & A. nu.2.de re iudi.& etiam in causis summarijs, vt attentatorum.vt asseuerat Matth. de Affli. decis 351.nume.9 vbi idem fuisse decisum in Neap.senatu refert. Notabis tamen quod ea quæ hic scripsim⁹ minime regulæ nostræ aduersantur,licet valida sit sentētia sine testium publicatione,ex hoc non sequitur quod dicta testium absque publicatione valere debent, quia ista diuersa sunt nam licet valeat sententia sine probationibus,tamen casu quo probationes considerari debent,intelligitur eo modo vt validæ sint & authoritatem habeant.

REGVLA. D.CCLIX.

Testes,qui alias nō sunt idonei, in subsidium reputantur idonei, quando aliæ personę haberi non possunt.probat tex.in.c.veniens.in.2.de testib.& in.c.fin quem ibi not. Abb. in.2.not. de testib.cog.facit tex.in.l.nō omnes §.à barbaris.ff.de re mili.quod voluit per eum Bar.in.l.in illa in fina.verb. ff.de verbo.obligā.probat glo.in verbo,& si tres.in.c.cum dilecti de elect. alia in.c.2.in glo.pe.& ibi not.Abb. de arbi.faciunt dicta per Iaſ. in.l.cū ea.C.de transactio.fin.col.

Limita mirabiliter, & singulariter intellige quando ex naturā illi⁹ actus qui venit probandus, alij testes non possunt haberi habitu,nec actu: vt in coniuratione vel conspiratione,in hæresi,& similibus, quorum delictorum est mos,vt semper soleant clam & in abscondito perpetrari:sed quando potētia potuissent plures testes interuenire,vt in homicidio,violentia, iniuria & similibus, licet actu non interuenerunt,nisi tales minus idonei,tunc non procedit dicta regula. ita limitat hoc sing. Anto.in.c tertio loco.de ꝓba.vbi hoc dicit bene not. Feli.in. 4. nota. quod sequitur Fran. de Cur.in rep.l.admonēdi.col.27.in fine & seq. ff. de iureiur. quod dicit mirabile Iaſ. in.l.fi.col.fin.C.de his quib.vt ing. idemIaſ.in.l.cūctos populos.in lectu. 1.in fine. C.de summa.tri.& fide cath. & voluit hoc sentire Abb. in.d.c.fin. d.2.not.& prædictam doctrinam Anto.dicit sing.Fel.in.c.de cętero.1.col. de testib.vbi dicit,quod nō valet simpliciter ista consequentia:res non potest aliter probari,ergo testis inhabilis efficitur habilis,quia hoc debet intelligi cum distinctione,de qua supra: pro quo dicit quod est text.melior de iure in.c.in literis.de testib. & istam limitationem ad prędictam regulam descripsit Hippol. licet prædicta non referat in sing. 73. incipi. Plures sunt qui allegant.vbi eam bene declarat & refert Alex.idem Hippo.in.l. infans. col.fin.ff.ad leg.Cor.de sicar.

ANNOTATIO

Adde latissime circa regulam hanc Aegidi. Bosi.in tract.delicto.tit.de indicijs & considera.ante tor.nu.161.cum seq. Deci.consil.133. incip.Viso vlt. co.Alex cōsi.64.vol.1.Thom. Grām.cons.58.nu.4. latissime tradit Ludo. Car.in practi.cri.fol.72.nu.31.

Et vnicam limitationem quam hic scribit author sequuti sunt plures doctores quos allegaui supra in reg.465.ver.Et vnicam.

Secūdo limita & declara regulā,vt procedat dummodo tales testes non sint inimici capitales nam hoc casu etiam in his casib⁹ in quibus testes inhabiles,admittuntur inimici vero capitales minime recipiuntur.ita sing. declarat istam regulam Thom.Grām.consi.crimi.45. nu.18.sequitur Ludo.Car.in d.fol. 72. Nam in criminibus exceptuatis læsę maiestatis blasphemiæ,simoniæ,& similibus inimici testes non admittuntur, licet si alijs inhabilitatibus laborarent admitterentur.vt in.c.per tuas. de simonia & in.c.cū P.de accusa. & ita resoluit allegās alios Thom.Grām.cō.crim.46. nu.9. D.episcop.ciuitatē in instit.catho c.62. nu.31.

Tertio limita, vt regula procedat quando proceditur ex officio secus si ad querelam partis ita tenet Ludo. Car.in loco nouissime allegato qui alios huius sentētiæ authores allegat.

Quarto limita,quod in casu in quo testis inhabilis admittitur intelligitur dūmodo pri⁹ positus atq; traditus fuerit tormētis glo.in.l.3.§. l.Iulia.ver.palā.ff.de testib.not.Hippo.in practi.crimi.§.diligenter.Thom. Grām.cōs.crim. 58.nu.3.& cons.70.nu.11.& cons.35.num.21. Hiero.Grat.cons.59.nu 37. Sed hoc intelligē dum est qū inhabilitas prouenit ratione delicti.vt quia sunt infames criminosi,& nō aliter nam domestici consanguinei mulier impubes & similes,minime torquendi sunt, vt eorum depositio firmitatē obtineat.ita Alex. post Bar. in.l.ex libero ff.de quęsti. & declarat Thom. Gramm.in locis nouissime allegatis.

Quinto limita,nam in propositis casibus inhabiles nunquam admittuntur,vt suarum depositionum ratione possit quis pœna ordinaria dignari, potent tñ torqueri.ita resoluit Ludo. Car.alios allegans in loco nouissime allegato. Vnde licet in crimine hæreseos testes inhabiles admittantur, vt supra secunda limitatione scripsi, id verum est ad præsumptionem, aut qualē qualē probationem faciendam, non autem vt censeantur integri neque integra fides eis adhibeatur,quod euidenter apparet ex capi.in fidei fauorem de hæreti.lib.6. vbi decretum est tales testes admitti debere in subsidium aliarum probationum,si ex verisimilibus coniecturis,& numero & personarū qualitate,atque aliis circunstantijsfalsa dicere non præsumantur.& ita not.illium tex.Areti.in.c. vlti.de testi. Brunus lib.4.c.9. Lup. in alleg. hæresis.§.vlti.Nam in hæresis crimine ad plenam probationem faciendam testes omni exceptione maiores desiderantur multo magis quam in alijs crimnibus vt nuncupatim de probatione hæresis loquentes asserunt Alber. in.c.1.de hæreti.lib.6 q.16.nu.25.D. episcop. Ciuitatē.Iacob.Septim.de institu.catho.c.50. nu.4.Lup.in.d.alleg.§.13.

Sexto limita, & declara regulam, vt procedat quoad extraneas personas litigantes, nam super eo quod ipsimet testes inhabiles fecerūt minime admittuntur,ita sentit Petrus de Ancha.cons.123.& voluit Raph. Fulg. cons. 173. Deci.consi.183 col.5.& cōs.234.1.col.Hiero. Grat.consi.59.nu.40.vol.2.

Septimo limita, nisi tales testes inhabiles plures defectus paterentur, ita limitat istam regulam Ludo.Car.in d.practi.fol.73.nu.41. quo loco alios doctores allegat.

Octauo limita,& declara regulam,quod ad hoc quod testis inhabilis admittatur ad probādum in casu huius regulæ necessarium est, vt probetur qualitas in qua fundatur nempe quod alij testes haberi non potuerunt, & hoc aliter probari oportet quia si testes inhabiles hoc deponerent, nulla in hoc fides illis accōmodaretur. ita elegantissime resoluit Alex. consi.64.nu.6.& 7.vo.1.qui allegat Bar.in.l. decem col.2.ff.de verb obliga.Anto.de Butri. cons.24.vlt.col.Thom.Grām.cons.58.nu.4. Hipp.in pract.cri.d § diligenter Care.in.d.fo. 73.nu.34.Hiero.Gra.d.cons.59.nu.38.& 39.

REGVLA. D.CCLX.

Testes examinati & publicati, faciunt fidē in alio iudicio inter easdem personas.probat tex.in.c. causamque lo.1.de testib.& in.l.iubemus. C. de liber.causa.& in.l.2.ff.iudi. sol. & in l.fin.pe.col.C.de testib.

Limita quinque modis, vt per Iaſ. in.l.is apud quem.col.pe. C. de edēd. vide Felin.in.d.cap. causamque.lo.1. col.1.vbi hoc ampliat quatuor notab. modis, & postea triplici limitatione moderatur in duab.col.sequ. quarum limitationum prima differt ab scriptis per Iaſ. vbi supra: ex quibus sex restrictiones habes ad hanc regulam.

REGVLA. D.CCLXI.

Testes quando loquuntur vno & eodem sermone pręmeditato, dicuntur suspecti:vt in.l.3.§.ideoque diuus. ff.de testib.& ibi doct. Hinc est quod si testes interrogati de tempore, dicūt omnes non recordari redduntur suspecti.not. Hostien.in cap.ex tenore.de

Universidad de Deusto
Biblioteca

testib. vbi Feli. in col. 2. eundem in. c. cũ causamquę inter archiepis. col. 13. ver. Secundo limita. eo. titu. vbi bene declarat dictam cõclusionem. Host.

Limita si testes sunt bonę famę, qa tũc per tales testes probabitur. ita tenet Bal. in ti. de const. super ver. fin. qui allegat Ioan. And. in cap. nihil. de verbo signifi. refert ad hoc eundem Bal. Fran. Cur. in tract. de testib. col. 6. ver. Decima quarta conclusio. & dicit quod ita etiam limitat idem Bal. in l. testium. C. de testibus. 3. col. vbi plus dicit secundum eum quod hoc cõmittitur arbitrio iudicis, an censeantur suspecti ratione subornationis: quod dicit perpetuo notandum. Quãuis Angel. indistincte tenuerit, quod non valeat dictum testium loquentium eodem sermone in. l. si quis ex argentarijs. §. 1. ff. de eden. secundum eundem Franc. vbi supra quem vide, quia se remittit. Et vide pro huius fallentiæ confirmatione, quę posui supra: in reg. Testis domesticus. 7. fallẽ.

ANNOTATIO.

Adde Alex consil. 137. lb. 6. Deci. consil. 627. Hierony. Grat. consi. 75. nume. 12. lib. 1. Mar. Anto. Nat. consilio. 96. nume. 8. volu. 1. Hippo in repe. rub. C. de proba. nume. 358. quo loco plures refert qui huius regulę doctrinam sunt sequuti. Aegi. Bosi. in tract. delicto. titu. de oppos. contra testes nume. 24. Et huius regulę doctrina quæ communi omnium doctorum suffragio recepta est minimè latuit diuinum illum Chrysostomũ, qui super Matthæum homili. 1. col. 3. inquit spiritu sancto inspirante diuersis verbis scripsisse euangelistas: ne testimonia eorum haberentur apud infideles suspecta, si eisdem sermonibus, Euangelicam historiam tradidissent. quod S. Tho. annotauit. 2. 2. q. 70. arti. 2.

Primam & vnicam limitationem, huius regulæ sequutus fuit consulendo Zasi. cons. 2. nume. 58. vol. 2.

Secundo, vltra authorem limita regulam, vt non procedat quando testes de tenore alicuius scripturæ deponerent, quia tunc non imputatur illis si verba formalia quantum fieri potest recitauerint, nec dicetur vnum & idẽ præmeditatum sermonem protulisse, sed vnã & eandem scripturam recitauisse in sua serie ita sing. limitat & declarat istam regulam Zasius. 2. cons. d. nu. 58. vol. 2.

Tertio limita, quando testes qui loquuntur sic vno & eodem præmeditato sermone essent tres vel quatuor & sic plures, quia tunc non dicẽtur suspecti. ita Alex. consi. 149. nu. 6. vol. 5. & consi. 237. col. 2. vol. 6. Roland. Vall. cõs. 72. nume. 6. vol. 2.

REGVLA. D.CCLXII.

Tituli multiplicatio in beneficialib⁹ est ad cautelam. Abb. in. c. in nostra. de rescrip. bonus tex. in. c. post electionem de concess. pręb.

Limita tripliciter, vt per Feli. in. d. c. in nostra. col. 3.

ANNOTATIO.

Adde Lap. allega. 132. nume. 2. Ludo. Rom. cons. 433. nume. 6. quem vide.

REGVLA. D.CCLXIII.

Titulum beneficij alicuius postquã superior approbauit non potest amplius eum vexare. not. Ancha. in. c. 1. de reg. iur. in. 6. idem & Domi in cap. ordinarij. de offici. ordin. eo. lib. & in materia huius regulæ vide aliam. supra in verbo, Possessio.

Limita tripliciter, vt per Feli. in. c. licet Heli. col. 3. in fin. de simo.

Titulus. vide supra in verbo, Allegans. lo. 3. & in verbo, Possessio.

REGVLA. D.CCLxIIII.

Torqueri nõ potest homo liber in causa pecuniaria. vt in. l. diuus. ff. de quæstio.

Limita

Limita dupliciter, vt per Hippo. in practi. crim. §. expedita in col. 8.

Primo, in causa pecuniaria graui & ardua: qa illa ęquiparatur criminali.

Secundo, nisi causa ciuilis & pecuniaria habeat crimen annexum.

ANNOTATIO.

Adde late Parid. de Puteo in tract. find. in c. An in causa pecuniaria. Paul. Gril in tract. de tortur. q. 7. Aegid. Bosi. in amplissimo illo delicto. tract. tit. de indici. & consid. ante tor. nu. 97. cum seq. Ludo. Car. in practi. crimi. fol. 81. nu. 23. apud quos late materiam huius regulæ declaratam reperies.

REGVLA. D.CCLXV.

Traditio ficta circa dominium & possessionem idem operatur quod vera. vt in. l. quędã mulier. ff. de rei vẽd.

Limita sex modis, vt per Areti. in l. 1. §. quod meo. in. 1. col ff. de acqui. poss.

ANNOTATIO

Adde tex. in. l. quãuis §. 1. ff. de acqui. posse. & in. l. quod meo. in prin. & ibi Bar. & docto. eo. ti. & in. l. interdũ. in prin. & ibi Bar. eo. tit. & in. l. certe. §. 1. ff. de pręcar. & in. c. cum venisset. & ibi glo. & docto. de restit. spo. gloss. in §. interdum. instit. de rer. diui. Hostien. Ioan. And. & Abb. in. c. vltim. de precar. Specula. ti: de empti. & vendi. §. 1. ver. Et nota quod expresse. & ver. Sed quid si in instrumento continetur Oldr. consi. 278. col. 2. Areti. cons. 21. col. 2. Corne. consi. 15. col. 3. lib. 1.

Hanc regulam, vltra authorem latissime scripsit And. Tiraquel. in tract. de iure constituti. quo loco in prima parte in prin. eam longa manu interpretatur. & in. 2. vero illius tractatus parte ampliat eam. 38. modis. in tertia autem parte ei. 31. limitationes assignat.

REGVLA. D.CCLXVI.

Transigere de crimine adulterij non licet tex. in. l. transigere. C. de trã sact. cuius regulæ rationem omissis Bar. & Cyn. ponit Salic. ibidem sex oppo.

Limita duobus modis, vt per Ias. in d. l. transigere. col. 2. nu. 5.

ANNOTATIO.

Adde quæ circa huius regulæ materiam & eius veram rationem diligentissime describit D. Anto. Padilla in. l. transigere. nu. 70. cum multis sequentibus. C. de transact.

REGVLA. D.CCLXVII.

Tutor vel curator licet habeat ius exigendi, vel recipiendi solutionem non potest debitori minoris facere pactum de non petendo. tex. est in. l. pactum curatoris. C. de pact.

Limita tripliciter, vt per Ias. ibi circa prin. & vide ibi Alex. qui ante eum posuit tres limitationes quarum secunda differt à positis per Ias.

ANNOTATIO.

Adde latè Deci. in. l. pactum curatoris. C. de pact. quo loco ampliat regulam hãc, vt procedat generaliter in omnibus administratoribus & postea eam quatuor modis limitat.

REGVLA. D.CCLXVIII.

Tutori, vel curatori si testator relinquat liberationem, pro administratione præterita non videtur dolus remissus, nec reliqua. tex. est in. l. Aurelio. §. Cayus, ff. de lib. lega.

Limita, tripliciter, vt per Ioã. Crot. in. l. nemo potest. col. 20. ff. de lega. 1.

ANNOTATIO.

Adde Iodoc. in patroci. pupil fol. 171. Caro. Rui. cõs. 54. nu. 13. cum seq. lib. 1. & vide quæ scripsi supra in reg. 740. ver. Tertio intellige.

REGVLA. D.CCLXIX.

Tutori potest testator remittere

Universidad de Deusto
Biblioteca

confectionem inuentarij tex. in.l. fi. §.illo.C.arbi.tutel. vbi Bart. & alij. not.Bal.in.l.cum tala.§.Titius.ff. de condi.& demonstra.facit.l.quidã decedés.ff.de admi.tuto. & tenet Iaſ.in l.cum neceſsitatẽ.C. de fideicómi. de quo ſingulariùs per Seg.in repeti.l.ſi ex legati fo.3.col.1.ff.de verb.oblig. vbi referendo Ioan. And. ponit duas vtilitates,quę poſsũt ex tali remiſsione ſuccedere.

Limita hoc,quia non obſtante tali remiſsione teſtatoris,ſi iudex videt talem tutorem aliqua ratione ſuſpectũ, poteſt eum cogere inuentarium conficere.ita limitat Iaſ.vbi ſupra referẽdo ſolum ad hoc Ang.in conſi. 144. tu vide Bar.in.l.nemo poteſt.col.2.in fine.ff.de legatis.1. vbi tenet, quod ſi apparet quod talis remiſsio eſt cõtra vtilitatem pupilli, iudex nõ debet ſequi voluntatem teſtatoris & ſequitur Seg.in.d.col.2.

ANNOTATIO.

Adde quę ſcripſi ſupra in regula. 740, incipi. Teſtator non poteſt.

De litera. V.

REGVLA. D.CCLXX.

VAcationis modus omnis comprehenditur, quando nullus exprimitur, & ideo non oportet facere mentionem de modo vacationis Lap. allegati.6.col.2. doctores in c.ſuſceptum, de reſcrip.lib. 6. Fel. in. c.in noſtra col.22. de reſcrip.

Limita quinque modis, vt per eum ibi col.23.

ANNOTATIO.

Adde Ioan. Staphi.in tract. de gatijs & expectati.fol.24.nu.4.14.volu.tract.diuerſorum doctorum.

REGVLA. D.CCLXXI.

Vaſallus poteſt ſibi acquirere nouũ vaſallum infeudando ei feudum, etiã ſine licẽtia ſuperioris domini.glo.eſt in verbo feudum.in. c. quæ in eccleſiarum.de cõſtitutioni. & videtur expreſſum in.§ ſimiliter.in titu.de lege. Conr.in vſib. feud.not. Abb. in cap. tranſmiſſa. per illum text.in.4.not. de foro compe.Bal.in.c.1.in fine prin. qui feud.da po.

Limita & declara hãc regulam ſex nota.modis,vt per Feli.in.d.c.quæ in eccleſiarum.21.col.

ANNOTATIO.

Adde Albar. & doctor.in.c.1 § ſimiliter.de lege Conr.& adde tex.in c.beneficium.ſi de feud.fuerit contro. vbi glo.ponit quædam requiſita ad hoc vt infeudatio facta a vaſallo firmitatem habeat.Et de tali infeudatione miratur Bal.in.c.ſane.col.vlti.de renun.vbi tamen dicit hoc ſtatutum eſſe fauore dominorum. Et aliam rationem ſcribit idem Bal.in.c quæ in eccleſiarum.col.8.ver. Quare permittitur. de conſti.& vide tex.glo.& omnes doct.in.c. Imperialem.§.1 de prohi.feud.alt. per Feder. & vide late circa hanc reg.Ioan.Barth.de Scarampis in conſi.111.inter conſi.Alb.Bru.Lud. Gozad.conſ.62.nu.5. & hanc dicit cõmunẽ Fran.Cur.Iuni in tract feud.in. 4. par. nume.83.

Hanc regulam,vltra authorem noſtrũ cum quatuor limitationibus ſcripſit Decius. nu.31. in.d.c.quæ in eccleſiarum. Et alias limitationes ad hanc regulam colliges ex Fran.Cur.in d.4 par.à numero.83.vſque ad numerum.91. quem vide.

REGVLA. D.CCLXXII.

Vaſallus inuito domino,renũtiare poteſt feudo.tex.eſt in.c.1. de vaſallo qui cõtra conſti. Lotha.in vſi.feudo. tenet Archi.in cap.de forma.22.q.5. Bal.

Bal.in.l.1.12.q.ff. de rer.diui.& in.l. cũ Archimedo.in fi.C.vt in poſſ.leg.

Limita quinq; caſib⁹, vt per Fel.in c.quę in eccleſiarũ.24.col. cũ ſeq.de conſti.

ANNOTATIO

Adde circa regulam hãc Matth. de Afflict. in.c.imperialẽ.ver.Decimo ſexto quæro.nu. 35.de prohibi.aliena.per Federi.

REGVLA. D.CCLXXIII.

Vaſallus poteſt alienare feudum diuidendo ipſum inter ſe,& alium cõuaſallum eiuſdem feudi.tex.eſt.in.c.1.§. præterea ducatus. de prohibi.alien. feud.per Federi. bonus tex. in.c.1.in prin.ibi,Nõ eſt libellus,&c.de aliena. feud.pater.not. Bal.in.l. ſi plures. 2. col.C.de cõdi.inſer.confirmat Fel.in c.quæ in eccleſiarũ.col.28. de conſti.

Limita tripliciter, vt per Feli.ibi. col.29.

ANNOTATIO.

Adde Ludo.Goza d.conſi.62.nu.5.& materia huius regulæ latè interpretatur Fran.Cur. in tract feudo.4 par.nu.83.

REGVLA. D.CCLXXIIII.

Venditionis appellatione etiã alię ſpecies alienationis continentur tex. eſt not.in.l. ſicut.§. vẽditionis.ff.quibus mod.pign.vel hippo ſol. & in.l. ſtatu liberi à cæteris.ff.de ſta.lib. quẽ dicit meliorem de iure Bal.in.l. 2 C. de vſucapi.pro empto.tex.& ibi Bar. in.l.voluntas.C. de fideicõm. glo.in. c.2.in verbo,iudicium.de poſtu.& ibi Abb.& in.c.1.in.1.not.de his quę fiũt à prela.

Limita primo, niſi facta mentione venditionis, fiat mentio de pretio.

Secundo fallit,niſi verbum venditio, proferatur in materia, in qua ſuper alienatione eſſet tradita certa & determinata forma.

Tertio fallit,niſi verbum venditio proferatur in materia ſtricta.

Quarto,niſi tale verbũ proferatur à prętore vel à iudice. Has limitationes deſcripſit Fel.in.c.fi.col.antep.de accuſa.quę vide pro eis.& de materia vide Iaſ.in rep.l.filiusfamilias.§.diui. ff.de lega.1.pri.lectu.col. pen.nu.106. & in.2.nu.103. vbi ponit tres limitationes ad regulam ſimilem huic:ſcilicet quod venditione prohibita,intelligitur prohibita donatio,& omnis alienatio,ex quibus poteris duas alias limitationes ſumere ad hanc regulam.

ANNOTATIO.

Adde authorem ſupra in reg. 227. incipi. Emptionis. vbi iſta met regula poſita fuit & vide quæ ipſe ibi annotaui.

REGVLA. D.CCLXXV.

Verbum volo, cum infinitiuo, in actibus inter viuos, nõ diſponit: vnde per iſta verba. Volo eligere ſimpliciter prolata non inducitur electio. doctrina eſt Bar.in.l. ſerui electione.ff. de lega.1.per quam ibi Iaſ.col.5. ponit prędicta verba.

Limita tripliciter, vt ibi per eum.

ANNOTATIO.

Adde Mar. Antoni. Nat. conſ. 249. nu. 4. 2. par. Et not. quod verbum volo in his quæ à ſola voluntate loquentis dependent adiungatur infinitiuo deſignanti initium actus, atque eius ſuſpenſionem, vt ſi quis dicat volo tecum matrimonium contrahere, inducit contractum ſponſaliorũ ita tradiderũt Ioan. And. & Abb. in.c.ex literis.in.1.de ſponſa. Matth. de Affli. in cõſti. Neapo.li.3.ti.19.col 2. Sylueſt.in verbo, Matrimoniũ.2.q.9.quorũ opinionẽ aſſeuerat eſſe magis cõmuniter receptã Domi.epiſc. Segou.lib.4.decreta.2.par.c.4 § 1.nu.4. Vñ merito reiciẽda erit opinio quędã Ioan.in ſumma confeſſo.lib.4.ti.2.q.4. & Aſtenſis.lib 8. ti.3.q.4.exiſtimantiũ nulla in hoc caſu ſponſalia eſſe contracta. Sic ex diametro repellenda eſt Cardi.opinio qui in.d.c.ex literis aſſe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

uerauit per prædicta verba fuisse contractum verum matrimonium. cuius opinio potest in tribus casibus procedere. Primo, si dicta verba prolata essent deliberate & ad interrogationem alterius ex mente Bar. in. l. gerit. col. 3. ff. de acqui. hæredi. Secundo, quãdo precessit tractatus de matrimonio contrahendo ex Cardi. sententia in Clem. vni. de consa. & affini. q. 20. Tertio, si communis vsus loquendi hanc significationem matrimonij receperit. vt asseuerat. Cardi. in. d. c. ex literis.

REGVLA. D. CCLXXVI.

Verbum cõuenit, vel promisit, positum in instrumento intelligitur per stipulationem. tenent doctores magis cõmuniter in. l. lecta. ff. si cert. peta. Licet Bar. ibi de verbo, cõuenit. cõtrariũ tenet cui assentiuntur Ang. & Alex.

Limita sex modis, vt per Ias. in. d. l. lecta. col. 5.

REGVLA. D. CCLXXVII.

Verbum vel participium prẽsentis tẽporis in dubio est canon latę sententiæ glo. in. l. si quis maior. in verbo, infamia iuncto tex. in verbo, notatur. C. de transactioni. quam ibi sequitur Bar. Bal. Salic. & scribentes. alia expressior in. l. 1. verbo, afficeretur. C. ne liceat poten. alia in. l. sicut in verbo, minime. C. de testa. mi. & in. l. si qs in tantam in glo. mag. ver. Quarto quęro. vbi doctor. C. vnde vi. Deci. in auth. cassa. & irrita. 2. not. C. de sacro san. eccle. Fortuni. de vlt. fine char. fi. ver. Quadragesimus nonus casus. & alij plurimi quos refert And. Tiraq. in rep. l. si vnquã. C. de reuocandis dona. in verbo, ipso iure. col. 314. nu. 17. & dicit. communem. nu. 20. Licet plures alij contraria tenentes ibi referat: & nu. seq. plura iura, quibus facit satis tenendo communem.

Limita hanc cõclusionẽ tribus modis, vt per And. Tiraq. vbi supra.

ANNOTATIO.

Adde Fran. Purpur. in. l. more. col. antep. ver. Tertio ampliatur. ff. de iuris. omni. iudi. Deci. in. l. cum postea quam col. 1. 2. not. C. de de pacti. Frã. Crem. sing. 7. incip. Tu scis quod verbum. Corne. cons. 15. incipi. Ex quo dictus Franciscus. col. 5. lib. 1. & cõs. 312. incip. In hac consultatione. col. 3. ver. cum nõ solũ co lib. 1. Iacobi de sancto Georg. in tract. feud. in verb. Qui quidẽ inuestiti. Ioan. Crot. in rep. c. 1. col. 8. ver. contra tamẽ principalẽ. de consti. lib. 6.

REGVLA. D. CCLXXVIII.

Verbum, vel participium præteriti temporis, in dubio est canõ latę sententię glo. est quam ibi valde not. Bal. in. l. iubemus nulli. §. œconomus verbo, prõbetur. C. de sacro. eccles. similiter in. l. in criminali. C. de iuris. omni. iudi. verbo, habeatur. glo. in. l. si qs maior. verbo, priuatus. C. de transacti. glo. c. 2. §. inhibemus. de hęret. lib. 6. alias glo. & docto. colligit Tiraq. in repe. l. si vnquam. C. de reuocandi. donati. col. 316.

Limita hanc regulam, duobus notabilibus modis. vt per Tiraq. col. allegata cum seq.

ANNOTATIO.

Adde Sali. in. l. decernimus. post prin. C. de sacro. eccle. Imo. in. c. vlti. de transactioni. & in c. si diligenti. col. 2. de foro competen. Ias. cõs. 46. lib. 3. Corne. consi. 89. col. pen. lib. 3. & cõs. 4. col. 4. lib. 4. Abb. in. c. nouit. in fine de his quæ fiunt à pręla. Fran. Cremen. in sing. 7.

REGVLA. D. CCLXXIX.

Verbum, aut participium, futuri tẽporis est canon ferendæ non latæ sententię not. glo. Bar. & Bald. in. l. iubemus. & in. d. l. in criminali. proxime allegatis glo. in. l. si quis in tãtam. C. vnde vi. glo. in verbo, fiat. in auth. habita ne fil. pro patre cum assidua doctorum caterua coaceruata à Tiraq. vbi proxime col. 317. excepto solo Barb.

Bar. in. c. si diligẽti. de foro comp. quẽ vilipendit, vt pote leuis opinionis, & ingenij inconstantis.

Limita hanc regulam, omniũ communem. 75. modis, vt per Tiraq. diffuse à col. 318. vsque ad. 362.

ANNOTATIO.

Adde Cur. iuni. in. l. traditionib⁹. nu. 23. C. de pact. Matthæse. sing. 115. Rom. cõs. 212. Paulo ante fin. Cępol. caut. ciui. cons. 59. col. pen. Abb. late in. c. clericis. 1. not. & iterum col. vlt. ne cleri. vel mona. Ias. in. l. rẽ quæ nobis. col. pen. ff. de acqui. posse. Corn. consil. 237 col. 2. lib. 1. Salic. in. l. cum postea. C. de pactis Fran. Crem. not. 7.

REGVLA. D. CCLXXX.

Verbum dare, si apponatur in cõtractu in quo inuenitur pretium pro re certa, efficit, vt ex parte eiꝰ qui obligatur ad speciẽ non sit emptio, nec vẽditio, sed cõtractus innominatus tex. ex quo ibi not. docto. in. l. dedi. ff. de condi. caus. da.

Limita hanc cõclusionem quatuor modis notãdis, vt per Ias. in. d. l. dedi. col. 1. cum prin. seq.

REGVLA. D. CCLXXXI.

Verba narratiua in dispositionibꝰ legalibus super contingentia facti nõ inducit.

REGVLA. D. CCLXXXII.

Verba hęc super pœna excõmunicationis, vel centum librarum alteriꝰ rei, vel etiã sub in terminatione anathematis, vel simpliciter sub excõmunicatione, non sunt latę sententiæ sed ferendę glo. verbo, sub pœna. in. c. dolentes. de celebra. missa. & in. c. cum esses. vbi Inno. Host. Ioã. And. de test. & alię decẽ glo. & plures doctores ita tenẽtes coadunati per Tiraq. vbi infra põderat cap. relatũ. de iure patro.

Limita hanc regulam sex notãdis modis, vt per Tiraq. in. l. si vnquã. C. de reuocã. dona. col. 365. cum seq. vbi etiam in seq. à. 368. vsque ad. 394. ponit. 56. discrimina inter hæc: scilicet cum quid fit ipso iure, quod idem est cum canone latę sententię vel cum est ferendæ sententiæ.

ANNOTATIO.

Adde authorem & quæ ipse ibi annotaui supra in reg. 263. incip. Excommunicationem vbi ista met regula posita fuit.

REGVLA. D. CCLXXXIII.

Verba ista geminata, qualiscunq;, vel quicunque licet soleant alias multum importare, plus quam verba simplicia vt in. l. balista. cum simil. ff. ad Trebel. tñ restringuntur ad personas habiles probatur in. l. sed & si instrumẽta. in verb. quibuscunq;. iũcta glo. ibi & not. Bar. in. l. statuta. C. de fide inst. & iure hast. fiscal. li. 10. & in. l. 1. cum glo. C. de sacros. eccle. & probat glo. iuncto tex. in. l. 1. & ibi Bal. C. de fide instr.

Limita duobus modis, vt per Ias. in l. fideiusso. §. prętor ait. ff. qui sat. dar. cog. in col. 2.

Primo, qñ generaliter verborũ nõ pateretur restrictionem, quę vult fieri: quod tribus fundamentis probat.

Secũdo, qñ dicta verba vel similia ponerẽtur in cõtractibus, quia tunc nõ restringuntur ad habiles, imo operantur augmẽtũ: ita dicit limitare egregie Bal. in. l. fi. col. 1. C. sine cens. vel reli. quod ipse tribꝰ fundamẽtis cõfirmat.

ANNOTATIO

Adde Ias. in. l. 1. nu. 13. C. de sacrosan. eccle. Hippo. cum ab eo allegatis in repet. l. vlt. nu. 176. ff. de iuris omni. iudi.

REGVLA. D. CCLXXXIIII.

Veritas cõuitij, nõ eximit ab actione iniuriarũ. vt in. l. 3. c. si recto. pro

Universidad de Deusto
Biblioteca

vide Ioan. And. in addi. ad Specul. tit. de iniur. circa fin. col. 3. Cyn. & doct. in. l. si non cõuicij. C. de iniur. & vide glo. in. l. 2. lib. 4. ti. 3. for. leg.

Limita quadrupliciter, vt per Feli. in. c. cum T. A. B. in fine de re iudi.

Primo, quando dicitur verum ex causa: puta correctionis.

Secundo fallit, si dicatur, vt à proximis auferatur nocumentum corporale: puta Tu es leprosus.

Tertio, vt auferatur nocumentum spirituale: ne forte ordinetur.

Quarto fallit, vbi dicetur verum in iudicio.

ANNOTATIO.

Adde quod pro huius regulæ & ius quę limitationum clariori elucidatione examinare expedit quandam egregiam distinctionẽ Bar. quam scripsit in. l. cum qui nocentẽ. ff. de iniur. quo loco in materia huius regulæ ita distinguit vt arbitretur, conuitium verũ tunc puniẽdum esse, qñ reipublicę minime interest vitiũ illud manifestum fieri, quia defectus alterius detegere iniuriosum est. l. 2. ver. quid enim tã durum. C. qñ & quib. quar. pars debea. lib. 10. Sed si reipublicæ interest, tũc tale cõuitiũ impunitum esse. Prioris equidem mẽbri exempla sunt si quis aliũ filium meretricis, vel furis appellauit. Secundi vero si quis aliquẽ falsariũ hæreticũ vel sodomitam quam in effectu Bar. doctrinã tenuerunt Petr. Cyn. & Albericus in. l. si non conuicij. C. de iniur. Ang. in. d. l. eũ qui nocentẽ. Sali in. l. vni. C. de famo. libel. Ioan. Fab. in. §. iniuria. nu. 3. insti. de iniur. vbi Ang. & Platea. sunt tñ aliqua à nobis circa hãc distinctionẽ considerãda, ex quibus apparebit veritas. Primo quod si conuitiũ verũ dicatur in iudicio, siue extra iudicũ etiã si interſit reipublicæ sciri, ex praua tñ intentione dicẽtis cum qua concurrit iniuriandi animus peccatum inducitur, quod quidẽ ab iniuriarũ actione liberum non est, nã quãuis reipublicę interſit nocentiũ crimina nota esse atq; itẽ manifestari, praua tñ intentio reuelãtis rem iniquã facit. tex. in. c. minister. & in. c. relegentes. 23. q. 5. Et quod hęc inconsulta detectio criminis peccatũ sit, tenet Thom. & Caieta. 2. 2. q. 62. art. 2. Nec ab iniuriarũ actione immunis erit quod nouissime probat Aegid. Boss. in delicto. tract. tit. de iniur. nu. 3. D. episcop. Segou. lib. 1. vari. reso. c. 11. nu. 6. & noster Grego. Lopez in. l. 1. ti. 9. par. 7. in verbo, *Que es uerdad*. Secũdo considerari oportet, quod is qui crimẽ aliquod exprobrauerit, cui⁹ reuelatio reipublicę vtilissima sit, si id non facit iniuriandi animo à peccato & ab iniuriarum actione liber erit. Tertio præmissa superiori sententia intelligere oportet, ex quo præsumptio deducatur an quis animo iniuriandi vel ne illud crimen reuelauit cuius manifestatio reipublicę vtilis est. Qua in re illud manifesti iuris esse censeo quod si criminis obiectio ex iuxta causa facta fuerit consentaneum erit præsumere non animo iniuriandi. sed vtique æquo animo contingere. At si absq; vlla causa vtilitate ve ipsius negotij quod tractatur, in iudicio, vel extra iudicium criminis obiectio contingit, tunc iniuriãdi & nocẽdi animo facta esse præsumitur. hæc enim tria colliguntur ex Oldral. cons. 53. Abb. in. c. vlt. de iniur. & in. c. cũ T. A. B. col. pe. de re iudi. Roma. cõs. 96. Ripa. in. l. vlt. q. 7. C. de reuocand. dona. D episcop. Segou. in. d. c. 11. Marti. Nauar. in. c. inter verba. 11. q 3. corol. 63. Ex qua resolutione pro maiori eius vtilitate libet aliqua lectu non indigna in medium addu cere quæ ex ea colliguntur.

Primo illũ actione iniuriarũ puniendũ esse qui extra iudicij limites verba iniuriosa etiam vera contra aliquẽ protulit, non ad eius correctionem sed vt propriæ iracundię satisfaceret, non equidem veritas conuitij illum ab iniuriarum actione eximit, & hoc casu procedit nostra regula & iura in ea allegata.

Secundo ex his constat, illũ à pœna immunẽ non esse, qui etiã in iudicio aliquod verũ crimẽ obiecit, quod nihil ad causæ decisionẽ attinet ex eo equidem deprehenditur deprauatus animus. l. quisquis. C. de postul.

Tertio ex hoc deducitur minime esse puniendũ illũ, qui in iudicio ad repellendũ accusatorẽ vel repellẽdos testes defect⁹ vel crimina obiecerit dũmodo legitime ꝓbet, is enim nõ nocẽdi animo, sed vt ꝓprię causæ cõsulat fecisse intelligitur. ita sing. tenuit Ioan. And. in addi ad Specul. ti. de iniur. sequit. Ang. in. l. q crimen. C. qui accus. non poss. col. 1. Sali in. l. si non conuitij. C. de iniur. Petr. de Anch. cõs. 325. incip. sup primo dubio subtiliter col. 1. & 2. Bal. Ang. Roma. Sali. Alex. Ias. & Ioan. Oroſci in. l. illud elegãter. ff. quod quisq; iur. Alb. 2. par. statutor. q. 42. nu. 2. Ang. Areti. in tract. malefic. in ver. iniuriosa. ver. quid si turpis. nu. 16. Corne. cons. 80. col. 2. nu. 4. lib. 3. Paris. de Puteo in tract. lindica. in verb. Iniuria. §. an si contra officialem. nu. 2. paruæ impressionis fo. 132. Belenzi. in addi. ad Abb. in. c. vlt. de iniur. Feli. in. c. 1. nu. 18. de exceptioni. Boeri. consil. 4. nu. 34. ver. septima fuit opinio. D. Didacus Perez. in. l. 1. ti. 4. lib. 3. ordi. in verbo, *Tachar los testigos*. & hanc opinionem cõmunem esse fatentur Stepha. Auffr. in addi. ad Capel. Tholo. decisi. 409. Zasi. in. d. l. illud eleganter. De generali tamen consuetudine regni Franciæ, & si nihil probauerit obijciens crimina contra testes minime tenetur vt Boeri. d. cons. 4. testatur. neque vnquam vidisse procedi contra illũ qui contra testes crimina vel alios defectus obiecit in Mediolanẽsi ducatu testatur illustris vir & dignissimus regius consiliarius Iuli. Clarus. lib. 5. recep. senten. §. fi. q. 53. ver. Caueant. Sed in his Hispaniarum regnis praxis forensis communem sententiam recepit.

Quarto ex hoc apparet, eũ qui alterius crimẽ exprobrauerit ex iusta etiã causa praua tñ intentione iniuriarum actione teneri, licet ad famæ restitutionẽ minime teneatur cũ ea ex vitiosa intentione non oriatur. vt elegantissime scribit Adrianus sumꝰ ecclesiæ Præsul quod libet. 11. litera R quẽ sequitur vir egregius sanctimonia & literis insignis. Mar. Nauarrus in d. cap. inter verba. corolar. 7. Ex quo asseuerat Adri. in. d. loco quod si princeps iustam habet causam indicendi, vel inferẽdi bellũ alicui oppido, vel prouinciæ, si tñ infert ex odio, vel rãcore peccat quia inique agit, non tñ contra iustitiam commutatiuã, & ea ratione dãna belli non tenetur restituere sic iudex qui iuste debet Titium in centum condemnare, si tamen id facit ex odio iniq; facit & peccat, sed quia non iniuste, ad restitutionem non tenetur.

Quinto infero non contemnendam interpretationem ad regiam. l. 2. ti. 9. lib. 8. ordina. qua cautum est, vt is qui alterum ex vitijs ibi contentis conuitio affecerit iniuriam illã retractet coram iudice & honestis personis, (vt aiũt palinodiam canendo) & rursus trecentum solidis multetur, est equidem regia illa constitutio interpretanda vt locum habeat, quando qs conuitium falsum obiecerit, longe quidem aliter si verum vtique protulisset idq; maxime reipublicę conueniebat patefieri. nam hoc casu minime tenetur palinodiã canere. ita asserat nouissime Anto. Gomez. in tract. delictor. c. 6. nu. 2. Imo idẽ affirmandũ est qñ quis vitiũ aliquod exprobraret, quod manifestũ fie ri nihil vtilitati reipublicę cõduxerit licet vtro q; casu extra ordinẽ puniendus sit iniuriarum actione, vt scribit D. Episcop. Segou. lib. 1. vari. reso c. 11. nu. 7. & Petrus Plaza lib. 1. epitom. delictor. c. 1. nu. 6. & 7. Grego. Lopez in. d. l. 1. ti. 9. par. 7. in verbo, *Que es uerdad*. quãuis de hoc dubitet, illud tamen asseuerat quod is ad famæ restitutionem teneatur in quantum id sine mendacio fieri possit, vt pote quod dicat se male dixisse, vel quod iniuste iuxta doctrinam S. Thom. & Caieta. 2. 2. q. 62. arti. 2. in re spon. ad primum arg.

Sexto non prętermittam, quod is qui crimẽ verũ contra aliquẽ obiecerit iniuriarũ actione tenetur, iuxta declarationẽ supra traditam, etiã si antequã prorumpat in contumeliosa verba vtatur quadã honoris præfatione, vt vulgo dicitur Mentiris saluo honore. ita Bar. & alij in. l. si quis extraneus. nume. 1. ff. de acqui. hæred. Anto & Abb. in. c. cùm te. de iure iur. & in. d. c. cum T. A. B. Ang. in. l. vestem. ff. de iniur. Alex. in. l. turpia. ff. de leg. 1. Soci. cons. 118. vol. 1. Ias. in. l. vt vim ad finẽ. ff. de iusti. & iure Ripa. in. c. cũ M. nu. 88. de consti. Feli. in. c. excõmunicamus. col. 2. de hæreti. & in. c. quæ in ecclesiarũ. nu. 86. de cõsti. & in. c. dilecti pen. col. de excepti. Deci. cons. 487. nu. 4. & cõs. 686. nu. 11. Cels. in tract. clausul. fol. vlti. col. pen. ver. Tu mentiris. Anto. Rub. in. l. non solum. §. morte. nu. 461. ff. de noui oper. nunti. And. Alcia. in. l. detestatio. 2. col. ff. de verbo. signifi. Montal. in. l. 2. ti. 3. lib. 4. for. leg. litera A. D. episcop. Segou. lib. 1. vari. reso. c. 11. nu. 1. D Did. Perez. in. d. l. 1. ti. 4. lib. 3. ord. in verb. *Tachar los testigos*. Quid enim prodest velle ac præfari honorem alterius saluum esse, cum conuitio obiecto denigretur.

REGVLA. D. CCLXXXV.

Victor regulariter nõ appellat ab expẽsis, sed obtinet de ipsis, corã eo, ad quẽ victus appellauit. l. fi. C. quando pro. non est necess. vbi not. docto.

Limita dictã conclusionẽ quatuor modis, vt per Fel. in. c. significauerũt. de excepti. 1. col. cũ trib. seq. vbi p sex col. examinat late materiam. d. l. fin.

REGVLA. D. CCLXXXVI.

Vidua retinet dignitatem quęsitam

Universidad de Deusto
Biblioteca

radijs mariti. ita tenet communiter docto.in.c.ex parte B.de foro competen.& refert Felin.ibi licet secundum eum cõtrarium teneant moderni ibi, põderãdo verbũ quoddam illius tex.

Limita quatuor modis. vt per Fel. ibi. col. 1. & vide easdem per Geor. Nat.in rep.c.quãuis pactum. de pact. lib.6.col.76.ver.Secundo quæro.

ANNOTATIO.

Adde tex.in l.mulieres.C.de digni.lib. 12. Cuius verba sunt, *Mulieres honore maritorum erigimus,genere nobilitamus,& forum ex eorum persona statuimus & domicilia mutamus si autem minoris ordinis virum postea sortitę fuerint,priori dignitate priuatę posterioris mariti sequentur conditionem.* Et probat tex.in.l.filij.§ vidua ff. ad municip.tex in.c.licet.§.mulier.de sepol. lib.6. & vide regiam.l.7.ti.2.par.4 inibi, *Aũ a otra fuerça el casamiento, segun las leyes antiguas que maguer la muger fuesse de uil linage si se casare con el Rey,deuen la llamar Reyna, y si Conde Condessa,y aun despues que fuere muerto su marido la llamaran ansi,sino se casare con otro de menor guisa,ca las honrras y dignidades delos maridos,han las mugeres por razon de ellos.* Vn de vidua retinet familiam viri,vt scribit Bar. & eum sequitur ibi Fulgo.in l.vlti.C.de verbo.signi.Et domicilium.vt in.d.§. vidua &.d. §.mulier.not.Albe.in l.fœminæ.ff. de sena. Card.consi.135.in addi.quæ est in fine Ang. consi.34.col.1.& consi.369 col. 2. Et dicitur stare in primo matrimonio tex in.§.non solũ. in auth.de nup.l.vlt.C.de boni.mat.l.de emãcipatis.vbi priorem torum seruauerit. C. de legi.hæredi.& voluit glo in.l.1.§,exactio. C. de rei vxo.acti.& in.l.iubemus.in verbo, retineri.C.de eroga.mili.anno.lib.12.Bar.in.d.§. vidua.& in.l.diuortio.in prin.vbi Bal.2.col.ff. solu.matri. in cuius rei confirmationem facit quod scribit Diuus ille Hieronymus lib.1 in Iouenianum de Valeria sorore Messalarum, quę cum post mortem seruij viri solicitaretur à propinquis ad alteras nuptias,negauit se velle alteri nubere,& interrogata,cur id faceret, respõdit sibi semper maritum Seruiũ viuere. A quo non longe distat quod ipse paulo ante scripserat de filia Demotionis Areopagitarum Principis,quæ mortuo Leosthene sponso, negauit se alteri nupturam,quod adulterum acciperet,non maritum, illum enim nondum sibi mortuum esse.

Ex quibus facile intelliges, viduã ignobilẽ quæ viro nobili nupsit,non teneri eo mortuo quãdiu in viduitate permãserit, ignobiliũ tributa soluere.ita eleganter scribit Ioan.Lup.in repet.rub.inter vir.& vxo.§.31.nu. 9.quẽ sequitur And.Tiraq.de nobilitate.c.18.nu.5.

Secundo neq; hic alienum est, quod sicuti mulier plebeia nobili nubens minime tenetur palinodiã canere,tametsi verbum iniuriosum aliquod in regia.l.2.titu 9.lib.8 ordi.expressum dixerit vt asseuerat Fran. Auiles in proœmi.capi.Prætorũ nu.20.idem etiã in vidua est affirmandum vt nouissime scripsit Petrus Plaza lib.1.epito delicto.c.1.nu.23.

Tertio ex hoc deducitur,viduã dotẽ amittere ex stupro, sicut admitteret ex adulterio constãte matrimonio, quasi tãta sit offensio in virum defunctũ.ita Paul.de Cast in.l.fideicõmissum.C.de fideicõmi.& in.l. sororẽ. C. de his quibus vt indignis quem omnino vide.idẽ Paul.cons.143.incip.Reuocatur in dubiũ.nu. 2.vol.2.Iaſ.in.l.2.nu.6.ff.solu matri.Fel.in.c. pastoralis.col.3.de iudi.Belenzi in addi.ad Panormi.in.c. plerũq;.vbi Præpos.de dona.inter vir & vxo Hipp.in.l.vna.nu.58.C.de rap. virg.& in sing.234.& 416.Aug.Arim.in addi. ad Ang in tract.malefi.in parte,*che me ai adnũ terato.*nu.303 Gerard.de Petra Sancta sing. 48.vbi Gabr. Sar. citat innumeros authores qui idẽ sequuti fuerunt Bertachi in verbo, Vidua.ver.17.& in verbo, Adulter ver.38.Ioan. de Neuiza.in silua nupti.lib.2.tit.Sent nõ est nubendũ.Ioan.Lup.in rep.rub.de dona.inter vir.& vxo §.67.nu.6.And Tiraq.in tract.de nobili.c.18.nu.9.Fran.de Ripa.in rub.de iudi. nu.21.Petrus Dueñas qui allegat alios & ab ea recedit in reg.12.nu.3 quã opinionem cõmunem esse testantur Belus in rub.C. de edendo.nu.83 Boeri decisi.338.Purpura.in.l.ex cõuẽtione.C.de pact.Anto.Gome.in.l.51.Tauri. nu.8.Aria.Pinel.in.l.vlti.nu.9.C.de bon. mater.Anto.Padilla in.d.l.fideicõmissum. nu.3. sed contrariũ melius probarunt nõ pauci,imo quod vidua nunquã ex stupro dotem amittat Alex.in l.sororẽ.col.1.C.de his quib vt indig. Iaſin. d.l.fideicommissum. Deci in.c.pastoralis.col.fin.de iudi.& in.l.cum quidã puella. nume.13 ff de iuris omni.iudi. Ripa.in l.2.in prin.nume. 8 ff.solu.matri. Gml.Maineri. in l in ambiguis pro dote.nu.208 ff.de regu.iur. D.episcop.Segoui.in.4.decretal.2.par.c 7.§. 6.nu.

6.nu.10.Petr' Dueñas.d.reg.12.Barth.Chas. in cõmen.in cons.Burg.rub.4.§.6 nume.24. Antoni.Gome.sibi contrarius in.l.80.Tauri nu.70.Aymon Craue.cõs.205.Alci.in tract. de prẽsump.reg.2.prẽ.9.nu.5.Pala.Rub.in.l. 31.Taur.nu.4.Caro.Moli.in consue.Pari ti.1. §.30.quæst.28.nume.142.Antoni.Padil.vbi paulò ante allegaui.nume.4.Ioã. Crot.in.l.4. §.Cato.col.4.versi.Pro quo etiam adhuc.& in cod.§ lectura.2.ver. Septimo quærit Bar.col. pen.ff.de verb.obliga.Ioan.Garro. in authen. eisdem.C.de secund.nup.Duaren.in.l.2.ver. secundus casus.ff.sol.matri. opinionẽ istã nouissime sequitur subtilissimus Lusitan' Ema. Costa in relecti.c.si pater.1.par.in verbo, legauit nu'42.de testam.in.6.vbi dicit,quod in puncto iuris tum maxime in iudicando & cõsulendo ipse non auderet recedere ab hac opinione Mich.Cifon.in.l.14.Tauri nu.4.vbi dicit,fauorabiliorẽ esse hanc opinionem & secũdum eam iudicatum fuisse asseuerat Boeri.d. decisi.338.quam in lite controuersa sententia lata comprobauit Cassa.d.§.6.nu.24.& in praxi seruari affirmat Pinellus vbi supra, & communiorem opinionẽ hanc esse testatur Soci. Iuni.cons.111.nu.7.in fine lib.3. Roland.cõs. 87.circa fin.lib.2.Iuli.Clar. li.5.recep.sent.§. stuprum.versi.Sed nũquid vidua,vbi dicit opinionẽ istam benigniorem esse & non esse ab ea in iudicãdo recedendũ.qui quidẽ liber recepturũ sententiarũ varię & indefessæ lectionis opere isto iam absoluto ad manus meas peruenit,Cui opinioni suffragatur tex in authen.de rest.& ea quę par.in vnd.mens.§.fi.col.4.vbi mulier propter adulteriũ cõmissum intra annum luctus solum priuatur lucro à marito sibi relicto,ergo propria bona non amittit dotẽ aũt propriũ patrimonium mulieris esse nemo dubitat.l.Põponius.ff.fami.erc.l.31.§.sed verũ.ff. de minor.Præterea vrget tex.in.l.si vxor.ver. quãuis.ff.de adulter. ibi, Si vidua esset impune in eã stuprum cõmitteretur. Tertio moueor ex vulgatissima regula,quod pœna imponenda nõ sit vbi illa à iure non reperitur imposita.glo.in.c.vlti.de iure patro. & in.l.at si quis.§.diuus.ff.de relig. & sim.fu.& in auth. de non elig.secund.nub.§.cũ igitur ibi,*Nec est lex tale aliquid dicens.* Quarto non vulgariter Paul.Cast.opinioni aduersatur tex.in.c.2.verbo,*Viuente domino.*de feudo sine cul.nõ amitt. vbi ita demũ vasallus per offensam amittit,secundum si illã viuẽte dño committat.Quinto mire conducit regia lex vlti.in fine titu.4.lib.4. ordi.vbi secundũ verum & proprium intellectum alibi latius à me interpretatum,in bonis acquisitis constante matrimonio. quoniã non sunt quæsita lucratiuo titulo ex mariti voluntate & ex testamento sed sunt quæsita titulo oneroso,& prætextu tacitæ societatis & ex legis dispositione,lex regia vt mulier vidua perdat propriã bonorũ partẽ disponit,q̃ nõ sufficiat simplex stuprum, etiã infra annũ luctus commissum,sed requiritur quod mulier ante vel post annũ luctus viuat luxuriose.Ergo eodem argumento dicendũ videtur, q̃ ad amittendam dotẽ,non sufficit stuprum etiam infra annum luctus commissum. Nec equidẽ præmittendum duxi,locũ fore Alex. Sentẽtiæ & aliorum aduersus Paul.& si mulier vidua luxurioſe viueret multis stupris assuefacta & prostituta,ad hunc asseuerarem, non esse hanc mulierem propria dote priuandam vt tenet Lusitanorum decus iam ex solo titulo intelligis esse Ema. Costa. in.d.c.si pater.1.par.in verbo.legauit.nu.44.de test.in.6.Nec in hoc casu nempe in dote haberet locum. d. Regia. l.fin.ti.4.lib 5.ordina.quam paulo ante allegaui.Primum,nam licet sponte & absque controuersia agnoscere vellem, eandem militare rationem in dote de qua agimus quæ militat in bonis super lucratis, de quibus loquitur regia illa Sanctio, ad huc firmissime affirmarẽ, legem illam cum sit pœnalis nõ esse extendẽdam ex identitate rationis de vno casu in aliũ simile, vt in iurib' vulgaribus expressum est. Postremo,negarem sane esse omnino parem, aut similem rationem in vtroque casu Quoniam bona super lucrata sunt accessiones & veluti fructus matrimonij præcedentis in quibus potissime industria mariti mortui cuius opera fuerunt acquisita cõsideratur nam fœminarum lucra tenuissima sunt. Et in his bonis quorum vtilitatem lex mulieri detulit facilius lex ipsa priuare potest,quam bonis dotalibus, quæ sine vllo mariti adminiculo aut legis beneficio iure proprio sibi vẽdicat mulier. Ex quibus videtur tenenda indistincte opinio Alex.contra Paul.nec recipiẽda est distinctio Alci.in.d.tract.præsump.reg. 2. prẽsump. 9. & Ioan.a Garronibus in auth.eisdẽ pœnis nu. 21.C.de secund.nup.saluãtes opinionẽ Pauli in vidua peccãte intra annũ luctus,quã distinctionẽ probat D.Episco.Segou.lib.4.decreta. c.7.§.6.nu. 11. licet postea sequenti numero asseueret,ipse cũ alijs contrarium iudicasse,dicit tñ rẽ hanc dubiã esse & iure defendi posse

Universidad de Deusto
Biblioteca

quod de vidua intra annum luctus fornicante modo asseuerauimus. Sed vt dixi distinctio hęc reijciẽda est & ita indistincte cõtra Paul. concludunt Gomez. Petrus Dueñas & Pinel. in locis paulo ante allegatis. & prius Ioã. Crot. in d. §. Cato. 2. lect. nu. 78. Nec his aduersatur quod in viduitate censeatur repræsentari prędcedens matrimoniũ vt iura in hac reg. allegata probãt quia loquũtur in fauorẽ coniugis nõ in pœnalibus vt asseuerat Feli. in. d. c. ex parte B. col. 1. de foro compe. Ex quo illud affirmandum censeo falsum esse quod asseuerat Guid. Papæ decis. 349. & decis. 380. dicens mulierem nobilem que plebeio nupsit, debere soluere ignobilium tributa marito mortuo, dicit que in Grationopo prætorio ita fuisse iudicatũ & hoc sequitur Tiraq. de nobili. c. 18. nu. 16. qui allegat alios. Et in his Hispaniarũ regnis leges sunt apertissimæ nostram sententiã confirmantes. l. 6. ti. 2. lib. 4. ordi. ibi, *Pero si la muger hija dalgo casare con hombre que no sea hijo dalgo. mandamos que peche mientra que viuiere su marido pechero. Pero que si muriere goze como hija dalgo.* Et habetur in prag. Regis Hẽrri. fo. 173. col. 3. lib. pragma. & sic habes notãdam limitationem ad hanc regulam.

Secundo limita, vt procedat tantũ si mulier vidua honeste viuat alias perdit omnia priuilegia honores & cõmoda pristini matrimonij. ita probatur in l. his solis. & ibi Bald. & Sali. C. de reuo. dona. & in. §. 1. in authẽ. de rest. & ea quæ par. & voluit Bal. consil. 446. col. 2. lib. 2. Paul. de Cast. in. d. l. Sororem per glo. ibi. C. de his quib. vt indig. & in d. l. fideicõmissum etiã p glo. ibi. C. de fideicõm. & in cõs. 147. incipi. Reuocatur in dubiũ. lib. 2. per tex. glo. & Bar. in. l. pen. C. de adult. Abb. in. c. vxoratus. 2. not. de cõuer. congu. Card. Flor. in c plerũq;. col. 2. ver. Sed operępretium. de dona. inter vir. & vxor. Ias in l. 2. col. 2. ff. solu. matri. vbi Parpa. col. 7. Fel. in. c. Pastoralis. col. 3. de iudi. & in. c. ex parte B. de foro comp. Hipp. sing. 234. incip Paria delicta. & in. l. vni. nu. 55. C. de rap. virg. quam communẽ & receptã sentẽtiam probat regia. l. 13. ti. 4. lib. 4. ordi. ibi, *No casando y mantiniendo castidad.* Quorũ tñ grauissimorum virorũ numerus & authoritas Fulg. non deterruit, qui contra dixerit in. l. cũ quędam. ff. de iuris. omni. iudi. asserẽs priuilegiũ viduarũ etiã inhonestis non denegandũ idque sequi videtur Deci ibi. nu. 13. Sed nouissimus Lusitan' Pinel. in. l. vlt. nu. 4. C. de boni. mater hãc controuersiã, quadã distinctione compo-

nit, distinguẽs inter famosam & palã inhonestã, & eã quę nõ omnino caste viuit: illa enim notorie indigna cũ maximo damno reipublicę priuilegijs frueretur, de hac vero quę nõ publicę sed occulte inhoneste viuit cõsultius est nõ inquirere, quæ distinctio summã ęquitatẽ habet, & iuuari potest ex sentẽtia glo. distinguẽtis inter publicũ & occultũ in. l. cũ lege. in fine. ff. de testa. quã dicit sing. Imo. ibi. Bal. in. l. 1. col. 1. ad fin. C. de sent. tradit Fel. in. c. testimonium. nume. 16. de testib.

Tertio limita & intellige regulam, vt procedat in priuilegijs ab ipso iure cõmuni introductis contra regulas iuris communis, nõ vero in priuilegijs statutorũ. & non à iure cõmuni cõcessis. ita sing. probat Alex. cons. 207. incipi. Ponderatis. nu. 22. lib. 6. quẽ sequit And. Tiraq. de nobili. c. 18. nu. 8. Quod ea ratione fulcitur, quia cũ hoc casu mariti priuilegiũ psonale sit per cõsequẽs videtur extinctũ cum psona, quod non est in nobilitate generis quæ tãquã naturalis durat. Itẽ ius nobilitatis cõpetẽs ex priuilegio tãquã ius speciale debet esse debili⁹ & fragili⁹ quã ius cõmune. iuxta vulgarẽ regulã. l. eius q militis. §. militia missus. ff. de mil. test. Pręterea ius nobilitatis ex priuilegio est ius accidẽtale, ex genere vero est naturale & p consequẽs fort⁹. vt in. l. qui habetur. ff. de tutel. & in. l. sed & quæsitũ. & ibi not. ff. de lib. & post. Sed ego verius puto quod mulier vidua frui debet omnibus priuilegijs exorbitãtibus, & contra ius commune marito concessis, vt probatur ex. l. vlt. & ibi Bar. C. de priuil scholar. lib. 12. quã. l. ad hoc expresim expendit & dicit nota. Fran. Areti. in. c. super eo. in. 2 col. 1. de testib. Et ea ratione, vxor illi⁹ qui fuit nobilis ex priuilegio, gaudere debet immunitate, post mortem illius durãte viduitate. ita tenet vir genere & literis insignis Licẽciatus Ioan. Arce ab Otalora in tract. de nobilitate. c. par. prin. c. 8. nu. 1. quẽ sequitur nr̃ D. Perez. in. l. 6. ti. 2. lib. 4. ordi. in verbo, *Otros si las mugeres.* Pro qua opinione conducit. quia qñ alicui semel ius quæsitũ fuit ex alterius persona, durat etsi psona moriatur. arg. tex. in. l. post mortẽ. §. fi. & in. l. illud. §. fi. ff. de cõt. tab. & quod ibi tradũt doctores. Et huic sentẽtiæ suffragatur tex. in. l. 13. ti. 4. lib. 4. Cum dicit, *Ordenamos que la exempcion otorgada por priuilegio a los nuestros officiales de nuestra casa se guarde a los tales en su uida y despues de su uida se guarde a las mugeres de ellos no casando y mantiniendo castidad.*

Quarto

Quartò declara regulam secundum Feli. in d. c. ex parte B. nu. 1. de foro comp. vt nõ procedat in cõcubina qui pro hoc aliqua allegat.

Quinto limita, vt regula non procedat respectu ipsius mariti, quia quo ad eũ mulier dignitatẽ nõ habet. ita limitat Fel. in. d. c. ex parte B. qui similiter ad hoc aliqua allegat.

REGVLA. D.CCLXXXVII.

Visitare potest semel in anno quilibet pręlatus. cui visitandi officiũ incũbit de iure cõmuni. vt in. c. conquerente. de offic. ordi. & ibi glo. & in. c. decreuimus. cũ duob. capi. seq. 10. q. 1. & in glo. 1. c si episcopus. de offic. ord. in. 6. & ita est communis opinio.

Limita decem modis, vt per Maria. in tract. de visita. fol. pen. col. fina. cũ duab. seq.

Primo, nisi subsit necessaria vel alia legitima causa nõ solũ bis, sed pluries visitãdi, quia tũc pluries & visitare, & procurationẽ recipere potest prælatus. tex. in. c. mãdamus. de offic. archi. & glo. 2. in. d. c. si episcop⁹. quæ allegat alia iura iũcta glo. in. d. c. cõquerẽte. & in. c. cũ venerabilis. de cẽsi.

Secũdo limita, nisi cõpetat exonere fundatione ecclesiæ adhibit⁹, quod possit pluries visitari & p̃curari glo. in. d. c. cũ venerabilis. quę sic intelligit tex. in. c. Eleutherius. 17. q. 2. tenet Hẽrri. Boich. in. c. cũ apostolus. de cẽsib. & Cardi. in. c. fi. de sta. monach.

Tertio limita, si potestas pluries visitandi & procurãdi competat ex speciali consuetudine præscripta, secundum vnum intellectum in. d. c. cum venerabilis. de censib. quem ibi sequitur Hosti. & in summa eo. ti. ver. Quibus est. dandi in fine & Henrri. vbi supra.

Quarto limita, nisi ex priuilegio potestas pluries visitandi competat Henrricus vbi supra.

Quinto limita in Archidiano, qui non semel in anno, sed de triennio in triennium vnam facere debet visitationem & vnam recipere procurationem tex. in. c. 1. de offici. archidi.

Sexto limita, nisi diuerso iure vellet visitare, videlicet si est Archiepiscopus & legatus natus text. est in. c. cum nuper. de censi. & ibi Cardi. Zab. quod ipse intelligit quando ex causa id faceret, alias si post primam visitationem confestim inciperet secundã, videretur esse de superfluo. Marian. tñ vbi supra dicit, hoc vltimũ p̃cedere in dubio, quia posset contingere alias causa, propter quã etiã eodem iure posset immediate visitationem reiterare.

Septimo limita in archiepiscopo, qui potest reiterare etiam eodem anno visitationem diœcesum suffraganeorum. text. in cap. 1. 8. postquam de censib. lib. 6. etiã nulla data suffraganeorũ negligẽtia. vt l. c. fi. eo. ti. & lib.

Octauo limita, in casu quo archiepiscopus iure metropolico semel visitasset suã prouinciã & demũ data suffraganeorum, vel alicuius suffraganei sui negligentia, vellet eã iterum visitãdo supplere, quo casu & etiã qñ instãtia necessitatis, vellet (prout potest) reiterare annuatã visitationẽ suffraganeorũ, vel alicuius eorũ, nõ est necesse seruare formã. c. 1. de cẽsib. lib. 6. videlicet, vt incipiat à sua diœcesi. Hæc omnia Marianus vbi supra arbitratur posse teneri, licet dicit maturius cogitandum in his quia à doctoribus non tanguntur.

Nono limita, in visitationibus monasteriorum tex. in. c. cum venerabilis. de censib. secundum Ioan. Vicẽ. & Gofred. & idẽ tenet Hẽrri. in. c. cum apostolus eo. ti. quos refert Mari. vbi supra. Qui addit forte possẽdici, quod iure ordinario & regulariter, sicut ecclesiæ seculares & cleri nõ sunt nisi semel visitãdi, ita neq; monasteria, per

iur

Universidad de Deusto
Biblioteca

iura nouissima quę simpliciter disponunt, de annua visitatione, nisi alia subsit causa specialis propter quam iterata possit fieri visitatio.

Decimo limita, si prælatus vellet eodem anno sępius visitare, absque eo quod aliquam procurationem inde recipiat, vel aliud grauamen inferat secundum Henri. in. d. c. cum apostolus in prin. & ita dicit posse intelligi tex. in. c. visitandi. in prin. 18. q. 2. & placet Mari. vbi supra.

ANNOTATIO.

Adde Authorem nostrū supra in reg. 604. incipi. Procuratio. vbi tractat an hæc procuratio de qua regula nostra tractat præscribi possit.

REGVLA. D.CCLXXXVIII.

Voluntati alicuius quando aliquid cōmittitur, non subiacet regulis iuris Bal. in. l. cum antea. C. de arbi. col. 2. & in. l. fi. 2. oppo. C. de contra. empti. & in alijs locis cumulatis per Iaſ. in. l. si sic legatum. col. 5. ff. de lega. 1. vbi refert alios doctores idem tenentes.

Limita tripliciter hāc regulam, vt per Iaſ. vbi supra. d. col. 5.

REGVLA. D.CCLXXXIX.

Voluntas posterior & nouissima prędualet, & priori derogat in legatis tex. est in. l. si mihi & tibi. §. in legatis ff. de leg. 1. Idem est in institutione & substitutione & in qualibet alia volūtate per tex. in. l. tutor datus. ff. de test. tute. & in. l. translatio. ff. de adi. lega. & in. l. quod traditum. cum seq. ff. de condi. & demōstra. & ita hæc iura ampliat Vicen. in. d §. in legatis. & etiam Iaſ. qui vltra dicta iura allegat tex. in l. hac cōsultissima. §. si autem. & in. l. sancimus. C. de testamen. & glo. nota. in. l. quoties in vtriusq; ff. de reg. iur.

Limita primo, nisi prędecedens dispositio habeat clausulā derogatoriā adsequentē ita dicit tex. in. d. §. in legatis.

Secundo limita, quando vltima dispositio, ex aliquo interuallo subiecta est, secus si in continēti iuxta. l. nō ad ea. ff. de condi. & demonſ. & ita est de mēte Imo. in. d. §. in legatis. super glo. in verbo, nouissima. quē sequitur ibi Vicenci. in prin.

Tertio limita, qū vltima dispositio esset priuatiua vnius hæreditatis, propter factum alterius. vt in. l. paterfamilias testaméto. & ibi not. ff. de hęre. insti. & ita vult Paul. in. d. §. in legatis. quem sequendo refert Vicen.

REGVLA. D.CCXC.

Vota omnia cōmutantur in votum religionis, sine dispensatione. ita firmat Sylvest. in summa in verbo, Votum. lo. 4. §. 7. quęritur. referendo S. Tho. Petrū de Palude & Archi. Flor. & hoc limitat tripliciter.

ANNOTATIO.

Adde circa regulam hanc quando votū sine prælati authoritate cōmutare liceat Fiat. Domi. Soto. lib. 7. de iusti. & iure. q. 4. artic. 3. quo loco doctissime rem hanc resolvit.

REGVLA. D.CCXCI.

Vniuersitas non dicitur delinquere, nisi qū cōmunicato consilio, & habita prius deliberatione delinqt. not. docto. vbi maxime. Abb. in col. fi. in c. dilectus. lo. 2. de simoni. not. glo. in l. aliud. §. refertur. ff. de reg iur. in verbo, refertur & not. Ang. quē ipsi non referunt in conſ. 165. incip. Cū multitudo. & Bar. late in. l. aut facta. §. fi. ff. de pen. col. fin. Vnde dicit sing. Ang. conſi. 243. incip. In nomine dñi & suę matris, quod absolui debet capitulū, quia libellans de delicto canonicorū nō dixit collegialiter, quod dicit sing. Feli.

Feli. in. d. c. dilectus. col. fin.

Limita primo, vt procedat regula in delicto faciendo, secus in omittendo, secūdum Sali. in. l. 1. C. de sedi. quē vide in materia. ita limitat Fel. cum referendo. in. d. c. dilectus. d. col. fin.

Secundo limita regulam procedere, in delicto quod consistit in faciendo, & non habet tractum successiuū, vt est homicidiū & similia: secus si est delictum continuatum. ita consuluit Anch. conſ. 158. incipi. Ex narratis in facto. in col. 4. in fine. & in prin. seq. & in Clem. 1. de pœn. & sequitur ibi Cardi. ver. ciuitatis. 4. q. quod sequitur Feli. ita limitando hanc regulam. d. col. fin. vltra quem adde Soci. in. l. 1. §. fin. ff. de acqui. poſſ. vbi dictā conclusionem Anch. dicit nota. qui ponit exēplū pro delicto continuato, vt in gerra & rebellione quę durasset aliquo tēpore, propter quod tacitus populi consensus argueretur. cōmendat etiam Feli. in. c. cum omnes. de consti. ver. Sexta declaratio. & sequitur etiā Raue. in suo alpha. aur. in litera. C. in par. Collegium. in fine & Ioan. Lup. in rep. c. per vestras. fol. 7. col. 4. ver. Ex quib⁹. de donati. inter vir. & vxo. Confirmatur ista conclusio pluribus similibus, in quibus multū differt act⁹ successiuus, ab actu momentaneo.

Et primo facit notabilis conclusio Abb. in. c. constitutus. lo. 1. & in. c. causamque. de testib. vbi tenet, quod licet delictū familiaris, non imputetur domino, tamē si delictum habet causam successiuā, & dūs non prohibet, pręsumitur de eius cōsensu factum. quod commendat Reue. vbi supra.

Secundo, quia licet vnus actus momentaneus factus contra consuetudinem non tollat eam, tamen secus est in actu cōtinuo vt not. & declarat Feli. in. c. cum accessissent. de const. col. antep. ver. Secundus casus.

Tertio facit, quia licet act⁹ primus iudicialis post dilatoriam superueniētem sequutus excludat eā, vt non possit opponi, istud non procedit in dilatoria habente causam continuam & successiuam. vt not. Feli. in. c. cum. M. col. 5. de consti. referendo Bald. post Iacob. But.

Quarto quia à grauamine habente causam successiuā, semper etiā vltra decē dies potest appellari, de quo vide p̄ Phil. in. c. ex parte. lo. 1. de appel. col. 2. de quo latius per Fel. in. c. accedēs el. 2. col. 2. cum seq. vt lite non cō.

Quinto facit quod supra posui in litera R. in reg. incip. restitutio. 7. fal.

Sexto facit, quia priuilegiū quod habet causam successiuam reuocatur, si postea cessat causa priuilegij: secus in eo quod habuit suā perfectionē, nec continet actum successiuū. not. Abb. in. c. suggestum. de deci.

Septimo facit, quia licet regulariter in libello accusationis debet poni locus & mensis cōmissi delicti fallit in delictis successiuis not. Purp. in. l. edita. in col. 8. C. de eden.

Octauo facit, quod not. Abb. in. c. à nobis. in. 1. de senten. excōm. in fine in materia an duret sentētia vltra tēpus p̄fixum. quod sequitur & refert Rosella ī verbo, Excōmunicatio lo 7. §. 9.

Nono facit quod habes supra in reg. priuilegium. si habet.

Tertio limita sing. nisi per cōiecturas & actus sequētes detegatur volūtas populi, (puta) quia non puniunt, nec in exiliū ponūt delinquētes. ita colligitur ex verbis Cardi. vbi supra & ita limitat Feli. in. d. fin. col.

ANNOTATIO.

Adde Nicol. Mil. in suo rep. in verbo, vniuersitas. Hippo. in practi. crimi. §. Constante. Areti. conſ. 109. Cor. conſ. 224. vol. 4. Ioan. à Neuiz. conſ. 61. nu. 18. Hiero. Giz. in tract. de crimi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

crimi.læſæ.maie.in Rub. de rebellibus, q. 12. nu.1.Ludo.Car.in practi.crimi.fol.215.Collegiũ Floren.inter conſi.Cur.ſeni.conſi.21. nu. 5.in fine Cur.Iunior.conſi.174.nu.36.& cõſ. 185.quod eſt vlt.nu.9.Blan.in practi.crimi.fo. 26.nu.85.Boſsi.in tit.Banniri qui poſsint.nu. 1.& huius regulæ doctrinã fatetur eſſe cõmunem aliosallegans Iuli.Clar.lib.5. recep.ſenten.§.vlterius quæro.& vide Ioan. de Lig.in Clem.1.de pœnis vbi dicit ſe corã Papa deſendiſſe ciuitatẽ Bononiẽſem à pœna rebellionis, quia etiã ſi oẽs de ciuitate feciſſent,tñ vt ſinguli fecerant nõ vt corpus,nullo precedenti collegiali tractatu.

Primo ampliaregulã,vt procedat etiã ſi leuato vexillo & pulſata cãpana homines vniuerſitatis aliquod delictũ cõmiſerunt, quia nõ dicitur vniuerſitas delinquere niſi deliberatio præceſſerit,ſed qui eleuauerũt vexillũ & pulſarunt campanã puniendi ſunt tanquam inſtigatores perſonarũ & ſeditioſi.ita Bar.in.l aut facta § vlt.ff de pen. quem refert & ſequitur Mar.Anto.Nat.conſ.83 nu.9.vol.1. Petr. Rauen.in Alpha.aurco in ver.Collegium fol 22.

Secundo amplia,etiã ſi in tali delicto conſenſus conſulis interuenerit,quia hoc etiã caſu non dicitur vniuerſitas delinquere ita Old. conſi.315. Etiam ſi adminiſtratores & officiales ciuitatis concurrerent vt per Old.conſ.65. Cin.in l iubem⁹ nulla.C.de ſacro.eccle.Bar. in.d.§ ſi.pe.q.Alex.cõſ.105.nu.33.vol.3.Nicol.Boeri.in tract.de ſedi.7.præſuppo. Car.in d.fol 215.nume.6.

Tertio amplia,etiam ſi poſt delictum commiſſum vniuerſitas ex eo gauderet.ita ampliat.Mar.Anto.Natte conſi.83.ſupra allegato nume.10.Pro quofacit quod eleganter ſcribit Areti.conſi.163.incip.Sicut Ioannes.col.pen. quod licet ille cuius nomine delictũ cõmittitur poſtea gaudeat & lætetur non tamen videtur ratificare vt ſuo nomine geſtum.

Quarto amplia,etiã ſi maior pars populi cõcurrit & cõſentit vt tradit Alex in.l.quod maior.ff. de pact.tradit Guil.& Paul.in.d.l.iubemus.Care.in d.pract.crimi.vbi paulo ante eũ allegaui.nume.7.

Primam vero huius regulæ limitationem ſequutus eſt Boeri in.d.tract.de ſeditioſ.7,prę ſump Anto.Capi.Neapo.deci.130.nu.69.

Secundã limitationẽ ſequitur etiã idẽ Capi. d.deci.130.nu.69.& alij quos refert Lud Car. in.d fol.216.nu.8 qui allegat alios Hiero. Gig. in.d.q.12.Sed ſingulariter limitatio hæc intelligenda eſt quãdo vniuerſitas potuit reſiſtere & non fecit,ſecus aũt ſi propter delinquentium potentiã etiam ſi vellet reſiſtere nõ potuiſſet, quia hoc caſu nõ teneretur pro quo facit in ſimili notabilis doctrina Bar.in.l ne quid.ff.de incen.rui.nauf.& in.l.1.§ occiſorũ.ff.ad Syll. vbi ſcribit,quod licet cõmune teneatur capere malefactorẽ & teneatur de dãno dato tamẽ ſi ipſum commune erat ita modicę potentiæ quod non poterat reſiſtere, vel etiam pars aduerſa damnum faciens venit cum tanta potẽtia cui totum illud commune non poſſet reſiſtere,certe dictũ cõmune ad tale dãnũ nõ tenebitur,nec aliquã pœnam incurret.Et ita in propoſito caſu ad excuſationẽ cuiuſdã ciuitatis conſului .Calcane. conſ.81.incipi.cauſa quæ vertitur.

Tertiam autem limitationem plures ſequũtur quos Ca in.d.fol.215.allegat.nu.10.

REGVLA. D.CCXCII.

Vniuerſitas habens rectorẽ in quẽ tranſtulit iuriſdictionem,nõ poteſt ſine eo ſtatuere,ſecus ſi nõ habet rectorem.ita concludũt Hoſti.Anto.Imo. & doct.contra Inno.in.c.cum omnes de conſt.arg.tex.in.l.ſi curatorem.C. de in integ.reſti.mi.idem Ang.in.l.1. in prin.ff.ſi quis iuſd.non obt.

Limita dupliciter,vt per Feli.in.d. c.cum omnes.col.6.

REGVLA. D.CCXCIII.

Vniuerſitas quib⁹ caſibus poteſt ſtatuere,poteſt etiã pœnã ſtatuto adijcere.tenet Hoſti.Anto.Imo.& ſcribentes in.c.cum omnes.de cõſti.arg.tex. in.l.1.ff.ſi quis iuſ.l. non ob. Quam concluſionem intelligunt,qñ vniuerſitas habet iuriſdictionem,ſecus ſi ſolam adminiſtrationem,quia imponere pœnam eſt iuriſdictionis tex.eſt cũ ibi not.in.l.fin.ff.de iur.omn.iudi.

Limita duplici modo,vt per Fel.in d.c.cum omnes.7.col.in prin.

ANNOTATIO.

Adde authorem noſtrum & quæ ibi adcũ ſcripſi ſupra in reg. 701. incipi. ſtatuta licet poſsint.

REGVLA. D.CCXCIIII.

Vſusfructus

Vſusfructus tranſit in monaſteriũ, vſufructuario in illud ingreſſo:& durat quãdiu talis monachus naturaliter viuit.glo.in auth.idem eſt.C.de bonisquę lib.& in auth.ingreſsi.C.de ſacro.eccl.Specul.in ti.de ſta.monach. ver.47.Imo.in.l.cũ filio.ff.de lega,1.

Limita iſtã concluſionẽ dupliciter, vt per Iaſ.in.d.auth.ingreſsi.col.fin.

ANNOTATIO.

Adde late vltra ordinarios interpretes Cępol.in conſ.22.nu.4.in ciuilibus.Anto.Gom. in.l.48.Tauri.nu.8.Caro.Mol.in cõſue.Pari. ti.1.§.41.nu.82.& plures infra allegandi regulam hanc ſequuntur.

Limitat tñ Iaſ.regulã hãc in auth.ingreſsi. nu.48.C.de ſacro.eccl.quẽ hic author allegat vt non procedat,in patre qui ſi religionẽ ingrediatur amittit vſumfructum quẽ habet in bonis filij & ante Iaſ.tenuit Antiquiſsimus Mar. Sſila.quẽ Cyn.refert in.d.auth.ingreſsi.vbi etiã Sali.& hãc opinionẽ nouiſsime tenuit Riminal.in.§.1.nu.128.inſti.p quas perſo.& cõmunem eſſe teſtatur domi.epiſco.Segou.in.c.2. nu.8.de teſta Hipp.de Mars.ſing.608.& hãc ſequi videtur Boeri.deciſi.197.nu 10. Bar.tñ in auth idẽ eſt.C. de bonis quę lib. aſſeuerat quod dimidia pars vſusfructus trãſit in monaſterium,altera vero ad filiũ ſpectat ſicut qñ pr̃ emãcipat eũ iuxta l.cũ oporteat.§. cũ aũt. C. de boni.quę lib. & Bar.ſequitur Ang in.d. auth.Abb.in.c.in præſentia.nu 57.de prob.& in.c.cũ ſimus.de regula.Gom.Arias.in.l.46. Tauri.col.2 Sylu.in ſumma in verbo,Religi. 6.Rimi.ſibi male conſtãs §.2.nu.19.inſti.per quas perſo.Sed verior eſt contraria opinio imo quod indiſtincte hoc etiam caſu vſusfructus tranſeat in monaſterium tenẽt Cyn. Alb.& Bar.in.d.authen ingreſsi.hic nu.42.& 49.& Roſellus nu.18.Bal.Paul.Raph.in.d.auth. idẽ eſt.Guido papæ deciſ.477.nu.4.& deci.595. vbi aſſeuerat ita fuiſſe iudicatum Deci.in.d. c.in præſentia nu 66.de ꝓba.Alex.conſ.139. nu.5 lib.2.Anto.Gome.in.d.l.48.nu.8.ad finẽ.& hãc fatentur eſſe cõmunem & receptã ſententiam eã ſequuti Socin.in cõſi.10.nu.20. lib.1.Aria.Pinel in.l.1.C.de bon.mat.1.part. nu.49 Cot.in.l.Gallus.§.& quid ſi tantum. nume.30.ff.de lib.& poſthu.apud quos vide quid in hac re tenendum ſit.

REGVLA. D.CCXCV.

Vſurarius dicitur,vendens rem carius propter dilationem.probat text. in.c.fi.& in.c.in ciuitate.de vſur.not. Abb.in.c.ad noſtrã. de emp. & ven.

Limita quatuor modis,vt per Ant. de Burg.in.d.c.ad noſtrã.col.4. cum tribus ſeq.quas optime examinat, & duæ earum fuerunt Barb.ibi alię Sali. in auth.ad hæc.C.de vſur.

ANNOTATIO.

Adde latiſsime doctrinã huius regulæ examinãtes Domi.Soto.lib 6.de iuſti. & iure.q. 4.arti.1. D.epiſc.Sego.li.2.vari.reſo.c 3.nu.6.

Hanc regula,vltra noſtrũ authorẽ cũ ſex limitationibus ſcripſit Ioannes à Medina Complutenſis Theologus vir equidẽ magni nominis in codice de rebus reſtit.quæſti.38 quas limitationes latiſsime examinat & de earũ veritate diligẽter ꝑ ei⁹ inſigni eruditione diſſerit.

Vſura vide ſupra,in verbo,Actionibus.& verbo,Creditor.lo.2.

REGVLA. D.CCXCVI.

Vſus cõmunis loquendi, proprio ſignificatui derogat. tex.in.c ex literis.de ſponſa.& in.l.cũ de lanionis.§. aſinam molẽdinariã.ff.de fundo inſti. vulgata.l.Labeo.ff.de ſup leg.

Fallit tripliciter, vt per Ioan.Euer. in ſuo Topico iuris ciuilis,in parte,locus ab opinione vulgari.prope fin.

ANNOTATIO.

Adde tex.in.l.vxori.in prin.ff.de leg 3.glo. in.c.nõnulli.verbo,vltra duas dictas.de reſcri. Et hui⁹ regulę materiã reſoluũt Iaſ.in l.ſi auię col.vlt.C.de ſucceſſ.edi.Roma.in.l.Labeo.ff. de ſup lega.Roma.cõſ.179.col.1 Bar.Alex.& Iaſ.in rub.ff.de noui.oper.nun.Fel.in ꝓem. decreta.col.4.ver.modo his.Cur.Iuni.conſ.5. nu.12.And.Tiraq.in lib.1.de retract.§.2.glo 1. nu.6.tetigit D.epiſco Segou.lib.3.vari.reſolu. c.5.nu.1.Hiero.Grat.conſ.52.nu 15.vol. 2. & vide Guil.Bened. in.c. Raynũtius. in verbo, Eiuſdẽ impuberi.de teſta nu.21.& 22.vbi reſoluit vnde & ex quibus communis vſus loquendi ſumatur.

Amplia not.regulã hanc, vt procedat etiã ſi aliquod ſit ſtatutũ,quo caueatur quod ſtatutorum

Universidad de Deusto
Biblioteca

torum verba intelligantur ad literam, siue vt iacent. Nam nihilominus in ijs sequendus est communis vsus loquendi ex sententia Iacobi But. in prima consti. ff. Bal. in. l. omnes populi col. pen. ver. Tertio nota ff. de iusti. & iure Antoni. in procem. decret. vbi Abba. col. 3. & Fel. col. 5. Alex. cons. 211. nu. 2. vol. 6. Ias. cons. 205. col. 5. lib. 2. sequuntur Guil. Bened. & Tiraq. in locis nouissime allegatis. Et vide elegantissime Raph. Fulg. cons. 27. incipi. Proposit a col. 1. vbi dicit communem vsum loquendi dare propriam significationem vocabulis per iura quæ ibi allegat.

REGVLA. D. CCXCVII.

Vulgaris substitutio, sub expressa vulgari comprehensa, dicitur omnino tacita. ita tenet Bar. & omnes doctores prout ibi refert Ias. col. antepen. in fine in. l. precib⁹. C. de impub. & alijs.

Limita sing. & egregie secundum eundem Ias. ibi post Bal. & Paul. nisi testator diceret: si filius meus morietur in pupillari ætate, talem substituo: quia tunc vulgaris sub tali pupillari comprehensa, dicitur expressa, de cuius veritate se remittit, & vide eundem Ias. in. l. quominus. col. 1. nu. 3. C. de impub.

ANNOTATIO.

Adde Guil. Benedi. in repe. cap. Raynutius in verbo, si absque liberis mor. 2. nu. 21. de testa. vbi regulam istam cum eadem limitatione hic scripta constituit.

REGVLA. D. CCXCVIII.

Vxori licitũ est prouocare virum blandis verbis, vt eam instituat & econtra tex. est in. l. fin. C. si quis aliq. test. prohi.

Limita primo, quando talibus blãditijs minę, vel verbera immiscerentur. ita Bar. in. l. fin. in fine. ff. cod. dicit hoc sing. Ias. ad limitationem huius regulæ in. d. l. 1. col. 1. vbi refert Paul. & Sali. idem firmantes.

Secundo limita, nisi testator prius fecisset testamentum, & ibi alium fecerat hæredem: quia tunc si blandis verbis, vel adulationibus induceret testatorem, vt eum instituere, licet testamentum valeat, tamen primus institutus reuocabitur à secũdo per actionem de dolo, aut in factũ. Not. est decisio. Ang. in. l. 1. C. de his qb. vt indig. & in. l. non enim per illum text. ff. de inoffi. test. sequitur Cępol. cau. 62. dicit notabilem & vtilem hanc decisionem Ias. in. d. l. 1. idem meli⁹ & latius prosequitur & commendat eam in. l. dedi. §. quanquam. col. 1. ff. de cond. ob cau. & dicit Ang. in dictis locis sic fuisse practicatum Perusij & prædictã decisionem commẽdat Segura in rep. §. si vir. l. 1. ff. de acqui. poss. fol. 12. col. 4. in fine. & vide Ioã. Lup. in rep. rub. de donat. inter vir. & vxo. fo. 49. col. 4. versiculo, secus dicerem.

Tertio limita, quando maritus nõ blandis verbis, sed assidua petitione vxoris, sibi aliquid relinquit, quia tũc non procedit. d. l. fi. ita limitat Segur. in. d. fol. col. 3. in fine motus tribus sing. doctrinis, quas prius in. d. col. descripsit.

ANNOTATIO.

Adde Circa regulam hanc Hippo. in sing. 526. Ferdi. Gomez. in. l. 1. nume. 53. & in. l. 24. nu. 26. in legib. Tauri. Minori. in Specul. cõsci. 1. tract. c. 66. & 67.

REGVLA. D. CCXCIX.

Vxoris renuntiatio, facta de hypotheca quam habet in bonis seu rebus mariti vt valeat, & sibi pręiudicet, nec posit agere contra res mariti ab eo alienatas, oportet quòd tam tempore contractus,

contractus, quam ab eo tempore quo mulier agit, sint bona mariti, vel eius fideiussoris, ex quibus dos sibi soluatur: alioquin in defectum ad res ipsas alienatis recursum habebit, ita firmat Ioan. Lup. in rep. rub. de dona. inter vir. & vxo. fol. 11. col. 4. Licet Paul. & And. Sicul. teneant contrarium, & respondet ad tex. in. c. peruenit. de emp. & vendi. qui est eorum fundamẽtum.

Limita tribus modis, vt per eũdem Ioan. Lup. in. d. rub. fol. 12. col. 1.

Primo, nisi cõcurrant illa tria, quę colliguntur ex. d. c. peruenit. quæ mulier emptrix ibi allegabat in sui fauorem.

Secundo fallit, nisi in alienatione, seu renuntiatione hypothecæ interuenisset iuramentũ pro quo allegat Ioã. de Imo. in. c. cum contingat. de iureiur. in prin. ver. Et prædicta intellige & Alex. in. l. Meuia. §. fundus. ff. solu. matri.

Tertio fallit, nisi maritus propter subleuandam suæ vxoris & filiorum alienasset dictas res specialiter hypothecatas.

ANNOTATIO.

Adde Anto. Fanensem in tract. de pignori. 3. membro. 6. par. nu. 14.

REGVLA. D. CCC.

Vxor tenetur sequi virum suũ not. glo. in. c. 1. de coniug. lepro. & est tex. in. c. vnaquęque. 13. q. 2. & not. Abb. in. c. de illis. de sponsa.

Limita primo, nisi esset appositum pactum, vt vxor non teneatur virum sequi sed quod ipse moretur cum illa incerto loco. ita not. Abb. in. c. 1. q̃ matri. accusa. poss. quod tamen intellige nisi oriatur noua causa, propter quam oporteat maritum abesse. & ita not. Sylues. in sua summa in verbo, vxor. in. q. 8. licet non referat Abb. qui ponit exemplum, puta si aliqua infirmitas, vel capitalis inimicitia superueniat post pactum. Et pactum supra dictum apponere debent cauti ac prudẽtes patres, quoties filias suas forensibus nuptui tradunt, si generos suos ad hoc valeant inducere: quia longè fœlicius ac securius filiæ suæ vitam agunt, si parentibus suis astantibus, viris cohabitant, ac minori incõmodo viduitatis casum incurrunt. Nec laudo non modo auarũ, quinimo & crudele parentum quoddã genus, qui malunt quod filiæ suæ pecuniosis nuptę viris exulent, quam vt cum illis à quibus necessaria vitę, & sine dedecore congrue percipiant matrimonio copulatę viuant ipsis, ac eorum consanguineis assiduè fauentibus.

Secundo, fallit, nisi vir esset vagabũdus. ita limitat glo. in. d. c. 1. & not. etiam glo. in. c. vnaquęque. 13. q. 2. & sequitur Abb. in. d. c. de illis. quod intelligit nisi mulier sciuisset illũ vagabundum tempore quo contraxit cum eo. allegando glo. in. d. c. vnaquęque. quam gloss. dicit ad hoc notab. Ioan. Lup. in rep. rub. de donati. inter vir. & vxo. fo. 62. col. 2. & allegat etiã adhoc Imo. in rub. fol. matr. in col. 5. & vide etiam Corse. in sing. incipi. Si beneficiatum, in verbo, Vagabũdus. vbi etiã hoc tenet, & plura similia iungit quæ procedunt in vagabundo, inter quę aliqua notanda videbis & sequitur etiã supradictam limitationem cum sublimitatione Sylues. in sua summa in verbo, vxor. supra allegata in. 8. q. qui etiam hanc limitationem sublimitat, nisi marit⁹ exhonesta causa fieret vagabundus.

Vxor. vide supra in verbo. Acquisita.

ANNO

Universidad de Deusto
Biblioteca

ANNOTATIO.

Adde Bar.in.l.Meuia.§.vxere.ff.de ann.lega.Bal.in.l.qui manumittitur. C. de ope.lib. Bald.Ang. Imo Roma.Alex. & omnes in.l.si cum dotem.§.si maritus.ff.sol. matri. Hostiē. in summa ti.de sponsa. sub rub.de matrimo. §.Quis sit effectus.ver.Sed nunquid vxor.& in tit.de coniu. lepro. ver.debet ergo. & titu. de cōg seruor.§.Et an consensus domini.ver. Quid si dominus vult vendere.Raph.Co.consil.1.post medium Cepol cons. 48. col.4. in ciuili.Anto Bauer.in rep.l.cum filio.col.3.in fine.ff.de lega.1.Aust ad capell. Tholo.q.86. Tiraq.in lege.1.cōubi.nu.39.qui multos allegat Ang Claua in summa in ver vxor.ver.vlt. Et tradit Aelianus in lib.5.de animalibus Onagros magna vxorum multitudine gaudere, & quò maritus ducit fœminas omnino eas sequi. Ex quo sequitur quod si vxor maritum sequi nolit potest ipse in eam manū inijcere, & ab eo fugientē propria authoritate capere, atque detinere vtvoluit glo.in c.1.de cōiu.lepro.Bal. & Paul.in.l.1 C.vbi quis decur. vel coar. idē Bal in.l.1.ante fin.C.de rap.virg.Ioan. de Platea in.l.generali.col.2.C.de decuri.li.10.Imo. & Alex.in.l miles.§.qui iudicati.ff.de re iud. Quod iuris antiqui fuisse ante tempora nostrorum iurisconsultorum, quorum tamen leges scriptas habemus, ostendit illud Hermiones, Ouidianæ ad Orestem maritum.

Aut tua cura mei si te pia tangit Oreste.
Inijce non timeas in tua iura manus.

Id est in me vxorem tuam. Vide etiam vltra supra allegatos circa istam regulam Gul. Benedi.in.c.Raynuntius in verbo, Cuidam Petro.nu.89.de testa.

Primam huius regulæ limitationem sentit Henrri.in.c.d.c.illis de sponsali,& fatetur esse communiter approbatam domi.episcopus Segou.lib.4.decret.c.7.nu.5.quo loco ab ea recedit & merito,quia cum sit seruitutis species in vno & eodem loco habitare.l. Titio.§.2.ff.de cōdi.& demon.vbi doctor.& in.l.2.ff. de lib. hom.exhi.notatur in.l.antiquitas. C. de vsufru. l.nec non.§.1.ff.ex quib.cau. maio. atque modus ille legato adiectus, vt in certa ciuitate legatarius habitare teneatur ab ipso legato expellatur,vt in. d.l.Titio.§.2.not.doct.in.l.3.ff. de vsufru.& in.d.l.antiquitas.vbi scribit Sali. pactum valere,quo quis se astrinxit, ad habitandum in certo loco,ita vt ad id quod alterius interesti teneatur, si non habitauerit: non vt precise habitare teneatur. nō video qua ratione communis & recepta sententia defendi possit.Vnde asseuero quod etiam si maritus promisit cum vxore in certo loco habitare ex dicta pactione non esse obligatum ad habitandum in destinato loco sed vxorem debere eū sequi cum illi subdita sit.l sicut. ff. de operib. lib.glo.in.c.quod Deo.33.q.5.tex.in c. caput. in fine ea causa & quæsti.capi.1.de frigi. & malefi. capi.non mœchaberis.32.q.5.Vir equidē caput est mulieris teste Paul. ad Ephes.5. & prima ad Corin.c.11.ad idem est tex.in.c. fœminæ.30.q.5.& in c.quæcunque.30.dicit.

Secundā vero limitationē sequutus est allegās alios And.Tiraq.in.d.l.1.connub. nu.39. domi.episco.Sego.vbi paulo ante eū allegaui.

FINIS.

Index rerum omnium maxime memorabilium quæ in hoc opere continentur, Alphabeti ordine digestus.

De litera A.

Abbas regulariter nō potest absoluere monachos, ab excommunicationibus à iure inductis. reg.1 fol.1.

Absentes in actibus capitularib' regulariter vocandi sunt. reg.3.ibi col.4.

Absolutio vnica legitime impetrata sufficit,vt quis pluribus excommunicationibus absoluatur.reg.4 fol.2.

Absolutione à iuramento concedenda,necessaria est partis citatio.reg.5.ibi.

Absolutione à iuramento ad effectum agendi, vel excipiendi concedenda,partis citatio non requiritur.anno.ibi.col.4.

Absolutus de certo crimine amplius accusari non debet.reg.6 fol.3.col.3.

Absoluere potest ab excōmunicatione regulariter qui ligare.reg.8.ibi.col.4.

Acquisita per mulierem matrimonio constante, præsumuntur ex bonis mariti quæsita. reg.9.ibi.

Acquisita per officialem principis an præsumantur ex principis bonis quæsita. ann. ibi fol.4.

Acquisita per procuratorem an præsumantur ex bonis domini lucrata.ibi.

Acquisita a prælatis,an præsumantur ex bonis ecclesiæ.ibi.

Acta in causa ciuili non faciunt fidem in criminali.reg.10.fol.4.col.3.

Actiones tres dantur prolegatis & fideicommissis reg.13.fol.4.col.4.

Actus inutilis operatur tantum ademptionem actus validi.reg.16.fol.5.

Accusatio seu actio criminalis viginti annorū spatio tollitur.reg.19.fol.cod col.2.

Adeundi,seu immiscendi iuri triginta annis præscribitur.reg.21.fol.cod.col.4.

Administratores publici dicuntur habere generale mandatum reg.22.fol.6.

Allegans propriam turpitudinem, non auditur reg.24.fol.cod.

Allegans titulum solēnem,illum ex præstatione decennali probat.reg.26.fol.7.

Aleiati opinio repellitur.fol.54.col.4.

Animus percutientis, ex qualitate instrumēti colligitur reg.33.fol.8.

Appellatio in dubio permissa censetur.reg.35. ibi col.2.

Appellatio à sententia lata super possessorio, de iure ciuili regulariter non est permissa.reg. 36 ibi.col.3.

Appellationi interpositæ terminum petens,renuntiare videtur reg.38.fol.10.

Appellare licet quis non possit ab excōmunicatione,potest tamen à pronuntiatione, qua dicitur excommunicatus.reg.39.fol.10.

Appellari potest si iudex in arbitrio suo commissis partem grauat.reg.40.fol.cod.

Appellare non licet a pœna legis vel statuti reg.41.fol.cod.col.2.

Appellari nō potest a iudice à futuro grauamine,ante quam sit illatum.reg.42.ibi.

Appellari non potest a pronuntiatione iudicis de exequendo.reg.43.ibi col.3.

Appellare potest tertius pro reo condemnato in criminalibus.reg.44.ibi 4.col.

Apoca priuata non facit probationem reg.46. ibi.

Arbiter de restitutionis causa cognoscere non potest reg.47.fol 11.

Arbiter male iudicando facit litem suam reg. 48.ibi.col.4.

Arbiter non potest esse testis in pertinētibus ad causam,in qua iudicauit reg.49.fol.12.

Argumentum à contrario sensu locum habet in contractibus.reg.50.ibi.

Argumentum ab etymologia vocabuli bene procedit reg.51.ibi.col.2.

Argumentum a contrario sensu habet locum in vltimis voluntatibus.reg.52.ibi.

Argumentum à simili validum est.reg.53.ib i col.3.

Assessoris imperitia non excusat iudicē à pœna male iudicantis.reg.54.ibi.col.4.

Auth.bona damnatorum quadrupliciter limitatur.reg.55.ibi.

Augmentum debet regulari secundum naturam sui præexistentis.reg.58.fol.13.

De litera B.

Bannitus potest impune occidi,ex dispositione statuti reg.59.fol.13.col.2.

Belli publici tempore, quæ capiuntur capitaneo

Universidad de Deusto
Biblioteca

nō sunt tradenda.reg.61.fol.eod.col.3.
Beneficium impetrans, debet exprimere valorem omnium eorum quæ possidet. reg.62. ibi.col.4.
Beneficium detinens iniuste nō debet expelli non cuatus.reg.622.ibi.
Beneficia principum latissime sunt interpretanda.reg.65.fol.14.
Beneficium sub ius patronatus laicorum existēs, sine derogatione à Papa cōferri nō sol,& alioqui subreptitia censetur collatio anno.reg. 400.fol.110.col.4.
Bonus quilibet præsumitur.reg.66 fol.14.

De litera C.

CAlore iracundiæ dictum, vel factum, non imputatur facienti reg.66.fol. 15.
Calūniator dicitur quis,eo ipso quod non probat, quod intendit. reg. 68. ibi. col.3.
Carceratus ad meam petitionem relaxari nō potest, nisi me prius citato.reg.70.ibi. col.4.
Carceratio in iusta ante omnia est retractanda, nec nouis probationibus iustificari potest. anno. ibi.fol. 16.
Causa iusta in dubio presumitur in principe: reg. 72.ibi.
Cautio idonea vbi requiritur non sufficit nuda,sed requiritur cum pignore vel fideiussore.reg. 74.ibi.col. 2.
Cautionem potest petere qui timet ab aliquo offendi.anno.reg.110.fol.135.
Cessio bonorum non habet locum,vbi delicti ratione pęna pecunaria imponitur.reg.75.fol cod.col.3.
Citari non potest re nec verbo existens extra territorium citantis.reg.76 fol.17.
Citare si quis aliquem faciat illius personam approbare censetur.reg.77.fol.cod.col.3.
Citari ad vnumquenque actum, debet is cui præiudicari potest.reg.78 ibi.
Citatio prima causæ potest à procuratore inciperе.reg.79.ibi.col.4.
Citatio non præsumitur facta de commissione iudicis.reg.81.fol.18.
Clausula de plenitudine potestatis, est à iurisconsultis ableganda.fol.49. in anno.
Clausula de plenitudine potestatis,fuit ab adulatoribus monarcharum confícta.ibi.col.2.
Clausula non obstante aliquo,non tollit determinationem legis antiquæ.reg.89.fol.19.
Clausula non obstante,nūquam tollit actum iuratum.reg.90 ibi.
Clericus regulariter coram suō episcopo, cōuenirі debet.reg.93.ibi.col.3.
Clerici consilio si sequitur homicidium, vel membri mutilatio,irregularis est.reg. 94.ibi. col.4.
Clerico violentiam inferens in vestibus, vel eum detinens inuitum,est excommunicatus. reg.95.fol.20.
Condemnatum vel condemnandum cum iam esset crimen confessus,de carceribus eximēs tenetur crimine læsę maiestatis.reg.98. ibi.col.3.
Compensatio quantitatis ad quantitatem,recte procedit.reg.99.fol.21.
Compensatio non admittitur in decimis. anno.ibi.
Compensatio an opponi possit ab eo qui soluere iurauit.ibi.
Compensatio non admittitur in causa depositi.ibi.
Compromissum vel transactionem facere partes non compelluntur. reg. 102. folio. 22. col.4.
Compromissum si fit in aliquem hac lege vt de iure pronuntiet, potest secundum statuta,vel loci consuetudinem iudicare.reg.103 fol.23.
Communem opinionē tenetur iudex sequi n u dicando.reg.107.fol.23.col.4.
Condemnatus ad mortem regulariter non deducitur ad supplicium,nisi post decem dies. reg.111.fol 24.col 2.
Condemnati plures in vna summa non tenentur nisi in virilem.reg. 112.ibi.co.3.
Conditio & grauamen de legitima expellitur ipso iure.reg.113.ibi.
Conditio voluntaria debet formaliter adimpleri.reg.114.ibi.col.4.
Conditio formam inducit anno.ibi.
Conditio est de substantia.ibi.
Conditio habet vim causæ finalis.ibi.
Conditio non admittit purgationem moræ. ibid.
Conditio retrotrahitur in cōtractibus.reg. 116.fol.25.
Conditio impossibilis vitiat stipulationē. reg. 117.fol.25 col 3.
Conditio purificata in legatis sub ea relictis non retrahitur ad tempus mortis,vel aditę hæreditatis.reg.118.fol.cod.
Conducens rem vt suam non perdit dominium.
nium.reg.121.fol eod.col.4.
Confessio facta in vno iudicio probat in alio. reg.122.ibi.
Confessio facta ab aliquo,quod hominem occiderit,sed ad suam defensionem, an posit in parte acceptari & in parte reijci.reg. 124. fol. 26.col 4.
Confessio non requirit telam iudicij.reg.124. fol.27.col.3.
Confessioni patris donantis circa benemerita filij standum non est anno.fol.57.
Confessio facta per aliquem quod hominem occiderit, qui non reperitur occisus,non valet nec ligat confitentem.reg.125.fol. 27.colum.4.
Confessus crimen extra iudicium non punitur.reg.126.fol.28.
Confirmatio Papæ ex certa scientia non prodest in defectum substantialium.reg. 128. fol. 31 col.2.
Coniuncta persona potest sine mandato agere cum cautione rati.reg.130.ibi.col.3.
Coniuncta persona non admittitur,in casibus requirentibus mandatum speciale.reg.131.ibi. col.4.
Consors eiusdem litis potest agere pro consorte prestita satisdatione.reg.136.fol.32.
Consuetudo quæ inducit grauamen ecclesijs non valet.reg.140.fol.cod.col.4.
Consuetudo prescripta per aliam prescriptam tollitur.reg.141.fol.33.
Consuetudo in totum absorbens filiorum legitimam,non valet.reg.143.ibi.
Consuetudo futura respicit nō præterita reg. 137 fol.32.col.3.
Consuetudo loci, in quo matrimonium fuit celebratum attenditur reg.138.ibi.
Consuetudo vel statutum disponens quod libri mercatorum fidem faciant pro scribente valet.reg.139.ibi.
Consuetudo ius non scriptū appellatur. reg. 141 fol.33.
Consuetudo quæ inducit grauamen ecclesijs valet in aliquibus casibus de quibus vide remissiue in anno reg.140.fol.32.col.4.
Consuetudo vel statutum faciens validam probationem,quæ de iure esset inualida si concurrit euidens necessitas vel vtilitas valet.reg.141. fol.33
Consuetudines & statuta loci in quo iudicū agitur: quantum ad processus solennitatem
considerantur.reg.144.fol.33.col.3.
Consulens alicui,vt aliquem occidat tenetur ac si ipse occidisset.reg.145.ibi.col.4.
Contractus ratione non sortitur quis forū qui tanquam viator contraxit.reg.146.ibi.
Contractibus apponi solita si non apponātur, pro expressis habentur.reg.147.fol.34.
Contrahentibus licitum est ad inuicem se decipere.reg.151.fol.36.
Contumax vt aliquis reputetur, trina monitio requiritur.reg.152.ibi.
Contumacia non est de per se delictum. reg. 154.ibi.
Conuentio inter partes quod debitum non possit probari per testes,sed per instrumentū non valet.reg.156.fol.36.col.3.
Correus credendi quæ à debitore exegit tenetur alteri correo communicare.reg.159.fol.37.
Creditor quando succedit debitori, actiones confunduntur.reg.160.ibi.
Creditor petendo in iudicio principalem sortem,non præiudicat sibi in vsuris.reg.162.fol. eod.col.3.

De litera D.

DAmnatorum bona de iure authenticorum applicantur ascendentibus & descēdentibus condemnati in infinitum. reg. 65. fol.37.col.4.
Datæ tempus attenditur in rescriptis. reg. 167 fo.38.
Debitor speciei perempta specie, ante morā liberatur.reg.169.ibi.col.3.
Decennio si quis habitauerit in alio loco,præsumitur ibi domicilium constituisse.reg.172. fol.36.
Defendere alium an quis teneatur secundum leges & quid de iure pontificio.reg.173.ibi.& reg.184.fol.40.col3.
Defendere proximum quis Lacedęmoniorū legibus tenebatur.anno ibi.col.4.
Idem ex legibus Platonis vt ibi.
Delegatus inferioris non potest subdelegare reg.175 fol.39.col.3.
Delegatus Papæ cognoscit an sua sit iurisditio.reg.176.ibi.
Delegatus Papæ vel principis potest sub delegare.reg.181 fol.40. col.2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index.

Delictum à famulis vel amicis alicuius facti, illi non imputatur. regu. 183. fol. 40. co. 2.
Denuntiatio extraiudicialis non causat malam fidem. reg. 185. fol. 41.
Deponens apud hospitem vallisiam clausam, si restituitur aperta hospitis iuramento res ibi existentes probat. reg. 186. fol. 41. vbi latissima anno.
Deportatus est incapax hereditatis vel legati. reg 187. fol. 42. col. 4. & quid de iure regio vide ibi in annot.
Dictio seu est ampliatiua, & facit vtrunque deberi. reg 189. fol. 43.
Dies termini cõputatur in termino. reg. 190. fol. eod.
Digitus non est membrum. reg. 192. fol. eod. col. 4.
Dignitati defertur in penis. reg. 193. ibi.
Dispensatio non extenditur. regula. 195. fol. 44.
Doctor potest compelli inuitus ad consulendum. reg. 197. fol. 44. col. 3.
Doctor qui fecit consilium non potest regulariter illud reuocare. reg 198. ibi.
Doctor præcedit militem. regula. 199. folio. 45.
Doctorum priuilegia. 16. remissiue traduntur in anno. ibi.
Dolus dans causam contractui bonæ fidei facit illum ipso iure nullum. regulæ. 200. ibid. col. 3.
Domini inferiores quando de propriis causis iudicare possunt. reg. 581. anno fol. 152.
Dominus qui post receptam iniuriam dixit famulo suo, abi & non redeas domum, si ego non sentiam aliquid de illo negotio, si famulus interficit iniuriantem videtur illud mandasse. reg 201. ibi. col. 3.
Dominus feudi cognoscit inter vasallos, nec prorogatio fieri potest reg. 203. fol. 46.
Dominis imputatur excessus officialium vel famulorum suorum. reg. 204. ibi.
Dominum in ecclesiam solo titulo sine traditione transfertur. reg. 207. ibi. col. 2.
Domini translationem non impedit pactum de non alienando. reg. 208. ibi. col. 3.
Dominium rei meæ non potest princeps auferre per rescriptum regula. 209. folio. 48. colu. 3.
Donanis seu liberalitatem exercens non cõuenitur, vltra quam facere potest. reg. 210. fol. 50. col. 3.
Donans potest pactum reuocare donatario, itr prejudicium ecclesiæ cui post mortem donatarij acquiri voluit. reg. 211. fol. 51. de cuius veritate vide anno. ibi.
Donatio facta inter viuos per patrem filio, nõ imputatur in legitima, nisi expresse dictum fuerit. reg. 212. fol. 51.
Donatio facta alicui reuocatur, si donator postea liberos suscipiat. reg. 213. ibi. col. 3.
Donatio quando sit conferenda anno. reg. 212. fol. 51. col. 2.
Dotatio remuneratoria à patre filio facta an imputari debeat in tertiam & quintam bonorum partem. anno. regula. 214. fol. 56. colum. 4.
Donatio remuneratoria an firma sit sola patris confessione vel bene merita debeat aliter probari anno. ibi.
Donatio tertiæ & quintæ bonorum patris à patre filio facta ob bene merita valida est nec in hoc casu requiritur bene meritorum probatio anno. ibi.
Donatio rei particularis an reuocetur si donans postea liberos susceperit. reg. 213. fol. 51. col. 4.
Donatio natis liberis an reuocetur etiam si filij ipsi statim ab hac luce emigrauerint. ibi. col. 52.
Donatio dicta an reuocetur etiam si donans. l. si vnquam. C. de reuocandis donationibus renuntiauerit. ibi.
Donatio non reuocatur si donans liberos adoptauerit. ibidem. fol. 52. versi. limita primo.
Donatio remuneratoria non reuocatur liberis super nascentibus. regula. 213. fol. 53. colum. 3.
Donationis remuneratoriæ. 45. effectus remissiuę anno. ibi. fol. 55. col. 4 ver. sextam limitationem.
Donatio natis liberis reuocatur respectu rei non vero fructuum. reg. 213. fol. 54. ver. Decimo limita.
Donatio inter patrem & filium ob bene merita filij valet. reg. 214 fol. 56.
Dos inofficiosa durãte matrimonio an repeti potest. reg. 215 fol. 57.
Dotem sicuti perdit mulier propter adulterium ita per osculum libidinosum vel tactum mamilarum. reg. 216. ibi. col. 4.

Dotalis

Index.

Dotalis res maxime immobilis alienari non potest. reg. 217. fol. 58.
Dubitans & ignorans æquiparantur. reg. 218. ibi.

De litera. E.

Ecclesia sungitur iure minoris. reg. 219. fol. 58. col. 2.
Ecclesiæ post quadriẽnium datur in integrũ restitutio, si grauissimum damnum passa fuerit. anno. ibi. fol. 61. col. 3.
Ecclesia omnis excepta Romana, patitur præscriptionem 40. annorum. regula. 22. folio. 62.
Ecclesia Romana patitur præscriptionem centum annorum. reg. 221. ibi col. 2.
Ecclesia non patitur minorem præscriptionẽ quam. 40. annorum. regula. 222. ibi. colũna 3.
Ecclesiæ parrochiali debetur quarta canonica reg. 223. ibi.
Emptionis & venditionis appellatione, comprehenditur omnis contractus per quem dominium transfertur. reg. 227. fol. 63.
Emptor etiã si in causa obtineat potest expensas litis ab venditore recuperare. reg. 228. ibi. col. 2.
Emptor primus cui factum est constitutum secundo præfertur, cui realis traditio facta fuerit. reg. 229. ibi.
Emphyteusi ecclesiastica sumpta per aliquem prose & filijs suis, non ueniunt filij natutales etiam legitimati regula. 231. folio. 63. colũna. 4. 3.
Episcopus vel pontifex quis non dicitur ante consecrationem. reg. 234. fol. 64. 3. col.
Episcopalis dignitas filium liberat a patria potestate. reg, 235. fol. 65.
Episcopus facere potest edictũ vt omnes suorum beneficiorum titulum ostendant. reg. 236. ibi. col. 2.
Episcopo debetur quarta pars de legatis factis ecclesiæ & de decimis & de his quę obuenĩt funeris occasione. regula. 237. folio. 65. col. 3.
Episcopus potest condere statuta. reg. 238. fol. 66.
Episcopus existens extra suam diœcesim nõ cognoscit de causa sibi cõmissa, non facta mẽtione de mora alibi. reg. 239. ibi. col. 2.
Episcopo pertinet prouisio ecclesiarum quæ subsunt plebibus, vel alijs ecclesijs inferioribus. reg. 240. ibi. col. 3.
Episcopus quando possit a iuramento absoluere. reg. 241. fol. 67.
Episcopus potest contra suam constitutionem dispensare reg. 242. ibi col. 4.
Episcop⁹ seu ius vicarius potest cõcedere gen rales monitorias contra alienas res detinentes parte petente. reg. 243. ibi.
Episcopus vide in verbo, visitare.
Error elicitus ex actis non reddit sententiam ipso iure nullam reg. 246. fol. 68.
Exceptio dilatoria superueniens. post litem contestatam opponi potest. reg. 248. ibi. col. 316.
Exceptio non numeratæ pecunię intra biennium obijci potest. reg. 249. ibi.
Exceptionem non numerate pecuniæ opponens, quomodo audiatur in regno Franciæ. anno. ibi.
Exceptionem non numeratæ pecuniæ opponens apud Hispanos non auditur, etiam intra biennium vt creditori onus probandi incumbat ibi.
Exceptio peremptoria quæ non venit ad impugnã dum sententiam, sed ad limitandum executionem, potest post sententiam opponi. reg. 250. ibi. col. 4.
Exceptio incompetentis fori, semper opponi potest, etiam si dicatur quod non possit agi de nullitate. reg. 251. fol. 69.
Exceptio nullitatis quæ requirit altiorem indaginem non impedit executionẽ sentẽtiæ. reg. 255. fol. 70. col. 3.
Exceptio dilatoria ante contestationem litis est opponenda. reg. 256. ibi.
Excommunicatus post absolutionem restituitur ad iura lapsu temporis perdita. reg. 258. fol. 71.
Excommunicatus pro dubia offensa prestita cautione est absoluendus. 259. ibi.
Excommunicatus pro manifesta offensa non est absoluendus eriam si vellet satisdare. reg. 260. ibi. col. 2.
Excommunicatus expoliatus non restituitur reg. 261 ibi.
Excommunicatus ab vno regulariter ab alio non absoluitur. reg. 262. ibi. col. 3.
Excommunicationem non inducit præceptũ factum à iudice sub excommunicatione, licet contrauenĩatur, sed requiritur noua excom-

Universidad de Deusto
Biblioteca

muni catio.reg.263.fol.72.vbi in annot. reperies septem limitationes.
Excommunicatio proferri potest particulariter contra subditum existentem in alia iurisdictione reg.264.ibi.col.4.
Excommunicatio monitione non prœmissa, proferri non potest.reg.265.ibi.
Executio non potest fieri pro debito vniuersitatis contra vnum in solidum, sed solum pro rata.reg.267.fol.73.col.2
Ex hæredare filios non licet,nisi expressa vna de quatuordecim causis.reg.173.ibi.col.4.
Expensarum condemnationem excusat victus victori, si habet iustam litigandi causam. reg.274.ibi.
Extensio licita non est in legibus correctorijs reg.276.fol.75.col.2.
Extimatio rei dotalis vel alterius rei in dubio facit emptionem.reg.278.ibi.col.3.

De litera F.

FActa regulariter sunt indiuidua. reg. 279. fol.79.
Facta in dubio non præsumuntur.reg.28.ibi. col.2.
Famæ restituere inferioribus non permittitur reg.281.ibi.col.3.
Fama an indicium faciat ad torturam.reg.333. fo.90.col.2.
Fœmina non succedit in feudum.reg.282.fo. 76.col.3.
Feudum pro anima relinqui non potest. reg. 283.ibi.
Feuda sunt indiuidua.reg.284.ibi.col.4.
Fideicommissum vniuersale relictum à filio post mortem,intelligitur si sine liberis decesserit.reg.287.fol.77.
Fideiussor pro dote dari non potest. reg. 290: ibi.col.4.
Fideiussor de iudicato soluendo an liberetur per appellationem, ab actore vel reo interpositam,anno.670.fol.169.col.2.
Fideiussor an posit de bonis principalis debitum soluere.anno.reg.690.fol.173.col.3.
Filius à matre intratriennium debet ali.reg. 292.ibi.
Filiorum appellatione simpliciter à lege prolata, non veniunt filij naturales tantum.reg. 294:fol.78.col.4.
Filius non potest vocare in ius sine venia patrem etiam naturalem.reg.295.fol.79.
Filius grauatus fideicommisso non puro sed in diem,vel sub conditione detrahit duas quartas.reg.296.ibi.
Forum sortitur quis ratione rei sitæ in loco. reg.299.fol.79.col.4.
Fructus non veniunt in restitutione fideicommissi,sed cedunt lucro hæredis.reg.300: fol.80.
Fructus in legitimã nõ imputant.reg.310.ibi:
Fructuum quando à lege fit mentio intelligitur deductis expensis.reg.302.ibi.
Fuga non probat delictum reg.303.fol.81.
Furem vel malefactorem non tenetur quis indicare.reg.304.fol.84.col.2.
Furiosus testari non potest.reg.306.col.3.

De litera G.

GAbellam si quis à communi conduxit & commune aliquid emit an gabellam soluat.anno,reg.307.fol.84.col.4.
Gabella quo pacto debeatur in contractibus conditionalibus.anno.reg.116.fol.25.
Generali sermone persona loquentis videtur excepta,reg.307.fol.84.col.4.

De litera H.

HAEreditas non potest dari,nec adimi directo in codicillis. reg.309.fol.85.
Hæreditatem paternam acceptans cogitur inuitus pupillarem substitutionem acceptare. reg.311.ibi.col.4.
Hæreditate iacente non inchoatur nec currit præscriptio.reg.312:ibi.
Hæreditate non adita etiam legata ad pias causas non debentur.reg.313.fol,86.
Hæreditatem restituere grauatus, non tenetur prælegata restituere.reg.314.ibi.
Hæredi simpliciter facta prohibitio, non trãsit ad hæredem hæredis.reg.317.ibi.col.2.
Hæres potest indistincte soluere extimationem,legatario etiam inuito,quando est legata quota pars bonorum.reg.18.ibi.col.3.
Hæres qui adiuit hæreditatem testatorisoccisi,eius morte inulta,tanquam indignus priuatur successione.reg.19.ibi.
Homicida regulariter punitur pœna mortis. reg.321.fol.88.
Homicidio opem præstans tenetur vt homicida

Lex incipit ligare post duos menses,reg.428. ibi.col 3.
Lex noua disponens in vno casu procedit in alio,qui ei erat æquiparatus per legem antiquã reg.429.ibi.col.4.
Legis verba an sint consilij vel præcepti quomodo intelligãtur.reg.432.fol.119.col.3.
Leges transgredi ex causa licet reg.433.ibi.
Libello non est necessarium locum nec tempus exprimere.reg.436.fol.120.
Libellus debet esse clarus reg.437.ibi.
Libellus non potest esse alternatiuus reg.438.
Libellus non potest emendari vel mutari post litem contestatam reg.440.fol.120.col.3.
Liber rationum non probat pro scribẽte.reg. 441.ibi.
Literæ ad lites impetratę sine speciali mandato non valent.reg 442.
Literæ ad lites subreptitiæ nullę sunt ipso iure.reg.444.ibi.col.4.
Literæ beneficiales subreptitiæ nullæ sunt ipso iure.reg.445.fol.121.
Litis contestatio requiritur in iudicijs possessorijs reg.447.ibi.col.2.
Litis pendentię mentio fieri debet in rescripto.reg.448.ibi.col.3.

De litera M.

MAior pars collegij vniuersitatis vel capitu li quidquid facit valet in rebus ipsorum. reg.449.fol.121.col.3.
Mandati solemnitas ex temporis diuturnitate non præsumitur.reg.451.fol.ibi.col.4. vbi latissima anno.
Mandatum procuratoris,mutatione conditionis personæ in deterius, intelligitur ipso iure reuocatum.reg.452.fol.123.
Mandans facere homicidium & mandatarius æqualt pœna puniuntur reg.453.ibi.
Mariti licentia non requiritur, quando vxor cum marito contrahit.anno.reg.455.fol.123. col.3.
Masculinum in contractibus non continet fœmineum.reg.456.ibi.col.4.
Mater meretrix non potest filiam suam exhęredare,propter ipsius filiæ meretricium. reg. 457.fol.124.
Mater quæ filio suo impuberi intra annum tutorem non petijt eius successione priuatur. reg.458.ibi.
Matrimonij causa potest per secularem iudicẽ tractari quando quæstio aliqua facti incideret. reg.459.ibi.col.2.
Medicinam recipiens à Iudæo mortaliter peccat.reg.460.
Medici vel alij qui de peritia artis deponunt, debent esse saltem duo.reg.461. fol.124.col.3.
Medicinæ ars verisima anno.ibi.
Metum aut turpitudinem commissam in cõtractu,purgat solutio spontanea. reg. 462. ibi col.4.
Militia non est dignitas.reg. 463.fol.126. vbi pro veritate vide Anno.
Milites sancti Iacobi quibus votis astringantur,& an dicantur religiosi. anno. reg.521.fol. 137 .col.3.
Minor viginti quinque annorum non admittitur ad probandũ in causis criminalibus.reg. 465.fol.126.
Minori etiam pupillo currit præscriptio conuentionalis procedens ex contractu defuncti. reg.466.ibi.col.3.
Minori etiam pupillo currit præscriptio legalis inchoata cum defuncto.reg.467.ibi.col.4.
Minori non currit hodie præscriptio decem vel viginti annorum.reg.468.ibi.
Molendinum habenti in parte superiori, licet recolligere aquam tempore siccitatis,inuito domino molendini inferioris.reg.471.fo.127.
Monachus non potest testamentum condere reg.472.ibi.
Monachus non potest agere nomine proprio. reg.473.ibi.
Monitio requiritur quando lex loquitur negatiue.reg.474.ibi.col.2.
Moræ purgatio in conditionibus non admitti tur.reg.475.ibi.col.3.
Moræ purgatio non admittitur quando executio à lege est facta.reg.476.
Mulier si iurauit non alienare in futurum rẽ dotalem,& postea alienet cum iuramento,nihil valet alienatio.reg.477.ibi.col.4.
Mulier etiam pro filio non admittitur in iudicio ad defendendum.reg.478.fol.129.
Mulier mortuo viro alenda est intra annũ ab hæredibus viri,si non habet vnde alatur. reg. 481.ibi.
Mulier non potest esse testis in testamentis. reg.482.ibi.col.4.
Mulieres non possunt interesse ad statuta cõdenda.reg.483.fol.130.col.4.
Mulier,vide infra in verbo, Vidua.
Mutus & surdus simul à natura non potest testari. reg.484.fol.131.

Universidad de Deusto
Biblioteca

De litera N.

NEgans de mendacio conuictus sæpe iure suo priuatur.reg.485.fol.131.
Negatio reddit rem dubiã.reg.486.ibi.col.2.
Negatio quando præcesſit verbum poteſt,præciſam neceſsitatem inducit.reg.487.ibi.
Negatiua fundans ſe illam probare tenetur.reg.488.ibi col.3.
Nomen delinquentis eſt deſignandam, vt certi hominis factũ arguatur.reg. 490. ibi.
Nominatis contractibus,etiam re integra non eſt locus pœnitentiæ.491.ibi.col.4.
Notarius ſi in inſtrumento mutui appoſuit verbum numerauit,& probetur quod tempore celebrati contractus nulla pecunia fuit numerata,falſi pœna punitur.reg.492.ibi.
Notarius poteſt ſolitas clauſulas in inſtrumentis apponere.anno reg.147.fol.34.
Notarius ſi non cõmiſit falſum, ſed aliter delinquit ex quo effectus eſt infamis,inſtrumẽta ab eo confecta firmitatem obtinent. reg. 493.fol.132.
Notarius qui commiſit falſum perdit poteſtatem conficiendi inſtrumenta.regul. 494.ibi. col.2.
Notarius ſi poſt falſi condemnationem, verũ inſtrumentum cõfecerit,an puniatur falſi pœna,ſicuti puniretur alius qui nunquam fuiſſet notarius anno.ibi.col 4.
Notorium licet releuet ab onere probandi, non tamen ab onere proponendi. reg. 497. fo.133.
Nullitati ſententiæ poteſt quis pacto renuntiare reg.498.ibi.col.2.

De litera O.

OBlationes non tenetur facere Chriſtiani ex præcepto,dominicis diebus.reg. 499. fol,133.col.3.
Oblationes tenentur facere Chriſtiani dictis diebus in quinque caſibus,de quibus remiſsiue anno.ibi.
Obligatio vel onus augetur aucta re reg. 500. ibi.col.4.
Obligatio eſt mater actionis.reg.501.ibi.
Obligatio dandi in contractibus innominatis, ſuccedit ad intereſſe.reg.502.
Obligatio ad intereſſe dicitur eſſe indiuidua. reg.504.fol.134.
Obligationibus facti,non tenetur quis præcise ad factum,ſed ſoluendo intereſſe liberatur. reg.506.ibi.
Occidere alium eſt licitum pro rerum defenſione.reg.507.ibi.col.2.
Officium iudicis poteſt implorare qui ab aliquo offendi timet,vt ipſum compellat vt cautionem præſtet.reg.510.fol.134.col.4.
Officio duplici poteſt qs fungi extra iudiciũ, vel in iudicio iuriſdictionis voluntariç reg.511. fo.136.
Onus non augetur re aucta, circa quam vel in qua,aliquid oneroſum verſatur.reg.512.ibi.
Opem præſtans punitur vt faciens. reg.513. fo.136.col.3.
Opinio vltima approbari videtur quando ſtatutum lex.gloſſ.vel doctor plures refert opiniones.
Ordinarius poteſt cauſas meri vel mixti imperij delegare.reg.517.fol.ibi.col.3.

Deli tera P.

PActum nudum non veſtitur calore iudicij reg.518.fol.139.col.4.
Pactioni de litigando coram incompetenti iudice,ſtandum non eſt.reg.519 fol.137.
Pactum initum inter partes,vt appellare non liceat validum eſt.reg.520.ibi.
Pactũ ab ingrediente monaſterium, de retinẽdis bonis factum inualidũ eſt. reg.521. ibi. col. 2.pro cuius veritate vide anno.ibi.
Pactum de non ſuccedendo non valet.reg.522 ibi.col.4.
Pactum de hæreditate viuentis firmitatem non obtinet.reg.524.fol.138.col.3.
Papa ex cauſa poteſt ius diuinum interpretari.reg.525.ibi.
Papa an poſsit aliquem ſine cauſa,epiſcopatu, vel beneficio canonice obtento priuare.anno. reg.209.fol.49.col.3.
Papa an dicatur dominus beneficiorum. 191. col.4.& ſeq.
Papa an poſsit diſpenſare in iuramento reg. 527.fol.139.
Papa authoritas in iuramento excepta cenſetur.reg.528.ibi.
Partis appellatione in dubio intelligitur de dimidia.reg.529.fol.eod.col 3.
Patris vel alterius præſentia, cui reuerẽtia debetur,an inducat iuſtum metum,vt cõtractus reſcindatur reg.532.fol.140.
Patris vel mariti reuerentialis metus cũ enormi leſioni ſufficit,vt etiam minis non probatis contractus reſcindatur.anno.ibi.col.4.

Pater

cida.322.ibi.col.3.

De litera I.

IGnorantia regulariter per iuramentum probatur reg.323.fol.89.
Impeditus aliquid agere debet proteſtari, vel vtile eſt quod proteſtetur.reg.325,ibi.col.2.
Impeditus morbo,vel alio iuſto impedimento mittere procuratorem non tenetur.reg.326 ibi & vide anno.
Impetrans debet facere mẽtionem de primo reſcripto.reg.330.fol.90.
Impetratio facta ab excommunicato eſt nulla.reg.330.fol.90.
Incendij timore,ſi à vicinis fuit domus alicuius deſtructa,tunc vicini tenentur domino damnum reſarcire.reg.331. ibi.
Infidelitas præcedens non nocet conuerſo in promotionibus.reg.334.fol.91.col.3.
Inquiſitio regulariter permiſſa non eſt in ciuilibus.reg.337.ibi.col.4.
Inſtantia de iure Canonico non perit.reg.338 fol.92.
Inſtitutio facta ſine præſentatione veri patroni at nulla.reg.339.ibi.
Inſtrumento reprobato corruit confeſsio orta ex eius productione.reg.341.ibi.col.2.
Inſtrumentum producens videtur confiteri contra ſe contenta in eo.reg.342.ibi col 3.
Inſtrumẽtum alienationis rei eccleſiæ in quo narratur, præceſsiſſe tractatus & licentiam, non probat:niſi de his appareat. reg. 343. fol. 93 col.3.
Inſtrumentum publicum de iure communi non habet paratam executionem reg.344. ibi.col.4.
Inſtrumentum publicum in Hiſpaniarum regnis habet executionem paratam & quid, ſi non habeat clauſulam quarentigiam vide in anno.ibi.
Inſtrumentorum amiſsio iuramento probatur.reg.345.fol.93.
Inſtrumenta ſi eodem die cõfecta appareant, dotis inſtrumentum prius confectum præſumitur.reg.346.ibi.
Inſtrumenti falſitas in vna parte totũ inſtrumentum vitiat reg.348.ibi.col.3.
Intereſſe lucri ceſſantis peti poteſt de iure Canonico.reg.350.fol.93.col.3.
Interlocutoria à quabis fuit appellatum, & ſemper fuit confirmata amplius non poteſt a iudice reuocari.reg.351.ibi.
Interlocutoria poteſt à iudice reuocari.reg. 352.ibi.col.4.
Interlocutoria habens vim diffinitiuç reuocari non poteſt.reg.353.ibi.
Interlocutoria vim habens diffinitiuæ quæ dicantur in anno.ibi.
Interlocutoria per quam iudicis iuriſdictio finitur, reuocari non poteſt.reg.354.fol.96.
Interpellatio extraiudicialis conſtituit debitorem in mora.reg.355.ibi.col.3.
Irregularitas contrahitur quando quis miniſtrat in ordine quem non habet. regul. 357. fol.97.
Iudex ſi ex pluribus pœnis vnam eligit, non poteſt aliam imponere.reg.359.ibi col.2.
Iudex non poteſt diffinitiuam ſententiam reuocare.reg.360.ibi.
Iudex delegatus non cognoſcit de ſuæ ſententiæ nullitate.reg.361.ibi.col.3.
Iudex ſecularis de ſpirituali cauſa non poteſt cognoſcere.reg.362.ibi.
Iudex propter ſententiam nullam non facit litem ſuam.reg.363.ibi.
Iudex ad quem non inhibet iudicem à quo, abſque prçuia cauſæ cognitione.reg.365.fol. 98.col.3.
Iudex poſtquam ſententiam protulit poteſt ſupplere in acceſſoris, dummodo eodem die faciat.reg.367.
Iudex delegatus cognoſcit an ſua ſit iuriſdictio reg.369.fol.99.
Iudex quando procedit ſuper delicto ex præſumptione,debet multum ſententiam ſuam temperare.reg.370.ibi.
Iudex ex cauſa poteſt pœnam à iure ſtatutam moderari. regul. 371. fol. 100. vbi latiſsima anno.
Iudex ſecularis non cognoſcit de materia iuramenti.reg.373.fol.101.
Iudex poteſt ſententiam diffinitiuam à ſe latam declarare ſeu interpretari. reg.374. ibi. col.2.
Iudex non tenetur impartiri ſuum officium non poſtulatum.reg.375.ibi.
Iudex eccleſiaſticus non inhibet ſecularem niſi parte prius citata.reg.376.ibi.col.3.
Iudex omiſſa conſcientia ſecundum allegata & probata iudicare tenetur. regul. 377. ibi. col.4.
Iudex ex cauſa poteſt mutare omnem legalem dilatationem.reg.378.ibi vbi pro veritate vide anno.
Iudex eccleſiaſticus an poſsit laicos capere &

Universidad de Deusto
Biblioteca

propria authoritate in carcerem mittere.anno. reg.397.fol.109.col.3.
Iudex ecclesiasticus an posit laicos personaliter citare ibi.
Iudex cuius arbitrio pœna relicta est, potest vsque ad pœnam mortis arbitrari. regul.379. fo.102.
Iudici resistere non licet.reg.382.ibi.col.3.
Iuramentum permetum præstitum obligat. reg 384.fol.103 col.3.
Iuramentum in litem vt deferatur quæ desiderantur.reg.385.ibi.col 4.
Iuramentum non transit ad hęredes.reg.386. fol.104.
Iuramentum obligat pręcise ad factum anno. ibi col.3.
Iuramenta in cõtractibus alias validis apponi, Hispanicis legibus prohibitum est ibi.col.4.
Iuramento acquiritur obligatio & per consequens actio.reg.387.fol.105.
Iuramentum appositum in testamento habet vim clausulæ codicillaris.reg.389.ibi.col.2.
Iuramentum sapit naturam actus super quo interponitur.reg.390.ibi.col.3.
Iuramento omni semper intelligitur excepta superioris authoritas reg.391.ibi.col.4.
Iurandi facultas in casu.l. si quando. C. vnde vi & capi.fina. quod metus cau. nõ transit ad hæredes.reg.392.ibi.
Iurisdictionem ordinariam vel delegatam habens si simpliciter procedit,videtur procedere ex delegata.reg.393.fol 107.col.3.
Iurisdictionem contentiosam non potest quis in alieno territorio exercere.reg.396.ibi.col.4
Iurisdictio de iure ciuili præscribitur spatio lõgi temporis.reg.397.fo 108.
Iurisdictio contra regem quo tempore pręscribatur.anno.ibi.
Iure communi sublato,intelligitur sublatum statutum illi simpliciter conforme. reg.398. fol.110.
Ius de præterito superueniens lite pendente prodest.reg.399 ibi.
Ius patronatus nunquam censetur à Romano Pontifice derogari.reg.400.ibi.col.2.
Iuris patronatus derogationes apud Hispanos non admittuntur.anno.ibi.col.3.
Ius patronatus potest vendi cum vniuersitate. reg.401.ibi.col.4.
Ius patronatus an transeat cum locatione vniuersi tatis.anno.ibi fol.111.
Ius patronatus an transeat in emptorem fundi,quando intra illius fundi limites ecclesia est constructa.ibi.
Ius patronatus an transeat cum in feudatione vniuersitatis.ibi.col.2.
Ius patronatus an transeat in legatarium. ibi.
Ius patronatus non trãsit in creditorem,quãdo vniuersitas datur in pignus.ibi.col.3.
Ius accrescendi cessat quando portio vacans fuit acquisita.reg.403.fol.112.
Ius accrescendi cessat in.19. casus remissiue anno.ibi.

De litera L.

Legatarius cui data est eligendi facultas debet rẽ mediocrem eligere.reg.406.fo.112. col.2.
Legatarius habens electionem legati alternatiui,non potest eligere partem in vno, & partem in altero.reg.405.ibi.
Legatarius qui rem legatam propria authoritate occupat conuitio ab omni iure suo cadit reg.407.ibi.
Legatarij an in causa testamenti testes esse possint.reg.409.fol.114.col.2.
Legata reuocantur per solas inimicitias superuenientes post testamentum.reg.410.fol.115.
Legata peti minime possunt non adita hæreditate.reg.411.fol.116.
Legatum domus inutile est, si testator nullas domos habeat.reg.412.ibi.col.2.
Legatum quantitatis similis, in eodem testamento pluries relictu semel debetur reg. 413.
Legatum seruo sine libertate relictum non valet reg.414.ibi.col.3.
Legatum rei alienæ scienter relictũ valet.reg. 416.ibi.
Legata non reuocantur si testator necessitate compulsus reuocauerit.reg.417.ibi.
Legatus de latere non cõmittit causam appellatione remota.reg.418.fol.117.col.3.
Legatus non creditur nisi ostendat literas de legatarias.reg.419.ibi.col.4.
Legatus non committit causam sublato iuris ordine.reg.42.ibi.
Legitima quanta esse debeat inspicitur tempore mortis.reg.421.ibi.
Lex non fingit super eo quod est impossibile. reg.423.fol.118.
Lex vbi introducit actionem pro pœna pecuniaria simpliciter propter delictũ imposita, parti applicatur.reg.424.ibi.col.2.
Lex bene A zenone.C.de quadri.prescrip.limitatur octo modis.reg.426.ibi.

Pater si in instrumento donationis cõfiteatur, se recepisse seruitia à filio non statur huic confessioni.reg.534.fol.141.col.2.
Pater nonpotest committere alterivt filiam suam adulteram interficiat.reg.534.ibi.col.2.
Pater tenetur pro filio quatenꝰ est in peculio. reg.536.fol.141.col.4.
Pecunia an sit de rebus quæ seruando seruari possunt.reg.537.ibi.col.4.
Pœna corporalis vbi imponenda est, lata culpa non equiparatur dolo. reg. 540. fol. 142. col.2.
Pœna capitalis vbi à lege vel statuto imponit minime imponi debet actualis capitis amputatio.reg 541 fol.143.
Pœna quando ipso iure imponitur, an iudicis declaratio desideretur.reg.543.fo.144.
Pœna a lege positiua imposita an in animæ iudicio debeatur.reg.544.ibi.col.2.
Pœna simpliciter à lege imposita propter delictum,in dubio fisco applicatur. reg.545. ibi. col.3.
Pœnis alternatiue impositis cuius sit electio. reg 547.ibi.
Pœnitere licet,eum qui impleuit in contractibus in nominatis.reg.549.ibi.col. 4. Et quid de iure regio vide in anno.ibi.
Personalis citatio requiritur ad excõmunicationis sententiam inferendã.reg.553. fol.145.
Petitio hæreditatis est actio bonę fidei. reg. 554.fol.145.col.4.
Populus habens iurisdictionem potest statuta condere reg 555.ibi.& quid de iure regio vide ibi.anno.
Populus carens iurisdictione statuta facere potest,super administratione rerum suarũ. reg. 556.fol.146.
Possessor quilibet præsumitur bonæ fidei reg. 558.ibi.
Possessio rerum hæreditariarum in hæredem non transit sine apprehensione. reg. 562. fol. 146.col.4.
Positio tota non debet negari sed admitti pars vera.reg 564.fol.147.col.3.
Positionibus respondere nolens, habetur pro confesso tribus concurrentibus. reg. 565. ibi. col.4.
Præbenda non venit in materia stricta appellatione beneficij.reg.567.fol.148.
Pretium rei sciens,si offerat aliquid vltra, tũc nulla est deceptio.reg 569.ibi.col.2.
Pretium rei scienti non competit remedium l.2.C.de rescin.vendi.anno.ibi.
Præscriptio licet currat contra ignorãtem,datur tamen ei in integrum restitutio. reg.571. fol.148.col.3.
Præscriptioni non potest per pactum renuntiari.reg.573.fol.149.col.2.
Pręscriptio iurisdictionis in vna specie, non extenditur ad aliam.reg.575.fol.150.col.2.
Præscriptio iurium in corporalium requirit scientiam aduersarij.reg.576.ibi.col.3.
Præscriptionẽ actione personali impedit mala fides.reg.578.fol.151.
Præscriptione tutus si soluat, repetit quasi in debitum reg.579.ibi.col.3.
Princeps vel populus non recognoscens superiorem potest esse iudex in causa propria. reg.581.fol.151.col.4.
Princeps non potest sine causa iuri alicuius præiudicare. reg. 582. fol. 152. & reg. 209. fol.48.
Principis rescripto potest concedi dilatio ad soluendum.reg.573.fol.152 col.3.
Principi reseruata non veniunt in generali concessione.reg.574.ibi.col.4.
Principis secunda iussio idem operatur quòd motus proprius.reg.576.fol.153.
Preuilegium concessum non subdito non potest reuocari.reg.177 ibi.
Priuilegium perditur per decẽnium.reg.578. ibi.col.2.
Preuilegium stricte est interprætandum.reg. 579.ibi.
Preuilegium perditur propter mendacium: reg.592.fol.153.col.4.
Preuilegium in dubio præsumitur cõcessum ad petitionem partis.594.fol.154.
Preuilegium si habet effectum momentaneũ perditur per vnum actum reg.597.ibi.col.2.
Procuratio seu visitatio non potest præscribi. reg.604.fol.155.
Procurator ad agendum constitutus, non potest transigere,nec cõpromissum facere. reg. 605.fol.155.col.4.
Procurator non potest terminum solutionis prorogare.anno.ibi. fol.156.
Procurator iudicialis vel extra iudicialis non censetur reuocatus, nisi reuocatio sibi fuerit intimata.reg.606.fol.156.
Procurator ad negotia potest quãdocunq; aliũ substituere.reg.607.ibi.col.2.
Procuratoris confessio de recepta pecunia, nõ pręiudicat domino.reg.608.col.2.
Procuratoris mãdatum potest per testes probari.reg.609.ibi.col. 4.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Procuratoris mandatum ad pecunias exigendas, per scripturam probari oportet. ibi anno. fo.157.
Procuratoris mandatum etiã ad lites, hodie per scripturam probari oportet anno. ibi.
Procurator ad fideiubendum constitutus remittere non potest ordinis exceptionem, nisi facultatem habuerit in mandato. annota. reg.147.fo.35.col.2.
Procurator generale mandatum habens cũ libera, potest ea facere quæ speciale mandatũ exigunt, non tamen quæ sunt valde præiudicialia ibi
Procurator tenet appellare sed nõ appellationem prosequi. reg.610.fol.157.
Promittens aliquem præsentare iudici, si semel præsentauit est liberatus. regula. 614. ibi col.3.
Protestatio an sit necessaria, quando quis est impeditus actum facere regu. 615. ibi. col.4.
Protestatio fieri potest per procuratorem. reg. 620.fo.158.col.4.
Pupillaris expressa continet tacitam vulgarẽ. reg.627.fo.159.col.3.
Pupillaris substitutio continetur tacite sub expressa vulgari. reg.628.ibi.
Pupillaris tacita cõprehensa sub expressa vulgari, non excludit matrem. regula. 629. ibi. col.4.
Pupillaris substitutio comprehensa sub breui loqua matrem excludit. regu.629.ibi.

De litera Q.

Querela in officiosi testamenti competit contra testamentum fratris instituentis turpem personam re.634.fo.160.col.3.
Querela non præparata transmititur ad liberos regula.135.ibi.
Quæstionem deben p recedere octo necessaria reg.636.fo.161

De litera R.

Ratificatio vt valeat fieri debet intra id tempus infra quod actus fieri potuisset. regu. 637.fo.161.col.2.
Relatiuum quis vel qui iunctum verbo futuri temporis inducit conditionem. reg. 640. fo.ed.col.4.
Relatiuum quis vel qui iunctum ante cedenti sine copula, stat restitue. reg. 641. ibi.
Remissio in ciuilibus non habet locum. reg. 642.fo.162.
Rescriptum secundum tacens de primo, non est nullum. reg.163.col.4.
Res si bene geritur, cessantibus solẽnitatibus quæ alias requirebantur valet actus. reg. 650. fol.164.col.2.
Rei ecclesiæ alienatio, sine solennitate, an valeat si ecclesiæ vtilitatem conferat. anno. ibi. col.3. cum seq.
Residui appellatione totum cõtinetur. regu. 651.fo.165.
Restitutio in integrum infra, quadriennium peti & finiri debet. reg.653.ibi.col.2.
Reus licet absoluatur ab instantia iudicij, debet pronunciari super iure actoris. reg. 654.fo 166.col.2.

De litera S.

Sacerdos non potest tabellio. regu. 637. fol. 166. col.4.
Satisdandi impotentia operatur quod stetur iuratoriæ cautioni reg.640.fo.167.col.3.
Sentẽtiæ appellatione proprie nõ comprehẽditur inter locutoria. regu.662.ibi.
Sententia in criminalibus statim est executioni tradenda. regu.663.ibi.col.4.
Sententia lata super expensis dicitur interlocutoria. reg.666.fol.168.col.2.
Sententia lata an liberetur fideiussor de iudicio sisti. reg.67.fo.169.col.2.
Sententia interlocutoria lata qua finitur eius iurisdictio, non potest per iudicum reuocari. reg.657.fol.168.col.3.
Sententia lata secundum consilium sapientis, ad hoc vt valeat, quæ requirantur. reg.669 ibi col.4. & latius in anno. 10. sequenti.
Sententia lata super exceptionibus est interlocutoria. reg.671.fo.170.
Sententia debet ferri super toto eo quod petitur, aliàs non valet reg.672.fo 170.
Sententia si per iudicem apellationis confirmetur per ipsum est exequenda reg.676.fol. 170. col.4.
Sententia lata ex probationibus priuilegiatis nunquam transit in rem iudicatum. reg.678. fol.171.
Sententia tempora pronumtiationis ab ipso iudice legi debet. reg.679.ibi.col.2.
Sententia lata non visis actis, est ipso iure nulla. reg.680.ibi.col.3.
Sententia lata contra procuratorem offerentem se liti sine mandato contra eum est exequenda. reg.681.fol.182.
Sententia lata contra absentem censetur lata ratione contumaciæ. reg.683.ibi.
Soluendo quando quis habet regressum contra aliquem si non vult soluere de suo potest soluere de bonis illius cõtra quem regressum habet. reg.690.fol 173.col.2.
Statuta iurata non tolluntur per generalẽ statutorum derogationem. reg.693.fol.174.
Statuta intelligi debent secundum ius commune. reg 694.ibi.
Statutum laicorum disponens circa substantium matrimonij non valet. reg.698.fol.174. col.4.
Statutum prohibens alienare in non subditũ validum est. reg.699.fol.175.
Statutum loquens in casu vero non habet locum in casu ficto. reg.700.fol.175.col.2.
Statuta licet fieri possint per villas iurisdictione carentes maxime super administratione rerum suarum pœnam tamen adijcere non possunt. reg.701.ibi.col.4.
Studentes habentur pro residentibus in beneficijs reg.712.fol.177.
Substitutio pupillaris tacita sub vulgari comprehensa excludit matrem quando vulgariter substituta esset pia causa. reg. 714. ibi. col.2.
Suspensus donec satisfecerit satisfaciendo liberatur absque aliqua absolutione reg. 722. fol.178.col.3.

De litera T.

Testamentum in quo filius in potestate est præteritus est nullum ipso iure. reg. 725.fol.178.col.4.
Testamentum non valet si testes non vident testatorem reg.728.fol.179 col.3.
Testamentum imperfectum ratione solennitatis omissæ valet inter liberos re.734.fo.180 col.3.
Testamento eodem minime licet vti contrarijs remedijs. reg.734.fol.181.col.4.
Testari permittes aliquem de re sua sibi præiudicat. reg.735.ibi.
Testator habens aliquod ius in re quam legat intelligitur tantum illud legare. reg. 736. fol. 182.
Testator pignerando rem legatam non videtur legatum reuocare. 738.fol.182.col.2.
Testator si instituit aliquem hæredem, & si sine liberis decesserit, substituat Gayum, posito quod ille habeat filios non intelliguntur tacite substituti. reg.739.fol.183.
Testator non potest hæredi remittere consectionem inuentarij. reg.740.fol.148.col.3.
Testator potest remittere consectionem inuentarij in præiudicium legatariorum anno. ibi.
Testator nõ potest vsu fructuario cautionem de vtendo & fruendo arbitrio boni viri. anno. ibid.
Testatoris volũtas semper inuãda & magis attendenda quam verba. reg.744.fol.185. co.4.
Testis vt incidat in falsitatem & possit de falso puniri, oportet quod falsum deponat super facto principali. reg.745.fol.186.
Testis domesticus regulariter non admittitur. reg.747.ibi.col.3.
Testi vno assumpto de voluntate vtriusque partis plene creditur. reg.747.fol.188.col.3.
Testes in causa ciuili debent per iudicem recipi. reg.748.fol.189.col.2.
Testis inductus secundo super eodem capitulo ad alium effectum potest dicere, ego dico eadem quæ dixi in prima depositione. reg. 747.ibi.col.4.
Testibus duobus de ponentibus de metu magis creditur quam mille de libera volũtate deponentibus. reg.75. fol.190.vbi vide anno.
Testis non præsumitur rogatus. reg. 751. ibi. col.3.
Testis valde dignus & alius testis infamis plene probant. reg.752.ibi.col.4.
Testis qui non debuit examinari examinatus facit indicium. reg.755.fol.191.col.3.
Testium examinationem non potest iudex committere alteri in causa criminali. reg.757. fol.192.
Testes non publicati non faciunt fidem. reg. 758.ibi.
Testes qui alias non sunt idonei in subsidium reputantur idonei. reg.759.fol.192.col.3. vbi late anno.
Testis quando loquuntur vno & eodem prẽmeditato sermone dicuntur suspecti. reg.760 fol.193.col.2.

De litera V.

Vasallus potest sibi acquirere nouum vasallum infeudando ei fundum etiam sine licentia superioris domini. reg.771.fol.194. col.4.
Vasallus inuito domino renũtiare potest feudo. reg.772.ibi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index.

Venditionis appellatione aliæ ſpecies alienationis continentur. 774. fol. 195.
Verbum vel participium præſentis temporis in dubio eſt canon latæ ſententiæ. reg. 777. fol. 197. col. 3.
Veritas conuicij non eximit ab actione iniuriarum. reg. 784. fol. 196. col. 2.
Vidua retinet dignitatem quæſitam radijs mariti. reg. 786. fol. 197. col. 2.
Viſitare poteſt ſemel in anno quilibet prælatus. reg. 787. fol. 199.
Vniuerſitas non dicitur delinquere niſi communicato conſilio. reg. 991. fol. 199. col. 4.
Vxor tenetur virum ſuum ſequi. regu. 800. fol. 202.

FINIS.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca